VALTIOPÄIVÄT

1914

PÖYTÄKIRJAT

I

ISTUNNOT 1—27

VALTIOPÄIVIEN ALUSTA MAALISKUUN LOPPUUN

HELSINGISSÄ 1914
KEISARILLISEN SENAATIN KIRJAPAINOSSA

Valtiopäivät

1914.

Pöytäkirjat.

Noudattaen Hänen Majesteettinsa Keisarin ja Suuriruhtinaan Nikolai II Armollista avointa kirjettä ja käskyä 13 päivältä tammikuuta 1914 kokoontui 1 ja 2 päivänä elokuuta 1913 valittu Suomen Suuriruhtinaanmaan Eduskunta 2 päivänä helmikuuta 1914 maan pääkaupunkiin Helsinkiin varsinaisille valtiopäiville. Samana päivänä esittivät Eduskunnan jäsenet valtakirjansa tarkastamista varten senaattori Ernesti Rikard Rainesalolle, jolle Keisari ja Suuriruhtinas oli sanotun tehtävän uskonut.

Suomen Eduskuntana ovat nykyään seuraavat kansan valitsemat edustajat eri vaalipiirittäin lueteltuina:

Uudenmaan läänin vaalipiiri.

Bredenberg, Gustaf Adolf, filosofiedoktor, Helsingfors. F. 1865.
Erkko, Eero, sanomalehdentoimittaja, Helsingin kaupungista. S. 1860.
Furuhjelm, Annie, fröken, Helsingfors. F. 1859.
Hallstén, Onni, lehtori, Helsingin kaupungista. S. 1858.
Hiidenheimo, Pentti, maanviljelijä, Nummen pitäjästä. S. 1875.
Hjelt, Vera, yrkesinspektör, Helsingfors. F. 1858.
Hänninen, Edvard Walpas, sanomalehdentoimittaja, Helsingin kaupungista. S. 1873.
Kiiskinen, Aura, ompelijatar, Helsingin kaupungista. S. 1878.
Kujala, Juho, työmies, Porvoon kaupungista. S. 1878.
Lumivuokko, Juho Henrik, verhoilija, Helsingin pitäjästä. S. 1884.
Lundström, Ernst William, typograf, Helsingfors. F. 1880.
Lylykorpi, Oskari, puuseppä, Mäntsälän pitäjästä. S. 1880.
Manner, Kullervo, sanomalehdentoimittaja, Helsingin kaupungista. S. 1880.
Railo, Jussi, sanomalehdentoimittaja, Helsingin kaupungista. S. 1887.
Rosenqvist, Georg Gustaf Alexander, professor, Helsingfors. F. 1855.
Schybergson, Ernst Emil, bankdirektör, Helsingfors. F. 1856.
Storgårds, Gustaf, kyrkoherde, Hangö. F. 1869.
Strömberg, Johan, jordbrukare, Lappträsk socken. F. 1868.
Takolander, Gunnar, juriskandidat, Helsingfors. F. 1880.
Törngren, Adolf, medicinedoktor, Esbo socken. F. 1860.
Walkama, Wäinö, kansakoulunopettaja, Iitin pitäjän Kuusankoskelta. S. 1877.
Watanen, August, työmies, Helsingin kaupungista. S. 1856.
Wiik, Karl Harald, filosofiemagister, Helsingfors. F. 1883.

Turun läänin eteläinen vaalipiiri.

Aalle-Teljo, Ida, rouva, Helsingin kaupungista. S. 1875.

Annala, Valentin, ratavartija, Maarian pitäjästä. S. 1859.
Eloranta, Evert, luennoitsija, Kokemäen pitäjästä. S. 1879.
af Forselles, Jenny, filosofiedoktor, Helsingfors. F. 1869.
Hedberg, John, redaktör, Helsingfors. F. 1840.
Isaksson, William, hofrättsfiskal, Åbo. F. 1866.
Kaskinen, Juho, maanviljelijä, Lokalahden pitäjästä. S. 1865.
Kilpeläinen, Kaarlo Edvard, pastori, Perniön pitäjästä. S. 1879.
Lehtimäki, Konrad, piirisihteeri, Turun kaupungista. S. 1883.
Lindström, Ludvig, filosofiemagister, Åbo. F. 1879.
Rannikko, Juho, torppari, Taivassalon pitäjästä. S. 1873.
Ritavuori, Heikki, lakitiedettenkandidaatti, Helsingin kaupungista. S. 1880.
Roos, Samuel Wilhelm, kyrkoherde, Helsingfors. F. 1858.
Serlachius, Allan, professori, Helsingin kaupungista. S. 1870.
Sundblom, Julius, redaktör, Mariehamn. F. 1865.
Wihersalo, Elviira, rouva, Turun kaupungista. S. 1871.
Yrjö-Koskinen, Iida, rouva, Tampereen kaupungista. S. 1857.

Turun läänin pohjoinen vaalipiiri.

Aromaa, Emanuel, jalkineentekijä, Mouhijärven pitäjästä. S. 1873.
Aronen, Juho Nestori, sahatyömies, Ulvilan pitäjästä. S. 1876.
Grönvall, Reinhold, lääninrovasti, Lavian pitäjästä. S. 1851.
Gylling, Edvard Otto Wilhelm, filosofiantohtori, Helsingin kaupungista. S. 1881.
Ingman, Lauri Johannes, jumaluusopintohtori, Helsingin kaupungista. S. 1868.
Kanervo, Mimmi, tynnyrintekijänvaimo, Helsingin kaupungista. S. 1870.
Latva, Mikko, kansakoulunopettaja, Porin kaupungista. S. 1870.
Lautasalo, Johan, palstatilallinen, Ikaalisten pitäjästä. S. 1862.
Leivo, Juho Oskari, maanvuokraaja, Porin kaupungista. S. 1876.
Lilius, Frans Oskar, lakitiedettentohtori, Helsingin kaupungista. S. 1871.
Mustasilta, Frans Wilho, torppari, Hämeenkyrön pitäjästä. S. 1879.
Rantanen, Frans Vihtori, kirvesmies, Kokemäen pitäjästä. S. 1874.
Saha, Isak, kultaseppä, Porin kaupungista. S. 1865.
Sillanpää, Miina, sanomalehdentoimittaja, Helsingin kaupungista. S. 1866.
Sjöstedt-Jussila, Oskari Anshelm, maanviljelijä, Alastaron pitäjästä. S. 1869.
Tanner, Väinö, hovioikeuden auskultantti, Helsingin kaupungista. S. 1881.
Wänniä, Kaarle Tuomas, maanviljelijä, Tyrvään pitäjästä. S. 1874.

Hämeen läänin eteläinen vaalipiiri.

Danielson-Kalmari, Johan Richard, valtioneuvos, Helsingin kaupungista. S. 1853.
Holsti, Eino Rudolf, filosofiantohtori, Helsingin kaupungista. S. 1881.
Huhta, Vihtori, sanomalehdentoimittaja, Hämeenlinnan kaupungista. S. 1882.
Jalava, Oskari, peltiseppä, Helsingin kaupungista. S. 1877.
Jalonen, Heikki, piirisihteeri, Hämeenlinnan kaupungista. S. 1865.
Jokinen, Alma, rouva, Turun kaupungista. S. 1882.
Jokinen, Wäinö, toimittaja, Turun kaupungista. S. 1879.
Marttila, Otto, torppari, Janakkalan pitäjästä. S. 1879.
Nikula, Akseli J., lääketieteenkandidaatti, Helsingin kaupungista. S. 1884.
Retulainen, Alfred, maanviljelijä, Urjalan pitäjästä. S. 1860.
Salmi, Hulda, opettajatar, Hollolan pitäjästä. S. 1879.

Hämeen läänin pohjoinen vaalipiiri.

Huotari, Anni, sanomalehdentoimittajanvaimo, Tampereen kaupungista. S. 1874.
Huotari, Anton, sanomalehdentoimittaja, Tampereen kaupungista. S. 1881.
Häyrynen, Heikki, satulaseppä, Jämsän pitäjästä. S. 1875.
Linna, Kustaa Emil, maanviljelijä, Messukylän pitäjästä. S. 1876.
Paronen, Juho Emil, torpanpoika, Ruoveden pitäjästä. S. 1879.

Paunu, Penna, kauppamatkustaja, Messukylän pitäjästä. S. 1868.
Peura, Juho, puuseppä, Tampereen kaupungista. S. 1879.
Saarinen, Emil, piirisihteeri, Tampereen kaupungista. S. 1880.
Tulenheimo, Antti, lakitiedettentohtori, Helsingin kaupungista. S. 1879.
Wiljanen, Emil, toimistonjohtaja, Tampereen kaupungista. S. 1874.
Yrjö-Koskinen, Eino Sakari, rehtori, vapaaherra, Tampereen kaupungista. S. 1858.

Viipurin läänin läntinen vaalipiiri.

Airola, Matti Aleksanteri, sanomalehdentoimittaja Wiipurin kaupungista. S. 1882.
Castrén, Jonas, lakitiedettenkandidaatti, Helsingin kaupungista. S. 1850.
Hultin, Tekla, filosofiantohtori, Helsingin kaupungista. S. 1864.
Kykkling, Martti, maanviljelijä, Virolahden pitäjästä. S. 1857.
Käkelä, Elias, pienviljelijä, Lappeen pitäjästä. S. 1883.
Paasivuori, Matti, kirvesmies, Helsingin kaupungista. S. 1866.
Pärssinen, Hilja Amanda, kansakoulunopettajatar, Helsingin kaupungista. S. 1876.
Rauanheimo, Akseli, filosofianmaisteri, sanomalehdentoimittaja, Helsingin kaupungista. S. 1871.
Sinkko, Elias, agronoomi, Lappeenrannan kaupungista. S. 1871.
Tulikoura, Juho, maanviljelijä, Vehkalahden pitäjästä. S. 1862.
Tuomela, Mauri, talollinen, Vehkalahden pitäjästä. S. 1870.
Turkia, Matti, puoluesihteeri. Helsingin kaupungista. S. 1871.
Typpö, Taneli, pienviljelijä, Viipurin pitäjästä. S. 1878.

Viipurin läänin itäinen vaalipiiri.

Arokallio, Gustaf, kirkkoherra, rovasti, Kurkijoen pitäjästä. S. 1854.
Hjulgren, Sofia, rouva, Joutsenon pitäjästä. S. 1875.
Hälvä, Pekka Juho, kansakoulunopettaja, Kirvun pitäjästä. S. 1876.
Ikonen, Pekka, maanviljelijä, Jääsken pitäjästä. S. 1877.
Karhinen, Hanna, rouva, Terijoen pitäjästä. S. 1878.
Kiuru, Yrjö, maanviljelijä, Antrean pitäjästä. S. 1872.
Kokko, Juho Pekka, kansakoulunopettaja, Raudun pitäjästä. S. 1865.
Leinonen, Mikko, maanviljelijä, Jaakkiman pitäjästä. S. 1874.
Mäkelä, Vihtori, rataesimies, Ruokolahden pitäjästä. S. 1869.
Paavolainen, Pekka, varatuomari, Kivennavan pitäjästä. S. 1868.
Poutiainen, Matti, maanviljelijä, Sortavalan pitäjästä. S. 1864.
Pullinen, Erkki, agronoomi, Antrean pitäjästä. S. 1871.
Pykälä, Kalle Kustaa, maanviljelijä, Muolaan pitäjästä. S. 1864.
Svinhufvud, Pehr Evind, kihlakunnantuomari, hovioikeudenasessori, Luumäen pitäjästä. S. 1861.
Turunen, Otto Wilho, vaihdemies, Kivennavan pitäjän Raivolan kylästä. S. 1875.
Walavaara, Nestori, sanomalehdentoimittaja, Antrean pitäjästä. S. 1875.
Virkki, Mikko, mökkiläinen, Terijoen pitäjästä. S. 1870.

Mikkelin läänin vaalipiiri.

Brander, Uuno, ylitarkastaja, Helsingin kaupungista. S. 1870.
Cornér, Samuli Wilho, varatuomari, Heinolan kaupungista. S. 1868.
Eronen, Oliver, torppari, Joroisten pitäjästä. S. 1865.
Hakala, Kalle, sanomalehdentoimittaja, Mikkelin kaupungista. S. 1880.
Huttunen, Pekka, lampuoti, Rantasalmen pitäjästä. S. 1871.
Ikonen, Oskari, sähköttäjä, Viipurin kaupungista. S. 1883.
Orasmaa, Oskari, sanomalehdentoimittaja, Kouvolasta. S. 1870.
Peurakoski, Juhana Oskari, metsänvartijakoulun johtaja, Pieksämäen pitäjästä. S. 1869.
Savolainen, Anni, ompelijatar, Varpaisjärven pitäjästä. S. 1875.
Sopanen, Elias Walfrid, kihlakunnantuomari, hovioikeudenasessori, Kangaslammen pitäjästä. S. 1863.
Tanttu, August, maanviljelijä, Hirvensalmen pitäjästä. S. 1859.

Tolonen, J. Fr., asioitsija, Pieksämäen pitäjästä. S. 1882.
Waljakka, Albin, kirjaltaja, Mikkelin kaupungista. S. 1877.
Virkkunen, Paavo Eemil, jumaluusopin tohtori, Helsingin kaupungista. S. 1874.

Kuopion läänin läntinen vaalipiiri.

Aakula, Pekka, kansakoulunopettaja, Kuopion kaupungista. S. 1866.
Heiskanen, Samuli, maanviljelijä, Iisalmen pitäjästä. S. 1850.
Hirvensalo, Johan Gabriel, agronoomi, Iisalmen kaupungista. S. 1880.
Killinen, Kust., johtaja, Kuopion kaupungista. S. 1849.
Kääriäinen, Heikki, torppari, Iisalmen pitäjästä. S. 1872.
Lapveteläinen, Taavi, kirvesmies, Kuopion kaupungista. S. 1860.
Löthman, Tilda, rouva, opettajatar, Pieksämäen pitäjästä. S. 1874.
Oksman, Pekka Wille, rautasorvari, Karttulan pitäjästä. S. 1876.
Paasonen, Armas, vaihdemies, Iisalmen pitäjästä. S. 1885.
Pehkonen, Eero Yrjö, agronoomi, Kuopion kaupungista. S. 1882.
Piisinen, Otto, sanomalehdentoimittaja, Kuopion kaupungista. S. 1885.
Tossavainen, Ilmari, vuokraviljelijä, Keiteleen pitäjästä. S. 1887.
Wäänänen, Nestor, tilallisen poika, Kuopion pitäjästä. S. 1877.

Kuopion läänin itäinen vaalipiiri.

Haapasalo, Mimmi, vahtimestarin vaimo, Joensuun kaupungista. S. 1881.
Koponen, Albin, levyseppä, Pielisjärven pitäjästä. S. 1881.
Kurkinen, Severi, työmies, Luopioisten pitäjästä. S. 1879.
Laine, Johannes, filosofian maisteri, Joensuun kaupungista. S. 1866.
Lonkainen, Matti, torppari, Värtsilän pitäjästä. S. 1874.
Pennanen, Pekka, maanviljelijä, Kesälahden pitäjästä. S. 1872.
Saarelainen, Pekka, maanviljelijä, Pielisjärven pitäjästä. S. 1868.
Sainio, Juho Waltteri, sokurileipuri, Joensuun kaupungista. S. 1880.
Talas, Onni, lakitiedettentohtori, Helsingin kaupungista. S. 1877.
Tuomikoski, Juho Arvid, maalari, Nurmon pitäjästä. S. 1884.
von Weissenberg, Arthur Emil, kihlakunnantuomari, hovioikeudenneuvos, Joensuun kaupungista. S. 1863.

Vaasan läänin itäinen vaalipiiri.

Häkkinen, Samuli, kansakoulunopettaja, Viitasaaren pitäjästä. S. 1857.
Kanniainen, Kyösti, sanomalehdentoimittaja, Tampereen kaupungista. S. 1871.
Kautto, Johan, maanviljelijä, Saarijärven pitäjästä. S. 1865.
Koivisto, Aleksanteri, maanviljelijä, Kuortaneen pitäjästä. S. 1863.
Latvala, Matti, palstatilallinen, Vimpelin pitäjästä. S. 1868.
Letonmäki, Lauri, sanomalehdentoimittaja, Tampereen kaupungista. S. 1886.
Listo, Åkseli August, esittelijäsihteeri, Helsingin kaupungista. S. 1856.
Mänty, Kaarle, vahtimestari, Jyväskylän kaupungista. S. 1865.
Pohjaväre, Emanuel, leipuri, Mäntästä. S. 1875.
Tuomi, Onni, sanomalehdentoimittaja, Jyväskylän kaupungista. S. 1875.
Warvikko, Kaarlo Juho, kauppias, Karstulan pitäjästä. S. 1861.

Vaasan läänin eteläinen vaalipiiri.

Ala-Kulju, Eveliina, talonemäntä, Kuortaneen pitäjästä. S. 1867.
Gädda, Gustaf, landtbrukare, Mustasaari socken. F. 1871.
Iipponen, Mikko, maanviljelijä, Laihian pitäjästä. S. 1849.
Luopajärvi, Mikko, maanviljelijä, Jalasjärven pitäjästä. S. 1871.
Mäki, Jaakko, palstatilallinen, Ilmajoen pitäjästä. S. 1878.
Neovius, Arvid, filosofiedoktor, Helsingfors. F. 1861.
Neovius, Dagmar, lärarinna, Helsingfors. F. 1867.
Saari, Kaarlo, kansakoulunopettaja, Kurikan pitäjästä. S. 1857.

Stenbäck, Gösta, hofrättsassessor, Nikolaistad. F. 1865.
von Troil, Eric, hofrättsassessor, friherre, Nikolaistad. F. 1865.
Tåg, August, landtbrukare, Närpes socken. F. 1871.
Virkkunen, Artturi Heikki, filosofiantohtori, Helsingin kaupungista. S. 1864.

Vaasan läänin pohjoinen vaalipiiri.

Bäck, Alfred Johannes, kyrkoherde, Vörå socken. F. 1872.
Gadolin, Alexander Wilhelm, jurisdoktor, Helsingfors. F. 1868.
Inborr, Johan, nämndeman, Pedersöre socken. F. 1867.
Jaskari, Mikko, maanviljelijä, Nurmon pitäjästä. S. 1866.
Lahdensuo, Oskari, maanviljelijä, Lapuan pitäjästä. S. 1864.
Lindberg, Julius, kyrkoherde, Pedersöre socken, F. 1874.
Malmivaara, Wilhelm, rovasti, Lapuan pitäjästä. S. 1854.
Saari, Ernst, maanviljelijä, Lapuan pitäjästä. S. 1882.
Storbjörk, Johan, nämndeman, Kronoby socken. F. 1852.
Tokoi, Oskari, ammattijärjestön puheenjohtaja, Helsingin kaupungista. S. 1873.

Oulun läänin eteläinen vaalipiiri.

Ahmala, Heikki, muurari, Oulun kaupungista. S. 1879.
Jäykkä, Kaarlo Viktor, maanviljelijä, Pulkkilan pitäjästä. S. 1869.
Kallio, Kyösti, maanviljelijä, Nivalan pitäjästä. S. 1873.
Komu, Juho Alfred, toimittaja, Haapaveden pitäjästä. S. 1877.
Mannermaa, J. Abraham, tuomiokapitulin asessori, Oulun kaupungista. S. 1871.
Mäkelin, Yrjö Esaias, sanomalehdentoimittaja, Oulun kaupungista. S. 1875.
Partanen, Oskari, maanviljelijä, Sotkamon pitäjästä. S. 1878.
Pulkkinen, Salomo, maanviljelijä, Ristijärven pitäjästä. S. 1873.
Saalasti, Filip, agronoomi, Kempeleen pitäjästä. S. 1866.
Ståhlberg, Kaarlo Juho, professori, Helsingin kaupungista. S. 1865.
Typpö, Leonard, maanviljelijä, Raution pitäjästä. S. 1868.
Törmä, Heikki, suutari, Oulun maalaiskunnasta. S. 1875.
Vahe, Iisakki, maanviljelijä, Haapaveden pitäjästä. S. 1860.

Oulun läänin pohjoinen vaalipiiri.

Ahmavaara, Pekka, maanviljelijä, Iin pitäjästä. S. 1862.
Laakkonen, Adam, piirisihteeri, Kemin kaupungista. S. 1883.
Lehtonen, Frans, seppä, Kemin kaupungista. S. 1859.
Lohi, Kalle, maanviljelijä, Pudasjärven pitäjästä. S. 1872.
Nurmela, Kalle, varamaanmittari, Ylikiimingin pitäjästä. S. 1882.
Waarala, Juho, maanviljelijä, Kuusamon pitäjästä. S. 1864.

Lapinmaan vaalipiiri.

Halonen, Yrjö, lukkari, Enontekiäisten pitäjästä. S. 1862.

Näistä edustajista olivat, kuten senaattori Rainesalon antamasta luettelosta havaittiin, muut tulleet saapuville ja näyttäneet olevansa oikein valtuutetut, paitsi ed. Airola, Castrén, Gadolin, Grönvall, Piisinen, Saha, Svinhufvud ja Virkki.

1. Tiistaina 3 p. helmikuuta

k:lo 10 a. p.

Päiväjärjestys.

Siv.

1) Puhemiehen ja kahden varapuhemiehen vaali. 7

2) Ilmoitus Hänen Majesteetillensa Keisarille ja Suuriruhtinaalle puhemiehen ja varapuhemiesten vaalista. 8

3) Neljän jäsenen vaali kansliatoimikuntaan. 9

Ikäpuhemies.

Puhemiehen paikalle asettuu ijältään vanhin saapuvilla oleva eduskunnan jäsen, Turun läänin eteläisestä vaalipiiristä valittu edustaja J. Hedberg ja lausuu:

Arvoisat kansanedustajat!

Valtiopäiväjärjestyksen mukaan on meillä ensiksi toimitettava puhemiehen ja kahden varapuhemiehen vaalit. Sitä ennen kuitenkin on toimitettava nimenhuuto.

Nimenhuuto

sen jälkeen toimitetaan sen luettelon mukaan, jonka senaattori Rainesalo on eduskunnalle antanut niistä edustajista, jotka ovat näyttäneet olevansa oikein valtuutetut ja havaitaan silloin luetteloon merkityistä edustajista saapuvillaoleviksi muut paitsi ed. Arvid Neovius ja Roos.

Ikäpuhemies: Minun on ilmoitettava, että seuraavat edustajat ovat näyttäneet minulle asianmukaisesti hyväksytyt valtakirjat, nimittäin ed. Airola, Grönvall, Piisinen, Saha ja Virkki. Sitä vastoin ovat edustajat Roos ja Arvid Neovius ilmoittaneet, että he sairauden tähden eivät voi olla täällä läsnä.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Puhemiehen ja varapuhemiesten vaali.

Ikäpuhemies: Nyt olisi valittava eduskunnan puhemies. Nimenhuuto tulee tapahtumaan aakkosellisessa järjestyksessä.

Vaalin toimittamisen jälkeen ilmoitetaan että ääniä ovat saaneet edustajat Ståhlberg 102, Schybergson 2 ja Ingman 1 äänen.

Ikäpuhemies: Siis on eduskunnan puhemieheksi valittu edustaja Ståhlberg.

Ensimäisen varapuhemiehen vaalissa saavat ääniä: edustajat Tokoi 123, Ingman 47, Stenbäck 19, Schybergson 2 sekä Hallstén ja Tanner kumpikin yhden äänen.

Ikäpuhemies: Siis on ed. Tokoi valittu ensimäiseksi varapuhemieheksi.

Toisen varapuhemiehen vaalissa saavat ääniä edustajat Ingman 82, Stenbäck 19, Schybergson 2 sekä Hallstén ja Rantanen kumpikin 1 äänen.

Ikäpuhemies: Siis on toiseksi varapuhemieheksi valittu edustaja Ingman.

Ikäpuhemies: Pyydän että nyt valittu eduskunnan puhemies ja molemmat varapuhemiehet kukin vuorostaan saapuvat tänne antamaan sen juhlallisen vakuutuksen, joka valtiopäiväjärjestyksessä on säädetty.

Senjälkeen puhemies Ståhlberg sekä varapuhemiehet Tokoi ja Ingman kukin vuoroonsa antavat kokoontuneen eduskunnan edessä valtiopäiväjärjestyksen 23 §:ssä säädetyn juhlallisen vakuutuksen.

Ikäpuhemies: Tehtäväni on nyt päättynyt ja saan pyytää eduskunnan arvoisaa puhemiestä astumaan paikalleen.

Puhemiehen tervehdyspuhe.

Puhemiehen paikalta puhemies Ståhlberg lausuu:

Arvoisat edustajat! Toimitetun vaalin nojalla on minun valtiopäiväjärjestyksen mukaan ryhtyminen eduskunnan puhemiehen toimeen. Ryhdyn tähän kunniakkaaseen tehtävään täysin tietoisena siitä vastuunalaisuudesta ja vaikeudesta, joka tehtävän täyttämisessä on. Samalla kun kiitän vaalissa osakseni tulleesta luottamuksesta, pyydän sentähden että eduskunnan jäsenillä olisi kärsivällisyyttä sietämään mitä puheen johdossa puuttuu ja että he puolestaan helpottaisivat puhemiehen tehtävää, ei minun tähteni, vaan eduskunnan arvon ja sen työn menestymisen tähden.

Suomen kansaneduskunnalla on tärkeitä tehtäviä suoritettavana. Onhan kyllä ollut ja on edelleenkin työn tuloksia estämässä miltei voittamattomilta näyttäviä esteitä. Ja eduskunnan vaikeuksia lisää myös se, että nyt uusien vaalien jälkeen on poissa monta kokenutta edustajaa. Suurenmoisen elämäntyön, myöskin pitkän arvokkaan valtiopäivätoiminnan jälkeen on poissa sekin suuri kansalainen ja isänmaan ystävä, joka eilen kätkettiin maan poveen, edustaja Leo Mechelin.

Nykyisenlaisissa oloissa saattaa, ei ainoastaan siellä, missä pyritään alentamaan Suomen kansaneduskunnan merkitystä ja vähentämään sen vaikutusta, vaan myöskin kotoisissa mielipiteissä, herätä ajatus että kaikki eduskunnan ponnistukset ja työt ovat turhat, että niistä sentähden ei ole mitään välittämistäkään. Kansaneduskunnassa tämän ajatustavan uuvuttava myrkky ei saa saada jalansijaa. Ei ole suinkaan ainoastaan se työ tärkeä eikä aina edes tärkein, jota seuraa ulkonaisen menestyksen loisto. Jokaisella rehellisellä velvollisuuden täyttämisellä on vaikutuksensa sekä itseensä toimijaan että, ennemmin tai myöhemmin, nähtävästi tai näkymättä, myöskin ulospäin. Näennäisesti masennettunakin saattaa se voittaa. Vankityrmässäkin se voi suoda sisällistä tyydytystä ja levitä kehoittavana, velvoittavana voimana laajalle sen ulkopuolelle. Niin eduskunnassakin. Ei täälläkään vaikeuksia voiteta hervottomalla toivottomuudella, vaan vakaasti, miehekkäästi, vaikeuksia silmiinkatsomalla, niitä väheksymättä, niitä suurentelematta, mutta niistä huolimatta tekemällä mitä tehtävä ja tehtävissä on. Näyttäköön menestyksen mahdollisuus suuremmalta tai pienemmältä, eduskunnalla on velvollisuus täyttää se tehtävä, jonka Suomen kansa on sille uskonut, ennen kaikkea puolustaa ja lujittaa sitä valtiosääntöistä oikeusjärjestystä, joka on kansamme olemassaolon perustus ja elinehto.

Jos eduskunnassa on elävänä käsitys tästä velvollisuudesta, sen tuottamasta vastuunalaisuudesta ja vilpitön tahto sitä täyttämään, voimme luottaa siihen ettei nyt kokoontuvan eduskunnan työ tyhjiin raukea, vaan että se on, tavalla tai toisella, koituva maallemme ja kansallemme hyödyksi.

Puhemies: Ensiksikin pyydän ilmoittaa, että olen pyytänyt eduskunnan entistä sihteeriä tuomari Ahavaa edelleenkin hoitamaan sihteerin tehtäviä, kunnes virka tulee täytetyksi. Olen julistava sen haettavaksi huomispäivän kuluessa viimeistään ennen k:lo 12 päivällä.

Toimenpide hyväksytään.

---

2) Alamainen ilmoitus puhemiehen ja varapuhemiesten vaaleista.

Puhemies: Niistä puhemiehen ja varapuhemiesten vaaleista, joita eduskunnassa tänään on toimitettu, on tehtävä ilmoitus Keisarille ja Suuriruhtinaalle. Sihteerillä lienee ehdotus siihen kirjelmään jo valmiina.

Sihteeri lukee:

Suurivaltaisin, Armollisin Keisari ja Suuriruhtinas!

Teidän Keisarilliselle Majesteetillenne saa Suomen Eduskunta alamaisesti ilmoittaa, että Eduskunta on voimassa olevan valtiopäiväjärjestyksen 23 §:n mukaisesti tänä päivänä toimittanut puhemiehen ja kahden varapuhemiehen vaalin 1914 vuoden valtiopäivien ajaksi ja että täten on valittu:

puhemieheksi entinen senaattori, professori, lakitiedetten tohtori Kaarlo Juho Ståhlberg;

ensimäiseksi varapuhemieheksi Suomen ammattijärjestön puheenjohtaja Antti Oskari Tokoi; sekä

toiseksi varapuhemieheksi Keisarillisen Aleksanterin Yliopiston assistentti, jumaluusopintohtori Lauri Johannes Ingman.

Suomen Eduskunta pysyy alati,

Suurivaltaisin, Armollisin Keisari ja Suuriruhtinas

Teidän Keisarilliselle Majesteetillenne

uskollisimmin alamaisena.

Helsingissä 3 p:nä helmikuuta 1914.

Stormäktigste, Allernådigste Kejsare och Storfurste!

Hos Eders Kejserliga Majestät får Finlands Landtdag i underdånighet anmäla, att Landtdagen, jämlikt 23 § i gällande landtdagsordning, denna dag förrättat val af talman och tvänne vicetalmän för 1914 års landtdag och att därvid utsetts:

till talman förre senatorn, professorn, jurisutriusquedoktorn Kaarlo Juho Ståhlberg;

till förste vicetalman ordföranden för finska fackorganisationen Antti Oskari Tokoi; samt

till andre vicetalman assistenten vid Kejserliga Alexanders universitetet, teologiedoktorn Lauri Johannes Ingman.

Finlands Landtdag framhärdar,

Stormäktigste, Allernådigste Kejsare och Storfurste,

med djupaste undersåtliga trohet.

Helsingfors den 3 februari 1914.

Kirjelmä hyväksytään.

---

3) Neljän jäsenen vaali kansliatoimikuntaan.

Puhemies: Tässä täysi-istunnossa on toimitettava myöskin neljän jäsenen vaali kansliatoimikuntaan. Tahdotaanko tehdä ehdotuksia siitä ketä näihin toimiin olisi valittava?

Puheenvuoron saatuansa lausuvat vuoroonsa

Ed. Anton Huotari: Minä ehdotan näihin toimiin valittaviksi edustajat Tannerin ja Airolan.

Ed. Rosenqvist: Jag ber att få föreslå landtdagsmannen Gösta Stenbäck.

Ed. Mannermaa: Ehdotan ed. Hallsténin valittavaksi kansliatoimikunnan yhdeksi jäseneksi.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: On ehdotettu ainoastaan neljä ehdokasta, nimittäin: edustajat Tanner, Airola, Stenbäck ja Hallstén. He siis lienevät katsottavat valituiksi?

Tähän vastataan myöntävästi.

Ilmoitus valtiopäiväin avaamisesta.

Puhemies: Puhemiehelle on tullut ilmoitus valtiopäivien juhlallisesta avaamisesta.

Sihteeri lukee seuraavan kirjelmän:

Valtiopäiväin
Juhlamenojenohjaaja
Helsingissä
Helmikuun 2 p:nä 1914.

Suomen Eduskunnan Herra Puhemiehelle.

Hänen Ylhäisyytensä Kenraalikuvernööri on määrännyt minut Valtiopäiväin juhlamenojenohjaajana Hänen Majesteettinsa Keisarin ja Suuriruhtinaan Korkeassa Nimessä kutsumaan Valtiopäiväedustajat tämän vuoden varsinaisten Valtiopäiväin juhlallisiin avajaisiin, jotka toimitetaan keskiviikkona tämän helmikuun 4 päivänä Keisarillisen linnan valtaistuinsalissa sen jälkeen kuin Valtiopäiväjumalanpalvelus Nikolainkirkossa on päättynyt. Jumalanpalvelus alkaa k:lo 1 päivällä.

Artur Degerholm.

Seuraava täysi-istunto on tänä iltana k:lo 7.

Täysi-istunto päättyy k:lo 12,5 päivällä.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Iivar Ahava.

2. Tiistaina 3 p. helmikuuta

k:lo 7 i. p.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia:

Nimenhuudossa merkitään poissaolevaksi ed. Roos.

Ilmoitusasia:

Puhemies: Asianmukaisesti tarkastetun valtakirjan on minulle näyttänyt ed. Gadolin.

Puhe, jonka puhemies on pitävä valtaistuinsalissa.

Puhemies: Se asia, joka tulee tässä täysistunnossa käsiteltäväksi, koskee huomenna valtaistuinsalissa pidettävää puhetta ja on käsittääkseni sen laatuinen, että sitä ei ole julkisessa istunnossa käsiteltävä. Olen tyhjennyttänyt kuuntelijaparvet ja työjärjestyksen 21 §:n mukaan pyydän nyt ensin esittää eduskunnan päätettäväksi, hyväksyykö eduskunta tämän menettelytavan.

Puheenvuoron saatuaan lausuu:

Ed. Wiik: Jag föreslår, att plenum måtte hållas offentligt.

Ed. Manner: Minä myöskin pyydän ehdottaa, että tämä istunto pidettäisiin julkisena, eli että siis seurattaisiin sitä viime vuonna jo käytäntöön otettua tapaa, josta ei ole näkynyt olevan mitään haittaa Suomen kansalle eikä eduskunnalle.

Ed. Schybergson: Också jag är af samma mening, som de föregående ärade talarne. Jag har alltid ansett det vara en onödig formalitet att iakttaga sekretess i detta afseende, då det ju i ingen händelse behöfver ens påräknas, att icke talet skulle hållas långt innan det hinner fram till adressaten och långt innan redogörelse för denna diskussion hinner fram. Jag finner offentlighet vara att föredraga, och då praxis senaste gång var denna utan att anmärkning gjordes däremot, skulle jag för min del icke finna anledning frångå den. Jag föreslår därför att detta plenum försiggår inför öppna dörrar.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Puhemiehen toimenpidettä ja käsitystä vastaan on ed. Wiik tehnyt sellaisen ehdotuksen, että istunto olisi oleva julkinen, ja tätä ehdotusta on kannatettu. On siis äänestettävä.

Äänestys ja päätös:

Ken hyväksyy puhemiehen toimenpiteen, äänestää »jaa»; jos »ei» voittaa on eduskunta päättänyt, että istunto on oleva julkinen.

Äänestyksessä ovat ei-äänet voitolla. Eduskunta on siis päättänyt että istunto on oleva julkinen.

Puhemies: Valtiopäiväjärjestyksen 24 §:n mukaan on valtiopäivien juhlallisissa avajaisissa eduskunnan puhemiehen kautta ilmituotava alamainen kunnioituksensa. Olen ajatellut tämän tehtävän suoritettavaksi siten, että, niinkuin eräillä viimeksi pidetyillä valtiopäivillä on ollut tapana, rajoituttaisiin siihen, mitä valtiopäiväjärjestys säätää välttämättömästi esitettäväksi. Olen tahtonut tämän ilmoittaa eduskunnan jäsenille ja pyydän saada kuulla heidän mielipiteensä asiasta.

Keskustelu:

Ed. Schybergson: Jag ber att få ansluta mig till de ord, som talmannen yttrade till oss vid förmiddagens plenum. I likhet med

talmannen är äfven jag af den mening, att hvilka svårigheter, som än ställa sig i vår väg vid det arbete, som nu förestår, vi dock icke skola anse detta arbete för öfverflödigt och onyttigt, utan böra göra vårt bästa. Det var särskildt en mening i talmannens yttrande, som anslog mig, den i hvilken han sade, att pliktuppfyllelse t. o. m. inom fängelsets murar är till gagn för landet, på samma gång det skänker dem, som uppfylla denna plikt, inre tillfredsställelse. Vi ha icke vidare att räkna med välvilja. De dagarna hafva varit och farit. Vi kunna icke ens räkna med rättvisa såsom på 40- och 50-talen, så mörka tiderna då än voro. Vi hafva icke ens att taga med i räkningen vanligt sundt förnuft, vanlig hänsyn till ömsesidig nytta, ömsesidigt gagn. Men vi få det oaktadt icke gifva vår sak förlorad. Vi måste göra vårt bästa för att häfda landets rätt och befrämja dess bästa, och vi kunna därvid lita till en makt, som är starkare än all annan makt i världen. Det är förhållandenas makt; hundraåriga, flere hundra åriga traditioner är det icke för någon möjligt att bryta. Och det är därför jag i likhet med talmannen tror, att vi böra gå till detta arbete, så stora svårigheterna vid dess utförande än äro, med den förhoppningen, att det dock skall lämna något resultat, om också icke det resultat som önskvärdt vore.

Då frågan om talmannens tal förut varit på dagordningen och den har varit det vid början af hvarenda landtdag, så har man anmärkt, att det icke kan komma i fråga att i talet å tronsalen utlägga skälen för vår rättsåskådning, utan detta måste lämnas till särskilda framställningar, vare sig då att de antaga formen af en adress eller af en petition. Detta är riktigt. Vi kunna heller icke i talet å tronsalen framhålla alla de åtgärder stridande mot lag och mot enskild rätt, som förekommit ens sedan landtdagen senast afslutades. Det skulle vara att helt och hållet gå på sidan om den uppgift, som talet vid landtdagens öppnande enligt gammal tradition har. Men allt detta samlar sig i en enda brännpunkt, nämligen själfva systemet och sammansättningen af vårt lands styrelse. Det är där vi skola söka felet, det är det vi måste säga ut, att vårt arbete icke kan blifva så fruktbringande, som det under vanliga förhållanden blefve, då systemet är sådant som det är, och då landets styrelse är så sammansatt som den är.

Det är nu detta, jag skulle tillåta mig hemställa om. Låt oss säga att Finlands landtdag, då den nu sammanträder för första gången efter de senast försiggångna valen, icke kan och icke bör dölja för Hans Majestät Kejsaren att landtdagens arbete, sådana förhållandena äro, sådant regeringssystemet är och såsom landets nuvarande styrelse är sammansatt, icke kan blifva i den mening fruktbringande, som den det blefve, i händelse lagliga förhållanden rådde i detta land. Men må vi tillägga — allt detta i anslutning till talmannens yttrande i förmiddags — att vi icke dess mindre äro villiga att skrida till fullgörande af det värf, som Finlands folk oss ålagt, och efter förmåga skola söka häfda landets rätt och befrämja dess bästa.

Jag är beredd på den anmärkningen, att detta icke skulle innebära en skärpa, sådan som de nuvarande olidliga förhållandena det kräfde, men också kylan kan vara skarp och är det oftast mer än kraftuttryck. Jag vet vidare att det finnes en opinion inom landtdagen, hvilken går ut på att landtdagen icke vore berättigad att yttra annat än hvad den af talmannen upplästa paragrafen i L. O. innehåller, nämligen underdåniga lyckönskningar, men jag tror att den meningen dock hyllas endast af ett fåtal, ty åtminstone den talrikaste gruppen inom landtdagen har alltid förfäktat den meningen att det ankommer å landtdagen att besluta hvad talet skall innehålla och såvidt jag kunde förstå talmannens meddelande är hans åsikt densamma.

Slutligen skall jag icke underlåta att beröra det som i alla fall så många gånger talats om i offentligheten, nämligen att man genom att i talet inrycka annat än dessa ord, som innehållas i nyss upplästa paragraf af L. O. kunde, såsom det sagts, sätta allt på ett kort, och framkalla landtdagens upplösning. Jag måtte säga att insatsen icke vore så alltför stor, såsom landtdagens inflytande efter hand har minskats. Men dock är jag ingalunda den som skulle önska att icke landtdagarnas verksamhet skulle fortgå. Detta framgår af hvad jag redan yttrat i dag och jag upprepar hvad jag också förut har sagt, att så länge landtdagen håller sig fullt inom lagens gräns, såsom den hittills gjort det, måste dess arbete hafva sitt värde och förtjäna att uppskattas. Jag önskar icke påföljden, landtdagens upplösning, men jag undrar om denna påföljd vore att befara. Regeringen vet ju mycket väl att om den upplöser landtdagen, och utlyser nya val, så återkommer landtdagen i samma sammansättning som den nu har, och om den upplöser landtdagen utan nya val, så är den länk borta, hvilken den s. k. rikslagstiftningen förutsätter för sin tillämpning nämligen,

öfverlämnandet till landtdagens utlåtande af förslag till nya rikslagar.

Men vi må förutsätta möjligheten af att påföljden skulle bli en upplösning med nya val eller upplösning utan nya val — i hvilken händelse som hälst få vi icke glömma att endast den står något så när lugn och säker, som icke är rädd för att falla.

Då hr talmannen har underställt landtdagen denna fråga, har det icke varit för mig möjligt att tillbakahålla den mening, som är min, att nämligen i talet i morgon borde utsägas att landtdagens arbete under förhandenvarande förhållanden och så som landets styrelse är sammansatt icke kan vara i den mening fruktbringande, som den det vore, om förhållandena vore lagliga och normala. Detta är mitt förslag och för den händelse det vinner något som hälst understöd, skall det icke blifva svårt att formellt affatta det så som jag har tänkt mig det. I detta stadium af debatten anser jag det icke ännu vara påkalladt.

P u h e m i e s: Ed. Schybergsonin lausunnon johdosta pyydän selvyyden vuoksi mainita, että käsittääkseni puhemiehen täytyy pidättää itsellensä oikeus määrätä puheen lopullisesta sanamuodosta. Sentähden esitinkin asian siten, että pyysin saada tietoa eduskunnan jäsenten mielipiteistä tässä asiassa.

Ed. B ä c k: Jag måste uttala mitt beklagande af att landtdagens herr talman anser sig böra och kunna inskränka sitt uppträdande i tronsalen till blott ett tolkande af landtdagens undersåtliga vördnad. Jag kan i detta afseende fullt instämma i det, som sades af den föregående ärade talaren. Det har ju häfd för sig, att representationens ledande män i vårt land inför tronen uttalat de bekymmer, som rört sig bland folket. Isynnerhet i ofärdstider, då nöd och olyckor tungt hvilat öfver vårt folk, har det ju alltid varit vanligt, att landtdagens ledande män öppet, manligt och oförskräckt sagt folkets mening. Så var det under den svenska tiden, så har det också varit — jag behöfver ju icke ens framhålla det — äfven under den tid som Finland varit förenadt med Ryssland. Denna gamla plägsed har också iakttagits under enkammarens första tider. Nu om någonsin vore väl landtdagens talman, då han å hela folkets vägnar träder fram för att för monarken representera folket, nu åtminstone, säger jag, borde han väl komma fram med någonting annat än blott konventionella toma artighetsfraser. När har den politiska nöden i vårt land varit större och tyngre än just nu? Jag behöfver väl icke för denna församling framhålla den olycka, i hvilken vårt folk befinner sig. Då en hel öfverrätt sitter inspärrad i ryska fängelsehålor, då konstitutionen systematiskt trampas under fötterna, då om någonsin borde väl landtdagens talman, när han träder fram inför tronen såsom landtdagens främsta man, öppet och manligt uttala det, som ändå rör sig inom hvarje representants hjärta.

För öfrigt kan jag icke finna annat än att talmannens uppträdande i tronsalen ingalunda är något oviktigt. Det gäller ju för talmannen att häfda representationens rätt, det gäller för honom att särskildt i tronsalen häfda representationens rätt att såsom en jämbördig statsmakt möta den första statsmakten. Vi veta nog, huru man tänker sig saken på ryskt håll. Våra motståndare i Ryssland vilja degradera representationen till en vanlig semstvoförsamling. Man försöker genom våld och en ensidig grundlagstolkning bringa landtdagens talman till tystnad, och vi måste ju beklagande erkänna, att detta också lyckats. Men jag anser, att detta icke vidare bör få försiggå. Jag anser, att landtdagens talman nu bör tala, och därför ber jag att i det väsentligaste få instämma i det, som sades här af den föregående ärade talaren. I likhet med honom tror jag, att landtdagen ingalunda blir upplöst, och blir landtdagen upplöst, så är det väl icke en oersättlig skada. Det är bättre, att landtdagen faller på sin post, än att den småningom förvandlas till en marionett i den ryska regimens händer.

Ed. S c h y b e r g s o n: Jag begärde ordet endast för att i anledning af talmannens meddelande säga, att jag naturligtvis fogar mig i talmannens uppfattning och sålunda också fritager mig från en närmare formulering af mitt förslag. Jag hade fattat talmannen annorlunda, sålunda nämligen att talmannen skulle tillåta ett definitivt beslut i frågan från landtdagens sida, men då talmannen har en annan uppfattning, så står därvid naturligtvis ingenting att göra.

I anledning af hr Bäcks yttrande ber jag ännu att få påminna dem af de närvarande, som icke voro med i början af 1890-talet, hurusom vid 1891 års landtdag särskildt det tal, som bondeståndets talman höll, hade utomordentlig betydelse och framkallade en särskild förklaring från regeringshållet.

Ed. A. N e o v i u s: Då förslag om att redan talmannen å tronsalen skulle gifva uttryck åt

de känslor, under hvilkas tyngd vi sammanträdt, en gång framställts, så ville också jag för min del understöda detsamma. Äfven mig synes det vara riktigast, att de förhållanden, som nu råda mellan de två statsmakterna, redan vid detta tillfälle komma till uttryck, redan vid den första tête à têten dem emellan. Det vore ett med sanningen mera öfverensstämmiga sakläge. Att inskränka sig till de ord, hvilka L. O. uttryckligen föreskrifver, är däremot ett förfaringssätt, hvilket åtminstone icke har någon grund i våra hjärtan och därför icke häller kan bedömas på samma sätt som ett uppträdande med ett andragande vid detta tillfälle.

Ed. Danielson-Kalmari: Minä pyydän puolestani yhtyä puhemiehen käsitykseen. Minä olen tosin sitä mieltä, että kaikki se, mitä ed. Schybergson on toivonut huomenna lausuttavaksi, on ehdottomasti tämän eduskunnan lausuttava hallitsijalle, mutta minä en luule, että huominen tilaisuus on siihen erityisesti sopiva. Ensiksikin minä pidän silmällä käytännöllistä näkökohtaa; en sitä, johon ed. Schybergson viittasi, että mahdollisesti eduskunnan hajoitus seuraisi puheesta, vaan sitä että ristiriitaisuuksien kärjistyessä ei liene maalle eikä eduskunnan työlle eduksi, että molemminpuoliset syytökset lausutaan suusanallisesti eduskunnan ja hallitsijan edustajan seisoessa vastatusten. Meidän täytynee odottaa, että jos eduskunta ryhtyy jatkuvasti vuosi vuodesta eteenpäin näissä suullisissa lausunnoissa valtaistuinsalissa esiintuomaan syytöksensä — sillä syytöksiä ne ovat ja täytyy olla, jos sanotaan kaikki, mikä sanottava on, — niin tämä johtaa siihen, että myöskin hallitsijan puolelta tulee lausuttavaksi, mitä me tiedämme, että sillä taholla ajatellaan eduskunnan menettelystä ja joka monasti on lausuttu. Minä en usko, minä uudistan sen, että tämä voi olla maalle ja eduskunnan rauhalliselle työlle eduksi. Mutta minä tahdon lisätä: se ei ole se, joka ensi sijassa ratkaisee päätökseni, kun minä puolestani kannatan puhemiehen ehdotusta. Se on se katsantotapa, mikä minussa on enimmin vaikuttanut, että kun Suomen eduskunta lähtee esittämään hallitsijalle, mitä tämä kansa tuntee sydämellään tärkeintä sanottavaksi, niin silloin on sellainen muoto valittava, että ei pahin vastustajakaan uskalla mennä sanomaan, että sillä ei ole maan perustuslaissa varmaa tukea. Ja tätä nyt on sanottu, niinkuin tiedämme, siitä muodosta, jota ed. Schybergson on ehdottanut, emmekä me voi viitata mihinkään perustuslain selvään määräykseen sen oikeuden puolesta, että puhemies saisi lausua hallitsijan edustajalle tai hallitsijalle itselleen valtaistuinsalissa muuta, kuin mitä valtiopäiväjärjestys sisältää. Me voimme vedota käytäntöön, mutta kun tällä käytännöllä ei ole varmasti lausuttua perustusta laissa, niin se on tehty epäilyksen alaiseksi tämä oikeutemme ja voidaan ainakin muodollisesti tehdä se.

Ed. von Troil: Jag ber att få ansluta mig till hrr Schybergsons och Bäcks andraganden.

Ed. Kallio: Sen ryhmän keskuudessa, johon minä kuulun, pidetään ehdottomasti välttämättömänä, että eduskunta heti niinpian kuin mahdollista tuopi ilmi tunteensa ja sen luonnottoman olotilan, mihinkä maa on joutunut. Mutta koska kaksi eduskunnan suurinta ryhmää on sanoin ja teoin jo varemmin asettuneet sille kannalle, että tätä tilaisuutta ei käytetä ilmituomaan niitä tunteita, mitä kansassa liikkuu, niin tähän nähden katsomme me mahdolliseksi yhtyä puhemiehen julkituomaan käsitykseen siinä vakaassa toivossa, että eduskunta tulee adressin taikka anomuksen kautta niinpian kuin mahdollista tuomaan julki kansan huolet. Tämän teemme sitä suuremmalla syyllä, koska me tätä puhetta pidämme eduskunnan puheena.

Ed. Talas: Minä puolestani valitan, jos herra puhemies rajoittaa puheensa valtaistuinsalissa ainoastaan siihen, mihin valtiopäiväjärjestys nimenomaan hänet velvoittaa. On kyllä totta, niinkuin täällä on sanottu, että eduskunnalla itsellään on tilaisuutta adressissa esille tuoda se mieliala, joka eduskunnassa vallitsee, mutta päinvastoin kuin mitä täällä on lausuttu, katson minä puolestani, että juuri huomispäivän tilaisuus olisi sopivin tilaisuus eduskunnassa vallitsevan mielialan esilletuomiseen. Kun minä tämän lausun, niin teen sen tietysti siinä varmassa vakaumuksessa, että jos puhemies lausuu enemmän kuin mihin valtiopäiväjärjestys hänet nimenomaan velvoittaa, hän ei siinä riko Suomen perustuslakeja.

Ed. Tokoi: Samalla kuin minä pyydän ilmoittaa, että se ryhmä, johonka minulla on kunnia kuulua, on omaksunut sen käsityskannan, joka minulla on aikaisemmin persoonallisestikin ollut, että eduskunnan puhemiehen tulisi rajoittua eduskunnan juhlallisissa avajaisissa ilmituomaan vaan sen, mitä valtiopäiväjärjestys asiassa sanoo, olen myöskin sitä mieltä,

että milloin eduskunta tällaisissa asioissa, jotka meillä kieltämättä ovat edessä, jolloin eduskunnan oikeuskäsitykset ovat selvästi, peittelemättä ja laajakantoisesti tuotavat esille, niin tulee sen tapahtua sillä tavalla että eduskunta riidattomasti voi sanoa seisoneensa laillisella ja perustuslainmukaisella pohjalla. Minä en tällä tahdo sanoa sitä, etteikö valtiopäiväjärjestystä voitaisi käsittää siten, kuin vanha käytäntö on osottanut, mutta kuten sanottu se ei ole riidaton ja se tapa, millä me esitämme asiamme, täytyy olla riidattomasti oikea.

Samalla kuin tämän ilmoitan, pyydän sekä omanani että ryhmäni käsityksenä ilmoittaa, että me emme voi yhtyä siihen herra puhemiehen käsitykseen, että tämä puhe, joka valtaistuinsalissa aijottaneekin pitää, ei olisi eduskunnan puhe, sillä minä käsitän valtiopäiväjärjestyksen 24 §:n siten että se on oleva eduskunnan puhe ja on eduskunnan siitä päätettävä.

Ed. Rosenqvist: För min del kan jag i hufvudsak ansluta mig till hr Talas' uttalande. Också jag anser, att i L. O. icke finnes något hinder för talmannen att uttala det, som ligger på folkets hjärta. Jag anser också, att ett dylikt tal i ett tidsläge sådant som det närvarande borde komma till stånd, men jag skiljer mig i uppfattning delvis från tidigare talare därutinnan, att jag anser, att en förutsättning härför är att icke blott en liten minoritet inom landtdagen önskar detta, utan att landtdagens pluralitet står där bakom, ty endast sålunda kan detta tal få den betydelse, som det borde äga. Likaså är jag delvis af afvikande mening med hr Schybergson därutinnan, att, skall ett sådant tal komma till stånd, så bör det innehålla väsentligen allt det, som folket vill ha utsagdt, och icke blott äga det innehåll, som hr Schybergson ville gifva åt detsamma.

Ed. Hedberg: Då jag begynner förstå den utgång detta ärende kommer att hafva, anser jag det för min personliga del nödigt att också tillkännagifva, att jag hör till den antagligen blifvande minoriteten, d. v. s. till dem, som i hufvudsak ansluta sig till hrr Schybergsons, Bäcks m. fl. uttalanden.

Ed. Hultin: Olen samaa mieltä kuin aikaisemmilla valtiopäivillä, että asiain tila vaatisi, että puhemies lausuisi valtaistuinsalissa julki kansan huolestuneen mielialan nykyisen tilanteen johdosta, mutta minä olen myös hyväksynyt entisen puhemiehen, ed. Svinhufvudin käsityksen, että puhemies ei voi pitää semmoista puhetta vastoin eduskunnan enemmistön tahtoa. Käsittäen, että nykyinen arvoisa puhemies myös katsoo asiaa siltä kannalta, täytyy minun alistua siihen, että puhe rajoitetaan siten, kuin arvoisa puhemies on ehdottanut.

Ed. Listo: Täällä on lausuttu eri mielipiteitä sen puheen ominaisuudesta, jonka eduskunnan puhemies pitää valtiopäiviä virallisesti avattaessa. On lausuttu, että tämä puhe on oleva eduskunnan puhe. Minusta nähden tämä käsitys on tavallaan oikea, nimittäin sikäli, että jos jotakin mielialan ilmausta olisi puhemiehen puheessa esitettävä, sen tulisi esittää sitä mielialaa, joka vallitsee eduskunnan enemmistössä. Mutta tähän on asetettava se rajoitus, että oikeus määrätä puheen sisällys ja muoto sittenkin kuuluu puhemiehelle. Eduskunta ei voi velvoittaa puhemiestä lausumaan tässä tilaisuudessa sitä, mitä puhemies ei pidä oikeana tai soveliaana.

Minä olen itse asiassa sitä mieltä, että paras on menetellä tässä kysymyksessä sillä tavoin, kuin puhemies on omaksi mielipiteekseen lausunut. Olojen niin jännitettyinä ollessa, kuin nykyään ovat, ei olisi minkäänlaista hyötyä mihinkään päin, jos ruvettaisiin valtiopäiväin virallisissa avajaisissa syytöspuheita pitämään.

Ed. Hänninen-Valpas: Minun mielestäni on täällä tulkittu väärin valtiopäiväjärjestystä. Jottei jälkimaailmalle jäisi käsitystä, että koko eduskunta olisi niitten tulkintojen kannalla, pyydän lausua eriävän mielipiteeni. Valtiopäiväjärjestyksessä nimenomaan sanotaan, että eduskunta ilmituo alamaisen kunnioituksensa. Sen määräyksen täytyy varmasti sisältää, että eduskunta myös päättää, minkälainen muoto ja minkälainen sisällys sillä alamaisella kunnioituksella on, minkä se puhemiehen kautta esittää. Siis puhemiehellä ei ole mitään valtaa lähteä muuttamaan, jos eduskunta sellaisen päätöksen tekee. Jos sattuisi semmoinen kumma ristiriita, ettei puhemies suostuisi esittämään sitä alamaista kunnioitusta siinä muodossa kuin eduskunta on määrännyt, niin ei eduskunnan olisi peräännyttävä päätöksestään eikä puhemies saisi esittää mitään muuta, vaan seuraus olisi se, että puhemiehen täytyisi antaa tehtävä varapuhemiehelle tai luopua toimestaan ja antaa eduskunnan enemmistölle, joka on päätöksen tehnyt, tilaisuus valita uusi puhemies, joka täyttäisi eduskunnan päätöksen. Kun on tehty kahdenlaisia ehdotuksia, oletan minä, että edus-

kunnan arvoisa puhemies alistuu asettamaan ehdotukset äänestyksenalaisiksi. Se merkitsee, että minun tulkintani tulee hyväksytyksi.

P u h e m i e s: Kun eduskunnan kahden suurimman ryhmän puolesta on esiintuotu se käsitys, että puheeseen nähden olisi meneteltävä niinkuin minä olen ajatellut, voitanee ilman äänestystä pitää tämä käsitys eduskunnan enemmistön ajatuksena.

Puheenvuoron saatuaan lausuvat vielä

Ed. S c h y b e r g s o n: Talmannen har utan tvifvel träffat det riktiga, men L. O. känner icke grupper och partier eller deras ordförande, som skulle hafva att afgifva röst för hela partiet.

Ed. W i i k: Också jag är af den uppfattningen att, då tvänne förslag föreligga, som hvartdera vunnit understöd, afgörandet bör ske genom omröstning och icke genom ett approximativt uppskattande af hvilkendera ståndpunkten vunnit större understöd.

P u h e m i e s: Se keskustelu, joka on tapahtunut, olisi minulle puolestani ollut riittävä; mutta en myöskään tahdo vastustaa sitä, että tätä asiaa vielä selvennetään sillä, että otetaan selville, kummallako ajatuksella on enemmän kannatusta eduskunnassa.

Ed. D a n i e l s o n - K a l m a r i: Minä rohkenen olla sitä mieltä, että äänestys tässä on kokonaan tarpeeton. Puhemies on tahtonut kuulla eduskunnassa ilmenevät mielipiteet ja varmaankin, jos enemmistö täällä olisi toista mieltä, kuin mitä sen keskuudessa esiintyneet puhujat ovat esiintuoneet, niin olisi toisiakin mielipiteitä lausuttu. Minä rohkenen luulla, että puhemies nyt tapahtuneen keskustelun perusteella aivan hyvin tuntee, mitkä mielipiteet vallitsevat eduskunnassa ja mikä mielipide täällä on voitolla.

Ed. S c h y b e r g s o n: Jag kan vara alldeles ense med hr Danielson-Kalmari. Omröstning är fullkomligt onödig. Vi kunna utan vidare erkänna, att talmannens uppfattning är af majoriteten omfattad.

Ed. A. N e o v i u s: Jag skulle understöda dem, som anse, att denna fråga enligt L. O. bör afgöras genom omröstning. Talmannen har öfverlämnat till landtdagen att afgöra, huruvida ett tal skall hållas eller icke (Ei-ääniä), och då kan saken icke afgöras annorlunda än att man räknar rösterna.

Ed. I n g m a n: En ole havainnut, että tämän keskustelun aikana olisi tehty varsinaisia ehdotuksia, joista voitaisiin äänestää. Useat puhujat ovat esiintuoneet toivomuksia puhemiehen pidettävään puheeseen nähden, mutta varsinaista ehdotusta tietääkseni ei kukaan ole tehnyt.

Ed. A h m a v a a r a: Minulla oli tarkoituksena huomauttaa samaa kuin edellinen arvoisa puhuja. Tosin ed. Valpas täällä keskustelun aikana teki ehdotuksen, että asiasta äänestettäisiin, mutta sitä ei ensinnäkään ole kannatettu ja toisekseen oli epäselvää, mitä ed. Valpas tarkoitti äänestettäväksi. Minä jättäisin tämän asian kokonaan herra puhemiehen haltuun. Olin kyllä siinä vakaumuksessa, ettei mitään äänestystä tulisi, sillä jos minä oikein käsitin, niin herra puhemies tahtoo ainoastaan kuulla eduskunnan mielipiteen tässä asiassa. Ja koska on eri mieliä siitä, onko eduskunnalla oikeus suorastaan määrätä tämän puheen sisältöä, niin, ainoastaan siinä tapauksessa että tämä käsitys hyväksytään, että eduskunnalla on oikeus puheen sisältöä määrätä, voidaan mielestäni äänestää, mutta muussa tapauksessa ei tästä voi äänestää.

Ed. M a n n e r: Kahden edellisen arvoisan puhujan lausunnon johdosta minä pyytäisin huomauttaa käsityksenäni, että kyllä minusta pari ruotsalaisen puolueen edustajaa on lausunnossaan asiallisesti tehnyt ehdotuksen, mutta muodollisesti kai ei, enkä äsken myöskään herra puhemiehen selostuksesta kuullut sitä mainittavan nimenomaan. Jos asia niin on, etteivät nämä tavallaan ole tehneet mitään ehdotuksia eivätkä puhemiehen selostuksen jälkeen ole tehneet mitään muistutusta siitä että heidän ehdotuksensa on poisjätetty, niin tosiasiallisesti ei ole muuta kuin herra puhemiehen itsensä tekemä ehdotus, jota minun ymmärtääkseni on asiallisesti kannattanut edustaja Tokoi. Ja kun eduskunta näin virallisessa kokouksessa ei minun ymmärtääkseni voi kuunnella paljastaan mielipiteitä ja lausuntoja, vaan tekee päätöksiä, niin ei kai ole muuta neuvoa kuin eduskunnan päätökseksi lyödä sitten valtaistuinsalissa pidettävän puheen sisältöä koskeva herra puhemiehen ehdotus, jota useat edustajat ovat kannattaneet.

Ed. Hänninen-Valpas: Minun mielestäni oli asiallisesti tehty kaksi ehdotusta ja ennen on sillä tavalla tehtyjä ehdotuksia otettu äänestyksen alaiseksi. Sentakia minä lausuin sen oletuksen, että eduskunnan nykyinenkin herra puhemies ottaisi sillä tavalla tehdyt ehdotukset äänestyksen alaisiksi, mutta en tehnyt mitään ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Nyt jatketussa keskustelussa ei ole tuotu esiin mitään epäilystä siitä että eduskunnan enemmistön käsitys oli se, jonka minä olen katsonut sen käsitykseksi, ja niin ollen on äänestys tarpeeton.

Istumajärjestys.

Puhemies: Kansliatoimikunta, jonka työjärjestyksen 3 §:n mukaan on annettava lausunto edustajien istumajärjestyksestä, on päättänyt ehdottaa, että edustajat asettuisivat istumaan puolueryhmittäin, — täytyy käyttää sitä sanamuotoa, — kuten ennenkin on ollut tavallista. Edustajain nähtäväksi on asetettu taulukoita, jotka osoittavat, miten edustajain ryhmittäminen kansliatoimikunnan mielestä sopivimmin voi tapahtua.

Kansliatoimikunnan ehdotus hyväksytään.

Puhemies: Seuraava täysi-istunto tulee pidettäväksi huomenna kello 12. Siitä istunnosta lähdetään valtiopäiväjumalanpalvelukseen ja siirrytään sen päätyttyä valtaistuinsaliin, jossa valtiopäiväin juhlallinen avaaminen tapahtuu.

Täysi-istunto päättyy kello 8,25 i. p.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Iivar Ahava.

3. Keskiviikkona 4 p. helmikuuta

k:lo 12 p.

Päiväjärjestys.

Siv.

Ilmoituksia:

Sihteerin vaali. 19

Ilmoitusasioita.

Nimenhuudossa merkitään poissa oleviksi edustajat Mäkelin, A. Neovius ja Roos.

Ilmoitusasiat:

Vapautusta valtiopäivätyöstä myönnetään sairauden tähden tämän päivän istunnosta ed. A. Neoviukselle ja ed. Roosille sekä yksityisasiain takia istunnon alkupuolesta ed. Mäkelinille.

Kanslistin toimi.

Puhemies: Eduskunnan kansliatoimikunnan puolesta saan ilmoittaa, että kansliatoimikunta on julistanut kanslistin toimen haettavaksi ja hakuajan umpeen kuluttua tähän toimeen ottanut tulevien valtiopäivien alkuun asti eduskunnan entisen kanslistin neiti Bärtta Rainion.

Pöytäkirjan vakuudeksi:
Iivar Ahava.

Allekirjoittaneen filosofianmaisterin toimiessa pöytäkirjanpitäjänä käsitellään seuraava

Päiväjärjestyksessä oleva asia:

Sihteerin vaali.

Puhemies: Myöskin sihteerin virka on ollut haettavaksi julistettuna. Hakuajan kuluessa on tätä tointa hakenut ainoastaan eduskunnan entinen sihteeri hovioikeudennotari Iivar Ahava ja kansliatoimikunta puolestaan mielihyvällä puoltaa hänen ottamistaan nytkin eduskunnan sihteeriksi.

Ehdotus hyväksytään.

Puhemies: Hovioikeudennotari Ahava on siis otettu eduskunnan sihteeriksi.

Pöytäkirjan vakuudeksi:
Karl Mannelin.

Allekirjoittaneen jälleen ryhdyttyä pöytäkirjanpitoon lausuu

Puhemies: Nyt keskeytetään istunto, mutta jatketaan sitä alkaen 15 minuuttia sen jälkeen kuin juhlamenot keisarillisessa linnassa ovat loppuneet. Kirkkoon lähtemistä varten kokoonnumme tämän talon edustalle neljännestä vailla yksi.

Istunto keskeytetään k:lo 12,25 päivällä.

Valtiopäiväin avajaiset.

Valtiopäiväjumalanpalvelus Nikolainkirkossa.

Puhemies ja varapuhemiehet etumaisina saapuivat eduskunnan jäsenet kirkkoon, jonne myöskin senaatin jäsenet ja v. t. prokuraattori kokoontuivat. Kenraalikuvernöörin astuessa sisään tervehti häntä Porvoon hiippakunnan piispa Herman Råbergh raamatunlauseella (1 Piet. 5: 10—11): »Jumala, jolta kaikki armo tulee, joka meitä on kutsunut ijankaikkiseen kunniaansa Kristuksessa Jesuksessa, hän itse meitä, jotka vähän aikaa kärsimme, valmista-

koon, vahvistakoon, tukekoon ja lujittakoon. Hänelle olkoon kunnia ja väkevyys ijankaikkisesta ijankaikkiseen.»

Alttarijumalanpalveluksen toimittivat esittelijäsihteeri Yrjö Loimaranta ja pastori Hannes Leiviskä. Juhlamenojen soitannollisen puolen suorittamisessa avustivat »Suomen Laulun» sekakuoro, maisteri Heikki Klemetin johdolla, tohtori Ilmari Krohn, Helsingin sinfoniaorkesteri, Helsingin Kansallismielisen Nuorison sekakuoro ja Helsingin torvisoittokunta. Kuorot lauloivat koraalimuunnelman Bachin kantaatista »Christ lag in Todes Banden», Herra armahda meitä, Kunnia olkoon Jumalalle korkeudessa, Te deum, ja Pyhä, pyhä, pyhä Herra Sebaot. Ennen saarnaa laulettiin virsi (S. V. K. n:o 151) Kuningas jalo Kristus on.

Valtiopäiväsaarnan piti edustaja, rovasti Gustaf Arokallio suomeksi ja ruotsiksi ja oli sen aiheena 5 Mooseksen kirjan 33 luvun 27 värssyn sanat: »Turvanasi on Jumala ijankaikkinen ja tukenasi ovat hänen katoamattomat käsivartensa.»

Valtaistuinsalissa

edustajat asettuivat paikoilleen, puhemies esimmäksi oikealle puolelle ja varapuhemiehet lähimmäksi häntä. Kun tämä oli tapahtunut, tulivat sisään senaatin v. t. prokuraattori ja jäsenet sekä, heidän asetuttua paikoilleen kenraalikuvernööri ja hänen seurueeseensa kuuluvat henkilöt. Asetuttuansa valtaistuimen portaiden ääreen hänen ylhäisyytensä venäjänkielellä lausui tervehdyksen, joka sen jälkeen luettiin suomeksi ja ruotsiksi ja oli suomeksi näin kuuluva: »Kaikkeinkorkeimmasta käskystä ja Hänen Majesteettinsa Keisarin korkeassa nimessä tervehdän minä Suomen Eduskunnan jäseniä ja julistan nämä varsinaiset valtiopäivät avatuiksi.»

Astuen esiin eduskunnan puhemies suomeksi lausui:

»Teidän Ylhäisyytenne! Suomen Eduskunnan puolesta ilmituon minä Eduskunnan alamaisen kunnioituksen Hänen Majesteetillensa Keisarille, Suuriruhtinaalle.»

Puhemiehen sanat venäjäksi käännettyinä luki kielenkääntäjä Johannes Koivistoinen.

Sen jälkeen kenraalikuvernööri luki julki venäjänkielellä laaditun luettelon niistä esityksistä, jotka Hänen Majesteettinsa Keisari ja Suuriruhtinas on tahtonut eduskunnan käsiteltäviksi antaa; ja sisälsi mainittu luettelo, jonka suomennettuna ja ruotsinnettuna luki julki senaatin Oikeusosaston varapuheenjohtaja senaattori Felix Florentin Saarikoski, seuraavat esitykset:

n:o 1) maanvuokraolojen järjestämisestä;
n:o 2) leimasuostunnasta vuonna 1915;
n:o 3) suostunnanluontoisen pääoma- ja kuponkiveron suorittamisesta;
n:o 4) suostuntaverosta mallasjuomista v. 1915, sekä mallasjuomain tehdasmaisesta valmistuksesta;
n:o 5) siitä verosta, joka paloviinan valmistamisesta Suomessa on suoritettava vuonna 1915;
n:o 6) varojen hankkimisesta niihin tarpeisiin, joihin vakinaiset valtion tulot eivät riitä;
n:o 7) lisäyksestä suostuntarahaston 1914 vuoden budjettiin;
n:o 8) varain osoittamisesta valtiopäiväkustannusten suorittamiseen vuonna 1915;
n:o 9) paloviinarahain budjetista vuodeksi 1915;
n:o 10) kulkulaitosrahastosta vuodeksi 1915.

Kun tämä oli tapahtunut, palasi kenraalikuvernööri sisähuoneisiin, saatettuna samoin kuin valtaistuinsaliin tullessaankin. Myöskin eduskunnan puhemies, varapuhemiehet ja jäsenet sitten läksivät salista ja kokoontuivat eduskunnan istuntosaliin jatkamaan

Täysi-istuntoa

k:lo 3,40 i. p.

Valitsijamiesten lukumäärä.

Puhemies: Puhemiehistö, jonka eduskunnan työjärjestyksen 5 §:n mukaan tulee ehdottaa valitsijamiesten luku, esittää, että eduskunta määräisi tämän luvun 45:ksi eli samaksi määräksi kuin kaikilla edellisilläkin yksikamarivaltiopäivillä.

Puhemiehistön ehdotus hyväksytään.

Niiden valiokuntien jäsenten lukumäärä, jotka mainitaan V. J:n 35 §:n 1 momentissa.

Puhemies: Tässä täysi-istunnossa tehtänee myöskin päätös niiden valiokuntien jäsenluvusta, jotka mainitaan valtiopäiväjärjestyksen 35 §:n 1 momentissa. Puhemiehistö ehdottaa, että jäsenten luku tulisi olemaan sama kuin viime valtiopäivillä, eli valtiovarainvalio-

kunnassa 21, pankkivaliokunnassa 13 ja muissa valiokunnissa eli perustuslakivaliokunnassa, lakivaliokunnassa ja talousvaliokunnassa 17 kussakin.

Puhemiehistön ehdotus hyväksytään.

Tulkkien ja painatustöiden valvojan asettaminen.

P u h e m i e s: Vielä on kansliatoimikunta päättänyt ehdottaa, että näilläkin valtiopäivillä asetettaisiin kaksi tulkkia, yleistulkki suomeksi kääntämään ruotsinkielisten lausuntojen ponnet ja tarvittaessa myöskin puhemiehen tiedonannot ja äänestysesitykset ruotsiksi, sekä yksityistulkki ruotsiapuhuvia kansanmiehiä varten. Sen ohessa kansliatoimikunta ehdottaa, että asetettaisiin painatustöiden valvoja, samaten kuin ennenkin on ollut tavallista, sekä vihdoin, että kansliatoimikunta, jos eduskunta hyväksyy edelliset ehdotukset, saisi toimeksensa täyttää nämä virat.

Kansliatoimikunnan ehdotukset hyväksytään järjestänsä jokainen keskustelutta.

Ilmoitus valitsijamiesten vaalista.

P u h e m i e s: Valitsijamiesten vaali tulee toimitettavaksi perjantaina k:lo 12 päivällä ja sentähden ovat ehdokaslistat tätä vaalia varten jätettävät sihteerille ennen k:lo 12 päivällä huomenna torstaina.

Seuraava täysi-istunto on huomenna torstaina k:lo 6 i. p.

Täysi-istunto päättyy k:lo 3,48 i. p.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Iivar Ihava.

4. Torstaina 5 p. helmikuuta

k:lo 6 i. p.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia:

Esitetään:

Siv.

1) Arm. esit. n:o 1 maanvuokraolojen järjestämisestä. 23
2) Arm. esit n:o 2 leimasuostunnasta vuonna 1915. ..... »
3) Arm. esit. n:o 3 suostunnanluontoisen pääoma ja kuponkiveron suorittamisesta. ..... »
4) Arm. esit. n:o 4 suostuntaverosta mallasjuomista vuonna 1915 sekä mallasjuomain tehdasmaisesta valmistuksesta..... »
5) Arm. esit. n:o 5 siitä verosta, joka paloviinan valmistamisesta Suomessa on suoritettava vuonna 1915. ..... »
6) Arm. esit. n:o 6 varojen hankkimisesta niihin tarpeisiin, joihin vakinaiset valtion tulot eivät riitä. ..... »
7) Arm. esit. n:o 7 lisäyksestä suostuntarahaston 1914 vuoden budjettiin. .... »
8) Arm. esit. n:o 8 varain osoittamisesta valtiopäiväkustannusten suorittamiseen vuonna 1915. ..... »
9) Arm. esit. n:o 9 paloviinarahain budjetista vuodeksi 1915..... 24
10) Arm. esit. n:o 10 kulkulaitosrahastosta vuodeksi 1915. ..... »

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat Häyrynen, Roos, Turkia, Tåg, Törmä ja Törngren.

Ilmoitusasiat:

Puhemies: Seuraavat edustajat pyytävät vapautusta: ed. Häyrynen lääkärintodistuksen nojalla toistaiseksi, ed. Turkia perheessä sattuneen tapaturman tähden ensi viikon tiistaihin asti, sairauden tähden tämän päivän istunnosta ed. Roos ja Tåg sekä yksityisasiain takia tämän istunnon alkuosasta ed. Törmä.

Näihin vapautuksenpyyntöihin eduskunta suostuu.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat.

1) Maanvuokraolojen järjestämistä

koskeva armollinen esitys n:o 1;

2) Leimasuostuntaa vuonna 1915

koskeva armollinen esitys n:o 2;

3) Suostunnanluontoisen pääoma- ja kuponkiveron suorittamista

koskeva armollinen esitys n:o 3;

4) Suostuntaveroa mallasjuomista vuonna 1915 sekä mallasjuomain tehdasmaista valmistusta

koskeva armollinen esitys n:o 4;

5) Sitä veroa, joka paloviinan valmistamisesta Suomessa on suoritettava vuonna 1915

koskeva armollinen esitys n:o 5;

6) Varojen hankkimista niihin tarpeisiin, joihin vakinaiset valtion tulot eivät riitä,

koskeva armollinen esitys n:o 6;

7) Lisäystä suostuntarahaston 1914 vuoden budjettiin

koskeva armollinen esitys n:o 7;

8) Varain osoittamista valtiopäiväkustannusten suorittamiseen vuonna 1915

koskeva armollinen esitys n:o 8;

9) Paloviinarahain budjettia vuodeksi 1915

koskeva armollinen esitys n:o 9; ja

10) Kulkulaitosrahastoa vuodeksi 1915

koskeva armollinen esitys n:o 10 esitetään perättäin ja pannaan jokainen puhemiehistön ehdotuksen mukaisesti pöydälle ensi tiistaina pidettävään täysi-istuntoon.

Maatalousvaliokunnan asettaminen.

P u h e m i e s: Sen johdosta että eduskunnalle on annettu armollinen esitys maanvuokraolojen järjestämisestä, ehdottaa puhemiehistö asetettavaksi erityisen maatalousvaliokunnan, johon tulisi 17 jäsentä.

Puhemiehistön ehdotus hyväksytään.

P u h e m i e s: Puhemiehistön ehdotuksen mukaan on siis päätetty erityinen maatalousvaliokunta asetettavaksi, jossa on 17 jäsentä.

P u h e m i e s: Huomenna perjantaina kello 12 toimitetaan valitsijamiesten vaali, jota varten pidetään täysi-istunto. Sittenkun vaali on toimitettu, keskeytetään täysi-istunto jatkettavaksi kello 6 i. p., jolloin vaalin tulos julistetaan. Lauvantaipäivänä ei tule mitään istuntoa, jotta valitsijamiehillä olisi tilaisuus valiokuntien asettamiseen.

Ensi tiistaina kello 12 tulee toimitettavaksi suuren valiokunnan vaali, ja sitä varten ovat ehdokaslistat jätettävät sihteerille maanantaina ennen kello 12.

Täysi-istunto päättyy kello 6,35 i. p.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Iivar Ahava.

5. Perjantaina 6 p. helmikuuta

k:lo 12 p.

Päiväjärjestys.

Siv.

Ilmoituksia:

Valitsijamiesten vaali. 25

Istuntoa jatketaan klo 6 i. p.

Vaalin tulos julistetaan.

Ilmoitusasioita:

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat Häyrynen ja Turkia.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

Valitsijamiesten vaali.

Puhemies: Valitsijamiesten vaalia varten on oikeassa järjestyksessä jätetty viisi ehdokaslistaa. Ne on vaalilipuksi yhdistetty ja tämä on painettuna edustajille jaettu. Asiantuntijaksi vaalitoimitukseen on pyydetty professori Ernst Lindelöf, jonka ohessa saan kehoittaa niitä asiamiehiä, jotka ovat jättäneet ehdokaslistat, siinä avustamaan. Sittenkun vaaliliput on uurnasta otettu, avattu ja laskettu, keskeytetään täysi-istunto jatkettavaksi iltapäivällä k:lo 6, jolloin vaalin tulos julistetaan. Samalla pyydän huomauttaa, että valitsijamiesten sitten olisi kokoonnuttava vielä tänä iltana voidaksensa valita puheenjohtajan ennen huomispäivänä toimitettavia vaaleja. Nyt ryhdytään vaaliin.

Kun vaaliliput ovat uurnasta otetut, avatut ja lasketut keskeytetään istunto k:lo 12,54 p.

Täysi-istuntoa

jatketaan k:lo 6 i. p.

Valitsijamiesten vaalin tulos.

Sihteeri lukee:

Valitsijamiesten vaalissa 6 p. helmikuuta 1914, jota varten oli sisäänjätetty 5 eri ehdokaslistaa, on kunkin listan hyväksi äänestänyt:

Listan	n:o 1	26 äänestäjää
»	n:o 2	25 »
»	n:o 3	88 »
»	n:o 4	18 »
»	n:o 5	38 »

siis yhteensä 195 äänestäjää.

Tämän mukaan on eri listojen ehdokkaista valittava:

Listasta	n:o 1	6 ehdokasta
»	n:o 2	5 »
»	n:o 3	21 »
»	n:o 4	4 »
»	n:o 5	9 »

yhteensä 45 varsinaista jäsentä.

Vaalijärjestyksen 11 §:n mukaan on siis valittava:

Listasta	n:o 1	2 varajäsentä
»	n:o 2	2 »
»	n:o 3	6 »
»	n:o 4	2 »
»	n:o 5	3 »

yhteensä 15 varajäsentä.

Valituiksi ovat tulleet:

Listasta n:o 1

jäseniksi: ed. Hälvä, Kaskinen, Killinen, Laine, Löthman ja Pennanen.

varajäseniksi: ed. Latva ja Linna.

Listasta n:o 2

jäseniksi: ed. Inborr, Isaksson, Dagmar Neovius, Roos ja Sundblom.

varajäseniksi: ed. Storbjörk ja af Forselles.

Listasta n:o 3

jäseniksi: ed. Turkia, Aalle-Teljo, Aakula, Ahmala, Aromaa, Alma Jokinen, Väinö Jokinen, Kanervo, Kiiskinen, Komu, Kurkinen, Lapveteläinen, Lumivuokko, Mäki, Orasmaa, Paunu, Pohjaväre, Saarinen, Wiik, Virkki ja T. Typpö.

varajäseniksi: ed. Marttila, Eloranta, Häyrynen, Waljakka, Leivo ja Kautto.

Listasta n:o 4

jäseniksi: ed. Kokko, Lohi, Luopajärvi ja Saarelainen.

varajäseniksi: ed. Leinonen ja Partanen.

Listasta n:o 5

jäseniksi: ed. Hallstén, Koivisto, Listo, Peurakoski, Rannikko, Retulainen, Sjöstedt-Jussila, Tuomela ja Waarala.

varajäseniksi: ed. Hiidenheimo, Jaskari ja Wänniä.

Puheenvuoron saatuansa lausuu

Ed. Killinen: Valitsijamiesten vanhimpana jäsenenä minulla on kunnia kehoittaa valitsijamiehiä jäämään tähän huoneeseen täysistunnon päätyttyä.

Ilmoitus notarin ja ruotsalaisen kansliaosaston päällikön ottamisesta.

Puhemies: Kansliatoimikunnan puolesta pyydän ilmoittaa, että kansliatoimikunta on ottanut yleisen kanslian notariksi varatuomari Mauno Wilskmanin ja ruotsalaisen kansliaosaston päälliköksi filosofianmaisteri John Grönlundin.

Seuraava täysi-istunto on ensi maanantaina k:lo 12 päivällä.

Täysi-istunto päättyy k:lo 6,20 i. p.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Iivar Ahava.

6. Maanantaina 9 p. helmikuuta

k:lo 12 p.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia: Siv.

1) Nykyistä valtiollista asemaa koskevan alamaisen adressin lähettämistä tarkoittava ed. Ahmavaaran y. m. ehdotus. 30

Nimenhuudossa merkitään poissa oleviksi ed. Häyrynen, Kaskinen, Löthman, Roos ja Warvikko.

Ilmoitusasiat:

Vapautusta valtiopäivätoimista täksi päiväksi myönnetään sairauden tähden ed. Kaskiselle sekä yksityisten asiain tähden ed. Löthmanille ja Warvikolle.

Ilmoitus erinäisten virkailijain ottamisesta.

Puhemies: Kansliatoimikunnan puolesta on ilmoitettava, että on otettu yleistulkiksi täysi-istuntoja varten toimittaja K. V. Puuska, yksityistulkiksi maisteri Karl Mannelin, painatustöiden valvojaksi herra Paavo Raittinen ja ruotsalaisen kansliaosaston notariksi rautatienvirkamies Arvid Nordström.

Valiokuntien jäsenten ja varajäsenten vaalin tulos.

Eduskunnan valitsijamiehiltä on saapunut seuraava kirjelmä, jonka sihteeri lukee:

Suomen Eduskunnalle.

Suomen Eduskunnan valitsijamiehet saattavat täten kunnioittaen Eduskunnan tietoon, että valitsijamiesten puheenjohtajaksi on valittu allekirjoittanut Listo, ja lähettävät samalla Eduskunnalle perustuslakivaliokunnan, valtiovarainvaliokunnan, lakivaliokunnan, talousvaliokunnan, pankkivaliokunnan ja maatalousvaliokunnan vaaleja koskevan pöytäkirjan, josta käy selville, kutka ovat tulleet valituiksi sanottujen valiokuntien vakinaisiksi- ja kutka varajäseniksi. Helsingissä 7 p:nä helmikuuta 1914.

Suomen Eduskunnan valitsijamiesten puolesta:

A. Listo.

Pöytäkirja, tehty Suomen Eduskunnan valitsijamiesten kokouksessa lauvantaina helmikuun 7 päivänä 1914. Saapuvilla olivat kaikki varsinaiset valitsijamiehet paitsi Koivisto, Löthman, Roos ja Turkia, joiden tilalle asettuivat varajäsenet Eloranta, Hiidenheimo, Latva ja Storbjörk.

1 §.

Toimimaan toimitettavissa vaaleissa asiantuntijoina päätettiin valita valitsijamiehet Hallstén ja Aakula.

2 §.

Puheenjohtaja ilmoitti, että määräajan kuluessa oli jätetty vaalitilaisuudessa käytettäväksi kaikkiaan kuusi eri ehdokaslistaa (liitteet n:o 1, 2, 3, 4, 5 ja 6), joista listat n:o 1, 2 ja 5 sisältävät ehdokkaat kaikkia nyt valittavia valiokuntia, nimittäin perustuslakivaliokuntaa, valtiovarainvaliokuntaa, lakivaliokuntaa, talousvaliokuntaa, pankkivaliokuntaa ja maatalousvaliokuntaa varten, lista n:o 3 ehdokkaat perustuslakivaliokuntaa, lakivaliokuntaa, talousvaliokuntaa, pankkivaliokuntaa ja maatalousvaliokuntaa varten, listat n:o 4 ja 6 ehdokkaat vain valtiovarainvaliokuntaa varten. Kaikki listat oli tarkastettaessa havaittu vaaleista voimassa olevien määräysten mukaisiksi.

Valiokuntien vaalit päätettiin toimittaa siten, että toiseen vaaliuurnaan lasketaan kaikkien nyt valittavana olevien valiokuntien vaaleja tarkoittavat vaaliliput, toiseen vaaliuurnaan erikseen ne vaaliliput, jotka tarkoittavat vain valtiovarainvaliokunnan vaalia. Vaalit toimitetaan kumminkin yhdellä nimenhuudolla.

Perustuslakivaliokunnan, lakivaliokunnan, talousvaliokunnan, pankkivaliokunnan ja maatalousvaliokunnan vaalissa äänesti listaa n:o 1 21 äänestäjää, listaa n:o 2 5 äänestäjää, listaa n:o 3 10 äänestäjää sekä listaa n:o 5 9 äänestäjää. Yhteensä jätettiin vaalissa 45 hyväksyttyä vaalilippua.

Valtiovarainvaliokunnan vaalissa äänesti listaa n:o 1 21 äänestäjää, listaa n:o 2 5 äänestäjää, listaa n:o 4 4 äänestäjää, listaa n:o 5 9 äänestäjää sekä listaa n:o 6 6 äänestäjää. Yhteensä jätettiin vaalissa 45 hyväksyttyä vaalilippua.

Vaalimääräysten mukaan tulee tämän perusteella

valiokuntaan, jossa on 17 jäsentä, listalta n:o 1 8 jäsentä, listalta n:o 2 2 jäsentä, listalta n:o 3 4 jäsentä, listalta n:o 5 3 jäsentä;

valiokuntaan, jossa on 13 jäsentä, listalta n:o 1 6 jäsentä, listalta n:o 2 1 jäsen, listalta n:o 3 3 jäsentä sekä listalta n:o 5 2 jäsentä, jota paitsi listoilla n:o 1 ja 5 on yhtä suuri oikeus yhteen paikkaan; sekä

valiokuntaan, jossa on 21 jäsentä, listalta n:o 1 10 jäsentä, listalta n:o 2 2 jäsentä, listalta n:o 4 2 jäsentä, listalta n:o 5 4 jäsentä ja listalta n:o 6 3 jäsentä.

Arvottaessa yhdestä paikasta valiokunnassa, jossa on 13 jäsentä, listojen n:o 1 ja 5:n välillä, ratkaisi arpa siten, että paikka tuli listalle n:o 1.

vaalimääräyksen 12 §:n mukaan tulee tällä kerralla valittavaksi varajäseniä:

valiokuntaan, jossa on 17 jäsentä, listalta n:o 1 3 varajäsentä, listalta n:o 2 1 varajäsen, listalta n:o 3 2 varajäsentä sekä listalta n:o 5 2 varajäsentä;

valiokuntaan, jossa on 13 jäsentä, listalta n:o 1 3 varajäsentä, listalta n:o 2 1 varajäsen, listalta n:o 3 2 varajäsentä sekä listalta n:o 5 1 varajäsen; sekä

valiokuntaan, jossa on 21 jäsentä, listalta n:o 1 4 varajäsentä, listalta n:o 2 1 varajäsen, listalta n:o 4 1 varajäsen, listalta n:o 5 2 varajäsentä ja listalta n:o 6 2 varajäsentä.

Kun vaalin tulos oli laskettu huomattiin valituiksi

Perustuslakivaliokuntaan

jäseniksi:

Manner	listalta	n:o	1
Huhta	»	»	»
Piisinen	»	»	»
Lumivuokko	»	»	»
Lehtimäki	»	»	»
Walavaara	»	»	»
Kurkinen	»	»	»
Rantanen	»	»	»
Rosenqvist	»	»	2
Gadolin	»	»	»
Ahmavaara	»	»	3
Pehkonen	»	»	»
Ritavuori	»	»	»
Hultin	»	»	»
Ingman	»	»	5
Mannermaa	»	»	»
Serlachius	»	»	»

varajäseniksi:

Karhinen	listalta	n:o	1
Wiik	»	»	»
Kujala	»	»	»
Roos	»	»	2
Lilius	»	»	3
Nurmela	»	»	»
Retulainen	»	»	5
Listo	»	»	»

Lakivaliokuntaan

jäseniksi:

Airola	listalta	n:o	1
Jokinen, Alma	»	»	»
Aronen	»	»	»
Hakala	»	»	»
Huotari, Anni	»	»	»
Lapveteläinen	»	»	»
Tanner	»	»	»
Tuomikoski	»	»	»
Stenbäck	»	»	2
Neovius, Dagmar	»	»	»
Lilius	»	»	3
Kykkling	»	»	»
Tulikoura	»	»	»
Heiskanen	»	»	»
Typpö, L.	»	»	5
von Weissenberg	»	»	»
Yrjö-Koskinen, Iida	»	»	»

varajäseniksi:

Kanervo	listalta	n:o	1
Tuomi	»	»	»

Wiik	listalta	n:o	1
Furuhjelm	»	»	2
Löthman	»	»	3
Poutiainen	»	»	»
Ikonen, P.	»	»	5
Retulainen	»	»	»

Talousvaliokuntaan

jäseniksi:

Aromaa	listalta	n:o	1
Koponen	»	»	»
Kautto	»	»	»
Mäkelä	»	»	»
Saari, K.	»	»	»
Savolainen	»	»	»
Typpö, T.	»	»	»
Leivo	»	»	»
Hedberg	»	»	2
Inborr	»	»	»
Kaskinen	»	»	3
Leinonen	»	»	»
Sinkko	»	»	»
Jäykkä	»	»	»
Cornér	»	»	5
Waarala	»	»	»
Vahe	»	»	»

varajäseniksi:

Wäänänen	listalta	n:o	1
Oksman	»	»	»
Salmi	»	»	»
Storgårds	»	»	2
Nikula	»	»	3
Pykälä	»	»	»
Listo	»	»	5
Rauanheimo	»	»	»

Pankkivaliokuntaan

jäseniksi:

Huotari, Anton	listalta	n:o	1
Lonkainen	»	»	»
Mänty	»	»	»
Paunu	»	»	»
Kanervo	»	»	»
Waljakka	»	»	»
Aakula	»	»	»
Schybergson	»	»	2
Arokallio	»	»	3
Pykälä	»	»	»
Tanttu	»	»	»
Warvikko	»	»	5
Wänniä	»	»	»

varajäseniksi:

Törmä	listalta	n:o	1
Jalonen	»	»	»
Orasmaa	»	»	»
von Troil	»	»	2
Kaskinen	»	»	3
Nurmela	»	»	»
Cornér	»	»	5

Maatalousvaliokuntaan

jäseniksi:

Eloranta	listalta	n:o	1
Huttunen	»	»	»
Lautasalo	»	»	»
Eronen	»	»	»
Mäki	»	»	»
Tokoi	»	»	»
Marttila	»	»	»
Mäkelin	»	»	»
Storbjörk	»	»	2
Bredenberg	»	»	»
Brander	»	»	3
Saalasti	»	»	»
Hirvensalo	»	»	»
Pulkkinen	»	»	»
Rannikko	»	»	5
Sjöstedt-Jussila	»	»	»
Tulenheimo	»	»	»

varajäseniksi:

Leivo	listalta	n:o	1
Hjulgrén	»	»	»
Tossavainen	»	»	»
Strömberg	»	»	2
Ritavuori	»	»	3
Jäykkä	»	»	»
Jaskari	»	»	5
Tuomela	»	»	»

Valtiovarainvaliokuntaan

jäseniksi:

Gylling	listalta	n:o	1
Lindström	»	»	»
Letonmäki	»	»	»
Komu	»	»	»
Railo	»	»	»
Sillanpää	»	»	»
Turunen	»	»	»
Sainio	»	»	»
Paasonen	»	»	»
Wiljanen	»	»	»

Neovius, A.	listalta	n:o	2
Törngren	»	»	»
Kallio	»	»	4
Lahdensuo	»	»	»
Danielson-Kalmari	»	»	5
Hallstén	»	»	»
Peurakoski	»	»	»
Virkkunen, A. H.	»	»	»
Talas	»	»	6
Pennanen	»	»	»
Holsti	»	»	»

varajäseniksi:

Ikonen, O.	listalta	n:o	1
Häkkinen	»	»	»
Jalonen	»	»	»
Paronen	»	»	»
Bäck	»	»	2
Luopajärvi	»	»	4
Saari, E.	»	»	5
Kilpeläinen	»	»	»
Paavolainen	»	»	6
Hälvä	»	»	»

3 §.

Pöytäkirjan tarkastajiksi valittiin listojen asiamiehinä toimineet valitsijamiehet.

Vakuudeksi:

Väinö Jokinen.

Tarkastettu ja hyväksytty helmik. 7 p. 1914.

Juho Rannikko. Jaakko Mäki.
K. A. Lohi. Mikko Luopajärvi.
J. Inborr. Johannes Laine.

Päiväjärjestyksessä oleva asia:

1) Nykyistä valtiollista asemaa

koskevan alamaisen adressin lähettämistä tarkoittava ed. Ahmavaaran y. m. ehdotus.

Adressiehdotuksen lukee suomeksi ed. Ahmavaara ja ruotsiksi ed. Stenbäck molemmat ehdottaen sen lähetettäväksi perustuslakivaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Ingman: Esillä olevassa adressiehdotuksessa kuvataan lyhyesti ja nähdäkseni yleensä sattuvasti sitä järjestelmää, jota yhä noudatetaan maamme hallituksessa ja hallinnossa. Sen ohessa adressiehdotuksessa osoitetaan tämän järjestelmän. Suomelle tuottamat turmiolliset vaikutukset ja tuodaan lopuksi ilmi, kuinka välttämätöntä on, että tästä mitä suurimmassa määrässä maallemme vahingollisesta järjestelmästä luovutaan. Olen kaikkeen pääasialliseen nähden yhtä mieltä adressiehdotuksen arvoisain allekirjoittajain kanssa siitä, mitä he ovat ehdotuksessaan esiintuoneet.

Adressiehdotuksen lopussa ehdotetaan hallitsijalle esiintuotavaksi, kuinka välttämätöntä on, että Suomen oikeutta sortavat ja uhkaavat pyrkimykset pysäytetään ja Suomen olot taas saatetaan oikeuden varmalle pohjalle. Nykyiselle järjestelmälle onkin ensi sijassa ominaista juuri se, että se ei ota huomioon Suomen oikeutta. Näyttää olevan järjestelmän johtajille miltei itsessään selvä asia, että mitkään Suomen lait ja oikeudet, olivatpa ne mitä laatua tahansa, eivät voi eivätkä saa olla esteenä heidän pyrkimyksilleen. Jopa on eräissä tapauksissa alkanut näyttää siltä, kuin he aikoisivat syrjäyttää myöskin Venäjällä 30 päivänä kesäkuuta 1910 annetun lain määräyksiä, milloin ne eivät ole heille tarpeeksi väljiä tahi Venäjän lainsäädäntöorgaanit eivät ole tarpeeksi alttiit heidän vaikutuksilleen. Johtavaksi periaatteeksi muodostuu yhä enemmän ministeripresidentti Stolypinvainajan lausunto siitä, ettei tule tirkistää itseään sokeaksi oikeudellisiin näkökohtiin. Käytännössä tämä järjestelmän johtajille merkitsee, että heidän tahtonsa ja pyrkimyksensä Suomen kysymyksessä ovat korkein laki. Selvää on, että täten itse asiassa mielivalta korotetaan lain ja oikeuden tilalle.

On tarpeetonta viitata esimerkkeihin siitä, että nykyisen hallitusjärjestelmän johtajat ja toimeenpanijat eivät anna arvoa Suomen laeille, kun ne joutuvat esteeksi heidän pyrkimystensä toteuttamiselle, sillä sekä suuremmissa että pienemmissä asioissa on tämä valitettavasti tavan takaa tullut ilmi. Mutta omituisempaa on, ettei kesäkuun 30 päivänä Venäjällä annetun lainkaan määräykset estä järjestelmän toimeenpanijoita ryhtymästä mihin he haluavat. Todisteita tästä jälkimäisestä tunnetaan ainakin pari. Kesäkuun 30 päivän laissa on määräys, että alote niissä lainsäädäntöasioissa, jotka ovat luetellut sanotun lain toisen artiklan 1—19 kohdassa, kuuluu yksinomaan hänen majesteettilleen keisarille. Kuitenkin on oikeus-ministeri valtakunnan duuman käsiteltäväksi antanut lakiehdotuksen Suomessa tehdyistä valtiollisista

rikoksista, jonka antamisesta Venäjän lainsäädäntölaitoksille hallitsijan käskyä ei ole voitu esittää. Ja äskettäin kerrottiin taas, että eräässä venäläisessä lakiehdotuksessa, joka koskee kansalaisoikeuksien saavuttamista ja menettämistä Venäjällä, olisi myöskin joku Suomeen kohdistuva määräys, joka olisi käsiteltävä yleisvaltakunnallisessa lainsäädäntöjärjestyksessä. Tähän kuitenkin huomautettiin, että kesäkuun 30 päivän laissa ei tämänlaatuisia asioita mainita niiden joukossa, jotka ovat yleisvaltakunnallisessa lainsäädäntöjärjestyksessä käsiteltäviä. Mutta tuohon vastattiin, että on yhdentekevä onko senlaatuisia asioita siinä mainittu tahi ei, koskapa muka asia joka tapauksessa on luonteeltaan yleisvaltakunnallinen ja tämän perustuksella mainitun lain mukaan käsiteltävä.

Sen epävarmuuden todisteeksi, mikä on syntynyt maatamme koskevaan lainsäädäntöön nähden sen johdosta, että perustuslaissamme siitä säädettyjä normeja on tahdottu syrjäyttää, pyydän vielä viitata erääseen seikkaan.

Ratkaisevalta taholta on selitetty, että kesäkuun 30 päivän lain yleisvaltakunnallisten lainsäädäntöasiain luettelossa olevista asioista voidaan antaa säännöksiä myöskin suomalaisessa lainsäädäntöjärjestyksessä; ainoastaan siinä tapauksessa, että tuossa luettelossa mainituilla asioille todellakin on yleisvaltakunnallinen merkitys, on niistä päätettävä yleisvaltakunnallisessa lainsäädäntöjärjestyksessä. Kysymyksen siitä, kumpaako tietä jokin tähän kuuluva asia on saatettava perille, ratkaisee yksityistapauksessa ministerineuvosto. Ministerineuvostossa ja näitten asioitten kanssa muuten tekemisiin joutuvissa piireissä taasen ilmaantuu siitä vallan vastakkainen mielipide, niinkuin on nähty esim. kysymyksessä Venäjän ulkomaisten sopimusten toteuttamisjärjestyksestä Suomessa, jossa pitkien keskustelujen jälkeen tultiin siihen tulokseen, että mainittujen sopimusten Suomessa aiheuttamia toimenpiteitä voidaan ajaa perille sekä yleisvaltakunnallisen lainsäädännön järjestyksessä että sisäisen Suomen lainsäädännön järjestyksessä, katsoen asianomaisen toimenpiteen laatuun.

Tällainen epävarmuuden ja epävakaisuuden tila, jossa kysymystä siitä, millä tavalla laki on säädettävä laajakantoisista asioista, ei määrää varma laki eikä varma käytäntö, vaan vaihtelevien venäläisten ministerien käsitys asioitten laadusta, käy ajanmittaan yhä sietämättömämmäksi. Se antaa kansalle välittömästi sen käsityksen, että lain ja oikeuden tilalle astuu vallanpitäjien tahto. Kuinka suuresti tällainen käsitys heikentää esivallan säädösten kunnioittamista kansassa, on ilman muuta selvä.

Yhtä välinpitämätön kuin nykyinen hallitusjärjestelmä on Suomen laista ja oikeudesta, yhtä vähän se pyrkimystensä toteuttamisessa kysyy Suomen kansan etua. Siitäkin on meillä viime aikoina ollut räikeitä esimerkkejä, joista pyydän viitata pariin.

Nykyisen järjestelmän alkuunpanijain taholta on vakuutettu, että nykyisten pyrkimysten päämääränä ei vähimmässäkään määrässä ole suomalaisten epäkansallistuttaminen tai heidän kulttuurinsa sortaminen. Niinpä luettiin siinä selityskirjelmässä, joka seurasi ehdotusta kesäkuun 30 päivän laiksi, seuraava juhlallinen lausunto: »Lopuksi kaikkien väärien johtopäätösten ja epäoikeain tulkintain välttämiseksi on huomautettava, että puheenaoleva ehdotus tarkoittaa vain Venäjän luovuttamattomain oikeuksien ja elinetujen turvaamista suomalaisessa rajamaassa. Tämän ohessa kuitenkaan ehdotus ei ensinkään tarkoita Suomen sisäisen autonomian loukkaamista eikä myöskään suomalaisten epäkansallistuttamista taikka heidän kulttuurinsa sortamista. Kaikki sellaiset ehdotuksen tulkitsemiset ovat vääriä ja tarkoituksellisia.»

Tosiasiat viittaavat kuitenkin toiseen suuntaan. Niinpä on Karjalassa ryhdytty laajaan työhön venäjänkielisten kansakoulujen perustamiseksi siinä asuvan suomalaisen väestön keskuuteen. On vaikea ajatella, ettei sellaisessa toiminnassa piilisi mitään epäkansallistuttamispyrkimyksiä. Sortavalan seminaaria on ahdistettu ja ahdistetaan yhä siinä muka vallitsevan vahingollisen suunnan takia. Tämä vahingollinen suunta on arvatenkin siinä, ettei mainittu sivistyslaitos tahdo eikä voi palvella epäkansallistuttamispyrintöjä, sillä sellaisille pyrinnöille, jotka eivät tarkoita suomalaisten epäkansallistuttamista, ei mainitusta laitoksesta varmaankaan voi olla minkäänlaista haittaa.

Jyrkässä ristiriidassa edellämainitun juhlallisen julkilausuman kanssa ovat myöskin vallanpitäjien nykyiset pyrkimykset maamme kotimaisten kielten syrjäyttämiseksi maan julkisten asiain käsittelystä. Niinkuin on tunnettua, on ministerineuvosto antanut Suomen kenraalikuvernöörin tehtäväksi valmistaa valtakunnan lainsäädäntöjärjestyksessä edelleen käsiteltäväksi lakiehdotuksen venäjänkielen ottamisesta käytäntöön Suomen hallitusvirastojen ja virkamiesten asiain käsittelyssä ja kirjevaihdossa sekä niitten suhteissa keisarikunnan hallinnollisiin

laitoksiin ja virkamiehiin. Senaatti taasen on ministerineuvostolta saanut tehtäväksi mahdollisimman pian laatia armollisen esityksen niistä muutoksista, joita on tehtävä senaatin alaisten oppilaitosten ohjelmiin venäjänkielen opetuksen lisäämiseksi niissä, ja siitä, että vastedes pääsyä varten maamme yliopistoon sekä suorittamaan lakitiedetten kandidaattitutkintoa tai tutkintoa oikeuden saamiseksi oikeus-, kameraali- ja hallitusvirkojen hoitamiseen Suomessa vaadittaisiin menestyksellä suoritettu tarpeellisen laaja tutkinto venäjänkielessä. Tämän johdosta senaatti on ryhtynyt toimenpiteisiin venäjänkielen opetuksen lisäämiseksi oppikouluissa, jotta saavutettaisiin se tarkoitus, että henkilöillä, jotka ovat päättäneet kurssin sellaisessa oppilaitoksessa, jolla on oikeus päästää oppilaita yliopistoon, olisi hyvien teoreettisten pohjatietojen ohella sellainen käytännöllinen taito mainitussa kielessä, että voivat yliopistossa kuunnella venäjänkielisiä luentoja ja pystyisivät ilmaisemaan ajatuksensa mainitulla kielellä sekä myös kirjallisesti sitä käyttämään vaikkakin tehden oikeinkirjoitus- ja tyylillisiä virheitä. Sen ohessa on senaatti pyytänyt tietoa, voiko senaatti odottaa, että keisarillinen Aleksanterin yliopisto tulee järjestämään ainakin muutamissa pakollisissa aineissa ja jos mahdollista jokaisessa tiedekunnassa venäjänkielisiä luentoja, mikä senaatin mielestä olisi tarpeellista niiden henkilöiden venäjänkielen taidon kartuttamiseksi, jotka ovat käyneet alkeisoppilaitoksen, samoin kuin senaatin ehdottaman venäjänkielen opetuksen uudistamisen menestykselle sekä sen ylläsanotussa määräyksessä annetun tehtävän toteuttamiseksi, joka tarkoittaa lakitiedetten kandidaattitutkinnon määräysten muuttamista.

En voi tässä kosketella tämän asian yksityiskohtia, niin mielenkiintoista kuin se voisikin olla. Mutta kysymys, joka tässä ehdottomasti nousee, on: miten käy tässä kaikessa suomalaisen sivistyksen, suomalaisen kulttuurin, jos oppikouluistamme, joissa ei tosiaan nytkään kielten opetus ole syrjäytetyssä asemassa, on tehtävä sellaisia ahjoja venäjänkielen opetusta varten, kuin senaatti esittää? Jos yliopiston on sillä tavoin toimittava venäjänkielen taidon edistämiseksi, kun senaatti — tässä kohden muuten aivan poiketen saamastaan tehtävästä — ehdottaa, niin mistä on sitten hankittava aikaa ja tilaisuutta niiden tärkeiden kasvatus- ja sivistystehtävien suorittamiseen, jotka varsinaisesti kuuluvat näille sivistyslaitoksille? Tällaisten ehdotusten takana näyttää olevan se käsitys, että on jotenkin yhdentekevää, miten Suomen kulttuurin käy, kunhan täällä vain saadaan aikaan venäjänkielinen asiainkäsittely hallitusvirastoissa. Se käytännöllinen tarve, mikä voi olla olemassa, olisi tietysti tyydytettävissä ilman tällaisia surman iskuja Suomen sivistyslaitoksille ja sivistykselle.

Sama välinpitämättömyys Suomen eduista, joka tässä tulee ilmi, näkyy muillakin aloilla vallitsevan, katselipa melkein mitä tahansa nykyään vireillä olevista yhdistämishankkeista, esimerkiksi viljatullikysymystä, kysymystä Suomen yhdistämisestä keisarikunnan tullialueeseen, kysymystä kahden pitäjän eroittamisesta Suomesta. Kaikessa saa Suomen mies sen masentavan tunteen, että hallituspiireissä ei anneta Suomen eduille, Suomen kansan menestymiselle ja edistymiselle sen suurempaa arvoa kuin Suomen kansan hyvälle oikeudellekaan.

Tällainen hallitusjärjestelmä ei tietenkään mene eteenpäin millään omalla painollaan, omalla sisäisellä etevyydellään, eivätkä sen alkuunpanijat ja johtajat näytä sitä odottavankaan. Sentähden he suunnittelevat ahkerasti rangaistusmääräyksiä, rangaistusmääräyksiä kunniallisia, isänmaallismielisiä, oikeudentuntoisia Suomen kansalaisia varten. Täytyy sanoa, että harvoin tulee huonompi tehtävä minkään hallituksen osalle. Jo n. s. yhdenvertaisuuslaissa muodostavat rankaisumääräykset valtavan pääosan. Sen jälkeen kuin mainittu laki annettiin, on keisarikunnan oikeusministeri jo saanut valmiiksi laajan lakiehdotuksen Suomessa tehtyjen poliittisten rikosten rankaisemisesta ja edelleen on oikeusministerillä valmiina lakiehdotus, jonka virallinen rubriikki kuuluu: »Keisarikunnan rikoslakien voimaan ulottamisesta Suomen suuriruhtinaanmaassa tehtyjä rikoksisia koskevissa jutuissa ja tämän maan lakien keisarikunnassa tapahtuvia rikoksia koskevissa jutuissa sekä näiden juttujen oikeudessa käsittelyn järjestyksestä», lakiehdotus, jonka tarkoitus itse asiassa lyhyesti sanoen on siirtää Suomen korkeimpien viranomaisten virkavirheitä koskevien juttujen käsittely venäläisiin tuomioistuimiin venäläisten lakien nojalla tapahtuvaksi. Ja tuskinpa voi odottaa, että tämä rikoslaki-lainsäädäntö vielä pysähtyy tähänkään. Luulisi järjestelmän kannattajain itsekin raskaasti tuntevan, millainen heidän valtiollisten tointensa kritiikki sisältyy siihen, että tärkeän osan niistä muodostavat lainkuuliaisten, isänmaallisten henkilöiden vastarinnan murta-

miseksi keksityt rikoslain pykälät ja niiden kaiken siveellisen tunteen kuohuksiin saattava toimeenpano.

Eduskunta on osoittanut olevansa valmis laillisessa järjestyksessä tyydyttämään vaatimusta venäläisten elinkeino- ja kunnallisten oikeuksien laajentamisesta. Eduskunta on edelleen useasti lausunut olevansa valmis tyydyttämään sellaisia kohtuullisia vaatimuksia, jotka voivat johtua maamme valtiollisesta asemasta. Sitä suuremmalla syyllä voi ja täytyy eduskunnan toisaalta panna vastalause sitä oikeusjärjestystämme polkevaa ja kansamme etua ja menestystä halveksivaa hallitus- ja hallintojärjestelmää vastaan, jolla kansaamme nyt niin raskaasti rasitetaan. Eduskunta voi tehdä sen vakuutettuna siitä, että mitkään historialliset välttämättömyydet eivät ole pakottaneet eivätkä pakota Venäjän nykyisiä vallanpitäjiä siihen jokaista oikeudentuntoista ihmistä syvästi loukkaavaan menettelyyn, jota he nyt Suomessa noudattavat.

Ed. Lehtimäki: Kun tämä alote nyt on vasta eduskunnalle esitetty ja kun suuri osa eduskunnan jäsenistä ei ole ollut vielä tilaisuudessa siihen perinpohjaisesti tutustumaan, niin pyytäisin että se asetettaisiin pöydälle huomispäivän istuntoon.

Ed. Piisinen: Minä pyydän saada kannattaa ed. Lehtimäen ehdotusta asian pöydällepanosta.

Puhemies: Kun pöydällepanopyyntöä on kannatettu, on kysymys pöydällepanosta ratkaistava, ennenkuin adressiehdotuksen asiallista käsittelyä jatketaan.

Ed. Ahmavaara: Pöydällepanoa ei kohtuudella voi vastustaa, mutta minä pyytäisiin ehdottaa että asia pantaisiin pöydälle tämän päivän iltaistuntoon. Ja teen tämän sitä suuremmalla syyllä, kun tämä adressiehdotus on jo eilen ollut julkisuudessa, onhan se ollut sanomalehdissäkin, niin että siihen on ollut kyllä tilaisuutta perehtyä. Ehdotan että se pantaisiin pöydälle tämän päivän iltaistuntoon.

Ed. Kallio: Minä pyydän kannattaa ed. Ahmavaaran ehdotusta.

Keskustelu pöydällepanosta julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: On tehty pöydällepanosta kaksi ehdotusta, joita kumpaakin on kannatettu. Toisen on tehnyt ed. Lehtimäki ehdottaen, että pöydällepano tapahtuisi huomispäivään, toisen ed. Ahmavaara, joka on ehdottanut, että asia pantaisiin pöydälle tämän päivän iltaistuntoon. Kukaan ei ole vastustanut pöydällepanoa ja niin ollen voitanee äänestää näiden kahden pöydällepanoa koskevan ehdotuksen välillä.

Tällainen menettely hyväksytään.

Äänestys ja päätös:

Ne, jotka hyväksyvät ed. Lehtimäen ehdotuksen, että asia pannaan pöydälle huomispäiväksi, äänestävät »jaa»; jos »ei» voittaa, on eduskunta päättänyt panna asian pöydälle tämän päivän iltaistuntoon.

Äänestyksessä ovat ei-äänet voitolla ja asia on siis pantu pöydälle tänä iltana pidettävään täysi-istuntoon.

Puhemies: Tämän päivän iltaistunto tulee pidettäväksi kello 6.

Täysi-istunto päättyy k:lo 1,12 päivällä.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Iivar Ahava.

7. Maanantaina 9 p. helmikuuta

k:lo 6 i. p.

Päiväjärjestys. Siv.

Ilmoituksia:

1) Ed. Ahmavaaran y. m. adressiehdotus 35

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi ed. Danielson-Kalmari, Häyrynen, Kaskinen, Löthman ja Roos.

Ilmoitusasiat:

Vapautusta valtiopäivätoimista myönnetään yksityisasiain takia tämän täysi-istunnon alkuosasta ed. Danielson-Kalmarille.

Puhemies: Valtiopäiväjärjestyksen 45 §:n mukaan tulee valiokuntain kokoontua 2 päivän kuluessa sen jälkeen kuin ne asetettiin. Jotta valiokunnilla olisi siihen tilaisuutta tänään, tulee keskustelu täysi-istunnossa, jos se kestäisi yli k:lo 9:n, keskeytettäväksi puolen tunnin ajaksi.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Nykyistä valtiollista asemaa koskevan adressin

lähettämistä tarkoittava tänään aamupäivällä pöydälle pantu ed. Ahmavaaran, Stenbäckin y. m. ehdotus esitellään edelleen käsiteltäväksi.

Puhemies: Ne puheenvuorot, jotka on pyydetty tämän päivän ensimäisessä istunnossa, ovat nyt rauenneet ja sentähden on puheenvuoroa uudestaan pyydettävä.

Keskustelu:

Ed. Killinen: Perustuslaki on niinkuin pelto, minkä jokainen vako kasvaa hedelmällisen viljan. Nämä sanat sanoi Norjan kuuluisin puhuja Björnstjerne-Björnson eräässä juhlassa, joka Norjassa pidettiin Eidsvoldin-päivien muistoksi. Jos missään, niin ovat nämä sanat toteutuneet meidän maassamme, sillä silloin kuin meidän perustuslakiemme pelto sai tallaamatta ja häiritsemättä kasvaa, niin se kasvoi tavattoman rehevää ja hyvää viljaa. Voipa kerskumatta sanoa, että tuo kasvaminen oli suuremmoista. Mutta niinpian kuin tätä peltoa alettiin tallata, niin pian rupesi vilja kuihtumaan ja kuivumaan ja kaikki hehitys ja edistys näyttää täällä menevän alaspäin. Jos tätä tallaamista yhä edelleen jatkuu, niin kohta täällä ei ole enempää henkisellä kuin aineellisellakaan vainiolla muuta kuin karu kivikkoaho. Senpätähden Suomen eduskunnan tulee kaikin tavoin, kaikilla laillisilla, mahdollisilla muodoilla ja keinoilla tätä kallista perustuslain peltoa suojella ja sen tallaamista ehkäistä. Usein on viime vuosina lausuttu, että maksaako vaivaa enää esim. sen suuntaisia adresseja tai anomuksia toimittaa, kuin se, mikä nyt on eduskunnalle harkittavaksi jätetty, koska sen seurauksista ja onnistumisesta on hyvin vähän toiveita, josko ollenkaan. Mutta siitä huolimatta tällaisella koko kansan tahdon ja tunteen ilmauksella on kuitenkin, ja täytyykin olla, suurikin merkitys, sillä tällä Suomen kansa ainakin toteaa, ettei se ole rahtuakaan poikennut siitä ohjelmasta ja siitä mielipiteestä, minkä se otti heti kun sortotoimenpiteet Suomessa alkoivat. Tälläkin esityksellä, niin vaillinainen kun se monen mielestä voinee ollakin, tälläkin esityksellä tulkoon ja tulee kuitenkin todetuksi, että sitä, mitä me olemme sanoneet monta vuotta, sitä me sanomme tänäkin päivänä, sitä me sanomme huomenna, ja sitä täällä on sanottu maastakarkotuksen ja vankeusrangaistuksenkin uhalla. Puolestani siis ainakin lämpimästi kannatan sitä

adressiehdotusta, joka eduskunnalle on jätetty, ja luulen ja toivon huomioon otettavaksi, että jos siinä joku huomaakin puutteellisuuksia ja ettei siinä ole kaikkia niitä asioita esitetty mitä mahdollisesti joku toivoisi, niin eihän sen tarkoitus olekaan muu kuin ylimalkainen vastalause niitä laittomuustoimenpiteitä vastaan, jotka nyt menevät kovin pitkälle, ja kansan syvä huokaus hallitsijalle.

Se arvoisa puhuja, joka aamupäivällä ensimmäiseksi käytti puheenvuoroa tässä asiassa, lausui m. m. myöskin, että kuinka käy Suomen sivistyslaitosten tällaisen hallintojärjestelmän aikana. Tämän johdosta rohkenen minä mieliin johdattaa kuuluisan englantilaisen valtiomiehen John Brightin lauseen, jonka hän lausui eräässä puheessaan, minkä hän piti Pohjois-Amerikan orjien vapautus-sodan aikana kehottaessaan kansaansa lämpimästi kannattamaan niitä, jotka orjien vapautuksen puolesta taistelivat. Hän lausui: »Minä en voi uskoa, että ihmiskunnan sivistyskehitys, minkä suunta käy valoa kohti, on painuva ikuiseen yöhön vain sen takia, että muutamien mahtihenkilöiden kunnian- ja vallanhimo niin vaatii, mahtihenkilöiden, joiden tie yli ruumiiden valtaan kulkee ja oikeuksistaan kansoja sulkee.» Tämä lauselma sopii minusta erinomaisesti meidän nykyisiin oloihimme, sillä onhan Suomen kansalla se järkkymätön usko, että niitä sortotoimenpiteitä, joita täällä nyt on vuosia jatkunut, vaatii ainoastaan muutamien mahtihenkilöiden vallan- ja kunnianhimo ja etteivät ne suinkaan voi olla hallitsijamme tarkoituksen mukaisia niinkuin käsilläolevassa adressiehdotuksessakin sanotaan. Meidän on lohdullista muistaa, että mainitsemani John Brightin sanat ja ennustus täydellisesti toteutuivat Amerikassa ja sentähden on meidänkin syytä toivoa, että ne vielä kerran toteutuvat Suomessakin. Sillä onhan meillä kautta aikojen kokemusta siitäkin, ettei korkein lainlaatija lopultakaan kuitenkaan jätä oikeutta ja totuutta oikeuksiinsa pääsemästä.

Kuten sanoin, minä puolestani puolustan tämän adressin lähettämistä siihen valiokuntaan, johon se on ehdotettu lähetettäväksi ja sitten edelleen toimitettavaksi.

Ed. Neovius: Finlands folk och dess representation befinna sig sedan ett antal år i ett högst egendomligt läge, som åtminstone har mycket litet gemensamt med det normala statsskick, hvars väsentliga kännetecken kunna härledas ur grundlagarna. Det utmärkande draget hos det representativa styrelsesättet är den dualism, som har sitt uttryck i samverkan mellan regeringsmakten och folkrepresentationen, mellan verkställande och lagstiftande makt. Där regeringsmakten saknas eller befinner sig i upplösning, där blir den lagstiftande maktens beslut, i afsaknad af ett verkställande organ, sväfvande i luften och utan verkan för samhällslifvet. Där finnes endast en fullt logisk och verkligen nyttig uppgift för folkrepresentationen: Konstitutionens häfdande, återupprättandet af en med konstitutionens kraf och landets behof öfverensstämmande regeringsmakt, jämte nödiga garantier för ett lojalt uppfyllande af dess åligganden.

Jämföra vi det sätt, hvarpå regeringsmakten f. n. handhafves i detta land, med grundlagarnas stadganden om dess åligganden, hvilka sammantagna utgöra en väsentlig del af regeringsmaktens definition, möter oss nästan på hvarje viktigare punkt en skriande omotsvarighet, mellan hvad som borde vara och hvad som är. Regeringsmaktens plats i detta land har usurperats af någonting främmande och obestämbart, hvarpå grundlagarnas definition af regeringsmakten har så godt som ingen tillämpning. Regeringsmaktens utöfvare söka stödet för sin verksamhet icke i landets lagar, utan synbarligen i förtröstan på understöd af annat lands makt. Regeringsmakten bär afvog sköld mot landet. Anarki råder på höjderna. Och hela omsorgen om den lagliga ordningens upprätthållande har vältrats på folkrepresentationens och enskilda medborgares skuldror. Ett märkligt skådespel, som vi alla och enhvar, icke nog uppmärksamt ständigt måste hålla för ögonen, på det vi ej måtte förfalla till ett handlingssätt, det där ledde till något slags häfd för den anarki, den eröfringsmoral i fråga om sättet att handhafva styrelsen öfver ett fredligt land, hvilka nu godtyckligt handskas med regeringsmaktens befogenheter.

Redan en blick på historien om regeringsmaktens handhafvande här i landet sedan senaste landtdag bekräftar i rikligt mått det sagda.

Främst har tiden sedan senaste landtdag fått sin prägel af de fortsatta försöken att genomdrifva tillämpningen af den olagliga s. k. likställighetslagen. Början af räckan hithörande åtgärder hör redan till tiden före senaste landtdag. Sedan dess ha medlemmarna af magistraterna i Tavastehus och Villmanstrand, kommunalnämndsordföranden i Terijoki, kronofogden i Lappvesi och en ny uppsättning af magistraten i Viborg af ryska domstolar »dömts» till svåra fängelsestraff, och rättegångar af samma

slag ha inledts mot flera nya uppsättningar af magistraterna i Viborg och Tavastehus äfvensom mot magistraterna i Helsingfors och S:t Michel. Två hofrätts- och fyra magistratsmedlemmar hafva redan afsuttit sina olagliga fängelsestraff, och 25 finska medborgare sitta för närvarande i fängelset Kresty i Petersburg. Enhvar af dessa inspärrningar, enhvar af dessa s. k. rättegångar representerar en hel serie särskilda olagligheter. Erinras må blott om Viborgs hofrätts förstöring och om de olagligheter, som begåtts vid besättande af de s. k. »dömdes» platser.

Till de olagligheter, som likställighetslagen haft till påföljd, höra ock de föreskrifter, som af senaten utfärdats beträffande mantalsskrifning af ryska undersåtar och isynnerhet det i tidningarna omnämnda cirkuläret om uttagande af mantalspenningar af sålunda mantalsskrifna ryssar. Ett cirkulär, som icke kan efterkommas af tjänstemän, de där önska vara trogna landets lagar.

Hit höra vidare obehöriga anspråk på ryska språkets användning i ämbetsverkens skriftväxling och särskildt i kommunernas skriftväxling med enskilda. Ett karaktäristiskt exempel härpå har erbjudits af den n. v. olaglige innehafvaren af viceordförandeposten i senatens ekonomiedepartement, hvilken genom fordran att erhålla sin kommunala debetsedel affattad på ryska, bevisat sig icke behärska de inhemska språken och därigenom sin dubbla inkompetens till den befattning, han nu innehar utan att vara finsk medborgare. Särskilda andra utnämningar af ryska undersåtar till finska statstjänster ha under denna tid egt rum, såsom utnämningen af några ryska undersåtar till senatorer, af en rysk ingeniörkapten till öfverdirektör vid öfverstyrelsen för allmänna byggnaderna, för att icke tala om tjänsterna vid generalguvernörskansliet och statssekretariatet. Äfven några lägre tjänster vid senaten ha besatts med ryssar, och i syfte att bereda sådana personer, trots att de saknat äfven saklig kompetens, väg till slika tjänster, har i särskilda fall den monarken tillkommande dispensationsrätten användts på ett sätt, som strider mot lagens mening. Af generalguvernören har publicerats en förteckning, angifvande den kompetens till bestridande af finska statstjänster, som olika läroverk i kejsardömet förmenas gifva, jämfördt med finska läroverk.

I detta sammanhang bör också erinras om de sträfvanden, som på senaste tid framträdt, att med åsidosättande af landets behof och undervisningens bästa öka utrymmet för och användningen af ryska språket i våra skolor, och att införa detsamma vid universitetet.

Särskilda tjänstemän hafva blifvit på ett olagligt sätt straffade för att de vägrat medverka vid tillämpning af likställighetslagen och andra olagligheter eller reserverat sig mot af öfverordnad i sådant syfte vidtagen åtgärd. Oanmärkt kan ej heller bli det sätt, hvarpå den sedan länge otidsenliga förordningen om allmänna insamlingar af år 1849 tillämpats för att hindra medborgare att fylla sin plikt mot dem, som blifvit föremål för regeringsmaktens olagliga förföljelser. Likaså har ordningsmakten gjort sig skyldig till ett alldeles omotiveradt störande uppträdande vid de lojala hyllningar, som medborgare vid särskilda tillfällen egnat offren för likställighetslagen.

I fråga om öfriga olagligheter hafva vi först att erinra oss, att ingenting ännu tillgjorts för det finska lotsverkets återupprättande, utan fortfar det olagliga tillståndet på detta område med alla dess svåra olägenheter i oförminskad grad.

Planerna på landets sönderstyckande tyckas icke heller ännu vara öfvergifna.

De på obehörigt håll väckta förslagen om tull på till landet införd spannmål samt på mer eller mindre långt gående förryskning af vårt tullverk ha fortfarande i strid med vår konstitution varit utom landet föremål för beredning af främmande myndigheter och kommissioner med tydligt syfte att få dem lösta i olaglig ordning med kränkning af Finlands grundlagsenliga självständighet.

Enahanda sträfvan att kränka Finlands självständighet har förmärkts också i planerna att utsträcka af Ryssland med andra länder afslutade traktater till Finland utan afseende på att de innehålla bestämningar, som strida mot finsk rätt, och utan tillämpning af de förfaringssätt, som för sådana fall äro föreskrifna af lag och häfd samt beskaffenheten af Finlands statsrättsliga ställning. Såsom exempel må nämnas förberedelserna till den rysk-tyska litterära konventionens utsträckande till Finland med åsidosättande bl. a. af 1880 års finska förordning om författares och konstnärers eganderätt till sina alster. I april 1913 inbegärde generalguvernören senatens utlåtande om ett förslag till motsvarande ryska lags utsträckande till Finland, hvilket förslag senare enligt tidningarna varit föremål för öfverläggningar inom ryska ministerrådet.

Äfven en mängd andra förslag om rysk lagstiftnings utsträckande till Finland ha under denna tid varit å bane. Kändt är att under våren 1913 till de ryska lagstiftande myndigheterna öfverlämnats ett förslag åsyftande, att i Finland begångna politiska brott skulle underordnas rysk domstol. Den 15 maj publicerades i Petersburg ett af Kejsaren stadfäst förslag af ryska ministerrådet om utsträckande till fästningarna i Finland af art. 72 i den ryska förordningen af den 28 sept. 1901 om förvaltningen af befästa platser, hvilken artikel afser att till förmån för fästningskommendants makt inskränka egande- och dispositionsrätten öfver fastigheter inom ett vidsträckt område kring fästning på ett sätt, som strider mot finsk lag och således ej kan påbjudas annorlunda än i finsk lagstiftningsordning. Under utarbetande har varit ett ryskt lagförslag om verkställighet i Finland af rysk domstols utslag i fordringsmål. Ryska justitieministern har uppgjort ett förslag till lag om brott, begångna i Finland och Ryssland. Likaså hafva i kejsardömet förberedts bestämningar om ryska bankers rätt att idka bankrörelse i Finland. Därstädes äro ock under beredning lagförslag om s. k. hästvärneplikt, fartygsvärneplikt och automobilvärneplikt, de där man synes tänka sig utsträckta till Finland genom rysk lagstiftningsåtgärd. Att bestämningar om användande af trådlös telegraf på finska fartyg och i finska farvatten skola utfärdas af ryska myndigheter, tyckes man ha ansett såsom utan vidare självklart, ehuru på finskt område ingen annan lagstiftningsmyndighet än den finska kan gälla. Under hösten har generalguvernören härstädes kungjort till kännedom en rysk förordning om utkallande af militär till handräckning åt civil myndighet. Under årets lopp har senaten uti en af densamma utgifven privat samling af olagliga författningar dessutom publicerat en hel serie ryska förordningar o. d. med den sannolika afsikten att åt dem tillerkänna någon slags tillämplighet i Finland. Vid generalguvernörskansliet hafva utarbetats förslag om utfärdande af bestämningar därom, att byggande af nya och reparationer af gamla hafshamnar i Finland ej skulle få företagas utan ryska krigs- och marinministrarnas tillstånd. Enligt uppgift i tidningarna planeras en utsträckning af den nästa ryska folkräkningen till Finland, ehuru anställande af folkräkning i Finland naturligtvis är en finsk angelägenhet, som skall utföras enligt i Finland gällande rätt och af finska myndigheter.

Äfven till lagskipningens område har sträfvan att förstöra vårt samhällsskick och våra rättsinstitutioner sträckt sig. I sammanhang med Viborgs hofrätts förstöring har det blifvit särskildt uppenbart, huru förfallet trängt in i landets högsta domstol, och i hvilken grad densamma numera i sin verksamhet vägledes af regeringsmaktens önskningar, mera än af landets lag. Bevisen härpå ha betänkligt rubbat förtroendet till den högsta rättsvården. Till ledamot af justitiedepartementet har ock nyligen utsetts en person, som saknar t o. m. lagstadgade förutsättningar för beklädande af domarämbete i Finland. Ett svårt ingrepp i domstolsväsendets okränkbarhet och självständighet har ock skett genom de redan nämnda olagliga straff- och förföljelseåtgärderna, som vidtagits mot särskilda domare, i syfte att tvinga dem till underkastelse under den olagliga s. k. likställighetslagen.

I strid med grundlagen af den 20 augusti 1906 hafva polismyndigheterna fortfarande ådagalagt en tydlig sträfvan att uppresa svårigheter för utöfvande af yttrande-, församlings- och föreningsfriheten, i synnerhet den förstnämnda, dels genom återupplifvande af gamla stadganden, de där upphört att gälla, dels genom godtyckligt utfärdande af föreskrifter. Regeringen har ej upphört att söka genom af guvernörerna utsatta olagliga viten tvinga tryckeriegare att underkasta sig en föreskrift om pliktexemplars insändande till pressombudsmännen, den där tillkommit i annan ordning än ofvannämnda grundlag bestämmer. Likaså har regeringen, trots att domstolsutslag upprepadt gått den emot, görande sig skyldig till rättegångsmissbruk, trakasserat med åtal tidningar, hvilka klandrat dess för den s. k. likställighetslagens genomdrifvande vidtagna åtgärder. I de många åtalen för s. k. majestätsbrott, som man under de senaste åren fått bevittna, har förmärkts en sträfvan att utöfver rimliga gränser tänja ut detta begrepp — icke till gagn för det upprätthållande af aktningen för statens högsta värdighet, som med hithörande lagstadganden egentligen afsetts. På många orter har polisen fullkomligt godtyckligt inblandat sig i fredliga möten, fordrat att program eller föredrag skola underställas dess godkännande, hindrat hållande af möten eller tal och föredrag vid allmänna sammankomster. Slutligen har polismästaren i Kuopio gått ända därhän, att han utkallat militär för olagligt skingrande af en arbetareförenings sammankomst, hvarvid det lätt hade kunnat komma till blodsutgjutelse.

Och dock har icke ens i detta fall någonting försports om åtgärder från regeringens sida att stäfja ordningsmaktens ofog, att ställa nämnda polismästare till åtal för att få honom aflägsnad från en plats, där han uppenbarligen är en fara för den allmänna säkerheten. Tvärtom hafva de honom underlydande poliser, hvilka vägrat att lyda hans olagliga order, blifvit af honom afskedade. På mer än en ort har polisen lånat sin medverkan vid verkställande af de olagliga ryska likställighetsdomarna. Polisen i Viborg har efterkommit fästningskommendantens olagliga befallningar ända därhän, att densamma verkställt hans föreskrifter om utvisning af särskilda personer från staden. Å särskilda orter, såsom Viborg och Åbo, har polisen ock gjort sig skyldig till misshandel af häktade personer.

I detta sammanhang måste man ock erinra sig det förhållande, att alla landtdagens underdåniga framställningar fortfarande underkastats en behandling, som uppenbart strider mot grundlag, i det att åt personer, som ej äro finska medborgare, och åt annat lands myndigheter beredts tillfälle att med dem taga befattning.

För generalguvernörsämbetet och generalguvernörskansliet, besatt nästan uteslutande med personer, som enligt lag ej äro kompetenta att inneha finsk statstjänst, eftersträfvas synbarligen en på senatens, landets högsta styrelseorgans, bekostnad alltmera utvidgad myndighet, som ej står i något förhållande till den plats, sagda kansli enligt landets författning har att intaga bland landets ämbetsverk. Och samtidigt synes detta kanslis uppgift, under generalguvernörens omedelbara ledning, hafva blifvit en organiserad verksamhet till olagligt förändrande af styrelsesättet i landet. På senaste tid, efter den nuvarande ministerstatssekreterarens utnämning, synes enahanda brottsliga riktning äfven börjat tränga in i statssekreteriatet. Likväl hafva inga åtgärder till stäfjande af densamma förmärkts från regeringens sida, utan har senaten tvärtom ådagalagt en anmärkningsvärd efterlåtenhet, icke sällan öfvergående till direkt och nitisk medverkan för sagda sträfvandens befordrande. Såsom ett slags »commis voyageur» för en mystisk, utom landet verkande firma, ha senatens ledamöter, ständigt befunnit sig på resa mellan landets hufvudstad och Petersburg. (P u h e m i e s koputtaen: Jag skulle anhålla, att talaren väljer sina ord.) Antydda förhållande ådagalägger, att monarken för närvarande är omgifven af rådgifvare, hvilka så godt som alla genom sitt personliga intresse blifvit bundna vid upprätthållande af det olaglighetssystem, för hvilket Finlands folk nu är offer. Monarken kan ej af dem vänta sig sanningsenliga upplysningar och opartiska råd, eller bistånd för en återgång till lagliga förhållanden.

Jag vill ej upptaga tiden med att närmare ingå på regeringens många olagligheter vid handhafvandet af finansförvaltningen och dess slösaktiga användning af statens medel till behof, hvaraf landet ej har något gagn, men ofta skada. De propositioner, som för närvarande ligga på kammarens bord, bära tillräckligt tydligt vittne om dem.

Af allt det, jag haft äran att anföra, torde med tydlighet framgå, att jag visserligen icke anser, att innevarande landtdag genom ett beslut om aflåtande af en adress enligt det föreliggande förslaget skulle ha uppfyllt hela sin skyldighet att häfda landets rätt. Men jag är ense om, att en sådan adress bör vara den första skyndsamma åtgärden i antydda syfte. Jag tillåter mig därför förorda adressmemorialets remiss till grundlagsutskottet i förhoppning, att det skall visa sig möjligt för detta utskott att från förslaget aflägsna de få ställen, som synts mig och den grupp, jag tillhör, icke vara till fördel för det i öfrigt förtjänstfulla aktstycket.

Ed. L e h t i m ä k i: Tänään taas, kuten useasti ennenkin kokoontuvassa eduskunnassa, on meillä esillä tämä surullinen kysymys — kysymys, jonka käsittely yhä enemmän ja enemmän on muodostunut sellaiseksi tilaisuudeksi, missä eduskunta ikäänkuin tarkastaa, todentaa, kuinka paljon Suomen itsenäisyyden ja vapauden viholliset ovat taas onnistuneet meiltä riistämään ja jossa samalla pyydetään tuollaisten sortotoimenpiteitten lopettamista.

Kun otamme huomioon ne julkeat väkivallan teot, mitä nytkin on tapahtunut senjälkeen kuin eduskunta viimeksi on ollut koolla ja kun miltei joka päivä näemme, miten oikeuksiamme yhä törkeämmin loukataan, niin luulen, että kaikki ovat yksimielisiä siitä, että tämänkin eduskunnan tulee sanoa mielipiteensä tällaisista sortotoimenpiteistä; se ei voi missään tapauksessa vaieta. Mutta siitä tavasta miten eduskunta tämän mielipiteensä ilmaisee, siitä kyllä saattaa olla eri mieltä.

Meille on nyt täällä esitetty eduskunnan porvaripuolueiden yhteisen työn tuloksena adressiehdotus. Ja että se on juuri tuollaisen yhteistyön sovittelujen tulos, sen huomaa tavattoman selvästi. Ryhtymättä lähemmin ja yksityiskohtaisem-

min tätä alotetta arvostelemaan, lausun vain mielipiteenäni sen, että tällainen asiakirja ei voi Suomen työväestöä tyydyttää. Minuun ja moneen muuhun täällä vasemmistossa istujaan, on se tehnyt jos mahdollista vieläkin köyhemmän ja ylimalkaisemman vaikutuksen, kuin ennen täällä tästä asiasta tehdyt alotteet ja esitykset. Siinä kyllä tehdään joitakin ylimalkaisia väitöksiä, mutta niitä ei todisteta. Se ei tee lainkaan siitä vakuuttavaa vaikutusta, jonka tällaisen asiakirjan pitäisi tehdä. — Täällä eräs arvoisa edellinen puhuja sanoi, että se on vastalause, se on Suomen kansan huokaus hallitsijalle. Minä vastustan jyrkästi sitä käsitystä, että se olisi vastalause, mutta jälkimmäiseen määritelmään minä suurella mielihyvällä voin yhtyä, sillä kaikista enimmän se todella muistuttaa huokausta — sairaan ihmisen tuskin kuuluvaa, heikkoa huokausta!

Aina kun adressiasia on ollut esillä tässä eduskunnassa ja kun eduskunnan vasemmisto on tehnyt muistutuksia tuollaisesta ylimalkaisuudesta, niin on oikeiston ja keskustan taholta aina suurella ponnella ja asiantuntemuksella huomautettu miten adressiin ei sovi mitkään todistelut ja selvittelyt. Sen täytyy olla tuollainen ylimalkainen fraasikokoelma, toisin sanoen sellainen, jollaisia ne ovat tähän asti aina olleet. Minä en tosin voi olla vakuutettu, etteikö adressiinkin voisi panna myöskin asiaa. Minä en tiedä minkätähden se olisi ehdottomasti kiellettyä, mutta se käsitys lienee kuitenkin niin syvästi juurtunut tämän eduskunnan porvarillisiin, että he tulevat kyllä tällä kannallaan pysymään. Ja varsinkin nyt, kun tämä alote on kaikkien porvaripuolueiden yhteinen, on vielä vähemmin luultavaa, että tästä käsityksestä luovuttaisiin. Minä olen miltei varma siitä, että kun tämä asia nyt taas menee perustuslakivaliokuntaan, niin kaikki parannus- ja lisäysyritykset siellä armotta tapetaan, siihen ei saada juuri kerrassaan mitään, ja lopulta se saattaa tulla miltei tällaisena eduskunnalle ja eduskunnan enemmistö — vanhan tavan mukaan — sen hyväksyy!

Kun viime eduskunnassa juuri tällainen adressi lähetettiin, niin eiköhän nyt olisi asianmukaisempaa, että eduskunta ryhtyisi heti laatimaan anomusta tästä asiasta. Silloin ei ainakaan voitaisi väittää, ettei anomus saa olla asiallinen ja perinpohjainen! Kun valiokunta nyt heti saisi tilaisuuden ryhtyä sitä valmistamaan, niin siitä voisi todellakin syntyä asiakirja, jossa jotain todistettaisiinkin, jossa perinpohjin selosteltaisiin ja paljastettaisiin kaikki taantumusvallan viimeaikaiset tuhotyöt. Siitä voisi tulla asiakirja, joka voisi olla hyvänä aseena meidän ystävillemme Venäjällä ja muualla, siinä voitaisiin myös entistä voimakkaammin teroittaa tämän maan kansalaisten ja virkamiesten mieliin, että heidän on noudatettava vain maan oikeita lakeja, ja siinä voitaisiin tehdä perinpohjaisemmin selkoa niistä syistä, jotka ovat aiheuttaneet kaiken uudistustyön seisahtumisen j. n. e. Se saattaisi olla myöskin vakuuttava, sellainen joka ei ainoastaan väittäisi, vaan myöskin todistaisi, mitä väittää.

Voidaan tosin sanoa, että sitten, kun adressi on lähetetty, voidaan ryhtyä laatimaan tuollaista anomusta, mutta ei ole ollenkaan varmaa, saadaanko näitä molempia valmiiksi. Viime vuonna esimerkiksi jäi eduskunnan ainoaksi mielenilmaisuksi tässä asiassa se tavattoman laiha ja kuiva adressi, mikä täällä suurella melulla hyväksyttiin. Täällä eräs edustaja kyllä viime vuonna sanoi, että anomuksen viipyminen on sosialidemokraattien vika, että he muka jarruttivat, mutta tämä väite ei pidä yhtä totuuden kanssa. Minä vain huomautan, että täällä on myös työväestön edustajia, ja Suomen työväestöllä on tästä asiasta oma käsityksensä, oma itsenäinen mielipiteensä. Kun tämä mielipide esitetään, syntyy siitä väittelyä ja se tietysti myös vie aikaa, se on aivan luonnollista, siitä ei päästä mihinkään. Ja jos nyt kävisi niin, kuin viime vuonna, niin se olisi tavattoman valitettava asia.

Adressimuodon puolustukseksi on kyllä sanottu, että se voitaisiin valmistaa lyhyemmän ajan kuluessa ja eduskunnan täytyy mahdollisimman pian rientää vakuuttamaan, että se on samalla kannalla, millä edellinen eduskunta on ollut. Mutta minä en luule, että kukaan, joka hiukankaan tuntee meidän olojamme, voisi epäillä, että eduskunta olisi tullut sen myöntyväisemmäksi Venäjän taantumusvaltaa kohtaan, kuin edellinenkään eduskunta. Minä en usko, että Venäjälläkään voidaan kellekään tällaista uskotella. Todistavathan sen jo muuten puolueiden voimasuhteetkin. Ja jos asia on päinvastoin, että se olisi tullut jyrkemmäksi, mikä olisi sangen hyvä asia, niin luulen, että he aivan yhtä hyvin voivat saada tämän tiedon hiukan myöhemminkin.

Jos nyt niin onnellisesti kävisikin, että voitaisiin valmistaa nämä molemmat asiakirjat, sekä adressi että anomus, niin en voi mitenkään ymmärtää, minkätähden oikeastaan täytyy lähettää kaksi asiakirjaa samasta asiasta! Eihän eduskunta minun tietääkseni ole mikään her-

mostunut nainen, jonka täytyy siinä hetkessä huutaa sanottavansa, kun saa tilaisuuden ja sitten lähteä parsimaan tätä huutoansa jollakin perinpohjaisemmalla lausunnolla. Minä en ymmärrä, mitä hyötyä tällaisesta on. Sanottava tietysti eduskunnan on mielipiteensä tästä, mutta se voidaan tehdä paljon arvokkaammin, voimakkaammin ja vakuuttavammin juuri anomuksessa. Ja, jos se viipyy viikon tai pari myöhempään, — kauvempaa se ei kuitenkaan viivy — niin, mitä vahinkoa siitä olisi? Ei kerrassaan mitään.

Joku harva voisi tosin vielä uskoa, että tällaisella pienellä hätähuudolla voisi olla jotakin vaikutusta, mutta eiköhän tämänkin eduskunnan valtava enemmistö karvaasta kokemuksesta ole jo tullut siihen ehdottomaan vakaumukseen, ettei siellä auta mitkään vetoamiset eikä tällaiset pikkuadressit. Mehän olemme tekemisissä sellaisen hallitusmahdin kanssa, jolla tuskin koko maailmassa lienee montakaan vertaistansa. Se ryhmä, se koplakunta, joka siellä pitää valtaa käsissään (Puhemies, koputtaen: Pyydän puhujaa valitsemaan sanojansa!), se kuvaannollisesti puhuen, nauraa kaikille adresseille, anomuksille ja rukouksille. Se pitää pilkkanaan perustuslakeja ja oikeusperiaatteita. Sen politiikan ja sen menettelytavan määrää yksistään raaka voima. Niin paljon kuin he voivat mustia tarkoituksiaan täällä toteuttaa, niin paljon he myöskin niitä toteuttavat. Ei enempää eikä vähempää.

Tältäkin kannalta katsottuna on turha, että lähetetään mitään tuollaista ylimalkaista lyhyttä adressia. Sen sijaan seikkaperäisemmällä kirjelmällä on jonkun verran merkitystä Venäjän työväestöön ja muihin Suomi-ystäviin Venäjällä ja ulkomailla. Kun tämänkin eduskunnan useat porvarilliset luulevat, että näillä ulkomaisilla Suomi-ystävillä on suuri merkitys asiallemme, niin eiköhän ole selvä, että anomuksella tältäkin kannalta katsottuna on paljon enemmän merkitystä kuin tuollaisella tyhjänpäiväisellä adressilla.

Jos me pidämme silmällä sitä tosiasiaa, joka näinä surullisina vuosina on perinpohjin todennettu, että siellä voima on ainoa mittapuu, silloin me tulemme myös siihen johtopäätökseen, että meidän puoleltamme ei myöskään vaikuta muu kuin voima. Tosin tässäkin eduskunnassa on monta kertaa puhuttu siitä, miten totuus ja oikeus voittavat — ja olisihan tavattoman hyvä, jos niin olisi — mutta niinhän se nyt näyttää olevan maailmassa, että totuus ja oikeus eivät voita, ellei niillä ole voimaa takanansa. Luulisihan nyt senkin olevan totuuden ja oikeuden mukaista että sellaiset pienet kansat kuin meidänkin kansamme, saisivat omien lakiensa, oman kulttuurinsa suojassa elää ja kehittyä ja järjestää omat asiansa — varsinkin silloin, kun eivät tahdo tehdä mitään esteitä millekään suuremmalle kansalle. Mutta mehän näemme, että väkevämmät sortavat aina heikompaa kansaa, ja omasta kokemuksesta tiedämme, että on veristä ivaa puhua yhtaikaa totuudesta ja oikeudesta ja vihollisistamme Venäjällä!

Näin ollen täytyy meidänkin ottaa asiat sellaisina kuin ne ovat ja tarkastaa, onko meillä mitään voimaa asettaa tuota voimaa vastaan. Aseellista voimaa meillä tietysti ei ole ja sitä me emme lainkaan tarvitsekaan. Aseellinen voima näyttää kyllä mahtavalta, mutta nykyään on yhteiskunnassa muitakin voimia, voimia, jotka ovat mahtavampia kuin konsanaan aseelliset voimat. Sellainen on järjestyneen työväen voima. Kun Englannin järjestynyt työväki joku aika takaperin näytti hetkeksi tämän voimansa, niin koko yhteiskunta, hallituksineen, sotaväkineen, panssarilaivoineen, suunnattomine rikkauksineen aivankuin järkähti, herpautui. Juuri tätä voimaa minä tarkoitan. Meillä valitettavasti ei tätä voimaa ole niin paljon kuin olisi suotavaa, eivätkä tämän maan porvarilliset luokkaetujensa menettämisen pelosta kaikin ajoin kai ole uskaltaneet itselleenkään tunnustaa sitä voimaa, mikä maan työväestössä piilee ja sitä vastustuskykyä, mikä siinä on. Mutta jos me vertaamme tämän kansan vastustuskykyä nykyään ja esimerkiksi vuonna 1899, jolloin silloinen perustuslakitaistelu alkoi, niin täytynee jokaisen myöntää, että tämä vastustuskyky on tavattomasti kasvanut. Se on monin verroin kasvanut juuri sentähden, että maamme työväestö siinäkin määrässä on järjestynyt ja valistunut. Ellei niin olisi, on varmaa, että taantumus olisi jo päässyt pitemmälle — eikä sitä olisi millään adresseilla voitu estää. Tämä voima se kasvaa meilläkin hiljakseen yhä suuremmaksi ja minä tahtoisin väittää, että se on ainoa todellinen voima, joka nykyään ja vielä enemmän tulevaisuudessa tulee vaikuttmaan ulkonaisiinkin sortajiin. Sillä vaikka meillä olisi kuinka paljon sotaväkeä, aseellista voimaa, niin me olisimme aina vaarassa tulla tuhotuiksi. Mutta sellaista kansaa, jonka laajat pohjakerrokset, jonka työväki on järjestynyttä, valistunutta, tietoista, niin ettei se tottele mitään laittomia mahtikäskyjä, mutta ei myöskään antaudu mihinkään maltittomiin tekoihin — sel-

laista kansaa eivät voi tuhota väkevämmätkään sortajat kuin Venäjän nykyinen taantumusvalta!

Kun asia on tällä tavoin, niin eiköhän olisi asianmukaista että eduskunnan porvarilliset ryhmät alkaisivat hiukan enemmän kuin ennen ottaa tämän voiman, Suomen järjestyneen työväestön, mielipiteitä huomioon näinkin tärkeässä asiassa?

Tämä sortovalta, joka meillä nyt on vallalla, saattaa kyllä kestää vielä kauvankin, vieläpä saattaa se pahentuakin ja se saattaa varsinkin maamme työväestölle tuottaa raskaita kärsimyksiä, mutta Suomen työväestöä elähyttää se vahva tietoisuus että, jos me itse koetamme tehdä velvollisuutemme, jos me itse teemme sen, minkä pidämme oikeudenmukaisena ja edullisena, niin me voimme tämän sortokauden kestää. Vaikka itse olemmekin vielä verrattain heikkoja, niin meilläkin on voima, johon me luotamme. Se voima on Venäjän heräävä köyhälistö. Sama kehitys nimittäin, joka koko maailmassa on pakottanut työtätekevät joukot järjestymään, sama kehitys tekee työtään Venäjälläkin. Tämä ei ole mikään mielikuva, ei mitään mielikuvitusta. Me tiedämme, että kapitalismi kehittyy ripeästi Venäjällä, me voimme numeroilla todistaa että siellä tulee joka vuosi lisää suunnattomat joukot sellaista työväkeä, joka ei omista mitään muuta kuin työvoimansa. Ja sitä mukaa kuin nämä suuret palkkatyöväen joukot kasvavat, sitä mukaa ne myös järjestyvät. Me olemme olleet juuri hiljattain tilaisuudessa näkemään valtavia todistuksia siitä, että nämä suuret joukot Venäjälläkin yhä heräävät ja järjestyvät.

Minä olen kuullut monta kertaa puhuttavan yleenkatseellisesti siitä, että me luotamme johonkin tuollaiseen vieraaseen voimaan, luotamme Venäjän köyhälistöön. Mutta hyvät herrat! Enemmän kun mitkään tällaiset adressit ja anomukset merkitsee Venäjän nousevan köyhälistön voima tässä meidän taistelussamme Venäjän taantumusvaltaa vastaan. Minä tahtoisin väittää, että tämä valtaava herääminen, mikä siellä tapahtuu, tämä hiljainen, mutta varmasti kasvava järjestyminen merkitsee taantumusvaltaan nähden enemmän kuin Suomen perustuslait! Minä toivon, ettei kukaan käsitä minua väärin, minä en tahdo mitenkään halventaa perustuslakien merkitystä. Minä tahdon vain todentaa, toistaa sen tosiasian, minkä jokainen kansalainen tässä maassa on tullut näkemään, että se koplakunta joka siellä vallitsee (Puhemies koputtaa), ei ole juuri mitään välittänyt Suomen perustuslaeista, mutta senkin on täytynyt ottaa huomioon Venäjän nousevan köyhälistön voima. Se on ilmennyt monta kertaa. Ja tämän väitteen rohkenen tehdä sitäkin suuremmalla syyllä, kun olemme nähneet, miten tarmokkaasti ja voimakkaasti tämän voiman edustajat, Venäjän nousevan köyhälistön edustajat ovat puolustaneet Suomen sisäistä itsenäisyyttä ja oikeuksia Venäjän duumassa. Minä olen aivan vakuutettu myös siitä, että ne tulevat johdonmukaisesti Suomen oikeuksia siellä puolustamaan. Varmaa on myöskin, että tämä voima kasvaa siellä vähitellen niin valtavaksi, että panssarilaivain, kuularuiskujen ja pistimien vallan täytyy herpaantua siihen määrin ettei se voi meitä nujertaa.

Näihin näkökantoihin vedoten rohkenen ehdottaa, että esilläoleva adressiehdotus lähetettäisiin perustuslakivaliokuntaan sillä evästyksellä, että se yhdessä toisten sinne tulevien, samaa asiaa tarkoittavien alotteiden kanssa muodostetaan anomukseksi.

Ed. Piisinen: Esilläoleva adressiehdotus on niin hyvä, kuin miksi se on voinut muodostua niissä oloissa, joissa se on syntynyt. Sehän on, niinkuin tiedetään ja täällä on erittäin painostettu, sosialidemokraattista ryhmää lukuunottamatta, kaikkien tässä eduskunnassa löytyväin ryhmäin yhteisen kokoomuksen tulos. Niistä paloartikkeleista päättäen, joita eräältä taholta joku viikko sitte saatettiin julkisuuteen ja joita meillä oli tilaisuus tähän eduskuntaan tullessamme lueskella, samoin kuin niistä »pelottomuutta» uhkuvista lausunnoista päättäen, joita saman suunnan taholta saatiin kuulla tässä istuntohuoneessa lähes viikko takaperin, olisi saattanut luulla että valtiollisen sorron torjumiseksi olisi nyt jotain erikoista tulossa; olisi saattanut luulla ellei ennestään tietäisi, että koreileminen sanoilla on kuin saippuakupla, josta sen puhjettua jää jälelle vaan mitätön kuori. Näin on taasen tässä käynyt. Siitä intomielisestä paraadista, jossa sekä syytettiin että vaadittiin, on nyt edessämme asiakirja, jonka ovat allekirjoittaneet sekä ruotsikot että suomettarelaiset ja kaikki heidän hengenheimolaisensa tältä väliltä. Ja kun niin on tapahtunut, emme juuri tarvitse kysyä, mitä se asiakirja sisältää. Se ei suinkaan sisällä paljoa mitään. Siinä on pari kolme painosivua ylimalkaisia sanoja ja mitä niissä sisällystä onkin, on se myöskin muistettu höystää »Suomen kansan puolesta» vakuutuksilla, miten se, Suomen kansa nimittäin, »on valmis ottamaan varteen valtiol-

lisesta asemasta johtuvat velvollisuudet», ikäänkuin tätä samaa venyvää ja hämäräperäistä vakuutusta ei olisi jo ennenkin usein samalta taholta esiintuotu. Ainoastaan joku erikoisasia on tässä alotteessa merkittävämmin vedetty esille, nimittäin maistraattien ja tuomioistuinten kurittaminen niinsanotulla yhdenvertaisuuslailla. Mutta esimerkin vuoksi ja tälle alotteelle kuvaavana mainittakoon, että on kokonaan hämäryyden varjoon jäänyt, paitsi senaatin talousosaston asiaa koskeva menettely, ne korkeimman tuomioistuimen teot, joilla se on edistänyt mainitun alemman tuomiovallan laitonta kuristamista ja siten myöskin järkyttänyt tämän maan oikeusjärjestystä. Tai, jos alotteen sanat »tuomioistuinten toiminta häiriintyy» olisivat tarkoitetut vastaamaan tähän, ovat ne yhtä riittämättömät ja värittömät koskettamaan näin tavatonta tapausta kuin kuvaamaan yleensäkin sitä alennustilaa, johon — hallintovallasta puhumattakaan — myöskin oikeuden hoito tässä maassa on joutunut. Ettei tämä alote sisällä mitään sellaista, saanee edelleen selityksensä siitä, että se, jos toisin olisi ollut, olisi satuttanut kovin läheisesti myöskin sitä kokoomusta itseään, joka tämän alotteen on laatinut. Tässä maassa on sen jälkeenkin, kun edellämainitut jo alotteessa kosketellut yhdenvertaisuusnäytelmät tulivat päiväjärjestykseen, se on aivan viimeisinä aikoina, tapahtunut hirvittäviä väkivallantöitä, jotka ovat tärisyttäneet kansalaisten mieliä koko maassa. Viitattakoon vaan esimerkin vuoksi Kuopiossa muutamia kuukausia sitten tapahtuneisiin monenkertaisesti laittomiin ja suorastaan järjettömiin poliisi- ja muun virkavallan tekoihin kansalaisoikeuksien ja julkisten toimintamahdollisuuksien riistämiseksi sekä sotilasmellakoihin, joissa loukattiin myöskin tämän eduskunnan jäseniä edustajina sekä poljettiin räikeästi eduskunnan arvoa yleensä. Tällaisten tapahtumain aiheuttajat kuitenkin, niin Kuopiossa kuin muuallakin, istuvat edelleen valta-asemissansa. Mutta tällaisia, kuten yleensäkin työväenluokkaan erikoisesti kohdistuvia hallitusvallan laittomia sortotoimia ei alotteessa ole painosteltu. Ja kuinkapa sitä olisikaan voitu tehdä, sillä taaskin olisivat myöskin alotteentekijäin edustamat »piirit» kietoutuneet samaan syytettyjen yhtymään. Yhdenmukaista edellisen kanssa on, ettei alotteessa ole omistettu riittävää huomiota sille jarrutukselle, jota niin sanottu »kotimainen hallitus» hyvin kotimaisine apureinensa on harjoittanut ja harjoittaa eduskunnan yhteiskuntataloudelliselle lainsäädäntötyölle, jolla lainsäädäntötyöllä olisi työväenluokan sorronalaista asemaa auttava ja siten myöskin valtiollisen sorron vastustamisessa kansan voimaa vahvistava merkitys. Alotteessa löytyvät sanat »rauhallista kehitystä tarkoittavan edistyslainsäädännön pysähdyksiin jäämisestä» ovat siksi venyvät, että niiden merkitystä voidaan tulkita jopa aivan vastakkaisillakin tavoilla. Sillä se, mikä alotteentekijäin edustamille kansanluokille voi merkitä heidän mielestään rauhallista »lainsäädäntöä», voi työväenluokalle merkitä vallassaolevain turmiollisia kuristustoimenpiteitä.

Mutta kun ei ollutkaan tarkoitukseni käydä tässä rekisteröimään, mitä tällaisessa alotteessa olisi pitänyt ja mitä ei olisi pitänyt olla — sitäkin vähemmän tällaisen yksityiskohtaisen asialuettelon esittämiseen on syytä, kun sen ryhmän taholta, johon kuulun, tulee aikanaan tehtäväksi perinpohjaisempi ja laajemmille aloille tähtäävä alote maassa vallitsevan laittomuus- ja sortotilan torjumiseksi — katson jo esittämilläni perusteilla voivani yhtyä siihen käsitykseen, että sellainen ja sen luontoinen alote kuin nyt esillä oleva, paitsi että se on sisällykseltään niin ääretömän köyhä ja esittäjilleen ominaisiin vekselinkirjoituksiin ulottuva, voi olla vahingollinenkin, erittäin siinä, että — jos se erikseen käsitellään — se viivyttää sellaisten alotteiden valmistumista, joilla tahdottaisiin perinpohjaisemmin ja voimakkaammin tuoda esiin se tila, johonka maa nykyisen järjestelmän vaikutuksesta on syösty. Juuri sellainen jarrutus — erään porvarillisten toimeenpaneman häikäilemättömän vastalausenäytelmän ohella — tapahtui viime valtiopäivillä sillä surullisella tuloksella, että sosialidemokraattisen ryhmän anomusehdotus, jonka johdosta syntyneessä mietintöluonnoksessa löytyvään aineistoon tässä erikoisesti viittaan, jäi lopullisesti käsittelemättä. Eihän liene tämän tällaisen tapauksen uudistaminen nytkin herrojen esilläolevan alotteentekijäin eräs tarkoitus?

On sanottu, ettei tällaiseen adressialotteeseen sovi sälyttää yksityistapausten kuormitusta, vaan että se on soveliaampi tehdä toisenluontoisessa alotteessa, jota käsitystä kylläkin puolestani vastustan. Mutta miksi sitten on juuri tällainen tapa lainkaan tarpeellinen? Miksi tarvitsee olla johdanto ilman perustelua, miksi tarvitsee olla hengetön jäsennys ilman sisältöä, tätä minä en käsitä. Siksikö muka, että »jotain» saataisiin sanotuksi nyt heti ensi hätään. Jos tätä ajetaan takaa, niin on sekin kovin avuton ja petollinen selitys. Sillä se järjestelmä, jota alotteessa on kosketeltu, ei heilahda pelkillä

asiakirjoilla, tulivatpa ne vähän aikaisemmin tai vähän myöhemmin. Mutta koska näillä toimenpiteillä käsitykseni mukaan ainakin pitäisi olla tarkoituksena ennen kaikkea kansan oikeudentunnon vireilläpitäminen ja terästäminen, on silloin välttämätöntä, että esiinnytään perinpohjaisesti ja voimakkaasti.

Ed. Ingman täällä päiväistunnossa, jonka esitystä eräät edustajat ja varsinkin ed. Killinen on erittäin runollisesti säestänyt, esitteli joukon asioita. Jos se esittely oli tarkoitettu jollain tavalla täydentämään esilläolevaa adressiehdotusta, todistaa se mielestäni vain, että arvoisat alotteentekijät eivät voi salata itseltäänkään alotteensa tyhjyyttä, jota täytyy koettaa jälkeenpäin kannattaa lausunnoilla jo ennen, kuin tästä asiasta oli ehditty siinä mukana olemattomien taholta sanoa hyvää taikka pahaa. Se oli kai mahdollisesti paha omatunto siitä, että olisi kyllä tiedetty, mitä ja mitä tässä asiakirjassa m. m. olisi tullut olla, jota siinä nyt ei kuitenkaan ole, ja ehkä myös pelko siitä, että sitä tultaisiin käsittelemään sellaisena kuin se on, ja että tämän asiakirjan sisällyksettömyys tulisi jo tässä tilaisuudessa paljastetuksi.

Sen arvoisan edustajan, saman, joka päiväistunnossa tämän asian esilläollessa esiintyi adressiehdotuksen puolesta, lausunnosta tahtoisin erikoisesti merkille panna erään kohdan. Se tosin esiintyi kuin ohimenevänä sivulauseena. Hänhän mainitsi kai jotain viljatulliasiasta, jota venäläisen hallitusvallan ja eräitten venäläisten ja suomalaisten kapitalistiryhmien taholta puuhataan. (Jos minä kuulin väärin, joka mahdollisesti olisi luonnonmukaisempaa, suotakoon se minulle anteeksi. Minä en ole ollut tilaisuudessa tämän lausunnon suhteen tekemään käsitystäni vahvistavaa pöytäkirjaverrantoa.) Se on kysymys, joka uhkaa Suomen köyhälistöluokkaa mitä hirvittävimmillä nälkäännäännyttämisseurauksillansa. Mutta tästäkään kansan laajoja kerroksia koskevasta asiasta ei ole tässä alotteessa mitään sanottu. Ja tämä vaiteliaisuus onkin hyvin ymmärrettävissä, sillä onhan tämän maan kapitalistisessa sanomalehdistössä useissa eri yhteyksissä mitä kiivaimmin ja häikäilemättömimmin puolustettu viljatulliasiaa. Yhdenmukaista tämän kanssa oli se kiireettömyys, mitä tämän kysymyksen yhteydessä kapitalistiset ainekset ovat harjottaneet valtiovarainvaliokunnassa viime valtiopäivillä, mistä valiokunnan vasemmistojäsenillä tuntuu olevan vieläkin sangen karvaat muistot. Kun nyt sama arvoisa edustaja päiväistunnossa, niinkuin minä saanen käsittää, samojen ryhmien edustajana mainitsi tästä kysymyksestä luullakseni toisenlaisessa äänilajissa, kuulostaa se vähintäinkin oudolta. Olisiko ehkä kapitalistien piireissä todellakin huomattu, mikä vaara heidän taloudellisista eduistaan huolimatta heille viljatullin julkisesta puolustamisesta todellakin saattaa olla, vai joko ehkä luullaan, että asia on niin pitkälle kehittynyt, että se ei enää julkista puolustamista täältäpäin kaipaakaan.

Pyydän lopuksi saada ryhtyä kannattamaan tehtyä ehdotusta, että esilläoleva alote lähetetään valiokuntaan käsiteltäväksi yhdessä toisten valtiollista asemaa koskevien alotteiden kanssa ja että se muodostettaisiin sisällyksellisemmäksi anomukseksi.

Ed. K a l l i o: Kun eduskunnan toisena istuntopäivänä oli täällä keskustelu puhemiehen eduskunnan avajaisissa pidettävästä puheesta, lausuin minä silloin sen mielipiteen, että eduskunnan on niin pian kuin mahdollista tuotava esiin mielipiteensä hallitsijalle sen sortojärjestelmän ja lakiemme vastaisen hallinnon suhteen, jonka uhriksi Suomen maa on joutunut. Sen jälkeen kuin eduskunnan enemmistö asettui avajaistilaisuudessa pidettävää puhetta vastaan, on minun mielestäni adressimuoto ehdottomasti tänä mielenilmaisuna sopivin, siitä huolimatta vaikka täällä kaksi edellistä puhujaa ovat asettuneet vastakkaiselle kannalle. Eihän voi kieltää sitä tosiasiaa, että tällaisen kirjelmän saa, jos hyvää tahtoa on, nopeammin valmiiksi, josta ehdottomasti sen arvo hyvin paljon riippuu. Meillä on täällä ennen ja on nytkin, ollut eri käsitteitä sanontatavoista ja sen on jo tapahtunut keskustelu osoittanut. Vaan kun ottaa huomioon, että kansa odottaa meiltä yhtenäistä ehyttä rintamaa oikeuksiemme puolustamisessa ja kun pääasiassa sortopoliitiikan laittomuudesta, olemme yhtä mieltä, niin silloin luulisi, jos hyvää tahtoa kaikilla on, eduskunnalla olevan myöskin kykyä saada tässä asiassa yksimielinen esiintyminen aikaan.

Ed. Lehtimäki, samoinkuin edellinenkin puhuja, ovat täällä tosin jo esittäneet tavallaan uhkaavia mielipiteitä, jotka ennustavat sitä, että perustuslakivaliokunta saa hyvinkin paljon työskennellä ennenkuin se voi palauttaa tämän alotteen, vaan toivottavaa on että mainittujen puhujainkin puolue asettaa arvoa niille pyrkimyksille ja toiveille, jotka epäilemättä koko kansassa liikkuvat. Tämä adressialote on muodollisesti entisiä alotteita suppeampi, siinä on

verrattain vähän sanoja, vaikka epäkohdat, joista siinä puhutaan ovat suuret ja saaneet koko yhteiskuntamme niin epäjärjestykseen, ettei luulisi edes oikeusvaltiossa elävänsä. Ja helppohan olisi adressiin saada sanoja ja asioita silmiin pistävämpään muotoon. Helppohan olisi kuvata laajastikin sitä väkivallan kulkua, joka on niin monen ihmisen onnen turmellut ja saattanut häiriötä kaikkialla aikaan. Täällä edelliset puhujat ovat sellaisia maininneet. Sellaisia laittomia tekoja ei tarvitsekaan etsimällä etsiä, sillä niin tavallisia ilmiöitä ne ovat valtioelämässämme vuodesta 1908 lähtien, jolloin venäläiselle ministerineuvostolle laittomasti annettiin valta sekaantua Suomen asioihin ja vielä enemmän sen jälkeen kuin tuo surullisen kuuluisa niin sanottu yleisvaltakunnallinen laki julkaistiin vuonna 1910. Jokaiselle suomalaiselle onkin selvää, että tämän viimeksi mainitun venäläisen lain päämääränä on hävittää Suomen eduskunnan merkitys maamme perustuslain mukaisena laitoksena ja riistää tältä kansalta sisäinen itsenäisyys. Tämä laki, samoinkuin sen pohjalla annetut lait, ovat tuhoamistarkoituksessa tehdyt.

Kiihko sillä taholla on niin suuri tässä suhteessa, etteivät edes sortotoimenpiteen harjoittajat noudata omia säädöksiäänkään. Meidän kannaltahan on yhdentekevää ja aivan merkitystä vailla, tukeeko meihin nähden laiton laki heidän toimintaansa, vaan onhan se kuvaavaa heistä itsestään ja osoittaa juuri heidän kiihkoaan tässä asiassa. Niinpä luotsilaitostakin koskeva laiton määräys, kuten muistetaan, annettiin Venäjän »merisotilaallisessa järjestyksessä», vaikka siitäkään ei yleisvaltakunnallisessa laissa mainita. Sama on asia maamme silpomiskysymykseen nähden, joka sekin vasten selvää perustuslain säännöstä yhä on uhkaamassa osaa maatamme.

Kaikkein tuoreimmassa muistissa kaikilla on niin sanotusta yhdenvertaisuuslaista johtuneet ristiriidat ja väkivalta, jonka uhrina osa maamme parhaimpia, lainkuuliaisimpia miehiä saa olla Venäjän vankiloissa, samoinkuin lainsäädännön seisahdus ja laiton valtiotalouden hoito, jota täällä toteuttavat toimeensa pystymättömät ja vieraskieliset henkilöt. Kun kaiken tämän ottaa huomioon, niin voisi adressille antaa laajemman, seikkaperäisemmän ja silmiinpistävämmän muodon. Täällä on jo ehdotettu tällaista laajempaa muotoa. Nämät tapaukset minunkin mielestäni ansaitsevat laajemman ja seikkaperäisemmän selostuksen kuin tässä adressiluonnoksessa on ehdotettu, mutta se ei saisi mielestäni estää adressia lähettämästä. Anomusta voisi kyllä ajatella ja laatia sen ohessa, vaan ennen sitä tulisi mielestäni jo heti alussa yleisemmässä ja suppeammassa muodossa adressin kautta tuoda esille huolet, jotka painavat kansan sydäntä ja ovat sen menestykselle esteenä. Minä toivon, että perustuslakivaliokunta ottaa kokemuksesta oppia ja nyt asialliseen muotoon, ehdotetun alotteen pohjalla, valmistaa adressin ja osoittaa siinä, että kansalliskiihkon sokaisema hallitussuunta, jonka vaikutuksen alaisena hallinto maassamme nyt on, ei saa muuta kuin pelkkää pahennusta aikaan ja polkee niitä pyhiä vakuutuksia, joita hallitsijat ovat tälle kansalle antaneet autonomiamme turvaksi. Venäläiselläkin taholla täytyy olla käsitys siitä, että suomalaisten oikeudentaistelijain olo venäläisessä vankilassa kasvattaa oikeudentuntoa kansassa, vaan väkivallantoimeenpanijat inhoa, olipa syntyperä mikä tahansa. Alotteessa on tyynesti ja asiallisesti tuotu esiin olevat epäkohdat ja vaatimus, että oikeutta sortavat asetukset on kumottava ja Suomen olot saatettavat oikeuden varmalle pohjalle. Täällä edellinen puhuja, ed. Piisinen, on pitänyt neitsytpuheensa ja sanonut, että tässä adressialotteessa esiintyy vekseleitä. Hän osoitti erästä paikkaa kolmannella sivulla, jossa sanotaan, että »Suomen kansa on osoittanut olevansa valmis ottamaan varteen valtiollisesta asemastaan johtuvat velvollisuudet ja oikeutettuja vaatimuksia ei olisi ollut mahdoton saada tyydytetyiksi perustuslainmukaisessa järjestyksessä.» Minä pyydän huomauttaa ed. Piisiselle, että tässä eduskunnassa pidetään totuutta suuressa arvossa, ja tässä lauseessa ei voi löytää mitään muuta kuin todennuksen olevista oloista, ja siitä, mitä tässä maassa on tapahtunut.

Kun eduskunta on jo useita kertoja laatinut samansuuntaisia kirjelmiä ilman että ne ovat johtaneet tuloksiin, niin tuntuu vastenmieliseltä luonnollisesti samaan keinoon turvautua, vaan sittenkin on eduskunnan velvollisuus tuoda esiin kansan oikeuskäsitykset ja puolustaa kaikilla laillisilla keinoilla oikeutta. Täytyy toivoa pettyneenäkin, että perustuslaillinen kehitys Venäjälläkin edistyy ja että sen eduskunnallekin ennemmin tai myöhemmin tulee sellainen kokoonpano, joka ymmärtää, että suuren valtakunnan kunnia vaatii noudattamaan niitä laillisia lakeja, jotka hallitsijat ovat luvanneet pitää Suomen kansan menestykseksi pyhinä, ja ettei sellaisella hallinnolla, joka asettaa vallan oikeuden edelle, voida pysyväisiä tuloksia saavuttaa.

Ed. Bäck: Jämte det jag fullt instämmer i det som sades af hr Neovius ber jag ännu få uttala följande:

Jag hade i adressförslaget gärna sett ett förslag till uttalande därom att landtdagen icke anser sig kunna vidtaga med ett normalt landtdagsarbete för att nu begagna ett häfdvunnet uttryckssätt. Ett sådant handlingssätt från landtdagens sida vore enligt min mening fullt befogadt. Jag vill i detta afseende blott upplåsa hvad en af våra rättslärda i denna fråga har uttalat. Detta uttalande är så mycket mera bindande, som det är allmänt kändt, att han hör till de mera sansade. Hans uttalande har följande lydelse:

»Om det verkligen blefve klart, att man icke vidare erkänner Finlands grundlagar, utan enständigt och utan allt afseende å de rättsliga och etiska skäl, hvilka stödja Finlands rätt, uppenbart för framtiden vill göra maktspråk gällande samt behandla dess ständer blott såsom rådgifvande församling, då kunde det komma därhän att ett fortsatt landtdagsarbete icke mera sanningsenligt kunde sägas ske under vidhållande af konstitutionen och då skulle ständerna vara fullt befogade att upphöra med sitt arbete. Rätt och sanning äro i våra främsta grundlagar framställda såsom målet för all verksamhet för det offentliga lifvet. Det rätta bör äfven under tider af konflikt leda oss. Men då det icke är möjligt att fullfölja detta mål utan att sanningen trädes för nära, då vore det icke häller rätt att fortsätta. Och därför kunna ständerna komma att vara tvungna att, där de eljes icke kunna uppträda på ett sanningen värdigt sätt, afbryta hvarje landtdagsarbete.»

Så den citerade rättslärde. De förhållanden hvilka enligt hans åsikt betinga en arbetsstrejk från representationens sida, äro förvisso nu rådande. Jag tror att för denna församling icke behöfver anföras bevis för riktigheten af detta påstående. Är det icke för alla klart, att den nu rådande regimen icke erkänner våra grundlagar? Gör man icke enständigt och utan alla afseenden å rättsliga och etiska skäl, hvilka stöda Finlands rätt, maktspråk gällande, och behandlas icke landets representation blott såsom en rådgifvande församling? Under sådana förhållanden anser jag att Finlands landtdag icke utan att kränka sanningen kan gå till ett normalt landtdagsarbete. Vi hafva gjort allt hvad på oss ankommer för att ernå en uppgörelse och det oaktadt är vår rätt blott föremål för missaktning och enständigt, systematiskt förnekande och förintande. En rysk statsman har visserligen högtidligt förklarat att »i Ryssland makt aldrig går före rätt». Den ryska politiken gentemot Finland utvisar dock mer än tydligt, huru litet öfverensstämmande med sanningen denna försäkran var. Det stora ryska rikets politik gentemot vårt land går för närvarande, det må öppet utsägas, ut blott på våld och förtryck. De högtidligaste löften brytas. De mest elementära människorättigheter trampas under fötterna. Detta system af våld kunna och vilja vi icke möta med våld; oss återstår blott att med fasthållande af vår regentbesvurna rätt och i förtröstan på sanningens slutliga seger protestera mot det rådande våldssystemet. Detta är vår rätt, detta fordrar af oss sanningen. Ett normalt landtdagsarbete komme i verkligheten att bära karaktären af ett erkännande af de olagliga författningarna. (Vasemmalta: Åhå!)

Då på sätt jag haft äran framhålla, under nu rådande förhållanden erforderliga förutsättningar för ett normalt landtdagsarbete saknas, får jag vördsamt anhålla det ville grundlagsutskottet omarbeta det nu föreliggande adressförslaget därhän att i detsamma infördes ett delgifvande af att landtdagen sett sig nödsakad att inställa sitt arbete intill dess lagliga förhållanden blifvit återställda.

Ed. Wiik: Vid detta liksom vid alla tidigare tillfällen af samma slag har ett stort antal talare från olika partier strött omkring sig vältalighetsblomster från sina väl utarbetade manuskript. Men dessa blomster torde icke kunna för någon i denna församling undanskymma det sakförhållande, att det nu föreliggande adressförslaget är det magraste af alla dem, som landtdagarna hittills haft att behandla. De ha blifvit sämre och sämre år från år, och man spörjer med ängslan, hvad det egentligen skall bli till slut. Nu står landet verkligen inför en dystrare framtid än hvad det på länge gjort, och det vore mera nödigt än på länge att ett ärligt och uppriktigt ord blefve uttaladt. Men det kan väl icke sägas, att detsamma blefve fallet, om det nu föreliggande adressförslaget antoges, och jag måste anse det beklagligt om landtdagen verkligen kommer att med cirka 110 röster mot 90 godkänna detta förslag.

Jag vill icke inlåta mig på att skärskåda detsamma i stilistiskt afseende. Hur det är gestaltat i detta afseende må lämnas därhän, då det ju är att taga i betraktande, att så många af de främsta stilister, som funnos vid senaste landtdag, numera icke längre finnas tillstädes. Det

är begripligt, att adressförslaget under sådana omständigheter knappast kan innehålla annat än ett upprepande af gamla vanda och märglösa fraser. Dess värre kan jag icke säga, att förslaget häller i afseende å sitt innehåll skulle vara förnämligare. Detta har ju i dag också blifvit indirekt erkändt af ett par föregående ärade talare, nämligen hrr Ingman och Neovius, som sett sig tvungna att i sakliga och innehållsrika andraganden komplettera detta innehållslösa adressförslag. Sådant detta förslag nu föreligger, så ser det ut som om det viktigaste, som dess författare skulle haft att säga, är att ett antal finska medborgare för närvarande sitta häktade i Petersburg. Det är för visso en beklaglig omständighet, men jag kan icke inse, att det vore det viktigaste som landtdagen för närvarande har att fästa sin uppmärksamhet vid. I förslaget finner jag t. ex. icke ett ord om den omständigheten, att regeringen under det senast gångna året genom de s. k. budgetreglerna sökt yttermera kringskära landtdagens redan dessförinnan kringskurna budgeträtt, och detta på ett lagstridigt sätt. Inom kort kommer sannolikt till behandling och antagande i riksduman ett lagförslag, som afser att göra ända på allt politiskt lif här i landet, nämligen lagförslaget om ryska strafflagens utsträckande till Finland i afseende å politiska brott, och vidare ett annat förslag, nämligen det om spannmålstullar, som säkerligen kommer att i hög grad förlama landets ekonomiska lif. Jag kan icke häller om dessa saker finna ett enda ord i det föreliggande förslaget. Förvånande är att icke de partier, som hrr Neovius och Ingman tillhöra, infört i adressförslaget ens hälften af hvad dessa herrar i sina andraganden här anfört.

Att folkrepresentationen i en adress vänder sig till monarken, är i alla fall en sak som måste tagas med visst allvar, och för att en sådan åtgärd skall komma i fråga behöfs det icke endast att landtdagen skall ha mycket att säga, utan också att den skall vara besluten att verkligen säga det. Om man nu fortsätter, såsom man de senare åren haft för sed, att gång på gång aflåta till monarken adresser af det mest intiga innehåll, den ena efter den andra, sak samma om den sedan innehåller någonting eller icke, så minskar det naturligtvis betydelsen af landtdagens adresser. Det kan komma den tid, då landtdagen är så sammansatt, att den verkligen ville säga ut ett ärligt och uppriktigt ord, verkligen ville uttrycka folkets tankar och behof. Men då har man förut förringat betydelsen af landtdagens adress genom att aflåta sådana adresser som den nu föreliggande.

Det är särskildt uppseendeväckande, att detta adressförslag haft sin upprinnelse på det håll inom landtdagen, där man vanligen så storordigt yrkar på att talmannen i sitt tal å tronsalen skall framföra folkets bekymmer, folkets känslor, såsom man brukar uttrycka sig. Jag inser visserligen icke, att det, som i tronsalen skulle framföras inför de ordensbeprydda militärpersoner, som där äro församlade, kunde ha en sådan magisk kraft, som icke en af landtdagen aflåten skrifvelse skulle ha. Hufvudsaken är väl hvad som säges och icke när det säges. Det förvånar mig för den skull, att man icke har begagnat tillfället att nu i detta adressförslag säga alla de stora och märkeliga ting, som man hade önskat att talmannen hade sagt i tronsalen.

I en tidning, som representerar ett af de konstitutionella partierna, lästes härom dagen följande ord: »För hvarje nytt sammanträdande af landtdagen blir ställningen allt mer sådan, att ett omedelbart uttryck för stämningen kännes som ett oafvisligt behof. Adresser och petitioner kunna vara bra och måste i sinom tid komma. Men innan de bli färdiga har en tid gått, hvarunder de förlorat omedelbarhetens friskhet och under utskottsbehandlingen urvattnats till kompromissprodukter», o. s. v. Denna urvattning torde emellertid icke denna gång vara af nöden, ty den har allaredan blifvit undanstökad vid förslagets uppgörande. Men då man bland undertecknarna af detta förslag finner också representanter för »svenska folkpartiet», det parti hvars främsta organ yttrade de ord jag nyss anförde, så måste man fråga sig, om verkligen den svenska landtdagsgruppen är helt och hållet utan kontakt med sin tidningspress och sin partiledning, eller hur skall man tolka det säregna förhållandet, att medan dylika braskande artiklar se dagen i partiets tidning, så fullföljer partiets landtdagsgrupp sin urvattnings- och kompromisspolitik. Det vore skäl att få denna fråga en gång klargjord. Det kunde vara af intresse för den stora allmänheten och för landtdagen, och jag hoppas, att någon af de kommande talarna skall gifva svar.

Sådant som adressförslaget nu är, synes det mig att det icke skulle löna sig att aflåta det. Man bör väl — hvarje enskild människa, och desto mera en folkrepresentation — ha ett förnuftigt ändamål med hvarje sin gärning, men jag spörjer mig förgäfves, hvilket ändamålet vore med denna adress. Ingen föreställer sig,

att den komme att ha något inflytande på regeringens politik. Meningen är väl snarare, att den skulle verka angenämt på den stora allmänheten både inom och utom landet. Men det kan väl icke rimligtvis ifrågasättas, att den skulle ha ens denna verkan. Det förekommer icke i detta adressförslag mycket, som jag i sak kunde ha någonting att invända emot, om jag frånser från de löften om eftergifvenhet som där i synnerligen sväfvande och tänjbara ord uttalas. Men det som jag har att anmärka mot förslaget är, som sagdt, att det innehåller så försvinnande litet af det som bör sägas. Jag hoppas också, att grundlagsutskottet skall komma till det resultatet, att aflåtandet af en sådan adress icke lönar sig. Men skulle det — emot förmodan, ville jag säga — finnas bland de borgerliga grupperna sådana, som verkligen vilja uttala bestämdt och uppriktigt, hvad folket anser och hvad folket kräfver, så ha de ju alltid möjligheten att understöda de förslag, som utskottets socialdemokratiska medlemmar utan tvifvel komma att väcka i afseende å förbättrande af detta adressförslag, ifall det blir beslutet att aflåta en adress. Skulle dessa borgerliga meningsgrupper icke göra det, skulle de låta adressförslaget förbli sådant det är och sedan i landtdagen godkänna det med c:a 110 röster emot 90, så få de naturligtvis finna sig i, att man bedömer dem därefter och att man anser deras vackra ord vara helt enkelt — vackra ord.

Ed. Paavolainen: Eduskunta on jo kyllä ennen lausunut arvokkaat sanansa niistä silpomisaikeista, jotka ovat vireillä Suomen eheyden ja kokonaisuuden pirstomiseksi ja jotka nyt ainakin aluksi tarkoittavat Kivennavan ja Uudenkirkon pitäjien erottamista muun Suomen yhteydestä ja liittämistä Pietarin kuvernementtiin. Mutta mielestäni ei tästä silpomisyrityksestä voi liian usein puhua, sen vääryyttä liian usein esittää. Se, joka asuu niiden kansalaisten keskuudessa, joita uhka nyt lähinnä koskee, havaitsee, kuinka painostuttava moinen mahdollisuuskin on. Hän näkee, että sellainen olettaminenkin synnyyttää epävarmuutta kaikissa oloissa ja suhteissa ja on sellaisenaankin jo omiansa tuhoavasti vaikuttamaan. Tuo rajaseudun kansa tietää kyllä aivan hyvin, että sillä on takanaan koko Suomen kansa ja koko Suomen kansan jakamaton myötätunto, ja se on siitä kiitollinen, pyrkien tätä kiitollisuuttaan osoittamaan työllä ja toimella yhteiseksi hyväksi. Mutta enemmän kestävyyttä tässä työssä, lisävirkeyttä mieliin se saa nähdessään, että kansa ja eduskunta koettavat aina tukea ja turvata noita rajaseutuja, silloin kun siihen on tilaisuus ja niillä keinoilla, jotka kansallamme ja eduskunnalla käytettävinä ovat. Näitä keinoja on myöskin uusittu huomauttaminen tuon aijotun silpomisyrityksen turmiollisuudesta ja oikeudettomuudesta, ja siihen on sitä enemmän syytä, kun nykyään yhä äänekkäämpinä kuuluvat sellaiset turman äänet, jotka vaativat koko Viipurin lääniä erotettavaksi. Mielestäni me emme saa odottaa, kunnes tuon läänin erottaminen ratkaistaan periaatteellisesti, vaan täytyy meidän tuoda ilmi huolemme jo tämän uhankin johdosta.

Olen tahtonut näistä seikoista tässä lähetekeskustelussa mainita toivossa, että perustuslakivaliokunta koettaisi adressia laatiessaan ottaa huomioon nämä toivomukseni. Minä yhdyn täydellisesti kannattamaan adressiehdotusta, kuitenkin sillä lisäyksellä, että adressissa mainitaan Kivennavan ja Uudenkirkon pitäjien silpomisaikeesta.

Ed. Lindström: Att förhållandena nu äro sådana att de kräfva ett uttalande från landtdagens sida, det torde vara klart för enhvar utan den långa motivering, som representanterna Ingman och Neovius i dag hafva lämnat. Men om detta uttalande bör ha den form, som det har fått i det nuvarande adressförslaget, därom kunna meningarna vara mycket starkt delade. Jag tillhörde dem, som då det var fråga om, huruvida talmannen i sitt svarstal i tronsalen skulle beröra de nuvarande sorgliga politiska förhållandena eller ej, ställde mig på den sidan, som höll på, att endast de i grundlag, i L. O. bestämda fraserna där skulle sägas. Men om jag hade vetat, att det var ungefär det här man önskade, att talmannen skulle sagt, tror jag för min del, att jag skulle frångått min ståndpunkt, ty jag tycker, att om man skall säga detta, så var sannerligen situationen där den lämpligaste eller erbjöd den lämpligaste miljön för ett tal af så pass intetsägande natur, som det ifrågavarande adressförslaget. Att detta adressförslag är bristfälligt har det till fullo framhållits, icke endast af dem, som yrka på en vida skarpare form för detsamma, utan också af dem, som så att säga andligen stå bakom förslaget.

Jag för min del anser att detta adressförslag icke endast är bristfälligt så till vida, att ur detsamma bortglömts eller bortlämnats med afsikt en hel del utomordentligt viktiga och för vår nuvarande ställning belysande omständigheter, utan jag anser att detta förslag först

och främst är osant, i sin naiva tro på den verkan dessa enkla och sväfvande ord skulle komma att ha på andra sidan af gränsen. Jag anser att detta adressförslag vidare är rent skadligt genom det löfte om en medgörlighet från det finska folkets och folkrepresentationens sida, som där uttryckligen lämnas.

Dessa brister hafva ådaglagts tämligen klart, men det torde likväl icke vara opåkalladt, om jag framhåller, att i en sådan adress icke endast bör framhämtas de verkningar, som det nuvarande olaglighetstillståndet medför för de tjänstemän, som haft mod nog och kraftig ryggrad nog att göra motstånd emot den inträngande olagligheten. Jag anser att det värit minst lika viktigt att framhålla de rent fördärfliga verkningar detta samma olaglighetstillstånd, detta tryck från bekant håll har utöfvat på de tjänstemän, som icke haft detta moraliska mod och icke haft samma starka ryggrad. De senaste händelserna i vårt land hafva till fullo bevisat, huru oerhördt demoraliserande och rentaf depraverande denna inträngande olaglighet verkar på vår, som det vill synas, icke alltför motståndskraftiga tjänstemannakår — icke tjänstemannakåren i dess helhet utan på den stora del, som utan protest låter sig böjas.

Jag vill för min del icke gå i detaljer, sådana hafva framlagts nog, jag vill endast till belysande af mitt påstående, att detta adressförslag kommer att verka skadligt genom detta löfte om medgörlighet från folkrepresentationens och folkets sida, som i detsamma gifves, få påpeka att, om man än en gång lyckas göra troligt att det inte skall möta större hinder att genomdrifva precis detsamma, som man nu från ryskt håll vill olagligen genomdrifva, om man endast väljer den i grundlag stadgade vägen, för detta genomdrifvande, så skall detta helt säkert i ryska regeringskretsar verka därhän, att den möjliga skygghet man till äfventyrs ännu hyser för att träda vår rätt alltför nära, ännu ytterligare kommer att försvinna. Om det blott och bart beror därpå, huruvida man väljer den ena vägen eller den andra vägen för att ett olagligt projekt eller annan åtgärd skall accepteras af oss, så är det säkert, att man ingalunda kommer att fästa för stor vikt vid de protester, som nu riktas emot dessa åtgärder, icke för den skull, att de äro skadliga, utan endast därför, att man vid deras genomdrifvande icke valt den formelt riktiga, den formelt lagliga vägen.

Att en protest från landtdagens sida bör aflåtas, därom är jag ense med de tidigare ärade talarna. Jag anser likväl, att om en gång Finlands folkrepresentation bör skrida till en sådan åtgärd, så bör det aktstycke, som här levereras vara af helt annat slag än det nu föreliggande förslaget till underdånig adress. Detta aktstycke bör blifva en historisk akt, där i värdig, men skarp form den senaste tidens händelser och deras verkningar i vårt land framhållas klart och tydligt. Men det bör därjämte bli en ljungande protest mot kränkningen af vår oafvisliga och öfver all grundlag stående rätt till självständig nationell tillvaro.

På grund af hvad jag här sagt förenar jag mig med dem, som yrkat på förslagets hänskjutande till grundlagsutskottet i förhoppning, att det skall lyckas utskottet att skänka aktstycket en form, som ens närmelsevis motsvarar de fordringar man har rätt att ställa på detsamma.

Ed. von Troil: Jag ber att få instämma i hr Bäcks yttrande liksom jag också till alla delar understöder hans förslag.

Ed. Schybergson: Det är icke tilltalande att vidare taga del i denna diskussion, som under aftonens lopp genom flera andraganden sjunkit från den nivå, den ännu på förmiddagen hade. Men då jag var en af dem, som främst yrkade på att redan i talmannens tal på tronsalen landtdagens uppfattning om läget skulle framhållas, är det för mig en plikt och en angenäm plikt att öppet och oförbehållsamt säga, att det föreliggande förslaget till adress, enligt min uppfattning, i allt väsentligen ersätter, hvad jag hade tänkt mig i fråga om talet på tronsalen. I detta afseende ha hrr Wiik och Lindström i någon mån träffat det rätta. De sade, att detta förslag till adress möjligen kunde haft användning på tronsalen, men icke uti ett skriftligt aktstycke från landtdagen. Jag åter säger, att då talet på tronsalen icke tilläts innehålla någonting i sak, så är det en adress, sådan som denna, som skall ersätta detsamma (Vasemmalta: När man nöjer sig med så litet!) och jag kan under inga förhållanden gå in på att detta förslag, om hvilket jag har så mycket mera rätt att uttala mig, som jag icke tagit någon del i dess affattande, till ton eller innehåll icke skulla fylla måttet. Det är allraminst ett aktstycke, som genomgås af någon suckan, såsom en af de första talarna i afton har påstått, utan tonen är lugn, den är kall och där finnes knappast någon antydan om en förhoppning på förändring i förhållandena. Jag finner det alldeles riktigt, att förslaget är så affattadt. Vi kunna ju

inte hafva någon förhoppning om att en ändring i förhållandena under den närmaste tiden inträffar. Vi måste tvärtom räkna med, att svårigheterna yttermera tillspetsas.

Det har tidigare äfven i denna representation yttrats, att alla politiska system, som gå ut på förtryck, hafva det med sig, att förtrycket framkallar motstånd; motståndet yttermera förtryck; det ökade förtrycket framkallar allt mer motstånd och så i fortsatt progression, ända till dess systemet slutligen någon gång öfvergifves och får vika för ett nytt. Det är den logiska utvecklingen, från hvilken afvikelse sällan äger rum. Det kan förtjäna nämnas, att till och med en man, som var så hemma i dessa saker som v. Plehve, var medveten härom. I de personliga minnen, som efter hans mord publicerats utaf furst Mestscherskij i dennes tidning Graschdanin berättas, att Plehve en gång hade omnämnt, hurusom han tillsammans med sin dåvarande polischef Lopuchin, denne som sedan själf blef förvisad, haft öfverläggningar, huru man skulle kunna sätta en gräns för de politiska förföljelserna, minska antalet af dem, som träffades af dessa förföljelser. Men det oaktadt ökades antalet dag för dag. Icke heller vi kunna tänka oss, att det blir bättre, det blir tvärtom sämre.

Det är antagligt, att den likställighetslag, som vi nu närmast ha att göra med, hufvudsakligen varit afsedd som ett hot, antagligt att man tänkt sig, att med de stränga straffbestämmelser, som där funnos fastställda, motståndet utan vidare skulle kväfvas. Men så blef icke förhållandet, och man var tvungen att gentemot Viborgs hofrätt, som icke ens hade brutit mot själfva lagens bestämningar, utan endast tagit en annan myndighet i skydd, som hade träffats af denna lag, tillämpa i det närmaste maximaltsraffet. Och hvad har resultatet blifvit? Alla de, som drabbats af denna lags bestämningar, hafva modigt gått sitt öde till mötes, och de ryska maktegande måste därför söka sin tillflykt till strängare åtgärder eller ändradt system. Det senare alternativet kunna vi icke räkna med. Vi måste förty tänka oss in i allt svårare och svårare tider. Icke heller förslaget till adress uttalar några förhoppningar härutinnan. Mig synes det tvärtom vara hållet så, att Finlands folk emotser ytterligare pröfningar och tänker genomgå äfven dem, såsom Finlands folk under sekler har fått pröfva på svårigheter, men städse dock öfvervunnit dem.

Men det finnes någonting annat uti detta förslag till adress, som jag också finner tillfredsställande. Det är nämligen att där säges, att de mot oss riktade åtgärderna icke leda till åsyftadt mål. Det är icke öfverord, sådana en del utaf talarna i dag kanske skulle önska det, men det är allvarsord. Det är i själfva verket så, att denna politik gentemot oss är meningslös. Den är det icke så tillvida, att man skulle kunna påstå, att det vore meningslöst för en stor nation att försöka till sig närma ett litet folk, som lyder under dess spira. Alla större folk försöka detta; engelsmännen, tyskarna — man kan ju icke heller förneka, förmena det ryska riket att sträfva i samma riktning. Men sätten äro så olika. Engelsmännen hafva sitt sätt; de lyckas mestadels. Tyskarna eller, låt oss säga, preussarna hafva sitt sätt; de lyckas icke. De hafva icke lyckats med Schleswig. De hafva icke lyckats med polackerna i Pommern, de hafva icke lyckats med Elsass-Lothringen. I Ryssland synes man vara mest böjd för den preussiska metoden och drifver den till sin ytterlighet. Men ser man på förhållandena inom kejsardömets område, skall man finna, att de icke lyckas heller där, oaktadt förhållandena där äro jämförelsevis gynnsammare för en amalgamering. Huru skall det då vara tänkbart i fråga om oss, så olika som utvecklingen hos oss och i Ryssland varit under århundraden.

Såvidt jag känner, ha allestädes och i alla tider tjänstemännen, administrationen i all synnerhet, varit med då regeringen handlat, såsom den ryska regeringen nu handlar hos oss. Men här har det räckt i 20 år, innan denna tjänstemannakår blifvit kufvad, och den är det icke ännu. Hr Lindström har sagt några ord om vår tjänstemannakår, ord som han dock sannolikt själf fann vara öfverdrifna, eftersom han delvis tog dem tillbaka. Den del af tjänstemannakåren, som har gjort sin plikt, är förtjänt af vår odelade beundran, men de tjänstemän, som trädt i stället, utsedde af den nuvarande regimen, om den får det icke talas på samma gång. Jag befarar visserligen, att det skall lyckas den nuvarande regimen att kväfva motståndet inom tjänstemannakåren. Huru skulle det icke lyckas, när man har utnämningsrätten i sin hand och när man har fängelserna till sitt förfogande. Det är helt enkelt icke möjligt att hindra, att tjänsterna i landet efterhand besättas med regeringstrogna tjänstemän, då det numera t. o. m. gått så långt, att de platser, hvilka lagligen besättas på grund af medborgarnas val, emellertid intagas af andra personer, än dem hvilka valet träffat. Men hvad som vittnar nästan naivt om de maktegande är, att de föreställa sig, att motståndet är brutet så snart

de ha tjänstemännen i sina händer. Såsom jag redan nämnde, är det vanligen fallet, att då regeringarna företaga sig att med afvikelse från gällande lag förtrycka land och folk, de genast ha tjänstemännen på sin sida. Här ha de, såsom jag redan sade, nödgats hålla på i 20 år, innan de kommo till den punkt, där man annanstädes är redan i början. Det är nu först svårigheterna börja, då det gäller de fria männen och framförallt odalmännen på landsbygden. De herrar, som sitta i kanslierna, förstå icke hvad folket isynnerhet på landsbygden dock har att betyda, och hvilka stora krafter och hvilken stor motståndskraft det ligger i denna självstyrelse, vid hvilken vår allmoge vant sig.

Man torde nu visserligen tänka sig, att man har ett medel, som säkert skall leda till målet, äfven i fråga om dem, som icke höra till tjänstemannakåren, nämligen skolorna, och den talare, som började debatten i förmiddags framhöll, hurusom de maktegande på detta område voro beredda för en vidtgående omgestaltning. Hvad blefve följden häraf? Jo den, att de bästa elementen söka sig in på andra banor än tjänstemannabanan, måhända äfven undvika de lärda skolorna och i stället träda i de fria männens led i olika delar af landet och där bygga upp hvad de maktegande försöka rifva ned af samhällsbyggnaden. Jag vill för ingen del underskatta alla de lidanden, alla de bekymmer, som följa med ett system, sådant det vi nu varit underkastade i många långa år, men jag tror, att förslaget till adress har rätt, då det säger, att dessa åtgärder icke leda till det med dem åsyftade målet. Jag har skäl att citera ett ofta, men icke för ofta citeradt uttryck af en rysk man, furst Liewen uti ryska riksrådet, där han framhöll, att icke ens preussarna kunnat göra polackerna till tyskar; huru skulle då den ryska byråkratin kunna göra finnarna till ryssar?

Jag tror mig ännu böra citera några ryska namn, hvilkas klang är god i Ryssland och utom det ryska rikets område, nämligen Meyendorffs och Maklakoffs. Meyendorff framhöll, då det var tal om likställighetslagen i duman, att ingen regering hade rätt att ställa en domare i den pliktkollision, i hvilken de finska domarna skulle blifva försatta, om regeringen påbjöd dem att följa en lag, medan deras tjänsteplikt, deras tjänsteed ålade dem att följa en annan. Maklakoff yttrade, att ett stort rike gentemot ett litet folk var skyldigt att söka genomföra de förändringar det önskade i laga ordning. Endast om detta icke lyckades, kunde man tänka sig att öfvergå till kraftåtgärder. I huru bjärt motsats mot detta står icke de nuvarande maktegandes, härvarandes och därvarandes, tillvägagående? Finlands landtdag — en del af den säkert med stor självförnekelse — har antagit motioner om ryssars likställighet på det kommunala området och i fråga om näringsrätt, för att därigenom förtaga udden af konflikten, och dessa maktegande söka icke ens utverka fastställelse af dessa beslut på högsta ort, utan fortsätta med att låta kasta i fängelse en hel hofrätts alla medlemmar och personer, som redan stå nära grafvens bredd, de fortsätta med dessa våldsåtgärder, som dock icke kunna vara till någon heder för vare sig regering eller domstolar. Detta förfarande saknar helt enkelt sitt motstycke i fråga om illojalitet och meningslöshet. Äfven detta framhålles i adressen. Den är icke så tom, så innehållslös, som mången här har förmenat och språket är lugnt, det är kyligt, men värdigt.

Af en händelse kom jag att under detta plenum ögna igenom en skrift innehållande anteckningar beträffande ryska förhållanden. Där kom jag till ett ställe, där om guvernements-adelsmarskalken i Tver och hans demission omtalas. På frågan, huruvida hans afskedsansökan skulle blifva motiverad eller ej, svarade han: den skrifvelse, som skall gå till Kejsaren, gör jag alldeles kort och enkel, den som skall till ministern blir vidlyftigare. Detta förefaller mig nästan som ett svar på de invändningar, hvilka gjorts mot förevarande förslag till adress. Detta aktstycke, afsedt för monarken och möjligen några därtill, bör vara affattadt just så som detta förslag till adress är. Jag har icke på något sätt kunnat bli öfvertygad om, att icke denna adress i allt hufvudsakligt motsvarar ändamålet, och då den framträder redan nu och har bakom sig de borgerliga partierna och sålunda, såsom jag vill tro, majoritet, skall väl den också kunna utan dröjsmål expedieras. Den utgör då — jag upprepar det — en ersättning för hvad jag hade tänkt mig med mitt förslag om ett uttalande redan på tronsalen. Jag är öfvertygad om, att Finlands folk skall känna en lättnad, om detta uttalande, ju förr dess hellre, kommer till stånd. Jag tillstyrker dess remiss till grundlagsutskottet, dess skyndsamma behandling där. Jag tror icke, att vänstern gagnar ens sin egen sak, om den följer den talares förslag, som ställde i utsikt, att vänstern, oaktadt den icke vill att någon adress kommer till stånd, ändock komme att egna adressens affattning och innehåll ett alldeles särskildt intresse, och sålunda kunde medverka till frågans förhalande.

Jag är som sagt af den åsikt, att denna adress motsvarar ändamålet. Det kan ju icke förhjälpas, att upprepandets lag gör sig gällande, att adresser, upprepade landtdag efter landtdag, förlora något af sin omedelbarhet, men hvad står att göra. Vi måste landtdag efter landtdag säga ut, att åtminstone folkets representation icke är med på den väg, som nu allt fortfarande beträdes.

Ed. A r o k a l l i o: Yhdyn ed. Paavolaisen lausuntoon että adressissa olisi myöskin mainittava uhkaavista silpomishankkeista Uudenkirkon ja Kivennavan kuntiin nähden.

Ed. I n g m a n: Jos kuulin oikein, niin ehdotti ed. Bäck että eduskunta nyt jo nimenomaisen päätöksen kautta eräässä kohdassa määräisi adressin sisällyksen. Jos niin oli, niin pyytäisin lausua, että mielestäni ei tämä käy päinsä. Adressit ovat valtiopäiväjärjestyksen 28 §:n mukaan valmistettavat anomuksista säädetyssä järjestyksessä eikä liene koskaan tullut kysymykseenkään, että eduskunta ennen valiokuntavalmistelua olisi määrännyt jonkun anomuksen sisällyksen. Olen sitä paitsi sitä mieltä että se sisällys, jota ed. Bäck tahtoo adressiin pantavaksi on sen laatuista, että tämän mukainen menettely olisi ristiriidassa valtiopäiväjärjestyksen 45 §:n kanssa, joten ed. Bäckin ehdotus ei voine tulla äänestyksen alaiseksi.

Ed. Lehtimäki taasen ehdotti että eduskunta päättäisi yhdistää tämän adressiehdotuksen eräisiin muihin valtiollista asemaa koskeviin alotteisiin. Mutta tietääkseni mitään sellaisia ehdotuksia tai alotteita ei ole olemassa. Ja tuskinpa eduskunta voi päättää yhdistää tätä alotetta sellaisten alotteiden kanssa, joista eduskunta ei mitään tiedä, eikä edes tiedä tuleeko niitä.

Lopuksi, kun minulla on puheenvuoro, pyytäisin ed. Piisisen lausunnon johdosta sanoa että minä en ole, vaikka luen sanomalehtiä sangen paljon, missään huomannut sellaista kirjoitusta, jossa olisi puolustettu nykyistä viljatullihanketta. Olen kyllä nähnyt että eräät henkilöt enimmäkseen omissa nimissään julkaisemissaan kirjoituksissa ovat puoltaneet viljatulleja sillä edellytyksellä että niitä saadaan myös Venäjää vastaan. On kuitenkin ilmeistä että nykyinen viljatullihanke, joka asettaisi tullin muualta tuodulle viljalle ja jauhoille, mutta jättäisi tuonnin Venäjältä vapaaksi, on jotain vallan toista.

Ed. B ä c k: Jag ber att få nämna, att hr Ingmans andragande, för såvidt det var riktadt mot mig, berodde på en missuppfattning. Jag har ingalunda i mitt andragande påyrkat någon omröstning.

Ed. P i i s i n e n: Ed. Ingmanin huomautuksen johdosta tahtoisin tehdä sen vastahuomautuksen, että minä kyllä pysyn väitöksessäni viljatulliasiasta ja merkitsen, että erikoisesti Uudessa Suomettaressa on sellaisia kirjoituksia julkaistu, joista minä olen maininnut ja myös erinäisissä muissa maan kapitalistisissa sanomalehdissä. Mutta kun tämä viljatulliasia todennäköisesti tulee erikseen tässä eduskunnassa käsiteltäväksi ja myös tämä esilläoleva asia tulee täällä uudelleen esille, arvelen minä silloin olevani tilaisuudessa vahvistamaan herra Ingmannin muistia erikoisilla sanomalehtileikkauksilla, joita, jos on mahdollista, koetan saada myös Uudesta Suomettaresta.

Ed. L e h t i m ä k i: Ed. Ingmannin huomautuksen johdosta pyydän vain sanoa, että minun ehdotuksessani oli mainittu että tämä alote käsiteltäisiin eduskunnassa vasta esilletulevien ehdotusten kanssa yhdessä, enkä suinkaan sitä, että pitäisi yhdistää mitään sellaista, jota ei ole. Mutta se on myöskin varma että tällaisia alotteita tulee. M. m. meidän taholta tulee tästä asiasta tehtäväksi anomus. Muuten luulen ettei tämä ehdotukseni suinkaan ole valtiopäiväjärjestyksen kanssa mitenkään ristiriidassa; siitä kyllä voidaan äänestää.

Ed. I n g m a n: En tahdo jatkaa tätä väittelyä, mutta tahdon vain sanoa, että suuresti onnittelen ed. Piisistä, jos hän löytää Uudesta Suomettaresta sellaisen kirjoituksen, jossa nykyistä viljatullihanketta olisi puolustettu.

Ed. M a n n e r: Minäkin pyydän sekaantua tähän ed. Ingmannin ja ed. Piisisen riitaan, muistuttaa, että Uuden Suomettaren kauppaosastossa m. m. viime lokakuun lopussa muistaakseni oli nykyistä viljatullia koskeva kirjoitus, jossa puhuttiin m. m. mahdollisuuksista myllyteollisuuden edistämiselle Suomessa ja konstateerattiin, että sellaisen viljatullin asettaminen, jommoista on suunniteltu, tulisi edistämään myllyteollisuutta Suomessa ja siten hyödyttämäänkin jossakin suhteessa. Minusta tämä kirjoitus sisällöltään oli viljatullia jossain määrässä puolustava.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s: Ed. Ahmavaara on useampien kannattamana ehdottanut, että asia lähetettäisiin perustuslakivaliokuntaan eikä tätä ole vastustettu. Eduskunta siis päättänee lähettää esilläolevan adressiehdotuksen perustuslakivaliokuntaan, jolloin myöskin keskustelun kuluessa lausutut evästykset menevät keskustelupöytäkirjan otteella valiokunnan tietoon?

Tähän vastataan myöntävästi.

P u h e m i e s: Eduskunta on siis päättänyt lähettää asian p e r u s t u s l a k i v a l i o k u n t a a n.

Puheenvuoron saatuansa lausuvat

Ed. H e i s k a n e n: Vanhimpana lakivaliokunnan jäsenenä pyydän että lakivaliokunta kokoontuisi puhemiehen huoneeseen paikalla istunnon jälkeen.

Ed. H e d b e r g: Pyydän talousvaliokunnan arvoisia jäseniä kokoontumaan kansliahuoneeseen heti istunnon päätyttyä valitsemaan puheenjohtajaa.

Ed. R o s e n q v i s t: Perustuslakivaliokunnan jäsenet kokoontuvat heti istunnon päätyttyä hallituksen jäsenten huoneeseen.

Ed. D a n i e l s o n - K a l m a r i: Pyydän valtiovarainvaliokunnan jäseniä kokoontumaan valiokuntahuoneeseen alakerrassa.

Ed. A r o k a l l i o: Pankkivaliokunnan jäsenet pyydetään kokoontumaan sihteerin huoneeseen.

P u h e m i e s: Huomenna tiistaina tulee pidettäväksi täysi-istuntoja k:lo 12, jolloin suuren valiokunnan vaali toimitetaan, sekä k:lo 6 i. p. Täten muutetaan ennen tehty ilmoitus huomispäivän täysi-istunnoista.

Täysi-istunto päättyy k:lo 9 i. p.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Iivar Ahava.

8. Tiistaina 10 p. helmikuuta

k:lo 12 p.

Päiväjärjestys. Siv.

Ilmoituksia:

1) Suuren valiokunnan jäsenten vaali .. 55

Nimenhuudossa merkitään poissaolevaksi ed. Häyrynen.

Ilmoitusasiat:

Vapautusta valtiopäivätoimista yhdeksi viikoksi huomispäivästä lukien myönnetään perheessä sattuneen sairauden tähden ed. Tågille.

Valiokuntien puheenjohtajat:

Puhemies: Eduskunnalle on ilmoitettava, että puheenjohtajiksi ja varapuheenjohtajiksi valiokuntiin on valittu seuraavat edustajat:

Perustuslakivaliokuntaan: Ingman ja Ahmavaara;
Lakivaliokuntaan: Lilius ja von Weissenberg;
Talousvaliokuntaan: Cornér ja Kaskinen;
Valtiovarainvaliokuntaan: Hallstén ja Gylling;
Pankkivaliokuntaan: Schybergson ja Anton Huotari;
Maatalousvaliokuntaan: Brander ja Tulenheimo.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Suuren valiokunnan jäsenten vaali.

Puhemies: Suuren valiokunnan vaalia varten on määrätyn ajan kuluessa ja muutenkin oikeassa järjestyksessä jätetty viisi ehdokaslistaa, joista kokoonpantu painettu vaalilippu on edustajille jaettu. Asiantuntijana vaalissa tulee olemaan professori Ernst Lindelöf ja niitä asiamiehiä, jotka ovat jättäneet ehdokaslistat sihteerille, kehoitan avustamaan vaalilippuja avattaessa.

Nimenhuuto toimitettanee kahdessa paikassa siten, että edustajat niitä kolmea puolueryhmää myöten, jotka ovat asettuneet oikealle, äänestävät oikealla puolen ja niiden kahden ryhmän jäsenet taas, jotka ovat asettuneet vasemmalle, vasemmalla puolen. Tämä menettely hyväksyttänee noudatettavaksi sekä nyt että vastedes toimitettavissa äänestyksissä näillä valtiopäivillä?

Tämä menettely hyväksytään.

Kun vaaliliput ovat avatut ja lasketut Puhemies ilmoittaa, että:

Listaa	n:o	1	on äänestänyt	25	edustajaa.
»	»	2	»	38	»
»	»	3	»	18	»
»	»	4	»	26	»
»	»	5	»	89	»

Vaalin tulos julistetaan toisessa istunnossa tänään k:lo 6 i. p.

Täysi-istunto päättyy k:lo 12,53 p.

Pöytäkirjan vakuudeksi:
Iivar Ahava.

9. Tiistaina 10 p. helmikuuta

k:lo 6 i. p.

Päiväjärjestys.

I l m o i t u k s i a:

E s i t e t ä ä n:

Siv.

1) Arm. esitys n:o 1 maanvuokraolojen järjestämisestä 58
2) Arm. esitys n:o 2 leimasuostunnasta vuonna 1915 62
3) Arm. esitys n:o 3 suostunnanluontoisen pääoma- ja kuponkiveron suorittamisesta 63
4) Arm. esitys n:o 4 suostuntaverosta mallasjuomista vuonna 1915 sekä mallasjuomain tehdasmaisesta valmistuksesta .. 64
5) Arm. esitys n:o 5 siitä verosta, joka paloviinan valmistamisesta Suomessa on suoritettava vuonna 1915 67
6) Arm. esitys n:o 6 varojen hankkimisesta niihin tarpeisiin, joihin vakinaiset valtion tulot eivät riitä 68
7) Arm. esitys n:o 7 lisäyksestä suostuntarahaston 1914 vuoden budjettiin 78
8) Arm. esitys n:o 8 varain osoittamisesta valtiopäiväkustannusten suorittamiseen vuonna 1915 ..... »
9) Arm. esitys n:o 9 paloviinarahain budjetista vuodeksi 1915 ..... »
10) Arm. esitys n:o 10 kulkulaitosrahastosta vuodeksi 1915 ..... »

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat Häyrynen, Kaskinen, Peurakoski, Pullinen, Storbjörk ja Warvikko.

Ilmoitusasiat:

P u h e m i e s: Vapautusta valtiopäivätoimista yksitysasiain takia pyytävät ed. Storbjörk tästä istunnosta, ed. Warvikko istunnon alkupuolesta, ed. Tokoi ensi perjantaihin asti ja ed. Malmivaara huomispäivästä ensi sunnuntaihin saakka.

Näihin vapautuksenpyyntöihin eduskunta suostuu.

Suuren valiokunnan vaalin tulos.

Sihteeri lukee:

Suuren valiokunnan jäsenten vaalissa 10 p. helmikuuta 1914 on sisäänjätetty viisi eri ehdokaslistaa, ja on kunkin listan hyväksi äänestänyt:

Listan	n:o 1	25 äänestäjää.
»	n:o 2	38 »
»	n:o 3	18 »
»	n:o 4	26 »
»	n:o 5	89 »

yhteensä 196 äänestäjää.

Listan n:o 5 hyväksi annetuista vaalilipuista ovat kuitenkin puhemiehet julistaneet yhden mitättömäksi.

Tämän mukaan on eri listojen ehdokkaista valittava:

Listasta	n:o 1	7 ehdokasta
»	n:o 2	12 »
»	n:o 3	5 »
»	n:o 4	8 »
»	n:o 5	28 »

yhteensä 60 ehdokasta.

Valituiksi ovat tulleet:

Listasta n:o 1: Tåg, Isaksson, Stenbäck, v. Troil, Furuhjelm, Rosenqvist ja Sundblom.

Listasta n:o 2: Cornér, Hallstén, Ikonen, P., Koivisto, Listo, Malmivaara, Rannikko, Serlachius, Tulenheimo, Waarala, v. Weissenberg ja Wänniä.

Listasta n:o 3: Luopajärvi, Nurmela, Partanen, Poutiainen ja Saalasti.

Listasta n:o 4: Lilius, Ritavuori, Sopanen, Kaskinen, Erkko, Hirvensalo, Kanniainen ja Linna.

Listasta n:o 5: Sillanpää, Gylling, Aronen, Hakala, Saari, K., Mäkelä, Lylykorpi, Wihersalo, Orasmaa, Mänty, Waljakka, Eloranta, Mäkelin, Lumivuokko, Törmä, Haapasalo, Hjulgrén, Karhinen, Kujala, Käkelä, Laakkonen, Tolonen, Watanen, Tossavainen, Wäänänen, Walpas-Hänninen, Turkia ja Piisinen.

In fidem:

Ernst Lindelöf.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Maanvuokraolojen järjestämistä

koskeva armollinen esitys n:o 1, joka kuluvan helmikuun 5 päivänä pidetyssä täysi-istunnossa esiteltiin ja pantiin pöydälle tähän täysi-istuntoon, esitellään.

P u h e m i e s: Puhemiehistö ehdottaa sen lähetettäväksi maatalousvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. v o n T r o i l: Det är icke min afsikt att i detta sammanhang närmare beröra frågan, huruvida en lösning af jordlegoförhållandena kan eller bör komma till stånd på sätt den nådiga propositionen afser, utan har jag anhållit om ordet för att, i anslutning till ldgm. Bäcks andragande under gårdagens remissdebatt, till agrarutskottets allvarliga öfvervägande hemställa, huruvida icke utskottet innan det skrider till saklig behandling af propositionen, har giltig anledning att taga under ompröfning, om förhållandena i landet för närvarande äro sådana, att ett normalt och för landet lyckligt landtdagsarbete kan komma ifråga, huruvida landtdagen kan anse det möjligt att samarbeta med den nuvarande regeringen, innan denna samma regering erkänner själfva grunden för all offentligt-rättslig verksamhet, erkänner och i handling följer landets grundlagar. För min del kan jag ej annat finna än att landtdagen saknar hvarje förutsättning för ett samarbete med regeringen. Om äfven utskottet delar denna min uppfattning, torde för utskottet ej annat återstå än att hos landtdagen föreslå det landtdagen i svarsskrifvelse till Hans Kejserliga Majestät ville anmäla, att landtdagen på anförda skäl icke kunnat till saklig pröfning upptaga den nådiga propositionen.

Ed. R e t u l a i n e n: Esillä olevan armollisen asetuksen 2 §:n 2 momentin loppuosa kuuluu näin: »niin myös, jos vuokranantaja on ennen 1 päivää tammikuuta 1913 kaupan tai vaihdon kautta toiselle luovuttanut vuokra-alueen eri tilaksi erotettavaksi». Tämä kohta selittää meille, että asetusehdotus sisältää kaksi eri periaatetta, jotka rinnakkain ovat yhdistetyt. Toinen periaate on se, joka pitkittää vuoden 1909 maaliskuun 12 päivänä armollisesti vahvistetussa laissa torpan, lampuotitilan ja mäkitupa-alueen turvaamiseksi sitä taantuvaa lakia, joka 1916 maaliskuun 13 päivänä loppuu. Toinen osa, tämä jota lukemani kohta toteuttaa, luo pohjan yhä eteenpäin kehittyvälle, yhä eteenpäin pitkittyvälle maan omistusolojen laajemmalle kehitykselle. Sentähden pyytäisin evästykseksi asianomaiseen valiokuntaan huomauttaa siitä, että tämä kohta saisi jonkunverran väljemmän ja vapaamman muodon. Minä pyytäisin asianomaisen valiokunnan harkittavaksi ehdottaa, että tämä väljennettäisiin niin paljon, että vuosiluku 1913 muutettaisiin 1916:ksi. Tämän teen sillä perusteella, että edustan seutua, jossa nykyaikana on voimakkaana liikkeenä maan omistusolojen vapaampi kehitys. Me tiedämme että Häme on niitä osia maastamme, joissa torpparilaitos on suuremmin edustettuna kuin maamme muissa osissa. Mutta myöskin on ilahduttavana tosiasiana merkille pantava, että viime aikoina suurin piirtein on vapaampi maanomistusolojen kehittyminen päässyt vaikuttamaan Hämeenkin kansan keskuudessa. Me olemme nähneet että erityisesti torppa on muuttunut itsenäiseksi tilaksi, torpan entinen haltia on tullut vakinaiseksi kiinteimistön omistajaksi. Me, jotka asumme sillä seudulla, tiedämme että tämä on nykyisin voimakkaan kehityksen alaisena. On olemassa tiloja, joissa enemmän kuin 30 torpan itsenäiseksi tilaksi muuttuminen on paraillaan järjestämisen alaisena. On myöskin pienempiä tiloja, joihin kuuluvat yksi tahi kaksi torppaa, senjälkeen kun niitä koskevat raha-asiat on järjestetty, muutetaan itsenäisiksi tiloiksi. Me

olemme tällä hetkellä sellaisen vakavan tosiasian edessä, ett'emme sille saa ummistaa silmiämme. Meidän tulee ottaa huomioon se kehitys, jota kohden meidän maanomistusolot nykyhetkellä maassamme virtaavat. Me emme saa asettaa sulkuja näiden maaomistusolojen kehittymisen tielle, vaan meidän tulee yhä edelleen niitä johtaa uomaansa, menemään siihen suuntaan kuin meidän maamme omistusolojen kehitys on ennenkin meidän maassamme kulkenut. Tähän nähden, vaikkakin minä hyväksyn tässä armollisessa esityksessä olevan taannehtivan lain siihen nähden, että kenkään ei joutuisi häädetyksi tilaltaan, silloin kun äsken mainitsemassani laissa taannehtiva aika loppuu, kuitenkin tahtoisin asianomaisen valiokunnan huomioon kiinnittää ja sen harkittavaksi asettaa, eikö olisi syytä valiokunnan asiaa harkitessaan ottaa huomioon, että myös tämänkin asetusehdotuksen taannehtivan lain aikana voitaisiin edelleen kehittää vapaan maanomistuksen eteenpäin viemistä. En tee tätä ehdotustani sillä tarkoituksella, että minä tahtoisin ketään sen kautta häädettäväksi, vaan että asianomainen valiokunta ottaisi myös harkittavakseen sen, millä tavoin tämä parhaiten soveltuisi.

Täällä puhemiehistö on ehdottanut armollisen esityksen maatalousvaliokuntaan lähetettäväksi. Minä puolestani kannatan tämän ehdotuksen sinne lähettämistä.

Ed. Ritavuori: Edellä olevan armollisen esityksen lakimääräysten tarkoituksena on, esityksen perustelujen mukaan, vuokramiesperheille väliaikaisesti turvata niitten asema erityisten viljelmien haltijoina, kunnes oloja lopullisesti järjestävät toimenpiteet saataisiin käytäntöön, ja valmistaa mahdollisuus tälle lopulliselle järjestelylle. Millaisiksi lopulliset toimenpiteet on sunniteltu, ei esityksessä ole mainittu; lausutaan ainoastaan, että niitten päämääränä tulee olla vuokramiesperheiden pysyttäminen maanviljelystä harjoittavana maatalousväestönä. Kun ei vielä ole eikä voi olla tietoa siitä, miten vuokraolot lopullisesti tulevat järjestettäviksi, ei olisi mielestäni syytä väliaikaisesti ryhtyä järjestämään vuokrasuhteita siten, että sen kautta lopullinen järjestely tulisi vaikeutetuksi ja lainsäätäjän kädet sidotuksi. Armolliseen esitykseen sisältyvä lakiehdotus käsittää kuitenkin useita sellaisia määräyksiä, joiden kautta vuokrasuhteet jo edeltäkäsin ennen lopullista järjestelyä tulisivat tärkeissä kohdin ratkaistuksi. Niinpä ehdotetun väliaikaisen lain nojalla maanomistajat voisivat eräitten epämääräisesti esitettyjen olosuhteitten vallitessa saada vuokra-alueet haltuunsa jo ennen sen ajan umpeen kulumista, joksi vuokrasuhteet tässä armollisessa esityksessä yleensä on esitetty pitennettäviksi. Niinikään olisi maanomistajalla tämän ajan kestäessä oikeus saada vuokramiehen sekä oikeudet että velvollisuudet uudestaan järjestetyksi tärkeissä kohdin, kuten vuokramaksuun sekä metsänkäyttöön ja laidunoikeuteen nähden. Seurauksena armollisessa esityksessä olevien lakimääräysten voimaan tulemisesta tulisivat vuokrasuhteet niin ollen ennen lopullisten toimenpiteitten käytäntöönsaattamista melkoisesti muuttumaan ja muuttumaan siten, että niiden oikaiseminen lopullisen järjestelyn yhteydessä vaikeutuisi. Vuokramiesperheet, joita mahdollisesti haluttaisiin pysyttää vuokraviljelysten haltijoina, voisivat silloin jo olla vuokraviljelystä vailla, etuja, joita vuokramiehille ehkä olisi halu pysyttää, olisivat nämä jo silloin mahdollisesti kadottaneet. Ehdotetut armollisen esityksen lakimääräykset eivät niin ollen mielestäni ole omiaan helpottamaan lopullista vuokrasuhteitten järjestelyä, vaan päinvastoin ehkä vaikeuttamaan sitä sen kautta, että ne antaisivat aihetta vuokrasuhteitten muuttumiseen ennen järjestelyä. Ne esityksen määräykset, jotka edellyttävät tätä vuokrasuhteitten muuttamista ilman molemminpuolista sopimusta, olisivat niin ollen mielestäni esityksen lakiehdotuksesta poistettavat. Tällä evästyksellä pyydän kannattaa armollisen esityksen lähettämistä maatalousvaliokuntaan.

Ed. Jalonen: Tämä armollinen esitys on sisällöltään aivan samallainen kuin se, minkä hallitus jätti eduskunnalle viime vuonna käsiteltäväksi, ja jonka se nyt tällä kerralla tarjoo uudestaan eduskunnan käsiteltäväksi. Minä uskon että se valiokunta, johon tämä esitys lähetetään, voisi siitä saada jotain kelvollistakin, jos poistettaisiin §§ 2 ja 3, sekä 1 § jätettäisiin sellaiseksi kuin esitys sisältää.

Sitte minä ihmettelen erästä täällä oikeiston taholta tehtyä väitettä. Ed. von Troil epäili, onko nykyään sellaisia edellytyksiä, että eduskunta voisi työskennellä. Tuo minusta tuntuu jo hieman siltä kuin etsittäisiin syytä, jolla voitaisiin ehkäistä tai viivyttää uudistuksia, jotka olisivat kiireesti tarpeen sille luokalle, joka parin vuoden kuluttua voi joutua häätöjen alaiseksi. Minä toivon, etta maatalousvaliokunta, jos asia sinne tulee lähetettäväksi, niinkuin on ehdotettu, nyt tällä kertaa tekisi sen, mitä se viime vuonna ei tehnyt. Tämä

esitys voi joutua saman kohtalon alaiseksi kuin viime vuonnakin esitetty, jos nimittäin tämän esityksen muoto ei parane valiokunnassa.

Ed. Schybergson: Det var med mycket intresse och mycken tillfredsställelse jag hörde landtdagsman Retulainens andragande. Vi kunna icke neka, att, när vi en gång kommit in i så svåra jordförhållanden som dem, i hvilka vi nu befinna oss, öfvergången från torpsystemet till den fria själfägande bondens äganderätt är af våra främsta och bästa reformsträfvanden. Det var därför glädjande att höra, huru den nämnde talaren betygade, att detta nu sker dagligen och stundligen i den del af landet, där torpsystemet mest förekommer, nämligen i Tavastland. Min tjänsteerfarenhet är densamma. Torp öfvergå i mycket hög grad äfven utan regeringens medverkan till själfständiga lägenheter, och medan de lägenheter, som tillkommit tidigare på regeringens initiativ genom att regeringen inköpt och styckat lägenheter, ofta haft nog så brokiga öden och gått från hand till hand, så hafva dessa öfverenskommelser mellan torpare och jordägare mestadels haft godt resultat. Jag har varit i tillfälle att bevittna det äfven här i Nyland, där fall förekommit, om hvilka man på förhand i jordägarekretsar spått det värsta och där spåmännen själfva sett sig föranlåtna att numera säga, att de vidtagna åtgärderna lyckats öfver förväntan väl. Vi behöfva icke ens närmare ingå på frågan, hvad det betyder för ett land, att få ett ökadt antal själfägande allmogemän. Men icke desto mindre och oaktadt jag hör till dem, som med afseende härå ansett det vara i högsta grad önskligt att få till stånd ett uppskof med tillämpningen af femtio-års arrendetiden, en förlängning sålunda af den tidigare i detta afseende fastställda lagen, så har det öfverraskat mig, liksom säkerligen också alla andra, som stått på samma sida, att denna proposition framkommit vid förevarande landtdag. Då den afgafs till senaste landtdag, så hade det skäl för sig, då den föreslagna lagen, såsom berörande förvärfvade rättigheter och sålunda varande af grundlags natur, för att fås till stånd, lämpligen borde afgöras före de nya valen, för att sedan slutligen antagas vid den på dem följande landtdagen. Det var detta och endast detta, som kunde förklara och försvara, att lagen framträdde utan att vara åtföljd af öfriga förslag från regeringens sida till ändring af arrendeförhållandena i landet. Nu finnes icke detta skäl vidare. Vi äro inne i en ny landtdagsperiod. Till nästa landtdag må man kunna hoppas, att regeringens proposition om ändring af arrendelagen och om slutligt ordnande af torparförhållandena skall kunna föreläggas landtdagen. Den komité, som haft att utarbeta förslaget i detta afseende och för hvilken det var en rent fysisk omöjlighet att få det färdigt till senaste landtdag, är däremot nu, såvidt jag tror mig veta, i det allra närmaste klar med sitt förslag. Det är sålunda vid nästkommande landtdag, som äfven denna proposition skulle ha haft sin naturliga plats. Jag vet icke, om jag, så lifligt intresserad jag än är af ett uppskof med 50-års arrendetidens tillämpning, ett uppskof sålunda med de svårigheter, de uppsägningar och vräkningar, som kunna komma i fråga, skall våga räkna med, att denna proposition, förkastad vid sista landtdagen, nu skulle godkännas. Men jag måste dock vädja till utskottet och bedja utskottet taga kännedom om det förslag, som nu föreligger från torparkommitténs sida och som väl i hufvudsak kommer att läggas till grund för regeringens proposition i ämnet, och jag måste tillika för utskottet framhålla, hvilken vikt det ligger också i fråga om de åtgärder, som på enskild väg vidtagas för ordnande af torparförhållandena och hvilkas framgång hr Retulainen så vältaligt skildrat, att få ett uppskof med arrendelagens slutliga tillämpning.

Ännu är det en sak, som vi icke häller få glömma, den nämligen att kommunerna redan i många delar af vårt land vidtagit åtgärder för inköpande af lägenheter, hvilka de oberoende af arrendelagens bestämningar kunna utarrendera åt de torpare, som möjligen till följd af arrendelagens tillämpning komma att vräkas från sina tidigare torplägenheter. Vi skola icke glömma, att också den saken fordrar tid i all synnerhet nu, då regeringen icke gifver kommunerna lån för sådana ändamål och svårigheterna för kommunerna därför äro större än förut. Men om dessa icke väga nog för att låta utskottet föreslå propositionens antagande i hufvudsak, så må dock utskottet icke utan vidare förkasta propositionen, utan hemställa om att ny proposition i samma ämne förelägges landtdagen, då frågan om ordnande af dessa förhållanden i öfriga delar kommer att till landtdagens afgörande öfverlämnas.

Jag har måhända orätt, men det ser nästan ut som om regeringen genom att två landtdagar å rad afgifva denna proposition skulle så att säga söka två sina händer i fråga om de förvecklingar, som år 1916 komme att uppstå. Och då å andra sidan vänstern tydligen önskar dessa

förvecklingar, så vore det väl ett misstag öfver alla misstag, om den borgerliga majoriteten i landtdagen skulle också å sin sida afvisa hvarje förslag till öfvervinnande af de svårigheter, som landtdagen själf genom arrendelagens antagande framkallat.

Min vädjan till utskottet är den, att utskottet om möjligt, måtte antaga denna lag med de förändringar, som den kan påkalla, eller åtminstone, därest det anser sig böra afböja förslaget, ville anhålla om att ny proposition förelägges, då frågan i öfrigt blir föremål för landtdagens behandling. Ty, jag ber att ännu få upprepa det, vare sig att några åtgärder i denna sak från regeringens och landtdagens sida vidtagas eller vi få lof att nöja oss med det, som enskilda kommuner, jordägare eller föreningar göra för att afveckla denna betydelsefulla, ödesdigra fråga, så behöfves det tid därtill. Det är icke nog tid till 1916, vi behöfva åtminstone två, tre, hälst fem år därutöfver.

Ed. Danielson-Kalmari: Ed. Bäck ehdotti eilen yleensä että eduskunta kieltäytyisi säännöllisellä tavalla käsittelemästä esillä olevia asioita, koska puuttuu siihen edellytyksiä. Tänään on ed. von Troil kannattanut tuota hänen ehdotustaan, suunnaten sen nimenomaan esillä olevaan armolliseen esitykseen ja tarkoittaen että valiokunta kieltäytyisi sitä käsittelemästä. On arvattava että nämä arvoisat edustajat aivan yksinänsä ovat mainitulla kannalla tai että ainakin perin harva edustaja heitä siinä kohden kannattaa. Se käsitys lienee yleinen että sellainen menettely valtiollisesti arvosteltuna olisi maalle kaikin puolin onnettomuudeksi. Mutta muistettakoon että eduskunta ja sen valiokunta toimiessaan niinkuin nyt on mainituilta tahoilta ehdotettu, tekisivät suoran ja kieltämättömän lainrikoksen, sillä sisältäähän hallitusmuodon 38 §:sen säännöksen että valtiosäädyt, toisin sanoen siis eduskunta, älköön kieltäytykö kokoontumasta neuvottelemaan niistä asioista, joita hallitsija esittää sille. Me vastaisimme siis nykyisiin säännöttömiin ja laittomiin oloihin laittomalla teolla, jos me noudattaisimme, mitä ed. Bäck ja von Troil ovat ehdottaneet. Niin ollen voimme pitää varmana ettei mikään eduskunnan valiokunta yhtä vähän kuin eduskunta kokonaisuudessakaan saata ottaa huomioon tuollaista ehdotusta.

Ed. Watanen: Tunnettua lienee kaikille täälläkin nyt koossa oleville se taloudellinen anarkia, joka niin raivoisana on temmeltänyt yli koko maan kaikkialla, anarkia, jota on harjoitettu kiinteimistönomistajaluokan puolelta vuokratalonpoikaa kohtaan. Tämä on kovin pitkälle mennyttä. Väkivaltaisella tavalla on harmaahapsisia miehiä ja naisia karkotettu kodeistansa ja konnuiltansa, johin he ovat miehuutensa työn ja vaivannäön sekä hikihelmensä uhranneet. On otettava huomioon myös se laajaperäinen maakoroilla, toisin sanoin maaverolla ryöstäminen, jota myöskin on vuokratalonpoikaa kohtaan harjoitettu. Tällainen taloudellinen anarkia on voinut nykyisten olevien olojen vallitessa olla mahdollinen lain varjon ja niiden säännöttelyjen alaisena, joita jo nykyinenkin maanvuokra-asetuksemme sisältää. Silloin olisi todellakin luullut — kun näemme miten näin kirousta ja turmelusta tuottava menettelytapa on päässyt vallalle, ja miten yksinomaan mielivalta melkein rajoittamattomana rehoittaa ja määrää toisen oikeuksista ja toisen omaisuudesta — että maan hallitus, jonka pitäisi edustaa alamaistensa oikeutta, turvata alamaistensa omaisuutta myöskin heidän omaan työhönsä ja vaivannäköönsä nähden, olisi, ottaen vaarin kokemukset entisestä, jättänyt puheenalaisen esityksen tekemättä. Olisi luullut todellakin jo ajatuksenkin tästä nostavan häpeän punan tämän ehdotuksen näiden lakipykäläin kirjoittajain kasvoille eikä heidän kehtaavan enää valistuksen aikakautena mennä tekemään esityksiä, jotka eivät löydä vertoja keskiaikaiselta maaorjuuden aikakaudeltakaan.

Toivoin, kun hallitus oli tämän ehdottanut, että hallitus ei olisi asettautunut tässä enään suorastaan sanottuna kiinteimistöä omistavan ryöstäjäluokan avustajaksi (Puhemies: Puhuja on hyvä ja ottaa varteen sanamuodossansa valtiopäiväjärjestyksen 48 §:n määräyksen, että arvokasta ja sopivaa muotoa on käytettävä!).

Tämä lakiehdotus, joka nyt on olemassa on sellainen, että jos minun pitäisi käydä sitä pykälittäin tarkastelemaan, tarvitsisi minun viettää vähintäinkin 10 tuntia tällä lavalla, sillä niin arvottomalla tavalla se minusta on kokoonpantu. Minä en lähde saivartelemaan sen kieroja lakipykäliä, enkä vetämään niitä toinen toisensa rinnalle. Minä vain sanon ylimalkaisesti: se on ikään niinkuin vuokratalonpojalle valmiiksi langetettu ryöstötuomio, jolla suoraan vuokratalonpojan omaisuus ja kaikenpuolinen ihmisoikeuskin julistetaan menetetyksi. Siis olisin toivonut, että hallitus, jos lyhintä tietä olisi tahdottu päästä, nykyään voimassaolevan maanvuokra-asetuksen ja siinä löytyvien varjopuolien korjaamista ja parantelemista varten olisi

käyttänyt hyväkseen sitä oikeusmerkitystä, mikä nykyiselläkin maanvuokralailla on olemassa. Tällä tavalla täydennettynä ja parannettuna ehkä olisi siinä saavutettu enemmän oikeutta. Tai jos näin ei olisi tahdottu menetellä, olisi oikeudenmukaisuus vaatinut, että olisi kokonaan maanvuokra-asetus järjestetty uudelle pohjalle, ei tahdottu tehdä vanhan lain varjopuolista uusia aina pitemmälle ulottuvia väkivaltaisia vääryyksiä. Sillä on otettava tämän rinnalla ilmeisesti myöskin huomioon se asioiden laita, että tämän kautta ei voida palauttaa rauhaa, sopusointua yhteiskuntaelämään, joka täytyykin olla kansakunnan pyrkimys voidaksensa kestää yhtenäisenä joukkona edes sitä elämän taistelua, jota me olemme pakotetut tällä kertaa käymään kaikkien luokkien kesken. Siksi minä tällä kertaa en tahdo käydä tämän hallituksen ehdotuksen pykäliä sen pitemmälle saivartelemaan, vaan toivon, että jos ehdotus menee maatalousvaliokuntaan, siellä kuitenkin on ehkä niin paljon tervettä järkeä, että se tästä laista koettelee poistaa kaikki ne kurjat puolet ja vaikkapa tähän viitaten rakentaa kokonaan tämän lakitekeleen uudelle pohjalle.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi ja armollinen esitys lähetetään maatalousvaliokuntaan ote keskustelupöytäkirjasta mukanaan.

2) Leimasuostuntaa vuonna 1915

koskeva armollinen esitys n:o 2, joka tämän kuun 5 päivänä esiteltiin ja pantiin pöydälle tänä päivänä pidettävään täysi-istuntoon, esitellään.

Keskustelu:

Ed. von Troil: Under en följd af landtdagar har det vid behandlingen af finanspropositionerna framhållits, hurusom regeringen vid handhafvandet af jämväl denna gren af landets förvaltning våldfört sig på lag och rätt, hurusom landets självbeskattningsrätt gång efter annan af regeringen blifvit kränkt. Under remissdebatten i går framhöllos dessa omständigheter ånyo och detta i ordalag, som icke borde gifva anledning till missförstånd ens för sådana personers vidkommande, hvilka icke äro utrustade med öfverdrifvet ömtåliga samveten. — Tidigare landtdagar hafva också ansett det nödvändigt att söka garantera respekterandet af landtdagens bevillningsbeslut, dels genom i landtdagen gjorda förslag att förse bevillningsförordningarna med s. k. anslagsparagrafer, dels genom att i klämmar till budgetförslaget inrycka sådana bestämmelser och förbehåll, som vore egnade att säkerställa landtdagens, landets rätt på budgetens område. Huru litet effektiva dessa åtgärder från landtdagens sida varit, det känna vi alla till och därom gifva de finanspropositioner, som nu ligga på landtdagens bord, det mest ohöljda vittnesbörd. Såsom det enda värkliga och följdriktiga steget från landtdagens sida gentemot kränkningar på det finansiella området, hafva också samtidigt med förslagen till förberörda, sedermera beslutna garanterande bestämningar, inom landtdagen höjts röster för en ståndpunkt, den där innefattade bevillningsvägran. Landtdag efter landtdag har denna ståndpunkt mer och mer slagit igenom, öfvertygelsen om att det dock slutligen är denna ståndpunkt, som bör vara den fasta positionen, har vunnit allt kraftigare understöd. Den behandling, som från regeringens sida kommit landtdagens år 1913 fattade beslut i budgetfrågorna till del, har än ytterligare bekräftat uppfattningen, att det onekligen skulle hafva varit för landet lyckligast, om landtdagen redan då stannat vid beslutet om bevillningsvägran, sådan denna var formulerad i fjärde reservationen i statsutskottets betänkande angående anskaffande af medel till de behof, för hvilkas bestridande de ordinarie statsinkomsterna ej förslå. Bevillningsvägran synes mig numera, såsom förhållandena utvecklat sig, leda därhän, att det för landtdagen är en absolut omöjlighet att skrida till någon budgetreglering, så länge olaglighetstillståndet på alla områden och icke minst på det finansiella upprätthålles i landet.

Hvad jag angående förevarande proposition yttrat gäller också samtliga följande finanspropositioner och får jag vördsamt anhålla, att statsutskottets herrar medlemmar — ldgm. Danielson-Kalmari icke undantagen — vid behandlingen af finanspropositionerna ville skänka denna min uppfattning af läget nödig uppmärksamhet. (Eduskunnasta: Den har redan skänkts.)

Keskustelu julistetaan päättyneeksi ja armollinen esitys lähetetään puhemiehistön ehdotuksen mukaan valtiovarainvaliokuntaan, jolle keskustelupöytäkirjan ote samalla toimitetaan.

3) Suostunnanluontoisen pääoma- ja kuponkiveron suorittamista

koskeva kuluvan helmikuun 5 päivänä pöydällepantu armollinen esitys n:o 3 esitellään.

P u h e m i e s: Tämän armollisen esityksen puhemiehistö ehdottaa lähetettäväksi valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. E. S. Y r j ö-K o s k i n e n: Tämä suostuntaesitys on nyt kuten ennenkin tehty varojen hankkimiseksi niihin tarpeisiin, joihin valtion vakinaiset tulot eivät riitä — — — (Puhemies, keskeyttäen: Anteeksi, nyt on esitelty armollinen esitys n:o 3.) Minä tiedän sen. — — — ei semmoisenaan tietysti saavuta eduskunnan kannatusta. Menosäännön järjestämistä kohtaavat tällä istuntokaudella samat vaikeudet kuin useilla edellisillä, ja suoriuduttanee niistä millä tavalla hyvänsä, ei ole juuri ajateltavissa, että nyt kokoontunut eduskunta ottaisi tätä järjestelyä varten myöntääkseen uutta suostuntaa, sen jälkeen kuin viimein koolla olleet valtiopäivät olivat vähällä kieltää vanhatkin.

Kun tästä huolimatta rohkenen, asiaa valiokuntaan evästettäessä, puhua jonkun sanan nyt käsillä olevan armollisen esityksen puolesta, niin tapahtuu se aivan toisilla perusteilla.

Että täällä ennen pitkää uusia veroja tarvitaan, sitä ei kukaan järkevä ihminen epäile. Siitä on myöskin uudessa eduskunnassa useammin kuin yhdesti jo huomautettu. Varsinkin ne laajaperäiset uudistukset, joita eduskunta on suunnitellut työväenvakuutusten toteuttamiseksi, kysyvät runsaasti varoja. Semmoisesta hankkeesta kuin vähävaraisten kansaluokkain vanhuus- ja ansiokyvyttömyys vakuutuksesta ei yleensä paraimmissakaan oloissa synny mitään, ellei sitä varten ennalta ole varattuna joku määrä rahoja. Onhan täällä tosin viime vuosina puhuttu yleisestä tulo- ja omaisuusverosta, mutta lukuunottamattakaan sitä että asiata valmistamaan asetettu komitea ei enää puoleentoista vuoteen ole ollut koolla, ei sellainen verotusmuoto muutenkaan niin aivan äkkiä tuota suuria tuloksia. Ja vaikka saannos, kymmenkunnan vuoden kuluttua mainitun veron myöntämisestä, kohoisikin toiselle kymmenelle miljoonalle, tarvitaan ne rahat silloin luultavasti joka markkaa myöten kaikenlaiseen muuhun kuin työväenvakuutukseen; varsinkin jos, kuten ajateltu ja kuten luonnollista on, eräät maatiloja rasittavat vanhanaikaiset ja sopimattomat verot, etupäässä maaverot, silloin poistettaisiin. Kysyä näin ollen täytyy, eikö hän juuri senluontoinen suostunta, josta hallitus tässä armollisessa esityksessä tekee ehdotuksen, olisi keino, jota ainakin sopisi koettaa varojen hankkimiseksi nimenomaan yllämainittuun tarkoitukseen, s. o. varain kokoamiseksi työväenvakuutusten tulevaa toimeenpanoa varten. On tietysti vaikeaa ennakolta sanoa, ottaisiko hallitus noudattaakseen sellaista eduskunnan tämän suostunnan myöntämiseen liitettyä määräystä. Etteivät viimeaikaiset tapahtumat tällä alalla juuri anna aihetta suuriin toiveisiin, tietää jokainen. Jos ei tällä kertaakaan onnistuta löytämään sen parempaa tapaa tulo- ja menoarvion järjestämiselle kuin viime valtiopäivillä, niin todennäköistä kyllä on, että hallitus rahat kannettuansa käyttää ne juoksevien tarpeiden tyydyttämiseksi, joko suorastaan tai lainan nimellä. Mutta toisesta kuin toisestakin seikasta on aikaista käydä sanomaan mitään arveluja. Ei sentähden liene ylen rohkeata anoa, että valtiovarainvaliokunta ottaa ainakin harkitakseen, voiko käsilläolevaa armollista esitystä käsitellä siltä näkökannalta, josta tässä evästyksessä nyt on puhe.

Se verotusmuoto, josta armollisessa esityksessä puhutaan, on monessa kohdin sopiva juuri puheenalaisen tarkoituksen palvelukseen. Varakkaammat yhteiskuntaluokat, joita se etupäässä kohtaisi, saavat tosin meilläkin tuntea kunnallisen verotuksen painoa, josta kaikkein vähävaraisimmat ovat melkein vapaat. Sitäpaitsi saavat suorittaa perintöä koskevan leimasuostunnan muodossa lievästi edistyvää veroa valtiolle. Mutta yleensä on täällä kaikki muu varallisuus, paitsi vanhastaan ylenmäärin rasitettu maanomistus, tottunut siihen ajatukseen, että sen tulee kaikessa rauhassa saada nauttia vapautta valtiolle menevästä verorasituksesta. Sellaisesta katsantokannasta täytyy ennemmin tai myöhemmin tulla loppu. Ja nyt käsilläolevassa armollisessa esityksessä ehdotettu verotusmuoto näyttäisi olevan sopiva tekemään tässä kohdin alotteen. Sen määrä, 5 % talletus- y. m. pankkikoroista sekä 10 % palovakuutusmaksuista, on epäilemättä jotenkin rohkea, mutta ei näytä miltään ylen vaaralliselta suonenisku lta, jos sillä voi toivoa saavansa aikaan jotain hoivaa eräille yhteiskuntavammoille, joiden parantamista tämä eduskunta ensiajoistaan alkaen on katsonut yhdeksi lainsäädännön tärkeimmistä tehtävistä.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi ja armollinen esitys lähetetään valtiovarainvaliokuntaan keskustelupöytäkirjan ote mukanaan.

4) Suostuntaveroa mallasjuomista vuonna 1915 sekä mallasjuomain tehdasmaista valmistamista

koskeva, tämän kuun 5 päivänä pöydällepantu armollinen esitys n:o 4, esitellään.

Puhemies: Tämänkin esityksen ehdottaa puhemiehistö lähetettäväksi valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Lilius: Kun minulla on ollut tässä esityksessä tehdyn uudistusehdotuksen kanssa sen aikaisemmissa vaiheissa vähän tekemistä, pyydän kääntää eduskunnan ja myös valiokunnan huomiota eräisiin kohtiin, joista tämän uudistuksen kohtalo tulee nähdäkseni riippumaan.

Tässä esityksessä ehdotetaan siirtymistä mallasverotuksesta mallasjuomaverotukseen, t. s. sellaiseen järjestelmään että vero, sen sijaan että se nyt lasketaan mallasjuomiin käytettävien maltaitten mukaan, lasketaan valmiin tuotteen, mallasjuoman mukaan, lähinnä sen alkoholipitoisuuden perusteella. Syitä, mitkä puolustavat tällaista siirtymistä, ei ole, ihmeellistä kyllä, tässä armollisessa esityksessä ensinkään esitetty. Kuitenkin se komitea, joka tätä asiaa on ollut valmistamassa, on verrattain laajasti niitä esiintuonut, ja minä pyydän sentähden viitata siihen toivossa, että komitean mietintö tulee vielä eduskunnalle jaettavaksi. Tahdon tässä ainoastaan huomauttaa, että pääasiallisin peruste tähän uudistukseen on ollut se kohtuuttomuus, joka nykyään on olemassa siinä, että samalla kun miedompien mallasjuomien valmistajat ovat kokonaan mallasverosta vapaat, väkevämpien mallasjuomien valmistajat ovat velvolliset suorittamaan mallasveroa myöskin niistä juomista, jotka kuuluvat miedompien mallasjuomien luokkaan. Toisena, kenties vähempänä epäjohdonmukaisuutena on se, että kun vero lasketaan itse raaka-aineesta, niin siitä seuraa, että samaa veroa tulee yksi suorittamaan 6—7 litrasta, jonka toinen tulee suorittamaan 3 litrasta mallasjuomia. Teoreettiselta kannalta myöskin on oikeampaa, että vero maksetaan niin lähelle kuin mahdollista itse kulutuksesta, eikä raaka-aineesta, niinkuin tähän asti.

On myönnettävä, että ne syyt, joita on tämän uudistuksen puolesta esiintuotu, eivät sellaisinaan ehdottomasti vaadi tätä uudistusta. Meillä nyt noudatettu, jo vakiintunut veroitustapa tällä alalla on hyvin yksinkertainen. Se perustuu lähinnä auttomaattiseen mallaskulutuksen määräämiseen, mallasmittariin, joka määrää, kuinka paljo maltaita kussakin mallasjuomatehtaassa on tarkoitukseen käytetty. Mutta on huomattava, että tämä yksin ei riitä. On tarvis valvojia, jotka valvovat tätä teollisuutta, laskevat, paljonko kulloinkin maltaita on käytetty. Siinä on nykyisen mallasverojärjestelmän heikko kohta. Tähän toimeen, kuten tunnettu, on otettu henkilöitä, jotka ainoastaan sivumennen antautuvat tähän toimeen, ja suoraan ovat pakoitetutkin siihen sen pienen palkkauksen vuoksi, jonka he toimestaan nauttivat. Siitä on ollutkin seurauksena se, että he — voimme suoraan sanoa — huolimattomasti tätä tointa hoitavat, suorittaen vain sen, mitä välttämättömimmän työn suorittamiseen vaaditaan.

En voi olla tässä kertomatta erästä tapausta, joka, minun tätä asiaa valmistaessani, täydellisesti määräsi minun kantani tähän kysymykseen nähden. Kysymystä tutkiessani tein matkan erääseen maaseutukaupunkiin nähdäkseni, mitenkä sikäläisessä mallasjuomatehtaassa asia oli järjestetty. Tullessani sinne huomasin ihmeekseni, että mallasjuomatehtaassa oli kaksi maltaitten rouhimokonetta, toinen, jossa oli mallasmittari, ja toinen, jossa sitä ei ollut. Ihmettelevään kysymykseeni, mistä tämä johtui, ilmoitettiin, että samalla omistajalla, joskin toisella toiminimellä käytettynä, oli muutama metri siitä kaljatehdas, mutta siinä ei ollut mitään koneita, ja tästä oli seurauksena, että siinä käytetyt maltaat rouhittiin ensin mainitussa tehtaassa. Tässä siis oli mitä suotuisin tilaisuus vilppiin. Kontrollöörin, olkoon hän millainen tahansa, oli mahdotonta katsoa ja valvoa, että olutpanimossa käytetyt maltaat todella menivät mallasmittarilla varustetun rouhimon kautta, ja että toisesta rouhimosta otettuja maltaita ei käytetty oluen valmistukseen. Valvoja oli siinä kaikin puolin kunnollinen henkilö. Ei ollut vähintäkään epäilystä, että hän siinä olisi millään tavalla vilpillisesti menetellyt. Hän yksinkertaisesti ei ollut käsittänyt että tässä oli väärinkäytös olemassa ja suuri viehätys ja mitä suurin tilaisuus vilppiin. Jos tällaista tapahtuu terveessä puussa, mi-

tenkä silloin on tapahtuva kuivassa puussa? Jos ottaa huomioon, mitä minä äsken mainitsin siitä, millaisia henkilöitä meillä on valvojina, niin totta tosiaan ei olisi ihmeteltävä, jos väärinkäytöksiä tällä alalla olisi paljonkin sattunut. Kuitenkin on huomautettava, että julkisuudessa niitä ei yleensä ole näkynyt. Ainoastaan parissa tapauksessa on sellaisia tullut ilmi, eräässä tapauksessa siten järjestettynä, että mallasmittari oli petollisesti muutettu väärin ilmoittavaksi. Niinkuin sanoin, käyntini tulos, joka oli aivan odottamaton ja joka minun luullakseni voisi perinpohjaisen tutkimuksen kautta kenties useastikin uusiintua, osoittaa, että nykyinen verotusjärjestelmä ja valvonta ei suinkaan ole niin luotettava, kuin miksi sitä usein mainitaan.

Mitä sitten tulee nyt ehdotettuun uuteen verotusjärjestelmään, niin se on kotoisin Tanskasta, jossa se on ollut vuodesta 1891 alkaen tyydytykseksi käytännössä, ja viime vuoden alusta sitä on noudatettu Norjassa, jossa se oli monipuolisen harkinnan alaisena, ennenkuin se otettiin siellä käytäntöön. Kokemus Norjassa on toistaiseksi pieni, niin että järjestelmän tuloksista siellä ei voida mitään varmaa vielä sanoa. Minulle on kuitenkin ilmoitettu, että siellä toistaiseksi ollaan siihen täysin tyytyväisiä.

Tämä järjestelmä perustuu etupäässä — oluttehtailijain kirjanpitovelvollisuuteen. Hänen kirjanpitovelvollisuutensa on tehtävä niin yksityiskohtaiseksi, niin täydelliseksi, että valvojat sen mukaan voivat täysin seurata koko liikettä, voivat helposti huomata, jos vilppiä yhdessä tai toisessa tapauksessa esiintyy, ja ryhtyä toimenpiteisiin, kuten myöskin sitte tämän kirjanpidon nojalla määrätä kustakin panimosta suoritettavan veron suuruus. Ennen kaikkea tämä verotusjärjestelmä perustuu siihen, että valvonta on oleva yksityiskohtainen ja valpas. Jos valvojia saadaan sellaisia, millaisia heidän pitäisi olla, silloin epäilemättä tämä järjestelmä osottautuu oikeaksi ja luotettavaksi. Suurissa tehtaissa, joissa monet henkilöt ovat kirjanpidon kanssa tekemisissä, ei ole vähintäkään pelkoa, ettei tiedot siellä olisi täysin luotettavia. Siellä on mahdotonta ajatella mitään vilppiä toimeenpantavaksi, sillä se tulisi niin monen henkilön tietoon, että se ennen pitkää tulisi ilmi. Heikko kohta tässä on pienet panimot, joita löytyy pitkin maata, joissa panimon omistaja yksin tai jonkun läheisensä kanssa hoitaa koko panimoa. Siellä vilppiä on helpompi toimeenpanna, ja viekotus siihen on suuri. Se on tämän järjestelmän heikoin kohta. Mutta, jos tämä kirjanpito on täydellinen, jos siitä annetaan niin yksityiskohtaisia säännöksiä, että koko liikettä, koko panimotointa sen alusta loppuun saakka voidaan yksityiskohtaisesti seurata, silloin luullakseni vilppi on mahdoton; ennen pitkää, jos valvojat täyttävät tehtävänsä, se tulee ilmi. Tämän järjestelmän edellytyksenä siis on, että kirjanpito on niin monipuolinen kuin mahdollista ja että valvojat ovat valppaita ja toimeensa pystyviä.

Kun tämä uudistus oli esillä siinä komiteassa, joka sitä valmisti, niin tekivät erityiset komitean jäsenet suhtautumisensa itse uudistukseen riippuvaksi siitä, mitenkä tämä valvonta järjestettäisiin. Sitte vasta kun valvontaseikat oli saatu selville ja muodostetuiksi, silloin vasta otettiin kysymys uudistuksen mahdollisuudesta harkinnan ja päättämisen alaiseksi ja silloin vasta nämä jäsenet, tultuaan vakuutetuiksi siitä että valvonta oli tehokas, katsoivat voivansa uudistukseen yhtyä.

Nämät säännökset, miten valvonta olisi järjestettävä, olivat yhdistetyt erityiseen asetukseen, joka laatunsa puolesta oli, niinkuin tähänkin saakka, hallinnollinen asetus. Kun armollinen esitys nyt jätettiin eduskunnalle, niin ainakin niille, jotka olivat olleet tämän asian kanssa sen edellisissä vaiheissa tekemisissä, näytti ihmeelliseltä, että se asetus, joka tämän valvonnan järjesti, oli jätetty koko armollisesta esityksestä pois. Täten oli jätetty kokonaan sanomatta, mitenkä se peruste, johon koko tämä uudistus rakennetaan, tulee järjestettäväksi. Jos minä, joka olin komiteassa niiden joukossa, jotka katsoivat tämän valvonnan järjestämisen määräävän koko uudistuksen mahdollisuuden, jo siellä asetuin tälle kannalle, niin sama syy on minulla edelleenkin asettua eduskunnassa samalle kannalle, ja minä en ymmärrä, että kukaan eduskunnan jäsen, joka käsittää, kuinka läheisesti koko tämä uudistus on riippuvainen siitä mitenkä valvonta järjestetään, voisi asettua tässä suhteessa toiselle kannalle. Tahdon ainoastaan huomauttaa, että täältä poisjääneessä asetusehdotuksessa oli seikkaperäisesti määrätty se kirjanpitovelvollisuus, joka mallasjuomatehtailijalla oli asiassa noudatettava. Siinä oli kolminkertainen kirjanpito. Yhdessä määrätyistä kirjoista oli lähes 20 eri kohtaa tarkoin huomioon otettava. Asetuksessa oli vielä määrätty, kuinka monta valvojaa maassa oli asetettava; siinä oli määrätty, mitä pätevyysehtoja heidän tuli täyttää. Heidän piti olla ensiksikin kemiaan perehtyneitä. Se on välttämätön edel-

lytys mallasjuoman kemialliseen tutkimiseen. Siinä oli määrätty, että he olisivat panimoteollisuuteen perehtyneitä ja ennen kaikkia siinä oli määrätty, että he olisivat kirjanpitoa tuntevia. Nyt hallitus on jättänyt kaikki nämä säännökset eduskunnalle ilmoittamatta. Hallituksella luonnollisesti ei ole ollut velvollisuutta jättää eduskunnan ratkaistavaksi hallinnollista asetusta, niinkuin tämä epäilemättä oli, mutta jos hallitus tahtoi, että asiassa todentotta tahdottaisiin, jos se todella itse ymmärsi, kuinka läheisesti nämä tässä olevat asetukset ja puheena oleva kolmas asetus riippuvat toisistaan, on aivan ymmärtämätöntä, kuinka se on voinut jättää liittämättä sitä asetusta tähän eduskunnan tiedoksi, jotta se harkitessaan asiaa voisi tehdä siitä päätöksen. Niinkuin asia nyt on, minä puolestani en hetkeksikään epäilisi esittää koko uudistusta hyljättäväksi, ja toivon, että valiokunta, johon asia lähetetään, ellei hallitus nyt jälestäpäin huomauttamaani puutetta poista, jättäisi tämän uudistuksen täytäntöönpanematta. Me ollaan jo niin kauvan tultu toimeen nykyisellä mallasverotuksella, ettei asia suinkaan ole niin kiireellinen, ettei sitä voitaisi vuodeksi eteenpäin jättää entiselle pohjalle. Sitä paitsi asia on siksi uusi, jopa niinkin uusi, että sen komitean mietintö, joka asian on valmistanut, ei ole tullut yleisemmin julkisuuteen, eikä siitä ole lausuntoja vaadittu, eipä sitä ole edes vielä eduskunnan jäsenillekään annettu. Asettuisin siis empimättä sille kannalle, että uudistus siinä muodossa, kuin se nyt on tänne tullut, ei olisi hyväksyttävä.

Siltä varalta kuitenkin, että hallitus nyt jälestäpäin täyttäisi tässä huomauttamani puutteen, ja siltä varalta, että valiokunta vastoin odotustani ei ottaisi mainitsemaani seikkaa huomioon, pyydän tehdä pari nähdäkseni tärkeää huomautusta asetusehdotuksien yksityiskohtia vastaan. Ensinnäkin pyydän huomauttaa ehdotuksessa armolliseksi esitykseksi mallasjuomista vuonna 1915 suoritettavasta mallasverosta ja sen 1 §:ssä olevista veromääristä. Nämä veromäärät ovat samat jotka mainitun komitean enemmistö hyväksyi. Mutta minä pyydän huomauttaa, että se enemmistö, joka ne hyväksyi, muodostui yksinomaan mallasjuomatehtailijoista. Ilman mitään asiallista perustetta he ehdottivat tässä olevat määrät 12, 14, 16 ja 18 penniä litralta. Nämä määrät sisältävät huomattavan alennuksen nykyisestä mallasjuomaverosta. Kun viime vuonna koko mallasvero maassamme tuotti noin 2,858,000 markkaa ja täksi vuodeksi on laskettu sen tuottavan 3,000,000 markkaa, niin tulisi se armollisessa esityksessä olevan laskelman mukaan näiden veromäärän mukaan tuottamaan ainoastaan 2,425,000 markkaa; siis noin puoli miljoonaa vähemmän kuin nykyään. Kenen hyväksi tällainen alennus tapahtuu? Se alennus on siksi vähäinen siksi suureen tuotantomäärään nähden, että se tulisi tekemään noin 1 pennin olutpuolikasta kohden. Ei ole vähimmässäkään määrässä todennäköistä, että se tulisi alentamaan oluen hintaa, eikä ole siis otaksuttavissa, että juoppous sen kautta kasvaisi. Mutta mikä tässä on huomattavaa, on se, että tämä vähennys tulisi sentähden kokonaan oluttehtailijain hyväksi. Onko meidän nyt syytä tällaisessa määrässä alentaa olutveroa? Minä puolestani en näe siihen olevan minkäänmoista perustetta ja ehdotan sen vuoksi valiokunnan harkittavaksi, eikö olisi syytä mainitun komitean mietintöön liitetyn ensimäisen vastalauseen mukaan korottaa tässä olevat määrät 15, 16, 18 ja 19 penniin litralta, jolloin mallasvero jokseenkin tulisi vastaamaan nykyisiä määriä ja tuottamaan sen, minkä se nykyäänkin on tuottanut. Samaan tulokseen jokseenkin tultaisiin, jos vero määrättäisiin 14, 16, 18 ja 20 penniin, mutta silloin tulisi pienin veromäärä huomattavasti alenemaan nykyisestä samalla kuin korkein tulisi huomattavasti enenemään. Ehdotan siis huomioonotettavaksi ensinmainitun veromäärän.

Toinen seikka, johon pyydän yksityiskohtaisessa tarkastuksessa kiinnittää valiokunnan huomiota on asetusehdotuksen toisessa §:ssä ehdotettu 5,000 markan minimivero. Kuten tunnettu sisältää tämä muutoksen nykyisestä, jossa alin veromäärä on säädetty 10,000 mk:ksi. Tässäkin komitean enemmistön ehdotus on otettu ilman muuta armolliseen esitykseen. Tässä asiassa, minä myönnän sen kernaasti, voidaan olla toisellakin kannalla kuin edellisessä §:ssä itse veromääriin nähden. Kun alkuaan tämä minimivero määrättiin 10,000 markaksi, niin minun nähdäkseni se tapahtui sellaisia näkökohtia silmälläpitäen, jotka eivät olisi saaneet olla määräävinä. Jos kerran eduskunta katsoi, että se tahtoi saada toiminnastaan lakkaamaan pienet olutpanimot, niin sen olisi pitänyt ryhtyä toisiin tiomenpiteisiin. Ei ollut eduskunnan eikä lainsäätäjän arvon mukaista tällaisia välillisiä keinoja käyttäen tuottaa yksityisille vahinkoa kieltämällä välillisesti heidän liikkeensä. Tämä verosäännös oli kohtuuton sen kautta, että se yksinomaan kohdistui pieniin mallasjuomatehtaisiin. Suuret, joita olisi voitu ja tarvinnut verottaa suurestikin, niitä se ei koskenut lainkaan, ja

seurauksena oli, että muutamissa vuosissa 30 pienintä oli pakotettu lopettamaan liikkeensä. Kuten sanottu minä puolestani en pidä tällaista menettelytapaa sopivana.

Mutta asia on tullut nyt toiseen kehitysasteeseen sen kautta, että tämä määräys on ollut jo niin kauvan toiminnassa ja vienyt jo eduskunnassa toivottuun tulokseen. Niin ollen saattaisi olla kylläkin eriäviä mielipiteitä siitä, eikö tämä alennus olisi nykyään tarpeen. On kuitenkin huomattava, jos se alennetaan 5,000 markkaan, ettei sillä ole minkäänmoista käytännöllistä merkitystä. Meidän maassamme löytyy nykyään 14 panimoa, jotka suorittavat tämän minimiveron tai sitä lähentelevän määrän, 8, jotka suorittavat 10,000 ja 6, joiden veromäärä lähentelee tätä suuresti. Mutta näistä ei mikään ole niin pieni, ettei sen veromäärä tekisi ainakin 8,000 markkaa. Siis se on verrattain pieni määrä, jonka ne tulevat suorittamaan lisää tällaisen minimisäännöksen kautta. Niinollen saattaa olla jotenkin yhdentekevää, hyväksytäänkö tämä armollisen esityksen mainittu ehdotus tässä kohden tai ei. Minä puolestani olisin toistaiseksi kuitenkin sitä mieltä, ettei olisi aihetta edellisestä säännöksestä luopua.

Sivumennen tahdon vielä huomauttaa, että 3 pykälän ensimäiseen kohtaan on otettu säännös, jota ei löydy mainitussa komitean mietinnössä. Tämä kysymys oli siellä tosin harkinnan alaisena, mutta katsottiin että sillä oli yksinomaan teoreettista eikä käytännöllistä merkitystä ja semmoisenaan sillä ei ollut mitään sijaa käytännöllisen elämän tarpeita silmällä pitävässä asetuksessa. Vero on suoritettava asetusehdotuksen mukaan myydystä ja panimossa käytetystä mallasjuomasta ja silloin on aivan yhdentekevää, mihinkä ajan kohtaan tämä vero on kohdistettava. Sillä on yksinomaan teoreettinen, tietopuolinen merkitys.

Lopuksi, ennenkuin minä nämä huomautukset päätän, tahdon kiinnittää huomion siihen kasvannaiseen, joka on tullut esitysehdotuksessa olevan toisen asetusehdotuksen 10 §:ään, nim. siinä oleviin vieraskielisiin sanoihin. Asia on vähäpätöinen käytännössä, joskin voisi synnyttää vaikeuksia se monikirjavuus, joka syntyy näissä puheenalaisissa lipuissa. Mutta sillä on alkuna tulevaisuudelle kauvas tähtäävä periaatteellinen merkitys, ja toivon sen vuoksi että valiokunta ilman muuta tuossa olevat vieraat sanat poistaisi ehdotuksestaan.

Lopuksi vielä huomautan siitä, mistä ennemmin jo huomautin: jos armollista esitystä ei täydennetä siihen suuntaan kuin olen tässä muistuttanut, niin katson että on mahdotonta että valiokunta voisi sitä tämmöisenään esittää eduskunnan hyväksyttäväksi.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s: Eduskunta päättänee lähettää tämän armollisen esityksen v a l t i o v a r a i n v a l i o k u n t a a n myötäliittäen otteen keskustelupöytäkirjasta?

Tähän eduskunta suostuu.

5) Siitä verosta, joka paloviinan valmistamisesta Suomessa on suoritettava vuonna 1915

annettu armollinen esitys n:o 5, joka kuluvan helmikuun 5 päivänä pantiin pöydälle tämän päivän täysi-istuntoon, esitellään.

P u h e m i e s: Tämän esityksen ehdottaa puhemiehistö lähetettäväksi valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. K o m u: Minä saanen valiokunnassa tilaisuuden ottaa osaa esityksen käsittelemiseen, mutta viittaan tässä muutamaan kohtaan. Tämä hallituksen esitys luullakseni sisältää perustelussaan asiallisen virheen. Viidennen sivun ensi kappaleessa ilmoitetaan veron entisellään pysyttämisehdotuksen perusteeksi eduskunnan tahto. — Hallitus ilmoittaa sitä noudattaakseen uhraavansa sekä tilastonsa että vakaumuksensa. Tämä on jotakin tavatonta hallitukselta, joka järjestelmällisesti sivuuttaa niin pienemmissä kun isommissakin asioissa eduskunnan päätökset. Kun ei ole mitään muita merkkejä, jotka osoittaisivat suhteen vähäänkään muuttumista, niin ei tuota perustelussa olevaa syytä — kaikkein kunnioittavinta kieltä käyttäen — tarvinne pitää muuna kuin hajamielisyyden tuotteena, näytteenä siitä että hallituksessa kiinnitetään yhtä vähän huomiota niihin papereihin, joita eduskunnalle lähetetään, kuin niihin, joita eduskunnassa valmistetaan.

Ed. A h m a v a a r a: Kuten muistettanee, viime valtiopäiville ensi kerran annettiin kaksi armollista esitystä tästä paloviinaverosta, nimittäin toinen veron maksamisesta paloviinasta, laadittuna asetuksen muotoon ja toinen mainittuun veroon kuuluvista tuloista ja menoista

laadittuna budjettiehdotuksen muotoon. Tätä hallituksen esitystä, kahtia jaosta, jonka tarkoituksena oli niin kuin kaikki muistamme, silläkin tavalla saada tilaisuutta loukata eduskunnan oikeutta suostuntaverojen ja ylipäänsä budjetin määräyksessä, tätä ei eduskunta luonnollisesti hyväksynyt, mutta laati yhteen mietintöönsä, samaten kuin aina ennenkin, säännökset sekä veron maksamisesta että myöskin sen käyttämisestä. Sittemmin olemme kuitenkin julkisuudessa nähneet, että tämä ehdotus ei ole saanut vahvistusta sellaisena kuin eduskunta oli sen päättänyt, vaan että on jälleen revitty irti asiat toisistaan; osa niistä on vahvistettu ja osa jätetty vahvistamatta. Kun en ole ollut tilaisuudessa asiaan tarkemmin perehtymään, lausun ainoastaan valtiovarainvaliokunnalle sen toivomuksen, että se ottaisi perinpohjaiset tiedot tästä menettelystä ja tekisi siitä mietinnössään eduskunnalle selkoa.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Armollinen esitys lähetettänee valtiovarainvaliokuntaan ja ote keskustelupöytäkirjasta liitettänee mukaan?

Tämän eduskunta päättää.

6) Varojen hankkimista niihin tarpeisiin, joihin vakinaiset valtion tulot eivät riitä

koskeva armollinen esitys n:o 6, joka kuluvan kuun 5 päivänä pantiin pöydälle tänään pidettävään täysi-istuntoon, esitellään.

Puhemies: Puhemiehistö ehdottaa tämän armollisen esityksen lähetettäväksi valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Rantanen: Koska tämä armollinen esitys varojen hankkimisesta niihin tarpeisiin, joihin valtion vakinaiset tulot eivät riitä, on oivallinen kuvaus siitä käsityksestä, joka vallitsee vallanpitäjäin keskuudessa kansaneduskunnan oikeudesta ja määräämisvallasta raha-asioihin nähden, pyydän muutamalla sanalla sitä kosketella.

Minä luulen että kaikki tämän arvoisan eduskunnan jäsenet ovat yksimielisiä siitä, että koko valtio- ja yhteiskuntakoneisto liikkuu inhimillisen työn voimasta. Kaikki, millä se elää ja toimii, kaikki se on tehty työtätekevän kansan tuotannollisen työn kautta. Tämän tähden pitäisikin juuri näille työtätekeville joukoille, s. o. itse kansalle, kuulua riistämätön oikeus harkita ja päättää, mitä se työnsä tuloksista tahtoo käyttää yhden tai toisen tarpeen tyydyttämiseksi ja millä tavalla ne varat ovat kokoon hankittavat. Tällainen on lyhyesti sanoen sellaisen kansanvaltaisuuden katsantokanta, joka ei unohda että kansanvalta sisältää kansan herruuden. Ja perustuslakiemmekin mukaan on oikea vapaus siinä, että valtion voimassapitämiseksi vapaasti annetaan mitä tarpeelliseksi nähdään, niin että kansalla on kieltämätön oikeus siitä valtion päämiehen kanssa tuumia, sovitella, kieltää ja myöntää. Tästä pyydän erittäin alleviivata sanan »kieltää». Mutta viimeaikoina, kuten jokainen tietää on ollut huomattavissa virkavallan taholla yhä yltyvä pyrkimys perustuslaissa määritellyn kansalle myönnetyn budjettioikeuden ylitsekäymiseen tavalla sellaisella, joka tuottaa turmiota, hallitusvallan taholta kun pyritään yhä kiinteämmin valtion varojen kahtia jakoon, siten muodostamaan valtion vakinaisista tuloista sellainen panssaroitu budjetti, sellainen rauhoitettu alue, johon ei eduskunta saisi astua. Sille jäisi vain oikeus julkiseen tyytymättömyyteen.

Hallitusvalta kaiketi laskee, että kun sen käsissä kerran on valtion vakinaiset tulot, ne varat, joista nauttii ravintonsa vallassa oleva virkavalta ja joista varoista se vielä voi riistää miljooneja sotilaallisen sortovallan ylläpitämiseksi, niin eduskunta silloin ei kiellä siltä muutamia miljooneja sivistystarpeisiin. Ja niinpä lausutaankin tässä armollisessa esityksessä m. m. että suostuntarahaston budjettiehdotukseen otettujen menojen suorittaminen riippuu siitä, myöntyykö eduskunta suostuntaverojen maksamiseen ja antaako se hallituksen käytettäväksi sanottuja menoja varten pyydetyt varat, koska mitään näistä suostuntarahastoon viedyistä menoista ei voida panna valtiorahaston maksettavaksi. Tämän käsityskannan perustelu, että varojen puutteessa j. n. e., joutuu kuitenkin perin epäedulliseen valoon, kun tarkastaa tämän armollisen esityksen sivulla 23 olevaa menoerää, rahamaksua asevelvollisuuden suorittamisen sijasta, joka määrä vuonna 1915 tekee 16 miljoonaa markkaa. Kun tarkastetaan tätä summaa niin suuruuteen kuin tarkoitukseenkin nähden, maamme valtiosäännön perusteiden mukaan, niin silloin tulee ehdottomasti mieleen, että halli-

tus tahtoo nähdä maamme budjetissa vain yksityisen tulomuistikirjansa, jossa se haluaa siirrellä menoeriä mielensä mukaan. Nyt tätä armollista esitystä valiokuntaan lähetettäessä herää tietysti kysymys, mitä on tehtävä? Mikäli ymmärrän ei tehtävämme suinkaan ole opetella myöntyväisyyttä suomettarelaisilta tahi muilta myöntyväisyyssuunnan kannattajilta, ei myöskään sellainen rohkeus, jota tämän eduskunnan oikeiston taholta on suositeltu, ole seuraamisen arvoinen. Tämän huomaa helposti muistellessa niitä monia lausuntoja ja kirjoituksia, joita viimeaikojen kuluessa on varsinkin oikeiston taholta esiintuotu. Näistä lausunnoista päättäen luulisi oikeiston jo aikoja sitten käsittäneen, että suostunnat ovat kiellettävät. Mutta miten me tiedämme tapahtuneen. Viime tingassa on aina ei yksin suomettarelaiset vaan myös nuorsuomalaiset, maalaisliittolaiset ja ruotsikot myöntäneet suostunnat ja siten suuresti helpottaneet tuota pistinmiljoonain anastusta. Vieläpä tuon suostuntain myöntämisen kautta on koko lailla sekoitettu valtiollisia käsitteitä.

Mutta tarkastakaamme mitä seurauksia on suostuntain kieltämisestä. Senkautta tuskin saadaan hallitusta rahapulaan. Mutta suostuntain kieltäminen joka tapauksessa entistä enemmän selventää nykyisiä sotkuisia valtiollisia suhteita. Se yhä enemmän valmistaa kansaa näkemään ja ymmärtämään virkavallan harjoittaman budjettidiktatuurin, osoittaa, kuinka virkavalta käyttää kansan varoja kansan selvää tahtoa vastaan. Näiden seikkojen koko laajuudessaan käytyä selville ei sellainen politiikka, joka tähtää kansanjoukkojen sortamiseen, ajan pitkään ole mahdollinen, sillä kansanjoukkojen valtiollinen tietoisuus on byrokratian verivihollinen. Tuo byrokratian väkivalta on kyllä voimakas ja huomioon otettava, mutta se ei kuitenkaan ole mikään kaikkivalta. Taistelu sitä vastaan ei suinkaan ole epätoivoista taistelua. On myös selvää, että tämän kansan historiallinen taistelu sortajia vastaan ei ratkea tässä eduskunnassa eikä edustajien voimilla. Mutta tämä ei suinkaan tee tarpeettomaksi eduskunnallista taistelua virkavaltaa vastaan, silloin kuin se tahtoo anastaa itselleen yksinomaisen oikeuden kansan varojen käyttämiseen.

Mutta tämän taistelun menestymiselle on olemassa eräs olennainen ehto, nimittäin sellainen hyvä tahto, mikä perustuu kansan joukkojen luottamukseen ja vakaumukseen kansanvallan lopullisesta voitosta. Mutta sitä teillä, hyvät herrat siellä keskustassa ja oikeistossa, tuskin on. Sillä onhan tunnettu, miten te peläten kansanjoukkojen valtaa koetatte päästä hyviin suhteisiin virkavallan edustajain kanssa pyrkien osoittamaan olevanne sille tarpeelliset, siten mahdollisesti saadaksenne pikkuosuutenne vallasta ja lopuksi tahdotte kaiketi hyväksyä miltei kaikki virkavallan esittämät laskut.

Valtion tuloarvion perustana on, kuten jo sanoin, tuotannollinen työ ja niin ollen ei ole suinkaan samantekevää työläisjoukoille, minkälaisen summan valtio kerää omistavilta luokilta ja minkä verran työtä tekeviltä joukoilta. Tässä suhteessa on hyvin tunnettu, miten suurin osa valtiorahaston tuloista kerätään tullitulojen välillisten verojen kautta ja tämä verotus se rasittaa raskaimmin juuri työläisiä ja pikkuomistajia. Mutta tämän verotusjärjestelmän häpeämättömin piirre piilee kuitenkin siinä, kun tahdotaan niin kansanopetus- kuin siveellisyystyökin yhä suuremmassa määrässä tehdä riippuvaksi yhteiskunnallisesta paheesta, juoppoudesta, kerätä kansanopetuksen tarvittavat varat mallasjuomasuostunnan kautta.

Ja mitä sitte sisältää tämä tässäkin menoarvioesityksessä esiintyvä sotilasmiljoonasiirtovaatimus muuta kuin sen, että Suomen valtiobudjetista hallitus tahtoo muodostaa olennaisen sotilasbudjetin tarkoituksella tukea maamme itsenäisyyttä uhkaavaa väkivaltaperiaatetta, niin että näitä sotilasmiljoonia ei suinkaan sovi selittää menoiksi maamme puolustukseen, vaan menoiksi hallituksen taantumukselliseen hyökkäykseen kansaa vastaan.

Minä en tahdo nyt tässä tilaisuudessa lähteä yksityiskohtaisesti koskettelemaan sitä seikkaa, mihin varat, kansan hankkimat, ovat menneet. Kiinnitän sen sijaan hiukan huomiota niihin olosuhteisiin, joissa tätä budjettia käsitellään. Välillisissä veroissa samoin kuin tuloissa erinäisten valtiolaitostenkin suhteen on viime vuosina huomattavissa säännöllinen kohoaminen, seikka, joka epäilemättä osaltaan osoittaa, että on eletty taloudellisessa nousukaudessa. Mutta tämä taloudellinen nousu ei suinkaan ole tapahtunut hallituksen tahdosta ja toimesta, vaan siitä huolimatta, sitä vastaan. Minä luulen, että kaikki ovat yksimielisiä siitä, että nykyisen hallituksen toimenpiteet taloudellisen elämän elvyttämiseksi ovat nollan arvoiset, ellei ota huomioon niiden kielteistä puolta. Löytyy tuskin ainoatakaan hallitusta maailmassa, joka niin vähän huolehtisi kansan veronmaksukyvyn kohottamisesta kuin tämä »armollinen hallitus». Ja tämän hallituksen politiikka alkaakin jo tuottaa ikäviä seurauksia, saattaa seisahduksen taloudellisessa nousukau-

dessa. Onhan tunnettua, miten kaikkialla niin maalla kuin kaupungeissakin paraallaan on olemassa suunnaton työttömyys, jonka tuottaman kurjuuden lieventämiseksi ja poistamiseksi hallitus ei näytä sallivan kansan varoja käytettävän penniäkään, vaan on jättänyt suorittamatta nekin vähäpätöiset summat, jotka eduskunta ennen on osoittanut. Tämä asia saa vielä räikeämmän leiman kun otetaan huomioon, että samaan aikaan on hallitus kyllä löytänyt varoja entisestäänkin jo hyvin palkattujen virkaherrain palkkojen kohottamiseen, vaikka ei työläisille, todellisten rikkauksien luojille tahdota luovuttaa murujakaan. Ja nyt tämän taloudellisen pulan ollessa edessä, tämän ankaran työttömyyden vallitessa herkkäuskoiset herrat kuvittelevat sen voivan musertaa työläiset, ehkäistä näiden asemansa parannuspyrkimykset. Mutta niin ei kuitenkaan tule tapahtumaan, sillä maassamme on viime aikoina, joskin vähässä määrässä, ollut huomattavissa myös suurteollisuuden kehitystä, tuotannon keskittymistä, ja tämän keskittymisen kanssa kasvaa myös työväen joukkojen taloudellinen ja yhteiskunnallinen voima. Tosi kyllä, että vallitseva työttömyys tuottaa työläisille, vallankin vaimoille ja lapsille hirveitä kärsimyksiä, mutta se ei voi murtaa työläisten taistelutarmoa. Se päinvastoin sitä kasvattaa, osoittaa kapitalistisen yhteiskunnan oikeassa olemuksessaan, oikeassa karvassaan, kuinka se pakottaa nälkää kärsimään ne, jotka luovat kaiken rikkauden kättensä työllä. Ja kun otetaan huomioon nykyisen hallituksen toimettomuuden taloudellisen elämän edistämiseksi ja sen taantumukselliset toimenpiteet, sen laittomuutta levittävän sortojärjestelmän, niin silloin käy selväksi, että sille ei ole kansan varoista myönnettävä penniäkään. Ja niinpä lausunkin sen evästyksen, että valtiovarainvaliokunta budjettia käsitellessään ottaa huomioon, että suostunnat on kiellettävä.

Ed. W i i k: Hvarje gång landtdagen samlas, hör det till dess första och viktigaste uppgifter att hålla en vidräkning med de olagligheter, som regeringen under det gångna året gjort sig skyldig till. Särskildt är det härvidlag statsfinanserna som komma i fråga. Inom detta område framträder det rådande regeringssystemet i all sin bjärthet och cynism såsom näppeligen inom något annat område. Att så måste vara, är också klart, om man betänker att de djupast liggande orsakerna till den ryska politiken mot Finland äro af eminent ekonomisk natur och att under sådana förhållanden den rika finska statskassan naturligtvis måste utgöra en lockelse. Hvarje gång landtdagen de senaste åren samlats, har den nödgats konstatera, att regeringen under det gångna året i många afseenden brutit emot laga stadganden i afseende å statsfinanserna och att dessa dess lagbrott i många stycken ländt till kännbar skada för Finlands folk. Också nu är landtdagen tvungen att konstatera detta. Det skall säkerligen blifva utförligare gjordt af statsutskottet än hvad jag här skulle vara i stånd till, och jag skall därför icke nu uppehålla mig vid denna sida af saken. Men detta år kommer någonting nytt till, som icke förut har förefunnits, nämligen de s. k. budgetreglerna af den 17 augusti 1913, som afse att inskränka landtdagens lagenliga budgeträtt. Redan det sätt, hvarpå dessa budgetregler kommit till stånd, strider emot landets lagar. De utarbetades af en s. k. särskild konferens i Petersburg, en konferens bestående uteslutande af ryska medborgare, och syftet med dessa regler uppgafs i ingressen till det förslag, som denna konferens utarbetade, vara att förhindra landtdagen att förgripa sig på regeringens prerogativ och förebygga konflikter mellan landtdagen och regeringen. För den som kan läsa mellan raderna är det klart, att syftet med dessa budgetregler är lagvidrigt. Med dem afses att yttermera fastslå och göra till en regel den lagvidriga praxis, som regeringen allaredan i många år iakttagit med afseende å den finska statsbudgeten. Regeringen häfdar nämligen en sådan tudelning af denna budget, att somliga af statens tillgångar skulle hemfalla endast och allenast under regeringens bestämmanderätt, medan åter i afseende å andra landtdagen och regeringen skulle äga att gemensamt besluta. Landtdagen har många gånger med önskvärd tydlighet framhållit det lagvidriga i detta betraktelsesätt, som bland annat strider mot särskilda paragrafer i L. O. Det sätt, hvarpå denna tudelning framträder i ofvannämnda budgetregler, har hvad jag ville kalla en rent af symbolisk karaktär. Där stadgas hurusom ur statsfonden bör utgå: till det första finska statsverkets utbetalningar till riksränteriet och till det andra utbetalningar för underhåll af styrelseverken samt tjänstemän och betjänte, medan åter öfriga utgifter, som icke anses möjligt påföra statsfonden, hänskjutas till Finlands landtdag och bestridas, i den mån landtdagen beviljar anslag för dessa ändamål. Det som regeringen egentligen finner nödvändigt, de statsändamål, som den erkänner såsom oundgängliga, det är till det första att soldatesken

skall ha sitt underhåll, emedan det är den som upprätthåller det rådande systemet, och till det andra att byråkratin skall ha sitt, emedan det är den som profiterar af samma system. Men att däremot folkets barn skulle erhålla nödig undervisning eller beklädnads- och bespisningshjälp och skolförnödenheter, eller att nykterhetssaken skulle stödjas i sin kamp emot alkoholismen, eller att andliga sträfvanden såsom musik och scenisk konst finge nödigt understöd från staten — detta är någonting, som är såväl för ministerrådet som den s. k. inhemska regeringen, kabinettet Borovitinoff, så pass likgiltigt, att dessa ändamåls tillgodoseende blir beroende af, huruvida landtdagen finner nödigt att bevilja medel. Regeringen å sin sida anser icke detta vara något, som den behöfver bekymra sig om. Man kan väl inte tänka sig en mera drastisk symbol af det nuvarande förhållandet mellan regering och samhälle, än den som inneligger i dessa budgetregler.

I samband med dessa regler utfärdades en förordning angående indragning af militie- och krigsmanshusfonderna. Också denna åtgärd är groft lagstridig. Såsom landtdagen tidigare framhållit, skola militiefondens medel användas till underhåll af finsk militär, och där så icke sker kunna dessa medel icke häller användas för andra ändamål, så framt landtdagen icke därtill gifver sitt samtycke. Också i afseende å krigsmanshusfonden äger landtdagen besluträtt, och förhållandet mellan dessa fonder har också tidigare varit föremål för beslut från landtdagens sida, hvilka jämväl vunnit regeringens stadsfästelse. En sammanslagning af militie- och krigsmanshusfonderna med statsfonden minskar naturligtvis icke landtdagens lagliga rätt att besluta öfver dessa medel, men redan denna sammanslagning i och för sig är någonting olagligt, och det synes mig vara af vikt att detta blir uttaladt.

Det är i anseende till allt detta något besynnerligt att regeringen icke funnit nödigt att i motiveringen till denna föreliggande proposition ens omnämna dessa budgetregler och än mindre motivera hvad som på grund af dem företagits. Man finner här och där infogade i statsfondens budget de poster, som lagenligt borde påföras andra fonder, bland annat på sidan 23 den penningeafgift i stället för värnepliktens utförande, som de senaste åren utgjort det centrum, kring hvilket regeringens budgetförslag rört sig. Det synes mig som om anständigheten ändå skulle kräft, att regeringen hade omnämnt och motiverat de åtgärder den i förenämnda afseende företagit, men icke ens så mycket har skett, dess mindre något beaktande af hvad lagligheten i antydt afseende kräfver. Det synes som om regeringen skulle önska, att man talar så litet som möjligt om dess åtgärder. Jag finner en sådan önskan förklarlig, men det tillkommer landtdagen, enkannerligen dess statsutskott, att draga ett sträck åtminstone öfver den beräkningen. Statsutskottet skall utan tvifvel egna de nämnda omständigheterna den uppmärksamhet de förtjäna, om också det icke finnes för landtdagen någon utsikt att inom den närmare framtiden tvinga regeringen tillbaka på lagligheten väg.

Ed. Iida Yrjö-Koskinen: Armollisen esityksen laskelmissa näkyy maanviljelystoimituskuntaan kohdistuvien hallintohaarain erinäisiin määrärahoihin otetun ainoastaan 457,000 markkaa, sen sijaan että eduskunnan viimevuotisessa menosääntöjärjestelyssä oli vastaava erä laskettu 1,088,000 markaksi. Pois on jäänyt muun muassa, kuten sivulta 41 näkyy, likemmä 60,000 markkaa siitä määrästä, jonka eduskunta katsoi välttämättömäksi kotitalousopetuksen avustamiseen tässä maassa. Kun lisättyjen määrärahain tarve mainittua tarkoitusta varten käy vuosi vuodelta yhä kipeämmäksi, pyydän valtiovarainvaliokuntaa hyväntahtoisesti ottamaan tämänkin kohdan huomioon, ensi vuoden menosääntöä järjestäessään.

Ed. Pullinen: Samalla kuin yhdyn edellisen puhujan huomautukseen talouskoulujen määrärahasta, pyydän lisäksi samaan hallintohaaraan kohdistuvien laskelmien johdosta huomauttaa parista puutteesta. Viime valtiopäivillä päätti eduskunta anoa yleisen maanviljelysnäyttelyn toimeenpanemista vuonna 1916 ja samalla päätettiin, että vuoden 1914 menoarvioon tätä tarkoitusta varten otettaisiin 200,000 markan määräraha. Näin ei kuitenkaan ole tapahtunut eikä myöskään ole tätä määrärahaa otettu ensi vuoden laskelmiin. Kun maanmiesten kesken tätä näyttelyä mitä hartaimmin toivotaan ja kun näyttelyn valmistuspuuhiin ryhtymistä varten olisi tärkeätä saada ajoissa myöskin rahat selville, niin toivoisin, että valiokunta ensi vuoden menoarviota laatiessaan ottaisi tämän seikan huomioon.

Myöskin päätettiin viime valtiopäivillä anoa karjantarkastustoiminnan edistämiseksi riittä-

vää määrärahaa ja tehtiin laskelma, jonka mukaan tähän tarkoitukseen tarvittaisiin tällä kertaa noin 50,000 markkaa vuodessa. Nyt on kuitenkin menoarvioon otettu tätä tarkoitusta varten ainoastaan 5,000 markkaa, siis ainoastaan $^1/_{10}$ siitä, mitä tarkkojen laskelmien nojalla katsottiin tarpeelliseksi. Jotta ei tämä tärkeä edistystoimenpide jäisi seisahtumaan, toivoisin, että valiokunta tämänkin seikan menoarviota tehdessään ottaisi huomioon.

Ed. K a l l i o: Valtiovarainvaliokunnan jäsenenä minä en pyri seikkaperäisiä huomautuksia tekemään armollisen esityksen eri kohdista, mutta pyydän vain panna merkille, että samaan aikaan kuin hallitus on täältä poistanut 2,732,000 markkaa jotka oli aijottu sivistystarkoituksiin, joille se pyytää lisäsuostuntaa, on se aivan mielivaltaisesti vasten eduskunnan tahtoa ylittänyt aivan järjestelmällisesti niitä summia, mitkä eduskunta on hyväksynyt. Niinpä olen pannut merkille sotilasmiljoonien ohessa, että 10 eri menoerässä on jo ylitetty noin 1 ½ miljoonaa markkaa. Nämä kohdistuvat pääasiassa poliisilaitoksen menoihin ja virkamiesten palkkain korotuksiin.

Ed. R a i l o: Vaikka minä olenkin tilaisuudessa valtiovarainvaliokunnassa tutustumaan tähän asiaan vielä lähemmin, niin tahdon kuitenkin vaivata eduskuntaa jo nyt, sillä en käsitä tätä keskustelua ja yleensä evästyskeskusteluja yksinomaan keskusteluiksi valiokuntia varten, vaan kannanilmaisuksi yleensä. Kun meillä tässä on edessämme arm. esitys varojen hankkimiseksi niihin tarpeisiin, joihin valtion vakinaiset tulot eivät riitä, niin minusta on aivan peittämättömästi kahdenlainen oikeus eduskunnalla heti alussa: oikeus lähteä harkitsemaan, eivätkö valtion vakinaiset tulot riitä täyttämään kaikkia tarpeita, ja myöskin oikeus lähteä harkitsemaan minkälaatuisia ne menoerät ovat, joihin hallitus vaatii lisävaroja. Noita tarkastuksia voisi myöskin toimittaa mielestäni ainakin kahdelta puolelta: ottaen huomioon ne muodollisuudet, ne lait, joiden mukaan hallituksen, täytyy hoitaa valtion varoja, ja toiselta puolen ne asiallisuudet, ne tarkoitusperäisyydet, joihin huomiota kiinnittäen hallitus on velvollinen valtion varoja hoitamaan maan hyödyksi ja parhaaksi.

Pieninkin vilkaisu, tähän armolliseen esitykseen antaa meille jo hyvin omituisen käsityksen hallituksen lasku- ja sijoittelutaidosta valtion varoihin nähden. Sivulla 30 on hallitus saanut lasketuksi, että vuodeksi 1915 se voi hankkia 106,692,000 markkaa tuloja, summa joka minun käsitykseni mukaan epäilemättä on liian alhaiseksi laskettu, ja yhtä paljon on menoja, ilman että jää penniäkään yli. Mutta kun tarkastelee tätä esitystä lähemmin niin siinä löytyvät ne laittomat menoerät, joihin jo edelliset puhujat ovat viitannet ja joihin minä en sen lähemmin enää koske, mikäli niitten laittomuuteen tulee. Huomautan vain, että nuo pari menoerää yhteensä jo tekevät tuon kauniin summan 16,080,000 markkaa ja että se summa, johon hallitus tarvitsee suostuntoja tai pyytää suostuntoja, nousee vain 14,676,200 markkaan, siis pienempään summaan kuin mitä nuo laittomat menoerät sellaisenaan tekevät. Koko hallituksen suostunnan tarve sellaisenaan on peräisin siitä, että hallitus katsoo velvollisuudekseen ja oikeudekseen suorittaa Suomen valtion varoista menoeriä, jotka muodollisuuden ja, laillisuuden kannalta eivät ole eduskunnan hyväksyttävissä. Mitä tähän laillisuuspuoleen tulee niin minun ymmärtääkseni tämän hallituksen esityksen alkupuolisko sisältää jo kolme laittomuutta. Ensiksi mainitsisin sen, että on asetettu laittomia menoeriä hallituksen varainkäyttölaskelmiin. Toiseksi asettaisin sen, että hallitus pyrkii laittomasti jakamaan valtion budjetin kahtia, ja kolmanneksi sen räikeän laittomuuden, jonka voisi osottaa jokaisessa kohdassa ilmenevän viime eduskunnan päättämän rahasäännön ja hallituksen vuodelle 1914 tekemän budjettiehdotuksen välillä. Noin tuossa muodollisessa puolessa jo, ja meidän porvareistamme lieneekin koko se osa, joka joskus ennen on lausunut arvosteluja tähän budjettiehdotukseen ja hallituksen ehdotuksiin nähden, ollut ennen sillä kannalla, että tuo laittomuus- ja laillisuuskysymys ratkaiseekin itse asiassa kaikki. Minusta tuntuu tänä iltana, että sellainen käsitys on vielä olemassa ja että tämän armollisen esityksen pahin ja yksinomainen vika eräitten mielestä on se, että se on niin äärettömän laiton. Minä en saata myöntää, että se on sen ainoa vika. Yhtä paha vika, yhtä ankaria ja vaikeita seurauksia tuottava vika siinä on epäilemättä se, että siinä suunniteltu varojen käyttö on asiallisesti, tarkoituksellisesti kaikkea muuta kuin tyydyttävä. Minä pyrinkin voimieni mukaan katselemaan tätä esitystä juuri tältä kannalta ja pyrin siinä myöskin koettamaan katsella mahdollisimman paljon tätä varojen käyttöä Suomen työväenluokan kannalta ja silloin luulen olevani oikeutettu sanomaan, että vaikka tästä armollisesta estityksestä tuo lailli-

suusristiriita olisi poistettu, niin se ei vielä sellaisenaan sittenkään voisi työväenluokan kannalta katsoen tyydyttää ja olla pätevä valtiovarojen käyttöehdotus. Tälle kannalle lähtiessäni ei minun ollenkaan tarvitse pyrkiä siihen, minne ehkä olisin oikeutettu pyrkimään ja minne helposti voisin joutua, nimittäin arvostelemaan niitä periaatteita ja sitä tekniikkaa, millä ne valtionvarat, joista näissä hallituksen laskelmissa puhutaan, ovat kerätyt. Minun ei tarvitse pyrkiä osottamaan, kuinka väärät ne ovat. Luulen voivani pysymällä yksinomaan tämän armollisen esityksen pohjalla ja puitteissa, ottamalla ne tulot, jotka hallitus kerää sellaisina kuin se ne kerää ja menot sellaisina kuin se ne ehdottaa käytettäviksi, osottaa, että näiden rajojen sisäpuolellakaan tämä valtiovarain käyttö työväenluokan kannalta ei ole hyväksyttävissä.

Sivulla 30 olevasta yhteenvedosta näkyy, missä määrin valtion tulot ja menot on suunniteltu koottaviksi ja sivulta 18 nähdään laskelmia, mistä tulolähteistä nuo tulot hankitaan. Siellä me näemme ensin tuon ansiotuloista kertyvän vaatimattoman summan vähän päälle 20 milj. markkaa ja vielä vaatimattomamman välittömäin verojen summan hiukan päälle 6 milj. markkaa, mutta sitten koko huikean summan välillisiä veroja 59 milj. viisisataa tuhatta markkaa, koko huikean jo hallituksen laskelmissakin, ja huomioonotettava on, että se todellisuudessa on ja on ollut paljon suurempi. Tämä välillisillä veroilla koottavaksi hallituksen suunnittelema summa vuodelta 1915 nousisikin jo yli 55 % kaikista tuloista ja kaikilla veroilla koottavaksi harkittu summa yli 74 % kaikista valtion tuloista. Ja noissa välillisissä veroissa, joissa myöskin on kaksi osaa havaittavissa, on toinen puoli, nimittäin vientitullitulo sangen vaatimaton, tehden ainoastaan 1 milj. 650,000 markkaa. Tuontitulli on siis se, joka nuo verot tuottaa. Ja kenen kustannuksella ne sitten hankitaan? Hallituksenko, Suomen porvaristonko? Kyllä, mutta hyvin pienessä murto-osassa. Suomen kauppakapitalismi kyllä laittaa pääomista itselleen satulan selkäänsä, ja polvistuu tullikamarissa ottaakseen tullin satulaansa. Mutta kun se sen on saanut, ryömii se pois ja alkaa vähitellen siirtää tuota tullikuormitusta toisten kannettavaksi. Se määrä, minkä se voi siitä siirtää Suomen omistavain luokkain kannettavaksi, ei tule niille kovinkaan suureksi, sillä ne voivat pääomistaan, suurista tuloistaan laatia itselleen samallaisen satulan, jossa sitä kantavat. Mutta meidän maamme kauppakapitalismin täytyy lastittaa suurin osa tullitulojen määrästä sellaisille hartioille, joita mitkään suurten tulojen satulat eivät ole suojaamassa, työväestön hartioille, suureksi osaksi palkkatyöläisten hartioille, joiden palkat ovat mitättömän pienet ja jotka jo ovat hyvin pahasti hartiansa veriin kantaneet sitä tulliverotusta, mikä sen kannettavana on.

Eikä yksistänsä sillä hyvä, että hallitus tällä tavoin nykyisin lastittaa valtion tulot työväenluokan kannettaviksi. Minun ymmärtääkseni näissä budjettiriitaisuuksissaan ja yksipäisyyksissään hallituksen yksi paraimpia muureja ja puolustuslinnoja, joiden taakse se on voinut mennä, on sivulla 17 mainittu valtion rahaston pääoma, jonka hallitus on laskenut vuoden vaihteessa olevan 89 milj. markkaa. Se pääoma on koko hyvä turva hallitukselle, kun se tahtoo intrigeerata Suomen eduskuntaa ja Suomen kansaa vastaan ja se pääoma on myöskin koottu tuon hallituksen käytettäväksi Suomen työväestön, köyhälistön, ja jo kauvan aikaa Suomen palkkatyöväkiluokan tuottamilla tuloilla. Pieni vilkaisu 80- ja 90-luvun valtiotulojen kehitykseen todistaa meille sen, että tullitulot 80-luvulta alkaen jatkuvasti ja nopeasti ovat kasvaneet. Ja tuollaista verotustapaa katsottiin silloisissa vallanpitäjäpiireissä nähtävästi aivan oikeutetuksi. Jollen vallan pahasti erehdy, näyttää vuoden 1879 verotuskomiteakin pitäneen sitä käsitystä vääränä, että välilliset verot kohtaisivat raskaammin omistamattomia luokkia kuin omistavia. Se näyttää yhtyneen siihen käsitykseen, että välilliset verot kohtaisivat jokseenkin samalla tavalla kumpiakin. Miten pitkälle tässä pääomien keräämisessä jo päästiin 1880-luvulla, emme voi täysin tarkasti sanoa, sillä valtion puutteenalainen tililaitos tekee siinä haittaa. Mutta jotakuinkin paikalle lienee laskettu, jos sanoo, että jo 1890-vuoden lopulla näiden pääasiassa välillisten verojen avulla kyettiin Suomen valtiolle keräämään 64,817,000 markan pääoma, joista noin 42 milj. oli valtiorahastossa, 8,135,000 suostuntarahastossa ja 12,237,000 markkaa kulkulaitosrahastossa ja loppu muissa pienemmissä rahastoissa. 1890-luvulla jatkuu tämä sama politiikka edelleen sillä erotuksella vain, että suostuntavaroilla aletaan vielä kerätä lisää tuollaista pääomalinnoitusta ja että hallitus noihin aikoihin useimmiten pyytää eduskunnalta suostuntoja pikemmin liian paljon kuin liian vähän ja melkoisen auliisti se niitä saikin. Edelleen kerätään noina aikoina tuota linnoitusta nykyiselle hallitukselle siten, että valtion tulot lasketaan melkoisen

alhaisiksi. Valtion talouden todelliset tulot olivat näinä aikoina säännöllisesti ensin miljoonia ja sitten kymmeniä miljoonia laskettuja suuremmat. Siten kerätään valtion rahastoon suuret ylijäämät, joiden turvissa samainen rahapolitiikka edelleen jatkuu vuodesta toiseen kautta koko 1890-luvun. Miten suuressa määrässä silloin jo kerättiin noita varoja kulutusveroilla, selvittävät muutamat asiaa koskevat numerot. Vuonna 1891 kerättiin kulutusveroilla 64,1 % valtion silloisista tuloista, v. 1894 61,3 %, v. 1897 67 %, v. 1900 67,3 %. Yksinomaan tullit niistä tuottivat v. 1887 14,2, v. 1888 15,8 ja v. 1889 17,5, v. 1890 jo 20,5, v. 1895 23,8, v. 1896 27,5, v. 1898 35,8 ja v. 1900 40,2 %. Tuolla tavalla koko tuon ajan valtiotalouspolitiikka nojaa noihin kulutusveroihin ja sen kautta, kun ne tuolla tavalla nousevat, saavutetaan se tulos, että valtionrahaston ylijäämät vuosi vuodelta suurenevat ja suurenevat ja sitä tietä on siis välillisten verojen kautta Suomen köyhälistöltä ja Suomen työväestöltä kerätty sitä pääomamuuria, jonka takana nykyinen hallitus ilkkuu ja irvistelee kaikille eduskunnan pyrkimyksille valtiovarojen säännöstelemiseksi. Sama suhde on vielä osittain ollut nykyisissäkin yskikamarisissa eduskunnissa. 1908 vuoden valtion todelliset tulot tekivät noin 10,4 miljoonaa enemmän kuin mitä hallitus oli laskenut ja tekivät myöskin enemmän kuin mitä eduskunta oli laskenut. Vuonna 1910 10,2 miljoonaa enemmän kuin hallitus oli laskenut ja myöskin jonkun verran enemmän kuin mitä eduskunta oli laskenut ja niin vielä vuonna 1911. Tämän minusta pitäisi kehoittaa eduskuntaa nykyisissä oloissa siihen, että se pyrkisi mahdollisimman tarkat laskelmat tekemään valtion tuloista, jottei enää tuollainen pääomain kerääminen hallitukselle muuriksi kävisi päinsä. Etenkin ne tulot, jotka välillisten verojen kautta tulleina otetaan Suomen työväestöltä, kiskotaan suoraan, olisivat mahdollisimman tarkasti saatavat myöskin käytetyiksi; niistä ei olisi kerättävä sellaista kassapääomaa, joka olisi hallituksella turvana eduskuntaa itseään vastaan. Minä olisin kai oikeutettu tästä vetämään senkin johtopäätöksen että koko verotusjärjestelmä on väärä ja pikaista uudistusta kaipaava, mutta siihen minä en pyri. Minä pyrin vain muutamilla selostuksilla todentamaan sen tosiasian että valtion tulojen määräävimmät osat kuristetaan työväeltä, Suomen köyhälistöltä ja Suomen palkkatyöväestöltä välillisten verojen automaattisen, itsetoimivan koneiston avulla, jonka koneiston avulla kaikkien maiden hallitukset pyrkivät vapautumaan eduskuntien tulo- ja menoarviotarkastuksista.

Millä tavalla nyt tässä hallituksen esityksessä ehdotellaan näitä tuloja käytettäväksi? Vastauksella tuohon kysymykseen minä tahtoisin todistaa sen, että tämä hallituksen esitys ja hallituksen laskelmat vuotta 1915 varten ovat tuiki kelvottomat työväestön kannalta. Työväestöltä otetaan paljon, mutta jos tätä armollista esitystä selailee, niin täältä näiden menojen joukosta, jotka hallitus on suvainnut ottaa valtiorahaston tuloista maksettaviksi vuonna 1915, ei minun ymmärtääkseni löydä ainoatakaan sellaista erää, joka välittömästi tulisi koskemaan työväestöä. Tästä onnettomasta ja laittomasta suostuntabudjetista löytää eräitä pikkuisia eriä, jotka eivät nekään aivan välittömästi, mutta jonkun verran välillisemin joutuvat koskemaan työväestöä. Panisin ensin kansanlastentarhain kannatukseksi ehdotetun määrärahan 200,000 markaa, työväenopistojen avustamiseksi 40,000 markkaa ja luentokurssien kannattamiseksi 50,000 markkaa sellaisiksi. Myöntää täytyy etteivät nekään kaikki niin välittömästi tule työväestölle, mutta sinnepäin ne tähtäävät. Ja mitä nämä varat tekevät sitten kaiken kaikkiaan? Ne tekevät viheliäisen summan 490,000 markkaa. Ei siis puolta miljoonaa ja kymmeniä miljoonia kiristetään tuolta samalta työväestöltä veroina. Noin 3 % siitä määrästä, minkä tämä samainen hallitus on katsonut sotilasmenoina voivansa merkitä tähän laskelmaansa. Noin kolmisen prosenttia siitä se tarjoo Suomen työväestölle ja senkin ehdolla, että eduskunnan pitäisi allekirjoittaa myöskin hallituksen sapelikauppakirjat ja sotalaitoksen menot yleensä. Minä en puhu sen määrärahan laittomuudesta nyt, vaan tahdon verrata sitä menoerää 16,193,000 tähän edelliseen menoerään; sotalaitokseen kyllä katsoo hallitus asiallisestikin voivansa täydellä syyllä käyttää Suomen valtiolta puristamiansa varoja runsaasti 15 % kaikista valtion menoista, vaivaisen 3 prosenttia vain välittömästi työväestölle. Mutta katsotaan edelleen, ehkä hallitus ehdottaa joitakin menoeriä, jotka välillisesti toki jollain tavalla tulisivat myös työväestön ja koko Suomen kansan hyväksi. Kaiken järkevän valtiotaidon pitäisi ensi sijassa luoda kansalle edellytykset ruumiilliseen ja henkiseen hyvinvointiin. Kuinka tämä budjetti, nämä laskelmat huolehtivat niistä? Ottakaamme asia hyvin yksinkertaiselta kannalta, katsokaamme mitä täällä tarjotaan niille laitoksille ja niille keinoille, joilla Snomen kansan

terveyttä, fyysillistä olemusta koetetaan ylläpitää ja toiselta puolen sitä, mikä tässä on otettu sivistysmäärärahoiksi kaikille koululaitoksille. Minä olen laskenut täältä sivistystoimeen kohdistuvista hallintohaaroista yhteen lääkintöhallitukseen, lääkärinhoitoon maalla, Helsingin yleisille sairaaloille, lääninsairaaloille, mielenvikaisten hoitoon, lapsenpäästölaitoksiin, rokotukseen ja tarttuvien tautien ehkäisemiseen ehdotetut määrärahat. Ja mitä ne tekevät kaiken kaikkiaan? Ne tekevät summan 5,879,000 markkaa, noin vajaan kolmannen osan siitä, millä hallitus ostaa pistimiä ja sapeleita. Hallitus taitaa vähitellen opettaa tämän Suomen kansan istumaan pistimillä ja nieleksimään sapeleita ja maukkaaksi jälkiruuaksi tarjoo sille poliisipamppua, sillä poliisilaitoksen menot näkyvät tässä arviolaskussa myös enenevän. Erikoisesti tekisi tässä yhteydessä mieli kiinnittää huomiota eräisiin menohin, esimerkiksi tuohon menoerään mielenvikaisten hoitolaitoksille, joiden nousu tässä hallituksen ehdotuksessa 1914—1915 varten on hyvin pikkuinen. Minä olen äskettäin ollut tilaisuudessa henkilökohtaisesti kuulemaan lääkäreiltä heidän käsityksensä siitä, miten kurjaa todella on mielenvikaisten hoito tässä maassa. He sanovat, ettei mikään mielenvikaisten parantaminen tule kysymykseen. Vasta sitten kun sairaat ovat niin hulluja, etteivät voi tulla hullummiksi, heidät yleensä mielisairaaloihin saadaan. Mutta silloin kun parantamisen mahdollisuus olisi, ei niitä sairaaloihin saada. Hallituksen tarkoitus ja hyvä halu ehkä taitaisi olla, että täällä kaikki olisivat hulluja, silloin ei ehkä kukaan vastustaisi pistimiä. Ja kauniisti täällä pysyvät tasapainossa tarttuvien tautien ehkäisemiseksi tarkoitetut menoerätkin, vaikka minusta olisi hallituksen omalta kannalta ollut syytä vähän korottaa niitä, sillä yhdenvertaisuus silläkin alalla hirvittävästi kehittyy. Katsotaan, tarjooko tämä hallitus sitten Suomen kansan sivistämiseksi sen enempää. Se on suurimmaksi osaksi luokkasivistystä, mitä Suomen kansan nykyisellä koululaitoksella tarjotaan. Mutta tarjooko hallitus siihenkään mitään? Minä olen sitä varten laskenut yhteen Keisarillisen Aleksanterin-Yliopiston menoerän, koulutoimen ylihallituksen menoerän, normaalilyseoiden, klassillisten lyseoiden, realilyseoiden menoerät, alkeiskoulujen menoerät, tyttökoulujen menoerän ja valtioavun yksityisille kouluille, muiden alkeisoppilaitosten menoerät, kansakouluopettaja- ja opettajatarseminaarit, piiritarkastajat, muut kansakoululaitoksen menoerät, kuuromykkä-, sokeain-, tylsämielisten opetuslaitosten, aistiviallisten koululaitoksista johtuvat menot, sekä vielä yhteiskunnallista valistustyötä tarkoittavan vaatimattoman summan 169,000. Tämän mukaan, kun vielä valtion maataloudellinen opetus, nimittäin koulutilat ja niihin sijoitetut oppilaitokset ja muut maataloudelliset oppilaitokset sekä vielä teknillinen korkeakoulu, teollisuuskoulut, Tampereen teknillinen opisto, käsityö- ja ammattiopetus, kaikki kauppaopetus ja merikoulut otetaan huomioon, joten siis tähän minun laskelmaani tulisi sisältymään ymmärtääkseni korkeakouluopetus, tavallinen oppikouluopetus, nimittäin korkeakouluihin johtava opetus, se, mitä valtiovarastosta voidaan suorittaa kansakoulu-, teollisuus-, kauppa-, merenkulku- ja maanviljelysopetukseen ja vielä näitten tarkastuslaitoksille, niin ei hallitus kaiken kaikkiaan näille laitoksille, siis Suomen kansan luokkasivistykselle, anna muuta kuin sen, mikä se antaa pistimiin ja sapeleihin nim. 16,213,000 markkaa, joista 2,127,000 tulee maatalousopetuksen hyväksi ja 2,183,000 teollisuus-, kauppa- ja merenkulun hyväksi ja 11,000,000 oppikoulu- ja korkeakouluopetuksen hyväksi. Niukasti siis tämä hallitus ehdottelee varoja käytettäväksi niinhinkin tehtäviin, jotka olisivat jokaisen kapitalistisenkin hyvin hoidetun valtion ensimäisiä tehtäviä ja velvollisuuksia. Kasvamista vaan osoittavat poliisi- ja vankilamenot. Ihan kummiin ajatuksiin minun mielestäni saattaa esityksen loppupuolella oleva vankilain menojen kasvamista osoittava summa. Se synnyttää ajatuksen, että mitähän hallituksella nyt on tekeillä, kun se täällä niin varmasti sanoo, että »muuten ja kun vankien lukumäärä näissäkin laitoksissa aivan todennäköisesti tulee vuonna 1915 melkoisesti lisääntymään, on seuraavat määrärahan korotukset katsottu tarpeellisiksi» ja niin edespäin.

Tulos tämmöisestä tarkastelusta on minun ymmärtääkseni siis ollut, että Suomen työväestöltä puristetaan suurimmat osat valtion tuloihin, mutta välittömästi sen hyväksi käytetään tuskin mitään ja välillisestikin hyvin pieniä ja mitättömiä eriä. Hallituksen budjettiehdotuksissa esiintyvä politiikka on minusta hyvin vanhanaikaista. Järkevässä uudenaikaisessa maataloudessa, maanviljelyksessä ja karjanhoidossa, nojaudutaan jo paljon uudempiin menettelytapoihin. Siellä pannaan hyvälle ruokinnalle ja lannoitukselle merkitystä, mutta meidän hallituksemme on vielä kaskiviljelyksen kannalla, harjoittaen puhdasta ryöstöviljelystä veronmaksajiin nähden. Minuun teki äsken omituisen vaikutuksen kuulla täällä puolus-

tettavan erästä näistä suostuntaesityksistä tavalla, joka oli porvaristolle hyvin omituinen, tarkoitan vapaaherra Yrjö-Koskisen esitystä. Hän puhui, jos minä oikein ymmärsin, jotain siitä, että tuommoinen vero olisi säädettävä, jotta voitaisiin laittaa se rahasto pystyyn, mikä tarvitaan vanhuuden ja työttömyyden vakuutusta varten. Semmoisen rahaston keräämistä vastaan minulla ei ole mitään. Mutta minä pyydän vain huomauttaa, että siihen olisi Suomen porvaristolla, sen homman alullepanemiseen, ollut jo viime vuonna hyvä tilaisuus. Silloin kuin sosialidemokraattien suostuntakieltoehdotukset lopulta oli hylätty ja suostunnat päätetty myöntää, vaikka niitä ei tarvittu, silloin esitettiin myös sosialidemokraattien puolesta, että näistä nyt myönnetyistä varoista, kun hallitukselle niitä niin yllin kyllin tulee, varattaisiin osa tuommoiseksi rahastoksi, mutta Suomen porvariston silloiset edustajat tässä eduskunnassa julistautuivat hiukan toisella sadalla äänellä — en muista, oliko niitä 102 vai niille vaiheille — täysin solidaarisiksi tämän taantumuksellisista taantumuksellisimman hallitussuunnan kanssa eivätkä suostuneet tuommoista rahastoa perustamaan. Ja minä rohkenen nytkin suuresti epäillä, että tämmöinen esiinheitetty ehdotus on jonkunlainen kiertotie pyrkiä hyväksymään ja hyväksyttämään ei ainoastaan yksi suostunta, vaan lopulta kaikki suostunnat ja myöntämään hallitukselle sen kautta uusia varoja. Suomen järjestynyt työväestö on määrännyt edustajansa tässä asiassa olemaan jyrkän suostuntakiellon kannalla, ankarasti arvostelemaan tällaisia hallituksen esityksiä ja, silloin kun se uusia veroja pyytää, ne kieltämään. Minä olen koettanut osottaa, että meillä ei ole ainoastaan laillisia, muodollisia syitä kieltoon, vaan myös kaikki asialliset syyt. Olen koettanut tulla siihen aivan toisilla perusteilla, kuin millä osa Suomen porvaristoa suostuntakieltoja perustelee ja olen siinä mielestäni onnistunutkin. Minusta ne asialliset kelvottomuudet, mitä hallituksen esitys sisältää, ovat aivan yhtä suuressa määrässä velvoittavia kieltämään hallitukselta suostunnat. Porvaristo tässä eduskunnassa on ennen tullut tässä suotuntajupukassa ja koko tässä budjettijupukassa lopulta hyvin oraakkelimaiseen tulokseen ja se on, että suostuntoja ei tarvita, mutta suostunnat myönnetään. Enkä minä ihmettele, että se on siihen tullut, sillä se on kahdeltakin kannalta hyvin selitettävissä. Ensin Suomen porvaristolla ei ole sitä asiallista moittimisen syytä suuressakaan määrässä näitä hallituksen esityksiä vastaan, joita on meillä. Muutama karjanhoidon avustus-määräraha on ehkä jäänyt vähän vähemmälle, kuten täällä mainittiin, mutta suurimmaksi osaksi porvaristo saa, mitä se luokkalaitoksen ylläpitämiseksi tarvitsee, vieläpä se saa ammattijärjestöihinsä, maataloudellisiin seuroihinsa toista miljoonaa markkaa. Saako Suomen työväestö ammatillisiin järjestöihinsä mitään? Tältä kannalta katsoen Suomen porvaristolta on ymmärtääkseni asiallinen syy poissa kovin paljon ryhtyä suostuntakieltoja puuhaamaan. Ja toiseksi tässä, kuten suurpoliittisessakin kysymyksessä, voi porvaristo sittekin laskea, sovitella. Se voi tasata jotain sortajamme, saalistajaimme kanssa. Mitäkö se voi tasata? Se voi tasata kuormaa juuri tuon omituisen kieron suostuntapolitiikan kautta. Miten se voi tasata? Myöntämällä suostunnat, joita hallitus ei tarvitse muihin kuin pistinmiljooniin, ostamalla siten hallitukselta ne varat, joita tarvitaan, esim. kansakoululaitokseen ja jotka, jos porvaristo yhtyy suostuntakieltoon, jäisivät tulematta ja jotka kuitenkin ovat sellaisiin tarpeisiin välttämättömiä, joita Suomen porvaristo ei voisi jättää tavalla tai toisella tyydyttämättä. Kyllähän hallitus on hieman ilkeä, kun se panee Suomen porvariston tuollaiseen nuorallatanssija-asemaan. Se ottaa ensin laittomat sotilasmiljoonat. Porvaristo sanoo, että sisu nousee, se ei ole mukavaa. Hallitus sanoo: vai ei se ole mukavaa, vai yritätte te kieltää, maksakaa sitte itse muut menot, ne mitä tarvitaan kansakoululaitokseen ja sivistysmenoihin, ja silloin menee Suomen porvaristolta ja sen edustajilta täällä eduskunnassa sormi nenälle ja aletaan tuumia, miten nyt suu pannaan. Kyllä se on laitonta tuo sotilasmiljoonain vienti, mutta tuloksena on, jos kiellämme suostunnat, että meidän täytyy itse ruveta maksamaan eräitä suuria menoeriä eräisiin yhteiskuntatarpeisiin. Ja eipä Suomen porvariston eikä sen edustajain liene silloin kovin vaikeata oppia tuota nuorallatanssijain taitoa, kun kukkaro tulee opettajaksi ja kehottaa heitä ryhtymään suostuntain myöntämiseen. Se on minusta taloudellisesti edullinen seikka Suomen porvaristolle ja siltä kannalta, minä luulen, lähtevät myös Suomen porvariston edustajat, kun he pyrkivät noita suostuntoja myöntämään ja suostuntakieltoa vastustamaan. Meidän taholta on tässä eduskunnassa kerran lausuttu tätä suostuntajupakkaa käsiteltäessä, että me emme myönnä penniäkään sotilastarkoituksiin, vielä vähemmän semmoiselle hallitukselle, joka ei vastaa varojen hoita-

misesta, hallitukselle, joka polkee lakia ja sortaa kansan suuria joukkoja ja koko maata. Minä pyytäisin saada lisätä tuohon lausuntoon yhden seikan ja se kuuluisi: vielä vähemmän me voimme olla mukana siinä, että yhtään lanttia niistä varoista, joita käytettäisi tuontapaisiin menoihin, kuin tuossa lausunnossa esitetään käytettäväksi, otetaan Suomen työväenluokan taskuista. Sitä me suostuntakieltojen avulla koetamme viimeiseen saakka vastustaa.

Tämmöisellä lyhyesti suorittamallani tämän armollisen esityksen arvostelulla luulen tulleeni ainakin seuraaviin näkökohtiin. Ensinnäkin osoittaneeni sen seikan, että hallituksen pyrkimykset budjetin kahtiajakoon ovat laittomat ja että eduskunnan tulee niitä vastustaa, ja että näitten hallituksen laskelmien joukossa on myöskin laittomia menoeriä, sellaisia kuin miljoonat ja duumakustannukset, joita ei myöskään eduskunta voi myöntää. Tästä seikasta, tuosta myöntämättömyydestä johtuu myöskin se, että mitään sellaista suostuntatarvetta kun hallitus esittää minun nähdäkseni ei ole. Luulen myös todistaneeni, että hallituksella, laittoman politiikkansa tukena osaksi on ne entisenä aikana kansalta kiskotut säästöt, jotka ovat välillisen verotuksen avulla jo aikoja sitten syntyneet ja toisena apukeinona tuo välillisten verojen itse toimiva koneisto, jonka avulla se vielä tänäkin päivänä kykenee asettamaan raskaimman verokuorman Suomen köyhälistön kannettavaksi. — Ja lopuksi olen tullut siihen, että kaikilta asiallisilta kannoilta katsottuna — nuo edempänä mainitut olivat niitä laillisia, muodollisia puolia — että kaikilta asiallisilta kannoilta katsottuna tämä ehdotus Suomen työväestön luokalle, tämä varainkäyttöehdotus, on tyyten kelvoton, koska se huolehtii vain Suomen hallituskoneiston ja virkakoneiston rasvaamisesta etupäässä ja Suomen omistavien luokkien eduista, ja varsin riittämättömästi, turvaa edes sellaisia terveyshoidollisia ja sivistyksellisiä tarpeita, jotka ovat välttämättömät, puhumattakaan muista välittömästi työväestöä koskevista tarpeista ja niiden tyydyttämisestä.

Ja kaiken tämän yhteydessä minä myöskin olen ollut pakotettu huomauttamaan siitä seikasta, että Suomen porvaristo ja sen edustajat ovat kannattaneet tuon hallituksen politiikka juuri sillä, että he eivät ole tahtoneet silloinkaan, kun jo varoja hallitukselle on myönnetty, olla hyväksymässä sellaisia määräyksiä, joilla olisi koetettu hallitusta pakoittaa niitä varoja käyttämään edes osiksi Suomen työväestön hyväksi.

Kun minä tämmöisiin tuloksiin olen tullut, niin on mielestäni itsestään selvää, että minä en voi muuta kuin puolustaa, että tämmöisiä esityksiä antavalta hallitukselta sen pyytämät uudet verot kielletään. Suomen eduskunnan minun mielestäni, ei ainoastaan valtiovarainvaliokunnassa, mutta viime kädessä koko eduskuntana olisi valmistuttava sanomaan tyhjentävästi myöskin tuomitseva kantansa siitä sortopolitiikasta, mikä Suomen valtiotalouden alalla vallitsee. Suomen eduskunnan olisi käsittääkseni osotettava, että me nykyisissä oloissa, joitten laittomuudesta tai laillisuudesta me olemme niin selvillä, parhaiten karaktäriseerata sen sanomalla, että laittomuus meillä on säännöllinen tila, laillisuus poikkeustila, eduskunnan olisi osotettava, että näissä oloissa myöskin, valtiotalousasioissa on Suomen köyhälistö se luokka, joka kärsii eniten tästä sortopolitiikasta ja että sentähden Suomen taloudellinen vaurastuminen, sivistyksellinen edistyminen, ja koko yhteiskunnallinen kehitys joutuu kärsimään, sekä että eduskunta tämänkään tähden sille hallitukselle, joka valtapakkokeinoin ottaisi jo ennestään kyllin veroilla näännytetyltä kansalta uusia miljoonia, ei voi myöntää niitä uusia veroja, joita se pyytää. Minä en toivoisi, että ainostaan valtionvarainvaliokunta, vaikka sekin toivomus kai pettää, tulisi tämmöiseen tuloksen, mutta minä toivoisin, vaikka sekin toivomus on yhtä pettävä, että Suomen eduskunnan enemmistö voisi tulla tämmöiseen tulokseen. Tämmöiseen tulokseen tuleminen ei minun ymmärtääkseni olisi mitään erikoisesti sosialistista, mutta se olisi ainakin elävää kansallismielisyyttää, jota suomettarelainen diplomatia nykyisessä muodossaan ei ole. Se olisi kai myöskin elävää perustuslaillisuutta, sillä kaikkien perustuslaillisten puolueitten elävä perustuslaki täytyy olla kansassa. Sosialidemokraattien — minä tahdon sen vielä kerran toistaa — sosialidemokraattien, Suomen työväestön edustajain apua ja vaikutusta tässä eduskunnassa siihen, että tämmöiseen tarkoitukseen otettaisiin varoja ainakaan työväen taskusta, ei minun ymmärtääkseni tämän eduskunnan porvarillisen enemmistön tarvitse toivoa.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s: Armollinen esitys lähetettänee v a l t i o v a r a i n v a l i o k u n t a a n, ote keskustelupöytäkirjasta mukanaan?

Tämä tulee eduskunnan päätökseksi.

7) Lisäystä suostuntarahaston 1914 vuoden budjettiin

koskeva, tämän kuun 5 päivänä pöydällepantu armollinen esitys n:o 7 esitellään.

Puhemies: Puhemiehistö ehdottaa esityksen lähettämistä valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. E. S. Yrjö-Koskinen: Armollisessa esityksessä kehotetaan eduskuntaa parsimaan umpeen niitä läpiä, jotka raha-asiain ristiriita on repinyt tämän vuoden menosääntöön. Eduskunta tuskin ottanee tehdäksensä, mitä siltä pyydetään. Mutta evästyksenä valtiovarainvaliokunnalle minä lausun sen toivomuksen, että valiokunta ottaisi miettiäkseen, eiköhän löytyisi mitään keinoa eräitten kaikista kipeimpien tarpeitten tyydyttämiseksi. Esimerkkinä pyydän mainita sen erän n:o 2 80,000 markkaa, jotka ehdotetaan lisäksi sairaiden kansakoulunopettajain ja -opettajattarien avustamiseksi. Tällaisten apua tarvitsevien luku, jotka saivat avustusta valtiolta, nousi viime vuonna tuohon pelottavaan määrään 369, osittain epäilemättä sen johdosta, että edellisenä vuonna saman raha-asiain ristiriidan vuoksi ei oltu voitu antaa mitään. Mutta 300:aa alemmaksi se tuskin tänäkään vuonna laskee, ja 100,000 markkaa ei siis ylen suuria merkitse, kun muistaa että melkoinen osa näistä avuntarvitsijoista potee keuhkotautia tai jotain hermotautia, jolloin parantolahoito on usein ainoa apu. Monet heistä ovat vielä parhaassa ijässä ja voivat siis hyvällä hoidolla päästä vielä terveyteensä ja työkuntoon. Toiset ovat ikäloppuja joiden nääntymisestä kurjuuteen ei tämän maailman meno suurestikaan muutu. Mutta minä arvelen, ettei eduskunnalle tule kunniaa, jos se jättää nuo valistus- ja kasvatustyön raatajat avutta kokemaan kovan onnen osaa. Että eduskunnan huolenpito heidän tarpeistaan ja eräistä muistakin samanluontoisista tähän käsilläolevaan armolliseen esitykseen sisältyvistä asioista tietäisi peräytymistä siltä valtiooikeudelliselta katsantokannalta, jonka eduskunta on menosääntöön nähden omaksunut, sitä ei kukaan voine syyllä väittää. — Pyydän nöyrimmästi laskea tämän esittämäni näkökohdan valtiovarainvaliokunnan valistuneeseen harkintaan.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi ja päätetään lähettää armollinen esitys valtiovarainvaliokuntaan mukanaan ote keskustelupöytäkirjasta.

8) Varain osottamista valtiopäiväkustannusten suorittamiseen vuonna 1915

koskeva, kuluvan kuun 5 päivänä pöydällepantu armollinen esitys n:o 8, esitellään ja lähetetään puhemiehistön ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

9) Paloviinarahain budjettia vuodeksi 1915

koskeva armollinen esitys n:o 9, joka kuluvan kuun 5 päivänä pantiin pöydälle tämän päivän täysi-istuntoon, esitellään ja lähetetään puhemiehistön ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

10) Kulkulaitosrahastoa vuodeksi 1915

koskeva, tämän kuun 5 päivänä pöydällepantu armollinen esitys n:o 10 esitellään.

Puhemies: Puhemiehistö ehdottaa tämänkin esityksen lähetettäväksi valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Tokoi: Minä tahtoisin valtiovarainvaliokunnan huomioon kiinnittää, samalla myöskin ehdottaa, että valtiovarainvaliokunta tätä armollista esitystä käsitellessään ehdottaisi määrärahan uusien rautateiden rakentamista varten korotettavaksi 10 miljoonasta markasta, mihin se armollisessa esityksessä on laskettu, 15 miljoonaan markkaan. Minä pyytäisin tätä ehdotustani perustella parilla mielestäni asiallisella seikalla.

Ensinnäkin se seikka, että, kuten eduskunta tietää, jo valmiiksi päätettyjä ratoja, joita ei vielä ole alettu ollenkaan rakentaa, ja joita ei edes vielä kaikkia ole hallitsija vahvistanut, on kaikestaan nyt vielä rakentamatta noin 58 miljoonan markan arvosta, joten, jos tämä määräraha pidetään ainoastaan 10 miljoonana markkana, vetää tämän laskun mukaan vähintään 6 vuotta, ennenkuin eduskunnan jo päättämät radat, joista osa on jo 5 vuotta sitten päätetty, tulevat rakennetuksi. Tällainen viivytys tarpeellisten kulkuvälineiden hankkimiseksi maalle ja maan liikeolojen edistämiseksi ja kehittämi-

seksi ei suinkaan saata olla maan taloudellisen kehityksen kanssa sopusoinnussa, vaan päinvastoin. Maan taloudellinen edistys menee sitä nopeammin eteenpäin, kuta enemmän näitä välttämättömiä liikevälineitä saadaan maan eri osiin rakennetuiksi. Sen on eduskunta aikanaan, kun nämät asiat ovat olleet täällä käsiteltävinä, mielestäni selvästi julkilausunut. Se ryhmä, johon minulla on kunnia kuulua, onkin jo ennen tästä asiasta esittänyt samansuuntaisen käsityksen kuin minä tässä nyt esitän, ja toivoisin, että sille nyt annettaisiin suurempi huomio kuin ennen on annettu. Mielestäni hallitus, johonka tässä tapauksessa hyvällä syyllä voi lukea myöskin tie- ja vesirakennusten ylihallituksen, on asettunut kerrassaan omituiselle kannalle uusien rautateiden rakentamiseen nähden. Tietääkseni tie- ja vesirakennusten ylihallitus on monella tavalla osottanut haluttomuutta uusien rautateitten rakentamiseen siinä määrin kuin eduskunnan tekemät päätökset edellyttäisivät. Onpa, kuten viime vuonnakin, tätä tarkoitusta varten osoitettuja määrärahoja jätetty käyttämättäkin useita miljoonia markkoja. Ainakin Ylivieskan—Iisalmen rataa varten osoitettu 1 miljoonan markan määräraha on jätetty käyttämättä tosin näennäisesti siitä syystä, että eduskunnan sitä rataa koskevaa päätöstä ei ole vahvistettu. Mistä se johtuu, sitä en minä ainakaan tiedä, tuskin moni muukaan. Mutta sikäli kun saatan olettaa, ei ainakaan tie- ja vesirakennusten ylihallitus ole tämän asian edistämiseksi tikkua ristiin pannut. Samalla on se osottanut suurta vastenmielisyyttä varoja eduskunnan osottamassa mitassa käyttämään niihinkin ratoihin, jotka ovat olleet rakennuksen alaisina, nimittäin Jyväskylän—Pieksämäen ja myöskin Savonlinnan—Pieksämäen radoilla.

Toinen syy, mikä mielestäni yhtä suuressa määrässä puolustaa tämän ehdotukseni oikeutta, on se, että nykyään yhä suuremmassa määrässä varsinainen rakennustyöväestö, joihin myöskin rautatierakennustyöväestö kuuluu, kärsii ajottaista työttömyyttä, josta kieltämättä on maalle kokonaisuudessaankin, mutta eritotenkin juuri työväenluokalle ja varsinkin sille ryhmälle, joka työttömäksi joutuu, suuria kärsimyksiä ja se edellyttäisi, että yhteiskunnan, etenkin valtion täytyisi ryhtyä toimenpiteisiin myöskin työttömyysvaaran torjumiseksi. Ja sille olisi epäilemättä tässä hyvin kiitollinen tilaisuus tämän työttömyyshädän torjumiseksi käyttämällä suurempia summia uusien rautateiden rakentamiseen, jotka kuten on osotettu, samalla ovat välttämättömiä ja tarpeellisia maan taloudelliselle kehitykselle. Lyhyesti sanottuna nämä seikat tulisi valtiovarainvaliokunnan ottaa huomioon ja niiden perustuksella ehdottaa näitä määrärahoja korotettavaksi tässä mainitsemaani määrään.

Toinen kysymys, johonka tahtoisin tämän armollisen esityksen yhteydessä kajota, on se että meillä Suomessa samoinkuin monissa muissa naapurimaissa, on yhä enemmän kehittymässä olot sellaisiksi että työolot kaikilla aloilla pyritään järjestelemään säännöllisillä, kollektiivisilla tariffisopimuksilla. Mielestäni valtion, jonka ensi sijassa tulisi olla mallityönantajana yksityisille työnantajille, tulisi osoittaa hyvää esimerkkiä tässä suhteessa ja siitä syystä olisi hyvin tärkeätä saada aikaan kollektiivinen työsopimus valtion rautatierakennuksilla sekä kaikilla tie- ja vesirakennusten ylihallituksen alaisilla työmailla, sekä kanavilla että rautatierakennuksilla. Tätä seikkaa puolustaa sekin, että, kuten arvoisat edustajat, moni ainakin, tietää, esim. Norjassa on viimeaikoina tällainen kollektiivinen työsopimus saatu aikaan samallaisilla työmailla, nimittäin rautatien rakennusten työläisille. Samalla myöskin Norjan hallitus, niin porvarillinen kuin se onkin, on ollut paljon suvaitsevampi kuin meidän maamme hallitus, siihen luettuna myöskin meidän ylihallituksemme, josta tässä etupäässä on puhe. Norjan hallitus on osoittautunut ymmärtäväisemmäksi siinä että se on pyrkinyt tosiaan toteuttamaan sitä katsantokantaa että valtiosta syntyisi sellainen mallityönantaja, joka ei esiintyisi yksinomaan työvoiman riistäjänä niinkuin työnantajat tavallisessa merkityksessä pyrkivät olemaan, vaan myöskin ottaisi työnantajatoimensa yhteiskunnallisemmalta kannalta. Norjassa on, niinkuin tiedätte, hyväksytty valtion telakkatöissä 8 tunnin työpäivä, joka on varsin pitkä askel meidän oloihimme nähden ja tämä esimerkki kehoittaisi meitäkin pyrkimään siihen että valtion töissä pyrittäisiin ensin kollektiivisilla työsopimuksilla järjestämään työoloja ja toiseksi näillä sopimuksilla määrittelemään työaikaa säännöllisesti mahdollisimman lyhyeksi, sellaiseksi kuin se meidän oloissamme suinkin saattaa olla mahdollista. Mielestäni ei 8 tunnin työpäivä olisi mikään mahdoton vaatimus valtion työläisiin nähden.

Pyydän tässä yhteydessä mainita että alote tähän suuntaan onkin työntekijäin taholta jo tehty. Suomen tie- ja vesirakennustyöväen liiton puolesta viime kesänä jo esitettiin Suomen tie- ja vesirakennusten ylihallitukselle ehdotus

sellaiseksi yleiseksi työsopimukseksi, joka olisi otettava käytäntöön valtion uusilla rakennustöillä. Tämä ehdotus ei toistaiseksi ainakaan ole antanut tie- ja vesirakennusten ylihallituksen puolelta aihetta mihinkään toimenpiteeseen. Sikäli kuin olen kuullut on tämä ehdotus kierrellyt eri insinöörivirastojen kesken ja lienee palannut takaisin tie- ja vesirakennusten ylihallitukseen, joka ei ainakaan tiettävästi tähän saakka ole päättänyt siitä mitään, ryhtyisikö neuvotteluihin tai katsoisiko se asiakseen puolustaa tai vastustaa tällaisen kollektiivisen työsopimuksen aikaansaamista Suomen valtion rautateillä. Tällaista kollektiivistä työsopimusta puolustaa vielä sekin ettei ole ollenkaan harvinaista eikä tuntematonta että valtion rautateillä vallitsee ainakin eräillä osilla jotenkin pitkälle menevä mielivalta. Varsinkin alemmassa työnjohtajapiirissä tämä mielivalta menee usein aivan sietämättömiin, jonka suhteen ei eduskunnankaan olisi syytä ummistaa silmiään, ja näiden epäkohtien korjaaminen kävisi paraiten päinsä kollektiivisten työsopimusten avulla.

Pari vuotta takaperin tässä yhteydessä oli minulla tilaisuus huomauttaa tästä samasta seikasta. Tosin se tapahtui päätöskeskustelun yhteydessä. Silloin valitettiin oikeiston taholta että, jos tämä olisi ilmoitettu aikaisemmin, evästyskeskustelussa, niin olisi mietintöön voinut ottaa lausunnon, jossa eduskunta lausuisi ajatuksensa tällaisesta rajattomasta mielivallasta, mutta tällaisessa päätöskeskustelussa se oli mahdotonta. Siitä syystä minä pyydän tämän esittää hyvissä ajoissa että valtiovarainvaliokunta tietäisi kiinnittää tähän seikkaan tarpeellista huomiota. Siis olisi valtiovarainvaliokunnan kiinnitettävä huomiota siihen, eikö olisi mahdollista että eduskunta katsoisi asiaksensa lausua puoltavan sanansa siinä, että olisi saatava työolot järjestetyiksi Suomen valtion rautateillä ja kaikilla tie- ja vesirakennusten ylihallituksen alaisilla työmailla kollektiivisilla sopimuksilla. Siihen luulisi nykyisen ajankohdankin ja varsinkin sen taloudellisen kehityksen, missä meilläkin jo ollaan, antavan aihetta.

Vielä eräs aivan pieni huomautus sen johdosta, että tässä armollisessa esityksessä, sen sijaan että näitä määrärahoja uusien rautateiden rakentamiseen on ehdotettu vain 10 miljoonaa markkaa, on jotenkin suuri summa ehdotettu käytettäväksi uusien kiskojen ostamiseen vanhoille radoille. Tämä määräraha nousisi tulevana vuonna yli 2 miljoonan markan. Tosin on eduskunta aikaisemmin pyytänyt, niin kuin on mainittu, hallitukselta tarkempaa selvitystä tästä. Ja nyt luulee hallitus sen tarkemman selityksen asiassa antaneensa ja tulee perusteluissaan siihen että eduskunta, tarkemman selityksen saatuaan, tulee ilman muuta hyväksymään tämän ehdotuksen. Kumminkin ovat tässä jonkun verran omituisia nämä perustelut. Ensinnäkin on siinä omituista se, että sanotaan 30 kilon kiskojen Pietarin ja Helsingin välisellä radalla olevan niin kuluneita, että ne jo kuluneisuuden vuoksi olisi otettavat pois ja sijaan asetettava 40 kilon kiskot. Samalla sanotaan, että niillä radoilla, joilla on 20 kilon kiskot, ne ovat myös niin kuluneita, että ne olisivat otettavat pois ja pantava nuo toiset kuluneet kiskot niiden tilalle toisilta radoilta ja käytettävä näitä kuluneita kiskoja uusilla radoilla. Missä määrin tuo perustelu on oikea, sitä on mahdotonta näitä seikkoja teknillisesti tuntemattoman tarkalleen sanoa. Mutta jonkun verran omituiselta tämä perustelu tuntuu. Mihinkä sitten pannaan ne kiskot jotka 20 kilon radoilta otetaan, sitä ei hallitus sano. Ehkä ne taasen siirrettäisiin jonnekin muiden kuluneiden kiskojen tilalle ja niin tulisi tuollainen ikiliikkuja, jossa toiset kuluneet kiskot siirrettäisiin toisten kuluneiden tilalle.

Saattaa kyllä sanoa, että sillä on asiallinenkin puoli, jos nimittäin tahdotaan, niinkuin hallitus esittää, lisätä kulkunopeutta ja myös junien kuormitusta, että nämä kiskot ovat uutta liikennettä varten kelvottomat. Mutta tämä perustelu ei mielestäni ole riittävän selvä, jotenka valiokunta arvatenkin tähän seikkaan kiinnittää tarkempaa huomiota, kuin mitä esityksessä on mainittu.

Ed. P y k ä l ä: Esillä olevan armollisen esityksen sivulla n:o 10, missä alotetaan perustelu liikkuvan kaluston ottamisesta tulevan vuoden menoarvioon, pidetään kylläkin hyvää huolta niin kutsuttujen ensimäisen ja toisen luokan loistovaunujen varustamisesta. Mutta minä en lähde sanomaan kuinka kipeä tarve niillä lienee. Sikäli kuin rautatien varsilla sattuu liikkumaan ja näkemään, tyhjinä ne kulkevat. Tämä eduskunnan mielipide on jo siitä niin monasti lausuttu ettei siihen maksa sen enempää sanoja tuhlata. Jos nyt olisikin välttämätöntä että Pietarin ja Helsingin—Turun rautatiellä, missä kulkee enempi ulkomaalaisia, kuletettaisiin noita ensimäisen luokan boggievaunuja, niin on se tarpeetonta noilla sydänmaan vähäliikkeisillä radoilla ja siellä ne käsittääkseni

kulkevat tyhjinä. Tilasto osoittaa että ne antavat järjestään tappiota eivätka mitään tuloja valtion rautateille.

Mutta toinen seikka, jota ei voi jättää mainitsematta. Samassa armollisessa esityksessä ehdotetaan niin pieni summa tavarakuljetusvaunujen osalle että se ei merkitse mitään. Jokaiselle on tunnettua, minkälainen vaunujen puute on viime parina vuonna vallinnut Suomen valtion rautateillä. Se on ollut sellainen painajainen liikettä välittävälle yleisölle että vaunujen puutteen tuottamaa vahinkoa ei voida kyllin suureksi arvioida. Edellinen puhuja ehdotti, että nopeasti rakennettaisiin uusia rautateitä, mutta mitä se rautateiden jatkaminen merkitsee kun ei valmiitkaan radat voi liikettä palvella. Yksistään se, mitä vuosittain valmistuu uusia rautateitä ja mitä vanhaa liikkuvaa kalustoa poistuu käytännöstä, se tekisi 15 % joka vuosi lisää liikkuvaa kalustoa. Mutta niin ei ole kuitenkaan tapahtunut. Vuosina 1910—11 jolloin oli n. s. liikelama, oli vaunuja riittävästi rautateillä tarjona ja silloin rautatiehallitus ei nähtävästi ehdottanut uusia tavaravaunuja rakennettavaksi ensinkään. Vuonna 1912 oli vilkas liikevuosi, vuosi 1913 myöskin ja silloin tuli sellainen vaunujen kysyntä, että jokainen sen tietää. Turun kaupungin valtuusmiehet tarttuivat asiaan ja ehdottivat että kaupungin puolesta rakennettaisiin liikemiehille vaunuja. Eräät toiminimet kääntyivät rautatiehallituksen puoleen pyytäen lupaa rakentaa itselleen tavaravaunuja kulkemaan Suomen valtion rautateillä. Tämäkin evättiin. Viime keväänä kävi Karjalasta eräs lähetystö jäseniä valtiovarainvaliokunnan ja rautatiehallituksen puheilla, mutta ilman tulosta. Muilla radoilla vielä voi jonkun verran saada vaunuja, missä ne kulkevat edestakaisin, mutta Karjalan radalla se oli viime kesänäkin melkein mahdotonta. Yksistänsä Antrean asemalta viedään Kirkkosaaren satamaan Pietariin vietäväksi 35,000 standarttia sahatavaraa, noin 36,000 syltä halkoja puhumattakaan muista maatavaratuotteista, niin että noin 160 vaunua päivässä sulan veden aikana tarvitaan yksistään Antrean asemalle.

Tavarain hankkijain tekemät sitoumukset jäävät niin ollen täyttämättä, toiminimet, joilla on ulkomaille menevää tavaraa, saavat maksaa satoja markkoja vuorokaudessa sakkoja sentähden etteivät saa vaunuja viemään tavaroita lastauspaikoille, siellä odottaviin laivoihin. Nyt tulevan vuoden menoarviossa ehdotetaan rakennettavaksi 415 umpinaista tavaravaunua. Minä en tiedä, kuinka suuri kysyntä sillä alalla lienee, jonka vuoksi jätän kysymyksen siltä osalta koskettelematta. Mitä sitten tulee rakennettavaksi ehdotettuihin 220 avonaiseen tavaravaunuun, niin on se sellainen summa, jolle jokaisen täytyy hymyillä. Sikäli kuin tiedän on reviisori rautatiehallitukselle ehdottanut että tulevan vuoden kustannusarvioon otettaisiin ainakin 1,000 avonaista tavaravaunua ennenkuin voitaisiin puolitiehenkään kysyntää tyydyttää. Mutta laskelmien mukaan pitäisi olla 1,700 vaunua tulevana kesänä ennenkuin voitaisiin palvella liikettä Suomen valtion rautateillä. Tämä on seikka, johon valtiovarainvaliokunnan täytyy kiinnittää huomiota. Liikemiehet tekevät sitoumuksia määräpäivinä saattaa tavaransa merisatamaan tai halkotavaransa Pietariin. Jolleivät saa aikoinaan vaunuja ja tavaraansa satamaan silloin on ostaja oikeutettu purkamaan sopimuksen ja tavarat jää odottamaan uutta ostajaa. Se johtaa siihen että pienempiä liikemiehiä on uhannut taloudellinen perikato tämän vaununpuutteen tähden Karjalassa ja ylipäänsä Suomessa viime aikoina ja jollei tätä voida poistaa, niin Suomen valtion rautatiet eivät vastaa sitä tarkoitusta mikä niillä todellisuudessa pitäisi olla. Vieläkin synkemmät ovat seuraukset siitä, että lastaustoimissa oleva työväestö on melkein kokonaan urakkapalkkalaisia. Silloin kun ei voida siirtää aluksista vaunuihin tavaraa, silloin eivät tietystikään voi alukset uutta tavaraa lähteä hakemaan, joten työväki paraan työaikansa Vuoksen varrella tulee makaamaan niin mitättömän pienillä palkoilla, että tuskin pysyvät leivässä ja kun vedet talvella jäätyvät ja puutavarankuletus suurimmalta osalta seisahtuu, silloin lastaustyöväki on joutilaana ja kesäansion pitäisi riittää talvenkin varaksi, mutta tämä vaununpuute on vienyt siihen että ei ole voinut toimittaa töitä. Ennenkuin uhrataan miljoonia uusien rautateiden jatkamiseksi, pitää eduskunnalla olla selvillä, että valtion rautateillä on sellainen liikkuva kalusto joka kykenee täyttämään sen liiketarpeen, mitä yleisöllä on oikeus vaatia.

Ed. T o l o n e n: Samalla kuin kannatan ed. Tokoin ehdotusta, jonka hän teki äsken evästäessään valtiovarainvaliokunnan jäseniä, niin pyytäisin asianomaisen valiokunnan jäsenten, samoin koko eduskunnan jäsenten mieliin johtaa seuraavan kohdan nykyisestä toiminnasta valtion työmailla. Työtätekevän väen silmillä katsottuna tehdään joskus pikku susia, jotka kysyvät valtiotaloutta, jos saisi niin sanoa,

kun kansan kielellä sanotaan. Näistä mainittakoon tässä seuraava yksi, joka lienee viimeisiä. Se kuuluu näin: Kun oli ensin päätetty rakentaa rautatie Pieksämäen ja Savonlinnan välille ja myöhemmin Pieksämäen—Jyväskylän rata, silloin tietenkin tuli asianomaisille kysymyksenalaiseksi uuden ylikäytävän laittaminen samoin kuin muutenkin aseman laajentaminen Pieksämäen asemalla. Nyt alkaakin ylikäytävä olla valmis ja voidaan sitä verrata suteen, koska sillä on neljä jalkaa. Se on sellainen maantiesilta, jonka alla junat ja rautatie kulkee. Tuo silta on ensiksikin ruma ihmisten katsella. Ellei itse silta ruma ole, niin se ainakin rumentaa aseman seutua joltakin kulmalta katseltuna. Vaan eläimille on rumempi vielä mainittu silta. Sen yli kulkiessa pelkää hevoset, lehmät y. m. Moni kuormaajuri manaa ja huutaa pelkäävälle hevoselle, talviajalla, siksi että hevonen ei vedä, se laiskottelee, kuten työnantajan mielestä työntekijä. Siinä sanotulla sillalla ei pysy lumi, kuten muualla, joten siinä on paljon työtä pitkin talvea, jos vähänkin säälitään luontokappaleita. Ikävä kyllä, ei ole varmaa tietoa, mitä tuo lysti maksaa, mutta tiedetään, että se ainakin maksaa enemmän kuin yhden 100,000 markkaa. Tällaiset turhantyön tekemiset eivät voisi niinkään huomiota herättää, kun se ja muut työt tehtäisiin kunnialla, niin että siitä työntekijä saisi riittämään asti leipää, koska ylimmät työnjohtajat saavat tavallisen toimeentulon. Vaan asia on toisin. Näitä tyhmyyksiä koetetaan paikata työläisten kärsimyksillä. Kun mainittua siltaa tehtiin niin ajava ohikulkeva nähdessään työläisten hikoilevan ja kuultuaan, mitä he ansaitsevat, sai sellaisen käsityksen, että se on tavallista huonompaa hätäaputyötä. Jospa Pieksämäen asemalle uuden ylikäytävän rakentamiseen olisi pyydetty osalliseksi vanhoja rautatien työläisiä, niin olisi ehkä paremmat olleet tulokset. Esimerkiksi piirustuskilpailu olisi jätetty niille. Jos piirustukset eivät olisi tulleet aivan kunnolliset, niin ainakin niistä olisi saanut aihetta kunnolliset piirtäjät. Ehkäpä olisi käynyt niin, että ratapihaa olisi vähän siirretty tai maantietä ja ylikäytävää olisi siirretty toisaanne päin. Ehkäpä siitä vähemmästä työstä olisi työmiehillekin voinut maksaa vähäisen siedettävämpää palkkaa.

Tämän yhteydessä minä pyytäisin mainita, että nykyään valtion työmailla, josta ed. Tokoi äsken mainitsi, hyvin epäsäännöllisesti johdetaan ihmisiä sille tielle, joka johtaisi oikeudellisiin muotoihin, siveelliseen ja taloudelliseen elämään nähden. Sanottakoonpa nyt, että jos tämä valiokunta saisi esim. siihen asiaan kajota, millä lailla rautatien uutisrakennuksilla olevat työmiehet saavat muuttokustannuksia, silloin olisi johduttava siihen tulokseen, että esim. työläisperhe ja yksityinen mies saisi yksinäisen piletin, ettei sitä tarvitsisi 30—40 hengen kanssa yhteisessä piletissä ruveta kulkemaan, niinkuin viime aikoina on täytynyt tehdä. Siksikö vain, että on rahan puute, mahdollisesti vain sentähden, että on valtion taloudesta, valtion rahastoista ylettynyt nykyään kylliksi rahaa toisten parempiosaisten pilettihinnaksi, ja myös niille riittää paperia niin paljon, että ne saavat kaksikin pilettiä yksinänsä, jotka kerran parempaa palkkaa toivovat, mutta työläiset sitä eivät saa. Sitte, jotten väsyttäisi, niin jätän toiseen kertaan niitten asioitten paljastamisen, jotka näyttävät tarpeellisilta tulevaisuudessa.

Ed. Paasonen: Ed. Pykälän lausunnon johdosta täytyy minun huomauttaa, ettei valtiovarainvaliokunta voi ruveta hoitamaan vaunujen järjestelyä valtionrautateillä. Eduskunnassa on jo ennenkin keskusteltu vaunujen huonosta järjestelystä rautatiellä, ehkäpä siitä on jotain päätettykin. Rautatiehallituksen taholta on kyllä ryhdytty toimenpiteisiin vaunujen järjestelyn parantamiseksi m. m. perustamalla eräs uusi virkakunta, vaunutoimisto, mutta tästäkään ei ole tainnut olla tarkoitusta vastaavaa hyötyä. Olen vakuutettu, että vaikka valtiovarainvaliokunnassa ja eduskunnassa asian johdosta lausuttaisi toivomuksia, niin ei vaunujen järjestely voi paljon paremmaksi tulla. Rautatieläispiireissä vallitsevien käsitysten mukaan rautatiellä ei ole niin riittämättömän vähän vaunuja, kun vaan niiden järjestely saataisi vieläkin tarkoitustaan vastaavammaksi. Ed. Pykälä vastusti myöskin määrärahan lisäämistä rautatierakennuksiin, mutta minä luulen, että tässäkin olisi yksi syy, jonka avulla voisi vaunujen puutetta poistaa. Onhan tunnettua, että rataverkkomme on sellainen, että tyhjien vaunujen siirtäminen ratajaksosta toiseen tulee hyvin vaikeaksi ja tarvitsee niiden usein kulkea pitkät matkat. Kun saataisi poikkiratoja, ehkäpä niiden avulla voitaisi nopeammin siirtää vaunuja toisesta ratajaksosta toiseen ja täten välttää vaunujen kuljettamista tyhjinä pitkiä matkoja. Näin ollen olisi ed. Pykälän näkökannaltakin puolustettava lisätyn määrärahan käyttämistä uusiin rautatierakennuksiin että tyhjien vaunujen siirtäminen ratajaksosta toiseen kävisi no-

peammaksi ja täten voitaisi osittain poistaa vaunujen puutetta.

Ed. Pykälä: Viimeinen puhuja ymmärsi minua väärin. Minä päinvastoin huomautin että uusia ratoja tehdään sikäli kuin siihen rahoja riittää sen jälkeen kun liikkuvan kaluston aukot on täytetty. Minä myönnän myöskin, että edellisenä aikana vaunujen jako oli huonosti järjestetty, mutta sikäli kun viime aikoina on tullut selville, on epäkohdat aiheuttanut suoranainen puute eikä huono järjestely. Eräs Karjalan liikemieskokous valitsi kaksi henkilöä viime kesänä katsomaan, minkä verran on joutilaita vaunuja, ja toinen näistä läheteistä teki matkan Raumalle saakka ja hän toi sellaisen tiedon, että hän ei nähnyt joutilaita vaunuja missään (Vasemmalta: Kuka se oli?) Ja niille, jotka täällä koettavat väittää, että huono järjestely aiheuttaa epäjärjestystä vaunujen käyttämisessä, tahdon vaan huomauttaa, ettei siinä voida mitään järjestää, missä ei mitään ole.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi ja päätetään lähettää armollinen esitys valtiovarainvaliokuntaan, ote keskustelupöytäkirjasta mukanaan.

Puheenvuoron saatuaan lausuu:

Ed. Malmivaara: Suuren valiokunnan jäseniä pyydetään kokoontumaan huomenna k:lo 11 valiokunnan huoneeseen säätytalossa valitsemaan puheenjohtajaa ja varapuheenjohtajaa.

Ilmoitusasioita:

Puhemies: Vapautusta yksityisasiain tähden valtiopäivätoimista pyytävät ed. Wänniä ensi keskiviikosta seuraavaan perjantai-iltaan ja ed. Retulainen ensi keskiviikosta ensi perjantaihin k:lo 2 :een päivällä.

Näihin vapautuksenpyyntöihin eduskunta suostuu.

Puhemies: Seuraavan istunnon aika ilmoitetaan vastedes.

Täysi-istunto päättyy k:lo 9,55 i. p.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Iivar Ahava.

10. Perjantaina 13 p. helmikuuta

k:lo 6 i. p.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia:

Esitetään:

Siv.

1) 1911 vuoden valtiopäivillä lepäämään jätetty ehdotus asetukseksi pientiloista ja asetukseksi Suomen maalaisväestön asutusrahastosta 86

2) 1912 vuoden valtiopäivillä lepäämään jätetty ehdotus asetukseksi pientiloista ja asetukseksi Suomen maalaisväestön asutusrahastosta 87

Pöydällepanoa varten esitetään:

3) Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 1 eduskunnassa tehdyn ehdotuksen johdosta alamaisen adressin lähettämisestä Keisarilliselle Majesteetille 87

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat Danielson-Kalmari, Häyrynen, Kilpeläinen, Linna, Malmivaara, Marttila, Arvid Neovius, Paronen, von Troil, Tåg, Törmä, Törngren ja Virkki.

Ilmoitusasiat:

Vapautusta valtiopäivätöistä saavat: sairauden takia ed. Marttila toistaiseksi ja ed. Arvid Neovius tästä istunnosta sekä yksityisten asiain vuoksi ed. Linna tämän päivän istunnosta, ed. Virkki tiistaiaamuun saakka, ed. Aronen ensi keskiviikkoon asti, ed. Kilpeläinen tämän päivän istunnosta, ed. Hiidenheimo lauvantaiksi ja sunnuntaiksi, ed. Kanniainen huomispäiväksi ja ed. von Troil viikoksi tästä päivästä lukien.

Tiedonanto kahden edustajaksi valitun henkilön poissaolosta valtiopäiviltä.

Puhemies: Eduskunnalle on valtuutetun asiamiehen kautta Viipurin läänin itäisen vaalipiirin edustajaksi valittu kihlakunnantuomari, hovioikeudenassessori P. E. Svinhufvud ilmoittanut esteen saapumasta valtiopäiville valtiopäiväjärjestyksen 15 ja 21 §:n määräämässä ajassa. Tämän ilmoituksen mukana on jätetty edustajanvaltakirja sekä 26 päivänä tammikuuta päivätty lääkärintodistus, jonka mukaan asessori Svinhufvud sairauden tähden on estetty helmikuun kuluessa ottamasta osaa Suomen Eduskunnan työhön.

Puhemiesneuvosto ehdottaa, että tämä ilmoitus eduskunnalle tiedoksi annettuna merkittäisiin pöytäkirjaan.

Viipurin läänin läntisestä vaalipiiristä edustajaksi valitun lakitiedettenkandidaatti Jonas Castrénin puolesta on hänen valtuuttamansa asiamies jättänyt kirjallisen hakemuksen, johon on myötäliitetty edustajanvaltakirja ja jossa lakitiedettenkandidaatti Castrén pyytää niinikään myötäliitetyn lääkärintodistuksen nojalla toistaiseksi vapautusta edustajan toimesta. Mainitun lääkärintodistuksen mukaan, joka on annettu Meranissa viime tammikuun 17 päivänä, oli hakija vaikean taudin tähden pakoitettuna edelleen pysymään siellä ja estetty täyttämästä tehtäväänsä Suomen valtiopäivillä.

Tätäkin asiaa on puhemiesneuvosto käsitellyt, ja kun lakitiedettenkandidaatti Castrén estettynä itse saapumasta valtiopäiville ei ole voinut saada edustajanvaltakirjaansa tarkastetuksi eikä ryhtyä edustajatoimeensa, on puhemiesneuvoston käsityksen mukaan vapautus-

hakemuksen johdosta ainoastaan eduskunnalle ilmoitettava, että lakitiedettenkandidaatti Castrén mainitusta syystä on toistaiseksi estetty edustajatoimestaan, ja tämä pöytäkirjaan merkittävä.

Suuren valiokunnan puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja.

P u h e m i e s: Ilmoitetaan, että suuri valiokunta on kokouksessa 11 päivänä helmikuuta valinnut puheenjohtajakseen ed. L i s t o n ja varapuheenjohtajakseen ed. L i l i u k s e n.

Toimitus- ja tarkastusvaliokuntain varajäsenten luku.

P u h e m i e s: Varajäsenten luvun toimitus- ja tarkastusvaliokunnissa ehdottaa puhemiesneuvosto 18:ksi kummassakin.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. L i s t o: Minä pyydän kannattaa puhemiesneuvoston ehdotusta.

Keskustelun päätyttyä puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja annetaan tästä tieto eduskunnan valitsijamiehille.

Saatuaan vielä puheenvuoron lausuu

Ed. L i s t o: Minä pyydän täten kehoittaa eduskunnan valitsijamiehiä kokoontumaan tässä huoneessa heti tämän täysi-istunnon jälkeen.

Tiedonanto oppivelvollisuudesta y. m. tehdyn alam. eduskuntaesityksen raukeamisesta.

P u h e m i e s: Oppivelvollisuudesta y. m. tehdyn eduskuntaesityksen hylkäämisestä on senaatin talousosaston kansliasta saapunut kirje, jonka sihteeri lukee:

Keisarillisen Suomen Senaatin
Talousosaston Kanslia
Helsingissä,
helmikuun 3 p. 1914.

Suomen Eduskunnan Herra Puhemiehelle.

Hänen Majesteettinsa Keisari on, Keisarillisen Suomen Senaatin alistusta alamaisesti esitelläessä $\frac{\text{20 p:nä Marraskuuta}}{\text{3 p:nä Joulukuuta}}$ vuonna 1913, suvainnut Armossa määrätä, että Suomen 1910 vuoden määräaikaisen Eduskunnan oppivelvollisuudesta ja kansakoululaitoksen kustannuksista tekemä alamainen esitys ynnä asetusehdotukset jätetään huomiotta, ehdolla:

1) että yleisen oppivelvollisuuden säätäminen Suomessa lykätään tuonnemmaksi, kunnes valtiovaraston tila ja maan taloudellinen vaurastuminen tekevät tämän toimenpiteen toteuttamisen mahdolliseksi, sekä

2) että ne menot, jotka mainitusta toimenpiteestä saattavat koitua valtiolaitokselle, kaikessa tapauksessa määrätään suoritettaviksi Eduskunnan myöntämistä varoista eikä valtiorahastosta.

Tämän saan kunnioittaen Valtiopäiväjärjestyksen § 75 mukaan ilmoittaa Teille, Herra Puhemies, Eduskunnan tietoon saatettavaksi.

Keisarillisen Suomen Senaatin Talousosaston Varapuheenjohtaja, Hänen Keisarillisen Majesteettinsa Hovin Arvonimellinen Kamariherra

M. Borovitinoff.

Artur Degerholm.

P u h e m i e s: Tämä tiedonanto merkitään pöytäkirjaan.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) 1911 vuoden valtiopäivillä lepäämään jätetty ehdotus asetukseksi pientiloista ja asetukseksi Suomen maalaisväestön asutusrahastosta

esitellään; ja lausuu siitä

P u h e m i e s: Tämä ehdotus, joka eduskunnan kanslian ilmoituksen mukaan on 1911 vuoden valtiopäivillä jätetty lepäämään, on V. J:n 57 §:n mukaan nyt ensimmäisillä uusien vaalien jälkeen kokoontuvilla valtiopäivillä esille otettava ja 58 §:n mukaan käsiteltävä niinkuin uusi ehdotus. Puhemiesneuvosto ehdottaa sen lähetettäväksi maatalousvaliokuntaan.

Ehdotus lähetetään m a a t a l o u s v a l i o k u n t a a n.

2) 1912 vuoden valtiopäivillä lepäämään jätetty ehdotus asetukseksi pientiloista ja asetukseksi Suomen maalaisväestön asutusrahastosta

esitellään. Sen tehdessään lausuu

P u h e m i e s: Tämä ehdotus on eduskunnan kanslian ilmoituksen mukaan 1912 vuoden valtiopäivillä jätetty lepäämään, ja on se käsiteltävä samalla tavoin kuin edellinenkin. Puhemiesneuvosto ehdottaa että tämäkin ehdotus lähetettäisiin maatalousvaliokuntaan.

Eduskunta päättää lähettää ehdotuksen m a a t a l o u s v a l i o k u n t a a n.

Pöydällepano:

3) Alamaisen adressin lähettämisestä Keisarilliselle Majesteetille

koskeva perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 1 esitellään ja pannaan puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti pöydälle huomispäivän istuntoon.

Seuraava täysi-istunto on huomenna kello 1 päivällä.

Täysi-istunto päättyy kello 6,35 i. p.

Pöytäkirjan vakuudeksi:
Iivar Ahava.

11. Lauvantaina 14 p. helmikuuta

k:lo 1 p.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia:

Ainoa käsittely:

Siv.

Alamaisen adressin lähettämistä tarkoittava ehdotus 90

Asiakirjat: Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 1; ed. Ahmavaaran y. m. adressiehdotus n:o 1.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi ed. Hiidenheimo, Jalonen, Kanniainen, Linna, Malmivaara, Marttila, Paronen, Peura, von Troil, Tåg, Waarala, Wiljanen ja Virkki.

Ilmoitusasiat:

Vapautusta valtiopäivätoimista sairauden takia lääkärintodistuksen nojalla myönnetään kahden viikon ajaksi ed. Arvid Neoviukselle.

Laki- ja talousvaliokunnan, sivistysvaliokunnan ja työväenasiainvaliokunnan asettaminen.

Puhemies: Alotteiden johdosta, joita osaksi jo on tehty, osaksi tiettävästi tulee tehtäväksi, on puhemiesneuvosto katsonut tarpeelliseksi, että näillä valtiopäivillä asetetaan erityinen laki- ja talousvaliokunta, sivistysvaliokunta ja työväenasiainvaliokunta. Puhemiesneuvosto sentähden ehdottaa, että eduskunta päättäisi asetettavaksi nämä kolme valiokuntaa, joihin kuhunkin tulisi 17 jäsentä.

Keskustelu:

Ed. Anton Huotari: Minun mielestäni laki- ja talousvaliokunnan asettaminen on tarpeetonta, jonka vuoksi minä ehdotan, että tätä valiokuntaa ei asetettaisi. Tämä senkin vuoksi, koska myöhemmin luultavasti tulee tarpeelliseksi asettaa erikoinen kunnallisvaliokunta.

Ed. Listo: Kunnallisasiat on ennen käsitelty laki- ja talousvaliokunnassa, enkä minä tiedä, miksei kunnallisasioita, jos alotteita niistä tulee, voisi nyt niinkuin ennenkin lähettää laki- ja talousvaliokuntaan. Tässä ei siis ole kysymystä muusta kuin nimestä — nimitetäänkö kyseessä oleva valiokunta kunnallisvaliokunnaksi vaiko laki- ja talousvaliokunnaksi. Laki- ja talousvaliokunnan nimellä on vanha käytäntö puolellaan ja sentähden minä kannatan puhemiesneuvoston ehdotusta sekä toivon, että ed. Huotarin ehdotus hylätään.

Ed. Leivo: Minä puolestani pyydän yhtyä siihen ehdotukseen, jonka ed. Huotari on tehnyt.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Puhemiesneuvoston ehdotusta vastaan, että asetettaisiin sivistysvaliokunta ja työväenasiainvaliokunta, ei ole tehty mitään muistutusta, jotenka eduskunta hyväksynee ehdotuksen tässä kohden?

Tähän vastataan myöntävästi.

Puhemies: Puhemiesneuvoston ehdotus, mikäli se koskee sivistysvaliokunnan ja työväenasiainvaliokunnan asettamista on siis hyväksytty.

Puhemies: Mitä tulee ehdotukseen laki- ja talousvaliokunnan asettamisesta, on puhemiesneuvoston ehdotusta vastaan ed. Anton Huotari ed. Leivon kannattamana ehdottanut

tämän ehdotuksen hylättäväksi. Tulee siis äänestettäväksi puhemiesneuvoston ehdotuksen välillä ja ed. Anton Huotarin ehdottaman hylkäämisen välillä.

Puhemiehen käsitys myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Se, joka hyväksyy puhemiesneuvoston ehdotuksen, äänestää »jaa»; jos »ei» voittaa, on se hylätty.
Äänestyksessä ovat jaa-äänet voitolla.

Puhemies: Eduskunta on siis päättänyt hyväksyä puhemiesneuvoston ehdotuksen, että on asetettava laki- ja talousvaliokunta.

Sanavuoron saatuaan lausuu

Ed. Listo: Minä pyydän täten kehoittaa eduskunnan valitsijamiehiä kokoontumaan tässä huoneessa heti kun tämä kokous on päättynyt.

Puhemies: Eduskunnan jäsenille pyydän huomauttaa, että alotteiden tekemisen aika tulee päättymään ensi keskiviikkoiltana k:lo 12.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Alamaisen adressin lähettämistä Keisarilliselle Majesteetille

koskeva, eilen pöydällepantu perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 1 esitellään.

Puhemies: Asiasta sallitaan ensin yleiskeskustelu. Sen jälkeen, jos joku vaatii, toimitetaan erikoiskäsittely, jossa esitellään ehdotus kappale kappaleelta ja jonka jälkeenkin vielä voidaan tehdä ehdotuksia adressista kokonaisuudessaan. Kehoitan siis eduskunnan jäseniä ensin käyttämään puheenvuoroja yleiskeskustelua varten.

Yleiskeskustelu:

Ed. Manner: Ehkä sopisi näin aluksi katkismuksen tapaan tehdä kysymys, että mitä tällaisilla eduskunnan asiakirjoilla, adresseilla ja anomuksilla, yleensä tarkoitetaan, tai ehkä paremmin, mikä niitten tarkoitus oikeastaan pitäisi olla? Eräät porvarilliset ovat lausuneet, että niitten tarkoituksena olisi vastalauseen paneminen sen sorron ja kuristuksen johdosta, jota Venäjän vallanpitäjäin taholta Suomi ja sen kansa saavat kestää. Vastalauseen paneminen on yleensä heikommassa asemassa olevan ensimäinen ja välitön tahdon ilmaus. Jos tällaisilla eduskunnan asiakirjoilla tahdotaan panna vastalause, niin se ei ole minusta huono tarkoitus, ei ainakaan huonoimpia. Mutta vastalauseitakin voi tietysti panna monella tavalla. Sen voi tehdä siten, että lyhyesti ilmoittaa panevansa vastalauseen. Tällaisessa adressissakin voisi eduskunta kansan puolesta vastalauseensa ilmoittaa siten, että rubriikkina olevain puhuttelusanain jälkeen lyhyesti sanottaisiin, että eduskunta Suomen kansan puolesta ilmituo kansan vastalauseen vallitsevan sortopolitiikan johdosta. Mutta vastalauseen voi myös tehdä perustellen. Perusteltu vastalause on aina parempi kuin perustelematon, ainakin ajan pitkään. Siinä perustellussa vastalauseessa voi asianomainen vastalausuja kuvata asemaa, oloja, niitä seikkoja, jotka ovat vastalauseen aiheuttaneet ja synnyttäneet. Perustellussa vastalauseessa voidaan tosiolojen pohjalla esittää kansan mielipiteitä. Mutta vastalause voi olla vastalause, nimenomaan sisältämättä tuota muodollista ilmausta, että se on vastalause. Perusteltu vastalause ilman pontta, joka sisältää vastalauseen, on yhtä hyvä vastalause kuin mikä muu tahansa.

Sanoin jo, että perusteltu vastalause tämmöisissä oloissa, kuin meillä nyt on ja joissa eduskunta työskentelee, on aina parempi kuin perustelematon tai huonosti perusteltu vastalause. En puolestani ollenkaan tahdo kieltää sitä, etteikö eduskunta siis tällaisissa oloissa saisi ja etteikö sen sopisikin ilmaista kansan puolesta vastalausetta. Vaan pitäisi ainakin minun mielestäni tällaiseen eduskunnan asiakirjaan sisältyä muutakin. Minusta sen pitäisi olla myös tilinteko, tilinteko siitä, mitä on maata ja kansaa vastaan tapahtunut ja tehty niin hyvin niitten toimista, jotka ovat meidän maamme rajojen ulkopuolella, kuin myös niitten toimista, jotka ovat tämän maan rajojen sisäpuolella. Toisin sanoen: tämmöisessä eduskunnan asiakirjassa olisi myös arvosteltava, arvosteltava omaa menettelyä, jos se kaipaa sitä, arvosteltava Suomen kansalaisten ja eri kansalaisryhmien menettelyä, sikäli kuin on arvostelemiseen ti-

laa. Minä puolestani olen sitä mieltä, että nykyisissä oloissa meillä sietäisi ja olisi paljon aihetta arvostelemiseen. Jos yrittäisin tässä tilaisuudessa esittää edes pääpiirteissään niitä ajatuksia, jotka työväen mielissä liikkuvat juuri tässä suhteessa, niin se veisi liian paljon aikaa. Ehkä riittää, kun sanon, että minun huomatakseni Suomen työväki vaatisi eduskuntansa tässä laillisuustaistelussa, tässä kansallista olemassaoloaan puolustavassa taistelussa ei ainoastaan hyökkäämään ulospäin vaan myös iskemään sisässä, silloin kun on tarvis.

Mutta tämmöisessä eduskunnan asiakirjassa pitäisi minusta kolmanneksi vielä ilmetä myöskin ne toiveet ja harrastukset sekä pyrkimykset, jotka kansassa ja varsinkin siinä osassa kansaa, joka on koko kansallisen kehityksen pohjana ja perustuksena, vallitsevat. Sillä tämmöinen asiakirja ilman tuota lisäkettä on minusta sen laatuinen, ettei se koskaan voi löytää tarpeeksi ymmärtämystä ja vastakaikua niitten taholta, jotka ovat ulkopuolella näitten seinien. Ja näitten kansan toiveitten, pyrkimysten ja vakaumusten ilmaisun pitäisi tapahtua todellisella pohjalla eikä fraaseissa, otaksumissa, ynnä muilla semmoisilla vähemmän kelvollisilla tavoilla. Todelliset olot, yhteiskunnalliseen samoinkuin poliittiseen kehitykseen ja niiden muutoksiin vaikuttavat todelliset voimasuhteet ja voimat olisivat silloin manattavat esiin ja niihin vedottava. Kyllä oikeuteenkin vetoaminen voi olla hyvää. Älköön sitä kiellettäkö. Se on luonnollista. Mutta oikeus säilyy ja pysyy ja sitä yleensä on vain sikäli kuin on sellaisia oloja, sellaisia todellisia perusteita, jotka kunkin ajan »oikeuden» voivat taata olemassa olemaan. Minusta tällaisessa eduskunnan asiakirjassa tulisi tehdä niin paljon kuin suinkin sen saavuttamiseksi, että se tulisi kansaa hyödyttäväksi, sitä uusiin taisteluihin, uusiin ponnistuksiin innostavaksi, sen puolustustaistelua voimistuttavaksi ja puolustusvoimaa lisääväksi. Mutta, niinkuin pyhän hengen pilkkaamista, käyttääkseni pappien sanaa, tulisi tässä asiakirjassa välttää semmoista, mikä kansaa v a h i n g o i t t a a. Heikkoudet ovat inhimillisiä. Niitä voi jotenkin sietää. Puutteellisuudetkin voi kestää ja kärsiä. Mutta eduskunnan asiakirjassa ei saisi löytyä mitään sellaista, jota edes voitaisiin selittää kansaa ja sen kansallista puolustustaistelua vahingoittavaksi.

Minä koetin käsitykseni mukaan hahmotella piirteet siitä, mitä minusta tällaisessa asiakirjassa tulisi olla. Nyt minun sallittanee kysyä, vastaako tämä nyt eduskunnalle esitetty adressiehdotus näitä vaatimuksia? En kai erehtyne suuresti, jos sanon, että monet tämän eduskunnan porvarilliset haluaisivat tästä adressiehdotuksesta vastalausetta. Ehkä se perustuslakivaliokunnan porvarillisten mielestä ja heidän eduskunnassa olevien kannattajiensakin mielestä onkin sitä. Asioista on ihmisillä niin monenlaisia käsityksiä. Minun mielestäni se ei sitä ole, ei muotonsa eikä asiallisen sisällyksensä puolesta. Korkeintaan voisin olla valmis myöntämään: se on pyrkimystä, jonkinlaista pyrkimystä, hapuilua sinnepäin. Minusta tälle asiakirjalle on luonteenomaista ja tyypillistä se, minkä ed. Killinen evästyskeskustelussa niin runollisesti toi esiin, se on huokaus. Vanhat ja väsyneet, taisteluun väsyneet huokailevat, mutta kansa, jolla on luottamusta tulevaisuuteensa, kansan yksilöt, joilla on uskallusta kansansa kanssa taistella, eivät huokaile.

Tämä eduskunnan asiakirja ei ole myöskään tilinteko. Kirjainpäätös siinä on vaillinainen ja sen takia minä sanoisin, että se on väärä. Siinä on läpeensä työnnetty syy siitä sekasorrosta, joka tässä maassa vallitsee, siitä laittomuustilasta, siitä kuristuksesta, siitä yksityisten kansalaisten vainoamisesta ja yleensä siitä surkeasta asemasta, missä täällä nyt eletään, y k s i s t ä ä n venäläisten vallanpitäjäin niskoille. Mutta herrat tietänevät aivan yhtä hyvin kuin minäkin, että kyllä tässä syyssä on hiukkasen jakamista. Tässä maassa ovat Venäjän ministerineuvosto, Venäjän vallanpitäjät ja niiden täällä oleva huomattavin edustaja, kenraalikuvernöörin viran pitäjä ja nykyinen niin kutsuttu kotimainen hallitus saaneet runsasta apua ja turvaa muualtakin, vississä määrässä kokonaisten kansalaisryhmien puolelta, mutta erikoisesti useiden yksityisten Suomen kansalaisen nimeä kantavain Suomen miesten taholta. Kun eduskunta kuvaa vaikka lyhyinkin sanoin laittomuustilaa ja nykyistä maan asemaa, niin ei sen pitäisi niin yksipuolisesti sitä tehdä kuin adressiehdotus tekee. Minulle on kyllä sanottu monta kertaa ennen perustuslakivaliokunnassa, ja muistaakseni nytkin taisi joku siitä huomauttaa, että tällaiseen tilintekoon ei ole mitään järkevää syytä, että Hänen Majesteetillensa ei tarvitse mennä luettelemaan, että esimerkiksi senaatin oikeusosasto aikoinansa suostui ilmoittamaan Viipurin hovioikeuden lainkuuliaiset jäsenet kenraalikuvernöörille yhdenvertaisuuslain rikkomiseen vikapäiksi ja muita tällaisia yksityistapauksia. Ei suinkaan tällaista tarvitsisikaan kertoa sen takia, etteikö Pieta-

rissa ja niissä valtapiireissä, joiden käsiteltäväksi tämäkin kirjelmä joutuu, tätä jo tiedettäisi. Mutta tämä on tarpeellista sen takia, että kansanjoukot näkevät, että eduskunta ei tahdo salata niitä mätähaavoja — rohkenen sanoa —, joita meidän yhteiskuntaelämässämme on havaittavissa tämmöisissä asioissa, juuri kansallista olemassaoloa koskevissa asioissa.

Viittaan adressimietinnön 3 sivun toiseen kappaleeseen. Siinä on puhuttu, että niiden toimenpiteitten vaikutuksesta, joita on jo toteutettu ja suunniteltu Suomen oikeuksien syrjäyttämiseksi, on seurauksena se, että »rauhallista kehitystä tarkoittava edistyslainsäädäntö jää pysähdyksiin». Tämäkin on vississä suhteessa totta. Mutta se on vain puolitotuus. Kukaan työläinen ja kukaan tässä eduskunnassa oleva työläisten edustaja ei tahdo eikä voi kieltää tätä tosiasiaa. Mutta yhtä totta kuin tämä, on myöskin se, että meidän hallitusvirastoissamme — mainitsen yhden semmoisen —, esimerkiksi teollisuushallituksessa, on toimittu siihen suuntaan, että tuota edistyslainsäädäntöä on pysäytetty. Jos kansa eduskunnan hyväksymässä asiakirjassa näkisi koko totuuden tässäkin suhteessa sanottuna, niin se varmaankin suuremmalla luottamuksella katsoisi edustajien toimintaan ja työhön ja varmaankin suuremmalla harrastuksella myöskin sitä seuraisi. Kuten sanoin, on se tilinteko, se kirjainpäätös, mikä kuitenkin tällaisessa lyhyessäkin asiakirjassa tulisi olla, vaillinainen ja väärä. Mutta ei tässä asiakirjassa myöskään esiinny kansan toiveet, sen tulevaisuuden toiveet ja tulevaisuuden luottamus sellaisessa valossa ja sellaisella tavalla kuin sen pitäisi esiintyä. Täällä sanotaan, että Suomen kansa ei voi edelleenkin olla luottamatta asiansa oikeuteen. Ei kai se voikaan olla luottamatta, kun kerran ollaan vakuutettuja siitä, että sivistyneen kansan taistelu olemassaolonsa puolesta on oikeaa, hyväksyttävää, kaunista ja jaloa. Mutta paljas luottamus tuohon oikeuteen yksistänsä ei ole se, joka voi kansan itseluottamusta ja itsekunnioitusta pystyssä pitää. Jos luottamus yksistään perustuu joukkoon lakikirjoja, muutamiin satoihin pykäliin ja teoreettisiin vakuutuksiin, niin silloin se luottamus on heikolla perustalla. Yhtä heikolla pohjalla se on, jos kansan luottamus tällaisissa oloissa perustuu hallitsijan hyvään tahtoon ja harrastukseen. Minä kyllä tiedän, että Suomen perustuslakien mukaan, kuten tämän adressin loppupuolella sanotaankin, »hallitsijan tulee oikeutta ja totuutta vahvistaa, rakastaa ja varjella, mutta nurjuutta ja vääryyttä kieltää, hävittää ja polkea». Viime istuntokaudella tältä samalta paikalta eräs meidän sosialidemokraattien puhuja lausui, että nykyisin Venäjällä ja myöskin asiallisesti siis siihen läheisesti liittyneessä Suomessa hallitsijan ja suuriruhtinaan asema on sellainen, että hän enemmän tai vähemmän on niitten voimien vaikutuksen alaisena, jotka hänen ympärillänsä ovat, nimittäin taloudellisten ja poliittisten voimien. Luottamus hallitsijan persoonalliseen toimenpiteeseen, vaikka sen täytyykin muodollisista syistä ainakin otsikossa esiintyä meidän oloissamme, on perustus, jolleka ei kukaan porvarillinen realipolitikoitsija edes kai voine rakentaa, saatikka sitten työväki, jolla on toisenlainen maailmankatsomus ja toisenlainen historiankäsitys kuin herroilla. Taloudelliset tekijät yhteiskunnassa ne ovat, jotka lopulta määräävät kehityksen suunnan, ne vaikuttavat yhteiskunnassa elävien yksilöittenkin toimintaan voimakkaasti, niin pienessä kuin korkeassakin asemassa olevien. Minusta ei nykyaikaisen eduskunnan, kansanvaltaisen eduskunnan, sopisi kieltää tätä eikä kieltäytyä tätä julkisesti sanomasta.

Tämä adressiehdotus on pääasiassa luettelo asioista. Se on epäselvä. Edellisessä olen viittauksin koettanut osoittaa, että se on sitä. Se on kierokin osittain; siinäkin suhteessa olen koettanut mielipiteeni tulkita — ja se on näin ollen myöskin harhaan johtava. Kun se minusta on tämmöinen, niin se ei ole niin paljon hyötyä tuottava Suomen kansalle, kuin se saisi olla ja kuin sen tulisi olla. Ehkä se herrojen mielestä sitä on riittävästi. Mutta omasta puolestani sanon — ja luulen, että minä en työväenkään yleisen mielipiteen suhteen erehdy, jos sanon, että se ei semmoisena, kuin se nyt esiintyy, ole kyllin hyödyllinen ja arvokas. Mutta siinä on minusta vielä sekin vika, josta aikaisemmin sanoin, että sitä pitää välttää niinkuin pyhän hengen pilkkaamista. Se on myöskin vahingollinen.

Minä koetan ajatukseni tässä suhteessa selittää. Ei kai kiellettäne, että jokainen myönnytys, jokainen myöntyväisyyslupaus, joka kansallisia puolustusmahdollisuuksia ehkäisee, että jokainen myönnytys, joka kansallista puolustusvoimaa heikentäisi, on vahingollinen. Jos piiritetyssä kaupungissa tai piiritetyssä joukossa joku sen joukon jäsen ojentaa tämän joukon muonavaroja viholliselle tai ryhtyy toimenpiteisiin siinä suhteessa, että puolustajien käsiä sidotaan, niin se on varmasti vahingollista, ja luulen, että piiritetyssä kaupungissa taistelevien, rehellisten taistelevien joka ainoa jäsen

olisi valmis sanomaan niistä, jotka noin tekevät, että ne tekevät petturin työn. Mietinnön kolmannella sivulla ensimäisessä kappaleessa on lause, jonka pyydän lukea, vaikka herrat sen tietysti ovat lukeneet: »Ja noiden seurauksien täytyy tuntua sitä aiheettomammilta, kun kehityksen vaatimia välttämättömiä uudistuksia ei olisi ollut mahdoton saada toimeen perustuslain mukaisessa järjestyksessä». Herra Ahmavaara kai muistanee hyvin, kuinka tämä oli alkuperäisessä alotteessa. Minä pyydän senkin lukea: »Ja noiden seurauksien täytyy tuntua sitä aiheettomammilta, kun Suomen kansa on osottanut olevansa valmis ottamaan varteen valtiollisesta asemastaan johtuvat velvollisuudet, ja kun oikeutettuja vaatimuksia ei olisi ollut mahdoton saada tyydytetyiksi perustuslain mukaisessa järjestyksessä». Tämä ei näin pinnalta katsoen ole niin tavattoman julman näköinen. Minä käsitin valiokunnassa, kun herra Ahmavaara puolusti tätä alotteen lausetta niin hartaasti, että hän on sen isä tai ainakin kummi. Tämä adressiehdotuksen lukemani lause on valiokunnan arvoisan herra puheenjohtajan kädestä lähtenyt. Se on vähän taitavammin kyhätty kuin ed. Ahmavaaran lause. Minun sallittanee kertoa, että valiokunnassa ensimäisessä käsittelyssä tämä adressialotteen lause tuli poistetuksi. Yksi valiokunnan arvoisa porvarillinen jäsen kannatti meidän vaatimustamme siinä suhteessa. Toisessa lukemisessa se tuli tässä muodossa takaisin. Minä puolestani en valiokunnassa olisi niin tavattoman paljon ymmärtänyt pelätä tätä lausetta, ellei valiokunnassa olisi minua siinä suhteessa hiukkasen opastettu. Valiokunnassa nimittäin asiasta puheen ollessa ilmoitettiin, että joku valiokunnan jäsen oli sitä mieltä, että tämä lause tässä vissillä tavalla tarkoitti sitä, että jos eduskunta saisi laillisessa järjestyksessä käsiteltäväkseen Venäjällä nyt vireillä olevan kysymyksen Suomeen asetettavasta viljatullista ja Suomessa tehtyjä poliittisia rikoksia koskevasta laista, niin olisi mahdollista saada täällä niistä asioista jonkunlainen täysin laillinen eduskuntapäätös. Tämän kuultuamme oli jo täysin mahdotonta millään tavalla suostua, saatikka sitte edesauttaa tällaisen lauseen tulemista mietintöön. Valiokunnan porvarillinen enemmistö on sen kumminkin sinne hyväksynyt, ja siellä se nyt on. Ja paljonko on toiveita siitä, että eduskunta sen sieltä poistaisi, on minun hyvin vaikea mennä sanomaan. Se mitä minä äsken sanoin siitä, että joku piiritetyn kaupungin puolustajista luovuttaisi muonavaroja tai ryhtyisi toimenpiteisiin puolustajien käsien sitomiseksi, se minusta soveltuu hyvin myöskin arvosteluksi tässä tapauksessa.

Mietintö on, niinkuin meidän mietintöön liittämämme vastalause sanoo, heikko ja vahingollinen. Sentakia minä en sitä voi kannattaa ja hyväksyä ja minä uudistan vielä, että luulen Suomen tuhansien työläisten, valitsijaimme, olevan tässä kanssamme yhtä mieltä. Meidän sosialidemokraattien syy ei ole, että mietintö on sellainen. Me olemme valiokunnassa yrittäneet siitä lyhyestä ajasta huolimatta, joka siellä oli käytettävänä — parissa päivässä asiakirja siellä valmistui ja me emme tahtoneet jarruttaa — korjauksia tavalla tai toisella aikaansaada, siinä kuitenkaan onnistumatta. Herraskokoomus siellä oli ja pysyi ehjänä. Ne näkyivät pelkäävän sen rikkoontumista ja hoitelivat sitä niinkuin jotain kallista aarretta. Ja kallis aarrehan se kokoomus lieneekin herroille. Kuinka vahva se kokoomus on, toisin sanoen, kuinka lähellä perustuslailliset ovat suomettarelaisia tai kuinka lähellä suomettarelaiset ovat perustuslaillisia, on asia, josta minä en voi mennä suuria sanomaan. Huomautan vain, että herra Serlachius, joka kai yleensä on tunnettu suorapuheiseksi herraksi, siellä lausui, että hänelläkin olisi hyvin paljon tämän kirjelmäehdotuksen johdosta sanottavaa, mutta jos hän sen sanoisi, niin silloin se lapsi särkyisi, se kokoomuslapsi nimittäin. Minä luulen, että herra Serlachiuksella oli tässä paljon oikein. Me emme pystyneet sitä lasta siellä särkemään ja sentähden tämä mietintö on semmoinen kuin se on. Jos se olisi särkynyt, niin ehkäpä perustuslaillisista jotkut ainakin olisivat olleet valmiit äänestämään tuon myöntyväisyyslupauksen pois.

Kun asiat nyt tässä suhteessa ovat niin kuin ne ovat, niin kolmanneksi pyydän vaivata herroja kysymyksellä, mitä sitten pitäisi tehdä? Edellä jo olen koettanut selvittää, mitä tällaisten eduskunnan asiakirjain tulisi sisältää ja mimmoiseksi ne pitäisi laittaa. Se kai siis on selvää. Me koetimme tämän käsityksemme mukaan siellä toimia ja ehdotimme adressialotteen muutettavaksi anomusehdotukseksi, jossa perusteellisesti, todistellen vaikuttavasti kuvattaisiin nykyistä poliitillista asemaa, sen eri ilmiöitä. Meidän tämä ehdotuksemme hylättiin. Herrat ilmoittivat, ettei heilläkään tällaista vastaan mitään ole, mutta tässä tapauksessa se ei muka sovi. Me koetimme toista keinoa, me toivoimme, että siellä olisi yhdenvertaisuuslakikysymyksistä, yhdenvertaisuuslakiristi-

riidoista, jotka epäilemättä kaikkia oikein ajattelevia kansalaisia ja niitten mieliä tässä maassa järkyttävät, olisi laitettu perusteellisempi kirjelmäehdotus, jossa olisi kuvattu tosiolojen mukaan niitten urhoollisten miesten taistelua, jotka ovat laeista kiinni pitäneet ja lähteneet Krestyyn kärsimään vakaumuksensa puolesta, mutta myöskin leimattu isänmaan pettureiksi ne, jotka ovat näitten miesten taistelua häirinneet ja vahingoittaneet ja myöskin koko maata vahingoittaneet. Tämä on etupäässä herrojen asia, porvarien asia, mutta sillekään ehdotuksellemme emme saaneet kannatusta. Tällaisessa asiakirjassa sietäisi voimakkaaasti ja perusteellisesti kuvata nykyisten venäläisten vallassa olijain sorron luonnetta, sen taloudelliset syyt ja lähtökohdat ja sen poliitillisia ilmiöitä ja toimintaa. Siihen olisi kyllä aihetta ja syytä. Silloin voitaisiin nykyisten Suomen kansan sortajien tekojen valossa paljastaa niitten todelliset tarkoitukset, ja sellaisessa asiakirjassa voisi ja saisi eduskunta heittää yli laidan ne kansan jäsenet, jotka ovat asettuneet eduskunnan lausumia selviä vaatimuksia ja päätöksiä vastaan, jotka ovat asettuneet vastustamaan kansallista puolustustaistelua. Sellaisessa asiakirjassa voisi osottaa, että taloudelliset olot, olevat olot, luovat edellytyksiä niille voimille, jotka lopultakin tulevat Suomen kansan puolustustaistelun tekemään hedelmälliseksi ja uskoakseni myöskin voitolliseen, kansalle hyödylliseen tulokseen vievät. Semmoinen asian käsittely, semmoinen asiakirja minusta ei innostuttaisi ainoastaan sen tekijöitä, tämän eduskunnan jäseniä, vaan se innostuttaisi myöskin näitten seinien ulkopuolella olevia Suomen kansalaisia, se varmaan paisuttaisi puolustustaistelua ja elähyttäisi sitä.

Minun on kuitenkin tässä vielä lopuksi myönnettävä, että tällaiset anomukset, adressit ja asiakirjat, joita täällä laitetaan, eivät sentään asiallisesti vaikuta taisteluun niin tavattomasti. Eivät ne vaikuta ratkaisevasti sinne eivätkä tänne, ne eivät voi hellyttää Suomen Suuriruhtinaan sydäntä, ne eivät voi myöskään meidän kansallemme antaa niitä voimia, joita meiltä nyt puuttuu asemaamme täysin turvataksemme, eivätkä ne voi myöskään meidän ulkopuoleltamme maasta tallata ylös niitä voimia, jotka voisivat meitä suojella ja vainoojiamme työntää syrjään. Paljon parempi tapa olisi meidän kansan, varsinkin kansan syvien rivien puolustusvoimaa lisäämään se, että te herrat, te, joilla on sentään valta tässä eduskunnassa käsissänne, ja joilla on vaikutusvaltaa varmaankin sekä hallitukseen että hallituksen korkeimpiin käskijöihin, että te yrittäisitte tehdä voitavanne kansan taloudellisen, aineellisen ja henkisen vaurastumisen hyväksi. Laittakaa kansaa hyödyttäviä, sen asemaa parantavia uudistuksia, vaatikaa, ettei niitä haudata hallituksen komeroihin, ettei niitä vastaan saa kansalaisryhmät ja viranomaiset vehkeillä, laittakaa, että ne tulevat voimaan, laittakaa työväen suojeluslait, laittakaa kieltolaki voimaan ja niin poispäin ja älkää vastustako meidän työväen edustajien taholta tehtyjä vaatimuksia työväelle hyödyllisten parannusten aikaansaamiseksi. Se on paljon parempi keino Suomen kansan suurien joukkojen puolustustarmon ja puolustusinnon kohottamiseksi kuin tämmöiset paperipinkat, vaikka niilläkin, kuten olen koettanut osoittaa, on merkityksensä ja hyväkin merkityksensä, jos ne ovat hyviä.

Minä toistan vielä, että puolestani en voi tätä adressiehdotusta hyväksyä; se käy meidän vastalauseestamme ilmi. Luulen osaavani oikeaan, kun sanon, että sosialidemokraattisessa ryhmässä ei löytyne ketään, joka olisi valmis äänellänsä hyväksytyksi saattamaan tätä teidän adressianne, herrojen adressia. En minä ainakaan kenenkään ole kuullut sellaista mielipidettä esittävän ja tuskinpa sellaista onkaan nyt, kun ei enää varatuomari Kotonenkaan ole täällä. Me siis todennäköisesti tulemme äänestämään yksimielisesti tätä vastaan. Mutta olen kuitenkin sitä mielipidettä, ettei saa aivan negatiivisesti suhtautua tällaiseen asiaan, että pitää myöskin yrittää jotakin positiivistakin tehdä. Ja se minun positiivinen ehdotukseni sisältyy siihen, mitä jo valiokunnassa ehdotimme, että tästä adressista, sen alaan kuuluvista asioista ja sen kanssa välillisesti ja välittömästi yhteydessä olevista seikoista tehtäisiin anomus, asiakirja, jossa perusteellisesti ja todellisesti Suomen kansaa hyödyttävästi tehtäisiin asioista selvää siihen tapaan kuin olen tässä lausunnossa koettanut osoittaa. Sentakia pyydän ehdottaa asiassa seuraavaa: että eduskunta palauttaisi valiokunnan ehdotuksen perustuslakivaliokuntaan takaisin niin muutettavaksi, että se sisältää ehdotuksen anomukseksi, jossa perusteellisesti ja vakuuttavasti todistellen käsitellään sitä Venäjän vallanpitäjien harjoittamaa ja johtamaa politiikkaa, joka tarkoittaa Suomen kansan itsehallinto-oikeuden ja valtiollisen vapauden sortamista ja hävittämistä ja varsinkin kansan suurien joukkojen taloudellista riistämistä.

Ed. M a n n e r m a a: Kun adressiehdotus nyt palajaa valiokunnasta eduskuntaan, on syy monessa suhteessa lausua tyytyväisyys. On syy lausua tyytyväisyys ensinnäkin sen pääsisällykseen nähden. Siinä on lausuttu epäilemättä ne asiat, jotka Suomen kansan sydämellä nykyään kipeimmin ovat. Edelleen voi olla pääasiassa tyytyväinen sen muotoon. Se on tyyni, arvokas ja hillitty. Tosiasiat puhuvat omaa kieltään, joka on sitä tehovampaa, kun siihen ei sekoiteta suuria sanoja. Että adressin kieli ja sävy on tällaisena säilynyt, on sitä ilahuttavampaa, kun eduskunnassa kylläkin on sellainen maku suuressa määrin levinnyt, että ainoastaan räikein mahdollinen sanontatapa on kustakin asiasta käytettävä. Edelleen tapaan, jolla adressi on saatu aikaan, on syy olla tyytyväinen. Se on yhteiskuntaa säilyttävien eduskuntaryhmien yhteisvaikutuksen tulos. Tosin tietysti eri ryhmillä on erikoista sanottavaansa, jopa eri virtauksilla ryhmien keskuudessa, jopa eri henkilöilläkin. Että tällaisia toisarvoisia erimielisyyksiä eduskunnan keskuudessa täytyy olla, on niin luonnollista, että sitä ei auta valittaa. Ilahuttavaa kuitenkin on, että voidaan tavalla, mikä on tässä adressissa nyt taas toteutunut, kokoontua sen pohjalle, mikä eri eduskuntaryhmissä on yhteistä. On samalla viitattu tie, jota käyden tulevaisuudessa voidaan yhtenäisyyttä toivoa saatavan kylläkin monessa suhteessa hajanaisiin oloihimme.

Adressiehdotukseen on liitetty vastalause, joka näyttää kaiken yksimielisyyden vastakohdalta. Samalta taholta, jolta vastalause on tullut, on tässä keskustelussa jo annettu lavea lausunto, joka ainakin näyttää samaan päin viittaavan. Siihen nyt on täytynyt kerta kaikkiaan tottua, että vasemmisto ei tahdo näissäkään asioissa olla saman katon alla muiden eduskuntaryhmien kanssa. Kuitenkin täytyy mielestäni merkille panna niin hyvin adressiin liitettyyn vastalauseeseen nähden, kuin siihen lausuntoon nähden, jonka täällä vasta kuulimme, että erimielisyyttä tällä kertaa on merkillisen heikosti perusteltu; tuntuupa kuin olisi etsimällä etsitty perusteita, joiden nojalla voidaan eroava mielipide ilmoittaa. Tämän osoittaa lyhytkin silmäys vastalauseeseen, jota sen eri kohdissa äsken kuultu lausunto kannatti.

Sanotaan vastalauseessa, että tämä adressiehdotus ensinnäkin on epäselvä. Tämä väite on muodollinen. Ei siihen sisälly vielä, että adresssissa olisi asioita, joita ei tulisi siinä lausua, ei liioin, että niin erittäin paljon tärkeätä, jota tulisi siinä lausua, on jätetty lausumatta. Väite epäselvyydestä koskee muotoa. Mutta sen lisäksi on tämä väite paikkansapitämätön. Onhan nyt erotus epäselvän ja lyhyen välillä. Tietysti tässä adressissa asiat ovat lausutut lyhyesti ja se on seuraus suureksi osaksi adressimuodosta. Edelleen on erotus epäselvän ja räikeän välillä. Räikeillä, suurilla sanoilla asiat eivät ole tässä lausutut. Mutta kun pitää nämä erotukset selvillä, niin ei voi millään perustellulla syyllä adressia epäselväksi väittää, eikä liioin edellisessä lausunnossa ole voitu sellaista osoittaa. Edelleen sanotaan, että adressi on »tavattoman ylimalkainen». Nyt on kuitenkin otettava huomioon, että eihän tämä adressi ole ensimäinen asiakirja, jonka eduskunta tässä kosketelluista asioista lähettää Majesteetille. Paitsi adresseja on lähetetty sangen monta perusteellista anomusta ja niissä ovat tulleet seikat, joihin tässä adressissa kosketellaan, yleensä täysin pätevästi perustelluiksi. Ja isoksi osaksi siitä syystä, että nämä eduskunnan väitteet ovat jo ennen perustellut, ei tarvitse toki joka kerta uudelleen lähteä niitä aivan seikkaperäisesti perustelemaan. Väite ylimalkaisuudesta tulee jo tämän kautta kumotuksi. Sitä paitsi on sanottava, että tämäkin väite, että adressi olisi ylimalkainen, kohdistuu enemmän sen muotoon kuin siinä käsiteltäviin asioihin.

Sitten on jo mainitussa lyhyessä vastalauseessa viitattu tuohon, että tässä adressissa on myös myöntyväisyyslupauksia Suomen kansan puolesta Venäjän taantumukselle. Lisätään, että sellainen on maalle ja kansalle vahingollista. Edellisessä lausunnossa koetettiin samaa ajatusta, mikä vastalauseessa lyhyesti lausuttiin, vallan suureen määrään ja suurilla sanoilla paisuttaa. Mitä nyt sisältää oikeastaan tuo adressin kohta, johon katsotaan tällaisia merkillisiä asioita sisältyvän? Siinä sanotaan, että seurauksien niitten säännöksien sovelluttamisesta, joita annetaan Venäjällä vuonna 1910 säädetyn lain nojalla tai muuten Suomen perustuslaista poiketen, »täytyy tuntua sitä aiheettomammilta, kun kehityksen vaatimia välttämättömiä uudistuksia ei olisi ollut mahdoton saada toimeen perustuslainmukaisessa järjestyksessä». Mitä tässä nyt on, jota eduskunta ei voisi adressissa sanoa? Sanotaan siinä ensinnäkin, että uudistusten, joita mielitään saada toimeen, tulee olla k e h i t y k s e n v a a t i m i a. Kuka täällä kieltäisi sitä, että meidän oloissamme, niinkuin kaikissa oloissa maailmassa, tulee kehityksen vaatimia muutoksia tarpeen, jopa muutoksia perustuslakiin! Muuten pyydän viitata eduskunnan moneen entiseen sanontaan vastaavissa asioissa.

M. m. v. 1912 eduskunnan lähettämään suureen laillisuusanomukseen sisältyi myöntymys siihen, että kehityksen vaatimia muutoksia meidän perustuslakiimmekin tarvitaan, ja se oli sanonta, jota vastaan vasemmistokaan ei vastalausetta pannut. Edelleen sanotaan, että ne ovat olevat välttämättömiä nämä uudistukset, joista tässä puhutaan. Ei mille hyvänsä uudistukselle anneta tunnustusta, vaan sellaiselle, joka on ei vain tarpeellinen vaan jopa välttämätön. Mikä siinä on liikaa sanottu? Mutta vielä sanotaan, että perustuslainmukaisessa järjestyksessä näitä tällaisia muutoksia olisi tullut aikaansaada. Tämä rajoittaa siihen määrään sanontaa, että eduskunta, jos se hyväksyy tämän sanonnan, ei tule mitään sanoneeksi, jota ei mikä hyvänsä eduskunta maailmassa voisi sanoa ja jota sen ei tarvittaessa tulisi sanoa. Mutta sitäpaitsi tämä sanonta ei sisällä mitään tulevaisuuteen kohdistuvaa. Tässä sanotaan, että tällaisia kehityksen vaatimia välttämättömiä uudistuksia ei olisi ollut mahdoton saada toimeen perustuslainmukaisessa järjestyksessä. Se on sanonta, joka kohdistuu menneisyyteen, kohdistuu muutoksiin, jotka on toista tietä koetettu viedä läpi, mutta jotka olisi voitu saada toimeen perustuslainmukaisessa järjestyksessä. Sanonta ei edes kohdistu tulevaisuuteen. Sitä vähemmin on syytä puhua myönnytyslupauksista. Tämä on oikeastaan ainoa asiallinen kohta vastalauseessa ja voipi sanoa, ainoa kohta, jolle suuri asiallinen merkitys koetettiin antaa myöskin äskeisessä lausunnossa. Jo sanotusta käy selville, kuinka turhanpäiväisesti tämän varaan on koetettu niitä johtopäätöksiä rakentaa, joita siihen on rakennettu. Tässä viitattiin johonkin lausuntoon perustuslakivaliokunnassa. Yleensä nyt ei ole syytä edes vastaväitteitä tehden lähteä kannattamaan sitä huonoa parlamentaarista tapaa, joka eduskunnassa näkyy pyrkivän käytäntöön, että nimittäin valiokunnan keskeisiä asioita, yksityisiä lausuntoja j. n. e. tuodaan eduskunnan täysi-istunnossa julki. Se on menettelytapa, joka pohjaltaan on ei ainoastaan hyvän parlamentaarisen tavan mutta jopa perustuslain hengen vastainen. Kuitenkin olkoon mainittu, että mistään sellaisesta lausunnosta, johon ed. Manner edellä viittasi ja jonka varaan hän suureksi osaksi tulkintansa tuntui rakentavan, en puolestani perustuslakivaliokunnassa koko ajan saapuvilla olleena mitään tiedä.

Kun meidän vasemmistomme syyttää tätä adressiehdotusta epäselvyydestä, ylimalkaisuudesta, jopa tuollaisista asiallisista virheistä, niin olisi odottanut, että vastalause sitte sisältäisi jotakin, jossa ei ole näitä mainittuja vikoja. Kuitenkin nyt täydellä syyllä voi sanoa, että ylimalkaisempaa, väitteeltään hatarampaa ja samalla epäselvempää, kuin mitä tämä lyhkäinen vastalause on, ei ole helppo ajatella. Tämän kannalta ei ainakaan ole syytä tehdä sanottuja syytöksiä itse adressia vastaan.

Samaa on sanottava myös edellisessä lausunnossa esiintyvästä loppuväitteestä, että adressiehdotus olisi palautettava valiokuntaan muutettavaksi anomukseksi sillä tavalla kuin siitä lausuttiin. Nyt on totuttu täällä eduskunnassa siihen, että kun joku asia valiokuntaan lähetetään ja valiokuntatyön pohjaksi pannaan, niin tarvitaan siihen joku alote, jonka pohjalle valiokuntatyö voi rakentua. Jos on muissakin asioissa tämä asianlaita, niin sitä suuremmassa määrässä tällaisissa laajemmissa perustuslakikysymyksissä ja maan laillista tilaa koskevissa asioissa. Kun tuntee vähänkin, kuinka vaikeata sellaisia laajempia asiakirjoja on aikaansaada, ja mitä harkintaa ja punnitsemista kysyy noiden asiakirjain laatiminen, niin käy sitä mahdottomammaksi se vaatimus, että ilman mitään alotetta, joka tulisi valiokuntatyön pohjaksikaan, ainoastaan ylimalkaisella sanonnalla lähetettäisiin tällainen asia valiokuntatyötä varten takaisin.

Yksityiskohtia sisältyy edelliseen lausuntoon paljonkin, joista voisi olla syytä jotakin mainita. Kuitenkaan ei liene se tarpeen. On käsittääkseni syytä täysin siihen toivoon, että ei ainakaan vastalause, joka on liitetty nyt käsiteltävänä olevaan valiokunnan mietintöön, eikä lausunto, joka tätä vastalausetta on selostanut, ole omiansa rikkomaan sitä ilahuttavaa pyrkimystä yhtymään, joka tämän adressiehdotuksen kautta jo aikaan saatu on. Jopa tahtoisin sanoa, että päättäen siitä hapuilevasta, asialliseen sisällykseen nähden, merkillisen köyhästä yrityksestä, joka täällä on tehty tämän adressin särkemiseksi, todella asiallinen yksimielisyys niihin asioihin nähden joita adressissa on kosketeltu, on suurempi koko eduskunnassa kuin ensi silmäyksellä näyttääkään. Vasemmiston nyt tulee kerta kaikkiaan eri mieltä olla, se on sentakia eri mieltä hinnalla millä hyvänsä, vaikka läpi kuultaakin, että on suuressa määrässä yhteisestä asiasta puhe.

Ed. Huhta: Tässä adressiehdotuksessa, jonka valiokunnan enemmistö ehdottaa eduskunnan hyväksyttäväksi, on kaikesta köykäisyydestään huolimatta sangen paljon sellaista,

joka mielestäni päinvastoin kuin tarkoitus olisi, vie kauemmaksi koko siitä päämäärästä, johon sillä pyritään ja sisältää eritoten maamme työväenluokan hyvän kannalta katsoen vahingollistakin. Pyydän saada huomauttaa vain muutamista kohdista. Mietinnön 3 sivun ensi kappaleessa esimerkiksi sanotaan: »ja noiden seurausten täytyy tuntua sitä aiheettomammilta, kun kehityksen vaatimia välttämättömiä uudistuksia ei olisi ollut mahdoton saada toimeen perustuslain mukaisessa järjestyksessä.» Vaikkakin lauseen sanat »ei olisi ollut» viittaavat menneisyyteen, sisältää tämä lause turmiollisen myöntyväisyyslupauksen, vekselin, joka on lunastettava. Perustuslakivaliokunnassa saatiin vasemmistolaisten ehdotuksen mukaisesti tämä lause ensimäisessä lukemisessa poistetuksi, mutta toisessa lukemisessa, kun valiokunnan suomettarelainen puheenjohtaja oli sitä hiukan pyöristänyt ja venyttänyt, oli koko valiokunnan porvaristo sillä kannalla, että tämmöinen lupaus on tehtävä. Ja tämän lupauksen takana voi piileskellä miten kamalia myönnytyksiä tahansa. Kun näistä »oikeutetuista» ja »kehityksen vaatimista uudistuksista» oli valiokunnassa puhe ja kun vasemmiston taholta nimenomaisesti kysyttiin porvareilta, mitä heillä oli aikomus luvata, vastasi valiokunnan puheenjohtaja, tohtori Ingman, että niihin voi sisältyä esim. ne viljatulli- ja oikeusmurhalakihankkeet, joita Venäjällä paraillaan Suomen kansan ja erikoisesti sen työtätekevän luokan nylkemiseksi ja kuristamiseksi suunnitellaan. Ja kun nämät sanat sanoi henkilö, joka eri porvariryhmien äänillä on valittu eduskunnan varapuhemieheksi, ei ole meillä syytä epäillä, etteikö tämän herra Ingmanin lausunnon takana seisoisi osa eduskunnan porvareja. Ettei herra Ingman erehtynyt ja ettei hänen lausuntonsa johtunut väärinymmärryksestä, selviää siitä, että herra Ingman seuraavana päivänä, siitä uudelleen nimenomaan kysyttynä, ei halunnut mitenkään oikaista tai peruuttaa lasuuntoansa. Ja ettei herra Ingman taas puhunut vastoin tarkoituksiaan, siitä on hänen hengellinen ammattinsa takeena. Jo yksinomaan tämä lupaus, siihen liittyvine hirveine mahdollisuuksineen on siksi turmiollinen koko kansalle, että jokaisen edustajan, joka ei halua valitsijamiehiään pettää, on tehtävä voitavansa sen hyväksytyksi tulemisen estämiseksi.

Saman sivun seuraavassa kappaleessa sanotaan muun muassa, että rajantakainen taantumus saa aikaan muun muassa sen, että »rauhallista kehitystä tarkoittava edistyslainsäädäntö pysähtyy». Mitä tällä lainsäädännöllä tarkoitetaan? Minun käsittääkseni on porvarien »rauhallista kehitystä» tarkoittava lainsäädäntö sellaista, jota ainakaan vasemmisto ei tunnusta uudistuslainsäädännöksi. Se on todellisen edistys- ja uudistuslainsäädännön, jota vain sosialidemokratia ajaa, vastustamista ja jarruttamista. Perustivathan rehellisemmät luokkatietoisemmat porvarit vuoden 1907 vaalien edellä ainakin Hämeessä erityisen vaaliliitonkin, jonka nimi oli »Tasaisen, rauhallisen kehityksen vaaliliitto», johon asetettiin ehdokkaita puoluevärejä tunnustelematta ja jonka tehtävänä oli asettua peittelemättä niitä uudistusohjelmia vastaan, joita oli silloin kaikilla puolueilla.

Ennenkuin ne edustajat, jotka pitävät tunnon mukaisena velvollisuutenaan ajaa maan oikeudettoman työväenluokan asiaa, voivat kyseessä olevan asiakirjan allekirjoittaa, on porvarien sanottava suoraan, mitä he mainitulla lauseella tarkoittavat, edistystäkö vaiko edistyksen jarruttamista. Muuten voidaan mainittua lausetta katsella toiseltakin puolelta. Vaikka porvareilla ulkopuolisena tarkoituksena olisikin puhua todellisesta edistyslainsäädännöstä, on sangen rumaa ja epärehellistä istua tuleen toisen housuilla. He vetäytyvät taantumusvallan turviin ja osoittavat, että kyllähän me teille suojeluslakeja ja muita uudistuslakeja antaisimme, mutta ne ryssät! Tämä ei ole lainkaan uutta. Tiistain istunnossa teki ed. von Troil sellaisen havainnon, että Suomen maakapitalistit saavat tästä samasta tekijästä avun, joka pelastaa heidät vuokraoloja järjestämästä ja sen mukaan torpparien vapauttamisesta maaorjuuden ikeenalaisuudesta. Vuoden 1905 säätyvaltiopäivillä, kun maamme silloin valveutumassa oleva työväki vaati valtiollista äänioikeutta, kohoittivat porvarit olkapäitään ja sanoivat: »Kyllähän me sen teille myöntäisimme ja kyllähän te sen käyttöön olette kypsyneet, mutta ne ryssät!» Ryssät olivat taaskin tiellä; ei ollut laillisia edellytyksiä. Ja kansa sai odottaa, kunnes tuli vallankumouksellinen hyökyaalto ja avasi tien tälle tärkeälle reformille. Kyllähän jokainen myöntää, että taantumuksellinen hallitusmahti ehkäisee uudistuslainsäädäntöä, jopa sitä tukahuttaakin. Mutta meidän isänmaallinen, sekä suomettarelainen että perustuslaillinen porvaristomme on jo monasti osoittanut, että sillä itsellään on yhtä palava halu siihen, mistä he nyt rajantakaisia syyttävät ja joiden selän takaa he nyt haluaisivat näyttää maan työväenluokalle edistysystävällistä naamaa. Kieltolaki, kunnallislait, työväensuojeluslait ja monet muut

ovat siitä sitovana todistuksena. Isänmaallinen työnantajaliitto, teollisuushallitus ja lukuisat porvarilliset edustajat ovat saaneet ainakin meidät, työläisten edustajat siitä vakuutetuiksi. Ja lisäksi: tuotiinhan viimeisillä säätyvaltiopäivillä julki kotimaisten vallanpitäjäin mielihyvä siitä, että meillä, — jumalan kiitos — on monarkkinen hallitusmuoto, joka varmasti tulee olemaan turvallinen varaventtiili aina silloin, kun eduskunta osoittaa liiallista porvarillisten etuja loukkaavaa uudistusintoa. Toivottiin siis suorastaan jarrutusta Pietarista käsin. Mielestäni ei voitane pitää mainitsemaani porvarien tähän adressiehdotukseen asettamaa lausetta todenmukaisena, joten osalta tästäkin syystä en voi yhtyä sitä kannattamaan.

Edelleen tahtovat adressinlaatijat väittää, että siveellinen turmelus tämän saman taantumusmahdin vaikutuksesta olisi lisääntymässä. Jos se olisi tullut sanotuksi siten, kuin sosialidemokraattiset perustuslakivaliokunnan jäsenet ehdottivat, että se rappeuttaa ja siveellisesti turmelee maan virkamiehistöä, joka jo osaksi on tapahtunutkin, olisi se sattunut kohdalleen, mutta tässä muodossa ja tässä yhteydessä sanottuna ampuu porvaristo yli maalin. En suinkaan tahdo väittää, että tämä hallituksen anarkia olisi omiaan vahvistamaan kansan siveellistä selkärankaa enkä tahdo väittää sitäkään, etteikö rappeutunut virkamiehistö esimerkkinä vaikuttaisi ympäristöön, mutta tämä ei ole suinkaan porvariston tarkoitus. Porvaristo tässä kuten äsken mainitsemassani uudistuslainsäädäntöjutussakin esiintyy pohjakerrosten hyvänä hengettärenä, osoittaen, mitä kaikkea hyvää se kansapoloiselle soisi, ellei tuo ilkeä taantumusmahti aina pistäisi kynsiään väliin. Porvaristo vierittäessään syyn siveellisen turmeluksen lisääntymisestä venäläisen sortohallituksen tilille, osoittaa ilmeisesti, että puutteen kanssa kamppailevat laajat joukot, jotka eduskunnan toimia ulkopuolella katselevat, tällöin unohtaisivat sen lokameren, jonka esim. porvariston ylläpitämä ja kansan tinkimätöntä tahtoa vastaan säilyttämä viinavirta synnyttää. Tällä samalla lausunnolla toivoo porvaristo myöskin kai aikaansaavansa sen, etteivät kansanjoukot muisteleisi sitä pohjatonta kurjuutta, sitä siveellistä rappeutumista, jota kapitalismi varsinkin suurteollisuutemme alalla on aikaansaanut. Kapitalistinen tuotantotapa pulineen ja säännöllisine työttömyyskausineen on siveellisen turmiollisuuden a ja o ja se on porvaristolle katkera pala. Kun ei kansa enää sulata pappien ja porvarillisten sanomalehtien vatkutuksia siitä, että se on sosialismi ja sen pitkätukkaiset agitaattorit, jotka tähän maahan mätää kylvävät, pitää se nyt pistää ryssien laskuun kokonaan. Porvaristo kapitalistisine nylkemiskojeineen on tietysti pulmusta puhtaampi ja viaton siihen, että maan työväenluokka sen taloudellisten rautakahleitten alla sekä henkisesti että taloudellisesti rappeutuu. Tältäkin kannalta katsoen on porvarien laillisten olojen palauttamista muka tarkoittava tekele pikemmin pidettävä oivallisesti kokoonpantuna laitteena, jolla aiotaan kuljettaa sen suuret synnit Nevajoen toiselle puolelle.

Saman sivun viimeinen kappale on myöskin sellainen, joka ei vastaa tosiseikkoja. Siinä on m. m. lause, ettei maassamme nykyään vallitseva laittomuuden tila, jonka tarkoituksena on itsenäisyytemme hävittäminen, olisi hallitsijan tarkoituksen mukaista. Tätä eivät tekeleenlaatijat itsekään usko, vaikka tahtovat sitä muille uskotella. Adressinlaatijain mielestä tämä laaja, kokonaisen kansakunnan tuhoamista tarkoittava järjestelmä, joka tapahtuu hallitsijan suostumuksella ja myötävaikutuksesta, olisi siis vain laadittu huvittelutarkoituksessa, ilman mitään sen enempää. Jos näin olisi, olisi jonninjoutavaa tämän huokailevan adressin lähettäminen. Jos venäläiset vallanpitäjät tarkoituksettomasti maamme tuhoamiseksi puuhailisivat, niin minä uskon, ettei Suomen eduskunnalla enempää kuin Suomen kansallakaan olisi mitään syytä sekaantua näihin vehkeilyihin. Mutta kun sen järjestelmän tuloksena voidaan jo merkitä, että eräät maan korkeista tuomioistuimista, oikeuslaitoksista, virastoista ja yksityisistä virkamiehistä ovat asettuneet palvelemaan maansa menestykselle vieraita tarkoituksia ja kun sen uhreina parhaillaan viruu parikymmentä laille kuuliaista virkamiestä venäläisissä vankiloissa, niin lienee se liian karkeaa huvittelua ja siis sellaista, jota ei voitane sanoa tarkoituksettomaksi. Se on harkitusti järjestetty, tarkoituksellinen valtiokaappaus, jonka päämääränä järjestäjäinsä silmissä kangastaa selvään Suomen taloudellisen ja poliittisen elämän laskeminen slaavilaisen yliherruuden alle. Porvarillisten adressitekele ei ole ottanut toteuttaakseen eikä vastaa niitä vakavia ajatuksia, joita maan asujamiston enemmistön sydämellä liikkuu ja jotka se on vaatinut julkituotavaksi.

Näistä syistä toivon, että tämä adressiehdotus ed. Mannerin lausunnon mukaisesti palautetaan perustuslakivaliokuntaan, ja pyydän siinä suhteessa kannattaa ed. Mannerin ehdotusta.

Ed. Lindström: Som man ju kunde förutsätta har detta förslag till underdånig adress kommit från utskottet tillbaka till landtdagen ungefär i samma skick som det dit remitterades. Förslagets andliga fäder synas nämligen tagit till valspråk Pontii Pilati bekanta slagord: »Hvad jag har skrifvit, det har jag skrifvit». Någon ändring har icke kunnat komma ifråga. På några små förändringar, och, jag medgifver gärna, förbättringar när, är adressen samma underbara aktstycke, som tjusade representanten Schybergson på grund af innehållets manlighet och mod, men som representanten Killinen fann vara en suck ur djupet af det finska folkets hjärta. Samma allmänna fraser, samma godtyckliga grepp i högen af olagligheter, samma halkande förbi den depravering landets inhemska tjänstemannakår håller på att undergå, ja, ännu samma löfte om välvilligt tillmötesgående, ehuru, som det här har framburits, detta redan en gång under utskottets behandling fåtts att gå tillbaka.

Under remissdebatten yttrade jag bland annat, att verkningen af denna laglighetskonflikt varit minst lika fördärfbringande för den del af våra tjänstemän, som icke hafva ryggrad nog att bjuda dessa olagligheter spetsen, som för dessa plikttrogna, hvilka den åsamkat lidande och fängelse. Representanten Schybergson ansåg, att jag därmed utkastade en orättvis och falsk beskyllning mot vår inhemska tjänstemannakår. De enda förklaringsgrunderna till ett sådant påstående måste vara, att herr Schybergson antingen glömt en hel del lagstridiga handlingar från våra tjänstemäns sida eller att han utgår från den förutsättningen, att endast tjänstemän, som handla lagligt, äro inhemska, men är det något som på matematiskt språk kallas en identisk ekvation, på vanligt språk nonsens. Det sistnämnda antagandet förefaller sannolikare, ty jag vågar inte förmoda, att herr Schybergson skulle totalt förgätit alla de otaliga ingrepp i församlings- och yttrandefriheten, som från våra nog så inhemska tjänstemäns sida hafva gjorts under den senaste tiden. Jag vågar inte heller tro, att han skulle glömt de otaliga exempel på en sorglig undfallenhet, som såväl från enskilda embetsmän som från hela embetsvärks sida på ett i ögonen fallande sätt trädt i dagen på allra senaste tider. Månntro det inte var en fullt inhemsk styrelse, som för någon tid sedan ådömde en folkskolinspektor en långvarig och tvungen tjänstledighet och förlust af lön, därför att han deltagit i en protest mot olagligheten. Samma styrelse, nog så inhemsk, var det också som beröfvade, såsom väl allesamman torde erinra sig, doktor Georg Boldt tjänst och lön på tre månader, endast därför att han ämnat uppläsa ett föredrag skrifvet af svensken Hjalmar Branting, eller, för att rycka förhållandena närmare: det var en synnerligen inhemsk medlem af samma skolstyrelse, som underkastade, eleverna och lärarna vid Åbo finska klassiska lyceum kansliförhör, därför att det inrapporterats till skolstyrelsen, att dessa elever uttryckt sina sympatier för gamle rådman Blom, då han återvände från fängelset i Kresty, där han internerats som lön för lagtrohet och pliktuppfyllelse, något som väl vore värdt att tagas till föredöme för landets ungdom, icke att gifva skäl till dess trakasserande.

Men det var icke detta jag afsåg med mitt yttrande, som herr Schybergson nagelfor. Jag är långt ifrån så tjänstemannafientlig, som han måhända tror. Jag afsåg främst de lidanden denna konflikt helt säkert måste framkalla åtminstone hos en stor del af de tjänstemän, hvilka af orsaker som aldrig komma i dagen och som kanske hvarken representationen eller allmänna opinionen kan fatta, tvingas att mot sitt samvete blifva lagbrytare och fiender mot sitt eget folk, lidanden hvilka mången gång måste taxeras lika högt som en tids fängelsevistelse med förlust af medborgerlig aktning för större eller mindre tid. Så långt nu härom.

Hvad sedan vidkommer den påstådda undfallenheten, så synes det hafva varit utskottets borgerliga majoritet omöjligt att rätt fatta, att frihet och rätt till nationell tillvaro är en klenod, som vi kämpa för att få äga och som vi ville gifva oskärad i arf åt våra barn, inte en småsak, som vi gärna afstå från, om blott man begär det på ett formellt riktigt och lagligt sätt.

Vi måste visa för vårt eget folk, det ryska folket och Europa om det gäller, att vi icke vädja till alla goda makter blott för att få behålla en viss form, utan att det är innehållet vi vilja bevara. I sitt andragande framhöll hr Mannermaa, att så som detta uttalande om undfallenhet är formuleradt, innebär det icke något löfte till allmänt tillmötesgående, utan gäller detta endast sådana förändringar, som äro oafvisliga och af utvecklingen betingade. Att emellertid en sådan tolkning kan gifvas åt detta stycke beror helt och hållet därpå, att adressen i denna punkt, likasom i en hel del andra punkter, är så pass bristfälligt stiliserad, att dess delar hänga synnerligen löst samman.

Jämför man med denna mening den föregående, den, där det talas om, huru fördärfbringande inom allt vidsträcktare områden följderna blifva, »om man försöker i strid mot finsk lag tillämpa stadganden, hvilka utfärdats i den år 1910 i Ryssland påbjudna ordningen eller annorledes med åsidosättande af Finlands grundlagar», så finner man, att, om denna första sats skall hafva någon betydelse, om den verkligen skall afse att skänka läsaren eller den, som åhör adressen, ett intryck af, att här i vårt land försiggår något, hvars följder kunna vara ytterst fördärfliga för vårt folk, så framstår det som nonsens, att i samma andetag beklaga, att de äro alldeles opåkallade dessa följder, emedan de äro resultatet af ingenting annat än att man sökt åvägabringa ifrågavarande förändringar i strid med finsk lag. Dessa sorgliga följder äro emellertid sorgliga inte blott och bart därför, eller ej ens hufvudsakligen därför, att man påtvingat oss sådana förändringar i strid med lag, utan därför att de beröra vår rätt att existera såsom nation på ett synnerligen kännbart sätt. Som en försvårande omständighet kan väl påpekas, att man icke ens gjort ett försök att få dessa förändringar genomförda på ett formellt riktigt, formellt lagligt sätt. Men huru som hälst kvarstår dock, att det är arten och naturen af dessa reformer man vill genomdrifva, som vi här hafva att kämpa emot, icke sättet för deras genomdrifvande. Skall således denna andra af assessor Mannermaa framdragna och såsom utmärkt beprisade mening, skall den hafva någon betydelse, så måste den och kan den icke hafva någon annan än den som af utskottets socialdemokratiska medlemmar skänkts densamma och som jag tror vara allmän inom den fraktion, jag har äran tillhöra, jag är öfvertygad därom, också utåt i vida kretsar. Jag förenar mig med hr Manner i hans yrkande på, att detta förslag till adress af landtdagen på grund af de nu och tidigare ofta påpekade såväl formella som sakliga bristfälligheterna, — icke o r i k t i g h e t e r i sak, ty en adress kan vara sakligt riktig i det som däri säges och icke förty fullkomligt oduglig, ty man kan ju säga en sak fullkomligt sanningsenligt och det kan dock verka osannt genom det man icke sagt. Så också här. Således: Jag förenar mig med yrkandet på återremiss till utskottet med uttalande af förhoppningen, att förslaget där ytterligare behandlas och såvidt möjligt kommer därifrån i form af en väl motiverad petition, som sedermera kan underkastas landtdagens granskning.

Ed. B ä c k: Enär mitt andragande utmynnar i en detaljanmärkning ber jag få afstå tillsvidare.

Ed. H u l t i n: On jo huomautettu, että adressialote on palannut valiokunnasta jotenkin muuttumattomana. Tätä on katsottu ansioksi ja sitä on katsottu virheeksi, aina sen mukaan miten kukin on alkuperäiseen alotteeseen suhtautunut. Mietintöön liitetyssä vasemmistolaisten vastalauseessa se luetaan virheeksi. Siinä sanotaan, että ehdotus on epäselvä ja tavattoman ylimalkainen, siis heikko. Olen valmis tunnustamaan, että minäkin puolestani olisin kernaasti suonut, että adressin sisältö olisi myös ulkonaisesti esiintynyt muodossa, joka täydellisemmin vastaisi niitä tunteita, jotka nyt kaikkien suomalaisten mielissä liikkuvat. Alote esiintyi kuitenkin valiokunnassa siinä vaiheessa, että enemmistö katsoi ensimäiseksi velvollisuudekseen sen valmistumisen jouduttamista. Siitä johtui että useat muutosehdotukset, itsessään hyvätkin, mutta joiden sovitteleminen valmiiseen alotteeseen olisi vaatinut pitempää harkitsemista ja asiaa viivyttänyt, täytyi jättää sikseen. Katsottiin että Suomen eduskunta oman arvonsa vuoksi ei voisi kauemmin vaijeta.

On mielestäni kuitenkin syytä panna merkille, että se erimielisyys, mikä valiokunnassa ilmeni, samoin kuin vastalauseessakin ilmenevä ja se mikä täällä on tänään tuotu esiin, koskee pääasilliasesti sanottavan m u o t o a eikä itse p ä ä a s i a a. Jos adressiin ei katsottu voitavan mahduttaa kaikkia niitä asioita, joita vasemmiston taholta esitettiin, johtui se ainoastaan siitä, että näille ajateltiin ilmestyvän sopivampi esittämistilaisuus toisten alotteiden yhteydessä. Niiden yhteydessä minusta myös on paraiten toimitettava se tilinteko tai oikeammin tilintarkastus, jota on kaivattu ja joka minunkin mielestäin on tarpeellinen.

Itä-Suomen asukkaille erityisesti tuottanee tyydytystä, että se ahdistuksen mieliala, joka siellä vielä suuremmassa määrässä kuin muualla Suomessa vallitsee, on päässyt adressissa näkyviin. Kun kaikkea sitä onnettomuutta, kaikkia niitä ristiriitoja, jotka olisivat seurauksena Suomen kansan pienimmänkin osan eroittamisesta synnyinmaansa yhteydestä ja jonka eduskunta aikaisemmin on laajemmassa anomuksessa tuonut esiin, ei olisi mahdollista yhdessä tai kahdessa lauseessa tulkita, on ollut pakko tässä yhteydessä niinkuin muistakin asioista tyytyä vain lyhyeen viittaukseen.

Vastalauseessa oletetaan, että adressiin sisältyy jonkunlainen myöntyväisyyden lupaus Suomen kansan puolesta Venäjän taantumukselle. Tällaista tulkintaa en mitenkään voi myöntää oikeutetuksi. Väite kohdistuu, kuten täällä on huomautettu, lauseeseen, jossa sanotaan, että »kehityksen vaatimia välttämättömiä uudistuksia ei olisi ollut mahdoton saada toimeen perustuslain mukaisessa järjestyksessä». Vaikka en puolestani olisi katsonut tällaista lausuntoa tarpeelliseksi, en kumminkaan voi ymmärtää, että sitä voitaisiin väärin käsittää siinä määrin, että k e h i t y k s e l l ä tarkoitettaisiin sitä t a a n t u m u s t a, joka nyt venäläisessä hallitussuunnassa vallitsee. Se ei myöskään sisällä mitään lupausta tulevaisuuteen nähden, vaan ainostaan viittauksen Suomen kansan aikaisempaan kantaan. Tämä on lausuttuna adressin toisessa kappaleessa sanoilla: »Suomen valtiosääntö ja siinä kansalle ja yksityisille kansalaisille turvatut oikeudet, oikeus omaan lainsäädäntöön, lainkäyttöön ja hallintoon sekä henkilökohtaiseen vapauteen ja koskemattomuuteen, ovat kautta vuosisadan vaiheiden olleet perustuksena Suomen kansan elämälle Venäjän keisarikunnan yhteydessä. Niistä täytyy tämän kansan järkähtämättä pitää kiinni myöskin nykyisyyden ja tulevaisuuden elinehtona.» Nämät sanat ovat käsittääkseni tämän adressin pääkohta. Väärinkäsitetty lause voi, se kun koskee n. s. valtakunnan lainsäädäntöä, myöskin johtaa ajatukset lähinnä niihin lausuntoihin, jotka tavataan eduskunnan vastauksessa sen esityksen johdosta, jossa v. 1910 vaadittiin eduskunnan »lausuntoa» mainittua valtakunnanlainsäädäntöä koskevasta ehdotuksesta. Tämä vastaus loppuu seuraaviin lauselmiin:

»Sellaista ehdotusta vastaan on eduskunnan välttämätön tehtävä ollut puolustaa Suomen valtiosääntöä. Tämä on samalla Suomen kansan elinehtojen puolustamista, sillä jos se oman lainsäädäntöön perustuva oikeusjärjestys, jonka turvissa kaikki sivistystyö tässä maassa on tehty, tämän maan koko henkinen ja aineellinen elämä versonut, joutuu Venäjän valtiovallan puolelta ennakolta arvaamattomien häiriöiden alaiseksi, syntyy oikeudellisen epävarmuuden tila, joka ehkäisee ja lamauttaa kaiken kehityksen.»

Side, joka yhdistää Suomen Venäjään, ei voi tulla lujemmaksi sen kautta, että oikeuden tie hyljätään. Suomen kansa, jonka koko toiminta on suunnattu rauhalliseen kehitykseen, tahtoo välttää kaikkea, mikä voisi olla keisarikunnan vahingoksi. Suomessa ei voida ajatella, että jalomielinen Venäjän kansa voisi tuntea mitään tyydytystä Suomen itsehallinnon hävittämisestä.

»Muutamat Venäjän ja Suomen välisten keskinäisten suhteitten alaan kuuluvat asiat ovat antaneet aihetta väärinkäsityksiin, selkkauksiin ja ristiriitoihin. Eduskunta pitää suuresti toivottavana että sellaiset asiat saisivat molempia kansoja tyydyttävän ratkaisun. Eduskunnan puolelta ei ole puuttuva hyvää tahtoa Suomen lainsäädäntöjörjestyksessä myötävaikuttamaan sellaiseen ratkaisuun.» Minusta nämä sanat ovat siksi selviä, ettei niitä voida väärinkäsittää. Ei ole kysymys yksipuolisista vaatimuksista, vaan Suomen ja Venäjän kansojen molemminpuolisesta edusta.

Viimeisessä kappaleessa sivulla 3 lausutaan lopuksi vakaumus että »Suomen kansan tuho, sen menestyksen hävittäminen ja kehityksen ehkäiseminen, ei voi olla Venäjän kansan etujen ja arvon vaatima». Eikä ole ainoastaan oma vakaumuksemme, että näin ei voi olla. Olemme monasti ja aivan äskettäin kuulleet niiltä, joilla on oikeus puhua Venäjän oikeudentuntoisten kansan ainesten puolesta, vakuutuksen, että Venäjänkin todellinen etu vaatii lujaa kiinnipitämistä niistä perustuslaillisista periaatteista, joihin Suomen kansan valtiollinen olemassa olo on perustunut aina siitä asti kun se tuli Venäjään yhdistetyksi. Ne ovat tämmöiset vakuutukset, jotka yhdessä oman vakaumuksemme kanssa asiamme oikeudesta antavat meille rohkeutta luottaa Suomen kansan tulevaisuuteen. Minä lausun sen luottamuksen että eduskunta hyväksyy tämän adressiehdotuksen.

Ed. P e h k o n e n: Siitä mitä hallitsijalle lähetettävään valtiollista asemaamme ja siinä vallitsevia sortotoimenpiteitä ja laittomuuksia esittävän adressin tulee sisältää, on täällä esitetty eroavia ajatuksia. Adressiehdotuksen tekijät olivat lähteneet siitä ajatuksesta että adressin tulee korvata sitä puhetta, joka valtaistuinsalissa jäi pitämättä tälläkin kertaa ja että sen tulee siis lyhyesti esittää Suomen kansan ja sen eduskunnan huolet hallitsijalle sekä yhä uudistaa sen horjumattoman Suomen kansan luottamuksen sille vahvistettuihin oikeuksiin, joka pakottaa sen kansalaiset ja virkamiehet noudattamaan ainoastaan vahvistettuja, perustuslainmukaisessa järjestyksessä annettuja lakeja. Kun olen valiokunnassa asiaa käsiteltäessä lähtenyt tästä samasta ajatuksesta, olen siitä syystä voinut yhtyä valiokunnan enemmistön hyväksymään adressiehdotukseen. Sen alkupuolella esitetään kylläkin selvästi ne pe-

rusteet, joihin Suomen kansa oikeustaistelunsa tukee. Siinähän sanotaan että »kaiken tämän toiminnan perustuksena on vaatimus, että se valtiollinen itsehallinto ja oma oikeusjärjestys, jonka turvissa Suomen kansa on saanut aineellisen ja henkisen kehityksensä, pidetään loukkaamatta voimassaan. Suomen valtiosääntö ja siinä kansalle ja yksityisille kansalaisille turvatut oikeudet, oikeus omaan lainsäädäntöön, lainkäyttöön ja hallintoon sekä henkilökohtaiseen vapauteen ja koskemattomuuteen, ovat kautta vuosisatain vaiheiden olleet perustuksena Suomen kansan elämälle Venäjän keisarikunnan yhteydessä». Kun adressiehdotusta tämän pohjan valossa tarkastaa, ei silloin voitane väittää sitä epäselväksi eikä juuri heikoksikaan. Yhteensovittelun tuloksena siinä tosin tuntuvat hiomisen jäljet, mutta siinä on kuitenkin yhteinen asia esitetty asiallisesti vaikkakin lyhyesti. Siinä on näytetty se asiaintila, mihin on jouduttu ja joudutaan, jos meillä yritetään väkivoimalla toimeenpanna niitä säännöksiä, joita on annettu vastoin Suomen perustuslakia. Ja vihdoin siinä on voimakkasti vedottu hallitsijan velvollisuuteen. Vastalauseen allekirjoittajat huomauttavat, että adressiin sisältyy lupauksiakin, tarkoittaen silloin seuraavaa lausetta: »Ja noiden seurauksien täytyy tuntua sitä aiheettomammilta, kun kehityksen vaatimia välttämättömiä uudistuksia ei olisi ollut mahdoton saada toimeen perustuslainmukaisessa järjestyksessä.» Täytyy myöntää, että mielestäni tämä kohta ei ole valiokunnassa tullut paremmaksi vaan päinvastoin jonkun verran huonommaksi. Se on myöskin selityksille aihetta antava' silloin, jos se erotetaan ehdotuksen muusta osasta kokonaan pois. Mutta kun koko ehdotus pohjaa niihin Suomen kansan oikeuksiin, jotka alussa on mainittu, ei tämä kohta aseta mitenkään eduskunnan harkintaoikeutta vaaraan. Suomen kansalla on vuosisatain kehityksen antama ja hallitsijain vahvistama perintö puolustettavanaan. Tämä perintö on vuosisatain uutteralla työllä ja suurilla uhrauksilla saatu ja sellaisena meidän täytyy sitä suojella niitä pimeitä voimia vastaan, jotka sitä uhkaavat hävittää. Meillä ei ole siinä muita keinoja, kuin yksimielisesti, horjumatta noudattaa ainoastaan Suomen lakia ja yhä uudestaan eduskuntatyöhön ryhdyttäessä esittää hallitukselle ja sen ohessa koko sivistyneelle maailmalle ne perusteet, joihin oikeustaistelumme pohjaa. Voimia meille antaa se varma usko, että oikeus on lopultakin voimakkaampi kuin Venäjän taantumukselliset.

Omasta puolestani esitän myös, että eduskunta hyväksyisi tämän valiokunnan laatiman adressiehdotuksen.

Ed. Pennanen: Se, mitä tämän nyt esillä olevan adressiehdotuksen tähänastisessa valmistelussa on esitetty, on omansa todentamaan sen, jota kukaan ei ole tässä vastaan väittänytkään, nimittäin että lähtökohta tällaiselle asiakirjalle, jota on ajateltu, on kaikille yhteinen. Tähänastinen tapahtunut keskustelu ja se, mitä asiassa on asiakirjoihin kirjoitettu, ei ole myös ollut omansa ainakaan minua vakuuttamaan edes siitä, että mitään asiallista erimielisyyttä pääasioihin nähden olisi adressin sisällönkään suhteen olemassa. Jakamattomanahan varmaankin esiintyy Suomen kansassa ja sen eduskunnassa vaatimus, joka adressiehdotuksen viimeisillä riveillä esitetään.

Myönnettävä on kuitenkin, että niin tärkeässä asiassa, kuin mistä nyt on kysymys, on pantava painoa myös muodoille, joissa asia esitetään. Onko asiakirja laadittava adressin vaiko anomuksen muotoon, onko se sekä aineistoon että esitystapaan katsoen laadittava laveammaksi vaiko keskitetymmäksi, ne ovat kyllä mielestäni seikkoja, joista voi olla erilaisia mielipiteitä.

Omasta puolestani pidän adressimuotoa sopivana tällä kertaa sentakia, että se, päättymättä mihinkään nimenomaiseen anomusponteen, osoittaa vain tilaa ja mielialaa maassa. Sen muotokin viittaa siihen, että jotakin poikkeuksellista on maassa tapahtunut ja tapahtuu. Valtiopäiväjärjestys edellyttää adressin lähettämistä ainoastaan tavattomissa tilaisuuksissa, erityisten tapausten johdosta. Olot maassamme ovat nyt sellaiset, ettei eduskunta suinkaan suotta käytä tätä adressin lähettämisoikeuttaan. Tapaukset sellaiset, kuin ne vankeuteen viemiset, joista mainitaan adressimietinnön toisella ja kolmannella sivulla esiintyvissä kappaleissa ja joille ei mielellään antaisi edes rangaistuksen nimeä, ne jäänevät laadultaan yksinäisiksi nykyisissä oikeusvaltioissa.

Mielestäni ei adressimuodosta sinänsä ehdottomasti seuraa, että asia olisi esitettävä lyhyesti ja keskitetysti, vaikkakin se esitystapa kuulunee lähimmin adressin luontoon. Mutta keskitettyä muotoa voidaan tällä kertaa puolustaa asiallisilla näkökohdilla.

Ne voimat, jotka ovat ottaneet tehtäväkseen tuhota Suomea, ne ovat ulkonaisessa suhteessa päässeet tavattoman pitkälle. Ne ovat päässeet käsiksi melkein kaikkeen siihen, mikä

on kansallemme kallista ja pyhää. Meidän lakimme, meidän oikeusjärjestyksemme, meidän yhteiskunnalliset, taloudelliset ja sivistykselliset pyrkimyksemme, kielemme, kansallisuutemme, jopa henkilökohtainen turvallisuutemme ovat joutuneet, kuten tiedetään, hävitystyölle alttiiksi. Nämät kaikki ovat tosiasioita, jotka eivät kaipaa laajoja selityksiä ja todisteluita. Ne ovat yleisesti tunnettuja eivätkä edes vastustajammekaan katso maksavan vaivaa niitä säännöllisesti peitelläkään. Ei liene myös välttämätöntä laveasti puhua kansamme mielialaa esitettäessä. Eikä onnettomuuden edessä läheskään aina lietäne monisanaisia. Ja pitäisihän niidenkin, jotka meitä vastaan ovat nostaneet väkivallan aseet, olla toki selvillä siitä, että se voitto, jonka he ovat saavuttaneet, jää pakostakin näennäiseksi. Ehkäpä väkivallan harjoittajainkin taholla tunnetaan edes sen verran yksityisten ja kansojen sielun elämää, että he voivat tietää jokaisella pistolla, jonka he tähtäävät isäimme perintöön, tekevänsä tuon perinnön meille monin verroin kalliimmaksi ja että kaiken sen, mitä he tahtovat meissä hävittää ja tuhota, he tällä toimenpiteellä puristavat syvemmälle sieluumme, jonne heidän valtansa ei ikinä toki ulotu. Tietäneväthän he myös senkin, että nostaessaan väkivallan meitä vastaan, he ovat nostaneet väkivallan ei ainoastaan teoreettista oikeutta vastaan, niinkuin täällä on sanottu, mutta jumalallista ja inhimillistä oikeutta vastaan. Käsittänevät he siis harvemmistakin sanoista, minkätähden Suomen kansa luottaa asiaansa tässä oikeustaistelussa.

Mielestäni siis tämän adressin keskittävä sisältö ja esitystapa vastaa tarkoitustaan. Adressiehdotuksessahan kosketellaan niitä tosiasioita, jotka ovat tunnusmerkillisiä, kuvaavia nykyiselle asiaintilalle ja jotka ovat, kuten jo sanoin, niin ilmeisiä että ne itse todistavat itsestään. Tällaisesta keskitetystä esitystavasta, jota adressiehdotuksessa on käytetty, voi olla myös se etu, että kuka tahansa, minnepäin sitten adressin ääni kantaneekin, voi siitä mahdollisimman helposti ja helppotajuisesti saada kokonaiskuvan oloista ja mielialasta maassa. Tällainen kokonaiskuva ei aina ole niin helposti löydettävissä laajemmista, seikkaperäisemmistä selostuksista.

Tällä, mitä nyt olen sanonut, en suinkaan pyri väittämään sitä ettei eduskunnalla olisi syytä ja aihetta esittää tässä oikeustaistelussamme myös laajojakin, nimenomaiseen anomusponteen päättyviä asiakirjoja. Ne voivat olla välttämättömiä nekin, samaten kuin jonkun yksityiskohdan tai yksityistapauksen erityinen alleviivaaminen tai erikseen esittäminen voi käydä sekin tarpeelliseksi. Eräiden, tämän asian yhteydessä esitettyjen lausuntojen ja tähän mietintöön liitetyn vastalauseen johdosta olen vain näillä muutamilla sanoilla koettanut osoittaa, että tämä adressiehdotus sinä, miksi se on aijottu, nimittäin kansan mielipiteen ilmaisuna, mielestäni juuri tässä keskitetyssä muodossa parhaiten täyttää tarkoituksensa.

Ja lisäksi vielä sananen tähän mietintöön liitetystä vastalauseesta, vaikkakin siihen jo on edellisissä lausunnoissa kajottu. Vastalauseessa sanotaan että adressiehdotus sisältää sellaista, joka on maalle ja kansalle vahingollista. Tähän johtopäätökseen ovat vastalausujat tulleet käsittäessään adressin sisältävän myöntyväisyyslupauksia Suomen kansan puolesta Venäjän taantumukselle. Mihin vastalausujat tämän käsityksensä ovat perustaneet, se ei tästä vastalauseesta itsestään ilmene; olemme sen kuulleet täältä puhujalavalta. Näyttää siltä, että tuo käsitys perustuu vilkkaaseen mielikuvitukseen. On mainittu tuona tarkoitettuna turmiollisena paikkana viimeistä lausetta kolmannella sivulla esiintyvässä ensimäisessä kappaleessa. Se lause on jo täällä monta kertaa esitetty. Sanomattakinhan pitäisi sentään olla kaikille selvänä, että kehityksen vaatimat välttämättömät uudistukset ovat toki jotakin vallan toista kuin taantumuksen palvelus. Minä vain tässä yhteydessä viittaan mietinnön edelliseen kappaleeseen, sen loppuosaan, joka esiintyy sivuilla 2 ja 3. Siinä puhutaan Venäjän kansalaisten elinkeino-oikeuksien laajentamisesta Suomessa, ja tätä kehityksen vaatimaa uudistusta aikoinaan kannatettiin sekä oikealla että vasemmalla, ja mikäli muistan, yksimielisimmin ehkä vasemmalla. Tiedämme, että Venäjän taantumus omalla tahollaan, omalla ominaisella tavallaan, ja omia meille vieraita tarkoitusperiään silmälläpitäen ajaa myöskin Venäjän kansalaisten elinkeino-oikeuksien laajentamista. Siitä huolimatta me voimme heille vielä tänäkin hetkenä sanoa: Te olette tässäkin asiassa kärjistäneet ristiriidan aiheettomasti ja pidätte sitä edelleen yllä aiheettomasti. Se olisi ollut tuo asia saatavissa toimeen perustuslain mukaisessa järjestyksessä. Että me voimme näin sanoa, sen minä uskallan pitää meidän asemamme vahvana puolena, joka ei suinkaan meidän asiaamme vahingoita, vaan on päinvastoin sille eduksi.

Edelläsanotusta käynee selville, että puolestani yhdyn kannattamaan tässä mietinnössä ehdotettua adressia.

Puhemies: Täysi-istunto nyt keskeytetään ja jatketaan sitä k:lo 6 i. p.

Täysi-istunto keskeytetään k:lo 3,25 i. p.

Täysi-istuntoa jatketaan

k:lo 6 i. p.

Ilmoitusasia:

Vapautusta valtiopäivätöistä tämän iltapäivän istunnosta myönnetään yksityisten asiain tähden ed. Jaloselle.

Sen jälkeen jatketaan aamupäivällä keskeytynyttä alamaisen adressin lähettämistä Keisarilliselle Majesteetille koskevan perustuslakivaliokunnan mietinnön n:o 1 ainoata käsittelyä ja alkanutta

Yleiskeskustelua:

Ed. Mäkelin: Minun täytyy aluksi huomauttaa, että minulla on tästä paikasta, jolla nyt seison, erittäin korkeat käsitykset. Olen nimittäin sitä mieltä, että kaikki se, mitä eduskunnan puhujalavalta julkituodaan, täytyy olla perusteellisesti harkittua. Tätä huomautustani ei ole suinkaan pidettävä kritiikkinä ketään niitä kansan valtuuttamia kohtaan, jotka täältä ovat tämän asian esilläollessa jo mielensä lausuneet, vaan ilmoituksena siitä, että minä olen jo etukäteen asettanut itseni ankarasti vastuuvelvolliseksi sen suhteen, mitä nyt aion julkituoda. Ja tuon vastuuvelvollisuuden nimeämisen olen minä taas katsonut tarpeelliseksi sen takia, että tulen sanomaan jotakin uutta, siis semmoista, joka poikkeaa tähän saakka vuosittain käytännössä olleista yleiskonsepteista.

Minä tulisin hyvin iloiseksi, jos joku eduskunnan arvoisista jäsenistä, joiden kaikkien isänmaallisten pyrkimysten vilpittömyyteen minä ehdottomasti luotan, voisi antaa minulle hyväksyttävän selityksen siitä, mitä tahdotaan tarkoittaa sellaisen adressin lähettämisellä hallitsijalle, kuin tässä esillä olevassa valiokunnan mietinnössä hänelle lähetettäväksi ehdotettu on. Ja hyväksyttäväksi selitykseksi tulen minä merkitsemään jokaisen, jopa heikoimmankin tätä adressia tukevan lausunnon, jos asianomainen lausunnonantaja kykenee minuun juurruttamaan sellaisen käsityksen, että hän itse uskoo totisesti todeksi kaiken sen, mitä hän puheenalaisessa suhteessa tästä asiasta sanoo. Sillä rehelliset käsitykset antavat aina oikeutuksen teoille ja toimenpiteille, siinäkin tapauksessa, että itse käsitykset huomattaisiin erheellisiksi.

Lausukaamme nyt ensiksikin julki se ehdoton totuus, josta me kaikki kaksisataa olemme hyvin selvillä, mutta josta osa meistä on mukamas poliittisen järkevyyden takia pysynyt vuodesta toiseen visusti vaiteliaana, se totuus nimittäin, etteivät tällaiset adressit, lähettipä eduskunta niitä hallitsijalle miten usein tahansa ja olivatpa ne sitten puettuja kuinka onnistuneeseen muotoon hyvänsä, tule häneen koskaan tekemään sellaista vaikutusta, että hän mieleltään järkytettynä panisi toimeen sellaisen politiikan muutoksen, jota täällä toivotaan ja jota ollaan oikeutettuja vaatimaan. Ja vaikka nyt otaksuisimmekin mahdolliseksi sen, mikä muuten on mahdotonta, että Suomen kansa pääsisi lähelle hallitsijaansa jonakin semmoisena hetkenä, kun hänellä sattuisi olemaan »suuri sunnuntainsa», kuten kaikilla kuolevaisilla aina toisinaan on ja vaikka hallitsija sitten tällöin katsoisikin meidän asiamme oikeaksi, ei tämä erityisen harvinaisena pidettävä saavutus kuitenkaan voisi aiheuttaa politiikassa mitään muutosta. Me olisimme tässä tapauksessa vain voittaneet yhden uuden Suomi-ystävän monien entisten lisäksi, ystävän, joka ajattelisi meistä kenties hyvinkin lämpimällä myötätunnolla, mutta joka ei voisi meidän hyväksemme mitään asiallisesti tehoisaa tehdä. Tämä seikka on semmoinen selviö, ettei sen lähempi selvittäminen saa eduskunnassa kysymykseen tulla, sillä jokaisen meistä, mihin puolueeseen sitten kuulummekin, on ollut pakko selvittää se itselleen viimeistään sinä hetkenä, jolloin on ruvennut ehdokkaaksi vaaleja varten. Kun me emme siis, totuutta rakastamaan velvoitettuina kansalaisina, voi sanoa, että adressilla tarkoitettaisiin vaikuttaa hallitsijaan sillä tavalla, että siitä mielen järkytyksestä aiheutuisi politiikan muutos, on sitä tarkoitusta käytävä etsimään toiselta taholta, sillä meidän täytyy vielä toistaiseksi uskoa, että arvoisilla alotteen tekijöillä, se on eduskunnan porvarillisilla ryhmillä kokonaisuudessaan, on täytynyt olla jokin oleellinen tarkoitus, tarjotessaan tätä aikaansaannosta eduskunnan hyväksyttäväksi.

Mikäli käsitän, ei eduskunnassa ole tällä kertaa ainoatakaan edustajaa, joka hautoisi sensuuntaisia ajatuksia, että eduskunnan kirjelmien mahdollinen vaikutus niihin hallitsijaa lähellä oleviin henkilöihin, jotka edustavat Venäjän valtiovaltaa, voisi aiheuttaa meille suotuisan käänteen politiikassa. Semmoisiakin ajatuksia on kyllä ennen haudottu, mutta luultavasti jokainen kansamme jäsen vapautui mokomasta valtiollisesta naivisuudesta, sittenkun oli päättynyt se merkillinen viikko, jonka kuluessa täällä sydän kurkussa odotettiin Stolypinin jälkeläiseksi nousseen, Venäjän näinä päivinä kukistuneen pääministerin herra Kokovtsowin kannan ilmaisua Suomen kysymyksessä. Täällä tiedettiin kertoa — mikä lieneekin ollut totta —, että herra Kokovtsowin personalliset käsitykset sanotussa asiassa olivat kokolailla toisellaiset, kuin olivat olleet herra Stolypinin, mutta näistä käsityksistään huolimatta hän julkisesti ilmoitti, että hallitus tulee Suomen asiassa noudattamaan entisen pääministerin laatimaa ohjelmaa. Hänen täytyi näin menetellä, sillä sitä vaati se mahti, joka tosiasiassa oli antanut hänelle pääministerin valtuudet. Ja niin on tosiasia, jos me nyt tämän ehdotetun adressin avulla saavuttaisimmekin sellaisen ihmeellisen ennätyksen, että esimerkiksi Venäjän nykyinen pääministeri herra Goremykin, ja sanokaamme hänen korkeat virkatoverinsakin muuttuisivat Suomen ystäviksi, niin ei meidän asiamme kuitenkaan olisi mennyt eteenpäin ei edes vaaksan vertaa. Tämä ihmeellinen mielipiteitten muutos aiheuttaisi vain hallituksen muutoksen ja tästä muutoksesta taas, kun se tapahtuisi semmoisilla perusteilla, ei olisi Suomen kansalle niin vähintäkään hyötyä. Adressin lähettämisen tarkoituksena ei voi siis olla se, että toivottaisiin sen avulla voitavan vaikuttaa Venäjän korkeimpiin viranomaisiin. Tarkoitus ei voi olla tämä ensinnäkään siitä syystä, koska käsitämme, ettei sanotunlainen mielipiteiden muutos voi olla mahdollinen, ja toiseksi, koska olemme selvillä siitä, että tuo mahdottomuus mahdolliseksi muuttuneenakaan ei tuottaisi minkäänäköistä asiallista tulosta.

Olemme tässä nyt ikäänkuin kiertotietä tulleet siihen tosiasiaan, että Venäjän virallinen valtiomahti on vain sen takana olevan voiman ilmaisumuoto ja ettei sillä itsellään ole mitään semmoista poliittista tahtoa, joka voisi vaikuttaa enemmän suuntaan kuin toiseenkaan, paitsi ehkä joissakin perin toisarvoisiksi katsottavissa asioissa. Tämän voiman taas, jonka säteilyä virallinen valtiomahti on, muodostaa Venäjällä tällä hetkellä käsittääkseni virkamiesaineisto ja historiallista perikatoaan kohti käyvä maaaateli, siis kaksi ryhmää, mitkä itse asiassa muodostavat yhden ja saman yhteiskuntaluokan. Tämän luokan molemmat haarat ovat tähän saakka saaneet toimeentulonsa nylkemisellä, jolle huikeudessa löydetään historiassa vain harvan harvoja vertauskohtia. Nylkemistä harjoittaessaan ja suunnattomain saaliitten ääressä mässätessään on se luokka jäänyt siinä määrin takapajulle kehityksessä, ettei se kykene järjestämään nylkemisprosessia ajan vaatimuksia vastaavaksi, ei siis kykene nylkemään uusaikaisen kapitalistisesti. Mutta tietysti tämän luokan täytyy koettaa elää ja tietysti sen täytyy yrittää saavuttaa vähintään yhtä suuria saaliita kuin ennen. Venäjän kansan alemmilta kerroksilta ei se luokka kuitenkaan kykene enää riistämään niin paljoa, että vaatimukset tulisivat tyydytetyksi, ja sen vuoksi ei sillä luokalla ole muuta keinoa kuin etsiskellä saalistusmaita muualta. Ja tällöin on aivan luonnollista että sen luokan huomio kiintyy lähinnä Suomeen, semminkin kun täällä näyttää olevan jotakin syötäväksi kelpaavaa. Tämä tosiasia määrää Venäjän nykyisen Suomi-politiikan suunnan, ja se suunta tulee jatkumaan niin kauvan, kunnes sanottu luokka sortuu uusaikaisen kapitalismin jalkoihin, mikä sortuminen, asiata historiallisesti katsoen, on jo paraillaan tapahtumassa, vieläpä hyvinkin väkevästi.

Kun nyt olemme päässeet selville tästä poliittisesta tekijästä voimme esittää kysymyksen: mikä vaikutus siihen tekijään on oleva meidän adressillamme? Vastauksen antaminen tähän kysymykseen on niin yksinkertainen tehtävä, etten minä, koska katson velvollisuudekseni kunnioittaa eduskunnan jäseniä, voi ottaa sitä tehtäväkseni, ja tämä tilaisuuskin on siksi vakavalaatuinen, ettei asian tämän puolen lähempään selvittämiseen voida antautua, koska selvityksestä, yritettiinpä sille antaa miten totinen sävy tahansa, syntyisi huumoria, minkä kärki olisi kohdistettu kaikkia niitä hartaita kansalaisia vastaan, jotka ovat jolloinkin ehkä hautoneet sensuuntaisia ajatuksia, että jotkin vetoamiset ja jotkin asiapaperit vaikuttaisivat siihen saalistajajoukkoon jotakin. Lyhyesti vain merkitsemme, ettei adressin lähettämisen tarkoituksena voi olla se, että sanotun asiakirjan välityksellä yritettäisiin kohentaa oikeudentuntoa Venäjän nykyisten valta-ainesten keskuudessa, mitkä määräävät käytännössä olevan Suomi-politiikan.

Nyt sanoo joku, sanoo useampikin, sanoo sangen moni, — minä arvaan sen —, että tällä adressilla tarkoitetaan vaikuttaa Euroopan yleiseen mielipiteeseen. Mutta paha kyllä, täytyy minun antaa kuolinisku tuollekin kieltämättä hyvin kauniille isänmaalliselle ajatukselle. Tietäkää siis, hyvät edustajat, että tämä adressi, jos se nyt hyväksyttäisiin ja toimitettaisiin kohta senjälkeen perille, ei tulisi herättämään Euroopassa minkäänlaista huomiota. Se ei tulisi sitä herättämään ensinäkään sentakia, että Euroopan koko mahdollinen huomio, jonka suuruutta minä pelkästä kainoudesta en voi ryhtyä tässä lähemmin määrittelemään, on jo aikaisemmin tullut kiinnitetyksi tällaisiin meidän papereihimme, ja valtiollisissakin asioissa pitää paikkaansa se yleinen sääntö, että huomion pysyttämiseksi vireillä ja varsinkin sen kasvattamiseksi entisestään, tarvitaan aina jotain uutta. Mutta suurin este sanotun huomion saavuttamiselle on se, että Euroopa on jo useamman vuoden kuluessa hermostuneena ja täysin neuvottomana rapistellut paljoakin huomattavampia papereita kuin on tämä joka suhteessa verrattain vähäpätöiseksi katsottava adressiehdotus, josta uhataan tehdä adressi, — on rapistellut papereita sellaisiakin, joitten pätevyyden pitäisi kirjaimellisesti ja asiallisestikin katsoen olla ainakin sata kertaa taatumpi kuin esim. meidän Hallitusmuotomme. Euroopa on jo pitkän aikaa ollut ymmällä sentakia, että nämä paperit, joiden koskemattomuuden takeena pitäisi olla maanosamme kaikki mahdollinen oikeudentunto ja lisäksi kaikkien suurvaltain kanuunat, näkyvät kaikesta huolimatta menevän pirstaleiksi. Englantilainen maailmanlehti »Times» julkaisi äskettäin pitkän luettelon sellaisista juhlallisista, oikein kansainvälisistä papereista, jotka ovat neljän viime vuoden aikana menettäneet merkityksensä ilman että niihin sisältyviä säännöksiä olisi säädetyssä järjestyksessä kumottu. Ja luettelon lopussa kysyi lehti avuttomana: »Miten onkaan tulevaisuuden historioitsija arvosteleva meidän aikaamme, jolloin juhlallisimmatkin sopimukset, nekin joilla on koko Euroopan takuu, pidetään vain roskapapereiden arvossa?» Hyvät naiset ja herrat! Kun Euroopassa kerran vallitsee tällainen tila, kun maailmassa nyt kerta kaikkiaan on syntynyt pula valtiollisten paperein markkinoilla, niin heittäkäämme tykkänään pois sellaiset kuvittelut, että tämä meidän pikkutuotteemme ja yleensä koko meidän paperiasiamme saavuttaisi jotakin suurempaa, meille oleellista hyötyä aiheuttavaa huomiota. Ainoa huomio, mikä ulkomailla tälle meidän paperillemme mahdollisesti annettaisiin, supistuisi todennäköisesti siihen, että joku professori, sittenkun hän on päättänyt päivätyöt ja pukeutunut yönuttuun ja tohveleihin, lukisi adressimme sanomalehdestä, jopa mahdollisesti leikkaisi sen irti ja kätkisi siihen salkkuun, minkä hän on omistanut Suomen asialle. Tulos olisi kokolailla laihanlainen, olisi niin laiha, ettei sen saavuttaminen voi muodostaa sitä tarkoitusperää, jota kohti adressin kannattajat tahtovat pyrkiä.

Nyt meillä on jälellä vielä oma kansa. Se odottaa eduskunnalta toimenpiteitä valtiollisessa kysymyksessämme, sanotaan, ja varmasti se odottaa, siitä olen minäkin vakuutettu, ja minä tulen käsittelemään tätä odotusta tuonnempana. Mutta juuri tässä kohden lausuntoani on sopiva paikka kysyä: tulisiko ehdotetunlainen adressi vastaamaan kansan toiveita? Hyvät naiset ja herrat! Kun on välillä poissa täältä valtiopäiviltä, kuten minä olen ollut, tulee käsittämään joitakin asioita selvemmin, kuin täällä mukana ollen, joskin voi tapahtua, että toisista asioista »kasvaa joissan määrin ulos». Ja niinpä luulen voivani vakuuttaa, että käsitän tämän puheenaolevan asian puolen erittäin selvästi. Katsonkin siis voivani sanoa, että tällä adressilla, jos se nyt hyväksytään, tulee olemaan — ei yleistä mielialaa reipastuttava, vaan sitä suorastaan herpaiseva vaikutus. Porvarilliset lehdet eivät tietäisi, mitä eduskunnan toimenpiteen johdosta kirjoittaisivat, sillä kaikki se mitä tällaisen asiapaperin johdosta yleensä voidaan sanoa, on jo aikaisemmin tullut satoja kertoja kirjoitetuksi. Jotakin pitäisi sentään sanoa, sillä sitä vaatii tapa, ja toimittajilla on vaistomainen käsitys siitä, että itse asiakin sitä vaatisi. Ja niin syntyy aikaansaannoksia, joissa on sanoja ja joissa jokaisesta sanasta tuoksahtaa henkisen kuoleman inhottava löyhkä. Minä ammattini takia seurasin sitä murhenäytelmää viime kevättalvella, ja sen vuoksi minä voin asian tästä puolesta käyttää näin painavia sanoja. Kaiken todennäköisyyden mukaan tulisi se näytelmä tällä erää muodostumaan entistäkin surullisemmaksi, sillä yhä suurempia vaikeuksia tuottaisi kyhääminen lauseitten, jotka eivät sisällä mitään, mutta joitten ulkomuoto pitäisi saada sellaiseksi, kuin jokaiseen niihin olisi kätketty syvää valtiollista viisautta. Kansa lukisi näitä kirjoituksia, jos lukisi, lukisi haukotellen. Ja se teidän taas täytyy jokaisen myöntää, että mitään mielenkiintoa ei kansan keskuudessa voisi aiheuttaa se asiakirjakaan, ad-

ressi, jonka johdosta sanomalehdet lausuntojansa julkaisisivat. Kansa ei voisi siitä löytää mitään sen enempää, kuin löysivät vuosi taaksepäin vastaavassa tapauksessa teidän lehtimiehenne. Ja näin olisi tulos sellainen, että se herpaannus yleisessä mielialassa, josta meidän jokaisen on täytynyt nähdä vakavia merkkejä, kasvaisi entistä suuremmaksi. Sen kasvattaminen ei voi olla adressin puoltajain tarkoitus, ja niin voimme merkitä, ettei adressin välityksellä tarkoiteta vaikuttaa omaan kansaan. — Kun minä vielä huomautan että mikään ylimalkainen ja kiireellinen kannan merkitseminen, vaikkakin eduskunta on vaalien jälkeen ensi kerran koolla, ei voi olla adressin puoltajain tarkoituksena, koska heidän, kuten jokaisen suomalaisen velvollisuutena on ennen kaikkea kantaa rinnoissaan sitä käsitystä, että jokainen ihmiskunnan jäsen, joka on vaikkapa vain osittain seurannut oikeustaisteluamme, on ilman muuta selvillä siitä, että vaikkapa ne 200 kansalaista, jotka muodostavat eduskunnan, valittaisiin edustajatoimeen arvalla, ei kuitenkaan eduskunnan kanta siihen pääasiaan nähden, mikä adressiehdotuksessa esiintuodaan, laillisuuskysymykseen nähden, voisi rahtuakaan muuttua — niin, kun olen tämän huomautuksen tehnyt, täytyy minun ilmoittaa, että arvaamiskykyni tässä asiassa on tyyten loppunut ja etten voi enää etsiskellä sitä tarkoitusta, mihin tällä ehdotetulla adressilla tähdätään. Ja kun olen näin pannut kaikki olettamani tarkoitukset varjokuvain asemaan, tavalla sellaisella, ettei niistä voi yhdestäkään enää syntyä kalua, täytyy minun ainakin toistaiseksi merkitä, ettei tällä koko puuhalla o l e o l l u t m i t ä ä n a s i a l l i s t a t a r k o i t u s t a. Minä olen kovin pahoillani, että minun tässä laadultaan erittäin vakavassa ja arkaluontoisessa asiassa täytyy käyttää näin kovia sanoja. Mutta tilanne maassamme on minun nähdäkseni nykyään sellainen, ettemme voi enää hetkeäkään kauemmin salata totuutta.

Mutta meidän täytyy vielä jatkaa.

Vaikka minun lausuntoni on tähän saakka liikkunut vain tämän esillä olevan asiakirjan pohjalla, on se silti jo välillisesti muodostunut koko sen valtiollisen politiikan arvosteluksi, jota maamme porvaristo on noudattanut ja jolle tämä adressipuuha tietää johdonmukaista jatkoa, jos nyt voidaan umpikujassa seisottaessa käyttää näin kaunista sanaa kuin sana johdonmukaisuus on. Se politiikka on pääasiassa ollut sellaista vanhojen paperien hakemista ja niiden tutkimista. Ja kansaan on juurrutettu sentapainen käsitys, että kunhan ne oppineet herrat oikein ahkerasti penkovat arkistoissa, kunhan ne löytöjensä perusteella kirjoittavat viisaita väitelmiä, kunhan vielä löydetään jokunen nippu Rehbinderin ja Armfeltin kirjeitä, niin kyllä tämä sekava vyyhti sitten alkaa vähitellen selvitä, varsinkin kun jokunen kuuluisa oppinut ja valtio-oikeuden tuntija, monien entisten lisäksi, antaa edullisen lausunnon näistä meidän papereistamme. Minä en suinkaan tahdo väittää, että sanottu työ, jota tässä maassa on, jopa tavattomaksi katsottavalla uutteruudella suoritettu, olisi ollut vähäarvoista ja että sen vaikutus olisi jäljettömiin haihtunut tai tulisi vastakaan haihtumaan. Suuri tunnustus sen työn uutterille suorittajille! Mutta sitä minä tahdon sanoa, että sen työn ohella olisi ollut tehtävä jotain muuta, jotain tosiasiallista ja tehtävä tarmokkaasti. Ja ennen kaikkea tahdon minä sanoa, että jouduttuamme siihen tilaan missä nyt olemme, ei sen työn jatkaminen auta meitä niin rahtuakaan.

Minulla oli onni vuonna 1910 työskennellä perustuslakivaliokunnan jaostossa, johon porvariston taholta oli valittu, paitsi edustaja Alkiota, maamme huomatuimmat valtiomiehet. Jaosto piti istuntoja edesmenneen, muistossa kunnioitettavan Leo Mechelinin asunnossa, ja valmistettavana meillä oli näiden vuosien huomattavin valtiollinen asia, vastausehdotuksen laatiminen siihen armolliseen esitykseen, jota oli seurannut Venäjän duumalle annettu ehdotus kesäkuun 30 päivän laiksi. Tapahtui sitte eräänä maaliskuun yönä sanotun jaoston kokouksessa, että minä yhdessä silmänräpäyksessä, erään pikku seikan johdolla, pääsin ehdottomaan selvyyteen suurimmasta valtiollisesta tosiasiasta, totuudesta, jota aikaisemminkin kyllä olin miettinyt, mutta jossain määrin sen suhteen sekottanut käsitteitä. Oli luettu ranskat ja ryssät, ruotsit ja saksat, tutkittu alkutekstit ja käännökset vanhoista asiapapereista, joita aiottiin käyttää sen seikan todistamiseksi, että Suomi on valtio. Ja sitte tapahtui, että talon isäntä, tuo paljon työtä tehnyt vanhus, ponnistelihe ylös puheenjohtajaistuimeltaan, kävi luokse kirjahyllyn, otti sieltä paksun, ulkoasultaan museotavaraa muistuttavan teoksen, ja ilmoitti jaostolle, että hän oli juuri niinä päivinä tehnyt arvokkaan löydön. Hän oli siitä ranskankielisestä teoksesta löytänyt viittauksen erään 100 vuotta sitten toimineen valtiomiehen kirjeeseen, jossa oli sanottu jotain siihen tapaan että Keisari Aleksanteri I oli tehnyt Suomesta valtion. Syntyi juhlallinen äänettömyyden hetki, tosin hyvin ly-

hyt, mutta kuitenkin niin pitkä, että minä ehdin näkemään meidän asemamme todellisessa valaistuksessa. Minä näin Euroopan siinä myllerrystilassa, johon kapitalistinen kehitys on sen vienyt ja jossa kaikki paperit pakkaavat pahoin rutistumaan. Minä näin ne venäläiset saaliinhimoiset joukot, joita olen edellä kuvannut, näin ne ryntäämässä riistoretkelle Suomeen; ja niitä aineellisia voimia vastassa näin minä vanhuksen seisovan puoliyön hetkellä kourassaan ijän ikuinen kirja, josta oli sattunut löytämään meidän eittämätöntä oikeuttamme välillisesti tukevan nuotin, reunamuistutuksen. Kuva oli kyllä liikuttavan kaunis, sitä ei voi kieltää, ja kyllä minun mieleeni muistui Wibelius, mutta turvallisuuden tunnetta en voinut tuntea, vaan jotakin päinvastaista. Juuri sillä tavalla, kirjat kourassa seisoo Suomen kansa tekemättä sanottavasti mitään muuta valtiollisen asemansa tukemiseksi. Se vuodesta toiseen vetää esille Hallitusmuodon vuodelta 1772, Yhdistys- ja vakuutuskirjan vuodelta 1789, Porvoon valtiopäivillä vuonna 1809 syntyneet asiakirjat ja lisäksi viisi hallitsijavakuutusta. Se sanoo että Keisari Aleksanteri I korotti Suomen kansan kansakuntien joukkoon, ja se on itseään pettäen koettanut uskoa, että nämät paperit ja nämät sanomiset auttaisivat meitä tässä vaikeassa tilanteessa. Hyvät naiset ja herrat! Tulemme nyt ikävään tosiasiaan, siihen nimittäin, ettei heimoja kohoteta kansoiksi, vaan ne kohoavat. Ei mikään kansa ole astunut valtiollisten kansakuntien joukkoon kädessä sille hyväntahtoisesti lahjoitetut paperit, vaan on kansojen kohoamisen valtuutuksena aina olleet niiden teot. Ja kansa, joka mahdollisesti on jotain muuta tietä kansakuntien joukkoon tunkeutunut, kansa, jolle jostakin syystä on ilman näitä edellytyksiä pistetty kouraan valmiit paperit ja jolle on osotettu paikka kansakuntien keskuudessa, s e k a n s a m e n e t t ä ä t u o n p a i k k a n s a, e l l e i s e k i i r e h d i s u o r i t t a m a a n t e k o j a. Sillä ei kansoja arvostella niiden omistamien paperien, vaan niiden osottaman kunnokkuuden perusteella, ja niille itselleen eivät anna elinvoimaa paraimmatkaan paperit, vaan määrää tämän voiman se sivistyksen aste, kulttuurin aste, taloudellinen puoli ennen kaikkea mukaan luettuna, millä kukin kansakunta seisoo.

Missähän tilassa nyt sitte lienevät meidän kansamme asiat tässä suhteessa? Minä kysyn: onko täällä tehty kaikki, mitä tehdä olisi voitu, kansan sisäisen kuntoisuuden kohottamiseksi, sen nostamiseksi korkeammalle elämän tasolle? Minä koetan pysyä tässä vakavassa tilaisuudessa mahdollisimman tyyneenä, ja sen vuoksi minun täytyy kieltäytyä antamasta tähän kysymykseen aivan tyhjentävää vastausta. Hillitysti vain totean, että esim. tässä Suomen kansan eduskunnassa ovat isänmaalliset miehet pitäneet tavattoman isänmaallisia puheita, mutta ne samat miehet olen minä tavannut joitakin päiviä jälkeenpäin niinikään eduskunnassa vastustamassa esim. varsin vaatimattoman luontoisia, pienokaisten suojelusta tarkoittavia ehdotuksia. Ymmärrättekö te, hyvät naiset ja herrat, minkä suunnattoman uhrauksen teen, kieltäytyessäni lähemmin koskettelemasta porvariston tekoja ja toimenpiteitä esim. kieltolaki-, kunnallislaki-, suojeluslaki- ynnä muissa yhteiskunnallisissa kysymyksissä ja asioissa, joiden yhteinen luku nousee useimpiin kymmeniin. Ja ymmärrättekö te edelleen, minkä suuren uhrauksen teen jättäessäni selostamatta ne häväistykset, joita teidän luokkanne taholta on niin suunnattoman suuressa määrässä viskattu eduskuntaa vastaan, tätä laitosta vastaan, jonka suojeleminen, minkä arvon ylläpitäminen, pitäisi olla jokaiselle suomalaiselle sydämenasia. Minä tiedän tekeväni väärin kieltäytyessäni, kun kerran olemme joutuneet tänne asti, — kieltäytyessäni sanomasta koko totuutta, sitä totuutta, mikä muodostaa valtiollisen kysymyksemme ytimen. Mutta minä toivon teidän ymmärtävän minun vaikuttimeni ja antavan niille arvoa. Ainakin on teillä syytä siihen. Siksi merkitsenkin vain lyhyesti, että valtiollisen asemamme vaikeus johtuu — tahdon käyttää mahdollisimman lievää sanaa — yhteiskunnallisista laiminlyönneistä, johtuu siitä, ettei maamme yläluokka, porvaristo, ole täyttänyt historian sille määräämää velvollisuutta. Meillä on paperit, se on totta, mutta kansa, jonka keskuudessa harjoitetaan ihmishuutokauppaa, jonka kokonainen luokka odottaa potkaisua mieron tielle, jonka eräässä kaupungissa muuan perhe syö koiranpaistia jouluna, mainitsematta useampia esimerkkejä, sellaisen kansan on ajan oloon, ellei se suuntaa polittiikaansa toiselle uralle, mahdoton puolustaa paikkaansa kansakuntien joukossa. (Vasemmalta: Oikein! Puhemies: Ei saa häiritä puhujaa. Vasemmalta: Ei häiritä, vaan myönnetään.)

Kaikeksi onneksi ei meidän asemamme ole vielä toivoton, ei läheskään vielä niin toivoton, kuin millaiseksi porvaristo sen kaikessa hiljaisuudessa arvioi. Se ettei asemamme ole vielä toivoton, ei ole kuitenkaan tulos meidän kansallisesta kunnokkuudestamme, vaan johtuu se siitä, että voima, joka meitä uhkaa, ei ole mikään

kulttuurivoima. Jos me tässä tilassa joutuisimme jonkun meitä korkeammalla asteella olevan kansan jalkoihin, olisi meidän asiamme, käsittääkseni, hyvinkin väleen ratkaistu. Mutta kun meidän kimppuumme hyökkää itse historiallisesti kuolemaan tuomittu voima, sellainen voima, jonka kuolinkamppailu on jo asiallisesti alkanut, ei meillä todellisuudessa ole mitään hätää, jos vain vihdoinkin ymmärrämme täyttää ne vaatimukset, mitkä täten uhattu asemamme meille asettaa. Jos me päätämme nousta korkeammalle kulttuuriasteelle, ennenkaikkea aineelliseen hyvinvointiin, tulemme me kansana elämään ja säilymään ikuisiin aikoihin asti, muuttuivatpa meitä ympäröivät ulkonaiset olosuhteet minkäläisiksi tahansa.

Mistä alkaisimme? — kysytään, mahdollisesti. Tähän vastaan minä, että ensimäinen tehtävämme on negatiivista laatua. Meidän täytyy lakata ruikuttamasta, siis ennenkaikkea heretä kirjoittamasta semmoisia adresseja, kuin tämä tässä tällä erää taas syntymässä oleva. Niiden välityksellä ei voiteta mitään asiallista, mutta sensijaan herpautetaan kyllä kansan mielialaa, joka on entuudestaan tarpeeksi herpautunut. Kun minä luin tämän adressiehdotuksen alotteen, havaitsin minä heti, ettei se ollenkaan vastaa niitä vaatimuksia, joita tässä tilanteessa oltaessa on tällaiselle asiakirjalle asetettava. Kuitenkin se silloin näytti mielestäni toki sisältävän jotakin. Mutta luettuani eilen illalla sen tässä lopullisessa asussaan, joka asiallisesti vastaa alotetta, ei se enää sisältänyt yhtään mitään. Mieleeni tuli ruumissaatto, seppeleet, surunauhat ja kuuset portinpielissä. Hyvät porvarilliset edustajat! En ryhdy ehdotusta seikkaperäisesti tarkastamaan, sillä se tehtävä kuuluu ryhmäni virallisille puhujille. Kysyn vain: tällaisenko suruvalituksen aijotte antaa Suomen kansalle silloin kun se teiltä odottaa jotakin, odottaa jotakin tunnussanan tapaista? Miettikää toki ennenkuin teette sen!

Mutta tehän odotatte kaiken edelläsanotun perusteella jotakin positiivista yhteiskunnallisvaltiollista ohjelmaa, ja arvattavasti te huomautatte hurskaasti, että kyllähän uudistuksiakin annettaisiin, mutta kun tämä valtiollinen tilanne on semmoinen, että kaikkinainen uudistustoiminta on pysähtynyt. Sitähän te huomautatte tässä adressiehdotuksessakin. Mutta hyvä herrasväki! Älkää valitko sitä vaarallista piilopaikkaa. Sillä ensinnäkin on todistettavissa, että heltiäisi niitä sieltä korkeuksista nykyäänkin uudistuksia, jos porvaristo vain ponnella vaatisi. Kunnallislaki, kieltolaki, suojeluslait j. n. e. lepäävät kyllä jossakin viheriän veran alla eikä se ole suinkaan ihme, sillä täytyyhän sen suunnattoman painomustepaljouden, mikä niiden vastustamiseksi ja samalla eduskunnan häpäisemiseksi tuhlattu on, vaikuttaa edes tuon verran. Mutta sama hallitus, joka niin puolustamattomasti vitkastelee näissä ynnä muissa asioissa, osottaa olevansa torpparikysymyksen eräiden puolien järjestämispuuhissa yhtä nopsa, kuin mikä työkykyinen ja työhaluinen hallitus tahansa. Ja erittäin merkillistä on se, että tämä hallitus on omaksunut sanotussa asiassa juuri ne mielipiteet, jotka ovat voimallisesti vallalla meikäläisen yläluokan keskuudessa. Asia on sitä laatua, että kansalaisten sietää panna se jossain määrin merkille.

Tietysti on totta se, että tämä valtiollinen tilanne, jopa aivan tavattomassa määrässä ehkäisee uudistusten toimeenpanoa, joten en ollenkaan väitä että seisahdus tällä alalla olisi yksinomaan pantava meikäläisen porvariston syyksi. Mutta vaikka asianlaita olisi nyt kerta kaikkiaan semmoinen, ettei siltä taholta saataisi tässä suhteessa yhtään mitään, siis ei ainoatakaan uudistusta, niin siitä huolimatta oikeutettu ja toteutettavaksi mahdollinen on se vaatimus, että kansan pohjakerrosten taloudellista ja sivistyksellistä tilaa on melkoisesti kohotettava. Sillä milloin virkakoneisto seisahtuu, on kansan, joka tahtoo elää, kohdistettava huomionsa niihin mahdollisuuksiin, joita avaa vapaa kansalaistoiminta, ja nämä mahdollisuudet ovat oikeastaan rajattomat, jos niitä vain tahdotaan käyttellä, eikä mikään ulkonainen sorto kykene niitä tehottomiksi tekemään, tätä toimintaa tyrehyttämään. Mutta mitä laatua ovat olleet porvariston toimenpiteet tällä alalla? Mitä Suomen yläluokka on näinä poliittisesti vaikeina vuosina tehnyt kansan pohjakerrosten tilan kohottamiseksi? Vastatkaa, jos voitte! Te ette kykene vastaamaan, sillä tehän olette päinvastoin olleet painamassa meidän luokkaamme alituisesti alaspäin. Olipa sitten kysymys mistä parannuksesta tahansa, aina teidät tavataan taistelemassa vastaan. (Vasemmalta: Kuulkaa!) Eikä sillä hyvä, että teikäläiset taistelisivat vastaan, vaan vieläpä useat teistä on nähty puuhailevan työväenjärjestöjen hajallelyömistä, jopa pappejakin on tavattu ryömimässä virkavallan rappusissa niissä siivoissa tarkoituksissa. Minä en tahdo jatkaa teidän syntirekisteriänne, sillä minä kainostelen Suomen yläluokan puolesta (Vasemmalta: Ei tarvitse kainostella! Puhemies koputtaa.) Ja sen tunteen vallassa ollessani

minä hartaasti toivoisin, että te voisitte esittää yhteiskunnallisesta toiminnastanne edes yhden valopilkun, yhden hyväntyön, vaikkapa pienenkin. (Vasemmalta: Niitä ei ole! Puhemies koputtaa.) Mutta te ette voi, sillä te ette ole tehneet alaluokan nostamiseksi yhtään mitään. Se vähä, mitä on teiltä saatu, on otettu väkirynnäköllä, ankaralla luokkataistelulla, mutta semmoisia saavutuksia ei voida teidän ansioluetteloonne merkitä. Siihen ei yleensä voida merkitä muuta kuin adresseja, ruikuttavia adresseja.

Minun täytyy tunnustaa, että minä olen näinä vuosina hiljakseen odotellut, että yläluokkamme keskuudesta nousisi vihdoinkin mies, joka puhuisi valtiollisesta kysymyksestä suunnilleen samaa, kuin mitä minä siitä nyt olen puhunut. Mutta kun sitä miestä ei ole kuulunut, on minun täytynyt tehdä hänen tehtävänsä. Ja odotellessani on minun mieleeni yhä useammin ja useammin muistunut jo kauvan sitten edesmennyt kansalaisemme Juhana Vilhelm Snellman. Olen päässyt vaatimattomiin tuttavuussuhteisiin hänen kanssaan, ja tämän seikan perusteella minä luulen voivani sanoa, että jos mies istuisi tässä eduskunnassa, niin siinä tapauksessa tuolta toiselta lavalta sanottaisiin tänä päivänä jotakin tavallisuudesta poikkeavaa. Minä otaksun, että siinä tapauksessa koko tämä tälläinen adresseeraaminen tulisi käsitellyksi niin ruhjovasti, että vain harvan harvat, auttamattomat, katsoisivat enää voivansa puolustaa t ä m ä n adressiehdotuksen hyväksymistä. Ja minä otaksun edelleen, että vaikka Snellman ei yleensä ollut mikään alaluokan ystävä ja vaikka hänen politiikkaansa johtavat piirteet olivat aivan vastakkaiset niille, joita pidetään määräävinä ja ainoina oikeina täällä eduskunnan vasemmistossa, niin huolimatta kaikesta tästä tässä eduskunnassa tänä päivänä kaikuisi yli maan jopa sen rajain ulkopuolelle kuluuva huuto: Kansan pohjakerrokset on nostettava korkeammalle elämäntasolle, ennenkuin kaikki on myöhäistä! Tässä huoneessa sanottaisiin: Heittäkää vaikerrus ja käykää käsiksi työhön! Täyttäkää historian tälle kansalle asettama velvollisuus! Älkää vedotko Euroopaan papereilla vaan sisällisillä saavutuksilla, jotka kelpaavat malleiksi muualla! Älkää tehkö papereista muuria idästä uhkaavaa vaaraa vastaan, vaan asettakaa hyökkääjien tien tukkeeksi taistelukykyinen kansa! Iskekää jokaisen kansalaisen mieleen, että kaikkien heidän, niin miesten kuin naistenkin, täytyy olla politiikkoja, ja että jokainen, joka tavalla tai toisella tekee työtä kansan aineellisen elämän vaurastuttamiseksi, on sitä! Käsittääkseni tähän tapaan puhuisi porvarillinen Snellman, sillä hän valtiomiehenä ymmärtäisi, e t t ä t ä s s ä t i l a n t e e s s a m i s s ä n y t o l e m m e, e i m e i t ä m i k ä ä n m u u m e n e t t e l y t a p a p e l a s t a. Hänen luokkapyyteillä ja luokkamieliteoilla täytettyä porvarissydäntänsä kirvelisi tietysti aika tavalla, mutta hän puhuisi kuitenkin, sillä hän oli isänmaallinen mies, mies sellainen, joka uskalsi ja tahtoi asettaa kasvonsa päin tosiasioita, oli valtiomies.

Täällä ei ole Juhana Vilhelm Senllmania, ja hänen täältä puuttumisensa tietää sitä, että tämä surunvalitus, tämä valtiollisen köyhyyden todistus ja pakkasyön kuutamorunoelma tulee täällä tänä yönä hyväksytyksi. Jonka jälkeen meidän porvarisedustajamme ovat sitten jälleen valmiita tuumimaan esim. sitä, mitenkä tässä parhaiten saataisiin riistetyksi torppareilta sekin vähä heidän raatamisensa tuloksista, mikä ei vielä ihan suorastaan ole manttaaliporhojen kourissa. Niin, adressi tulee hyväksytyksi, mutta se on varma, ettei täältä vasemmistosta anneta niin ainoatakaan ääntä sen puolesta. — Ja muuan toinenkin asia on varma, se nimittäin, että Suomen kansa, vaikka sillä on edessään kovat päivät, ei tule menettämään asemaansa kansakuntien joukossa, olittepa te, hyvät porvarilliset, miten lyhytnäköisiä tahansa. Te saatte adresseerata ja te saatte tehdä parhaanne tämän kansan taistelukuntoisuuden heikentämiseksi, sillä me tulemme, ottipa se miten lujille tahansa, pitämään huolen siitä, että tarvittavat voimat sittenkin kasvavat. Me otamme ajan oloon väkipakolla, vaikkapa sitten murusen kerrallaan, mitä ette tahdo mielisuosiolla antaa. Katsokaa meidän rivejämme! Kaikkialla maassamme ne kasvavat. (Vasemmalta: Hyvä, hyvä!)

Ed. L u o p a j ä r v i: Tämän istunnon kuluessa annetuissa lausunnoissa ovat kuvastuneet ne eri suunnat ja suuntavivahdukset, jotka tämän eduskunnan keskuudessa esilläolevaan adressikysymykseen nähden ovat olemassa. Merkillepantavaa minusta on, että se hajanaisuus, etten sanoisi käsitteiden sekaannus, jota Suomen yksikamarisessa eduskunnassa, myöskin sen ulospäin esiintyessä, on ollut ja yhä on olemassa, kuitenkin alkaa vähitellen tasaantua ja suurempi poliittisen asemamme äärimmäisen vakavuuden oivaltamisesta syntynyt yhteisymmärrys alkaa voittaa alaa useimpien sen ryhmien keskuudessa. Jos se adressiehdotus, joka tämän yhteenkuuluvaisuustunnon synnyttä-

mänä nyt on käsiteltävänä, sanontatavaltaan on hillitympi, vieläpä lievempikin, kuin suuri osa niistäkin edustajista, jotka sen taakse ovat asettuneet tai aikovat asettua, olisivat tahtoneet, niin ei siinä kuitenkaan, kuten täällä eräältä taholta väitetään, ole asiallisuuden puutetta, vielä vähemmän sairaloista heikkoutta. Joskin adressin kokoonpano on suppea, tahdotaan siinä kuitenkin suorasti ja varmasti hallitsijalle esiintuoda Suomen kansan huolet niistä yhä jatkuvista ja yltyvistä perustuslakiemme rikkomuksista, joita hallitsevain mahtien puolelta yhä edelleen harjoitetaan. En tosin tiedä, minkä verran meidän kansassamme, eritoten sen työväen luokassa, on niitä, jotka nautinnolla kuulevat ja lukevat sitä korskeaa sanahelinää, jota äärimmäisen vasemmiston taholta, juuri sen luokan nimissä tämän asian yhteydessä on esitetty. (Vasemmalta: 400,000. Puhemies koputtaa: Pitää pyytää puheenvuoroa, jos tahtoo jotakin lausua.) Mutta se käsitys minulla on, että Suomen kansan, enempää kuin sen työväen luokan tulevaisuuden turvaamisen kannalta se ei olisi tarpeellista eikä suotavaakaan. Erimielisyyttä siitä, mikä menettelytapa näin pulmallisessa kysymyksessä olisi ainoa paras, kyllä saattaa olla, mutta se tapa, se — sanoisinko — tarkoituksellinen eristäytymishalu, jolla äärimmäinen vasemmisto, sosialidemokraattinen ryhmä, tähän kansamme elinehtoja mitä syvimmältä koskevaan kysymykseen yhä edelleen suhtautuu, tuntuu minusta siltä, kuin tuo ryhmä olisi unohtanut yhden omista tärkeimmistä tunnuslauseistansa, nimittäin että yksimielisyys on voimaa. (Vasemmalta: Meidän keskuudessamme.) Kuuluen niihin aineksiin, joita tässä eduskunnassa myöskin luetaan vasemmistoon, täytyy mielestäni tuota eristäytymistä valittaen mainita. Juuri luokkatietoisten kansalaistenhan pitäisi uskaltaa luottaa valitsijainsa terveeseen arvostelukykyyn niin paljon, että katsoisivat voivansa yhtyä luomaan koko kansan yhteistä rintamaa ulospäin, silloin kun kansan kalliimmat oikeudet ovat vaarassa, silloin kun sen parhaat pojat lainkuuliaisuutensa vuoksi viruvat vieraissa vankiloissa ja kaikenlaiset epäilyttävät ainekset kohoutuvat yhteiskunnan pintakerroksiin hallitusmahdin laittomia tekoja tukemaan.

Jos kenenkään, kuuluvat juuri maalaisliiton valitsijat voimia kysyvää ruumiillista työtä tekevään kansanluokkaan. Mutta juuri tietäen sen, että ne ovat nämä kansanluokat, jotka lopulta ovat tämän kansan lujimpana selkärankana, me heidän puolestansa tahdomme tässä oikeuksiamme kysyvässä, yksimielisyyttä hakevassa taistelussa yhtyä yksimielisyyden hakijoihin. Ymmärrän sangen hyvin sen seikan, johon täällä äärimmäisestä vasemmistosta syyllä viittaillaan, nimittäin että meidän oikeiston ryhmien taholta on liian kauan ja liian itsekkäästi vastustettu kansamme pohjakerroksien oikeutetuimpia taloudellisia ja sivistysvaatimuksia. Olen vakuutettu siitä, että historian viimeinen sana siitä ei suinkaan tule olemaan lievä, mutta toiselta puolen olen vakuutettu, ettei asema parane sillä, että tämä surullinen tosiasia vain todetaan. Meillä on oikeus vaatia, että meitä yläluokkien puolelta ymmärretään, että meille annetaan yhteiskunnallista oikeutta, mutta meidän on myös puolestamme suhtauduttava lojaalisesti silloin, kun asemaamme ulospäin on hetkellisesti puolustettava. Yhdyn siis adressin kannattajiin.

Ed. P i i s i n e n: Täällä päiväistunnossa ed. Hultin lausui sen saman asian, minkä hän lausui jo valiokunnnan istunnossa, nimittäin, että tällainen adressi, joka nyt on eduskunnan päätökseksi syntymässä, on tarpeellinen saada syntymään ainakin eduskunnan oman arvon vuoksi. Jo valiokunnassa huomautin minä, että siinäkin ja ennen kaikkea siinä tarkoituksessa on tämä esillä oleva asiakirja tarkoitukseen kelpaamaton. Adressin tarkoituksena, jos niitä laaditaan eduskunnan istuntokauden alkaessa, pitäisi käsitykseni mukaan olla ei ainoastaan koreitten, ylimalkaisten sanojen kirjoittaminen, eikä ainoastaan kirjanpitäminen siitä mitä ja mitä laittomuuksia taas sitten kun viime kerran tällaisia asiakirjoja on kyhätty, on tapahtunut, vaan ennen kaikkea ohjelma siitä, mitä eduskunta aikoo tehdä laittomuustilan torjumiseksi. Sen pitäisi myöskin olla ojennusnuora eduskunnalle itsellensä. Mitä tässä suhteessa tämä asiakirja sisältää? Mitä eduskunnan porvarillinen kokoomus tässä asiakirjassa sanoo kansalle? Täällä on, sen verran kuin minä tutkimalla olen tästä löytänyt, tämä jo ennen siteerattu myöntyväisyyslause: »Ja noiden seurauksien täytyy tuntua sitä aiheettomammilta, kun kehityksen vaatimia välttämättömiä uudistuksia ei olisi ollut mahdoton saada toimeen perustuslainmukaisessa järjestyksessä.» Tämä on minun mielestäni ainoa kohta, jossa eduskunta aikoo ilmaista oman kantansa vastaisuuteen nähden. Perustuslakivaliokunnan arvoisa puheenjohtaja ed. Ingman on antanut lähemmän selityksen siitä, mitä ennen kaikkea tämä positiivinen kohta tarkoittaa. Hän on kui-

tenkin selittänyt — jota selitystä oikeiston taholta on väitetty perättömäksi — sen tarkoittavan m. m. viljatulliin myöntyväisyyttä vissillä tavalla, sekä myös Suomen poliittisten rikollisten tuomitsemista siinä järjestyksessä, jossa sitä yritetään, että siis, kun saataisiin tämä järjestetyksi vain sopivalla tavalla, niin siihen kyllä olisi mahdollisuus käyttämällä sitä tietä, jota venäläiseltä taholta nykyään yritetään. Kun tämä asia on useissa eri otteissa liikkunut tämän keskustelun piirissä ja kun se eräällä tavalla oli esillä jo lähetekeskustelussa, tahdon minä tähän seikkaan kiinnittää huomiota hieman enemmän.

Kun ed. Ingman täällä lähetekeskustelussa mainitsi adressialotteen sisältävän muka myös vastalauseen venäläistä Suomeen kohdistettua viljatullihanketta vastaan, josta alotteesta ei kuitenkaan mitään mainita, antoi se jo silloin aihetta vakavaan epäilykseen vasemmiston taholta ja niin takerruttiin siihen keskustelussa ja mainittiin, että tämä on perin vastakkaista niille mielipiteille, mitä samalta taholta ennen on julkisuudessa esitetty. Ed. Ingman lähetekeskustelussa onnitteli minua jo etukäteen siitä, jos minä esim. »Uudesta Suomettaresta», joka on hänen edustamansa puolueen pää-äänenkannattaja, voisin löytää yhtään kirjoitusta, jossa olisi asetuttu myötämieliselle kannalle puheenalaiseen viljatulliasiaan nähden. Minä olen etsinyt ja löytänyt. Vuonna 1911 on »Uudessa Suomettaressa» nimimerkillä M. Iipponen varustettu toinen pääkirjoitus, jossa muun muassa sanotaan näin: »Jos nyt venäläisen kauppakamarin taholta Venäjän etuja tavoitellen koetetaan saada asetetuksi puutaa kohden 45 kopekan tulli ulkomaiselle viljalle Suomeen tuotaessa, olisi tämä talouspolitiikan kääntämistä oikeampaan suuntaan. Se olisi vielä enemmän luonnollisista oloista johtuvan olotilan mukaista, jos myös viljaa Venäjältä Suomeen tuotaessa olisi maksettava vaikkapa pienempikin tulli, johon erilaiset luonnonedut Venäjällä ja Suomessa oikeuttaisivat. Myönnettäköön samalla että Venäjältä ei voida tuoda viljaa Suomeen niin halvalla kuin esim. Saksasta, joten tulli siihen nähden ei olekaan yhtä tarpeen vaatima meidän maanviljelyksemme edun kannalta katsoen.» Mutta, jatkuu edelleen, »kuinka voimme puolustaa tällaista toimenpidettä, viljatullia, joka kallistaisi leivän hinnan suurelle osalle Suomen kansasta? Maanviljelys on meillä kansan pääelinkeino ja se on suurin työn antaja oloissamme; jos se taitavan talouspolitiikan avulla suojellaan ulkomaista keinotekoista kilpailua vastaan ja kohotetaan itsensä kannattavaksi ja elinvoimaiseksi, niin se pystyy kiinnittämään itseensä kaikki ne nuoret työvoimat, jotka nyt virtaavat lisäämään kaupunkien köyhälistöä sekä isänmaasta ja Jumalasta ja yhteiskunnallisesta järjestyksestä vieraantuvia sosialistilaumoja, jotka nyt herättävät harmia ja kauhua sekä omassa maassa että myös Amerikassa.»

Minä en tahdo tässä ryhtyä tarkemmin arvailemaan mitä kaikkia asiallisia ajatuksia tähän nimimerkki Iipposen kirjoitukseen on tarkoitettu sisältymään. Minä ainoastaan panen siinä merkille erään oleellisen kohdan. Tämä kirjailijanimimerkki, jonka takana on tämän eduskunnan jäsen, pitää kapitalistista järjestelmää jumalallisena. Tätä järjestelmää, hänen selityksensä mukaan, koettavat hävittää »sosialistien laumat», niinkuin hän suvaitsee sanoa. Mutta kun tuollainen vaara uhkaa yhteiskuntaa, niin hänen mielestänsä on se autettava ja myös autettavissa kyseenalaisen viljatullin kautta. Ja täma samainen nimimerkki menee niin pitkälle oletuksissaan, että täten voidaan sosialistivaara torjua ei ainoastaan Suomessa, vaan myöskin Amerikassa, venäläisen viljatullin avulla.

Erittäin suuriarvoiseksi todellakin sillä taholla on kuviteltu viljatullin Suomeen ulotuttaminen. Minä kuitenkin uskallan epäillä, että tässä kuvittelussa on verrattain suuressa määrässä harhaan osattua. Ruotsissa on yritetty tällaisten toimenpiteitten kautta mahdollisesti samoja tarkoituksia ajaa perille. Mutta tulos myös siellä on ollut aivan toisellainen. Siirtolaisuus Amerikaan ja muualle on sellaisten suojelustullien johdosta, jotka ovat kallistaneet elintarpeita, lisääntynyt tavattomasti ja arvattavasti myös täällä tulisi ainakin jossain määrin niin käymään. Ja varmaa on, että kaikkein vähimmin siirtolaislaumoista häviäisivät sosialistiset mielipiteet. Kuitenkin mainitulla taholla pidetään viljatullia niin tärkeänä, että sama nimimerkki samana vuonna »Vaasa» nimisen lehden numerossa 84 kirjoitti seuraavat historialliset tähän tilaisuuteen arvattavasti sopivat sanat: »Kun meillä on vuosien kokemukset siitä, mihin eduskunnassa kyetään, sentähden me vetoamme maan hallituksen velvollisuudentuntoon, jossa se eheämpänä ja varmempana on löydettävissä kuin mitä sosialistiedustajien keskuudessa tähän asti löydettävissä on ollut.» Täällä ed. Mannermaa puhui siivosta kielenkäyttämisestä. Minusta kuitenkin tuntuu, että tämä sitaatti saattaa varjoon kaikki ed. Mannermaankin vasemmistoon kohdistamat kielikukkaset,

niin useita kuin niitä eduskunnan asiakirjoista löydettävissä lieneekin.

Sallittakoon minun myös viitata kädessäni olevaan »Pellervo» nimiseen maatalouslehteen, jossa nimimerkki A. Osw. Kairamo kirjoittaa vuonna 1913 numerossa 13 pääkirjoituksen, jossa on rubriikkina: »Mitä maanviljelijäin olisi tehtävä odotettavan viljatullin johdosta» ja jossa m. m. sanotaan näin: »Tarkoitukseni ei tietysti ole tässä yhteydessä koettaa selvittää kysymystä siitä, onko viljatullin säätäminen meidän oloissamme todellakin, niinkuin monasti väitetään, katsottava maalle vahingolliseksi. Lienee joka tapauksessa luonnollista, että, kun niin tärkeä muutos kuitenkin kerran näyttää todenmukaiselta, me koetamme itsellemme selvittää, mitä siinä tapauksessa olisi tehtävä ja kuinka silloin olisi meneteltävä.» Ja siltä varalta että näin »tärkeä muutos» todellakin saataisiin toimeen, antaa hän hyviä neuvoja maamiehillemme, mitenkä heidän jo varustauduttava olisi.

Minun ei liene tarpeellista tässä jatkaa näiden sitaattien esittämistä. Arvelen että täten olen jo täyttänyt ed. Ingmanille lähetekeskustelussa antamani lupauksen todistaakseni silloin tekemäni väitteen. Ja kun tämä asiakirjaehdotus, joka nyt on tänne eduskunnalle esitetty, sisältää tästä maamme köyhälistöjoukoille tärkeäarvoisesta kysymyksestä sellaisen tulevaisuudensuunnitelman kuin täällä edustajat Manner, Huhta ja mahdollisesti vielä joku muu tämän asian tänä päivänä esilläollessa ovat hänen selitykseksensä maininneet, on meillä köyhälistöluokan edustajilla täysi syy koettaa selvittää valitsijoillemme mitenkä vahingollinen heidän taloudellisillekin eduillensa tämä asiakirja oikeastaan on sekä vastustaa tämän adressin hyväksymistä.

Täällä on jo jonkun verran selostettu tämän adressialotteen käsittelyä valiokunnassa. Se kokoomus, mikä porvariston taholta alkuaan oli saatu voimaan, yritti useita kertoja valiokunnassa särkyä. Mutta sen kokoomuksen yhdisti joka ainoassa tapauksessa kokoomuksen symbooli ed. Ingman. Me sosialistiset valiokunnan jäsenet koetimme saada mielestämme hyviä muutoksia tähän adressiehdotukseen ja ehdotimme asiaa jo ensi asteessansa jaostoon. Tällainen esitys meidän tekemänämme hyljättiin. Mutta kun eräät porvarilliset olisivat tahtoneet siihen paremmalta näyttäviä muutoksia, silloin oltiin jo valmiit panemaan asia jaostoon, mutta niinkuin sitten selvisi, ei siinä tarkoituksessa, että tämä asiakirja tulisi toisenlaatuiseksi, vaan siinä tarkoituksessa että tällä jaostolla olisi säilytetty porvariston esiintymisen ehjyys. Minun täytyy kerrassaan ihailla sitä johdonmukaisuutta ja voimaa, mikä ed. Ingmanilla valiokunnan puheenjohtajana ja jaoston jäsenenä oli vaikuttaessansa sen valiokunnan ja joaston toisiin porvarillisiin jäseniin. Kun he tekivät muutosehdotuksia omasta puolestansa, jopa aivan tarkkoja ja kirjallisia ja koettivat saada ne voimaan, niin kerrankin tapahtui niin että kun ei mikään muu auttanut, niin ed. Ingmanin täytyi sanoa, että me emme saa siihen täsmällistä sanamuotoa, mutta ottakaamme asiaa miettiäksemme yöksi ja huomenna tulkaamme sitten paremmilla ehdotuksilla tähän jaostoon. Ja seuraavana päivänä kun sitten tultiin, oli ed. Ingmanilla jo valmiit esitykset, että toisilla ei enää ollut rohkeutta, vaikka olisi mielikin tehnyt niitä millään tavalla vastustaa.

Mielestäni ainoa asiallinen lisäys, mikä asiakirjaan saatiin valiokunnassa, oli pitäjäin erottamista koskeva kohta.

Mutta me sosialistit olisimme tahtoneet saada sanotuksi että vaikka silpomisuhka onkin hirvittävä ja surullinen tosiasia, niin sittenkin olisi pitänyt sanoa se, että sillä ei suinkaan vielä ole asia ratkaistu. Rajaseudut eivät vielä sillä ole venäläistetyt, mutta että kansa tulee sielläkin taistelemaan oikeuksiensa ja olemassaolonsa puolesta. Tästä adressista tosiaankin puuttuu tällaista kansan tulevaisuuden taistelun merkitsemistä. Olisimme tahtoneet saada sen edes siinä kohden sovitetuksi ja eräät porvarilliset jäsenet siihenkin olivat alussa taipuvaiset, mutta myöhemmin »sopimattomana» ja »käymättömänä» senkin hylkäsivät. — Kaikki kunnia siitä, että tämä asiakirja nyt palasi jotenkin samanlaisena kuin alotekin oli, on annettava ed. Ingmanille, joka pystyi hänen porvarillisen kokoomuksensa säilyttämään niin ehjänä kuin se alkuaankin oli.

Ed. Ingman: En ollut aikonut käyttää puheenvuoroa tässä asiassa, mutta kun on eri puhujain taholta osotettu suurta huomaavaisuutta minulle, on minun pakko sanoa muutama sana — ainakin viljatulliasiasta ja poliittisten rikosten rankaisemisesta.

Minun täytyy sanoa, että minulle on täydellinen salaisuus, miten on syntynyt se taru, jota tänään eduskunnassa ovat levittäneet ensin peitetyin sanoin ed. Manner ja sitten selvin sanoin ed. Huhta ja Piisinen.

Sillä asianlaita on sellainen, niin kuin kaikki ne perustuslakivaliokunnan jäsenet, jotka is-

tuvat siinä pöydän päässä, missä puheenjohtaja istuu, voivat todistaa — minä olen sitä heiltä täällä vielä kysynyt — etten ole valiokunnassa puhunut viljatullilain ja poliittisia rikoksia koskevan lain mahdollisuudesta tulla hyväksytyksi laillisessa järjestyksessä halkaistua sanaa. Enkä ole ylipäänsäkään näistä asioista puhunut valiokunnassa mitään muuta, kuin että kerta olen luetellut, mitä ehdotuksia Venäjällä nykyään Suomen asiassa on tekeillä. Silloin minä mainitsin nämä ja eräitä muita. Herrat Manner y. m. olisivat siis voineet tehdä esityksensä täydelliseksi ilmoittamalla, että minä silloin muka sanoin, että kaikki nämät lait, mitä tahansa sieltä päin vain ehdotetaan, voidaan hyväksyä, jos ehdotus tulee eduskunnalle laillisessa järjestyksessä käsiteltäväksi. Niinkuin sanottu, mitään muuta, kuin että olen luetellut, mitä Suomea koskevia lakeja Venäjällä on tekeillä, en ole noista asioista puhunut enkä myöskään ole valiokunnassa yksityisesti kenellekään sosialisti-edustajalle enempää kuin muillekaan mielipidettäni niistä esittänyt. Minun täytyy suuresti valittaa, että kun ed. Manner eilen lienee tehnyt minulle jonkun kysymyksen tästä asiasta, en sitä tarpeeksi selvästi kuullut, en edes saanut selville, että ed. Manner minulta jotakin kysyi. Nyt perästäpäin olen sen kuullut. Siinä tapauksessa, että olisin sen silloin kuullut, olisin vaikka se tietysti oli asiasta poikkeeva, toki kohteliaisuudesta ed. Manneria kohtaan vastannut. Koetan nyt korjata epäkohteliaisuuteni sillä, että ilmoitan, että minä en suinkaan, en ollenkaan, ole sillä kannalla, että nykyistä venäläistä viljatulliehdotusta ja ehdotusta rikoslaiksi poliittisista rikoksista voitaisiin hyväksyä, jos ne tänne tuotaisiin laillisessa järjestyksessä käsiteltäviksi. — Toivottavasti tämä nyt riittää, ja minä toivon, että ed. Manner ja herrat Piisinen ja Huhta myöskin saattavat omalla puolellaan julkisuuteen tämän minun juhlallisen vakuutukseni. Se on minusta ainoa tapa, millä he voivat korjata sen kokonaan totuudesta poikkeavan tiedon, jonka he ovat eduskunnassa tänään antaneet.

Ed. Piisinen osoitti minulle muuten suurta kohteliaisuutta, johon en kuitenkaan käy sen enempää vastaamaan. Tahdon vain ohimennen mainita, että niinkuin siitä sitaatista Suomettaresta vuodelta 1911 näkyi, jonka hän luki, siinä puolsi viljatullia omalla nimellään eräs henkilö, joka edellytti, että saataisiin tulli myöskin Venäjältä tuodulle viljalle. Ja mitä senaattori Kairamon kirjoitukseen Pellervossa tulee, niin ei pitäisi toki olla luvatonta neuvoa kansaamme, kuinka sen tulee menetellä sellaisen uhan ollessa oven edessä kuin viljatulliasia on, — ei edes neuvoa maanviljelijöitä, kuinka heidän tulee menetellä.

Minulle on muuten perin vastenmielistä kosketella tällaista näykkimistä, ja olen sitä kosketellut ainoastaan pakosta. Sitä vastoin minulla olisi erinomaisen hyvä halu vastata ed. Mäkelinille. Mutta en voi siihenkään ryhtyä muuta kuin aivan lyhyesti.

Minun nähdäkseni jokin tällainen eduskunnan julkilausuma, oli se adressin muodossa tai jossain muussa, on välttämätön jo siitä syystä, että Venäjällä johtavissa piireissä nykyään levitetään sitä käsitystä, että nykyistä venäläistä politiikkaa Suomessa vastustaa ainoastaan pieni joukko politikoivia henkilöitä, mutta että kansa kokonaisuudessan ja semminkin sen pohjakerrokset ovat aivan välinpitämättömiä siihen nähden. Ja minä valitan, että eräät lausunnot tänäänkin voivat antaa ehkä tukea sille käsitykselle, vaikka ne tietysti eivät ole miksikään semmoiseksi tueksi tarkoitettuja.

Olen ed. Mäkelinin kanssa täysin yhtä mieltä siitä, että tärkein tehtävä, mikä meillä nykyään on, on kansan pohjakerrosten sekä taloudellinen että henkinen nostaminen. (Vasemmalta: Miksette sitten tee sitä?) En myöskään tahdo mennä väittämään, ettei porvarispiireissä olisi olemassa vakavia esteitä tällaiselle yritykselle. Mutta minun täytyy ed. Mäkelinille avoimesti sanoa, että sen kokemuksen perustuksella, minkä olen täällä eduskunnassa saanut, olen tullut siihen käsitykseen, että kyllä vaikeuksia tuotetaan myöskin siltä taholta, jonka puolesta ed. Mäkelin puhui. Minä en voi katsoa, että semmoisten ehdotusten esittäminen, lakiehdotusten ja muitten, joista niiden esittäjät itse tietävät, että ne nykyoloissa ovat aivan mahdottomat toteuttaa, todella olisi kansan pohjakerrosten nostamista. Päinvastoin sellaiset ehdotukset tuottavat vaikeuksia niille pyrinnöille, jotka todella sitä tarkoittavat. Ja kun ed. Mäkelin puhui siitä, mitenkä porvarispiireissä on eduskunnan arvoa alennettu, niin myönnän, että sellaisiakin lausuntoja on porvarillisissa lehdissä ollut, mutta toisaalta en voi liioin salata sitä, että vasemmiston taholta eduskunnassa on monta kertaa näytelty sellaisia näytelmiä, jotka totisesti eivät eduskunnan arvoa ole nostaneet.

Ed. Rantanen: Tämä esilläoleva adressiehdotus on herrojen porvarien mielestä tar-

koitettu lähetettäväksi Suomen valtion pääniehelle ja porvarilliselta kannalta katsottuna, a porvariston etu- ja kauppahalu huomioon otettuna saattaa tällaisellakin asiakirjalla olla oma merkityksensä. Mutta jos muistelemme niiden adressien kohtaloa, joita Suomen edustunta on aikaisemmin lähettänyt, niin huonaamme, että ne kaikki ovat saaneet saman suullisen kohtalon. Vallanpitäjät Venäjällä ovat niistä lausuneet: »Ne eivät sisällä mitään uutta, ne eivät anna aihetta mihinkään toimenpiteiin.» Tämä edellisten adressien traagillinen kohtalo on omiansa antamaan aihetta varsin vakavaan harkintaan tämänsisältöisten adressien oikeasta olemuksesta. Ja tarkastaessani tätä adressiehdotusta on mielestäni tämän heikkona puolena juuri se, että vähänmerkityksellisenä ja toisarvoisena käsitteenä sivuutetaan ne taloudelliset ja historialliset voimat, joita tällaisessa tilanteessa tulisi erittäin paiostaa ja pyrkiä kaikin voimin kehittämään, sellaisia tekijöitä, jotka todellisuudessa, eikä yksin vain kauniilla sanoilla, vastustaisivat sortoa ja laittomuutta. Mutta koska kaikki tämänsuuntaiset meidän taholtamme tehdyt ehdotukset on valiokunnassa hyljätty, niin etten voi tähän adressiehdotukseen yhtyä, katson asiakseni tätä käsitystäni vähän perusteellisemmin selvittää. Tämän adressiehdotuksen perusteena on luottamus nykyisen hallitusvallan hyvään tahtoon, mutta käytännöllinen kokemus, todellinen elämä on työläisille kouraantuntuvalla tavalla opettanut, että taistelussa olemassaolon puolesta ja parempien elinehtojen saavuttamiseksi työväen on turvauduttava vain itseensä, omaan järjestäytymiseensä ja yksimielisyyteensä, sen varmuuden tukemana että työväestö on yhteiskuntaa elähyttävä voima pysyä itsenäisenä. Toisin on porvariston laita. Omista tilikirjoistaan ja voitto-osingoistaan se jo matemaattisella varmuudella näkee, että sen olemassaolo perustuu työtätekevien joukkojen riistämiseen. Samoin on nykyisen hallitusmahdinkin olemassaolon laita. Sen perusedellytyksenä on ne varat, jotka se kansalta tavalla tai toisella saa. Näin on näillä molemmilla, niin porvaristolla kuin hallitusvallallakin keskenään olemassa sellainen yhtymäkohta, jossa ne varsinkin työväestöä vastaan taistellessaan voivat yhtyä toinen toistaan tukemaan, jonka seikan todenperäisyyden tueksi voisi monia esimerkkejä esittää. Ristiriitaisuuksien sattuessa näiden molempien mahtien, nimittäin porvariston ja hallitusten välillä on hyvin luonnollinen asia, että näiden johdosta käydään keskinäiseen kohteliaaseen kirjevaihtoon. Silloin kun porvaristo katsoo vääryyttä kärsineensä, tuntee se etujensa vaativan tehdä siitä huomautus, ryhtyä sovitteluihin, ja jos näissä sovitteluissa porvaristo joutuisi näennäisesti jotain uhraamaankin eduistaan, niin on se siihenkin valmis siinä varmassa toivossa, että työväki se on, joka kustannukset näistä sovitteluista suorittaa. Sen parempi vain herroille, jos työväkikin on ollut noissa sovitteluissa osallisena ja ne vastaansanomatta hyväksynyt. Ja täysin porvarillisen luokkasivistyksen ja diplomatian mukaista on, että tällaisia seikkoja koskevat kirjelmät laaditaan lyhyitä ja niin vähän hallitusvallan etujen kanssa ristiriidassa olevia kuin mahdollista. Ja tähän tulee lisäksi vielä m. m. se, että tällaisena murrosaikana, joka nyt on olemassa, työväenluokan voiman ja valtiollisen tietoisuuden kasvaessa porvaristo taantuu, peräytyy sellaisiin katsantokantoihin, joilla aikoinaan on ollut historiallinen oikeutensa, mutta ovat nykyajan vaatimuksiin soveltumattomia, ja niin muodostuu porvarillisten kirjelmät sellaisiksi dialektisiksi hirttosilmukoiksi, joista porvarillisen juridiikan avulla voidaan väittää, etteivät ne sentään ole kokonaan väärässä, koska niissä ilmenevät ajatukset sisältävät myös vastaehdotuksen omassa itsessään, kuten on laita tämänkin adressiehdotuksen sivulla 3.

Kaikkien erehdyksien estämiseksi painostan vielä erittäin sitä seikkaa, että kun en voi hyväksyä tätä adressiehdotusta, niin vaikuttaa siihen käsitykseeni hyvin suuresti myös se, että haluaisin laadittavaksi asiakirjan, jossa niin selvästi ja tyhjentävästi lausuttaisiin ilmi asian todellinen tila, että niin työläiset kuin herratkin, sekä edistysmieliset että taantumukselliset kin saisivat selvän käsityksen asiain todellisesta tilasta. Minun mielestäni ei olisi haitallista eikä mahdotontakaan, vaikka viitattaisiin ja todettaisiin, mitkä olivat ne mahtavat yhteiskunnalliset voimat, jotka johtivat siihen, että aikakaudella, jolloin menestyivät sellaiset taantumukselliset valtiomiehet kuin Araktsejew ja Metternich, Suomen kansa kuitenkin kohosi kansakuntien joukkoon. Tämä tapahtuma oli lyhyesti sanoen tulos siitä kansojen itsenäisyys- ja vapaustunteesta, jolta vallanpitäjät eivät voineet silmiään sulkea. Mutta ei myös voi sulkea silmiä eräältä huomattavalta tosiasialta, jossa piilee yksi Suomen oikeuksien puolesta taistelun heikompia kohtia ja jota kohtaa vastaan sortajat nykyhetkellä ankarammin hyökkäävät. Sillä kuten tunnettu, on hallituksella

hyvin laaja virkainnimittämis- ja asettamisoikeus, ja jos otetaan huomioon virkamiesten lukuisuus ja maan taloudellinen varallisuus, niin huomaa helposti, että nämä virkaherrat ovat kokolailla hyvin palkattuja, ja kasvattaakseen itselleen käytännöllisiä palvelijoita on maamme historiallisen kehityksen kaikissa vaiheissa hallitusvalta suuresti huolehtinut virkamiesluokan eduista ja niin on aikaisemmin kiskottu kansalta aineellisia ja henkisiä kykyjä ja varoja ruotsalaismielisen ja -kielisen virkavallan vahvistamiseksi. Sittemmin on lyhyesti sanoen suomettarelaiset hyvällä menestyksellä taistelleet näistä virkapaikoista ja samalla myös huolehtineet sen etujen kehittämisestä. Mutta nyt on vielä näiden lisäksi venäläinen virkavalta huomannut tässä hyvän saalistamismahdollisuuden yrittäen myös siitä osansa anastaa. Ja luuletteko todella te, hyvät herrat siellä keskustassa ja oikeistossa, riittävän nyt sen, että eduskunta tästä virkamiesasiasta sanoo vain ne muutamat lauseet, jotka tässä mietinnössä löytyvät. Hylkäämällä valiokunnassa ehdottamamme lisäysehdotuksen tähän virkamieskysymykseen on tämä porvarillinen kokoomus paljastanut heikkoutensa, osottanut olevansa kykenemätön astumaan askeltakaan eteenpäin, voimaton tarttumaan mihinkään luovaan periaatteeseen, vieläpä kykenemätön suoraan tunnustamaan itseänsä taantumukselliseksi joukoksi. Ottakaa huomioon te, hyvät herrat siellä keskustassa ja oikeistossa, että ne peruspiirteet, jotka tässä adressiehdotuksessa ovat vedetyt, ovat niin suppeat, että jos kolme puoluetta pitemmän aikaa yrittää niiden puitteissa pysyä, niin voi sattua lopulta että olette pakoitetut syömään toisenne, kuten yhteenkietoutunut nakertajain joukko. Ja sitten se venäläinen byrokratian pöyhkeys ja laittomuutta uhkuvat sortotoimenpiteet ne kyllä voivat edelleenkin tuottaa katkeria kärsimyksiä Suomen kansalle. Mutta näitä ei poista tällainen asiapaperi. Näistä venäläisistä sortajista olisi paljonkin puhuttavaa, mutta tyydyn viittaamaan vain siihen, että niiden pyrkimysten raivokkuus ja natsionalistinen kiihkokin jo riittää ilmaisemaan että ne ovat raukenevan voiman suonenvedontapaisia loppuponnistuksia. Ne johtuvat siitä, että feodaalinen järjestelmä siellä nyt alkaa olla sekä siveellisesti että aineellisesti vararikossa, ja senvuoksi sen kannattajat käyvät niin hermostuneiksi ja ärtyneiksi, että ryhtyvät ryöstämään naapuritalosta ja sitä tehdessään kuluttavat voimansa niin etteivät kykenekään sammuttamaan paloa omasta talostaan. Ja olen vakuutettu, että tuottaisi Suomen kansalle paljon suuremman hyödyn, jos sekin aika ja viisaus, joka on kulutettu tämän adressin laatimiseen, olisi käytetty peruspiirteiden muodostamiseen sellaisilla toimenpiteillä, jotka Suomen kansan itsepuolustuskykyä varmasti kasvattaisivat. Ja siinä toivossa että porvaristo vielä viimetingassa käsittäisi ettei hyvää asiaa auttaisi pilata kiirehtimisellä, yhdyn kannattamaan edustaja Mannerin tekemää ehdotusta. Tämän teen sitäkin suuremmalla syyllä, että vaikka edustaja Mannermaa onkin väittänyt että ne perustelut, joilla tätä adressia vastustetaan, ovat muka heikommat kuin ennen ja vaikka porvarillinen kokoomus onkin muodostunut, niin on porvaristonkin keskuudesta päässyt pulpahtamaan esiin huomattava lausunto siinä, kun ed. Hultin myönsi tämän adressin kokolailla puutteelliseksi. Tämän lausuntonsa merkitystä ed. Hultin kyllä yritti lieventää selittämällä tämän puutteellisuuden johtuvaksi siitä että eduskunnan arvon tähden on pidetty niin kiirettä ja on myönnettävä, että kiirettä tämän kanssa on pidettykin, koska ennenkuin asiata käsittelevä valiokunta on saanut edes sihteeriä, on tämä adressiehdotusmietintö saatu valmiiksi.

Minun käsitykseni mukaan olisi kuitenkin tällaisessa asiassa ensi sijassa pyrittävä enemmän huolelliseen ja perusteelliseen asiain käsittelyyn eikä pyrkiä asiallisuuden kustannuksella saavuttamaan nopeusrekordia mietinnön valmistamisessa.

Ed. Paavolainen: Olen perustuslakivaliokunnalle kiitollinen siitä, että se on ottanut huomioon uhattujen Kivennavan ja Uudenkirkon pitäjäin puolesta tehdyt toivomukset ja adressiehdotuksen kolmannella sivulla esiintuonut Suomen kansan suuren levottomuuden niiden suunnitelmien jatkumisesta, jotka uhkaavat erottaa yhden sen osan synnyinmaan yhteydestä. Kun siis adressiehdotuksessa on mainittu myöskin tästä uhattujen pitäjäin kohtalosta, niin voin mielihyvällä hyväksyä ja yhtyä kannattamaan mainittua ehdotusta.

Ed. Rosenqvist: Jag har icke begärt ordet för att begagna ett tillfälle sådant som detta till odlande af inbördessplit och tvedräkt, till utslungande af svåra beskyllningar mot den ena eller andra folkgruppen, den ena eller andra folkklassen. Jag har icke heller begärt ordet för att taga del i en, såsom des synes mig, småaktig, orättvis och starkt fariseiskt färgad kritik af nu föreliggande adressförslag. Jag vill

öfver hufvud icke befatta mig med detsamma, ıvarken för att framhålla dess förtjänster eller ör att kritisera dess möjliga brister. Men det ıar synts mig vara skäl att vid detta tillfälle ägna några ord åt frågan, hvarför vi åter i ett politiskt initiativ vända oss till monarken.

Vi vädja nu åter, såsom så mången gång förut, ill monarken, till honom såsom människa och urste; vi göra det, emedan vi n ö d g a s göra let, emedan en psykologisk och etisk n ö d v ä n d i g h e t drifver oss därtill.

Den politik eller den statskonst, som redan en öljd af år öfvats emot vårt land, har varit af len art, att vi icke få tiga, sålänge vi kunna tala. Vi få tiga allraminst nu, då vi åter i ny sammanättning kommit hit. Jag skall icke här söka ıärmare karaktärisera denna statskonst — det ıar skett mången gång förut —, utan endast peka på en sida hos densamma, en sida som äfven len är egnad att visa nödvändigheten af att cke tiga.

Det bör vara en allmänt erkänd sats, att taten icke får förstöra sina egna fundament i olksjälen, i folkkaraktären. Detta sker emelertid, om den i sitt handlande utåt och inåt ifver ett föredöme af bristande lydnad gentemot llmänna moraliska normer. Redan för mer än tt sekel sedan yttrade en rättslärd: »Sägen dem regeringarna) att om de blanda om hvarandra ätt och orätt, laglighet och tyranni, rättfärdigıet och våld, samma förvirring äfven snart kall meddela sig åt massorna.» På så sätt örstöres den psykologiska grundvalen för tatens egen hälsa och bestånd. Om statsmaen själf sätter skenbar, handgriplig fördel ramom ära, anständighet och rättskänsla så ammanstörta på alla lifvets gebit de osynliga nakternas auktoritet. Men därmed förstör taten, såsom man sagt, sina egna fundament i len mänskliga själen, i folksjälen.

Man har med rätta sagt, att en statskonst, om visar sig ringaktande och likgiltig inför de nderlydande folkens själslif, deras rättsåskådning och samvete, är i vår tid så mycket mera klok, som t. o. m. djurtämjare begynt bortlägga tvånget och pisken och begynt vädja till de psykologiska, de sociala böjelserna hos själfva le vilda djuren. En af de mest grundliga kännarne af de vilda raserna, af de ociviliserade och alfciviliserade folkstammarna, engelsmannen Henry Stanley har i sina skrifter åter och åter betonat, hurusom ett brutalt och bitande uppträdande gentemot dem är fullkomligt förfeladt, oproduktivt och farligt. Han säger bl. a. en af sina skrifter: »Englands inflytande i Afrika hade kunnat hvarken förvärfvas eller upprätthållas genom våld allena. Blott om vi visa oss vildarna öfverlägsna icke blott i makten öfver lif och död, utan i vår hela lifsuppfattning, kunna vi vinna det herravälde öfver dem, hvilket i deras nuvarande tillstånd är nästan mera nödigt för deras välfärd än för vår. Det är icke något talesätt, fortsätter han, eller någon sentimentalitet, nej, det är den allmänna försiktighetens högsta bud, då jag säger: »För att hålla dessa människor i tukt, för att ställa Afrika i mänsklighetens tjänst, är den m o r a l i s k a ö f v e r l ä g s e n h e t e n det första som är nödigt för att vinna och bibehålla herraväldet.»

Om nu detta gäller ociviliserade och halfciviliserade naturfolk, huru mycket mera då kulturfolk? Det måste dock sägas till mänskligheten heder, att den m o r a l i s k a ö f v e r l ä g s e n h e t e n är det första, som det är af nöden för att vinna och bibehålla herraväldet bland människorna. Men om denna sanning synes den nu rådande ryska statskonsten mot Finland icke hafva någon aning. Den går ut på att förstöra själfva grundvalen för statens bestånd i folksjälen; den är folkförstörande, men därför just hvarken få eller kunna vi tiga, så länge vi kunna tala.

Och då vi nu alla helt säkert äro ense härom, då vi i grunden alla tänka detsamma om denna statskonst, så borde det icke vara omöjligt att kunna förena sig om ett gemensamt uttalande; vi må, beroende af olikhet i naturell, i bildning, i odlad smak, tänka det ena eller andra, tänka olika om enskilda uttryck och meningar. Då vi i grunden stå på samma ståndpunkt, så borde vi i ett läge sådant som vårt och vid ett tillfälle sådant som detta kunna ena oss och icke bita och fräta hvarandra.

Ed. L i n d b e r g: Jag har begärt ordet för att, såsom en röst ur hopen, från dessa småaktiga klassintressen, som under diskussionen gjort sig gällande, försöka fasthålla vid den stora sak det i dag gäller att framföra. För min personliga del hade jag visserligen önskat, att adressen skarpare skulle protesterat mot det rådande systemet. Men i endräktens intresse har jag biträdt förslaget och skall ännu hällre göra det nu, som enligt min tanke adressförslaget i grundlagsutskottet undergått en bearbetning till det bättre. Det viktigaste är att Finlands folk i dessa tider framträder såsom ett enigt folk. Våra motståndare böra se, att det icke är en eller annan liten grupp af befolkningen,

som träffas af och reagerar mot våldsåtgärderna, utan att det är folket i dess helhet. Detta kommer också enligt min tanke till synes i landtdagen. Också de yttranden, som gjorts från vänster håll, om man tar bort allt det myckna som talats onödigt i dem, innehålla icke sakliga anmärkningar mot en protest, som skall göras mot olagligheten; af flere talare från vänster har uttryckligen framhållits, att man måste protestera mot det nuvarande systemet. Frågan gäller sedan, om man i sin protest skall använda flere eller färre, skarpa eller mindre skarpa ord, och därom kan råda olika meningar. Hufvudsaken är endast, att ett enigt Finland uppträder mot olagligheterna. Och då nu så är fallet, och vill jag yttermera konstatera detta, så anser jag att adressen nu af landtdagen kan godkännas, så mycket hellre som redan två veckor gått af landtdagens dyrbara tid och det måste anses nödvändigt, att såsom första egentliga beslut af landtdagen skall utgå denna protest.

Ed. Danielson-Kalmari: Minä pyysin puheenvuoroa ed. Mäkelinin lausunnon johdosta, mutta tahdon lisätä, että tuskin olisin tehnyt sen, jos olisin sitä ennen kuullut ne, tosin aivan lyhyet ja osittain välillisesti annetut vastaukset, jotka sisältyivät edustajain Ingmanin ja Rosenqvistin äskeisiin lausuntoihin. Kieltämätöntä on, että ed. Mäkelinin lausunto oli huomattava. Me olemme monen vuoden kuluessa tottuneet vasemmistosta kuulemaan lausuntoja sellaisia, joita ed, Manner, Huhta, Piisinen y. m. ovat tänään meille esittäneet. Taktiikkaa, kauttaaltaan taktiikkaa, ei mitään muuta. Kuulijaan jää ehdottomasti epäilys, tokko asianomaiset puhujat itsekään uskovat puolta siitä, mitä vakuuttavat. Se käsitys jää ehdottomasti. (Vasemmalta: Porvareihin, jaa!) ja lisäksi on niissä puheissa miltei aina loppumaton määrä syytöksiä, toisinaan julkisesti, toisinaan salakavalin viittauksin lausuttuja, yrityksiä mustata toisin ajattelijat, toinen osa meidän kansaamme kansamme sortajain varsinaisiksi liittolaisiksi. Sitähän me kyllä tänäänkin olemme kuulleet. Toista oli, se sanottakoon, ed. Mäkelinin puhe. Se oli peräti ankara kyllä toisin ajattelevia kohtaan, mutta siitä on tunnustettava, se oli sittekin muotoon nähden hillitty, oli vapaa kaikista yrityksistä saattaa toisin ajattelevien tarkoitusperät epäilyksen ja epäluulon alaisiksi. Ja muoto sitten oli sellainen, että me kaikki alusta loppuun kuuntelimme sitä tarkkaavasti. Me teimme niin siitä syystä, että siinä todellakin oli ajatuksia, joita me niin harvoin kuulemme tämän eduskunnan suurisuisempien puhujain lausunnoista. Siinä oli ajatuksia, osaksi sellaisia, jotka epäilemättä ansaitsevat meidän kaikkien miettimistä. Mutta kyllä siinä myös oli ajatuksia, joista minä puolestani olen heti valmis lausumaan, että ne eivät ollenkaan sattuneet esilläolevan kysymyksen ytimeen. Laajalti koetti ed. Mäkelin näyttää, että adressilla, jolla eduskunta käännyisi hallitsijan puoleen, ei voi olla mitään tarkoitusta. Ja päästäkseen tähän tulokseen hän koitti todistaa, että tämä adressi ei voisi saada aikaan mitään käännettä, ei hallitsijan luona ei hänen neuvonantajissaan, ei Euroopassa ulkopuolella Suomea eikä vaikuttaa mitään hyvää meidän omassa kansassamme. Onko sitten kukaan odottanut mitään tuollaista tulosta tästä paperista? Onhan tämä paperi arvostelutava vain yhtenä lehtenä pitkässä sarjassa niitä asiakirjoja, jotka eduskunta on esittänyt hallitsijalle, silloin kun se on tuntenut että asema uudelleen on muodostunut siksi että vaitiolo ei ole paikallaan. Ja niitä on sellaisia hetkiä eduskuntainkin elämässä, jolloin ne eivät voi eivätkä saa täydellisellä äänettömyydellä siirtyä vuuttaa sellaisiakaan tapauksia eikä tekoja joita eduskunta ei voi muuttaa, ei saada olemattomiksi eikä niiden jatkumista ehkä pitkän pitkään aikaan saada estetyksi. Ja luultavasti kuitenkin kaikkein useimmista kansalaisista jotka arvostelevat asemaa, nyt kun uusi eduskunta viime vuonna tapahtuneiden vaalien jälkeen kokoontuu, totta kai sanon minä, useimmista kansalaisista, jotka eivät ole päättäneet katsoa vääräksi kaikkea sitä, mitä tämän eduskunnan porvarillinen pieni enemmistö päättää ja tekee, tottahan heistä näyttää siltä, että tällä hetkellä eduskunta ei voi olla ääneti. Mitä se sanoo, mitä se voi sanoa, mitä sen tarvitsee sanoa, se ymmärtääkseni voisi tulla lausutuksi muutamalla sanalla, sellaisellakin lauseella vain että tämä eduskunta, Suomen kansan käsitykse julkilausujana arvelee velvollisuudekseen i moittaa hallitsijalle, että edelleen Suomen kans on valtiollisiin ristiriitaisuuksiin nähden, Venäjän hallituksen Suomea kohtaan harjoittamaa politiikkaan nähden sillä kannalla, jonka edeliset eduskunnat ovat julkilausuneet. Tuleek tähän jotain lisäselitystä, viittauksia niihi pääasiallisimpiin kysymyksiin, jotka ovat a heuttaneet nykyisen ristiriidan ja joissa Suomen kansan oikeuksia on pahimmin loukattu se on ymmärtääkseni suhteellisesti syrjä seikka.

Mutta tuo pääajatus, se on ollut julkilausuttava. Sitä minun ymmärtääkseni tämä adressiehdotus tarkoittaa eikä mitään muuta. Sen tarpeellisuutta ja ajanmukaisuutta ei sillä saada kielletyksi, että koetetaan todistella, mikä itsestään on selvää, ettei tällä asiakirjalla, mikäli me nyt voimme arvata, ole mitään muuta merkitystä, kuin osottaa että Suomen kansa huolimatta jatkuvasta sorrosta, huolimatta niistä kärsimyksistä, joita toinen kansalainen toisensa jälkeen tulee kokemaan ja kestämään, sittenkin aikoo pysyä oikeuksiensa pohjalla. Ja minä lisään: sittenkin aikoo tehdä työtä pysyäksensä valtiollisena kansana ja edistyäksensä aineellisesti, henkisesti ja sisällisessä, siveellisessä kunnossa.

Ed. Mäkelin lausui ankarat syytökset maamme yläluokkaa, sen porvarillisia aineksia vastaan. Mielipiteet siitä, mitä olisi ollut tehtävä tämän porvarillisen kansaluokan keskuudessa viimeisinä vuosikymmeninä — en tahdo sanoa ainostaan viimeisenä vaan viimeisinä — jotta Suomen kansan tulevaisuus olisi saatu turvatuksi, mielipiteet siitä ovat tämän kansanluokan itsensä keskuudessa menneet jyrkästi erilleen ja menevät osaksi nytkin. Monet yhtyvät ed. Mäkelinin siinä, että tämä kansanluokka ei suinkaan ole jokaisessa suhteessa käsittänyt eikä täyttänyt tehtäväänsä. Mutta se sanottakoon: sittenkin liian yksipuolinen ja sen kautta väärä oli ed. Mäkelinin arvostelu. Hän ei ole ymmärtänyt niin sanoakseni tämän porvarillisen kansanluokan psykologiiaa, niitä näkökohtia, jotka ovat siihen vaikuttaneet. Te olette, arvoisat jäsenet siellä vasemmistossa, epäilemättä myöskin oikeutetut sanomaan, että me emme aina ole teidän psykologiiaanne ymmärtäneet (Vasemmalta: Oikein). Mutta jotta pääsisimme lähemmäksi toistemme ymmärtämiseen, niin on syytä myöskin huomauttaa siitä, milloin toisella tai toisella taholla ilmeisesti arvostellaan asiata yksipuolisesti, on syytä tehdä se silloin, kun puhujan lausunto ja hänen esiintymisensä ylipäänsä herättää sen käsityksen, että hän on esittänyt syytöksensä täydessä vakaumuksessaan eikä ainoastaan agitatoorisessa, yllyttävässä tarkoituksessa. Niin, siitä kalskahti jotakin ed. Mäkelinin puheesta, jota me emme ole tottuneet kuulemaan pitkiin aikoihin vasemmiston puheesta, nimittäin siitä kalskahti jotakin, joka herätti ehkä monessakin, tahdon sanoa, ainakin minussa, herätti sen ajatuksen, että nuo syytökset, jos kohta ehkä tietoisestikin liioiteltuja, ovat kuitenkin lähteneet puhujan todellisesta käsityksestä siitä, mitä viimeisinä aikoina meidän maassamme on tapahtunut.

Ed. Mäkelin syytti meitä täällä keskustassa ja oikeistossa siitä, että me emme ole yrittäneetkään tehdä mitään kansan suuren enemmistön aineellisen ja henkisen tilan kohottamiseksi, että me päinvastoin olemme vastustaneet kaikkia yrityksiä tässä kohden. Ajatus kaiketi oli se, että yläluokka on pakosta — sehän sanottiin — tehnyt eräitä myönnytyksiä, mutta yksistään pakosta ja sitten koettanut saada kaikki mahdollisuuden mukaan peruutetuksi. Jos te todellakin uskotte kaikkea tätä, niin kyllä te olette seuranneet asiain kehitystä ainostaan silmällä pitäen sitä ja kuunnellen sitä, mitä teidän agitationikokouksissanne porvarillisista ryhmistä puhutaan. Jos te olisitte katselleet syvemmälle, niin te epäilemättä olisitte huomanneet, että kun se suuri käänne tapahtui, jolloin routavuosien tila päättyi ja jolloin lyhyeksi ajaksi näytti siltä, kuin Suomen kansalle sarastaisi parempi tulevaisuus, niin silloin laajoissa piireissä porvarillisissa kerroksissa täydestä vakaumuksesta luovuttiin entisistä etuoikeuksista ja moni niiden piintynytkin puoltaja arveli, että kansan tulevaisuus vaati, ei ulkonainen pakko, mutta kansan tulevaisuus, kansan yhteys ennen kaikkea vaati, että tämä sivistynyt luokka luopuisi ulkonaisista etuoikeuksistaan, määräämisvallastaan ja täydellä luottamuksella jättäisi vaikutusvallan kansalle kokonaisuudessaan, jotta tämä kansa voisi lujittaa rivinsä, yhdistää ne ja yhteyden tunteen elähyttämänä käydä niitä kohtaloita kohti, jokat olisivat sen kestettävinä, olivat nämä sitten valoisia niinkuin silloin toivottiin, tahi synkän synkkiä, joksi ne ovat muuttuneet. Ja näillä toiveilla, tässä käsityksessä, olkoonpa sanottu, tämän liiallisen optimismin vallassa, minä luulen, että useimmat porvarillisten ryhmien edustajat lähtivät ainakin ensimäisiin vaaleihin, mutta osaksi varmaan myöskin, suureksi osaksi ensimäiseen uuteen eduskuntaan.

Mutta minkälaisiksi olot muodostuivat tässä eduskunnassa? Kaikki, mitä muilta tahoilta kuin vasemmiston omasta keskuudesta ehdotettiin kansan laajojen kerrosten kohottamiseksi ja jota ehdotettiin täydessä vakaumuksessa ja jotka ehdotukset sisälsivät monissa kohdin erittäin laajalle meneviä myönnytyksiä, kaikki nämä ehdotukset kohtasivat — sitähän ei käy kieltäminen — herjausta, sitä väitettä, että niillä ei tarkoitettu täyttä totta, ja jokainen yritys porvarillisten ryhmien puolelta saada jotakin aikaan niiden kansankerrosten hyväksi, joitten

etuja me kaikki arvelimme harrastavamme vaikutti vaan sen, että vasemmisto, enimmiten ainakin, esitti vaatimuksia, joista tyynesti ajattelevat, jotka ottivat huomioon, mitä meidänkin maamme valtioelämässä kokemus oli osoittanut, tulivat siihen käsitykseen, että ne olivat nämä vaatimukset sellaisia, että niiden toteuttaminen ainakaan toistaiseksi ei ollut mahdollinen.

Ja tätä on sitten jatkunut, niinkuin me tiedämme, valtiopäiviltä valtiopäiville. Onko silloin niin kummallista, että porvarillissa ryhmissä se käsitys on päässyt valtaan, että tässä eduskunnassa saadaan toistaiseksi perin vähän aikaan kansan hyväksi ja että se osa, se puolisko eduskuntaa, joka ennen kaikkea väittää ajavansa kansan suuren enemmistön etua, on käsittänyt velvollisuudeksensa ennen kaikkea saada juopa itsensä ja porvarillisten välillä niin ammottavaksi kuin suinkin, jotta valitsijat maassa tulisivat siitä vakuutetuiksi, että yksistänsä vasemmisto harrastaa kansan etua. Niin kauvan kuin vasemmistossa tätä ajatusta taktillisista syistä yhä koetetaan levittää, niin kauvan työ tässä eduskunnassa tulee suureksi osaksi olemaan hedelmätöntä. Oli surullinen puoli ed. Mäkelinin lausunnossa että hän, vaikkakin hillitymmin, mutta kuitenkin pääasiassa samoinkuin hänen ryhmänsä muut puhujat, koetti levittää ja istuttaa kansaamme epäluuloa, minä en tahdo sanoa epäluuloa meidän tarkoituksiimme, sitä hänen puheensa ei sisältänyt ainakaan täysin selvästi, mutta sitä käsitystä, että täällä ollaan kokonaan haluttomia tekemään työtä kansamme suuren enemmistön hyväksi. Mutta näyttäkää, että te esillä olevissa asioissa, sellaisissa kuin maan hankkiminen tilattomalle väestölle ja monessa muussa, myöskin torppariasiassa, näyttäkää vasemmistossa, että te olette valmiit myötävaikuttamaan näiden kysymysten todelliseen ratkaisuun, — ei siinä tapauksessa vain, että ratkaisu vastaa kaikkia teidän ihanteitanne, sitä mitä te asetatte lopulliseksi päämaaliksi, vaan silloinkin, kun teidän täytyy myöntää, että ratkaisu semmoisenaankin tietää kärsivien, puutteessa olevien, autettavien kansalaisten tilan lieventämistä — tehkää tämä, näyttäkää tämä, luopukaa tuosta ijäti uudistuvasta taktillisessa tarkoituksessa harjoitetusta parjauksesta tai säästäkää se ainakin niihin tilaisuuksiin, joissa teillä on päätarkoituksena valitsijain kerääminen ympärillenne! Jos te niin teette, niin minä olen vakuutettu siitä, että te tulette huomaamaan, että muissa ryhmissä elää vielä, olkoonpa, tuhan alla, mutta siellä elää kuitenkin alttius tehdä rehellistä työtä kansamme tilan kohottamiseksi. (Ääntä vasemmalta. Puhemies koputtaa.)

Niin, teidän puheenne siellä, teidän keskeytyksenne se osoittaa, millä tavoin te olette valmiit siihen yhteistyöhön, joka yksinänsä voi saada aikaan sen, minkä ed. Mäkelin täysin oikein asetti eduskunnan ja kansamme päätehtäväksi, kun on koottava voimia kestämään sitä aikaa, joka arvatenkin on meidän vielä kauvankin kestettävä, ennenkuin päivä valkenee.

Jos te olisitte voineet käsittää tämän adressiehdotuksen yksinkertaisesti sellaisena, joksi se on tarkoitettu, jos te olisitte voineet tässä tilaisuudessa, kun me jälleen kerran lähdemme lausumaan Suomen kansan nimessä vakavan sanan maamme hallitsijalle, jos te olisitte edes kerran tällaisessa tilaisuudessa voineet unohtaa pienet taktilliset näkökohdat ja tunnustaa, että vaikkapa tämä adressi arvattavasti ei saa mitään aikaan, sen antaminen on olojen vaatima ja se sisältää yksistänsä sellaista, josta me kaikki olemme yksimieliset, jos te olisitte voineet tehdä tämän, jos te vielä voisitte tehdä sen, niin me lähtisimme toisin tuntein kaikki varmaankin käsittelemään niitä parannusehdotuksia, joiden tarkoituksena on omassa keskuudessamme ilmenneiden kylläkin suurien puutteiden ja vaurioiden korjaaminen. Nyt te nähtävästi ette vahvista meidän asemaamme tuollaisella teolla, mutta jos te edes tulette näillä valtiopäivillä asiallisilla lausunnoilla edistämään neuvotteluja, niin vaikkakaan me, toisin ajattelevat, emme suinkaan usein voi seurata teidän todisteluanne, niin sittenkin, jos te valitsette sen uran, johon ed. Mäkelinin lausunto viittaa, niin kuinka kiivaiksi meidän väittelymme ja suureksi meidän erimielisyytemme täällä voivatkin muodostua, niin sittenkin me sitä tietä voimme päästä toisiamme lähemmäksi ja tehdä yhteistyön helpommaksi, kuin jos te jatkatte siihen tapaan, kuin muut puhujanne tänäkin päivänä ovat tehneet. (Eduskunnasta: Hyvä, hyvä! Vasemmalta: Ei kannata kehua.)

Ed. Mäkelin: Minä pyydän vain aivan lyhyesti huomauttaa herrojen Ingmanin ja Danielson-Kalmarin lausuntojen johdosta, että minä olen lausunnollani tarkoittanut vain tätä nyt esilläolevaa adressiehdotusta.

Minä en ole suinkaan vastustanut itse adressin lähettämistä, päinvastoin minulla on ollut sellainen mielipide, että eduskunnan olisi tullut valmistaa asiakirja, jonka nimenä olisi saanut

olla adressi ja joka olisi osotettu hallitsijalle, mutta joka olisi tarkoitettu sinne, mistä me yksin voimme saada voimaa, nimittäin Suomen kansalle, ja minä olen lausunnossani osottanut että Suomen kansalle tämä adressi ei kelpaa. Kansan keskuudessa ei se tule synnyttämään muuta kuin toivottomuutta, herpautumista.

Mitä minä sitten puhuin yhteiskunnallisista uudistuksista, niin minä en suinkaan tarkoittanut yksinomaan sellaisia suuria kysymyksiä, joista luonnollisesti on käytävä luokkataistelua. En minä ole toki niin lapsellinen, että odottaisin teidän, seisottiinpa miten vakavan uhan edessä tahansa, myöntyvän kaikkeen, mitä me vaadimme. En minä sitä vaadi, mutta etupäässä tarkoitin tuollaisia pienempiä asioita, joihinka te olisitte voineet jo antaa myönnytyksen ilman että teidän varsinainen luokka-asemanne olisi siitä rahtuakaan kärsinyt tai heikontunut. Minun mieleeni on erikoisesti jäänyt muuan ilta tästä eduskunnasta vuodelta 1909. Silloin käsiteltiin täällä työväen suojeluslakia. Silloin tehtiin meidän puolelta ehdotus lasten ikärajan korottamiseksi. Tästä ehdotuksesta, jonka nyt ei olisi suinkaan pitänyt vaikuttaa sinne tahi tänne luokkien asemaan, tästä ehdotuksesta, jolla tarkoitettiin turvata nousevaa polvea, käytiin ankaraa taistelua täällä eduskunnassa, tavattoman ankaraa, ja se oli sitte äänestyksellä ratkaistava. Se kuva on jäänyt poislähtemättömästi minun mieleeni senvuoksi, ettei tämän eduskunnan porvarillinen enemmistö edes tuollaisessa asiassa, joka nyt ei suinkaan muodostanut mitään luokkakysymystä, saattanut myöntyä niin kohtuulliseen vaatimukseen kuin mitä meidän taholta tehtiin.

Minä lausunnossani äsken pyysin, että porvarillisten taholta etupäässä minun mielialani helpottamiseksi osoitettaisiin yksikin ainoa teko, yksikin ainoa vaikka pienikin hyvä työ, yksikin ainoa sellainen työ, jonka he ovat tehneet kansan pohjakerrosten nostamistarkoituksessa. Niissä lausunnoissa, mitkä täällä ovat minun lausuntoni johdosta annetut, ei ole voitu tuota perin vaatimatonta pyyntöä täyttää, ei ole voitu edes yrittääkään, ja se yrittämättömyys kaiketi johtuu siitä että sen pyynnön täyttäminen huomataan mahdottomaksi. (Vasemmalta: Koko kapsäkki on meidän hartioillamme. Puhemies koputtaa.)

Sitte minun täytyy valtioneuvos Danielson-Kalmarille huomauttaa että hänen lausunnossansa oli kohta, joka on synnyttänyt minussa sellaisia tunteita, joita minä en yleensä tahtoisi mielelläni povessani kantaa. Minä heti edellisen lausuntoni alussa huomautin, että minä olen tarkasti harkinnut kaiken sen, mitä tulen sanomaan ja pyysin seisoa sen takana. Mutta valtioneuvos Danielson-Kalmari on täällä kuitenkin sanonut, että minä olen joissakin kohdissa tietoisesti liioitellut. Tämä syytös olisi todistettava etupäässä sentakia, koska minä mielelläni vastustajastakin kantaisin henkilönä tuollaista hyvää kuvaa. Minä pyrin sitä aina kantamaan niin kauan kuin mahdollista. Ellei edelläsanottua syytöstä voida todennäköiseksi tehdä, niin ed. Danielson-Kalmarin arvo vaatisi, että hän peruuttaisi sen.

Sitte sanotussa lausunnossa oli toinenkin kohta. Sanottiin, että minä en tahtonut epäillä tarkoituksia. Valtioneuvos Danielson-Kalmarin sanat kuuluivat: Puheensa ei sisältänyt, ainakaan aivan selvästi sitä, että hän olisi tahtonut epäillä porvarillisten edustajain tarkoitusten rehellisyyttä. Mikähän kohta puheessani olisi sellainen, josta tuo edes epäselvästi kävisi esille. Odotan selvitystä.

Ed. Danielson-Kalmari: Minun täytyy ensiksikin sanoa, että minä en kuullut ed. Mäkelinin ensimäisiä sanoja, en ollut silloin vielä salissa. Minä en kuullut sitä nimenomaista vakuutusta hänen puoleltaan, jonka hän sanoi lausuneensa, että hän oli tarkoin miettinyt joka sanan. Lisäksi minun on huomautettava, että kun minä puhuin siitä, että hänen puheensa mahdollisesti sisälsi jotakin tietoisestikin liioiteltua, niin minä tarkoitin, että luultavasti ed. Mäkelin jo astuessaan alas puhujalavalta oli selvillä siitä, että hän oli liioitellut. Mutta se kysymys, jonka hän tässä esitti, kun hän sanoi odottaneensa vastausta, millä teolla, millä päätöksellä porvarilliset ainekset ovat koettaneet parantaa alaluokan tilaa, on sellainen, että jos se on lausuttu täyttä totta puhuen, minä en voi ymmärtää muuta kuin että ed. Mäkelin liioittelee ja tulee joskus vielä, ellei tänä iltana, niin myöhemmin, tietoiseksi siitä, että hän on liioitellut aivan äärettömästi. Jos hän nyt vaatii jotain erikoisseikkoja tässä huomautettavaksi, niin olkoon sanottu, että kyllä esim. se, mitä porvarilliset ryhmät eduskunnassa ovat yrittäneet maan hankkimiseksi tilattomalle väestölle — ja siihenhän minä jo äsken viittasin — on sitä laatua, että kun sen rinnalle asetetaan vasemmiston menettely siinä kysymyksessä, niin porvarilliset ryhmät saattavat kohottaa päätään ja sanoa, että he ovat tuossa kansallemme niin äärettömän tärkeässä asiassa tarmon

takaa tehneet kaiken, mikä niille on ollut mahdollista, mutta vasemmisto, se on ajanut sellaisenkin suuren parannuskysymyksen aivan häviöön. (Vasemmalta: Se oli porvarillinen rahakysymys). Minä en aijo jatkaa pitemmältä, mutta se olkoon sanottu, että minä en olisi tahtonut esittää syytöstä edes vastaukseksi ed. Mäkelinin syytöksiin, niin ankaria kuin ne olivatkin. (Vasemmalta: Ne olivat liian lieviä. Puhemies koputtaa.) Mutta kun hän uudelleen näytti aivan täyttä totta, vakaumuksestaan väittävän, että porvarilliset ryhmät eivät ole ainoassakaan kysymyksessä tehneet täyttä totta kohottaakseen Suomen työväenluokan ja yleensä kansan suuren enemmistön tilaa, niin silloin sellainen väite vaatii vastalauseensa, tuo väite on siinä määrin väärä ja pohjaa vailla. Sen on tunnustava puolueeton jälkipolvi, kun se seuraa niitä keskusteluja ja ennen kaikkea niitä päätöksiä, joita tässä eduskunnassa on tehty, ja ottaa selville, millä taholla esteet ovat olleet kaikkein suurimmat, kun on ollut puhe kansan kärsivien kerrosten tilan lieventämisestä.

Ed. Lundström: Hr. Danielson-Kalmari behagade i sitt andragande bl. a. omnämna, att representationsreformen genomfördes, så vidt det gällde de borgerliga, i optimismens tecken. För att använda ett lindrigt uttryck, så måste man säga, att här väl förelåg en missägning från hr Danielson-Kalmaris sida. Den som följde med de förhållanden, som då rådde, visste att det var i pessimismens tecken som representationsreformen genomfördes. Det skedde genom tvång från den folkvilja, som tog sig uttryck i arbetarskarornas kraf på stämma och säte inom den lagstiftande församlingen.

Hr Danielson-Kalmari yttrade därjämte, att vi socialdemokrater inom den lagstiftande församlingen på allt sätt försökt motarbeta reformens genomförande. Det är rent ut sagt ett våldförande på sanningen. Jag vill omnämna ett exempel, därför att jag vid utarbetandet af arbetarskyddslagen af år 1909, som medlem af landtdagens socialutskott tog del däri. Jag minnes väl, huru våra kraf gingo ut på 8 timmars arbetsdag, 40 timmars söndagshvila o. s. v., men huru alla dessa, sådana de framträdde i vår reservation, blefvo tillbakavisade från borgerligt håll, och huru vi voro måna om att samla upp hvarje smula som gafs från de borgerliga. Då någon från de borgerliga grupperna gjorde ett förslag, som var i någon mån bättre än andra förslag, gjorda af dem, och detta förslag icke understöddes af någon bland de borgerliga, så var genast en af de våra beredd att understöda detsamma, blott för att det därigenom skulle kunna komma under omröstning. Om vi hade velat visa oss motsträfviga i fråga om reformers genomförande, så hade vi kunnat begagna oss af den möjlighet, som vår numerär gifver oss, genom att rösta alla reformer utan undantag att hvila till följande landtdag efter nyval. Vi hafva begagnat oss af denna möjlighet endast i ett afseende, nämligen såvidt det gällde den s. k. borgerliga jordreformen, och vi hafva gjort det därför, att det är vår öfvertygelse, att denna reform endast är en humbug, och humbugen äro vi icke med om att understöda. Herrarna få ursäkta oss därför, att vi på grund af vårt tänkesätt måste skrida till denna handling. Hr Danielson-Kalmari må behaga kalla denna jordreform en värklig reform, vi veta ändå så väl hvad ni åsyfta med densamma. Ni vilja därmed försöka röfva mark från socialdemokratin. Detta är ytterst eder tanke, men allt annat beskuggas af vackra ord för öfrigt, och vi veta äfven, att genom denna jordreform en hel mängd personer skulle råka i ännu större elände än det de hafva, som lönarbetare. Därför motsatte vi oss en sådan reform.

Då jag åhörde hr Mäkelins tal om uraktlåtenheter från de borgerligas sida, så fattade jag honom så, att han icke endast talade om, hvad som skett i landtdagen, utan äfven om de borgerligas handlingssätt i allt öfrigt och då, mina goda vänner där på höger, betänken, I han makten inom kommunerna, gransken huru det står till med förhållandet inom kommunerna, så vidt det gäller de medellösas ställning! Han I icke uraktlåtenhetssynder därvidlag? Betänken att den stad, i hvilken vi lefva, Helsingfors stad, har den föga afvundsvärda förmånen att vara den dyraste stad i världen, så vidt det gäller hyrorna. Mina goda vänner, jag gifver eder tillfälle att gifva mig exempel på en stad, där hyrorna äro högre än här, där det skriande missförhållande existerar, att öfver 60 % af stadens befolkning äro tvungna att bo i enrums lokaler, där alla familjescener, som naturligtvis måste försiggå, måste åskådas från spenabarn börjande ända till den inneboende, inför hvilken familjemodrens känslor skändas; de kunna icke under sådana förhållanden hållas heliga. Men betrakta vi åter förhållandena å arbetsmarknaden, så se vi att äfven där råda missförhållanden. Det var ju för icke länge sedan, som vi voro i tillfälle att göra bekantskap med de skandinaviska arbetsgifvarnas uttalanden om de finska arbetsgifvarna. Det var då fråga

om ett samarbete mellan de nordiska arbetsgifvarna, danska, svenska, norska och finska. De skandinaviska arbetsgifvarna voro tvehågsna, huruvida det vore lönt att inlåta sig på samarbete med de finska. Hvarför? Jo, därför att de ansågo dem vara efterblifna. I motsats mot de skandinaviska arbetsgifvarna äro, såsom vi veta, de finska arbetsgifvarna i princip motståndare mot alla underhandlingar med sina arbetare; de ingå icke med undantag af ett fåtal fall kollektiv-aftal med arbetarna; de erkänna icke arbetarnas koalisationsrätt, samlingsfrihet. De försöka förhindra den på allt sätt. Och gå vi ut på landsbygden, enkannerligen den svenska landsbygden, få vi se, hvilka fri- och rättigheter underhafvandena där hafva. Många gånger hafva arbetare på svensk landsbygd sagt mig: »Hvad beröfvades vi egentligen, om vi finge ryska lagar? Vi få ju icke bilda de föreningar vi önska, vi få ju icke hålla de sammankomster vi önska, vi få icke läsa de tidningar vi önska?» Då vi tala om frihet, är det väl icke den frihet arbetsgifvaren, bonden föreskrifver, utan det är en frihet som går ut på, att hvar och en får välja och godkänna det han anser för bäst. Men det vore skäl för mången arbetare på den svenska landsbygden, att till och med använda, hvad strafflagen stadgar i fråga om påtryckning på annan persons handlingsfrihet, ty det måste sägas, att de former, förtrycket därute tager, tangera, för att icke säga öfverträda strafflagens råmärken.

Hr Danielson-Kalmari behagade bl. a. omnämna, att vi i denna församling bidragit till att neddraga dess anseende. Det var en af våra nykomna, som helt nyligen uttalade sig om denna församlings uppträdande för öfrigt. Han yttrade att han förvånade sig öfver påståendet om ett uppförande från vår sida, egnadt att förringa landtdagens anseende, och han sade, att denna församling är värdig för att icke rent af säga vedervärdig i all sin värdighet. Om vi jämföra densamma med utländska parlament, gå ned till mellersta Europa, så måste vi medgifva, att vårt parlament är ett mönster i fråga om värdighet.

Annat vore äfven att i detta sammanhang omnämna, men jag vill blott till slut formulera ett påstående, att under det jag åhörde Danielson-Kalmaris uttalande, jag icke kunde få något annat intryck, än att det var en jesuit som talade. (Puhemies koputtaa.)

Ed. Mäkelin: Valtioneuvos Danielson-Kalmari on tässä toisessa lausunnossaan toistanut sen, mitä hän sanoi ensimäisessäkin, että minä olisin tietoisesti liioitellut. Se väite ei ole kuitenkaan tullut millään tavalla todistetuksi, enkä minä siis voi asian näin ollen muuta kuin merkitä, että valtioneuvos Danielson-Kalmari luulottelee tuntevansa minun sisimpäni ja yleensä minun motiivini paljoa paremmin, kuin minä itse, minä, joka koetan tehdä varsinkin kaikissa tällaisissa vakavissa asioissa mitä perusteellisinta tiliä itseni kanssa, koska minä käsitän että politiikassa on noudatettava ehdotonta totuutta, jos mielitään päästä tarkoitetuille perille.

Sitten mitä tulee niihin päätöksiin, työväkeä hyödyttäviin päätöksiin, joita tässä eduskunnassa on tehty, niin minä myönnän kyllä, että onhan täällä sellaisia tehty, enkä minä sitä ensimmäisessäkään lausunnossani kieltänyt. Minä vaan kysyin että, milloin näitä päätöksiä on tehty teidän toimestanne, teidän alotteestanne. Minä ensimäisessä lausunnossani nimenomaan huomautin, että kaikki se vähä, mitä on saatu, on ollut otettava ankaran luokkataistelun avulla; ja siitä ei päästä mihinkään. Kun minä edelleen pyysin osoittamaan sitä yhtä ainoasta tekoa, yhtä ainoata hyvää työtä, jolla porvarilliset olisivat tarkoittaneet nostaa kansan pohjakerroksia, täytyi valtioneuvos Danielson-Kalmarin tietysti keksiä jotain ja silloin hän muisti maanhankinta-kysymyksen. Hän muisti että täällä on tehty maan hankinnasta tilattomille alote. Tämä on kyllä totta. Se on totta että porvarilliset ovat siinä asiassa puuhanneet. Mutta yhtä totta on sekin, että ne, joille tämä lahja on aijottu, ovat kauhistuksella koettaneet työntää sitä takaisin. Siitä ovat todistuksena m. m. vaalit. Ja niin ollen täytyy minun edelleen merkitä, että se pieni hyvä työ on jäänyt osoittamatta. Minä olisin täältä mennyt paljon levollisemmin tuntein, jos sellainen olisi voitu osoittaa, sillä syytösten tekeminen minulle on yleensä tavattoman vaikeata.

Ed. Eloranta: Ed. Danielson-Kalmarin lausunto oli, mikäli se tässä yhteydessä kosketteli kysymystä maan hankinnasta tilattomille, sitä laatua, että se ansaitsisi pitemmälti perustellun vastauksen. Mutta kun se seikka ei suoranaisesti kuulu tämän asian yhteyteen ja kun meillä sosialidemokraateilla toivottavasti tulee toisessa yhteydessä tilaisuus kosketella vähän laajemmalta tähän kysymykseen ja osottaa sen homman onttous, niin tällä kertaa siihen ei tarvitse sen pitemmälti koskea. Ed. Danielson-Kalmarin lausunto sisälsi joukon hätääntyneen

syytöksiä, jokta jäivät sittenkin pelkiksi syytöksiksi ilman pohjaa todellisuudessa. Ja hänen turvautumisensa juuri tähän tilattoman väestön maan hankintakysymykseen osotteeksi, että porvaristoryhmien taholla on muka uudistuksia aijottu toteuttaa, osoittaa todeksi sen suomalaisen sananlaskun että »hukkuva tarttuu oljen korteen». Kun meidän porvarillisilla ryhmillä niiltä vaadittaessa todistuksia uudistushalusta ei ole tuon enempää osoitettavana, niin se silloin osoittaa että ed. Mäkelinin syytös herraspuoleiden uudistuspyrintöjen vastustamisesta osui aivan paikalleen ja oli sittenkin enemmän lievä kuin ankara.

Ed. Anton Huotari: Tässä asiassa tapahtunut keskustelu on osoittanut, ettei tästä adressiehdotuksesta saada sellaista, että sen hyvällä omallatunnolla voi käsistään laskea. Sentähden on paljon parempi ettei sellaista adressia ollenkaan yritetäkään lähettää. Sen vuoksi ehdotan koko adressiehdotuksen hylättäväksi.

Ed. Lindström: Jag kommer icke att uppehålla landtdagens intresse alltför länge. Jag ville endast med anledning af hvad några talare nämnt yttra ett par ord.

Hr Danielson-Kalmari framkom i sitt långa andragande med ett slags beskyllning gentemot oss, nämligen att vi icke ens försöka förstå den borgerliga psykologin. Det är en beskyllning, som helt enkelt är alldeles omotiverad. Jag tror tvärtom, att vi på vårt håll begripa den borgerliga psykologin utomordentligt väl, och det är också i främsta rummet därför, som vår kamp icke är en kamp mot enskilda individer, utan gestaltar sig till en kamp mot hela den klass, som på grund af sin af förhållandena skapade psykologi måste blifva en naturlig fiende till den klass, som underifrån försöker bryta sig fram. Tvärtom kan jag gärna påstå, att hr Danielson-Kalmari i likhet med en hel del andra från borgerligt håll har ytterligt svårt att förstå vår psykologi. Man beskyller oss i regeln för att hufvudlöst och hätskt utfara mot denna borgarklass. Detta bevisar utomordentligt väl sanningen i mitt påstående. Våra yttranden präglas i regeln af en större lidelse än dessa yttranden, som framkomma från borgerligt håll, men detta borde, om man begriper sig på vår psykologi, framstå som fullt förklarligt, ja rent af naturligt. De ting vi i regeln tala om gälla människor, kännande och lidande människor, hvilkas förhållanden vi efter vår svaga förmåga och förstånd försöka förbättra. Vi se icke dem som siffror eller abstraktioner, utan vi känna deras lidande, ty vi hafva själfva delat dem. Och det är därför våra yttranden få en annan prägel än de, som framföras från borgerligt håll. Om det komme fram frågor, som lika intimt berörde borgarna personligen, deras egna anhöriga och vänner, är jag fullt öfvertygad om att ur deras tal skulle framströmma lidelsen i lika rikt mått, som någonsin vår, när det gäller oss. Jag ville ytterligare till det hr Lindberg yttrade foga några ord. Han sade, att han för sin del icke varit fullt nöjd med adressen, hvilket yttrande jag för min del annoterar med glädje. Men han nämnde samtidigt, att han i enighetens namn ville ansluta sig till dem, som ansågo adressen vara värd att godkännas. Jag skall genast här be att få påpeka en sak, som upprepade gånger påpekats förut: Inte heller från vårt håll har man visat motsträfvighet mot en adress, hvilket väl i grundlagsutskottet borde hafva gifvit sig tillkänna. Det är endast mot adressens form och innehåll vi protesterat. För dem som icke äro nöjda med adressen, sådan den nu gestaltar sig, för dem hade det således icke erbjudit några som hälst svårigheter, att vända sig till vänstern inom denna landtdag och söka enighet med den. Det är för mig ganska obegripligt, hvilket väl beror på att jag är alldeles ny och ovan i denna församling, hvarför rättning här efter gammalt skolmanér alltid skall ske åt höger. Det är underligt att man icke någon gång skall kunna vända sig åt vänster och söka enighet där. Detta påminner mig om en historia jag en gång hörde om några västerlänningar och några ryska officerare, hvilka talade om olägenheterna af att hafva tvänne olika tideräkningar, den Julianska och den Gregorianska kalendern. När då västerlänningarna för sin del framhöllo olägenheterna häraf, sade man från ryssarnas sida: Ja, hvad hindrar Europa att ändra sin tideräkning efter Rysslands? Så är det också alltid, när åsikterna på vänsterhåll och borgerligt håll äro olika, då frågar man oss: Hvem hindrar eder att samarbeta med oss? Vi kunna med fullt samma skäl säga detsamma till dem bland borgarna, som icke nu kunnat enas med de andra: hvad hade hindrat dem, att söka samarbete med vänstern och söka åstadkomma en adress, som så till innehåll som form hade motsvarat de kraf, man kan ställa på ett sådant akstycke?

Ed. Manner: Ed. Ingmanin lausunnon johdosta minun täytyy huomauttaa, että se kä-

sitys, joka minun lausunnossani esiintyy — nimi minulta jäi kyllä sillä kertaa mainitsematta — eräästä ed. Ingmanin lausunnosta perustuslakivaliokunnassa, on minulla vieläkin. Ja minun käsitystäni silloin aina siihen asti kun puhuin täällä, vahvisti se, että kuten ed. Ingman itsekin huomautti, hän ei ollut minun valiokunnassa tekemääni kysymykseen, ed. Mannermaan tekemän huomautuksen johdosta, mitään sanonut. Minä sanoin että se käsitys, joka minun puheessani esiintyi, on minulla vieläkin, mutta olen valmis tarpeen tullen kaikille niille, jotka sitä tietää tahtovat, ilmoittamaan, mitä ed. Ingman on tässä istunnossa sanonut.

Ed. Ingman: Tämän jälkeen minun täytyy vain valittaa, että ed. Manner on siinä käsityksessä että perustuslakivaliokunnassa olen puhunut vastoin vakaumustani.

Ed. Wiik: Kannatan ed. Anton Huotarin ehdotusta.

Ed. Waljakka: Kannatan ed. Anton Huotarin tekemää ehdotusta.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Ne ehdotukset, joita yleiskeskustelussa on tehty, tulevat huomioonotettaviksi sitten kun seikkaperäinen tarkastus on toimitettu. On yleiskeskustelun kuluessa pidätetty oikeus puhevallan käyttämiseen erikoiskäsittelyssä, jonka tähden sellainen nyt tulee toimitettavaksi kappale kappaleelta. Pyydän, että ne, jotka tahtovat käyttää puheenvuoroa jostakin kappaleesta erikoiskäsittelyssä, pyytäisivät sitä silloin, kun kappale esitellään.

1:nen kappale, joka alkaa sanoilla: »Uusien vaalien jälkeen kokoontuessaan», 2:nen kappale alkava sanoilla: »Eduskunnan tulee», ja 3:s kappale alkava sanalla »Säännöksillä» hyväksytään järjestään keskustelutta.

4:nnestä kappaleesta, joka alkaa sanoilla: »Yhtä turmiota tuottavia», aiheutuu

Keskustelu:

Ed. Manner: Vaikka minä olen yleiskeskustelussa tehnyt ehdotuksen tämän mietinnön palauttamisesta valiokuntaan anomusehdotukseksi muuttamista varten, niin kuitenkin katson tarpeelliseksi tässä erityiskeskustelussa siltä varalta, että minun yleiskeskustelussa tekemäni ehdotus tulisi lopullisessa äänestyksessä hylättäväksi, ehdottaa, että tämän kappaleen viimeinen lause, joka alkaa sanoilla »Ja noiden seurauksien täytyy tuntua», poistettaisiin.

Puhemies: Tämä ehdotus tässä erikoiskeskustelussa on tietysti ehdoton.

Ed. Rantanen: Minä kannatan ed. Mannerin tekemää ehdotusta hänen mainitsemansa lauseen poistamisesta.

Keskustelu 4:nnestä kappaleesta julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Perustuslakivaliokunnan ehdotusta vastaan on neljänteen kappaleeseen ed. Manner ed. Rantasen kannattamana ehdottanut sen muutoksen, että viimeinen lause kappaleesta poistettaisiin. Nimitän tätä ed. Mannerin ehdotukseksi. On siis äänestettävä perustuslakivaliokunnan ehdotuksen välillä, mikäli se koskee neljättä kappaletta, ja ed. Mannerin ehdotuksen välillä.

Tällainen menettely hyväksytään.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy valiokunnan ehdotuksen tässä kohden, äänestää »jaa»; jos »ei» voittaa, on ed. Mannerin ehdotus hyväksytty.

Äänestyksessä annetaan 95 jaa- ja 82 ei-ääntä.

Puhemies: Eduskunta on siis päättänyt hyväksyä valiokunnan ehdotuksen tässä kohden ja hylätä ed. Mannerin ehdotuksen.

Puhemies: Esitetään 5:s kappale alkava sanoilla »Huolta ja syvää surua».

Kappale hyväksytään.

Puhemies: Esitellään 6:s kappale alkava sanoilla »Suomen kansan tuho».

Puheenvuoroa käyttäen lausuu

Ed. Rantanen: Minä ehdotan, että tämä kappale poistettaisiin.

Ed. Huhta: Minä pyydän kannattaa ed. Rantasen tekemää ehdotusta, että mainittu kappale poistettaisiin.

Keskustelu 6:nnesta kappaleesta julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Perustuslakivaliokunnan ehdottamaa kuudetta kappaletta vastaan on ed. Rantanen ed. Huhdan kannattamana ehdottanut, että tämä kappale poistettaisiin. On siis äänestettävä valiokunnan tätä koskevan ehdotuksen ja ed. Rantasen ehdotuksen välillä.

Tällainen menettely hyväksytään.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy valiokunnan ehdotuksen tässä kohden, äänestää »jaa»; jos »ei» voittaa, on ed. Rantasen ehdotus hyväksytty.
Äänestyksessä ovat jaa-äänet voitolla.

Puhemies: Siis on päätetty hyväksyä 6:s kappale valiokunnan ehdotuksen mukaisesti.

Puhemies: Esitetään 7:s kappale alkava sanoilla »Suomen kansa ei voi olla».

Puheenvuoroa käyttäen lausuu

Ed. Bäck: Jag kan inte underlåta att uttala ett beklagande af att grundlagsutskottet icke ansett sig kunna beakta de rättssynpunkter jag hade äran framhålla i remissdebatten och förty icke heller föreslagit upptagande i adressen af en förklaring därom, att landtdagen under nuvarande olagliga förhållanden icke ansett sig kunna skrida till ett normalt landtdagsarbete. Utgången af ärendets behandling i grundlagsutskottet kommer ingalunda som en öfverraskning. Likväl vågar jag beklaga densamma och det ehuru en talare vid ett senare plenum ansett sig kunna kategoriskt förklara, att det af mig förordade förfaringssättet rent af vore ett lagbrott från representationens sida. Den ärade talaren grundade sitt påstående på § 38 i R. F. Jag känner i någon mån till sagda paragraf likasom också till innebörden af 40 § i samma akt. Folkets representanter böra ingalunda undandraga sig att sammankomma, då de af monarken sammankallas. Men å andra sidan torde det, om regeringen systematiskt och enträget bryter mot grundlagarnas stadganden, väl icke kunna förnekas, att det för representationen blir en pröfningsfråga, huru densamma skall förhålla sig till hvarje särskildt fall. Under nu rådande förhållanden kan jag för min del icke komma till något annat resultat, än att landtdagen icke utan att kränka sanningen, den innersta grundvalen för våra grundlagar, kan skrida till ett normalt landtdagsarbete. Jag ber bl. a. att få framhålla följande:

Trots upprepad framställning från representationens sida, har ju regeringen icke i minsta mån frångått sitt hittills följda system af öfvergrepp mot landets lagar. Ingen ändring har inträffat i den situation, hvilken af landtdagen mångfaldiga gånger karaktäriserats, såsom absolut oförenlig med Finlands konstitution och med lagbunden ordning öfverhufvudtaget.

Vädjande till det sagda och till mitt yttrande vid remissdebatten anser jag mig vara berättigad att föreslå ett tillägg af följande sats till det nu föreliggande stycket i adressen:

Under nu rådande förvirring i landets samfundslif, som utgör en följd af ofvanberörda missförhållanden, kan icke Finlands landtdag skrida till ett normalt lagstiftningsarbete.

Jag har naturligtsvis ingen förhoppning på, att detta förslag skall blifva kammarens beslut. Jag är förvissad därom att det icke ens vinner något understöd, men jag har i alla fall ansett mig böra framlägga detsamma. Men ifall mot all förmodan det nu föreslagna tillägget värkligen blefve godkändt, så borde väl betänkandet återremitteras till utskottet.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Ed. Bäck on ehdottanut lisäyksen tähän kappaleeseen, mutta sitä ehdotusta ei ole kannatettu, jotenka 7:s kappale on hyväksytty.

Adressin alkusanat »Suurivaltaisin, Armollisin Keisari ja Suuriruhtinas!» ja loppusanat »Suomen Eduskunta pysyy alati j. n. e.» hyväksytään keskustelutta, minkä jälkeen erikoiskäsittely julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Nyt on vielä tilaisuus, jos joku tahtoo, tehdä sellaisia ehdotuksia, jotka koskevat adressia kokonaisuudessaan.

Puheenvuoroa ei kukaan pyydä ja keskustelu asiasta julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Perustuslakivaliokunnan ehdotusta vastaan on tehty kaksi muutosehdotusta, joita kumpaakin on kannatettu. Ed. Manner on useampain kannattamana ehdottanut että eduskunta palauttaisi valiokunnan ehdotuksen perustuslakivaliokuntaan takaisin niin

muutettavaksi, että se sisältää ehdotuksen anomukseksi, jossa perusteellisesti ja vakavasti todistellen käsitellään sitä Venäjän vallanpitäjäin harjoittamaa ja johtamaa politiikkaa, joka tarkoittaa Suomen kansan itsehallinto-oikeuden ja valtiollisen vapauden sortamista ja hävittämistä ja varsinkin kansan suurien joukkojen taloudellista riistämistä. Nimitän tätä ed. Mannerin ehdotukseksi. Ed. Anton Huotari on ehdottanut, että adressiehdotus hyljättäisiin.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

P u h e m i e s: Äänestykseen nähden on mielestäni meneteltävä siten, että ensiksi äänestetään perustuslakivaliokunnan mietinnön ja ed. Mannerin ehdotuksen välillä. Sitten se niistä, joka voittaa, asetetaan ed. Anton Huotarin tekemää hylkäämisehdotusta vastaan.

Puheenvuoron saatuaan lausuvat

Ed. L i s t o: Minä tunnustan, että puhemiehen ehdottama äänestysmenettely on metoodinen, mutta kun ed. Mannerinkin ehdotus sisältää sen, että tätä adressia tämmöisenään ei pitäisi hyväksyä, ja ed. Huotarin ehdotus sisältää myöskin samaa, nimittäin että tämä adressi kokonaan hyljättäisiin, niin tuntuu minusta, että mainitut ehdotukset ovat asetettavat vastakkain ja kumpi niistä voittaa se asetetaan valiokunnan ehdotusta vastaan. Minä ehdotan, että äänestämme sillä tavoin.

Ed. T o k o i: Minusta tuntuu siltä kuin tämä ed. Mannerin tekemä ehdotus olisi sen luontoinen, josta puhutaan työjärjestyksen 28 §:ssä, joka keskeyttäisi asian asiallisen käsittelyn tällä kertaa, koska se tarkoittaa asian palauttamista takaisin valiokuntaan. Ja jos se ehdotus tulisi hyväksytyksi, ei silloin mielestäni saattaisi tulla kysymykseenkään ed. Huotarin ehdotuksesta äänestäminen.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s: Ed. Listo on tehnyt muutosehdotuksen ehdottamaani äänestysmenettelyyn. Sitä ehdotusta ei kuitenkaan ole kannatettu. Äänestykset tulevat siis ehdotukseni mukaan toimitettaviksi?

Tähän vastataan myöntävästi.

Äänestykset ja päätökset:

1) Äänestys mietinnön ja ed. Mannerin ehdotuksen välillä.

Joka tässä äänestyksessä hyväksyy valiokunnan ehdotuksen, äänestää »jaa»; jos »ei» voittaa, on ed. Mannerin ehdotus hyväksytty.

Äänestyksessä annetaan 97 jaa- ja 82 ei-ääntä.

P u h e m i e s: Eduskunta on siis vastaesitykseksi ed. Anton Huotarin ehdotusta vastaan hyväksynyt perustuslakivaliokunnan ehdotuksen ja ed. Mannerin ehdotus on hylätty.

2) Äänestys adressin hyväksymisen ja hylkäämisen välillä.

Joka hyväksyy perustuslakivaliokunnan ehdotuksen, äänestää »jaa»; jos »ei» voittaa, on se hylätty.

Äänestyksessä annetaan 99 jaa- ja 81 ei-ääntä.

P u h e m i e s: Perustuslakivaliokunnan ehdotus on siis hyväksytty ja ed. Anton Huotarin ehdotus on hylätty. Täten on eduskunta itse hyväksynyt myös adressin lopullisen sanamuodon.

Ensi istunto on ensi maanantaina kello 6 i. p.

Täysi-istunto päättyy kello 10,35 yöllä.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Iivar Ahava.

12. Maanantaina 16 p. helmikuuta

k:lo 6 i. p.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia:

Esitellään:

Siv.

1) Lainsäädäntötoimenpiteistä oikeuden myöntämiseksi naisille valtion virkoihin pääsemiseen tehdyt ed. Talaan ja Liliuksen anomusehdotus n:o 1 sekä ed. Hultin'in y. m. anomusehdotus n:o 2 131

2) Hallituksen nimitysoikeuden lakkauttamista n. s. keisarinpitäjissä koskeva ed. Ahmavaaran ja Latvan anomusehdotus n:o 3 132

3) Apurahan myöntämistä, jaettavaksi Suomen Ammattijärjestön kautta, työn puutteen takia hätää kärsivien avustamiseksi koskeva, ed. Walpas-Hännisen y. m. anomusehdotus n:o 4 ..... »

4) Ehdotuksen laiksi apurahan myöntämisestä työttömyyskassoille sisältävä ed. Paasivuoren y. m. eduskuntaesitys n:o 3 .. 133

5) Ehdotuksen asetukseksi teoslainakiinnityksestä sisältävä ed. Liston eduskuntaesitys n:o 4 ..... »

6) Ehdotuksen paloviinan ja muiden poltettujen tahi tislattujen väkiviinajuomain myymisestä, kuljetuksesta ja varastossa pitämisestä 9 p:nä kesäkuuta 1892 annetun armollisen asetuksen 10 §:n ja 28 §:n 1 momentin muuttamisesta sisältävä ed. Serlachiuksen eduskuntaesitys n:o 5 ..... »

7) Ehdotuksen asetukseksi a) teitten tekemisestä ja kunnossa pitämisestä maalla sekä b) tieveron maksamisesta ja sen käyttämisestä sisältävä ed. Pennasen y. m. eduskuntaesitys n:o 6 ..... »

8) Ehdotuksen asetukseksi lokakuun 20 päivänä 1898 metsästyksestä annetun asetuksen eräiden pykäläin muuttamisesta sisältävä ed. Lohen y. m. eduskuntaesitys n:o 7 134

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi ed. Airola, Danielson-Kalmari, Häyrynen, Malmivaara, A. Neovius, Paronen, Peura, Serlachius, Strömberg, von Troil, Tåg ja Törngren.

Ilmoitusasiat:

Vapautusta valtiopäivätoimista myönnetään ed. Danielson-Kalmarille sairauden tähden tämän viikon ajaksi sekä yksityisten asiain tähden ed. Serlachiukselle, Airolalle ja Peuralle tästä istunnosta.

Toimitusvaliokunnan, tarkastusvaliokunnan, laki- ja talousvaliokunnan, sivistysvaliokunnan ja työväenasiainvaliokunnan jäsenet ja varajäsenet.

Puhemies: Eduskunnan valitsijamiehiltä on tullut tieto erinäisten valiokuntavaalien tuloksesta.

Sihteeri lukee:

Suomen Eduskunnalle.

Suomen eduskunnan valitsijamiehet saattavat täten kunnioittaen Eduskunnan tietoon tuloksen toimittamastaan toimitusvaliokunnan, tarkastusvaliokunnan, laki- ja talousvaliokunnan, sivistysvaliokunnan ja työväenasiainvaliokunnan vaalista. Vaalia varten oli määräajan kuluessa jätetty kaikkiaan neljä eri ehdokaslistaa, jotka kukin sisälsivät ehdokkaat kaikkia nyt valittavia valiokuntia varten ja kaikki täyttivät vaalijärjestyksen määräämät ehdot. Kun vaalin tulos oli laskettu, havaittiin valituiksi tulleen

Toimitusvaliokuntaan

jäseniksi:

Hallstén	listalta	n:o	1
Listo	»	»	»
Paasivuori	»	»	2
Lundström	»	»	»
Gylling	»	»	»
Wiik	»	»	»
Lilius	»	»	3
Kanniainen	»	»	»
Gadolin	»	»	4

varajäseniksi:

Kilpeläinen	listalta	n:o	1
Rannikko	»	»	»
Rauanheimo	»	»	»
Tulenheimo	»	»	»
Salmi	»	»	2
Sillanpää	»	»	»
Kanervo	»	»	»
Railo	»	»	»
Manner	»	»	»
Aalle-Teljo	»	»	»
Kiiskinen	»	»	»
Aakula	»	»	»
Holsti	»	»	3
Killinen	»	»	»
Sopanen	»	»	»
Ritavuori	»	»	»
Takolander	»	»	4
von Troil	»	»	»

Tarkastusvaliokuntaan

jäseniksi:

Grönvall	listalta	n:o	1
Virkkunen, A. H.	»	»	»
Lehtimäki	»	»	2
Huotari, Anni	»	»	»
Lindström	»	»	»
Komu	»	»	»
Hultin	»	»	3
Kokko	»	»	»
Roos	»	»	4

varajäseniksi:

Hiidenheimo	listalta	n:o	1
Ingman	»	»	»
Sjöstedt-Jussila	»	»	»
Walkama	»	»	»
Mänty	»	»	2
Jalava	»	»	»
Sainio	listalta	n:o	2
Tanner	»	»	»
Jokinen, V.	»	»	»
Ahmala	»	»	»
Watanen	»	»	»
Mäki	»	»	»
Nikula	»	»	3
Paavolainen	»	»	»
Latvala	»	»	»
Tulikoura	»	»	»
af Forselles	»	»	4
Bredenberg	»	»	»

Laki- ja talousvaliokuntaan

jäseniksi:

Halonen	listalta	n:o	1
Iipponen	»	»	»
Koivisto	»	»	»
Paunu	»	»	2
Turkia	»	»	»
Aalle-Teljo	»	»	»
Lylykorpi	»	»	»
Ahmala	»	»	»
Saarinen	»	»	»
Virkki	»	»	»
Lonkainen	»	»	»
Sopanen	»	»	3
Linna	»	»	»
Lohi	»	»	»
Saarelainen	»	»	»
Gädda	»	»	4
Isaksson	»	»	»

varajäseniksi:

Tuomela	listalta	n:o	1
von Weissenberg	»	»	»
Käkelä	»	»	2
Orasmaa	»	»	»
Kääriäinen	»	»	»
Tanttu	»	»	3
Partanen	»	»	»
Tåg	»	»	4

Sivistysvaliokuntaan

jäseniksi:

Ala-Kulju	listalta	n:o	1
Malmivaara	»	»	»
Virkkunen, P.	»	»	»
Annala	»	»	2
Orasmaa	»	»	»
Salmi	»	»	»

Jokinen, V.	listalta	n:o	2
Wihersalo	»	»	»
Haapasalo	»	»	»
Huotari, Anton	»	»	»
Waljakka	»	»	»
Laine	»	»	3
Killinen	»	»	»
Kokko	»	»	»
Löthman	»	»	»
Sundblom	»	»	4
af Forselles	»	»	»

varajäseniksi:

Grönvall	listalta	n:o	1
Jaskari	»	»	»
Laakkonen	»	»	2
Tuomi	»	»	»
Peura	»	»	»
Latva	»	»	3
Kiuru	»	»	»
Lindberg	»	»	4

Työväenasiainvaliokuntaan

jäseniksi:

Saha	listalta	n:o	1
Yrjö-Koskinen, E. S.	»	»	»
Walkama	»	»	»
Jalava	»	»	2
Kiiskinen	»	»	»
Lundström	»	»	»
Paasivuori	»	»	»
Hänninen	»	»	»
Pärssinen	»	»	»
Peura	»	»	»
Pohjaväre	»	»	»
Erkko	»	»	3
Nikula	»	»	»
Latvala	»	»	»
Latva	»	»	»
Hjelt	»	»	4
Takolander	»	»	»

varajäseniksi:

Ikonen, P.	listalta	n:o	1
Rauanheimo	»	»	»
Lehtonen	»	»	2
Oksman	»	»	»
Aalle-Teljo	»	»	»
Kanniainen	»	»	3
Kiuru	listalta	n:o	3
Storgårds	»	»	4

Helsingissä 16 p. helmikuuta 1914.

Suomen Eduskunnan valitsijamiesten puolesta:

A. Listo.

Puheenvuoron saatuaan lausuvat

Ed. Listo: Puhemiehen luvalla pyydän toimitusvaliokunnan vanhimpana jäsenenä kutsua toimitusvaliokunnan perustavaan kokoukseen valiokuntahuoneessa tämän talon ensimäisessä kerroksessa heti täysi-istunnon päätyttyä.

Ed. Grönvall: Vanhimpana jäsenenä tarkastusvaliokunnassa minä pyydän sen jäseniä kokoontumaan tänne tähän huoneeseen täysi-istunnon jälkeen valitsemaan puheenjohtajaa.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Lainsäädäntötoimenpiteitä oikeuden myöntämiseksi naisille valtion virkoihin pääsemiseen

tarkoittava ed. Talaan ja Liliuksen anomusehdotus n:o 1 sekä ed. Hultinin y. m. anomusehdotus n:o 2 esitellään.

Luettuaan julki anomusehdotuksen ponnen lausuu

Ed. Talas: Samalla kun kunnioittaen ehdotan, että tämä anomus lähetettäisiin perustuslakivaliokuntaan, rohkenene lausua sen toivomuksen, että perustuslakivaliokunta tällä kertaa todellakin ehtisi eduskunnalle siitä laatia mietinnön. Jo vuodesta 1907 alkaen on eduskunnassa ehdotettu anomuksia, jotka tarkoittavat naisen virkakelpoisuuden laajentamista, mutta nämä anomukset eivät ole toistaiseksi voineet johtaa mihinkään tuloksiin, kun perustuslakivaliokunnalta ei ole riittänyt aikaa niitten käsittelemiseen. Onhan kyllä totta, ettei ole suuria toiveita yleensäkään lakimuutosten aikaansaamisesta tähän aikaan. Mutta kumminkaan ei kai perustuslakivaliokunta saane muuttua kaik-

kien perustuslakia tarkoittavien lainmuutosten haudaksi. Kun vielä ottaa huomioon, että tämä ehdotus ei tarkoita kysymyksen järjestämistä koko laajuudessaan, vaan ainoastaan, että se este, mikä naisen virkakelpoisuuden laajentamiseen on perustuslaissa, poistettaisiin, niin uudistan toivomukseni, että perustuslakivaliokunta ehtisi antaa asiasta mietinnön.

Ed. Hultin: Pyydän saada esittää sen anomuksen, joka jo 1907 vuoden valtiopäivillä naisedustajain puolelta jätettiin eduskunnalle lainsäädäntötoimenpiteestä hakukelpoisuuden tunnustamiseksi naisille valtion virkoihin. Se on sittemmin uudistettu kuusilla valtiopäivillä ja päättyy seuraavaan ponsilauseeseen: että eduskunnalle annettaisiin armollinen esitys sisältävä ehdotuksen laiksi, jolla naisille myönnetään oikeus samoilla ehdoilla kuin mies päästä valtion virkoihin ja nauttia niihin liittyviä palkkaetuja.

Periaatteellisista syistä naiset eivät voi esittää anomustansa rajoitetummassa muodossa.

Puhemies: Siltä varalta, että eduskunta tahtoisi lähettää nämä anomusehdotukset valiokuntaan, ehdottaa myöskin puhemiesneuvosto ne perustuslakivaliokuntaan.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi ja anomusehdotukset lähetetään perustuslakivaliokuntaan.

2) Hallituksen nimitysoikeuden lakkauttamista n. s. keisarinpitäjissä

koskeva ed. Ahmavaaran ja Latvan anomusehdotus n:o 3 esitellään ja lähetetään ed. Ahmavaaran ja puhemiesneuvoston ehdotusten mukaisesti perustuslakivaliokuntaan.

3) Apurahan myöntämistä työnpuutteen takia hätäkärsivien avustamiseksi

koskeva ed. Valpas-Hännisen y. m. anomusehdotus n:o 4 esitellään ja esilletuo ed. Valpas-Hänninen samalla anomusehdotuksen ponnessa olevan ehdotuksen, joka koskee asian käsittelemistä kiireellisenä.

Puhemies: Siltä varalta että eduskunta tahtoo lähettää anomusehdotuksen valiokuntaan, puoltaa puhemiesneuvosto sen lähettämistä työväenasiainvaliokuntaan.

Keskutselu:

Ed. Tokoi: Samalla kun minä pyydän yhtyä tehtyyn anomusehdotukseen sekä myöskin siihen ehdotukseen, että eduskunta päättäisi, ottaen huomioon mitä V. J:n 72 §:ssä säädetään, käsitellä sen kiireellisenä ennen muita, niin pyytäisin arvoisan eduskunnan huomion kiinnittää siihen, että tässä on kysymyksessä asia, joka ei siedä viivytystä, vaan joka olisi, ainakin mikäli se koskee eduskuntaa, käsiteltävä mahdollisimman kiireellisenä. Asianlaita on nimittäin se, että tämä anomusehdotus, niinkuin ponnestakin jo kuultiin, tarkoittaa sitä, että anottaisiin hallitukselta sen nyt jo olevista käyttövaroista, nimittäin kuluvan vuoden käyttövaroista, mahdollisimman pian myönnettäväksi nyt jo paraikaa työttömyyden takia hätäkärsivien avustamiseksi, josta silloin jo selvenee, että asia on kiirreellistä laatua. Työttömyyshätä on nimittäin tänä talvena paisunut maassamme tavattoman suureksi. Suomen ammattijärjestölle saapuu maamme kaikista kaupungeista tietoja työttömäin ja niiden perheiden lukumäärästä; ne osoittavat useiden satojen summia useissa kaupungeissa. Muun muassa tänä päivänä saamieni tietojen mukaan on Helsingissä ilmoittautunut kokonaista 1,478 henkeä työttömiä, joilla yhteensä on elätettäviä perheen jäseniä 4,245 henkeä, ja näistä useat ovat olleet työttöminä jo yli neljä kuukautta. Hätä on tosiaan niin suuri ja kaikki apulähteet, joihin on ollut pakko turvautua, alkavat vähitellen ehtyä. Vapaaehtoisen avustuksen saanti on, niinkuin tiedetään, ehtyvää laatua, eikä siitä syystä voi siihen pitemmälle luottaa, joten tässä eduskunnan puolelta vaadittaisiin kiireellisiä toimenpiteitä.

Puhemies: Ehkä ensin päätetään anomusehdotuksen valiokuntaan lähettämisestä?

Keskustelu valiokuntaan lähettämisestä julistetaan päättyneeksi ja anomusehdotus päätetään lähettää työväenasiainvaliokuntaan.

Puhemies: Puhemiesneuvoston on myöskin annettava lausuntonsa anomusehdotukseen liitetystä asian käsittelyä koskevasta ehdotuksesta; ja koska valiokunnalla on tilaisuus, kun asia nyt on sinne lähetetty, ottaa asia viipymättä käsiteltäväksi, niin puhemiesneuvosto ei ole katsonut tarpeelliseksi puoltaa erityistä päätöstä sen kiireellisyydestä.

Keskustelu asian kiireellisyydestä julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s: Puhemiesneuvoston ehdotusta vastaan on ed. Valpas-Hänninen ed. Tokoin kannattamana ehdottanut, että tämä asia olisi valiokunnassa käsiteltävä ennen muita alotteita, huomioon ottaen mitä armollisista esityksistä on säädetty. Näiden kahden ehdotuksen välillä on siis äänestettävä.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy puhemiesneuvoston ehdotuksen, äänestää »jaa»; jos »ei» voittaa, on ed. Valpas-Hännisen ehdotus hyväksytty.

Äänestyksessä ovat ei-äänet voitolla, joten ed. Valpas-Hännisen ehdotus on hyväksytty.

4) Ehdotuksen laiksi apurahan myöntämisestä työttömyyskassoille

sisältävä ed. Paasivuoren y. m. eduskuntaesitys n:o 3 esitellään ja ehdottaa ed. Paasivuori sen lähetettäväksi työväenasiainvaliokuntaan.

Eduskuntaesitys lähetetään hänen sekä puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti t y ö v ä e n a s i a i n v a l i o k u n t a a n.

5) Ehdotuksen asetukseksi teoslainakiinnityksestä

sisältävä ed. Liston eduskuntaesitys n:o 4 esitellään ja lähetetään ed. Liston sekä puhemiesneuvoston yhtäpitäväin ehdotusten mukaisesti l a k i v a l i o k u n t a a n.

6) Ehdotuksen asetukseksi paloviinan ja muiden poltettujen tahi tislattujen väkiviinajuomain myymisestä, kuljetuksesta ja varastossa pitämisestä 9 p:nä kesäkuuta 1892 annetun armollisen asetuksen 10 §:n ja 28 §:n 1 momentin muuttamista

sisältävä ed. Serlachiuksen eduskuntaesitys n:o 5 esitellään ja lausuu siitä

Ed. E. S. Y r j ö - K o s k i n e n: Tämä esitysehdotus on uusi. Jätän kuitenkin perustelut edustajain lähemmin tutkittaviksi vasta kun ne ovat painosta ilmestyneet ja luen ainoastaan lakiehdotuksen.

»Täten säädetään, että 10 ja 28 §:n 1 mom. armollisessa asetuksessa 9 p:ltä kesäkuuta 1892 paloviinan ja muiden poltettujen tahi tislattujen väkiviinajuomain myymisestä, kuljetuksesta ja varastossa pitämisestä muutetaan näin kuuluviksi: 10 § 1) Se puhdas voitto yhtiön liikkeestä, josta 9 §:ssä mainitaan, on siten jaettava, että kaksi viidettä osaa menee kulkulaitosrahastoon, kaksi viidettä osaa jaetaan asukasluvun mukaan maan maalaiskuntain kesken ja viides osa lankeaa sille kaupungille, jossa yhtiön liikettä harjoitetaan. 2) Kulkulaitosrahastoon menevä osuus suoritetaan lääninrahastoon, maalaiskunnille menevä osuus valtiokonttoriin ja kaupunkikunnille menevä osuus rahatoimikamariin. 3) Mitä yhtiön näin tulee luovuttaa, on joka vuodelta seuraavan vuoden huhtikuussa yhtiön suoritettava asianomaiseen paikkaan.»

28 § 1) »Paloviinan tuominen Suomeen on kielletty. Muita väkiviinajuomia saavat maahan tuoda ainoastaan 9 §:ssä mainitut vähittäismyynti- ja anniskeluyhtiöt. Sellainen yhtiö on velvollinen ilmoitetulta valmistajalta tahi kauppiaalta tavanmukaista kauppavoittoa vastaan hankkimaan ostajan vaatimaa ulkomaan tavaraa. Paloviinan ja muiden väkiviinajuomien tuonnista venäläisen sotaväen tarvetta varten olkoon kuitenkin voimassa, mitä siitä erittäin on säädetty.»

Ehdotetaan tämä lähetettäväksi talousvaliokuntaan.

P u h e m i e s: Myöskin puhemiesneuvosto ehdottaa eduskuntaesityksen lähettämistä talousvaliokuntaan.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi ja eduskuntaesitys lähetetään t a l o u s v a l i o k u n t a a n.

7) Ehdotuksen asetukseksi a) teitten tekemisestä ja kunnossapitämisestä maalla sekä b) tieveron maksamisesta ja sen käyttämisestä

sisältävä ed. Pennasen y. m. eduskuntaesitys n:o 6 esitellään.

Puheenvuoroa käyttäen lausuu siitä

Ed. P e n n a n e n: Tämä alote on eri eduskuntaryhmiin kuuluvain edustajain yhteisten toimenpiteiden tulos. Edellinen tässä mainituista asetusehdotuksista on rakennettu sille periaatteelle, että maantiet tulisivat olemaan

valtion laitoksina ja koko maa siis yhtenä tientekolahkona. Jälkimäinen asetusehdotus eli asetus tieveron maksamisesta ja sen käyttämisestä on lyhyesti mainiten sellainen että tieäyrin perusteena on tämän ehdotuksen mukaan oleva maalla sadan markan vuositulo, kunnallisverotuksen alainen tulo ja kaupungissa 200 markan vuositulo. Kaupunkiomaisuus tulisi siis tämän ehdotuksen mukaan ottamaan puolta lievemmällä osalla osaa tientekorasitukseen.

Pyydän ehdottaa että nämä alotteet lähetettäisiin valmisteltavaksi laki- ja talousvaliokuntaan.

P u h e m i e s: Myöskin puhemiesneuvoston mielestä olisi eduskuntaesitys lähetettävä laki- ja talousvaliokuntaan.

Ed. T u l i k o u r a: Minä pyytäisin ehdottaa että esitys pantaisiin pöydälle johonkin lähinnä tulevaan muuhun, mieluimmin ensi perjantain istuntoon.

Ed. K i u r u: Pyydän kannattaa ed. Tulikouran ehdotusta.

P u h e m i e s: Kun asiaa on vaadittu pöydälle, niin se on pantava pöydälle.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi ja asia p a n n a a n p ö y d ä l l e ensi perjantain istuntoon.

8) Ehdotuksen asetukseksi lokakuun 20 päivänä 1898 metsästyksestä annetun asetuksen eräiden pykäläin muuttamisesta

sisältävä ed. Lohen y. m. eduskuntaesitys n:o 7 esitellään; sen tekijä ed. Lohi ehdottaa sen lähetettäväksi laki- ja talousvaliokuntaan.

P u h e m i e s: Myöskin puhemiesneuvosto ehdottaa esityksen lähetettäväksi laki- ja talousvaliokuntaan.

Ed. H e d b e r g: Det har visserligen utbildat sig en sådan sed vid landtdagen, att man ogranskadt skickar motioner och petitioner till utskottet. Men på det område, där hr Lohis motion rör sig, ha emellertid så många mera skadliga än gagneliga förslag gjorts, att jag för min del ville be om bordläggning af denna motion till nästa plenum, för att hinna göra mig bekant med dess innehåll.

Ed. T a k o l a n d e r: Jag understödjer hr Hedbergs förslag om bordläggning.

P u h e m i e s: Kun pöydällepanoa on vaadittu, on asia pöydällepantava.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi ja eduskuntaesitys p a n n a a n p ö y d ä l l e ensi istuntoon.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. I i p p o n e n: Pyydän laki- ja talousvaliokunnan jäseniä kokoontumaan kokoukseen huomenna k:lo 11 a. p. Säätytalolla laki- ja talousvaliokunnan istuntohuoneessa valitsemaan puheenjohtajaa.

Ensi täysi-istunto on huomenna tiistaina k:lo 6 i. p.

Täysi-istunto päättyy k:lo 6,56 i. p.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Iivar Ahava.

13. Tiistaina 17 p. helmikuuta

k:lo 6 i. p.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia:

Siv.

1) Puhemiehen tiedonanto erään Keisarillisen Suomen Senaatin Talousosaston Varapuheenjohtajalta Puhemiehelle saapuneen kirjelmän johdosta 136

Esitellään:

2) Ehdotuksen asetukseksi lokakuun 20 päivänä 1898 metsästyksestä annetun asetuksen eräiden pykäläin muuttamisesta sisältävä ed. Lohen y. m. eduskuntaesitys n:o 7, joka t. k. 16 p:nä pantiin pöydälle 137

3) Ehdotuksen asetukseksi teollisuusammattien oppilasoloista sisältävä ed. Sahan y. m. eduskuntaesitys n:o 8 138

4) Ehdotuksen asetukseksi työstä kauppa- ja konttoriliikkeissä sisältävä ed. Pärssisen y. m. eduskuntaesitys n:o 9 140

5) Ehdotuksen 10 päivänä toukokuuta 1886 annetun, yhtiön harjoittamaa pankkiliikettä koskevan armollisen asetuksen 8, 9 ja 13 §:n muuttamisesta sisältävän ed. Kallion y. m. eduskuntaesitys n:o 10 ..... »

6) Ehdotuksen asetukseksi 23 päivänä heinäkuuta 1902 annetun vesioikeuslain 2 luvun 18 §:n muuttamisesta sisältä ed. Arosen y. m. eduskuntaesitys n:o 11 ..... »

7) Ehdotuksen asetukseksi kunnallisesta oppivelvollisuudesta sisältävä ed. Paavo Virkkusen y. m. eduskuntaesitys n:o 12 .. 141

8) Toimenpiteitä sairaskotien perustamiseksi köyhille parantumattomasti sairaille tarkoittava ed. Lindströmin anomusehdotus n:o 5 ..... »

9) Sairastuvan perustamista Hyrynsalmen kirkonkylään tarkoittava ed. Pulkkisen y. m. anomusehdotus n:o 6 ..... »

Siv.

10) Sairastuvan perustamista Turtolan kuntaan tarkoittava ed. Nurmelan ja Lohen anomusehdotus n:o 7 142

11) Varojen myöntämisestä mielisairashoidon järjestämiseksi tehty ed. Walkaman y. m. anomusehdotus n:o 8 ..... »

12) Apurahan myöntämisestä Suomen Yleiselle Palokuntaliitolle tehty ed. Latvan y. m. anomusehdotus n:o 9 ..... »

13) Lapin, Kemin ja Oulun kihlakuntien asukkaitten kalastusoikeuden laajentamisesta tehty ed. Halosen ja Waaralan anomusehdotus n:o 10 ..... »

14) Hengellisen hoidon järjestämistä mielisairasten hoitolaitoksiin tarkoittava ed. E. S. Yrjö-Koskisen y. m. anomusehdotus n:o 11 143

15) Varietee- ja elävienkuvien-näytäntöjen tuottaman pahennuksen vastustamisesta tehty ed. E. S. Yrjö-Koskisen y. m. anomusehdotus n:o 12 ..... »

16) Kotitalousopetuksen avustamiseksi myönnetyn määrärahan korottamisesta tehty ed. Iida Yrjö-Koskisen y. m. anomusehdotus n:o 13. .... »

17) Määrärahan myöntämistä matka-apurahoiksi kotitalous- y. m. koulujen opettajattarille tarkoittava ed. Iida Yrjö-Koskisen y. m. anomusehdotus n:o 14 ..... »

18) Kruunun metsämaitten asuttamisen edistämistä tarkoittava ed. Ahmavaaran ja Latvan anomusehdotus n:o 15 ..... »

19) Kruunun metsämaiden asuttamisen järjestämisestä tehty ed. Saalastin y. m. anomusehdotus n:o 16 ..... »

20) Kruunun metsätorpparien aseman parantamista koskeva ed. Lohen y. m. anomusehdotus n:o 17 144

21) Määrärahan myöntämistä maanviljelyksen ja karjanhoidon elvyttämiseksi Kajaanin kihlakunnassa tarkoittava ed. Pulkkisen y. m. anomusehdotus n:o 18 ..... »

Siv.

22) Kemijärven pitäjään muodostettavain uudistalojen metsänsaanti-okeuden rajoitusten poistamisesta tehty ed. Vaaralan ja Lehtosen anomusehdotus n:o 19 144

23) Toimenpiteitä työväen asunto-olojen parantamiseksi tarkoittava ed. Walkaman y. m. anomusehdotus n:o 20 ..... »

24) Apurahan myöntämisestä Helsingin Palvelijatarkodille tehdy ed. Sillanpään ja Pärssisen anomusehdotus n:o 21 145

25) Sosialisen päätoimiston perustamisesta tehty ed. Lundströmin y. m. anomusehdotus n:o 22 ..... »

26) Valtion- ja kansantarkastuksen aikaansaamisesta vankiloissa tehty ed. Lindströmin anomusehdotus n:o 23 ..... »

27) Toimenpiteistä, joilla entisen lahjoitusmaan tilallisille helpoitettaisiin kruununpuistoiksi julistettujen metsämaittensa lunastaminen yhteismetsiksi tehty ed. Arokallion anomusehdotus n:o 24 149

28) Määrärahan myöntämisestä merimieskoululaivan hankkimista ja ylläpitoa varten tehty ed. Arokallion anomusehdotus n:o 25 ..... »

29) Ehdotuksen asetukseksi, joka säätää Rakennuskaaren 17 luvun 5 §:n toisin kuuluvaksi, sisältävä ed. Arokallion eduskuntaesitys n:o 13 ..... »

Pyödällepanoa varten esitellään:

30) Pankkivaltuusmiesten kertomus Eduskunnan Pankkivaliokunnalle vuodelta 1913 150

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi ed. Danielson-Kalmari, Häyrynen, A. Neovius, Pohjaväre, Roos, Strömberg, Tanner, von Troil ja Tåg.

Ilmoitusasiat:

Vapautusta valtiopäivätoimista myönnetään sairauden tähden ed. Roos'ille tästä ja ensi perjantain täysi-istunnoista sekä yksityisten asiain vuoksi ed. Strömbergille tästä istunnosta, ed. Pohjaväreelle ensi perjantai-iltaan saakka, ed. Tuomelalle helmikuun 18 ja 19 päiviksi ja ed. Retulaiselle ensi keskiviikosta lauvantai-iltaan.

Erinäisten valiokuntien puheenjohtajat ja varapuheenjohtajat.

Puhemies: Eduskunnalle ilmoitetaan, että seuraavat valiokunnat ovat vallinneet puheenjohtajiksi ja varapuheenjohtajiksi: toimitusvaliokunta ed. Gyllingin ja ed. Liliuksen, tarkastusvaliokunta ed. Roosin ja ed. Grönvallin, laki- ja talousvaliokunta ed. Sopasen ja ed. Paunun, työväenasiainvaliokunta ed. Erkon ja ed. E. S. Yrjö-Koskisen.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Puhemiehen tiedonanto erään Keisarillisen Suomen Senaatin Talousosaston Varapuheenjohtajalta Puhemiehelle saapuneen kirjelmän johdosta.

Puhemies: Eduskunnalle on minun tehtävä seuraava ilmoitus:

Keisarillisen senaatin talousosaston varapuheenjohtaja on kirjelmällä tämän helmikuun 6 päivältä lähettänyt puhemiehelle eduskunnan käsiteltäväksi jättämistä varten suomen- ja ruotsinkielelle käännettynä Venäjän ministerineuvoston hyväksymän lakiehdotuksen hevos- ja kuljetusajoneuvoasevelvollisuudesta Suomessa. Tämän ehdotuksen oli ministerineuvoston puheenjohtaja 17 päivänä kesäkuuta 1910 annetun, Suomen asetuskokoelmaankin otetun, lain I osan 7 artiklan nojalla toimittanut maan kenraalikuvernöörille ja tämä tammikuun 12 päivänä 1914 (joulukuun 30 päivänä 1913) päivätyn kirjeen ohessa lähettänyt varapuheenjohtajalle, pyytäen että, sittenkun lakiehdotus oli kotimaisille kielille käännetty sekä sitä oli senkielisenä painettu tarpeellinen määrä kappaleita, se toimitettaisiin 1914 vuoden eduskunnalle lausunnon antamista varten.

Samalla on eduskunnan kansliaan lähetetty suomen- ja ruotsinkielisiä kappaleita sanottua lakiehdotusta, johon ei ole liitettynä perusteluja.

Mitään armollista esitystä ei mainitusta asiasta ole eduskunnalle annettu eikä sitä myöskään ole vireille pantu muulla alotteella Suomen perustuslakien mukaisessa järjestyksessä.

Sentähden ja kun tätä järjestystä ei ole voinut muuttaa se venäläinen laki vuodelta 1910, johon edellä kerrotussa kirjelmässä viitataan, mutta jolla, niinkuin eduskuntakin on erinäisiä kertoja esiintuonut, ei ole velvoittavan lain voimaa Suomessa, niin en katso voivani puheenalaista lakiehdotusta eduskunnalle esitellä.

Keskustelu:

Ed. Ahmavaara: Pyydän täten ilmoittaa olevani samalla kannalla kuin herra puhemieskin ja niin ollen hyväksyn täydellisesti sen menettelytavan, jota hän on vastikään ilmoittanut noudattavansa tässä asiassa.

Ed. Mannermaa: Suomalaisen puolueen eduskuntaryhmän puolesta saan myös ilmoittaa, että ryhmä katsoo puhemiehen menettelyn lailliseksi ja kannattaa sitä.

Ed. Stenbäck: Då det af talmannen omnämnda ärendet, som angår en lagstiftningsfråga, hvilken enligt Finlands grundlagar kan afgöras endast i finsk lagstiftningsväg och med landtdagens bifall och samtycke, icke i laga ordning till landtdagen öfverlämnats, finner äfven jag talmannens förfarande vara fullkomligt riktigt.

Ed. Kallio: Maalaisliiton eduskuntaryhmä on myös yksimielinen siitä, että puhemiehen menettely on ainoa oikea tässä tapauksessa.

Ed. Tokoi: Se ryhmä, johon minulla on kunnia kuulua, on myös sitä mieltä, että puhemies nyt kysymyksessä olevassa asiassa Suomen lakia noudattaen ei voi menetellä muuten kuin kieltäytymällä asiaa eduskunnalle esittämästä.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Mitään muistutusta puhemiehen ilmoitettua menettelyä vastaan ei siis ole eduskunnassa kuulunut.

2) Ehdotuksen asetukseksi lokakuun 20 päivänä 1898 metsästyksestä annetun asetuksen eräiden pykäläin muuttamisesta

sisältävä ed. Lohen y. m. eduskuntaesitys n:o 7, joka tämän kuun 16 p:nä pantiin pöydälle tähän istuntoon, esitellään.

Keskustelu:

Ed. Hedberg: Föreliggande motionsbetänkande af ldgm. Lohi m. fl. rörande ändringar i §§ 5, 14, 21, 23 och 33 af förordningen om jakt, utfärdad den 20 oktober 1898, är en gammal och, som jag ville tro, rätt känd sak i denna kammare. År 1908 väcktes redan en liknande motion, och 1909 upprepades samma motion. Då hade också förslaget turen att gå igenom utskottsbehandlingen. Lag- och ekonomiutskottet, dit motionen remitterades, behandlade den till slut, och i sinom tid lämnade utskottet till landtdagen ett betänkande därom, åtföljdt af reservation. I kammaren föranledde saken en rätt brokig debatt redan vid remissen till stora utskottet och ännu mera sedan frågan kommit tillbaka därifrån. Då man bläddrar igenom dessa diskussionsprotokoll, så finner man tydligt, att kammaren icke fann sig synnerligen väl initierad i de förhållanden, som beröras af motionen. Här gjordes förslag och motförslag i olika riktningar. Det förekom den ena omröstningen efter den andra, och det var icke utskottets betänkande, icke heller reservationen, som segrade, det var icke heller de här i kammaren gjorda särskilda amendementen som segrade. För det mesta var det stora utskottets förslag, som gick igenom, dock att därtill i vissa afseenden fogades genom omröstning i kammaren segrande klämmar. Det författningsförslag, som kammaren sålunda godkände, blef en samling af förslag, hoplappade af olikatänkande förslagsställare och företer ett ganska märkvärdigt utseende. Betecknande är, att, då förslaget kom tillbaka från stora utskottet till tredje läsningen i kammaren ldgm Listo yttrade sig därom på följande sätt: »Koska minun käsitykseni mukaan se lainsäädäntötoimenpide, joka nyt on kysymyksessä, on mennyt kelvottomaksi, niin ehdotan, että eduskunta hylkäisi koko asetusehdotuksen.» Detta yrkande understöddes äfven och kom sålunda till omröstning, men vid slutomröstningen segrade likväl de så brokigt tillkomna förslagen med 110 röster mot 74. Sedan dess ha fem år förflutit, men från regeringens sida har ingenting tillgjorts. Jag har svårt att förstå, att landtdagen nu skulle vilja upprepa denna motion, men om den så skulle göra, borde mitt andragande följa med till utskottet.

Ed. Lohi: Tämä esitysehdotus eroaa vuonna 1909 toisilla valtiopäivillä eduskunnan hyväksymästä asetusehdotuksesta muun muassa siinä,

että mainitun eduskunnan päätöksen mukaan oikeus kruunun mailla metsästää oli asetettu koko maata koskevaksi. Tämän esitysehdotuksen mukaan annettaisiin tämä oikeus ainoastaan maan pohjoisissa osissa asujille, missä metsästyksellä köyhän kansan tärkeänä elinkeinona vielä epäilemättä nytkin on suuri merkitys. Ja tunnettua on, että voimassaolevaa metsästysasetusta ei siellä ollenkaan seurata. Minun nähdäkseni eduskunnalla ei ole syytä niin paljon peräytyä siitä käsityksestä, minkä se omaksui vuonna 1909, että se kokonaisuudessaan hylkäisi tämän asetusehdotuksen ja pyydän edelleen ehdottaa samoin kuin eilen illalla, että tämä esitysehdotus lähetettäisiin laki- ja talousvaliokuntaan siellä tapahtuvaa tarkempaa tutkimusta ja käsittelyä varten.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi ja eduskuntaesitys lähetetään laki- ja talousvaliokuntaan.

3) Ehdotuksen asetukseksi teollisuusammattien oppilasoloista

sisältävä ed. Sahan y. m. eduskuntaesitys n:o 8 esitellään.

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa tämän eduskuntaesityksen lähetettäväksi työväenasiainvaliokuntaan.

Puheenvuoron saatuaan lausuvat

Ed. Saha: Tämän lakiehdotuksen tarkotuksena on korjata se puute, mikä nykyisessä elinkeinolaissa on olemassa perusteelliseen oppilaskasvatukseen nähden. Kun nykyinen elinkeinovapaus tuli voimaan, jätti se säännöttelemättä oppilaskavatuksen ja sen puutteen seuraukset tulivatkin heti näkyviin. Poistaakseen tästä johtuvan puutteen on varsinkin pienteollisuuden harjoittajain taholta useampia korjausesityksiä tehty tässä suhteessa. Mutta vasta vuonna 1908 asetti senaatti komitean joka sai tehtäväksensä tehdä ehdotuksen tietopuolisen ja käytännöllisen ammattikasvatuksen uudelleen järjestämisestä. Tämä komitea laati valmiin lakiehdotuksen ja tämän lakiehdotuksen perusteella olemmekin rohjenneet tehdä eduskuntaesityksen tästä asiasta, että eduskunta hyväksyisi ja lähettäisi armollisesti vahvistettavaksi ammattikasvatuskomitean laatiman ja sitten osaksi korjatun lakiehdotuksen niillä perusteilla, joita ammattikasvatuskomitea on ehdottanut. Tämä lakiehdotus olisi yksi rengas siinä sarjassa, jonka tarkoituksena olisi perusteellisesti saada ammattikasvatus paremmalle kannalle, kuin millä se tähän asti on ollut, sillä ammattikasvatus kaipaa myös tietopuolista kasvatusta ja siitä onkin ammattikasvatuskomitea laatinut erityisen laajemman mietinnön, joka ei tosin tämän asian yhteydessä tule esitetyksi. Tämä olisi vain pohjana sille työlle, jolle vastaisuudessa voitaisiin paremmin rakentaa.

Ed. Paasivuori: Mikäli minä olen tarkastellut ammattikasvatuskomitean mietintöä, niin on se sitä laatua, ettei sitä työväenpiireissä voida hyväksyä. Siinä tahdotaan pyrkiä niihin oloihin, jotka olivat ennen elinkeinovapautta, sillä pyritään nostamaan pikkuteollisuutta. Sen mukaan tulisivat oppilassopimukset pakollisiksi ei ainoastaan käsityöammateissa vaan vieläpä teollisuusammateissakin. Samoin oppinäytteet oppiajan jälkeen tulisivat puolittain pakollisiksi. Niiltä riistettäisiin eräitä oikeuksia, jotka eivät suorittaisi opista päästyään oppinäytettä. Sitten näiden pakollisten säännösten kanssa ei komitea tyydy siihen, että ne ulotettaisiin ainoastaan vajavaltaisiin oppilaisiin, vaan se tahtoo ne ulottaa vielä täysivaltaisiinkin oppilaisiin. Ja se seikka, milloin työläinen on katsottava oppilaaksi, mikä työ on sellaista ammattityötä, jossa vaaditaan oppiaikaa, se jäisi tykkänään tulkitsemisesta riippuvaksi. Sen saisi ammattivaltuusto määrätä. Se voisi vanhankin työläisen, jolla olisi kyllä ammattitaitoa, määrätä vielä suorittamaan opin ja sen jälkeen suorittamaan myöskin opinnäytteen. Sanottaisiin vain, että se on sellainen ammattityö, jossa vaaditaan vähintäin kahden vuoden opissaolo.

Monia muita kohtia on siinä lakiehdotuksessa, joita ei mitenkään työväen kannalta voi puolustaa hyväksyttäviksi. Esimerkiksi siinä lakiehdotuksessa on semmoinen määräys, että vaikka tehdään kirjallinen sopimus määrätyiksi vuosiksi, niin työnantaja saisi erottaa oppilaan työnpuutteen vuoksi, mutta oppilaalle ei varata semmoista tilaisuutta, että hän, milloin hänelle tarjoutuu parempi paikka, jossa hän saisi paremman palkan ja muita parempia etuja, saisi eron työnantajan palveluksesta. Mutta milloin siis työnantajalle tulee vakava työnpuute, niin ei muuta kuin erottaa oppilaan ja silloin on koko sopimus rikki. Sitten vielä myös ne edut, joita työntekijälle ja oppilaalle tarjotaan silloin, kun hän asuu työnantajan luona ja

on hänen ruuassaan, esim. sairauden sattuessa ovat komitean ehdotuksessa paljoa huonommat kuin senaatin lainvalmistelukunnan ehdotuksessa laiksi työsopimuksesta. Monista syistä mitä minä siinä ehdotuksessa olen huomannut, en voi sitä kannattaa ja siksi ehdotan anomuksen hylättäväksi.

Ed. Saha: Minulla ei ollut aikomus kuluttaa eduskunnan aikaa, koska täällä on paljon esityksiä lähetettävänä valiokuntiin, mutta ed. Paasivuoren lausunto pakottaa minut kuitenkin muutamissa suhteissa tekemään eräitä huomautuksia.

Kävisi tässä liian laajaksi tehdä selkoa tämän lain historiikista ja niistä tarpeen vaatimista korjauksista, joita tällä alalla on katsottu välttämättömiksi. Ensinnäkin tämä laki perustuu siihen kokemukseen, mitä ulkomailla jo on saavutettu tällä alalla. Historiallinen kehitys on nimittäin kulkenut siihen suuntaan, että sen jälkeen kun elinkeinovapaus eri maissa tuli käytäntöön ja siellä samalla tavalla kuin meilläkin jäi säännöittelemättä oppilaskasvatus, ammattityöläisten kasvatus tässä suhteessa on suuressa määrässä laiminlyöty myös kieltämättä työnantajain puolelta. Tässä suhteessa on jo huomattavia parannuksia saatu aikaan Saksassa, Itävallassa, Norjassa ja monessa muussa maassa. Näissä maissa kulkee tämä lainsäädäntö hieman eri suuntiin. On kaksi äärimmäistä suuntaa: toinen, joka tahtoo tehdä lain sitovaksi kaikkiin alaikäisiin työntekijöihin nähden, ja toinen, joka jättää nämä sopimukset vapaan harkinnan varaan. Komitea on tässä suhteessa tahtonut käyttää väliastetta. Se on lähtenyt siitä periaatteesta, että ainoastaan silloin katsotaan oppisopimus pakolliseksi kaikkiin asianosaisiin nähden, jos tämän ammatin oppimiseen vaaditaan pitempi aika kuin kaksi vuotta. Niin ollen ei suinkaan aseteta mitään esteitä tilapäisen aputyöväen pitämiselle.

Kun Ruotsissa asetettiin valtion komitea miettimään keinoja myös oppilaskasvatuksen parantamiseksi, käsitteli se oppilaskasvatusta etupäässä pienteollisuuden harjoittajain ja käsityönharjoittajain kannalta. Kun tämän komitean mietintö valmistui ja tuli arvosteltavaksi, olivat Ruotsin työnantajat, varsinkin suurteollisuuden harjoittajat tyytymättömiä siihen mietintöön ja huomauttivat siitä tosiasiasta, että oppilaskasvatusta eivät tarvitse ainoastaan pienteollisuuden ja käsiteollisuuden harjoittajat, vaan tässä suhteessa tarvitaan lailla korjata asian tila myöskin suurteollisuuteen nähden. Näin ollen komitean työ laajennettiin siten, että se koski myöskin suurteollisuutta.

Sama on asianlaita meillä. Meillä myös suurteollisuuden harjoittajien puolelta, varsinkin metalliteollisuuden harjoittajain, jotka maassa edustavat huomattavaa teollisuudenhaaraa, ja puuteollisuudenharjoittajien puolelta on huomautettu, että myöskin suurteollisuus kaipaa säännöiteltyä lakia, jossa perusteellisesti määritellään oppilaskasvatus.

Mitä tulee siihen, että tässä on asetuttu pakollisuuden kannalle, niin täällä perusteluista lähemmin selviää, mistä syystä komitea on tullut tähän tulokseen, joten en tahdo tässä kuluttaa aikaa sen kertomiseen.

Mitä taas tulee siihen seikkaan, että tämä ehdotus muka asettaisi työntekijät tai oppilaat huonompaan asemaan kuin nykyinen elinkeinolaki, se väite ei suinkaan pidä paikkaansa, kuten perusteluista kylläkin selviää.

Mitä sitten tulee siihen moitteeseen, joka lausuttiin, että tahdotaan muka palata siihen aikaan, joka oli ennen nykyisen elinkeinolain voimaan astumista, nimittäin ammattikuntalaitoksen aikakauteen, siihen ei suinkaan tahdota palata sellaisena kuin se on vanhentuneine määräyksineen. Mutta siihen on täytynyt palata suuremmissa teollisuusmaissa, kuten Saksassa ja Itävallassa, joissa ammattitaito on monessa suhteessa paljon korkeammalla kannalla kuin meillä. Ja siellä on täytynyt siihen palata ja juuri muutetussa ja korjatussa muodossa. On huomattu välttämättömäksi, että pakollinen ammattinäytteen suorittaminen todellakin asettaa jonkunlaisen velvollisuuden myöskin oppilaille ammatin oppimiseen. Luin äskettäin juuri, mitenkä Kentissä, jossa on aina vallinnut suuri, kroonillinen työnpuute, nyt kun siellä on pantu voimaan perusteellinen ammattikasvatus, tuo työnpuute on suuressa määrässä vähentynyt sen kautta, että sekatyöläisten luku, sellaisten joilla ei ole minkäänlaista ammattitaitoa, on vähentynyt. Jos tahdotaan työnpuutetta vähentää meidän maassamme, niin on välttämättömästi käytävä siihen käsiksi juuri ammattikasvatuksen kautta.

Koska tämä ehdotus on esitetty lähetettäväksi työväenasiainvaliokuntaan, en tahdo eduskunnan aikaa pitemmälti kuluttaa, vaan toivon, että eduskunta hyväksyisi tämän lähetettäväksi työväenasiainvaliokuntaan.

Ed. Hjelt: Om också hr Paasivuori kan hafva rätt däri, att i förslaget kan finnas några brister, så vill jag ändå förorda dess remiss till

utskott, för att utskottet må blifva i tillfälle att få bort dessa brister, emedan lagförslaget i sin helhet ändå har många stora förtjänster.

Ed. Paasivuori: Tahdon vain vastata ed. Sahalle, että tällä lakiehdotuksella pyritään siihen, että työnantajille varataan ilmainen työvoima oppilaista. Se näkyy mainitun komitean mietinnön perusteluistakin, että on tarkoitus pyrkiä siihen, että oppilaat eivät ainoastaan olisi palkatta, vaan maksaisivat vielä työnantajille opistaan. He sidotaan käsistä ja jaloista työnantajaan, mutta samalla työnantajalle pidätetään vapaat kädet erottaa oppilas kun vain mieli tekee.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Eduskuntaesitys on V. J:n 54 §:n mukaan valiokuntaan lähetettävä. Sentähden ja kun pöydällepanoa ei ole vaadittu, lähetettänee asia työväenasiainvaliokuntaan?

Eduskuntaesitys lähetetään työväenasiainvaliokuntaan.

4) Ehdotuksen asetukseksi työstä kauppa- ja konttoriliikkeissä

sisältävä ed. Pärssisen y. m. eduskuntaesitys n:o 9 esitellään.

Siitä lausuu puheenvuoron saatuaan

Ed. Pärssinen: Tässä esillä oleva eduskuntaesitys on vanha. Se on jo edellisillä valtiopäivillä esitetty, ja sillä on tarkoitus turvata kaupan alalla työskenteleviä työläisiä sitä riistoa vastaan, minkä alaisina he ovat, kun tällä alalla ei ole minkäälaista suojeluslakia. Me tiedämme, että juuri kaupan alalla ja konttoriliikkeissä on hyvin paljon alaikäistä työvoimaa, niinikään nuoria työläisiä ja naisia. Joskin rajaton työvoiman riisto tietysti vaikuttaa kaikkiin työläisiin turmiollisesti on se sitäkin pahempi näihin työläisiin nähden. Kauppaapulaisten työpäivä on ylen pitkä, useinpa joutuvat he tekemään sunnuntaityötäkin samalla kun muut olonsa ovat hyvin huonot. Vielä vallitsee sekin epäkohta, että osa työläisiä asuu työnantajan luona täysihoidossa. Kukaan ei siis voi kieltää, ettei juuri tällä alalla suojeluslakia kaivata, ja sitä tarkoitetaan aikaansaada tällä eduskuntaesityksellä. Pyydän kunnioittaen ehdottaa, että asia lähetetään työväenasiainvaliokuntaan.

Puhemies: Myöskin puhemiesneuvosto ehdottaa asian lähettämistä työväenasiainvaliokuntaan.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään työväenasiainvaliokuntaan.

5) Ehdotuksen 10 päivänä toukokuuta 1886 annetun, yhtiön harjoittamaa pankkiliikettä koskevan armollisen asetuksen 8, 9 ja 13 §:n muuttamisesta

sisältävä ed. Kallion y. m. eduskuntaesitys n:o 10 esitellään.

Asiasta lausuu puheenvuoron saatuaan

Ed. Kallio: Tämä eduskuntaesitys tarkoittaa nykyään voimassa olevaan pankkilakiin sellaista muutosta, että valtion tarkastus keskitettäisiin yksiin käsiin, asettamalla pankkitarkastaja ja sille ainakin kaksi apulaista ja julkinen asiamies ja julkinen asiamiesjärjestelmä sellaisenaan poistettaisiin. Tosin on tässä esityksessä jätetty julkinen asiamies niitä pankkeja varten, joilla on oikeus antaa obligationeja obligationien vakuuden tallentamista varten, mutta että tarkastus tulisi vakinaiselle pankkitarkastajalle, koska julkinen asiamiesjärjestelmä on osoittautunut tarkoitustaan vastaamattomaksi. Pyydän että esitysehdotus lähetettäisiin pankkivaliokuntaan.

Puhemies: Myöskin puhemiesneuvosto ehdottaa asian lähetettäväksi pankkivaliokuntaan.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään pankkivaliokuntaan.

6) Ehdotuksen asetukseksi 23 p:nä heinäkuuta 1902 annetun vesioikeuslain 2 luvun 18 §:n muuttamisesta

sisältävä ed. Arosen y. m. eduskuntaesitys n:o 11 esitellään; ja lausuu siitä puheenvuoron saatuaan

Ed. Aronen: Tämä eduskuntaesitys on sama, joka jo vuoden 1911 valtiopäivillä jätettiin eduskunnalle ja on kaikilla senjälkeisillä valtiopäivillä uudistettu. Eduskuntaesityksen tarkoituksena on saada korjatuksi se epäkohta, mikä puutavarain lauttaamisessa nykyään on vallitsemassa, nimittäin että suuret määrät puita saa upota vesistöjen pohjaan ja puutavaran

omistajat eivät huolehdi niiden ylösottamisesta. Tämä on siis tositarpeen vaatima, ja ehdotan että eduskuntaesitys lähetettäisiin laki- ja talousvaliokuntaan ja toivon että valiokunta laatii mietintönsä siksi ajoissa, että eduskunta ehtii käsitellä asian näillä valtiopäivillä.

Puhemies: Puhemiesneuvostokin ehdottaa eduskuntaesityksen lähettämistä laki- ja talousvaliokuntaan.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään laki- ja talousvaliokuntaan.

7) Ehdotuksen asetukseksi kunnallisesta oppivelvollisuudesta

sisältävä ed. Paavo Virkkusen y. m. eduskuntaesitys n:o 12 esitellään; ja lausuu siitä puheenvuoron saatuaan

Ed. Paavo Virkkunen: Kun vuoden 1910 eduskunnan hyväksymä oppivelvollisuuslaki hiljakkoin on korkeimmassa paikassa hylätty, on tämän esilläolevan eduskuntaesityksen tekijöissä herännyt ajatus, eikö pitäisi ja eikö voisi nykyisissä oloissa ajatella toisia lainsäändännöllisiä keinoja, joiden avulla edistettäisiin kansakoulukäymisen tulemista paljoa yleisemmäksi ja myöskin paljoa täydellisemmäksi kuin mitä se nykyisin vielä valitettavasti on. Yleinen oppivelvollisuus on eduskuntaesityksen tekijöillekin se varma päämäärä, johon tämä sivistyksellinen kehitys olisi suunnattava. Mutta keinona, joka nykyoloissa edistäisi tämän päämäärän saavuttamista tarjoutuu kunnallinen oppivelvollisuus, jonka säätämistä esilläoleva eduskuntaesitys tarkoittaa.

Tahtoisin huomauttaa että kunnallisen oppivelvollisuuden ajatus ei ole vieras vuoden 1910 oppivelvollisuuslaissakaan. Päinvastoin siinä säädetään sitä käytäntöön otettavaksi erinäisissä tapauksissa harvaanasutuissa kunnissa. Se, mikä tässä oppivelvollisuuslaissa ajateltiin poikkeukselliseksi toimenpiteeksi, sitä ajateltaisiin tällä kertaa otettavaksi niin laajalti kuin mahdollista käytäntöön. Tämä lakiehdotus asettuu kokonaan kunnallisen itsehallinnon perustukselle, se tarjoo kunnalle keinon saada enemmän lapsia kansakouluihinsa ja myöskin saada lapsia käymään kansakoulun läpi. Toiseksi tämä lakiehdotus asettuu periaatteellisesti voimassa olevan koululainsäädännön kannalle, jota se ei missään kohden muuta. Mutta kuitenkin se tarjoaisi epäilemättä tehokkaita keinoja sen tarkoituksen saavuttamiseksi, jota nykyään kansakoululainsäädäntö ajaa. Tässä tarkoituksessa on tähän eduskuntaesitykseen otettu vuoden 1910 eduskunnan oppivelvollisuuslaista soveltuvia kohtia.

Eduskuntaesityksen tekijät toivovat että eduskunta omaksuu tämän alotteen, ja pyydän kunnioittaen ehdottaa, että se lähetettäisiin sivistysvaliokuntaan.

Puhemies: Puhemiesneuvosto puoltaa niinikään eduskuntaesityksen lähettämistä sivistysvaliokuntaan.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi ja eduskuntaesitys lähetetään sivistysvaliokuntaan.

8) Toimenpiteitä sairaskotien perustamiseksi köyhille parantumattomasti sairaille

tarkoittava ed. Lindströmin anomusehdotus n:o 5 esitellään.

Puheenvuoron saatuaan lausuu siitä

Ed. Lindström: Nojautuen siihen kaikille tunnettuun tosiseikkaan että köyhäin, parantumattomia tauteja potevain on nykyisten olojen vallitessa sangen vaikea saada turvaa ja hoitoa, ehdotamme anottavaksi, että eduskunta anoisi hallitukselta, että hallitus niinpian kuin mahdollista hankkisi selvittelyn sairaskotien tarpeellisuudesta varattomia parantumattomia sairaita varten ja senjälkeen ryhtyisi toimenpiteisiin tällaisten sairaskotien aikaansaamiseksi sitä varten sopiville paikkakunnille maassa. Ehdotan asian lähetettäväksi talousvaliokuntaan.

Puhemies: Siltä varalta että eduskunta päättää lähettää asian valiokunnassa valmisteltavaksi, ehdottaa myös puhemiesneuvosto asian lähettämistä talousvaliokuntaan.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi ja anomusehdotus lähetetään talousvaliokuntaan.

9) Sairastuvan perustamista Hyrynsalmen kirkonkylään

tarkoittava ed. Pulkkisen y. m. anomusehdotus n:o 6 esitellään; ja ehdottaa ed. Pulkkinen sen lähetettäväksi talousvaliokuntaan.

Puhemies: Siltä varalta että eduskunta päättää asian valiokunnassa valmistettavaksi, puoltaa myös puhemiesneuvosto sen lähettämistä talousvaliokuntaan.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi ja anomusehdotus lähetetään talousvaliokuntaan.

10) Sairastuvan perustamista Turtolan kuntaan

tarkoittavan ed. Nurmelan ja Lohen anomusehdotus n:o 7 esitellään.

Ed. Nurmela: Ehdotan asian lähetettäväksi talousvaliokuntaan.

Puhemies: Siltä varalta, että asia lähetetään valiokuntaan, puoltaa myöskin puhemiesneuvosto sen lähettämistä talousvaliokuntaan.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi ja anomusehdotus lähetetään talousvaliokuntaan.

11) Varojen myöntämisestä mielisairashoidon järjestämiseksi

tehty ed. Walkaman y. m. anomusehdotus n:o 8 esitellään.

Siitä lausuu puheenvuoron saatuaan

Ed. Walkama: Tämän anomuksen perustelut ovat laaditut niinsanotun mielisairashoitokomitean mietinnön pohjalle, ja mietinnöstä huomataan, että vuonna 1909 on maassamme ollut kaikkiaan 11,710 mielisairasta ja näille mielisairaille kuitenkin voidaan tällä kertaa järjestää ajanmukaista mielisairashoitoa ainoastaan 3,448 sairaalle. Sentähden on tämä anomusehdotus tehty, että saataisiin varoja mielisairashoidon järjestämiseksi maassamme paremmalle kannalle. On ajateltu järjestää tämä asia niin, että valtio rakentaisi mielisairaaloita, ja että valtio avustaisi niin kutsuttuja piirimielisairaaloita, joita noin sata eri kuntaa on ryhtynyt puuhaamaan. Lääkintöhallitus on puoltanut 10:lle piirimielisairaalalle niiden anomaa valtioapua. On myös ajateltu näiden sairaalain keskimäärin käsittävän noin 60 sairaspaikkaa. Oulun lääniin on jo aikaisemmin pyydetty varoja Ouluun perustettavalle keskusmielisairaalalle. Valtioapua tähän ei kuitenkaan ole saatu. Kunnille olisi myöskin varattava valtioapua niitä kunnallisia mielisairaaloita varten, jotka ovat rakennetut vaivaistalojen yhteyteen. Että siis edes kipeinkin mielisairashoidon tarve olisi poistettu, tarvittaisiin varoja kaikkiaan 5 miljoonaa markkaa, josta käytettäisi ensimäisenä vuonna 1 ½ miljoonaa, toisena vuonna samoin 1 ½ miljoonaa ja kolmantena vuonna 2 miljoonaa, vuosien 1914—16 kuluessa.

Pyydän ehdottaa tämän anomusehdotuksen lähetettäväksi talousvaliokuntaan.

Puhemies: Siltä varalta, että eduskunta katsoo asian olevan lähetettävän valiokunnassa valmisteltavaksi, ehdottaa myöskin puhemiesneuvosto, että se lähetettäisiin talousvaliokuntaan.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi ja anomusehdotus lähetetään talousvaliokuntaan.

12) Apurahan myöntämisestä Suomen Yleiselle Palokuntaliitolle

tehty ed. Latvan y. m. anomusehdotus n:o 9 esitellään.

Ed. Latva: Ehdotan asian lähetettäväksi talousvaliokuntaan.

Puhemies: Siltä varalta, että asia lähetetään valiokuntaan valmisteltavaksi, ehdottaa puhemiesneuvostokin sen lähettämistä talousvaliokuntaan.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi ja anomusehdotus lähetetään talousvaliokuntaan.

13) Lapin, Kemin ja Oulun kihlakuntien asukkaitten kalastusoikeuden laajentamisesta

tehty ed. Halosen ja Waaralan anomusehdotus n:o 10 esitellään ja ehdottaa ed. Halonen sen lähettämistä laki- ja talousvaliokuntaan.

Puhemies: Jos asia lähetetään valiokunnassa valmisteltavaksi, puoltaa puhemiesneuvosto sen lähettämistä laki- ja talousvaliokuntaan.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi ja anomusehdotus lähetetään laki- ja talousvaliokuntaan.

14) Hengellisen hoidon järjestämistä mielisairasten hoitolaitoksiin

tarkoittava ed. E. S. Yrjö-Koskisen y. m. anomusehdotus n:o 11 esitellään.

P u h e m i e s: Puhemiesneuvosto ehdottaa tämän anomusehdotuksen, jos sen katsotaan olevan valiokunnassa valmisteltavan, lähetettäväksi sivistysvaliokuntaan.

Sen jälkeen asia lähetetään s i v i s t y s v a l i o k u n t a a n.

15) Varietee- ja elävienkuvien-näytäntöjen tuottaman pahennuksen vastustamisesta

tehty ed. E. S. Yrjö-Koskisen y. m. anomusehdotus n:o 12 esitellään ja ehdottaa ed. E. S. Yrjö-Koskinen sen lähetettäväksi sivistysvaliokuntaan.

P u h e m i e s: Jos eduskunta katsoo asian olevan valiokunnassa valmisteltavan, ehdottaa puhemiesneuvosto sen lähetettäväksi sivistysvaliokuntaan.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi ja anomusehdotus lähetetään s i v i s t y s v a l i o k u n t a a n.

16) Kotitalousopetuksen avustamiseksi myönnetyn määrärahan korottamisesta

tehty ed. Iida Yrjö-Koskisen y. m. anomusehdotus n:o 13 esitellään; ja ehdottaa ed. Iida Yrjö-Koskinen sen lähetettäväksi valtiovarainvaliokuntaan.

P u h e m i e s: Siltä varalta että eduskunta tahtoo tämän asian valiokunnassa valmisteltavaksi, ehdottaa puhemiesneuvosto sen lähetettäväksi sivistysvaliokuntaan.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s: Koska tehtyä ehdotusta, että asia lähetettäisiin valtiovarainvaliokuntaan, ei ole kannatettu, niin se raukee, ja anomusehdotus lähetettänee puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti sivistysvaliokuntaan?

Asia lähetetään s i v i s t y s v a l i o k u n t a a n.

17) Määrärahan myöntämistä matka-apurahoiksi kotitalous- y. m. koulujen opettajattarille

tarkoittava ed. Iida Yrjö-Koskisen y. m. anomusehdotus n:o 14 esitellään; ja ehdottaa ed. Iida Yrjö-Koskinen sen lähetettäväksi sivistysvaliokuntaan.

P u h e m i e s: Siltä varalta, että asia on jätettävä valiokunnassa valmisteltavaksi, ehdottaa puhemiesneuvosto sen lähetettäväksi sivistysvaliokuntaan.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi ja anomusehdotus lähetetään s i v i s t y s v a l i o k u n t a a n.

18) Kruunun metsämaitten asuttamisen edistämistä

tarkoittava ed. Ahmavaaran ja Latvan anomusehdotus n:o 15 esitellään. Siitä lausuu puheenvuoron saatuaan

Ed. A h m a v a a r a: Tämä anomus tehtiin ensi kerran jo 1908 vuoden valtiopäivillä ja sittemmin on se joka valtiopäivillä uusittu. Kun kruunun metsissä löytyvien viljelyskelpoisten maitten tutkimiset ovat nykyään suunnilleen päättyneet, niin minä toivon, että valiokunta tällä kertaa ehtisi tämän anomuksen käsitellä, koska kysymys on hyvin tärkeä ja polttava niillä paikoilla, missä kruunun maita on. Ehdotan asian lähetettäväksi maatalousvaliokuntaan.

P u h e m i e s: Siltä varalta, että asia lähetetään valiokunnassa käsiteltäväksi, ehdottaa myös puhemiesneuvosto sen lähettämistä maatalousvaliokuntaan.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi ja anomusehdotus lähetetään m a a t a l o u s v a l i o k u n t a a n.

19) Kruunun metsämaiden asuttamisen järjestämistä

(Simon jokilaaksossa) koskeva ed. Saalastin y. m. anomusehdotus n:o 16 esitellään; ja ehdottaa ed. Saalasti sen lähetettäväksi maatalousvaliokuntaan.

P u h e m i e s: Siltä varalta että eduskunta tahtoo asian valiokuntaan jätettäväksi, puoltaa myös puhemiesneuvosto sen lähettämistä maatalousvaliokuntaan.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi ja anomusehdotus lähetetään maatalousvaliokuntaan.

20) Kruunun metsätorpparien aseman parantamista

koskeva ed. Lohen y. m. anomusehdotus n:o 17 esitellään; ja ehdottaa ed. Lohi sen lähetettäväksi maatalousvaliokuntaan.

Puhemies: Siltä varalta että eduskunta tahtoo jättää asian valiokunnassa valmisteltavaksi, puoltaa myöskin puhemiesneuvosto sen lähettämistä maatalousvaliokuntaan.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi ja anomusehdotus lähetetään maatalousvaliokuntaan.

21) Määrärahan myöntämistä maanviljelyksen ja karjanhoidon elvyttämiseksi Kajaanin kihlakunnassa

koskeva ed. Pulkkisen y. m. anomusehdotus n:o 18 esitellään. Ed. Pulkkinen ehdottaa sen lähetettäväksi maatalousvaliokuntaan.

Puhemies: Jos asia on valiokuntaan käsiteltäväksi jätettävä, puoltaa puhemiesneuvosto sen lähettämistä maatalousvaliokuntaan.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi ja anomusehdotus lähetetään maatalousvaliokuntaan.

22) Kemijärven pitäjään muodostettavain uudistalojen metsänsaantioikeuden rajoitusten poistamista

koskeva ed. Waaralan ja Lehtosen anomusehdotus n:o 19 esitellään; ja ehdottaa ed. Waarala sen lähetettäväksi valtiovarainvaliokuntaan.

Puhemies: Siltä varalta että asia tahdotaan jättää valiokunnassa valmisteltavaksi puoltaa myöskin puhemiesneuvosto sen lähettämistä valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi ja anomusehdotus lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

23) Toimenpiteitä työväen asunto-olojen parantamiseksi

tarkoittava ed. Walkaman y. m. anomusehdotus n:o 20 esitellään; ja lausuu siitä puheenvuoron saatuaan

Ed. Walkama: Huolimatta siitä että meillä on jo vuodesta 1891, säätyvaltiopäiväin ajoilta, koetettu jotakin tehdä työväen asunto-olojen parantamiseksi, niin kuitenkin meillä työväen sankat parvet elävät ahtaissa asunnoissa ja odottavat hetkeä, jolloin yhteiskunta välittää heille siedettävän ihmisasunnon. Ulkomailla on tämän asian suhteen tehty paljon, meillä kuitenkin sangen vähän. Tilasto osoittaa että meillä on keskimäärin 53 % kaupunkien asukasluvusta, jotka ovat asuneet yhden huoneen asunnossa. Helsingissä on yhden huoneen asukkaita noin 67 %. Jos verrataan tätä esimerkiksi läheisen suurkaupungin Tukholman oloihin, niin on siellä ainoastaan 17 % niin sanottuja yhdenhuoneen asukkaita. Olisi sentähden syytä ruveta ajattelemaan meilläkin työväen asunto-olojen parantamista paremmalle, ajanmukaisemmalle kannalle. Sentähden olisi myöskin syytä ottaa huomioon sekin, että ruvettaisiin terveyshoidon puoleltakin vaatimaan sitä, että tarkastus olisi myöskin perusteellisempi että ei enää ihmisiä sullottaisi asumaan pieniin, ahtaisiin ja epäterveellisiin asuntoihin. Tämä anomus päättyy siihen, että valtiovaroista myönnettäisiin huokeakorkoisia kuoletuslainoja työväen asuntojen rakentamista varten, että niinikään valtio myöntäisi avustusta ja huokeakorkoisia lainoja asuntopulan poistamiseksi perustettaville asunto-osuuskunnille; että laissa määrättäisiin sellaisten asuntolautakuntien asettaminen kaupunkeihin ja maaseudun tiheimmin asuttuihin paikkoihin, joiden lautakuntien tehtävänä olisi huolehtia asunto-olojen parantamisesta sekä asuntojen tarkastuksesta; että laissa määrättäisiin se ilmankuutiotila, joka vähintäin pitää olla jokaisen huoneen asukkaan osalla; sekä että asetettaisiin komitea, joka koko laveudessaan ryhtyisi tutkimaan työväenasunto-oloja ja valmistaisi valtiopäiville työväen asunto-olojen parannusta tarkoittavan asetusehdotuksen.

Pyydän kunnioittaen ehdottaa, että tämä anomusehdotus lähetettäisiin työväenasiainvaliokuntaan.

Puhemies: Siltä varalta että asia jätetään valiokunnassa käsiteltäväksi ehdottaa myös-

:in puhemiesneuvosto sen lähettämistä työ-
väenasiainvaliokuntaan.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi ja ano-
nusehdotus lähetetään työväenasiain-
valiokuntaan.

24) Apurahan myöntämisestä Helsingin Palvelijatarkodille

ehty ed. Sillanpään ja Pärssisen anomuseh-
lotus n:o 21 esitellään.

Keskustelu:

Ed. Sillanpää: Minä ehdotan, että tämä
:ysymys lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Puhemies: Siltä varalta että eduskunta
ahtoo jättää tämän asian valiokunnassa val-
nisteltavaksi, ehdottaa puhemiesneuvosto sen
ähetettäväksi työväenasiainvaliokuntaan.

Ed. Gylling: Tämä asia on ennenkin
llut valtiovarainvaliokunnassa käsiteltävänä.
?yydän sen tähden kannattaa ed. Sillanpään
hdotusta.

Ed. Listo: Kyllä se puhemiesneuvostossa
iedettiin, mutta siellä katsottiin, että nyt kun
duskunta kokoontuu vaalien jälkeen, eikä tie-
letä, mitkä näkökohdat tässä eduskunnan ko-
:oonpanossa tulevat asioissa vaikuttamaan,
n asianmukaisempaa, että tällaiset alotteet lä-
etetään valmisteltavaksi niihin erikoisvalio-
:untiin, joihin ne varsinaisesti kuuluvat. Eri-
yisvaliokuntien asiana on sitten käsitellä raha-
:ysymyksiä sillä joutuisuudella, että ne ehtivät
ulla eduskunnassa päätetyiksi niin ajoissa, että
arvittavat määrärahat voivat tulla valtiova-
ainvaliokunnassa huomioonotetuiksi tulevan
uoden tulo- ja menoarviota käsiteltäessä. Minä
annatan puhemiesneuvoston ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Puhemiesneuvoston ehdotusta
astaan, että asia lähetettäisiin työväenasiain-
aliokuntaan on ed. Sillanpää ed. Gyllingin kan-
attamana ehdottanut sen lähettämistä valtio-
arainvaliokuntaan. Näiden ehdotusten välillä
n siis äänestettävä.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Ken hyväksyy puhemiesneuvoston ehdotuk-
sen äänestää »jaa;» jos »ei» voittaa, on ed. Sil-
lanpään ehdotus hyväksytty.
Äänestyksessä ovat jaa-äänet voitolla.

Puhemies: Asia on siis lähetettävä pu-
hemiesneuvoston ehdotuksen mukaan työ-
väenasiainvaliokuntaan.

25) Sosialisen päätoimiston perustamista

tarkoittava ed. Lundströmin y. m. anomusehdo-
tus n:o 22 esitellään; ja ehdottaa ed. Lundström
sen lähettämistä työväenasiainvaliokuntaan.

Puhemies: Siltä varalta, että asia tah-
dotaan valiokunnassa valmisteltavaksi, ehdot-
taa myöskin puhemiesneuvosto sen lähettämistä
työväenasiainvaliokuntaan.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi ja ano-
musehdotus lähetetään työväenasiain-
valiokuntaan.

26) Valtion- ja kansantarkastuksen aikaansaamista vankiloissa

tarkoittava ed. Lindströmin anomusehdotus
n:o 23 esitellään.

Keskustelu:

Ed. Lindström: Då nu ifrågavarande
petitionsförslag ingenting mindre gäller än en
djupt ingripande reform af hela vårt fång-
vårdssystem, ber jag få motivera det med några
ord.
Den tid är lyckligtvis förbi då straffets såväl
kriminella som sociala sida rymdes i den enkla
formeln »sig själf till straff och androm till
varnagel». En ökad förståelse för det inflytande
på individen, som utöfvas af ärftlighet och
miljö, har småningom alltmera förändrat straf-
fets betydelse af vedergällning för ett föröfvadt
brott, d. v. s. just dess kriminella sida, för att
i dess ställe rättvist framhäfva den sociala, den,
enligt hvilken straffet har ett högre eller lägre
värde allt efter detsamma är ägnadt att öka
samhällets fond af moralitet. Jämsides med
denna utveckling och i många hänseenden be-
roende af denna har en allmän humanisering af
straffet ägt rum. Skräcksynpunkten har fått

ge rum för uppfostringssynpunkten, äfven om den förstnämnda med naturnödvändighet ännu vidlåder allt sådant samhälleligt ingripande i individens rätt att bestämma öfver sig själf, som kallas straff.

Naturligtvis har äfven vårt fängelseväsen rönt inflytande af dessa allmänna idéströmningar inom nutidens samhällslif. Detta framgår bl. a. af den småningom skeende humaniseringen af våra fängelsestraff, till fasa för dessa gengångare från en svunnen tid, som ropa skräckåtgärder till brottslighetens bekämpande. Men uppfattningen att fängelseväsendet till sin allra främsta uppgift bör göra uppfostran, bör försöka rädda så många som möjligt af de moraliskt skeppsbrutna, hvilka kommit under dess vård, har icke ännu kunnat slå rot hos oss, åtminstone icke så att det kunde skönjas i en lefvande praxis.

Grundlagen för vårt lands fängelseväsen är förordningen om värkställighet af straff af den 19 december 1889. Ehuru i många hänseenden föråldrad är den likväl i sin uppfattning om fångvårdsmyndigheternas förhållande till fången dels ganska human, dels lämnar den rum för en fullt modern praxis. Men det kan framhämtas som ett karaktäristikum för vår s. k. fångvård, att man i den dagliga tillämpningen dels rent af b r y t e r mot denna grundlag, dels i de fall, där den lämnar fångvårdsmännen fria händer, använder denna frihet på det mest inhumana sätt och i skarp kontrast till nutidens uppfattning om straffets sociala uppgift.

Som ett bevis för riktigheten af mitt första påstående vill jag framhämta fångvårdsmyndigheternas ställning till förordningens stadgande om arbetet i fängelset.

Det torde vara onödigt att i detta sammanhang påpeka arbetets oerhört stora uppfostrande betydelse. Känslan af att kunna något, att lyckas, skapar den grund, på hvilken en karaktär kan byggas. Men denna känsla kan aldrig födas af något arbete, om ej därmed förknippar sig ett intresse, om ej arbetet ordnas och ledes så att den arbetande känner sig därvid sträfva mot något mål. En förnuftig arbetsledning i fängelset bör därför som allra första villkor uppställa det, att arbetet skall vara för den fångne intressant, samtidigt det skall väljas så, att det skall kunna bereda honom ett stöd i framtiden. Detta förutsättes äfven i den nyssnämnda förordningen, där det heter: »Är fånge dömd till tukthusstraff eller till fängelsestraff i längre tid än tre månader, skall honom gifvas undervisning i religion och annan skolkunskap, så ock i yrke, hvilket med straffanstalten är förenligt, företrädesvis i sådant, som öfverensstämmer med hans fallenhet och sannolika näringsfång efter frigifning.» Och i kapitlet 3 § 2 »Tukthusfånge skall hållas till tvångsarbete för kronans räkning. Sådant arbete bör, såvidt möjligt är, lämpas efter fångens fallenhet och sannolika näringsfång efter frigifningen.»

Emellertid går tillämpningen af denna förordning i en fullkomligt motsatt riktning. Erfarenheten från våra fängelser, såväl tukthus som länsfängelser, visar, att man i desamma tvärtom, i stället för att försöka göra arbetet intressant och lämpa detsamma efter fångens fallenhet och sannolika näringsfång efter frigifningen, såvidt möjligt är försöker göra detta så ointressant och enformigt och sålunda också så litet uppfostrande som möjligt för fången. Det torde vara alla bekant, att exempelvis i våra förnämsta tukthus en stor mängd manliga fullvuxna yrkeskunniga fångar sysselsättas med stickning af strumpor eller med lappning och lagning af gamla kläder och med drefspritning eller att i länsfängelserna ett otal fångar sysselsättas med förfärdigande af små pinnar för paketbärning, skulptering af löjligt vanskapliga trähästar eller annat smått, som aldrig kan blifva för en fånge ett yrke, ej heller på något sätt kan fängsla hans intresse och göra arbetet för honom uppfostrande och bidraga till förbättring af honom som karaktär och människa. Detta kunde möjligen förklaras sålunda, att fångvårdsmyndigheterna eller fängelseförvaltningarna med f ö r b i s e e n d e af lagens tydliga bokstaf hade åstadkommit denna mekanisering af fängelsearbetet, men så är emellertid icke fallet. Detta framgår bl. a. af den instruktion för arbetsförmännen vid centralfängelserna som på fångvårdsmyndigheternas föranstaltande är utgifven. I dess 12 § säges uttryckligen: »Enär arbetstvånget är ett af de förnämsta momenten i tukthusstraffet, bör arbetet vara af sådan beskaffenhet, att det för fången icke medför någon högre grad af tillfredsställelse. Fånge bör sålunda i regeln hållas till enklare och mera enformigt arbete.» Således en tolkning af lagen som fullkomligt afviker från lagens anda, för att inte nämna, att denna tolkning är fullkomligt stridande mot humanitet och moderna fångvårdsprinciper.

Mitt tidigare fällda påstående, att, där förordningen om tillämpning af straff lämnar fångvårdsmyndighet fria händer, man såvidt möjligt försöker tillämpa förordningen i så in human och litet uppfostrande riktning som möj

ligt, är icke häller svårt att bevisa. Ett af de, som man antar, förnämsta medlen till fångens förbättring eller rättare till fångens straffande är enligt våra fängelsemyndigheters åsikt fångens absoluta isolering från den yttre världen. Huru litet detta för det första står i samklang med den uppfattning, enligt hvilken den brottslige begått sitt brott just emedan han icke haft en rätt uppfattning om sin ställning i detta samhälle, behöfver näppeligen framhållas. En sådan absolut isolering befalles ej heller i lag, d. v. s. fängelseförordningens tillämpning lämnar därvid fångvårdsmyndigheterna absolut fria händer. Det säges nämligen i paragraf 9 kapitlet 2 om fångars rätt att mottaga bref och besök i fängelset, att detta beror af föreståndarens pröfning. Man skulle däraf kunna draga den slutsatsen, att våra fängelseföreståndare, som ju böra hafva kunskap om modern fängelseförvaltning och någon insikt i psykologi, borde förstå att det här gäller, då fängelsets främsta uppgift ju bör vara fångarnas förbättring, att fångens ställning till samhället klargöres för honom och att, då han tidigare brutit med sitt samhälle, han nu genom något umgänge med detsamma skall bringas att inse sin riktiga plats däri. Så är emellertid icke fallet. Våra fångvårdsmyndigheter begagna sig af den i lag dem medgifna friheten därhän, att fången under otroligt lång tid förvägras hvarje rätt att komma i beröring med världen utom fängelset. I länsfängelserna är den kortaste tiden, under hvilken en fånge icke får mottaga bref eller besök, en månad; i våra tukthus ända till sex månader. Under denna tid är fången fullkomligt lämnad åt sig själf, utan någon möjlighet att ställa sig i förbindelse vare sig med anhöriga eller andra personer, hvilka möjligen kunde hafva intresse af hans förbättring. Denna praxis måste betecknas såsom såväl inhuman som för fångens förbättrande skadlig, likasom den står i strid mot den uppfattning, som gör sig gällande i utlandet. Man har påpekat för mig att bl. a. i England det anses vara synnerligen förtjänstfullt och värdt att omnämnas, att utomstående personer besöka fångarna i deras celler, tala med dem, hålla föredrag för dem, t. o. m. stundom för större afdelningar af fångarna. Någonting sådant kunde icke hos oss komma i fråga, där en absolut isolering är genomförd. Den humanare uppfattningen, som synnerligen väl kunde vinna rum också uti våra fängelser, tyckes hafva förutsetts äfven af lagstiftaren. Så finnes i nåd. prop. till 1863—1864 års landtdag, där förberedelsen för strafflagen och den därmed förbundna förordningen om tillämpningen af straff ingår, ett uttalande, som tydligen gifver vid handen, att man tänkt sig rätt för utomstående, mot fångarna välsinnade personer att besöka desamma för att skänka dem nödig omväxling och större möjlighet och utsikt till förbättring. Som en ganska egendomlig kontrast gentemot förhållandena här kan ytterligare omnämnas att exempelvis i de holländska centralfängelserna fångarna hafva rätt att hvarje dag mottaga och afsända bref, och att t. ex. i det så illa beryktade Krestyfängelset fångarna hafva rätt att mottaga och afsända bref hvarje vecka. Hos oss räcker det 6 månader i tukthusen och i länsfängelserna en månad, innan bref få afsändas. Detta torde icke tala alltför mycket till förmån för vår omskrutna civilisation och humanitet.

Frågan om fångens brefskrifning är för öfrigt icke fullt utredd från de nuvarande fångvårdsmyndigheternas sida. För något mer än tvänne år sedan tillsattes bl. a. en kommitté, bestående af tre fängelseföreståndare och några ledamöter af fångvårdsstyrelsen, hvilken fick i uppdrag att förbereda denna fråga och sedermera uppgöra ett förslag till reglemente. Detta förslag blef ganska snart färdigt, men är tillsvidare ännu icke ens öfversatt och naturligtvis är det ännu mindre stadfästadt och tillämpadt i praktiken. Man kunde ännu framhämta huru många andra exempel som hälst därpå att, där blott möjlighet finnes till en inhuman och ur uppfostringssynpunkt olämplig tillämpning af fångvårdsstadgandena, våra fångvårdsmyndigheter icke hafva underlåtit att begagna sig däraf.

Vår fängelseförordning förutsätter, som redan nämndes, bl. a. undervisning för fångarna, men denna undervisning är, sådan den nu meddelas fångarna, af synnerligen ringa värde. En fånge, som fyllt 40 år, kan icke mot sin vilja tvingas att besöka fängelseskolan, och dessa icke 40 år fyllda, som kunde komma i åtnjutande af undervisningen, hafva ganska liten profit af att besöka skolan, då undervisningen där väsentligen är af den art, som, enligt hvad man meddelat mig från fullkomligt kompetent håll, knappast motsvarar mer än hvad man lär i våra ambulatoriska småskolor. Naturligtvis kan man på basen af denna undervisning icke hoppas på några synnerligen storartade resultat till förbättring af fångens karaktär. Hvarje slag af undervisning i allmän moral, i samhällslära m. fl. ämnen, hvilka vore egnade att ställa fångens plats i samhället klar för honom och skänka honom möjlighet till en ut-

veckling till det bättre, saknas helt och hållet i våra fängelser.

En fånge skall vidare i fängelset vid behof blifva delaktig af läkarevård. Denna kan vara utmärkt, beroende på om läkaren hyser större intresse för sin uppgift. Men såsom kontrollen af våra fängelser nu är gestaltad, kan äfven denna läkarevård vara synnerligen beklaglig. Man har otaliga exempel på huru litet denna vård kunnat tillfredsställa ens synnerligen lågt ställda fordringar. Man känner till fall, där fången af brist på vård i tid, fått gå en plågsam död till mötes. Otaliga ha de i våra fängelser internerade varit, som under årens lopp småningom sjunkit ned i vansinnets mörker. Detta påstående är ingalunda någon öfverdrift från min sida, utan kan jag stödja det med uttalanden från auktoritativt håll. Som man torde erinra sig, hölls magister Jean Boldt efter Sveaborgsupproret fängslad i länsfängelset i Åbo och höll på grund af den långvariga inspärrningen på att förlora förståndet. Då vidtogo särskilda personer åtgärder för att få honom till en anstalt för nervsjuka, men detta motsatte sig fångvårdsmyndigheterna på det bestämdaste, försvarande sin hållning bl. a. i tidningspressen. I augusti månad 1908 yttrade under denna presspolemik bl. a. en person, som då stod i spetsen för vår fångvård, att det fanns och alltid funnits personer i landets fängelser, hvilka stå på vansinnets gräns, utan att för deras skull några åtgärder kunnat vidtagas. Om någonting, borde detta uttalande vara en dräpande kritik af våra fängelseförhållanden, sådana de gestaltat sig och fortfarande äro.

Vårt fängelseväsende är, såsom jag redan nämnde, till det yttre ytterst väl ordnadt, men saknar helt och hållet den lifgifvande andan. Det är en form utan innehåll, då däremot innehållet bör vara det väsentliga och bestå i en allt genomgående sträfvan i riktning mot fångarnas uppfostran till samhällsnyttiga individer. Jag kan icke underlåta att framdraga en liten historia, som enligt min uppfattning är af rent symboliskt innehåll och dessutom har den förtjänsten att vara ganska rolig. För några år sedan härskade i länsfängelset i Åbo i dess södra flygels tredje och öfversta våning en gammal fångvaktare vid namn Johansson, och enär det fanns andra vaktare i fängelset med samma namn, så bar han benämningen Johansson I, »Johansson ensimäinen». På grund af långvarig tjänstgöring i fängelset hade hans ordningssinne blifvit så att säga en andra natur hos honom. För resten var han en utomordentligt god och bra människa på allt sätt. Jag erinrar mig från den tiden, då jag själf hade den tvifvelaktiga förmånen att vistas i detta fängelse, den episod, som jag här skall förtälja. En dag, jag tror det var en fredag, hade Johansson I låtit uttaga från samtliga celler fångarnas spottkoppar i och för rengöring och skurning. Detta utfördes periodiskt vissa tider i månaden och ansågs vara synnerligen viktigt, hvilket det väl också kunde vara. Emellertid hörde jag genom celldörren, huru, sedan spottkopparna voro rengjorda och städaren bar in dem, Johansson för hvarje cell vars dörr han öppnade uttalade samma stereotypa fras: »här har du din spottkopp, men minns nu att du ej spottar i den; tässä on sulla sylkikuppi, mutta muistas vaan, ettes sylje siihen».

Denna lilla historia karaktäriserar alldeles utmärkt fängelseförhållandena: till det yttre ordning och skick, men en total afsaknad af lifgifvande anda och hvarje mening med ordningen. En förbättring kan ej åstadkommas, såvida ej fängelseväsendet, såsom man har yttrat, ryckes bort från den absoluta isolering, i hvilket det i vårt land nu befinner sig, och så att säga föres tillbaka till samhället, om icke fängelserna underkastas en grundlig och sakkunnig inspektion, en inspektion, som enligt mitt förmenande borde fördela sig på tvänne olika händer, staten och det borgerliga samhället. Statsinspektionen skulle utföras af en särskild inspektör, som, oberoende af fångvårdsmyndigheterna, hade rätt att när som hälst besöka fängelserna, göra sig underrättad om förhållandena därstädes, meddela sakkunniga råd åt fängelseförvaltningen, samt sedermera tillse att dessa råd också följdes. En sådan inspektör skulle säkerligen kunna uträtta synnerligen mycket till fängelseväsendets förbättring och till fångvårdssystemets inledande på väsentligen nya spår. Men denna inspektion är ännu icke tillräcklig. Jämsides med den bör en annan förekomma, där samhället själft sättes i tillfälle att genom sina ombud taga del af förhållandena i fängelserna och öfvervaka att andan i desamma blefve så human som möjligt, samt att tillämpningen af gällande förordningar och reglementen måtte ske i sådan riktning att vistelsen för fångarna komme att medföra så goda frukter som görligt är och i så hög grad som möjligt bidraga till fångarnas uppfostran och förbättring därhän att, när en gång deras tvungna vistelse inom murarna är slut, de kunna utgå därifrån som förbättrade individer, som samhällsnyttiga medborgare.

För nående af detta mål har jag tagit mig friheten att i nu föreliggande petitionsmemorial föreslå, det landtdagen måtte hos regeringen anhålla om åtgärd därhän, att en effektiv statsinspektion och en på demokratisk grund fotad inspektion af landets fängelser så snart som möjligt måtte fås till stånd.

Jag anhåller att detta petitionsförslag måtte remitteras till lagutskottet.

Puhemies: Siltä varalta, että anomusehdotus jätetään valiokunnan käsiteltäväksi, puoltaa puhemiesneuvostokin sen lähettämistä lakivaliokuntaan.

Ed. Hultin: Vaikka minulla ei ole yhtään seikkaperäistä ja läheistä tuntemusta maamme vankilaoloista, olen minäkin vakuutettu, että ne hyvin monessa suhteessa ja suurissa määrin vaativat parannusta. Luulen, että semmoinen toimenpide kuin tarkastuksen ja valvonnan lisääminen tällä alalla olisi omiaan viemään siihen suuntaan. Kun minullakin on anomus, joka tarkoittaa tätä, vaikka se vielä ei ole esityslistaan tullut, pyydän lämpimästi saada puoltaa nyt esitettyä anomusta ja sen lähettämistä lakivaliokuntaan.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi ja anomusehdotus lähetetään lakivaliokuntaan.

27) Toimenpiteistä, joilla entisen lahjoitusmaan tilallisille helpoitettaisiin kruununpuistoiksi julistettujen metsämaittensa lunastaminen yhteismetsiksi

tehty ed. Arokallion anomusehdotus n:o 24 esitellään; ja ehdottaa ed. Arokallio anomusehdotuksen lähettämistä laki- ja talousvaliokuntaan.

Puhemies: Jos asia lähetetään valiokunnan valmisteltavaksi, puoltaa puhemiesneuvostokin sen lähettämistä laki- ja talousvaliokuntaan.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi ja anomusehdotus lähetetään laki- ja talousvaliokuntaan.

28) Määrärahan myöntämistä merimieskoululaivan hankkimista ja ylläpitoa varten

koskeva ed. Arokallion anomusehdotus n:o 25 esitellään. Ed. Arokallio ehdottaa asian lähetettäväksi laki- ja talousvaliokuntaan.

Puhemies: Siltä varalta, että asia lähetetään valiokuntaan, puoltaa puhemiesneuvostokin sen lähettämistä laki- ja talousvaliokunnan käsiteltäväksi.

Puheenvuoron saatuaan lausuu vielä

Ed. Sundblom: Jag tillåter mig föreslå, att föreliggande petitionsförslag måtte bordläggas till nästa plenum.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Pöydällepanoehdotusta ei ole kannatettu, joten se raukee. Asia lähetettänee laki- ja talousvaliokuntaan?

Asia lähetetään laki- ja talousvaliokuntaan.

29) Ehdotuksen asetukseksi, joka säätää Rakennuskaaren 17 luvun 5 §:n toisin kuuluvaksi

sisältävä ed. Arokallion eduskuntaesitys n:o 13 esitellään; ja ehdottaa ed. Arokallio asian lähetettäväksi laki- ja talousvaliokuntaan.

Puhemies: Myöskin puhemiesneuvosto puoltaa eduskuntaesityksen lähettämistä laki- ja talousvaliokuntaan.

Sittenkun keskustelu on julistettu päättyneeksi, lähetetään eduskuntaesitys laki- ja talousvaliokuntaan.

Puhemies: Pyydän, että ensimäinen varapuhemies olisi hyvä ja tulisi johtamaan puhetta.

Ensimäinen varapuhemies ed. Tokoi ryhtyy johtamaan puhetta.

---

80) Pankkivaltuusmiesten kertomus eduskunnan pankkivaliokunnalle vuodelta 1913

esitellään.

Ensimäinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että kertomus pantaisiin pöydälle ensi viikon tiistain istuntoon.

Kertomus pannaan pöydälle ensi viikon tiistain istuntoon.

Seuraava täysi-istunto on ensi perjantaina kello 6 i. p.

Täysi-istunto päättyy kello 8,10 i. p.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Iivar Ahava.

14. Perjantaina 20 p. heinäkuuta

k:lo 6 i. p.

Päiväjärjestys:

Ilmoituksia:

Esitellään:

Siv.

1) Ehdotuksen asetukseksi a) teitten tekemisestä ja kunnossa pitämisestä maalla sekä b) tieveron maksamisesta ja sen käyttämisestä sisältävä ed. Pennasen y. m. eduskuntaesitys n:o 6, joka t. k. 12 päivänä pantiin pöydälle tähän istuntoon 157

2) Ehdotuksen merilain 31 §:n muuttamisesta sisältävä ed. Tulikouran y. m. eduskuntaesitys n:o 14 164

3) Ehdotuksen asetukseksi paloviinan ja muiden poltettujen tahi tislattujen väkiviinajuomain myymisestä, kuljetuksesta ja varastossa pitämisestä 9 p:nä kesäkuuta 1892 annetun armollisen asetuksen 10 §:n muuttamisesta toisin kuuluvaksi sisältävä ed. Sopasen eduskuntaesitys n:o 15 ..... »

4) Ehdotuksen teitten tekemisestä ja kunnossapitämisestä maalla sisältävä ed. Gäddan y. m. eduskuntaesitys n:o 16 165

5) Ehdotuksen teiden tekemisestä ja kunnossapidosta maalla sisältävä ed. Ahmavaaran y. m. eduskuntaesitys n:o 17 ..... »

6) Ehdotuksen erinäisiksi lakiehdotuksiksi kalastuslainsäädännön uudistamiseksi sisältävä ed. Ingmanin ja von Weissenbergin eduskuntaesitys n:o 18 166

7) Erinäisiä lakiehdotuksia kunnallislainsäädännön uudistamista varten sisältävä ed. Mäen y. m. eduskuntaesitys n:o 19 ..... »

8) Ehdotuksen asetukseksi torpan, lampuotitilan ja mäkitupa-alueen vuokrasta 12 p:nä maaliskuuta 1909 annetun asetuksen 26 §:n kumoamisesta ja saman asetuksen erinäisten muitten pykäläin muuttamisesta toisin kuuluviksi sisältävä ed. Elorannan y. m. eduskuntaesitys n:o 20 167

Siv.

9) Ehdotuksen asetukseksi sairasvakuutuksesta sisältävä ed. Hallsténin y. m. eduskuntaesitys n:o 21 167

10) Ehdotuksen asetukseksi rangaistusten täytäntöönpanosta 19 p:nä joulukuuta 1889 annetun asetuksen 3 luvun 3 §:n muuttamisesta sisältävä ed. Dagmar Neoviuksen y. m. eduskuntaesitys n:o 22 ..... »

11) Ehdotuksen asetukseksi rangaistusten täytäntöönpanosta 19 p:nä joulukuuta 1889 annetun asetuksen 3 luvun 6 §:n muuttamisesta sisältävä ed. Dagmar Neoviuksen y. m. eduskuntaesitys n:o 23 ..... »

12) Ehdotuksen laiksi kuolemanrangaistuksen poistamisesta sisältävä ed. Wiikin y. m. eduskuntaesitys n:o 24 ..... »

13) Ehdotuksen laiksi, jonka kautta kumotaan rikoslain 10 luvun 1, 2, 3 ja 4 §:t, sisältävä ed. Wiikin y. m. eduskuntaesitys n:o 25 168

14) Ehdotuksen asetukseksi kätilöistä ja kätilötoimen järjestämisestä maassa sisältävä ed. Pärssisen y. m. eduskuntaesitys n:o 26 ..... »

15) Venäjänkielen käytön laajentamista tarkoittavien toimenpiteitten lakkauttamista sekä nykyisten kieliasetusten noudattamista koskeva ed. Mannermaan ja Koiviston anomusehdotus n:o 26 170

16) Laillisten olojen palauttamista maahan koskeva ed. Arvid Neoviuksen y. m. anomusehdotus n:o 27 175

17) Laillisten olojen palauttamista ja Suomen oikeusjärjestyksen voimaan saattamista koskeva ed. Rantasen y. m. anomusehdotus n:o 28 ..... »

18) N. s. yhdenvertaisuuslain nojalla tuomittujen Suomen kansalaisten palauttamista laillisiin oikeuksiinsa ja saman lain toteuttamiseksi aijottujen enempien toimenpiteitten lakkauttamista koskeva ed. Sopasen y. m. anomusehdotus n:o 29 176

Siv.

19) Laillisuuden ylläpitämistä maan tulliasioissa ja tullilaitoksen itsenäisyyden turvaamista koskeva ed. Arvid Neoviuksen y. m. anomusehdotus n:o 30 176

20) Suomeen tuotavan viljan jättämistä edelleen tullivapaaksi koskeva ed. Railon y. m. anomusehdotus n:o 31 177

21) Eduskunnan 15 p:nä marraskuuta 1909 alkoholipitoisten aineiden valmistuksesta y. m. hyväksymän asetuksen voimaansaattamista koskeva ed. K. Saaren y. m. anomusehdotus n:o 32 ..... »

22) Valtion ja kirkon eroa koskeva ed. Hedbergin y. m. anomusehdotus n:o 33 .. »

23) Maaveron poistamista koskeva ed. Strömbergin y. m. anomusehdotus n:o 34 .. 179

24) Rautatiellä palvelevain työläisnaisten aseman parantamista koskeva ed. Pärssisen y. m. anomusehdotus n:o 35. ..... »

25) Komitean asettamista ehdottamaan muutoksia 24 p:nä huhtikuuta 1903 annetun, rautateitten hallintoa koskevan asetuksen 24 ja 25 §:iin koskeva ed. Annalan y. m. anomusehdotus n:o 36 ..... »

26) Vankilapalvelijain taloudellisen aseman parantamisesta 7 päivänä elokuuta 1906 annetun asetuksen muuttamista koskeva ed. Jalavan anomusehdotus n:o 37 ..... »

27) Vankiloissa käytettyjen vanhentuneitten rangaistusten poistamista ja vankilain sisällisen järjestyksen muuttamista koskeva ed. Anton Huotarin y. m. anomusehdotus n:o 38 ..... »

28) Toimenpiteitä lisätyn tarkastuksen ja valvonnan aikaansaamiseksi vankiloissa koskeva ed. Hultinin anomusehdotus n:o 39 ..... »

29) Toimenpiteitä luvattoman väkijuomain myynnin ja anniskelun ehkäisemiseksi koskeva ed. E. S. Yrjö-Koskisen ja Tulenheimon anomusehdotus n:o 40 186

30) Valtioavun myöntämistä kunnallisille piirimielisairaaloille koskeva ed. Kaskisen y. m. anomusehdotus n:o 41 ..... »

31) Määrärahan myöntämistä valtion varoista kotiteollisuuden edistämistä tarkoittavaksi rahastoksi koskeva ed. Pehkosen y. m. anomusehdotus n:o 42 ..... »

32) Siirtolaisuuden syitten tutkimista koskeva ed. Inborrin y. m. anomusehdotus n:o 43 ..... »

33) Kuntaa laajempien yhdyskuntain itsehallintoa koskeva ed. Liliuksen y. m. anomusehdotus n:o 44 187

Siv.

34) Vesioikeuslainsäädäntömme kehittämistä siihen suuntaan että yhteiskunnalle taattaisiin entistä suurempi mahdollisuus huolehtia vesivoiman käyttämiseen liittyvistä julkisista eduista koskeva ed. Talaan y. m. anomusehdotus n:o 45 187

35) Enontekiön Lapin porolaidunten suojelemisesta annettujen säännösten tehokkaampaa noudattamista koskeva ed. Mannermaan anomusehdotus n:o 46 ..... »

36) Lappiin tehtäviä teitä varten myönnetyn määrärahan korottamista koskeva ed. Halosen anomusehdotus n:o 47 ..... »

37) Määrärahan myöntämistä eräitten kuntain eniten rasitettujen tientekolahkojen avustamiseksi koskeva ed. Heiskasen y. m. anomusehdotus n:o 48 ..... »

38) Määrärahan myöntämistä eräitten kuntain enimmän rasitettujen tientekolahkojen avustamiseksi koskeva ed. Pykälän y. m. anomusehdotus n:o 49 ..... »

39) Avustuksen myöntämistä erinäisille kunnille kyytirasituksen huojentamiseksi koskeva ed. Saarelaisen y. m. anomusehdotus n:o 50 ..... »

40) Niitten lahjoitusmaatilallisten, joiden maista on muodostettu kruununpuistoja, oikeuttamista lunastamaan ne yhteismetsiksi koskeva ed. Kiurun y. m. anomusehdotus n:o 51 ..... »

41) Uuden metsästysasetuksen säätämistä koskeva ed. Lylykorven y. m. anomusehdotus n:o 52 ..... »

42) Maatilojen osittamisesta 12 p:nä kesäkuuta 1895 annetun asetuksen 41 §:n muuttamista koskeva ed. Häkkisen anomusehdotus n:o 53 ..... »

43) Kotien perustamista turvattomia lapsia ja niiden äitejä varten koskeva ed. Alma Jokisen y. m. anomusehdotus n:o 54 188

44) Apurahan myöntämistä Kotikasvatusyhdistykselle sen toiminnan kannattamiseksi ja laajentamiseksi koskeva ed. Ala-Kuljun y. m. anomusehdotus n:o 55 ..... »

45) Toimenpiteitä siveellisyysolojen parantamiseksi koskeva ed. Löthmanin y. m. anomusehdotus n:o 56 ..... »

46) Arm. esityksen antamista laiksi, joka kieltäisi kiertelevän eläinten näyttelemisen koskeva ed. Iida Yrjö-Koskisen y. m. anomusehdotus n:o 58 ..... »

47) Määrärahan myöntämistä Suomen eläinsuojelusyhdistykselle eläinrääkkäyk-

Siv.

sen ehkäisemiseksi koskeva ed. Halosen anomusehdotus n:o 59 189
48) Rauhoitettujen lintujen suojelemista tarkoittavaa lainsäädäntötoimenpidettä koskeva ed. Iida Yrjö-Koskisen anomusehdotus n:o 60 ..... »
49) Musiikinneuvojain asettamista yleisen säveltaiteellisen kehityksen edistämiseksi koskeva ed. E. S. Yrjö-Koskisen y. m. anomusehdotus n:o 61 ..... »
50) Luonnon muistomerkkien suojelemista koskeva ed. Liston y. m. anomusehdotus n:o 62 ..... »
51) Määrärahan myöntämistä erinäisille voimistelu- ja urheiluliitoille koskeva ed. Holstin y. m. anomusehdotus n:o 63 190
52) Aistiviallisten hoidon ja kasvatuksen järjestämistä koskeva ed. Pärssisen y. m. anomusehdotus n:o 64 ..... »
53) Ammattitaitoisen asiamiehen ottamista suomalaisten meijerituotteiden myymistä varten Venäjälle koskeva ed. Bredenbergin y. m. anomusehdotus n:o 65 ..... »
54) Kotimaisen kylvösiemenkaupan suojelemista ja vakaannuttamista koskeva ed. Tulenheimon y. m. anomusehdotus n:o 66. »
55) Määrärahan myöntämistä maanviljelys- ja talousseuroille erinäisten sivuelinkeinojen edistämiseksi pienviljelijäin keskuudessa koskeva ed. Latvan y. m. anomusehdotus n:o 67 ..... »
56) Valtion maanviljelystarkoituksiin harjoittaman lainausliikkeen uudestaan järjestämistä koskeva ed. Pullisen y. m. anomusehdotus n:o 68 ..... »
57) Uudisviljelyslainoiksi käytettävien valtiovarojen lisäämistä koskeva ed. Sinkon y. m. anomusehdotus n:o 69 ..... »
58) Valtiolainan ottamista »Suomen maalaisväestön asutusrahaston» vahvistamiseksi koskeva ed. Ahmavaaran y. m. anomusehdotus n:o 70 ..... »
59) Obligatsionilainan ottamista kuntia varten viljelyskelpoisten maiden viljelykseen saattamiseksi koskeva ed. Luopajärven y. m. anomusehdotus n:o 71 ..... »
60) Määrärahan myöntämistä helppokorkoisiksi lainoiksi kuntain maatilainostoa varten koskeva ed. Saarelaisen y. m. anomusehdotus n:o 72 ..... »
61) Lainain myöntämistä maalaiskuntain tilattoman väestön lainakassoille koskeva ed. Branderin y. m. anomusehdotus n:o 73 ..... »

Siv.

62) Apurahan myöntämistä Maanviljelys- ja Talousseuroille maatalousneuvojain palkkaamiseksi koskeva ed. Saarelaisen y. m. anomusehdotus n:o 74 190
63) Määrärahan myöntämistä Suomen Maanvuokraajain Liitolle maanvuokraajain oikeusavustusta varten koskeva ed. Marttilan y. m. anomusehdotus n:o 75 ..... »
64) Valtioavun myöntämistä maamieskoulujen rakennusavuiksi koskeva ed. Kaskisen y. m. anomusehdotus n:o 76 191
65) Määrärahan myöntämistä maanviljelys- ja talousseuroille pienviljelijäin opintoretkiä varten koskeva ed. Saalastin y. m. anomusehdotus n:o 77 ..... »
66) Torppain, lampuotitilain ja mäkitupa-alueitten vapaaksiostoa sekä vuokralainsäädännön uudelleen järjestämistä koskeva ed. Gyllingin y. m. anomusehdotus n:o 78 .. »
67) Torpan y. m. vuokrauksesta 12 p:nä maaliskuuta 1909 ulottamista myöskin kirkollisviraston virkatalojen torppain- ja mäkitupa-alueiden vuokraukseen koskeva ed. Mäen y. m. anomusehdotus n:o 79 ..... »
68) Esityksen antamista 12 p:nä maaliskuuta 1909 torpan y. m. vuokrauksesta annetun asetuksen soveltamisesta aikaisempiin vuokrasuhteisiin koskevan asetuksen 5 §:n muuttamista tarkoittava ed. Elorannan y. m. anomusehdotus n:o 80 ..... »
69) Kruunupuistoissa y. m. kruunun mailla olevien vuokraajien ja mäkitupalaisten oikeudellisen tilan parantamista koskeva ed. Elorannan y. m. anomusehdotus n:o 81 ..... »
70) Yhtiöitten ja sellaisten yksityisten, jotka harjoittavat puutavaraa raaka-aineena kuluttavaa teollisuutta, velvoittamista luovuttamaan viljelys- ja metsämaansa kunnille koskeva ed. Elorannan y. m. anomusehdotus n:o 82 ..... »
71) Rahaston perustamista uudisasutuksen edistämiseksi kruununmailla erinäisissä Oulun läänin kunnissa koskeva ed. Halosen anomusehdotus n:o 83 ..... »
72) Määrärahan myöntämistä toimenpiteitä varten metsärajan alenemisen ehkäisemiseksi Lapin kihlakunnassa koskeva ed. Halosen anomusehdotus n:o 84 ..... »
73) Viljelyskelpoisten kruunumaitten asuttamista koskeva ed. Nurmelan y. m. anomusehdotus n:o 85 ..... »
74) Nautakarjatuberkuloosin vastustamista ja sen tuottaman vahingon korvaa-

Siv.

mista koskeva ed. Kokon y. m. anomusehdotus n:o 86 191
75) Tarttuvain kotieläintautien ehkäisemistä koskeva ed. Kokon ja Pehkosen anomusehdotus n:o 87 ..... »
76) Komitean asettamista kotiteollisuustyöväen aseman suojaamiseksi tarvittavain toimenpiteiden tutkimista varten koskeva ed. Kiiskisen y. m. anomusehdotus n:o 88 192
77) Tilastollisen tutkimuksen toimittamista vaatetustyöläisten työoloista koskeva ed. Kiiskisen y. m. anomusehdotus n:o 89 .. »
78) Tilastollisen tutkimuksen toimittamista Suomen metsätyöläisten oloista koskeva ed. Törmän ja Laakkosen anomusehdotus n:o 90 ..... »
79) Tilastollisen tutkimuksen toimeenpanemista Suomen tie- ja vesirakennusten ylihallituksen alaisten rakennustyöläisten palkoista y. m. koskeva ed. O. Ikosen y. m. anomusehdotus n:o 91 ..... »
80) Valtioavun myöntämistä Suomen tie- ja vesirakennustyöläisten-liiton Sairasapurahastolle koskeva ed. O. Ikosen y. m. anomusehdotus n:o 92 ..... »
81) Valtion kannatusavun myöntämistä niille työväenammattijärjestöille, jotka ensi talven aikana järjestävät työttömäin avustusta, koskeva ed. Jalavan y. m. anomusehdotus n:o 93 ..... »
82) Suomen Pankin hoitoon jätettävän rahaston perustamista yleisen työkyvyttömyys- ja vanhuusvakuutuksen toteuttamiseksi koskeva ed. Holstin y. m. anomusehdotus n:o 94 ..... »
83) Yhdysliikkeen aikaansaamista Sotkamon ja Kuhmoniemen vesistöjen välille koskeva ed. Partasen y. m. anomusehdotus n:o 95 ..... »
84) Tutkimuksen toimittamista Siikajoen ja sen sivujokien perkausta varten, huomioonottaen maanviljelyksen, lauttauksen ja mahdollisen höyryvenheliikkeen hyödyn koskeva ed. Saalastin y. m. anomusehdotus n:o 96 ..... »
85) Määrärahan myöntämistä Vääräjoen perkaamista varten koskeva ed. Kallion ja Saalastin anomusehdotus n:o 97 193
86) Määrärahan myöntämistä Saijanjoen perkaukseen koskeva ed. Kokon ja Pykälän anomusehdotus n:o 98..... »
87) Määrärahan myöntämistä kulkuväylän syventämiseksi Vuoksessa koskeva ed. Pykälän ja Kokon anomusehdotus n:o 99 .. »

Siv.

88) Vuoksen vesistön laskemista koskeva ed. Pullisen anomusehdotus n:o 100 193
89) Viipurin läänissä olevan n. k. Konnunsuon kuivattamista valtion kustannuksella koskeva ed. Pullisen y. m. anomusehdotus n:o 101 ..... »
90) Tutkimuksen toimittamista Ylä-Kivijärven tulvaveden pinnan alentamiseksi koskeva ed. Sinkon ja Paavolaisen anomusehdotus n:o 102 ..... »
91) Rautatien rakentamista Porin kaupungista Kankaanpään kautta Haapamäen asemalle koskeva ed. Grönvallin ja Latvan y. m. anomusehdotus n:o 103 ..... »
92) Rautatien rakentamista Kokkolan kaupungista Suolahteen koskeva ed. Warvikon ja Saaren anomusehdotus n:o 104 .. 194
93) Rautatien rakentamista Kangasalan asemalta Lahden kaupunkiin koskeva ed. Linnan y. m. anomusehdotus n:o 105 .... »
94) Rautatien rakentamista Vilppulan asemalta Päijänteen rannalle koskeva ed. E. S. Yrjö-Koskisen ja Tulenheimon anomusehdotus n:o 106 195
95) Tutkimuksen toimeenpanemista Lahdesta Päijänteen länsipuolitse Jyväskylään rakennettavaa rautatietä varten koskeva ed. E. S. Yrjö-Koskisen ja Tulenheimon anomusehdotus n:o 107 ..... »
96) Tutkimuksen toimeenpanemista rannikkoradan rakentamista varten Helsingistä Viipuriin koskeva ed. Kykklingin anomusehdotus n:o 108 196
97) Rautatielinjan tutkimista ja rautatien rakentamista Riihimäeltä Auran asemalle koskeva ed. Isakssonin y. m. anomusehdotus n:o 109 197
98) Rautatielinjan tutkimista linjalla Salo—Riihimäki koskeva ed. Kilpeläisen y. m. anomusehdotus n:o 110 ..... »
99) Rautatielinjan tutkimista Paimion asemalta Riihimäelle ja arm. esityksen antamista mainitun radan rakentamisesta koskeva ed. Rannikon y. m. anomusehdotus n:o 111 ..... »
100) Rautatielinjan tutkimista suunnalla Järvenpää—Mäntsälä—Pukkila—Orimattila—Elimäki—Koria koskeva ed. Walkaman y. m. anomusehdotus n:o 112 198
101) Rautatielinjan Helsinki—Porvoo—Koria tutkimista koskeva ed. Strömbergin anomusehdotus n:o 113 ..... »
102) Rautatielinjan tutkimista Risteen asemalta Loimaan asemalle koskeva ed.

Siv.
Sjöstedt-Jussilan y. m. anomusehdotus n:o 114 198
103) Rautatielinjan tutkimista Nurmeksesta Kuhmoniemen kirkolle koskeva ed. Pulkkisen y. m. anomusehdotus n:o 115 .. 199
104) Rautatien rakentamista Kajaanin kaupungista Ristijärven ja Hyrynsalmen kautta Kiantojärvelle Suomussalmella koskeva ed. Pulkkisen y. m. anomusehdotus n:o 116 ..... »
105) Tutkimuksen toimeenpanemista rautatietä varten Rovaniemeltä Lappiin koskeva ed. Halosen y. m. anomusehdotus n:o 117 ..... »
106) Valtion avustuksen myöntämistä Helsingistä Pusulaan rakennettavaa rautatietä varten koskeva ed. Hallsténin y. m. anomusehdotus n:o 118 200
107) Valtioavun myöntämistä Hämeenlinnan kaupungista Päijänteen rantaan rakennettavaa yksityistä rautatietä varten koskeva ed. Holstin y. m. anomusehdotus n:o 119 ..... »
108) Erinäisten ehtojen vahvistamista, joilla valtionrautateitten rakennuskustannuksia saataisiin alenemaan koskeva ed. Arokallion anomusehdotus n:o 120 201

Pöydällepanoa varten esitellään.

109) Kertomus valtiovarain tilasta vuonna 1912 202

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi ed. Danielson-Kalmari, Häyrynen, Isaksson, Kykkling, A. Neovius, Pehkonen, Peurakoski, Roos ja von Troil.

Ilmoitusasiat:

Vapautusta valtiopäivätoimista myönnetään yksityisten asiain takia seuraaville edustajille: istunnon loppuosasta ed. Iida Yrjö-Koskiselle, huomispäiväksi ed. Walkamalle, täksi ja huomispäiväksi ed. Isakssonille, niinikään täksi päiväksi ja huomiseksi ed. Kykklingille, tämän istunnon loppuosasta maanantai aamuun ed. Lahdensuolle, ensi maanantaihin asti ed. Pehkoselle, tämän illan istunnon loppuosasta ensi tiistaiaamuun saakka ed. Turuselle, ja tämän istunnon loppuosasta ensi keskiviikon iltaan saakka ed. Waljakalle.

Sivistysvaliokunnan puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja.

P u h e m i e s: Ilmoitetaan, että sivistysvaliokunnan puheenjohtajaksi on valittu ed. K i l l i n e n ja varapuheenjohtajaksi ed. V. J o k i n e n.

Ed. Bäckin pyyntö saada vapautusta edustajatoimesta.

P u h e m i e s: Ed. Bäck on jättänyt hakemuksen, jossa hän pyytää vapautusta edustajatoimestaan. Ehkä ed. Bäck esittää tämän hakemuksensa.

Ed. B ä c k lukee seuraavan kirjelmän:

Till Finlands Landtdag.

I sin till Kejsaren och Storfursten aflåtna adress framhåller Landtdagen, att genom de lagstridiga åtgärder, hvilka den mot Finland fientliga ryska styrelsepolitiken redan under flere års tid vidtagit, vårt lands statsförfattning liksom ock dess rätts- och samhällsordning blifvit undergräfda, hvarförutom äfven särskildt Landtdagens arbete gjorts fruktlöst.

Jag har vid debatten angående adressen framställt yrkandet att i adressen skulle intagas ett uttalande därom, att Landtdagen under närvarande förhållanden och så länge laglighetstillståndet icke blifvit återställdt, icke kan skrida till landtdagsarbetet. Detta mitt förslag har emellertid icke vunnit afseende.

För mig framstår emellertid det beslut af Landtdagen, som mitt förslag innebar, såsom en konsekvens af hvad uti adressen uttalas, liksom ock af hvad som tidigare landtdagar vid flere tillfällen gjort gällande.

I fullkomlig strid med den ställning Landtdagen enligt vår konstitution intager till Monarken afgöras numera dess framställningar på föredragning af en för landet främmande myndighet, det ryska ministerrådet. Genom den s. k. rikslagstiftningen har icke blott området för Landtdagens deltagande i lagstiftningen blifvit i verkligheten begränsadt på ett godtyckligt sätt, utan äfven dess rätt att jämte

Monarken utöfva den lagstiftande makten, blifvit i hela dess omfång principiellt förnekad. Finska folkets genom dess representation utöfvade fria självbeskattningsrätt och befogenhet att deltaga i bestämmandet af statsutgifterna hafva likaledes af regeringen trampats under fötterna, och i laga ordning tillkomna bindande bevillningsbelut ersatts med egenmäktiga påbud. Grunderna för valrätt och valbarhet till landtdagen rubbas genom det till verkställighet befordrade påbudet, att ryska undersåtar i vårt land skola äga samma rättigheter som finska medborgare.

Och förutom allt detta, som direkte drabbat landtdagen, hafva såväl samhällets som enskildes väsentligaste och mest omistliga rättigheter kränkts och kränkas alltjämt, snart sagdt dagligen och stundligen.

Det har icke stått i Landtdagens makt att förhindra all denna orätt, all den förstörelse, som sålunda försiggår. De hemställningar och protester, hvilka aflåtits, hafva allaredan tydligt visat sig fruktlösa. Jag har dock icke kunnat anse att Landtdagen gjort nog, då Landtdagen inskränkt sig härtill och låtit härvid bero. Det borde dock icke kunna undgå någon landtdagsman, att Landtdagen genom att dess verksamhet fortgår såsom om förhållandena i landet vore sådana, som förutsättas för ett normalt landtdagsarbete, i trots af de uttalade protesterna likväl genom sitt handlingssätt gifver ett sken af berättigande åt det mot grundlag stridande tillstånd, som uppkommit. Landtdagen skrider till att ånyo fatta beslut utan hänsyn till att dessa alltjämt komma att i olaglig ordning föredragas. Landtdagen handlägger ärenden hörande till lagstiftningen, ehuru ingen garanti finnes för att besluten blifva respekterade såsom uttryck för Finlands autonoma lagstiftning, utan fastmer måste förutsättas, att regeringen tillmäter Landtdagen allenast den befogenhet, som ännu inrymmes åt den samma enligt den s. k. rikslagstiftningen. Och Landtdagen bereder sig måhända att åter reglera statsbudgeten samt till styrelsens förfogande ställa de genom bevillningar inflytande medel, fastän de till Landtdagen öfverlämnade propositionerna oförtydbart gifva vid handen de med vår rätt och landets bästa oförenliga syften, af hvilka styrelsen ledes.

Ett sådant handlingssätt kan jag icke finna vara i öfverensstämmelse med de gensagor som nu och tidigare aflåtits, eller de yrkanden, som gjorts. Ty om Landtdagen icke ensam förmår i tillämpningen upprätthålla landets författning och folkrepresentationens därå grundade ställning, hvartill en samverkan med den första statsmakten är oundgänglig, återstår för Landtdagen endast att för egen del undandraga sig att genom sin verksamhet bidraga till fortbeståndet af det nuvarande sakläget och sålunda undandraga sig att medverka till en situation, där Landtdagen icke längre fyller eller kan fylla sin uppgift enligt grundlagens anda. Då alla möjligheter saknas att till ett samarbete på laglighetens grund förmå den första statsmakten, kan, enligt min tanke, folkrepresentationen icke på ett värdigare sätt fullgöra sin skyldighet gentemot landet och dess rättsordning, än genom att göra sin samverkan med regeringen beroende af återinträdet af lagliga förhållanden. Att ett sådant tillvägagående äfven ur formell synpunkt vore berättigadt, finner jag ådagalagt bl. a. äfven däraf, att Landtdagen år 1904—05 i själfva verket så förfor.

Då jag mottog kandidatur till denna landtdag, var det efter att hafva för mina valmän framlagt min öfvertygelse rörande det förfarande som numera vore från Landtdagens sida oundgängligt. Enär jag fann mig röna understöd i denna min uppfattning, ansåg jag mig icke böra undandraga mig ett eventuellt val. I min egenskap af landtdagsman bemödande mig att så handla som rätt och sanning bjuda, har jag efter förmåga sökt verka för åstadkommandet af ett beslut i den riktning jag här antydt. Då detta emellertid icke har lyckats eller äger någon utsikt att lyckas, men ett landtdagsarbete nu förestår, finner jag mig af min öfvertygelse hindrad att däri taga del.

Jag vågar därför hos Landtdagen vördsamt anhålla, att Landtdagen, med hänsyn till hvad jag anfört, ville jämlikt 8 § L. O. befria mig från landtdagsmannauppdraget.

Helsingfors den 18 februari 1914.

A. J. Bäck.

P u h e m i e s: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että tämä hakemus lähetettäisiin lausunnon antamista varten perustuslakivaliokuntaan.

Ed. I n g m a n: Edustajain vapautuspyynnöstä edustajatoimesta on aikaisemmin tavallisesti antanut valmistavan lausunnon puhemiesneuvosto. Pyydän ehdottaa että nytkin meneteltäisiin samalla tavoin ja siis asia lähetettäisiin puhemiesneuvostoon asiallisen lausunnon saamista varten.

Ed. Gylling: Minä myös olen sitä mieltä ettei tätä asiaa ole perustuslakivaliokuntaan lähetettävä. Perustuslakivaliokunnan tulee käsitellä asioita, jotka koskevat perustuslain selittämistä tai tulkitsemista, mutta tämä kysymys ei ole sen laatuinen, vaan se on harkitsemiskysymys siitä, katsooko eduskunta olevan suostuttavan ed. Bäckin pyyntöön vai ei. 8 § valtiopäiväjärjestyksessä, johon ed. Bäckin kirjelmässä nimenomaan viitataan, antaa eduskunnalle tässä suhteessa hyvin laajan vallan. Ehdottaisin puolestani että kysymys täällä eduskunnassa pantaisiin pöydälle seuraavaan istuntoon. Asian palauttaminen puhemiesneuvostoon näyttää minusta aiheettomalta, kun asia on siellä ollut käsiteltävänä ja puhemiesneuvosto on jokseenkin yksimielisesti ehdottanut asian lähetettäväksi perustuslakivaliokuntaan.

Ed. Manner: Minä kannatan ed. Gyllingin tekemää ehdotusta asian pöydällepanosta seuraavaan istuntoon.

Puhemies: Kun pöydällepanopyyntöä on kannatettu, on kysymys asian pöydälle panemisesta ensiksi ratkaistava, ja pyydän senvuoksi että käytettäisiin puheenvuoroa siitä.

Puheenvuoroa ei kukaan halua käyttää ja keskustelu pöydällepanosta julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: On ehdotettu asian pöydällepanemista seuraavaan täysi-istuntoon, jonka tähden on ensiksi äänestettävä asian jatketun käsittelyn ja pöydällepanon välillä.

Puhemiehen käsitys myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka tahtoo jatkaa asian asiallista käsittelyä, äänestää »jaa»; jos »ei» voittaa, on ed. Gyllingin ehdotus hyväksytty.

Äänestyksessä ovat ei-äänet voitolla.

Puhemies: Asia on siis ed. Gyllingin ehdotuksen mukaisesti päätetty panna pöydälle seuraavaan täysi-istuntoon.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

Esitellään:

1) Ehdotuksen asetukseksi a) teitten tekemisestä ja kunnossapitämisestä maalla sekä b) tieveron maksamisesta ja sen käyttämisestä

sisältävä ed. Pennasen y. m. eduskuntaesitys n:o 6, joka tämän kuun 12 päivänä pantiin pöydälle tähän istuntoon.

Puhemies: Puhemiesneuvosto tahtoo täydentää ennen tekemäänsä ehdotusta että asia lähetettäisiin laki- ja talousvaliokuntaan sillä lisäyksellä että laki- ja talousvaliokunnan olisi asian rahallisesta puolesta hankittava lausunto valtiovarainvaliokunnalta.

Keskustelu:

Ed. Tulikoura: Alote asetukseksi teiden tekemisestä ja kunnossapitämisestä maalla sekä niistä varoista, joilla teiden ja siltojen teko ja kunnossapitokustannukset korvataan ja jonka alotteen tarkoituksena on kumota ja muuttaa nykyään siitä voimassa olevat vanhentuneet ja epämoraaliset asetukset, ei ole mikään uusi enkä sitä sentähden pöydälle pyytänyt että saisin ennen sen valiokuntaan lähettämistä tutustua uuteen alotteeseen. Onhan sama kysymys ollut kaikilla yksikamarisen eduskunnan aikana pidetyillä valtiopäivillä käsittelyn alaisena, paitsi viime vuotisilla, sekä jo ennen yksikamarisen eduskunnan työn alkua saatettu julkisuuteen, yleisen arvostelun alaiseksi, kuinka suuri oikeuden loukkaus on tapahtunut ja yhä jatkuvasti tapahtuu siinä, että maata viljelevä väestö on nykyisen lain mukaan yksinään velvollinen kantamaan kaikki ne rasitukset, mitkä johtuvat maanteiden ja siltojen rakentamisesta ja kunnossapidosta. Kun Suomen kansa oli saanut pohjakerroksiaan myöten oikeuden lainsäädäntöön, oli saanut tilaisuuden sanoa, mitä sen unohdetut osat toivovat ja pyytävät, niin ne kansanainekset, jotka sitä ennen olivat ryhmittyneet puolueisiin, lähettivät kansan pohjakerroksien keskuuteen sanansaattajansa julistamaan hajallaan ja kokoontumatta olevalle maalaisväestölle, että nyt on koittanut vapauden ja kansanvallan aamunkoi, nyt kun metsämökin miehen ja naisen ääni painaa lainsäädäntövaassa yhtä paljon kuin minkä korkeasti oppineen herran tai virkamiehen tahansa, niin nyt tullaan jakamaan oikeutta kaikille ja

m. m. velvollisuutta yhteiskunnallisia rasituksia kantamaan kullekin maksukykynsä mukaan. Tämän yhteydessä kaikkien puolueitten lähetit kilpailivat selittäessään maataviljelevälle väestölle sitä suurta oikeuden loukkausta, mikä näille tapahtuu, kun laki säätää että he yksinään ovat velvolliset kantamaan rasituksia koko yhteiskunnan eduksi, joista rasituksista kaikki muut ammattikunnat kaupungeissa ja maalla ovat vapaat. Kyseessäoleva maantientekoasia oli näiden joukossa päänumerona ja kaikkien puolueitten lähetit kiistelivät siitä ja vakuuttivat, että jos maataviljelevä väestö yhtyy siihen puolueeseen, jota he edustavat ja lähettää lainsäätäjäkuntaan niitä edustajia, joita se puolue asettaa ehdokkaikseen, niin ne paraiten ja edellä muita toimivat, että nämä moraalisesti oikeudettomat rasitukset tulevat poistetuiksi.

Kuten edellä lausumasta selviää, ei asia ole uusi eduskunnassa, eikä eduskunnan ulkopuolellakaan, enkä siis hakenut tilaisuutta huomauttaakseni jostakin uudesta tuntemattomasta alotteesta, vaan muistuttaakseni jo valiokunnalle, joka asiaa ensi tilassa käsittelee ja valmistelee, niistä vanhoista ja aikoja sitten langenneista vekseleistä, mitä oikeisto, vasemmisto ja keskusta ovat maamme vankimmalle pohjakerrokselle, maataviljelevälle väestölle tunnustaneet. Nämä vekselit ovat niiden asettajain käsissä kunkin puolueen ohjelmina ja tulevat niiden omistajat yhä jatkuvasti vaatimaan että tunnustajat ne lunastavat. Eivätkä ne ole ainoat, vaan löytyy vielä vanhempiakin samaa asiaa koskevia tunnusteita. Silloinkuin jalomielinen hallitsijamme Keisari Aleksanteri II kutsui pitkän, pitkän ajan, yli 50-vuotisen seisahdusajan jälkeen Suomen lainsäätäjäkunnan kokoon järjestämään maamme kehitystä lakien nojalla ja asiain vaatimalle kannalle, silloin riistettiin maataviljelevältä väestöltä sen entisiä oikeuksia pois ja niistä oikeuksista lähtevä tulo siirrettiin koko yhteiskunnan eduksi, mistä on ollut seuraus, että maataviljelevän väestön entisten oikeuksien tuottamilla tuloilla on rakennettu suuri osa maamme rautateitä. Samalla vähän myöhemmin maamme lainsäätäjäkunta harkitsi: koska maanviljelijöiltä on otettu oikeudet, jotka ennen vastasivat heille säädettyjä velvollisuuksia, niin olisi oikeuden ja kohtuuden mukaista myöskin ottaa heiltä pois rasituksia, m. m. maantientekovelvollisuus, yhteiskunnan kannettaviksi, koska oikeudetkin on otettu yhteiskunnan eduksi. Tämä kuitenkin raukesi siihen, että lainsäätäjäkunta tunnusti olevan siinä suuren epäkohdan, että maataviljelevä väestö on yksinään rasitettu maantienteolla, vaikka hyöty siitä tulee koko maalle. Asian tulos siitä oli että vuoden 1883 keisarillinen asetus teiden ja siltain tekemisestä ja kunnossapidosta maalla määräsi tehtaat, sahat, pajastot ja myllyt ottamaan niiden tekoon osaa niille pantavan manttaalin mukaan. Nämä lähes 50 vuotta vanhat tunnusteet sekä myöhemmin puolueitten johtajain toimenpiteitten kautta maataviljelevälle väestölle tunnustetut vekselit ovat sen hallussa ja tämä väestö tietoisena että nämä eivät ole mitään hätä- tai apuvekseleitä, vaan että niissä mainittu saatava perustuu todellisesti oikeudenmukaiseen pohjaan, se myöskin tulee jatkuvasti vaatimaan tunnustetun epäkohdan poistamista annettujen lupauksien täyttämisellä. Sitä ei ijankaiken tyydytä yhä jatketut selittelyt, ettei niiden poistamiseen ole nykyään sopiva aika; se on tietoinen että kaupungit ovat säilyttäneet entiset etuoikeutensa ja yhä aikojen kuluessa hankkineet uusia lisää. Se tietää että yläluokkaan kuuluvien asema on ollut mahdollisuus parantaa esim. palkkojen korotuksella, joissa eduskunta ja hallitus ovat toisinaan kilpailleet keskenään, se tietää että työväestön oloja on eduskunnan puolelta korjattu useimmilla lainsäädäntöalotteilla ja kun nämä kaikki ovat tapahtuneet aikoina, jolloin on selitetty olevan soveltumattoman poistaa maataviljelevältä väestöltä sen oikeudettomat liikarasitukset, niin ihmetellen kysyy maamies: mikä aika se pitäisi olla, joka olisi sopiva? Tätä ihmetystä lisää vielä se tosiasia että tunnustukset epäkohtien olemassaolosta on annettu jo lähes 50 vuotta sitten ja tällä puolen vuosisadan ajalla on ollut kansallamme lainsäädännössä suotuisia jos epäsuotuisiakin aikoja, vaan aina on tälle tunnustukselle ollut varattuna vastaselitys: Nyt ei ole sopiva aika niitten poistamiseen! Arvoisat edustajat! Vaikka niin toivottomalta on näyttänytkin ja yhä epätoivoisemmalta tuntuu, että yläluokka ja äärimmäiseen vasemmistoon kuuluvat kallistaisivat korvansa sille äänelle, joka lähtee kansan pohjakerrosten vankimmasta osasta, joka ääni ei ole kerjäämistä eikä vaatimusta saada elämän mukavuuksia toisten ansioilla, vaan joka on pyyntö päästä toisten kansanainesten kanssa oikeuksissa yhdenvertaiseksi, minä pyydän jättää kunkin teidän harkittavaksenne, onko taaskin sopivaa sulkea korvansa sen kansanosan oikeutetuilta vaatimuksilta, joka väittämättömästi on tämän maan pohjakerros, kerros, minkä päällä kansallinen olemuksemme lepää ja tulee yhä lepäämään. Se kansankerros on juurensa imenyt

tähän maaperään ja on varmasti silloinkin, jos tulevien aikojen myrskyaallot käyvät voimakkaampina nykyistäänkin rakkaan isänmaamme ylitse ja huuhtovat ehkä mukaansa monta, joitten juuret olivat vain pinnalla, omanvoiton pyynnön ja luokkaetujen liejuvassa mullassa, pysyvä pystyssä. Arvoisat edustajat! Toivon teidän kunkin yksityisesti ja kaikkien yhteisesti ottavan sydämen asiakseen harkita tällä hetkellä, kun valonpilkkua tuskin näkee, kumpi on edullisempaa, korjatako nyt jo pohjakerroksissa huomatut railot ja repeämät, liittää ja lujittaa ne toisiinsa, vai antaako edelleen niitten halkeamien levitä. Maanviljelijäin edustajat ovat jättäneet nyt kysymyksessäolevan esitysehdotuksen taas uudelleen eduskunnalle huolimatta siitä, että se niin usein on saanut lapsipuolen kohtelun. Maalaisedustajat eivät ole lakanneet toivomasta oikeuden voittoa ja sen pääsemistä vielä kerran vallan edelle ja siksi he yhä ja yhä anomuksensa uudistavat.

Kun minulla ei ole valtuutta puhua toisten maalaisedustajain puolesta pitemmälti kuin olen lausunut eikä tätäkään minkään annetun vallan nojalla, vaan oman vakaumukseni mukaan tuntien heidän tarkoituksensa, niin sanon omasta puolestani, että olen varma siitä, että vielä kerran vallassaolijat oikeistossa ja keskustassa sekä järkevät ainekset vasemmistossa huomaavat olevan ei ainoastaan tarpeellista, vaan välttämättömän pakon vaatimaa kallistaa korvansa maamme pohjakerroksien, maataviljelevän väestön, oikeutetuille vaatimuksille päästä lainsäädännössä yhdenvertaisiin oikeuksiin toisten kansaluokkien kanssa. Mutta samalla kun minä olen varma siitä, niin samalla epäilen: voi, jos tämä tapahtuu liian myöhään, ettei enää ole pelastettavissa kaikkea sitä, mikä olisi voitu pelastaa, jos olisi ymmärretty ennen, että tämäkin kansanaines on herätetty ja heränny oikeuksiansa vaatimaan. Mutta toivottomana niitten toteutumisesta on osa siitä lähtenyt ehkä kulkemaan minkälaisille viekotteleville ja liukkaille poluille tahansa, josta niitä ei enää ole helppo palauttaa yhteiseen rintamaan, taistelemaan yhteisen vakaumuksemme ja onnemme puolesta. Jätän tämän kunkin edustajan yksin harkittavaksi, eikö nyt jo olisi täysi syy luopua luokkataistelusta ja ryhtyä yhteisvoimin saattamaan kaikki kansamme ainekset samojen velvollisuuksien alaiseksi, samoja oikeuksia nauttien yhdeksi kokonaisuudeksi, mikä kokonaisuus on pienien kansojen ainoa tuki ja turva olemassaolonsa taistelussa. Käännyn laki- ja talousvaliokunnan jäsenten puoleen, jotka tulevat asiaa valmistelemaan ja siitä mietintönsä laatimaan. Ensin pyydän huomauttaa, että minä en ole tämän alotteen allekirjoittaja, enkä voinut vakaumukseni mukaan sitä tehdä siitä syystä, kun alote laiksi tultuaan ei tuottaisi juuri mitään sanottavaa etua sillä paikkakunnalla, minkä minä tunnen ja jota edustan. Onhan alote siinä määrin kaupunkilaisia niin paljon hemmotteleva ja vapauttaa heidät velvollisuuksien täyttämisestä, että kaupunkilaistyömies ja kansakoulunopettaja olisivat niistä jotenkin vapaat, kun maalla asuvat samassa asemassa olevat tulisivat niitä rasituksia kantamaan, puhumattakaan pienviljelijöistä, joiden tulot ovat paljoa näiden tuloja vähemmät. Kun siis tällaisella esityksellä ei ole mitään perusteellista pohjaa, ehdottaisin laki- ja talousvaliokunnalle, että se käsittelyjensä pohjaksi asettaisi 1911 vuoden eduskuntaesityksen n:o 24 Juho Torpan y. m. ehdotuksen tieveron maksamisesta ja sen käyttämisestä, vaikka ei silläkään liene todellista perustaa, mutta suhteellisesti se on kuitenkin lähempänä oikeuskäsitettä kuin esilläoleva eduskuntaesitys.

Lopuksi pyydän vielä huomauttaa, että kaikkina niinä aikoina, jolloin maantielakia on eduskunnassa käsitelty, ei ole ollut niin räikeitä moraalisen oikeuden loukkauksia, kuin tällä kertaa on olemassa. Esim. Viipurin läänissä läänin kuvernöörin, hänellä olevan vallan nojalla antamat määräykset, että yleensä koko läänissä on maantiet levitettävät ensi kesän aikana siitä syystä, että ne nykyisen levyisinä eivät ole täysin sopivat automobiililiikenteelle. Mitä tämä todistaa? Se tietää sitä, että ensi kesän aikana maanviljelijäin on kiireimpinäkin työaikoinaan, jolloin heidän olisi muokattava peltoansa, käytettävä työvoimansa maanteitten leventämiseen, jotta herrat ja kaupunkilaiset voivat mukavasti niitä kulkea automobiilillä, ja pääsevät helposti ohi jos sattuvat vastakkain maantiellä tulemaan. Voimassaolevan lain mukaan on maantientekovelvollisen varustettava kaikki tienvieret ja korkeammat penkereet kaidepuilla, ettei vaaraa tapahtuisi matkustajille. Mutta itse hän on turvaton maantietä tehdessäänkin, puhumatta siitä jos matkustaa. Herrojen ja kaupunkilaisten ajaessa automobiilillä ovat usein hevoset säikähtyneinä menneet maantien teossakin ollessa metsiin ja ojiin. Tästä on ollut seurauksena ajajain ruumiilliset loukkaukset, ajokalujen murtumiset, jopa hevosten vahingoittumiset kokonaan kelvottomiksi. Mutta tätä vastaan ei ole lain turvaa maalaisilla maantietä tehdessäänkään. Laki vain velvoittaa, että hänen on pidettävä tie asian-

mukaisessa kunnossa. Näiden vahinkojen seurausten vaikutuksesta on edellä mainitsemani kuvernöörin määräys. Mutta johtaako tämäkään toivottuihin tuloksiin? Ei, vaan päinvastoin. Maantiet ovat pitkäaikaisen teon ja korjauksen kautta suuremmalta osalta tulleet korkeiksi penkereiksi ja niiden levittyä tulevat laidat äkkijyrkiksi, joten on yhä suurempi vaara hevosella ajajilla joutua tien raviin automobiilien vastaan tullessa. Silloin on odotettavissa maantievelvollisille taaskin uusia määräyksiä maanteiden uusista levityksistä, sillä nykyinen laki antaa kuvernöörille jotenkin laajan vallan määrätä maanteiden suhde leveyteen nähden. Siinä on ainoastaan kuulustettava kuntakokousta. Mutta kuntakokouksella ei ole mitään muuta valtaa kuin antaa lausuntonsa, kuvernööri on se, joka määrää maanteiden leveyden. Koska asiat nyt ovat tällä kannalla, että maanviljelijät Viipurin läänissä ensi kesän aikana ovat suuresti rasitettuina, että saavat tehdä sekä rahallisia uhrauksia että myöskin käyttää sitä työaikaa, joka olisi tarpeen ja välttämätön maan muokkaamiseen, ei olisi luullut että suomalaiset talonpojat tekevät sellaista alotetta, kuin se, mikä nyt on kyseessä. Mutta kuten kuulostaa ovat täällä maalaisväestön talonpoikaisedustajat vielä tehneet kaupunkilaisille paljon suosiollisempiakin, jopa niinkin pitkälle meneviä ehdotuksia, että kaupunkilaiset kokonaan vapautettaisiin maantientekovelvollisuudesta. Tämä on ilmiö, jota ei osaisi odottaa, mutta jääköön kunkin omaksi asiaksi, mitenkä hän katsoo talonpoikain aseman vaativan (Vasemmalta: Hyvä!), mitenkä hän katsoo edustamainsa oikeuden olevan tyydytetyn siihen lisärasitukseen nähden, mikä maataviljelevällä väestöllä nykyään vielä on.

Ed. Turunen: Tänä iltana emme ensi kertaa kuule niitä valitusvirsiä, joita meidän maata omistavain luokkain edustajat eduskunnassa ovat veisanneet. Niitä on totuttu kuulemaan jo edellisillä valtiopäivillä, niin hyvin täysistunnoissa kuin valiokuntain kokouksissa, siksi paljon, ettei niihin oikeastaan kehtaisi kajota. Ettei vaitioloa väärin ymmärrettäisi, tahdon muutamalla sanalla evästää valiokuntaa, johon asia lähetettänee.

Mehän kaikki muistamme, että esillä oleva eduskuntaesitys on yksi niitä porvaripuolueiden vaalisyöttejä, joilla he ovat maalaiväestön keskuudessa kalastaneet äänestäjiä itselleen. Etteivät nämä äänestäjät tippuisi liepeiltä pois, on asia pantava vireille ja etupäässä siinä tarkoituksessa, että eduskunnan puhujalavalta saavat osoittaa valitsijoilleen, kuinka tarmokkaasti heidän etujaan ajetaan. Tämän kaiken vielä voisi ymmärtää, vieläpä sietääkin, mutta kun nämä arvoisat edustajat sekoittavat näihin puheisiinsa sellaista, jolta todennäköisesti puuttuu perusteita tosioloissa, — siis tässä minä olen edellisen puhujan kanssa yhtä mieltä — niin tämä puoli asiasta ei saa jäädä vastausta vaille. Edellä mainitulla tarkoitan sitä valitusta, jota pidetään manttaalirasituksesta. Minä en siitä puolesta asiaa tahdo nyt puhua, kuinka aikojen kuluessa ovat tällaiset maanomistukselle asetetut velvollisuudet, niinkuin tientekovelvollisuuskin, menettäneet sen rasitusluonteensa, joka niillä alkuaan silloisissa oloissa on saattanut olla. Sitä vastoin olen tahtonut hiukan vertailla sitä uhrausta, jonka nämä manttaalin omistajat ovat tehneet valtiolle ja yhteiskunnalle, siihen uhraukseen, jonka valtio ja yhteiskunta tekevät heidän hyväkseen. Minulla on ollut joskus tilaisuus eduskunnan ulkopuolella puhutella pienviljelijöitä, joiden etuja tällä eduskuntaesityksellä on sanottu ajettavan. He ovat vastanneet, että se tienteko on sellainen, ettei siitä kannattaisi juuri mitään puhua, ei ainakaan sellaista melua nostaa, kuin siitä on tehty.

Olen koettanut sitten hankkia itselleni varmuutta, kuinka suuri rahallinen rasitus siitä lankeaa hehtaaria kohti. Tulokseksi olen saanut 20 pennistä 40 penniin, joka tekee 20 markasta 40 markkaan 100 ha:ia kohti. Tämän laskelman mukaan saisi jalkamies 4 markkaa ja hevosmies 8 markkaa päivältä. Valiokunnat, jotka aikaisemmin valtiopäivillä ovat asiaa käsitelleet, ovat laskeneet näiden kustannusten nousevan koko maassa yhteensä 5 miljoonaan markkaan. Tähän on tietysti luettu sekin osuus, jolla valtio ottaa tientekoon osaa maaomaisuuksiensa puolesta, kuin myöskin se, jolla teollisuuslaitokset maaseudulla nykyään ottavat osaa siltain rakentamiseen. Onhan se tosin huomattava summa — 5 miljoonaa markkaa — ja jos se samassa suhteessa koskisi näihin maanomistajiin kuin henkivero, ja vielä enemmän tulliveroitus työläisiin, niin olisi se edes puhumisen arvoinen. Nyt on asianlaita kokonaan toinen.

Kun tarkastamme hallituksen eduskunnalle jättämää kertomusta valtiovarain tilasta, niin hakemallakaan emme löydä sieltä sellaisia menoeriä, jotka olisi annettu työväen ammatillisille järjestöille heidän tarkoituksiensa tukemiseksi ja toimintansa edistämiseksi. Jos joku arvoisista edustajista olisi tarkemmin etsinyt

kuin minä ja sattunut sieltä sellaista löytämään, niin minä mielihyvällä ottaisin sellaisen tiedonannon huomioon.

Toisin on kuitenkin asiat, kun otetaan tarkastettavaksi tientekorasituksella näännytetyt manttaalinomistajat. Minä olisin suonut, että arvoisat edustajat maalaisliittolaiset sekä suomettarelaiset ja nuorsuomalaiset, joille tämä kysymys on sydämen asia, olisivat tarkastaneet, mitä menoja, keille ja minkälaisiin tarkoituksiin suoritetaan valtion varoista 10 pääluokan kohdalla. Sanotun pääluokan menot ovat vuonna 1912 tehneet tuon kauniin summan 7,496,331 markkaa 89 penniä. Siinä on otsikkona maanviljelystoimituskuntaan kohdistuvat hallinnonhaarat ja kun lähemmin tarkastamme niitä tarkoituksia, joihin nämä lähes 7 ½ miljoonaa markkaa ovat käytetyt, niin täytyy myöntää, että ne käytetään joko suorastaan tai välillisesti niitten hyväksi, jotka täällä valittavat liikanaisista rasituksista, niistä rasituksista, jotka eivät vastaa kuin noin 60 % siitä, mitä valtion varoista vuosittain käytetään heidän ammattijärjestöjensä avustamiseen ja tuotannon välineitten parantamiseen sekä uudistamiseen ajan vaatimusten mukaisiksi.

Mutta nykyaikana on katsottava avuksi sekin, joka ei ole suoranainen lahja tai avustus. Tähän luokkaan kuuluvaksi lienee luettava valtion varoista saadut lainat. Jotta me edes osittain käsittäisimme näitten manttaalien omistajien yhteiskunnallisten rasitusten suuruuden, esitän tässä vuoden 1912 lopussa maksamatta olleet heille valtion varoista myönnetyt lainat. Tämä on siitä syystä tarpeellista, koska nämä nimellisesti ainakin ovat annetut samoihin tarkoituksiin kuin suurin osa 10:nnen pääluokan menoista ja koska työväenjärjestöille tai työläisten pyrintöjen edistämiseksi ei näy edes lainojen muodossakaan myönnetyn valtion varoja. Vuoden 1912 päättyessä oli lainoja myönnetty seuraavat määrät: valtion rahastosta kunnille teiden ja siltain rakentamista varten Smk. 22,000: —; viljelysyrityksiä varten Smk. 539,813: 62; sitte yhtiöille, osuuskunnille ja yksityisille lainoja varten Smk. 2,491,083: 28; meijereitä varten Smk. 1,733,076: 65; osuuskassojen keskuslainarahastolle Smk. 4,080,000: —; poroaitoja varten Smk. 163,600: —; Turtolan ja Kolarin tilallisten kiinnitysvelkain järjestämiseksi Smk. 203,519: 69; yhteensä Smk. 9,233,093: 24. Tämän lisäksi tulee niinsanotusta lainausrahastosta myönnettyjä lainoja samoin kuin edelliset yhteensä Smk. 3,436,634:28 ja suonkuivausrahastosta Smk. 887,337: 10. Siis valtion varoista on maanomistajille myönnetty lainoja edelläluetelluista rahastoista yhteensä Smk. 13,557,064: 62. Kun tämän lisäksi mainitsen, että huomattava osa muittenkin pääluokkien menoista käytetään sillä tavalla, että se joutuu maanomistajille eduksi, niin ei luulisi heidän joutuvan kovinkaan kauniiseen valoon manttaalirasitusten poistamispyrkimyksillään.

Minä toivon, että se valiokunta, johon asia lähetettänee käsiteltäväksi, tulee havaitsemaan, että tientekovelvollisuuden siirtäminen nykyisiltä kantajiltaan omistamattomainkin luokkain tai yhteiskunnan maksettavaksi yhteisesti on siksi läheisessä yhteydessä koko verotuslaitoksen uudistamisen kanssa, että se olisi otettava silloin vasta käsiteltäväksi, kun suunnitellaan verotuslaitoksen uudistamista.

Ed. Lindström: Då representanten Tulikoura i samband med det nu föreliggande förslaget om vägbyggnadstungans aflyftande nämnde ordet moral, måste jag anse, att detta beror på en betänklig begreppsförvirring. Om han hade egnat en tanke åt den omständigheten att af Finlands till öfver 3 miljoner människor uppgående befolkning endast cirka 110,000 äro i besittning af Finlands jord, då likväl hela den öfriga delen, således mera än 3 miljoner människor, för sin tillvaro är i lika stort behof af jord som någonsin jordägarne, hade han helt säkert kommit på andra tankar och insett, att det nuvarande förhållandet med jordens besittning helt säkert innebär en vida större grad af omoral än den omständigheten, att representationen och folket under en lång följd af år på det mest energiska sätt motsatt sig öfverflyttandet af denna vägbyggnadstunga från den jordegande befolkningen, från fåtalet, till detta stora flertal, som sakna rätten till sitt lands jord.

Till det, som representanten Turunen framhöll, i huru hög grad det finska folkets flertal deltager i jordägarnas bekymmer genom att bevilja dem dels stora understöd, dels lån på förmånliga villkor, kan ännu fogas den omständigheten, som i detta fall torde vara af ännu större betydelse, nämligen att samtliga de samhälleliga förbättringar, hvilka tack vare representationens eller tack vare folkets självverksamhet vidtagits och vidtages, fortfarande alltid komma jordägarena till godo i form af ett ständigt stigande jordvärde.

Hvarje åtgärd, som här i representationen vidtages rörande exempelvis byggande af järnvägar, eller hvarje annan reform, som på grund af

representationens beslut eller på grund af den stigande kulturen kan vidtagas, kommer sålunda medelbart eller omedelbart det jordägande fåtalet till godo som sålunda ingalunda kan känna sig missbytt. Man kunde taga den nu förevarande frågan under diskussion, såvida en förändring af denna vägalag vore egnad att för all framtid förändra jordägarenas läge därhän att de med större ekonomisk behållning kunde bruka sin jord. Men så är likväl icke fallet. Det ifrågavarande förslaget afser emellertid blott att gifva en gåfva åt en liten del af den nuvarande generationen, åt landets jordägare. Om nu vägtungan aflyftes från detta fåtal och flyttas öfver på hela samhället, komma självfallet de nuvarande jordägarenas egendomar att stiga i värde med det kapitaliserade beloppet af den tunga, som nu trycker jordegendomarna. Men så snart jorden byter om ägare genom köp eller då vid arf en arfvinge är tvungen att ur boet lösa ut sina medarfvingar, då kommer denna samma tunga att återfalla på de nya jordägarena i form af räntan på en högre köpesumma eller på ett högre utlösningsvärde. Vi se således att denna aflyftade skatt kommer endast och allenast den nuvarande jordägaregenerationen till godo. Icke ens jordägarena i allmänhet, än mindre det finska folket, detta finska folk, som komme att åhvälfvas denna vägbyggnadstunga, den må sedan vara större eller mindre, komme att för framtiden draga nytta af reformen.

På grund af hvad jag här har sagt torde det framstå som fullt klart och motiveradt, att den moral som man i detta sammanhang kan tala om, helt säkert ligger på deras sida, som försöka från sig skjuta denna skyldighet af delaktighet i vägunderhållet, icke på deras sida, som nu försöka att få den öfverflyttad på andras skuldror för att sålunda själfva däraf skörda vinst. Med anledning häraf anser jag att remiss af denna fråga till utskott icke bör ifrågakomma, detta så mycket mera som saken ur principiell synpunkt redan torde vara utdiskuterad. Frågan kan ju i år, såvidt jag icke misstager mig, fira sitt 50:års jubileum som landtdagsärende.

Ed. W a t a n e n: Viimeisen edellinen puhuja täällä on jo kajonnut siihen raha-asialliseen puoleen, joka tulee nyt olemaan tämän tientekolaitoskysymyksen yhteydessä, joten minä en tahdo enää kajota siihen puoleen tällä kertaa, sillä se olisi jo ennen todistettujen asioiden uudestaan todistamista.

Kuitenkin on tarpeellista kajota myöskin toiseen puoleen tässä kysymyksessä. Minä en ollenkaan tarkoita nyt, että tämä tientekolaitosta ja sen ylläpitoa koskeva lainlaadinta, joka nykyisin on voimassa, olisi niin uudenaikainen tai että se olisi niin oikeudenmukaisesti järjestetty, ettei siinäkin tarvittaisi parannuksia ja korjauksia; tätä en ollenkaan nyt tarkoita. Mahdollista on että tämä laki on perusteiltaan siksi vanhanaikainen, ettei se vastaa enää nykyaikana niitä muuttuneita olosuhteita, jotka yhteiskunnassa vallitsevat. Mutta minä kajoan, siltä varalta että tätä lakia käydään todellakin uudistamaan, siihen puoleen, joka, mikäli minä olen huomannut, voi kylläkin ehkä sen ansaita, nimittäin siihen veromuodon järjestämiseen tientekolaitosta ja sen ylläpitoa varten, joka tämän lain uudistamisen mukana myös tulee kysymyksenalaiseksi. Sitä periaatetta vastaan, jonka mukaisesti on aijottu järjestettäväksi tässä uudessa lakiehdotuksessa tientekoon tarvittavan pääoman hankinta, on minullakin jotain sanomista. Jos nyt olisivat kysymyksenalaisina yksinomaan vain manttaalimiehet, vieläpä niihin mukaanluettuna pientenkin manttaalien omistajat, niin minä jättäisin näiden manttaalimiesten edun valvonnan tällä kertaa täällä olevain manttaalimiesten edustajain huoleksi. Mutta minä kun hyvin voin uskoa etteivät ne kuitenkaan edusta laajaakaan joukkoa manttaalimiesten lukumäärästä, niin tiedän ettei tämmöinen järjestelmä voi suinkaan saada rauhallisiksi noita todellisia uudistuksia odottavia pienten maatilain omistajia. Minä tiedän että täällä ehkä ne toimenpiteet voitaisiin hyvinkin sovittaa yksinomaan niiden eduksi, jotka nyt oikeudenmukaisesti olisivat velvoitetut koko tämän verojärjestyksen uudistuksen kantamaan, tai oikeammin sanottuna tämän uudistuksen kautta syntyneen lisätyn verokuorman kantamaan.

Kun nyt tarkastelee manttaalimiesten tilastollisia numeroita, niin meidän maassamme, mikäli muistelen, sellaisten manttaalimiesten lukumaarä, jotka omistavat suuremman lauman torppareita ja mäkitupalaisia alueillaan, supistuu noin 110,000 manttaalimieheen. Jos nyt todellakin olisi kysymyksessä kunnollinen ja järjenmukainen tientekolaitoksen uudistaminen ja tientekolaitoksen ylläpitoon tarvittavien kustannuksien uudenaikainen verottaminen, silloin olisi jo oikeudenmukaisesti kaikkien niiden pienten manttaalimaatilainomistajain ja kaikkien pienten palstain omistajain hartioilla nykyisinkin olevaa verokuormaa syytä keventää ja siirtää näiden suurtilallisten kannettavaksi sekin erä,

mikä tulisi näiltä edeltämäinituilta vähenemään jo siitäkin syystä että näiden talouksia hoidetaan vieraiden käsien avulla. Näin ollen heille kuuluisivatkin oikeudenmukaisemmin ne rasitukset, mitkä tientekolaitoksessa näin ollen on aikomuksena järjestää. On otettava huomioon, että suurtilallinen jo yksinomaan katsottuna siltäkin puolen moninkertaisesti kuluttaa ja ruoppaa tietä ja käyttää tientekolaitosta moninkertaisesti enemmän kuin pientilallinen sitä voi tehdä, puhumattakaan ollenkaan palstojen omistajista, joissa on suuri joukko sellaisia, jotka eivät omista hevosta eikä rattaita omissa nimissänsä ja jotka harvoin voivat jalankaan tietä kuluttaa. Tämä on se periaate, jota minäkin kannatan, jos kerran lakia uudistamaan tultaisiin. Ja sitäpaitsi on suuri lauma olemassa korkeapalkkaisia virkailijoita, suurituloista porvarikuntaa, eritoten otettuna huomioon mahtavat tehtailijat ja monet muut liikemiehet, joiden vuositulot nousevat yhtäsuureen määrään kuin, ehken 5 tai 6 tuhannen pienen maatilanomistajan yhteenlasketut vuositulot voivat olla. Jos todellakin ne näin tässä suhteessa myöskin asetettaisiin tientekorasitukseen nähden verolle, silloin jo olisi oikeudenmukaisella pohjalla, että pienmaatilan omistajalta täytyisi jo ennen häntä koskevat rasitukset vähentyä. Tämän yhteydessä myöskin tulee olemaan suuri joukko maamme tilatonta työväenluokkaa, ellen muista väärin, nim. tilastollisten tietojen mukaan osoitettiin maamme tilattoman työväenluokan, tarkoitettuna mäkitupalaiset ja torppariluokka, olevan koko pitkän matkan yli 220,000, se oli muistaakseni 223,000, niillä paikoin kuin oli nimittäin mäkitupalaisten ja torpparien luokkaan kuuluvat joukot maassa tilastoilla osoitettuina. Kun nyt todellakin tarkastamme näitä joukkoja, niin suuri osa tästä joukosta ja monenkertaisesti suurempilukuiset ovat niitä, joilla ei ole juhtaa eikä ole rattaita, eivätkä näin ollen tulisi elämässänsä monta kertaa rattailla ajelemaankaan ollenkaan maanteitä. Toiselta puolen on myöskin otettava huomioon, että suuri joukko on näistä nyt tarkkaan jo manttaalimiehille verotettuna alinomaisesti suurenevilla ja alinomaisesti lisääntyvillä maakoroilla polttoaineiden hinnoissa sekä monella muulla tavalla. Myöskin kalavesistöjen ja metsästysveroilla ovat he laajasti verotetut, joten todellakin, jos järjestetään tientekolaitoksen verotusperusteita sille pohjalle, jolleka vedettäisiin nämä laajat kansan pohjakerrokset, ne yhteiskunnan kovaosaiset, taikka mitään omistamattomien joukot, jos ne vedettäisiin nyt tällä tavalla tientekolaitoksen kustannuksia ylläpitämään, teidän täytyy ymmärtää sitä, että tällainen verottaminen ei suinkaan ole tarkoitettu tätä kansanluokkaa yhteiskunnassa korottamaan, sillä ei suinkaan ennen jo liikaakin veroilla nyljetyn ja rasitetun asema voi siitä parantua, että hänelle ainaisesti vaan enemmän verokuormaa annetaan. On vielä otettava huomioon, että tämä lakiehdotus vielä voisi saattaa suuret joukot niillä perusteilla kuin tämä verotusjärjestelmä on siinä ehdotettu asetettavaksi, suuret joukot tilatonta työväenluokkaa siihen tilaan, että niillä nyt jo olevat valtiolliset äänioikeudet joutuisivat tämän kautta vaaranalaisiksi. Verotusjärjestelmä on näet ajateltu alkavaksi samoista tuloista, mistä kunnallisestikin voidaan veroittaa. Täällä on puhuttu, eräs nimittäin tätä lakia miehekkäästi puhvaava, ehkä lie ollut porvarien edustajia, täällä koetti kauniilla sanoilla höystää tätä likaista hanketta sillä että täällä kauniilla sanoilla puhuttiin työtätekevän talonpojan oikeuksista. Eikö teillä silloin todellakin ole jo omatunto hyvin perinpohjin nukutettu ja kuollut kun voitte puhua, silloin kun tahdotte rasituksia asettaa sorretuille ihmisille yhteiskunnassa, vielä niiden oikeuksista, tasa-arvoisista oikeuksista, jolloinka nimittäin kiihkeimmiten parasta aikaa olette yhtenä miehenä hyökkäämässä, te kotimainen porvarikunta, vierasmaisen Suomen kansan oikeuksille vihollisen luokan kanssa yhtenä työväenluokan heille jo ennenkin olleiden oikeuksien tuhoamiseksi yhteiskunnassa. Eikö ole kerrassaan kaikkien oikeuksien ja rajojen ulkopuolella silloin, että te puhutte oikeuksista, joita ei vielä työväelle ole ollenkaan annettu. Vai näkisittekö todellakin olevan sen oikeutta, että te näkisitte työntekijän tasa-arvoisena tientekorasituksissa veroa kantavana mahtavan tehtailijan rinnalla, jonka vuositulot voivat olla kymmenen tuhatta kertaa suuremmat kuin vähäpalkkaisen työntekijän ovat. Te nähtävästi ihailette sitä tasa-arvoisuutta, että te voisitte näin työväestöltä, ette ainoastaan imeä lompakoista viimeisenkin kolikon, vaan oikeammin sanottuna lypsää niiden lihaksista viimeisenkin veripisaran itsellenne. Minä olen teille vain huomautuksen vuoksi sanonut jotain tähän tapaan, että porvarilliset reportterit saisivat vähän parempaa kirjoittelemisen aihetta.

Ed. A h m a v a a r a: Minä en pyytänyt puheenvuoroa ryhtyäkseni tätä jo liiankin pitkää ja asiatonta keskustelua jatkamaan, vaan pyysin puheenvuoroa huomauttaakseni arvoisille

edustajille, että meillä on täällä 109 asiaa esityslistalla ja jos me jokaisesta asiasta pidämme tämmöisiä pitkiä tulipuheita, joissa aivan vähän kosketellaan itse asiaa, niin koska pääsemme esityslistan loppuun? Saattavat olla — jos tätä jatkuu — valtiopäivät lopussa, ennenkuin saamme asiat edes valiokuntiin lähetetyiksi. Täällä on kauvan aikaa ollut se hyvä tapa, että evästyskeskustelua on mikäli mahdollista vältetty ja sillä tavalla on saatu täällä työtä toimeen. Mutta jos nyt alamme — poiketen entisestä — tällä tavoin menetellä, että viritetään pitkiä keskusteluja ja ehdotetaan asioita hylättäviksi, ennenkuin ne valiokuntaan lähetetään, niin pelkään, ettemme saa kaikkia asioita edes valiokuntaan lähetetyiksi, ennenkuin valtiopäivät loppuvat. Saattaa vielä käsittää, että ensikertalaiset luulevat täällä uutta puhuvansa, jota minä en kuitenkaan tässä keskustelussa ole kuullut, mutta se on ikävää, että pari vanhaa edustajaa, jotka tänään ovat käyttäneet puheenvuoroa, ovat puhuneet aivan samaa, mitä jo kymmeniä kertoja on puhuttu. Minä rohkenen pyytää, että me yhteisen edun tähden vähän maltamme mieltämme.

Ed. Kallio: Minä aijoin huomauttaa samasta seikasta, että täytyy jättää toiseen kertaan vastaukset ed. Turuselle ja Lindströmille, jotka tässä lausunnoissaan koskettelivat tätä asiaa. Ed. Watanen ei kai ole vastausta vailla. Hän lie aikonutkin vain huvittaa eduskuntaa lausunnollaan.

Ed. Turuselle pyytäisin kumminkin huomauttaa, ettei se tehnyt mitään vakuuttavaa vaikutusta, kun hän maalla sanoi joskus puhutelleensa pienviljelijöitä.

Ed. Ingman: Sen johdosta, että ed. Lindström ehdotti tämän eduskuntaesityksen hylättäväksi ilman että sitä lähetetään valiokuntaan, lienee syytä huomauttaa, että tällainen menettely olisi valtiopäiväjärjestyksen 55 §:ää vastaan.

Ed. Wiik: Jag ber få understöda hr Lindströms förslag.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Valtiopäiväjärjestyksen 54 §:n mukaan on eduskuntaesitys valiokuntaan lähetettävä ja 55 §:n mukaan viimeistään silloin, kun se on ollut pöydälle pantuna. Siis on tämä asia nyt valiokuntaan menevä ja lähetettänee se laki- ja talousvaliokuntaan, jonka tulee asian rahallisesta puolesta hankkia valtiovarainvaliokunnan lausunto?

Tämä ehdotus hyväksytään.

2) Ehdotuksen merilain 31 §:n muuttamisesta

sisältävä ed. Tulikouran y. m. eduskuntaesitys n:o 14 esitellään; ja ehdottaa ed. Tulikoura asian lähetettäväksi laki- ja talousvaliokuntaan.

Puhemies: Myöskin puhemiesneuvosto ehdottaa asian lähetettäväksi laki- ja talousvaliokuntaan.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi ja eduskuntaesitys lähetetään laki- ja talousvaliokuntaan.

3) Ehdotuksen asetukseksi paloviinan ja muiden polttetujen tahi tislattujen väkiviinajuomain myymisestä, kuljetuksesta ja varastossa pitämisestä 9 päivänä kesäkuuta 1892 annetun armollisen asetuksen 10 §:n muuttamisesta toisin kuuluvaksi

sisältävä ed. Sopasen eduskuntaesitys n:o 15 esitellään. Ed. Sopanen ehdottaa asian lähetettäväksi talousvaliokuntaan, minkä jälkeen puhemies ilmoittaa, että myöskin puhemiesneuvosto ehdottaa asian lähetettäväksi talousvaliokuntaan.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Schybergson: Denna motion, liksom tidigare remitterad, undertecknad af hr Serlachius m. fl. är af stor ekonomisk bärvidd då den gäller betydliga belopp, isynnerhet numera sedan man i städerna alltmera går öfver till monopolbolag, och dessa bolags sammanlagda vinst sålunda stiger till långt högre belopp än förut. För min del finner jag det ganska naturligt, att man isynnerhet under nuvarande förhållanden, så beträngd som landskommunernas ekonomi är, vill söka förbättra deras finansiella ställning på detta sätt, då det visat sig omöjligt i andra former. Däremot kan det ifrågasättas, om den föreslagna fördelningsgrunden är rättvis och om icke städerna, hvilka dock hafva den största olägenheten af bränvinshandteringen och de största kostnaderna för allt hvad den för med sig, borde få en större

anpart af vinsten än vare sig hr Sopanen nu eller undertecknarne af den tidigare motionen i ämnet föreslagit.

Men det är icke så mycket härom jag nu ville uttala mig, som icke snarare om en annan omständighet, som därmed har omedelbart sammanhang. Det är bekant att utländsk alkohol i betydliga mängder hämtas till landet. Jag vill icke taga den inhemska industrin på detta område i försvar — det kan vara tämligen likgiltigt om man dricker här tillverkad alkohol eller utländsk — och denna industri sysselsätter ett så litet antal arbetare, att oafsedt af det föga tilltalande syftet med hela denna produktion, man icke kan ägna den något särskildt intresse eller yrka på protektion för den gentemot den utländska. Men att såsom nu sker rent af protegera den utländska importen, därtill hafva vi dock icke anledning. Om nu denna utländska import skulle fås att aftaga genom att brännvinsskatten i nödig grad nedsattes och därom det premium upphörde, som den utländska varan nu har i låga tullafgifter, så skulle följden däraf blifva att utskänkningsbolagens vinst, och sålunda äfven den anpart, som landskommunerna och stadskommunerna däraf erhölle, komme att ökas. Man behöfver därför icke från nykterhetsynpunkt befara att utförsäljningspriset därigenom skulle nedgå, ty monopolbolagen i städerna skulle hålla priset uppe vid den nuvarande nivån och producenterna af den inhemska varan vore tvungna att gå ned med sitt pris, i samma mån, som brännvinsskatten nedsattes. Om producenterna icke gjorde det, blefve nämligen följden, så enkel som industrin i fråga är, att ett eller flere monopolbolag utan svårighet kunde inrätta fabriker för ändamålet och själfva framställa varan.

Resultatet af det tillvägagående jag nu antydt vore, att utskänkningsbolagens vinst skulle ökas, att såväl lands- som stadskommunerna skulle få medel disponibla för ändamål, som icke inrymmas inom själfva budgeten. Den, som tagit del i det kommunala lifvet, vet att med dessa brännvinsmedel ändamål tillgodoses, som äro i allra högsta grad behjärtansvärda och hvilka i synnerhet i flere landskommuner antagligen skulle lämnas utan afseende, ifall därtill erfordrades taxeringsmedel. Må vi gärna erkänna, att det är en betänklig sak, att samhället, på detta sätt blir intresseradt af brännvinshandteringen, och vi skola hoppas att vi nå kunna komma till normala förhållanden, under hvilka kommunernas behof på annat sätt tillgodoses. Men sådana förehållandena nu äro kunna vi icke reda oss därförutan. Det var därför senaste landtdag föreslog direkt öfverföring af betydande belopp af brännvinsskatten till landskommunerna.

Dessa motioner, om hvilka nu är fråga, komme delvis att leda till samma mål, som senaste landtdag åsyftade och de göra det i högre grad än eljes, i händelse det af mig antydda tillvägagåendet inslås. Tullinkomsterna skulle visserligen lida därpå, men de flöda ändå öfver alla breddar. Det utskott, till hvilket förevarande motion remitteras, kunde därför hafva anledning att taga det af mig väckta förslaget under öfvervägande samt, i händelse det finnes förtjänt af förverkligande hos statsutskottet anhålla om dess utlåtande i frågan.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään talousvaliokuntaan.

4) Ehdotuksen teitten tekemisestä ja kunnossapitämisestä maalla

sisältävä ed. Gäddan y. m. eduskuntaesitys n:o 16 esitellään, ja ehdottaa ed. Gädda asian lähetettäväksi laki- ja talousvaliokuntaan.

Puhemies: Myöskin puhemiesneuvosto ehdottaa asian lähetettäväksi laki- ja talousvaliokuntaan, jonka tulee sen rahallisesta puolesta hankkia valtiovarainvaliokunnan lausunto.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi ja puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään.

5) Ehdotuksen teitten tekemisestä ja kunnossapidosta maalla

sisältävä ed. Ahmavaaran y. m. eduskuntaesitys n:o 17 esitellään.

Keskustelu:

Ed. Ahmavaara: Tämä eduskuntaesitys, jonka ovat allekirjoittaneet ed. Ahmavaara, Kaskinen, Latva ja Linna, on sama kuin 1907 vuoden valtiopäiville annettu armollinen esitys. Periaatteellisesti olemme kyllä sillä kannalla, että oikeinta olisi, että yleiset maantiet tulisivat valtion ylläpidettäviksi niinkuin edellisessä eduskuntaesityksessä on esitetty. Mutta olemme tahtoneet tämän jättää senvuoksi, kun tun-

nemme kuinka vaikeata, jopa melkein mahdotonta täällä on saada läpi pitemmälle meneviä uudistuksia tällä alalla. Olemme tämän ehdotuksen jättäneet, jotta edes tämä pienempi vaatimus tulisi tyydytetyksi ja niin olisi pieni askel menty oikeata periaatetta kohti.

Tässä esityksessä on muutamia kohtia, joista olemme vähän eri kannalla, mutta emme ole tahtoneet mennä mitään muuttamaan. Tahdon tässä vain mainita, että olemme sillä kannalla, että 39 §:ssä säädetty veroperuste pitäisi olla sama maanomistajilla kuin muillakin, nimittäin 200 markkaa ja että 44 §:ssä, missä puhtaista tientekokustannuksista on ehdotettu 10 prosenttia valtion maksettavaksi, olisi se mielestämme korotettava korkeammaksi, esimerkiksi 25 prosenttiin. Mutta kun tässä on muutamia muitakin kohtia, joissa me emme ole täydellisesti yhtä mieltä, niin emme ole menneet mitään muuttamaan, koska olisi voitu käsittää, että kokonaisuudessaan hyväksyisimme muut paitsi ainoastaan nämä pari kohtaa. Toivon että valiokunta ottaa tässä lausumani mielipiteet huomioon.

Minulla olisi kyllä jotakin sanottava tässä tämäniltaisen keskustelun johdosta esimerkiksi ed. Turusen numeroista, mutta minä pidätän itseni siitä, kun en katso, että tämä evästyskeskustelu on sopiva tilaisuus osoittaa, kuinka nurinpuolinen käsitys hänellä näistä numeroista on.

Ehdotan että tämä esitysehdotus lähetettäisiin laki- ja talousvaliokuntaan ja luonnollisesti on vaadittava asiasta myös valtiovarainvaliokunnan lausunto.

P u h e m i e s: Myöskin puhemiesneuvosto ehdottaa asian lähetettäväksi laki- ja talousvaliokuntaan, jonka tulee hankkia asian rahallisesta puolesta valtiovarainvaliokunnan lausunto.

Ed. K a l l i o: Kun tämä sama esitys oli 1907 vuoden valtiopäivillä armollisena esityksenä laki- ja talousvaliokunnassa käsiteltävänä, niin huomatakseni ei kukaan valiokunnassa asettunut ehdotuksen kannalle, vaan kaikki valiokunnan jäsenet, vaikka olivatkin muista seikoista eri mieltä, omaksuivat sen kannan, joka jo, kuten täällä on huomautettu, 50 vuotta sitten on periaatteellisesti omaksuttu oikeaksi. Minä en tahdo vastustaa tämän ehdotuksen lähettämistä valiokuntaan, vaan pyydän vain huomauttaa jo tässä tilaisuudessa, että minä luulen, että ehdotuksella, joka vapauttaa kaupunkilaiset, ei ole suurempia menestysmahdollisuuksia tälläkään hetkellä, kuin muutamia vuosia sitten.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi ja eduskuntaesitys lähetetään l a k i- j a t a l o u s v a l i o k u n t a a n, jonka tulee asian rahallisesta puolesta hankkia v a l t i o v a r a i n v a l i o k u n n a n l a u s u n n o n.

6) Ehdotuksen erinäisiksi lakiehdotuksiksi kalastuslainsäädännön uudistamiseksi

sisältävä ed. Ingmanin ja von Weissenbergin eduskuntaesitys n:o 18 esitellään ja ehdottaa ed. Ingman esityksen lähetettäväksi laki- ja talousvaliokuntaan.

Puhemiehen ilmoitettua että myöskin puhemiesneuvosto ehdottaa asian lähetettäväksi laki- ja talousvaliokuntaan, julistetaan keskustelu päättyneeksi ja eduskuntaesitys lähetetään l a k i- j a t a l o u s v a l i o k u n t a a n.

7) Erinäisiä lakiehdotuksia kunnallislainsäädännön uudistamista varten

sisältävä ed. Mäen y. m. eduskuntaesitys n:o 19 esitellään; ja ehdottaa ed. Mäki, että asetettaisiin erityinen kunnallisvaliokunta, johon tämä asia olisi lähetettävä.

P u h e m i e s: Puhemiesneuvosto ehdottaa tämän asian lähetettäväksi laki- ja talousvaliokuntaan.

Ed. J a l o n e n: Ehdotan, että tämä kysymys pannaan pöydälle ensi tiistain istuntoon.

Ed. A n t o n H u o t a r i: Kannatan ed. Mäen ehdotusta, että tämä asia päätetään lähettää erikoisesti asetettavaan kunnallisvaliokuntaan.

Ed. A h m a l a: Pyydän yhtyä ed. Jalosen esitykseen, että asia lykättäisiin ensi tiistain istuntoon.

P u h e m i e s: Kun eduskuntaesitystä ei ole yksimielisesti lähetetty valiokuntaan, niin se on V. J:n 55 §:n mukaan jätettävä pöydälle.

On ehdotettu että asia pantaisiin pöydälle ensi tiistain täysi-istuntoon.

Keskustelu pöydällepanosta julistetaan päättyneeksi ja asia p a n n a a n p ö y d ä l l e ensi tiistain täysi-istuntoon.

8) Ehdotuksen asetukseksi torpan, lampuotitilan ja mäkitupa-alueen vuokrasta 12 p:nä maaliskuuta 1909 annetun asetuksen 26 §:n kumoamisesta ja saman asetuksen erinäisten muitten pykäläin muuttamisesta toisin kuuluviksi

sisältävä ed. Elorannan y. m. eduskuntaesitys n:o 20 esitellään.

Ed. E l o r a n t a ehdottaa asian lähetettäväksi maatalousvaliokuntaan, minkä johdosta puhemies ilmoittaa myöskin puhemiesneuvoston puoltavan asian lähettämistä maatalousvaliokuntaan.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi ja eduskuntaesitys lähetetään m a a t a l o u s v a l i o k u n t a a n.

9) Ehdotuksen asetukseksi sairasvakuutuksesta

sisältävä ed. Hallsténin y. m. eduskuntaesitys n:o 21 esitellään.

Ed. W a l k a m a ehdottaa eduskuntaesityksen lähetettäväksi työväenasiainvaliokuntaan ja puhemies ilmoittaa, että myöskin puhemiesneuvosto ehdottaa asian lähetettäväksi työväenasiainvaliokuntaan.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi ja eduskuntaesitys lähetetään t y ö v ä e n a s i a i n v a l i o k u n t a a n.

10) Ehdotukseksi asetukseksi rangaistusten täytäntöönpanosta 19 p:nä joulukuuta 1889 annetun asetuksen 3 luvun 3 §:n muuttamisesta

sisältävä ed. Dagmar Neoviuksen y. m. eduskuntaesitys n:o 22 esitellään.

Ed. D a g m a r N e o v i u s ehdottaa eduskuntaesityksen lähetettäväksi lakivaliokuntaan; ja puhemies ilmoittaa sen johdosta että puhemiesneuvostokin puoltaa asian lähettämistä lakivaliokuntaan.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi ja eduskuntaesitys lähetetään l a k i v a l i o k u n t a a n.

11) Ehdotuksen asetukseksi rangaistusten täytäntöönpanosta 19 p:nä joulukuuta 1889 annetun asetuksen 8 luvun 6 §:n muuttamisesta

sisältävä ed. Dagmar Neoviuksen y. m. eduskuntaesitys n:o 23 esitellään.

Ed. D a g m a r N e o v i u s ehdottaa asian lähetettäväksi lakivaliokuntaan; ja kun puhemies ilmoittaa, että puhemiesneuvostokin puoltaa asian lähettämistä lakivaliokuntaan, niin keskustelu julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään l a k i v a l i o k u n t a a n.

12) Ehdotuksen laiksi kuolemanrangaistuksen poistamisesta

sisältävä ed. Wiikin y. m. eduskuntaesitys n:o 24 esitellään; ja lausuu sen johdosta

Ed. W i i k: Frågan om dödsstraffets afskaffande är i Finland redan ganska gammal. På den tid, när borgarklassen här i landet ännu var ung och hade råd att vara frisinnad, emedan den icke hade någon arbetarrörelse att kämpa emot, var frågan om dödsstraffets afskaffande ett af de reformspörsmål, som intresserade densamma. Men de beslut, som landtdagen på den tiden i frågan fattade, vunno icke regeringens stadfästelse, och däraf kommer det sig att i vår gällande strafflag ännu finnas särskilda paragrafer som stadga dödsstraff, för somliga brott ovillkorligen, för andra åter alternativt. Dessa stadganden ha icke heller helt och hållet förblifvit en död bokstaf, ty det har under de senare åren upprepade gånger händt, att dödsdomar blifvit fällda af underrätt, men sedermera visserligen ändrade i högre rätt. Man kan emellertid draga i tvifvelsmål, huruvida det under sådana förhållanden är säkert att några dödsdomar aldrig skola komma att blifva exekverade här i landet, särskildt ifall man tager i betraktande den försämring, som landets såväl hofrätter som också senaten på de senare åren undergått. Icke heller kan man förlita sig på att folkopinionen vore tillräckligt stark för att kunna förhindra någonting så vedervärdigt som exekverandet af en dödsdom, ty det är att taga i betraktande att äfven på de allra sista tiderna varit synliga i tidningspressen yrkanden på att dödsstraffet måtte komma till användning. Det förefinnes således verkligen en opinion i denna riktning, ty man måste väl antaga, att det verkligen är en inom vissa samhällslager förefintlig opinion, som tager sig uttryck i dessa

tidningsuttalanden. Det finnes lager inom samhället, där man öfverhufvudtaget föga begriper sig på samhälleliga förhållanden och där man exempelvis icke ger sig möda att tänka sig in i orsaken till att brott begås eller de botemedel som för samhälleligt ondt kunde tänkas, och där man därför är färdig att låta sin vrede skumma, så snart något brott blifvit begånget. Särskildt under sådana tider, då det råder oro och jäsning i samhället, händer det lätt, att de reaktionära samhällslagren tycka sig i hvarje enskild medlem af den tillbakasatta klassen se en fiende till sin maktställning och att de förty äro färdiga att låta lagens hela stränghet drabba en enskild medlem af denna samhällsklass, så snart de få tillfälle därtill genom någon förseelse som den enskilde personen begått, måhända för det han haft en ärftlig disposition därtill, måhända för det han blifvit genom vidriga ekonomiska förhållanden därtill tvungen. Sålunda tror jag mig kunna förklara orsakerna till, att obestridligen en reaktionär strömning gör sig gällande här i samhället i detta nu, en opinion, som yrkar att dödsstraffet måtte tagas till användning. Man kan tyvärr icke häller hoppas att rättskipningen skulle stå fullkomligt oberörd af dessa yrkanden, ty såsom nämnts har den redan tidigare tagit intryck af desamma, och öfverhufvud taget är det ett kändt faktum, att herrar domare lika väl som andra människor taga intryck af stämningen inom de samhällslager, de tillhöra.

Det är med ovilja man därför måste tänka sig den möjligheten, att också här i landet bödelsyxan skall komma att falla, en yxa som man vore tvungen att enkom rekvirera för ändamålet, ty det finnes väl ingen kvar sedan 80 år tillbaka. Så länge är det nämligen sedan detta straff blifvit användt här. En sådan möjlighet är det som jag försökt att förekomma genom den motion jag väckt. Änskönt jag är fullt medveten om, att det under nuvarande förhållanden finnes ringa utsikt för att en lag af detta slag skall bli stadfäst, om den också blir af landtdagen antagen, så har jag likväl ansett att redan detta, att landtdagen antoge en sådan lag, kunde ha ett hälsosamt inflytande på de reaktionära samhällslager jag tidigare omnämnde. Om folkrepresentationen visar klart och otvetydigt, att den för sin del icke vill låta blod rinna, icke vill låta samhällets olycksbarn genom det mest barbariska af alla straff vedergälla den förseelse, som de kanske utan att vara, djupare sedt, ansvariga för, gjort sig skyldiga till, så skall säkerligen ett sådant beslut af folkrepresentationen inverka hälsosamt bland annat på herrar domare och vara för dem en fingervisning, kanske afhålla dem från att låta sig allt för mycket påverkas af de reaktionära inflytelser, som annars i många fall kunde komma att diktera deras handlingssätt. — Jag anhåller om motionsförslagets remitterande till lagutskottet.

P u h e m i e s: Puhemiesneuvosto puoltaa myös asian lähettämistä lakivaliokuntaan.

Ed. E. S. Y r j ö - K o s k i n e n: Minä ehdotan, että se valiokunta, johon tämä asia lähetetään, rankaisee kuolemalla, ei esitysehdotuksen tekijää, vaan hänen esitysehdotuksensa. Maassa, jossa kuolemanrangaistusta ei ole vuosikymmeniin käytetty, on tällainen alote aivan aiheeton.

Ed. L i n d s t r ö m: Jag får i anledning af den senaste ärade talarens yttrande ytterligare för lagutskottets medlemmar påpeka nödvändigheten af att en lagstiftningsåtgärd af den art representanten Wiik föreslagit måtte fås till stånd. Enligt min uppfattning bevisar den senaste ärade talarens uttalande synnerligen väl nödvändigheten däraf.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi ja eduskuntaesitys lähetetään l a k i v a l i o k u n t a a n.

13) Ehdotuksen laiksi, jonka kautta kumotaan rikoslain 10 luvun 1, 2, 3 ja 4 §

sisältävä ed. Wiikin y. m. eduskuntaesitys n:o 25 esitellään.

Ed. W i i k i n ehdotettua että asia lähetettäisiin lakivaliokuntaan ja puhemiehen ilmoitettua että myös puhemiesneuvosto ehdottaa asian lähetetttäväksi lakivaliokuntaan, julistetaan keskustelu päättyneeksi ja eduskuntaesitys lähetetään l a k i v a l i o k u n t a a n.

14) Ehdotuksen asetukseksi kätilöistä ja kätilötoimen järjestämisestä maassa

sisältävästä ed. Pärssisen y. m. eduskuntaesityksestä n:o 26 lausuu, sittenkun asia on otettu esille,

Ed. P ä r s s i n e n seuraavasti: Tekemäni eduskuntaesitys perusteluineen on niin pitkä,

että veisi kovin paljon aikaa, jos kävisin sitä lukemaan, siinä kun on kokonaista 55 §:ää. Pyydän sentähden lyhyesti mainita muutamia niistä periaatteista, joita tähän asetusehdotukseen on sovellutettu. Kysymys nim. tässä muodossa on eduskunnalle uusi. Se oli vuoden 1907 eduskunnassa, jolloin eduskunta anoi, että hallitus valmistaisi kysymyksen kuntien velvoittamisesta palkkaamaan riittävän määrän kätilöitä ja kätilöiden palkkausoloista. Sen jälkeen on hallituksen komitea toiminut ja tehnyt asiasta ehdotuksensa, mutta eduskuntaesitystä ei ole hallituksen toimesta saatu.

Kuitenkin on asia mitä polttavin. Maassa on todellakin niin surkeat olot, että ainoastaan neljäs osa kaikista vuosittain tapahtuvista synnytyksistä saa kouluutetun kätilön apua, siis kolmeneljäsosaa tapahtuu kouluuttamattomien henkilöiden turvissa. Sitäpaitsi yleensä käsitetään kätilöiden tehtävä siten, että se rajoittuu vain synnytysapuun. Ei käsitetä että heidän tehtävänsä olisi toimia pienten lasten hoidon parantamiseksi ja äitien neuvomiseksi. Niinikään ei ole pidetty huolta siitä, että varattomat synnyttäjät saavat kyseessä olevaa niin kipeästi kaipaamaansa apua. Sellaisen avun puutteesta on todella hyvin paljon surkeita esimerkkiä olemassa.

Minun ehdotuksessani vaaditaan ensiksikin, että kätilön tehtävän saisivat suorittaa ainoastaan kouluutetut henkilöt, siis henkilöt, joilla on ollut taatusti hyvä ammattiopetus. Näin ollen tämä toimi olisi kiellettävä kokonaan n. k. maallikoilta. Sitten minun ehdotukseni sisältää sen että kätilöiden ammattivalmistusta parannettaisiin, heidän opintoaikaansa pidennettäisiin 15 kuukauteen ja myös sisäänpääsyehtoja kätilöopistoon kohotettaisiin niin, että heidän tulisi kansakoulukurssin lisäksi olla suorittaneet 3 kuukauden sairaanhoitajakurssin.

Niinikään on minun ehdotuksessani kohtia, joilla tahdotaan korjata niitä väärinkäytöksiä, joita nykyään vallitsee täällä Helsingin kätilöopistossa, kaikellaisia väärinkäytöksiä: mielivaltaa oppilaita kohtaan, heidän huonoa kohteluaan ja sitä esimerkiksi, että heille ei anneta riittävää ravintoa. Heidän ravintonsa on tunnetusta heikkoa. Mainittakoon vain esimerkiksi että, kun he ovat yövuorollaan, niin heille annetaan maitolasi ja vähän jotain leipää siihen. Sillä tavalla tehdään heidät niin heikoiksi, että tunnen tapauksia, jolloin nuoret naiset ovat kohta opistosta päästyään lyhyen ajan kuluttua kuolleet, kun ovat läpikidutetut ja näännytetyt. Tämä ei ole mitään liioiteltua. Sen lisäksi olen ehdotuksessani vaatinut tähän laitokseen määrätyn luvun vapaasijoja, jotta varattomillekin tulee mahdolliseksi päästä tälle alalle.

Kuntiin nähden sisältää asetusehdotus sen velvoituksen, että kutakin 3,500 kunnan asukasta kohden tulisi olla kätilö ja 7,000 kohden kaksi j. n. e. vastaavissa suhteissa suuremmissa kunnissa useampia. Niissä ohjesäännöissä, joita kunnat laatisivat kätilöitä varten, tulisi olla sellaisia määräyksiä, joilla turvattaisiin esimerkiksi varattomain synnytysapu. Luen 23 §:n, jossa määritellään, mitä nämä säännöt tulisivat sisältämään. Siinä sanotaan: niiden tulisi sisältää ensiksikin määräys kunnan mahdollisesta jakamisesta kätilöpiireihin; toiseksi lähempiä määräyksiä kätilön palkasta ja sen suoritustavasta ja kätilön asuinpaikasta sekä asunnosta; kolmanneksi määräys että maksutonta kätilöapua olisi saatava kaikille synnyttäjille, joiden tulot ovat alle 2,000 markan; neljänneksi määräykset siitä korvauksesta, jonka kätilö saa kolmannessa kohdassa mainituissa synnytystapauksissa joko kunnilta tai sairaskassoilta tai vakuutuslaitokselta, missä sellaisia on, viidenneksi kätilön loma-ajasta sekä kuudenneksi siitä, onko kätilö oikeutettu tai velvollinen kätilötoimensa ohessa toimimaan rokottajana ja seitsemänneksi määräyksiä kätilöiden tehtävistä äitien ja lasten hoidon neuvomisessa. Jotta varattomille synnyttäjille, jotka ehdotukseni mukaan saisivat kätilöltä ilmaisen avun, turvattaisiin samallainen kohtelu kuin niille, jotka taksan mukaan maksavat, on eräässä toisessa kohdassa määräys, että kunnan tulee kustakin tällaisesta tapauksesta suorittaa kätilölle 3 markkaa. Sitten on erityisiä määräyksiä siitä, mitenkä kunnan varoilla on kustannettava desinfisioimisaineita, lääkkeitä y. m. sellaisia aineita, joita välttämättömästi tarvitaan, ilmaiseksi varattomille. Niinikään on vielä tarkempia määräyksiä pienten lasten hoidosta ja siitä kuinka kätilöiden tulisi määrättyinä aikoina jälkeenkin päin, kun ovat antaneet tärkeimmän avun, käydä tervehtimässä äitejä ja pienokaisia.

Mitä kätilöjen palkkaan tulee, olen pääkohdissaan asettunut sille kannalle, mille kätilöt itse ovat asettuneet. Jonkun verran olen puolestani ollut valmis korottamaan vielä heidän palkkaansa. Senmukaan tulisi heille pohjapalkkaa 600 markkaa, johon saataisiin valtion apua 400 markkaa. Lisäksi tulisi 200 markkaa asunnon ja polttopuiden korvaukseksi sekä 20 % palkankorotusta pohjapalkasta 5, 10, 15 ja 20 vuoden palveluksen jälkeen. Olen pitänyt tärkeänä sitä, että asetus myöskin sisältää mää-

räyksen, kuinka vanhaksi kätilö saa toimessaan olla, koska näin tärkeä tehtävä, jos perin vanhat ja hermostuneet naiset sen antavat, ei vastaa tarkoitustaan. Olen sentähden ehdottanut ikärajaksi 55 vuotta sekä pisimmäksi palvelusajaksi 25 vuotta, jonka jälkeen heidän tulisi saada 600 markan eläkkeen. Sitten on esitysehdotuksessani synnytyslaitoksista erikoinen luku, jossa olen myöskin asettunut toiselle kannalle kuin valtion komitea, nimittäin puoltanut kunnallisia synnytyslaitoksia, tahtomatta kuitenkaan asettaa tässä suhteessa kunnille pakkoa, vaan sensijaan jättää niiden perustamisen vapaaehtoisuuden varaan. Niinikään en ole kokonaan asettunut kieltämään n. s. synnytyslaitoksia yksityisiä. Pyydän puolestani ehdottaa, että tämä asia lähetetään lakivaliokuntaan.

P u h e m i e s: Esilläoleva ehdotus sisältää toiselta puolen seikkaperäisiä säännöksiä m. m. kätilöjen opetuksesta ja velvollisuuksista ja kätilötoimen harjoittamisesta, toiselta puolen taas säännöksiä maalaiskuntien velvoittamisesta ottamaan kätilöitä palvelukseen ja suorittamaan kätilötoimesta johtuvia kustannuksia. Edelliset säännökset, jotka ovat sen luontoisia, että ne voidaan antaa hallinnollisella asetuksella, muodostavat ehdotuksen pääsisällyksen eivätkä ole riippuvaisia jälkimäisistä eduskuntalain luontoisista säännöksistä. Ehdotus on siis yleisluonteeltaan hallitsijan taloudellisen lainsäädännön alaan kuuluva. Näin ollen ja kun valtiopäiväjärjestyksen 29 §:n mukaan eduskunnalla on oikeus ottaa käsiteltäväksi eduskuntaesitys ainoastaan sellaisen lain säätämisestä, muuttamisesta tahi kumoamisesta, jonka aikaansaamiseksi vaaditaan Keisarin ja Suuriruhtinaan sekä eduskunnan yhtäpitävä päätös, e n v o i katsoen valtiopäiväjärjestyksen 69 §:ään, e s i t e l l ä tätä ehdotusta valiokuntaan lähettämistä varten.

Puheenvuoron saatuaan lausuvat

Ed. P ä r s s i n e n: Puhemiehen lausunnon johdosta pyydän huomauttaa, että käsitykseni mukaan eduskunta voi tämän asian käsitellä ja olen sentähden pitänyt hyvin tärkeänä, että asetusehdotukseen tulisi sekin kohta, jonka puhemies sanoo kuuluvan yksinomaan hallinnollisten asetusten piiriin. Mainitussa osassa on minulla ja luulen ryhmällänikin vaatimuksia, joita haluamme ajaa läpi, emmekä usko niitä hallinnollisen asetuksen varaan. Minulle ei jää muuta mahdollisuutta kuin pyytää, että se seikka, onko puhemiehen menettely laillinen, alistettaisiin perustuslakivaliokunnan tutkittavaksi.

Ed. L u m i v u o k k o: Pyydän kannattaa ed. Pärssisen tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s: On ehdotettu, että eduskunta ei tyytyisi puhemiehen toimenpiteeseen, ja tätä ehdotusta on kannatettu. Eduskunnan on siis äänestyksellä ratkaistava, hyväksyykö se puhemiehen menettelyn, vai onko tämä esittämiskielto lähetettävä perustuslakivaliokuntaan käsiteltäväksi ja ratkaistavaksi.

Puhemiehen selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy puhemiehen puheenalaisen toimenpiteen, äänestää »jaa»; jos »ei» voittaa, on eduskunta päättänyt, että puhemiehen esittelykielto valtiopäiväjärjestyksen 69 §:n mukaisesti lähetetään perustuslakivaliokuntaan.

Äänestyksessä annetaan 76 jaa- ja 91 ei-ääntä.

P u h e m i e s: E s i t t e l y k i e l t o o n s i i s l ä h e t e t t y p e r u s t u s l a k i v a l i o k u n t a a n.

15) Venäjänkielen käytön laajentamista tarkoittavien toimenpiteitten lakkauttamista sekä nykyisten kieliasetusten noudattamista

koskeva ed. Mannermaan ja Koiviston anomusehdotus n:o 26 esitellään.

Anomusehdotuksen luettuaan lausuu

Ed. M a n n e r m a a: Tämän anomuksen, joka on valmistettu suomalaisen puolueen eduskuntaryhmän keskuudessa ja sanotussa ryhmässä yksimielisesti hyväksytty, ovat allekirjoittaneet ed. Mannermaa ja A. Koivisto. Ehdotan anomuksen lähetettäväksi valmistettavaksi perustuslakivaliokuntaan.

P u h e m i e s: Myöskin puhemiesneuvosto ehdottaa anomusehdotuksen lähetettäväksi perustuslakivaliokuntaan. Tällä samoinkuin seuraaviinkin anomusehdotuksiin nähden, puhemiesneuvosto tarkoittaa ainoastaan ehdottaa,

mihinkä valiokuntaan asia olisi lähetettävä, jos eduskunta katsoo asian olevan jätettävän valiokunnassa valmistettavaksi.

Ed. Paavo Virkkunen: Pyydän saada kiinnittää huomiota tässä anomusehdotuksessa esiintyvään erityiskohtaan, joka siinä mainitaan sivumennen, mutta joka lienee sen arvoinen, että se voi saada jonkun verran lisävalaistusta.

Niiden pyrkimysten joukossa, joiden kautta venäläinen hallintovalta nykyään koettaa valmistaa venäjänkielelle valta-asemaa maamme virkakunnissa ja yleensä virallisessa elämässä, esiintyvät nykyhetkenä uhkaavina myöskin yritykset asettaa venäjänkieli oppiaineena vallitsevan asemaan Suomen oppikouluissa. Julkisuuteen jo viime vuoden lopulla tulleista tiedonannoista päättäen lienevät kysymyksessä varsin laajakantoiset hankkeet. Onhan kerrottu, että asianomaiselle virastolle tästä asiasta lähetetyssä kirjelmässä on käytetty viralliselle tyylille niinkin vierasta lausuntotapaa, kuin että sen, ehdottaessaan toimenpiteitä venäjänkielisen opetuksen laajentamisen suhteen esitettyjen vaatimusten toteuttamiseksi, ei tarvitse häikäillä edes laajakantoistenkaan muutosten ja lisäysten tekemistä oppikoulujen opetuksen järjestelyyn yleensä.

Kun tällaisia nykyhetkenä esitettyjä vaatimuksia ja suunniteltuja toimenpiteitä tarkastaa sen historiallisen kehityksen kannalta, jonka alaisena venäjänkieli oppiaineena meidän oppikouluissamme on ollut taikka jos katselee sen nykyistä todellista asemaa oppikouluissa taikka vielä tarkastaa oppikoulun asemaa kokonaisuudessaan, niin ei voine tulla mihinkään muuhun tulokseen, kuin että, punnitsipa asiaa miltä näkökohdalta tahansa, nämä oppikoulumme toimintaa vakavasti uhkaavat aikeet näyttävät käsittämättömiltä, ja ne näyttävät myös vallan tarpeettomilta, jos niitä koettaa katsella venäläisenkin virkavallan kannalta.

Kun seuraa koululaitoksemme vaiheita viimeisellä vuosisadalla siitä saakka, jolloin meidän maamme liitettiin Venäjän valtakuntaan, niin voi ilolla todentaa, että Suomen koululaitos on saanut elää rauhallista ja menestyksellistä kehityskautta aina uuden vuosisadan alkuun saakka, jolloinka se joutui suuresti häiritsevien vaikutusten alaiseksi, sellaisten vaikutusten, joiden pääpyrintö oli poliittinen ja koulun tarkoitukselle varsin vieras.

Mitä erittäin venäjänkielen asemaan oppikouluissa tulee, niin luonnollisesti tämä kieli piankin sen jälkeen, kun Suomi oli yhdistetty Venäjään, oli saapa oppikoulujemme opetusohjelmassa sijansa, sellaisen, johon maan valtiollinen ja maantieteellinen asema sen oikeutti. Mutta aina mainittuun aikaan asti on hallitus katsonut kysymystä venäjänielen opetuksesta Suomen oppikouluissa pääasiallisesti siltä kannalta, että tämänkin opetusaineen sijan opetussuunnitelmassa tuli mukautua yleisen koulun tehtävän ja myöskin eri oppilaitosryhmien erityisen laadun ja tarkoituksen mukaan. Niinpä on aina tehty olennainen erotus erilaatuisten oppilaitosten välillä tai sellaisten oppilaitten välillä, jotka vastaisessa toiminnassaan tulevat tarvitsemaan venäjää ja sellaisten, jotka eivät sitä tarvitse. Alkeisoppilaitoksissa on venäjä ollut joko kokonaan valinnainen tai myös ainoastaan alimmalla opetusasteella pakollinen, kaikissa kouluissa tuntimäärän ollessa verrattain vähäinen. Ylemmällä kouluasteella oleville oppilaille on annettu tilaisuus vaihtaa venäjä muuhun kieleen, mutta toiselta puolen on aina ollut mahdollista saada perusteellista opetusta venäjässä kautta koko koulun.

Näin on yleisesti ollut laita. Jos yksityisiä seikkoja katselemme, niin mainittakoon, että 19-vuosisadan edellisellä puoliskolla vuoden 1843 koulujärjestyksen, joka on ensimäinen Suomessa ilmestynyt maamme liityttyä Venäjään, ja samoin seuraavan eli vuoden 1856 koulujärjestyksen mukaan venäjänkieli oli pakollisena ainoastaan koulun alimmilla asteilla, mutta valittavana ylemmillä. Viimemainitun koulujärjestyksen säätämässä parissa kymnaasissa »siviilivirkamiessivistystä varten», niinkuin silloinen sanamuoto kuului, venäjänkieli oli kauttaaltaan pakollinen. Erittäin valaisevana hallituksen katsantokannalle venäjänkielen opetuksen kysymyksessä mainittakoon seuraava toimenpide keisari Aleksanteri II ajoilta. Vuonna 1862 oli hänen Keisarillinen Majesteettinsa tietoon tullut, ettei venäjänkielen opetusta tässä maassa harjoitettu toivotulla menestyksellä, jonka vuoksi Hänen Majesteettinsa vaati silloiselta venäjänkielen edustajalta yliopistossa professori Baranowskylta lausuntoa niin hyvin syistä sellaiseen asianlaitaan sanotun kielen opetukseen nähden kuin myös toimenpiteistä, joihin tämän kielen opetuksen edelleen edistämiseksi olisi ryhdyttävä. Antamassaan lausunnossa Baranowsky kehoitti asettamaan venäjänkielen kaikissa maamme oppilaitoksissa valittavaksi oppiaineeksi muiden kielten rinnalle. Tällä tavoin katsoi tämä venäläiseen syntymämaahansa hartaasti kiintynyt mies paraiten edistävänsä venäjänkielen opintoja Suomen oppikouluissa.

Venäläisen professorin neuvoon suostuikin maan valistunut hallitsija, joka armollisessa julistuksessa 9 päivältä helmikuuta 1863 sääsi, että venäjänkieli oli lakkaava olemasta pakollisena oppiaineena alkeisoppilaitoksissa sekä että sanotun kielen opiskelu on perustuva niiden oppilaitten vapaaseen valintaan, joiden elämänsä vastaista tarkoitusta varten on tarvis tätä kieltä osata.

Vuosisadan jälkimäisellä puoliskolla tämä venäjänkielen asema oppikouluissa on, mitä klassillisiin lyseoihin tulee, järjestetty yleensä samojen periaatteiden mukaan. Vähitellen syntyvissä reaalilyseoissa taas se alustapitäen tuli kaikille oppilaille pakolliseksi, saavuttaen vuosisadan loppupuolella eräissä Helsingin ja Viipurin lyseoissa varsin huomattavan tuntimäärän. Mutta siirtymistä uuteen vuosisataan seurasi, niinkuin tiedämme, se kouluhistoriamme synkkä aikakausi, jolloin oikeutettuja kasvatusopillisia sekä kansallisia vaatimuksia syrjäyttämällä venäjänkielestä sekä klassillisissa että reaalilyseoissa tehtiin lukusuunnitelmaa hallitseva oppiaine. Lyhyessä ajassa muutettiin kaksikin kertaa — vuosina 1901 ja 1903 — lukusuunnitelmia venäjänkielen eduksi tavalla, jolla ei minkään sivistyskansan kouluoloissa liene vertaistansa. Ei ole syytä tässä yksityiskohdin ryhtyä kuvaamaan toisaalta kaikkea sitä maltitonta ja kaikille asiallisille vastaväitteille kuuroa kiihkoa, millä kouluasialle yleensä ja erittäin Suomen kouluille vieraat vallanpitäjät ajoivat suunnitelmansa läpi, toisaalta kaikkea sitä painoa, jonka alaisena oppikoulumme näinä aikoina täytyi toimia. Riittää, kun mainitsemme, että vuoden 1905 tapahtumat tuottivat oppikouluillemmekin helpotuksen ajanjakson, jonka alussa puheenaolleet oppilaitokset palautettiin jotenkin siihen tilaan, missä ne olivat olleet ennenkuin vuosien 1901 ja 1903 lukusuunnitelmat pantiin käytäntöön. Tosin tänä kansamme uudemmalle kehitykselle niin tärkeänä taitekohtana huomattiin, kuten tosin jo aikaisemminkin oli huomattu, että viime vuosisadan lopulla voimassaolleet lukusuunnitelmat kaipasivat parannusta, mutta kun tässä suhteessa tarpeellisiin muutoksiin ryhtyminen vaati aikaa ja kun vasta tarkan, monipuolisen ja asiaatuntevan tarkastuksen nojalla voitiin tehdä ehdotuksia, niin määrättiin elokuun 16 päivänä 1906 uudet lukusuunnitelmat maamme klassillisille ja reaalilyseoille väliaikaisiksi, joita lukusuunnitelmia jälkeenpäin jossain määrin muutettiin muutamia erikoisia oppikouluja varten.

Nämät väliaikaiset lukusuunnitelmat ovat nykyään käytännössä jo kahdeksatta vuotta, vaikka niillä on väliaikausuuden nimi. On tunnustettava, että oppikouluissamme yleensä on oltu tyytyväisiä niiden määräämään tuntimäärään eri opetusaineiden kesken, ja mielihyvällä on mainittava, että koulutyö on niiden mukaan voinut rauhallisesti ja tasaisella edistyksellä tapahtua. Venäjänkielen suhteen määräävät nämä lukusuunnitelmat, että reaalilyseossa on venäjänkieltä luettava 24 viikkotuntia ja klassillisissa lyseoissa 20, jonka ohessa Viipurin reaalilyseossa tuntimäärä venäjänkielessä määrättiin 30:ksi. Niiden erikoisten tehtäviensä vuoksi, joita maamme kahdella normaalilyseolla korkeampien oppilaitosten opettajavalmistuksen seminaarilaitoksena tulee suorittaa, on venäjänkieli näiden kahden opiston klassillisen osaston yläluokilla ollut vaihtoehtoinen kreikan kielen kanssa.

Tällainen on nykyään venäjänkielen asema. Sillä on huomattava sijansa opetussuunnitelmassa. Reaalilyseoissa sillä on nykyään yhtä monta tuntia kuin oppilasten äidinkielellä; klassillisissa, joissa luonnollisesti latina on pääkieli, ainoastaan neljä tuntia vähemmän kuin oppilasten äidinkielellä. Sen oppimininen on miltei kauttaaltaan pakollista ja sitä harjoitetaan sellaisella tuntimäärällä, että venäjänkielen opetuksen tulokset on katsottava täysin tyydyttäviksi, kuten minulla on tilaisuus heti lähemmin osoittaa. Mutta kun nyt jälleen oppikoulujemme rauhaisaa työtä, jota se on saanut häiritsemättä tehdä useita vuosia, uudelleen uhatаan häiritä, niin siinä toivossa, että asiallisilla vastasyilläkin on jotakin merkitystä, huomautettakoon tämän historiallisen yleissilmäyksen lisäksi vielä seuraavista tosiseikoista.

Niinkuin koulualalla yleensä, niin oppikoulujenkin keskuudessa juuri meidän päivinämme vallitsee vilkasta liikettä. Useita ja tärkeitä uudistusehdotuksia oppikoulun edistämiseksi on kuluneina vuosina vireille pantu, muutamia päätökseenkin saatettu; toiset vielä odottavat toteutumista. Koko koulun suurta toimintaa pyritään perustuksiltaan syventämään ja samalla tarkoituksiltaan nostamaan sovelluttamalla siihen uudempia kasvatuksellisia ja opetusopillisia periaatteita. Näissä uudenaikaisissa harrastuksissa Suomen oppikoulu kuitenkin on vaikeammassa asemassa kuin tiettävästi minkään toisen sivistysmaan ylempi koulu. Kaikissa maamme oppikouluja koskevissa uudistushankkeissa muodostaa suurimman vaikeuden kysymys, jota voidaan nimittää oppikoulun

kielikysymykseksi, se on kysymys kaikkien niiden kielten asemasta ja sovelluttamisesta opetusohjelmaan, joita oppikouluissa on opetettava. Niitä uhkaa olla niin paljon että ne lukusuunnitelmasta anastavat liiaksi tilaa jättäen liian vähän sijaa varsinaisille tieteille ja hajoittaen liiaksi oppilasten työn ja siten haitaten heidän kehitystään. Mutta toiselta puolen vaativat niin monet eri näkökohdat näiden kielten itsekunkin pysyttämistä ohjelmassa, että niistä on vaikea jopa mahdoton luopua, jos mieli Suomen oppikoulun edes jossain määrin pysytellä yleisen sivistyskehityksen tasalla. Yhtä vähän kuin mikään muu sivistyskansa me voimme tulla toimeen ilman edes jotakin taitoa klassillisissa kielissä, siis latinassa ja kreikassa, toisaalta, ja nykyaikaisissa kielissä ranskan-, saksan- ja englanninkielissä toisaalta. Näille kielille täytyy sentähden varata jonkun verran tilaa, joskaan ei kaikkien, niin moniaiden oppilaitosten lukusuunnitelmissa. Mutta lisäksi tulee meillä vielä kaksi kotimaista kieltä, suomen ja ruotsin kieli, joilla, varsinkin äidinkielellä, täytyy hyväksyttävien kasvatusopillisten periaatteiden mukaan olla etevä sija kieliopetuksessa. Ja sitten edelleen valtakunnan kieli, venäjä. Kaikkiaan on siis 7—8 kieltä, jota vastoin esim. Venäjän kouluissa luetaan korkeintaan kuutta kieltä, ja suurissa länsi-eurooppalaisissa sivistysmaissa korkeintaan viittä kieltä. Tällainen on asema oppikouluissamme. Me emme sitä valita, me käsitämme sen välttämättömyyden, me koetamme kantaa tätä taakkaa niin hyvin kuin voimme ja sen ohella pyrimme oppikouluissa toteuttamaan parhainta mitä aikamme sivistykselliseessä elämässä liikkuu. Mutta tämä asia, jonka olen esittänyt, tekee jokaiselle, joka tahtoo ilman ennakolta muodostettuja käsityksiä tosioloja käsitellä, selväksi, että sellainen yritys, joka kymmenen vuotta sitten tehtiin venäjänkielen saattamiseksi ehdottomaan ylivaltaan oppikouluissamme, samalla merkitsi iskua koko sen kasvatustyön kokonaisuutta vastaan, jota oppikoulun omien tarkoitusperiensä mukaisesti kuitenkin täytyy suorittaa. Älköön se milloinkaan enää uudistuko.

Mutta myöskin toiselta kannalta katsoen tällainen yritys kukkuroittaa opetussuunnitelma venäjänkielen opetustunneilla on leimattava erehdykseksi. On tosiasia, jota ei voida kumota, että nykyisellä tuntimäärällä oppikoulun venäjänkielen opetus kykenee saavuttamaan varsin tyydyttäviä tuloksia, se tietää, että tämä opetus kykenee antamaan varsin kunnollisen pohjan vastaisille sekä tietopuolisille että käytännöllisille venäjänkielen laajemmille opinnoille. Enempää ei milloinkaan voida vieraan kielen opetuksen suhteen oppikouluilta vaatia eikä liioin oppikoulu voi muuta päämäärää saavuttaakaan, tuskin silloinkaan, jos väkivoimalla koko oppikoulun luonne hävitettäisiin ja sijaan jäisi jonkunmoinen kirjava kieliopisto. Mutta jos pysytään niiden luonnollisten vaatimusten pohjalla, joita voidaan asettaa koulussa annetulle vieraan kielen opetukselle, niin voimme tyydytyksellä todentaa, että oppikoulun venäjänkielen opetus täyttää tarkoituksensa. On olemassa erittäinkin oppikoulun viimeiseltä rauhallisen työnteon ajanjaksolta suuri joukko virallisia kertomuksia toimitetuista venäjänkielen tarkastuksista, joita varsinkin viime aikoina on voimaperäisesti harjoitettu. Olen ollut tilaisuudessa tutustua neljän eri tarkastajan virallisiin lausuntoihin, jotka kaikki yleensä osoittavat että venäjänkielen opetus on oppikouluissamme nykyään, vaatimatonta sanaa käyttääkseni, keskitasoa tuntuvasti korkeammalla sekä opettajien kunnollisuuteen ja harrastukseen että oppilaiden edistykseen nähden. Tarkastajalla, joka lausunnoissaan itse käyttää venäjänkieltä ja on katsottava olevan venäläisiä vallanpitäjiä lähellä, ei ole juuri muuta kuin pelkkää tunnustusta sanottavana, liikkui hän millä maamme koulualueella tahansa. Luemme alituisesti hänen matkakertomuksistaan tällaisia lauseita: »Kaikki ne opettajat ja opettajattaret, joita olen itse kuunnellut, hallitsevat venäjänkieltä hyvin, ja mitä tulee heidän pedagogiseen kokemukseensa tässä suhteessa, niin he kaikki vastaavat tarkoitustaan. En ole missään opistossa huomannut opettajien leväperäistä suhtautumista heidän virkavelvollisuuksiinsa. Oppilaiden edistyksiä voi ylipäänsä sanoa hyviksi, pitäen silmällä myöskin kielen käytännöllistä taitoa.» Usein kiitetään yksityisiä venäjänkielen opettajia, heidän esimerkillistä työtään, ehdotetaan palkintoja erikoisille uutterille opettajille annettavaksi, mainitaan että he taitavasti ja menestyksellä harjoittavat tehtäviään, jopa harvinaisella innolla.

Muut kolme venäjänkielen tarkastajaa, jotka itse ovat toimineet oppikoulutyössä, joten heidän sanoilleen on annettava siltä kannalta katsoen erityinen merkitys, ne todentavat aivan saman edullisen asiaintilan. Tahdon vain mainita pari lausuntoa heiltä.

Eräässä tarkastuskertomuksessa v:lta 1910 sanotaan: »Yleisenä lausuntona venäjänkielen opetuksesta saan kunnioittaen ilmoittaa, että tämän matkan kuluessa vielä enemmän kuin

viime keväänä tulin vakuutetuksi siitä, että venäjänkielen opetus on hyvällä kannalla, opettajat tekevät työnsä omantunnon mukaisesti ja innolla ja sen takia täytyy myös oppilaiden edistystä ylimalkain ja erittäinkin suomalaisissa oppilaitoksissa pitää hyvänä.»

Sama tarkastaja esittää toisessa kertomuksessaan: »Yleisenä lausuntona tarkastuksestani saan ilmoittaa, että mikäli ehdin tulla vakuutetuksi, opetusta ylimalkaan hoidetaan taitavasti ja omantunnon mukaisesti. Oppilaat lukevat ahkerasti ja innokkaasti. Opettajain joukossa tietysti sattuu olemaan jokunen, joka ei täydellisesti vastaa ankaria vaatimuksia, mutta tämä on yleinen ilmiö, eikä ole venäjänkielen opettajain tunnusmerkki. Näiden, osaksi vähän vanhentuneiden opettajain sijaan tulee uusia voimia, vaikka suurempi kokemus kuitenkin usein antaa heille voiton vasta-alkajain rinnalla. Neljänkymmenvuotisen pedagogisen toimeni aikana tarkoin seuraten venäjänkielen opetusta olen tullut vakuutetuksi siitä, että tämä opetus suurin askelin on mennyt eteenpäin ja jos se samalla tavalla jatkuu, niin oppilaiden edistys tulee yhä huomattavammaksi. Vuonna 1870 yliopiston konsistoori määräsi minut ylioppilaskokelaitten tutkijaksi venäjänkielessä. Verratessani heidän tietoansa niihin tuloksiin, joita olen saanut tältä matkalta, olen sitä mieltä, että nykyisten opettajien ja oppilaiden välillä toiselta puolelta ja toiselta puolelta silloisten välillä on erotus niinkuin päivän ja yön välillä.»

Näitä virallisia lausuntoja tukee täydellisesti, jopa oppikoulujemme venäjänkielen opetusta erittäin mairittelevalla tavalla se arvostelu, jonka siitä hiljakkoin on antanut eräs venäläinen pedagogi, yksi Pietarin opetus- ja sivistyspiirin etevimpiä miehiä, joka hiljattain vieraili pääkaupungissa ja tahtoi yksityisesti ottaa selvää millä kannalla venäjänkielen opetus oli täkäläisissä kouluissa, joissa hän siinä tarkoituksessa vieraili. Hän huomauttaa, että hänen arvostelunsa ei perustu tilapäisiin huomioihin, vaan asiantuntijana hän sanoo voivansa punnita asiaa paljoa syvällisemmin, kuin joku satunnainen opetuksen kuuntelija. Tämä asiantuntija lausuu venäjänkielenopetuksestamme sen arvostelun, että niin hyvin kuin meidän oppikouluissamme opetetaan ja opitaan venäjänkieltä, ei voida Venäjän vastaavissa opetuslaitoksissa opettaa ja oppia sikäläisille oppilaille vieraita saksan ja ranskankieliä, ja hän on sanonut aikovansa levittää tätä käsitystään venäjänkielenopetuksen tuloksista Suomen oppikouluissa venäläisen yleisönkin keskuuteen.

Tällaisia tosiseikkoja voi Suomen oppikoulu nykyhetkenä levollisesti esittää, kun kysytään, mitä tuloksia sen harjoittamalla venäjänkielenopetuksella on. Lienemme oikeutetut sanomaan: tämä opetus täyttää tarkoituksensa. Otettakoon ensin ilman ennakkoluuloja selvä siitä, mitä oppikoulumme on voinut ja voi saavuttaa nykyisellä venäjänkielentuntimäärällä, ennenkuin ryhdytään alotteisiin, jotka tuottaisivat uudelleen arvaamattomia häiriöitä koulutyöhömme, siihen työhön, jonka jos minkään pitäisi saada rauhassa tapahtua. Nämä toimenpiteet, ne varmasti kuitenkaan eivät tuottaisi niitä tuloksia, joita niiden alotteiden edustajat tarkoittavat. Tosin näyttää luonnolliselta ja helpolta päättää, että kuta enemmän tunteja jollekin kielelle koulussa annetaan, sitä enemmän ja paremmin sitä opitaan. Niin kuitenkaan ei ole laita. Hyöty tuntimäärän lisäämisestä, mitä koulussa annettavaan kieliopetukseen tulee, se tulee varmaan olemaan yhä vähemmän suhteellinen opetukseen käytettyyn aikaan, kuta korkeammat tuntimäärät ovat kysymyksessä. Opetuksen menestys ei suinkaan riipu yksin tuntimäärästä, se riippuu mitä suurimmassa määrässä siitä, minkälainen opettaja on ja miten hän onnistuu oppilaissaan herättämään harrastusta. Jos opetus tuottaa tuskastuttavan, tympäisevän tunteen niille, joille sitä ylenmäärin ja väkivoimalla tyrkytetään, niin se vaikuttaa aivan päinvastoin kuin mitä on tarkoitettu.

Että venäjänkielelle lukusuunnitelmissa on annettava asema, joka täysin vastaa sitä melkoista merkitystä, joka tämän kielen opiskelulla on oppilaiden vastaiselle elämanuralle, sitä ei käy kieltäminen. Me voimme kuitenkin luottamuksella todentaa että venäjänkielellä on yleensä tämä asema oppikouluissamme. Se käsitys, joka venäläisellä Baranowskylla aikoinaan oli siitä tavasta, millä venäjänkielen opetusta oli edistettävä oppikouluissamme, on näyttäytynyt aivan oikeaksi. Edellisen vuosisadan kehityksen tässä suhteessa pitäisi olla sangen opettavaisen. Vaikka venäjänkielen opetus klassillisissa lyseoissa oli vapaaehtoinen, voitti se niissä yhä suurempaa alaa, niin että verrattomasti suurempi osa oppilaita valitsi tämän kielen, ja sitä on myös opiskeltu harrastuksella ja menestyksellä, kun sitä vastoin 10 vuotta sitte esiintyvät puheenaolevat toimenpiteet mainitun kielen hyväksi tekivät sen opiskelemisen monelle suoraan vastenmieliseksi. Eräs Baranowskyn jälkeinen yliopistomme venäjänkielen edustaja on vuonna 1904 tarmokkaasti ajanut hänkin sitä mielipidettä, että pakollinen opetus

ja pakolliset tutkinnot ovat venäjänkielen opintojen pahin vihollinen.

Laajalle levinnyt on kansamme keskuudessa nykyään käsitys siitä, että venäjänkielen taitoa tarvitaan enemmän kuin ennen. Oppikoulu antaa näillekin opinnoille perustuksen, se tahtoo mielellään palvella tätäkin tarkoitusperää, mutta tarkoitusperää ei saavuteta milloinkaan koulussa, se saavutetaan — niinkuin jokaisen vieraan kielen taito saavutetaan — käytännöllisellä tavalla oleskelemalla vieraan kansan keskuudessa. Ovathan viimeisinä aikoina tätä tällaista venäjänkielen taidon kartuttamista tarkoittavat opintomatkat eri piireissä tulleet varsin yleisiksi. Virkamiehet, jotka tarvitsevat tätä kieltä joutuessaan tekemisiin virallisen Venäjän kanssa, tällä tavalla hankkivat itselleen käytännöllisen kielitaidon. Toiset taaskin, jotka tahtovat antautua tekemiseen henkisen ja kirjallisen Venäjän kanssa, ne kulkevat nekin omissa tarkoituksissaan samaa tietä. Liikemiehet nykyaikana ne pitävät myöskin huolta siitä että kielenkäyttö ei tee heille esteitä niissä suhteissa, joihin heidän täytyy antautua keisarikunnan asukkaihin nähden. Tällä alalla voi ja saa nykyaikana todella puhua luonnollisesta kehityksestä. Se on tämä luonnollinen kehitys venäjänkielen taidon yleistyttämiseksi, joka lepää varmalla historiallisella perustuksella ja paraiten vie perille, niinkuin olen koettanut osottaa.

Rohkenen toivoa, että tämä lausuntoni saisi seurata mukana tätä anomusehdotusta perustuslakivaliokuntaan, jonneka se toivottavasti lähetetään. Pyydän saada lopettaa eräillä sanoilla, jotka kymmenkunta vuotta sitten kotimaisen koululaitoksemme johtava virkakunta on lausunut. Eräässä virallisessa asiakirjassa sanotaan: »Rohkenemme toivoa että meidän koululaitoksemme, joka on koko Suomen kansan sydämen asia ja jonka nykyinen rakenne on pitkällisen ja onnellisen kehityksen tulos ja on saavuttanut tunnustusta ulkomaidenkin eteviltä kasvatusopillisilta auktoriteeteilta, ei ole joutuva perinjuurisempien muutosten alaiseksi, sellaisten, jotka tulevaisuudessa tekisivät mahdottomaksi tai ainakin suuressa määrin vaikeuttaisivat oppikoulujemme tasaista ja hedelmällista kehitystä».

Keskutelu julistetaan päättyneeksi ja anomusehdotus lähetetään perustuslakivaliokuntaan.

16) Laillisten olojen palauttamista]

koskeva ed. Arvid Neoviuksen y. m. anomusehdotus n:o 27 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ja ed. Takolanderin yhtäpitävän ehdotuksen mukaisesti perustuslakivaliokuntaan.

17) Laillisten olojen palauttamista ja Suomen oikeusjärjestyksen voimaan saattamista

koskeva ed. Rantasen y. m. anomusehdotus n:o 28 esitellään; ja lausuu siitä puheenvuoron saatuaan

Ed. Rantanen: Tässä anomusehdotuksessa kosketellaan sitä laittomuutta ja sortopolitiikkaa, jota Venäjän vallanpitäjäin taholta viime aikoina on Suomea kohtaan harjoitettu. Tämä anomusehdotus päättyy ponteen, jossa ehdotetaan että eduskunta ylläolevan mukaisesti päättäisi anoa että sellaiset laittomuudet ja sortotoimenpiteet, joista edellä on puhuttu, tulisivat lopetetuiksi ja että viranomaiset käskettäisiin noudattamaan sellaista politiikkaa, joka on sopusoinnussa Suomen perustuslakien ja Suomen kansan etujen kanssa. Tämän on allekirjoittanut 45 sosiaalidemokraattisen ryhmän jäsentä. Ehdotan että tämä anomusehdotus lähetettäisiin perustuslakivaliokuntaan.

Puhemies: Puhemiesneuvostokin ehdottaa asian lähettämistä perustuslakivaliokuntaan.

Ed. Railo: Tahdon kiinnittää perustuslakivaliokunnan jäsenten huomiota hiukan en itse tämän asian sisältöön enkä sen asialliseen puoleen, sillä siihen riittää perusteluksi itse anomusehdotuksessa esitetyt seikat, vaan sen käsittelyn nopeuden tärkeyteen.

Muistamme että viime vuonna tehtiin samanlainen alote sosialidemokraattien taholta, mutta sen käsitteleminen ei edistynyt niin pitkälle, että eduskunta sen alotteen pohjalla tai perusteella olisi ennättänyt mitään aikaansaada.

Eduskunnan kannan tai mielen ilmaisuksi koko valtiollisessa kysymyksessä jäi viime vuonna se adressi, joka oli silloinkin laadittu ja joka oli yhtä laiha kuin sekin adressi, minkä eduskunta on tänä vuonna hyväksynyt. Minä tahtoisin kiinnittää perustuslakivaliokunnan jäsenten huomiota siihen, ettei eduskunnan kannan ilmaisuksi saisi tässä laillisuustaistelussa tänä vuonna jäädä uudelleen tuo laiha adressi, vaan

että pitäisi tehdä jotain muuta. Perustuslakivaliokunnan pitäisi siis myös ehtiä käsitellä tämä anomusehdotus loppuun, laatia siitä mietintö eduskunnalle ja saada aikaan jonkunlainen tilinpäätös näistä hallituksen lukemattomista laittomuuksista, joista luettelo tuossa sosialidemokraattien anomusehdotuksessa on. Minusta on näyttänyt siltä, ikäänkuin voisi tälle perustalle, tälle pohjalle, mikä sosialidemokraattien anomusehdotuksessa on, yhdistää ne muutkin esitykset, mitä samassa tarkoituksessa on tehty. Nekin tässä tämänpäiväisessä päiväjärjestyksessä numeroilla 15 ja 18 merkityt anomusehdotukset voisi yhdistää tähän samaan, vaikka ne ovatkin erikoisanomuksia, sillä sosialidemokraattien alote on siksi laaja, että niitten käsitteleminen on mahdollista myöskin noissa piireissä. Samoin tähän voitaisiin yhdistää se toinen alote, joka on tehty tästä asiasta ja joka koskee koko meidän nykyisen laittomuuspolitiikkamme tarkastelua. Se tarkastelu voitaisiin myös suorittaa tämän sosialidemokraattien alotteen pohjalla. Käsitykseni on siis, jonka tahtoisin evästyksenä perustuslakivaliokunnan jäsenille lausua, että valiokunnan tulisi yhdistää nuo muutkin alotteet tämän sosialidemokraattien laajan alotteen pohjalla käsiteltäviksi ja ottaa ne käsiteltäviksi mahdollisimman pian, niin pian että eduskunta voisi sanoa jonkunlaisen tuomionsa siitä laittomuuspolitiikasta, mitä on harjoitettu, tuomionsa, joka ei olisi yksinomaan mikään kuutamoyön runoelma, vaan olisi voimakas tuomio siitä minun mielestäni synkässä syysyössä harjoitetusta ryöväyspolitiikasta, mitä itse asiassa nykyinen laittomuuspolitiikka Suomessa on ollut.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi ja anomusehdotus lähetetään valmistelua varten perustuslakivaliokuntaan.

18) N. s. yhdenvertaisuuslain nojalla tuomittujen Suomen kansalaisten palauttamista laillisiin oikeuksiinsa ja saman lain toteuttamiseksi aijottujen enempien toimenpiteitten lakkauttamista

koskeva ed. Sopasen y. m. anomusehdotus n:o 29 esitellään. Ed. Sopanen ehdottaa asian lähetettäväksi perustuslakivaliokuntaan ja puhemies ilmoittaa, että myöskin puhemiesneuvosto ehdottaa anomusehdotuksen lähettämistä perustuslakivaliokuntaan.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi ja anomusehdotus lähetetään valmistelevaa käsittelyä varten perustuslakivaliokuntaan.

19) Laillisuuden ylläpitämistä maan tulliasioissa ja tullilaitoksen itsenäisyyden turvaamista

koskeva ed. Arvid Neoviuksen y. m. anomusehdotus n:o 30 esitellään. Siitä lausuu

Ed. Stenbäck: Jag ber att få hemställa, huruvida det icke vore möjligt att för ärendets beredning tillsätta ett särskildt utskott. Det synes mig nämligen vara att befara, att, i händelse ärendet hänskjutes till något af de redan tillsatta utskott som i sådant fall kunde ifrågakomma, detta utskott icke skulle medhinna ärendets behandling.

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että tämä asia lähetettäisiin valtiovarainvaliokuntaan ja perustuslakivaliokuntaan. Silloin nämä valiokunnat työjärjestyksen 11 §:n mukaan voisivat kokoontua joko yhteisiin istuntoihin tai antaa lausunnon laatimisen valiokuntain valitsemien valtuutettujen tehtäväksi.

Ed. Wiik: Då jag har samma uppfattning som hr Stenbäck därutinnan, att ärendet borde remitteras till ett särskildt utskott, men då hr Stenbäck icke gjorde något förslag i den riktningen, utan endast hemställde, huruvida det icke vore skäl att tillsätta ett sådant utskott, så ber jag att få väcka ett förslag därom.

Ed. Takolander: Jag föreslår äfven bordläggning till tisdagens plenum.

Ed. Storgårds: Jag ber att få understöda hr Takolanders förslag om ärendets bordläggning till tisdagens plenum.

Puhemies: Kun pöydällepanoa on kannatettu, on kysymys pöydällepanosta siis ensiksi ratkaistava. Tahdotaanko siitä käyttää puheenvuoroa?

Keskustelu pöydällepanosta julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Asian jatkettua asiallista käsittelyä vastaan on ehdotettu sen pöydällepanemista ensi tiistain istuntoon ja tätä ehdotusta on

kannatettu. Tulee siis näiden kahden ehdotuksen välillä äänestettäväksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka tahtoo jatkaa asian asiallista käsittelyä äänestää »jaa»; jos »ei» voittaa, on ed. Takolanderin ehdotus hyväksytty.

Äänestyksessä ovat ei-äänet voitolla. Anomusehdotus on siis pantu pöydälle ensi tiistain täysi-istuntoon.

20) Suomeen tuotavan viljan jättämistä edelleen tullivapaaksi

koskeva ed. Railon y. m. anomusehdotus n:o 31 esitellään.

Siitä lausuu

Ed. Railo: Ehdotan että eduskunta päättäisi tätä tulliasiaa varten asetettavaksi erityisen tulliasiainvaliokunnan ja että tämä anomusehdotus lähetettäisiin siihen.

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa että tämä asia lähetettäisiin valtiovarainvaliokuntaan ja perustuslakivaliokuntaan.

Ed. Listo: Kun tämän edellinen asia tuli pannuksi pöydälle toiseen istuntoon, niin seuraa siitä minun mielestäni, että tämäkin asia on pantava pöydälle. Minä ehdotan, että asia pannaan pöydälle ensi tiistain istuntoon.

Ed. Rosenqvist: Jag bad också om ordet för att göra samma förslag som hr Listo.

Keskutelu pöydällepanosta julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Pöydällepanoa on ehdotettu ensi tiistain istuntoon ja sitä ei ole vastustettu. Ehkä eduskunta päättää panna asian pöydälle tiistain istuntoon?

Asia pannaan pöydälle ensi tiistain istuntoon.

21) Eduskunnan 15 p:nä marraskuuta 1909 alkoholipitoisten aineiden valmistuksesta y. m. hyväksymän asetuksen voimaan saattamista

koskeva ed. K. Saaren y. m. anomusehdotus n:o 32 esitellään.

Ed. K. Saari ehdottaa anomusehdotuksen lähetettäväksi talousvaliokuntaan, mutta puhemies ilmoittaa, että puhemiesneuvosto ehdottaa asian lähetettäväksi perustuslakivaliokuntaan.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Tokoi: Siihen nähden, että perustuslakivaliokunta on ylen määrin jo lastattu töillä, jotka vaatinevat kaiken ajan, mitä perustuslakivaliokunnalla on käytettävänä, ja kun tämä on sen luontoinen kysymys, että se on käsitelty alkuperäisestikin talousvaliokunnassa, niin minä kannatan ed. Saaren tekemää ehdotusta, että anomusehdotus lähetettäisiin talousvaliokuntaan.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Puhemiesneuvoston ehdotusta vastaan, että ehdotus lähetettäisiin perustuslakivaliokuntaan, on ed. K. Saari ehdottanut sen lähetettäväksi talousvaliokuntaan ja tätä ehdotusta on kannatettu. Näiden ehdotusten välillä on siis äänestettävä.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy puhemiesneuvoston ehdotuksen, äänestää »jaa»; jos »ei» voittaa, on ed. K. Saaren ehdotus hyväksytty.

Äänestyksessä annetaan 69 jaa- ja 96 ei-ääntä.

Puhemies: Ehdotus on siis lähetetty talousvaliokuntaan.

22) Valtion ja kirkon eroa

koskeva ed. Hedbergin y. m. anomusehdotus n:o 33 esitellään.

Ed. Hedberg ehdottaa sen lähetettäväksi perustuslakivaliokuntaan ja puhemies ilmoittaa että myös puhemiesneuvosto ehdottaa asian lähetettäväksi perustuslakivaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. E. S. Yrjö-Koskinen: Tämä eduskunta on yleensä noudattanut sitä kaunista tapaa, että se on laskenut valiokuntaan kaikki

anomusehdotukset, kaikki hyvät ja pahat, arvatenkin siinä luottamuksessa, että kyllä valiokunta osaa löytää kullekin oikean paikan. En minäkään epäile valiokunnan arvostelukykyä, mutta pyydän kuitenkin sen johdosta sanoa pari sanaa.

Anomusehdotuksentekijät tietävät, että hallituksen valmistuttama luonnos armolliseksi esitykseksi uskonnonvapauslaista on valmiina ja että evankelis-luterilainen kirkko vuonna 1908 sen hyväksyi, mutta että tästä huolimatta ei vielä armollista esitystä asiasta ole annettu eduskunnalle, jossa — se tiedetään — tuskin ainoakaan ääni nousisi vastustamaan sitä, että jokaisen Suomen kansalaisen tulee vapaasti saada ajatella uskonnon-asioissa mitä haluaa ja myös julkilausua tämä ajatuksensa sekä liittyä toisten samoin ajattelevien kanssa yhdyskunnaksi, kärsimättä siitä ruumiiseen, omaisuuteen, kunniaan tai yleiseen kansalaisoikeuteen nähden mitään haittaa. Jos nyt anomuksentekijät kääntyisivät hallituksen puoleen huomauttamaan, että puheenalainen asia kaipaisi nopeampaa käyttelyä, niin siihen ei tosiaankaan olisi kenelläkään mitään sanomista. Sensijaan nyt anotaan, että evankelis-luterilainen kansankirkko ja valtio kerrassaaan erotettaisiin toisistaan. Lyhyt perustelu muutamia yleisiä lauseparsia, mutta sen lopulla viitataan erääseen samallaiseen alotteeseen, joka 1909 vuoden toisilla valtiopäivillä annettiin eduskunnalle, ja jossa laajemmin esitetään niitä verrattomia etuja, joita täysi pesäero valtion ja kirkon välillä kummallekin tuottaisi. Kirkko pääsisi vapaaksi valtion holhousvallasta, valtio taas raskaasta rahamenosta. Anomuksentekijät, jotka muistaakseni olivat samat kuin tällä kertaa, sillä eroituksella vain, että edustaja Inborr silloin antoi eduskunnalle alotteen, eivät näy aavistavankaan, mitä sellainen juttu valtiolle tulisi maksamaan. Ne muutamat sadattuhannet, joilla valtio nykyään kustantaa tuomiokapituleja ja yliopiston jumaluusopillista tiedekuntaa sekä avustaa eräitä köyhimpiä seurakuntia, eivät suuria merkitse sen rinnalla mitä sivilirekisterin siirto valtiolle maksaisi. Mitä tulee kirkon etuun, ei löytyne sitä ajattelevaa kirkon jäsentä, joka ei myöntäisi valtion ja kirkon läheisestä yhteydestä olevan joskus haittaakin. Mutta nämä haitat eivät ole niin suuria, että niiden takia kannattaisi ratkoa vuosisataisia siteitä, jos vähemmälläkin voidaan saada aikaan täysi uskonnonvapaus. Täytyy yleensä suuresti epäillä, ovatko anomuksentekijät lähemmin tutustuneet v. 1906 asetetun uskonnonvapauskomitean mietintöön, johon he vetoavat, sillä tässä mietinnössä on sekä selvästi että erittäin helppotajuisesti esitetty uskonnonvapauden ja valtiokirkon perusteet. Kuulkaamme sitä vastoin, mitä anomuksentekijät sanovat 1909 vuoden alotteessaan: »Armollisen asetuksen mukaan marraskuun 9 päivältä vuonna 1889 (n. s. eriuskolaisasetus) voivat muutkin protestanttiset uskontokunnat kuin evankelis-luterilainen kirkko tulla laillisiksi tunnustetuiksi meidän maassamme. Loogillinen seuraus tästä ei voi tulla muu kuin että vähitellen syntyy uusia kirkkoyhdyskuntia erityisine valtion vahvistamine lakeineen ja asetuksineen, joille kaikille on yhteistä luterilaisen kirkon kanssa, että joko kiinteämmin tai löyhemmin ovat liittyneet valtioon ja niinmuodoin voidaan eräissä suhteissa katsoa valtiokirkoiksi. Mikä rasittava ja samalla hedelmätön ja kiittämätön tehtävä onkaan tyydyttävällä tavalla säätää lakia kaikille noille kirkkoyhdyskunnille, erittäinkin, jos tahtoo noudattaa periaatetta: oikeutta kaikille. Täydellinen kirkon ja valtion ero sekä asioittensa hoidon heittäminen kristillisten kirkkoyhdyskuntien omaan, valtiosta riippumattomaan huostaan, voitanee siis pitää sekä näille itselleen että valtiolle hyödyllisempänä ja ainoana tapana millä tämä monimutkainen asia voidaan saattaa onnelliseen ja käytännölliseen ratkaisuun.» — Arvoisain anomuksentekijäin täytyy suoda anteeksi, että tätä lukiessa tulee mieleen vanha lause: voit ja villat sekasin. Jos ei vähempään omantunnon ja tunnustuksen vapauteen tyydytä, kuin että valtio luopuu kaikesta tarkastusoikeudesta uskonnollisten yhdyskuntain oppiin ja lainsäädäntöön nähden, niin kyllä sitä silloin saadaan odottaa turhaan nykyajan sivistysvaltioissa.

Olen liian kauan kiinnittänyt eduskunnan huomiota nyt käsillä olevaan anomusehdotukseen, enkä siis tahdo pitemmälti kosketella sen valtiollista kantavuutta. Ne tapahtumat, jotka joka päivä kulkevat silmäimme ohitse, eivät näytä anomuksentekijöille opettaneen mitään. Toivoakseni perustuslakivaliokunta osaa löytää tälle alotteelle täysin sekä ansion- että ajanmukaisen käsittelyn.

Ed. H e d b e r g: Jag anser det icke nödigt att vid detta tillfälle ingå i något svaromål på den senaste ärade talarens andragande. Jag vill endast påminna om, att han synes helt och hållet ha glömt bort t. ex. de talrika frikyrkliga församlingar, som existera inom den evangelisk-lutherska kyrkans eget sköte och hvilka försam-

lingar lida af mångahanda svårigheter på den grund att inte någon verklig religionsfrihet hos oss existerar.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi ja anomusehdotus lähetetään perustuslakivaliokuntaan.

23) Maaveron poistamista

koskeva ed. Strömbergin y. m. anomusehdotus n:o 34 esitellään. Siitä lausuu

Ed. Strömberg: Förevarande petitionsförslag afser att aflägsna jordskatten och jag ber att få föreslå remiss till statsutskottet och hoppas att statsutskottet tager denna viktiga fråga under ompröfning och för den mera framåt.

Puhemies: Myös puhemiesneuvosto puoltaa valtiovarainvaliokuntaan lähettämistä.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi ja anomusehdotus lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

24) Rautateillä palvelevain työläisnaisten aseman parantamista

koskeva ed. Pärssisen y. m. anomusehdotus n:o 35 esitellään.

Siitä lausuu puheenvuoron saatuaan

Ed. Pärssinen: Tämä anomusehdotus päättyy seuraavaan ponteen: että rautatiellä palvelevat työläisnaiset asetettaisiin rautatien vakinaiseen henkilökuntaan kuuluviksi sekä turvattaisiin heille samat palkka- ynnä muut edut kuin on nykyään asemamiehillä. Pyydän ehdottaa, että asia lähetettäisiin valtiovarainvaliokuntaan.

Puhemies: Myös puhemiesneuvosto ehdottaa asian lähetettäväksi valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi ja anomusehdotus lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

25) Komitean asettamista ehdottamaan muutoksia 24 p:nä huhtikuuta 1903 annetun, rautateitten hallintoa koskevan asetuksen 24 ja 25 §:iin

koskeva ed. Annalan y. m. anomusehdotus n:o 36 esitellään.

Siitä lausuu

Ed. Annala: Koska luulen, että tämä anomusehdotus saisi lakivaliokunnassa, johonka eduskunta sen viime vuonna lähetti, saman kohtalon kuin se sai viime vuonna, niin minä ehdotan anomusehdotuksen lähetettäväksi tällä kertaa valtiovarainvaliokuntaan.

Puhemies: Myöskin puhemiesneuvosto puoltaa asian lähettämistä valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi ja anomusehdotus lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

26) Vankilapalvelijain taloudellisen aseman parantamisesta 7 p:nä elokuuta 1906 annetun asetuksen muuttamista

koskeva ed. Jalavan anomusehdotus n:o 37 esitetään ja lähetetään ed. Jalavan ja puhemiesneuvoston yhtäpitävän ehdotuksen mukaan valtiovarainvaliokuntaan.

27) Vankiloissa käytettyjen vanhentuneitten rangaistusten poistamista ja vankilain sisällisen järjestyksen muuttamista

koskeva ed. Anton Huotarin y. m. anomusehdotus n:o 38 esitellään ja lähetetään ed. Anton Huotarin ja puhemiesneuvoston yhtäpitävän ehdotuksen mukaisesti lakivaliokuntaan.

28) Toimenpiteitä lisätyn tarkastuksen ja valvonnan aikaansaamiseksi vankiloissa

koskeva ed. Hultinin anomusehdotus n:o 39 esitellään.

Siitä lausuvat puheenvuoron saatuaan

Ed. Hultin: Tämän anomusehdotuksen tarkoitus on vankeinhoidon alalla järjestettävän lisätyn tarkastusken ja valvonnan avulla val-

mistaa maaperää ajan vaatimille uudistuksille mainitulla alalla. Sentapainen valvonta yhteiskunnan puolelta, jota anomusehdotuksessa vakinaisen ammattitaitoisen tarkastuksen ohella ehdotetaan, on tosin meillä jotakin uutta. Mutta onhan meillä esim. koulualalla edullinen kokemus siitä, miten koulujohtokuntien toiminta on ollut omiaan ylläpitämään yhteyttä yhteiskunnan ja siitä helposti eristyvän koulumaailman välillä. Myöskin itse vankeinhoidon alalla on meillä suuriarvoinen kokemus siitä, mitä asianharrastuksen elähyttämä vapaaehtoinen toiminta voi aikaansaada. Mathilda Wreden nimi ja elämäntyö lienee jokaiselle tässä huoneessa tunnettu. Ilman virallisen auktoriteetin tukea on tämä yksinäinen nainen suorittanut työn, joka uhrautuvassa ihmisrakkaudessa kelpaa esimerkiksi kaikelle vastaiselle toiminnalle vankeinhoidon hyväksi. Yleistä paheksumista on koko maassa sen vuoksi herättänyt tieto, että hänen lähes 30 vuotta jatkunut siunauksellinen työnsä on keskeytetty virallisen vankeinhoidon taholta, jonka ennen kaikkea olisi odottanut sitä kiitollisuudella tervehtivän. Kun yleisön paheksumisen ilmaisuista ei tähän saakka ole ollut tarkoitettua tulosta, näyttää olevan tarpeellista, että kansaneduskunnankin taholta siihen yhdytään ja että samalla alleviivataan, että maan vankeinhoidolla ei ole varaa eikä siveellistä oikeutta virkavaltaisen itsekylläisesti hyleksiä vapaaehtoisia, yhteiskunnallisia apuvoimia, jotka mitä jaloimmassa tarkoituksessa tarjoutuvat sen tehtävää helpoittamaan. Minä pyydän että anomus lähetetään lakivaliokuntaan.

P u h e m i e s: Puhemiesneuvostokin ehdottaa asian lähettämistä lakivaliokuntaan.

Ed. T u l e n h e i m o: Esitetyn anomusehdotuksen, samoin kuin ed. Lindströmin viime istunnossa tekemän samaa asiaa koskevan, tarkoitus on saada meillä aikaan samallainen valtion- ja kansantarkastus ja -valvonta vankiloissa, kuin Englannissa on olemassa. Myöntää täytyykin, että tällainen tarkastus siellä on tuottanut hyviä tuloksia ja että Englannin esimerkkiä, semminkin mitä tulee n. s. kansantarkastukseen, eräissä maissa, joskin jossain määrin muutetussa muodossa, on seurattu. Saattaa kuitenkin asettaa kysymyksenalaiseksi, olisiko sanotunlaisten vankilaolojen valvontamuotojen aikaansaaminen meillä, erittäinkin siinä puhtaasti lainatussa muodossa, kuin ed. Lindström on esittänyt, oikeaan osattua. Osaksi on nimittäin meillä jo molempia ehdotettuja valvontamuotoja vastaavaa valvontaa olemassa, osaksi ovat vankilaolot meillä monessa kohden erilaiset kuin niissä maissa, joista anomuksentekijät ovat esikuvansa saaneet.

Ensinnäkin mitä tulee erityiseen valtiontarkastajaan.

Valtiontarkastajan tulisi, jos olen käsittänyt sekä nyt esitetyn, että ed. Lindströmin tekemän anomuksen oikein, ensi sijassa valvoa, että vapausrangaistukset pantaisiin täytäntöön asetusten määräysten ja hengen mukaisesti, että täytäntöönpano eri vankiloissa olisi yhdenmukaista, sekä että vangin oikeuksia ei loukattaisi, minkä ohessa ehdotetun valtiontarkastajan tulisi neuvoilla ja kehotuksilla tukea ja auttaa vankilain virkamiehiä sekä, milloin se olisi tarpeellista, tehdä muutos- ja parannusehdotuksia vankien hoitoon.

Suomessa on tämä puoli vankeinhoitoa järjestetty seuraavalla tavalla:

Senaatin ohjesäännön mukaan 13 p:ltä syyskuuta 1892 tulee prokuraattorin pitää vaaria siitä, että järjestystä ja kuntoa niin vankien vartioimisessa kuin heitä muutenkin kohdeltaessa noudatetaan. Tehdystä ilmoituksesta ja sen johdosta, mitä hän vankihuoneissa itse käydessään on saattanut huomata, tulee hänen ryhtyä semmoisiin toimiin, jotka pikaisimmin ja varmimmin saattavat järjestyksen palauttamiseen ja pysyttämiseen vastaisuudeksi. Saatuaan vankiloitten tirehtööreiltä joka kuukausi hovioikeuksien kanneviskaalien kautta luettelot vankiloissa säilytetyistä vangeista, tulee prokuraattorin huolellisesti tarkastaa nämä luettelot; ja jos hän huomaa, että niitten asian tutkimista ja päättämistä, joista ilmiannettu tahi rikoksellinen on vangittuna ollut, on viivytetty kauvemmin kuin asianlaatu on vaatinut, taikka että muutoin epäjärjestyksiä on tapahtunut jonkun laillisen oikeuden loukkaamiseksi, tulee prokuraattorin asiasta selvitystä hankittuaan, asianomaista vastaan ajaa tahi ajattaa kanne.

Vankeinhoito on senaatin oikeustoimituskunnan alainen. Senaatin juuri mainitun ohjesäännön mukaan tulee toimituskunnan päällikön, paitsi muuta, käydä tarkastelumatkalla maassa, tullaksensa niissä asioissa, jotka toimituskunnan vaikutuspiiriin kuuluvat, tuntemaan miten käsketyt hallitustoimet on täytäntöönpantu ja mitä vaikutusta niillä on ollut. Vankiloidenkin tarkastusta on siis senaatin oikeustoimituskunnan päällikön puolelta senaatin ohjesäännön mukaan edellytetty.

Johtosäännön mukaan vankeinhoitohallitukselle 25 p:ltä tammikuuta 1881, tulee vankein-

hoitohallituksen pitää — kuten sanat kuuluvat — »vaaria siitä, että vankihuoneita ja ojennuslaitoksia pidetään voimassa lakien ja asetusten mukaan», kuin myös valvoa järjestystä kaupunki- ja käräjäkuntain vankiloissa sekä sen ohessa, paitsi muuta, tehdä senaatille esityksiä semmoisista muutoksista vankeinhoidossa, joita saatetaan tarpeelliseksi katsoa, mutta joista vankeinhoitohallituksella itsellään ei ole valtaa määrätä. Vankiloiden valvontaa varten tulee vankeinhoitohallituksen ylitirehtöörin, taikka jos hän on estetty, sen virkamiehen vankeinhoitohallituksessa, jonka senaatti siihen ilmoituksesta määrää, käydä maan vankiloissa, senaatin joka vuosi hyväksymän matkakaavan mukaan, ja tulee hänen tällöin tarkastaa myöskin ja etupäässä juuri vankeinhoitoa sekä katsoa, ettei kenenkään laillista oikeutta loukata. Lisäksi tulee vankeinhoitohallituksen sihteerin pitää huolta sellaisista kysymyksistä kuin vankien työssäpitämisestä ja opettamisesta, järjestyksestä, kurista ja terveyshoidosta sekä muutoksista vankiloiden järjestyssäännöissä.

Johtosäännön mukaan kuvernööreille ja lääninhallitusten virkamiehille 29 p:ltä joulukuuta 1894 on kuvernööri velvollinen, paitsi muuta, pitämään silmällä, että rikosjuttuihin annetut päätökset pannaan säädetyllä tavalla täytäntöön; ja on kuvernöörillä oikeus ja velvollisuus tarkastaa hänen katsantonsa alaisia laitoksia sekä pitää silmällä, että asianomaiset virkamiehet oikein täyttävät velvollisuutensa. Erityisesti on vielä vankeinhoitoon nähden määrätty, että kuvernöörin tulee, siitä annettujen määräysten mukaisesti, pitää silmällä sekä rangaistus- ja lääninvankiloita että kaupunkien ja kihlakuntien vankihuoneita; tutkia ja vahvistaa vankein kuljetusta ja vankein hoitoa maalla koskevia välipuheita sekä ankarasti pitää silmällä sitä kuljetusta ja hoitoa ynnä vanginkuljettajien asemia. Lisäksi säädetään ohjesäännössä kuritushuoneille 12 p:ltä huhtikuuta 1886, että kuritushuoneitten erityinen vaarinpito on kuvernöörien velvollisuutena niissä lääneissä, joihin semmoisia vankiloita on asetettu ja ohjesäännössä lääninvankihuoneille 14 p:ltä tammikuuta 1891, että kuvernöörillä on samanlainen velvollisuus myös vankiloihin nähden, erityisesti mainitsemalla, että kuvernöörin tulee tämän täyttämiseksi, paitsi muuta, »ajoittain ja erinomattain milloin erinäinen syy ilmaantuu, tarkastaa vankihuonetta, jolloin sekä johtajan että vankihuoneen muiden virkamiesten pitää mieluisesti antaman kuvernöörille kaikkia vaadittuja tietoja.»

Vankeinhoitoa valvovat siis nykyisten asetusten mukaan prokuraattori, senaatin oikeustoimituskunnan päällikkö, vankeinhoitohallituksen ylitirehtööri ja sihteeri sekä kuvernöörit. Minusta tuntuu niinkuin tässä olisi valtion valvontaa tarpeeksi. Semminkin kun tätä valvontaa toiselta puolen on helpotettu sen kautta että vankilan virkamiehet ovat velvolliset, rangaistusten täytäntöönpanoasetuksen mukaan, lukematta lähettämään perille vangin sellaiselle virastolle asettaman kirjeen, jonka valvonnan alainen rangaistuslaitos on. Myöskin tulee nykyisen valtiontarkastuksen huolehtia juuri samoista seikoista kuin mistä anomuksissa mainitaan. On tosin väitetty, että kaiken tämän tarkastuksen kautta ei saada sitä elävää henkeä vankein hoitoon, jota sekä voimassa olevat asetukset, että uudenaikaisemmat kriminaalipoliittiset näkökohdat vaativat. Kenties ei, — mutta mitä takeita olisi siitä, että uusi korkea valtion virkamies sen saisi? Kaikkihan riippuu henkilöistä, mutta eteviä ja innostuneita henkilöitä ei synnytetä uusien virkojen asettamisen kautta. Ja mitä vihdoin tulee vankilain virkamiesten neuvomiseen ja kehittämiseen, niin on minun vaatimaton vakaumukseni se, että sen tekevät parhaiten nyt jo vankilamiesten keskuudessa toimiva yhdistys ja ne yleiset kokoukset, joita vankilamiehet pitävät alaansa kuuluvien kysymysten pohtimiseksi.

Entä n. k. kansantarkastus, jonka kautta paikallisviranomaisten valitsemalle, eri yhteiskuntaluokkiin kuuluvista henkilöistä muodostetulle paikalliselle komitealle annettaisiin tehtäväksi valvoa, ettei vankien oikeutta loukata, ja sen täyttämiseksi oikeus milloin tahansa päästä vankilaan ja saada keskustella vankien kanssa kahden kesken — myöskin sellissä — ja jolle lisäksi tulisi velvollisuus neuvotella vankilaviranomaisten kanssa vankeinhoitoa ja vankilan taloutta koskevista seikoista sekä vihdoin huolehtia vapaiksi päästetyistä vangeista ja yleensä herättää yhteiskunnassa harrastusta vankeinhoitoon.

Mielipiteet ovat eroavia tällaisesta niin sanoakseni siviilihenkilöiden osanotosta vankilan sisäiseen elämään. Kansainvälinen vankeinhoitokongressi Roomassa kannatti sitä, Saksan vankilaviranomaisten yhdistys taasen on ollut sitä vastaan ja epäilevälle kannalle siihen nähden ovat myös asettuneet eräät nykyajan vankeinhoidon tutkijat. On väitetty, että valvonta, joka tapahtuu valtion viranomaisten puolelta, on tämänlaista valvontaa tehokkaampi. Myöskin on arveltu, ettei tarkoitus saada yleistä har-

rastusta vankein hoitoon tällä tavoin toteutuisi, kun kuitenkin säännöllisesti useimmat siviilijäsenet valvontakomiteaan määrättäisiin kaupunkien virkamiesten joukosta, vain verrattain harvat yksityishenkilöt kun voisivat olla tilaisuudessa ottamaan osaa tähän paljon aikaa kysyvään ja palkattomaan työhön. Yleistä harrastusta herättämään ja huolta vapaiksi päästetyistä vangeista pitämään soveltuisivat paljon paremmin yksityiset yhdistykset, jotka olisivat vuorovaikutuksessa vankilaviranomaisten kanssa erityisesti neuvotellen juuri vapaiksi päästetyistä vangeista ja heidän avustamisestaan, yhdistykset, jollaisena meilläkin vuodesta 1870 alkaen on toiminut n. k. »Vankeinhoitoyhdistys».

Kuinka lienee, joka tapauksessa on varmaa, että meillä, yhtä vähän kuin muualla, missä itsehallinto on korkealle kehittynyt, ei voida olla ilman vankilan viranomaisten ulkopuolelta valittujen henkilöiden osanottoa suoranaiseen vankeinhoitoon. Tällainen osanotto onkin meidän voimassa olevien asetustemme mukaan edellytettyä. Rangaistusten täytäntöönpanoasetus puhuu n. k. kuritushuoneen ja vankilan johtokunnasta, ja voi tähän johtokuntaan, johon ennen mainittujen ohjesääntöjen mukaan kuritushuoneessa kuuluvat tirehtööri, saarnaaja ja lääkäri sekä vankilassa kaikki laitokseen asetetut virkamiehet, senaatin harkinnan mukaan, samojen ohjesääntöjen perusteella, lisäksi asettaa yksi tahi kaksi soveliasta henkilöä, jotka senaatti vankeinhoitohallituksen ehdotuksesta valitsee. Kun johtokunnan tehtävänä on erityisesti pitää silmällä, että järjestystä vankilassa ylläpidetään voimassa olevien lakien ja asetusten mukaisesti sekä kaikissa koettaa edistää rangaistuslaitoksen parasta ja tarkoitusta, ja kun johtokunnalla muutenkin yhdessä johtajan kanssa on laitoksen ylin johto huolenaan, määräten m. m. sen ajan, jonka vangin tulee olla yksityissellissä, on selvää, että laitoksen virkamiehiin kuulumaton henkilö paljon paremmin johtokunnan jäsenenä kuin tarkastuskomiteaan kuuluvana voi vaikuttaa vankien hoidon laatuun yksityistapauksissa. Englannissa, jonka rangaistuslaitoksissa ei ole johtokuntaa, saattaa kansantarkastus olla tarpeellinen, mutta monissa niistä maista, esim. Badenissa, jotka Englannin esimerkin mukaan ovat päästäneet siviiliaineksia osallisiksi vankeinhoitoon, on se tapahtunut juuri tällä tavoin johtokuntaan kuulumisen muodossa.

Kansantarkastusta on puollettu erityisesti myös sen vuoksi että se olisi jonkinlainen rengas, joka yhdistää vankilan onnettomat ja yhteiskunnan. Tällainen rengas onkin vankeinhoidon kannalta tarpeellinen, ja on kansantarkastus sen vuoksi paikallaan siellä missä vankien erottaminen muusta maailmasta on ankarasti toteutettu. Mutta sellaisen aikaansaamiseksi ei meillä tarvittaisi kansantarkastusta, sillä paitsi sitä, että vankilan saarnaaja ja muut virkamiehet ovat velvolliset usein puhuttelemaan vankeja selleissä, on vangilla tilaisuus johtajan suostumuksella saada puheillensa omaisiansa ja ystäviänsä, samalla kuin myös henkilöt, jotka eivät kuulu vankilan viranomaisiin, ovat olleet tilaisuudessa puhuttelemaan vankeja myöskin kahden kesken. Minun käsitykseni mukaan viimeksimainitunlainen toiminta yksityisten, vankeinhoidon periaatteisiin syvästi perehtyneiden henkilöiden puolelta on paljon siunauksellisempi kuin yksityispuehlu kansantarkastuskomitean jäsenten puolelta, joista useimmilla kuitenkaan olojen pakosta ei voi olla riittävää perehtymistä tehtäväänsä. Esitän tämän syvimpänä vakaumuksenani, samalla lausuen julki vieläkin sen toivomuksen, että se tilapäinen rajoitus, joka on katsottu välttämättömäksi juuri tällaisessa työssä epäilemättä eniten vaikeuttaneen henkilön toimintaan, nyttemmin voitaisiin poistaa.

Lopputulos kansantarkastukseen nähden on siis se, että minun mielestäni asialle olisi edullisempaa kehittää nykyisen lainsäädännön tuntemaa muotoa siviilihenkilöiden osanotosta vankien hoitoon, kuin luoda sitä varten aivan uutta muotoa.

Anomuksen tekijät ovat perustelleet anomuksiaan selonteolla myöskin vankilaolojen kurjasta tilasta meillä. Minä en suinkaan tahdo väittää että meidän vankilaoloissamme ei olisi epäkohtia olemassa, mutta minun täytyy kuitenkin huomauttaa muutamista liioitteluista ed. Lindströmin tämän asian yhteydessä antamassa kuvauksessa, koska luonnollisesti jonkunlainen olojen tunteminen vankiloissa nyt kysymyksessä olevien anomuksien arvostelemiseksi on välttämätön. Teen sen kuitenkin aivan lyhyesti.

Myönnän silloin aluksi empimättä olevani samalla kannalla kuin ed. Lindström, hänen mainitsemaansa määräykseen nähden ohjesäännössä työnjohtajille, työn laadusta. Sillä vaikka työ kuritushuoneissa onkin jotakin rangaistukseen liittyvää pahaa, tulee työn rangaistuksenominaisuuden ilmetä siitä, että sitä on tehtävä kiinteästi ja paljon, eikä siinä, että siltä riistetään se ilo, jonka se saattaa tuottaa mukanaan. Mutta käytännössä ei yksityisselleissä tehtävää työtä ole aina helppo järjestää, semminkin jos

vanki ennestään ei ole tottunut sisätyöhön, tai jos hänen itsensä vuoksi ei uskalleta antaa hänelle teräaseita. Silloin ei jää neuvoksi useinkaan muu kuin antaa heille tehtäväksi kankaan tai sukan kudontaa.

Mitä lääkärinhoitoon tulee, on siinäkin epäilemättä parannuksia tarpeen. Mutta että se, erittäinkin mitä tulee mielisairaustapauksiin, olisi niin huonoa, kuin mitä ed. Lindström on väittänyt, ei pidä paikkaansa. Mikäli minä olen saanut asiata selville, ei mielisairaustapausten lukumäärä vankien kesken suhteellisesti ole suurempi prosenteissa, ei ainakaan paljoa suurempi, kuin maassa yleensä. Huomioon on lisäksi otettava vankien suurempi alttius mielisairaudelle. Ovathan rikokselliset säännöllisesti yhteiskunnan heikoimpia, erityisesti juuri mitä tulee henkisiin lahjoihin, ja onhan rikoksellisuus itsekin niin lähellä mielisairautta, että monet tutkijat pitävät edellistä jälkimäiseen kuuluvana. Samasta syystä on luonnollisestikin opetuskin vangeille, jotka vapaana ollessaan eivät ole voineet saavuttaa sitä tietomäärää, mikä vankilassa voidaan antaa, rajoitettu alkeisopetukseen. Kun ed. Lindström vaatii yhteiskuntamoraaliopetusta vankiloissa laajennettavaksi, on minun vähän vaikea hänen ajatustaan seurata: käytetäänhän siellä samaa yhteiskuntamoraalin oppikirjaa, jota me kaikki muutkin olemme lukeneet, nim. — katkismusta. Viittaan sitäpaitsi siihen, että monessa vankilassa on verrattain laaja kirjasto vankien käytettävänä.

Väite, että vankilanviranomaiset mitä epäinhimillisimmällä tavalla, jyrkässä ristiriidassa nykyaikaisen käsityksen kanssa, käyttäisivät hyväkseen sitä vapautta, jonka rangaistusten täytäntöönpanoasetus heille suo, on väärä. Ei tarvitse muistaa muuta kuin näiden samojen viranomaisten toimesta aikaansaatua vankien maanviljelyssiirtolaa Ilmajoella, jollainen myös aijotaan perustaa Sukevalle, havaitakseen tämän. Ja voisihan osoitukseksi siitä, etteivät vankilaviranomaiset pidä vangin absoluutista isoleerausta ainoana keinona vankien hoidossa, mainita, että esim. Helsingin kuritushuoneen ulkopuolella päivittäin työskentelee 50 vankia, niistä osa n. k. pakkoluokkaankin kuuluvia, ainoastaan parin vartijan valvonnan alaisina, aivan taajan Hermannin kaupunginosan välittömässä läheisyydessä.

Mutta yksinäisellissä olo rangaistusjan alussa, — jonka ed. Lindström väittää olevan 1 à 6 kuukautta! Sitä vastaan kohdistettu kritiikki ei ole kuitenkaan kritiikkiä rangaistusten täytäntöönpanoa, vaan itse rangaistusjärjestelmää vastaan. Ja tämän rangaistusjärjestelmän tarkoituksena ei kylläkään, kuten mainittu puhuja on lausunut, ole vuorovaikutuksen kautta yhteiskunnan kanssa saada rikoksentekijää tuntemaan paikkaansa siinä. Sen progressiivisen järjestelmän tarkoitus, jota meillä seurataan, on toinen. Vangin tulee ensin tuntea, miltä tuntuu — jos sallitaan käyttää minun vapaata puhetapaa — olla erotettuna siitä yhteiskunnasta, johon hän ei ole tahtonut sopeutua ja sitten antaa hänelle tilaisuus aste asteelta kohota siinä pienessä yhteiskunnassa, joka on vankilanmuurien sisäpuoella, kunnes hän, ansaittuaan sen suurimman vapauden, jälleen katsotaan voivan nauttia lainalaista vapautta varsinaisessa yhteiskunnassa. Tämä on yksinkertaisesti sanottuna meillä noudatetun vankeinhoidon pedagooginen metoodi. Mutta se, joka vaatii vapaata kirjeenvaihtoa myöskin vankeusrangaistuksen tällä asteella ja katsoo täytäntöönpanoviranomaisten, kun he sen estävät, toimivan vastoin lain henkeä, se osoittaa ei lainkaan ymmärtävänsä tätä järjestelmää — josta itsestään, mutta ei tässä yhteydessä, voidaan keskustella. Ja kun hän, kuten ed. Lindström, tahtoo asettaa Hollannin tai Venäjän esimerkiksi tässä kohden, osottaa hän, ettei hän tunne oloja ulkomaillakaan. Sillä Hollannissa on vankeusrangaistus, joka on 5 vuotta taikka sen alle, kärsittävä koko ajan yksityissellissä ja rangaistuksesta, joka on yli sen, samoin 5 vuotta yksityissellissä. Ja Venäjällä on sentapaisissa vankilalaitoksissa kuin ed. Lindströmin mainitsema Kresty-vankila on, samoin rangaistus kärsittävä koko ajan, 1 vuoden taikka raskauttavien asianhaarain vallitessa 2 vuotta, samoin yksityissellissä, ellei tilan ahtauden vuoksi vankeja ole pidettävä yhdessä. Tästä luonnollisesti johtuu sallitun kirjeenvaihdon runsaus. Mutta tällainen tietämättömyys on paha merkki kansan tarkastuksen kyvystä edistävästi vaikuttaa vankien hoitoon, semminkin kun se ilmenee itsessään kansantarkastuksen ehdottajassa. — En omasta puolestani tahdo vastustaa anomuksen lähettämistä asianomaiseen valiokuntaan, semmenkään siinä tarkoituksessa kuin ed. Hultinin anomuksessa mainitaan.

Ed. Lindström: Representanten Tulenheimo har i den kritik, som han levererat främst af mitt petitionsmemorial och af det andragande, som jag under remissdebatten höll till försvar för mitt i detsamma gjorda förslag, hållit ett säkerligen ganska instruktivt föredrag, i hvilket

han punkt för punkt redogjort för de rent teoretiska förhållanden, på hvilka vår fängelseförvaltning och vårt fångvårdssystem hvila. Han har klargjort de lagparagrafer, hvilka ligga till grund för det nuvarande fängelsesystemet i vårt land, och vi hafva haft nöjet höra att den inspektion och den kontroll, som vårt fängelseväsende är underkastadt, bör vara tillräcklig, då i densamma deltaga icke färre än fem myndigheter, vår prokurator, justitiedepartementets chef, fångvårdsstyrelsens chef, sekreteraren i samma styrelse samt dessutom ännu våra guvernörer. Jag vill, innan jag går vidare, nämna, att då jag i mitt andragande berörde fängelseförhållandena, så baserade jag denna min skildring på den kännedom jag på grund af en rent praktisk erfarenhet lyckats vinna af nämnda förhållanden, icke på studiet af de lagbud, som borde ligga till grund för dem. Den fordran på en noggrann och genomförd inspektion, främst en folkinspektion och sedan äfven en statsinspektion som jag förordade, berodde närmast och hufvudsakligast därpå att, trots dessa af representanten Tulenheimo framdragna lagparagrafer och trots dessa officiella öfvervakare af desammas efterföljande och ordningen i våra fängelser, möjligheterna till en uppfostrande verksamhet bland fångarna, så oändligt litet beaktas. Det är just denna skillnad mellan teori och parxis, som här kräfver en alldeles ny institution, främst för att denna teori måtte i praktiken tillämpas i en för fångarna så gynnsam riktning som möjligt är.

Jag ville ytterligare påpeka, att då jag omtalade ordningen i fängelserna och dröjde vid de anordningar, som kännetecknа såväl tillämpningen af arbetsprincipen som öfriga fångvården rörande förhållanden, jag alls icke öfverdref. Jag försökte tvärtom framställa dem så objektivt som det var mig möjligt. Representanten Tulenheimo nämnde bland annat att min kritik af läkarnes verksamhet måhända var öfverdrifven. Jag tror att så icke är fallet. Jag kunde framdraga fakta, hvilka absolut tydligt gifva vid handen att den skildring jag gaf af dessa förhållanden, ingalunda var någon öfverdrifven svartmålning, utan att jag tvärtom sträfvade att hålla densamma inom så moderata gränser som möjligt. Jag kunde nämna om huru, trots denna tillgång till läkare och trots detta påstående om öfverdrifter från min sida, exempelvis för icke allt för många år sedan ett drama utspelades vid Kakola tukthus i Åbo, där en vansinnig fånge, inspärrad i samma cell med en frisk och normal fånge, under natten slog ihjäl denna, krossade hans hufvud med cellens tunga träpall, utan att det fanns någon möjlighet för honom att få hjälp. Och att denna dråpare verkligen var vansinnig var fullständigt bekant såväl för fängelseförvaltningen som för fängelseläkaren.

Jag kunde framdraga ytterligare förhållanden, hvilka belysa och bestyrka min kritik af vårt fängelseväsende. Jag berörde senaste gång det tidigare mycket omtalade fallet Jean Boldt och i samband därmed vår dåvarande fångvårdschefs yttrande, nämligen att i fängelserna alltid funnits och ännu finnas personer, hvilka stå på randen af vansinne, utan att man för deras skull ansett sig kunna göra någonting. Jag vill visst ingalunda påstå, att de själsliga defekterna vore talrikare i fängelserna än man kunde hafva orsak att vänta på grund af den abnormitet, som alltid i högre eller lägre grad måste förutsättas förefinnas hos fångar. Jag har endast velat påpeka att man inte vidtagit alla de åtgärder, som varit nödvändiga för att, dels säkerställa fångarna, och dels bidraga till att dessa abnormiteter så vidt möjligt skulle utplånas och att fångarna skulle få sakkunnig vård. Jag är öfvertygad om, att om de personer, som en kortare eller längre tid vistats i fängelse, kunde vittna att i våra såväl länsfängelser som tukthus de själsligen sjuka fångarna behandlas på sätt som står i strid med de enklaste begrepp om humanitet, så skulle jag vara öfvertygad, att äfven hr Tulenheimo skulle erkänna att jag har rätt i min kritik. Det är ej fråga om det finnes vansinniga eller icke, utan om det gjorts allt hvad som göras kan för att bringa dessa vansinniga människor rationell människovärdig vård.

Hr Tulenheimo framhöll att det råder stor skillnad mellan fångvården hos oss och utomlands. Det är just detta jag velat påpeka, och jag vill understryka, att denna skillnad ingalunda talar till vår fångvårds förmån, utan tvärtom.

Hvad beträffar frågan om moralundervisningen, som hr Tulenheimo fann omöjlig i fängelserna, så måste jag säga, att det förefaller barnsligt, då en bildad person påstår, att den samhällsmoral, som meddelas i fängelserna, är densamma vi alla i barndomen fått lära och att den meddelas med ledning af samma bok, katekesen. Jag tror att ytterst få af de närvarande tagit honom på orden. Åminstone måste jag förklara, att min moral icke hämtats enbart ur katekesen. Den samhällsmoral jag förfäktar

har nog andra rötter än Luthers stora och lilla katekes.

Vidare vill jag i förbigående påpeka, att det nog finnes i fängelserna en annan lärobok i morallära, som kanske hr Tulenheimo också känner till, nämligen den s. k. »Kallis tavara», men om hr Tulenheimo ville läsa den, så skulle han nog finna den så litet lämplig som möjligt att sättas i fångarnas händer.

I mitt petitionsmemorial har jag försökt påvisa, att betydelsen af folkinspektionen borde bli synnerligen stor på den grund, att genom de kommittéer, som skulle utföra denna inspekterande verksamhet, fångarna komme i beröring med yttervärlden och därigenom bättre lärde känna sin ställning till det samhälle, emot hvilket de brutit, än genom den absoluta isolering, som nu äger rum. Jag vet ej om hr Tulenheimo rätt förstod mig härutinnan. Det föreföll mig som skulle hans polemik gentemot de åsikter, hvilka ldgm. Hultin, såsom jag hoppas, och jag förfäktat, skulle gå väsentligen på sidan af saken främst däri, att han talar om teori och jag, liksom äfven ldgm. Hultin, om de praktiska förhållandena i fängelserna, sådana de gestaltat sig i vårt land. Den ena talar om förhållandena sådana de äro, den andra om dem sådana de enligt lag och reglementen borde vara. Att så är visar bland annat det faktum, att enligt dessa reglementen, som hr Tulenheimo här framdrog, fångarne i våra fängelser borde sättas i tillfälle att ofta få samtala med anhöriga och dessutom, att fängelsemyndigheterna, ofta borde besöka fångarna och tala med dem. Denna tillåtelse för anhöriga att besöka fångarna i fängelserna är i alla fall såsom den tillämpas af synnerligen litet värde. Den isolering, som är ett genomgående grunddrag och hvilken hr Tulenheimo sökte pedagogiskt och psykologiskt stöda, har också på detta område gjort sig gällande i utomordentligt hög grad. Tillträdet till fångarna är värkligen så pass kringskuret, att man med skäl kan säga, att de måste känna sig fullkomligt afskiljda från detta samhälle, och att de måste ha ytterst svårt att lära sig förstå, att samhället söker utöfva på dem en uppfostrande verksamhet. Det var inte mitt uttryck, jag använde då jag nämnde, att fängelserna blifvit anstalter för officiell hämnd. Det är ett uttryck som jag är öfvertygad om, att de flesta, hvilka haft förmånen att praktiskt och icke blott genom böcker, taga kännedom om fängelserna skola skrifva under.

Det förefaller mig egendomligt, att hr Tulenheimo i slutet af sitt långa andragande inte absolut ville motsätta sig de reformer ldgm. Hultin och jag i våra petitionsmemorial yrka på, då han dock om vårt fängelseväsende tyckes vara färdig att fälla vitsordet: »Se, det är allt ganska godt.»

För att icke onödigtvis draga ut på längden med detta meningsutbyte ville jag ytterligare blott påpeka att, hvad jag talat om Finlands fängelseförhållanden, grundar sig dels på min egen personliga erfarenhet dels på de uppgifter jag varit i tillfälle att få af män och kvinnor, hvilka känna dessa förhållanden fullkomligt ingående.

Jag vill i förbigående nämna, att jag på vårvintern 1910 var i tillfälle att i fängelset samtala med dåvarande fångvårdschefen Gripenberg, under hvilket samtal jag framställde i det närmaste samma synpunkter som nu, och trots att han till en början ställde sig relativt främmande för dem, kunde han ej underlåta att säga, att jag hade en ganska förnuftig uppfattning om fångvården. Jag tror ej mina uttalanden utöfvade något vidare inflytande på praxis, men jag vill framdraga det såsom ett vitsord till förmån för mig gentemot den på teoretiska grunder fotade kritik hr Tulenheimo här presterat af mitt petitionsmemorial och mina till rekommendation af detsamma fällda uttalanden.

Det är egendomligt att från samma håll, där nu en så starkt reserverad hållning framträder gentemot dessa nydaningssträfvanden, äfven på detta så starkt i behof af reformer varande område, att från samma håll motstånd också göres mot hvarje förmildring, hvarje humanisering af straff öfverhufvud. — Det är en händelse, som verkligen ser ut som en tanke.

Ed. H u l t i n: Jos ed. Tulenheimo olisi lukenut minun anomusehdotukseni perustelut, niin hän varmaan olisi huomannut tarpeettomaksi luetella kaikkia niitä ohjesääntöjen ja asetusten pykäliä, joita hän äsken luki julki. Ne on nimittäin siinä otettu huomioon. Olisi ollut paljon hyödyllisempää keskustelulle, jos hän olisi osoittanut, missä määrin näitä asetuksia ja määräyksiä noudatetaan ja missä määrin niitä v o i d a a n noudattaa. On nimittäin huomattava, että niillä asianomaisilla, joilla on luetellut valvontavelvollisuudet, on myöskin paljon muitakin velvollisuuksia. Olisi myös ollut hyvä tietää, kuinka usein ja missä on noudatettu sitä määräystä, että voidaan asettaa vankilain johtokuntiin henkilöitä, jotka eivät kuulu vankilan virkamiehiin. Minulla on ollut tilaisuus äsket-

täin puhutella henkilöä, joka on ollut vankiloiden ylimpänä valvojana, eikä hän ollut läheskään yhtä varma kuin edustaja Tulenheimo, että se tarkastus ja valvonta, mikä on asetuksissa määrätty, on riittävä. Minulla on se luottamus, että lakivaliokunta ottaa kaikki nämä seikat huomioon ja myöskin kuulustelee henkilöitä, joilla on tarkka asiantuntemus.

Ed. Tulenheimo: Minä pyydän ensinnäkin saada huomauttaa, etten suinkaan ole puhunut vain pelkän teoriian kannalta esittäessäni oloja vankiloissa, vaan että minulla on ollut tilaisuus tutustua niihin henkilökohtaisesti sekä omassa maassa että ulkomailla. En ole myöskään tahtonut ehdottomasti vastustaa nyt ehdotettuja reformeja. Olen vain tahtonut huomauttaa, että uusien lakisääteiden ja uusien virkamiesten asettamisen kautta tuskin voitanee saada vankeinhoitoon sitä elävää henkeä, jota se kaipaa ja jota anomusten tekijät tarkoittavat. Ja kolmanneksi minä olen tahtonut huomauttaa siitä, että yleensä vankeinhoidossa ei saada mitään parannuksia aikaan liioittelemalla, vaan että jo Howardin ajoilta ainoat parannukset vankeinhoidon alalla ovat olleet seurauksena asiallisesta ja tyynestä tositapausten esittämisestä. Minä omasta puolestani olen luonnollisesti viimeinen, joka vastustan edistyksiä tällä alalla. Päinvastoin vankeinhoidon kehittyminen on minulle jo toimenikin puolesta hyvin läheinen asia.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi ja anomusehdotus lähetetään lakivaliokuntaan.

29) Toimenpiteitä luvattoman väkijuomain myynnin ja anniskelun ehkäisemiseksi

koskeva ed. E. S. Yrjö-Koskisen ja ed. Tulenheimon anomusehdotus n:o 40 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ja ed. E. S. Yrjö-Koskisen yhtäpitäväin ehdotusten mukaisesti talousvaliokuntaan.

30) Valtioavun myöntämistä kunnallisille piirimielisairaaloille

koskeva ed. Kaskisen y. m. anomusehdotus n:o 41 esitellään ja lähetetään ed. Kaskisen ja puhemiesneuvoston yhtäpitäväin ehdotusten mukaisesti talousvaliokuntaan.

31) Määrärahan myöntämistä valtion varoista kotiteollisuuden edistämistä tarkoittavaksi rahastoksi

koskeva ed. Pehkosen y. m. anomusehdotus n:o 42 esitellään ja lähetetään ed. Jäykän ja puhemiesneuvoston yhtäpitäväin ehdotusten mukaisesti talousvaliokuntaan.

32) Siirtolaisuuden syitten tutkimista

koskeva ed. Inborrin y. m. anomusehdotus n:o 43 esitellään. Ed. Inborr ehdottaa asian lähetettäväksi talousvaliokuntaan.

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa tämän anomusehdotuksen lähetettäväksi työväenasiainvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Tåg: Jag ber att få understöda hr Inborrs förslag, att ärendet måtte remitteras till ekonomiutskottet.

Ed. Sundblom: Jag begärde ordet i samma syfte som hr Tåg. Jag befarar nämligen att denna viktiga fråga, om den remitteras till socialutskottet, icke kommer att medhinnas på grund af den mängd ärenden, som redan blifvit och ytterligare torde blifva remitterade till detta utskott. Frågan är af den utomordentligt stora betydelse att en skyndsam behandling, åtminstone ur min synpunkt, är både önskvärd och nödvändig.

Ed. E. S. Yrjö-Koskinen: Minäkin ehdotan, että tämä asia lähetetään talousvaliokuntaan, sillä työväenasiainvaliokunnassa ei ole niitä voimia, jotka kykenisivät tätä asiaa käsittelemään.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Puhemiesneuvoston ehdotusta vastaan että asia lähetettäisiin työväenasiainvaliokuntaan, on ed. Inborr useiden kannattamana ehdottanut sen lähettämistä talousvaliokuntaan. Näiden eri ehdotusten välillä on äänestettävä.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy puhemiesneuvoston ehdotuksen, äänestää »jaa»; jos »ei» voittaa, on ed. Inborrin ehdotus hyväksytty.

Äänestyksessä annetaan 116 jaa- ja 47 ei-ääntä. Anomusehdotus siis lähetetään työväenasiainvaliokuntaan.

33) Kuntaa laajempien yhdyskuntain itsehallintoa

koskeva ed. Liliuksen y. m. anomusehdotus n:o 44 esitellään ja lähetetään ed. Sopasen ja puhemiesneuvoston yhtäpitäväin ehdotusten mukaisesti laki- ja talousvaliokuntaan.

34) Vesioikeuslainsäädäntömme kehittämistä siihen suuntaan että yhteiskunnalle taattaisiin entistä suurempi mahdollisuus huolehtia vesivoiman käyttämiseen liittyvistä julkisista eduista

koskeva ed. Talaan y. m. anomusehdotus n:o 45 esitellään ja lähetetään ed. Talaan ja puhemiesneuvoston yhtäpitävän ehdotuksen mukaan laki- ja talousvaliokuntaan.

35) Enontekiön Lapin porolaidunten suojelemisesta annettujen säännösten tehokkaampaa noudattamista

koskeva ed. Mannermaan anomusehdotus n:o 36 esitellään; ja lausuu siitä

Ed. Mannermaa: Anomusehdotus aiheutuu siitä, että porolaitumet Enontekiön Lapissa, joita voimassa olevain lainsäännösten on tarkoitus suojata, ovat kuitenkin suuressa määrin valvonnan puutteessa, joutuneet vierasmaalaisten porokarjain kulutettaviksi; ja tarkoittaa anomusehdotus tarpeellisen valvonnan aikaansaamista. Ehdotan anomusehdotuksen lähetettäväksi laki- ja talousvaliokuntaan.

Puhemies: Puhemiesneuvostokin puoltaa anomusehdotuksen lähettämistä laki- ja talousvaliokuntaan.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi ja anomusehdotus lähetetään laki- ja talousvaliokuntaan.

36) Lappiin tehtäviä teitä varten myönnetyn määrärahan korottamista

koskeva ed. Halosen anomusehdotus n:o 47 esitellään ja lähetetään ed. Halosen ja puhemiesneuvoston yhtäpitävän ehdotuksen mukaisesti laki- ja talousvaliokuntaan.

37) Määrärahan myöntämistä eräitten kuntain eniten rasitettujen tientekolahkojen avustamiseksi

koskeva ed. Heiskasen y. m. anomusehdotus n:o 48 esitellään ja lähetetään ed. Heiskasen ja puhemiesneuvoston yhtäpitävän ehdotuksen mukaisesti laki- ja talousvaliokuntaan.

38) Määrärahan myöntämistä eräitten kuntain enimmän rasitettujen tientekolahkojen avustamiseksi

koskeva ed. Pykälän y. m. anomusehdotus n:o 49 esitellään ja lähetetään ed. Hiidenheimon ja puhemiesneuvoston yhtäpitäväin ehdotusten mukaisesti laki- ja talousvaliokuntaan.

39) Avustuksen myöntämistä erinäisille kunnille kyytirasituksen huojentamiseksi

koskeva ed. Saarelaisen y. m. anomusehdotus n:o 50 esitellään ja lähetetään ed. Saarelaisen ja puhemiesneuvoston yhtäpitäväin ehdotusten mukaisesti laki- ja talousvaliokuntaan.

40) Niitten lahjoitusmaatilallisten, joiden maista on muodostettu kruununpuistoja, oikeuttamista lunastamaan ne yhteismetsiksi.

koskeva ed. Kiurun y. m. anomusehdotus n:o 51 esitellään ja lähetetään ed. Kiurun ja puhemiesneuvoston yhtäpitäväin ehdotusten mukaisesti talousvaliokuntaan.

41) Uuden metsästysasetuksen säätämistä

koskeva ed. Lylykorven y. m. anomusehdotus n:o 52 esitellään ja lähetetään ed. Lylykorven ja puhemiesneuvoston yhtäpitäväin ehdotusten mukaisesti laki- ja talousvaliokuntaan.

42) Maatilojen osittamisesta 12 p:nä kesäkuuta 1895 annetun asetuksen 41 ':n muuttamista

koskeva ed. Häkkisen anomusehdotus n:o 53 esitellään ja lähetetään ed. Häkkisen ja puhemiesneuvoston yhtäpitäväin ehdotusten mukaisesti laki- ja talousvaliokuntaan.

43) Kotien perustamista turvattomia lapsia ja niiden äitejä varten

koskeva ed. Alma Jokisen anomusehdotuksen n:o 54 esittää ed. Alma Jokinen sen jälkeen lausuen:

Ed. Alma Jokinen: Tällä anomusehdotuksella on tähän asti ollut se vähemmän miellyttävä kohtalo, että se on joko jäänyt kokonaan käsittelemättä, tai niinkuin viime istuntokaudella, tullut hyljätyksi valiokunnan porvarillisen enemmistön tahdosta. Toivoisin, että tämä anomusehdotus tällä kertaa saisi suosiollisemman ratkaisun. Täällä adressikeskustelussa kysyttiin niitä hyviä töitä, joita porvaristo olisi tehnyt tämän maan vähempiosaisten aseman parantamiseksi. Tässä tarjoutuisi nyt yksi sellainen tilaisuus, tosin vaatimattomaan, mutta silti hyvin tärkeään hyvään työhön niitä vähäosaisia kohtaan, jotka kantavat orpojen ja turvattomien lasten nimeä. Olisi kiitollista puhua näitten orpojen ja turvattomien puolesta pitemmältäkin ja kuvata heidän asemaansa, minkälainen se on, mutta se on niin liikuttava, että voisi johtaa mielenliikutukseen, jota tahdon mieluummin tällaisessa paikassa välttää. Ja koska minusta eduskunnan aikaa yleensä ei ole käytettävä pitkiin puheisiin, niin tällä evästyksellä ehdotan, että tämä anomusehdotus lähetetään sivistysvaliokuntaan.

Puhemies: Myöskin puhemiesneuvosto ehdottaa asian sivistysvaliokuntaan.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi ja anomusehdotus lähetetään sivistysvaliokuntaan.

44) Apurahan myöntämistä Kotikasvatusyhdistykselle sen toiminnan kannattamiseksi ja laajentamiseksi

koskeva ed. Ala-Kuljun y. m. anomusehdotus n:o 55 esitellään. Ed. Ala-Kulju ehdottaa anomusehdotuksen lähetettäväksi sivistysvaliokuntaan ja puhemies ilmoittaa, että puhemiesneuvostokin ehdottaa tämän asian lähettämistä sivistysvaliokuntaan.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi ja anomusehdotus lähetetään sivistysvaliokuntaan.

45) Toimenpiteitä siveellisyysolojen parantamiseksi

koskeva ed. Löthmanin y. m. anomusehdotus n:o 56 esitellään. Ed. Löthmanin ja puhemiesneuvoston yhtäpitävän ehdotuksen mukaisesti anomusehdotus lähetetään sivistysvaliokuntaan.

46) Arm. esityksen antamista laiksi, joka kieltäisi kiertelevän eläinten näyttelemisen

koskeva ed. Iida Yrjö-Koskisen y. m. anomusehdotus n:o 58 esitellään. Ed. Iida Yrjö-Koskinen ehdottaa anomusehdotuksen lähettämistä sivistysvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Sundblom: Det kan ju icke bestridas att det i enkammaren blifvit en vana, för att icke säga ovana, att petitionera allt möjligt. Den långa föredragningslista vi nu ha framför oss, bevisar riktigheten af mitt påstående. Alldeles säkert finnes bland mängden af initiativ åtskilliga, som icke hade behöft söka sig fram till landtdagen, utan som bordt förberedas och behandlas på annat sätt och på annat håll. Den fråga, som nu föreligger, tillhör enligt min tanke denna grupp af ärenden. Den är icke ny, och jag förstår nog den tanke, på hvilken den hvilar. Man vill förekomma djurplågeri vid förevisande af djur. Då ärendet senast förekom till behandling i utskott, förebragtes emellertid ingen egentlig utredning därom, att värkliga missförhållanden på detta område skulle gjort sig gällande. Vi ha ju Strafflagen, som bör tillämpas, så snart djurplågeri förekommer. Det finnes andra, vida svårare missförhållanden, som med större skäl kunde göras till föremål för landtdagsframställningar. Jag afser verksamma åtgärder till förekommande af djurplågeri vid slakt. Sådant djurplågeri förekommer ju allmänt i detta land.

På grund af hvad jag här anfört tillåter jag mig föreslå, att detta ärende icke måtte remitteras till utskott.

Ed. Inborr: Jag ber att få understöda hr Sundbloms förslag.

Ed. Iida Yrjö-Koskinen: Minun täytyy ihmetellä, että ed. Sundblomilla ei ole mitään tietoa tämän lain tarpeellisuudesta, kun juuri viime talvena pakkasten aikana kerrottiin sanomalehdissä, kuinka jalopeura kuoli pakkaseen Haapamäellä, ja joka vähänkin on ottanut selkoa näistä näyttelyistä, tietää, että niissä mitä suurinta eläinrääkkäystä harjoitetaan. Se olisi niin helposti poistettavissa lyhyellä ja eh-

dottomalla kiellolla. Sitäpaitsi tahdon huomauttaa ed. Sundblomille, että Ruotsissa, joka nyt kaikessa on meidän mallinamme, on juuri näinä aikoina tullut tykkänään kielto tämmöisille kiertäville eläinnäyttelyille.

Ed. Sundblom: Friherrinnan Yrjö-Koskinen har icke kunnat öfvertyga mig om att min uppfattning, i stort sedt, skulle vara oriktig. Det finnes andra områden, där skriande missförhållanden förekomma beträffande djurs behandling. Det vore större anledning för dem, som ifra för ett verksamt djurskydd, att taga dessa till tals och icke samla uppmärksamheten vid frågor af så underordnad betydelse som denna. Missförhållanden förkomma på alla områden, och jag har ingalunda menat, att djurplågeri vore uteslutet vid förevisning af djur. Men till föremål för landtdagsbehandling anser jag att frågan icke bör göras.

Ed. Iida Yrjö-Koskinen: Tämä on kysymys, jota eläinsuojelusystävien taholta on pitkät ajat hartaasti toivottu saatavan eduskuntaan, ja minä toivon, että ed. Sundblom ottaa esille ne muut puolet, jotka nyt ovat jääneet huomioon ottamatta.

Ed. Sundblom: Vid fjolårets landtdag gjordes till föremål för behandling en fråga, som i detta land diskuterats i oändlighet under många år. Den gällde vivisektionen. Det petitionsmemorial, som härom inlämnades, var besläktadt med föreliggande i så måtto, att någon utredning än mindre en öfvertygande sådan, af petitionären alls icke hade förebragts. Beträffande vivisektionsfrågan stannade också vederbörande utskott, efter sakkunniges hörande, enhälligt därvid, att den icke skulle till åtgärd föranleda.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Puhemiesneuvoston samaten kuin ed. Iida Yrjö-Koskisen ehdotusta vastaan, että asia lähetettäisiin sivistysvaliokuntaan, on ed. Sundblom muiden kannattamana ehdottanut anomusehdotuksen hylättäväksi. Näiden ehdotusten välillä on äänestettävä.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy puhemiesneuvoston ehdotuksen, äänestää »jaa»; jos »ei» voittaa, on anomusehdotus hylätty.

Äänestyksessä ovat jaa-äänet voitolla. Anomusehdotus siis lähetetään sivistysvaliokuntaan.

47) Määrärahan myöntämistä Suomen Eläinsuojeluksyhdistykselle eläinrääkkäyksen ehkäisemiseksi

koskeva ed. Halosen anomusehdotus n:o 59 esitellään. Ed. Halonen ehdottaa, että anomusehdotus lähetettäisiin sivistysvaliokuntaan, ja puhemies ilmoittaa, että myös puhemiesneuvosto ehdottaa asian lähettämistä sivistysvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Sundblom: Jag ber att på det varmaste få understöda denna petition, hvilken omfattar äfven föregående fråga. Jag torde härmed kunna öfvertyga friherrinnan Yrjö-Koskinen om att jag ingalunda är en motståndare till lagstadgadt djurskydd, utom tvärtom.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi ja anomusehdotus lähetetään sivistysvaliokuntaan.

48) Rauhoitettujen lintujen suojelemista tarkoittavaa lainsäädäntötoimenpidettä

koskeva ed. Iida Yrjö-Koskisen anomusehdotus n:o 60 esitellään ja lähetetään ed. Iida Yrjö-Koskisen ja puhemiesneuvoston yhtäpitäväin ehdotusten mukaisesti sivistysvaliokuntaan.

49) Musiikinneuvojain asettamista yleisen säveltaiteellisen kehityksen edistämiseksi

koskeva ed. E. S. Yrjö-Koskisen y. m. anomusehdotus n:o 61 esitellään ja lähetetään ed. E. S. Yrjö-Koskisen ja puhemiesneuvoston yhtäpitäväin ehdotusten mukaisesti sivistysvaliokuntaan.

50) Luonnon muistomerkkien suojelemista

koskeva ed. Liston y. m. anomusehdotus n:o 62 esitellään ja lähetetään ed. Liston ja puhemiesneuvoston yhtäpitäväin ehdotusten mukaisesti lakivaliokuntaan.

51) Määrärahan myöntämistä erinäisille voimistelu- ja urheiluliitoille

koskeva ed. Holstin y. m. anomusehdotus n:o 63 esitellään ja lähetetään ed. Holstin ja puhemiesneuvoston yhtäpitäväin ehdotusten mukaisesti sivistysvaliokuntaan.

52) Aistiviallisten hoidon ja kasvatuksen järjestämistä

koskeva ed. Pärssisen y. m. anomusehdotus n:o 64 esitellään ja lähetetään ed. Pärssisen ja puhemiesneuvoston yhtäpitäväin ehdotusten mukaisesti sivistysvaliokuntaan.

53) Ammattitaitoisen asiamiehen ottamista suomalaisten meijerituotteiden myymistä varten Venäjälle

koskeva ed. Bredenbergin y. m. anomusehdotus n:o 65 esitellään ja lähetetään ed. Bredenbergin ja puhemiesneuvoston yhtäpitäväin ehdotusten mukaisesti maatalousvaliokuntaan.

54) Kotimaisen kylvösiemenkaupan suojelemista ja vakaannuttamista

koskeva ed. Tulenheimon y. m. anomusehdotus n:o 66 esitellään ja lähetetään ed. Tulenheimon ja puhemiesneuvoston yhtäpitäväin ehdotusten mukaisesti maatalousvaliokuntaan.

55) Määrärahan myöntämistä maanviljelys- ja talousseuroille erinäisten sivuelinkeinojen edistämiseksi pienviljelijäin keskuudessa

koskeva ed. Latvan y. m. anomusehdotus n:o 67 esitellään ja lähetetään ed. Latvan ja puhemiesneuvoston yhtäpitäväin ehdotusten mukaisesti maatalousvaliokuntaan.

56) Valtion maanviljelystarkoituksiin harjoittaman lainausliikkeen uudestaan järjestämistä

koskeva ed. Pullisen y. m. anomusehdotus n:o 68 esitellään ja lähetetään ed. Pullisen ja puhemiesneuvoston yhtäpitäväin ehdotusten mukaisesti maatalousvaliokuntaan.

57) Uudisviljelyslainoiksi käytettävien valtiovarojen lisäämistä

koskeva ed. Sinkon y. m. anomusehdotus n:o 69 esitellään ja lähetetään ed. Sinkon ja puhemiesneuvoston yhtäpitäväin ehdotusten mukaisesti maatalousvaliokuntaan.

58) Valtiolainan ottamista »Suomen maalaisväestön asutusrahaston» vahvistamiseksi

koskeva ed. Ahmavaaran y. m. anomusehdotus n:o 70 esitellään ja lähetetään ed. Ahmavaaran ja puhemiesneuvoston yhtäpitäväin ehdotusten mukaisesti maatalousvaliokuntaan.

59) Obligationilainan ottamista kuntia varten viljelyskelpoisten maiden viljelykseen saattamiseksi

koskeva ed. Luopajärven y. m. anomusehdotus n:o 71 esitellään ja lähetetään ed. Luopajärven ja puhemiesneuvoston yhtäpitäväin ehdotusten mukaisesti maatalousvaliokuntaan.

60) Määrärahan myöntämistä helppokorkoisiksi lainoiksi kuntain maatilain ostoa varten

koskeva ed. Saarelaisen y. m. anomusehdotus n:o 72 esitellään ja lähetetään ed. Saarelaisen ja puhemiesneuvoston yhtäpitäväin ehdotusten mukaisesti maatalousvaliokuntaan.

61) Lainain myöntämistä maalaiskuntain tilattoman väestön lainakassoille

koskeva ed. Branderin y. m. anomusehdotus n:o 73 esitellään ja lähetetään ed. Branderin ja puhemiesneuvoston yhtäpitäväin ehdotusten mukaisesti maatalousvaliokuntaan.

62) Apurahan myöntämistä maanviljelys- ja talousseuroille maatalousneuvojain palkkaamiseksi

koskeva ed. Saarelaisen y. m. anomusehdotus n:o 74 esitellään ja lähetetään ed. Saarelaisen ja puhemiesneuvoston yhtäpitäväin ehdotusten mukaisesti maatalousvaliokuntaan.

63) Määrärahan myöntämistä Suomen Maanvuokraajainliitolle maanvuokraajain oikeusavustusta varten

koskeva ed. Marttilan y. m. anomusehdotus n:o 75 esitellään ja lähetetään ed. Marttilan ja puhemiesneuvoston yhtäpitäväin ehdotusten mukaisesti maatalousvaliokuntaan.

64) Valtioavun myöntämistä maanmieskoulujen rakennusavuiksi

koskeva ed. Kaskisen y. m. anomusehdotus n:o 76 esitellään ja lähetetään ed. Kaskisen ja puhemiesneuvoston yhtäpitäväin ehdotusten mukaisesti maatalousvaliokuntaan.

65) Määrärahan myöntämistä maanviljelys- ja talousseuroille pienviljelijäin opintoretkiä varten

koskeva ed. Saalastin y. m. anomusehdotuksen n:o 77 esitellään ja lähetetään ed. Saalastin ja puhemiesneuvoston yhtäpitäväin ehdotusten mukaisesti maatalousvaliokuntaan.

66) Torppain, lampuotitilain ja mäkitupa-alueitten lunastamisoikeuden ostoa sekä vuokralainsäädännön uudelleen järjestämistä

koskeva ed. Gyllingin y. m. anomusehdotus n:o 78 esitellään ja lähetetään ed. Gyllingin ja puhemiesneuvoston yhtäpitäväin ehdotusten mukaisesti maatalousvaliokuntaan.

67) Torpan y. m. vuokrauksesta 12 p:nä maaliskuuta 1909 annettujen asetusten ulottamista myöskin kirkollisviraston virkatalojen torppain ja mäkitupa-alueiden vuokraukseen

koskeva ed. Mäen y. m. anomusehdotus n:o 79 esitellään ja lähetetään ed. Mäen ja puhemiesneuvoston yhtäpitäväin ehdotusten mukaisesti maatalousvaliokuntaan.

68) Esityksen antamista 12 p:nä maaliskuuta 1909 torpan y. m. vuokrauksesta annetun asetuksen soveltamisesta aikaisempiin vuokrasuhteisiin koskevan asetuksen 5 §:n muuttamista

tarkoittava ed. Elorannan y. m. anomusehdotus n:o 80 esitellään ja lähetetään ed. Elorannan ja puhemiesneuvoston yhtäpitäväin ehdotusten mukaisesti maatalousvaliokuntaan.

69) Kruununpuistoissa y. m. kruununmailla olevien vuokraajien ja mäkitupalaisten oikeudellisen tilan parantamista

koskeva ed. Elorannan y. m. anomusehdotus n:o 81 esitellään ja lähetetään ed. Elorannan ja puhemiesneuvoston yhtäpitäväin ehdotusten mukaisesti maatalousvaliokuntaan.

70) Yhtiöitten ja sellaisten yksityisten, jotka harjoittavat puutavaraa raaka-aineena kuluttavaa teollisuutta, velvoittamista luovuttamaan viljelys- ja metsämaansa kunnille

koskeva ed. Elorannan y. m. anomusehdotus n:o 82 esitellään ja lähetetään ed. Elorannan ja puhemiesneuvoston yhtäpitäväin ehdotusten mukaisesti maatalousvaliokuntaan.

71) Rahaston perustamista uudisasutuksen edistämiseksi kruununmailla erinäisissä Oulun läänin kunnissa

koskeva ed. Halosen anomusehdotus n:o 83 esitellään ja lähetetään ed. Halosen ja puhemiesneuvoston yhtäpitäväin ehdotusten mukaisesti maatalousvaliokuntaan.

72) Määrärahan myöntämistä toimenpiteitä varten metsärajan alenemisen ehkäisemiseksi Lapin kihlakunnassa

koskeva ed. Halosen anomusehdotus n:o 84 esitellään. Ed. Halonen ehdotta sen lähetettäväksi maatalousvaliokuntaan ja puhemies ilmoittaa, että puhemiesneuvosto ehdottaa tämän asian lähetettäväksi talousvaliokuntaan.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi ja anomusehdotus lähetetään talousvaliokuntaan.

73) Viljelyskelpoisten kruununmaitten asuttamista

koskeva ed. Nurmelan y. m. anomusehdotus n:o 85 esitellään ja lähetetään ed. Nurmelan ja puhemiesneuvoston yhtäpitäväin ehdotusten mukaisesti maatalousvaliokuntaan.

74) Nautakarjatuberkulosin vastustamista ja sen tuottaman vahingon korvaamista

koskeva ed. Kokon y. m. anomusehdotus n:o 86 esitellään ja lähetetään ed. Kokon ja puhemiesneuvoston yhtäpitäväin ehdotusten mukaisesti maatalousvaliokuntaan.

75) Tarttuvain kotieläintautien ehkäisemistä

koskeva ed. Kokon ja Pehkosen anomusehdotus n:o 87 esitellään ja lähetetään ed. Kokon ja puhemiesneuvoston yhtäpitäväin ehdotusten mukaan maatalousvaliokuntaan.

76) Komitean asettamista kotiteollisuustyöväen aseman suojaamiseksi tarvittavain toimenpiteiden tutkimista varten

koskeva ed. Kiiskisen y. m. anomusehdotus n:o 88 esitellään ja lähetetään ed. Kiiskisen ja puhemiesneuvoston yhtäpitäväin ehdotusten mukaisesti työväenasiainvaliokuntaan.

77) Tilastollisen tutkimuksen toimittamista vaatetustyöläisten työoloista

koskeva ed. Kiiskisen y. m. anomusehdotus n:o 89 esitellään ja lähetetään ed. Kiiskisen ja puhemiesneuvoston yhtäpitäväin ehdotusten mukaisesti työväenasiainvaliokuntaan.

78) Tilastollisen tutkimuksen toimittamista Suomen metsätyöläisten oloista

koskeva ed. Törmän ja Laakkosen anomusehdotus n:o 90 esitellään ja lähetetään ed. Törmän ja puhemiesneuvoston yhtäpitäväin ehdotusten mukaisesti työväenasiainvaliokuntaan.

79) Tilastollisen tutkimuksen toimeenpanemista Suomen tie- ja vesirakennusten ylihallituksen alaisten rakennustyöläisten palkoista y. m.

koskeva ed. O. Ikosen y. m. anomusehdotus n:o 91 esitellään ja lähetetään ed. Ikosen ja puhemiesneuvoston yhtäpitäväin ehdotusten mukaisesti työväenasiainvaliokuntaan.

80) Valtioavun myöntämistä Suomen tie- ja vesirakennustyöläisten liiton sairasapurahastolle

koskeva ed. O. Ikosen y. m. anomusehdotus n:o 92 esitellään ja lähetetään ed. O. Ikosen ja puhemiesneuvoston yhtäpitäväin ehdotusten mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

81) Valtion kannatusavun myöntämistä niille työväenammattijärjestöille, jotka ensi talven aikana järjestävät työttömäin avustusta

koskeva ed. Jalavan y. m. anomusehdotus n:o 93 esitellään ja lähetetään ed. Jalavan ja puhemiesneuvoston yhtäpitäväin ehdotusten mukaisesti työväenasiainvaliokuntaan.

82) Suomen Pankin hoitoon jätettävän rahaston perustamista yleisen työkyvyttömyys- ja vanhuusvakuutuksen toteuttamiseksi

koskeva ed. Holstin y. m. anomusehdotus n:o 94 esitellään ja ehdottaa ed. Holsti sen lähettämistä työväenasiainvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Sundblom: Med anledning af de framställda petitionsförslaget ber jag att redan nu få uttala min odelade anslutning till det samma. Landtdagen har tidigare behandlat frågan om ålderdomsförsäkring, en fråga som jag för min del anser vara en af de allra viktigaste sociala, som landtdagen behandlat. Äfven det har naturligtvis blifvit på långbänken. Regeringen har tagit lika liten befattning med detta spörsmål som med en mängd andra. Det synes mig vara fullt riktigt, att landtdagen nu och framdeles anvisar afsevärda belopp för bildande af en fond för att möta de stora kraf, som ålderdomsförsäkringen ställer på staten, då den i sinom tid skall genomföras. Jag hoppas att landtdagen anvisar ett rundligt belopp för främjande af detta behjärtansvärda ändamål.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi ja anomusehdotus lähetetään työväenasiainvaliokuntaan.

83) Yhdysliikkeen aikaansaamista Sotkamon ja Kuhmoniemen vesistöjen välillä

koskeva ed. Partasen y. m. anomusehdotus n:o 95 esitellään ja lähetetään ed. Partasen ja puhemiesneuvoston yhtäpitäväin ehdotusten mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

84) Tutkimuksen toimittamista Siikajoen ja sen sivujokien perkausta varten, huomioon ottaen maanviljelyksen, lauttauksen ja mahdollisen höyryvenheliikkeen hyödyn

koskeva ed. Saalastin y. m. anomusehdotus n:o 96 esitellään ja lähetetään ed. Saalastin sekä puhemiesneuvoston yhtäpitäväin ehdotusten mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

85) Määrärahan myöntämistä Vääräjoen perkaamista varten

koskeva ed. Kallion ja Saalastin anomusehdotus n:o 97 esitellään ja lähetetään ed. Kallion ja puhemiesneuvoston yhtäpitäväin ehdotusten mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

86) Määrärahan myöntämistä Saijanjoen perkaukseen

koskeva ed. Kokon ja Pykälän anomusehdotus n:o 98 esitellään ja lähetetään ed. Kokon ja puhemiesneuvoston yhtäpitäväin ehdotusten mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

87) Määrärahan myöntämistä kulkuväylän syventämiseksi Vuoksessa

koskeva ed. Pykälän ja Kokon anomusehdotus n:o 99 esitellään ja lähetetään ed. Kokon ja puhemiesneuvoston yhtäpitäväin ehdotusten mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

88) Vuoksen vesistön laskemista

koskeva ed. Pullisen anomusehdotus n:o 100 esitellään ja lähetetään ed. Pullisen ja puhemiesneuvoston yhtäpitäväin ehdotusten mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

89) Viipurin läänissä olevan n. k. Konnunsuon kuivattamista valtion kustannuksella

koskeva ed. Pullisen y. m. anomusehdotus n:o 101 esitellään ja lähetetään ed. Pullisen ja puhemiesneuvoston yhtäpitäväin ehdotusten mukaisesti maatalousvaliokuntaan.

90) Tutkimuksen toimittamista Ylä-Kivijärven tulvaveden pinnan alentamiseksi

koskeva ed. Sinkon ja Paavolaisen anomusehdotus n:o 102 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ja ed. Sinkon yhtäpitäväin ehdotusten mukaisesti maatalousvaliokuntaan.

91) Rautatien rakentamista Porin kaupungista Kankaanpään kautta Haapamäen asemalle

koskeva ed. Grönvallin ja Latvan y. m. anomusehdotus n:o 103 esitellään ja lausuu siitä Ed. Latva: Minä ehdottaisin, että asetettaisiin rautatievaliokunta ja että tämä anomusehdotus lähetettäisiin sinne valmisteltavaksi.

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa tämän asian lähettämistä valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Talas: Kuten tunnettu päätti eduskunta viime vuonna hyljätä tehdyt rautatieanomukset. Niissä olosuhteissa, jotka vaikuttivat, että eduskunta tämän päätöksensä teki, ei liene tapahtunut mitään sellaisia muutoksia, jotka aiheuttaisivat toisellaisen päätöksen tälla kertaa. Onhan eduskunta aikaisemmin jo puolestansa päättänyt uusia ratoja, joiden yhteenlaskettu pituus olisi 740 kilometriä ja yhteenlaskettu kustannusarvio 76 miljoonaa markkaa, ja tästä suuresta ohjelmasta lienee ainoastaan hyvin pieni osa alulle pantu. Näin ollen ei missään tapauksessa voida ajatellakaan, että eduskunta voisi puolestansa päättää uusia ratoja rakennettaviksi. Anomusten lähettäminen valiokuntaan olisi siis aivan turhaa ja hyödytöntä. Rohkenen sentähden ehdottaa, että tämä anomus hyljättäisiin.

Ed. Sopanen: Minä ainoastaan lyhyesti kannatan ed. Talaan ehdotusta.

Ed. Leivo: Minä pyydän kannattaa ed. Latvan tekemää ehdotusta.

Ed. Saha: Pyydän kannattaa ed. Latvan tekemää ehdotusta sitä suuremmalla syyllä kun täällä ehdotetaan, että saataisiin sitoumukset kunnilta pakkoluovutuskustannuksista.

Ed. Latva: Minä pyytäisin vielä huomauttaa, että rautatievaliokunnan asettaminen olisi tarpeellista myöskin 108:nen tässä päiväjärjestyksessä olevan asian eli ed. Arokallion anomusehdotuksen n:o 120 takia.

Ed. Grönvall: Pyydän myöskin huomauttaa, että armollisia esityksiä on myöskin odotettavissa, vaan valtiovarainvaliokunta tuskin ehtinee näitäkään käsittelemään. Kannatan siis rautatievaliokunnan asettamista.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s: Puhemiesneuvoston ehdotusta vastaan, että asia lähetettäisiin valtiovarainvaliokuntaan, on tehty kaksi ehdotusta. Ed. Latva on ehdottanut, eräitten toisten kannattamana, että asia lähetettäisiin erityiseen, asetettavaan rautatievaliokuntaan. Ja toiselta puolen on ed. Talas ed. Sopasen kannattamana ehdottanut anomusehdotuksen hylättäväksi.

Mitä tulee menettelytapaan äänestettäessä, olisi mielestäni ensiksi äänestettävä näiden eri valiokuntiin lähettämistä koskevain ehdotusten välillä, ja sitten se niistä, joka voittaa, asetettava hylkäämisehdotusta vastaan.

Puhemiehen selonteko ja ehdotettu menettelytapa hyväksytään.

Äänestykset ja päätös:

1) Joka tässä äänestyksessä hyväksyy puhemiesneuvoston ehdotuksen, äänestää »jaa»; jos »ei» voittaa, on ed. Latvan ehdotus siinä kohdin hyväksytty.

Äänestyksessä annetaan 100 jaa- ja 66 ei-ääntä; siis on vastaesitykseksi hyväksytty puhemiesneuvoston ehdotus.

2) Joka hyväksyy puhemiesneuvoston ehdotuksen, äänestää »jaa», jos »ei» voittaa, on anomusehdotus hylätty.

Äänestyksessä ovat ei-äänet voitolla; anomusehdotus on siis hylätty.

Puheenvuoron saatuansa lausuu

Ed. H e d b e r g: Vi hafva ännu järnvägspetitioner på föredragningslistan, och dessutom finnas sådana järnvägspetitioner, som ännu icke alls äro upptagna på listan. Vi hafva således flere järnvägsfrågor, i hvilka vi skola besluta. Nu förhåller det sig ju så, att landtdagen torde med all säkerhet få en regeringsproposition rörande järnvägsbyggnader, d. v. s. byggandet af Raasuli—Hiitola banan. Det är en vecka sedan senaten i Petersburg anhållit att få göra denna proposition, och då blir ju landtdagen tvungen att tillsätta ett järnvägsutskott. Vore det icke lämpligare att lämna dessa järnvägspetitioner beroende, tills vi få se om en proposition kommer, som föranleder tillsättandet af ett järnvägsutskott.

P u h e m i e s: Jag ber få framhålla, att några järnvägspetitioner ännu icke blifvit föredragna utom den som senast afböjdes. (Pyydän huomauttaa että muita rautatieanomusehdotuksia kuin se, joka äsken hylättiin, ei vielä ole esitelty.)

92) Rautatien rakentamista Kokkolan kaupungista Suolahteen

koskeva ed. Warvikon ja E. Saaren anomusehdotus n:o 104 esitellään, ja ehdottaa ed. Warvikko sen lähetettäväksi valtiovarainvaliokuntaan.

Puheenvuoron saatuaan lausuvat

Ed. T a l a s: Ehdotan että anomus ehdotus hylättäisiin.

Ed. S o p a n e n: Kannatan ed. Talaan ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s: Puhemiesneuvosto on ehdottanut asian lähettämistä valtiovarainvaliokuntaan. Tätä puhemiesneuvoston tekemää ja myös ed. Warvikon kannattamaa ehdotusta vastaan on ed. Talas ed. Sopasen kannattamana tehnyt sen ehdotuksen, että anomusehdotus hylättäisiin. Näitten ehdotusten välillä on siis äänestettävä.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy puhemiesneuvoston ehdotuksen, äänestää »jaa»; jos »ei» voittaa on anomusehdotus hylätty.

Äänestyksessä ovat ei-äänet voitolla; anomusehdotus on siis hylätty.

93) Rautatien rakentamista Kangasalan asemalta Lahden kaupunkiin

koskeva ed. Linnan y. m. anomusehdotus n:o 10 esitellään. Ed. Linna ehdottaa sen lähetettäväksi valtiovarainvaliokuntaan ja puhemies ilmoittaa sen johdosta että puhemiesneuvostokin ehdottaa asian lähetettäväksi valtiovarainvaliokuntaan.

Puheenvuoron saatuaan lausuvat

Ed. T a l a s: Ehdotan, että anomusehdotus hylättäisiin.

Ed. K a l l i o: Minä kannatan ed. Talaan ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s: Puhemiesneuvoston ehdotusta vastaan on ed. Talas ehdottanut anomusehdotuksen hylättäväksi ja saanut kannatusta. Näitten kahden ehdotuksen välillä on siis äänestettävä.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy puhemiesneuvoston ehdotuksen, äänestää »jaa»; jos »ei» voittaa, on anomusehdotus hylätty.
Äänestyksessä ovat ei-äänet voitolla; anomusehdotus on siis hylätty.

94) Rautatien rakentamista Vilppulan asemalta Päijänteen rannalle

koskeva ed. E. S. Yrjö-Koskisen ja Tulenheimon anomusehdotus n:o 106 esitellään.

Siitä lausuvat

Ed. E. S. Y r j ö - K o s k i n e n: On turhaa tätä lukea. Eduskunnan rautatienteurastajat nousevat ja tappavat sen. Tämän allekirjoittajat ovat Antti Tulenheimo ja E. S. Yrjö-Koskinen.

P u h e m i e s: Puhemiesneuvosto ehdottaa asian valtiovarainvaliokuntaan.

K a l l i o: Pyydän ehdottaa anomusehdotuksen hylättäväksi.

Ed. L i s t o: Minä pyydän alistaa niille, joilla on näitä rautatiealotteita ja jotka jo ovat olleet tilaisuudessa näkemään, minkä kohtalon ovat saaneet ne rautatiealotteet, joita tähän asti on käsitelty, eikö ajan voittamiseksi olisi aihetta, että he kukin vuorostaan peruuttaisivat anomusehdotuksensa.

Ed. T a l a s: Kannatan ed. Kallion ehdotusta.

Ed. M a n n e r: Minäkin voin yhtyä kannattamaan tämän ehdotuksen hylkäämistä. Teen sen sentakia, kun ed. Yrjö-Koskinen on näyttänyt olevansa kuolemanrangaistuksen erityinen ihailija; ja tässä on nyt tilaisuus panna oikeen pikaoikeus käyntiin.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s: Puhemiesneuvoston ehdotusta vastaan, että anomusehdotus lähetettäisiin valtiovarainvaliokuntaan, on ed. Kallio ehdottanut sen hylättäväksi ja saanut tähän kannatusta. Näitten kahden ehdotuksen välillä on äänestettävä.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy puhemiesneuvoston ehdotuksen, äänestää »jaa»; jos »ei» voittaa, on anomusehdotus hylätty.
Äänestyksessä ovat ei -äänet voitolla; anomusehdotus on siis hylätty.

95) Tutkimuksen toimeenpanemista Lahdesta Päijänteen länsipuolitse Jyväskylään rakennettavaa rautatietä varten

koskeva ed. E. S. Yrjö-Koskisen ja Tulenheimon anomusehdotus n:o 107 esitellään ja lausuu siitä puheenvuoroa käyttäen

Ed. E. S. Y r j ö - K o s k i n e n: Minä voin peruuttaa tämän anomusehdotuksen.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s: Keskustelun kuluessa on anomusehdotuksentekijä ed. E. S. Yrjö-Koskinen tosin peruuttanut anomusehdotuksensa, mutta sen allekirjoittajana on myöskin ed. Tulenheimo, jotenka tätä peruutusta ei voida ottaa varteen. Puhemiesneuvosto ehdottaa asian lähetettäväksi valtiovarainvaliokuntaan ja kun ei mitään muutakaan ehdotusta asiassa ole tehty, kuin tämä puhemiesneuvoston ehdotus, niin asia siis lähetettänee valtiovarainvaliokuntaan?

Tämän johdosta lausuvat

Ed. T a l a s: Minä pyytäisin saada huomauttaa, että tätä anomusta ei ole eduskunnalle esitelty, sillä ed. Yrjö-Koskinen ilmoitti ainoastaan, että hän peruuttaa sen, mutta ei lukenut eikä ilmoittanut, mitä anomusehdotus sisältää.

Ed. W i i k: Om jag icke alldeles orätt erinrar mig, torde tidigare i slika fall ha ansetts att ett petitionsförslag blifvit tillbakataget, om en af undertecknarna därom anmält och de öfriga undertecknarna icke gjort någon anmärkning häremot. Jag hemställer om icke detta förfarande äfven nu borde iakttagas.

Ed. A r o k a l l i o: Minun nähdäkseni herra puhemiehen tulkinta on aivan oikea.

Ed. T o k o i: Minun käsittääkseni ed. Talaan lausunto oli oikea, koska edustajan on persoonallisesti anomusehdotuksensa esitettävä ja sitä ei ole kukaan persoonallisesti täällä esittänyt. Siis anomusehdotusta ei ole olemassa.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi:

P u h e m i e s: Työjärjestyksen 20 §:n mukaan ovat anomusehdotukset kirjallisesti laadittuina annettavat sihteerille ja Valtiopäiväjärjestyksen 47 §:n mukaan tulee puhemiehen esitellä asiat. Niin on tämänkin anomusehdotuksen kanssa menetelty; se on asianomaisessa järjestyksessä jätetty ja puhemies on nyt sen täällä esitellyt, jotenka minun täytyy edelleenkin pysyä lausumassani mielipiteessä.

Vielä puheenvuoroa käyttäen lausuvat

Ed. T a l a s: Minä puolestani en saata katsoa, että se muoto, jota on noudatettu tähän asti ja joka on ollut siinä että yksi anomusehdotuksen allekirjoittajista on jossain määrin, vaikkapa hyvinkin lyhyesti, tehnyt selkoa anomusehdotuksen sisällyksestä, on ollut aivan turha, vaan luulen puolestani, että tarkoitus on ollut, että siten eduskunnalle on saatettava jonkunlainen tieto anomusehdotuksen sisällyksestä. En sentähden katso että eduskunnan tulisi tyytyä herra puhemiehen selitykseen, vaan rohkenen ehdottaa, että asia lähetettäisiin perustuslakivaliokuntaan.

Ed. A h m a v a a r a: Minä hyväksyn puhemiehen käsityksen asiassa, ja minusta tuntuu, että mennään liian pitkälle muotoasioissa, jos tämmöinen kysymys lähetetään perustuslakivaliokuntaan. Siellä on tärkeämpiä tehtäviä kuin tämmöinen pikkuasia. Eihän tässä asiallisesti ole eroa, sillä meneekö anomusehdotus valtiovarainvaliokuntaan ja siellä edelleen viruu niin kauvan että valiokunta ilmoittaa, ettei se ole ennättänyt sitä käsitellä, vai hylätäänkö se nyt.

Keskutelu julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s: Sitä vaatimusta, että eduskunta ei tyytyisi puhemiehen toimenpiteeseen, ei ole kannatettu; se siis on rauennut. Mitä tulee anomusehdotukseen n:o 107, niin se lähetettänee valtiovarainvaliokuntaan?

Anomusehdotus lähetetään v a l t i o v a r a i n v a l i o k u n t a a n.

96) Tutkimuksen toimeenpanemista rannikkoradan rakentamista varten Helsingistä Viipuriin

koskeva ed. Kykklingin anomusehdotus n:o 108 esitellään.

Siitä lausuu puheenvuoroa käyttäen

Ed. H u l t i n: Koska näyttää siltä, että lehti nyt on kääntynyt, uskallan ottaa sen hyväksi enteeksi ja pyydän siis saada nimenomaan esittää anomuksen, joka koskee tutkimuksen toimeenpanemista rannikkoradan rakentamista varten Helsingistä Viipuriin. Siltä varalta, että eduskunta kuitenkin aikoisi jatkaa joukkomurhiaan, pyydän lieventävänä asianhaarana esittää, ettei tässä ole kysymys rautatien rakentamisestä, vaan ainoastaan ratalinjan tutkimisesta. Ehdotan, että anomus lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

P u h e m i e s: Puhemiesneuvostokin ehdottaa asian valtiovarainvaliokuntaan.

Ed. K a l l i o: Pyydän ehdottaa anomusehdotuksen hylättäväksi.

Ed. L u o p a j ä r v i: Pyydän kannattaa ed. Kallion tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s: Puhemiesneuvoston ehdotusta vastaan on ed. Kallio ehdottanut anomusehdotuksen hylättäväksi ja saanut kannatusta. Näiden ehdotusten välillä on siis äänestettävä.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy puhemiesneuvoston ehdotuksen, äänestää »jaa»; jos »ei» voittaa, on anomusehdotus hylätty.
Äänestyksessä ovat ei-äänet voitolla; anomusehdotus on siis hylätty.

97) Rautatielinjan tutkimista ja rautatien rakentamista Riihimäeltä Auran asemalle

koskeva ed. Isakssonin y. m. anomusehdotus n:o 109 esitellään ja lausuu siitä

Ed. Hedberg: Jag ber att få föreslå att denna järnvägspetition bordlägges tills det har blifvit kändt om proposition angående Raasuli—Hiitola banan blir sänd till landtdagen eller icke och måhända kräfver tillsättande af järnvägsutskott.

Ed. Bredenberg: Jag understöder hr Hedberg.

Puhemies: Pöydällepanoa on vaadittu ja sitä on kannatettu. Tämä kysymys pöydällepanosta on siis ensin ratkaistava.

Äänestys ja päätös:

Joka tahtoo jatkaa asian asiallista käsittelyä, äänestää »jaa»; jos »ei» voittaa, on ed. Hedbergin ehdotus hyväksytty.
Äänestyksessä ovat jaa-äänet voitolla. Eduskunta siis on päättänyt jatkaa asian asiallista käsittelyä ja ed. Hedbergin ehdotus on hylätty.

Itse asiasta puheenvuoron saatuaan lausuvat

Ed. Talas: Ehdotan että anomusehdotus hylättäisiin.

Ed. Sopanen: Minä kannatan ed. Talaan ehdotusta.

Keskustelu asiasta julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Puhemiesneuvoston ehdotusta vastaan on ed. Talas ehdottanut anomusehdotuksen hylättäväksi ja tätä on kannatettu. On siis äänestettävä puhemiesneuvoston ehdotuksen ja ed. Talaan ehdotuksen välillä.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy puhemiesneuvoston ehdotuksen, äänestää »jaa»; jos »ei» voittaa on anomusehdotus hylätty.
Äänestyksessä ovat ei-äänet voitolla; anomusehdotus on hylätty.

98) Rautatielinjan tutkimista linjalla Salo—Riihimäki

koskeva ed. Kilpeläisen y. m. anomusehdotus n:o 110 esitellään. Ed. Kilpeläinen ehdottaa, että anomusehdotus lähetettäisiin valtiovarainvaliokuntaan ja puhemies ilmoittaa, että puhemiesneuvostokin puoltaa asian valtiovarainvaliokuntaan lähettämistä.

Ed. Talas: Ehdotan että anomusehdotus hylätään.

Ed. Railo: Kannatan ed. Talaan ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Puhemiesneuvoston ehdotusta vastaan on ed. Talas ehdottanut anomusehdotuksen hylättäväksi. Näiden ehdotusten välillä on siis äänestettävä.

Äänestys ja päätös:

Se joka hyväksyy puhemiesneuvoston ehdotuksen, äänestää »jaa»; jos »ei» voittaa on anomusehdotus hylätty.
Äänestyksessä ovat ei-äänet voitolla; anomusehdotus on siis hylätty.

99) Rautatielinjan tutkimista Paimion asemalta Riihimäelle ja armollisen esityksen antamista mainitun radan rakentamisesta

koskeva ed. Rannikon y. m. anomusehdotus n:o 111 esitellään ja lausuu siitä

Ed. Rannikko: Pyydän kunnioittaen ehdottaa, että eduskunta lähettäisi tämän anomusehdotuksen valtiovarainvaliokuntaan, ettei ed. E. S. Yrjö-Koskisen anomusehdotus joutuisi siellä yksinään olemaan.

Puhemies: Puhemiesneuvosto myöskin ehdottaa asian valtiovarainvaliokuntaan lähettämistä.

Ed. Sopanen: Minä ehdotan tämän anomusehdotuksen hylättäväksi.

Ed. Railo: Minä kannatan ed. Sopasen ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Puhemiesneuvoston ehdotusta vastaan on ed. Sopanen ehdottanut hylkäämistä ja tätä on kannatettu. Näiden ehdotusten välillä on siis äänestettävä.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy puhemiesneuvoston ehdotuksen, äänestää »jaa»; jos »ei» voittaa, on anomusehdotus hylätty.

Äänestyksessä ovat ei-äänet voitolla; anomusehdotus on siis hylätty.

100) Rautatielinjan tutkimista suunnalla Järvenpää—Mäntsälä—Pukkila—Orimattila—Elimäki—Koria

koskeva ed. Walkaman y. m. anomusehdotus n:o 112 esitellään; ja ehdottaa ed. Walkama anomusehdotuksen lähetettäväksi valtiovarainvaliokuntaan.

Puhemies: Puhemiesneuvosto puoltaa myöskin asian lähettämistä valtiovarainvaliokuntaan.

Ed. Lylykorpi: Ehdotan anomusehdotuksen hylättäväksi.

Ed. Luopajärvi: Kannatan ed. Lylykorpea.

Keskutselu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Puhemiesneuvoston ehdotusta vastaan on ed. Lylykorpi ehdottanut anomusehdotuksen hylättäväksi ja saanut kannatusta Näiden ehdotusten välillä on siis äänestettävä.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy puhemiesneuvoston ehdotuksen äänestää »jaa»; jos »ei» voittaa on anomusehdotus hylätty.

Äänestyksessä ovat ei-äänet voitolla ja anomusehdotus on siis hylätty.

101) Rautatielinjan Helsinki—Porvoo—Koria tutkimista

koskeva ed. Strömbergin anomusehdotus n:o 113 esitellään. Ed. Strömberg ehdottaa asian lähetettäväksi valtiovarainvaliokuntaan ja puhemies ilmoittaa että myöskin puhemiesneuvosto ehdottaa asian lähetettäväksi valtiovarainvaliokuntaan.

Ed. Luopajärvi: Ehdotan anomusehdotuksen hylättäväksi.

Ed. Lylykorpi: Kannatan tehtyä ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Puhemiesneuvoston ehdotusta vastaan on ed. Luopajärvi ehdottanut anomusehdotuksen hylättäväksi ja saanut kannatusta. Näiden ehdotusten välillä on siis äänestettävä.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy puhemiesneuvoston ehdotuksen äänestää »jaa»; jos »ei» voittaa on anomusehdotus hylätty.

Äänestyksessä ovat ei-äänet voitolla. Anomusehdotus on siis hylätty.

102) Rautatielinjan tutkimista Risteen asemalta Loimaan asemalle

koskeva ed. Sjöstedt-Jussilan y. m. anomusehdotus n:o 114 esitellään. Ed. Sjöstedt-Jussila ehdottaa anomusehdotuksen lähetettäväksi valtiovarainvaliokuntaan ja puhemies ilmoittaa, että puhemiesneuvosto puoltaa asian lähettämistä valtiovarainvaliokuntaan.

Ed. Manner: Ei tällä ed. Sjöstedt-Jussilan linjalla toistaiseksi tarvita rautatietä, kun siellä on hyvät maantiet ja riskit hevoset. Ehdotan anomusehdotuksen hylättäväksi.

Ed. Lohi: Kannatan tehtyä hylkäämisehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Puhemiesneuvoston ehdotusta vastaan ed. Manner on ehdottanut anomusehdotuksen hylättäväksi ja saanut kannatusta. Näiden ehdotusten välillä on äänestettävä.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy puhemiesneuvoston ehdotuksen äänestää »jaa»; jos »ei» voittaa on anomusehdotus hylätty.

Äänestyksessä ovat ei-äänet voitolla ja anomusehdotus on siis hylätty.

103) Rautatielinjan tutkimista Nurmeksesta Kuhmoniemen kirkolle

koskeva ed. Pulkkisen y. m. anomusehdotus n:o 115 esitellään. Ed. Pulkkinen ehdottaa sen lähettämistä valtiovarainvaliokuntaan ja puhemies ilmoittaa, että puhemiesneuvostokin ehdottaa anomusehdotuksen lähetettäväksi valtiovarainvaliokuntaan.

Ed. Jäykkä: Ehdotan anomusehdotuksen hylättäväksi.

Ed. Ahmavaara: Kannatan hylkäämisehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Puhemiesneuvoston ehdotusta vastaan, että anomusehdotus lähetettäisiin valtiovarainvaliokuntaan, on ed. Jäykkä ehdottanut anomusehdotuksen hylättäväksi ja saanut kannatusta. Näitten ehdotusten välillä on äänestettävä.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy puhemiesneuvoston ehdotuksen, äänestää »jaa»; jos »ei» voittaa on anomusehdotus hylätty.

Äänestyksessä ovat ei-äänet voitolla; anomusehdotus on siis hylätty.

104) Rautatien rakentamista Kajaanin kaupungista Ristijärven ja Hyrynsalmen kautta Kiantojärvelle Suomussalmella

koskeva ed. Pulkkisen y. m. anomusehdotus n:o 116 esitellään; ja lausuu siitä

Ed. Pulkkinen: Tämä rautatieanomus on luullakseni kaikkein vanhimpia näistä ehdotuksista; senvuoksi ehdotan että asia menee valtiovarainvaliokuntaan.

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa myöskin asian valtiovarainvaliokuntaan.

Ed. Talas: Ehdotan että anomusehdotus hylättäisiin.

Ed. Railo: Kun anomusehdotus kuuluu olevan niin vanha, niin yhdyn kannattamaan ed. Talaan ehdotusta että se hylättäisiin.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Puhemiesneuvoston ehdotusta vastaan on ed. Talas ehdottanut anomusehdotuksen hylättäväksi ja saanut kannatusta. Niiden ehdotusten välillä on äänestettävä.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy puhemiesneuvoston ehdotuksen äänestää »jaa»; jos »ei» voittaa, on anomusehdotus hylätty.

Äänestyksessä ovat ei-äänet voitolla; anomusehdotus on siis hylätty.

105) Tutkimuksen toimeenpanemista rautatietä varten Rovaniemeltä Lappiin

koskeva ed. Halosen y. m. anomusehdotus n:o 117 esitellään. Ed. Halonen ehdottaa sen lähetettäväksi valtiovarainvaliokuntaan ja puhemies ilmoittaa että puhemiesneuvostokin ehdottaa asian lähetettäväksi valtiovarainvaliokuntaan.

Ed. Talas: Ehdotan että anomusehdotus hylättäisiin.

Ed. Sopanen: Kannatan ed. Talaan ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Puhemiesneuvoston ehdotusta vastaan on ed. Talas ehdottanut että anomusehdotus hylättäisiin ja saanut kannatusta. Näitten ehdotusten välillä on siis äänestettävä.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy puhemiesneuvoston ehdotuksen, äänestää »jaa»; jos »ei» voittaa on anomusehdotus hylätty.

Äänestyksessä ovat ei-äänet voitolla; anomusehdotus siis on hylätty.

106) Valtion avustuksen myöntämistä Helsingistä Pusulaan rakennettavaa rautatietä varten

koskeva ed. Hallsténin y. m. anomusehdotus n:o 118 esitellään; ja lausuu siitä

Ed. Hallstén: Koska tämä anomusehdotus eroaa edellisistä siinä kohden, että siinä pyydetään ainoastaan valtioavun myöntämistä, rohkenen kunnioittaen ehdottaa, että se lähetettäisiin valtiovarainvaliokuntaan.

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa myös asiaa lähetettäväksi valtiovarainvaliokuntaan.

Ed. Lylykorpi: Ehdotan anomusehdotuksen hylättäväksi.

Ed. Talas: Minä puolestani pyydän saada puolustaa, että tämä anomusehdotus lähetetään valtiovarainvaliokuntaan, sillä ne syyt, jotka aiheuttivat, että aikaisemmat ehdotukset olivat hylättävät, eivät suinkaan ole olemassa tämän ehdotuksen suhteen. Niinkuin jo täällä huomautettiin, pyydetään tässä avustusta yksityistä rataa varten.

Ed. Leivo: Minä pyydän kannattaa ed. Lylykorven tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Puhemiesneuvoston ehdotusta vastaan on ed. Lylykorpi ehdottanut anomusehdotuksen hylättäväksi ja saanut kannatusta. Niitten ehdotusten välillä on siis äänestettävä.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy puhemiesneuvoston ehdotuksen, äänestää »jaa»; jos »ei» voittaa, on anomusehdotus hylätty.

Äänestyksessä ovat ei-äänet voitolla; anomusehdotus siis on hylätty.

107) Valtioavun myöntämistä Hämeenlinnan kaupungista Päijänteen rantaan rakennettavaa yksityistä rautatietä varten

koskeva ed. Holstin y. m. anomusehdotus n:o 119 esitellään; ja lausuu siitä

Ed. Holsti: Kyllä on kieltämättä tragiikkaa siinä, että joutuu pitämään Suomen kansan eduskunnassa neitsytpuheensa tähän aikaan vuorokaudesta ja sellaisen tappamishengen vallitessa tässä arvoisassa eduskunnassa. Tämä pakottaa minut palauttamaan mieliin erään historiallisen hetken Saksan valtiopäivillä. Puhujana esiintyi August Bebel, henkilö, josta tämän arvoisan eduskunnan vasemmisto tietää, että hän oli erinomainen sosialisti ja josta oikeisto tietää, että hän kuoli rikkaana miehenä. (Vasemmalta: Asiaan! Asiaan!) Minä en tahdo poiketa asiasta, vaikka vasemmistosta niin huudetaan, sillä korttini ei suinkaan ole sekaisin, vaikka ääneni onkin hiukan käheä. Tämä mainio mies — minä tunnustan sen vasemmistolle — lausui Saksan valtiopäivillä kerran näin: Jos tämä eduskunta on järkevä, niin se menettelee, niinkuin minä haluan, jonka johdosta puhemies huomautti hänelle, että eduskunta on aina järkevä. Minulla ei ollenkaan ole syytä mennä epäilemään, etteikö tämäkin eduskunta olisi järkevä. Senpä vuoksi minä rohkenen lyhyesti ottaa sen asian esille, josta tässä on lähinnä kysymys.

Ed. Hallstén on täällä aivan oikein huomauttanut, että se asia, josta hän oli tehnyt anomusehdotuksen, poikkeaa perusteellisesti niistä edellisistä, jotka sellaisella riemulla täällä on nuijittu kuoliaaksi. Samalla tavalla tämäkin asia poikkeaa niistä, jotka täällä ovat saaneet kuolemantuomionsa. Sillä tässähän ei ole kysymys valtion varoista, vaan ainoastaan yksityisestä rautatiestä ensi kädessä. Täällä ovat ed. Talas ja Railo y. m. ottaneet saman kannan, jonka eräät herrat muutamassa toisessa keltaisessa talossa tässä kaupungissa hyvin usein tuovat esiin, nimittäin että valtion varat eivät riitä. Tässähän ei ole kysymyksessä valtion varat, vaan ensi kädessä yksityiset varat. Senpä vuoksi ei ole mitään syytä mennä summakaupalla, vaikka onkin näin myöhäinen hetki, tappamaan yksityisten vapaata yritteliäisyyttä. Sitäpaitsi tämä anomusehdotus, jota olen tullut tänne puolustamaan, on varmaankin vaatimattomampi, kuin yksikään niistä, jotka täällä tänä iltana ovat saaneet kuolemantuomionsa. Täällä sanotaan nimittän: »että jos tarpeellisella pääomalla varustettu yhtiö saa myönnytyksen kapearaiteisen rautatien rakentamiseen Hämeenlinnan kaupungista Päijänteen rantaan, valtio avustaisi tätä hanketta 1,200,000 markan suuruisella summalla sekä että sen lisäksi samaa tarkoitusta varten myönnettäisiin 1,200,000 markan suuruinen valtiolaina». Tässähän ei siis vielä ole eduskunnalla mitään kiirettä lähteä tätä tappamaan, kun yhtiökään ei ole sinänsä valmis. Sen vuoksi on minusta välttämätöntä, että

tämä asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan. Sitäpaitsi kuuluuhan jokaisen järkevän ihmisen menettelyyn, että ensin kuunnellaan kaikki asianomaiset ja vasta senjälkeen tehdään päätös. Minä voisin kaikesta päättäen pitää tässä useampituntisen esitelmän tämän radan tarpeellisuudesta, koska minulla on tilaisuutta käyttää vielä muutama tunti jos siksi tulee. Mutta minä luotan siihen todellakin, että Suomen eduskunta on järkevä ja tahtoo kuulla tämän asian perusteellisesti eikä tässä yöinnostuksessa lähde asiata tappamaan. Viikon parin päästä jaetaan tästä rautatieasiasta kirja karttoineen ja tarkkoine laskelmineen eduskunnalle ja senvuoksi minä pyydän, että tämä asia pannaan pöydälle siksi kunnes eduskunnan jäsenet ovat järkevästi päiväiseen aikaan ehtineet tutustua siihen kirjaseen, joka tullaan ennen pitkää jakamaan eduskunnalle. Pyydän siis, että ellei katsota välttämättömäksi laskea tätä valtiovarainvaliokuntaan, se pannaan pöydälle siksi kunnes eduskunnan jäsenet ovat tutustuneet siihen kirjaan, jonka tämä yksityinen yritys jakaa kaikille eduskunnan jäsenille, jotta se pääsisi tästä asiasta mahdollisimman järkevään käsitykseen.

P u h e m i e s: Minä pyydän huomauttaa, että vaihtoehtoisia ehdotuksia ei voida tehdä. (Naurua eduskunnassa.)

Ed. H o l s t i: Siinä tapauksessa minä pyydän ehdottaa että, jos tämä asia voi tulla pannuksi pöydälle siksi kunnes tämän asian tarkempi selvittely on tullut arvoisan eduskunnan jäsenille, tämä pantaisiin pöydälle.

P u h e m i e s: Puhemiesneuvosto ehdottaa tämän asian lähetettäväksi valtiovarainvaliokuntaan.

Ed. H u h t a: Minä ehdotan että tämä anomusehdotus hylättäisiin.

Ed. E l o r a n t a: Koska tämä kuuluu olevan yksityinen liikeyritys, niin ei suinkaan eduskunnalla ole sanottavasti mitään sen kanssa tekemistä. Minä kannatan hylkäävää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s: Puhemiesneuvoston ehdotusta vastaan on tehty ja kannatettu ainoastaan että ed. Huhdan tekemää ehdotusta, että anomusehdotus hylättäisiin. Niiden ehdotusten välillä on siis äänestettävä.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy puhemiesneuvoston ehdotuksen äänestää »jaa»; jos »ei» voittaa, on anomusehdotus hylätty.

Äänestyksessä ovat ei-äänet voitolla.

P u h e m i e s: Anomusehdotus on siis hylätty.

108) Erinäisten ehtojen vahvistamista, joilla valtion rautateitten rakennuskustannuksia saataisiin alenemaan

koskeva ed. Arokallion anomusehdotus n:o 120 esitellään, ja lausuu siitä

Ed. A r o k a l l i o: 1912 vuoden valtiopäiväin rautatievaliokunta ehdotti samoin kuin vuosien 1905 ja 1906 valtiopäiväin esityksen johdosta vuonna 1907 asetettu komitea, että vastedes päätettäessä rautateitä rakennettavaksi valtion kustannuksella rakennustyön alottamisen ehdoksi olisi määrättävä, että kuntien oli vastattava kaikista rautatierakennuksista johtuvista pakkolunastuksista ja korvauskustannuksista ja että tässä suhteessa voitaisiin tehdä poikkeus joko kokonaan tai osaksi ainoastaan silloin kuin on kysymyksessä maan yleisen edun kannalta erittäin tärkeän rautatien rakentaminen. Niistä rautatierakennusanomuksista, joita tänä päivänä on hylätty, olisi mielestäni pitänyt valiokuntaan lähettää ainakin yksi, nimittäin Porin—Kankaanpään—Haapamäen rataa koskeva (Vasemmalta: Lyhyesti!) siitä syystä että tässä tarjotaan kuntien puolesta ilmaiseksi maa ynnä kaikki muu, mikä pakkolunastukseen ja korvaukseen tulee. Täten olisi saatu ennakkopäätös siitä, että tällaiset anomukset eduskunnassa otetaan erityiseen huomioon.

Tunnettuahan on, että nekin kunnat, jotka lupaavat paljon ennenkun rautatien rakennukseen on ryhdytty, eivät lupauksistaan ole tietävinäänkään sen jälkeen, kun kerran rautatie on päätetty rakennettavaksi, jos nimittäin ei sitä ole ennen heiltä saatu laillisia sitoumuksia heidän lupauksistaan. Pakkolunastus- ja korvauskustannukset nousevat toisinaan 1/10 osaan koko rautatierakennuksista ja näyttävät olevan yhä nousemassa. Niinpä Savonlinnan—Pieksämäen radalla esim. 98 kilometrin matka Savonlinnasta Pieksämäkeen tuli pakkolunastuksessa maksamaan 1 miljoona markkaa, mutta tämä ei luultavasti olisi tullut maksamaan mitään, jos e n n e n rautatien rakentamista kunnilta

olisi lupasitoumukset otettu. Tällä samalla radalla suoritettiin muun muassa eräälle tilalliselle Joroisten pitäjässä pakkolunastuksena 11,000 markkaa ja sama tila olisi vuosi sitten myöty kokonaan 6,000 markalla. Pieksämäen radalla pyysi eräs tilallinen yhdeltä hehtaarilta suota 30,000 markkaa. Näistä tällaisista maksuista ja muista ikävyyksistä ei suinkaan päästä irti, ennenkuin koko lunastus- ja korvausmaksujen suoritus siirtyy niitten kuntien ja yksityisten henkilöiden vastattavaksi, joilla rautateistä on lähinnä hyötyä. Asianomaiset kunnat suorittaisivat varsin mielellään nämä kulungit, jos vaan rautatien saavat, sillä siihen määrään lisää rautatie sitä ympäröivän seudun kiinteimistöjen arvoa ja siksi suuria etuja se tuo mukanaan, että kunnat ja yksityiset kyllä järjestävät keskuudessaan maan lunastus- ja korvausmaksut, kun vaan pääsevät rautatien tuottamia etuja nauttimaan. Tätä todistaa juuri parhaiten anomusehdotus Porin—Kankaanpään—Haapamäen radasta, sillä tällä ratasuunnalla tarjotaan jo kaikki nämä edut ilmaiseksi. Juuri sentähden äsken lausuin, että se olisi ollut ainoa, nyt tehdyistä rautatieanomuksista, jota olisi kannattanut ottaa huomioon. Kun kaikilta vastedes rakennettavilta radoilta vaadittaisiin tätä, niin loppuisi tällainen rautatieanomusten tulva, joka täällä tänään on ollut ja jota usein täällä nähdään, ja ainoastaan ne anomusehdotukset, joissa nuo kaikki pakkolunastusmaksut on sitouduttu suorittamaan, voisivat toivoa huomiota eduskunnan puolelta. Kun tämä nyt esittämäni anomusehdotus tarkoittaa, että vastedes päätettäessä rautateitä rakennettavaksi rakennustyön alottamisen ehdoksi olisi määrättävä, että kuntien olisi vastattava kaikista pakkoluovutusy. m. kuluista, niin toivoisin, että tämä anomusehdotus lähetettäisiin valtiovarainvaliokuntaan, että se siellä saisi asianomaisen huomion ja pian joutuisi eduskunnan täällä lähemmin käsiteltäväksi.

Ed. Grönvall: Vaikka tämä asia yksin olisi kaivannut rautatievaliokunnan asettamista, jotta se olisi saatu kaikin puolin valmistetuksi, niin minä yhdyn kuitenkin kannattamaan ed. Arokallion esitystä, että anomusesitys lykättäisiin valtiovarainvaliokuntaan. Ja pyytäisin evästää tätä kysymystä valiokunnalle sillä pyynnöllä ettei valiokunta jättäisi, niinkuin viime vuonna, kysymystä käsittelemättä, vaan että se tulisi nyt tänä vuonna valiokunnassa valmistetuksi. Kuten nimittäin viimeinen puhuja lausui, on tässä erinomaisen tärkeä periaatteellinen kysymys ratkaistavana. Jos se saataisiin ratkaistuksi, helpottaisi se Suomen rautateiden rakentamiskustannuksia vähintäin 1/10 osalla. Minä siis kannatan anomuksen lähettämistä valtiovarainvaliokuntaan.

Puhemies: Myöskin puhemiesneuvosto ehdottaa asian lähetettäväksi valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi ja anomusehdotus lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Pöydällepano:

Kertomus valtiovarain tilasta vuonna 1912

esitellään ja pannaan puhemiesneuvoston ehdotuksesta pöydälle ensi tiistaina pidettävään täysi-istuntoon.

Seuraava täysi-istunto on tulevana tiistain k:lo 6 i. p.

Täysi-istunto päättyy k:lo 2,53 yöllä.

Pöytäkirjan vakuudeksi

Iivar Ahava.

15. Tiistaina 24 p. helmikuuta

k:lo 6 i. p.

Päiväjärjestys:

Ilmoituksia:

Esitellään:

Siv.

1) Ed. Bäckin viime istunnossa pöydällepantu eronpyyntö 203

2) Erinäisiä lakiehdotuksia kunnallislainsäädännön uudistamista varten sisältävä ed. Mäen y. m. eduskuntaesitys n:o 19 214

3) Laillisuuden ylläpitämistä maan tulliasioissa ja tullilaitoksen itsenäisyyden turvaamista koskeva ed. Arvid Neoviuksen y. m. anomusehdotus n:o 30, joka viime istunnossa pantiin pöydälle ..... —

4) Suomeen tuotavan viljan jättämistä edelleen tullivapaaksi koskeva ed. Railon y. m. anomusehdotus n:o 31, joka viime istunnossa pantiin pöydälle ..... —

5) Kertomus valtiovarain tilasta vuonna 1912, joka viime istunnossa pantiin pöydälle tähän istuntoon ..... —

6) Pankkivaltuusmiesten kertomus vuodelta 1913, joka istunnossa t. k. 17 päivänä pantiin pöydälle ..... —

Pöydällepanoa varten esitellään.

7) Ed. Lohen y. m. välikysymys, joka koskee 1910 vuoden valtiopäivillä arm. esityksen johdosta hyväksytyn kyytiasetuksen voimaansaattamista 228

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi ed. Ala-Kulju, Danielson-Kalmari, Häkkinen, Häyrynen, Lindström, Luopajärvi, Löthman, Mäkelin, A. Neovius, Pykälä, Sinkko, Sjöstedt-Jussila, von Troil, Törngren ja Waljakka.

Ilmoitusasiat:

Vapautusta valtiopäivätoimista myönnetään sairauden tähden ed. Danielson-Kalmarille lääkärintodistuksen nojalla toistaiseksi ja ed. Mäkelinille niinikään lääkärintodistuksen nojalla kuukauden ajaksi, sekä ed. Löthmanille perheessä sattuneen sairauden tähden tästä päivästä viikon ajaksi, niin myös yksityisten asiain vuoksi ed. Häkkiselle maaliskuun 2 päivän iltaan saakka, ed. Luopajärvelle tästä päivästä ensi torstai-iltaan, ed. Kalliolle ensi torstai-aamusta tämän viikon loppuun ja tämän päivän istunnosta ed. Ala-Kuljulle, Lindströmille, Sinkolle, Sjöstedt-Jussilalle ja Pykälälle.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ed. Bäckin eronpyyntö,

joka viime täysi-istunnossa pantiin pöydälle tähän istuntoon, esitellään; ja lausuu sen tehtyään

Puhemies: Puhemiesneuvosto on ehdottanut asian lähetettäväksi perustuslakivaliokuntaan. Keskustelun kuluessa on myös ehdotettu, että asia lähetettäisiin lausunnon antamista varten puhemiesneuvostoon.

Keskustelu:

Ed. Mannermaa: Jo viime kerralla asian esillä ollessa ed. Ingman ehdotti asian lähetettäväksi lausuntoa varten puhemiesneuvostoon. Pyydän saada kannattaa tätä ehdotusta. Se vastaa entistä menettelytapaa, jota tällaisissa asioissa on noudatettu.

Ed. Manner: Me sosialidemokraatit olemme olleet sitä mielipidettä, että tämä ed. Bäckin eduskunnalle jättämä eronpyyntö ei

kaipaisi mitään valmistelua sen paremmin puhemiesneuvoston kuin perustuslakivaliokunnankaan puolelta, vaan että eduskunta voisi siitä ilman erikoista valmistelua päättää. Ja kun meillä tässä asiassa on tämä mielipide, niin rohkenen käyttää tarjolla olevaa tilaisuutta lausuakseni mielipiteeni itse asiasta.

P u h e m i e s, keskeyttäen: Lienee syytä tässä huomauttaa, että jo on ehdotettu, että asia lähetettäisiin puhemiesneuvostoon, mitä ehdotusta on kannatettu. Senvuoksi voisi olla selvintä ensiksi keskustella siitä. Ehdottomasti tämä ei kuitenkaan tee mahdottomaksi asiallisen käsittelyn jatkamista, ja jos ed. Manner tahtoo asiasta lausua mielensä, niin voi se käydä päinsä.

Ed. M a n n e r: Herra puhemiehen suosiollisella luvalla minä siis pyydän jatkaa. — Ed. Bäckin eronpyynnössä, sikäli kuin olen sen käsittänyt, on oikeastaan esitetty kolme motiivia eronpyynnön tueksi. Ensimäisenä sellaisena käsittääkseni siinä on hänen se väitteensä, että eduskuntatyölle nykyisin ei muka ole edellytyksiä, ei ole sellaisia laillisia edellytyksiä, että eduskunta ed. Bäckin mielestä voisi jatkaa rauhassa tehtäviänsä. Ja kun näin muka on, niin ed. Bäckin mielestä tulisi eduskunnan työ lopettaa, toisin sanoen tehdä työlakko. Toiseksi tässä ed. Bäckin eronpyynnössä motiivina on mainittu se, että ed. Bäck ennen ehdokkaaksi rupeamistansa ja valituksi tulemistansa on ilmaissut valitsijoillensa mielipiteensä tässä edellämainitussa suhteessa, saattanut siis niiden tietoon, että hänen mielestään nykyisissä oloissa Suomen eduskunta ei voisi jatkaa työtänsä. Ed. Bäck mainitsee tulleensa siihen käsitykseen, että hänen valitsijansa ovat kannattaneet hänen tätä käsitystänsä. Kolmantena motiivina huomatakseni on se, että kun ed. Bäck täällä eduskunnassa useampaan kertaan tehtyänsä tuon mielipiteensä mukaisia ehdotuksia, ei ole saanut niille kannatusta — eduskunta ei ole suostunut ed. Bäckin tarkoittamaan lakkoon, vaan edelleen jatkanut työtänsä, — niin ed. Bäck ei katso vakaumuksensa vuoksi enää voivansa työtä jatkaa. Kirjelmänsä mukaan ed. Bäckin vakaumus joutuisi vaikeaan ristiriitaan, jos hän eduskunnassa edelleen pysyisi. — Nämät kai lienevät pääasiallisimmat väitteet ja perustelut hänen tekemänsä vapautuspyynnön puolesta.

Se ensimäinen motiivi, että eduskunta nykyisin on muka siinä asemassa, että se ei voi jatkaa työtänsä, sisältäisi toisilla sanoilla sanottuna oikeastaan sen, että kun Venäjän vallanpitäjäin taholta ahdistetaan Suomen kansaa ja Suomen eduskuntaa, niin eduskunta ei muka saisi sen vuoksi jatkaa työtänsä maan sisäisten asiain järjestämiseksi, kehittämiseksi, eikä nähtävästi myöskään jatkaa ennen alkamaansa taistelua nykyistä sortojärjestelmää vastaan.

Ed. Bäck vetoaa kirjelmässänsä siihen, että Suomen asioita lain vastaisesti esittelee nykyisin Venäjän ministerineuvosto ja että yleisvaltakunnallinen lainsäädäntö tunkeutuu Suomen eduskunnan lainsäädännön tielle ja polkee sitä. Tämä väite on epäilemättä totta. Mutta samalla ei kuitenkaan ole ollenkaan sanottu, että tämmöisten asianhaarain oleminen mitenkään puolustaisi sellaista työlakkoa, jota ed. Bäck on täällä eduskunnassa ehdotellut ja valitsijoillensa nähtävästi luvannut ajaa. Tuntuu muutoinkin kummalliselta, että ed. Bäck vetoaa kirjelmässänsä tällaiseen seikkaan, kummalliselta sentakia, että nämät asianhaarat ovat olleet olemassa jo pitkiä aikoja. Vuodesta 1910 asti on tuo yleisvaltakunnallinen laki ollut vaikuttamassa. Ministerineuvoston Suomen asioihin sekaantuminen on ehkä vielä kaukaisemmalta perältä. Ed. Bäck on aikaisempina vuosina katsonut omantuntonsa ja vakaumuksensa sallivan hänen olla täällä mukana. Vaan nyt yhtäkkiä on hän tullut siihen tulokseen, että pitää lyödä viimeinen valtti pöytään! Hän epäilemättä voi huomauttaa, että hän on toivonut eduskunnan monien kirjelmien, vastalauseitten ja selittelyitten johdosta tultavan siihen, että Venäjän vallanpitäjäin taholta luovuttaisiin nykyisestä sortopolitikasta Suomen kansaa vastaan, mutta kun siitä ei ole luovuttu, niin nyt sitten pitäisi turvautua tähän hänen esittämäänsä muka viimeiseen keinoon. Ei kuitenkaan taida olla vallan oikein ja paikallansa, että kansaneduskunta ja kansa sentakia, että sitä ahdistetaan ulkoapäin, lakkaisi kaikesta työstä sisällisesti asemaansa vahvistaakseen ja kohottaakseen. Tämä ed. Bäckin lakkotuuma tietäisi sitä, että eduskunta jättäisi kaiken touhun ja työn esim. suurilukuisen torppariluokan hyväksi siksensä. Se tietäisi sitä, että eduskunnassa ei edes yritettäisikään aikaansaada minkäänlaisia korjauksia Suomen tuhansien työläisten ja muitten vähävaraisten varsin vaikeaan ja säälittävään asemaan. Ed. Bäckin lakkotuuma tietäisi sitä, että eduskunnan pitäisi määräämättömäksi ajaksi luopua kaikista uudistuspuuhista, jättää monet kipeät tarpeet kokonaan käsittelemättä ja tyydyttämättä ja heittäytyä siihen

epämääräiseen ja todella toivottomaan toivoon, että hallitsija joskus suvaitsisi, armossa näkisi hyväksi, laittaa valtiollisiin oloihin korjausta.

Tämmöinen kanta ja sen kannan mukainen menettely ei suinkaan olisi eduskunnan arvolle kansaneduskuntana hyödyksi. Eikä siitä olisi myöskään mitään hyötyä niille, jotka eduskunnan ovat valinneet, valitsijoille, Suomen kansalle ja varsinkin niille kansan osille, jotka kipeästi kaipaisivat eduskunnan kautta mahdollisesti saatavia parannuksia. Ed. Bäck voi huomauttaa, kuten hän tekee tässä eronpyyntökirjelmässäänkin, että nykyisinhän määrää Suomen asioista lähes kokonansa Venäjän ministerineuvosto ja sen takana olevat valtaryhmät ja hän kai voi vielä lisätä, että eduskunnan hyväksymät ja tekemät päätökset niin yhdessä kuin toisessakin suhteessa, olkoot ne kuinka hyödyttäviä Suomen kansalle, eivät nykyisin kuitenkaan pääse voimaan, eivätkä siten hyödyttämään Suomen kansaa. Tässäkin on epäilemättä paljon totta. Kokemushan on kyllä osoittanut, että venäläisten vallanpitäjäin ja täällä Suomessa niitten asioita salaisesti ja julkisesti ajavain taholta on eduskunnan päätöksiä monella tavalla poljettu. Tärkeitä eduskunnan päätöksiä lakiasioissa on jätetty esittelemättä ja niin edespäin. Se on tietysti rumaa. Eikä kai liene toiveita, että lähimmässä tulevaisuudessa tässä suhteessa muutosta tapahtuisi. Mutta vaikka näin on, niin onko silti kansaneduskunnalla oikeutta lakata työstä, lakata vaatimasta, että sen ennen tekemiä päätöksiä hallitus ja vallanpitäjät kunnioittavat? Onko eduskunnalla silti oikeutta lakata tekemästä uusia kansan hyötyä tarkoittavia päätöksiä? Minun mielestäni ei ole oikeutta siihen. Jos eduskunta näin ed. Bäckin ajattelemaan tapaan menettelisi, niin eduskunta päinvastoin joutuisi tekemään semmoista, mikä ilmeisesti vahingoittaisi kansaa, ilmeisesti olisi kansan tarkoituksia ja pyrkimyksiä vastaan.

Nämät ajatukset ed. Bäckin eronpyyntökirjelmässä, joihin olen kosketellut, eivät itse asiassa ole niin vallan uusia viime ajoillakaan. Tunnettuahan on, että muutamissa porvarillisissa sanomalehdissäkin on ed. Bäckin ajatusten tapaisia mielipiteitä ilmaantunut. Toistaiseksi lienee sentään uskottavaa, että tällä ed. Bäckin ajatuskannalla, lakkokannalla nimittäin, ei ole vallankaan suurta kannatusta tosiasiallisesti, joten ei kai ole pelättävissä että »många bäckar små skulle göra en stor å», että monesta pienestä »bäckistä» paisuisi suuri joki.

Nämät ed. Bäckin väitteet kantansa tueksi, paitsi että ne ovat lapsellisia, sisältävät minusta siis vahinkoa uhkaaviakin ajatuksia, kuten edellä olen huomauttanut. Mutta ed. Bäckin eronpyyntökirjelmässä on eräitä toisia kohtia, jotka ovat tavattoman rumasisältöisiä. Ed. Bäck nimittäin huomauttaa siinä, että jos eduskunta edelleen jatkaisi työtänsä huolimatta siitä, että sen vastalauseita ja arvosteluja nykyisestä poliitillisesta asemasta ei ole otettu huomioon, niin eduskunta siten »genom sitt handligssätt gifver ett sken af berättigande åt det mot grundlagen stridande tillstånd som uppkommit». Ed. Bäck tuossa lauseessa ymmärtääkseni väittää, että eduskunta jatkamalla työtänsä muka antaa tunnustuksen, oikeutuksen varjon sille menettelylle, jota Venäjän vallanpitäjäin taholta harjoitetaan. Ed. Bäckin kirjelmän loppupuolella tuo sama väite uudistuu. Kansanedustajan nimikirjoituksella varustetussa asiakirjassa tämmöisen väitteen oleminen on jo liikaa. Tällaiset väitteet eduskunnasta solvaavat eduskuntaa. Niillä tahdotaan alentaa eduskunnan arvoa. Ne sisältävät väitteen, että edustajat toimiessaan täällä kansan valitsemina ja kansaa hyödyttävässä tarkoituksessa suorastansa muka edistäisivät Venäjän vallanpitäjien nykyistä politiikkaa. Tällainen väite on väärä ja sitä vastaan täytyy panna vastalause. Ja ne, jotka meidät ovat tänne valinneet, jotka näiden seinien ulkopuolella ovat, eivät varmaankaan ole sitä mieltä, jota ed. Bäck tällaisella väitteellänsä edustaa. Ed. Bäck huomauttaa, että jos eduskunta edelleen jatkaa työtänsä, niin se muun muassa valmistautuu järjestämään valtiobudjettia, tarjoomaan rahoja hallitukselle suostuntain muodossa. Tässä ed. Bäckin viimeisessä olettamuksessa lienee kai paljon perää. On hyvin uskottavaa todellakin, että tämän eduskunnan enemmistö myöntää suostunnat ja hankkii hallitukselle varoja ja siten osaltansa helpottaa sen toimintaa. Tästä ed. Bäckin kirjelmässä olevasta lauseesta voisi tulla siihen johtopäätökseen, että ed. Bäck tahtoisi eduskunnalta tässä suhteessa reippaampaa ja jyrkempää vastustusmenettelyä. Jos niin on, niin siinä suhteessa ed. Bäckillä lieneekin aihetta tehdä huomautuksensa. Minäkin olen valmis myöntämään, että eduskunnan tosiaan pitäisi esimerkiksi varojen myöntämiskysymyksessä hallitukselle asettua toiselle kannalle kuin mitä se on tähän saakka asettunut, ja mille monista merkeistä päättäen voi olettaa sen enmmistön nytkin asettuvan. Mutta silti ei tarvitsisi eikä saisi heittää kirvestä järveen, niinkuin ed. Bäck olisi tahtonut eduskunnan tekevän.

Ne seikat, jotka ed. Bäck tuon ensimäisen motiivinsa puolustukseksi ja hyväksi on esittänyt, ovat minusta kaikki niin kevyitä ja osaksi niin arvottomia ja vahingollisiakin, että niiden hänen motiiviensa perusteella paljaastaan ei voisi hänelle ehdottaa vapautusta eduskuntatyöstä myönnettäväksi. Mutta ed. Bäckin ensimäinen motiivi ja hänen sen ohessa ja tueksi mainitsemat seikat sisältävät ilmeisesti sellaisia mielipiteitä, jotka osoittavat, että ed. Bäckillä ei itsellään ole niitä edellytyksiä, ei ole sitä harrastusta, niitä pyrkimyksiä, joita tarvittaisiin kansanedustajalla. Sanon vähän selvemmin: minusta ed. Bäck ei oikein kuuluisi tähän seuraan. Ja kun näin on, niin ed. Bäckin motiivien ensimäisen kohdan perusteella olisin halukas tulemaan siihen tulokseen, että koska ed. Bäck ei nähtävästi tahdo toimia, niinkuin minun mielestäni kansanedustajan pitäisi toimia, niin annettakoon hänen mennä herran rauhaan.

Se toinen motiivi, jonka ed. Bäck esittää kirjelmässänsä, on se, että hän valitsijainsa kanssa aikaisemmin on tavallansa sopinut menettelystään, on selittänyt heille kantansa siitä menettelystä, jota eduskunnan tulisi noudattaa nykyisessä tilassa, selittänyt ettei hän tahtoisi eduskunnan tekevän työtä. Ed. Bäckin valitsijat ovat hänen lausumansa mukaan hänen kantansa edeltäpäin tienneet, asettaneet hänet ehdokkaaksi ja valinneet eduskunnan jäseneksi. Ei ole mitään syytä epäillä sitä, etteikö ed. Bäck kirjelmänsä tässä osassa puhu vallan totta. Ed. Bäckin mielipiteet ovat jo useamman viikon ajan olleet tunnetut ei ainoastaan eduskunnan jäsenille vaan sanomalehtien kautta suurelle osalle Suomen kansaa ja epäilemättä myös saapuneet ed. Bäckin valitsijain korviin. Sanomalehdissä en ainakaan minä ole huomannut minkäänlaisia vastaväitteitä ed. Bäckin valitsijain taholta tai moitteita siitä, että ed. Bäck olisi menetellyt vastoin valitsijainsa nimenomaista tahtoa ja heille antamiansa sitoumuksia ja lupauksia. Tämä ed. Bäckin eduskunnalle lähettämä kirjelmä on myös ollut julkisuudessa tietona jo niin kauvan, että senkin kautta ovat ed. Bäckin valitsijat olleet tilaisuudessa kontrolleeraamaan, missä määrin ed. Bäck on valitsijainsa kanssa tekemiään sopimuksia yrittänyt noudattaa. Siihen nähden, että ed. Bäck väittää valitsijainsa kanssa sopineensa sellaisesta menettelystä, jota hän on eduskunnalle ehdottanut, mutta jolle hän ei ole saanut kannatusta, olen valmis yhtymään siihen, että hänelle myönnetään edustajatoimestaan ero. Minusta valitsijain mielipiteitä on todella kunnioitettava, kunnioitettava tarkasti. Lausun suuren iloni siitä, että porvarien keskuudesta nousee mies, joka kehtaa ja uskaltaa sanoa, että hän tahtoo seurata valitsijoilleen antamiansa lupauksia, noudattaa niitä sopimuksia, joita hän on valitsijainsa kanssa tehnyt. Yksinkertaiset ja alkeelliset kansanvaltaisuuden periaatteet minusta tukevat sitä käsitystä, että ed. Bäckille, koska hän ei ole voinut täyttää valitsijoilleen antamiaan lupauksia, eikä katso voivansa niitä myöskään vastaisuudessa suorittaa, annetaan pyytämänsä ero.

Se kolmas ed. Bäckin motiivi, jonka alussa mainitsin, oli se, että ed. Bäck kirjelmänsä lopussa ilmoittaa, että kun hänellä ei ole minkäänlaisia toiveita siitä, että hänen ajamansa ja ehdottamansa menettely tulisi eduskunnassa käytäntöön, niin ei hän katso voivansa ottaa toimintaan osaa tai, kuten hän itse sanoo »finner jag mig af min öfvertygelse hindrad att däri taga del» — katsoo vakaumuksensa vuoksi olevansa estetty ottamaan osaa eduskuntatyöhön. Kun ed. Bäck siis näin ollen on joutunut asemaan, ettei hän voine rehellisessä mielessä valitsijoilleen antamiaan lupauksia täyttää, lienee hän joutunut sellaiseen ristituleen, että hän mieluummin tahtoo säilyttää omantuntonsa puhtaana ja vakaumuksensa myöskin. Eduskunnan ei pitäisi pakottaa ketään jäsentänsä joka tuntee omantunnon tuskaa eduskuntatyöhön osaaottamisesta, jonka vakaumus joutuu ristituleen sen kautta, että häntä istutetaan täällä, jäämään tänne. Vaikka ed. Bäckin kirjelmä kokonaisuudessaan olisi sellainen, ette johtamallakaan, saatikka sitte suoraan, vois sen perusteella hänelle myöntää eroa, niin kui se sisältää väitteitä, joita tietysti täytyy uskoa että asianomaisen hyvä omatunto joutuisi an karaan pulaan, että hänen vakaumustansa sor rettaisiin, jos häntä eduskunnassa edelleen pi dettäisiin, niin kaikin mokomin tulisi eduskun nan antaa hänelle vapaus mennä. Eduskunta ei saa olla mikään omantunnon pakkoa harjoit tava laitos, ei ketään vastaan, mutta kaikkein vähimmin pappia vastaan!

Niillä syillä, joita olen tässä koettanut ly hyesti esiintuoda, minä siis tulen siihen, että ed Bäckille olisi eduskunnan myönnettävä hänen pyytämänsä ero. Vaikka tästä jupinastani j on selville käynyt, että minä en hyväksy lähes kään kaikkia ed. Bäckin eronpyyntikirjelmäs sänsä esittämiä syitä siinä muodossa, kuin hä on ne esittänyt, niin kuitenkin minusta ed Bäckin kirjelmä eduskunnalle on sitä laatua että eduskunnan, jos se omasta arvostansa pi

tää kiinni ja kunnioittaa valitsijain mielipiteitä ja myös yksityisen henkilön vakaumusta, tulisi antaa ed. Bäckille pyytämänsä ero.

Olen puhunut omaan laskuuni. Se ehkä on tarpeellista sanoa. Mutta minulla on kuitenkin valtuutus ilmoittaa, että myöskin sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä on valmis myöntämään ed. Bäckille hänen pyytämänsä eron. Samalla on minulla myös valtuutus ilmoittaa, että sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä ei katso tämän asian suhteen mitään erikoista valmistelua tarpeelliseksi yhtä vähän puhemiesneuvostossa kuin perustuslakivaliokunnassakaan, vaan pitää parempana, että eduskunta asian ilman muuta ratkaisee. Sen mukaisesti saankin ehdottaa, kuten jo alussa mainitsin, että eduskunta nyt käsittelisi asian ilman valmistelua ja että ed. Bäckille myönnettäisiin pyytämänsä ero.

Ed. Schybergson: Jag skulle gärna bemöta den föregående talaren på bar gärning, bemöta isynnerhet de slutsatser, till hvilka han kommer — om premisserna kunde jag däremot, i flere delar förena mig — men jag föredrager att hålla mig inom de gränser, som talmannen uppdragit för denna debatt, att sålunda hålla mig till frågan, huruvida saken bör afgöras genast, eller remiss först äga rum antingen till grundlagsutskottet eller till talmanskonferensen. Jag anser mig så mycket mera böra föreslå remiss, och detta till grundlagsutskottet, efter hr Manners andragande, ty om jag icke orätt kommer ihåg grundlagens bestämning i detta afseende, så kan icke landtdagsman befrias från sitt uppdrag annat än på skäl, som af honom anföras och af landtdagen godkännas. Hr Manner har underkänt alla hr Bäcks skäl, men godkänt hans anhållan, och detta synes mig icke vara öfverensstämmande ens med L. O:s ordalag. Men det är en annan omständighet som gör, att jag anser en utredning af frågan i grundlagsutskottet vara önskvärd. Jag påminner mig från debatterna i representationsreformkommittén, huruvida redan rätten till afsägelse af landtdagsmannakandidatur var föremål för mycken tvekan. Skulle icke damerna varit med, så skulle antagligen icke heller denna rätt blifvit så obegränsad som den blef, men då man ansåg sig böra bevilja damerna rätt till afsägelse och då det ansågs böra vara likställighet i det ena som det andra fallet, så resulterade det däri, att rätten till afsägelse af kandidatur blef ovillkorlig. Jag vill dock icke helt och hållet skylla damerna för saken, ty det fanns äfven ett annat motiv, som åtminstone för mig var det vägande. Jag ville icke att den, som icke hade lust att deltaga i landtdagsarbetet skulle, tvingas därtill, då nyttan af sådant påtvunget arbete naturligtvis skulle blifva tvifvelaktig. Men såvida det gällde afsägelse efter det val försiggått är åtminstone mitt minne af förhandlingarna i kommittén det, att man ansåg den valde vara bunden för valperioden, såvida han icke kunde anföra sådana skäl, hvilka af landtdagen godkändes, och jag kan icke påminna mig, att man ens skulle tänkt sig politiska skäl såsom orsak till afsägelse. Annorstädes är det fallet, att en landtdagsman, en riksdagsman nedlägger sitt mandat och fyllnadsval äga rum, men jag kan icke komma till det resultat, att detta vore öfverensstämmande med vår landtdagsordning, och det bör härvid särskildt betonas, att då hos oss icke nytt val äger rum i sådant fall, utan suppleant inträder, ersättningen dock icke är fullt lika värd, som då en ny man enkom för det enskilda fallet och med afseende å en möjligen förändrad politisk situation väljes. Suppleanten kommer visserligen från samma partigrupp, som den afgångne, men valören är en annan.

Jag vet mycket väl, att vid 1904—05 års landtdag flere medlemmar af borgarståndet nedlade sitt mandat utan att borgarståndet däråt någonting tillgjorde. Men förhållandena då få icke tagas till mönster för framtiden. Enligt min mening förfor borgarståndet icke rätt, och jag befarar att detsamma skulle sägas om denna landtdag, ifall den nu följde hr Manners mening. I alla fall är L. O. i denna punkt så formulerad, att det kunde vara skäl att grundlagsutskottet finge utreda, huruvida landtdagen skall anses vara suverän i fråga om rätten att gifva landtdagsman befrielse från sitt uppdrag d. v. s. huruvida den därvid får taga hänsyn jämväl till rent politiska motiv eller är begränsad till hvad jag ville kalla individuella sådana, hälso-, ekonomiska-, familjeskäl m. m. Det är detta jag anser vara nödigt att utreda, och det är därför jag i talmanskonferensen har yrkat på remiss till grundlagsutskottet, som, äfven om man kan taga för gifvet att det blir tämligen jämnt deladt på tvänne olika meningar, dock alltid lämnar de nödiga skälen för en och hvar i kammaren för bedömandet af frågan. Jag förordar därför remiss till grundlagsutskottet.

Ed. Rannikko: Asia, joka meillä nyt on ratkaistavana, on käsittääkseni harkintakysymys. Eduskunnan on päätettävä, onko se syy, minkä ed. Bäck on pyynnölleen, päästä

eduskuntatoimesta, esittänyt, sellainen, että eduskunta V. J. 8 §:n sisältöön ja sanamuotoon katsoen voi sen hyväksyä.

Ed. Bäck on näillä valtiopäivillä koettanut saada kuuluville sitä mielipidettä, että eduskunnan — laillisten edellytysten puutteessa eduskuntatyölle — olisi tehtävä työlakko. Kun ei hän ole tätä mielipidettään, jonka hän on ennen vaaleja jo valitsijoilleen julkituonut, saanut täällä eduskunnassa lävitse, niin tahtoo hän nyt V. J. 8 §:ään vedoten saada itselleen vapautusta. Mutta jos katsomme, mitä sisältää tämä V. J. 8 §:n sanamuoto, niin tulemme huomaamaan, että se on kielteinen. Siinä teroitetaan siis sääntönä, että edustajaksi valitun tulee pysyä edustajatoimessa eikä sitä jättää; ainoastaan jos hänelle tulee laillinen este tai muu eduskunnan hyväksymä syy, voi hän edustajatehtävästään päästä vapaaksi. Ed. Bäck ei ole eroamispyynnölleen näyttänyt mitään persoonallista laillista syytä, ja hänen mielipiteensä työlakon tekemisestä ei ole myöskään eduskunnassa saanut juuri mitään kannatusta. Sekä valtiopäiväjärjestyksen mainittu säännös, että johdonmukainen ajatustapa vie minun käsittääkseni siis siihen, että eduskunta ei saata ed. Bäckin pyyntöön suostua. Sillä jos eduskunta toisin menettelisi, niin saattaisi se itsensä kaltevalle pinnalle, jota myöten eduskunta voisi luisua alas mihin järjestymättömyyteen tahansa. Tapahtuuhan jokaisessa äänestyksessä sekä eduskunnan valiokunnissa että täysi-istunnoissa, että vähemmistön mielipide — pitäköönpä se sitä kuinka hyvänä ja sydämen asiana tahansa — tulee toisin ajattelevien äänten enemmistöllä kukistetuksi ja tähän täytyy vähemmistön alistua, vaikkapa sen mielipide olisi kuinka monissa vaalikokouksissa tullut pontevasti valitsijoille julkilausutuksi. Jos kaikki kumoon äänestettyjen mielipiteitten edustajat ottaisivat siitä aiheen pyytää eron edustajatoimesta, ja eduskunta niihin suostuisi, jouduttaisi piankin siihen, että eduskunnan keskuudessa vaalikauden aikana tapahtuisi tiheitä edustajavaihdoksia, jotka huomattavassa määrässä vaikuttaisivat häiritsevästi eduskuntatyön säännölliseen kulkuun. Asian kehitystä tähän suuntaan täytyy minun pitää valitettavana. Mutta tuskinpa se olisi estettävissä, jos suostumalla ed. Bäckin pyyntöön nyt loisimme sellaisen kehityksen tueksi eduskuntapäätöksen, jonka suuntaviivoja johdonmukaisesti vastedes olisi kuljettava.

Olen tässä edellisessä kiinnittänyt huomioni kysymyksen periaatteelliseen puoleen. Mitä sitten tulee itse kysymyksen herättäjään, niin sallittakoon minun lausua, että kernaasti olisin valmis hänelle suomaan sen mielihyvän, että äänestäisin hänelle luvan päästä täältä kotia, sillä luotan siihen, että herra Bäckin valitsijat ovat hänelle varamieheksi valinneet edustajatoimeen pätevän ja soveliaan henkilön, joka hyvin täyttää hänen jättämänsä sijan. Mutta esittämieni periaatteellisten syiden takia on minun ehdotettava, että eduskunta käsilläolevan eronpyynnön hylkäisi.

Olen kyllä aikaisemmin ollut sitä mieltä, että tämä asia olisi lähetettävä vielä puhemiesneuvoston valmisteltavaksi, mutta tutustuttuani lähemmin tähän ed. Bäckin eronpyyntökirjelmään, olen tullut siihen käsitykseen, että ilman suurempia valmistuksia voi eduskunta siitä jo päättää tällä kertaa.

Ed. Mannermaa: Mitä tulee siihen täällä esitettyyn ja kannatettuun mielipiteeseen, että asia ratkaistaisiin nyt jo, niin tosin sille näyttäisi antavan oikeutusta se, että asiallista keskustelua asiasta on jo päässyt syntymään. Mielestäni olisi ollutkin parempi, kuten herra puhemies ensin lausui, että keskustelu olisi rajoitettu ainoastaan siihen kysymykseen, kuinka tämä asia on valmisteltava. Kuitenkaan en voi tästä puolesta asiaa olla vielä lausumatta käsitystäni nimenomaan sen johdosta, mitä ed. Schybergson lausui.

Mitä tulee ensinnäkin siihen, että asia ratkaistaisiin jo tällä kerralla, niin onhan eduskunnassa tullut jo aivan vakiintuneeksi tavaksi, että aivan lyhytaikaisetkin, jopa yhtä istuntoa koskevat lomanpyynnöt saavat eräänlaisen valmistuksen, nimittäin että puhemiesneuvosto antaa niistä lausuntonsa. Mitä syytä eduskunnalla nyt on poiketa siitä menettelytavasta, kun on ehdottomasti moninverroin tärkeämpi mutta muutoin samanluontoinen asia kyseessä, nim. kokonaan vapauttaminen edustajatoimesta? Mielestäni se olisi muodottomuus, johon eduskunnalla ei miltään puolelta ole syytä, että asia näin ilman sille kuuluvaa valmistelua ratkaistaisiin heti, kun se esille otettu on.

Mitä tulee sitten kysymykseen, perustuslakivaliokunnanko vaiko puhemiesneuvoston tässä sopivimmin tulisi asialle valmistelu antaa, niin jo se seikka, että eronpyyntikysymykset yleensä ovat vakiintuneen menettelyn kautta joutuneet puhemiesneuvostossa valmisteltaviksi, puhuu tässä paljon. Sekä lyhyemmät, tilapäiset vapautuspyynnöt, että vapautuspyynnöt koko edusmiestoimesta ovat säännöllisesti tähän asti val-

mistetut puhemiesneuvostossa, enkä voi käsittää mitään tässä asiassa olevan, joka tätä menettelytapaa vastustaisi.

Ed. Schybergson mainitsi eduskuntakomitean mielipiteistä asiassa. Ne kuitenkaan eivät ole asiassa millään tavalla pätevää laatua, mikäli ne eivät ole nimenomaan tulleet valtiopäiväjärjestykseen sisälle; ja valtiopäiväjärjestyksen 8 §:ään on nyt asia sellaisena tullut, että eduskunta voi myöntää vapautuksen ei ainoastaan jos l a i l l i n e n e s t e on olemassa, vaan myös, jos on m u i t a s y i t ä, jotka eduskunta voi hyväksyä. Että syyt ovat olevat pätevät, se on itsestään selvää; se myös käy vielä selvemmäksi vertailun kautta työjärjestyksen 38 §:ään, jossa mainitaan lyhyestäkin lomasta, että siihen on esitettävä pätevät syyt; tietysti sitä suuremmassa määrässä on niin oleva, kun on kysymys kokonaan vapauttamisesta valtiopäivämiestoimesta. Jos nyt olisi ainoastaan laillinen syy, siinä mielessä, kuin sillä sanalla yleensä on, pätevä tällaisen vapautuksen saamiseen, niin silloin olisi paikallaan, että tällainen asia valmisteltaisiin perustuslakivaliokunnassa. Sen mukaan mitä perustuslakivaliokunnan pätevyydestä valtiopäiväjärjestyksessä on säädetty, kuuluisi perustuslakivaliokunnan toimintapiiriin harkita, onko olemassa laillista syytä vaiko ei. Mutta kun nyt tämän lisäksi myös muu syy, jonka eduskunta hyväksyy, kuten sanotussa V. J:n 8 §:ssä kuuluu, on pätevä vapautuksen saamiseen edusmiestoimesta, niin ei silloin asia enää kuulu perustuslakivaliokunnan toimialaan. Ei ole enää silloin harkittava nimenomaan laillisuuskysymystä. On tultu silloin sellaisten kysymysten alalle, joista voidaan kerta kerralta erikseen päättää itse kussakin tapauksessa, sen mukaan kuin kunkin eri tapauksen edellytykset näyttävät aihetta antavan. Ja sellaisista asioista ei perustuslakivaliokunta yleensä ole lausuntoja antanut eikä senlaatuisia asioita valmistanut. Ne eräällä tavalla kuuluvat juoksevain asiain piiriin, jotka ovat kussakin yksityistapauksessa päätettävät esiintyneiden syiden mukaan. Vaikka tosin tällaiset juoksevat asiat ovat eräällä tavalla tärkeämpää laatua, kuin monet muut, niin sittenkään ne eivät sellaisiksi laillisuuskysymyksiksi muutu, että niitä tarvitsisi perustuslakivaliokuntaan lähettää.

Sitäpaitsi on otettava huomioon, että valtiopäivillä nyt perustuslakivaliokuntaan on lykätty jo sangen monta ja sangen paljotöistä ja suurta kysymystä, niin että asiain käytännölliseen kulkuunkaan nähden ei olisi mitään syytä tämän kysymyksen takia perustuslakivaliokunnan muutoinkin suppeaa aikaa kuluttaa.

Samalla kun siis olen sitä mieltä, että asiaa ei tulisi tällä kertaa loppuun käsitellä, vaan voimassa pitää vakaantuneita hyviä muotoja, olen sitä mieltä, että asia olisi valmisteltavaksi puhemiesneuvostoon lähetettävä; ja valmistelu siellä tietää vain lausunnon saamista.

Ed. A n t o n H u o t a r i: Vastoin kahta aikaisempaa puhujaa minun mielestäni on ed. Bäckin kirjelmässä myös yksi sellainen syy, jonka eduskunta voi hyväksyä ja jonka ed. Manner on maininnut, nimittäin se, että hän on ilmoittanut hänen ja valitsijainsa välillä olevan tavallaan sopimuksen, jonka nojalla hän voi erota edustajatoimestaan. Ja tämän syyn nojalla voi eduskunta mielestäni ed. Bäckille eron myöntää. Sen vuoksi minä kaikin puolin kannatan ed. Mannerin ehdotusta. Muuten näyttää siltä, että ed. Bäck voisi kyllä toistakin tietä päästä edustajatoimesta vapaaksi, nimittäin lääkärintodistuksen hankkimalla, mutta koska tämä tie nähtävästi hänestä on vastenmielinen, niin miksi pakottaa häntä sitä tietä käyttämään.

Ed. K a l l i o: Pyydän saada kannattaa sitä ehdotusta, että asia palautettaisiin puhemiesneuvostoon lausunnon antamista varten.

P u h e m i e s: Keskustelu on jo siinä määrin mennyt asiallisen käsittelyn alalle, että lienee sopivinta niidenkin, jotka tahtovat lausua mielensä asian asiallisesta puolesta, käyttää puheenvuoroa.

Ed. B ä c k: Jag hade icke i afton tänkt anhålla om ordet, enär jag ansåg att diskussionen denna gång icke skulle löpa in på det sakliga området, men då så skett, har jag tagit mig friheten att begära ordet.

Det är vissa punkter i hr Manners andragande jag ville beröra. Så bl. a. har nämnda talare missförstått den skrifvelse, hvilken jag inlämnat till landtdagens ärade talman. Jag har i denna skrifvelse ingalunda föreslagit, att landtdagen skulle helt och hållet upphöra med sitt arbete. Jag har föreslagit, att landtdagen måtte inskränka sitt arbete under nuvarande förhållanden endast till den rent politiska verksamheten. Hr Manner ansåg, att det förslag, hvilket jag i början af landtdagen framställt, var alldeles för sent framställdt. Den ärade talaren har i visst afseende rätt i detta sitt påstående. Men

å andra sidan kan man ju säga: bättre sent än aldrig. Jag anser att landtdagen långt tidigare hade bordt vidtaga den åtgärd, jag för min ringa del flerfaldiga gånger här i kammaren föreslagit.

Hr Manner vidrörde också de praktiska följderna af ett sådant förfaringssätt från landtdagens sida, som jag föreslagit. Jag måste öppet erkänna, att jag icke kan taga dessa praktiska följder så tragiskt som han. Det är ju förvisso sannt att vi här hafva stiftat den ena lagen efter den andra, men hvilken praktisk nytta har vårt folk egentligen haft af vårt lagstiftningsarbete. Jag vill påminna endast om en lag. De ärade representanter, som suttit i denna kammare under tidigare landtdagar, påminna sig helt säkert, att regeringen hade den taktfullheten att såsom första proposition öfverlämna till landtdagen en angående tjurars utsläppande på bete. Denna proposition blef i grundlagsenlig ordning behandlad. Om jag icke missminner mig, blef propositionen med vissa mindre ändringar godkänd, men såvidt jag har mig bekant, har landtdagens beslut icke ledt till någon åtgärd. Och detta är väl andå ett i alla fall fullkomligt neutralt område, där riksintressena ingalunda beröras. Jag för min del kan icke fatta, att det här vore något slags fara för rikstjurarna. Förresten skulle jag värkligen be att hr Manner ville vara så vänlig och nämna ett af landtdagen godkändt lagförslag, som af den nuvarande regeringen värkligen blifvit godkändt. Jag för min del kan icke påminna mig ett enda lagförslag, legolagen undantagen, som vunnit sanktion. Således torde talet om de vådliga praktiska följderna utaf det af mig föreslagna förfaringssättet vara af mindre betydelse.

I sitt andragande har hr Manner också påpekat den passus i min skrifvelse, i hvilken jag framhåller, att landtdagen genom ett fortsatt normalt landtdagsarbete gåfve ett visst berättigande åt den åsikten, att man godkänner de olagliga förhållanden, som nu råda. Jag har värkligen antydt detta uti min skrifvelse, men såvidt jag kunde fatta hr Manners andragande, har han icke kunnat anföra något skäl, som i minsta mån hade jäfvat min uppfattning i detta afseende. Jag måste ännu vara af den uppfattning, att landtdagen därigenom att den fortsätter med sin verksamhet, såsom om intet hade passerat, värkligen gifver stöd åt den uppfattningen, att normala förhållanden äro rådande. Detta är naturligtvis min subjektiva uppfattning, och jag har icke heller i min skrifvelse, hvilken jag inlämnade till landtdagens ärade herr talman, talat om andras samveten och andras rättsmedvetande, utan endast om mitt eget. I förbigående vill jag nämna, att man icke har betraktat en eventuell arbetsinställelse från landtdagens sida på ryskt håll på samma sätt som man tycks betrakta den på finskt. För någon tid sedan ingick i våra tidningar en notis, som antydde, att man på ryskt håll ansåg det vara ett slags obstruktionspolitik från landtdagens sida att icke börja med ett normalt landtdagsarbete, och skref man denna obstruktionspolitik på de s. k. »svedomanernas» långa syndaregister. Jag vill ingalunda påstå, att de landtdagsmän, hvilka i denna fråga äro af annan uppfattning än jag, skulle utgå från samma premisser som de ryska statsmännen, men konklusionen är ändå på båda hållen likadan.

I min skrifvelse har jag äfven vädjat till valmännen, men jag har ingalunda gjort det därför, att jag anser, att en landtdagsman i sitt handlingssätt bör låta dirigera sig af valmännens uppfattning i ett eller annat afseende. Enligt L. O. bör en landtdagsman följa endast sitt rättsmedvetande och sitt samvete. Jag har i alla fall vädjat till mina valmän, emedan man åtminstone privatim för mig framhållit, att min afsägelse vore ett brott mot valmännen. Därför har jag nämnt att jag före valen ställt mig i förbindelse med valmännen, framlagt mitt program, och att valmännen enhälligt godkänt den uppfattning, jag då hyste och ännu hyser. Det var efter mycken tvekan jag mottog kandidatur, men då valmännen enhälligt fordrade, att deras åsikt i detta afseende skulle i Finlands landtdag blifva uttalad, ansåg jag mig icke böra undandraga mig ett eventuellt återval.

Beträffande frågan om hänskjutande af detta ärende till grundlagsutskottet eller talmanskonferensen, vill jag icke yttra mig. Därom besluter landtdagen, så som den för godt finner. Jag vågar i alla fall uttala den förhoppningen, att Finlands landtdag, som försvarar Finlands rätt, måtte respektera äfven den enskilda individens öfvertygelse.

Ed. Schybergson: Hr Bäcks ansökan om entledigande från landtdagsmannauppdraget påminner mig om ett tillfälle för något mer än 20 år tillbaka, då den första strejken i modern mening, en typografstrejk, hos oss ägde rum. Päivälehti, såsom Helsingin Sanomat då kallades, kom ut i en liten bilaga, satt af elever. Där berättades också om strejken, hurusom de strejkande en vacker vårmorgon under bästa

humör och i bästa ordning vandrade utåt Djurgården, och redaktionen hade så god lust att följa med, tillades det i relationen om denna sak. När jag läste hr Bäcks anhållan om entledigande från landtdagsmannauppdraget, hade jag just den känslan, att jag gärna skulle följa exemplet. Ty något nöje är det sannerligen icke att sitta i en kammare, där man dock så litet uträttar som man det gör i vår. Men den politiska uppfattningen, den politiska pliktkänslan är så olika. Hr Bäck anser sig böra lämna landtdagen och vi andra anse oss skyldiga att så länge som möjligt vara med om att draga lasset. Jag vill emellertid göra hr Bäck det medgifvandet, att jag icke anser landtdagen vara skyldig att, om den icke det vill, fortsätta med sitt arbete under närvarande förhållanden. Då regeringen konsekvent trampar författningen under fötterna, är folkrepresentationen i sin fulla rätt att begagna hvilka medel den har för att få sakerna återställda i riktiga gängor, och om en landtdagsstrejk skulle ens i någon mån leda närmare målet, så anser jag landtdagen icke behöfva känna sig bunden af paragraferna, ty de hafva i och med regeringens förfarande upphört att vara bindande i politiskt afseende. Men frågan är den, om en folkrepresentation i den ställning som vår och med den brist på maktmedel, som utmärker den, skulle vinna någonting med en sådan strejk, och jag måste besvara den frågan nekande. Jag är öfvertygad om att det för landet är lyckligare, att folkrepresentationen fortfar med sitt arbete och försöker bygga upp där regeringen rifvit ned. Det kan hända, att det åtminstone på vissa områden lyckas. Redan själfva beslutet att icke kasta yxan i sjön, såsom någon af de föregående ärade talarene uttryckt det, är något värdt för land och folk. Men märk väl, det är riktigt endast under den förutsättning att landtdagen för sin del icke gifver stöd åt regeringsregimen. Gör den det, så må den hällre helt och hållet falla.

För min del hade jag verkligen icke vågat hoppas, att denna enkammare, så ung och sammansatt på så nya grunder, skulle kunna hålla stånd så väl som den det gjort. Ty det är orätt af hr Bäck att påstå, att enkammaren ens har gifvit sken af att lämna den nuvarande regimen något slags stöd. Vi behöfva icke ens tänka på protesterna, som ständigt återkommit. Redan detta faktum, att hvarje förslag, som gällt rikslagstiftningen och som sändts hit för afgifvande af utlåtande, utan vidare afvisats, är tillräckligt för att gifva enkammaren det vitsordet, att den hållit på lag och rätt. Det kan ju icke förhindras, att en folkrepresentation under våra förhållanden sjunker i värde, men vi må dock komma ihåg från den allra sista tiden, att t. ex. den adress, som nu aflåtits, trots det att den var så lam, som man från vänstern velat påstå, dock i den ryska pressen, som vi icke få förbise, väckt mera uppseende än de föregående. För min del har jag funnit, att verksamhetsområden dock förekomma, i fråga om hvilka man här i kammaren kan arbeta med en viss tillfredsställelse och att här väckas förslag, som, om de leda till landtdagsbeslut, kunna stärka Finlands folk i dess svåra kamp. Jag tror därför, att det icke är rätt att såsom hr Bäck lämna skeppet vind för våg, utan bör man tvärtom försöka hjälpa till vid navigeringen så godt det sig göra låter. Om andra tider nalkas, när de någon gång komma, så är det dock bättre, om representationen fortfarit och utan vidare återigen kan få ny lifskraft om än kanske många, många år förgå, innan vederbörande alls sammankalla den. Allt detta dock under den tidigare framhållna förutsättningen att enkammaren liksom hittills noga håller sig till Finlands grundlagar.

Hr Bäck har fått ett visst erkännande af den första talaren, som eljes icke var så frikostig därmed gentemot honom, därför att han är beredd att vara med om en bevillningsvägran och vänstern också är färdig därtill, åtminstone så länge den är säker om att det finnes majoritet för bevillningens beviljande. Jag ber att däremot få framhålla, att den hjälp vi därmed gifva regeringen dock icke är af den art, att vi härigenom kunna säga oss befrämja systemet. Ty de miljoner, som genom våra bevillningar komma till och hvilka delvis gå till kommunikationsfonden, delvis tillfalla kommunerna, äro dock icke större än att regeringen äfven dem förutan skulle kunna fortsätta med sitt system. Kommunerna däremot skulle få det mycket svårt med ordnandet af sina finanser. Att taga bevillningsvägran från synpunkten att man därmed skulle göra regeringen några svårigheter, det är till ytterlighet naivt — jag kan icke använda ett lindrigare uttryck därom. I ingen händelse har landtdagen i fråga om bevillningarna gått ut från synpunkten, att den skulle hjälpa det nuvarande regeringssystemet. Vidkommande maltskatten och brännvinsskatten hafva vi gått ut från nykterhetssynpunkten och vid stämpelskatten har hufvudvikten åtminstone af vänstern i kammaren lagts på den del däraf, som innebar arfsskatt. Vänstern skulle därför troligen taga sig betänketid eller åtminstone låta några toma lappar komma

med, om den skulle tro, att borgarena vore färdiga ått låta stämpelbevillningen falla.

Allt i allt, jag kan icke finna skäl till att bevilja hr Bäcks anhållan, och om frågan icke remitteras till talmanskonferensen eller, såsom jag hälst skulle se, till grundlagsutskottet, så är jag beredd att afslå ansökningen.

Ed. Pennanen: Eräiden ed. Bäckin valtiollisten mielipiteitten arvostelu ei mielestäni suoranaisesti kuulu tämän illan tehtäviin, eikä se arvostelu nähdäkseni voi ratkaista kysymystä siitä, onko asianomaiselle edustajalle annettava pyytämänsä ero tai ei. Mielestäni ei myöskään vaikuta ratkaisevasti tähän kysymykseen se seikka, että asianomainen edustaja on aikaisemmin valitsijoilleen ilmoittanut mielipiteensä eduskunnan työntekotavasta ja ilmoittanut ajavansa ainakin osittaista työlakkoa eduskunnassa. Tähän viimeksimainittuun seikkaan ovat ainakin vasemmiston puhujat perustaneet sen käsityksensä, että ed. Bäck olisi vapautettava edustajatoimestaan. Pyytäisin kuitenkin sen johdosta huomauttaa että onhan samanlaiseen asemaan kuin ed. Bäck joutunut täällä moni muukin edustaja ja vasemmistokin kokonaan aivan. Heidän taholtaan on ilmoitettu ja suoraan luvattukin valitsijoille yhtä ja toista sellaista, joka ei ole tullut toteutetuksi ainakaan sellaisena kuin se on ilmoitettu ajettavaksi, eikä tietääkseni yksikään edustaja vasemmistosta ole sen syyn takia pötkinyt tiehensä.

Ainoa seikka, joka nähdäkseni ratkaisee kysymyksen ed. Bäckin eronpyynnöstä, on se, että ed. Bäck ilmoittaa vakaumuksensa erinäisissä asioissa olevan toisen kuin mikä eduskunnan enemmistöllä on ja hän siis siihen katsoen joutuu ristiriitaan omien mielipiteittensä kanssa.

Siitä, mitä olen sanonut, käy jo ainakin osittain ilmi, etten minä tätäkään syytä pidä tarpeeksi riittävänä. Samallaiseen asemaan on joutunut ja joutuu edelleen yksi ja toinen edustaja, eikä silloin nähdäkseni ole muuta tehtävää kuin koettaa parhaansa mukaan vaikuttaa siihen suuntaan, että eduskunnan toiminta ja päätökset tulisivat mahdollisimman suotuisiksi. Ellei siinä onnistu, niin voihan silloin omaatuntoansa lohduttaa ainakin sillä, että parhaansa on koettanut.

Puolestani olen siis sitä mieltä, ettei ed. Bäckin esittämään pyyntöön ole suostuttava. Ja kun asiaa on näinkin paljon eduskunnan täysistunnossa käsitelty, en puolestani pidä tarpeellisena asian lähettämistä puhemiesneuvostoonkaan valmisteltavaksi.

Ed. Lohi: Täällä on tehty ehdotus, jota myöskin on kannatettu, että tämä asia lähetettäisiin puhemiesneuvostoon lausunnon saamista varten. Kun eduskunnan herra puhemies tämän asian esitti, ilmoitti hän että puhemiesneuvosto ehdottaa tämän asian lähetettäväksi perustuslakivaliokuntaan. Tämä ilmoitus minun käsittääkseni sisältää sen, että tämä asia on ollut jo esillä puhemiesneuvostossa. Sen takia minun mielestäni ei ole mitään todellista syytä, että tämä asia sinne uudelleen lähetettäisiin. Ed. Mannermaa aivan oikein huomautti, että V. J:n 8 § on sellainen, että edustajalle voidaan myöntää vapautus muustakin syystä kuin laillisen esteen takia, ja tästä tuli hän siihen johtopäätökseen, että tämän ksysymyksen ratkaisuun ei tarvita ehdottomasti perustuslakivaliokunnan lausuntoa. Minä olen myös samaa mieltä ja minun käsittääkseni tästä asiasta on jo siksi paljon keskusteltu, että jokainen edustaja on voinut itselleen luoda vakaumuksen siitä, ovatko ne syyt, jotka ed. Bäck on esittänyt, sellaisia, että niitten nojalla voidaan tämä vapautus myöntää. Siis jää minun käsittääkseni jokaisen edustajan itsekohtaisesti harkittavaksi, voiko hän katsoa päteviksi ne syyt, jotka ed. Bäck on eronpyyntönsä tueksi esittänyt. Minä omasta puolestani olen valmis myöntämään hänelle pyytämänsä eron.

Ed. Wiik: Det har talats ganska många ord om fallet Bäck, och jag hade icke för min del ansett nödigt att ytterligare foga några ord därtill, men det är ett uttryck af hr Bäck under hans långa andragande, som föranledt mig att begära ordet.

Hr Bäck yttrade, att enligt hans mening landtdagsman icke kan anses vara bunden af sina valmäns uppfattning. Jag ville framhäfva detta hans yttrande, emedan det är så betecknande för uppfattningen på det där hållet. Det låter skillnaden mellan denna hr Bäcks uppfattning och den socialdemokratiska framstå så att säga i blixt-ljus.

Hr Bäck anser, att det är landtdagsmannens godtycke, som afgör hans handlingssätt. Vi socialdemokrater anse, att landtdagsmannen i sitt uppträdande i landtdagen bör anse sig moraliskt förpliktad att följa sina valmäns önskningar, en uppfattning som torde gillas af alla med socialt rättsmedvetande begåfvade människor, af alla som ha något sinne för hvad

representantskap öfver hufvud vill säga, och en uppfattning som äfven bestyrkes af L. O., då den i sin 1 § säger, att »Storfurstendömet Finlands landtdag representerar det finska folket». Jag skall icke tvista om riktigheten af denna uppfattning, ty det torde vara onödigt att tvista om denna sak med människor, som icke annars begripa den. Men jag måsta draga i tvifvelsmål, huruvida samtliga hr Bäcks valmän varit på det klara med denna sak, då de valde honom. Ty jag har svårt att, trots allt som blifvit sagt i saken, tro att det skulle funnits så många tusen människor i Österbotten, som skulle varit med om en sådan komedi, som här blifvit utspelad. Ty jag måste säga att det smakar betänkligt komedi, när en människa efter att i många Herrans år ha suttit i landtdagen under väsentligen likadana förhållanden, som de nuvarande och efter att senaste sommar ha varit i tillfälle att afsäga sig återval, likafullt kommer hit för att berätta att det är honom omöjligt att stanna kvar här.

Sedan var det en annan synpunkt, som jag ville framhålla, emedan jag anser att också den är egnad att belysa denna sak. Hr Bäck har synbarligen ansett att lagstiftningsarbetet är ett förtroendefullt samarbete mellan folkrepresentationen och regeringen, och då regeringen synbarligen icke önskar något förtroendefullt samarbete, synes det hr Bäck att förutsättningarna för ett fortsatt arbete från landtdagens sida icke mera finnas till. Mig synes det, att landtdagen i hvarje händelse är förpliktad att representera finska folket, också under vidriga förhållanden, också under sådana, då regeringen å sin sida icke vill det finska folkets bästa, t. o. m. under sådana förhållanden, då landtdagen är tvungen att k ä m p a mot regeringens lagvidriga sträfvanden. Under sådana förhållanden blir naturligtvis landtdagens värf så mycket mera ansvarsfullt, och så mycket mera betänkligt är det då, om en landtdagsman — jag frånser nu fallet Bäck och talar i princip — anser sig berättigad att undandraga sig det värf han påtagit sig.

För min del anser jag icke de skäl hr Bäck har anfört för sin anhållan om befrielse tillräckligt bindande, och jag måste anse det vara tvifvel underkastadt, huruvida landtdagen har laglig befogenhet att godkänna sådana skäl. Jag understöder för den skull det förslag, som väckts angående sakens hänskjutande till grundlagsutskottet.

Slutligen ville jag nämna ett par ord om det, som här yttrades af hr Schybergson, ehuruväl det icke hör till ämnet. Hr Schybergson lät förstå, att i händelse det verkligen förelåge möjligheten att en bevillningsvägran här finges till stånd, så komme det nog att från socialdemokratiskt håll att afges några blanka röstsedlar. En sådan tillvitelse är för det första dum, ty det torde vara bekant att senaste landtdagsbeslut i denna fråga fattades med två rösters öfvervikt och att de socialdemokratiska representanterna därvid deltogo i omröstningen. För det andra är denna tillvitelse af sådan beskaffenhet att jag nödgas af parlamentariska skäl underlåta att närmare kvalificera den. Och jag vill endast säga hr Schybergson, att ord sådana som dessa skämma den som uttalar dem, men icke dem mot hvilka de äro riktade.

Ed. T a k o l a n d e r: Såvidt jag har mig bekant, är det nu första gången en afsägelse af landtdagsmannaskap eger rum på de skäl hr Bäck anfört. Den möjligheten ligger emellertid synnerligen nära till hands, att exemplet i framtiden kan vinna efterföljd. Flere af de talare, som i dag hafva haft ordet, hafva förenat sig med hr Bäck därom, att förutsättningarna för ett normalt landtdagsarbete icke föreligga, och denna uppfattning får väl anses såsom allmän inom representationen. Vi böra därför taga i betraktande den möjligheten, att ytterligare afsägelsere på samma skäl kunna komma att göras. Detta sakförhållande påkallar enligt min uppfattning en synnerligen noggrann pröfning af frågan och isynnerhet en pröfning af dess rättsliga sida. § 8 i L. O. stadgar visserligen, att landtdagsman kan befrias från sitt uppdrag, där han visar laga förfall eller annat skäl, som af landtdagen godkännes. Men af stadgandet i § 8 framgår enligt min uppfattning ingalunda med säkerhet, att landtdagen kunde godkänna hvilka skäl som hälst. Tvärtom; det synes att vikten af dessa skäl bör noggrannt pröfvas. Hr Schybergson har i sådant afseende berört en del synpunkter, som uttalats vid förberedelserna för landtdagsordningens tillkomst. Dessa omständigheter kunde bl. a. tjäna till belysning vid pröfning af frågan: hvilka skäl kunna och få godkännas? Nu, då regeringen så litet låter binda sig af lagar och grundlagar, synes det för folkrepresentationen vara all anledning att med så mycket större omsorg gifva akt på att icke tillåta sig ett handlingssätt, hvars laglighet och riktighet icke äro höjda öfver hvarje tvifvel. På dessa skäl ville jag förena mig om hr Schybergsons förslag, att

ärendet för beredning måtte öfverstyras till grundlagsutskottet.

Ed. Schybergson: Hr Wiik redde sig icke så illa i sin replik emot mig. Jag är skyldig honom allt erkännande härför. Men då han sade, att i den afgörande omröstningen om bevillningsfrågan berodde endast på två röster, vill jag säga, att vänstern visat sig vara en god räknemästare. De äro det åtminstone i utskotten. Just jämt det antal toma sedlar, som behöfves, lämnas, icke flera än erforderligt är, för att komma till det resultat som de åsyfta, men hvartill de icke vilja medverka och icke tro sig medverka, då de endast lämna in toma röstsedlar. Hr Wiik måste ursäkta, att, då man i så stor skala gör taktik i toma sedlar (Vasemmalta: Det är skamligt!) — en sådan konsekvens däraf drages som den jag tillåtit mig draga. Men det hindrar icke, att jag fortfarande erkänner att hr Wiiks replik var ganska skicklig.

Ed. Malmivaara: Täällä nyt tapahtunut keskustelu on puolelta jos toiseltakin riittävästi valaissut käsillä olevaa kysymystä, niin että eduskunta sen nojalla voi vastata kieltävästi ed. Bäckin anomukseen. Minä en ole huomannut, onko kukaan kannattanut sitä ehdotusta, jonka ed. Rannikko teki, ja pyydän senvuoksi saada sitä kannattaa.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Puhemiesneuvoston ehdotusta vastaan, että asia lähetettäisiin perustuslakivaliokuntaan, jota ehdotusta keskustelussakin on kannatettu, on tehty kolme eri ehdotusta. Ed. Ingman on ed. Mannermaan kannattamana ehdottanut, että asia lausunnon antamista varten lähetettäisiin puhemiesneuvostoon; ed. Manner on ed. Huotarin y. m. kannattamana ehdottanut, että ed. Bäckin hakemus hyväksyttäisiin valiokuntaan lähettämättä ja ed. Rannikko on ed. Schybergsonin y. m. kannattamana ehdottanut hakemuksen hylättäväksi niinikään lisäselvitystä hankkimatta. Näiden ehdotusten välillä on äänestettävä ja voitanee menetellä siten, että ensin äänestetään puhemiesneuvoston ehdotuksen ja ed. Ingmanin ehdotuksen välillä ja että se näistä, joka voittaa, asetetaan ed. Mannerin hyväksymisehdotusta vastaan, ja sitten se niistä, joka voittaa, ed. Rannikon hylkäämisehdotusta vastaan.

Selonteko myönnetään oikeaksi ja ehdotettu menettely hyväksytään.

Äänestykset ja päätös:

1) Äänestys puhemiesneuvoston ehdotuksen ja ed. Ingmanin ehdotuksen välillä.

Joka hyväksyy puhemiesneuvoston ehdotuksen, äänestää »jaa»; jos »ei» voittaa, on ed. Ingmanin ehdotus hyväksytty.

Äänestyksessä ovat ei-äänet voitolla. Puhemiesneuvoston ehdotus siis on hylätty ja ed. Ingmanin ehdotus on tässä äänestyksessä hyväksytty.

2) Äänestys ed. Ingmanin ja ed. Mannerin ehdotuksen välillä.

Joka hyväksyy ed. Ingmanin ehdotuksen, äänestää »jaa»; jos »ei» voittaa, on ed. Mannerin ehdotus hyväksytty.

Äänestyksessä annetaan 57 jaa- ja 117 ei-ääntä. Ed. Ingmaninkin ehdotus siis on hylätty ja ed. Mannerin ehdotus on tällä kertaa hyväksytty.

3) Lopullinen äänestys ed. Mannerin hyväksyvän ja ed. Rannikon hylkäävän ehdotuksen välillä.

Joka hyväksyy ed. Mannerin ehdotuksen, äänestää »jaa»; jos »ei» voittaa, on ed. Rannikon ehdotus hyväksytty.

Äänestyksessä annetaan 120 jaa- ja 56 ei-ääntä. Ed. Rannikon ehdotus siis on hylätty ja ed. Mannerin ehdotus on tässäkin äänestyksessä päässyt voitolle.

Puhemies: Eduskunta on siis suostunut ed. Bäckin pyyntöön. Tästä menee ilmoitus eduskunnan valitsijamiehille ja asianomaiselle keskuslautakunnalle.

2) Erinäisiä lakiehdotuksia kunnallislainsäädännön uudistamista varten

sisältävä ed. Mäen y. m. eduskuntaesitys n:o 19, joka viime täysi-istunnossa pantiin pöydälle, esitellään.

Puhemies: Sitä puhemiesneuvoston ehdotusta vastaan, että asia lähetettäisiin laki- ja talousvaliokuntaan, on keskustelun kuluessa viime perjantain täysi-istunnossa ed. Mäki, ed. Anton Huotarin kannattamana, ehdottanut, että asetettaisiin erityinen kunnallisvaliokunta, johon

tämä asia olisi lähetettävä. Tämä ehdotus, joka tehtiin ennen asian pöydälle panemista, tulee otettavaksi huomioon sittenkun keskustelu on päättynyt.

Keskustelu:

Ed. T u r k i a: Kun puhemiesneuvoston porvarillinen enemmistö on ehdottanut että nyt kysymyksessä olevat kunnallisasetusehdotukset lähetettäisiin laki- ja talousvaliokuntaan, niin on ainakin minulle epätietoista, mitä puhemiesneuvosto oikeastaan on tällä ehdotuksella tarkoittanut. Tiedämme että eduskunta on lähettänyt jo tähän samaan laki- ja talousvaliokuntaan 20 eri eduskunta-alotetta ja niistä alotteista ovat useat niin laajoja, että jos valiokunta aikoo käsitellä edes puolet sinne nyt jo lähetetyistä alotteista, niin sillä on työtä aivan tarpeeksi. Onkohan nyt puhemiesneuvoston porvarillisen enemmistön tarkoitus ollut, että nämä laajat kunnallisasetukset käsiteltäisiin siinä valiokunnassa ja kaikki muut siihen valiokuntaan lähetetyt jätettäisiin käsittelemättä? Vai onko tarkoitus se, että käsiteltäisiin muita asioita niin paljon kuin keritään ja kunnallisasetukset jätettäisiin käsittelemättä? Tämä puhemiesneuvoston ehdotus on senkin tähden merkillinen että puhemiesneuvosto, vaikka sosialistien taholta ehdotettiin, että kunnallisasetuksia käsittelemään asetettaisiin erikoinen kunnallisvaliokunta ja ne lähetettäisiin sinne, hylkäsi tämän ehdotuksen, joka ehdotus käsittääkseni oli täysin järkevä. Sen johdosta että puhemiesneuvosto hylkäsi sen ehdotuksen ja ehdotti asetusehdotukset laki- ja talousvaliokuntaan lähetettäviksi, minä ainakin pyytäisin, että puhemiesneuvoston porvarilliset jäsenet selostaisivat ja perustelisivat, mikä tarkoitus heillä todellakin on ollut sellaista ehdotusta tehdessään. Muistetaanhan entisestä kokemuksesta, että kun kunnallisasetusehdotukset vuonna 1907 lähetettiin laki- ja talousvaliokuntaan, niin ne siellä eivät valmistuneet. Eduskunta viisastui niin paljo, että v. 1908 toisilla valtiopäivillä asetettiin erikoinen kunnallisvaliokunta ja lähetettiin ne kunnallisasetusehdotukset, jotka nykyään ovat vahvistusta vailla, siihen valiokuntaan ja sillä valiokunnalla oli täysi työ saada ajoissa valmiiksi nuo kunnallisasetusehdotukset, saada eduskunnalle mietintö ajoissa, niin että eduskunta suurta kiirettä pitäen ennätti ne hyväksyä. Kun entinen kokemus on se, että laki- ja talousvaliokunta ei ennätä käsitellä kunnallisasetusehdotuksia, jos se mielii joitain muita sinne lähetettyjä asioita käsitellä, ja kun eduskunta siihen valiokuntaan on lähettänyt suuren määrän muita asioita, niin minusta näyttää siltä kuin puhemiesneuvoston porvarillinen enemmistö olisi lähtenyt sellaisesta ajatuksesta, että kunnallisasetukset saisivat hautaantua sinne toistaiseksi. Ja kun minusta tuntuu tuollainen ajatus aivan luonnolliselta, niin se johtuu siitä, että ylipäänsä tämän eduskunnan porvaristo tuntee jonkinlaista vastenmielisyyttä kunnallisuudistusasiain käsittelyyn. Tämä vastenmielisyyden tunne eduskunnan porvaristossa on myös aivan luonnollinen, sillä tiedetäänhän, että vaikka nykyiset kunnalliset äänioikeusolot ovat niin kurjat, niin huutavan kurjat, niin vahingolliset kansamme enemmistölle ja niin suuressa määrässä kuin ne häpäisevätkin kansamme kulttuuria, niin ne kuitenkin ovat hyödylliset vallassa olevalle luokalle, niin edulliset sen luokan eduille, ettei se luokka mitenkään voi edullisempia kunnallisäänioikeusoloja saavuttaa, kuin nykyiset ovat. Ja se tietysti tekee vastenmieliseksi yleensä puheen kunnallisäänioikeusolojen uudistamisesta ja minä luulen, että tuo sama vastenmielisyyden tunne on vaikuttanut puhemiesneuvoston porvarillisiin jäseniin heidän miettiessä, mihin valiokuntaan asetusehdotukset lähetetään. Joka tapauksessa nyt olisi selvintä, että puhemiesneuvoston porvarilliset jäsenet selostaisivat eduskunnalle, olenko minä erehtynyt, löytyykö joitakin muita perusteita niin päteviä, että ne ovat saattaneet heidät tekemään niin epäonnistuneen ehdotuksen, kuin tuo ehdotus todella on, epäonnistuneen ehdotuksen, jos mielitään kunnallisasetukset saada hyväksytyiksi, mutta sangen onnistuneen ehdotuksen, jos tarkoituksena on, että nuo kunnallisasetukset tulisivat tuhotuiksi tällä kertaa.

Minä sanoin, että kunnallisäänioikeusolojen uudistuksen käsitteleminen on kai tämän eduskunnan porvaristolle vastenmielistä, ja minä perustelen sitä myös sillä, että jos nykyiset kunnallisäänioikeusolot herättäisivät vastenmielisyyttä meidän yläluokassamme, jos porvaristo ylipäänsä tahtoisi, että ne kunnallisasetukset, jotka eduskunta 1908 toisilla valtiopäivillä hyväksyi, tulisivat vahvistetuiksi oikein toden teolla, niin silloin kai olisi meillä nähtävänä esimerkkejä siitä, että porvarilliset puolueet olisivat vaatineet niitä vahvistettaviksi. Mutta sitä ei ole vaadittu muuta kuin jossain harvassa sanomalehtikirjoituksessa. Yksikään porvaripuolue ei ole puoluekokouksessa päättänyt sitä vaatia, yksikään porvariedustaja ei ole koet-

tanut saada aikaan kansalaiskokouksia, joissa olisi vaadittu niitä vahvistettaviksi. Niitten vahvistaminen ei kai ole ollut suotava yläluokallemme yleensä, ei ainakaan toivottavaa, ei ainakaan niin toivottavaa, että se olisi aiheuttanut joitakin erikoisia toimenpiteitä, ja uusien alotteiden teko tästä asiasta ei kai myöskään ole sen miellyttävämpää. Sen sijaan on meillä muistossa niiltä ajoilta, jolloin eduskunta käsitteli niitä kunnallisasetuksia, jotka vielä ovat vahvistamatta, ne haikeat valitushuudot, joita esim. suomettarelaisen puolueen taholta edustajat Gebhard ja Paasikivi päästivät täällä ilmoille, samoin ruotsalaisen herraspuolueen keskuudesta päästetyt valitushuudot, jotka esiintyivät ed. Wichmannin ja Stenbäckin lausunnoissa. Ne osoittivat, mitä meidän yläluokkamme valtavat osat toivovat. Ne sisälsivät niin selvää kieltä, että kokoomushallitus, joka kokoonpantiin niin sanotun perustuslaillisen hallituksen kukistuttua, ei erehtynyt, eikä nykyinenkään hallitus ole erehtynyt niitten toivomusten suhteen. Joka tapauksessa olisi kai suureksi eduksi asialle, jos puhemiesneuvoston porvarillisten jäsenten taholta edes selostettaisiin, mitkä syyt ovat vaikuttaneet sellaisen ehdotuksen tekoon, ellei tämä minun arvailemiseni, ellei minun johtopäätelmäni ole oikea.

Minä puolestani yhdyn siihen ed. Mäen tekemään ehdotukseen, että eduskunta perustaisi erikoisen kunnallisvaliokunnan ja että puheenaolevat kunnallisasetusehdotukset lähetettäisiin siihen valiokuntaan.

Ed. A h m a l a: Minun vanha, jo hopeisia hapsia kantava puoluetoverini ed. August Watanen, joka on eksynyt tähän hienoon seuraan, ja jolla ei ole muuta pukua kuin se monessakin suhteessa vahtimestariperiaatteiden mukaan muistutuksille aihetta antava työmekko, mikä yllä hän on pitkät ajat raatanut sivistyksen työvainioilla, tuolla pitkin takamaita, — tämä ukko Watanen, jolle meillä kaikilla niin äärimmäisestä vasemmistosta aina äärimmäiseen oikeistoon saakka on ollut kerran pari tilaisuutta viisaasti nauraa, ja jota eduskunnan kunnioitettava puhemies sai kutsua järjestykseen, — hän, ukko Watanen sanoi silloin, kuin hallituksen esitys n:o 1 oli täällä lähetekeskustelun alaisena, että hänen täytyisi viipyä lavalla ainakin 10 tuntia, jotta hän ehtisi lausua mielipiteensä yksityiskohtiin ulottuvasti sanotun lakitekeleen kaikista pykälistä. Minun täytyisi sanoa jotenkin samaa, jos minä nyt esilläolevien lakiehdotusten ja niiden yhteydessä esiintyvien seikkojen yksityiskohtaisempaan käsittelyyn aikoisin ryhtyä. Mutta minun täytyy esilläolevan asian tavattoman laajuuden takia jo heti alussa ilmoittaa luopuvani ajatuksesta lausua sen yksityiskohtiin ulottuvasti mieleni, niin tarpeellinen kuin mielestäni asian tärkeyteen katsoen tällainen yksityiskohtainen käsittely olisikin. Kun minun siis täytyy rajoittua ainoastaan yleispiirtein lausumaan käsitykseni esilläolevassa asiassa, saattaa lausunnostani löytää hyvällä tahdolla aukkoja, joten kenellä arvoisalla edustajalla tahansa on tänään erinomainen tilaisuus saavuttaa toisarvoinen parlamenttaarinen voitto. Minun tarkoitukseni on ainoastaan suurin piirtein osottaa, miten pienintäkin historiallista ja siveellistä oikeutusta vailla on se omistamattomiin kansalaisiin kohdistuva kunnallinen holhousvalta, jota porvaristo harjoittaa, sekä millä kiihkolla porvaristo pitää kiinni tästä holhousvallasta, josta minun nähdäkseni kuvaavana esimerkkinä tässä voidaan viitata puhemiesneuvoston arvoisaan ehdotukseen, että nämä lakiehdotukset lähetettäisiin laki- ja talousvaliokuntaan.

Tämä porvariston sokea, keinoja valitsematon kiinnipitäminen aikaisemmin anastetuista ja nykyisin kehitystä ehkäisevistä luokkaeduista on epäämätön rappeutumisen merkki, mikä yhdessä historiallisen kehityksen ja kansan pohjakerrosten nopean heräämisen kanssa tietää, että porvariston tilinteonpäivä on hiljakseen valkenemassa. Ettei se ole aikaisemmin valjennut, johtuu vain siitä, että Suomen kansa on harvinaisen pitkämielinen. Ja että teillä on tilintekoa erittäinkin tässä esilläolevassa asiassa, siitä te olette täysin tietoisia, jopa siinä määrin, ettei minun tarvitse siitä yksityiskohtaista selvitystä tehdä. Riittää, kun viittaan muutamiin huomattavimpiin tosiasioihin verestääkseni muistianne. Vuonna 1905 tässä maassa syntyi paine, jonka johdosta te olitte pakotetut lupaamaan tässäkin suhteessa yhtä ja toista. Mutta jos voitte tilinteonpäivänä tutkia vuoden 1908 valtiopäiväin pöytäkirjoja, niin te olette näkevä niistä kuvanne, jonka arvosta saattaa olla eri mieltä. Teidät pakotettiin silloin vaatimaan uudet, eräissä kohdissa nykyisiä kansanvaltaisemmat kunnallisasetukset. Mutta niin pian kuin eduskunta hajaantui, päästitte te sanomalehtienne palstoille niitä vastaan sellaisen lokavirran, joka ei ole kunniaksi teille. Arvattavasti te ette vaadi todistuksia ja jos vaatisittekin, en minä niitä voisi tällä kerralla esittää, sillä minä en pidä tapanani tehdä kaivauksia poliittisessa takapihassa. Mutta jos te

vaaditte vaatimalla näitä todisteita, puen minä itseni työmekkoon ja te olette saava tältä paikalta kuulla tekojenne yksityiskohtaisen todistelun.

Minä olen vähin liikuskellut myös porvarillisissa piireissä ja tunnen siellä vallalla olevia mielipiteitä toisessakin valossa, kuin millaisina ne esiintyvät joukoille tarkoitetuissa sanomalehtikirjoituksissa. Tämän tuntemukseni perusteella minä tiedän, ettei porvaristo ole tämän esilläolevan asian yhtä vähän kuin yleensä sisäpolitiikan suhteen tyhjentänyt sieluansa ja jos se olisi sen tehnyt, istuisi täällä vieläkin vähemmän porvareita kuin mitä nyt on laita.

Julkisuudessa on siltä taholta esitetty, vähemmän harkitusti kylläkin, että vuoden 1908 valtiopäivien säätämät uudet kunnallislait tulivat eduskunnan huonouden takia lakiteknillisessä suhteessakin niin huonot, ettei niiden voimaansaattaminen voinut tulla kysymykseenkään, ja asiallisessa suhteessa niiden voimaansaattaminen olisi tiennyt kuntien asioiden hunningolle joutumista. Ja kun kerran eduskunta, jossa sivumennen sanoen vielä nytkin on määräävänä aineksena porvaristo, oli niin kovin huono, pidettiin tietysti tarpeellisena eduskunnan sen ominaisuuden tunnetuksitekeminen maamme rajojen ulkopuolellakin. Tämä kai tapahtui tarkoituksella saada tällä tapaa lisää Suomi-ystäviä. Te olette koettaneet järjestelmällisesti tehdä jopa Euroopankin silmissä Suomen kansan eduskunnan vastuunalaiseksi siitä, ettei uudistuksia ole saatu sen enempää eikä sen parempia, kuin saatu on. Mutta yksityisissä piireissä te olette olleet kyllin avomielisiä myöntääksenne, että erittäinkin tämä nyt esilläoleva kysymys on teille valtakysymyksen ohella leipäkysymys. Tämä myöntäminen ei tosin meille ole ollut suuriarvoinen, sillä me olemme aikoja sitten olleet selvillä niistä sedän ja veljenpojan kaupoista, joita porvaristo on omaksi hyväksensä tehnyt kuntien omaisuudella. Minä pyydän tässä yhteydessä vain palauttaa mieliin, miten Helsingin kaupunki lahjoitti Sinebrychoffille tontin, jonka sitten osti miljoonalla markalla takaisin. Pienemmissä paikoissa tehdään tietysti pienempiä kauppoja; mutta siksi suuriarvoisia ne joka tapauksessa ovat, ettei ymmärtäväinen porvari katso ylen niitä. Muuten nämä sedän ja veljenpojan kaupat voivat esiintyä varsin monissa muodoissa, milloin edullisen maatai vesioikeuden vuokrauksen, milloin valaistustai liikennemonopolin muodossa, eikä porvaristo ole niin turhanaikaisen hienotunteinen, että se halveksisi sitäkään etua, mikä koituu siitä, että saapi vuosittain yksinoikeudella määrätä, kuinka suuren summan kukin on velvollinen suorittamaan kunnan yhteisten tarpeitten tyydyttämiseksi. Maalaiskunnissa varsinkin on tämä etu silminnähtävä.

Kun nyt kunnallista määräämisvaltaa vailla olevat ainekset tulevat esiin ja sanovat: me emme tyydy enää siihen, että vähälukuinen yläluokka saapi näin mielinmäärin käytellä kunnallista valtaa ja kuntien omaisuutta luokkaetujensa tyydyttämiseksi, niin selitätte te olevanne oikeutetut siihen, koska te edustatte korkeampaa kulttuuria ja pääomillanne edistätte liikeelämää. Minä tahtoisin tässä hyväksyä noin huvin vuoksi tämän porvariston väitteen, jotta voisimme käydä tarkastamaan näitten väitteitten pätevyyttä. Minun nähdäkseni, hyvät naiset ja herrat, nykyisessä yhteiskunnassa on liike-elämä tärkein kulttuurin ilmaus, sillä teollisuuden kukoistus tietää kulttuurin kukoistusta ja se määrää enemmän kuin mikään muu varsinkin pienten kansojen aseman kansojen suuressa perheessä. Ottakaamme siis tätä koskeva väitteenne ensin tarkastettavaksi.

Te sanotte edistävänne liike-elämää, joka siis oikeuttaisi myöskin hallitsemaan yhteiskunnan omaisuuksia, sallikaa minun kysyä: millä tavalla se tapahtuu? Eikö se tapahdu vähintäinkin yhdeksässä tapauksessa kymmenestä seuraavasti. Ryhmä pääoman omistajia kokoontuu — sanokaamme — hotelli Fenniaan. He tilaavat yksityishuoneen, jossa voivat rauhassa keskustella. Ja päästyään yksimielisyyteen siitä, että heidän aikomansa liike kannattaa pääoman sijoitusta silmälläpitäen perustaa, valitsevat he heti yhteen menoon kaksi komiteaa, toisen laatimaan perustetun osakeyhtiön sääntöjä ja toisen anomaan hallitukselta suojelustullia. Suojelustulli, kas siinä meidän teollisuutemme kulmakivi, se takaa tavaralle hyvän hinnan, jonka varsinainen kansa saa maksaa. Me olemme saaneet havaita viime aikoina maamme liikemiespiireissä pyrkimystä pääomien keskittämiseen, trustiutumiseen. Mutta sekin tapahtuu yksinomaan taantumuksellisissa merkeissä. Pyrkimyksenä on säilyttää vanhanaikaiset tuotantotavat, pitää tuotteiden hintaa korkeana ja jos mahdollista murtaa työväenjärjestöt, jotta voitaisiin polkea palkat viimeiseen nälkärajaan asti. Tällä tavalla meidän porvaristomme edistää liike-elämää. Minä olen huomannut monta kertaa sanomalehdissä ylpeydellä mainittavan, kuinka ulkomaalaiset sanomalehdet kertovat Suomen kansan olevan matkustavan kansan ja myönnettävä on, että Suomen yläluokka on tässä

suhteessa hyvin kunnostautunut. Te olette tehneet itsenne Euroopassa tunnetuiksi, mutta tunnetaanko siellä teidän töitänne? Jos jätämme huomioonottamatta suomalaisen tervan ja jalostamattomat lankut, joita tapaa rakennuksilla, niin ei Suomea jää Euroopassa edustamaan muu, kuin englantilaisiin vaatteisiin puetut, runsaita juomarahoja jakelevat herrat. Muiden maiden kapitalistit tunnetaan paremmin siitä, mitä he pääomansa ja työmiesten avulla toimittavat maailman markkinoille, kuin omasta ulkomuodostaan. Tunnetaan meilläkin aivan liian hyvin. Mutta ulkomaalainen kapitalisti valvookin, että hänen liikkeensä on kilpailukykyinen. Meillä sitävastoin nähdään aniharvoin isännöitsijä tehtaassa, isäntää ei juuri milloinkaan. Meidän maamme pääomanomistajilta puuttuu kokonaan se tarmo, joka on ominaista todelliselle teollisuuskapitalistille ja joka ainoastaan oikeuttaa puhumaan liike-elämän kehittämisestä.

Löytyy kuitenkin eräs ala, jolla meidän yläluokkamme vetää vertoja ulkomaalaisille kapitalisteille, jopa on viimeaikaisten ennätysten kautta päässyt edellekin niistä. Tämä yläluokan kulttuuritasoamme monessa suhteessa merkillisesti kuvaava ja varsin vaatelias ala on väärennyksien ja kavalluksien erikoisala. Tahdotteko todistuksia? Minä melkein uskaltaisin väittää, että huomisessa sanomalehdessä, jonka te ensiksi otatte käteenne, on jälleen nähtävänä todiste niistä asioista. Eilisissä ja tämänpäiväisissä niistä puhuttiin. Ovathan ne aivan joka päivä näihin aikoihin tienneet niistä kertoa. Tämäkö on sitä kulttuuria, jonka te katsotte oikeuttavan teidät, kuten suhtautumisenne nyt esilläolevan kysymyksen alkuvaiheisiin viittaa, olemaan edelleen kansan holhoojana ja jonka avulla te luulette voivanne pitää vallan käsissänne. Mutta koettakaamme siirtyä maaseudulle, ehkä sieltä löytäisimme sen, mitä turhaan etsimme ylempää. Varmaankin monen tekisi mieli poiketa kunnan tuvalle, jossa paraillaan pidetään kuntakokousta nykyisten voimassaolevien asetusten mukaan, asetuksien, jotka sulkevat kunnantuvan ovet roskaväeltä. Minä pyydän kuitenkin käymään sen ohi, sillä se kuva, jonka sieltä saisimme, ei olisi omansa vahvistamaan sitä väitettä, jolle me olemme tukea etsimässä, ja tässä suhteessa minä uskon saavani kannatusta niiltä monilta arvoisilta edustajilta, joilla on ollut tilaisuus omakohtaisesti tutustua siihen kuvaan, jonka kuntakokouksistamme saa ja jota kuvaa monella heistä on ollut onni persoonallisesti täydentää. Niin vähäistä kunnioitusta kuin tämän eduskunnan arvoisa enemmistö tunteekin maalaistyöväenyhdistysten kokouksia kohtaan, pyydän minä vakuuttaa, että ne kuntakokouksiin verraten edustavat huomattavan korkeaa kulttuuria. Puhumattakaan kokousteknillisestä puolesta, jossa suhteessa kuntakokousta ei voida edes verrata työväenyhdistyksen kokoukseen, tosin monessa suhteessa puutteelliseen kokoukseen, on näissä vielä eräs tärkeä eroavaisuus, se nimittäin, että työväenyhdistysten kokouksista puuttuu melkein poikkeuksetta kuntakokouksille ominainen hokmannin tuoksu. Minä olen ensimäinen myöntämään, että tässä maassa kerran on ollut talonpoikaiskulttuuri, joka antoi talonpojille oikeuden siihen, mihin kulttuuri oikeuden antaa voipi, mutta se kulttuuri on aikoja sitten hävinnyt. Talonpoikaiskulttuurin on hävittänyt sama syy, mikä on estänyt varsinaisen porvariskulttuurin nousemasta, se nimittäin, että meidän maanomistajaluokka on saanut, samoin kuin porvaristokin, liian helposti tuloja, ja ne helposti saadut tulot ovat rappeuttaneet sen. Eihän Suomen maaomistajaluokan ole tarvinnut pitkiin aikoihin muuta kuin ojentaa kätensä ja ottaa saalis, hävittääkseen sen. Torpparit ovat raataneet kuin juhdat maanomistajan halmeella ja vuosisatoja kasvaneesta hongasta on saatu rahaa, jolla on sitte ostettu pari porsliinikoiraa kamarin kaapin päälle ja venäläisiä enkelinkuvia sen seinille koristuksiksi. Nyt tosin alkavat olla metsät ja metsärahat lopussa ja siksi odotetaankin koholla käsin sitä 25 miljoonaa, millä edustaja Danielson-Kalmari täällä adressikysymyksen esillä ollessa koetti lumota tilattomien silmiä.

Joku ihmiskunnan suuruuksista on lausunut, että joka kerran luo kaihoisan katseen taaksepäin, on vanha. Minä en ole vanha, sillä minä tiedän tulevaisuuden antavan sille luokalle, johon minulla on kunnia kuulua, paljon enemmän kuin mitä me tällä hetkellä vaatia, vieläpä toivoakin jaksamme. Mutta katsellessa Suomen porvariston tilaa — en tahdo sanoa kehitysastetta, koska se sana on tässä tapauksessa liian kaunis — käy mieli surulliseksi. Surumielin kohdistan huomioni menneisiin vuosikymmeniin, jotka tässä maassa muodostavat porvariston aamunkoiton, monessakin suhteessa kauniin hetken. Jos minä otan kirjahyllyltäni alas jonkin tuossa aamunkoiton valaistuksessa syntyneen teoksen, avaan sen, luen rivin, kaksi, tai pitemmän kappaleen, niin luettuani enemmän tai vähemmän minä kyllä uuden ajan ihmisenä hymähdän ymmärtämyksellä sille naivisuudelle, lapsellisuudelle ja yleensä sille yksin-

kertaisuudelle, mikä sellaisista teoksista ja jokaisen sellaisen teoksen sivulta vastaani huokuu, henkii kaiken tämän ohella minun sieluuni sellaisesta teoksesta jotakin muuta. Niistä henkii pyrkimys ja usko, niistä henkii luottamus ja tahto, niistä henkii varma tietoisuus siitä, että tällä kansalla on oma historiallinen tehtävä, ja tieto siitä, että se voi tuon tehtävän suorittaa. Mutta ajatelkaamme, minkälaisin tuntein vastaiset sukupolvet tulevat silmäilemään samanlaatuista sivistyshistoriallista perintöä, minkä tämän ajan porvaristo perinnöksi jättää. Onko meillä kirjallisuutta, joka kantaisi otsallaan nämä ikuisen elämisen oikeutuksen merkit. Ei ole. Meillä on vain kapakkafilosofiaa, jonka siveellista kurjuutta täytyy jokaisen tervehenkisen kansalaisen hävetä. Meillä on kirjallisuutta, joka olettaa, että ihmisestä tulee gentlemanni, kun hän painaa päähänsä puuhkalakin ja vetää yllensä lyhyen lammasnahkaturkin. Tai on meillä sitä kirjallisuutta, jossa tolstoilaisuus käy kiiltonahkaisissa salonkisaappaissa kumartamassa kuningasta meren takana iloiten siitä armosta, että otetaan vastaan. Tällainen on meidän porvarillisen kulttuurimme kukka, sillä kirjallisuus on kunkin maan kulttuurin korkein ilmaus. Onko tämä sellaista kulttuuria, joka oikeuttaisi porvariston jatkamaan sitä holhoustointa, jota se tähän asti on kunnallisella alalla harjoittanut, jos nyt yleensä voidaan puhua kulttuurin antamasta valtakirjasta.

Porvaristo on tässä maassa yleensä rappeutunut ja siihen rappeutumiseen, kuten olen aikaisemmin viitannut, on vaikuttanut kaksi suurta syytä: se että se on sukupolvien ajan loiseläjänä saanut liian helpolla toimeentulonsa ja toinen, että se on näitten alhaisten etujensa puolesta alkanut raa'an luokkataistelun. Ne kaksi liekkiä ovat polttaneet porvariston hienoimmat vaistot, tehneet sen taantumukselliseksi, kun päinvastoin porvariston maassa, joka elää tällaisten historiallisten olojen vallitessa, pitäisi olla edistysmielistä, suorastaan edistysintoista, sillä kansalaisen ja samalla porvariston säilymisen ensimäinen ehto on, että saadaan uudistuksia. Porvariston tulisi näin ollen hätääntyneenä käydä ottamaan vastaan se voima, minkä uudistukset tarjoovat, sillä alhaaltapäinhän on aina voima saatu, milloin yläluokka on alkanut rappeutua. Vaikka me olemme tätä nyt esillä olevaa uudistusta vaatimassa, niin sen verran te toki ymmärtänette, että työväenluokalle on itse asiassa yhdentekevää, maksetaanko sille tämä osuus suuresta historiallisesta perinnöstä tänä päivänä vaiko huomenna. Mehän tiedämme että meille on testamentteerattu kaikki ja me saamme kaikki joko ennemmin tai myöhemmin. Ja historiallisesti katsoen on lähellä se aika, jolloin me saamme nostaa kokonaisuudessaan meille kuuluvan perinnön. Siinä tietoisuudessa voisimme me odotella tämänkin nyt esillä olevan maksuerän suorittamista. Mutta teidän asemanne tämän jutun suhteen on koko lailla toinen. Teillä tässä, hyvät naiset ja herrat, pitäisi kiire olla, jos te tilanteen oikein ymmärtäisitte. Me, jotka tässä vaatijoina esiinnymme, emme vaatiessamme itse asiassa tee mitään muuta kuin viskaamme teille pitkospuun, jolla te rakkaat ystävät pelastuisitte vajoamasta mitättömyytenne suohon. Riippuu nyt vain teistä, tahdotteko te ottaa vastaan tämän avun. Puhemiesneuvoston tätä kysymystä koskeva ehdotus, että se lähetettäisiin laki- ja talousvaliokuntaan, ei tällaista tiedä. Mutta jos te kaikesta huolimatta otatte vastaan tämän tarjoomamme avun, niin tietäkää että se on otettava vilpittömässä mielessä, siis siinä mielessä, että tämä uudistus, joka tässä nyt on kyseessä, tulee lopullisesti ja viivyttelemättä perille ajetuksi. Ja ensimäinen parannuksen osotus teidän taholtanne olkoon se, että te päätätte meidän ehdotuksemme mukaisesti asettaa erityisen valiokunnan näitä esillä olevia lakiehdotuksia valmistelemaan. Pyydän puolestani myöskin kannattaa tehtyä ehdotusta että valittaisin erikoinen kunnallisvaliokunta.

Ed. W a t a n e n: Minun mielestäni tässä edelliset puhujat eivät ole kajonneet yhteen puoleen, johon mielestäni olisi kuitenkin tarpeellinen kajota. Minä juuri sentähden olin pakotettu puhevuoroa pyytämään. Täällä ei tarvitse ollenkaan hakea niitä imartelijoita, jotka imartelevat kansanvallalla. Tämän kansanvaltaisuuden imartelijoinahan voivat esiintyä vaikka kuinka kansanvaltaisuudelle vihamieliset porvarit. Mutta kaiken kansanvaltaisuuden todelliset vaatimukset täytyisivät nojautua myös kansan oikeuksiin. Jos kansalle asetetaan velvollisuuksia, täytyisi myöskin seurata oikeuksia mukana. Mutta me tuskin tarvinnemme ollenkaan niitä oikeuksia suurempien valaistusneuvojen avulla lähteä hakemaan, niinpian kuin me kiinnitämme kunnallisiin asioihin huomiomme. Me tulemme täältä jo heti ensi silmäyksellä oikein laumoittain näkemään ja huomaamaan oikeudettomuutta. Ottakaa huomioonne ensinnäkin ne oikeudet, mitkä kohtaavat nykyisten kunnallisten lakien ja säännösten aikana kauttaaltansa työtä tekeviä kansanluokkia. Tar-

koitan työtä tekeviä talonpoikaismiehiä sekä naisia. Kun minulla ei nyt tällä kertaa ole tarkoituksenani kajota kunnallisasioiden äänioikeudelliseen puoleen, niin voin vain tyytyä tuosta ohimennen huomauttamaan. Ottakaa huomioon miespuoliset työtätekevät talonpojat ja katsokaamme kuinka laajaperäisesti ne ovat velvoitetut kunnan yhteisiä kustannuksia tai kunnan tarpeisiin käytettäviä kustannuksia mieskohtaisesti kantamaan. Ottakaa myöskin huomioonne laaja naisten luokka. Naiset myöskin ovat samalla tavalla kaikesta omaisuudesta ja toimeentulosta hyvinkin tarkkaan verotettuja kunnallisiin asioihin nähden. Silloin kun me sanomme: että tällä tavalla asetetaan kunnan veroituksen alaiseksi työtätekevät talonpojat, minä tarkoitan, köyhätkin talonpojat, niin näitä velvollisuuksia oikeudenmukaisesti katsottuna täytyisi myös seurata oikeudet kunnallisella alalla. Mutta onko todellakin näin asianlaita? Kunnallisten asioitten hoitoon työtätekevillä talonpojilla on verrattain vähän vaikutusvaltaa. Ja jos me katselemme naispuolisten leiriä, niin me näemme laajat joukot raskaasti verotettuja työtätekeviä naisia, joilla ei ole edes sitä vähäistä vaikutusvaltaa kunnallisten asiain hoitoon, mikä on näillä työtätekevillä miespuolisilla henkilöillä jo olemassa. Siis tältä pohjalta katsottuna on elävästi huomioon otettava asia, että kunnalliset suhteemme meidän yhteiskunnassamme eivät voi vähimmälläkään tavalla ansaita kansanvaltaisuuden nimeä. Täytyy sanoa, että ne ovat kaikelle kansanvaltaisuudelle jyrkkänä vastakohtana nykyaikana. On ymmärrettävää, että kaikki vääryydet, kaikki nurinkurisuus, kaikki väärinmenettely kantaa myös huonoja hedelmiä. Missä nämä huonot hedelmät oikeastaan parhaiten tulevat näkyviin? Ensinnäkin täytyy kiinnittää huomiota kunnallisen elämän alalla siihen taantuvaan tilaan, mihinkä on vajottu nykyisen kunnallisen lainlaadinnan alalla. Kun suurlakkohuumeen perään kunnalliset laitokset, kunnalliset hallinnot, tulivat jonkun verran myöntämään kansakoululaitoksissa käyvil e köyhälistön lapsille niin sanottuja kouluavustuksia, kouluvälineitä, jopa ryhtymään näitä lapsia jonkuntapaisesti ruoka-annoksilla avustamaan, niin on kuitenkin viime aikoina käynyt selvästi näkyviin — olette kai sen tietämään tulleet — että useat kunnat, joissa nämä parannukset on tehty, ovat ne kauniisti ottaneet takaisin kunnan mahtavien omasta tahdosta.

Minä vielä kajoon toiseen puoleen. On myös huomiota kiinnitettävä köyhäinhoitolaitosten ylläpitämiseen. Köyhäinhoito on nykyisellä kannallaan kunnan mahtavien kädenalaisuudesta riippuvainen ja käynyt, suorastaan sanottuna, niin raskauttavan rikolliseksi tai lähemmin sanottuna huumaavaksi ihmisrääkkäykseksi, että yksinomaan on kunnan mahtavien leiristä ulkopuolella olevien viranomaisten täytynyt jo niihin väärinkäytöksiin käsiksi käydä. Yksi kunta, johon voin osoittaa, on tämä Helsingin kunta. Tämänkaltaisia lienevät kuitenkin useimmat kunnat, joskaan en voi sanoa kaikkien tällaisia olevan. Mutta nämä edelläviittaamani epäkohdat eivät vielä ollenkaan kaikessa todellisuudessa valaise, mitä kunnallisten lainsäädösten ja koko nykyisen kunnallishallinnon pohjalla voi mahdollista olla. Minä en tahtois nyt kuitenkaan sanoa porvareista tai kunnan mahtavista joukoista niin todellisuutta vastaavalla tavalla, että nämä kunnalliset laitokset ovat nykyaikana tulleet, oikein sanottuna, vorojen kasvatuslaitoksiksi. Minä tahdon vain ikäänkuin vähän hienommasti, paremmin minunkin omaatuntoani vastaavassa muodossa sanoa, että eritotenkin kunnan raha-asiain hoito kunnallisen omaisuuden hoito ja kunnnallisomaisuuden tallennuslaitokset ovat tulleet kunnan mahtavien kavaltajien pesäpaikoiksi. Eikös tämäkin vastaa teidän tarkoituksianne? Ja jos käytäisiin tarkemmin kunnallisten rahaasiain kimppuun, niin tuskinpa löytyisi yhtä prosenttia Suomen kunnallisista laitoksista joissa kunnan omaisuutta oltaisiin rehellisellä tavalla hoidettu ja sitä rehellisellä tavalla käytetty. Siis tämmöiset epäkohdat eivät jää yksinomaan olemaan inhottavina epäkohtina Koska näistä johtuneet rasitukset ja väärin käytökset voivat sittenkin olla mahdollise köyhien työtätekevien talonpoikain kustannuksella, niin minä pyytäisin teille nimenomaan teroittaa mieliin — minä tarkoitan nyt teitä porvarileiriin köyhien talonpoikien joukosta poimittuja talonpoikia — että kunnan omaisuuden kaikinpuolinen väärinkäyttö, kunnallisten asiain kaikinpuolinen väärinhoito, mikä nykyisen kunnallisen lainsäädännön aikana jovallitessa voi olla mahdollinen ja voi käydäpäinsä, niin se kaikki käypi teidän köyhien talonpoikien kustannuksella, joten sitäkin suuremmalla syyllä täytyisi teidän kaikkien yhtyä niiden luokkaan, jotka tahtovat, että nämä väärinkäytökset ovat kunnallisen lainlaadinnan uudistamisen kautta kunnallisen toiminnan alalta poistettavat. Minä en kuitenkaan rohkene niin pitkälle toivomuksessani mennä että minä pyytäisin teiltä porvareilta selityk

siä näihin väärinkäytöksiin, sillä minä tiedän, että teille olisi tämmöinen selityksen tekeminen yhtä paljon kuin kirveenisku teidän niskaanne. Minä vain uskon, että jokainen järkevä köyhä talonpoika on jo omissa nahoissaan tämän kylliksi tuntenut kaipaamatta siihen lähempiä selityksiä ollenkaan. Minä kannatan ed. Turkian tekemää ehdotusta, että asetettaisiin kunnallisvaliokunta, johonka nyt tämä esilläoleva kysymys sitten lähetettäisiin.

Ed. K u j a l a: Ed. Turkia täällä äsken väitti, että oikeistolle on kunnallislain uudistus vastenmielinen. Sitä näyttää tukevan se seikka, että oikeiston puolella ovat istuimet melkein autioina. He ovat paenneet käsittelyä, joka ei vielä sisällä mitään erikoista vaaraa. No niin. Tosiaankin nykyinen maamme kunnallisen elämämme lakimuotoinen järjestely on niin kivettyneen vanhoillinen, että monessa maassa ei löydy sille vertaa. Kiinassakin kertovat eräät kirjoittajat olevan kansanvaltaisemmat kunnallisolot kuin meillä. Hyvin useissa maissa on miltei yleinen, yhtäläinen kunnallinen äänioikeus. Meillä hallitsevat muutamat porvarit laajoja kunnalliselämän aloja. Tämä väite on rohkea, se vaatinee kai jonkunverran todistelua. Pari esimerkkiä riittäköön todisteluksi tälle väitteelleni, että kunnalliset olomme ovat tarpeeksi saakka vanhoilliset. Esimerkiksi maalaiskunnan kuntakokouksessa nykyisen kunnallislakimme mukaan, jos kuntakokouksen käsiteltävänä olevassa asiassa syntyy äänestys, ja äänestyksessä annettu koko äänimäärä on esim. 1,500, niin silloin saa yksi mies äänestää 1/15:lla, se tahtoo sanoa sadalla äänellä. No, jos uskallamme ottaa niin korkean mielivaltaisen esimerkin, että annettu äänimäärä on 15,000, niin jos löytyy henkilö, jolla on tuhat ääntä, niin saa hän lyödä sen pöytään. Minkälaiselta näyttäisivät nämä suuriääniset miehet, jos heidän päänsä suuruus suhteessaan toisiin vastaisi heidän äänimääränsä suuruutta. No niin. Sitten tulee eräs esimerkki Helsingin nykyisestä äänioikeudesta. Minkälaisiin tuloksiin se vie? Vuonna 1908 tehtiin tilastoa veroluettelojen mukaan. Oli 15,928 vähintään 800 markasta verotettua. Nämä verotetut luokiteltiin tässä tilastossa neljään luokkaan. Ensimäiseen luokkaan tuli 800—2,000 markan tuloista veronmaksajaa, toiseen luokkaan 2,000—5,000 markan tulojen saajat, kolmanteen luokkaan 5,000—20,000 tulojen saajat, neljänteen luokkaan yli 20,000 tulojen saajat. Seuraava vertailu osoittaa, mitenkä tässä valta suhtautuu näiden välillä. Verotettujen lukumäärä ensimäisessä luokassa oli 9,723, veroäyrien lukumäärä tässä 16,450, äänimäärä tässä luokassa 16,450. Toisessa luokassa verotettujen luku 3,253, äyrien lukumäärä, 24,467, äänien lukumäärä 22,771. On tässä välillä huomautettava, että kaupungeissa on 25 äänen asteikko, minkä vuoksi äänimäärän ja äyrimäärän suhde muuttuu viimeisissä luokissa. Kolmannessa luokassa on verotettujen luku 2,511, äyrien luku, 54,785, äänimäärä 38,813. Neljännessä luokassa on verotettujen luku vain 640, mutta äyrien luku 88,687 ja äänimäärien luku ympyriäinen 16,000. Nämä osottavat nyt, että ensimäisen luokan, jotka etupäässä ovat työväenluokkaan kuuluvia, 9,723 verotetulla on yhteensä vain 16,450 ääntä, mutta noilla 640:llä on yhteensä 16,000 ääntä, ja siis vaan 450 ääntä vähemmän on näin suunnattoman paljon pienemmällä ihmisjoukkiolla kuin tällä suuremmalla. Siis tässä tulee oikeastaan noin 500 ääntä 10,000 vastaan. Näin monenkertaisen enemmistön saa niin harvalukuinen ihmispäitten joukko näin kurjien äänioikeusolojen mukaan. Kahdeksan sadan äänen miestä maaseudulla voi äänestää kumoon 700 yhden äänen miestä.

Nämä esimerkit riittänevät tällä kertaa todistamaan, kuinka vanhoillisia nämä olot ovat. Jos vielä tähän lisään meidän kunnallislakiemme vanhoillisuuden huippukohdan, sen 9 §:n, jossa kymmeniä tuhansia palvelijoita suljetaan kokonaan ihmisoikeuksien ulkopuolelle, vaikka palvelijat ovat niin tärkeiksi tunnustetut, että eräs pankkiherra suurlakon aikana sanoi: »Vielähän muitten työläisten lakkoja sietää, mutta Herra Jumala, jos palvelijat tekevät lakon, niin mistä me saamme ruokaa!» Ja kuitenkin tämä, yksin herrain ruuansaantiinkin nähden niin välttämätön joukko on jätetty tässä 9 §:ssä ihan elukoitten asemaan.

Kun nyt tällaisten äänioikeusolojen nojalla valitaan kuntien hallintoja ja kaikenlaisia kuntien toimeenpanevia voimia, niin silloin tulee siitä joukko, joka todellakin on sitä kuntien »parhaimmistoa», kuten Helsingin Sanomien eräs kirjoittaja viime sunnuntailehdessä kehasi. No niin. Tämän kuntiemme »parhaimmiston» toiminta esiintyykin monenlaisessa muodossa. Se esiintyy sellaisessa muodossa, että esim. tilisekavuudet viime aikoina ovat tulleet aivan tavallisiksi ja tilintekovelvollisuus sellaiseksi velvollisuudeksi, jonka täyttämiseen saa ainoastaan mahtavien voimien pakko. Onpa se mennyt niinkin pitkälle, ett suoranaisia vajauk-

sia on ollut, kuten täällä on huomautettu. Mainittakoon niistä m. m. Hiitolan kunnan 37,000 markan vajaus, Sulkavan kunnan 11,000 markan vajaus, Laihian kunnan 5,000 markan, helsinkiläisen Dillströmin vajaukset ja Beckerin vajaukset ynnä muut. Ja nämä beckeriläisyydet näyttävät aina vaan yhä jatkuvan.

Jo tämä finanssipuoli kunnallisessa elämässämme on siis ihan räikeä todistus sen »parhaimmiston» kyvystä. Ja eihän se ole ihmekään, että valvontavalta näin huono on ollut, koska porvarilliset 1909 eduskunnassa kehuivat heillä löytyvän sellaisia kunnan esimiehiä, jotka eivät osaa lukea. Millä nämä esimiehet heille kuuluvaa valvontavaltaa rahastonhoitajiin nähden silloin voisivat käyttää, kun eivät itse edes tunne kirjaimia.

Muillakin kunnallisen elämän aloilla ilmenee tämä sama tulos tämän »parhaimmiston» toiminnasta. Eihän esimerkiksi kunnallisten töitten alalla ole noudatettu minkäänlaista kunnan asukasten enemmistölle edullista politiikkaa. Meillähän on kuntien työt pääasiassa annettu urakalle ja urakalle annettaessa ovat etupäässä puoluenäkökohdat olleet määräävinä miltei joka paikassa. Tuloksena on siitä ollut, että näitä tämmöisillä näkökohdilla urakalle annettuja töitä on saanut parin vuoden päästä korjailla ja taas maksaa korjauksista miltei työkustannuksiin nousevia summia. Niin esim. koulurakennusten suhteen on paljon surullisia esimerkkiä olemassa, mutta niitten luetteleminen täällä lienee turhaa. Ne tietää jokainen, joka niitä tahtoo ymmärtää. Vieläpä on menty niinkin pitkälle, että kunnan töitä johtavat voimat esim. Tuusulassa viime vuonna auttoivat yksityiskapitalisteja boikotteeraamalla Keravan tiilitehtaan lakkolaisia kunnan töistä. Siis tämä todistaa sitä hellää solidaarisuutta, mikä on omistaviin luokkiin kuuluvilla, olivatpa he missä asemassa hyvänsä.

Vielä vähemmän meillä on huolehdittu maalaiskunnissa työttömyyden kurjuudesta kärsivien työttömien avustamisesta. Kunnan töitä ei ole yritettykään soveltaa semmoisiin aikoihin, jolloin kunnissa on suurin työttömyys vallitsemassa. — Yhtä huonoa esimerkkiä osoittaa kunnallisten liike- ja tuotantolaitosten hankkiminen meillä. Meillä ovat nämä vasta hiukan alulla. — Koulukeittiöitä meillä ei ole kuntien puolelta sanottavasti paljon ollenkaan maalla ja jos joku sellainen saadaankin, niin kuin esim. Askulassa äskettäin annettiin 140 markkaa koulukeittiön hyväksi, meni sinne joukko ahneita isoja ihmisiä syömään sitä lasten ruokaa. Se on huonoa sellainen.

Kunnallinen asuntopolitiikka se meillä ei mainitsemista ensinkään ansaitsekaan. — Sivuuttaakseni tässä monet muut kunnallisen elämän alat, niin mainitsen vielä tuota vaivaishoitoa. Siitähän täällä jo ed. Watanen vähän mainitsi, mutta lisättäköön vielä, etteivät nämä vaivaistalo-olot ole silloin hyviä, kun hoidokkaita lähtee vaivaistaloista karkuun, joku heistä tappaa itsensä ja tekee mitä hyvänsä tätä asemaansa vähänkin lieventääkseen. Vaivaistalokurjuuden huippukohtana voidaan pitää sitä, viime suvena oikeudellisesti todistettua merikarvialaista juttua, jossa tuli ilmi, että avuttomat ihmisraukat saivat kaikessa mahdollisessa likaisuudessa virua ja saivat vielä korvatillikkoja ja kirouksia kuulla kristillisiltä vaivaishoitajilta, kun eivät tietystikään silloin, kun jalat olivat halpautuneet, jaksaneet mennä määrättyihin paikkoihin. Tämä on huippukohtana sille viheliäisyydelle. Tähän vaivaishoitoon liittyy vielä se huutokauppaelämä. Sen seuraukset ovat mitä kamalimpia eikä tämä vanhanajan orjamarkkinoihin vivahtava huutokauppaaminen ollenkaan asiallisesti siitä muutu miksikään, vaikka kuvernöörit kuinka moneen kymmeneen kertaan käskisivät muuttamaan »huutokauppa»-sanaa »sijoitus»-sanaksi. Kysymys on vain kauniista pinnasta eikä mistään muusta. Ylimalkaan tämä työläisten ja vanhusten hoito on yhtenä tuskanhuudon merenä, joka maailmaa järkyttää. Lastenhoidon kurjuudesta on jokapäiväisiä esimerkkejä, mutta mainittakoon tässä vain se pääkaupungin kunnallishallinnon alaisena oleva Oulunkylän lastenkoti. Se kai lienee huippukohtana siinäkin, koska kahden viikon kuluessa kuolee 10 pientä lasta likaisuuteen ja tauteihin mikä virallisestikin todistettiin. Sellainen lastenhoidon kurjuus jatkuu niinkauvan kuin kunnalliset olot ovat nykyisillään. Minä alussa väitin tässä, että ulkomailla on kansanvaltaisemmat olot. Kunnallisolojen seurauksetkin ovat toisenlaisia. Esimerkiksi Englannissa, jossa on kunnallinen äänioikeus koko joukon kansanvaltaisempi kuin meillä, on päästy sellaisiin tuloksiin, että siellä on m. m. kunnalliset tuotantoja liikelaitokset tuottaneet vuonna 1902 kokonaista yli 9 miljoonaa markkaa puhdasta voittoa. Tällä voitolla on voitu hyvittää verotusta niin pitkälle, että toisissa kunnissa kannetaan vain 1/3 ja toisissa vieläpä 1/4 tuloveroina kunnallisia menoja varten. Saksassa on myöskin kunnallinen maanomistus ja muut kunnalliset liike- ja tuotantolaitokset tuottaneet kunta-

laisille sellaisia etuja, että löytyy ainakin yksi, jollei useampia sellaisia kuntia, joissa ei ole kannettu yhtään tuloveroa muutamaan vuoteen, kun liike- ja tuotantolaitokset tuottivat niin paljon. Tämä ei suinkaan ole vielä mitään niin täydellistä kansanvaltaa, mutta onhan kumminkin suurempi askel sinnepäin. Amerikassa myöskin eräässä kunnassa saivat kansanvaltaiset ainekset vallan ja vaativat erään suuren yhtiön suorittamaan entiset kunnallisverojen kavallukset, jotka yhtiö oli tehnyt ja jotka nousivat 75,000 dollariin. Tällaisia esimerkkejä löytyy muualtakin, missä kansanvaltaiset ainekset saavat vallan ja tahtovat oikeutta siinä, missä on mahdollisuutta sitä harjoittaa. No niin. Sitten on Englannissa ja Amerikassa ja monessa muussa maassa kunnallinen lastenhoito ja vanhustenhoito ja yleensä ihmistenhoito paljoa paremmalla kannalla kuin meillä. Ollaanpa Englannissa niin pitkällä, että siellä on maitoasemia, mistä sellaiset äidit, jotka eivät sitä itse voi lapsilleen antaa, saavat maitoa ja täten on voitu lasten kuolevaisuutta rajoittaa yli puoleen entisestään. Tällaiset esimerkit ovat kauniita, niin kalpeita kuin ne ovatkin siihen nähden, mitä me vaatisimme. Sitte on, mainitakseni vielä erään esimerkin, valistuksellisessa suhteessa ulkomaalaiset kunnat edellä meistä. On olemassa kirjastoja. Esimerkiksi Englannin kunnilla oli eräänä vuonna yhteensä yli 300,000 kirjastoa ja niissä yli ½ miljoonaa nidettä ja lukijamäärä nousi miljooniin. Amerikassa on vapaita kansalaiskirjastoja kuntien hallussa ja niissä saa käydä itse valikoimassa kirjoja. Sitten on vielä Saksassa samallaisia. Miten on meillä kunnankirjastojen laita? Kaupungeissa niitä löytyy vähän ja nekin laadultaan ja sisällöltään hyvin kyseenalaista laatua. Maaseudulla ei nimeksikään. Vieläpä ulkomailla kansakoulujen oppilaille useissa paikoissa annetaan vapaat oppivälineet. Meillä ovat useat kunnat, kuten äskeinen edustaja mainitsi, vetäytyneet takaisin niistä päätöksistä, jos sellaisia onkin tehty, että vapaita oppivälineitä annetaan, mutta tyrkytetään eräille puoluekouluille tuhansia markkoja vuosittain, vaikka ne kaikkein vähimmin olisivat niiden tarpeessa. Koululasten ruokinnasta pidetään huolta Saksassa, Ranskassa, Sveitsissä ja Englannissa. Ja monessa muussa maassa annetaan joko osittain tai kokonaan kouluista lapsille ruoka-ateria päivittäin. Se on tietysti eri maissa eri tavalla järjestetty. Meillä, kuten minä äsken mainitsin, on se kysymys yksityisten varassa ja maaseudulla ei siitä vielä ollenkaan kuntain taholta huolehdita. Onpa esimerkkiä siitäkin, miten kuntien avulla kansalaisten elämään pääsemisen mahdollisuuksia helpotetaan. Esimerkiksi Zürichin kaupungissa saa jokainen, jolla on alle 2,000 frangia tuloja, synnytysavustusta joko kotona tai laitoksessa sekä kätilön- ja lääkärinavustusta. Tällaiset toimenpiteet ovat meillä tuntemattomia ainakin maaseudulla. Nämät esimerkit tässä ja vertailut meidän maamme ja muiden maiden oloihin, niin äärettömän yleispiirteisiä kuin ovatkin, puhuvat myös jotain. Omistava luokka, kun se uudistuksia vastustaa, aina vetoaa ulkomaalaisiin esimerkkeihin. Nyt näissä uudistuksissa olisi sillä uudistusten puolesta hyvä syy vedota myös ulkomaalaisten esimerkkeihin, käyttää niitä myöskin edes yksi ainoa kerta uudistusten puolesta. Mutta emmehän me odotakaan porvareilta mitään sen muka »historiallisen tehtävän täyttämistä», se olisi minusta lapsellista. Mehän tiedämme, että oikeistoaineksille on edullista vastustaa tätä kunnallista uudistusta ja jos joku heistä sattuisi olemaan kapinahenkinen ja asettuisi uudistusta puolustamaan, ei hän tule uskaltamaan sitä tehdä sentähden, että pelkää tulevansa heitetyksi ulkonaiseen pimeyteen, sillä siitäkin on esimerkkejä. Minä yhtyessäni täällä tehtyyn ehdotukseen, että kunnallisvaliokunta asetetaan, vetoan näitten uudistusten puolesta siihen laajaan, suureen, kasvavaan, voimistuvaan joukkovoimaan, joka kerran tulee ottamaan oikeutensa tavalla tai toisella.

Ed. L i l i u s: Kahden viimeisen puhujan lausunnot veivät tämän keskustelun sille tasolle, etten katso mahdolliseksi ruveta asiallisesti heille vastaamaan. Kaikkein vähimmän sopivat tällaiset lausunnot eduskunnan istuntosaliin, vaikka tänä iltana onkin laskiaistiistai. En voi kuitenkaan olla huomauttamatta, että jos olisi mahdollista ruveta täydellisesti, asiallisesti nyt tehtyjä eduskuntaesityksiä käsittelemään, niin minä olisin täysin sen täällä tehdyn ehdotuksen puolella, että erikoisvaliokunta olisi asetettava. Mutta kun, niinkuin ed. Turkia lausunnossaan huomautti, eduskunta on ennen laatinut ja hyväksynyt täydelliset lakiehdotukset puheenalaisella alalla, niin, senhän ymmärtää jokainen, on aivan mahdotonta, että eduskunta nyt, ennenkuin täällä ennen hyväksytyt ehdotukset ovat tulleet lopullisen harkinnan ja ratkaisun alaisiksi, tekisi ja hyväksyisi uusia lakiehdotuksia, jotka kenties hyvin oleellisissa kohdin olisivat ristiriidassa ennen tehtyjen päätösten kanssa. Jokainen ymmärtää, että sellainen me-

nettelytapa ei ole eduskunnan arvon mukaista. Yksinomaan siis tältä kannalta minä pyydän yhtyä puhemiesneuvoston ehdotukseen, koska laki- ja talousvaliokunta voi helpostikin muitten asiain yhteydessä antaa tällaisen muodollisiin syihin perustuvan lausunnon.

Ed. Turkia: Minun käsittääkseni sellaiset perusteet, jotka viimeinen puhuja esitti tämän puhemiesneuvoston ehdotuksen tueksi, eivät pidä millään tavalla paikkaansa. Eduskunta on ennenkin käsitellyt asioita, joista hallitus ei vielä ole ennättänyt tehdä päätöstä. Niin on tapahtunut kieltolakiasiassa ja muistaakseni viime vuonna tapahtui Suomen Pankin johtosäännön hyväksymiskysymyksessä. Tuo kanta, että muka se, etteivät kunnallisasetukset vielä ole saaneet vahvistusta, estäisi eduskuntaa käsittelemästä nyt esitettyjä asetusehdotuksia, että muka sillä perusteella lähetettäisiin ne laki- ja talousvaliokuntaan haudattavaksi, on todellakiin niin läpinäkyvä verho, joka ei peitä teidän todellisia tarkoituksianne. Todellinen tarkoitus tietystikin on vastenmielisyys näitten asetusehdotusten käsittelyyn. Te ette toivo kunnallisten äänioikeusolojen uudistusta. Joka tapauksessa tuollainen perustelu, kuten sanoin, on ihan tekemällä tehty, hakemalla haettu, koska se sotii entistä käytäntöä vastaan.

Ed. Aalle-Teljo: Päättäen siitä, mitä tänä iltana sekä aikaisemminkin on voitu havaita, kunnallislakiuudistukset tai kunnallislait tulevat tänä iltana saamaan päätöksen, mikä kulettaa ne telotustelineille. Siltä näytti aikaisemmin menettely ja siltä se vielä nyt edellistä edellisen puheenvuoron johdosta tuntuu näyttävän. Siis hautausta varten lähetettäisiin kysymys laki- ja talousvaliokuntaan.

Kun tässä on mielestäni tämän eduskunnan naisilla, samoin kuin tietysti koko maassa olevilla työläisnaisilla, ja niinikään myöskin tämän maan varakkailla porvaristonaisilla joku osa, niin en voi olla kysymättä, mikä osa tässä teloitustyössä tulee tänä iltana olemaan tämän eduskunnan porvarillisilla naisilla? Tuleeko tämän jälkeen tämänkään lain säätämistyössä näkymään porvarillisten naisien kannatus? Eduskuntavaaleissa ainakin Turun läänin eteläisessä vaalipiirissä on siltä taholta vakuutettu ja uskoteltu, että täällä eduskunnassa on lainsäätämistyössä ollut naisia naisina valvomassa ja puoltamassa naisten oikeudellisia etuja. Niinpä näissä ja useimmissa muissa vaaleissa, on porvarispuolueitten vaaliliitoilla ollut otsikoista päättäen erikoisia naisten listoja. Niin esimerkiksi kopioin yhden listan viime vaaleista. Sen ensimäisen listan — se on vanhan suomalaisen puolueen lista — ehdokkaina ovat ensimäisenä: vapaaherratar Iida Yrjö-Koskinen, seuraavana Jalava, lehtori Turusta, kolmantena Kilpeläinen, pastori Perniöstä. Tässä on yksi sellainen tapaus, jossa on tahdottu, ennenkuin lainsäätämistyöhön on tultu, sanoa, että mainitut henkilöt tänne lainsäädäntötyöhön tullessaan puolustavat naisten asioita, vieläpä kumpaisenkin luokan.

Tässä kysymyksessä jos missään on syytä tarkastaa ja merkille panna, millä tavalla he näin työläisnaisille tärkeissä asioissa tulevat vaikuttamaan ratkaisuun, eli millä tavalla tällaisilla etiketeillä niin sanoakseni tänne tulleet edustajat nyt velvollisuutensa täyttävät ja asian suhteen menettelevät. Erittäinkin poiketen ensimäisestä mainitsemastani ryhmästä, porvariston naisedustajista yhteisesti, pyydän erikoisesti huomauttaa ja merkille panna sitä mielestäni vaikeaa asemaa, joka tällä mainitsemallani Turun viimeisten vaalien aikuisen naisten listan viimeisellä sijalla olevalla pastori Kilpeläisellä on. Mielestäni on erittäin merkille pantava, mitenkä hänen lupauksensa valitsijoille annetun vaalilistan kautta tulee täällä täytetyksi, kun se joka tapauksessa on ristiriidassa sen päätöksen kanssa, mitä hänen ammattikuntansa viime kirkolliskokouksessa tehtiin kirkollisesta naisten äänioikeudesta. Mitenkä silloin voidaan myöntää naisille äänivalta kunnallisten ja yhteiskunnallisten asiain johdossa kun ei edes hengen asioissa tätä oikeutta heille annettaisi.

Meillä eduskunnan jäsenillä samoinkuin myöskin valveutuvalla työväenluokalla yli koko maan on selvillä se seikka, että porvariston naisedustajat täällä parlamentissa, eduskuntatyössä, lainsäädäntötyössä eivät koskaan ole olleet köyhälistön naisten ja heidän lapsiensa oikeuksien turvaajia eikä heiltä sellaista meidän taholta ole odotettukaan. Me emme ole niin sokeita, niin luokka-asemaa tuntemattomia että tällaista toivoisimme. Mutta siltä taholta sitä useimmissa tilaisuuksissa, kuten edellämainitsemissani vaaleissa, on vakuutettu. Meille kuitenkin on selvää, että meidän köyhälistön naisten uudistustyössä mukana eivät voi luokkataistelussa olevat yläluokan naiset ollakaan. Edelläni ollut puhuja selosti hyvin monia tärkeitä kohtia köyhälistön naisten asemasta näihin nurjiin kunnallisiin voimassa oleviin asetuksiin nähden, mutta niissä löytyy myöskin porvariston, siis varakkaiden naisten, oikeuksien loukkaamista. Olen aivan vakuutettu että

täällä olevat porvariston naisedustajat tuntevat voimassaolevan lain yhtä hyvin kuin me ja siis näin ollen käsittävät ne heidän luokkansa naisia äärimmäisesti loukkaavat kohdat, jotka voimassaolevassa kunnallislaissa löytyvät rajoittamassa kunnallista äänioikeutta, esim. avioliitossa olevilta naisilta ja vaalikelpoisuuden itse omaisuuttaankin hoitavilta naimattomilta naisilta. Tällaisten seikkain luulisi vaikuttavan porvariston naisiin, etteivät he luokkatovereittensa mukana voisi olla tämän lakiehdotuksen teloitustyötä tekemässä, vaan että he rohkeneisivat ajaa edes jonkun verran naisasiaa, mikäli se koskee porvariston naisten toivomuksia. Siis miten tahansa porvarilliset naisedustajat lienevät valinneet tehtävänsä, niin meidän taholtamme pantakoon merkille, jääkö tämän jälkeen maamme porvarillisesta naisasiasta mitään jälelle. Niin mielestäni tapahtuu silloin, jos asia siltä taholta nyt tulisi unohdetuksi. Kuten aikaisemmin jo sanoin emme ole täällä ajatelleetkaan emmekä odottaneet kunnallislain uudistuksessa syvemmälle koskevia köyhälistön naisia tarkoittavia parannuksia. Me olemme kylliksi tässä eduskunnassa päässeet tarkasti tuntemaan vastustajamme. Eduskunnan pöytäkirjoista ja asiakirjoista kylliksi ja helposti saa uutta virikettä muistiinsa asioista, jotka aikaisemmin ovat koskeneet eroa meidän ja yläluokan naisten välillä. Esimerkkinä mainittakoon vain naisia koskevat suojeluslait, äitiysvakuutus, turvattomien lasten ja heidän äitiensä turvaaminen j. n. e. Eihän näissä kysymyksissä yksikään ainoa muu porvariston naisedustaja ole ääntänsä kannatuksen puolesta ilmoille nostanut kuin yhdessä ainoassa näistä kysymyksistä neiti Hagman, joka, saanen sanoa, mahdollisesti juuri siksi ei enää istukaan täällä eduskunnassa. Hänellä oli joskus sydän myöskin heikompien oikeuden puolesta. Jos kuitenkin niin tapahtuisi, että porvariston naiset eduskunnassa tänä iltana antaisivat äänensä ja luokkatoveriensa kanssa myötävaikuttaisivat tällä kertaa kunnallislain hautaamiseen ja tappamiseen, niin täytynee silloin merkitä se, jonka minä jo alussa sanoin, että tokko tässä maassa porvarillista naisliikettä enää onkaan. Silloin ainakin minun täytynee tehdä se johtopäätös, että sitä ei enää ole. Ja tahtoisin vielä mieleeni muistuneena asiana kysyä, että vieläkö senkin jälkeen, jos näin tapahtuu, saamme lukea sanomalehdissä maamme porvarillisten naisten edustuksestansa ulkomailla naisten kongresseissa ja yksityisissä esiintymistilaisuuksissa. Mitenkä vaitelijaina, ilomielisinä he ovat ottaneet vastaan sitä suurta kunnioitusta, jota heidän, yläluokan naisten, osalle siellä on jaettu! He ovat ulkomailla näytelleet edistysmielisyyttä ja antaneet käsityksen, että he ovat tässä maassa olleet esitaistelijoina Suomen naisten edistystyössä. Porvarisluokan naisten ulkomailla esiintymistä me olemme useamman vuoden aikana katselleet ja monasti kysyneet, mitä kunkin siellä käyneen yksilön sydämellä ja omalla tunnolla mahtaa tällaisesta kehumisesta olla. Onko esimerkiksi kunnallislain kohtalo eduskunnassa 7 vuoden kuluessa antanut oikeuden yläluokan yhdellekään naiselle mennä itsellensä ja luokallensa kunnianosoitusta hankkimaan ja sitä käsitystä siellä kylvämään, että he ovat kulkeneet tämän maan naisten rientojen eturintamassa, vieläpä kauvan, ennenkuin parlamentaarinen olotila tässä muodossa meillä oli olemassa, ennenkuin meillä oli valtiollista äänioikeutta ja vaalikelpoisuutta? Jos porvarisluokan naisedustajat kysyisivät itseltään asian oikeaa laitaa, niin he huomauttaisivat niille, jotka heille aikovat kunnian antaa, että se työ ei ole heidän tekemäänsä. Se osa, joka sillä osalla tämän maan naisia on siinä työssä ja jatkuvasti eteenpäin taloudellisien uudistuksien edistämisessä, on niin pieni, että he eivät olisi pystyneet sitä aikaansaamaan, ellei tietenkin muut yhteiskunnalliset syyt ja ellei maassa vankasti järjestetty työväenluokka, sen naiset ja miehet, olisi tässä työssä voimakkaimpaa uhrautuvaisuutta osoittaneet. Mutta ennen kaikkea kummallisinta on se seikka, että näiden ulkomailla edustavain on varsin hyvin samalla kaiken muun ohella täytynyt tietää että eräs valtiollisessa toiminnassa, ainakin yhteiskunnallisessa toiminnassa oleva naisryhmä tässä maassa oli nimenomaan, ennenkuin heillä valtiollista äänioikeutta ja vaalikelpoisuutta oli, toiminut virallisesti naisten valtiollista vaalikelpoisuutta vastaan. Vaikka siis vielä yksi ryhmä kokonaan oli suoranaisesti vastaantoimimassa tällaisessa uudistustyössä, he sen toisista syistä saatuaan ovat valmiit sanomaan: Me olemme myötävaikuttaneet tähän ja tähän suureen edistykseen ja kaikki ne muut kulkevat siellä meidän jälkiämme. Jos vielä tämänkin yhteiskunnallisen, nimittäin kunnallisen uudistuksen vastustamistyössä nähdään porvariston naiset täällä, niin mielestäni tämä asia jo ottaa pois heiltä ainakin oikeuden sen osan näyttelemiseen, jota he vastoin todellisuutta tähän saakka ovat ulkomailla esittäneet.

Ed. K a l l i o: Minä olen täydellisesti selvillä siitä, että on sangen epäkiitollista puhua

tässä asiassa tänä iltana, sillä tiedän varmaan, että jokainen puhuja joutuu vasemmiston sanomalehdistön maalitauluksi, kun vaan uskaltaa asettua tässä asiassa eri kannalle, kuin he ovat asettuneet. (Vasemmalta: Oikein!) Mutta siitä huolimatta, koska tulen äänestämään sitä tehtyä ehdotusta vastaan, että erikoinen kunnallisvaliokunta täällä muodostettaisiin, pyydän saada esittää perusteluni, miksikä niin teen. Täällä on koetettu uskotella että kaikki, jotka eivät asetu ehdotuksen kannalle, tahtoisivat vastustaa yleistä ja yhtäläistä äänioikeutta kunnallisen lainsäädännön alalla. Sellainen puhe kyllä käy laatuun agitationikokouksissa, mutta eduskuntahan on jo työssään näyttänyt että se haluaa myöskin uudistuksia kunnallisen lainsäädännön alalla ja on useita vuosia sitten laatinut tässä suhteessa lain. Sitä ei ole tosin hyväksytty, mutta syyt eivät ole eduskunnan. Täällä on sanottu, että valtapuolueet ovat parjauksillaan saaneet aikaan sen, ettei sitä lakia ole hyväksytty. Minä en tiedä, missä määrässä siinä on perää, mutta kumminkin, jos eduskunta nyt laatii täällä uuden lain, joka mahdollisesti hyvinkin paljon eroaa ennen hyväksytystä, niin se toiselta puolen myös lausuu samalla tuomionsa siitä laista, jonka se on ennen täällä laatinut.

Täällä on huomautettu siitä että kieltolakiasiassa on eduskunta myöskin ryhtynyt käsittelemään asiaa, vaikka toista ennen päätettyä kieltolakia ei oltu kumottu. Mutta ellen minä väärin muista niin asia on oleellisesti tässä suhteessa toinen. Kieltolaissa on ollut määrättynä määrävuodet, jonka ajan kuluttua se oli astuva voimaan ja se aika kun loppui, niin olosuhteet olivat ehdottomasti sellaiset, että eduskunnalla oli oleellisia syitä ryhtyä käsittelemään uudestaan asiaa. Nyt on asia tässäkin suhteessa toinen ja minusta tuntuu siltä että eduskuunan ei ole sopiva ryhtyä tässä asiassa kahta lakiehdotusta tekemään, kun toiseenkaan ei ole saatu vastausta. Ei suinkaan ole suurempia mahdollisuuksia toivoa, että se laki, joka nyt näillä valtiopäivillä täällä laadittaisiin, tulisi paremmin hyväksytyksi kuin toinenkaan, eli että se jouduttaisi toisen hyväksymistä, päinvastoin se antaisi tuomionsa edelliselle, olkoon sitten uusi ehdotus, mikä tällä kertaa saataisiin aikaan, parempi tahi huonompi. Minä olen vakuutettu siitä, että te vasemmisto ette ole ainoat tässä eduskunnassa, jotka haluatte kunnallislain uudistuksia, mutta mielestäni ei ole tällä kertaa oikea aika ryhtyä sitä tekemään.

Myöskään minä en voi sivuutta kokonaan niitä lausuntoja, joita tässä asiassa on tällä annettu. Ed. Ahmala on muun muassa yrittänyt pitää suuren puheen. Minun täytyy sanoa, että se epäonnistui täydellisesti. Hän puhui muun muassa laajasti kirjallisuudesta, Suomen yläluokan matkustushalusta, todistuksia porvariston kulttuurikukkasista y. m., mutta vaikea on huomata mitään kosketusta näillä olevan kunnallisasetuksen ja sen uudistuksen kanssa. Myöskin hän lausunnossaan mainitsi siitä, että maanomistajat eivät ole tarvinneet muuta kuin ottaa tuloja vain kourakaupalla tiloistaan ja että nämä höllät päivät ovat pilanneet sen mielen tarmon ja kulttuurin. Miksikä ed. Ahmala ei niitä tuloja halunnut itse jatkuvasti ammentaa, silloin kuin hän oli maanomistajana, vaan palasi kaupunkiin, josta oli tullut?

Ed. Wataselle vielä muuan sana, sillä hän on edustajana arvostellut nykyisiä kunnallisviranomaisia sillä tavalla, ettei niissä ole tuskin 1 % rehellisiä ihmisiä. Tämä on sellainen syyte eduskunnan puhujalavalta, ettei se saa jäädä vastalauseetta tässä tilaisuudessa. Se on niin törkeä syyte kunnallisviranomaisia kohtaan, että tuskin koskaan vielä on eduskunnan puhelavalta sellaista heitetty.

Niinkuin sanottu minä tulen äänestämään vastaan sitä ehdotusta, että perustettaisiin uusi kunnallisvaliokunta, vaan olen samalla valmis aina, kun vain olosuhteet sallivat, puolestani perustamaan sellaisen valiokunnan. Tällä hetkelläkin sen tekisin jos näkisin edellytyksiä olevan siihen, vaan nyt mielestäni on asia sillä kannalla, ettei kahta lakia samasta asiasta voida laatia.

Ed. Hjelt: Endast några ord till fru Iida Aalle-Teljo. Jag ber få uttala min glädje öfver att de borgerliga gruppernas kvinnor inte äro så kortsynta, att de velat taga denna fråga såsom en kvinnofråga och att de icke önska blanda kvinnofrågan i likt och olikt, både dit den hör och inte hör, såsom här denna fråga blifvit inblandad. För den föreliggande frågan äro så många andra synpunkter bestämmande, att kvinnofrågan där inte kan spela någon roll. Jag vill i detta afseende förena mig om det uttalande doktor Lilius gjorde, i hvilket just de synpunkter blifvit framställda, som främst måste i frågans nuvarande skede häi blifva de bestämmande.

Ed. Ahmavaara: Itse tästä asiasta, nim. kunnallislain säädännöstä, ei kaiketi maksa vaivaa ruveta puhumaan, sillä tämän iltainen vasemmiston puolelta viritetty keskustelu pa-

raiten todistaa ettei tässä ole asiasta kysymys, tässä on kysymys vain agitationista ja sehän on nyt saavutettu siinä määrässä kuin se on mahdollista. Perustan tämän käsitykseni siihen, etten minä usko että vasemmisto olisi niin ajattelematon, että se uskoisi että tällä nyt meidän tekemällä uudella kunnallislakiehdotuksella olisi paremmat menestyksen toiveet kuin edellisellä ja kun siis tämä ei ole mahdollinen, niin antaa se selvän kuvan, mikä on koko tämän eduskuntaesityksen tarkoitus.

Mutta minä en aikonut tästä puhua. — Kun täällä on tänäkin iltana vasemmiston taholta aivan epäoikeutetusti, niinkuin tavallisesti siellä tehdään, syytetty porvareita siitä, että ne muka eivät tahdokaan vahvistettaviksi niitä lakeja, jotka eduskunta on hyväksynyt, niin jo tämä syytös on huonoa palvelusta asialle, se kun antaa hallitukselle, joka ei ole ystävällinen eduskuntaa kohtaan, tukea juuri sellaisessa käsityksessä, että eduskunta ei tarkoitakaan, että sen päätökset vahvistettaisiin, vaan että se ainoastaan niitä tekaisee ilman vain. Tätä huonoa käsitystä on vasemmisto yhä edelleen tukemassa sillä, että se tekaisee uuden lain aina kun entinen ei ole saanut vahvistusta tahi ratkaisua, siis antaa juuri hallituspiireille aivan selvän viittauksen, että eduskunta ei tarkoitakaan, että sen ensimäisiä lainsäännöksiä vahvistettaisiin, vaan odottakaa niin kauvan, että niitä satelee joka valtiopäivillä ja ehkä viimein sitten on aika vaatia vahvistustakin. Tämä jos mikään on epäparlamentaarista ja sangen huonoa palvelusta tälle asialle. Mutta minä toivon, että tässäkin asiassa, niinkuin kaikissa muissakin täällä, eduskunnan enemmistö, ne haukutut porvarit, taas ehkäisevät tämän huonon tarkoituksen ja pysyvät parlamenttaarisessa tavassa kiinni ja samalla osoittavat, että ne ovat sitä mieltä, että eduskunnan ennen laatimat kunnallislait ovat vahvistettavat, eikä siis uusia tarvita.

Ed. Turkia: Ed. Kallio sanoi, että kieltolain suhde oli toinen kuin nyt kysymyksessä olevien kunnallisasetusten laita. Ed. Kallio sanoi myös, että kieltolain voimaanastumisaika oli kulunut umpeen ja sentähden oli muka pakko ryhtyä toista kieltolakia tekemään. Se ei pidä paikkaansa. Ed. Kallion tulisi muistaa, ettei se aika ollut umpeen kulunut ja ellei ed. Kallio muista, niin minä pyytäisin, että ed. Kallio katsoisi eduskunnan pöytäkirjoista. Kun minä olen tämän perusteen ottanut ed. Kalliolta pois, niin mitä ed. Kalliolle sitten enää jää?

Minä en tiedä oikein, mitä meidän yläluokkamme aikoo tehdä tässä asiassa, kun te ette ole tehneet kertaakaan hallitukselle välikysymystä, ette tehneet omasta alotteestanne anomusta ja teille ei kelpaa uusien eduskuntaesityksien tekokaan tässä. Luuleeko tämän eduskunnan porvaristo tehneensä sillä kaiken voitavansa, kun jää odottamaan, mitä se armollinen hallitus tekee? Eikö tämän eduskunnan porvaristolla ole yhtäkään moitesanaa niille omille miehille, jotka istuivat hallituksessa silloin kuin eduskunnan hyväksymät kunnallisasetukset olivat jo senaatin hallussa, kotimaisen hallituksen hallussa? Tämä olotila on todellakin hallitukselle sangen hyödyllinen. Eduskunnan porvaristo odottaa kädet ristissä muka, että hallitus hyväksyy ja hallitus taas ei tee mitään, koskapa porvariston ja hallituksen edut ovat tässä jotensakin yhteiset. Me olemme tehneet välikysymyksen hallitukselle, me olemme tehneet anomuksen, ja koska niistä ei ole apua, me teemme nyt uudet kunnallisasetusehdotukset. Me häiritsemme näillä vastenmielisillä kunnallisten äänioikeusolojen uudistusalotteillamme eduskunnan porvariston ja samalla hallituksen rauhallisuutta. Täällä on viitattu siihen suuntaan, että muka jos eduskunta käsittelisi nämä kunnallisasetusehdotukset, ne mahdollisesti tulisivat paljon poikkeemaan niistä edellisistä ja siten muka eduskunta joutuisi jollakin tavoin näyttämään ala-arvoiselta. Eikö nyt eduskunnan porvaristo voi taata jo etukäteen, etteivät ne asetukset sen epäkansanvaltaisemmiksi tule tältä eduskunnalta kuin 1908 toisilta valtiopäiviltä? Vai onko nyt luultavaa, että taantumuksen kasvaessa nämä asetukset tulisivat taantumuksellisemmiksi? Jos taas nämä asetukset nyt voitaisiin saada kansanvaltaisemmat, niin siitä ei kai eduskunnan arvo menisi. Suuremmat kansan pohjakerrokset tulisivat silloin jyrkemmin vaatimaan niitten vahvistusta, kuin mitä on esitetty niitten kunnallisasetusten vahvistamiseksi, jotka eduskunta on aikasemmin hyväksynyt. Minun mielestäni ei todellakaan eduskunnan porvaristolla ole päteviä syitä kieltäytyessään käsittelemästä näitä nyt esitettyjä kunnallisia asetusehdotuksia, ei muuta pätevää syytä, kuin se, että te ette todellisuudessa tahtoisi kiirehtiä hallitusta jotakin tekemään tässä asiassa.

Ed. Kallio: Ed. Turkia epäonnistui täydellisesti, kun hän yritti minulta riisumaan pois sitä pohjaa, johon minä edellisessä lausunnossani nojasin. Kumminkin minä luulen, että ed. Turkia ei usko minun sanojani, paremmin

kuin minäkään en olisi uskonut ed. Turkian sanoja, ilman etten minä lukisi täältä talousvaliokunnan mietinnöstä kieltolakia koskevassa asiassa erästä kappaletta, joka kai selvittää ed. Turkialle, että minä olen täydellisesti oikeassa. Tämä kappale kuuluu: »Kun eduskunnan hyväksymä kieltolakiehdotus ei joutunut hallitsijan tutkittavaksi ennen 1 päivää heinäkuuta 1909, jolloin sen oli määrä osittaisesti astua voimaan, on se katsottava lopullisesti rauenneeksi ja on alkoholilainsäädäntö täten jäänyt entiselleen. Ehdottaessaan eduskunnan lakiehdotuksen hylättäväksi oli senaattikin puolestaan lausunut olevansa yhtä mieltä eduskunnan kanssa siinä, ettei tämä lainsäädäntö enää vastaa tarkoitustaan, vaan on perinpohjaisen ja pikaisen uudistuksen tarpeessa. Siitä huolimatta ei mitään uutta alotetta asiassa ole senaatin taholta aikaansaatu. Alkoholilainsäädännön kipeästi kaipaama perinpohjainen ja pikainen uudistus on sentähden jäänyt eduskunnassa tehtyjen alotteiden varaan.» Eiköhän ed. Turkia tämän jälkeen tunnusta että hänen väitteensä oli väärä ja minun pohjani täysin pitävä.

Ed. Turkia: Minä pyytäisin, että ed. Kallio myös ottaisi selville, milloin yllämainittu kieltolakialote tehtiin. Minä kumminkin muistan, että silloin kun alote tehtiin, ei vielä kieltolain vahvistamisaika ollut mennyt umpeen. Ed. Kallio luki valiokunnan mietinnön, mutta alote oli tehty paljoa ennemmin. Siis minun väitteeni pitää edelleen paikkaansa.

Puhemies: Minä pyytäisin muistuttaa, että arvoisain puhujain olisi pysyttävä siinä asiassa, joka nyt on käsiteltävänä.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Puhemiesneuvoston ehdotusta vastaan, että eduskuntaesitys lähetettäisiin laki- ja talousvaliokuntaan, on ed. Mäki useiden muiden kannattamana ehdottanut, että asetettaisiin erityinen kunnallisvaliokunta, johon tämä ehdotus lähetettäisiin. Näiden kahden ehdotuksen välillä on siis äänestettävä.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy puhemiesneuvoston ehdotuksen, äänestää »jaa»; jos »ei» voittaa, on ed. Mäen ehdotus hyväksytty.

Äänestyksessä annetaan 93 jaa- ja 86 ei-ääntä. Ed. Mäen ehdotus siis on hylätty ja puhemiesneuvoston ehdotus on hyväksytty. Asia siis lähetetään laki- ja talousvaliokuntaan.

Puhemies: Nyt on aika kulunut myöhäiseksi. Kello on jo yli 11 ja täysi-istunto täytyy lopettaa. Pöydällepano, joka on viimeisenä esittelylistalla, kuitenkin lienee tänään vielä toimitettava ja sitä paitsi on esiteltävä pari ilmoitusasiaa, jotka eivät sietäne lykkäystä ja jotka sen vuoksi nyt ensin esitellään.

Puhemies: Vapautusta valtiopäivätoimista pyytävät yksityisten asiain tähden ed. Tulikoura ensi torstai-aamusta seuraavaan lauantai-iltaan ja ed. Paavo Virkkunen ensi torstain ja perjantain istunnoista.

Näihin vapautuksenpyyntöihin eduskunta suostuu.

Pöydällepano:

Välikysymys,

jonka tekemiseen ed. Lohi y. m. ovat pyytäneet eduskunnan suostumusta ja joka koskee 1910 vuoden valtiopäivillä armollisen esityksen johdosta hyväksytyn kyytiasetuksen voimaansaattamista, esitellään.

Sihteeri lukee:

Suomen Eduskunnalle.

Vuoden 1910 valtiopäivillä toukokuun 10 päivänä hyväksyi eduskunta erinäisillä tarpeellisiksi havaituilla muutoksilla Keisarillisen Majesteetin Suomen Eduskunnalle antaman armollisen esityksen, joka sisälsi ehdotuksen asetukseksi kyytitoimesta Suomessa. Tämän asetuksen tulisi, mainitun asetusehdotuksen 46 §:n mukaan astua voimaan tammikuun 1 päivänä 1916. Sitäkin ennen olisi kuitenkin kyydinpitoa sanotusta päivästä alkavaksi kyytikaudeksi järjestettäessä tätä asetusta soveltuvissa kohdissa noudatet-

tava. Mutta vaikka tämän asetuksen voimaanastumisaika on jo niin lähellä, että valmistaviin toimenpiteisiin ensitulevaa kyydityskautta varten on jo ryhdytty, ei mainitun asetuksen kohtalosta ole mitään kuulunut. Sanomalehtien kertomain tietojen mukaan on tästä asetuksesta jo aikoja sitten vaadittu senaatin lausuntoa. Senaatin toimenpiteistä ei ole sen jälkeen julkisuudessa mitään kuulunut.

Tämän asetusehdotuksen tarkoituksena oli etupäässä saada kyytilaitos mikäli mahdollista itsekannattavaksi. Mikäli tätä tarkoitusta ei voitaisi saavuttaa, suorittaisi valtio tarvittavat lisäkustannukset.

Voimassa olevain asetusten mukaan on kyytirasitus manttaaliin pannun erioikeudettoman maan yksinomaan kannettavana. Tämän asiaintilan kohtuuttomuudesta ovat valtiopäivät jo useamman kerran huomauttaneet. Myöskin edellämainitussa, eduskunnalle annetussa armollisessa esityksessä oli kyytirasitus tunnustettu yleiseksi asiaksi, jonka ei tule olla ainoastaan yhden kansalaisryhmän velvollisuutena, vaan kaikkien yhteiskuntaluokkien. Yhtä räikeä epäkohta asian nykyisellä kannalla ollen on myöskin siinä, että nämä kustannukset jakaantuvat kovin epätasaisesti eri kuntien osaksi, eri osissa maata.

Kun se kansanluokka, nimittäin maataviljelevä väestö, jonka yksin kannettavana tämä kohtuuton ja vuosi vuodelta yhä lisääntyvä rasitus nykyään on, huolestuneena odottaa tämän asetuksen kohtaloa, sekä sitä, mille kannalle senaatti tähän nähden asettuu, pyydämme valtiopäiväjärjestyksen 32 §:ään nojaten eduskunnan suostumusta, saada asianomaisen senaatinjäsenen vastattavaksi esittää kysymyksen:

mitä senaatti on tehnyt tai mitä se aikoo tehdä edellämainitun asetuksen voimaansaattamiseksi?

Helsingissä 20 päivänä helmikuuta 1914.

K. A. Lohi.	Mikko Iipponen.
Filip Saalasti.	Kalle Nurmela.
Mikko Luopajärvi.	J. Waarala.
E. Y. Pehkonen.	E. Saari.
K. V. Jäykkä.	Pentti Hiidenheimo.
Matti Poutiainen.	K. T. Vänniä.
Pekka Saarelainen.	Iisakki Vahe.
Mikko Leinonen.	L. Typpö.
J. P. Kokko.	Yrjö Halonen.
Salomo Pulkkinen.	Pekka Ikonen.
Oskari Lahdensuo.	Wäinö Walkama.
Oskari Partanen.	K. K. Pykälä.
Kyösti Kallio.	Matti Latvala.
Yrjö Kiuru.	Juho Tulikoura.

Osk. Ansh. Sjöstedt-Jussila.

P u h e m i e s: Puhemiesneuvosto ehdottaa tämän asian pantavaksi pöydälle perjantain täysi-istuntoon.

Tämä ehdotus hyväksytään.

P u h e m i e s: Ensi täysi-istunto pidetään torstaina k:lo 6 i. p. eräitä ilmoitusasioita sekä sen työsuunnitelma-ehdotuksen pöydällepanemista varten, jonka puhemiesneuvosto on tekevä täysi-istuntoja ja valiokuntia varten.

Täysi-istunto päättyy k:lo 11,10 i. p.

Pöytäkirjan vakuudeksi:
Iivar Ahava.

16. Torstaina 26 p. helmikuuta

k:lo 6 i. p.

Päiväjärjestys:

Ilmoituksia:

Pöydällepanoa varten esitellään:

Siv.

Puhemiesneuvoston ehdotus työsuunnitelmaksi täysi-istuntoja ja valiokuntia varten 1914 vuoden valtiopäivillä 232

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi ed. Ahmavaara, Airola, Danielson-Kalmari, Grönvall, Hedberg, Häkkinen, Häyrynen, Alma Jokinen, Kallio, Kujala, Lehtonen, Luopajärvi, Löthman, Mäkelin, A. Neovius, Nurmela, Peura, Peurakoski, Saarinen, Sainio, Schybergson, Sillanpää, Tanner, von Troil, Tulikoura, Törngren, Waljakka, ja P. Virkkunen.

Ilmoitusasiat:

Puhemies: Vapautusta valtiopäivätoimista pyytävät: ed. Ahmavaara sairauden tähden lääkärintodistuksen nojalla toistaiseksi, ed. Grönvall niinikään sairauden tähden tämän ja huomispäivän istunnoista sekä ed. Alma Jokinen ja ed. Lehtonen samoin sairastumisen vuoksi tämän päivän istunnosta. Yksityisten asiain tähden pyytävät vapautusta ed. Saarinen tämän illan istunnosta ensi maanantailtaan saakka sekä ed. Airola ja ed. Hedberg tämän illan istunnosta.

Näihin vapautuksen pyyntöihin eduskunta suostuu.

Puhemies: Edelleen on ed. von Troil pyytänyt yksityisten asiain tähden vapautusta 10 päiväksi tämän kuun 24 päivästä lukien. Eduskunnan työjärjestyksen 38 §:ssä säädetään, että vapautta valtiopäivätoimista älköön myönnettäkö yhtä viikkoa pitemmäksi ajaksi, ellei välttämätöntä syytä ole perusteena. Kun sellaista syytä ei ole esiintuotu mainitun pyynnön tueksi, niin puhemiesneuvosto ei ole katsonut voivansa puoltaa pyyntöön suostumista, vaan vastustaa sitä.

Hyväksyykö eduskunta puhemiesneuvoston ehdotuksen, että tähän pyyntöön ei olisi suostuttava?

Tähän vastataan myöntävästi. Puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti ed. von Troilin vapautuksenpyyntö on siis evätty.

Erään asian siirtäminen toiseen valiokuntaan.

Puhemies: Talousvaliokunnasta on tullut asian siirtämistä toiseen valiokuntaan koskeva kirjelmä, jonka sihteeri lukee.

Sihteeri lukee:

Suomen Eduskunnan Talousvaliokunta.
Helsingissä, 24 p. helmik 1914.
N:o 2.

Suomen Eduskunnalle.

Talousvaliokunta saa täten kunnioittaen anoa, että sen valmisteltavaksi Eduskunnan päätöksellä 20 päivältä kuluvaa helmikuuta lähetetty ed. Kiurun y. m. anomusehdotus n:o 51, koskeva niitten lahjoitusmaatilallisten, joiden maista on muodostettu kruununpuistoja, oikeuttamista lunastamaan ne yhteismetsiksi, siirrettäisiin Laki- ja Talousvaliokuntaan, koska

sinne jo aikaisemmin Eduskunnan päätöksellä 17 päivältä kuluvaa helmikuuta lähetettiin ed. Arokallion samaa asiaa koskeva anomusehdotus n:o 24 ja koska tämänluontoiset asiat edellisilläkin valtiopäivillä lienee käsitelty Laki- ja Talousvaliokunnassa.

Talousvaliokunnan puolesta:

S. W. Cornér.

Matti Helenius-Seppälä.

P u h e m i e s: Puhemiesneuvosto puoltaa asian siirtämistä laki- ja talousvaliokuntaan.

Puheenaoleva ehdotus hyväksytään.

Päiväjärjestyksessä oleva asia:

Puhemiesneuvoston ehdotus työsuunnitelmaksi täysi-istuntoja ja valiokuntia varten 1914 vuoden valtiopäivillä

esitellään ja ilmoittaa puhemies että puhemiesneuvosto ehdottaa tämän asian pantavaksi pöydälle huomispäivän täysi-istuntoon.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään.

P u h e m i e s: Nyt keskeytetään täysi-istunto 15 minuutiksi.

Puheenvuoron saatuaan lausuu:

Ed. L i s t o: Eduskunnan valitsijamiehiä kehoitetaan kokoontumaan valiokuntahuoneeseen tämän talon ensimäisessä kerroksessa nyt heti.

Istunto keskeytetään k:lo 6,30 i. p.

Täysi-istuntoa jatketaan

k:lo 6,44 i. p.

Ilmoitus valtiovarainvaliokunnan varajäsenen vaalista.

Luetaan seuraava eduskunnan valitsijamiehiltä saapunut kirjelmä:

Suomen Eduskunnalle.

Suomen Eduskunnan valitsijamiehet saattavat täten kunnioittaen Eduskunnan tietoon että, sen jälkeen kun Eduskunta tämän kuun 24 päivänä tekemällään päätöksellä on vapauttanut ed. Bäckin edustajantoimesta ja varajäsenen paikka valtiovarainvaliokunnassa sen kautta on tullut avoimeksi, valitsijamiehet ovat tänään pitämässään kokouksessa hänen tilalleen valtiovarainvaliokunnan varajäseneksi valinneet ed. Takolanderin.

Helsingissä 26 päivänä helmikuuta 1914.

Suomen Eduskunnan valitsijamiesten puolesta

A. Listo.

Seuraava täysi-istunto on huomenna perjantaina k:lo 6 i. p.

Täysi-istunto päättyy k:lo 6,45 i. p.

Pöytäkirjan vakuudeksi

Ivar Ahava.

17. Perjantaina 27 p. helmikuuta

k:lo 6 i. p.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia:

Esitellään:

Siv.

1) 1910 vuoden valtiopäivillä arm. esityksen johdosta hyväksytyn kyytiasetuksen voimaansaattamista koskeva ed. Lohen y. m. välikysymys, joka t. k. 24 p:nä pantiin pöydälle 233

2) Puhemiesneuvoston ehdotus työsuunnitelmaksi täysi-istuntoja ja valiokuntia varten 1914 vuoden valtiopäivillä, jotka viime istunnossa pantiin pöydälle 234

3) Laillisuuden ylläpitämistä maan tulliasioissa ja tullilaitoksen itsenäisyyden turvaamista koskeva ed. Arvid Neoviuksen y. m. anomusehdotus n:o 30 245

4) Suomeen tuotavan viljan jättämistä edelleen tullivapaaksi koskeva ed. Railon y. m. anomusehdotus n:o 31 247

5) Pankkivaltuusmiesten kertomus vuodelta 1913 ..... »

6) Kertomus valtiovarain tilasta vuonna 1912 ..... »

Pöydällepanoa varten esitellään:

7) Työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 1 anomusehdotuksen johdosta, joka koskee apurahan myöntämistä työnpuutteen takia hätää kärsivien avustamiseksi 251

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi ed. Ahmavaara, Danielson-Kalmari, Grönvall, Häyrynen, Alma Jokinen, Kallio, Löthman, Mäkelin, A. Neovius, Ritavuori, Saarinen, von Troil, Tulikoura, Törngren ja P. Virkkunen.

Ilmoitusasiat:

Puhemies: Asianomaisesti tarkastetun edustajanvaltakirjan on esittänyt assessori P. E. Svinhufvud; ja on hän siis oikeutettu asettumaan paikallensa eduskuntaan.

Vapautusta valtiopäivätoimista myönnetään ed. Alma Jokiselle sairauden tähden tämän päivän istunnosta sekä yksityisasiain tähden seuraaville edustajille: ed. Ritavuorelle tämän istunnon alkuosasta, ed. Wiljaselle istunnon loppupuolesta alkaen ensi maanantaiaamuun, ed. Elorannalle huomisaamusta ensi maanantaiiltaan, ed. Virkille tästä illasta ensi tiistaiaamuun, ed. Orasmaalle huomispäivästä alkaen ensi torstaihin asti ja ed. Inborrille tulevan viikon ajaksi.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Välikysymys 1910 vuoden valtiopäivillä arm. esityksen johdosta hyväksytyn kyytiasetuksen voimaansaattamisesta,

jonka esittämiseen ed. Lohi y. m. ovat pyytäneet eduskunnan suostumusta ja joka tämän kuun 24 p:nä pantiin pöydälle tähän täysistuntoon, esitellään; ja lausuu sen tapahduttua

Puhemies: Valtiopäiväjärjestyksen mukaan on nyt ilman keskustelua ratkaistava, sallitaanko välikysymyksen esittäminen vai ei.

Äänestys ja päätös:

Joka sallii välikysymyksen tehtäväksi, äänestää »jaa»; jos »ei» voittaa, on se evätty.

Äänestyksessä ovat jaa-äänet voitolla.

P u h e m i e s: Eduskunta on siis päättänyt sallia, että välikysymys esitetään.

2) Puhemiesneuvoston ehdotus työsuunnitelmaksi täysi-istuntoja ja valiokuntia varten 1914 vuoden valtiopäivillä,

joka viime istunnossa pantiin pöydälle, esitellään; ja lausuu sen tehdessään

P u h e m i e s: Tässä on huomattava, että eilen tehdyn päätöksen johdosta talousvaliokunnan työsuunnitelmaehdotuksessa nyt viimeisenä oleva asia, ed. Kiurun y. m. anomusehdotus n:o 51, joka koskee niitten lahjoitusmaatilallisten, joiden maista on muodostettu kruunupuistoja, oikeuttamista lunastamaan ne yhteismetsiksi, jää pois ja on siirrettävä laki- ja talousvaliokunnan käsiteltävien asiain joukkoon. Siellä puhemiesneuvosto ehdottaa sen asian sijoitettavaksi kuntaa laajempain yhdyskuntain itsehallintoa koskevan ed. Liliuksen y. m. tekemän anomusehdotuksen n:o 44 jälkeen. Sittenkun työsuunnitelman ehdotus pantiin pöydälle on mataalousvaliokunta ilmoittanut jakautuvansa kahteen osastoon. Tämän johdosta puhemiesneuvosto täydentää maatalousvaliokuntaa koskevaa ehdotustaan niin kuin tänään edustajille jaettu ehdotus asiain jaosta mainitun valiokunnan eri osastojen kesken osoittaa. Maatalousvaliokuntaan nähden tulee täten täydennetty ehdotus pidettäväksi käsittelyn pohjana.

Muuten meneteltänee siten, että otetaan ensin työsuunnitelman alussa olevat neljä ensimäistä pykälää järjestään käsiteltäväksi ja sitten eri valiokuntien työsuunnitelmat, ja niissä kussakin erikseen roomalaisilla numeroilla osoitetut ryhmät. Ainoastaan tarvittaessa käsitellään jokin osa työsuunnitelmaa asia asialta. Viimeksi esitellään työsuunnitelman nimike.

Hyväksytäänkö tämä käsittelytapa?

Tällainen käsittelytapa hyväksytään.

§:t 1—4 hyväksytään järjestänsä keskustelutta.

Sen jälkeen esitellään p e r u s t u s l a k i v a l i o k u n t a a koskeva työsuunnitelma-ehdotuksen osa ja siitä ensiksi edellinen osasto eli ryhmä I, joka käsittää neljä asiaa.

Keskustelu:

Ed. G a d o l i n: Jag har mig icke bekant, i hvad mån talmanskonferensen vid utarbetandet af detta förslag till arbetsplan tagit hänsyn till de beslut i detta afseende, som fattats inom respektive utskott. Om sålunda detta förslag under romersk siffra I punkterna 2—4 åsyftade att utgöra en ändring af den arbetsordning, som antagits af grundlagsutskottets majoritet, så ville jag för min del vara böjd att understöda talmanskonferensens förslag, så mycket mer som jag i utskottet nedlagt min reservation mot majoritetens beslut, i denna fråga. Majoriteten har nämligen fattat beslutet, att ärendena under siffrorna 2—4 skulle sammanslås till ett enda aktstycke.

Skulle nu, hvilket jag icke ville tro, denna formulering af förslaget till arbetsplan för grundlagsutskottet åsyfta, att den nyss antagna paragrafen 4 finge tolkas på det sättet, att orden: »upptagas till behandling såvidt möjligt i den med arabiska siffror betecknade ordning» skulle betyda, att »såvidt möjligt» icke innebure en hänsyn till faktiska möjligheter, utan endast innefattade detsamma som »såvidt utskottet icke annat besluter», skulle jag naturligtvis från de synpunkt jag gjort gällande vilja motsäga detta förslag, och jag ville äfven göra gällande, att en sådan tolkning af den af landtdagen i dag redan antagna paragraf 4 icke förnuftigtvis kan vara möjlig.

Det är att märka, att det initiativ, som finnes under siffran 2, nämligen ldgm. Sopanens m. fl. petitionsförslag n:o 29 angående rehabilatation af de på grund af den s. k. likställighetslagen dömda finska medborgarena och inställande af vidare åtgärder för sagda lags tillämpning, inlämnats till landtdagen, understödt af samtliga landtdagens borgerliga grupper. Om ett sådant initiativ skall kunna genom ett utskotts beslut sammanslås med den stora olaglighetspetitionen och på detta sätt sålunda icke taga form af en särskild åtgärd, som påtagligen initiativtagarena åsyftat, utan så att säga begrafvas i det vidlyftiga sammanhang, som petitionen om begångna olagligheter kommer att innehålla, så har påtagligen petitionärernas afsikt förvanskats. Det vore sålunda på sin plats att landtdagens majoritet skulle uttala sig i frågan, huruvida majoriteten anser, att en sammanslagning med den stora petitionen motsvarar dess önskningar eller icke. Jag kan för min del alls icke uppfatta, att denna fråga skulle hafva drifvits såsom ett särskildt initiativ, om afsikten aldrig varit någon annan än att densamma blefve beaktad i den stora petitionen, ty därom torde ingen sväfva i tvifvelsmål att i hvarje fall en så upprörande sak skulle intagit en synnerligen viktig plats i denna petition.

Hvad åter beträffar ärendet under siffran 3, ldgm. Mannermaas och Koivistos petitionsförslag angående ryska språket, så har det påtagligen äfven varit petitionärernas afsikt, att denna fråga skulle taga form af en särskild petition från landtdagens sida. Bakom detta förslag står visserligen icke samma, jag kunde måhända säga, kompakta majoritet som bakom det första, men äfven för min del skulle jag anse det sakenligt och öfverensstämmande med ärendets natur, att detsamma skulle egnas en större utredning, än hvad i sammanhang med stora petitionen kommer att erbjudas, och därför ville jag äfven för min del understöda en särskild behandling af denna petition.

Jag vill framhålla, att, då de politiska initiativ, som från landtdagens sida vidtagas, stå i främsta planet af de åtgärder, som böra vidtagas, så kan det nu icke lämnas åt en tillfällighet, huru dessa initiativ inom ett utskott komma att behandlas. Besluter icke landtdagen nu en ordning för dessa ärendens behandling, så kommer landtdagen sannolikt under sin session icke vidare att blifva i tillfälle att behandla denna sak, emedan landtdagen då först sannolikt mot slutet af sessionen kommer att få emotse alltsammans på en gång. Har det nu varit meningen, att något initiativ skulle drifvas hastigare fram och till äfventyrs kunna expedieras, medan landtdagen sitter, så äro fataljerna i detta afseende försuttna, när landtdagen framdeles tager befattning med frågan i dess helhet.

Jag ville nu, med hänsyn till hvad jag yttrat, tolka talmanskonferensens förslag till arbetsplan för grundlagsutskottet afd. I siffrorna 2 till och med 4, sålunda att, därest landtdagen antager detta förslag till arbetsordning, ärendena med hvar sin siffra utarbetas till särskilda petitioner och att en ändring i detta afseende får vidtagas inom utskottet endast för den händelse landtdagen med hänsyn till förekommande omständigheter finner anledning att på framställning af utskottet ändra denna arbetsordning. Och då jag nu tolkar detta förslag på detta sätt, så emotser jag äfven, att majoriteten inom grundlagsutskottet i kväll skall göra anmärkning mot det af talmanskonferensen uppställda förslaget till behandling af punkterna 2—4. Under förutsättning sålunda att min tolkning häraf är riktig, ville jag för min del äfven understöda talmanskonferensens förslag. Skulle till äfventyrs denna tolkning, emot hvad jag ville förmoda, förklaras vara oriktig, ville jag för min del förorda, att åtminstone det af hr Sopanen m. fl. framställda initiativet måtte behandlas såsom brådskande.

Ed. Ingman: Puhemiesneuvoston ehdotus on tässä kohdassa täydellisesti yhtäpitävä sen ehdotuksen kanssa, jonka perustuslakivaliokunta on puhemiesneuvostolle tehnyt. Kun asiaa käsiteltiin puhemiesneuvostossa, ilmoitettiin, että valiokunta sittemmin on päättänyt ensimäisessä lukemisessa antaa yhteisen mietinnön numeroilla 2, 3 ja 4 merkityistä asioista ja asetin harkittavaksi, olisivatko sen johdosta poistettavat numerot 3:lla ja 4:llä merkittyjen asiain edestä. Puhemiesneuvosto ei pitänyt sellaista muutosta tarpeellisena. Muuten on mielestäni selvää, että eduskunta ei voi käydä päättämään siitä, onko jostakin asiasta annettava erityinen mietintö vai ovatko jotkut asiat käsiteltävät yhdessä, ennenkuin asia on valiokunnassa valmisteltu.

Ed. Wiik: Det synes mig som om den tolkning hr Gadolin sökt gifva af talmanskonferensens förslag icke hade varit af behofvet påkallad. Talmanskonferensen har naturligtvis med sitt förslag afsett att föreslå den ordning, i hvilken frågorna borde behandlas, men talmanskonferensen har näppeligen velat föreslå, att grundlagsutskottet borde stanna vid ett beslut att tillstyrka de initiativ, som vederbörande petitionärer gjort. Såvidt jag kan förstå grundlagsutskottet har det stannat vid den enligt min uppfattning ganska sakenliga åsikten att några särskilda petitioner i frågorna 2 och 3 icke vore behöfliga, hvadan, i händelse särskilda betänkanden i dessa frågor afgifvas, desamma då komma att gå ut på ett afstyrkande af dessa initiativ, hvilket icke hindrar att utskottet, då det afgifver betänkande angående frågan n:o 4, jämväl beaktar sådana synpunkter, som framhållits af petitionärerna Sopanen, Mannermaa m. fl. Någon egentlig sammanslagning af dessa initiativ kan man väl knappast tala om, utan, som sagdt, jag fattar saken så, att grundlagsutskottet i sitt betänkande angående frågan n:o 4 kommer att beakta jämväl de frågor, som berörts af de förenämnda petitionärerna. Det synes mig, lika väl som grundlagsutskottets flertal, att frågorna n:o 2 och 3 icke äro af så viktig beskaffenhet, att särskilda petitioner i dem vore af nöden, då det ibland de frågor, som berörts af petionärerna Neovius, Rantanen m. fl. i deras petitionsmemorial finnes en hel hop frågor, som äro alldeles lika viktiga som

frågorna om offren för »likställighetslagen» eller om ryska språket.

Ed. Rosenqvist: Hr Gadolin har, synes det mig, otvifvelaktigt rätt därutinnan, att arbetsplanen för grundlagsutskottet, sådan den finnes framställd i detta aktstycke, icke motsvarar det beslut, vid hvilket utskottet slutligen stannat. Enligt detta beslut skulle ärendena 2, 3 och 4 behandlas såsom ett gemensamt ärende. Det korrekta hade således varit att sammanfatta alla dessa ärenden under en siffra med beteckningen a, b, c eller på samma sätt som under 4 äro sammanförda den af hr Neovius väckta petitionen n:o 27 och den af ldgm. Rantanen väckta petitionen n:o 28. Hade arbetsplanen på detta sätt uppställts, då hade den fullt motsvarat det beslut, vid hvilket grundlagsutskottet slutligen stannat.

Ed. Manner: Melkein yhdentekevää on, yhdistetäänkö nämä arapialaiset numerot 2, 3, 4 yhteen, sen sijaan, että ne nyt ovat erikoisena kappaleena kukin, varsinkin jos ei ole riitaa siitä, laitetaanko niitten alla olevista alotteista yksi mietintö vaiko kolme. Niin ollen minusta ed. Gadolinin ja Rosenqvistin puheenvuorot ovat tarpeettomat, ellei heillä samalla olisi aikomus valmistaa tietä sille, että valiokunta vielä myöhemmin tekisi toisen päätöksen, jolla sen aikaisemmin tekemä päätös siitä, että valmistetaan yksi mietintö, purettaisiin. Valiokunnan arvoisa puheenjohtaja äsken puheenvuorossaan mainitsi valiokunnan »ensimäisessä lukemisessa» päättäneen laittaa yhden mietinnön tässä roomalaisen ykkösen alla olevista alotteista. Tämä toi minun mieleeni heti ajatuksen, että myöhemmin valiokunnassa asiain käsittelyssä voi todella esiintyä ehdotus, että tehtäisiinkin kaksi, ehkäpä kolmekin mietintöä. Siitä voisi olla seurauksena, että tärkeä viimeinen asia jäisi käsittelemättä. Minä siis katsoisin olevan varovaisinta, että yritettäisiin pitää valiokunnan aikaisempi päätös voimassa. Ja minusta se kävisi päinsä siten, että roomalaisen ykkösen alla oleva arapialainen numero 4, joka käsittää ed. Neoviuksen ja ed. Rantasen anomusehdotukset, siirrettäisiin n:o 2:ksi ja sitte n:o 2 3:ksi ja 3 4:ksi. Tämä olisi luonnollisempaa, kun ed. Neoviuksen ja ed. Rantasen alotteet ovat kumpikin sisällöltään laajempia ja tavallansa voitanee pitää pohjana sille mietinnölle, jota paraikaa perustuslakivaliokunnan jaostossa valmistellaan. Minä siis pyydän ehdottaa, että asia n:o 4, se on anomusehdotukset n:ot 27 ja 28 siirretään asiaksi n:o 2; ja että asiat, jotka nyt ovat merkityt n:oilla 2 ja 3, eli anomusehdotukset n:ot 29 ja 26 siirretään kumpikin yhtä numeroa alemmaksi.

Ed. Railo: Minä pyydän saada kannattaa ed. Mannerin tekemää ehdotusta.

Ed. Sopanen: Siinä yleisadressiehdotuksessa, joka valtiopäivien alussa jätettiin, oli jo erikoisesti huomautettu siitä surkeasta kohtalosta, jonka alaiseksi erityiset lainkuuliaiset tuomarit maassamme olivat joutuneet. Kun siitä huolimatta sittekin vielä tehtiin eri alote, oli se minun mielestäni omiaan osoittamaan, että tälle asiaintilalle pantiin siksi suuri arvo, että se kannatti tehdä, vieläpä vaatikin tehtäväksi erityisen alotteen. Ja sen vuoksi pidin minä luonnollisena, silloin kun tämä alote lähetettiin valiokuntaan, vaikkakaan minä en siitä erityistä ehdotusta tehnyt, että perustuslakivaliokunta ryhtyisi käsittelemään sitä niin kiireellisesti kuin mahdollista on. Ja sitä suuremmalla syyllä, kun kaikki lienevät siitä yksimielisiä, että tämä surkea kohtalo muodostaa erityisen renkaan siinä onnettomuuksien sarjassa, jonka alaiseksi maamme niin yhdessä kuin toisessa suhteessa on joutunut. Sen vuoksi minä katson olevani pakotettu ehdottamaan vielä edelleenkin, jos kohta asia jo valiokunnassa on tullut käsitellyksi, että alotteet, joilla työsuunnitelmaehdotuksessa on n:ot 2 ja 3 eli siis anomusehdotukset n:ot 29 ja 26 kumpikin käsiteltäisiin eri asioina ja että niistä eri mietinnöt annettaisiin.

Ed. Mannermaa: Käsittääkseni muutos, jota ed. Manner ehdotti ja jota sitten on kannatettu, on aivan tarpeeton. Sen verran kuin voin ymmärtää, niin se seikka, onko numerojärjestys sellainen, kuin se tässä nyt painettuna on, vaiko muutettuna sellaiseksi kuin ed. Manner ehdotti, ei ensinkään vaikuta siihen, millä tapaa perustuslakivaliokunta asioita todella tulee ajamaan, vaan se on valiokunnan toistaiseksi vapaasti päätettävissä. Sentähden en voi tuota mainittua ehdotusta kannattaa, vaan pidän sen kokonaan tarpeettomana.

Mitä taas tulee ed. Sopasen tekemään ehdotukseen, niin vaikka tosin asiallisesti olen sitä mieltä, että olisi suotavaa, jos numeroilla 2 ja 3 mainitut asiat perustuslakivaliokunnan ensimäisessä asiaryhmässä tulisivat erityisen mietinnön esineiksi, nähdäkseni olisi kuitenkin eduskunnan puolelta nyt aivan laatuun käymätöntä sekaantumista valiokunnan toiminta-

vapauteen, mennä ennenkuin valiokunnan puolelta on mitään asiassa tuotu esiin, määräämään, millä tapaa valiokunnan tulee mietintönsä valmistaa. V. J:n 45 §:ssä lausutaan, että jokaisesta asiasta on valiokunnan lähetettävä eduskunnan täysi-istuntoon mietintö, minkä asian laatu aiheuttaa. Tässä epäilemättä on valiokunnalle jätetty itselleen ratkaisu- ja harkintaoikeus siitä, millaisen mietinnön tai millaisen paikan mietinnössä kukin lähetetty asia on saapa.

Ed. Lilius: Minun täytyy lausua eriävä mielipide siitä kannasta, minkä täällä ed. Ingman ja viimeinen arvoisa puhuja ovat esiintuoneet, että nim. eduskunnalla muka ei olisi tässä yhteydessä oikeutta määrätä sitä tapaa, jolla valiokunnan tulee antaa asiasta mietintönsä. Päinvastoin on mielestäni tämä tilaisuus juuri se, jolloin eduskunnalla on tilaisuus sanoa missä järjestyksessä ja millä tavalla esilläolevista asioista mietintö on annettava. Minä pyydän muutoin kannattaa sitä ehdotusta, jonka ed. Sopanen on täällä tehnyt.

Ed. Ingman: Niinkuin asiat nyt ovat perustuslakivaliokunnassa kääntyneet, niin minulla ei olisi muuten ed. Mannerinkaan ehdotusta vastaan mitään, mutta se käynee mahdottomaksi sen tähden, että asiat jo on valiokunnassa otettu käsiteltäviksi siinä järjestyksessä, kuin ne tässä painetussa ehdotuksessa ovat. Muuten minun täytyy yhä olla eri mieltä ed. Liliuksen kanssa siitä, soveltuuko eduskunnan ruveta, ennenkuin asioista on minkäänlaista valmistelua olemassa, päättämään, että jotkut asiat ovat käsiteltävät yhdessä tai toisistaan erotettavat. Se tietysti riippuu asiain laadusta, ja sitä ei eduskunta voi harkita, ennenkuin asia on valiokunnassa valmisteltu. Minä luulen, että tultaisiin sitä menettelyä noudattamalla hyvin vaarallisille poluille.

Ed. Manner: Edellisen puhujan lausunnon johdosta on vain huomautettava, että vaikea on sanoa, onko ne käsitelty juuri siinä järjestyksessä, kuin tämä ehdotus osoittaa, nim. 2, 3, 4, vai käsitelläänkö ne ilman mitään erityistä arvojärjestystä. Minä olisin valmis sanomaan, että ne käsitellään ilman mitään arvojärjestystä. Mitä ed. Mannermaan huomautukseen tulee, niin minä varsin hyvin tiedän, ettei tämä työsuunnitelma voi määrätä sitä, missä järjestyksessä mietintöjä tulee käsitellä, mutta jos ed. Rantasen ja ed. Neoviuksen alote olisi nostettu toiseksi, niin tuntuisi turvallisemmalta; ja sitä turvallisuutta minä tahtoisin varmentaa, varsinkin kun tiedän, että ed. Mannermaa ei ole tyytyväinen siihen työsuunnitelmaan, joka valiokunnassa nyt on syntynyt.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Puhemiesneuvoston ehdotusta vastaan on tehty kaksi eri muutosehdotusta. Ed. Manner on ehdottanut, että asia n:o 4, se on, ed. Arvid Neoviuksen y. m. ja ed. Rantasen y. m. anomusehdotukset n:o 27 ja 28 muutettaisiin asiaksi n:o 2 ja että asiat, jotka nyt ovat merkityt n:oilla 2 ja 3, eli ed. Sopasen y. m. anomusehdotus n:o 29 ja ed. Mannermaan ja Koiviston anomusehdotus n:o 26 siirrettäisiin kumpikin yhtä numeroa alemmaksi. Ed. Sopanen taas on ehdottanut nimenomaan päätettäväksi, että alotteet, joilla työsuunnitelmaehdotuksessa on n:ot 2 ja 3, eli siis anomusehdotukset n:ot 29 ja 26 kumpikin ovat käsiteltävät eri asioina ja että niistä on annettava eri mietinnöt. Kaikki nämät ehdotukset ovat keskenään vastakkaiset; ja voitanee niistä äänestää siten, että ensinnä äänestetään ed. Mannerin ehdotuksen ja ed. Sopasen ehdotuksen välillä, ja että sitten se niistä, joka voittaa, asetetaan puhemiesneuvoston ehdotusta vastaan?

Selonteko myönnetään oikeaksi ja ehdotettu menettely hyväksytään.

Äänestykset ja päätös:

1) Äänestys ed. Mannerin ja ed. Sopasen ehdotuksen välillä.

Joka vastaesitykseksi puhemiesneuvoston ehdotusta vastaan hyväksyy ed. Mannerin ehdotuksen äänestää »jaa»; jos »ei» voittaa on vastaesitykseksi hyväksytty ed. Sopasen ehdotus.

Äänestyksessä annetaan 87 jaa- ja 87 ei-ääntä. Erilleen pantu lippu on »ei»; ed. Mannerin ehdotus on siis hylätty ja ed. Sopasen ehdotus on hyväksytty puhemiesneuvoston ehdotusta vastaan asetettavaksi vastaesitykseksi.

2) Äänestys puhemiesneuvoston ja ed. Sopasen ehdotuksen välillä.

Joka hyväksyy puhemiesneuvoston ehdotuksen, äänestää »jaa»; jos »ei» voittaa, on ed. Sopasen ehdotus hyväksytty.

Äänestyksessä annetaan 114 jaa- ja 64 ei-ääntä. Ed. Sopasenkin ehdotus siis on hylätty ja puhemiesneuvoston ehdotus mikäli se koskee perustuslakivaliokunnan työsuunnitelman alku-

puolta eli I ryhmää, on hyväksytty muuttamattomana.

Perustuslakivaliokunnan työsuunnitelman loppuosa eli ryhmä II hyväksytään keskustelutta.

Valtiovarainvaliokuntaa koskeva alkuosa eli ryhmä I, joka käsittää 10 asiaa, esitellään ja hyväksytään keskustelutta.
Sen jälkeen esitellään ryhmä II, käsittävä 15 asiaa.

Keskustelu:

Ed. Komu: Tässä ryhmässä on muun muassa kolme työväestöä koskevaa anomusehdotusta, nimittäin rautatiellä palvelevain työläisnaisten ja vankilapalvelijain taloudellisen aseman parantamista sekä valtioavun myöntämistä Suomen tie- ja vesirakennustyöläisliiton sairausapurahastolle tarkoittavat anomusehdotukset. Näistä jokainen nähdäkseni on niin tärkeä, että niiden tulisi olla työsuunnitelmassa ennen maaveron poistamista koskevaa ehdotusta, mikä siellä on ensimäiseksi otettu. Minä näin ollen ehdotan että tämän ryhmän toinen asia muutetaan ensimäiseksi, kolmas toiseksi sekä neljäs kolmanneksi ja ensimäinen siirretään neljänneksi.

Ed. Railo: Pyydän kannattaa näitä ed. Komun tekemiä muutosehdotuksia.

Ed. Hallstén: Syy, minkä vuoksi valiokunta on ehdottanut nämä asiat asetettaviksi siihen järjestykseen, jossa ne suunnitelmassa ilmaantuvat, on se, että asia, joka nyt on ensimäisenä, on paljon laajakantoisempaa, yleisempää laatua kuin ne, jotka, tärkeinä kyllä, ovat numeroina 2, 3 ja 4. Myöskin viime valtiopäivillä oli asiain järjestys samanlaatuinen.

Ed. Turunen: Minä pyydän kannattaa ed. Komun tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Puhemiesneuvoston ehdotusta vastaan on ed. Komu ehdottanut, että toinen asia muutettaisiin ensimäiseksi, kolmas toiseksi sekä neljäs kolmanneksi ja ensimäinen siirrettäisiin neljänneksi. Tätä ehdotusta on kannatettu ja on siis äänestettävä puhemiesneuvoston ehdotuksen ja ed. Komun ehdotuksen välillä.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy puhemiesneuvoston ehdotuksen, äänestää »jaa»; jos »ei» voittaa, on ed. Komun ehdotus hyväksytty.
Äänestyksessä annetaan 90 jaa- ja 86-ei-ääntä. Ed. Komun ehdotus siis on hylätty ja puhemiesneuvoston ehdotus on tältäkin kohdalta hyväksytty.

Valtiovarainvaliokunnan työsuunnitelmaan liittyvä muistutus hyväksytään.

Lakivaliokuntaa koskeva työsuunnitelmaehdotuksen osa ja talousvaliokunnalle ehdotetun työsuunnitelman ensimäinen ryhmä hyväksytään keskustelutta. Viimeksimainitun valiokunnan työsuunnitelmaehdotuksen toinen ryhmä, joka, sen jälkeen kun siinä oleva viimeinen asia eli ed. Kiurun y. m. anomusehdotus n:o 51 on siirretty laki- ja talousvaliokuntaan, sisältää ainoastaan neljä asiaa, hyväksytään näin muutettuna samoin keskustelutta.

Laki- ja talousvaliokunnan työsuunnitelmaehdotuksen ensimäisestä ryhmästä, joka käsittää kuusi asiaa, viriää seuraava

Keskustelu:

Ed. Turkia: Minä ehdotan, että erinäisiä lakiehdotuksia kunnallislainsäädännön uudistamista varten sisältävä eduskuntaesitys n:o 19, joka on ehdotettu kolmannen ryhmän ensimäiseksi asiaksi, muutettaisiin tähän ensimäiseen ryhmään ensimäiselle sijalle.

Ed. Lohi: Minä ehdotan, että ed. Saarelaisen y. m. anomusehdotus n:o 50 kyytirasituksen huojentamisesta, joka on kolmannen ryhmän kahdeksantena asiana, siirrettäisiin nyt käsittelynalaisen ensimäisen ryhmän kuudenneksi asiaksi ja muut numerojärjestykseen, sikäli kuin tämä siirto aiheuttaa. Tämä asia koskee sellaista määräraha-anomusta, joka olisi saatava käsitellyksi ja ratkaistuksi niin pian, että valtiovarainvaliokunta ehtisi sen, jos myönteinen ratkaisu sille tulee, sisällyttää budjettiin. Kysymyksessäolevan anomuksen ponsi, kuuluu näin: »Että kulkulaitosrahaston budjetissa vuodeksi 1915 osoitetaan 200,000 markan määräraha käytettäväksi perusteluissa mainituilla tavoilla enimmin kärsivien kuntien kyytirasituksen avustamiseksi.» Tässä ensimäisessä

ryhmässä on jo kaksi määräraha-asiaa jotka koskevat enimmän rasitettujen tientekolahkojen avustamista, ja minun nähdäkseni johdonmukaisuus vaatii, että niitten perään asetettaisiin myöskin tämä määrärahaa koskeva anomusehdotus.

Ed. Paunu: Minä kannatan ed. Turkian tekemää ehdotusta.

Ed. Saarelainen: Minä pyydän kannattaa ed. Lohen tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Tähän laki- ja talousvaliokunnan työsuunnitelmaehdotuksen ensimäiseen ryhmään nähden on puhemiesneuvoston ehdotusta vastaan tehty kaksi muutosehdotusta. Ed. Turkia on ehdotttanut että tämän ryhmän ensimäiseksi asiaksi siirrettäisiin kolmannen ryhmän ensimäinen asia, se on, erinäisiä lakiehdotuksia kunnallislainsäädännön uudistamista varten sisältävä ed. Mäen y. m. eduskuntaesitys n:o 19. Ed. Lohi on ehdottanut että tämän ensimäisen ryhmän kuudenneksi asiaksi otettaisiin kolmannen ryhmän kahdeksas asia eli ed. Saarelaisen y. m. anomusehdotus n:o 50, joka koskee kyytirasituksen huojentamista. Näitä molempia ehdotuksia on kannatettu; ja kun ne ovat toisistaan riippumattomia, niin lienee niistä kummastakin äänestettävä erikseen puhemiesneuvoston ehdotusta vastaan?

Tällainen menettely hyväksytään.

Äänestykset ja päätös:

1) Joka hyväksyy puhemiesneuvoston ehdotuksen, äänestää »jaa»; jos »ei» voittaa, on ed. Turkian ehdotus hyväksytty.

Äänestyksessä annetaan 94 jaa- ja 80 ei-ääntä. Ed. Turkian ehdotus siis on hylätty ja puhemiesneuvoston ehdotus on tältä kohden hyväksytty.

2) Joka hyväksyy puhemiesneuvoston ehdotuksen äänestää »jaa»; jos »ei» voittaa on ed. Lohen ehdotus hyväksytty.

Äänestyksessä annetaan 135 jaa- ja 37 ei-ääntä. Ed. Lohenkin ehdotus siis on hylätty ja puhemiesneuvoston laki- ja talousvaliokuntaa varten ehdottaman työsuunnitelman alkuosa eli ryhmä I on hyväksytty.

Samaan valiokuntaan lähetettyjen asiain toinen osasto eli ryhmä II, joka käsittää neljä asiaa, hyväksytään keskustelutta.

Esitellessään sen osan laki- ja talousvaliokuntaa varten ehdotettua työsuunnitelmaa, joka on merkitty roomalaisella numerolla III, lausuu

Puhemies: Tähän ryhmään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaan on tuleva 3:nnen asian eli anomusehdotuksen n:o 44 jälkeen se asia, joka on poistettu talousvaliokunnasta, eli anomusehdotus n:o 51.

Näin muutettuna tämäkin työsuunnitelmaehdotuksen ryhmä hyväksytään keskustelutta.

Sivistysvaliokunta. I:nen ryhmä, käsittävä viisi asiaa, hyväksytään keskustelutta.

II:sta ryhmästä, joka käsittää 9 asiaa, aiheutuu seuraava

Keskustelu:

Ed. Wäinö Jokinen: Puhemiesneuvosto ei ole hyväksynyt sivistysvaliokunnan työsuunnitelmaehdotusta sellaisena, jollaiseksi valiokunta itse puolestaan sitä ehdotti. Puhemiesneuvosto ehdottaa nimittäin, että tässä nyt käsiteltävänä olevassa ryhmässä ensimäiseksi asiaksi asetettaisiin kunnallisen oppivelvollisuuden säätämistä tarkoittava eduskuntaesitys. Sivistysvaliokunta puolestaan asettui kokouksessaan sille kannalle, että tässä ryhmässä asetettaisiin ensimäiseksi numeroilla 2 ja 3 merkityt asiat, ja teki tämän siitä syystä, että näistä asioista kummastakin on valiokunnassa viime istuntokaudella valmistunut mietintö ja se silloin jaettu eduskunnallekin.

En voi nähdä, että puhemiesneuvoston ehdotuksen tueksi voitaisiin esittää päteviä syitä.

Eduskunnassa näyttää kyllä saavuttaneen verraten suurta kannatusta tuo ehdotus kunnalliseksi oppivelvollisuudeksi. Se on kuitenkin ymmärtääkseni tapahtunut syistä, jotka eivät pidä paikkaansa.

Kaikki myöntävät, että kunnallinen oppivelvollisuus, sellaisena kuin sitä puheenaolevassa eduskuntaesityksessa ehdotetaan, ei kansanvalistuksen edistämisen kannalta ole niin hyvä kuin yleinen oppivelvollisuus, mutta arvellaan kuitenkin, että kunnallinenkin oppivelvollisuus kelpaisi johonkin.

Kunnallinen oppivelvollisuus kelpaa tosiaan johonkin; mutta kokemus sieltä, missä kunnallisella oppivelvollisuudella on kokeiltu osoittaa, ettei se kelpaa muuhun kuin osoittamaan omat kelvottomuutensa ja yleisen oppivelvollisuuden välttämättömyyden.

Valtion asettama oppivelvollisuuskomitea antoi 21 päivänä kesäkuuta 1907 päivätyssä mietinnössään siv. 111—114 lausunnon n. s. alueellisesta oppivelvollisuudesta, joka oli tarkoitettu samantapaiseksi kuin tässä nyt esiintyneessä eduskuntaesityksessä ehdotettu oppivelvollisuus, sillä melkoisella erotuksella kuitenkin, että sellainen alueellinen, 3 kilometrin piirin koulun ympärillä käsittävä oppivelvollisuus, mikä tässä ehdotetaan jätettäväksi riippumaan kokonaan kuntien vapaasta harkinnasta, tuossa aikaisemmassa kouluylihallituksen taholta lähteneessä ehdotuksessa oli toki ehdotettu pakolliseksi kaikissa kunnissa. Mutta tästä paremmastakin alueellisen oppivelvollisuuden ehdotuksesta antoi oppivelvollisuuskomitea niin musertavan lausunnon, että tuo ehdotus ei sittemmin ole jaksanut herätä henkiin muuna kuin nyt tällaisena heikkohenkisenä ehdotuksena, mikä sisältyy kysymyksessä olevaan eduskuntaesitykseen.

Oppivelvollisuuskomitean esittämät numerot osoittavat, että vuonna 1905 olisi kaikkiaan lähes 200,000 kouluikäistä lasta jäänyt oppivelvollisuuden ulkopuolelle tuon paremmankin ehdotuksen mukaan ja oppivelvollisuuden alaisiksi tullut ainoastaan 126,000 lasta, joista 72,000 jo vapaaehtoisestikin olisi käynyt koulua. Numerojen johdosta lausuu komitea mietintönsä siv. 113: »Nämä numerot ovat saattaneet komitean siihen käsitykseen, että puheenalainen alueellinen oppivelvollisuus ei enään vastaisi ajan tarvetta. Yleisen kansalaissivistyksen perustava merkitys nykyisissä oloissa vaatii komitean mielestä laajemmalle ulottuvaa toimenpidettä, jollei tahdota panna yhteiskunnan tervettä kehitystä vaaraan.» Komitea tulee siis siihen käsitykseen, että silloin esillä ollut alueellisen oppivelvollisuuden ehdotus uhkasi »yhteiskunnan tervettä kehitystä». Mitä olisikaan komitea aikoinaan mahtanut sanoa sellaisesta viheliäisestä ehdotuksesta, mikä sisältyy nyt puheenaolevaan eduskuntaesitykseen!

Oppivelvollisuuskomitea osoitti lisäksi muita haittoja sentapaisista alueellisen oppivelvollisuuden esityksistä kuin se on, mitä puhemiesneuvosto nyt on käynyt ehdotuksessaan suosimaan. Komitea viittaa siihen, että nyt jo valitetaan kansakouluun tulevien lasten epätasaista valmistumista. Toiset lapset tulevat kansakouluun kiertokoulusta, toiset pelkän kotivalmistuksen perusteella, toiset taas kansakoulun yhteydessä pidettävästä pientenlastenkoulusta. Jos nyt, kuten ehdotetaan, 7—8-vuotiset lapset jäisivät pääasiassa oppivelvollisuuden ulkopuolelle, eivät edes kaikki tuolla 3 kilometrin alueella koulun ympärillä asuvat lapset saisi riittävää alkuvalmistusta. Oppivelvollisuuskomitea lausuu tällaisen asiaintilan johdosta: »Kun kuitenkin kaikki ovat velvolliset täytetystä 9:nnestä ikävuodesta alkaen opetusta saamaan, tulisi epätasaisuus kouluun pyrkiväin esitiedoissa olemaan erittäin suuri ja haitallinen, toisilla kun olisi kahden vuoden opetus takanaan, toisilla ei enempää kuin nytkään. Mikä ajan hukka tästä johtuisi ylemmän kansakoulun työssä on sanomattakin selvä.»

Mutta komitea viittaa vielä yhteen seikkaan, joilla erikoisesti maalaisoloihin nähden on ylen haitallinen merkitys. Kun oppivelvollisuus olisi vain alueellinen, mahdollisesti vain jopa kunnan jotain yksityistä koulupiiriä koskeva, voisi siinä tapauksessa että koululasten paljouden vuoksi koulupiiri tulee jaettavaksi ja uusi koulu perustettavaksi, käydä niin että uusi koulu sijoitettaisiin hetken tarpeen mukaan siten kuin olot perustamisaikaisiin oloihin paraiten soveltuisivat. Kun sitte tulisi ankarampi oppivelvollisuus ja koulupiirijako olisi sen mukaan uusittava, voisi helposti sattua, että valmiiksi rakennetut koulutalot tulisivat sijaitsemaan sopimattomilla paikoilla, kun lopulliseen järjestelyyn tähtäävää suunnitelmaa ei olisi ollut olemassa eikä olisi voinutkaan olla, kun ei olisi tietty millaiseksi oppivelvollisuus täydellisempänä tulee. Komitea viittaa siihen, että tällaista on jo nyt sattunut; ja mahdollisuus tulisi kovin suureksi, kun verraten paljon uusia kouluja perustettaisiin. En tiedä, onko maalaisedustajilla halu järjestää valitsijoilleen tällaista kymmenientuhansien markkojen menetyksen mahdollisuutta, kun nyt niin ovat käyneet tähän uuteen ehdotukseen ihastumaan.

On sanottu, että eduskuntaesitykseen sisältyvän ehdotuksen hyväksyminen olisi sopiva vastaus hallitukselle siihen, että hallitus ei ole hyväksynyt eduskunnan aikaisempaa ehdotusta asiassa. Eduskunnan entinen päätös tarkoitti melkoista edistysaskelta. Nyt esillä olevasta ehdotuksesta olisi tuloksena sekasortoa ja häiriötä ja lisäksi se, että todellinen uudistus lykkäytyisi kauaksi tulevaisuuteen. Mutta vielä enemmänkin. Eduskuntaesitykseen sisältyvän lakiehdotuksen ensimäinen pykälä kuuluu:

»Jokaisella kunnalla olkoon oikeus alempana olevain määräysten mukaisesti velvoittaa kunnan alueella asuvat kouluijässä olevat lapset käymään kansakoulua sen tieto- ja taitomäärän saavuttamiseksi, joka koulussa asetusten mukaan annetaan.» No nyt tiedetään että kansakouluoppiaineiden määrääminen »asetusten mukaan » on kokonaan hallinnollinen asia. Kansakouluun voidaan määrätä oppiaineeksi venäjänkieli ja mitä muuta tahansa. Eduskuntaesitykseen sisältyvän lakiehdotuksen mukaan tämä kaikki olisi oleva oppivelvollisuuden esineenä! Tällaisenko »vastauksen» antamista hallitukselle nyt todenteolla tarkoitetaan?

Kunnallisen oppivelvollisuuden puoltajat selittävät että jo eduskunnan hyväksymään asetusehdotukseen myöskin sisältyy kunnallisen oppivelvollisuuden ajatus, nimittäin harvaanasuttuihin seutuihin nähden. Vuoden 1910 valtiopäiväin käsittelyistä kävi kuitenkin aivan selvästi ilmi että tämä ajatus silloin hyväksytyissä lakiehdotuksissa esiintyy vain välttämättömänä pahana, mutta ei suinkaan minään suosittuna ajatuksena. Päinvastoin eduskunta itse vastoin valiokunnan ehdotusta, valiokunnan sosialidemokraattisten jäsenten ehdotuksen mukaisesti vieläpä supisti sitä alaa mikä kunnan päätäntövallalle itse oppivelvollisuuden käytäntöönottamiseen nähden jäi.

Viitataan myöskin siihen että Englannissa aikoinaan on ollut käytännössä kunnallinen oppivelvollisuus. Kun tähän seikkaan viitataan kunnallisen oppivelvollisuuden suosittamiseksi, tietää se ujostelematonta tosiasiain peittämistä. Se kuva, minkä esim. oppivelvollisuuskomitea mietintönsä sivuilla 11—13 antaa olojen kehityksestä Englannissa, osoittaa että vuonna 1870 säädetystä kunnallisesta oppivelvollisuudesta Englannissa tultiin heti kokonaan toisellaisiin käsityksiin kuin tämän nyt puheena olevan eduskuntaesityksen perusteluissa tahdotaan sanoa. Yleisen oppivelvollisuuden vaatimus esiintyi yhä jyrkempänä ja asiantila kävi sellaiseksi että hallituksen jo vuonna 1876 täytyi parlamentille esittää uusi lakiehdotus asiassa. Sekin tarkoitti vain puolinaista uudistusta ja osoittautui kelvottomaksi, ja jo vuonna 1880 säädettiin Englannissa yleinen oppivelvollisuus.

Edellä sanottu osoittanee, että meillä ei ole syytä lähteä kokeilemaan sellaisella yrityksellä kuin kunnallisella oppivelvollisuudella. Kaupungeille se mahdollisesti voisi olla joksikin näennäiseksi eduksi, mutta maalla se sotkisi kansakouluasiat kokonaan. Kun tämä asia joutuu valiokunnassa esille, näyttää varmalta että valiokunta ei asetu puoltamaan kunnallista oppivelvollisuutta, vaan ottaa käsittelynsä pohjaksi yleistä oppivelvollisuutta tarkoittavat eduskunnan ennen hyväksymät lakiehdotukset. Sellaiseksi on valiokunnan enemmistön kanta ainakin tähänastisten keskustelujen perusteella osottautunut. Mutta jos näin on, silloin on myöskin varma että eduskunnassa ei tällä istuntokaudella ehdi päätökseen koko tämä oppivelvollisuusasia. Sitähän varten olisi käsiteltävä ainakin kaksi laajaa lakiehdotusta; eduskunnan ennen tekemän päätöksen mukaisesti ehkä vielä kolmaskin. Valiokunnan jäsenet ovat suureksi osaksi uusia, ja vanha kokemus osoittaa että asia näillä edellytyksillä ei ehdi valiokunnasta niin aikaisin että mietintö enää voisi johtaa eduskunnan päätökseen.

Seurauksena puhemiesneuvoston ehdotuksesta olisi siis se, että valiokunnan työ pysähtyisi työsuunnitelman toisen ryhmän ensimäiseen asiaan. Sen sijaan jäisivät kokonaan käsittelemättä tämän ryhmän asiat n:o 2 ja 3, vaikka niistä jo viime kerralla eduskunnalle jaettiin valmis mietintö, vaikka niitä ei ehdittykään eduskunnassa loppuun käsitellä. Näistä asioista saisi valiokunta nyt verraten vähällä työllä valmista ja voisi sitäpaitsi ottaa oppivelvollisuusasian alustavan käsittelyn alaiseksi. Valtiopäivätyön edistymisen kannalta on siis edullisempi sivistysvaliokunnan ehdotus että asioitten toisessa ryhmässä ensimäinen asia siirtyy myöhemmäksi.

Asioista 2 ja 3 on viimeksi mainittu ylen vähäpätöinen ja on verrattain yhden tekevää, koska se käsitellään. Siitä valmistetun mietinnön käsittelemiseen ei valiokunnassa ole paljon aikaa uhrattu eikä vastakaan uhrattane. Aivan toinen on sen sijaan numerolla 2 merkityn asian laita. Siihen on sivistysvaliokunta jo parilla istuntokaudella uhrannut verraten paljon työtä, on istunut jaostoja asiaa valmistamassa, on toimitettu laajoja tilastollisia yhteenvetoja, on kulutettu monta istuntoa asian käsittelyyn valiokunnassa. Asia on siten saatu sille asteelle että kaikki edellytykset ovat olemassa asian pikaiselle ratkaisulle. Asia n:o 2 tarkoittaa sitä että aikaansaataisiin yhteiskunnallista lastenhoitoa järjestävä laki, jonka mukaan kuntien velvollisuutena olisi valtion runsaasti avustamina perustaa ja ylläpitää koteja varattomia, orpoja ja yleensä turvattomia lapsia sekä niiden viimeksimainittujen äitejä varten, jotka haluavat itse hoitaa lastaan sen ensi ikävuotena. Anomusehdotus on ollut esillä kaikilla valtiopäivillä

vuodesta 1907 alkaen, milloin minkin sosialidemokraattiseen edustajaryhmään kuuluvan naisedustajan jättämänä. Anomusehdotus tarkoittaa vaatimuksen toteuttamista, jota kansainvälinen sosialidemokraattinen naisliike kaikissa maissa ajaa ja mikä porvarillistenkin asianharrastajain taholta on monessa maassa esitetty ja jo osittain toteutettukin. On syytä huomauttaa että anomusehdotus ei suinkaan tarkoita yksinomaan aviottomain lasten avustamista, vaan yleensä yhteiskunnan avun tarpeessa olevien lasten yhteiskunnallista hoitoa. Siitä lausunnosta, minkä suojeluskasvatuksen väliaikainen tarkastaja, vapaaherra von Bonsdorff vuoden 1911 lopulla antoi suojelukasvatuskomitean mietinnöstä, käy ilmi että hänkin on sitä mieltä että maassamme olisi annettava erikoinen asetus, jossa määrättäisiin, millä ehdoilla valtio voisi avustaa vapaaehtoisen toiminnan kautta aikaansaatuja yhteiskunnallisen lastenhoidon toimenpiteitä ja laitoksia, muiden muassa juuri lastenkoteja. Tämäkin pieneltä osaltaan osoittaa että asiata ei ole aivan yli olkain katseltava. Maassa missä, kuten Suomessa, vuosittain kuolee noin 15,000 lasta kahdella ensi ikävuodellaan suureksi osaksi puutteeseen ja kurjuuteen, on lasten yhteiskunnalliseen hoitoon kiinnitettävä täysi huomio. Sivistysvaliokunnan työsuunnitelman II:sen ryhmän 2:sena asiana oleva anomusehdotus tarkoittaa toimenpidettä tällä alalla. On kovin räikeätä, jos eduskunnan porvarilliset ryhmät tälläkin kertaa asettavat tämän anomusehdotuksen sellaiseen asemaan, että ei voi olla puhetta siitä, että se voisi tulla käsitellyksi. Juuri tällaiset räikeät temput, jota puhemiesneuvoston ehdotus tarkoittaa, ovat saattaneet valitsijat yhä laajemmalti siihen käsitykseen että porvariryhmien taholla ei harrasteta kaikkein räikeimpienkään epäkohtien korjaamista, olipa sitte kysymys vaikka kärsivistä viattomista lapsista.

Ehdotan että eduskunta päättäisi muuttaa sivistysvaliokunnan työsuunnitelmaehdotusta siten että asioitten toisessa ryhmässä asiat 1 ja 2 vaihtaisivat paikkaa.

Ed. Anton Huotari: Kannatan ed. Jokisen tekemää ehdotusta.

Ed. Killinen: Luonnollisesti jo se seikka, että oppivelvollisuusasia, joka kieltämättä koskee Suomen kansan yhtä tärkeintä asiaa, nimittäin koko kansan alimpien kerrosten sivistystä, siinä työsuunnitelmaehdotuksessa, jonka valiokunta valmisti, oli tullut verrattain ala-arvoisten asiain, lintuja ja muita eläimiä koskevien esitysten sekaan, herätti puhemiesneuvoston huomiota ilman että siitä valiokunnan puolelta tehtiin mitään ehdotusta. Sentähden on mielestäni luonnollista että asia tuli muutetuksi sille paikalle, millä se nyt on, sitäkin enemmän, koska on hyvin luultavaa että nämä toisen osaston molemmat asiat 1 ja 2 ehditään valiokunnassa käsitellä. Siis puolestani kannatan puhemiesneuvoston ehdotusta.

Ed. Wäinö Jokinen: Edellisen puhujan lausunnon mukaan tämä numero 2:lla merkitty asia, joka koskee, niinkuin äsken huomautin, sen asiantilan korjaamista että maassamme nykyisin kuolee vuosittain noin 15,000 alle 2 vuoden olevaa lasta suureksi osaksi puutteeseen ja kurjuuteen, sietää kyllä joutua »lintujen ja muitten» joukkoon, mutta oppivelvollisuuslakiesitykselle sensijaan, joka, kuten äskeisessä lausunnossani pyrin osoittamaan, ei kelpaa varsinaisesti mihinkään, sille pyritään antamaan etusija. Tällainen on kovin kuvaavaa.

Mitä siihen seikkaan tulee, että asia n:o 2 ehdittäisiin kyllä käsitellä vaikka se jääkin siihen paikkaan, mihin puhemiesneuvosto sitä ehdottaa, niin vanha kokemus osoittaa, ettei väite pidä paikkaansa. Sivistysvaliokunnasta parilla viime istuntokaudella on tullut mietintöjä lähes kuukauttakin ennen eduskunta-ajan päättymistä, mutta siitä huolimatta mietinnöt ovat jääneet eduskunnassa lopullisesti käsittelemättä.

Ed. Sundblom: Jag har svårt att förstå, hvarför ldgm. Jokinen så bestämdt håller på en omplacering af dessa båda ärenden. Det kan ju icke bestridas, att frågan om kommunal läroplikt är af den stora betydelse, att den bör upptagas till behandling så snart anslagsfrågorna äro afgjorda. Jag tror för öfrigt, att det icke finnes orsak misstänka, att ej det ärende, som ldgm Jokinen vill placera först uti andra afdelningen, äfven skall hinna slutbehandlas af kulturutskottet vid denna landtdag, allra hälst ett betydande förarbete redan är undangjordt. På denna grund anser också jag att talmanskonferensens förslag bör godkännas.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Puhemiesneuvoston ehdotusta vastaan on ed. Wäinö Jokinen ed. Anton Huo-

tarin kannattamana ehdottanut, että toisen ryhmän toinen asia siirrettäisiin saman ryhmän ensimäiseksi asiaksi. Näitten ehdotusten välillä on siis äänestettävä.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy puhemiesneuvoston ehdotuksen äänestää »jaa»; jos »ei» voittaa, on ed. Wäinö Jokisen ehdotus hyväksytty.

Äänestyksessä annetaan 86- jaa- ja 86 ei-ääntä; erilleen pantu lippu on »jaa». Ed. Wäinö Jokisen ehdotus siis on hylätty ja puhemiesneuvoston puheenaolevakin ehdotus on hyväksytty.

Pankkivaliokuntaa koskeva työsuunnitelmaehdotuksen osa hyväksytään keskustelutta.

Kun maatalousvaliokuntaa koskeva ehdotuksen osa esitellään, huomauttaa puhemies että asian käsittelyn pohjana on oleva se puhemiesneuvoston laatima ehdotus, joka tänään on jätetty edustajille ja jossa asiat ovat ryhmitetyt sen mukaan, joutuvatko ne valmistelevasti käsiteltäviksi valiokunnassa sen toimiessa kokonaisena, vai valiokunnan ensimäisessä vaiko toisessa osastossa, eikä se aikaisempi ehdotus, joka oli laadittu ennen kuin oli tietoa valiokunnan jakautumisesta kahteen osastoon.

Keskustelutta sitten hyväksytään se työsuunnitelmaehdotuksen osa, joka alkaa sanoilla »Valiokunta kokonaisuudessaan» ja sisältää neljä asiaa.

Valiokunnan ensimäistä osastoa varten ehdotetun työsuunnitelman ensimäisestä ryhmästä aiheutuu seuraava

Keskustelu:

Ed. Eloranta: Tämän valiokunnan työsuunnitelma on taas vanhaan tapaan tehty sellaiseksi, että siinä tärkeämmät asiat ovat saaneet jäädä jälkipäähän ja vähemmän tärkeät ovat asetetut alkupäähän. Ensimäisen osaston asioista ovat ensimäisessä ja toisessa ryhmässä olevat sitä laatua, että ne olisivat siirrettävät kokonaan toiseen osastoon; ja jos tämä siirto tehtäisiin, pääsisi ensimäinen jaosto heti käsittelemään niitä asioita, jotka ovat valiokuntaan lähetetyistä tärkeimmät ja jotka pitäisi ensimäisinä käsitellä. Nyt on kyllä kyseessä vain ensimäinen ryhmä, mutta ehdotukseni tähän ensimäiseen osastoon sisältää koko osastolle yhtenäisen ehdotuksen, joten kai saanen esittää kokonaisuudessaan koko tätä osastoa koskevan muutoksen. Tässä on asialuettelon loppupäähän jätetty niinkin tärkeitä asioita kuin esim. kruununtorpparien ja -metsätorpparien oikeusoloja koskeva anomusehdotus, samoin maanvuokralain erinäisten pykälien muuttamista koskeva eduskuntaesitys. Nämät kummatkin ovat sitä laatua, että ne olisivat siirrettävät ja saatavat osaston lähinnä ensimäisiksi asioiksi, eli alkupäähän siihen ryhmään. Esimerkiksi kruununtorpparien oikeusoloja koskeva kysymys on sitä laatua, että valiokunnalla samoin kuin eduskunnalla olisi siinä syytä toimenpiteisiin ryhtyä. Niinkuin tunnetaan ja muistetaan, on eduskunta hyväksynyt tästä asiasta vuonna 1910 anomuksen, jonka hallitus senjälkeen asiaa jonkun aikaa viivyteltyään sangen kehnoilla perusteilla, tahi oikeastaan ilman mitään perusteita, hylkäsi. Kun hallitus on sillä tavalla ja tavallisen tapansa mukaan kohdellut eduskunnan tekemää päätöstä, niin minun käsittääkseni olisi eduskunnan tällä kertaa tämä sama asia otettava esille ja uudella alotteella koetettava saada asia lopullisesti tyydyttävästi ratkaistuksi. Jokainen tuntee miten kurjassa asemassa kruununtorpparit ovat ja tietää, että siinä suhteessa jos missään, pitäisi toimenpiteitä eduskunnan puolelta kiirehtiä niiden kurjien oikeusolojen parantamiseksi ja korjaamiseksi. Sentakia sitä koskevat alotteet olisi saatava luettelon alkupäähän. Samoin on myös tässä osastossa kolmannen ryhmän viidenneksi asiaksi jätetty ehdotus maanvuokralain muuttamisesta sellainen, että se pitäisi saada alkupäähän. Ehdotan siis sellaista muutosta tämän osaston käsiteltävien asiain järjestykseen, että ensimäinen ja toinen ryhmä kokonaisuudessaan siirretään tästä toisen osaston alkuun semmoisenaan, joten ensimäisen osaston käsiteltävien asioiden joukkoon jäisi ainoastaan tässä roomalaisen kolmosen alla esiintyvä ryhmä. Siinäkin ryhmässä haluaisin sitten saada erään muutoksen, mutta se tulee kaiketi esiteltäväksi sitten sen kohdalla.

Puhemies: Nyt on käsiteltävänä ainoastaan ensimäinen ryhmä. Jos tahdotaan tehdä toisesta ryhmästä jotain ehdotuksia, niin ne on tehtävä erikseen sitten, kun se ryhmä esitellään käsittelynalaiseksi.

Ed. Eloranta: Minä alussa huomautin, että tämä on siksi yhtenäinen asia, että minä haluaisin kosketella kaikkia yhdessä.

P u h e m i e s: Menettelytavan mukaan, jonka eduskunta on hyväksynyt, on käsiteltävä kukin roomalaisella numerolla osoitettu ryhmä erikseen. Siis nyt voidaan ottaa huomioon ed. Elorannan tekemä ehdotus ainoastaan sikäli, kuin se koskee sitä, että ensimäisessä ryhmässä oleva asia siirretään tästä pois.

Ed. M ä k i: Minä kannatan ed. Elorannan tekemää ehdotusta.

Ed. B r a n d e r: Niinkuin eduskunta tietää, on maatalousvaliokuntaan lähetetty enemmän asioita kuin mihinkään muuhun valiokuntaan tässä eduskunnassa. Tästä syystä on maatalousvaliokunta päättänyt jakaantua kahteen osastoon ja tämä osastoihin jakaantuminen tapahtui sillä perusteella, että toiseen tulisi asutus- ja maanvuokra-asiat ja toiseen maanviljelys-tekniliset asiat. Kun näille osastoille järjestettiin työsuunnitelmaa, niin pantiin luonnollisesti määräraha-asiat ensimäisiksi, että ne ehdittäisiin käsitellä hyvissä ajoin ja myös valtiovarainvaliokunta ennättäisi ottaa niitä huomioon. Puhemiesneuvosto ei ole muuten tehnyt mitään muutosta maatalousvaliokunnan työsuunnitelmaehdotukseen, niin että sen pitäisi olla pätevä ja lienee turha tehdä siihen muutosehdotuksia. Minä sentähden puoltaisin tätä ehdotusta sellaisena kuin se on eduskunnalle jätetty.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s: Puhemiesneuvoston ehdotusta vastaan on tehty sellainen kannatettu muutosehdotus, että tässä ensimäisessä ryhmässä oleva asia, se on, anomusehdotus n:o 75, siirrettäisiin siitä pois valiokunnan toisen osaston käsiteltäväksi. Näitten ehdotusten välillä on äänestettävä.

Puheenvuoron vielä saatuaan lausuu

Ed. E l o r a n t a: En tiedä, käykö se päinsä, että se minkä ehdotin tulisi toisen osaston ensimäiseksi asiaksi vai lieneekö se sitten päätettävä sillä kohdalla.

P u h e m i e s: Nyt on puhe vain ensimäisestä osastosta ja kysymyksen mille sijalle mikin asia sijoitetaan valiokunnan toista osastoa varten vahvistettavassa työsuunnitelmassa, täytyy jäädä siksi, kun toisen osaston työsuunnitelma tulee käsitelväksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy puhemiesneuvoston ehdotuksen, äänestää »jaa»; jos »ei» voittaa, on ed. Elorannan ehdotus hyväksytty.

Äänestyksessä ovat jaa-äänet voitolla. Ed. Elorannan ehdotus siis on hylätty ja puhemiesneuvoston ehdotus, mikäli on kysymys maatalousvaliokunnan ensimäisen osaston työsuunnitelman ensimäisestä ryhmästä, on hyväksytty.

Myös maatalousvaliokunnan ensimäinen osaston työsuunnitelman toisesta ryhmästä, johon kuuluu kolme asiaa, viriää

Keskustelu:

Ed. E l o r a n t a: Minä ehdotan, että tämä toinen asiain ryhmä tästä poistetaan ja siirretään valiokunnan toisen osaston asiain yhteyteen. Tässä on sellaisia kysymyksiä, jotka oleellisesti kuuluvat samojen asiain yhteyteen kuin mitä toisen osaston käsiteltäväksi on jätetty ja semmoisenaan siis eduskunta voi aivan huoleti tämän muutoksen tehdä ja samalla antaa tälle ensimäiselle jaostolle sen mahdollisuuden, että se voi ryhtyä heti käsittelemään tärkeitä asutusoloja koskevia kysymyksiä. Näitten poisehdottamieni asiain asettaminen tänne ensimäisen osaston käsiteltäväksi onkin tapahtunut tarkoituksella estää kolmannessa ryhmässä olevien asiain esilletuloa. Se on siis sellainen epäsuora asiain hylkäämistapa, jota maatalousvaliokunta on monet vuodet harjoittanut. Minusta tuntuu vähän siltä, kuin herroja hävettäisi tappaa suoraan näitä kysymyksiä, mutta tällä tavalla epäsuorasti on niitä aina yritetty tappaa ja usein siinä onnistuttukin. Tällä kertaa ei eduskunnan pitäisi enää antaa tunnustusta sellaiselle menettelylle, vaan tämän ehdotetun muutoksen tekemällä aikaansaada siinä suhteessa tarvittava korjaus.

Ed. M ä k i: Minä kannatan ed. Elorannan ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s: Puhemiesneuvoston ehdotusta vastaan on ed. Eloranta ed. Mäen kannattamana

ehdottanut, että toisen ryhmän asiat siirrettäisiin tästä ensimäisen osaston työsuunnitelmasta pois valiokunnan toisen osaston käsiteltäväksi.

Näiden ehdotusten välillä on äänestettävä.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy puhemiesneuvoston ehdotuksen, äänestää »jaa»; jos »ei» voittaa, on ed. Elorannan ehdotus hyväksytty.

Äänestyksessä annetaan 92 jaa- ja 85 ei-ääntä; puhemiesneuvoston ehdotus on siis hyväksytty ja ed. Elorannan muutosehdotus on hylätty.

P u h e m i e s: Esitellään maatalousvaliokunnan ensimäisen osaston työsuunnitelman kolmas ryhmä, käsittävä 11 asiaa.

Keskustelu:

Ed. E l o r a n t a: Tässä kolmannessa ryhmässä ovat asiat jotakuinkin omituisella tavalla järjestetyt. Täällä numeroilla 4 ja 6 merkityt asiat ovat asiallisesti samaa kysymystä koskevat ja samantapaisia. Mutta kumminkin niiden väliin on asetettu eräs eduskuntaesitys ja semmoisenaan siis tuntuu jotakuinkin kummalliselta että nämä on jaettu erilleen. Yhdenmukaisuuden saavuttamiseksi ja myöskin sen takia että esitysehdotus tulisi asialuettelon alkupäähän, siis esipäässä käsiteltäväksi, minä ehdotan että tässä kolmannessa ryhmässä numerolla 5 merkitty asia, eduskuntaesitys n:o 20, siirrettäisiin ryhmän alkupäähän toiseksi asiaksi. Sillä tavoin saadaan tämä ryhmä yhdenmukaisemmaksi ja samalla myöskin eduskuntaesitys jonka täytyy käydä suuressa valiokunnassa, saadaan siksi alkupäähän, että se ehditään ennen eduskuntatyön loppua loppuun käsitellä.

Ed. H u t t u n e n: Minä kannatan ed. Elorannan tekemiä muutosehdotuksia.

Ed. T ö r m ä: Minä myöskin kannatan samaa ehdotusta.

Ed. B r a n d e r: Tämä muutosehdotus on minusta tarpeeton, sillä valiokunnan osasto on itse tilaisuudessa, jos se myöhemmin katsoo tarpeelliseksi, tekemään tämän muutoksen. En luule että eduskunnan on syytä ryhtyä tällaista reduktsiooniasiaa toimittamaan.

Ed. E l o r a n t a: On hyvin mahdollista että valiokunta voi sen muutoksen tehdä, mutta minä luulen että herrat ovat hyvin haluttomia tekemään sitä muutosta valiokunnassa. Mutta jos eduskunta täällä tekee sen muutoksen, niin se olisi kehoituksena myöskin valiokunnan oikeistolle ottamaan tämä asia etupäässä käsiteltäväkseen. Samalla kun tämä muutos tehtäisiin, poistuisi se omituinen asian tila että kahden samaa asiaa tarkoittavan asian väliin on asetettu kolmas, joka on näitä kokonaan erilainen.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s: Puhemiesneuvoston ehdotusta vastaan on ed. Eloranta ehdottanut, että tämän kolmannen ryhmän viides asia, eduskuntaesitys n:o 20, siirrettäisiin ryhmän toiseksi asiaksi. Puhemiesneuvoston ehdotuksen ja tämän ehdotuksen välillä, jota on kannatettu, on siis äänestettävä.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy puhemiesneuvoston ehdotuksen, äänestää »jaa»; jos »ei» voittaa, on ed. Elorannan ehdotus hyväksytty.

Äänestyksessä ovat jaa-äänet voitolla; ed. Elorannan ehdotus siis on hylätty ja puhemiesneuvoston ehdotus on hyväksytty.

P u h e m i e s: Esitellään maatalousvaliokunnan toisen osaston työsuunnitelman ensimäinen ryhmä, käsittävä kaksitoista asiaa.

Se hyväksytään keskustelutta.

T y ö v ä e n a s i a i n v a l i o k u n t a a varten laadittu työsuunnitelmaehdotus esitellään; ja hyväksytään siitä keskustelutta ensin ensimäinen ryhmä, jossa on seitsemän asiaa, ja sitten toinen ryhmä, käsittävä 8 asiaa. Lopuksi hyväksytään työsuunnitelman nimike.

3) Laillisuuden ylläpitämistä maan tulliasioissa ja tullilaitoksen itsenäisyyden turvaamista

koskeva ed. Arvid Neoviuksen y. m. anomusehdotus n:o 30, joka kuluvan helmikuun 20 p:nä pidetyssä täysi-istunnossa pantiin pöydälle, esitellään edelleen.

P u h e m i e s: Puhemiesneuvoston ehdotusta vastaan, että tämä asia lähetettäisiin valtiovarainvaliokuntaan ja perustuslakivaliokuntaan, on aikaisemmassa käsittelyssä ehdotettu, että asetettaisiin erityinen tulliasiainvaliokunta, johon tämä asia olisi lähetettävä. Tämä ehdotus, jota on kannatettu, tulee otettavaksi huomioon asiaa edelleen käsiteltäessä.

Keskustelu:

Ed. T o k o i: Samalla kun minäkin ilmoitan yhtyväni siihen mielipiteeseen, että tämä asia, joka nyt on esillä, — josta myöskin luonnostaan seuraa että seuraavakin asia — lähetettäisiin erikoiseen tulliasiainvaliokuntaan, pyydän perustella tätä käsitystäni parilla sanalla. Tälle eduskunnalle ei ole ollenkaan tuntematon se seikka, että tullirajan poistaminen Suomen ja Venäjän väliltä on nykyhetkellä yksi päivän polttavimpia kysymyksiä Venäjällä. Samoin myöskin viljatullikysymys, viljatullien säätäminen Suomeen tuotavalle viljalle on yksi päivän polttavimpia kysymyksiä Venäjän hallitusvallalle, joka samalla uhkaa koko Suomen taloudellista toimintaa. Tiedetään, että siellä on asetettu nimenomaan erikoinen komitea, niin sanottu Weberin komitea, tätä asiaa käsittelemään, joka kuumeen tapaisella kiireellä ajaa sitä eteenpäin ja on myöskin varma, että kun tämä asia esitetään duumassa, niin sen tavallisen järjestyksen mukaan, millä kiireellä siellä yleensä Suomen asioita käsitellään, tullaan sielläkin antamaan asia erikoisen valiokunnan käsiteltäväksi. Jos Suomen eduskunta ei kiinnittäisi tälle seikalle sitä huomiota, minkä se ansaitsee, asettamalla erikoisen valiokunnan, jolloin asia voisi tulla tässä eduskunnassa käsitellyksi, niin mielestäni se osoittaisi lievimmin sanoen leväperäisyyttä eduskunnan puolelta ja jos eduskuntaa tultaisiin syyttämään siitä, niin meillä ei olisi riittävästi todistuksia puolustaaksemme itseämme niitä syytöksiä vastaan.

Ed. L i l i u s: Ne näkökohdat, joita ed. Tokoi esiintoi, ovat kieltämättä aivan oikeat. Jos heti valtiopäiväin alussa tämä kysymys olisi tullut esille, niin epäilemättä minä samoin kuin kaikki eduskunnan jäsenet olisivat tässä esiintuodun ehdotuksen mukaisesti päättäneet asetettavaksi erityisen valiokunnan käsittelemään tätä hyvin tärkeää kysymystä. Mutta kun kaikki valiokunnat nyttemmin ovat tulleet asetetuiksi, niin on kai muissa ryhmissä asiain tila sama kuin siinä ryhmässä, johon minulla on kunnia kuulua, nimittäin että kaikki ryhmän jäsenet ovat jo valiokuntajäseninä. Olisi mahdotonta saada erikoisvaliokuntaan jäsentä, joka ei olisi kiinni muissa valiokuntatöissä. Näin ollen tulisi tulokseksi vain se, että juuri tämän asian erikoistuntijat, samat henkilöt, jotka ovat valtiovarainvaliokunnassa ja perustuslakivaliokunnassa, valittaisiin tähän erikoisvaliokuntaan. Ja siten olisi lopputulos aivan sama kuin mihin puhemiesneuvosto ehdotuksessaan on asiasta tullut. Näin ollen puolestani pyydän yhtyä puhemiesneuvoston ehdotukseen, vaikkakin minä, toistan sen vielä, myönnän täysin ne näkökohdat oikeiksi, jotka ed. Tokoi ehdotuksensa tueksi esille toi.

Ed. L o h i: On aivan selvää että valtiovarainvaliokunnalla sekä perustuslakivaliokunnalla, joiden käsiteltäväksi puhemiesneuvosto on ehdottanut näitä tulliasioita, on niin paljon tehtäviä että ne eivät parhaalla tahdollakaan voi näihin asioihin kiinnittää sellaista huomiota kuin nämä todella ansaitsevat. Minä luulen että hyvällä tahdolla voidaan vielä kaikissa ryhmissä järjestää asiat ja työt sillä tavalla, mikä asialle on edullisempi, että asetetaan erikoinen valiokunta käsittelemään näitä kysymyksiä. Minä puolestani kannatan tätä erikoisvaliokunnan asettamista ja saan ilmoittaa, että maalaisliiton muutkin jäsenet ovat päättäneet sitä kannattaa.

Ed. M a n n e r: Edellinen puhuja huomautti, että perustuslakivaliokunnalla ja valtiovarainvaliokunnalla on jo ennestään niin paljon töitä, etteivät ne todennäköisesti, kumpikaan näistä, ehtisi käsitellä asiaa. Mitä valtiovarainvaliokuntaan tulee, niin sen työjärjestyksessä on iso joukko armollisia esityksiä, jotka ovat ensi tilassa käsiteltävät. Viime vuonna tehtiin viljatullista, esimerkin mainitakseni, meidän taholta alote. Sitä käsiteltiin valtiovarainvaliokunnassa tosin kyllä vasta sen jälkeen kun eräät ruotsalaiseen puolueeseen kuuluvat edustajat sosialidemokraattien lisäksi olivat sitä kiirehtineet. Ellen väärin muista ed. Neoviuksen erikoisesta toimenpiteestä silloin siihen ryhdyttiin. Nyt jos puhemiesneuvoston ehdotusta seurataan, niin todennäköisesti käy niin, ettei ehditä valmistamaan sitäkään, mitä saatiin viime vuonna. Jos eduskunta nyt tällä kertaa ei asiasta, sen paremmin viljatullista kuin yleensä koko tullikysymyksestä, lausu selvää ja varmaa kantaansa, niin kansan suuret joukot eivät voi sitä käsittää muulla kuin yhdellä tavalla, nim. sillä tavalla,

että eduskunta ei tahdokaan asiasta lausua mitään.

Lausun mielihyväni siitä ed. Lohen puhevuorossaan äsken tuomasta mielipiteestä, että maalaisliiton ryhmä on pättäänyt kannattaa erikoisvaliokunnan asettamista.

Ed. Dagmar Neovius: Oaktadt de skäl, som af hr Lilius framhållits måste anses i viss grad berättigade, vågar jag anhålla, att landtdagen ville tillsätta ett särskildt tullutskott. Jag gör det därför att, såsom vi redan alla veta, statsutskottet inte kommer att hinna behandla denna viktiga fråga. Det är sant att det kan bli svårt att få ett tullutskott väl besatt, emedan de flesta gruppmedlemmar redan placerats. Men tullfrågan blef redan så pass förberedd vid senaste landtdag, att jag tror det blir mycket litet arbete för det blifvande utskottet och att således de personer, som placeras dit, också samtidigt kunna sitta i ett annat utskott. Jag ber således få understöda förslaget om ett särskildt tullutskott.

Ed. Mannermaa: On tosin vaikeutensa tämän asian ajamisessa, jos seurataan toista tai toista ehdotetuista menettelytavoista. Kuitenkin minusta on enemmän mahdollista saada asiassa jotakin toimeen, jos puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaan menetellään. Voihan tarvittaessa jonkun verran vahvistaa niitä erikoisvaliokuntia, jotka jo ovat olemassa ja joiden toimialaan muuten tämä asia hyvin kuuluu. Sellainen valiokuntien vahvistaminen lisäjäsenillä käy joka tapauksessa helpommin laatuun kuin kokonaan uuden valiokunnan asettaminen.

Tässä mainittiin, että tämän edellisillä valtiopäivillä asiaa jo jonkun verran valmisteltiin. Se on tapahtunut valtiovarainvaliokunnan piirissä. Sekin viittaa jo siihen, että asia nytkin lähetettäisiin valtiovarainvaliokuntaan ja, kuten on ehdotettu, myös perustuslakivaliokuntaan.

Ed. Saarelainen: Kysymyksenalaisen viljatullivaliokunnan perustaminen olisi minun mielestäni aivan välttämätöntä. Eduskunnan olisi tässäkin tärkeässä koko kansaamme koskevassa elinkysymyksessä tehtävä kaikki voitavansa. Sillä jos ulkomaalainen vilja tulee Venäjän kauppa- ja teollisuusministerin ehdotuksen mukaisesti tullin alaiseksi, niin se korottaa ainakin ¼:lla viljan hintaa. Tämä korotus tietää sitä, että viljan ostoon täytyy köyhän kansan vuosittain uhrata entisen lisäksi noin 20 tai 25 milj. markkaa. Tämmöinen liika rasitus painaa raskaasti koko kansaamme ja erinomattainkin köyhälistöä, pienviljelijöitä kuin myöskin työläiskansaa. Voitanee väittää, että kun Venäjän vilja on tullista vapaa, niin eihän Venäjän viljan hinta toki kohonne, mutta todellisuudessa on asian laita niin, että Venäjän viljatulli rakennetaan suojamuuriksi, jonka suojassa Venäjä saisi korottaa viljan hintaa ja viedä pohjattomaan pussiinsa kymmeniä ja kymmeniä miljoonia markkoja. Ehdotan siis, että eduskunta päättäisi asettaa erikoisen valiokunnan tätä asiata käsittelemään.

Ed. Schybergson: Såvidt jag förstått talmanskonferensens förslag, till hvilket också jag har bidragit, så afser det just att tillsätta ett särskildt utskott, som omedelbart skall taga dessa frågor under behandling. Men det tillsättes icke genom elektorerna, utan af respektive stats- och grundlagsutskott, bland hvilkas medlemmar ledamöterna utses. Jag har haft svårt att förstå den stora meningsskiljaktighet, som i denna fråga kommit i dagen.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Puhemiesneuvoston ehdotusta vastaan, että asia lähetettäisiin valtiovarainvaliokuntaan ja perustuslakivaliokuntaan, on ed. Stenbäck useiden muiden kannattamana ehdottanut asetettavaksi erityisen tulliasiainvaliokunnan, johon tämä asia lähetettäisiin. Näiden ehdotusten välillä on äänestettävä.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy puhemiesneuvoston ehdotuksen äänestää »jaa»; jos »ei» voittaa, on ed. Stenbäckin ehdotus hyväksytty.

Äänestyksessä ovat ei-äänet voitolla.

Puhemies: Eduskunta on siis päättänyt että on asetettava erityinen tulliasianvaliokunta, johon tämä asia lähetetään.

4) Suomeen tuotavan viljan jättämistä edelleen tullivapaaksi

koskeva ed. Railon y. m. anomusehdotus n:o 31, joka tämän kuun 20 p:nä pantiin pöydälle, esitellään edelleen.

Puhemies: Ennenkuin asia viime perjantain täysi-istunnossa pantiin pöydälle, eh-

dotti ed. Railo, että eduskunta päättäisi asetettavaksi erityisen tulliasiainvaliokunnan ja että tämä anomusehdotus lähetettäisiin sinne. Puhemiesneuvosto oli ehdottanut, että tämä asia lähetettäisiin valtiovarainvaliokuntaan ja perustuslakivaliokuntaan, mutta on sittemmin muodostanut ehdotuksensa sellaiseksi, että tämä asia lähetettäisiin samaan valiokuntaan, johon lähinnä edellinenkin asia on lähetetty. Haluaako kukaan puheenvuoroa?

P u h e m i e s: Koska puheenvuoroa ei pyydetä niin puhemiesneuvoston ja ed. Railon ehdotusten mukaan lähetettänee tämäkin asia asetettavaksi päätettyyn tulliasiainvaliokuntaan?

Anomusehdotus lähetetään tulliasiainvaliokuntaan.

E n s i m ä i n e n v a r a p u h e m i e s ed. T o k o i asettuu puhemiehen pyynnöstä puhemiehen paikalle puhetta johtamaan.

---

5) Pankkivaltuusmiesten kertomus vuodelta 1913,

joka t. k. 17 p:nä pantiin pöydälle, esitellään.

E n s i m ä i n e n v a r a p u h e m i e s: Tämä kertomus on annettu pankkivaliokunnalle, jonka V. J:n 44 §:n mukaan tulee tutkia Suomen Pankin hallinto. Ellei puheenvuoroa haluta, niin ei tällä kertaa ole aihetta muuhun toimenpiteeseen kuin ilmoitukseen pankkivaliokunnalle.

6) Kertomus valtiovarain tilasta vuonna 1912,

joka tämän kuun 20 p:nä pantiin pöydälle, esitellään edelleen.

E n s i m ä i n e n v a r a p u h e m i e s: Tämä kertomus on valtiopäiväjärjestyksen mukaan menevä valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. K o m u: Näille kertomuksille yleensä on ensinnäkin ominaista niiden myöhästyminen. Valtiopäiväjärjestyksen mukaan olisi kertomus saatava niin pian kuin varsinaiset valtiopäivät on avattu. Tätä määräystä tuskin on kirjaimellisesti noudatettu koskaan, mutta pitkää viivytystäkään ei ollut yksihamarisen eduskunnan ensi vuosina. Loistokohdan toistaiseksi saavutti viipyminen 1911 vuoden valtiopäivillä. Ne, niinkuin muistetaan, alkoivat helmikuun ensi päivänä. Kertomusta odotettiin viikko, pari, ilman että siitä kuului mitään, kunnes 17 päivän istunnossa puhemies ilmoitti eduskunnalle saapuneen k a k s i kappaletta odotettua kertomusta, niistä toinen suomen-, toinen ruotsinkielinen. En tiedä, oliko senaattorien ja heidän neuvonantajiensa tarkoitus, että puhemies näyttäisi ne paikaltaan eduskunnalle tai että ne saisivat kiertää miehestä mieheen, mutta pöydällepanoa ei luonnollisesti voitu toimittaa. Vasta maaliskuun 28 päivänä, siis lähes kaksi kuukautta eduskunnan kokoontumisen jälkeen, jolloin jälellä oli enää vain kolmannes työajasta, voitiin kertomus pöydälle panna. Syynä tuohon rekordin saavuttamiseen sanottiin olevan niinä aikoina vallinneen kirjaltajalakon; ei muka sentakia saatu kertomusta painetuksi. Valtiovarat riittivät silloinkin miljoonasiirtoihin, eläkkeihin, lahjapalkkioihin ja muihin tavattomiin menoihin, mutta ei kirjapainotyöläisten kohtuullisten vaatimusten tyydyttämiseen; ei silläkään uhalla, että kyseessä oli sellainen valtiopäiväjärjestyksen rikkominen, jota olisi luullut helposti voitavan välttää.

Vuoden 1912 valtiopäivillä jaettiin kertomus viikkokausi kokoontumisen jälkeen, mutta tämäkin nopeus kadottaa arvonsa, kun muistamme että valtiopäiviä ei silloinkaan kutsuttu koolle helmikuun alussa eli säännöksi edellytettynä aikana, vaan vasta kuukautta myöhemmin. Vuonna 1913, jolloin tapahtui toisen kerran se ihme, että eduskunta kokoontui helmikuun alussa, voitiin kertomus täysi-istunnossa esittää täsmälleen neljä viikkoa kokoontumisen jälkeen. Samoin on huomattava osa eduskunnan lyhyestä työajasta kulunut näilläkin valtiopäivillä, ennenkuin kertomus pöydälle saatiin.

Jo tämä esittämäni kohta, kertomusten pitempi- tai lyhempiaikainen viivyttäminen, ennenkuin se eduskunnalle jaetaan, paitsi että se on valtiopäiväjärjestyksen vastainen, suoranaisesti ehkäisee sitä tehtävää, joka sen johdosta on valtiovarainvaliokunnan suoritettava. Muitakin vaikeuksia on, joita ei läheskään näin esiintyisi, jos hallitus suhtautuisi toisella tavalla eduskuntaan, kuin mitä se nyt tekee. Nämät kertomukset esimerkiksi eivät pyri selvemmiksi ja täydellisemmiksi, niinkuin odottaisi vuosien kuluessa, vaan enemmän päinvastoin. Kertomuksiin useammalla kerralla huomiota kiinnittäneet eduskunnan jäsenet muistanevat, mitenkä vuoden 1913 val-

tiopäivillä jaettu kertomus erosi edeltäjistään siinäkin, ettei siinä valtion vakinaisia tuloja ja samoin vakinaisia menoja esittävissä taulukoissa enään verrattu eduskunnan laskelmia tilipäätöksiin, vaan yksinkertaisesti tilinpäätöstä rahasääntöön. Asiallisesti tämä ei enempää kuin muodollisestikaan ole samantekevää, sillä tunnettua on, miten hallitus rahasääntöehdotusta laatiessaan katsoo voivansa poiketa ei ainoastaan eduskunnan laatimasta budjetista, vaan myös niistä omista laskelmistaan, joita se eduskunnalle on esittänyt. Tätä vertailua ei ole viime vuoden valtiopäiväin valtiovarainvaliokunnan nimenomaisesta huomautuksesta huolimatta nytkään jaetussa kertomuksessa. On totta, että sellaisen laatiminen ei valiokunnallekaan ole mahdottomuus ja täytyy se sen tehdäkin, mutta näytteenä siitä, miten valtiovaroja »hoitavat» herrat pyrkivät helpottamaan eduskunnan tehtäviä, olkoon esittämäin kohta mainittu.

Sanotun tapainen kertomusten muodostuminen, sivumennen mainiten, muistuttaa kehitystä eräällä toisella alalla. Tarkoitan prokuraattorin kertomuksia, jotka ensi kerroilla tulivat eduskunnalle jotenkuten selventävinä, mutta jotka nimitykset viimeisillä kerroilla jaetuille tekeleille tuntuvat aivan ivanimityksiltä.

Tärkeä edellytys tarkastukselle olisi tietää, mitä hallitus on tehnyt eduskunnan aikaisempain muistutusten johdosta. Vuoden 1907 eduskunnalle vuosien 1904—05 säätyvaltiopäivien valtiovaliokunnan muistutusten johdosta annettu on kuitenkin jäänyt yksikamariselle eduskunnalle ainoaksi laatuaan. Viime vuoden valtiopäivien valtiovarainvaliokunta koetti käytettävissään olevilla keinoilla saada noita tietoja. Niinkuin tuloksista selvisi, havaittiin sekä ylempien että alempien viranomaisten toimet joko kokonaan olemattomiksi tai sitten aivan vähäarvoisiksi, etenkin milloin oli kysymyksessä työläisten tilan korjaaminen tai edes tilan selville saaminen. Kaikessa tapauksessa kun ei nykyinen hallitus eivätkä sitä lähinnä olevat myönnä toimenpiteitä aivan olemattomiksi, olisi jo siltäkin kannalta virallinen selonteko tarkastukselle eduksi. Valiokunnalla enempää kuin eduskunnallakaan ei ole nytkään käytettävänään tuollaista selontekoa. Kuvaavaa oloille on, että tämän kaiken lisäksi vaikeutetaan, jopa suorastaan ehkäistään yritykset, joitten tarkoitus on saada selvitystä. Ehkäiseviäkin tapauksia on ilmennyt. Valiokunnan muun ohella pitäisi saada nähdäkseen tarvittavat asiakirjat, mutta pyynnöstäkään ei ole saatu esimerkiksi venäläisiä kouluja koskevia papereita, jotka olisivat valaisseet, millä perusteilla suuria summia niitten hyväksi ilman tilintekovelvollisuutta käytetään. Meillä yksin voipi olla mahdollinen sellainenkin selvyyden saamisen ehkäiseminen kuin oli viime valtiopäivillä luotsiasian suhteen. Siinä, niinkuin muistetaan, kenraalikuvernööri Seyn kielsi asianomaisia viranomaisia antamasta mitään tietoja ja niitten suhteen, jotka ennen kieltoa ehtivät tietoja antaa, lienee ryhdytty tunnetuntapaisiin toimenpiteisiin.

Tarkastellessa sitä, miten valtionvaroja maan hyödyksi ja parhaaksi on käytetty, olisi mitä tärkeintä, että myös olisi käytettävänä edes tavanmukaiset kertomukset samalta vuodelta eri hallinnonhaarojen alalta. Niiden olemassaolo helpoittaisi suuressa määrin tarkastelua. Tähän saakka on kuiten noista yksityskohtaisemmista kertomuksista ollut puute. Jos hallitus on ollut hidas, niin hitaudessa ovat sen alaiset virastot ja viranomaiset erinomaisesti kilpailleet. Vuotta pitempään aikaan ei useimpien niiden kertomuksia ole julkisuuteen saatettu. Totesipa 1911 vuoden eduskunnan valtiovarainvaliokunta että eräältä hallinnonhaaran alalta ei ollut annettu kertomusta ollenkaan, vaikka ohjesääntö siihen nimenomaan velvoittaa! Valtiovarojen käytön tarkastelu vaatii eduskunnan jäseniltä yleensäkin mahdollisen monipuolista, myöskin virastojen julkaisemien tietojen kautta, asioihin tutustumista. Samat vaikeudet kohtaavat, vaikka etupäässä valiokunnan jäseniä, muitakin. Tunnettua on, miten esimerkiksi kävi pari vuotta sitte eräille eduskunnan jäsenille tilastollisessa päätoimistossa. Sieltä ei annettu pyydettyjä julkaisuja, tai oliko vain yhdestä kysymys, ei siksi, ettei niitä olisi ollut, vaan siksi, ettei haluttu antaa.

Näillä lauseilla olen ainoastaan tahtonut todeta, millaisilla edellytyksillä eduskunta ja varsinkin sen valtiovarainvaliokunta käypi taasen »tarkoin tutkimaan», miten kruunun tulot on maan hyödyksi ja parhaaksi käytetty.

Ed. L a t v a: Esillä oleva kertomus valtiovarain tilasta vuodelta 1912 antaa surullisen kuvan siitä hallintojärjestelmästä, joka maassamme nykyään vallitsee. Siitä näkyy, kuinka suuresti hallitus on poikennut periaatteesta, että maan varoja on käytettävä maan parhaaksi ja hyödyksi. Vertaillessa siinä selostettua yleisten varain käyttöä eduskunnan hyväksymään budjettiin, näkyy nimittäin, että se monissa tärkeissä kohdissa on poikkeava eduskunnan päätöksistä. Erityisesti tahdon kiinnittää huomiota

eräiden tärkeiden koulu- ja sivistysmäärärahain poispyyhkimiseen.

»Kansakoulujen valtioavustukseen» oli hallitus itse vuoden 1911 valtiopäiville annetussa armollisessa esityksessä arvioinut tarvittavan 6,900,000 markkaa. Eduskunta arvioi ja hyväksyi saman määrän. Hallitus kuitenkin oli ottanut rahamenosääntöön ainoastaan 4,627,343 markkaa ja tilinpäätöksen mukaan on käytetty 4,964,445 markkaa. Vähentäminen siis yksin tässä erässä tekee 1,935,555 markkaa. Tästä vähennyksestä tekee suurimman osan kaupungeilta pidätetyt valtion apumaksut niiden kansakoululaitoksille. Hallitus itse oli arvioinut siihen tarvittavan 1,670,000 markkaa, vastaten tämä 25 % kaupunkien kansakoulujen todellisista menoista. Eduskunta arvioi saman määrän ja sen myös hyväksyi, mutta siitä huolimatta eivät kaupungit saaneet penniäkään. Voimassa olevan 1866 vuoden kansakouluasetuksen mukaan kaupunkikunnat ovat oikeutetut saamaan kansakouluilleen avustusta yleisistä varoista. Senaatin päätös vuodelta 1886 määräsi tämän avustuksen 25 %:ksi ja vuoden 1894 valtiopäivillä nimenomaan päätettiin, että se perustus, jonka mukaan kaupunkien kansakoulujen ylläpitämiseen annettavat apurahat ovat laskettavat, siitä lähtien on oleva 25 % siitä määrästä, johon kaupunkikunnan todelliset menot näitä kouluja varten nousevat. Tämä valtiopäiväin päätös sai kaikkeinkorkeimman vahvistuksen. Samoin vuoden 1905 ja 1906 valtiopäiväinkin päätös, jossa apumaksun laskemisen perusteita tarkemmin lueteltiin. Kaupunkien kansakoulut ovatkin tämän mukaisesti saaneet valtion avustusta vuodesta 1866 saakka ja vuodesta 1886 nimenomaan 25 % säännöllisesti aina vuoteen 1911 saakka, jolloin hallitus mielivaltaisesti alensi apumaksun 12 ½ %:ksi ja vuonna 1912 sen kokonaan jätti suorittamatta. Kaupungeilla on siis laillinen oikeus tähän apumaksuun yleisistä varoista kansakoululaitostaan varten. Se todetaan hallituksen armollisissa esityksissäkin, nimenomaan esim. vuoden 1910 valtiopäiville annetussa kansakoululaitosta y. m. sivistysmäärärahoja koskevassa armollisessa esityksessä.

On selvää, että tällainen apumaksun vähennys vuonna 1911 ja sen kokonaan pidättäminen vuonna 1912 sangen haitallisesti vaikutti kaupunkikuntien raha-asioihin. Niissä luonnollisesti, niille kuuluvan oikeuden mukaisesti, otettiin kulunkiarvioon tulopuolelle myös valtion apumaksu kansakoululaitosta varten, sitäkin enemmän kun eduskunta oli apumaksun päättänyt. Hallituksen menosäännön vahvistus tuli sitä paitsi paljoa myöhemmin kuin kaupunkien kulunkiarviot laadittiin ja vahvistettiin. Kun sitte apumaksut pidätettiin, ei kaupungeilla ollut muuta keinoa kuin korjata vajaus lainavaroilla.

Ne ovat melkoiset summat, jotka kaupunkikunnilta ovat täten oikeudettomasti pidätetyt, kun tietää että kansakoulumenot tehnevät noin 17—23 % kaupunkikuntien koko menosäännöstä. Tällainen menettely hallituksen puolelta on varsin suuressa määrässä ehkäissyt kansakouluolojen tarpeen vaatimaa kehitystä kaupungeissa. Pyydän senvuoksi lausua valtiovarainvaliokunnalle toivomuksen, että se V. J:n 43 §:n mukaisesti kertomusta tarkastaessaan kiinnittäisi huomiota erityisesti tähänkin oikeuden loukkaukseen.

Määrärahojen pidätyksestä samassa ryhmässä tulee myös maalaiskansakoulujen varsinaisen opettajiston palkkauksen osalle budjetin mukaan 602,658 ja tilinpäätöksen mukaan 210,585 m:kaa. Tämäkin vähennys on tietysti huomattavasti ehkäissyt kansakoulutoiminnan kehitystä maaseudulla.

Ryhmässä »erinäisiä kansakoululaitoksen menoja» oli hallitus arvioinut tarvittavat määrärahat 2,835,000 markaksi, eduskunta oli arvioinut tarvittavan ja hyväksyi 4,335,500 markkaa. Hallitus otti menosääntöön vain 113,600 markkaa ja siitäkin on maksettu ainoastaan 105,306 markkaa. Siis tässä ryhmässä on vähennys 4,230,194 markkaa. Hallituksen poistojen joukossa on tässä muiden muassa semmoiset tärkeät määrärahat kuin 3,000,000 markkaa apumaksuiksi kansakoulutalojen ja käsityöhuoneistojen rakentamiseksi maalaiskuntiin, määrärahat maalaiskansakoulujen jatkokursseja varten, määrärahat havaintovälineiden hankkimiseksi maalaiskansakouluihin sekä havaintoja muiden opetusvälineiden hankkimiseksi kansanopistoihin, apumaksut koulutarpeiden ostoon maalaiskansakoulujen oppilaille, määrärahat varattomain kansakoululasten ravitsemis- ja vaatetusavuiksi sekä kesävirkistyksen toimittamiseksi, kansanlastentarhain kannattamiseksi, maalaiskansakoulujen oppilaskirjastojen avustamiseksi y. m. Siis moni varaton kansakoululapsi estettiin tällä tavalla koulunkäynnistä koulutarpeiden, ruuan ja vaatteiden puutteessa. Moni kansakoulutalo ja käsityöhuone jäi rakentamatta. Kansakoulun luonnollinen kehitys tuli ehkäistyksi.

Ryhmässä »yhteiskunnallinen valistustyö» oli hallitus arvioinut tarvittavat määrärahat 894,000 markaksi, eduskunta korotti ne 969,000 markkaan. Rahasääntöön otettiin vain 169,000

markkaa ja maksettu on ainoastaan 167,000 markkaa. Siis tässä tapahtui 802,000 markan vähennys. Puille paljaille, ilman varoja, jäivät siten kansanopistot, apurahoitta jäivät työväenopistot, kansankirjastot, raittiustyö, luentokurssit j. n. e. Varsinkin kansanopistoille, jotka yleensä elävät muutenkin sangen ahtaissa taloudellisissa oloissa, oli tämä vaikea vuosi. Huomattava on että poistojen joukossa olivat myös apurahat varattomille kansanopiston oppilaille heidän opistossakäyntinsä avustamiseksi.

Nämä poistot ovat sitäkin merkillisemmät, kun laskelmista näkyy, ettei hallitusta suinkaan pakottanut varojen puute niitä tekemään. Valtiovaroja kyllä olisi riittänyt eduskunnan päättämän kulttuurityön kokonaan toimeenpanemiseen. Näitten poistojen on siis täytynyt johtua hallituksen kulttuuriviholisuudesta, harkitusta pyrkimyksestä estää kansan henkistä kehitystä. Tälle meikäläisen hallituksen menettelylle ei löytyne vertauskohtaa yhdenkään muun sivistysmaan hallituksessa.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi ja kertomus lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Pöydällepano:

Apurahan myöntämistä työnpuutteen takia hätää kärsivien avustamiseksi

tarkoittavan anomusehdotuksen n:o 4 johdosta laadittu työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 1 esitellään.

Ensimäinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa mietinnön pantavaksi pöydälle ensi viikon tiistaina pidettävään täysistuntoon.

Ehdotus hyväksytään.

Ensimäinen varapuhemies: Sen johdosta että eduskunta on päättänyt asettaa erityisen tulliasiainvaliokunnan, on puhemiesneuvoston nyt kokoonnuttava ja täysi-istunto on joksikin hetkeksi keskeytettävä.

Täysi-istunto keskeytetään k:lo 10,20 i. p.

Täysi-istuntoa jatketaan

k:lo 10,26 i. p.

Tulliasiainvaliokunnan jäsenten luku.

Ensimäinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että eduskunta päättäisi määrätä tulliasiainvaliokunnan jäsenluvun 17:ksi.

Tähän eduskunta suostuu.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Listo: Pyydän kehoittaa eduskunnan valitsijamiehiä jäämään tänne täysi-istunnon jälkeen.

Seuraava täysi-istunto on ensi tiistaina k:lo 6 i. p.

Istunto päättyy k:lo 10,28 i. p.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Iivar Ahava.

18. Tiistaina 3 p. maaliskuuta

k:lo 6 i. p.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia:

Ainoa käsittely:

Siv.

1) Apurahan myöntämistä työnpuutteen takia hätää kärsivien avustamiseksi koskeva anomusehdotus 255

Asiakirjat: Työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 1; ed. Valpas-Hännisen y. m. anomusehdotus n:o 4.

Esitellään:

2) Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 2 Eduskunnan puhemiehen kieltäytymisen johdosta valiokuntaan lähettämistä varten esittämästä ed. Pärssisen y. m. eduskuntaesitystä, joka sisältää ehdotuksen asetukseksi kätilöistä ja kätilötoimen järjestämisestä maassa 290

Asiakirjat: Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 2; ed. Pärssisen y. m. eduskuntaesitys n:o 26.

3) Kertomus Suomen postisäästöpankin tilasta ja hoidosta vuonna 1912 ..... »

4) Kertomus Suomalaisen kirjallisuuden edistämiseksi myönnetyn määrärahan käyttämistä varten asetetun toimikunnan toiminnasta ..... »

Pöydällepanoa varten esitellään:

5) Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 1 määrärahan myöntämistä matka-apurahoiksi kotitalous- y. m. koulujen opettajattarille tarkoittavan anomusehdotuksen johdosta ..... »

6) Maatalousvaliokunnan mietintö n:o 1 vuoden 1912 valtiopäivillä lepäämään jätetyistä ehdotuksista asetukseksi pientiloista ja asetukseksi Suomen maalaisväestön asutusrahastosta 290

Siv.

7) Maatalousvaliokunnan mietintö n:o 2 vuoden 1911 valtiopäivillä lepäämään jätetyistä ehdotuksista asetukseksi pientiloista ja asetukseksi Suomen maalaisväestön asutusrahastosta ..... »

8) Työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 2 apurahan myöntämistä Helsingin Palvelijatarkodille koskevan anomusehdotuksen johdosta ..... »

9) Ed. Retulaisen välikysymys joka koskee eduskunnan 1908 vuoden toisilla valtiopäivillä anomia toimenpiteitä n. k. sukuoikeustilojen asukkaitten oikeudellisen aseman järjestämiseksi ..... »

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi ed. Ahmavaara, Häyrynen, Inborr, Lehtimäki, Mäkelin, A. Neovius, Orasmaa ja von Troil.

Ilmoitusasiat:

Vapautusta valtiopäivätoimista myönnetään ed. Arvid Neoviukselle sairauden takia lääkärin todistuksen nojalla vielä viikon ajaksi sekä yksityisten asiain tähden ed. Tantulle huomisesta ensi sunnuntaihin, ed. Malmivaaralle ensi torstaiaamusta seuraavaan maanantaiaamuun, ed. Gäddalle viikon ajaksi ensi torstaista lähtien, ed. Branderille ensi perjantaiaamusta seuraavaan keskiviikkoaamuun ja ed. Mustasillalle ensi lauvantaista alkaen ensi viikon tiistaiaamuun.

Ylimääräisen apulaisen ottaminen eduskunnan kirjastoon.

P u h e m i e s: Kansliatoimikunnan puolesta ehdotetaan, että eduskunnan kirjastoon asetettaisiin ylimääräinen apulainen. Se on käynyt tarpeelliseksi kirjaston ja sen käyttämisen laajentumisen tähden, varsinkin kun on ryhdyttävä eräisiin kirjaston järjestämistoimiin ja uuden luettelon painoon toimittamiseen. Kansliatoimikunta on sentähden yksimielisesti päättänyt ehdottaa, että ennestään olevan kirjastoapulaisen ohella asetettaisiin vielä ylimääräinen apulainen ja että sen ottaminen annettaisiin kansliatoimikunnan toimeksi.

Tämä kansliatoimikunnan ehdotus hyväksytään.

Lisäjäsenten valitseminen maatalousvaliokuntaan.

P u h e m i e s: Maatalousvaliokunnasta on tullut lisäjäsenten valitsemista koskeva kirjelmä, jonka sihteeri lukee.

Sihteeri lukee:

Suomen Eduskunnan
Maatalousvaliokunta.

Helsingissä helmikuun 28 p:nä 1914.
N:o 6.

Suomen Eduskunnalle.

Viittaamalla Valtiopäiväjärjestyksen 35 §:n määräyksiin saa Valiokunta, joka, niinkuin Eduskunnalle jo on ilmoitettu, on päättänyt jakautua kahteen osastoon, kunnioittaen anoa Eduskunnan toimenpidettä siihen, että Valiokuntaan valittaisiin lisäjäseniä luvultaan yhdeksän ja vastaava määrä varajäseniä.

Maatalousvaliokunnan puolesta:

U. Brander.

Hjalmar Oker-Blom.

P u h e m i e s: Puhemiesneuvosto puoltaa tätä ehdotusta.

Ehdotus hyväksytään.

P u h e m i e s: Asiasta ilmoitettanee eduskunnan valitsijamiehille vaalin toimittamista varten?

Tähänkin vastataan myöntävästi.

Puheenvuoron saatuaan lausuu senjälkeen

Ed. L i s t o: Minä pyydän kehoittaa eduskunnan valitsijamiehiä jäämään tämän täysistunnon jälkeen tähän huoneeseen neuvottelemaan nyt päätettyjen lisäjäsenten valitsemisesta.

Tulliasiainvaliokunnan jäsenet ja varajäsenet.

P u h e m i e s: Valitsijamiehiltä on tullut tulliasiainvaliokunnan jäsenten valitsemista koskeva kirjelmä, jonka sihteeri lukee.

Sihteeri lukee:

Suomen Eduskunnalle.

Suomen Eduskunnan valitsijamiehet saattavat täten kunnioittaen Eduskunnan tietoon tuloksen tänään toimittamastaan tulliasiainvaliokunnan vaalista.

Vaalia varten oli määräajan kuluessa jätetty kaikkiaan neljä eri ehdokaslistaa, jotka kaikki täyttivät vaalijärjestyksen määräämät ehdot. Kun vaalin tulos oli laskettu, havaittiin sanottuun valiokuntaan valituiksi tulleen:

j ä s e n i k s i:

Danielson-Kalmari	listalta	n:o	1
Grönvall	»	»	»
von Weissenberg	»	»	»
Gadolin	»	»	2
Neovius, A.	»	»	»
Lilius	»	»	3
Kanniainen	»	»	»
Nurmela	»	»	»
Arokallio	»	»	»
Railo	»	»	4
Wiik	»	»	»
Tanner	»	»	»
Tuomi	»	»	»
Kanervo	»	»	»
Laakkonen	»	»	»
Walavaara	»	»	»
Aakula	»	»	»

varajäseniksi:

Listo	listalta	n:o	1
Tuomela	»	»	»
Isaksson	»	»	2
Lohi	»	»	3
Hultin	»	»	»
Tossavainen	»	»	4
Peura	»	»	»
Kujala	»	»	»

Helsingissä, 2 päivänä maaliskuuta 1914.

Suomen Eduskunnan valitsijamiesten puolesta:

A. Listo.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Apurahan myöntämistä työnpuutteen takia hätää kärsivien avustamiseksi

koskeva ed. Valpas-Hännisen y. m. anomusehdotus sekä sitä valmistelevasti käsiteltäessä laadittu, viime istunnossa pöydällepantu työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 1, johon on liitetty valtiovarainvaliokunnan asiasta antama lausunto, esitellään mainitun asian ainoata käsittelyä varten.

Puhemies: Työväenasiainvaliokunta tekee ehdotuksensa mietinnön sivulla 6 olevassa ponnessa.

Keskustelu:

Ed. Tokoi: Tässä eduskunnassa ei liene monta sellaista, joka ei uskoisi, ainakin omassa itsessään sitä, että työttömyys on yhteiskunnallinen ilmiö. Vain harvat kaikkein tietämättömimmät, etten sanoisi kaikkein tyhmimmät, väittävät, että työttömät itse ovat omaan työttömyyteensä syypäät, että työttömyyteen on syypää laiskuus tai joku muu sellainen hulttiomaisuus, jonka sanotaan työväestölle olevan ominaista. Onhan niitä, jotka sanovat työttömistä: jos he viitsisivät tehdä työtä, niin työtä kyllä olisi olemassa; mutta niinkuin sanoin, minä uskon, että tämän eduskunnan jäsenet ovat siksi valistunutta väkeä, ettei heidän keskuudessaan löydy sellaisia, jotka näin ajattelevat. Työttömyys on yhteiskunnallinen ilmiö, se on kieltämätön tosiasia. Sillä työttömyys käy vuosi vuodelta taloudellisen kehityksen, toisin sanoen kapitalistisen kehityksen eteenpäin kulkiessa yhä pahemmaksi ja pahemmaksi. Työttömyys on suoranainen ilmiö nykyisestä taloudellisesta tuotantojärjestelmästä, nykyisen taloudellisen tuotantojärjestelmän anarkistisesta luonteesta. Se johtuu siitä, että tuotannon ja kulutuksen sekä toiselta puolen työn ja pääoman välisiä suhteita ei ole tähän saakka kyetty järjestämään sillä tavalla, ettei näistä suhteista johtuisi toisinaan hyvinkin vaikea työttömyys. Tämä työttömyys ilmenee eri aikoina eri suuruisena. Toisinaan se ilmenee hyvinkin suurena. Toisinaan, n. s. kriisiaikoina paisuu työttömyys tavattoman suureksi. Että tällainen työttömyysaika on meillä tällä hetkellä käsissä, sen me jokainen tiedämme. Mutta työttömyys ei ole ominainen enempää tällä hetkellä kuin muulloinkaan ainoastaan meillä täällä Suomessa, vaan työttömyys ilmenee vieläkin pahempana niissä maissa, joissa kapitalistinen tuotantotapa ja kapitalistinen järjestelmä ovat pitemmälle kehittyneet kuin meillä täällä Suomessa. Sanomalehtitietojen mukaan on esimerkiksi New Yorkissa työttömien luku noussut aina niin hämmästyttävän suureen summaan, kuin 330,000 työttömään. Sellaisessa suurkaupungissa kuin Berlinissä on työttömien luvun todettu nousseen 95,000:een. Wienissä on työttömien luku tänä talvena noussut 60,000 tai 70,000 henkeen. Niin suureen määrään saattaa työttömien luku nousta yhdessä ainoassa suurkaupungissa. Kuinka suureen se silloin saattaneekaan nousta koko maassa!

Että meidänkin maassa alkaa tulla tämän kapitalistisen tuotantotavan seuraukset näkyviin, se kaikkein enimmin on huomattu juuri tänä talvena. Ja että ne esiintyvät juuri teollisuuskeskuksissa, suurkaupungeissa, sekä myös muissa teollisuuskeskuksissa, se on mielestäni aivan luonnollinen ilmiö. Työttömyys on varsinkin tänä talvena täällä Helsingissä ollut tavattoman suuri. Mistä se meillä johtuu tällä kertaa, siihen olisi epäilemättä vaikea täydellisesti ja tyhjentävästi tässä yhteydessä vastata; ja veisikin se luullakseni hyvin laajoille tutkimusaloille, joten koetan siinä suhteessa rajoittua. Totean vain sen seikan, että niin omituista kuin se onkin, niin tällä hetkellä tänä talvena esiintyy täällä Helsingissä yhtaikaa kokonaista kolme pahaa, jotka ovat luonnollisia seurauksia kapitalistisen tuotantotavan anarkistisesta luonteesta. Ne ovat ensinnäkin tavattoman suuri työttömyys, toiseksi asuntopula, joka on suoranainen lähin seuraus työväen huonoista oloista, esiintyen siten, että työväki on sullottu kuin

silakat tai sillit tynnyriin, tavattoman suuret määrät yhteen ainoaan huoneeseen. Tilastolliset tiedot nimittäin kertovat, että kokonaista 60—61 %, vieläpä siitä yli Helsingin perheellisista asukkaista asuu yhdessä ainoassa huoneessa. Tänä talvena on tämä asuntopula käynyt vieläkin huonommaksi. Kahden, jopa kolmen perheen täytyy asua yhdessä ainoassa huoneessa, vieläpä sellaisessa, jota ei voida kunnolleen lämmittää eikä pitää sellaisessa kunnossa kuin saattaisi olla mahdollista, jos noitten perheitten taloudellinen asema olisi hiukan parempi. Ja kolmas ihmeellinen ilmiö on se, että kaiken tämän ohella esiintyy n. s. liikatuotantoa. On todettu, että huoneita on tyhjinä. On puhuttu kokonaisesta 8,000 huoneesta, jotka Helsingissä ovat tyhjinä samalla hetkellä kuin toiset huoneet ovat ylenmäärin, aivan liika-ahtauteen saakka asuttuina. Tämä kaikki on seurauksena siitä alkuperäisestä tekijästä, johon jo viittasin.

Tällainen olotila on mielestäni omiaan kiinnittämään jokaisen järjellisen ihmisen huomiota puoleensa, sillä tästä johtuvat seuraukset eivät ole yhteiskunnan kehitykselle terveellisiä eivätkä edullisia, vaan täytyy niitten vaikuttaa mitä suurimmassa määrässä turmiollisesti.

Työttömäin luku, niinkuin jo mainitsin, on Helsingissä tällä hetkellä tavattoman suuri. Tänä päivänä saamieni tietojen mukaan on Helsingin työväenjärjestöjen asettamalle työttömyyskomitealle helmikuun viimeiseen päivään mennessä ilmoittautunut 1,791 työtöntä, joilla ei ole mitään työtä ja näiden yhteenlaskettu perheiden jäsenten lukumäärä nousee hirvittävään summaan, 4,951 henkeen. Nämät eivät ole suinkaan olleet viikkoa taikka paria työtönnä, vaan suurin osa on ollut työttömänä kolme jopa neljäkin kuukautta, ja voi sanoa, että työttömyysajan voi laskea keskimäärin nousevan kahteen kuukauteen. Että tällaisen näin pitkän työttömyyden vallitessa on tosiaankin täytynyt kurjuuden kohota äärimmäisyyteen, sitä vastaan tuskin kenenkään tekee mieli nousta täällä väittelemään. Jos jonkun tekisi mieli tutustua työttömäin oloihin ja siihen surkeuteen, mihin työttömyys on vienyt, niin pyytäisin herroja pistäytymään tuolla laitakaupungilla työttömäin kodeissa, näkemään koteja joista kaikki on tyhjäksi puhdistettu ja puhtaaksi viety.

Täällä työttömäin kansliassa ilmoitettiin, että työttömyys on tehnyt niin puhdasta jälkeä, että sadat sellaiset perheet, jotka ennen tämän talven alkua olivat siedettävissä oloissa, joilla oli kutakuinkin kunnolliset huonekalut, sellaiset kuin työläisillä yleensä voi olla, oli jotakuinkin eheät vaatteet päällä, niiden kodeissa ei ole enää yhtään mitään, kaikki on täytynyt viedä panttilaitokseen, vaihtaa rahaksi vaatteet päältä, vieläpä sänkyvaatteetkin, puhumattakaan huonekaluista. Sellaisia liikuttavia tapahtumia on sattunut, että isän ja äidin on täytynyt riistää vaatteet lastensa päältä ja viedä panttilaitokseen saadakseen ruokaa. Tällaisia seurauksia yleensä työttömyys tuottaa ja mikä vielä pahinta, ei sillä hyvä, että siitä johtuu tällaista tavatonta puutetta, tavatonta kurjuutta, vaan lisäksi tulevat vielä, sanoisinko, sielulliset tuskat. On sanoin kuvaamatonta, mitä työttömyys tuottaa työttömälle terveelle perheen isälle, jonka ainoana ja hartaimpana haluna olisi saada ansaita perheellensä toimeentulo, jonka hartaimpana haluna olisi saada ansaita vaimollensa ja lapsillensa leipää. Hän ei voi kerrassaan mitään, hänen täytyy kuunnella sydäntä särkeviä avunpyyntöjä, jopa syytöksiäkin vaimonsa ja lastensa puolelta, voimatta tikkua ristiin panna. Ne sielulliset tuskat, jotka tulevat tähän lisäksi, ovat todella sanoin kuvaamattomat.

Mutta että työttömyys ei suinkaan ole niin suuri ainoastaan täällä Helsingissä, vaan työttömyyttä ilmaantuu kaikissa muissakin maamme kaupungeissa, vieläpä maaseudullakin, varsinkin sellaisilla seuduilla, joissa teollisuuskeskuksia on olemassa, yksinpä maanviljelysseuduillakin, on Suomen ammattijärjestöjen toimikunnalle saapunut tietoja siitä, mitenkä niissäkin paikoin työttömyys on tavattoman suuri. Täällä arvattavasti tullaan todistamaan mitenkä, jos ihmiset siirtyisivät maaseudulle, alkaisivat viljellä maata, työttömyys voitaisiin poistaa, mutta minä pyydän ilmoittaa, että varsinaisilta maanviljelysseuduiltakin on tullut ilmoituksia siitä, että useita kymmeniä on työttömänä, joiden yhteenlaskettu perheen jäsenten luku nousee useihin satoihin. Ja he ilmoittivat syynkin, että talven aikana ei tavallisesti maaseudulla ole työtä olemassa, vaan talven aikana täytyy tavallisesti sellaisen, jolla ei ole itsellään maata eikä varsinaista työpaikkaa, useimmissa tapauksissa olla työttömänä. Jos työtä saakin, on se aivan tilapäistä laatua. Talven elävät he tavallisesti etukäteen, syövät itsensä velkaan seuraavaa kesää varten, jolloin saavat maksaa talven työttömyydestä johtunutta velkaa ja taas uuden talven tultua ovat yhtä puhtaat, yhtä tyhjät kuin edesmenneen talven alettua.

Viipurista ilmoitetaan, että siellä on työttömien luku noussut kokonaiseen 418, joiden yh-

teenlaskettu perheiden jäsenten luku on 968. Turussa on työttömäin luku ilmoitettu 217:ksi ja yhteenlaskettu perheen jäsenten lukumäärä 584. Vaasassa on työttömyys myös hyvin suuri ja on ilmoitettu niitä siellä olevan 275, joiden perheen jäsenten luku on 711. Lahdessa on työttömiä 115, joiden perheen jäsenten lukumäärä nousee 162:teen. Sellaisessakin paikassa, kuin Hyvinkäällä on työttömiä lähes 100 ja niiden perheen jäsenten lukumäärä on yli 200. Voisin luetella lähes kaikki maan kaupungit joista on tullut tietoja siitä että työttömiä on useita kymmeniä, jopa satoihinkin asti, joiden perheen jäsenten luku nousee useimpiin satoihin. Tämä siis todistaa, että maassamme todella on olemassa työttömyyttä, jonka edessä ei enää sovi leikitellä, vaan jonka edessä täytyy tosiaan jokaisen ajattelevan ihmisen pysähtyä miettimään, mitä sellaisen työttömyysvaaran torjumiseksi tahi edes työttömyyden lieventämiseksi olisi tehtävä.

On selvää, että lähinnä tietysti olisi kuntien velvollisuus ryhtyä edes jossain määrin lieventämään työttömyyden tuottamia kärsimyksiä. Niin ei kuitenkaan ole tapahtunut, vaan useimmissa tapauksissa kunnat ovat kokonaan lyöneet yhteiskunnallisen tehtävänsä laimin. Täällä Helsingin kunnassa esimerkiksi jo varhain syksyllä Helsingin entisen työväenasiain lautakunnan alotteesta oli esitys valtuustolle, jossa kehotettiin sitä ryhtymään toimenpiteisiin uhkaavan työttömyyden hädän torjumiseksi, minkä johdosta se asettikin n. s. työttömyyskomitean asiasta huolehtimaan, mutta tämä työttömyyskomitea — sillä tavalla kun se oli kokoonpantu — ei kyennyt sanottavasti mitään aikaansaamaan. Valtuusto sitäkään vähää, mitä tämä komitea oli ehdottanut, ei ole pannut toimeen, eikä kyennyt sitäkään toteuttamaan. Helsingin valtuusto on kaiken kaikkiaan myöntänyt vaivaiset 10,000 markkaa Helsingissä olevien työttömien avustamiseksi ja senkin vaivaishoitohallituksen välityksellä. Tosin 8,000 markkaa myönsi se n. s. Kaupunkilähetykselle työn hankkimista varten etupäässä työttömille naisille, joilla rahoilla ei tiettävästi ole saatu juuri mitään aikaan, muuta kuin sukan kutomista, jolla naiset ovat ansainneet 50—75 penniä päivältä palkkaa. Ja näillä heidän sitten pitäisi tulla toimeen! Nyt on viime aikoina tullut tieto siitä, että valtuusto olisi myöntänyt kuulemma 5,000 markkaa lisää samaan tarkoitukseen ja 6,000 markkaa Pelastusarmeijalle, mutta työväenjärjestöjen asettamalle komitealle ei yhtään penniä. Työväenjärjestöjen asettaman komitean on täytynyt itse itsenäisesti ryhtyä voimiensa mukaan tukemaan ja avustamaan niitä työttömiä, joita kaupungissa näin tavattomasti on olemassa, ja työväenjärjestöjen asettama komitea on tosiaan kyennyt jotakin saamaan aikaan, saamaan aikaan paljon enemmän kuin Helsingin rikas kunta, joka katsoo kuitenkin asiakseen ja oikeudekseen verottaa tänä talvena niitäkin työttömiä työläisiä, jotka olisivat kunnan avun tarpeessa. Tämä työväenjärjestöjen asettama komitea on kaikenlaisilla eri keräyksillä saanut kerätyksi varoja noin 25,000 markkaa tähän päivään saakka ja näistä varoista on työpalkkoina annettu noin 4,600 markkaa, suoranaisina avustuksina on työttömille perheille jaettu tähän päivään mennessä noin 15,427 markkaa eli yhteensä noin vähän yli 20,000 markkaa. Tämä työväenjärjestöjen asettama komitea on antanut avustusta yhteensä 963 eri perheelle, joiden yhteenlaskettu jäsenmäärä on 3,386. Tätä avustusta on annettu viikkoavustuksena siten, että kutakin perhettä kohti, joka on ollut avun tarpeessa, on annettu 4—5 markkaa viikkoavustusta ja sitä paitsi noin 75 penniä kutakin lasta kohti viikon osalle. Tämä avustus ei ole suuri, se on pienen pieni, mutta kumminkin se on jotakin hädän lieventämiseksi, sen sijaan kun yhteiskunnan puolelta ei ole yhtään mitään tehty.

Tässä minä olen vakuutettu siitä, että joidenkin mielestä saattaa herätä epäilyksiä siitä, että työväenjärjestöjen asettama hätäapukomitea eli työttömyyskomitea käyttäisi tehtäväänsä puolueellisesti, niinkuin täällä aina ollaan valmiit epäilemään meikäläisiä hommia puolueellisuudesta. Minä pyydän kuitenkin ilmoittaa ja selvillä numeroilla todeta, että tämä työväenjärjestöjen asettama komitea ei ole menetellyt puolueellisesti, vaan on se jakanut avustusta paljon enemmän kokonaan järjestöihin ja työväenpuolueeseen kuulumattomille, kuin mihinkään järjestöihin kuuluville onkaan jaettu. Tästä 15,000 markasta on nimittäin järjestöihin kuuluville jaettu vain 2,921 markkaa ja kaikki muu, siis yli 12,000 markkaa on jaettu järjestöihin kuulumattomille. Tässä on nimittäin merkille pantava se seikka, että järjestymättömät näkyvät olevan tässäkin suhteessa paljon huonommassa asemassa kuin järjestyneet. Järjestyneet näkyvät sittekin kutakuinkin paremmin tulevan toimeen työttömyydenkin sattuessa kuin järjestymättömät. Järjestymättömät ovat aina avun tarpeessa paljon enemmän kuin järjestyneet konsanaan ovat.

Että järjestyneitten täytyy myöskin tässä tapauksessa järjestymättömiä avustaa, se on myöskin tällä kertaa uudelleen taasen todettu.

Aivan samoin on asianlaita myöskin niitä tietoja tarkastaessa, mitä maaseudulta saapuu. Niistä myöskin ilmenee, että hätä ja puute on järjestymättömien, siis puolueeseen ja järjestöihin kuulumattomien keskuudessa paljon suurempi kuin järjestöihin kuuluvien keskuudessa. Mutta näitäkin me tahtoisimme avustaa. Me emme suinkaan tahdo heitä painaa alas sen vuoksi, että he eivät ole oikein ymmärtäneet asemaansa liittymällä työväenjärjestöihin, niinkuin heidän olisi pitänyt tehdä.

Me siis näemme, että työttömyys ei ole suinkaan mikään kuviteltu asia, vaan se on tosiasia, johonka meidän täytyy kiinnittää huomiota. Mutta tässä ei ole asian pahin puoli. Asian sanoakseni traagillisin puoli ei ole siinä, että meillä tällä hetkellä on taloudellisista konjunktuureista johtunutta työttömyyttä, vaan me näemme, että työttömyyttä pyritään vielä keinotekoisesti tekemällä tekemään, lisäämällä työttömyyttä ehdoin tahdoin. Meille on nimittäin ilmennyt, että työnantajajärjestöjen keskuudessa, työnantajapiireissä tahdotaan tätä työväestölle ankaraa aikaa käyttää hyväksensä etsiäksensä siitä itselleen taloudellisia etuja. (Vasemmalta: Kuulkaa!) He tahtovat käyttää tätä vaikeaa tilaa kiristääksensä työväestöä vieläkin ahtaampiin taloudellisiin oloihin. Meille on saapunut tieto, että Kotkan sahatyönantajat ovat panneet sulkuun ja ajaneet pois työstä noin 2,000 sen työntekijää, jotka eivät ole pyytäneet mitään muuta kuin saada tehdä työtä. Te sanotte, että siellähän on työriita. Niin on. Mutta mistä se työriita johtuu? Se johtuu siitä, että työnantajat tahtovat polkea työntekijäin palkkoja tänä vaikeana aikana. Me olemme koettaneet kaikin keinoin saada sovintoa aikaan. Me olemme koettaneet pakottaa työväestöä peräytymään kaikista mahdollisista vaatimuksista, niin pitkälle kuin he suinkin voivat. Mutta ei voida vaatia, että heidän täytyy luopua tänä hetkenä voimassa olevista palkoista tyytyäkseen paljoa huonompiin palkkoihin, kuin mitä siellä tähän saakka ovat saaneet. Kuitenkin niin on asianlaita, että siellä tällä hetkellä tahtovat käyttää tätä vaikeaa asemaa hyödyksensä kiristääksensä työväen palkkoja alas. Eilisaamuna on siellä nimittäin laskettu sulkuun 1,734 työläistä, joista perheellisiä ihmisiä kokonaista 1,003, joitten yhteenlaskettu perheiden jäsenlukumäärä nousee yli 5,000. Mutta ei sillä hyvä, että heidät on suljettu pois työstään. Heidät häädetään myöskin asunnoistaan, häädetään kylmän taivaan alle palelemaan, vielä nälässä. Tämän kuun 9 p. päättyi irtisanomisaika Tiutisen laatikkotehtaalla. Sieltä häädetään 250 työläistä, joista suurin osa perheellisiä. Mutta ei työnsulku ole ominainen ainoastaan Kotkassa, vaan ympäri maata on niitä pantu toimeen. Viipurissa on ajettu työläisiä pois työstä. Juustilan sahalla on sanottu työläisiä irti, joiden luku nousee siellä 200:aan. Alholman sahalla Pietarsaaressa ovat työnantajat yrittäneet polkea palkkoja 10 %:lla ja kun työläiset eivät ole suostuneet tekemään työtä alennetulla palkalla, on heidät karistettu kankaalle. Ja Pietarsaaren maistraatti on pitänyt ylimääräisen istunnon saadakseen häädöt toimeen mahdollisimman pian, sillä työantajat tahtovat myös häätää työväen pois asunnoistaan, ja maistraatilla oli kiire pitää kokous saadakseen häädöt toimeen. Mutta hävyttömyys ei lopu tähän. Työläisiä on irtisanottu Pietarsaaren sokuritehtaalla ja annettu heille vaihtoehto, joko mennä rikkureiksi Alholman sahalle tai muuten mennä kankaalle.

Näin pitkälle tosiaan menee työnantajain kiristysyritykset. Tämä kaikki tapahtuu vielä sellaisena aikana, jolloin meidän maatamme raskaasti rasittaa venäläinen sortohallitus; tämä kaikki tapahtuu samaan aikaan, jolloin venäläinen anastaja-, venäläinen saalistamishimoinen kapitalistiluokka suunnittelee täällä viljatullien aikaansaamista, korottaakseen työväen elinehdot niin korkeiksi kuin mahdollista. Onko ihme että työväestö tällaisten vaikeiden olojen vallitessa tuntee itsensä kaikinpuolin sorretuksi, että se näkee edessään ainoastaan vihamieliset joukot, jotka tahtovat ojentaa saaliinhimoiset kädet kuristaakseen työväestä ulos viimeisenkin elämännesteen! Se ei ole ollenkaan ihme, että tällaisten olojen vallitessa luokkaviha kasvaa. Se on aivan luonnollinen seuraus, ja minä vain ihmettelen, ettei se luokkaviha ole puhjennut valtavampiin tekoihin, kuin mitä meidän maassamme on tapahtunut. Jos tällaista tapahtuisi muissa maissa, niin minä olen vakuutettu siitä, että se taistelu ei olisi niin rauhallista, kuin meidän maassamme, eikä muiden maiden työväestö olisi yhtä tyytyväistä kuin meidän työväestö tällä hetkellä on. Siitä kiitos työväenjärjestön ja sen lojaalisen kannan, millä yleensä työväki meidän maassamme on ja pyrkii olemaan, niin vaikeissa oloissa kuin me tällä hetkellä muuten olemmekin. Mutta jos se kaiken sen lisäksi, että se näkee vihamieliset voimat ympärillänsä taloudellisessa elämässä, jos

se kaiken sen lisäksi näkee vihamielisyyttä myös eduskunnan puolelta, niin se on jo liikaa. Sitä ei eduskunta saa osoittaa, siihen ei eduskunta saa antaa aihetta, että se väestö, jossa on kumminkin meidän maamme ja kansamme turva, juuri se väestö, joka pitää pystyssä meidän taloudellista elämäämme ja johon maamme olemassaolo nojaantuu, että se saa sen käsityksen, että sillä on vihamielinen eduskuntakin. Kun se tällä hetkellä on edustajiensa kautta kääntynyt eduskunnan puoleen pyytämään huojennusta niihin vaikeisiin oloihin, joissa se tällä hetkellä elää, niin minä rohkenisin olla vakuutettu että eduskunta ei sitä anomusta kohtele kylmäkiskoisesti, vaan että se kohtelee sitä sillä lämmöllä, jonka eduskunnan arvo ja asema yhteiskunnallisena laitoksena oikeuttaa tai johon se oikeastaan velvoittaa sitä.

Kun tällä hetkellä on kysymyksessä vain 250,000 markan myöntäminen kaikkein kipeimmän hädän poistamiseksi, niin se ei liene liikaa, ja kun he pyytävät sen työväen oman järjestön välityksellä, sen järjestön välityksellä, jonka he itse ovat luoneet ja jolla on 733 osastoa maan kaikissa eri osissa, jotka osastot ovat ankaran kontrollin alaisia keskusjärjestön puolelta, jotka ovat ankarasti tilivelvolliset teoistaan ja kaikista edesottamisistaan ammattijärjestölle, niin on mielestäni kohtuullista, että saadaan se kiireellisesti jaetuksi sen järjestön avulla, johon työväestö voi täydellä syyllä luottaa. Mutta on tärkeätä että se avustus tulee eduskunnan puolelta myönnetyksi ei ainoastaan lupauksena, vaan rahana, ja siitä syystä, koska minä pidän tätä asiaa sen arvoisena, että se täytyy saada käytäntöön tuota pikaa, niin minä pyytäisin tehdä eduskunnalle seuraavan ehdotuksen:

Että eduskunta päättäisi, sikäli kuin pankkivaliokunta katsoo sen Suomen Pankin ohjesäännön 3 ja 5 §:n mukaan käyvän päinsä, myöntää Suomen Pankin voittovaroista vuodelta 1913 mahdollisimman pian 250,000 markkaa pakollisen työttömyyden takia hätää kärsimään joutuneen työväen avustamiseen ja että tuo summa annetaan Suomen Ammattijärjestölle jaettavaksi mainituille hätääkärsiville Suomen eri osissa.

Samalla kun minä tämän ehdotuksen teen, niin minä toivon, että eduskunta sen yksimielisesti hyväksyy, sillä jollei eduskunta tätä hyväksy, niin silloin on syytä epäillä, että työväestö näkee myös vihamieliset mielipiteet ilmenevän täällä eduskunnassa, johon ei missään tapauksessa saisi aihetta antaa.

Ed. Paasivuori: Tämä anomus ei ole valiokunnassa parantunut, vaan se on suuressa määrin huonontunut. Valiokunnan porvarit ovat hyljänneet anomuksessa ehdotetun toisen ponnen, jossa tätä avustusta pyydetään Suomen Ammattijärjestön välityksellä työttömille jaettavaksi. Valiokunnan porvareilla ei ole ollut tätä ammattijärjestöä vastaan mitään muuta esitettävää kuin pelko, että, jos varat myönnettäisiin ammattijärjestön välityksellä, niin silloin ammattijärjestö työttömän työväestön silmissä tulisi työläisten hyväntekijäksi ja ehkä monet sitten vastaisuudessa, kun pääsevät työhön, liittyisivät tuon ammattijärjestön alaisiin osastoihin. Ja tämä ei porvarien mielistä saisi mitenkään tapahtua.

Sen sijaan tässä valiokunnan ponnessa puhutaan muista järjestöistä ja kunnista. Kuntien hitaus tässä asiassa on tunnettu. Ennenkuin kunnat saadaan tekemään päätöksiä asiassa, päätöksiä että valtiolta anotaan varoja, joilla sitten teetettäisiin joko hätäaputöitä tai jaettaisiin avustuksina työttömille, niin siihen menee kuukausmääriä aikaa ennenkuin siinä tulee mitään päätöstä. Ja kun avustus pitäisi tulla kiireellisesti päätetyksi ja jaetuksi, niin on kunnille apurahan anominen tässä asiassa aivan tarpeeton.

Sitten niistä järjestöistä, joita valiokunnan ponnessa mainitaan, ei sanota, mitä näillä järjestöillä tarkoitetaan. Mutta mikäli keskustelussa valiokunnassa on esilletuotu, niin tarkoitetaan kaupunkilähetystä ja pelastusarmeijaa, jotka järjestöt nyt ovat sellaisia, joihin meidän porvarilliset luottavat. Ihme kyllä että vapaamielisetkin porvarit voivat luottaa pelastusarmeijaan. Sanotaan, että pelastusarmeija on puolueeton, mutta Suomen ammattijärjestö on muka puolueellinen. Mutta minun mielestäni pelastusarmeija ei ole niin puolueeton kuin siitä väitetään, ei ainakaan vapaamielisten kannalta voisi sanoa sitä puolueettomaksi, sillä sen tarkoituksenahan on jonkunlainen uskonnollisuus ja sen uskonnollisuuden edistäminen, semmoista politiikkaa kai nyt edustaa pelastusarmeija. Ja sille voivat porvarit myöntää varoja huolimatta siitä että ovat muka vapaamielisiä. Työväestöstä suuri osa ei paljon luota pelastusarmeijaan, se on niiden mielestä jonkunlainen humbuugiseura, jolle ei voi luottamusta eikä kannatusta antaa. Kaupunkilähetys se on taas paikallinen laitos, joka käsittää ainoastaan Helsingin kaupungin, ja pitemmälle sen toiminta ei ulotu. Ei tällekään järjestölle voi suurta merkitystä varojen jakamisessa antaa, kun sen sijaan

Suomen ammattijärjestöllä, niinkuin tässä ed. Tokoi jo mainitsi, on alaosastoja yli 700 eri osissa maata. Sen välityksellä todella, jos varoja saadaan, voidaan ne hyvin pikaisesti työttömille jakaa. Minä kannatan näiden varojen myöntämistä Suomen ammattijärjestön välityksellä. Muuten yhdyn ed. Tokoin ehdotukseen asiassa.

Ed. Hjelt: Jag ber endast att få bringa andra reservationen i åtanke och vill fästa uppmärksamheten vid dess kläm, som jag anser hafva företräden framom utskottets kläm.

Ed. Lindberg: Då jag under en följd af år har varit bosatt nära ett industricentrum som Jakobstad, där man ofta fått pröfva på arbetslöshet och verkligen gjort ganska mycket för att aflägsna det onda, så vill jag här framställa några erfarenheter beträffande arbetslösheten, till hvilka jag kommit.

Arbetslöshet under vintermånaderna har flere tiotal år redan förekommit i Jakobstad. Den i staden och dess närmaste omnejd boende svenska befolkningen har varit van därvid att från 1 januari till 1 maj intet, eller ringa arbete har stått till buds. Genom omtanke och sparsamhet har man under de månader, då arbete erhållits, skaffat sig så mycket medel, att man sedermera lyckligt kunnat genomgå arbetslöshetstiden. Annorlunda blef det, då staden genom grundläggandet af stora industrier och stora arbeten, som stodo till buds, för några år sedan gjorde ett betydande uppsving. Då strömmade arbetare till från alla delar af Finland, och när den regelbundna arbetslöshetstiden begynte, hade mången af dessa arbetare icke alls beredt sig på dess ankomst, utan på ett ganska oförnuftigt sätt bortslösat de medel, som de skulle bort hopspara. Då man betänker, att de i arbetslön hade 10 à 12 mark om dagen, så skulle man kunnat tänka, att någonting också skulle lagts af för den hårda tiden. Men i stället började man strax, då arbetslöshetstiden inföll, ropa på nödhjälpsarbete och på hjälp från olika håll. Härigenom har jag kommit till den slutsats, att en stor del af den genom arbetslöshet framkallade nöden och bristen beror på bristande förtänksamhet och sparsamhet. Jag skulle därför anse, att detta problem bör göras till föremål för noggrannare studium, så att man skulle inrätta sparkassor, åstadkomma arbetslöshetsförsäkring och försöka uppfostra folket till större sparsamhet.

Detta år blef nöden större än någonsin förut. Många industriella företag måste af brist på rörelsekapital inställa sina arbeten. I Jakobstad funnos i januari månad c. 500 arbetslösa familjer och då nu penningetillgången öfverallt i landet tyckes vara mera knapp och våra industriella företag få kämpa med svårigheter af mångahanda slag och byggnadsverksamheten ligger nere, tror jag, att särskildt detta år också en icke självförvållad nöd förefinnes på många områden. Därför skulle jag för min personliga del, och såsom jag tror de flesta medlemmar af Finlands landtdag, för tillfället vara benägen att bevilja de äskade 250,000 mark till skyndsamt afhjälpande af den nu för handen varande nöden. Men då det blir fråga om, åt hvilka dessa understöd skola utgifvas eller i hvilken form de skola gifvas, så har jag också viss erfarenhet. Jag vill berätta om förhållandena i Jakobstad, då hr Tokoi berättat om förhållandena i Helsingfors.

När nöden blef öfverhängande stor, beslöt man i Jakobstad, innan man ännu började med nödhjälpsarbeten, att utdela direkta penningeunderstöd åt de nödlidande. I sådant syfte vände man sig till de organiserade arbetarna. Dessa hade en kommitté nedsatt för ändamålet och denna kommitté skulle sedermera fördela medlen. Man utgaf poletter à 1 mark åt hvarje arbetslös, för hvilken han sedan kunde köpa lifsförnödenheter i arbetarnas andelslags affär, och från de organiserade arbetarnas sida förklarades, att full rättvisa skulle ske vid utdelningen af dessa understöd. Men huru gick det? Jo, det kom personliga bekanta till medlemmarna af kommittén och fastän de för tillfället icke ledo alltför stor nöd, så erhöllo äfven de af understöden, emedan de voro bekanta med dessa medlemmar. Andra vågade man åter icke låta gå ohulpna därför, att man fruktade för att de skulle angripa organisationen; för partidisciplinens skull sålunda. Det fanns t. ex. sådana, som erhöllo poletter och sedermera sålde dem för att med de medel de erhöllo skaffa sig rusdrycker. Man insåg snart i Jakobstad, att om man skulle öfverlämna saken åt de organiserade arbetarna, så skulle man råka in på ett sluttande plan. Ty man märkte, att ofantligt mycket penningar gick åt på detta sätt. Såsom exempel kan anföras, att på ett par dagar utdelades 1,500 mark. På grund af dessa erfarenheter tillåter jag mig betvifla, att dessa arbetarorganisationer på alla platser skola kunna på ett fullt oväldigt sätt sörja för arbetarunderstödens eller nödhjälpsarbetenas utdelande. Hällre skulle jag då vilja öfverlämna detta åt kommunerna, d. v. s. åt fattigvården,

som genom fattigbesökare tager reda på, hvilka verkligen lida nöd, och åt kommuner, som genom noggranna undersökningar taga reda på verkliga förhållandet härvidlag.

Men jag vill ännu litet fortsätta berättelsen om förhållandena i Jakobstad. I Jakobstad började man i sin förtviflan dela ut färdigkokad mat genom fattigvårdens bemedling. Men nu blef den ena villan värre än den andra. De organiserade upphäfde förskräckliga rop mot samhället och de arbetslösa gingo ständigt och klandrade maten; än var den för söt, än för salt, än var soppan för fet, än för tunn. Slutresultatet blef sålunda mycket ledsamt för dem i Jakobstad, hvilka ville understöda de nödlidande. Först när man kom därhän, att man fick till stånd en noggrant ordnad nödhjälpsverksamhet och fick nödhjälpsarbeten i gång, blefvo förhållandena drägligare.

Samtidigt ställde arbetarna vid Alholmens ångsåg till strejk, men jag har något andra underrättelser om den än hr Tokoi. Det var icke arbetsgifvarna, som sökte pressa ned, utan tvärtom arbetarna, som ville passa på tillfälle att höja sina löner, och det var naturligt, att då man midt under rådande arbetslöshet ytterligare genom eget förvållande gjorde flere tiotal familjer arbetslösa, från arbetsgifvarnas och samhällets sida kraftiga åtgärder skulle vidtagas emot dessa, som så samvetslöst begagnade sig af förhållandena. Ännu vill jag omnämna, att i närheten af staden hela tiden fanns att tillgå skogsarbete, men det fanns mycket få, som ville begifva sig dit; än skyllde man på det ena, än på det andra.

Jag vill således draga den slutsatsen, att denna fråga bör synnerligen noggrant studeras. Arbetsförmedlingsbyråer böra upprättas, städerna böra utöfva bättre kontroll öfver det folk, som flyttar in i desamma. Jag har också till min glädje hört, att vid denna landtdag föreligger ett örslag i detta hänseende, som, enligt hvad jag tror, skall bringa frågan till en lyckligare lösning än hvad detta tillfälliga förslag, som nu har gjorts, förmår göra det.

Då jag, såsom ofvan sagts, anser, att icke alla organisationer bland arbetarna äro kompetenta att handhafva vården af de till fattigunderstöd afsedda medlen, vill jag föreslå, att klämmen komme att lyda på följande sätt: att af statsmedel så snart möjligt måtte beviljas ett anslag af 250,000 mark till lindrande af den genom arbetslöshet förorsakade nöden, dels åt på detta område verkande organisationer, dels åt kommuner, hvilka för understödande af arbetslösa eller för anordnandet af nödhjälpsarbeten anhålla om medel.

Det skulle sålunda bli den ändring i utskottets kläm att orden »såsom understöd» skulle utgå och att i stället för bestämda formen »organisationerna» skulle sättas obestämd form »organisationer», hvarför således relativa satsen skulle komma att hänföra sig såväl till första som andra delen af klämmen.

Ed. H e d b e r g: Äfven jag röstar för att dessa föreslagna 250,000 mark måtte af landtdagen beviljas, men jag understöder beträffande sättet för deras användning hällre reservationen n:o 2 än själfva betänkandet. Jag gör det därför, att uti reservationen n:o 2 framhållas kommunerna framför organisationerna såsom lämpliga utdelare af understöden, medan betänkandet åter ställer dessa båda tvärtom, och slutligen och hufvudsakligast därför att reservationen n:o 2 uti själfva klämmen drager in en fordran om offentlig kontroll öfver huru medlen användas, medan betänkandet har endast ett par rader i motiveringen rörande denna sak.

Då jag en gång har ordet, ber jag också att på det allra bestämdaste få motsäga det uttalande, hvarmed representanten Tokoi inledde denna debatt, med afseende å hvad han yttrade om stadsmissionens verksamhet i Helsingfors vid lindrande af den nuvarande nöden. Jag känner händelsevis denna stadsmissions verksamhet. Jag vet hvad den har uträttat. Det har icke häller stuckits under stol med det. Det har varit synligt om denna sak i tidningarna, så att enhvar kunnat öfvertyga sig därom, och det vore synd att säga, att stadsmissionen i Helsingfors illa skulle ha använt de medel den kunnat åstadkomma. Alldeles tvärtom bör den tilldelas stort erkännande för sin verksamhet.

Ed. W a l k a m a: Vuosittain, varsinkin talviseen aikaan kaupungeissa ja tehdasseuduilla uusiintuva työnpuute johtuu epäilemättä maalaistyöväestön siirtymisestä kaupunkeihin ja tehdaspaikoille sekä nykyisestä tuotantojärjestelmästä, joka varsinkin eri vuodenaikoina käyttää milloin suurempaa milloin pienempää ihmistyövoimaa.

Viimeaikoina varsinkin huomataan maalaistyöväestössä kasvavan pyrkimystä päästä irti monen mielestä epämiellyttävästä ja raskaasta maataloustyöstä, saavuttaakseen muka kaupungeissa ja tehtailla helpommalla parempaa ansiota. Kaupunkilaiselämän mukavuudet ja hauskuudet ovat myöskin varsin monelle nuo-

relle maalaiselle olleet houkuttimina maalta kaupunkeihin siirtymään. Sellaisia seikkoja kuin terveellisiä työoloja, helpompia asunto- ja elantokustannuksia, jotka maalla ovat edullisemmat kuin kaupungeissa, ei lainkaan oteta huomioon silloin kuin verrataan maalais- ja kaupunkilaistyöläisten palkkaetuja toisiinsa. Seurauksena tästä onkin se, että kaupunki- ja tehdaspaikoilla on työväestöä liiaksi ja työnsaannissa on huomattavissa työläisten kesken sellaista kilpailua, joka käy työläisille itselleenkin palkansaantiin nähden suorastaan vahingolliseksi.

Sillä aikaa kuin liikepaikat täyttyvät väellä, on maaseudulla moninpaikoin tuntuvakin työvoimain puute. Maaseudun palkollisväen ja maatyöväen saanti käy ainakin varsinaisen maatyön aikana mahdolliseksi sellaisilla seuduilla, joissa ollaan liikepaikkojen läheisyydessä, usein vain kaupunkilaispaikanvälitystoimistojen kautta.

Ankaralta epäilemättä tuntuu kohtalo sellaiselle maalta tulleelle, joka on päättänyt maalaistomut ikipäiviksi pudistaa jaloistaan, muka elääkseen hyväpalkkaisen hauskaa elämää kaupungissa tai tehdasoloissa, mutta siten elettyään toimettomana ihanteensa päämaalissa kuluttaen säästönsä, kenties kunniansa ja terveytensäkin, täytyy puutteen pakottamana ostaa itselleen jonkun afääripaikanvälitystoimiston kautta toimeentulomahdollisuus samallaisista maalaisoloista, mistä hän katkeruudella, ehkä ylpeillen on eronnut. Parempi kuitenkin näin, verrattuna niihin, jotka jäävät kaikki menettäneenä edelleen jatkamaan sortuneen elämää kaupunki- tai tehdaspaikoilla.

Maalta siirtymisen ohella on nykyinen tuotantojärjestelmä myöskin suurilla liikepaikoilla omiaan saamaan aikaan työttömyyskausia. Riippuen eri vuodenajoista, raha ja kulustusoloista, tarvitaan suurliikkeissä eri aikoina runsaasti työväkeä. Mutta kun tulee toinen vuodenaika, huonot rahaolot, tai varastot täyttyvät, silloin sanotaan työläiset irti työstä. Eräissä ammateissa varsinkin talviaika, joka vähävaraiselle väestölle on muutenkin huono aika, uhkaa säännöllisesti työläisiä työnpuutteella. Tällainen ala on varsinkin rakennustyö, joka kaupunkikuntien työvälitystoimistoissa saatujen työttömyystilastojen mukaan on tälläkin kertaa suurin työttömyyden lisääjä. Tällainen työjärjestelmä edellyttäisi työläiseltä säästöä, mutta kun palkat eivät ole ainakaan perheellisten elämänkustannuksiin verraten suuret, jotta heille käy vaikeaksi hyvälläkään tahdolla tehdä säästöjä työttömyyskauden varalta, on perheellisillä ainakin ilman omaa syytä työttömyyskauden tullessa hätä käsissä. Että työttömyyttä tällä kertaa on suuressa määrin, se on totta, ja sen huomaa myöskin käsillä olevaan mietintöön otetuista työttömyyttä kuvaavista numeroista.

Voitanee sanoa että maaseudulla on nykyäänkin työtä tarjolla, lähetettäköön työttömät sinne. Tällainen lähettäminen kylläkin on helposti sanottu, mutta se ei ole helposti toimeenpantu, sillä puutteenalainen ei vaan niin helposti saata lähteä. Ennen lähtöä hän tarvitsee jo apua ravintoon, vaatteisiin ja työkaluihin nähden; eikä ole sanottu, josko hän aina kykenee tarjottua työtä tekemäänkään.

Valiokunta ehdottaa, että anotusta määrärahasta osa käytettäisiin työttömäin suoranaiseen avustamiseen.

Vaikkakaan ilmaista jakoa ei yleensä voi puoltaa, täytynee tällä kertaa näin tapahtua, sillä pikaisia toimenpiteitä todella tarvitaan. Hätäaputyöt eivät ole tarvittavan nopeasti järjestettävissä. Kauvemmaksi kantavia työttömyyttä ehkäiseviä toimenpiteitä tullaan kaiketi eduskunnassa vielä tälläkin istuntokaudella pohtimaan ja vaatiikin tämä yhteiskunnallisen epäkohdan lieventäminen lainsäätäjän puolelta toimenpidettä, esimerkiksi työttömyys- ja sairausvakuutuksen muodossa, samoin sellaiset lainsäädäntötoimenpiteet kuin epävarmojen maanvuokrasuhteiden vakavammalle kannalle järjestäminen ja tilattomalle väestölle maanhankintaa tarkoittavat toimenpiteet tulevat välillisesti tuntuvasti vaikuttamaan työnpuutteen ehkäisemiseksi, sillä näitten säännösten kautta epäilemättä maalaisväestön kaupunkeihin ja tehtaille tulvaaminen vähenee.

Nyt kysymyksessäoleva avustus on väliaikaista laatua ja mitä tulee siihen, että sitä avustuksen saajat väärin käyttäisivät, jota kyllä saattaisi tapahtua, voi avustava järjestö epäilyttävissä tapauksissa jakaa avustuksen luonnontuotteissa, jolloin lienee kunnottomien avustettavien keinottelu ehkäistävissä.

Alote avustuksen saantiin on, kuten tiedetty, tehty vasemmiston puolelta ja ovat anomuksen tekijät tahtoneet avustuksen jaettavaksi Suomen ammattijärjestön kautta. Tätä tahtoo myös mietintöä vastaan tehty ensimäinen vastalause, jonka perusteluista huokuu tuo tunnettu tavallisuuden mukainen itsekylläisyys ja kaiken sen ala-arvoiseksi leimaaminen, mitä muut ovat tehneet sillä alalla, mitä he tahtoisivat tunnetuista syistä pitää yksinoikeutenaan.

On tiettyä, että puheenalainen ammattijärjestö on sosialidemokraattisen puolueen alainen, eikä suinkaan ole asianmukaista, että valtion varoja annetaan puoluejärjestöille. Ei myöskään ole paikallaan se, että avustuksen saannissa syrjäytetään ne muut järjestöt, jotka työttömien avustamiseksi toimivat. Epäilyttävää myös on, tokko varoja saataisiin, jos avustusta anottaisiin nimenomaan puoluejärjestöille.

Niitten järjestöjen kautta, jotka työttömien hyväksi toimivat, tulevat varat epäilemättä nopeammin käytetyiksi puutteenalaisten hädän lieventämiseksi, kuin jos kunnat sen tekisivät. Valiokunta onkin siis kuntien osalle tässä toiminnassa jättänyt vain hätäaputöiden järjestämisen nyt anottavilla varoilla.

Mitä tulee toiseen vastalauseeseen, lienee itsestään selvää, että hallitus vaatii ilman anomukseen liitettyä huomautustakin avustuksen saavilta järjestöiltä julkista tarkastusta.

Mistä varoista avustus olisi anottava, tulee myös ratkaistavaksi. Koska ei ole varmaa, onko näitä varoja tällä kertaa käytännössä helpommin saatavana Suomen Pankin voittovaroista kuin valtion varoista yleensä, olisin sitä mieltä, että ne anottaisiin valtion vakinaisista varoista, valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen mukaisesti, koska sanotun valiokunnan mielestä valtion vakinaisten varain tila sen kyllä sallii.

Kannatan siis työväenasiainvaliokunnan mietintöä ja valtiovarainvaliokunnan lausuntoa, että työttömien avustusta varten tarvittavat varat olisi anottava valtion vakinaisista varoista.

Ed. Railo: Tämä asia on ollut oikeastaan kahden eduskunnan valiokunnan käsiteltävänä, nimittäin pääosaltaan työväenasiainvaliokunnan ja siltä osalta, joka koskee varojen myöntämistä, valtiovarainvaliokunnan käsiteltävänä. Täällä on ed. Paasivuori jo kosketellut niihin seikkoihin, jotka tässä koskettelemista tarvitsevat, työväenasiainvaliokunnan suhteen. Minä pyytäisin, samalla kun minä kannatan sitä ehdotusta varojen ottamisesta, jonka ed. Tokoi teki, kosketella siihen puoleen asiasta yleensä. Kun tämä työväenasiainvaliokunnan mietintö tuli valtiovarainvaliokuntaan ja sen rahallisesta puolesta pyydettiin lausuntoa, niin meitä valiokunnan sosialidemokraatteja rupesi heti mietityttämään tämän valiokunnan mietinnön sivulla 5 alakulmassa oleva kohta, jossa sanotaan: »Koska viime valtiopäivillä tehdyssä, edelläkosketellussa anomuksessa esitetty avustamistapa ei näytä tarkoituksenmukaiselta nyt enää, sen jälkeen kun anomusta ei ole aikaisemmin esitetty Hallitsijan hyväksyttäväksi, on valiokunnan mielestä tarpeen tehdä asiassa uusi anomus.» Ilmeisestihän on tämä omiaan synnyttämään kysymyksen, onko nyt siis tuolla uudella anomuksella vielä tämän talven työttömyyteen nähden parempaa tulosta, kuin sillä anomuksella, jonka eduskunta on aikaisemmin tehnyt vai ei. Ja siihen taas ei voine kukaan pätevästi vastata, varmasti sanoa, että sillä olisi parempi tulos. Tämän huomioon ottaen me katsoimme, että valiokunnan oikeastaan olisi kai ollut syytä tulla toisellaiseen tulokseen, nimittäin todettuaan tuon ensimäisen epäonnistumisen, sanoa, että valiokunta harkitsee jotain muita keinoja, muuta tapaa tuon rahan hankkimiseksi sopivaksi. Ja miettiessämme tätä me laskimme esille valiokunnassa harkittavaksi ehdotuksen, eikö noita rahoja voitaisi ottaa Suomen Pankin voittovaroista. Tuollaisen koepallon ilmaan laskemisesta oli nähdäkseni se seuraus, että onnistuimme puristamaan valiokunnan porvareilta erään tunnustuksen, tunnustuksen, joka on hyvin tärkeä tässä asiassa ja se oli se, että heidänkin mielestään tämä menettelytapa, nimittäin varain osoittaminen tähän tarkoitukseen Suomen Pankin voittovaroista, on varmin keino avustuksen saamiseen. Eräs heistä myönsi sen aivan suoraan, toiset myönsivät sen välillisesti. Tuo tunnustus on minusta sangen kuvaava, se kun lausuttiin siinä mielessä, että jos todella tahdotaan työttömiä avustaa, niin silloin täytyy niin menetellä ja se sisältää minusta sen, että valiokunnan herroilla porvareilla ei ollut tarkoituskaan avustaa työttömiä. He ehdottivat sen sijaan, että valiokunta lausuntonaan lausuisi sen, minkä se nyt on lausunutkin ja mikä on täällä mietinnön sivuilla 12 ja 13, nimittäin että se tarkoitus, johon kysymyksessä olevassa alotteessa ehdotetaan anottavaksi apurahaa, on valtiovarainvaliokunnan mielestä sitä laatua, että yleisiä varoja voidaan siihen käyttää; ja toiseksi että valtion vakinaisten varain tila hyvin sallii puheena olevan määrärahan myöntämisen, mutta valtion vakinaisista varoista, joitten käytöstä he hyvin tietävät nykyisen hallituksen mielen ja nykyisen hallituksen periaatteen, sieltä se heidän käsityksensä mukaan oli otettava. Minusta olisivat valiokunnan porvarit voineet tuohon yllämainittuun lausuntoonsa lisätä suoran tunnustuksen, joka olisi kuulunut: uskomme, ettei hallitus, sen parempi, varoja työttömille vakinaisista valtion varoista myönnä. Näin tehdessään olisivat he, katsoen siihen, mitä

he todella tarkoittavat, minun ymmärtääkseni myös olleet rehellisiä, mutta nyt ei tässä asiassa voi nähdä muuta kuin että valtiovarainvaliokunnan herrat porvarit koettavat näytellä ensi kädessä työttömille ja sen jälkeen koko Suomen kansalle, että hekin todella olisivat tahtoneet tässä avustaa työttömiä. Jos tätä meidän ehdotustamme ei olisi esitetty, vaan valiokunta yksimielisenä antanut tällaisen lausunnon, kuin mikä nyt valiokunnan porvarien lausuntona on täällä mukana, niin valiokunnan porvareilla olisi ollut hyvin hyvä sanoa sittekun näitä rahoja ei olisi tullut, että kyllähän me siellä valiokunnassa olimme kaikki yksimielisiä siitä, että työttömiä pitäisi avustaa ja olimme yksimielisiä, että varoja olisi ollut, mutta hallitus ei ole avustanut ja se olisi ollut hyvin hyvä tulos valiokunnan herroille porvareille. Hallitus olisi siinä kantanut kaiken syyn meidän porvariemme huonosta työttömien avustamishalusta.

Sallittakoon minun vielä kosketella niihin syihin, millä valtiovarainvaliokunnan porvarit ovat vastustaneet sen tapaista rahojen myöntämistä kuin ehdotimme ja mikä nyt sisältyy ed. Tokoin tekemään ehdotukseen. Ne syyt, senjälkeen kun he olivat niitä ryhtyneet etsimään, olivat minun ymmärtääkseni pelkkiä muotosyitä, ja niitä oli kai pääasiassa kolme. Ensimäinen oli tavallaan poliittinen, valtiollinen. Selitettiin että se olisi perääntymistä siitä entisestä menettelytavasta, mitä ennen oli harjoitettu, jos ruvettaisiin tällä tavalla tekemään. Ennenhän on eduskunta ottanut nämä varat budjettiin ja vaatinut, että hallituksen pitäisi avustaa työttömiä, ja jos nyt, kun ennen on tällä tavalla tehty, tehtäisiin tällainen poikkeus, että varat otettaisiin Suomen Pankin voittovaroista, se olisi ilmeistä perääntymistä. Tämä oli yksi selitys. Toinen selitys, johon porvarit tulivat, oli sellainen että varojen ottaminen Suomen Pankin voittovaroista tarvitsee hallitsijan vahvistuksen ja kun noin on laita, niin tuotakaan tietä ei varoja saisi sen pikemmin kuin sitäkään tietä, mitä valiokunnan porvarit ehdottivat. Kolmas syy taas oli sentapainen, että jos tällä kertaa hyväksyttäisiin Suomen Pankin voittovaroja käytettäväksi tähän tarkoitukseen, niin se tulisi kokonaan tavaksi ja Suomen Pankin voittovaroja käytettäisiin aina näihin tarkoituksiin. Ja tulos tästä, summa summarum, oli siis, että ei sovi ehdottaa Suomen Pankin voittovaroista otettavaksi tätä summaa.

Ehkä saan pikkuisen katsoa, missä määrässä nuo syyt pitävät paikkaansa. Ensinnäkin on lievimmin sanoen naivia mennä väittämään, että meidän ehdotuksemme sisältää jonkunlaista perääntymistä entisestä eduskunnan kannasta. Tämähän on aivan erikoisluonteinen tapaus, tapaus, joka ei ole ollenkaan missään muussa yhteydessä tuon entisen kanssa kuin että tuo entinen määräraha on pyyhitty pois. Mehän tästä olemme esittäneet tämän aivan poikkeuksellisesti tällä kertaa myönnettäväksi ja tämä työväenasiainvaliokunnan mietintökin todistaa, että siellä porvaritkin ovat olleet sillä kannalla, että nykyisin on poikkeuksellinen asiain tila vallitsemassa. Sanotaanhan työväenasiainvaliokunnan mietinnössä sivulla 2, että yleisesti tunnetaan, että työttömäin lukumäärä on huolestuttavan suuri, jopa paikoittain, varsinkin Helsingissä, tuntuvasti suurempi kuin edellisinä vuosina. Siis osoitetaan selvästi, että asiain tila nykyisin on poikkeuksellinen, ja sivulla 5 sanotaan myös että nykyisen tavallista suuremman työttömyyden aikana olisi valtiolta eritoten odotettava avustusta vieläpä sellaista, että varojen käyttäminen vallitsevan kipeän puutteen lievittämiseksi voisi tapahtua kyllin nopeasti ja tehokkaasti. Työväenasianvaliokunnassa näyttävät herrat porvaritkin myöntäneen, että tämä asia on poikkeuksellinen tällä kertaa. Valtiovarainvaliokunnan herrojen porvarien mielestä asia oli jokseenkin normaalinen tässä suhteessa, korkeintaan Helsingissä hieman poikkeuksellinen. Kun nyt asiain tila on kuitenkin sellainen, että tämä on puhtaasti poikkeuksellinen tapaus, niin se väite, että meidän ehdotuksemme tuolla perusteella olisi ollut perääntymistä entisestä kannasta, ei pidä paikkaansa. Ei se pidä paikkaansa muutenkaan, sillä sosialidemokraattien taholta on tehty tätä vuotta varten vakinaista työttömyysavustusta tarkoittava toinen anomusehdotus n:o 93, jossa sanotaan että työttömäin työläisten avustamiseksi valtion varoista annetaan ensi talven aikana raha-avustusta ensiksikin niille työväenammattijärjestöille, jotka omille jäsenilleen suorittavat työttömyysavustusta $^2/_3$ siitä määrästä, minkä ne osoittavat kunakin kuukautena yllämainittuna aikana tuollaista avustusta suorittaneensa ja toiseksi niille työväenammattijärjestöihin tahi sellaisten järjestöjen valitsemille avustamiskomiteoille, jotka määrätyllä paikkakunnalla ottavat järjestääkseen ammattijärjestöihin kuulumattomien työttömyysavun tarvitsijain avustamisen, jaettavaksi näille työttömille siten, että täydellistä työttömyyttä kärsivä avunhakija, jolle ei voida toimittaa mitään sopivaa työtä, saa päivää kohti avustusta vähintään puolet paikkakunnalla tavallisesta ammattinsa päiväpalkasta ja osittaista

työttömyyttä kärsivä saa niin paljon, että palkka ja avustus yhteensä tekevät vähintään $^2/_3$ tavallisesta päiväpalkasta sekä että vuoden 1915 valtion kulunkiarvioehdotukseen otetaan 500,000 markan määräraha hallituksen käytettäväksi esiintyvän tarpeen mukaan yllämainittuun tarkoitukseen. Vielä on taholtamme jätetty selvä lainsäädännöllinen esitys, jolla pyritään sitä vakinaista työttömyysavustusta aikaansaamaan, mitä on pyritty entisilläkin anomuksilla aikaansaamaan. Luulen tällä selvän selvästi osoittaneeni, että tämä kysymys, mikä nyt on meillä esillä, tämä 250,000 markan myöntäminen, on ollut poikkeuksellinen toimenpide ja sellaisena myös siis on se varolähde ollut katsottava tavallaan poikkeukselliseksi, mistä nyt olisivat nuo varat otettavat. Emme siis tällaista ehdotusta tehdessämme ole ajatelleet minkäänlaista perääntymistä siitä eduskunnan entisestä kannasta, sen osoittavat selvästi ne alotteet, joihin viittasin, jotka meidän puolelta on tehty rinnan tämän erikoisalotteen kanssa.

Kiinnittäkäämme sitten huomiota tuohon toiseen seikkaan, mikä esitettiin syyksi, ettei varoja sovi ottaa Suomen Pankin voittovaroista, väitteeseen nim., että asia olisi vaativa joka tapauksessa hallitsijan vahvistusta ja tulisi sen kautta yhtä mutkalliseksi ja hitaaksi kuin porvarienkin esittämä tie. Ensiksi ainakin minä puolestani asetan kyseenalaiseksi tai ainakin tulkinnasta riippuvaksi, tarvitseeko se tuota hallitsijan vahvistusta. Mutta olettakaamme, että se sen tarvitsee, että porvarillisella tulkinnalla tullaan siihen, niin ei silloinkaan vielä ole asia muuttunut siksi kuin väitettiin valtiovarainvaliokunnassa porvarien taholta sen muuttuneen. Varojen saanti on kai melkoisessa määrässä vielä säilyttänyt varmuutensa, vaikka se on menettänyt jonkin verran sitä nopeutta, mitä me sosialidemokraatit ensi kädessä pidimme silmällä. Varmuutensa se on säilyttänyt, varmuutensa verrattuna siihen tiehen, jota herrat porvarit ehdottavat ja joka olisi tämän rahamäärän ottaminen valtion vakinaisista varoista. Kun asetan nämä ehdotukset rinnan vielä tässäkin muodossa, niin minusta meidän ehdotus, jos se porvarillisella tulkinnalla hidastuukin, on kuitenkin varma, mutta herrojen porvarien ehdotus on jo alkujaan sekä hidas että epävarma. Ja kun minä tätä juttua kehitän edelleen loogillisesti eteenpäin, niin tulemme siihen, että jos herrat porvarit, vaikka me osoitamme tuon varman tien, joka ei ole sen hitaampi kuin herrojen porvarien esittämä, siitä huolimatta pysyvät omassa ehdotuksessaan, niin ei voi olla heitä siinä pysyttämässä mikään muu kuin heidän ehdotuksensa epävarmuus, toisin sanoen se seikka, että tuolla tiellä on suurin mahdollisuus koko tästä avustusjutusta tulla suuri pannukakku. Siihen nähtävästi siis herrat todella tähtäävät kaikella tällä pilitiikallaan.

Kuinka hävettävän viekasta menettelyä eikö ole tuollainen! (Puhemies koputtaa.)

Mitä tulee sitten siihen kolmanteen seikkaan, että tällä tavalla muodostuisi Suomen Pankin voittovarojen käyttäminen työttömyysavustukseen vakinaiseksi, niin se kai riippuu suurimmaksi osaksi herroista itsestään, missä määrässä heillä on halua järjestää tätä asiaa lainsäädännöllistä tietä vakinaiselle kannalle.

Tämä tarkastelu osoittaa minusta sen, että kaikki nämä syyt, joita valtiovarainvaliokunnan porvarit ovat esittäneet kaataakseen meidän ehdotuksemme, ovat olleet ainoastaan sellaisten verukkeitten hakemista, joitten avulla he ovat tahtoneet peittää noita todellisia tarkoituksiaan, jotka todelliset tarkoitukset ovat olleet tämän avustuksen epääminen.

Tässä salissa suoritetussa adressikeskustelussa laskettiin teidän herrojen taholta meitä sosialisteja vastaan sellainen syytös, lapsellisen naivi syytös, että teitä on estänyt se seikka, että me aina pyrimme niin pitkälle, pitemmälle kuin te toteuttamasta työväelle ystävällisiä meininkejä ja harrastuksia, harjoittamasta hyödyllistä sosialipolitiikkaa tässä maassa. Se syytös sellaisenaan oli kyllä niin naivi, että pani hymyilyttämään kuulla sitä vanhentuneen valtiomiehen suusta, enkä minä usko, että kukaan täällä eduskunnassa tai sen ulkopuolella sitä uskoo, mutta se syytös on myöskin näin pian jo osoittautunut valheelliseksi. Tässä on nyt tällä kertaa kysymyksessä hyvin pieni, mitättömän pieni hyvänteko työväelle, kärsivälle, suuressa puutteessa olevalle työväelle, niin pieni, että jos te herrat sitä punnitsette, niin täytyy teidän myöntää, että se on mitätön kaikkiin niihin muihin verraten, joita tässä eduskunnassa on esillä. Ja me emme ole tässä menneet rahtustakaan pitemmälle, kuin herrat itse ovat tulleet mitassa. Tässähän on meillä kysymys tuon vaivaisen 250,000 markan myöntämisestä ja sen tekin tahdotte myöntää. Mutta me olemme tahtoneet tässä rakentaa hiukan varmemmalle pohjalle, vähän varmemmalle perustukselle kuin te, ja silloin te ette ole enää jaksaneet seurata mukana. Näettekö, kuinka selvästi ennenpitkää aina ja alituisesti osoittautuu, että te kaikissa pienemmissäkin kohdissa tahdotte vas-

tustaa työväen tilan parantamista? Eikö se ole päivän selvästi tässäkin yhteydessä esiintynyt? Me tiedämme kaikki syyt siihen varsin hyvin, me ymmärrämme sen psykologian, josta te sanotte, että me emme sitä ymmärrä: Sen psykologian ja porvarien luokkaetujen välille voi panna yhtäläisyysmerkin ja kumpaakin noita on melkoisen helppo ymmärtää. Luokkaharrastuksenne tähden siis pyritte tälläkin kertaa työväestön avustamistoimenpidettä vastustamaan. Mutta teiltä voisi kaikesta huolimatta ymmärtääkseni vaatia, että te esittäisitte tekojenne motiivit rehellisesti, ettekä koettaisi verhota niitä sellaisiin asioihin, joita te ette itsekään ajattele, esittäisitte oikeat motiivit teoillenne, mutta ne oikeat motiivit te tässä tapauksessa pyritte salaamaan. Ne oikeat motiivit ovat tässä tapauksessa samat kuin kaikissa muissakin, nim. teidän vastenmielisyytenne työväen aseman parantamista kohtaan, teidän omista luokkaharrastuksistanne johtuva vastenmielisyytenne työväestöä kohtaan. Mutta olkaa varmat, että Suomen työväestö tulee myös nämä teidän motiivinne selvemmin ymmärtämään kuin te itse tahtoisitte, tulee selvemmin ymmärtämään se työttömien joukko, jonka avustamista te tällä tapaa koetatte evätä, ja koko Suomen työväenluokka. Ja se tulee myös ne teidän motiivinne muistamaan.

Ed. Schybergson: Hr Tokoi, som inledde denna diskussion, gaf oss till en början en utläggning af begreppet »arbetslöshet» och sade, att det var en samhällelig företeelse, som hade uppstått i följd af de ekonomiska förhållandenas gestaltning i närvarande tid, »den kapitalistiska ordningens anarkistiska natur» tror jag det hette. Nå ja, vi må gärna erkänna, att arbetslösheten i närvarande tid är ett svårare ondt, än den varit i forna tider. Den har nog alltid funnits, men storstäderna, storindustrin har gjort denna företeelse svårare och svårare. Jag är hr Tokoi tacksam för att han, som eljes beskref förhållandena hos oss som så oerhörda, att om något liknade skulle förekomma annorstädes, däraf skulle följa våldsbragder, dock erkände, att i nu ifrågavarande afseende förhållandena äro betydligt lindrigare här än annorstädes. Med de siffror han anförde och hvilka för mig voro nya, särskildt från New York med dess 330,000 arbetslösa, kommer man i själfva verket till det resultatet, att arbetslösheten dock här aflöper åtskilligt lindrigare än annorstädes i världen. Men däraf följer också, att själfva problemet här måhända kan lösas lättare än annorstädes, därför att storstäderna äro färre och mindre, därför att storindustrin ännu icke hos oss kommit att intaga så stort rum som annorstädes. Vi skola hoppas, att detta spörsmål, upptaget i den särskilda petition härom, som föreligger i ekonomiutskottet, skall åtminstone efterhand komma närmare sin lösning.

Hvad sedan beträffar hr Tokois skildring af de arbetsuppsägningar, som ägt rum vid några industriella verk, så kan jag icke kontrollera riktigheten af hans uppgifter. Jag står icke dessa förhållanden lika nära som han, men jag är villig att beklaga, om arbetsgifvarna använda samma metod som arbetarna alltid använda vid sina arbetsinställelser, d. v. s. den, att de passa på, när svårigheterna för arbetsgifvarna äro störst. Det är praktiskt gjordt, men icke sympatiskt.

Så kommer hr Tokois skildring af den nuvarande nöden. Jag skall för min personliga del säga, att jag under den förgångna hösten rätt ofta grubblade öfver problemet, huru det med den fullkomligt afstannade byggnadsverksamheten i Helsingfors skulle gestalta sig här. Jag för min del befarade, att de arbetslösa icke skulle blifva 1,500 eller 1,700, utan 5,000 eller 6,000, att de med familjer skulle uppgå till det tredubbla. Det var värkligen med oro man tänkte sig utvecklingen af dessa förhållanden här i Helsingfors. Men det verkliga lifvet gestaltar sig ofta enklare än man teoretiskt taget tror sig kunna förutsätta. Vi hafva redan kommit till början af mars månad. Vi hafva haft en lindrigare vinter än vanligt. Allt har bidragit till att olyckan icke blifvit så stor, som den kunnat blifva. Jag vill härvid tillägga, att jag icke hör till dem, som anse, att arbetslösheten i regeln är självförvållad, ty jag vet så väl från den tid jag hade med affärsföretag att göra, att den dåliga konjunkturen, som drabbar både i form af arbetslöshet och i form af stora förluster för arbetsgifvaren, till hufvudsaklig del följer af yttre inflytelser, delvis i alla fall af inflytelser från andra länder och i många fall utan att vare sig arbetare eller arbetsgifvare kunna därföre göras ansvariga. Det är som med andra samhällsolyckor. Man bör icke skylla någon för dem, man bör söka göra hvad man kan för att afhjälpa dem och för att göra dem så lindriga som möjligt, men man skall å andra sidan icke öfverdrifva dem, såsom ldgm. Tokoi gjort. Ty om man studerar detta folks och detta lands ekonomiska lif under förgångna tider, så vet man, att här nästan ständigt med endast korta tids-

intervaller existerat sådan landsnöd, med hvilken den nuvarande icke tål någon jämförelse. Herrarna till vänster äro mestadels så unga, att ni knappast varit med om åren 1890 och 91, då här var stor nöd och missväxt öfver hela landet. Nu däremot har skörden utfallit väl. Det är ingen fråga om, att välståndet är högt. Vi se det på alla områden, vi se hurusom sedelutgifningen knappast har minskats, vi se huru importen af artiklar, som dock icke äro oundgängligen nödvändiga, icke aftagit, utan snarare ökats. Denna olycka får icke skildras såsom hr Tokoi har skildrat den. Några tusental personer äro dock en ringa del af Finlands folk; de olyckor vi förut genomlefvat hafva drabbat en öfvervägande del af befolkningen.

Jag har ännu anledning att säga några ord beträffande hr Tokois påstående, att myndigheterna särskildt i Helsingfors icke skulle hafva tagit någon befattning med de svårigheter, som uppstått i följd af byggnadsverksamhetens afstannande. Jag ber att få säga, att stadsfullmäktige öfverhufvudtaget bifallit till de framställningar, som gjorts, och hafva bland annat för de arbetslösa anordnat ett arbete i obegränsadt omfång, nämligen stenbokningen till ett pris af 4 mark kubikmetern, medan man med maskin åstadkommer samma arbete för 2 mark och 3 mark anses vara det normala.

Slutligen ber jag också att få meddela, att förhållandena hafva förändrat sig något, sedan denna motion väcktes, så kort tid än sedan dess förflutit. Det är för några dagar sedan nyheten stod att läsa, att en af våra fastighetsbanker upptagit ett lån i utlandet till tio miljoner mark. Det är icke uteslutet, att andra följa exemplet. Hypoteksföreningen har på de sista veckorna kunnat gifva ut lån, visserligen icke till många miljoner, men dock till afsevärda belopp. Penningarna hafva spridts kring landet, och det är att hoppas, att vi nu hafva kommit till penningkrisens kulmen och att den värsta nöden nu är öfver. Man talar redan om nybyggnadsarbeten här i Helsingfors. Märkvärdigt nog ser det ut, som om man icke skulle misströsta, utan som om många företag i den vägen vore att motse.

Hvad som emellertid egentligen kallade mig hit till talarstolen var den omständigheten, att ldgm. Tokoi tog upp tanken om att medlen ifråga skulle tagas från Finlands Banks vinst för 1913. Det är en ny tanke, som icke kommit fram hos socialisterna själfva i socialutskottet, utan först framträdde i statsutskottet uti ett till statsuskottets utlåtande i ämnet fogadt afvikande yttrande. Jag måste ifrågasätta, huruvida det är lyckligt att alls tänka på att för detta ändamål, som ju är en budgetpost i ordets vanliga bemärkelse, använda Finlands Banks vinstmedel, så länge statsfondens tillgångar opåtalt räcka för ändamålet. Det innebure en afvikelse från tidigare linjer som kan vara berättigad, om stor nöd är på färde, men näppeligen i detta fall. Men oafsedt detta, så måste jag draga i tvifvelsmål, huruvida man på den vägen kommer snabbare till målet. Ty den saken är alldeles klar, att medlen från Finlands Bank icke kunna utbetalas utan att regeringen har sitt ord med i laget, och utan att sålunda samma omgångar äga rum som om man för ändamålet ville taga i anspråk allmänna statsmedel. Det är visserligen fallet, att t. ex. för Alexandersstatyns utförande ett mindre anslag utan vidare utanordnades från Finlands Banks vinstmedel, men detta undantag är dock icke af den art, att det skulle på något sätt upphäfva regeln, och vi må öfverhufvudtaget icke föreställa oss att, om vi också af misstag eller förbiseende kunna vidtaga en åtgärd af denna art, det skall vara tänkbart, att vi kunna göra det, efter det vi blifvit upplysta om att förfarandet icke varit öfverensstämmande med bankens reglemente. Det kunde hända, att majoriteten i bankutskottet, i händelse ldg. Tokois kläm skulle blifva antagen, vore af annan mening. Där finnes afgjord majoritet för vänsteruppfattningen, men jag vill tro, att icke heller i sådan händelse resultatet skulle kunna vinnas. Ty än så länge får man dock lof att här i landet lyda lag och icke blott påbud från vänsterhåll.

Hvad som jag kanske mest beklagar i ldgm. Tokois kläm är, att han uttrycker sig på ett sätt som gör, att man icke rätt vet, hvad han åsyftar. Syftar han till en återremiss till bankutskottet, som ålåge att utlägga hvad paragraferna 3 och 5 i bankreglementet innehålla, därå sedan landtdagen skall ånyo i saken besluta, eller vill han göra af bankutskottet en verkställande myndighet, af hvars pröfning det beror i sista hand, huruvida medlen skola uttagas utan regeringens begifvande eller icke? Så affattad var hans kläm, att man värkligen stannar i villrådighet härom. Man får ofrivilligt det intryck, att han med tanken på, att han hade majoritet i bankutskottet, ville göra detta utskott till hvad grundlagsutskottet är i konflikter mellan kammaren och talmannen, och det har väl L. O. ändå knappast afsett. Men hvad har nu L. O. så mycket att betyda, då det gäller fackorganisationens intresse? Man kan ju förbise också den.

Ldgm. Tokoi har slutligen hotat med att om nu icke borgarna enhälligt gå in på hans mening, så är det nästan början till slutet för allt hvad borgerlighet heter. Då skall vänstern veta hvad den vill och veta att få land och folk på sin sida. Jag tror det icke är så förfärligt farligt med saken, ty det finnes ändå en hel del folk här i landet, som veta, att det finnes andra arbetare än fackarbetarena och andra än arbetarna i de stora städerna och industricentra, och som tycka, att en åtgärd, åsyftande endast några få tusental personer, icke är den, som skall af landets representation, hvilken borde hafva hela landets intressen för ögonen, vidtagas. Men om det också förhåller sig så som ldgm. Tokoi säger och hans hot blir verklighet, så kan jag dock icke böja mig för det, och jag böjer mig icke därför ens från deras synpunkt, hvilkas intressen och talan han vill föra. Ty om landtdagen antager denna kläm, såsom han önskar det, och de arbetslösa lefva sig in i den föreställningen, att de om några veckor skola få hjälp och den sedan dock icke erhålles, men stadskommunerna emellertid genom detta landtdagens beslut anse sig frikallade från att vidare taga befattning med saken, ja då har ldgm. Tokoi sannerligen gifvit den stenar i stället för bröd.

Ed. Watanen: Minä kun en ole mikään laskukone kokoonpanoltani, niin minun täytyy aina kajota asian historialliseen puoleen. Tämä työttömyyskysymys, jonka kanssa tällä kertaa tekemisissä olemme, johtuu porvarillisesta yhteiskuntajärjestelmästä. Me näemme, että porvarillinen tuotantojärjestelmä ei pysty takaamaan kansan työtätekeville joukoille tarvittavaa toimeentuloa, vielä eritoten minä pyydän huomauttaa, että kansan työtätekeville joukoille ei kapitalistinen järjestelmä pysty takaamaan toimeentuloa eikä pysty takaamaan elämisen varoja. Tämä onkin, sanottakoon, porvarilliselle yhteiskuntajärjestelmälle se kuolemantauti, johon sen itsensä täytyy vihdoinkin riutua. Kun me nyt tarkastelemme tätä kuolemantautia, niin täytyy sanoa, että tämä kuolemantauti meidän yhteiskunnassamme ei ilmene suinkaan tämän vuoden eikä tämän talven työttömyyttä ja nälkää kärsivissä joukoissa. On huomioonotettava, että tämä alkaa varhaisimpana aikana meidänkin yhteiskunnassamme herättää huomiota ja olla yhteiskunnallisena ilmiönä etupäässä maalaistyöväestön keskuudessa. Maalla talonpoika, manttaalimies, oikeastaan käyttää yksinomaisesti elinkeinonansa tai pääasiallisena elinkeinonansa vain metsäntuotteita; kun tämä oli taloudellinen tuotantolähde talonpojalle, oli siitä seurauksena että jokainen polttotarveaineen käyttäminen, jokainen laitumen käyttäminen, mitä manttaalimiehen tiluksilla elävä vuokratalonpoika käytti, näytti näin ollen johtavan vahingolliseen muotoon tälle manttaalimiehelle. Manttaalimiehet ensinnäkin näin ollen jo riistivät työtätekeviltä vuokratalonpojilta polttotarveaineet supistamalla tai kokonaan niitä kieltämällä. Samalla tapahtui myös laidunmaiden ja muiden etuisuuksien poisottaminen työtätekevältä arentimieheltä. Mutta tämän rinnalla käypä on yhdenmukainen maanarvon kohoaminen ja sitä myöten kun maanarvo kohoaa, sitä myöten myös lakkaamatta vuosi vuodelta korotetaan maan korkovuokraa talonpojille. Tämän kautta tehdään maataviljelevän talonpoikaisväestön elämä mahdottomaksi maanviljelykseen turvautuneena. Me näemme että tästä näkyi jo seuraukset varhaisimpina aikoina, että pakollinen työttömyys meidän yhteiskunnassamme huomataan, kuten jo edellä huomautin, maaseudulla ihan ensimäisenä ja vielä kaikista harvimmin asutuilla seutukunnilla. Tämä ilmiö, joka on ollut muissa maissa paljon enemmän nähtävänä kuin mitä se on ollut täällä Suomessa, joka johtuu porvarillisen taloudellisen kehityksen kulusta, on mukanaan tuonut pakollisen työttömyyden. Kysymys on jo aikoja ennen ollut muualla esillä kuin täällä Suomessa. Tuskinpa löytynee mitään sivistysvaltiota, missä ei pakollinen työttömyys olisi ollut kansoja häiritsemässä. Mutta valtiot, jotka ovat porvarilliset kokoonpanoltaan, ovat kaikki yhtä vihamielisiä työtätekevän kansaluokan perinpohjaisen kohottamisen kysymyksessä, kuten nyt, ikävä kyllä, täytyy sanoa teistäkin Suomen porvarit. Olette samaa verta ja luuta kuin porvarit muuallakin. Nyt tämän kysymyksen ratkaisuun nähden valtiot eivät ole päässeet minun tietääkseni vielä tähän päivään sen pitemmälle kuin että on pyritty työnvälitystoimistoilla ja suoranaisesti valtion rahastoista jonkunlaisella määrärahaerillä turvaamaan työttömyyteen joutuneita työntekijöitä. Tähän ovat toiset valtiot jo aikaa ennen ryhtyneet kuin meillä, kuten on jo huomautettu.

Mutta tarkastakaamme meillä mitä valtio jo varhaisempina aikoina oli pakotettu tekemään. Varhaisempina aikoina, täytyy sanoa, Suomen valtio kiinnitti paljon enemmän työttömyyteen huomiotansa kuin mitä me oikeastaan voimme sanoa sen tänä päivänä kiinnittävän. Varhaisempina aikoina työttömyyden kohdatessa työ-

väen joukoille laitettiin hätäaputöitä, kankaiden kutomista, kehräämistä, virkkaamista, työtä, joka soveltui myös naissukupuolisille henkilöille. Silloin myös laitettiin nevojen kuivattamista kanavalaitoksilla ja ojittamistoimenpiteiden kautta, jotka olivat niinollen miespuolisille hätäaputöinä annetut ja valtion alaisuudessa työntekijälle toimitetut. Totta tosiaan jos vertailemme tuon aikakauden pakollista työttömyyttä nykyaikaiseen, niin mitä olisi se nykyaikaiseen työttömyyteen verrattuna, paljouteensa nähden. Se oli hyvin vähäpätöinen ilmiö silloin olemassa. Nyt me näemme, että tämä pakollinen työttömyys, joka näin ollen saa alkunsa ensimäisen maalaiskansan keskuudessa on kehityksen mukana siirtynyt kaupunkipaikkoihin. Maaseudulla manttaalimies, joka on karkoittanut työtätekevän vuokratalonpojan pois tiluksiltaan, on karkoittanut nimittäin sen kautta että hän itse istuu, lähemmin sanottuna makaa, kuten hyena raatelevana antiloopin ääressä, ei viljele sitä itse eikä anna toisten viljellä niillä ehdoilla, että työntekijä voisi siitä elatusta itselleen saada. Työntekijän on täytynyt maaseudulta siirtoutua turvapaikkaa hakemaan itsellensä täältä kaupungista ja nyt vasta kun kaupunkipaikoilla työväki on niin paljon valveutunut, etteivät kaadu mykkinä ja äänettöminä koppinsa nurkassa, kuten vielä näemme suuren joukon maalaista työväkeä tänäpäivänäkin tekevän, niin on se kaupunkipaikoilla tämän kautta ehdottomasti herättänyt suuremmassa määrässä vallanpitäjäluokankin huomiota puoleensa. Mutta minkälaisia ovat nyt olleet vallanpitäjäin toimenpiteet? Täytyy, hyvät toverit — en minä nyt sano teitä porvareita tovereiksi, minä vain sanoin tätä kuulijakuntaa — (Naurua. Puhemies koputtaa) täytyy minun sanoa minkälaisia ovat ne suosionosoitukset tai ne avustamistoimenpiteet, joihin oikeastaan porvaripuolueet ovat ryhtyneet tämän työttömyyteen joutuneen talonpojan hädän lieventämiseksi. On kuvaavata nykyajalle, kun maaseudulla oli nim. nykyaikana jollain paikkakunnalla suurten porvarikuntien harjoittamia liiketöitä, kuten metsätöitä, niin työntekijäin täytyy lähteä suorastaan työnsä äärestä nälkäkuolemaa pakoon maaseudulla sentähden että työstä ei ole maksettu millään tavalla elättävää, eipä edes niukkaan elämiseen riittävää palkkaa. Silloin kaupunkilainen porvarikunta suosittelee pelastuskeinona kaupunkien nälänhätään joutuneelle työväelle näitä työpaikkoja maaseudulla, josta nälkäkuolema on jo entiset työn äärestä karkoittanut. Hyvät kuulijani, työttömyys on kysymys, jonka kanssa ei suinkaan ole leikitteleminen. Ajatelkaa todellakin, mitä on tämä pakollinen työttömyys. Minä vielä koetan kiinnittää tähän teidän huomiotanne. Ottakaa, kuulijani, huomioon: pakollinen työttömyys on sellainen yllätys työmiesperheelle, että silloin voidaan sanoa että työntekijäperhe on joutunut verrannollisesti yhdenkaltaiseen asemaan kuin haaksirikkoon joutunut laiva myrskyn seassa merellä. Silloin nimittäin kuin joudutaan haaksirikkoon, taistellaan elämästä ja kuolemasta jokainen silmänräpäys. Jokainen hetki on elämälle silloin voitettava, on kallista. Sen rinnalla kaikki kalleudet käyvät silloin jo arvottomiksi; sullotaan meren pohjattomaan kitaan kaikki mitä hengestä irti on, voidakseen hetken vielä voittaa elämälle aikaa. Aivan samalla tavalla voimme sanoa nykyaikana olevan työtätekeväin perheitten laita, jotka suurella nuukuudella, vaivalla ja säästäväisyydellä ovat saaneet jonkun huonekalun itselleen hankituksi, joka on heidän taloudellensakin ihan välttämätön, ei silloin niiden arvo enää tule kysymykseen, täytyy ne kantaa panttiin. Ne täytyy näin ollen työntää pelastajan käteen muutamista rovoista, voidaksensa edes jonkin hetken elämästä voittaa. Siten nytkin taistellaan, hyvät ihmiset, suorastaan sanoen elämästä ja kuolemasta. Sillä nyt ei ole kyseenalaisena yksinomaan niiden ansiotyötä tekeväin henkilöiden pakollinen työttömyys, mutta niiden mukana on myöskin laajaperäiset joukot avuttomassa ja turvattomassa tilassa olevat niin sanotut alaikäiset perheenjäsenet ja yli-ikäiset vanhukset ja raajarikot, työntekijät, jotka työntekijän perheen varmimman turvan, isän ja äidin kädestä näin ollen ovat elatuksensa saaneet ja voineet elinpäiviänsä eteenpäin jatkaa. Kaikki ovat joutuneet avuttomaan tilaan. Ajatelkaa silloin sitä laajaperäistä työttömyyttä, joka ei nykyaikana niin ole ymmärrettävä, että tämä on vain kaupunkilaisille kansanjoukoille ominainen. Minä sanon, että se on monenkertaisesti laajaperäisempänä vielä maaseudulla olemassa, tämä pakollinen työttömyys. Silloin kun on näin vähän erän kuin 250,000 markan luovuttaminen kyseenalaisena, vielä valtionvaroista, tämäkin avustus, minä sanon, on niin kovin säästäin pyydetty ja varoin annettu, että tämä niille, sanottakoon miljoonille, (Naurua eduskunnassa.) nykyään työttömyyttä kärsiville Suomen työntekijöille ei merkitse vielä ollenkaan niin paljon kuin haaksirikkoon joutuneille pelastusrenkaan heittäminen. Se merkitsee niille ainoastaan jonkun

kuivan lastun heittämistä juuri hukkuvaan aikaan, jolla hän voi vielä jonkun hetken voittaa elämälle. Siis, jos tällä kertaa todellakin porvarien kovasydämisyys menee niin pitkälle että te ette ryhdy tällä kertaa tämän pienen, perin vähän vaativaisen rahasumman myöntämiseen nälänhätää kärsiville työttömille työntekijöille, kyllä te sillä tavalla paljastatte viimeisenkin hävyttömyyden huippunne. (Puhemies koputtaa.)

Ed. Saalasti: Työttömyyden takia hätäkärsivien avustaminen on tullut jatkuvaksi ja yhä uusiintuvaksi toimenpiteeksi. Näyttää siltä että työttömyys on vain yhä lisääntymässä sitä enemmän kuin yhteiskunnan puolelta on siihen ruvettu huomiota kiinnittämään. Tulee sentähden väkistenkin siihen käsitykseen etteivät ne toimenpiteet työnpuutteen poistamiseksi, joihin on ryhdytty, voi viedä toivotuille perille. Vaikka nykyinenkin ilmeinen hätä vaatiikin pikaisia valiokunnan enemmistön ehdottamia toimenpiteitä, joihin minäkin voin yhtyä, niin on ajateltava jotakin sellaista parannusta, joka veisi sellaiseen tulokseen ettei tämä ikävä asia aina olisi päiväjärjestyksessä. Kuten valiokunnan mietinnöstä käy selville, on työnpuutetta kaupungeissa ja niissäkin pääasiallisesti rakennustyöalalla. Tällainen olotila onkin ollut jo odotettavissa ennemmin tai myöhemmin, sillä vähäisten pääomien sijoittaminen hitaasti kansallis-taloudellista hyötyä tuottaviin kivimuureihin osaltaan on johtanut ahtaisiin raha-aikoihin ja siitä johtuvaan työnpuutteeseen. Terveen yhteiskuntakehityksen kannalta katsoen ei suurempi yritteliäisyys rakennusalalla ole toivottavaakaan, vaan on sijoitettava pääomia ja työvoimia sellaisiin tehtäviin, joista voidaan toivoa jatkuvaa hyvinvointia sekä työntekijöille että -teettäjille. Jos tarkastelemme valiokunnan esittämää tilastoa, niin huomaamme, että juuri rakennustyöläiset tekevät suurimman prosentin hätäkärsivistä. Siis tämä rakennustyöala ei voi olla mikään pysyväinen elinkeino, että me koettaisimme keinotekoisesti pysyttää kansalaisia odottamassa siitä jatkuvaa leipäänsä. Uusien rakennusten rakennuttaminen sekä pääkaupungissa että muualla kaupungeissa on mennyt huimaavaa vauhtia eteenpäin, parantamatta kumminkaan silti rakennustöissä toimivien kansalaisten taloudellista asemaa. Minulla on tässä Helsingin kaupungista tilastoa siitä, millä tavoin tämä toiminta on kehittynyt vuosien kuluessa, joista mainittakoon muutamia lukuja. Vuonna 1900 oli Helsingissä uusien rakennusten luku 45 ja niihin sijoitettu 1,300 huonetta. 5 v. jälkeenpäin eli 1905 oli uudisrakennuksien luku jo kohonnut 105:een ja niihin sijoitettujen huoneiden luku 2,950:een. V. 1906 oli rakennuksia samoin 105 ja niihin sijoitettujen huoneiden luku 3,195. V. 1907 oli uudisrakennuksien luku 120 ja niihin sijoitettujen huoneitten luku 3,470. V. 1908 oli uudisrakennuksien luku 113 ja niihin sijoitettujen huoneitten luku 4,084. Samaan suuntaan on käynyt kehitys edelleen, vaikka vuosilta 1909—10 ei ole näkyvissä huoneitten lukua, mutta kyllä rakenteella olevien rakennusten luku. Viime vuonna on se kumminkin kohonnut huippuunsa. Minulla on täällä korehtuuritietoja aivan viimeisistä numeroista vuosilta 1912—13. Tosin rakennusten luku 1913 on ollut pienempi kuin 1910, mutta niihin sijoitettujen huoneiden luku on korkein koko tällä rakennuskaudella nimittäin 8,075 eri huonetta.

Mitä on tullut maksamaan tällainen rakennushomma koko maassa ja Helsingin kaupungissa erittäin, siitä ei tilasto anna varmoja tietoja. Tilastollisessa vuosikirjassa ei ole numeroita kuin muutamilta vuosilta, nimittäin vuosilta 1906—07—08. Tilaston saaminen näiltä aloilta on näyttäytynyt mahdottomaksi. Sitä ovat eri järjestöt koettaneet hankkia, mutta tulleet erilaisiin tuloksiin. Virallisessa tilastossa on kumminkin uskallettu julaista tietoja näiltä kolmelta vuodelta ja jos katsoo, mitä pääomia on kiinnitetty rakennuksiin Helsingissä, niin ne ovat huimaavia summia, ainakin maalaisen silmillä katseltuna. Vuonna 1906 kiinnitettiin Helsingissä virallisen tilaston mukaan pääomia 127:ään rakenteella olevaan rakennukseen Smk. 6,330,692: 63, vunna 1907 Smk. 24,918,748: 72 ja 1908 Smk. 14,142,723: 71, siis yhteensä kolmena vuonna Helsingin kaupungissa on rakennettujen rakennusten arvo Smk. 45,392,165: 06. Samalta ajalta on otettu tilastoa kaikista maamme kaupungeista ja yhteenlaskettu summa rakennuksiin käytetyistä pääomista näiltä kolmelta vuodelta tekee Smk. 83,837,669: 42 Mainitsin äsken, että tilastoja hankkiessa on virallinen tilasto tullut erilaisiin tuloksiin kun Helsingin kaupungin tilastotoimisto. Jos vertaamme näitä lukuja, niin tulevat ne suurempaan summaan, kuin mitä virallinen tilasto näyttää, vaikka vaihtelevat eri vuosina eri tavalla. Vuonna 1906 on tämän Helsingin kaupungin tilaston mukaan käytetty pyöreissä luvuissa 14,300,000 markkaa, siis paljon suurempi summa kuin mitä virallinen tilasto osoittaa. Vuonna 1907 on käytetty 18 ½ miljoonaa mark-

kaa, siis vähemmän kuin virallisen tilaston, jonka mukaan käytettiin lähes 25 miljoonaa markkaa. Vuonna 1908 kaupungin hankkiman tilaston mukaan käytettiin 21,200,000 markkaa, siis 7 miljoonaa enemmän kuin mitä virallinen tilasto näyttää. Tämä osoittaa nyt, että mitään virallisia tarkkoja lukuja ei voi hankkia, mutta kaikissa tapauksissa se osoittaa, että rakennustoiminnassa ollaan suurien pääomien kanssa tekemisessä meidän rahaköyhässä maassamme. Näitä samoja pääomia voitaisiin käyttää paljon edullisemmin taloudellisiin yrityksiin, paljon enemmän hyötyä tuottaviin yrityksiin. Juuri nyt, jolloin Helsingissä osoitetaan olevan suuremman puutteen työväellä, voimme laskea, että rakennuksiin on kiinnitetty viime vuotena yli 32 miljoonaa markkaa. On nim. täällä asiantuntijain kesken laskettu, että keskimäärin huone, vaatimattominkin lukuunotettuna, tulee maksamaan 4,000 markkaa. Jos kerromme viime vuonna valmistuneiden huoneiden luvun, 8,075, niin pääsemme tuohon huimaavaan summaan 32,280,000 markkaan ja sittenkin näiden miljoonain ääressä oleva väestö näkee nälkää. Tämä osoittaa ettei se ole tervettä politiikkaa ainakaan työväen kannalta ja yhtä epätervettä politiikkaa se on kansallistalouden kannalta kiinnittää köyhässä maassa velaksi otettua pääomaa kuolleisiin kivimuureihin.

Täällä on sitten arvoisa edellinen puhuja ja kaikista ensimäinen puhuja vasemmistossa koettanut osoittaa, että suurin hätä on maaseudulla. Ed. Tokoi huomautti että viljelysseuduillakin löytyy työttömyyttä, mainitsematta kumminkaan ainoatakaan nimeä, missä sellaista olisi olemassa. Vastalauseentekijät ovat olleet jokseenkin rohkeita. Vastalauseeseen on hankittu pari esimerkkiä, toinen Tuusulasta, siis aivan Helsingin lähestöltä ja toinen Riihimäeltä, paikkakunnalta, joka tavoittelee kaupungiksi eikä niinkään pieneksi kaupungiksi, sillä siellä, jos missään, on nousuaika ollut viime vuosina. Nämä esimerkit eivät missään tapauksessa kykene todistamaan sitä, että työttömyyttä olisi maaseudulla maataviljelevän väestön keskuudessa ja sentähden on väärin, että vastalauseenlaatijat ovat uskaltaneet kirjoittaa »että työttömyyttä on nykyisin huolestuttavan paljon maaseudulla» ja asettaneet kaupungit vasta toiseen sijaan. Sillä tavalla ovat vastalauseen kirjoittajat käsittäneet tämän surullisen asian ajamisen heidän arvolleen sopivaksi. Tosiasia on kumminkin niin, että kansantalous Suomessa ja maanviljelys ovat viime vuosina kärsineet ääret-tömän paljon työvoimien puutetta ja sen siitä syystä, että työvoimat ovat siirtyneet meidän vähiin kaupunkeihin, ja osa mennyt Amerikkaan. Mistä tämä johtuu, se on hyvin helposti ymmärrettävissä. Maaseudun oloja jos täällä koetellaan jollain tavalla parantaa, vaikka tuo parannus olisi pienempikin, niin silloin vasemmisto yhtenä miehenä ja osa oikeistostakin on vastustamassa näitä pikkuparannuksia. Kun Suomea nyt ei voi missään tapauksessa muuttaa kaupungiksi eikä liioin tehdasalueeksi, vaan se pysyy ja tulee olemaan maanviljelysmaana kaikista kieroista ennustuksista ja väitöksistä huolimatta, niin pitäisi olla järkeen mahtuvaa, että korjauksista jos aiotaan saada jotakin suurempaa aikaan, on lähdettävä juuria hoitamaan. Korjaukset on alotettava juuri maataviljelevän väestön keskuudesta, että siellä saadaan olot siedettäviksi, ettei sieltä kansa, varsinkin irtonainen kansa, tule kaupunkeihin kroonillista nälkää kärsimään ja vahtimaan, josko täällä saadaan seiniä muurata kesän aikana, sitten talvella vetääkseen nälän vaikutuksesta suolivyötä. Täällä saadaan hyvin pian taas nähdä mille kannalle vasemmisto asettuu niihin pikkuparannuksiin nähden, joita ehdotetaan juuri maaseudun hyväksi. He ovat jo ennustaneet niille kuolemaa, mutta toivottavasti eivät nyt alotteet saa kuoliniskua täällä. Ja millä tavalla oikeastaan vasemmisto on valmistautunut tätä työttömyyttä ohjaamaan? Minulla on tässä teidän pää-äänenkannattajastanne leikkele, jossa teidän johtomiehenne, ainakin entinen, Yrjö Sirola, antaa tavattoman kauniin opetuksen, millä tavalla työttömäin täytyy käyttäytyä, ensiksi huomautettuaan mistä työttömyys on johtunut. Siinä on kaikkea sellaista kamariteoriaa, etten minä rupea ainakaan vasemmistolle sitä lukemaan enkä oikeistolaisten korvia sillä häiritsemään. Mutta sanon, ellette ole ennen lukeneet, mitä siinä neuvotaan. Siinä neuvotaan suorastaan laiskuuteen: ei saa tehdä niin paljon työtä, työttömyys on seuraus liiallisesta ahkeruudesta, mutta kun tekee laiskemmasti työtä ja kuluttaa vielä enemmän —, en minä ymmärrä, mitä työmies kuluttaa, nyt ainakaan, sillä se on nyt jo kuluttanut kaikkensa; ei se kai niitä rakennuksia voi kuluttaa, joita on rakentanut —, niin se muka parantaa olot tässä maassa. Säästeliäisyyttä onkin täällä pidetty paheena. Muutama vuosi sitten eräs vasemmistoedustaja nim. sanoi, että »säästäväisyys on porvarien keksimä ilkeä juoni» (Vasemmalta: Hyvä!). Jos tälle kannalle asettuu, niin on surullista, niin tärkeätä kuin onkin, ottaa työhätään joutuneitten asema nykyään huo-

mioon, ja jos sen asianajajat todellakin alentuvat tuollaisilla verukkeilla vielä hätää sotkemaan, että siinä muka ei tarvitsisi työmiehen puolelta mitään rehellisyyttä, muuta kuin tuhlaavaisuutta, kuluttamista ja huonoa työtä, silloin he palvelevat sitä asiaa äärettömän huonosti. Ylimalkaan on meillä työväkeä opetettu hyvin kauniilla suloisilla lauseilla: vähän työtä ja paljon palkkaa; lyhyt työpäivä! Mutta hyvin harvoin on kuullut kenenkään ainakaan vasemmiston puolelta samalla lausuvan: enemmän työtarmoa, enemmän työtaitoa. Jos meillä vasemmisto sen valistustyön yhteydessä, jota he ovat köyhälistön keskuudessa harjoittaneet, olisi kajonnut enemmän tähän puoleen, ammattijärjestöjensä kautta kohottamaan työtarmoa ja työtaitoa, niin epäilemättä olot olisivat vähän paremmat, ja ne ihmiset, jotka nyt kärsivät, olisivat pitempinäköisiä, etteivät ne patoutuisi tänne nälkää kärsimään Helsingin kivimuurien juureen.

Vaikka maalaisesta tuntuukin jokseenkin säälittävältä, että koko yhteiskunta olisi edesvastuussa tästä onnettomuudesta, niin en tahdo kumminkaan asettua vastustavalle kannalle tähän anomukseen nähden, vaikka olenkin sitä mieltä, että kaupunkikunnat ovat velvolliset pitämään huolta köyhistään aivan yhtä paljon kuin maalaiskunnatkin. Valitetaan, että muka kaupunkikunnissa olisivat yhteiskunnalliset ulosteot niin suuret, että ne tarvitsevat yhteiskunnan apua. Mutta verrattakoon niitä ensin rasitettuihin maaseutuihin, joissa verotus on jo kohonnut niin korkealle, että se tekee lähes 10 prosenttia verotettavista tuloista, siis laskettuna veroäyrinä 100:lta eikä 400:lta niinkuin kaupungissa, — millä muuten lumotaan maalaisten silmät, kun sanotaan, että verotus muka nousisi 17—18 markkaan, mainitsematta, onko se prosentti, vai onko se laskettu 400 markasta. Tältä kannalta maalaisten vaatiminen tähän mukaan ei ole oikeutettua, mutta nyt ilmeisen hädän vallitessa suotakoon yhteiskunnan avustusta noille harhaan johdetuille kovaosaisille. Näin ollen yhdyn minäkin kannattamaan työväenasi'ainvaliokunnan mietintöä.

Ed. Lindström: Det är främst på grund af hr Lindbergs yttrande, som jag nu har anhållit om ordet.

Det finnes ett gammalt ordspråk, som heter, »bättre tiga än illa tala», och jag är fullt öfvertygad om att, ifall hr Lindberg hade haft reda på detta ordspråk, skulle han alls icke ha sagt det han för en stund sedan yttrade. Han föreslog ett djupare studium af de sociala problemen innan man skulle skrida till åtgärder för ett rationellt bekämpande af den arbetslöshet, som utmärker vår tid. Skulle han emellertid själf ha ens till en ringa grad följt sin egen rekommendation, skulle vi helt säkert, när han engång blivit färdig med sina studier, ha fått höra ett andragande af en annan art än det han nu kom fram med. Det vi nu fingo höra var en slef af den synnerligen saltlösa soppa, som han nämnde om, en soppa, som därtill var mycket tunn. Jag är öfvertygad om att många med mig kände sin själ vämjas vid den lösa maten, såsom det står i hr Lindbergs bibel. Det var fullt naturligt att i ett sådant sammanhang hr Lindberg icke kunde undgå att beröra frågan om sparsamhet och omtanke såsom en grund för en bättre existens för arbetarna. Det är underbart egentligen, att dessa två ord betraktas såsom något slags trollformel, då det gäller att från borgerligt håll reformera eller förbättra den lidande arbetarklassens ställning. Jag har sett dem i det mest underliga sammanhang. För icke så allt för länge sedan såg jag i ett svenskt folkblad en relation om de försnillingar, som hade gjorts vid Föreningsbanken och sedermera vid Nykarleby aktiebank, och i anslutning till denna relation fogade författaren några välmenade rader, i hvilka han gjorde gällande, att det nu gällde för Finlands folk och särskildt för dess arbetarklass att spara. Ofrivilligt drog man då den slutsatsen att det gällde att spara för att det skulle finnas någonting att taga, när nya försnillningar skulle äga rum. Vet man emellertid, huru pass ringa arbetarnas löner äro så väl i städerna som på landsbygden, så förefaller talet om sparsamhet som ett rent hån. Den säkerligen icke alldeles obekanta franska nationalekonomen Gide säger också i sin bekanta bok, att sparsamhet är en lyx, som de fattiga icke hafva råd till, och detta yttrande gäller säkerligen mer än väl, då man betänker hurudana förhållandena bland vårt lands arbetarklass under detta år och under de närmast föregående åren varit och äro. Skulle hr Lindberg ha tagit reda på förhållandena äfven enbart i Jakobstad, så skulle han säkerligen varit med mig ense därom, att det finnes bra litet möjligheter för Jakobstads arbetare att spara af deras löner. Tobaksindustrin är den förnämsta, som finnes i Jakobstad och medelinkomsten för en arbeterska vid tobaksfabriken är 2 finska mark om dagen. Af dessa 2 finska mark om dagen torde det vara ganska svårt att lägga undan någon tillräcklig del såsom reserv för de tider, då nöd hotar.

Jag tror att det blefve ett konststycke, som ytterst få af dem, som här äro församlade och särskildt af dem, som rådt till sparsamhet och omtanke, kunde utföra. Skulle emellertid intresset för de sociala problemens lösning och deras förståelse vara större än det verkligen är, så skulle säkert hr Lindberg och många med honom göra den underliga reflexionen att arbetslösheten är en företeelse, som tycks följa af de nuvarande samhällsförhållandena, huru än arbetarklassen förhåller sig till dessa. Arbetslösheten och den däraf härflytande nöden härrör af för mycket arbete såsom Saalasti påstod, att hr Sirola skulle ha sagt. Att arbetslösheten följer af öfverproduktion, det är en fråga, som det torde vara fullkomligt onödigt att här längre utveckla. Den är självklar för enhvar, som hälst något satt sig in i dessa problem, hvilkas studium här blifvit oss rekommenderadt. Men likaså följer arbetslösheten af det man vanligen kallar flit. Flit och öfverproduktion gå hand i hand. Hr Saalasti rekommenderade ökad arbetskapacitet och man måste ju säga, att en ökad arbetskapacitet betyder ökad produktion. Men det är icke af brist på produkter vi lida nöd, utan af brist på penningar att köpa dem, och det är just det underliga i den nuvarande samhällsordningen, att nöden är en följd af att det finnes för mycket af lifvets nödtorft, liksom den kan vara en följd af att det finnes för litet. Men med afsikt reflekterar man icke häröfver. Särskildt tyckes denna brist på reflexion förekomma i Jakobstad. Det måste för öfrigt vara ett underbart folk, dessa Jakobstadsbor. Jag ber få påpeka att jag nu icke afser främst hr Lindberg, utan alla dem, som han nämnde, arbetare som arbetsgifvare. Arbetarna begagna på ett underligt sätt arbetslösheten för att tilltvinga sig högre löner, samtidigt arbetsgifvarna helt naturligt begagna sig af samma arbetslöshet för att drifva arbetarne på porten. Det är en underbar samstämmighet i intressen mellan arbetsgifvare och arbetare, då de på en gång besluta att upphöra med arbetet, hvardera parten till fördel. Nödhjälpskommittén måste vidare på grund af partidisciplinen gifva matpolletter åt personer, som voro nödhjälpskommittémedlemmarnas personliga bekanta. Det är något som man icke hört förut från arbetarhåll. Jag måste säga, att om det är sant, så är det ytterst beklagligt, ty det bevisar, att samma gunstlingssystem som förr gjort sig gällande på kommunala poster på borgerligt håll, nu skulle ha trängt sig in bland arbetarna. Det är ju allmänt bekant att personer, hvilka haft inflytande i kommunerna, ha sett till att deras vänner och trogna grannar fått, liksom de själfva, platser vid de kommunala köttgrytorna, medan däremot de icke-välsedda såvidt möjligt hafva fått hålla sig borta från desamma.

Vidare fingo vi höra, att man i Jakobstad bland de arbetslösa är ytterst kinkig med maten; man är icke nöjd om soppan är för litet salt och icke om den är för mycket, och ibland är den t. o. m. för fet. På andra orter, där arbetslöshet härskar, känner man till, att man slaktat hundar för att få mat under julen, men i Jakobstad ratar man t. o. m. den utomordentligt feta och goda soppan.

Ett underligt förslag kommer också från detta håll, nämligen det, att de penningar, som landtdagen eventuellt kommer att besluta till den af arbetslösheten föranledda nödens lindrande, skulle gifvas åt kommunerna att förvaltas. Man har här ganska kraftigt, tycker jag, gjort gällande, att det varit kommunernas plikt att, såvidt det i deras förmåga stått, försöka bekämpa arbetslösheten, och att de i väsentlig mån svikit denna plikt. Det vore då underligt att nu föreslå ett premierande af dessa kommuner för denna deras tidigare pliktförgätenhet. Jag kan icke inse, att detta vore en logisk konsekvens af de tidigare framhäfda förhållandena. Det jag nu har sagt kan emellertid vara nog, och jag vill öfvergå till själfva den sak som det här nu gäller att behandla.

Hvad själfva förslaget vidkommer så afviker det socialdemokratiska förslaget från det från borgerligt håll framgångna främst i tvänne punkter. Den första punkten gäller, hvilka organisationer skola sättas i tillfälle att förvalta och utdela medlen, den andra punkten gäller hvarifrån dessa medel skola tagas. I den socialdemokratiska reservationen föreslås, att dessa medel skola lämnas åt landsorganisationen, som ju har öfver 700 afdelningar på olika orter i vårt land och som mer än någon annan organisation kommer i direkt beröring med de grupper af arbetare, som nu lida af arbetslöshet. Man har från borgerligt håll föreslagit jämte landsorganisationen också andra organisationer: frälsningsarmén och stadsmissionen. Man har också här förordat stadsmissionen. Jag måste erkänna, att jag icke känner till stadsmissionens verksamhet på denna ort, men enligt hvad jag tror mig ha bekant, har stadsmissionen med de medel, densamma på ett eller annat sätt fått att förvalta, låtit utföra s. k. nödhjälpsarbeten. Hr Tokoi framhöll redan, att man har sysselsatt kvinnor med strumpstickning och gifvit dem

en aflöning af 50 till 75 penni per dag. Såvida jag icke är orätt underrättad, har arten af detta nödhjälpsarbete väsentligen varit sådant hr Tokoi nämnde. Jag afser icke, att det enbart bestått i strumpstickning, utan att arbetet hufvudsakligen varit af sådant slag, att man ansett sig kunna betala ganska litet därför, emedan det varit nödhjälpsarbete. Anlägger man nu en social måttstock på denna sak, så finner man att också här ett arbete skenbart i riktning mot nödens afhjälpande, men faktiskt i riktning mot nödens förökande, har ägt rum. Hvarje arbete som utföres till underspris är ju egnadt att öka den öfverproduktion som finnes och att därmed faktiskt beröfva en del nu normalt betalda arbetare deras bröd. Det är således denna underliga cirkel, som vi återfinna äfven på detta område.

Då fråga uppstått, hvarifrån man skall taga dessa medel, om man skall taga dem från statens allmänna fonder eller från Finlands Banks vinstmedel, hafva åsikterna gått starkt i sär, äfven i det utskott, som enligt uppdrag af socialutskottet fick afgifva utlåtande rörande denna sak. Allom bekant är ju, att statsutskottets socialdemokratiska minoritet föreslog medlens tagande ur Finlands Banks vinstmedel, hvilket förslag emellertid den borgerliga majoriteten i utskottet på det mest energiska sätt satte sig emot. Här har redan tidigare af en annan talare framhållits, att man visserligen var villig att erkänna, att om man kunde taga dessa medel därifrån, så vore denna väg den säkraste, så till vida som man hade utsikt att inom en rimlig framtid verkligen öfverkomma dessa 250,000 mark för att gifva dem till de arbetslösas förfogande. Samtidigt drog man emellertid fram skäl, hvilka man tyckte talade mot ett sådant arrangement. Man nämnde här redan, att ett sådant handlingssätt skulle innebära en reträtt från landtdagens sida, om densamma nu i motsats till hvad den förut gjort gällande, nämligen att dessa medel borde införas bland de allmänna statsutgifterna, skulle anvisa sådana från Finlands Banks vinstmedel. Huru litet verkligt innehåll ett sådant skäl har, torde emellertid här icke behöfva framhållas. Det innebär ingalunda en reträtt att i ett så alldeles exceptionellt fall gripa till penningar, där dessa stå att fås, då alltid den utvägen kvarstår, att man för den ständiga arbetslöshetens bekämpande och nödens lindrande kan använda allmänna statsmedel. Ett annat argument, som äfven framhämtades i utskottet, var det att om landtdagen nu skulle anvisa penningarna ur Finlands Banks vinstmedel, skulle man därmed befria regeringen från en densamma tillkommande absolut plikt. Man skulle med andra ord liksom lätta regeringens för öfrigt icke alltför tunga börda och göra det för densamma bekvämare att också för en framtid skilja från sig sådana åtgärder, hvilka med naturnödvändighet ankomma på densamma. Det är ganska karaktäristiskt, såsom det redan framhållits i utskottet, att ett sådant åskådningssätt framkommit från håll, där man, jag är fullt öfvertygad därom, när fråga blir huruvida landtdagen skall skrida till en bevillningsvägran eller icke, är färdig att skylla på, att man icke har råd för kulturens skull att vägra denna bevillning, ehuru man å andra sidan är fullt medveten om att, om blott regeringen uppfyller sina enklaste skyldigheter, så räcka till regeringens disposition utan bevillning stående medel utomordentlig väl. I det ena fallet gällde det enligt förkämparna för denna åsikt att bevara kulturen, i det andra fallet gällde för arbetarnas representanter att bevara arbetarna och deras familjer vid lifvet. »Ohne Dienstboten keine Kultur» säger von Treitschke, men jag tror emellertid icke, att ens han kan vara med om att medgifva, att en kultur kan trifvas tillsammans med en nöd af den art, som nu veterligen existerar särskildt i vårt lands större städer och i dess industricentra. Det tyckes mig vara ett uppenbart hån mot all kultur att framhålla, att det gäller i detta fall att icke befria regeringen från dess uppgift, ehuru man är fullkomligt öfvertygad om att regeringen icke kommer att taga denna sin uppgift med sådant allvar, att de arbetslösa och de af arbetslöshet nödlidande i ens någon mån skulle ha nytta däraf.

Man har nämnt, att denna åsikt, som af den socialdemokratiska minoriteten i utskottet häfdats, och som sedermera här har uttalats, skulle vara stridande mot Finlands grundlagar. Jag vill inskjuta den anmärkningen, att detta skäl alls icke nämndes i utskottet. Synbarligen hade ingen af utskottets ärade medlemmar ens en aning om, att en sådan orsak till vägran förefanns. Det förefaller som skulle en underlig försynens skickelse stå att spåra däri, att utskottets borgerliga majoritet hårdnackadt satte sig emot en åtgärd, som sedermera enligt dess åsikt befinnes vara olaglig, utan att den tidigare hade reda på att en sådan olaglighet kunde påvisas. Klart är att om lagen absolut förbjuder ett sådant tillvägagångssätt som man från socialdemokratiskt håll framkommit med, så kan detta tillvägagångssätt icke komma i fråga. Lagens bokstaf ger emellertid icke vid

handen, att någon sådan olaglighet skulle förekomma, ifall dessa vinstmedel skulle af landtdagen omedelbart utananordnas utan att man skulle anhålla om monarkens tillstånd till en sådan åtgärd. Emellertid har man framhållit, att i det betänkande, som i fråga om Finlands Banks stadgar utarbetades vid 1885 års landtdag, ett uttalande ingår om att den paragraf, på hvilken man här stöder sig, hade fått den form den har, på det att icke missförstånd måtte uppstå däri att icke monarkens tillstånd vore nödvändigt, innan af Finlands Banks vinstmedel någon del kunde disponeras för allmänna statsändamål. Nu heter det, att lagen skall tolkas såsom den afsåg, som lagen gjorde, men på andra sidan står den åsikten, att även praxis har sin stora betydelse. I detta fall kan man hänvisa till prejudikat. Representanten Schybergson anförde ett sådant, det nämligen då från Finlands Banks vinstmedel utan vidare utanordnades en summa för att få Alexandersstatyn färdig. Jag vill icke alls försöka värdesätta de två ändamålen mot hvarandra. Jag tänker att det kanhända råder två olika åsikter om, huruvida det icke har större betydelse, att en bildstod fås färdig än att man söker bereda möjlighet för några tiotusentals personer att hälst för någon tid framåt vara undandragna följderna af den svåraste och mest kännbara nöd. Men det torde emellertid icke vara det enda prejudikat man har därpå, att landtdagen utan vidare disponerar öfver medel till betydliga belopp utan en sådan i detta betänkande framhållen hemställan till monarken.

Huru som hälst framstår det såsom någonting ganska egendomligt — jag ville säga, det är en händelse som ser ut som en tanke — att man nu, då det gäller att bibringa nödlidande arbetare och deras familjer, verkligen lyckats påvisa punkter i våra grundlagar, som skulle hindra ett effektivt ingripande från landtdagens sida, då man tidigare i fall, som icke varit så oerhördt trängande som nu, alls icke varit ifrig att söka hinder i denna samma grundlag.

Jag vill, innan jag slutar, ännu egna några ord åt det yttrande hr Schybergson fällde. Det var ju intressant och glädjande, att han i motsats till hvad här från representanten Lindbergs sida framhölls, fann att arbetslösheten icke kan anses vara någon självförvållad olycka, utan att densamma härflyter af den tingens ordning, som på det ekonomiska området för närvarande är gällande icke endast i vårt land, utan i hela världen. Jag tror emellertid, att han, då han kritiserade hr Tokois framställning därom, att nöden hos oss nu är otroligt stor, ja, så stor, att den öfvergår nöden i andra delar af världen, och påstod att hr Tokoi gick till öfverdrift, jag tror, säger jag, att han glömde bort, att förhållandena här äro så små att, om man ser arbetslösheten i proportion till vårt lands industri och dess folkmängd, så finner man att representanten Tokoi alls icke öfverdrifvit. Å andra sidan bör man komma ihåg, att de åtgärder, som utomlands vidtagits till bekämpande af denna arbetslöshet, äro vida vägnar mer energiska än de åtgärder man här griper till. Jag tror, att man utan öfverdrift kan påstå, att om också antalet nödlidande här icke är så stort som i Europas storstäder, man åtminstone proportionsvis skall finna nöden hos oss mera kännbar än hvad där är fallet. Detta sätt att slippa från frågan eller åtminstone göra den mindre betydande genom att påpeka, att antalet nödlidande ju ändå icke är så förkrossande stort, är ganska karaktäristiskt för den uppfattning om dessa samhällsförhållanden, dessa sociala problem, hvilken just på borgerligt håll existerar.

Jag har en gång tidigare i anslutning till ett annat borgerligt yttrande framhållit, att den brist på psykologisk förståelse för arbetarfrågorna, som på borgerligt håll gör sig gällande, gör att man där betraktar saker af denna natur på ett mera schematiskt sätt. Man ser icke bakom de olyckliga förhållandena lidande individer, utan man betraktar dem såsom en massa, som man räknar i hundra- och tusental. Skulle emellertid dessa talare, som försöka göra förhållandena så lindriga som möjligt, själfva stå i intimare kontakt med de lager af befolkningen, som faktiskt nu lida den mest kännbara nöd, då skulle helt säkert deras uppfattning vara väsentligen en annan. Skulle därtill ytterligare komma, att någon eller några af dem själfva hade varit i tillfälle att pröfva på en nöd af den art, som nu är i fråga, så är jag fullt öfvertygad om, att man hade hört från deras håll uttalanden af helt annat slag än hvad därifrån nu har framkommit. Det är denna brist på förståelse för arbetarklassens psykologi och denna brist på intuition, denna brist på ett omedelbart fattande af arbetarklassens lidande, som gör att man med jämnmod kan se, att åtgärder, hvilka hade möjliggjort ett direkt och snabbt ingripande, skjutas framåt till en obestämbar och kanske aldrig kommande framtid. Det är samma psykologiska förståelse, som man måste förutsätta hos arbetarklassens representanter, och den direkta kännedom af nöden och dess verkningar, som å andra sidan hos dem drifver

fram ett kraf på att åtgärder af den mest energiska art måtte vidtagas i en tidpunkt som denna för att lindra den nöd, som otvifvelaktigt förefinnes och för att lindra den så snabbt som möjligt. Ty hvarje dag betyder en omätlig fond af individuellt lidande för dessa af den nuvarande arbetslösheten drabbade arbetare och deras familjer.

Det är på grund af denna kännedom jag här förenar mig om representanten Tokois förslag, att dessa penningemedel, som nu kräfvas till omedelbart, om ock kortvarigt lindrande af arbetslöshetens fasor, måtte tagas från det håll, där de snabbast och säkrast kunna åtkommas, och som sådant finner jag Finlands Banks vinstmedel vara.

Ed. Pulkkinen: Minun luullakseni useamman tämän eduskunnan jäsenen mielestä nykyisestä työttömyydestä johtunut hätä on niin suuri ja samalla säälittävä että tämä 250,000 markan avustus valiokunnan mietinnön mukaan, joka tässä on kysymyksessä, ei suinkaan ole niin suuri, että eduskunnan jäsenet voisivat sitä kieltää. Mutta minun mielestäni monen edustajan mielessä on joku kohta, joka tuntuu siltä, kun se tämän yhteydessä olisi sanottava, ja se on se, että milloinka me sellaisiin toimenpiteisiin voisimme ryhtyä, että tällaiset ilmiöt kävisivät olemattomiksi, että ne loppuisivat. Minä uskon, että jos tässä eduskunnassa oltaisiin varmat, että tällaiset ilmiöt loppuisivat, me olisimme jo tänä iltana valmiit myöntämään vaikkapa kymmenkertaisen summan tämän asian hyväksi. Minä muistelen nälkämaita, ja hätäavustusta siellä. Silloin kuin siellä oli hätä, niin muistelen täällä Helsingissä olleen kolme viisasta miestä, jotka pistivät yhteen tuumansa ja keksivät keinon miten nälkämaita autetaan siinä hädässä, johonka he olivat joutuneet, ei suinkaan työpuutteen vuoksi, vaan siksi että siellä silloin oli hallavuodet. Ne viisaat miehet täällä Helsingissä keksivät, että hätäisiä on autettava sillä tavalla, että kun annetaan raha-avustusta, niin annetaan se ei ilmaiseksi, vaan työtä vastaan, ja toiseksi että maatalous on siellä sen ohella kohotettava, että vastaisuudessa eivät uusiintuisi tällaiset ilmiöt. Ja kun sinne nälkämaille kerran Helsingistä sellainen viisas ehdotus tuotiin, niin minun velvollisuuteni olisi palauttaa se Helsinkiin takaisin, vaan en tällä hetkellä ole vielä valmis muodostamaan mielipidettäni, miten työttömyydestä johtuva hätä vastaisuudessa olisi poistettavissa. Minulta se jää tällä kertaa keksimättä, mutta minä luulen, että vastaisuudessa eduskunnan on keksittävä siihen jokin keino.

Ed. Paavo Virkkunen: Keskustelussa on pari puhujaa maininnut myöskin Helsinkin kaupunkilähetyksen toiminnan työttömien avustamiseksi. Oikea on se ilmoitus, että niiden varain joukossa, joita kaupunkilähetyksellä on ollut käytettävänä tähän tarkoitukseen, on myöskin Helsingin kunnan myöntämät 8,000 markkaa. Mutta kaupunkilähetyksen toiminta tämän itsessään kyllä vaatimattoman avustusrahan käyttämisessä ei ole ollut niin merkityksetön, kuin mitä täällä on tahdottu uskotella. Tähän saakka on kaupunkilähetys voinut näillä rahoilla antaa työtä tänä vuonna kaikkiansa 247 naiselle, nim. tammikuun aikana 120:lle ja helmikuun aikana 127:lle. (Vasemmalta: Onko palkkaa annettu myös? Puhemies: Ed. Paavo Virkkusella on puheenvuoro.) Ne naiset, joilla on ollut esimerkiksi oma ompelukone, ovat saaneet ommella erilaisia töitä; ne taaskin, joilla ei ole ollut omia työvälineitä ja ovat olleet tottumattomia muuhun työhön, ne ovat saaneet tehdä heille helpompaa työtä, esim., niinkuin täällä on mainittu, kutoa sukkaa. Kaikki työaineet kaupunkilähetys on itse hankkinut, ja täten kertyneitä tuotteita myymällä se on saanut varoja edelleen jatkaakseen tätä toimintaansa, josta kaikki tulot tulevat työttömäin hyväksi. Työpalkkaa, jota täällä kysytään, on maksettu enemmän kuin mitä yleensä maksetaan muista samanlaisista toimista. Työstä, jonka käypä palkkahinta Helsingissä on 20 penniä, on kaupunkilähetys erinäisissä tapauksissa maksanut 60 penniä. Tottumattomat naistyöntekijät ovat voineet ansaita rahassa keskimäärin noin markan päivässä. Mutta kaupunkilähetys avustaa monella muulla tavalla näitä työntekijöitä; se yleensä koettaa pitää huolta niistä ja niiden perheistä, joille se on voinut antaa työtä, etteivät nämä perheet näe nälkää. Mikäli minä tiedän, on tehty hyviä kokemuksia siinäkin, että nämä naiset, jotka ovat olleet hädässä, eivät yleensä ole tahtoneet ilmaiseksi vastaanottaa almuja, vaan ovat olleet iloiset siitä, että ovat saaneet työtä ja työstään sekä rahassa että muussa muodossa sellaisen palkan, että ovat voineet elää. Mitä tämä lähetys sitäpaitsi on voinut tehdä työttömyyden hädän lieventämiseksi muilla sen käytettävissä olevilla varoilla, se ei kuulu tähän yhteyteen. Olen ainoastaan valaissut keskustelussa mainittua kohtaa.

Kun minulla kerran on puheenvuoro, niin tahdon lisätä jonkun sanan. Työttömyyden hätä on suuri. Se on ainakin tässä Helsingin yhteiskunnassa, mikäli voi huomata, tällä hetkellä avoin yhteiskunnallinen haava, joka tekee kipeää monelle sellaisellekin, joka ei ole suorastaan tämän hädän alainen. Se haava olisi parannettava niin hyvin kuin se yleensä parannettavissa on. Minä en täällä ryhdy tutkimaan tämän hädän syitä. Myönnän, että siihen on yhteiskunnallisia syitä; tiedän, että siihen on myöskin henkilökohtaisia syitä. Minä todennan vain, että se hätä, joka huutavana vallitsee täällä lähellä ja etäämpänä, se on omiansa kolkuttamaan erittäinkin kaikkien parempiosaisten omiatuntoja. Myöskin eduskunnalla on tässä edessään jalo tehtävä. Vasemmisto on täällä sille tavallisin suurin elkein tahtonut ottaa tämän asian urakalla. Siihen sillä ei ole oikeutta. Puhun totta, kun sanon, että monissa muissakin on aivan yhtä lämmin sosialinen mieli, kuin ikinä näissä suuriäänisissä puhujissa. Se mieli pyytää näkyä teoissakin. Tämä mieli ei tahdo kerskua omasta lähimmäisenrakkaudesta eikä sillä myöskään ole halua syyttää toisia; sillä on muuta tekemistä. Mutta se tekee voitavansa.

Kun minä olen maininnut tämän vapaaehtoista lähetystyötä harjoittavan yhdistyksen, on minun lopuksi lisättävä, että vakaumukseni mukaan se apu, jota tällaisen yhdistyksen harjoittamalla tavalla hädänalaisille annetaan, se vasta on oikea apu. Siinä annetaan ulkonaista, aineellista apua, joka näille työttömille on elinehto, mutta siinä heille annetaan enemmänkin. Ihminen ei elä ainoastaan leivästä. Hädänalainenkin tarvitsee myötätuntoa, ihmisarvonsa tunnustamista ja ennen kaikkea palvelevaa rakkautta. Tätä hädänalainen tarvitsee yhtä hyvin kuin leipää. (Vasemmalta: Farisealaisuutta!) Virallisten ammattijärjestöjen apu ei riitä. Tarvitaan sellaista ja siinä mielessä annettua avustusta, jota tällainen syväin sisällisten vaikuttimien johtama yhdistys harjoittaa. Kun minä omasta puolestani hartaasti näkisin, että juuri tällainen yhdistys Helsingissä ja muualla, missä sellaisia on olemassa, saisi työttömäin avustamiseksi käytettäväkseen tuntuvan osan siitä määrärahasta, joka nyt ehdotetaan anottavaksi, niin minä tästäkin syystä kannatan valiokunnan mietintöä.

Ed. T a l a s: Mielihyvällä olen pannut merkille, ettei yksikään puhuja ole varsinaisesti vastustanut valtiovarojen käyttämistä työttömyyden aiheuttaman hädän lieventämiseksi. Onhan kyllä huomautettu, että työttömyyden aiheuttama hätä maassamme on aikaisemmin ollut suurempikin. Mutta se summa joka nyt pyydetään, on verrattain vaatimaton. Se on suhteellinen nykyiseen hätään, ja toiselta puolen taasen ei kai niille, jotka nyt näkevät nälkää, ole mikään lohdutus se, että kolmattakymmentä vuotta sitten vielä lukuisemmat joukot näkivät nälkää.

Että tämä kysymys nyt on eduskunnassa esillä, siihen on minun ymmärtääkseni syynä se seikka, ettei hallitus ole suostunut eduskunnan viime vuonna tekemään anomukseen, joka tarkoitti 300,000 markan käyttämistä työttömyyden aiheuttaman hädän lieventämiseksi. Sillä sanottakoon vain, että käsiteltävänä oleva anomus ei ole sama kuin viime vuotinen, mikä tietysti muodollisesti katsottuna onkin totta, niin asiallisesti on nyt kumminkin varmaa että, jos hallitus olisi eduskunnan anomuksen mukaisesti käyttänyt 300,000 markkaa työttömyyden aiheuttaman hädän lieventämiseksi, niin tällä haavaa ei olisi anomusta määrärahan myöntämiseksi tänä vuonna tehty, tai jos se olisi tehty, niin minä olen ainakin varma, että se ei olisi saavuttanut lähimainkaan sellaista kannatusta kuin se anomus, joka nyt on esillä, on saavuttanut. Se seikka, josta täällä on huomautettu, että nytkin on tehty anomus, joka tarkoittaa samaa kuin viime vuonna hyväksytty, ei tässä suhteessa todista mitään, sillä voidaanhan aivan hyvin samalla kertaa tehdä anomus, että vuonna 1914 käytetään 250,000 markkaa työttömyyden synnyttämän hädän lieventämiseksi ja että vuonna 1915, nimittäin seuraavana vuonna, otetaan budjettiin jälleen määräraha työttömyyden aiheuttaman hädän lieventämiseksi. Kun siis puolestani näen varsinaisen syyn siihen että on ollut pakko tehdä tämä anomus siinä menettelyssä, jota hallitus on osoittanut, niin olen pitkin iltaa ihmetellyt, että hallitus on päässyt tästä jutusta aivan ilman mitään moitteita. Olen kuullut varsin jyrkkiä sanoja, mutta en ainakaan ole huomannut yhdenkään sosialistisen puhujan pienemmälläkään sanalla moittivan hallitusta siitä, että hallitus tuon määrärahan pyyhki. Pikemmin olin huomaavinani erään arvoisan puhujan lausunnossa milteipä puolustusta hallituksen menettelylle. Mutta se kai on niin, että porvarien piti saada osansa ja tilaisuushan oli verrattain kiitollinen.

Yhtä omituista kun minusta on että hallitus on päässyt tästä synnistänsä niin helpolla, yhtä omituista on myöskin että sillä taholla, jolla nyt yleensä tahdotaan olla valtiollisissa kysy-

myksissä varsin jyrkkiä, ollaan valmiit peräytymään ihan täydellisesti hallituksen vaatimuksesta, sillä muuta kun peräytymistä tämä ei ole. Se on tosin peräytymistä verrattain pienessa asiassa, mutta se on peräytyminen, joka periaatteessa merkitsee hyvinkin paljon. Eihän täällä ole kiellettykään etteikö se määräraha, josta nyt on kysymys, olisi sellainen, joka luonteeltaan olisi suoritettava valtion yleisillä varoilla. Ja tämänhän eduskunta itsekin jo on päättänyt ottamalla viime vuonna tämän määrärahan budjettiin. Kun niin kerran on asian laita, niin jos eduskunta nyt käyttää tähän tarkoitukseen Suomen Pankin voittovaroja, siinä on ilmeinen peräytyminen, ja peräytyminen, johon syynä on ainoastaan se että hallitus on ilmoittanut, että se puolestaan ei tule myöntämään tähän varoja. Hallitus on tämän määrärahan suhteen asettunut samalle kannalle kuin niin monien muiden määrärahojen suhteen. Yhtä hyvin kuin nyt vaaditaan, että meidän tulee noudattaa hallituksen tahtoa ja osoittaa tähän tarkoitukseen Suomen Pankin voittovaroja, yhtä hyvällä syyllä tullaan tietysti jonkun ajan perästä tekemään sama vaatimus niihin sivistysmäärärahoihin nähden, joita hallitus ei myöskään ole tahtonut suorittaa. Jos hallitus olisi voinut osoittaa, että valtion varat eivät tähän tarkotukseen ole riittävät, silloinhan olisi asia aivan toinen, silloinhan olisi ollut aivan luonnollista että eduskunta olisi osoittanut muita varoja siihen. Mutta sitä nyt, niinkuin tiedämme, hallitus ei ole tehnyt. Tästä periaatteellisesta syystä puolestani valtiovarainvaliokunnassa en voinut yhtyä siellä tehtyyn ehdotukseen että Suomen Pankin voittovaroja käytettäisiin tämän määrärahan suorittamiseen.

Oli odotettavissa, että näin kiitollisessa kysymyksessä joku vasemmiston jäsen ajaisi järeänkin tykistön esille. Tämä kunniakas tehtävä oli — mikäli saatoin huomata — annettu ed. Railolle. Mutta ed. Railo ei ollut aivan tarkka ampumisen jalossa taidossa, sillä hänen laukauksensa osuivat omaan leiriin. Me kuulimme hänen lausuvan, että porvarit, kun he ovat ehdottaneet, niinkuin työväenasiainvaliokunnan mietinnössä ehdotetaan, »että valtion varoista mahdollisimman pian myönnettäisiin 250,000 markan määräraha työttömyyden aiheuttaman hädän lieventämiseksi, osittain avustuksina tällä alalla toimiville järjestöille, osittain kunnille, jotka työttömien avustamista tai hätäaputöitten järjestämistä varten apua anovat», että he tällöin ovat tahtoneet »vastustaa työväen aseman parantamista» ja että asiasta ovat »tahtoneet tehdä suuren pannukakun.» Tämä kamala pommi räjähti kumminkin leirissä, jossa me tapaamme nimet Edvard Walpas, Matti Paasivuori ja Oskari Tokoi. Sillä näiden arvoisien edustajien allekirjoittamassa anomuksessa pyydetään »että Suomen valtiovaroista annetaan mahdollisimman pian 250,000 markkaa pakollisen työnpuutteen takia hätää kärsimään joutuneitten avustamiseksi». Siis asiallisesti aivan sama kuin työväenasiainvaliokunta on ehdottanut. Ja pahasti haavoittuivat tuon pommin räjähtäessä myöskin Osk. Jalava, J. Peura, W. Lundström, Aura Kiiskinen, Frans Lehtonen ja Hilja Pärssinen, sillä he ovat allekirjoittaneet työväenasiainvaliokunnan mietintöön liitetyn ensimäisen vastalauseen, jonka ensimäinen ponsi on aivan sama kuin anomuksen ensimäinen ponsi ja siis asiallisesti myöskin sama kuin tuo kamala ponsi, jonka tässä porvarilliset ovat hyväksyneet. Minun täytyykin sanoa, että sosialidemokraattisessa ryhmässä pidetään kai alussa se ehdotus, joka saavutti enemmistön kannatuksen työväenasiainvaliokunnassa, varsin hyvänä. Ainakin tuntui, kun asia oli esillä valtiovarainvaliokunnassa, ettei silloin vielä ollenkaan oltu vasemmistonkaan taholla selvillä siitä, että tuo ehdotus oli niin kamala. Siellä varsin varovaisesti tuotiin ensinnä esille ajatus Suomen Pankin voittovarojen käyttämisestä. Nimenomaan se arvoisa edustaja, joka toi tuon asian esille, sanoi, ettei hän tahdo tehdä mitään ehdotusta, vaan hän tahtoo nyt saattaa harkittavaksi, olisiko sellainen menettely mahdollinen. Se on vasta myöhemmin, kun tämä ehdotus on muuttunut näin kauheaksi. Ja se on muuttunut kauheaksi nähtävästi jo sen jälkeen kuin työväenasiainvaliokunnan sosialidemokraattiset jäsenet olivat määränneet kantansa eivätkä enää voineet sitä muuttaa. Tämä nyt ehkä riittää ed. Railon pitkän puheen osalle. Ehkä sosialidemokraattinen ryhmä ensi kerralla valitsee tarkemman ampujan.

Ed. Schybergson osoitti jo, kuinka kaksimielinen se ponsi on, jonka ed. Tokoi täällä on ehdottanut ja joka on saavuttanut sosialidemokraattisen ryhmän jakamattoman kannatuksen. Tuossa ponnessa ehdotetaan, »että eduskunta päättäisi, sikäli kuin pankkivaliokunta katsoo sen Suomen Pankin ohjesäännön 3 ja 5 §:ien mukaan käyvän päinsä, myöntää Suomen Pankin voittovaroista vuonna 1913 mahdollisimman pian 250,000 markkaa pakollisen työttömyyden» j. n. e. Mitä tällä oikeastaan tarkoitetaan? Tässä ei suinkaan, ainakin sikäli kuin minä tämän ponnen ymmärtäisin, ehdoteta, että asia

menisi pankkivaliokuntaan lausunnon antamista varten, vaan minun ymmärtääkseni sanoista ei voi saada mitään muuta käsitystä kuin että eduskunta luovuttaisi pankkivaliokunnalle päättämisvaltansa. Sikäli kuin pankkivaliokunta katsoo sen Suomen Pankin ohjesäännön 3 ja 5 §:ien mukaan käyvän päinsä, sikäli päättää eduskunta myöntää Suomen Pankin voittovaroista. Päättämisvalta luovutetaan siis tässä pankkivaliokunnalle, eduskunta itse tekee ainoastaan ehdonalaisen päätöksen. Minun täytyy sanoa, että minä puolestani sangen suuresti epäilen, voiko tällainen ponsi ollenkaan tulla äänestyksen alaiseksi. Minun ymmärtääkseni se ei voi sitä tehdä.

Ed. Lindströmin kansantaloudellisista tiedoista rikkaaseen lausuntoon en tahdo kajota. Mutta eräs lausuma siinä oli kumminkin sitä laatua, että minun täytyy oikaista se, jotta ei pöytäkirjoihin jäisi virheellinen ilmoitus. Ed. Lindström nim. puhuessaan siitä, miten Suomen Pankin ohjesäännön 5:s § olisi tulkittava, lausui että joskin voidaan osoittaa, että lainsäätäjä olisi tarkoittanut yhtä, niin on kumminkin käytäntö eli praksis niinkuin hän sanoi, ollut toisenlainen. Minun täytyy kuitenkin jyrkästi kieltää, että minkäänlaista käytäntöä siihen suuntaan, että eduskunta olisi suorastaan määrännyt Suomen Pankin voittovarojen käyttämisestä yleisiin valtiotarkoituksiin, oli olemassa. Se ainoa tapaus, josta täällä on useampia kertoja puhuttu, joka koskee varojen myöntämistä Aleksanteri II:en patsaaseen, se ei tällaista käytäntöä todista, sillä siinä tapauksessa oli jo valtiotarkoitus hallitsijan hyväksymä, joten siis varojen osoittaminen silloin saattoi tulla kysymykseen.

Ed. T o l o n e n: Minun käsitykseni mukaan olisi vähemmänkin puhetulvan jälkeen voinut tämän eduskunnan enemmistö olla sillä kannalla, että nuo 250,000 markkaa myönnettäisiin työttömille avustukseksi. Mutta kuitenkin täällä ed. Valkama vähän ivallisesti viittasi muistaakseni, jos en väärin kuullut, että lähettäkää työttömät maalle, siellä on työtä. Minä olen nähnyt mailla paljon työttömiä, ja pyydän kysyä, mitenkä näille tehtaista ja kaupungeista palanneille työttömille maalainen työnantaja voisi maksaa palkan, että he eläisivät, koska he eivät ammattitaitoisillekaan työntekijöille voi maksaa kylliksi hyvää palkkaa; josta on seurauksena juuri maalaisväestön kaupunkeihin ja ulkomaille siirtyminen. Ollaan kyllä näköjään eri mieltä siitä, mitä tietä nuo rahat sitten jaettaisiin. Sikäli kuin oikein puolueettomasti katsoen tätä asiaa voi käsittää, niin ei ole mitään parempaa tietä kuin se, joka on ensimäisessä vastalauseessa mainittu, että varat myönnettäisiin Suomen ammattijärjestön kautta jaettaviksi. Tätä todistaakseni pyydän huomauttaa, että maaseudulla, jossa on paljon, etenkin rautatierakennuksien varsilla, työväestöä työttömänä, ne eivät kykene oikeastaan kuntien avustusta hakemaan, he eivät myöskään kykene täydellisesti itseään puolustamaan silloin kuin joku muu välikäsi näitä rahoja jakaa.

Ed. P y k ä l ä: Ensimäinen puhuja, ed. Tokoi, joka käytti puheenvuoroa tästä asiasta, mainitsi, että tämä kysymys on yhteiskunnallinen kysymys, eikä kukaan ole tietysti väittänytkään, ettei se olisi yhteiskunnallinen kysymys. Mutta sellaisilla toimenpiteillä millä se on kulkenut muistaakseni jo kolmannen kerran eduskunnassa, ei se koskaan tule poistetuksi näyttämöltä, se pysyy aina arvoituksellisena yhteiskunnallisena kysymyksenä. Vasemmiston puolelta ei ole tehty yritystäkään tämän yhteiskunnallisen kysymyksen ratkaisemiseksi. Oikeiston puolelta on jo yritetty tilattoman väestön maanhankintakysymystä tuoda siksi lääkkeeksi, mikä tämän yhteiskunnallisen kysymyksen ratkaiseisi ja vasemmisto on aina sen poistanut näyttämöltä vastustamalla ja tahtomalla suurilla äänillä sen lepäämään yli vaalien (Vasemmalta: Ei se asiaa ratkaisisi!). Voi olla niin, ettei se ratkaisisi, mutta eihän ole minkäänlaista muuta ehdotusta tehty siltä taholta kuin almujen ja lahjojen jakoa, mikä koskaan ei ratkaise sitä. Siitä saadaan olla aivan varmana. (Ääntä vasemmalta; puhemies koputtaa.) Minulla ei ole nyt halua ryhtyä vuoropuheluun, mutta minä koetan pysyä asiassa mikäli voin. Tässä ei ole tyydytty sanomaan, että työttömyyttä olisi ainoastaan kaupungeissa, vaan on koetettu vetää maaseutukin mukaan, mutta todistukset siihen ovat hyvin köyhät. On otettu esimerkki Tuusulasta, toinen Riihimäeltä, mutta sen pi emmältä ei ole kyetty enää etsimään. Minä muistan erään aikakauden, jolloin tämä työttömyyskysymys eli nälänhätä oli yhtä aikaa kaupungeissa ja maaseudulla. Sen tuotti yleinen taloudellinen pula ja pari kolme nälkävuotta, jolloin kansa kärsi hätää etupäässä pohjoisissa ja itäisissä seuduissa maatamme. Vuonna 1893 talvella minä olin hätäaputoimien komitean palveluksessa pohjois-Karjalassa juuri tämän avustustoimen hoitajana. Minä en nyt enään muista, kuinka suuria summia siellä käytettiin varoja,

mutta minä tiedän, että maamme hallituskin osoitti suuria summia tämän hätäaputoimen keskuskomitean käytettäväksi, joka Helsingissä oli muodostettu, ja niitä jaettiin kunnille kaikenmoisten lainojen ja lahjo en nimellä. Kunnilla oli erityisiä hätäapukassoja, joilla hätää lievennettiin vapaaehtoisten lahjojen ohella. Ei ole siis mikään uusi kysymys tämä, että annettaisiin hädänalaisille apua, silloin kuin hätää on olemassa. Eikä kukaan tänä iltana ole yrittänytkään kieltää, ettei nykyään ja eritoten maamme suurimmissa kaupungeissa olisi olemassa todellista nälänhätää, josta voi seurata pitkäaikaisia kärsimyksiä, jos ei siihen pikaista apua saada. Ei kukaan myöskään ole tänä iltana kieltänyt, ettei tällaista apua hädänalaisille olisi annettava. Mutta jokainen tiedämme, minkälaisessa asemassa me nyt olemme verrattuna siihen, mitä meillä vuonna 1893 oli. Silloin meillä oli sellainen hallitus, joka todella ymmärsi kansan tarpeet ja jonka sydän sykki samalla tavalla kuin kansan. Nyt meillä on hallitus, joka kääntää selkänsä kaikille, ja vaikka ne kuolisivat kuin torakat pitkin katua, niin minä luulen, e tei nykyinen hallitus siitä ensinkään liiku. Löytyykö eduskunnalla keinoja, millä se tämän hädän poistaa, se on tulevaisuuden kysymys.

Mitä sitten tulee siihen, että täällä on koetettu todistaa, että myöskin maaseudulla olisi työttömiä, niin minä en tunne oloja muuta kuin siellä kotiseudullani, mutta siellä on ollut työväen puute tänä vuonna. Tässä sanotaan, että Viipurin kaupungissa on ollut myös työttömiä, ja, kuten tilasto näyttää, ovat ne olleet rakennustyöläisiä. Täällä on koetettu väittää, että ne ovat sellaista väkeä, että ne eivät voi metsätöissä leipäänsä ansaita. Mutta juuri rakennustyöläisissä, sikäli kuin minä tiedän, on vähemmän kaupungissa syntyneitä, ne ovat maalla tottuneet maalaiselämään, ne ovat oppineet tekemään sellaista työtä, jossa kirvestä pääasiassa käytetään, ja metsätyössä heillä on juuri kirves ja saha samallaisena välikappaleena kuin rakennustyössä. Siellä Vuoksenlaaksossa esimerkiksi kauppahuoneet Hackman ja Ahlström kaipasivat työväkeä. Kun talvi käy lyhyeksi, ja tukinkaatoväkeä ei ollut niin paljon että tukit olisi voitu metsässä koloa ja valmiina tuoda rantaan on aikomus keväällä koloa sen mukaan kuin työmiehiä tulee vapaiksi muista metsätöistä.

Ja mitä tulee palkkoihin, niin kun ennen maksettiin tukista kolo- ja kaatopalkkaa 24—26 penniä, niin tänä talvena maksettiin samallaisesta tukista 32 penniä. Se ei osoita mitään nälkäpalkkaa. Eikä olisi ollut muuta kuin päivän marssi tulla Viipurista sinne tukinkaatoon ja siellä olisi ainakin paremmin elänyt kuin työttömänä.

Tämä yhteiskunnallinen kysymys, miksikä sitä sanotaan, se ei muutu siitä mihinkään. Se on jokatalvinen työttömyys, jokaaikainen hätä siinä tapauksessa, että rakennustyöt talvella yleensä seisahtuvat, vaikka niitä kesäksi tulisikin uusia. Mutta niinkuin näkyy, ei tulevaksi kesäksi tule rakennustöitä uusiakaan Helsingissä. Mitä niillä kesällä tehdään? Minä olen seurannut rakennustöitä vuodesta 1880 alkaen. Silloin ne olivat toisessa järjestyksessä kuin nyt. Kirvesmiehet tulivat Pohjanmaalta keväällä, silloin kuin työt alkoivat, ja menivät syksyllä sinne takaisin ja perheet olivat siellä. Kaupungissa eivät eläneet muut kuin ammattikäsityöläiset. Muurarit tulivat pääasiassa Orimattilasta. Mutta sikäli kuin työ kasvoi ja kaupunkien kehitys rupesi nopeasti edistymään, toivat työläiset perheensä tänne ja niistä tuli nyt vakinaisia kaupunkilaisia, eivätkä pystyneet enää mitään maatyötä tekemään (Vasemmalta: Tämä on jo lausuttu. Puhemies koputtaa.).

Mitä tulee siihen, mistä nämä varat myönnetään, niin olisin valmis myöntämään ne sieltä, mistä ne pikimmin on saatavissa. Mutta ei ole mitään selvää siitä, että Suomen Pankin voittovaroista ne voidaan helpommin ottaa kuin valtion varoista, ja jos kerran saadaan meidän nykyinen hallitus toimimaan, niin kyllä ne nopeasti saadaan valtionkin kassoista. Mutta kun epäillään, niin voi käydä siten, että sillä aikaa kun lääkärit miettivät reseptejä, sairas lojuu vuoteellaan ja kerkiää kuollakin ennenkuin lääkärit tulevat yksimielisiksi siitä, mitä lääkkeitä annetaan. Hädänalaisille on yksikin päivä suuri aika. Muuten voi mennä samalla lailla kuin viime vuonna, ettei taaskaan tule tästä avustuksesta mitään. Olisi tietysti pääasiassa Helsingin kunnan asia ryhtyä sellaisiin toimenpiteisiin, että tämä ensimäinen hätä tulisi lievitetyksi. Tuo 8,000 markkaa, mikä sanotaan myönnetyn, on niinkuin ei mitään. Mutta joskin kysymyksessäoleva asia pääasiassa on kunnallinen asia, on se siksi suuri kysymys, että jos kunnan varat eivät siihen riitä, yhteiskunnan on käytävä avuksi. Enkä minä ollenkään epäile, ettei Suomen eduskunta tule yksimielisenä tekemään kaikkea, minkä se puolestansa voi, tämän hädän lieventämiseksi; ja tulen minäkin kannattamaan työväenasiainvaliokunnan mietintöä.

Mitä tulee sitten siihen, mikä järjestö nämät rahat jakaa, niin minä suon ne yhtä hyvin niin kutsutuille ammattijärjestöille kuin pelastus-

armeijalle tai kaupunkilähetykselle. Minä en voi niitä sen korkeammalle tasolle asettaa luoton suhteen. On ihan yhdentekevä, mikä järjestö ne ottaa hoitaakseen. Se on joka tapauksessa tilivelvollinen työstään, enkä minä epäile, etteivätkö ammattijärjestökomiteat olisi sellaisista henkilöistä kokoonpannut, jotka yhtä hyvästi tekevät sen omantunnon asiaksi kuin kaupunkilähetys ja pelastusarmeija konsanaan.

Ed. af Forselles: Det var icke utan tvekan jag bad om ordet för att bemöta några ord i hr Tokois andragande, som knappast kunna anses höra hit. Det var fråga om nödhjälpsarbetena i Helsingfors och hr Tokoi angrep särskildt de arbeten stadsmissionen anordnat. Jag ville underrätta den ärade talaren om, att i de fall, då en arbetslös arbeterska med strumpstickning eller sömnad icke kommer till någon betydligare arbetsförtjänst för underhåll af sin familj, får hon dessutom ett tillskott in natura. Det vore mycket annat att säga, men delvis har jag blifvit förekommen af hr Virkkunen. Hr Lindströms antydan om underbetalning var tydligen beroende på ett missförstånd af hvad hr Tokoi sagt. Jag tror att hr Tokoi är alltför lojal för att vilja göra gällande att något sådant förekommit.

Ed. Tokoi: Minä pyydän oikeastaan puheenvuoroa vain ed. Talaan ja Lindbergin lausuntojen johdosta. Ed. Talas nimittäin asetti kyseenalaiseksi sen, mitä tämä minun ehdottamani ponsi oikeastaan tietää, ja sikäli kuin käsitin, hän oletti, että sellaisena, kuin hän sen ymmärsi, sitä tuskin voisi ottaa äänestyksen alaiseksi. Koska minä arvelen, että ed. Talas, joka on lakimies, voi asiassa mielipiteelleen saada kannatusta, niin minä pyydän ilmoittaa, että minun mielestäni ponnen sanamuoto ei anna mitenkään, ei ainakaan ehdottomasti tukea sille käsitykselle, jonka ed. Talas esitti, vaan minun tarkoitukseni oli, että jos minun ehdotukseni hyväksyttäisiin, niin se tietäisi sitä, että se on ehdollinen, niinkuin kaikista määrärahoista tehdyt päätökset, joka sitten lopullisesti eduskunnan puolelta päätetään, kun asianomainen valiokunta on siitä ehdotuksensa antanut. Vaikka se tällä kertaa koskee pankkivaliokuntaa, niin se ei mielestäni tätä muotoa saata muuttaa, niinkuin päätökset tehdään silloin kun ne tehdään valtiovarain budjetista riippuviksi. Sellaisena se on minun mielestäni käsitettävä. Ei minun mielestäni eduskunta voikaan delegeerata valtaansa tällaiselle valiokunnalle, vaan eduskunnan on pidätettävä lopullinen päätäntövalta itsellensä.

Mitä sitten tulee ed. Talaan lausunnon muihin osiin, niin minä pyydän huomauttaa, että eduskunta esimerkiksi viime vuonna muun muassa tientekolahkoille myönnetyn määrärahan siirsi kulkulaitosbudjettiin, ja useita eri kertoja on tällaisia määrärahoja asetettu sellaisille tileille, jotka eivät ole ennen olleet tavallisia.

Ed. Lindberg täällä tietääkseni koetti kumota minun sitä tiedonantoani, että Pietarsaaren sahalla olisi syntynyt työrettelöt sen johdosta, että työntanajat yrittivät polkea palkkoja. Minä pyydän uudistaa tämän tiedonantoni: se johtui siten, että työnantajain puolelta ilmoitettiin, että talvisahauksen ajaksi tullaan laskemaan palkkoja noin 10 %:lla. Tämä annettiin työntekijöille tiedoksi ilmoituksella että se astuu määräpäivänä käytäntöön. Jos työntekijät olisivat jääneet työhön, olisivat he silloin alistuneet noiden alennettujen palkkojen alaisiksi. Siitä syystä, voidakseen puolustaa voimassa olevia palkkoja, täytyi heidän sanoutua irti ja jättää puolestaan työehtosopimus, jossa vanhat palkat olivat järjestellyt ja määritellyt. Siis asia on asiallisesti aivan niinkuin minä ilmoitin.

Muuten on ollut hauskaa kuulla, että ed. Virkkunen on myöskin antanut tietoja kaupunkilähetyksen toiminnasta. Julkisuudessa niitä ennen ei ole nähtävinä näkynytkään, ja on hauskaa tietää miten se laitos on toiminut. Niinkuin täällä on ilmoitettu, on sekin jotain toiminut: hankkinut työtä 270 naiselle. Tosin palkat eivät ole olleet, niinkuin ilmoitettiin, sellaiset, että niillä erikoisesti kannattaisi levennellä.

Muuten koska minulta viimein jäi ilmoittamatta se tapa, millä työväenjärjestöjen komitea on avustusta jakanut, ja koska täällä saattaa olla epäilyksiä siitä, että tuo komitea olisi huolimattomasti tai edesvastuuttomasti yleensä jakanut tätä avustusta, niin pyydän tässä täydentää äskeistä lausuntoani sillä, että työväenjärjestöjen asettama hätäapukomitea on jakanut avustusta ei rahana, vaan pääasiallisesti luonnossa ja jakanut avustusta vain sellaisille perheille, jotka ovat olleet kaikkein kipeimmässä avun tarpeessa. Luonakäyntejä on tehty yli 600 perheen luona. On käyty katsomassa, missä määrin tosi hätää on olemassa, ja on avustusta jaettu siten, että on annettu vain maksuosotuksia, jotka ovat avustuksen saajan oikeuttaneet saamaan elintarpeita osuuskaupasta ja osuusliike Elannosta, jotka maksuosotukset työväenhätäapukomitea on rahalla lunastanut. Se on totta, että työväenhätäapukomitealla ei ole ollut tar-

jottavana työtä kuin ainoastaan hyvin pienessä määrässä ja sekin työ on ollut etupäässä näitten keräyslaatikkojen vartioimista ja tuollaisia juoksevia tehtäviä, sillä on ollut mahdotonta järjestää työtä. Muuten täällä on ilmennyt sama ilmiö, minkä ed. Virkkunen totesi, etteivät ne vaadi armopaloja ja almuja, vaan työväki tahtoisi tehdä työtä. Se tiedonanto on oikea. Sama ilmiö on ilmennyt niissä piireissä, joissa minä olen liikkunut ja myös työväenhätäapukomiteassa. Avun tarvitsijoille on ollut sangen raskasta ottaa almuja vastaan, mutta siihen on heidät hätä pakottanut. Kyllä he tyytyisivät työhön, jos työtä olisi olemassa.

Muihin täällä tehtyihin vähemmän asiallisiin muistutuksiin ei kannattaisi vastata. Ed. Saalasti tiedusteli niitä maaseutupaikkoja, missä työttömyyttä on ilmennyt. Tosin on tietoja vain muutamista paikoista. Mutta saatan ilmoittaa, jos hänen mielensä tekee, Ylistaron, Kiteen, Pyhäjärven, Antrean ynnä muita sellaisia kuntia, jotka ovat ehdottomasti maalaiskuntia. Niistä kyllä voitaisiin hankkia tietoja lisää, jos vaan tahdottaisiin niitä etsiä.

Muuten ed. Pykälä täällä lausunnossaan, sikäli kuin saatoin käsittää, oli tietävinään erään ratkaisukeinon työttömyydelle. Olisi kyllä hauskaa, jos täällä Suomen eduskunnassa löytyisi mies, joka kykenee ratkaisemaan tämän työttömyyskysymyksen, sillä sen kysymyksen edessä ovat maailman etevimmät tiedemiehet neuvottomina laskeneet kynänsä. Mutta jos täällä ilmenisi mies, joka sen voi tehdä, niin se otettaisiin vastaan ilolla kautta koko maailman.

Ed. L a t v a: Työväenasiainvaliokunta ei ole katsonut voivansa hyväksyä anomusehdotuksen pontta siitä, että koko anottu summa, 250,000 markkaa, olisi annettava Suomen ammattijärjestön jaettavaksi, senvuoksi että eräät muutkin järjestöt ovat tehneet sangen huomattavaa työttömäin avustustyötä. Työttömyyden aiheuttamaa hätää kärsiväin pikaisen auttamisen vuoksi pitää valiokunta tärkeänä, että nämä järjestöt voisivat saada varoja työnsä jatkamiseen. Kun eduskunta useilla edellisillä valtiopäivillä on antanut samaa tarkoitusta varten varoja kunnille, ei valiokunta katso olevan syytä tälläkään kertaa näitäkään syrjäyttää. Senvuoksi laati valiokunta pontensa sellaiseen muotoon, että apurahoja tulisivat sen mukaan saamaan kaikki tällä alalla toimineet järjestöt — myös ammattijärjestöt — ja myös kunnat. Ammattijärjestöä ei siis ole tahdottu syrjäyttää, kuten ed. Paasivuori on tahtonut uskotella, vaikkakin valiokunta on tiennyt tämän järjestön läheisen suhteen sosialidemokraattiseen puolueeseen.

Täällä on mainittu pelastusarmeijaa tämän avustustyön yhteydessä. Pyydän tässä esittää muutamia otteita pelastusarmeijan tilastosta, jotka valaisevat missä määrin armeija on avustustyötä tehnyt. Niinpä on lokakuun alusta vuonna 1913 tammikuun loppuun vuonna 1914 — siis neljänä kuukautena — annettu köyhille avustusta: koko maassa 21,607 markan 46 pennin edestä sekä Helsingissä 8,717 markan 82 pennin edestä. Avustusta saaneiden perheiden lukumäärä oli koko maassa 4,475 ja Helsingissä 531. Työtä on armeijan toimesta annettu Helsingissä noin 40 à 70 miehelle päivittäin. Näistä on 15 kiinteällä palkalla, toiset tilapäisesti työssä. Halkotarhoissa ja työkodeissa suoritettujen työpäivien luku tekee 4,863. Puunhakkauksesta on maksettu syleltä 4 markkaa, ja mainitaan armeijan taholta, että terveen mutta puunhakkuusen tottumattoman miehen ansio päivältä on ollut noin 3 jopa 4:kin markkaa. Armeijan päämajasta ilmoitetaan myös, että armeijan toimesta voitaisiin antaa työtä vieläkin suuremmassa määrässä, jos vain olisi varoja tarkoitukseen käytettävissä. Armeijan lastenkodissa on hoidokkaita kaikkiaan 28 ja menoja tästä on ollut viime loka-, marras- ja joulukuulla 2,466 markkaa 18 penniä. Lastenseimien luku on 4. Kussakin seimessä on hoidokkien luku ollut keskimäärin 25 à 35 päivässä. Menot näistä seimistä tekevät kuluneen vuoden loka-, marras- ja joulukuulta yhteensä 9,762 markkaa 53 penniä. Nämät numerot siis osoittavat, että pelastusarmeija on tehnyt sangen huomattavassa määrässä puutteessa olevain avustamistyötä.

Ed. L i n d s t r ö m: Jag har formligen stått slagen af häpnad, ända sedan hr Talas hållit sitt andragande. Han ansåg, att landtdagens socialdemokratiska grupp egentligen hade svikit sin uppgift, såtillvida som denna grupp underlåtit att i detta sammanhang gifva vår regering huden full. Jag för min del tror, att repr. Talas knappast haft skäl att beskylla oss för att vi skulle lagt fingrarna emellan, när det gällt att kritisera regeringen. Talmannens klubba har enligt min uppfattning ofta nog fastslagit sanningen af hvad jag nu påstår. Här gäller emellertid inte att försöka klargöra hvad vår regering försummat att göra, utan enligt min uppfattning står frågan därom, hvad landtdagen nu bör göra. Regeringen kan nog för-.

tjäna allt ovett den kan få, men om man nu, såsom hr Talas, fordrar, att regeringen skall göras ansvarig för och få sig påskrifvet för de synder den borgerliga majoriteten i landtdagen ämnar göra, tycker jag att det värkligen är att gå för långt. Hr Talas nämnde om att pricipiella skäl hindrat honom från att biträda den åsikt, som i statsutskottet häfdades af den socialdemokratiska minoriteten, likasom den nu häfdas här från landtdagens talaretribun. Det är enligt min uppfattning tämligen underliga principer hr Talas följer. Den princip, som jag anser böra vara människans rättesnöre under hennes vandring i denna jämmerdal, är att så snart en medmänniska lider nöd af ett eller annat slag, den öfriga delen af mänskligheten bör anse det som sin oafvisliga plikt, att göra allt hvad den kan för att afhjälpa denna nöd, oberoende af om den ena institutionen eller andra, den ena privata personen eller den andra försummat att räcka den nödlidande en hjälpsam hand. Jag tror att denna princip är så oerhördt enkel att äfven hr Talas med en måttlig ansträngning borde kunna förstå det rättvisa i densamma.

Jag vill ännu nämna några ord i anledning af hr Paavo Virkkunens andragande. Han konstaterar, att människan icke endast lefver af bröd, utan det bör komma kärlek till. Detta är emellertid att gå från saken, ty det gäller väl närmast i kväll att söka skaffa de nödlidande bröd; kärleken blir sedermera en cura posterior, och jag tror näppeligen landtdagen behöfver votera anslag för den kärlek, som de nödlidande äro i behof af. Blir det emellertid fråga om kärlek, ber jag hr Virkkunen vända sig till dem, som sitta på samma sida som han. Då det gäller att besluta att välja en väg, som snabbt eller långsamt för till målet, beträffande de arbetslösas understödjande, visar det sannerligen intet öfverflöd af människokärlek, då man försöker drifva saken därhän, att den längre vägen blir vald.

Ed. J a l a v a: En aikonut asiasta ensinkään käyttää puheenvuoroa, mutta ed. Talaksen lausunto minut kuitenkin siihen pakotti. Ed. Talas mainitsi olevan epäjohdonmukaisuutta sosialidemokraattien anomusehdotuksessa siinä, että anotaan toisin ja sitten vaaditaan anomusta hyväksyttäväksi toisilla perusteilla. Ed. Talaan rauhoittamiseksi huomautan että asia oli työväenasiainvaliokunnassa jo toisessa lukemisessa loppuun käsitelty ja vasta sen jälkeen porvarillisten puolelta tehtiin ehdotus, että valiokunnan on pyydettävä lausunto valtiovarainvaliokunnalta. Meidän puoleltamme vastustettiin tuota ehdotusta, koska mielestämme lausunto olisi pitänyt pyytää jo ennen toisen lukemisen päättymistä, koska katsoimme että se ei voisi olla syynä valiokunnan mietinnön myöhästymiseen. Tästä huolimatta työväenasiainvaliokunnan porvarilliset jäsenet pitivät välttämättömänä saada tämän lausunnon ja kun lausunto saatiin, niin meidän puoleltamme ehdotettiin, koska valtiovarainvaliokunnan vähemmistön ehdotuksen mukaan on mahdollista että Suomen Pankin voittovaroista voidaan varoja tarkoitukseen myöntää, että valiokunnan olisi pitänyt muuttaa mietintö sellaiseksi, että tässä anottuun tarkoitukseen Suomen Pankin voittovaroja olisi ehdotettu käytettäväksi. Mutta ehdotustamme ei valiokunta hyväksynyt.

Ed. Talaan puhe epäonnistuneesta pommin räjähtämisestä, ei ole siis vähäistäkään vahingoittanut minua enempää kuin muitakaan vastalauseen tai anomusehdotuksen allekirjoittaneita. Sillä niinkuin jo olen maininnut, asia oli jo loppuun käsitelty valiokunnassa ja vastalausekin jo valmiina, kun valiokunnan porvarilliset jäsenet eivät suostuneet muuttamaan valiokunnan mietintöä sellaiseksi kuin valtiovarainvaliokunnan vähemmistön ehdotus olisi edellyttänyt. Tässä olisi hyvinkin paljon lausuttava yhtä ja toista sen johdosta, mitä täällä ed. Saalasti, Pykälä ja monet muut ovat lausuneet, mutta minä en tahdo eduskunnan aikaa tällä kertaa tähän käyttää, koska siihen tulee tilaisuus toisella kertaa, kun työttömien asia tulee toisen kerran tämän eduskunnan käsiteltäväksi.

Täällä on puolustettu valiokunnan mietinnön pontta, jonka mukaan näitä varoja saavat sellaiset eri yhdistykset, jotka työttömiä avustavat, ja on koetettu lohduttaa, ettei ole suinkaan työväenjärjestöjäkään jätetty anomusponnen ulkopuolelle. Mutta kyllä se niin on, että kun valiokunnan ponnessa ei ole mainittu, että edes osa näistä varoista olisi työväen ammattijärjestöille myönnettävä, niin eivät työväenjärjestöt tule penniäkään niistä saamaan, jos semmoinen ihme tapahtuisikin, että valtiolta noita varoja saataisiin. Ja jos tapahtuisi vielä toinen semmoinen ennenkuulumaton ihme, että niistä osa annettaisiin työväenjärjestöille, niin miten valvottaisiin, ettei näitä apurahoja jaettaissa tapahtuisi väärinkäytöksiä? Kuka esim. valvoisi sitä, ettei yksi ja sama avunanoja kääntyisi esim. kaupunkilähetyksen, pelastusarmeijan ja työväenammattijärjestön puoleen ja

ottaisi vastaan näiltä kaikilta avustusta? Olisin hyvin kiitollinen, jos te, hyvät herrat, jotka olette aina olleet muutenkin valmiit epäilemään, että tällaisia rahoja jaettaessa tapahtuisi väärinkäytöksiä, selittäisitte minulle tämän seikan, millä tavalla valvonta järjestettäisiin, ettei väärinkäytöksiä tapahtuisi. Meidän sosialidemokraattien ehdotus on tässä suhteessa selvä. Kun varat annetaan työväenjärjestöille, niin ne paremmin kykenevät valvomaan, ettei näitä apurahoja tultaisi väärin käyttämään.

Sitten täällä ovat useat puhujat puhuneet yksinomaan Helsingin työttömistä. Mutta ei näitä varoja ole tarkoitettu anottaviksi yksinomaan Helsingin työttömiä varten, vaan ympäri koko maan jaettaviksi, missä työttömyyttä ilmenee. Suomen ammattijärjestöllä, niinkuin täällä on lausuttu, on osastoja ympäri koko maan ja se siis kykenee varat jakamaan siellä, missä työttömyyttä suurimmin ilmenee.

Ed. T a l a s: Ed. Tokoin lausunto pakottaa minut vielä muutamiin sanoihin. Ed. Tokoi myönsi että minun tulkitsemiseni oli tavallaan oikea, sillä hän koetti ainoastaan väittää, että hänen ehdotuksensa ei ainakaan ehdottomasti tuohon tulkitsemiseen johda, joista sanoista siis näkyy, että hän tunnusti, että minun tulkitsemiseni oli hyvinkin mahdollinen. Ja minun täytyy sanoa, että minun tulkitsemiseni on ainoa mahdollinen, ainoa, joka pysyy todella siinä, mitä ed. Tokoi on kirjoittanut. Mitä hän suullisesti esittää, sillä tietysti ei voi olla merkitystä, niinkauvan kuin ponsi on kirjallisesti esitetty, eikä sitä ole muutettu. Mutta minun täytyy sanoa, että sen selityksen jälkeen, jonka ed. Tokoi antoi, minä tulin aivan varmaksi siinä mielipiteessäni, että tätä pontta ei voida täällä esittää äänestettäväksi. Ed. Tokoi nimittäin koetti väittää, että hän tällä ehdottaa eduskunnalle sellaisen ehdonalaisen päätöksen tekemistä, jommoinen olisi valtiopäiväjärjestyksen 63 §:n nojalla luvallinen. Nyt on kyllä totta että V. J. 63 §:ssä sallitaan ehdollisten päätösten tekemistä, mutta ainoastaan siinä tapauksessa, joka mainitaan 63 §:ssä, mikä kuuluu: »Jos eduskunta on ottanut tutkiaksensa asiaa, joka koskee määrärahan myöntämistä eduskunnan käytettävinä olevista varoista taikka valtiovarastoa koskevaa anomusta ennenkuin valtiovarainvaliokunta on antanut mietinnön valtion varoista ja tarpeista, on sellaisesta asiasta tehty päätös katsottava ehdolliseksi» j. n. e. Tässä tapauksessa on päätös kyllä ehdollinen, mutta missään muussa tapauksessa ei ehdollisia päätöksiä voida tehdä. Niinmuodoin tästäkin syystä ed. Tokoin ponsi on sitä laatua, että sitä ei voida minun vakaumukseni mukaan esittää äänestettäväksi.

Koska minulle nyt kerran tuli puheenvuoro, en tahdo laiminlyödä kuitata vähän parin muunkin puhujan lausuntoja. Minä annan mielelläni ed. Lindströmin vaatimuksesta sosialidemokraattiselle ryhmälle sen tunnustuksen, että se aina on ollut varsin valmis hallitusta moittimaan ja että se on siinä suhteessa usein tehtävänsä hyvinkin suorittanut. Mutta minussa juuri herätti huomiota se, että tällä kertaa viha porvareita kohtaan on niin ankara, että se saa heidän unohtamaan tämän tehtävänsä. Ed. Jalavan puolustuspuhe onnistui huonosti, hän ainoastaan vahvisti lausunnossaan sen, minkä minä jo olin lausunut, nim. että anomuksentekijät ja työväenasiainvaliokunnassa sosialidemokraattiset jäsenet olivat aivan samalla kannalla, kuin porvarilliset nyt ovat, aina siihen asti, kunnes valtiovarainvaliokunnassa toisenluontoinen ehdotus herätettiin. Minä olen muuten kyllä iloinen siitä, ettei ed. Railon ankara arvostelu tuosta ed. Jalavankin hyväksymästä ehdotuksesta häntä haavoittanut. Muutenhan sananlasku kyllä sanoo, että omat koirat purevat.

Ed. S a l m i: Pyydän puolestani kajota vähän Helsingin kaupunkilähetyksen työttömyysavustusta koskevaan toimintaan. Täällä on mielestäni eräiden oikeistopuhujain taholta suuresti liioiteltu sen merkitystä. Helsingin kaupunginvaltuusto on, niinkuin täällä on kuultu, tämän talven kuluessa myöntänyt tälle yhdistykselle 13,000 markkaa työttömäin avustamista varten, eritoten työttömäin naisten avustamista varten. Näillä varoilla pitää kaupunkilähetys yllä työlaitosta työttömiä naisia varten. Olen koettanut ottaa selvää tästä laitoksesta ja ne vähäiset tiedot, joita olen onnistunut saamaan, eivät suinkaan ole kehuvia. Palkkaa maksetaan näille naisille tavallisesti 25 penniä päivää kohti, poikkeustapauksissa voi palkka kohota 50 penniin päivältä. Ruokaa saavat työntekijät tosin laitokselta kahdesti päivässä, mutta kuuluu se olevan huonosti ravitsevaa, vaivaistaloruokaan verrattavaa. Sunnuntaisin ei anneta ensinkään ruokaa, työntekijät elätetään silloin pelkällä Jumalan sanalla. (Vasemmalta: Rakkaudella!) Muutoin alotetaan ja lopetetaan tässä laitoksessa työ rukouksella ja on jokaisen, jos mieli tässä laitoksessa olla, tähän toimitukseen osaa otettava, tunsipa siihen tarvetta tai ei. Asuntoa

ei laitokselta anneta kellekään, se on jokaisen työntekijän hankittava itse ja maksettava vuokra palkkarahoistaan. Asianlaita on kuitenkin se, että moiset palkkarahat eivät asunnonvuokraan riitä, vaan täytyy laitoksella työskenteleväin työntekijättärien kerjätä vuokrarahoja. Vaatteita, ravinnon lisää y. m. täytyy heidän myöskin kerjätä. Laitokselle otetaan työhön ainoastaan hyvin vanhoja naisia, nuorempia ei ollenkaan, niin on laitoksen johtajatar, erään kuukausia työttömänä olleen nuoremman naisen äskettäin laitokseen pyrkiessä ilmoittanut. Tekisi mieli tämän yhteydessä kysyä, eikö työttömyysavustusta olisi järjestettävä pakollisen työttömyyden tähden hätääkärsiville työkykyisille henkilöille eikä vanhuuden heikoille, joista kunnallinen köyhäin hoitolaitos on velvollinen huolta pitämään?

Mikäli tältä laitokselta on työttömille naisille koteihin työtä annettu, niin siitäkin on maksettu niin huonoa palkkaa, että eläminen sellaisella käy mahdottomaksi. Ed. Virkkunen on tämän asian täällä jo todennutkin mainitsemalla, että työntekijä parhaimmassa tapauksessa ansaitsee yhden markan päivässä. Jokainen ymmärtää, että tällaisella palkalla on mahdotonta Helsingissä elää; (Vasemmalta: Se on riistolaitos!) täytyy muuten ihmetellä tämän laitoksen huonoa kannattavaisuutta. Kaupunkilähetyksen sihteeri, jumaluusopintohtori B. H. Päivänsalo valittaen ilmoitti nim. n. s. työttömäin viikolla pitämässään saarnassa Johanneksen kirkossa, että viime joulu- ja tammikuun ajalla meni naisten työhön 8,000 markkaa. Laitoksen johtajatar ilmoitti laitoksella työskennelleen noin 40—50 naista kerrallaan. Siis jos rahat kaikki laitokseen käytettiin, teki valtuuston avustus noin 100 markkaa kutakin työntekijätärtä kohti kuukaudessa. Luulisi että työttömien naisten avustamiseksi olisi voitu paljon enemmän näillä rahoilla tehdä, olisi paljoa tehokkaammin näitä varoja voitu käyttää. Luulisi muuten, että moinen laitos kannattaisi hyvin itse itsensä. Työntekijäthän ovat siinä miltei ilmaisia ja käsityöt, joita he valmistavat, kuulutaan myytävän tavallisiin jopa tavallista korkeimpiin hintoihin. Mikäli puheenaoleva kaupunkilähetys on työttömille miehille työtä järjestänyt, on se siinäkin noudattanut sitä periaatetta, että palkat ovat poljettavat mahdollisimman alas. Halonhakkuusta maksetaan esim. kaupunkilähetyksen halkotarhassa Smk. 4: 50 syleltä samaan aikaan kuin yksityiset maksavat 6—8 markkaan syleltä. Moisia tietoja Helsingin kaupunkilähetyksestä saatuaan ei suinkaan tunne halua sille ja senkaltaisille yhdistyksille uskomaan nyt kysymyksessä olevien, mahdollisesti myönnettävien työttömyysavustusvarain jakamista. Päinvastoin täytyy olla aivan toista mieltä, kuin esim. ed. Virkkunen on täällä ollut, ja sanoa, että tällaiset yhdistykset ovat kokonaan kelvottomia työttömyysavustusta jakamaan. Näyttää miltei siltä, että nämä yhdistykset käyttävät työttömäin hätää hyväkseen koettamalla hyötyä työttömyydestä. Pidän mitä tärkeimpänä asiana, että varojen jakaminen jätetään Suomen ammattijärjestölle. Kannatan ed. Tokoin ehdotusta.

Ed. Kallio: Minä en aijo jatkaa suuresti tätä keskustelua, mutta olen kuitenkin kiinnittänyt erääsen puoleen huomioni tämän keskustelun kuluessa, josta muutamia sanoja pyydän sanoa.

Täällä on todettu, että työttömyys on yhteiskunnallinen ilmiö, ja siitä ovat olleet kaikki yksimielisiä, mutta toiselta puolen on se osoittautunut keskustelussa kunnalliseksi ilmiöksi, sillä se on kaikista tilastoista päättäen pysyväinen ja uusiutuva juuri kaupunkikunnissa. Tämän on tunnustanut myöskin ed. Tokoi, joka tässä ensimäisenä käytti puheenvuoroa ja sanoi nimenomaan, että kaupungeissa se on kaikkialla aivan tavallinen ilmiö ja löytyy sitä maaseudullakin varsinkin tehdaspaikoissa niiden keskuudessa, joilla ei ole maata itsellään viljeltävänä. Tämä puoli juuri minusta kiinnittää ehdottomasti huomiota siinä suhteessa, että kaupunkikunnat eivät ole täyttäneet tehtäväänsä siinä määrässä, kuin niitten olisi pitänyt. Tosiasia on, että maaseudulla paljon köyhemmissä oloissa maksetaan kunnallisia veroja 100 markan tuloa kohti kaksinkertaisessa määrässä siihen nähden mitä Helsingissä tahi muissa kaupungeissa. Silläkin paikkakunnalla, jolta minä olen, maksu veroäyriä kohti 100 markan tulosta vaihtelee 5—8 markkaan jopa on sivuuttanut 8:nkin markkaa erään kerran. Helsingissä 400 markan tulon ollessa veroäyrin perusteena liikkunee veroäyri noin 14—16 markan vaiheella. (Vasemmalta: 18 markkaa.) Vaikkapa se olisi kahdeksantoistakin, niin se on sittekin puolta vähempi 100 kohden kuin monessa maalaiskunnassa, ja ovathan toki kaupunkikunnat paljon voimakkaampia torjumaan tällaista hätää kuin maalaiskunnat, joitten kuitenkin pitää tulla tavallisina vuosina omin neuvoin toimeen. Minusta sellainen kunta kuin esim. Helsingin kunta, jossa tulo- ja menoarvio

liikkuu jo miljoonissa markoissa, voi uhrata ja sen tulee uhrata suurempia summia, kuin mitä täällä on mainittu (Vasemmalta: Niin pitäisi!) työttömyyden poistamiseksi, ja kuitenkaan ei ole lausunnoissa kohdistettu sanottavasti moitteen sanaa niitä kaupunkikuntia kohtaan, jotka tässä eivät ole voimakkaampaa toimintaa saaneet aikaan hädän lieventämiseksi. Suoranainen rahan antaminen ei ole tarkoituksenmukainen keino työttömyyden auttamiseksi. Siihen täytyy keksiä muunlaisia keinoja. Täällä on keskustelun kuluessa huomautettu siitä, että valtiolla on myöskin velvollisuuksia tässä suhteessa, ja että se onkin ennen pannut voimakkaammin toimeen monenkinlaisia hätäaputöitä. Hallituksen velvollisuudeksi tässä suhteessa täytyykin asettaa paljon. Kysymyksen kehitykseen nähden on laiminlyöntejä myös eduskunnalla, kuten täällä on huomautettu, kun se ei ole yrittänyt täydellä todella kiinnittämään tilatonta väestöä maahan. Tällaiset tilapäiset toimenpiteet eivät auta kuin hetken. Auttamiskeinoksi täytyy valita sellainen toimintamuoto, joka elättää vastaisuudessakin tekijänsä. Onhan nurinkurista sellainen yhteiskunnallinen toiminta, kun suot ja korvet vartovat kuokkaa ja täällä kädet herpoutuvat toimettomuudesta. Ikävä on kokea, ettei eduskuntakaan ole tässä tehnyt voitavaansa, ennen kaikkea vasemmisto, joka on kaksilla valtiopäivillä äänestänyt tilattoman väestön kysymyksen lepäämään yli vaalien. Asia on kyllä pulmallinen selvittää tällaisena hetkenä, kun hallitus ei ole tehtävänsä tasolla. Siltä lie turha odottaa parannuksia, vaikkakin voimakas yhteiskunnallinen hallituspolitiikka voisi tätä kysymystä pysyväisemmin järjestää tukemalla maaseudun taloudellista kehitystä. Työttömyyden syvin aihe on juuri kansan muutto maalta kaupunkiin, siis sieltä pois, jossa valmistetaan elantoaineita ja raaka-aineita. Täällä on moitittu maaseutua siitä, että sieltä täytyy ihmisten pakoutua työtä pakoon kaupunkiin, ja onhan luonnollista, että maaseutu ajan oloon kärsii sellaisesta järjestelmästä, kun se saa olla vain kaupungeille lastenkasvattajana, vieläpä työttömäin elättäjänä ja vanhusten vaalijana.

Minä en tahdo tätä keskustelua jatkaa. Minusta tällä kertaa täytyy, koskei pitemmälle tähtäävät toimenpiteet voi hetkellistä hätää poistaa, hyväksyä työväenasiainvaliokunnan mietintö. Mutta olen tahtonut kumminkin sanoa, että kaupungit tässä suhteessa voisivat tehdä enemmän ja niiden tulisi tehdä enemmän kuin ovat tehneet, etteivät odottaisi yhteiskunnan apua, koska köyhät maaseutukunnat koettavat selviytyä tässä suhteessa omin avuin.

Ed. J a l a v a: Ed. Talaalle minä pyydän huomauttaa vielä, että valtiovarainvaliokunnan asiana on tutkia, mistä mihinkin anottuun tarkoitukseen varat otetaan, eikä ole työväenasinvaliokunnan jäsenten asiana tutkia tätä, ja kun työväenasiainvaliokunnan meikäläiset jäsenet saivat tästä valtiovarainvaliokunnan vähemmistön mielipiteestä sen käsityksen, että voidaan tähän tarkoitukseen käyttää Suomen Pankin voittovaroja, niin me pidimme ja pidämme edelleenkin sen ehdotuksen parempana ja siksi me sitä kannatamme, eikä siinä ole mitään muita sivutarkoituksia, niinkuin ed. Talas ja muutamat muut ovat koettaneet väittää.

Ed. T o k o i: Koska ed. Talas vielä viimeisessä lausunnossaan on asettanut minun ehdotukseni epäilyksen alaiseksi, vieläpä epäilyksen alaiseksi senkin, voisiko eduskunta edes tehdä tällaista ehdollista päätöstä, niin minä pyydän viitata siihen, että eduskunta on muissakin asioissa, ei ainoastaan niissä, jotka 63 §:ssä mainitaan, tehnyt ehdollisia päätöksiä, eikä mielestäni valtiopäiväjärjestys sitä kiellä. Onpa tehty ehdollisia päätöksiä Suomen Pankin ohjesääntöönkin nähden ja erinäisiin toisiinkin lakiehdotuksiin nähden. Siltä varalta, että minun ehdotustani ei käsitettäisi oikein, pyydän täydennykseksi vielä ehdottaa, että eduskunta tekee nyt päätöksensä ehdollisesti siksi, kunnes pankkivaliokunta antaa asiasta mietintönsä, jolloin eduskunta asian lopullisesti päättää.

Ed. P ä r s s i n e n: En olisi suonut, että näin vakavassa asiassa syntyy keskustelua, missä paljo asiattomuutta esitetään. Kun ed. Tokoi piti hyvän ja vakuuttavan puhevuoronsa, niin ei olisi paljon puheita sen jälkeen enää tarvittu, vaan olisi voitu äänestää hänen ehdotuksensa puolesta. Mutta kun näin ei ole tapahtunut, vaan on täällä ihan jonninjoutaviin menty, jopa ed. Talas on aivan epäasiallisesti hyökännyt työväenasiainvaliokunnan sosialidemokraattien kimppuun, niin minä pidän oikeutenani työväenasiainvaliokunnan jäsenenä vastata hänelle, nimittäin kysyä häneltä, pitääkö ed. Talas sitä ihmistä ajattelevaisena, viisaana, joka, jos hän tehtyään jonkun ehdotuksen, kuulee paremman ehdotuksen, ei ota sitä parempaa ehdotusta vastaan? Jos me, joiden asiana ei ollut raha-

asioita tutkia, jos me saimme kuulla paremman ehdotuksen ja omistimme sen, emmekö silloin tehneet oikein? Minä katson ainakin, että ed. Talaan on hyvin vaikea vastata siihen että kun parempi ehdotus on tullut ja hän ei jaksa kulkea sen ehdotuksen perässä, niin kuka silloin on viisas ja harkitsevainen. Minä ainakin muutan käsitystäni aina, kun jotakin parempaa kuulen. Silloin luovun aina vanhemmasta huonommasta käsityksestäni. En tahtoisi koskaan tulla sellaiselle tasolle, että pysyisin kehityksessäni ja mielipiteissäni paikallani.

Täällä on tosiaan lausuttu ihan kevytmielisiä sanoja siitä että ei muka hätä ole suuri. Eikö muisteta, että tänä talvena on tullut ihmisiä mielenvikaisiksi työttömyydestä. Siellä hyvässä Pietarsaaressa, missä sitä erään ruotsalaisen edustajan mainitsemaa soppaa annettiin, tuli eräs perheen äiti mielisaraaksi. Kai silloin ei ole kaupungin hätäavustustoiminta ollut tyydyttävä. On tapauksia, että ihmiset ovat hätätilaan nääntyneinä tehneet itsemurhia. Työläisnaisia suurin joukoin sortuu prostitutsioniin ja tosiaankin työttömyyden seuraukset ovat hirvittävät. Mutta kapitalismihan tarvitsee työttömyyttä, se tarvitsee sitä, siitä se hyötyy ja sentähden se suosii sellaisia puoskaroimiskeinoja kuin ovat nämä kaupunkilähetykset ja pelastusarmeijat, jotka levittävät laastaria paiseen päälle, mutta eivät sitä paisetta tahdo leikata pois. Vai mitenkä muuten ed. af Forselles voi esimerkiksi kiittää semmoistakin hyväntekeväisyyslaitosta kuin on eräs työkoti Viipurissa, missä maksetaan koko päivän työstä työläisnaiselle 25 penniä päiväpalkkaa ja annetaan surkuteltavan huonoa ruokaa, joka vielä tietysti höystetään uskonnollisilla saarnoilla?

Ed. Railo: Tässä on tehty eräs väite, joka kaipaa hiukan koskettamista, nimittäin se että tämä valtiovarainvaliokunnan sosialistien ehdotus olisi tehty hyvin arkaillen valiokunnassa ja ettei sitä muka kai tarkoitettu päätökseksikään. Siihen tapaan ed. Talas viittaili. Ilmoitus siitä, että sitä heti alussa ehdotuksena ei tehty, on tosi, ja minä ymmärrän, miksi se totuus pusertaa ed. Talaan varpaita. Sen kautta onnistuttiin nimittäin nuorsuomalaisessa ryhmässä jollei saada aikaan pommiräjähdystä, niin sytyttää miina ainakin. Niin kauvan kun esityksemme ei ollut ehdotuksena, tunnusti ed. Pennanen että tämä olisi varmin keino, jos tahdotaan todella auttaa työttömiä. Tämä tapahtui ennenkuin ed. Talas ehti supattaa hänen korvaansa jotakin peräytymistä tästä asiasta ja minä ymmärrän että tämä asia sentähden koski ed. Talaaseen.

Mitä tulee siihen että tässä olisivat joutuneet jonkunlaiseen ristiriitaan työväenasiainvaliokunnan ja valtiovarainvaliokunnan sosialidemokraattiset jäsenet, niin se kai lienee hyvin pieni se ristiriita. Jos ed. Talas esimerkiksi ja muut haluavat katsoa tätä anomusehdotusta, joka alkujaan on tästä tehty, niin siellä sanotaan sivulla 7 että rahat olisivat annettava siten että ne tulisivat nopeasti ja tarkoituksenmukaisesti jaetuiksi. Nyt oli valtiovarainvaliokunnan asia harkita, millä tavalla ne tulevat nopeimmin jaetuiksi. Ja sen jälkeen kuin tuollainen nopea tie oli löydetty, ovat työväenasiainvaliokunnan sosialidemokraattiset jäsenet sanoneet että he olivat aikoneet ohjata käsittelyn valiokunnassa tuolle toiselle tolalle, mutta ed. Talaan ryhmän taholta se juuri estettiin.

Ed. Talas: Kohteliaisuus pakottaa minut kai vastaamaan ed. Pärssisen kysymykseen. Ja minä tahdon heti sanoa että minä aina iloitsen siitä kun ihmiset viisastuvat, ja kun edustajat viisastuvat, niin minä iloitsen kaksinkerroin. Mutta minä en pääse selvyyteen siitä, mitenkä anomuksentekijät ja työväenasiainvaliokunnan sosialidemokraattiset jäsenet saattoivat, vaikkapa paremman puutteessakin, yhtyä ehdotukseen, jossa »vastustettiin työväen asian parantamista» sillä sen valiokunnan ehdotus ed. Railon lausunnon mukaan teki.

Mitä tulee ed. Tokoin ehdotukseen sellaisena kuin hän sen nyt on muodostanut, niin en ainakaan ensi kuulemalta sitä voi täysin arvostella, eikähän se minun asiani olekaan. Mutta minusta tuntuu epäselvältä, mitä eduskunta oikeastaan päättäisi ehdotuksen mukaan. Eduskunta päättäisi että nämä varat ovat osoitettavat Suomen Pankin voittovaroista, mutta asia kuitenkin menisi pankkivaliokuntaan ja missä tarkoituksessa? Menisikö se siinä tarkoituksessa että pankkivaliokunnan tulisi osoittaa, löytyykö varoja vai että sen tulisi tulkita ohjesäännön 3:tta ja 5:ttä §:ää?

Ed. Gylling: Minä pyydän vain lyhyesti kannattaa ed. Tokoin täydennystä hänen esittämäänsä ponteen, vaikka minun mielestäni ponnen tarkoitus ilman tätä täydennystäkin on tässä suhteessa aivan selvä.

Ed. Pennanen: Ed. Railon lausunnon johdosta, jossa lausunnossaan hän muiden muassa mainitsi minunkin nimeni, pyydän

huomauttaa, että minä puolestani en ole kiinnittänyt suuria toiveita siihen alotteesen, joka eduskunnalle on jätetty työttömäin avustamista varten, enkä myöskään siihen mietintöön, jonka työväenasiainvaliokunta on alotteen johdosta valmistanut. Mitenkä suuret toiveet alotteentekijöillä itsellään ovat olleet asian onnistumisen suhteen, sitä minä en tiedä. Mutta hallituksen menettely eduskunnan viime valtiopäivillä tässä samallaisessa asiassa tekemän päätöksen suhteen, on mielestäni omansa osottamaan että sama hallitus voi yhtä kylmäkiskoisesti kohdella asiaa nytkin. Puolestani olen valmis vielä tunnustamaan että se ehdotus, jonka ed. Gylling valtiovarainvaliokunnassa teki, voisi kyllä olla omansa varmentamaan rahojen todellista saamista. Hallitus on jättänyt tämän vuoden rahasäännöstä pois kysymyksessä olevan erän samalla tavoin kuin se on jättänyt monta muuta meidän kulttuuritarpeitamme koskevaa erää. Näistä viimeksi mainituista on hallitus jättänyt eduskunnalle arm. esityksen n:o 7 ja ehdottanut että eduskunta paikkaisi hallituksen poistot lähes 3 miljoonalla markalla Suomen Pankin voittovaroista. Voihan otaksua että hallituksella ei olisi erikoisesti mitään sitä vastaan, jos eduskunta nyt myöntäisi tämän kyseessäolevan valtion menon myös Suomen Pankin voittovaroista. Siinä suhteessa rahojen saanti kyllä näyttäisi varmemmalta. Mutta asiassa on puolia, jotka vaikuttavat siihen, ettei ainakaan se toinen tarkoitusperä, jonka minä pitäisin tärkeämpänä, nimittäin asian jouduttaminen, ole niinkään varma. Minä voin kokonaan sivuuttaa asian periaatteellisen puolen, josta ed. Talas on jo huomauttanut. Mutta useat täällä annetut lausunnot viittaavat jo siihen, ettei ole ollenkaan takeita siitä että nyt vasemmiston taholta esitetty menettelytapa, nimittäin turvautuminen Suomen Pankin voittovaroihin, veisi asiaa sen joutuisammin eteenpäin kuin työväenasiainvaliokunnankaan ehdottama tapa ja toistan sen vielä, joutuisuus tämmöisessä, niinkuin täällä on sanottu, tilapäisessä ja satunnaisessa tapauksessa on pääasia. Minä siis en näe olevan syytä yhtyä vasemmiston taholta tehtyyn ehdotukseen jo tästäkään yksinkertaisesta syystä, että asiaa tuskin sillä saatetaan sen joutuisammin toteutetuksi.

Ed. Airola: Pyysin puheenvuoron sen ed. Talaan väitteen johdosta, että ehdollisia päätöksiä ei eduskunta voisi tehdä kuin ainoastaan niissä tapauksissa, jotka nimenomaan ovat mainitut V. J:n 63 §:ssä. Tähän ed. Tokoi jo on huomauttanut, että eduskunnan käytäntö aikaisemmin on ollut toisellainen, mainiten erään tapauksen. Minä voin täydentää hänen väitettään esittämällä erään toisen tapauksen viime valtiopäivien ajalta. Minulla on tässä viime valtiopäiväin asiakirjat ja luen sieltä pari kohtaa eduskuntapäätöksen 17 pykälästä: »Me olemme kirjelmässä vastakuluneen huhtikuun 24 päivältä anoneet että Keisarillinen Majesteetti armollisesti vahvistaisi ja noudatettavaksi julistaisi toisen asiasta vaihtoehtoisesti hyväksymistämme asetuksista». Toisessa kohdassa on Hänen Majesteetilleen lähetetyssä kirjelmässä kohta, joka kuuluu: »Siltä varalta että eduskunnan vuonna 1908 toisilla valtiopäivillä tekemä Suomen Pankin ohjesäännön 18 ja 19 §:n muuttamista koskeva päätös saisi armollisen vahvistuksen, ennenkuin edelläoleva ehdotus Teidän Majesteetillenne esitetään vahvistettavaksi, eduskunta alamaisesti anoo, että Teidän Keisarillinen Majesteettinne armossa suvaitsisi vahvistaa noudatettavaksi ja julkaista seuraavan eduskunnan vaihtopuolisesti hyväksymän asetuksen». Nähdään siis, että eduskunta on tehnyt ei ainoastaan ehdollisen päätöksen vaan ehdollisesti hyväksynyt kokonaisen asetusehdotuksen. Siis eduskunnan aikaisempi käytäntö osoittaa, että eduskunta ennemmin on omaksunut toisellaisen käsityksen valtiopäiväjärjestyksestä kuin minkä ed. Talas on täällä esittänyt, eikä eduskunnalla liene mitään syytä luopua aikaisemmasta käsityksestään.

Ed. Hänninen-Valpas: Keisarillisen Aleksanterin yliopiston eräät finanssioikeuden opettajat ovat merkinneet yleisellä otsikolla »statens inkomster», »valtion tulot» ylipäänsä valtion tuloja ja semmoisen yleisen otsikon alle merkinneet Suomen Pankin varoja erikoiseksi alaosastoksi. Sitä merkitystapaa käyttäen voitaisiin siis väittää, että Suomen Pankin varat kuuluvat myöskin valtion yleisiin varoihin. Työväenasiainvaliokunnan sosialistien vastalauseessa on sanat »valtion varoista» käytetty juuri tässä yleisessä merkityksessä. Kun ne on käytetty siinä merkityksessä, niin voisi eduskuntakin, vaikkakin hyväksyisi tuon vastalauseen ponnen, vielä lisäksi lähemmin määritellä, mistä valtiovarojen eri osastosta nuo rahat ovat otettavat.

Eräät puhujat ovat asettaneet epäilyksenalaiseksi, voisiko Suomen Pankin varoja käyttää tämmöiseen tarkoitukseen, ilman että siihen olisi hankittava hallitsijan vahvistus. Kyllä

voidaan käyttää ilman että se hankitaan. Sitä mieltä on m. m. finanssioikeuden entinen opettaja Langenskjöld luennoissaan. Toinen on asia, olisiko eduskunnan Suomen pankin voittovaroista myöntämät erät hallituksen kautta annettava eduskunnan määräämään tarkoitukseen tai ei.

Ed. Talas: Täällä mainittujen muutamien esimerkkien johdosta, joissa on huomautettu, että eduskunta on tehnyt ehdollisia päätöksiä, tahdon vaan huomauttaa, että nämä esimerkit eivät tähän tapaukseen ollenkaan sovellu, sillä niissä tapauksissa eduskunta ei ole jättänyt päätöstään riippuvaksi valiokunnan tekemästä päätöksestä niinkuin ed. Tokoi aikaisemmassa ehdotuksessaan oli tehnyt. Ed. Valpas-Hännisen advokatyyrin voin jättää sikseen, mutta sitä väärää ilmoitusta, että Langenskjöld olisi sillä kannalla, kuin ed. Valpas sanoi, en voi jättää sikseen. Ellen muista väärin niin Langenskjöld käyttää sanaa »disponera» »ständerna äga disponera öfver Finlands Banks vinstmedel», joka merkitsee sitä että itse päätökset varain käyttämisestä kyllä kuuluvat säädyille, nimittäin nykyään eduskunnalle, mutta sikäli kuin niitä käytetään johonkin valtiontarkoitukseen, niin vaaditaan hallitsijan vahvistus tämän valtiontarkoituksen toteuttamiseen.

Ed. Airola: Ed. Talaan viimeinen lausunto ei hänen asiaansa korjaa. Jos kerran eduskunta voi tehdä sellaisen ehdollisen päätöksen, jossa ehto on vastaisessa, hämärässä tulevaisuudessa oleva seikka, josta ei vielä tiedetä, tuleeko ehto koskaan toteutumaan vai eikö, niin kyllä kai silloin ehdollisen päätöksen ehtona voi olla myöskin tämän istuntokauden aikana tapahtuva seikka.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on työväenasiainvaliokunnan ehdotusta vastaan tehty erinäisiä muutosehdotuksia. Ed. Tokoin ehdotus on lopullisesti muodostettu seuraavaksi: että eduskunta päättäisi, sikäli kuin pankkivaliokunta katsoo sen Suomen Pankin ohjesäännön 3 ja 5 §:ien mukaan käyvän päinsä, myöntää Suomen Pankin voittovaroista vuodelta 1913 mahdollisimman pian 250,000 markkaa pakollisen työttömyyden takia hätää kärsimään joutuneitten avustamiseen ja että tuo summa annetaan Suomen Ammattijärjestölle jaettavaksi mainituille hätääkärsiville Suomen eri osissa; sekä että eduskunta tekee nyt päätöksensä ehdollisesti, siksi kunnes pankkivaliokunta antaa asiassa lausuntonsa, jolloin eduskunta asiasta lopullisesti päättää. Tätä täydennettyä ed. Tokoin ehdotusta on ed. Gylling kannattanut. Ed. Hjelt on uudistanut työväenasiainvaliokunnan mietintöön liittämänsä toisen vastalauseen ja sitä ehdotusta on ed. Hedberg kannattanut. Ed. Lindberg on ehdottanut työväenasiainvaliokunnan ehdottamaan ponteen sellaisen muutoksen että siitä poistettaisiin sana »avustuksina» suomalaisessa tekstissä. Ruotsalaisessa tekstissä olisi poistettava vastaavat sanat »såsom understöd» sekä sen lisäksi sana »de», ja muutettava sana »organisationerna» sanaksi »organisationer». Ed. Lindbergin ehdotusta ei ole kannatettu.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Äänestyksesssä noudatettavaan menettelyyn nähden on ensiksikin huomattava, että ed. Lindbergin ehdotus, jota ei ole kannatettu, ei tule äänestyksen alaiseksi. Toisista ehdotuksista lienee ed. Tokoin ja ed. Hjeltin tekemien ehdotuksien välillä äänestämällä haettava vastaesitys työväensaiainvaliokunnan mietinnössä olevalle ehdotukselle; ja lienee siis äänestettävä siten, että äänestetään ensin ed. Hjeltin ja ed. Tokoin ehdotusten välillä ja sitten työväenasiainvaliokunnan mietinnön ja edellisessä äänestyksessä voittaneen ehdotuksen välillä.

Tällainen menettely hyväksytään.

Äänestykset ja päätös:

1) Äänestys ed. Hjeltin ja ed. Tokoin ehdotusten välillä.

Joka vastaesitykseksi valiokunnan mietintöä vastaan hyväksyy ed. Hjeltin ehdotuksen, äänestää »jaa»; jos »ei» voittaa on vastaesitykseksi hyväksytty ed. Tokoin ehdotus.

Äänestyksessä annetaan 92 jaa- ja 95 ei-ääntä. Ed. Hjeltin ehdotus siis on hylätty ja ed. Tokoin ehdotus on hyväksytty vastaesitykseksi valiokunnan mietinnössä olevalle ehdotukselle.

2) Äänestys valiokunnan mietinnön ja ed. Tokoin ehdotuksen välillä.

Joka hyväksyy valiokunnan mietinnön, äänestää »jaa»; jos »ei» voittaa, on ed. Tokoin ehdotus hyväksytty.

Äänestyksessä annetaan 102 jaa- ja 85 ei-ääntä. Ed. Tokoinkin ehdotus siis on hylätty ja valiokunnan mietintö on hyväksytty.

2) Eduskunnan puhemiehen kieltäytymisen johdosta valiokuntaan lähettämistä varten esittämästä ed. Pärssisen y. m. eduskuntaesitystä, joka sisältää ehdotuksen asetukseksi kätilöistä ja kätilötoimen järjestämisestä maassa,

valmistettu perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 2 esitellään, ja lausuu sen tehdessään

P u h e m i e s: Tämä mietintö, jossa olevaa lausuntoa valtiopäiväjärjestyksen 69 §:n mukaan on noudatettava, esitellään eduskunnalle tiedoksi. Perustuslakivaliokunta lausuu, että edustajain Pärssisen y. m. puheenaolevan eduskuntaesityksen käsiteltäväksi ottaminen olisi perustuslakia vastaan.

3) Kertomus Suomen Postisäästöpankin tilasta ja hoidosta vuonna 1912

esitellään ja pannaan puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti pöydälle ensi perjantaina pidettävään täysi-istuntoon.

4) Kertomus Suomalaisen kirjallisuuden edistämiseksi myönnetyn määrärahan käyttämistä varten asetetun toimikunnan toiminnasta

esitellään ja pannaan niinikään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti pöydälle ensi perjantain täysi-istuntoon.

Pöydällepanot:

5) Määrärahan myöntämistä matka-apurahoiksi kotitalous- y. m. koulujen opettajattarille tarkoittavan anomusehdotuksen johdosta

laadittu sivistysvaliokunnan mietintö n:o 1 esitellään ja pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti ensi perjantain täysi-istuntoon.

6) 1912 vuoden valtiopäivillä lepäämään jätetyistä ehdotuksista asetukseksi pientiloista ja asetukseksi Suomen maalaisväestön asutusrahastosta

valmistettu maatalousvaliokunnan mietintö n:o 1 esitellään ja pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti ensi perjantain täysi-istuntoon.

7) 1911 vuoden vältiopäivillä lepäämään jätetyistä ehdotuksista asetukseksi pientiloista ja asetukseksi Suomen maalaisväestön asutusrahastosta

niitä valmistelevasti käsiteltäessä laadittu maatalousvaliokunnan mietintö n:o 2 esitellään ja pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti ensi perjantain täysi-istuntoon.

8) Apurahan myöntämistä Helsingin palvelijatarkodille koskevan anomuksen johdosta

valmistettu työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 2 esitellään ja pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti ensi perjantain täysi-istuntoon.

9) Välikysymys, joka koskee eduskunnan 1908 vuoden toisilla valtiopäivillä anomia toimenpiteitä n. k. sukuoikeustilojen asukkaiden oikeudellisen aseman järjestämiseksi,

ja jonka tekemiseen ed. Retulainen on pyytänyt eduskunnan suostumusta, esitellään.

Mainittu välikysymys, jonka sihteeri lukee, on näin kuuluva:

Suomen Eduskunnalle.

Se oikeudellinen poikkeusasema, jossa Jokkis Gods Aktiebolagin omistamiin Jokioisten ja Kartanonkylän kartanoihin kuuluvat n. k. sukuoikeustilat (bördsrättshemman) Hämeen läänin Jokioisten y. m. pitäjissä ovat, on jo useita kertoja kiinnittänyt kansanedustuksen huomiota. Tämä asema johtuu kahdesta Kuninkaallisesta tuomiosta 4 päivältä helmikuuta 1782 ja 24 päivältä elokuuta 1784, joista jälkimäisessä on selitetty, että koska asukkaat eivät olleet voittaneet sitä perintöoikeutta, jonka he olivat väittäneet itsellään olevan niihin tiloihin, joiden joko rälssitaikka rälssiveroluonnosta riita talonpoikain ja veronantajain välillä oli ollut, ja tilat niinmuodoin olivat rälssiluontoisiksi selitetyt, vaikkakin ehdoilla, että asukkailla oli hallintaoikeus, kunhan suorittivat tilain ulosteot, niin ei tämä hallintaoikeus ulottunut pitemmälle kuin niihin pelto-, niitty-, haka- ja muun viljellyn maan tiluksiin, joita asukkaat verojen määräämisen aikana

todellisuudessa olivat käyttäneet, ynnä metsänhakkuuseen kotitarpeeksi ja laidunoikeuteen takamailla, jota vastoin rälssin omistaja saisi esteettä käyttää ja laillisesti hoitaa tilojen kaikkea muuta omaisuutta; ja on sen parantamisesta tehty anomusehdotuksia, 1872 vuoden valtiopäivillä pappissäädyssä, jolloin asia kuitenkin riittävän selvityksen puutteessa raukesi ja 1897 vuoden valtiopäivillä sekä sanotussa että talonpoikaissäädyssä, jolloin se kolmen säädyn päätöksen kautta hyljättiin.

Vuoden 1908 toisilla valtiopäivillä tehdyn anomuksen johdosta päätti Eduskunta, huomautettuaan miten se asema, jossa puheenaolevat sukuoikeustilat ovat, on epäselvä ja niiden viljelyksen edistymiselle epäedullinen, ja mitenkä sen vuoksi ja muistakin syistä, m. m. suunniteltua verotusjärjestelmää silmällä pitäen on tarpeen, että tilain oikeussuhteet tulevat mikäli mahdollista tarkoin selvitetyiksi ja ehkä tarpeellisten, niihin sovellettujen lainsäädäntötointen kautta järjestetyiksi säännölliselle kannalle, anoa Keisarilliselta Majesteetilta,

> että Hallitus tutkimuksen kautta hankkisi selvityksen niin sanottujen sukuoikeustilain asukasten asemasta, sekä että siitä ehkä aiheutuvat lakiehdotukset sanottujen tilain oikeudellisen aseman uudestaan järjestämiseksi annettaisiin Eduskunnan hyväksyttäviksi.

Tätä anomusta ei Hallitus ole vielä käsitellyt. Nyt ovat olot sanotuilla tiloilla kuitenkin kehittyneet sellaisiksi, että pikainen ryhtyminen Eduskunnan anomiin toimenpiteisiin on välttämätöntä, jos mieli lainkaan saada anomuksen tarkotusta toteutetuksi. Suurimman osan Jokkis Gods Aktiebolagin osakkeita siirryttyä toisiin käsiin, on nimittäin yhtiön puolelta ryhdytty toimiin, jotka riistävät sukuoikeustilain omistajilta osan niistäkin oikeuksista, joita tähän saakka on katsottu heille kuluuvan, ja epätietoista on voivatko he, edellämainitun epäselvyyden vuoksi oikeussuhteissa, tuomioistuinten kautta tätä supistusta estää.

Ensinnäkin on Jokkis Gods Aktiebolag vuokrannut, ilman että sukutilallisia olisi kuultu taikka he siihen suostuneet, metsästysoikeuden niissä metsissä, jotka 1 päivänä huhtikuuta 1852 vahvistetun isonjaonjärjestelyn kautta ovat jaetut sukutilanomistajien kotitarvemetsiksi, ja on tuo metsästysoikeus Kihlakunnanoikeudessa, jonka päätöksistä asiassa kuitenkin on valitettu Keis. Turun Hovioikeuteen, kiinnitetty sukuoikeustiloihin.

Toiseksi on sanottu osakeyhtiö ilman muuta ryhtynyt kaatamaan ja poiskuljettamaan metsää Ypäjän pitäjän Palikkalan kylässä sijaitsevasta, ennenmainitun isonjaonjärjestelyn mukaan Pietilän ja Nissilän sukuoikeustiloille jaetusta metsästä, vaikka käytäntö ennen on ollut sellainen, että sukuoikeustilain omistajat ovat itse saaneet metsänsä myydä, jos kohtakin vain päätilan omistajille tai keille he ovat luvan antaneet; ja vaikka ilmeisesti, kun hakkuu on tapahtunut aina 7 tuumaan saakka, myöskin metsännautinto kotitarpeeksi on käynyt vaaranalaiseksi. Suojellakseen oikeuttaan hakivat talolliset Joose Pietilä ja Kustaa Nissilä hakkuukieltoa Hämeen läänin kuvernööriltä, joka sellaisen väliaikaisesti myönsikin viime kuluneen tammikuun 24 päivänä, ja pantiin tämä kielto sittemmin toimeen. Se peruutettiin kuitenkin jo muutaman päivän kuluttua. Sillä sittenkun Jokkis Gods Aktiebolag oli antanut hakemuksesta vaaditun selityksen, liittäen siihen pätevän takuun siitä vahingosta ja niistä kuluista, mitkä se voisi joutua hakijoille maksamaan, on Kuvernööri päätöksellä tammikuun 31 päivältä, huomioonottamalla jätetyn takuun, katsonut oikeaksi peruuttaa äskenmainitun kiellon ja hyljätä hakijain vaatimukset — päätös, joka tuntuu sitäkin omituisemmalta, kun sukuoikeustilallisten oikeus joka tapauksessa on riitainen, ja saattaa ennakkopäätöksenä tulla lukuisain maanviljelijäin korvaamattomaksi etujen loukkaukseksi. Kun sukuoikeustilalliset, uskoen että heille heidän mielestään laillisesti erotetut metsät ovat heidän yksinään hallittavia ja nautittavia, ovat hoitaneet niitä parhaan kykynsä mukaan, vieläpä useat ostaneetkin metsää, omien metsiensä säästämiseksi, ei heille luonnollisestikaan ole yhdentekevää, saavatko he näitä metsiä edelleen koskemattomina nauttia, vai täytyykö heidän tyytyä ottamaan vahingonkorvausta metsän nykyisen arvon mukaan. Jokkis Gods Aktiebolagin toimenpiteet ovat tosin kohdanneet, kuten mainittu, vain paria sukuoikeustilaa, mutta ei ole epäilemistäkään, ettei sama toimenpide tulisi vähitellen kohtaamaan kaikkia muitakin, jos ja sittenkun ne pitkälliset oikeuden käynnit, jotka kerrotusta metsänhakkuusta syntynevät, tulisivat päättymään Jokkis Gods Aktiebolagin voitoksi mahdollisesti jo sitä ennenkin.

Ne toimenpiteet, joihin Jokkis Gods Aktiebolagin puolelta on ryhdytty, eivät kohdistu ainoastaan sukuoikeustilallisiin itseensä — yhteensä noin 45:een — vaan myös näillä tiloilla asuviin torppareihin ja mäkitupalaisiin, joita yhteensä on 359 perhettä. Sanotun yhtiön puolelta on

nimittäin ryhdytty häätämään Jokioisten pitäjän Minkiön kylässä, talollisen Olof Inkilän maalla asuvaa mäkitupalaista Antti Inkistä, ilman mainitun Inkilän suostumusta, todennäköisesti myöskin siksi, että saataisiin ennakkotapaus, jonka nojalla sukuoikeustilallisten oikeutta tässä kohden voitaisiin rajoittaa.

Näin ollen rohkenen kunnioittaen anoa Eduskunnan suostumusta saada asianomaiselle Senaatin jäsenelle vastattavaksi esittää kysymyksen:

> Onko Hallituksella tiedossaan se uusi asiaintila, joka n. k. sukuoikeustiloihin nähden edelläkerrotulla tavalla on syntynyt ja mihin toimiin se, silmälläpitäen Eduskunnan anomusta vuoden 1908 toisilla valtiopäivillä, aikoo sen johdosta ryhtyä?

Helsingissä, maaliskuun 2 p:nä 1914.

Alfred Retulainen.

Asia pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti ensi perjantaina pidettävään täysi-istuntoon.

Seuraava täysi-istunto on ensi perjantaina k:lo 6 i. p.

Täysi-istunto päättyy k:lo 12,07 yöllä.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Iivar Ahava.

19. Perjantaina 6 p. maaliskuuta

k:lo 6 i. p.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia:

Esitellään:

Siv.

1) Ed. Retulaisen viime istunnossa pöydällepantu välikysymys, joka koskee eduskunnan 1908 vuoden toisilla valtiopäivillä anomia toimenpiteitä n. k. sukuoikeustilojen asukkaitten oikeudellisen aseman järjestämiseksi 294

2) Kertomus Suomen postisäästöpankin tilasta ja hoidosta vuonna 1912, joka viime istunnossa pantiin pöydälle 295

3) Suomalaisen kirjallisuuden edistämiseksi myönnetyn määrärahan käyttämistä varten asetetun toimikunnan toiminnasta annettu kertomus, joka viime istunnossa pantiin pöydälle ..... »

Ainoa käsittely:

4) Määrärahan myöntämistä matka-apurahoiksi kotilatous- y. m. koulujen opettajattarille tarkoittava anomusehdotus .... »

Asiakirjat: Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 1; ed. Iida Yrjö-Koskisen y. m. anomusehdotus n:o 14.

5) Apurahan myöntämistä Helsingin palvelijataryhdisdykselle koskeva anomusehdotus ..... »

Asiakirjat: Työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 2; ed. Sillanpään ja Pärssisen anomusehdotus n:o 21.

Ensimäinen käsittely:

6) Vuoden 1912 valtiopäivillä lepäämään jätetty ehdotus asetukseksi pientiloista ja asetukseksi Suomen maalaisväestön asutusrahastosta ..... »

Siv.

Asiakirjat: Maatalousvaliokunnan mietintö n:o 1; eduskuntaesitys n:o 1, sisältävä mainitun ehdotuksen.

7) Vuoden 1911 valtiopäivillä lepäämään jätetty ehdotus asetukseksi pientiloista ja asetukseksi Suomen maalaisväestön asutusrahastosta 314

Asiakirjat: Maatalousvaliokunnan mietintö n:o 2; eduskuntaesitys n:o 2, sisältävä mainitun ehdotuksen.

Pöydällepanoa varten esitellään:

8) Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 2 anomusehdotuksen johdosta, joka tarkoittaa kotitalousopetuksen avustamiseksi myönnetyn määrärahan korottamista ..... »

9) Maatalousvaliokunnan mietintö n:o 3 anomusehdotuksen johdosta, joka koskee valtiolainan ottamista »Suomen maalaisväestön asutusrahaston» vahvistamiseksi .. 315

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi ed. Tokoi, Ahmavaara, Brander, Gädda, Häyrynen, Inborr, Lehtonen, Malmivaara, Mäkelin, Mustasilta, Arvid Neovius, E. Saari, Takolander, Tanttu ja E. S. Yrjö-Koskinen.

Ilmoitusasiat:

Vapautusta valtiopäivätoimista myönnetään ed. Arvid Neoviukselle sairauden vuoksi lääkärintodistuksen nojalla toistaiseksi ja ed. E. S. Yrjö-Koskiselle niinikään sairauden tähden tämän päivän täysi-istunnosta, sekä perheessä sat-

tuneen sairauden tähden ed. Mustasillalle tämän päivän istunnosta ja ed. Lehtoselle tästä päivästä ensi maanantaihin saakka. Yksityisten asiain tähden myönnetään vapautusta ed. Kilpeläiselle tämän istunnon loppuosasta, ed. Hallsténille tämän istunnon loppuosasta alkaen huomispäivän loppuun, ed. Tokoille täksi ja huomispäiväksi, ed. E. Saarelle tästä päivästä alkaen ensi tiistaiaamuun saakka, ed. Turuselle ensi lauvantai-iltapäivästä alkaen ensi tiistaiaamuun, ed. Kiurulle huomisaamusta ensi keskiviikkoiltaan ja ed. Cornérille ensi tiistaiksi ja keskiviikoksi.

Maatalousvaliokunnan lisäjäsenet.

Puhemies: Eduskunnan valitsijamiehiltä on tullut maatalousvaliokunnan lisäjäsenten vaalista kirjelmä, jonka sihteeri lukee.

Sihteeri lukee:

Suomen Eduskunnalle.

Suomen Eduskunnan valitsijamiehet saattavat täten kunnioittaen Eduskunnan tietoon tuloksen tänään toimittamastaan maatalousvaliokunnan lisäjäsenten ja varajäsenten vaalista.

Vaalia varten oli määräajan kuluessa jätetty kaikkiaan neljä eri ehdokaslistaa, jotka kaikki täyttivät vaalijärjestyksen määräämät ehdot. Kun vaalin tulos oli laskettu, huomattiin sanottuun valiokuntaan valituiksi tulleen:

jäseniksi:

Hiidenheimo	listalta	n:o	1
Pullinen	»	»	»
Leivo	»	»	2
Hjulgrén	»	»	»
Tossavainen	»	»	»
Kääriäinen	»	»	»
Strömberg	»	»	3
Kiuru	»	»	4
Tanttu	»	»	»

varajäseniksi:

Wänniä	listalta	n:o	1
Tolonen	»	»	2
Oksman	»	»	»
Tåg	»	»	3
Pehkonen	»	»	4

Kun ed. Leivo, Hjulgrén, Tossavainen ja Strömberg, jotka ennen olivat olleet maatalousvaliokunnan varajäseninä, nyt olivat tulleet valituiksi varsinaisiksi jäseniksi samaan valiokuntaan, oli neljä varajäsenen paikkaa valiokunnassa joutunut avoimiksi. Valitsijamiehet täyttivät sanotut paikat yksimielisesti valitsemalla valiokuntaan varajäseniksi ed. Leivon, Hjulgrénin ja Tossavaisen tilalle ed. Mustasillan, Käkelän ja Kujalan sekä ed. Strömbergin tilalle ed. Lindbergin.

Helsingissä, maaliskuun 4 päivänä 1914.

Suomen Eduskunnan valitsijamiesten puolesta:

A. Listo.

Tulliasiainvaliokunnan puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja.

Puhemies: Ilmoitetaan, että tulliasiainvaliokuntaan on valittu puheenjohtajaksi ed. Tanner ja varapuheenjohtajaksi ed. Arokallio.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Välikysymys, joka koskee eduskunnan 1908 vuoden toisilla valtiopäivillä anomia toimenpiteitä n. k. sukuoikeustilojen asukkaiden oikeudellisen aseman järjestämiseksi,

ja jonka tekemiseen ed. Retulainen on pyytänyt eduskunnan suostumusta esitellään; ja lausuu sen tehdessään

Puhemies: V. J:n mukaan on asiasta, joka viime täysi-istunnossa pantiin pöydälle, tällä kertaa ilman keskustelua vain äänestettävä.

Äänestys ja päätös:

Joka sallii välikysymyksen tehtäväksi äänestää »jaa»; jos »ei» voittaa on se evätty.

Äänestyksessä ovat jaa-äänet voitolla.

Puhemies: Eduskunta on siis päättänyt sallia, että välikysymys esitetään.

2) Kertomus Suomen Postisäästöpankin tilasta ja hoidosta vuonna 1912,

joka viime istunnossa pantiin pöydälle, esitellään ja ilmoittaa puhemies, että puhemiesneuvosto ehdottaa kertomuksen lähetettäväksi pankkivaliokuntaan.

Puheenvuoroa ei kukaan halua käyttää ja eduskunta päättää lähettää asian pankkivaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi.

3) Suomalaisen kirjallisuuden edistämiseksi myönnetyn määrärahan käyttämistä varten asetetun toimikunnan toiminnasta annettu kertomus,

joka viime istunnossa pantiin pöydälle, esitellään, minkä jälkeen puhemies ilmoittaa, että puhemiesneuvosto ehdottaa kertomuksen lähetettäväksi valtiovarainvaliokuntaan.

Kestomus lähetetään keskustelutta valtiovarainvaliokuntaan.

4) Määrärahan myöntämistä matka-apurahoiksi kotitalous-, keitto- ja emäntäkoulujen opettajattarille

tarkoittavaa ed. Iida Yrjö-Koskisen y. m. anomusehdotusta n:o 14 valmistelevasti käsiteltäessä laadittu sivistysvaliokunnan mietintö n:o 1, joka viime täysi-istunnossa pantiin pöydälle tähän täysi-istuntoon, esitellään ainoaan käsittelyyn.

Puhemies: Valiokunnan ehdotus on 2 sivulla. Haluaako kukaan puheenvuoroa? Jollei, niin eduskunta hyväksynee valiokunnan ehdotuksen?

Valiokunnan ehdotus hyväksytään.

Puhemies: Tämä päätös on kuitenkin valtiopäiväjärjestyksen 63 §:n mukaan katsottava ehdolliseksi; ja lopullinen päätös asiasta on tehtävä käsiteltäessä valtiovarainvaliokunnan mietintöä valtion varoista ja tarpeista.

5) Apurahan myöntämistä Helsingin palvelijataryhdistykselle

koskevaa, ed. Sillanpään ja Pärssisen anomusehdotusta n:o 21 valmistelevasti käsiteltäessä laadittu työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 2, joka viime täysi-istunnossa pantiin pöydälle tähän istuntoon, esitellään ainoaan käsittelyyn.

Puhemies: Työväenasiainvaliokunnan ehdotus on tehty ponnessa sivulla 2. Jollei kukaan halua puheenvuoroa, niin eduskunta hyväksynee työväenasiainvaliokunnan ehdotuksen?

Valiokunnan ehdotus hyväksytään.

Puhemies: Tämäkin päätös on kuitenkin ehdollinen niinkuin Valtiopäiväjärjestyksen 63 §:ssä säädetään.

6) 1912 vuoden valtiopäivillä lepäämään jätetyistä ehdotuksista asetukseksi pientiloista ja asetukseksi Suomen maalaisväestön asutusrahastosta

valmistettu maatalousvaliokunnan mietintö n:o 1, joka viime täysi-istunnossa pantiin pöydälle tähän istuntoon, esitellään asian ensimäistä käsittelyä varten.

Keskustelu:

Ed. Mäki: Tästä asiasta on jo kyllä paljon puhuttu ja saattaa olla uhkarohkeata, että tässä enää mielipiteitään esittää, sillä kun tämä asia maatalousvaliokunnassa oli yleiskeskustelun alaisena, käytti sellainen huomattava henkilö kuin ed. Saalasti hyvin murhaavan puheenvuoron, jossa hän selitti, että kaikki mitä asiassa esitetään ovat vanhoja fraaseja, ja hän saattaa täällä eduskunnassa tehdä samanlaisen yllätyksen. Mutta kun kuitenkin minun mielestäni valiokunta on tätä asiaa käsitellyt niin härkäpäisesti, että minun on elävästi muistunut mieleeni se aika eduskunnassa, jolloin oli onnellinen tilaisuus maatalousvaliokunnalla saada käsiteltäväkseen sonnien laitumelle laskemista koskeva asia, niin arvelen, että jokin samanluontoinen alote olisi nytkin ollut omansa ehkä jäähdyttämään meidän porvarillisten kiihkoa tämän asian ajamisessa. Siellä maatalousvaliokunnassa on tällä kertaa ollut eräs huomattava uusi voima, suomettarelainen juristitohtori, ed. Tulenheimo ja hän siellä on johtanut porvarillista tanssia. Ja minun täytyy hänen kunniaksensa mainita, että hän on aika nokkela juristi, sillä yhdellä minuutilla hän saattaa väittää jostakin asiasta yhtä ja heti samassa hengenvedossa tahi silmänrä-

päyksessä taas selittää sen sisältävän aivan toista, joten minä olen tullut siihen käsitykseen että juristeille ei näytä olevan mikään mahdotonta. Väitteeni tueksi minä voin siinä suhteessa osottaa täältä valiokunnan mietinnöstä jonkun todisteen. Täällä valiokunnan mietintöön sisältyvässä ensimäisessä asetusehdotuksessa on 18 §, jossa sanotaan: »Osakkaalla ei ole oikeutta saada osuuttansa yhteisestä metsämaasta eikä muusta yhteisomaisuudesta jaon kautta murretuksi senkään jälkeen kuin 2 luvussa säädetyt pientilan omistus- ja käyttöoikeutta koskevat rajoitukset ovat lakanneet voimassa olemasta.» Nyt ed. Tulenheimo, kun meidän taholtamme huomautettiin, että tämä pykälä jää ristiriitaan näiden nyt maatalousvaliokunnan mietinnössä olevien pykälää koskevien perustelujen kanssa, selitti, että niin ei voi olla. Mutta minä pyydän jokaiselle eduskunnan jäsenelle muistuttaa maatalousvaliokunnan vuoden 1912 valtiopäivillä tätä asiaa koskevan asian esillä ollessa, tämän nyt mainitsemani pykälän perusteluista. Vuoden 1912 valtiopäivien maatalousvaliokunnan mietinnön perusteluissa sivulla 3 sanotaan: »Näistä rajoituksista tulisi yhteismetsää koskevan olla pysyväinen, koska hyvin järjestetty ja menestyksellinen metsätalous yleensä edellyttää verrattain pitkiä ajanjaksoja ja järjestelmällisesti jatkuvaa toimintaa». Silloin oli maatalousvaliokunnassa aivan jokainen sitä mieltä, että pykälän sananmuoto sellaisenaan tietää sitä, että yhteismetsää koskevat rajoitukset tulisivat olemaan voimassa, vaikka laina olisi jo poismaksettu, ja että, vaikka nämä erikoissäännökset, jotka tähän lakiin asetetaan, muutoin kumoutuisivat, yhteismetsää ja muuta yhteisomaisuutta koskevat tulisivat olemaan pysyväisesti voimassa. Nyt esittämissäni perusteluissakin saa tämä mielipide minusta tukea ja täällä eduskunnassa on minun tietääkseni paljon silloisia jäseniä ja heillä kai oli silloin jokaisella se käsitys, että tämä yhteisomaisuutta koskeva kohta tulisi olemaan pysyväistä laatua. Nyt kuitenkin maatalousvaliokunnan mietinnössä selitetään tätä aivan toisella tapaa, vaikka pykälä on pysynyt sanamuodoltaan aivan samallaisena. Nyt selitetään, että rajoitukset yhteisomaisuuteen nähden tulevat lakkamaan, niin pian kuin kaikki osakkaat jotka ovat yhteisestä tilasta erille murretut, ovat maksaneet valtiolainansa pois, jolloin heitä eivät enää sido näiden asetuksien rajoittavat määräykset, vaan he pääsevät silloin yleisten yhteisomaisuutta koskevien säännösten alaisiksi. Siis tällä tavalla voivat herrat juristitohtorit selittää yhtä pykälää: yhtenä vuonna selittävät juristit sitä yhdellä tavalla, toisena toisella. Ja kun nyt on näin asianlaita, niin tulee tähän lakiehdotukseen ehdottomasti suuria ristiriitaisuuksia ja mahdollisuus tulkita sitä puoleen tai toiseen.

Muutenkin tämä asetus on perin huono, sekä perin vahingollinen, sillä tämän asetuksen puitteisiin on suljettu myöskin torppariluokka, t o r p p a r i l u o k k a, jolle porvariston taholtakin on luvattu suurta vapautta — ainakin joskus — joka täällä eduskuntatoiminnassa kyllä on supistunut hyvin vähiin. Osa tästä torppariluokasta, joka nyt vapautettaisiin maanomistajain mielivallasta, siirrettäisiin tämän kanatarhapolitiikan puitteisiin siten, että he joutuisivat — jos käyttäisin verrannollista kieltä — sateesta räystäsvuotoon. Heille ei tahdota suoda vapautta, vaikka heitä nyt suurella touhulla sanotaan ajettavan vapaaksi. Tämä kysymys, joka on porvaristolle a ja o, tämä on se kysymys, johon valtioneuvos Danielson-Kalmari viittasi adressipuheessaan: tämän kautta — tämän tilattoman väestön asuttamisen kautta — sanotte te, me kohotamme kansan pohjakerrosten taloudellista tilaa. Nyt meillä on nähtävinämme tämä asetus ja porvaristo valiokunnassa on sen ajanut lävitse aivan samallaisena, kuin se vuoden 1912 valtiopäivilläkin tuli hyväksytyksi, vaikkakin se silloin jäi lepäämään. Sanamuodoltaan aivan samallaisena on porvaristo sen nyt hyväksynyt, ei pilkkuakaan ole uskallettu lisätä eikä pois jättää, sillä herra Tulenheimo juristina selitti vasemmistolle, että jos pilkkukin lisättäisiin tai poistettaisiin, te saatatte äänestää sen yli vaalien. Siis vaikkapa asetusehdotuksissa olisi minkälaisia ristiriitaisuuksia tahansa, minkä porvaristokin hyvin ymmärsi, kun nyt perusteluissa esim. 18 §:ään nähden selitetään asia toisella tavalla kuin maatalousvaliokunta vuoden 1912 valtiopäivillä on selittanyt, niin siitä huolimatta ei ole asetusehdotuksessa ryhdytty minkäänlaisia korjauksia tekemään.

Kun tämä asia nyt lähetetään suureen valiokuntaan, tahtoisin minä huomauttaa niistä muutamista tämän asetuksen eri kohdista, joihin ainakin minä tahtoisin ehdottomasti saada muutosta. Minä kyllä itse asiassa olen sitä mieltä, että me emme tarvitsisi ollenkaan tätä ensimäistä asetusta, tätä asetusta pientiloista, sillä onhan meillä maanomistusoloja määritteleviä lakeja riittämään asti. Minkätähden siis tarvitaan erityisiä lakeja ja erityisen maanomistajaluokan luomista? Mutta kun nyt kuitenkin

saattaa olla sillä tapaa, ettei tämä minun käsitykseni suuressa valiokunnassa eikä eduskunnassakaan läpäise, jos porvaristo on niin härkäpäistä, kuin se maatalousvaliokunnassa oli, niin lienee tarpeellista että minä myöskin näitä tämän ensimäisen asetuksen eri pykäliä selostan ja ilmaisen mielipiteeni, minkälaisia muutoksia suuren valiokunnan niissä olisi edes tehtävä, ennenkuin ne vähääkään tyydyttäisivät minua ja, voin sanoa, ennenkuin ne tyydyttäisivät sitä luokkaakaan, joita koskeva asetus tästä pitäisi syntyä.

Täällä on asetuksessa ensiksi, niinkuin ymmärretään, ensimäinen pykälä. Siinä on seuraava määrittely: »Tiloja, jotka tilattoman maalaisväestön maanhankinnan edistämiseksi valtion tai kunnan toimesta muodostetaan» j. n. e. Tässä siis tehdään rajoitus jo siinä suhteessa, että tästä teidän porvarien luomasta onnellisuudesta eivät pääsisi osallisiksi ne, jotka maaseutulaisina ovat sattumalta joutuneet nälkäkuolemaa pakoon kaupungeista leipää hankkimaan. Maalaisliittolaiset, ne, jotka aina tahtovat sanoa, että kaupungit ovat kapitalistisen yhteiskunnan pahepesiä, nekin ovat allekirjoittaneet tämän sanontatavan. Ainoastaan maalaisille, maalaisväestöön kuuluville tilattomille he suovat maata, ei sellaisille, jotka ovat kyllä maalla syntyneet mutta siirtyneet kaupunkeihin ja ovat siellä kirjoissa, mutta joita maalaisliitto kyllä joskus täällä ainakin ed. Saalastin mukaan tahtoisi saada korpia raivaamaan, niitä ne eivät nyt tahdo saattaa näiden siunauksellisten asetuksien alaisiksi. Sentähden minä toivon, että ne vielä tulisivat järkiinsä ja ryhtyisivät suuressa valiokunnassa kannattamaan tästä pykälästä maalais-sanaa poistettavaksi, koska se siten tulisi yleensä käsittämään tilatonta väestöä.

Tässä asetusehdotuksessa on mielestäni rajoittavia säännöksiä liian paljon. Kun näistä rajoittavista säännöksistä maatalousvaliokunnassa keskusteltiin, lausui siellä ed. Tulenheimo, että nämä synnytettävät pikkutilat pitää tehdä sellaisiksi, että suurkapitalismi ei jaksa niitä niellä, että ne siis tarttuvat niiden kurkkuun ja rupeavat siellä hakaroimaan. Ne pitää siis luoda sellaisiksi, että ne suurmaanviljelijöitä ja suurkapitalisteja eivät suinkaan miellytä. Mutta näitä pieneläjiä, niitä niiden pitää miellyttää ja pikkueläjäin niissä pitää toimeentulla. Meidän porvaristommekin tietää, että ylipäänsä on suurkapitalismilla sellainen ominaisuus, että se tahtoo pienemmät omaisuudet syödä suuhunsa, ja sentähden tänne on asetettu sellaisia rajoittavia määräyksiä ja nämät pienviljelijät omistus- ja käyttöoikeuteensa nähden sellaiseen asemaan, että porvariston mielestä keskittyminen ei ole mahdollista. Minusta kaikki nämä rajoittavat säännökset, jotka sisältyvät toiseen ja kolmanteen lukuun tässä asetuksessa, olisivat aivan tarpeettomina poistettavat. Samoin myös toisen §:n 1 momentissa oleva viimeinen lause: »Älköön sellainen tila olko suurempi kuin että omistaja voi sitä pääasiallisesti omilla ja perheensä työvoimilla viljellä.» Se on myöskin niitä määräyksiä, joita minun mielestäni ei tässä asetuksessa tarvittaisi. Mitä sitten tulee toisessa luvussa olevaan 8:nteen §:ään, niin se on parhain todistus siitä, kuinka suuressa määrin porvaristo pelkää juuri sitä, että nämä pientilat eivät voi pysyä jaloillaan. Siinä määritellään, että näitä tiloja ei saa tarpeen mukaan kiinnittää. Vaikka tällaisella tilallisella olisi kuinka kova tarvis saada laina, hän ei luonnollisesti sitä saa, kun hän ei saa kiinnittää omaisuuttaan lainan vastineeksi. Tässä mainitsemassani §:ssä määritellään ne erikoisseikat, joissa tapauksissa pientilallisilla on oikeus kiinnittää omaisuutensa, mutta entä sitten, jollei se riitä. Siis kaikkein räikeimmästi tämän §:n määräyksistä tulee näkyviin se porvariston rajoitusmääräysten tarkoitus.

Sitten tässä asetuksessa tulee myös kysymykseen se, että työväenluokkakin joutuu korvaamaan tavalla tai toisella niitä tappioita, joita tämä toimenpide tulee synnyttämään, tästä kun ei tule itsekannattava laitos, sillä ei suinkaan näillä asetuksilla sellaisinaan ole mitään merkitystä, siihen tarvitaan myös rahoja niinkuin tänä päivänä pöydälle pantava maatalousvaliokunnan mietintö n:o 3 osoittaa. Siinä ehdottavat porvarit, että tähän tarkoitukseen otettaisiin joko koti- tai ulkomainen 25 miljoonan markan laina. Nyt on tässä 19 §:ssä määräyksiä siitä, millä tavalla nämä asutuslautakunnat kunnissa kokoonpannaan ja sanotaan täällä palkkioista muun muassa, että »esimies ja jäsenet saavat palkkiota kunnalta. Määrärahan myöntämisestä yleisistä varoista asutuslautakunnan esimiehen ja jäsenten palkkaamiseksi on erittäin säädetty». Tässä myös on kysymyksessä se, että tämä laitos ei tule itseään kannattavaksi ja että siis tässä tarvitaan myöskin työväenluokan verovelvollisuutta asutuslautakunnan jäsenten ja esimiehen palkkaukseen nähden. Minun mielestäni pitäisi tämä pykälä muuttaa sellaiseksi, että tässä pykälässä vain sanottaisiin, että näiden esimiesten ja jäsenten palkkauksesta on erittäin säädetty ja sitten tässä jälempänä olevassa asetuksessa sanottaisiin,

että tämä esimiehen samoin kuin jäsentenkin palkka maksetaan asutusrahaston varoista.

Mutta mikä tässä on minusta suurin virhe, on se, että torppariluokka on kytketty myös tämän asetuksen puitteisiin eikä ole jaksettu irroittaa sitä luokkaa tästä yhteydestä. Oikeammin tämä asetus olisi saanut jäädä säätämättä, jos tätä ollenkaan tullaan tarvitsemaan, niin kauvan, kunnes on torpparien vapautuskysymys ratkaistu, ratkaistu sillä tavalla, että se on vähänkään oikeuden mukainen. Nyt he joutuvat vapaan kilpailun perusteella ostamaan torppia itsenäisiksi, ilman että on minkäänlaisia maksimirajoja, ilman että on minkäänlaisia takeita siitä, että ne oikeudet, joita porvaristonkin puolelta on tunnustettu torppareille kuuluviksi, tulisivat vähimmässäkään määrässä turvatuiksi. Sentähden olisi minusta välttämätöntä, että jos kerran nämä asetukset on aikomus voimaan saada, pitäisi torppariluokka sulkea niiden ulkopuolelle, sanoa vain että niiden vapauttamisesta säädetään erikseen. Minun ei tarvitse tässä yhteydessä ruveta tarkemmin selittelemään niitä syitä, joista tämä johtuu, sillä sosialidemokraattien taholta on nytkin tällä istuntokaudella esitetty anomus siinä suhteessa, millä tavalla torpparien vapautuskysymys meidän mielestämme pitäisi tapahtua, joten siitä on tilaisuus sittemmin puhua, ja on meidän taholta jo ennemminkin siitä lausuttu käsitys, millä tavalla torpparikysymys olisi ratkaistava. Nyt vaan olisi otettava tässä huomioon se, ettei tämän asetuksen kautta koetettaisi pyrkiä ratkaisemaan myös torpparikysymystä, jota se suuressa määrin tietää, jos asetukset tällaisenaan hyväksytään.

Minusta muuten on täällä valiokunnan mietinnössä eräs hyvin hauska perustelu. Toisen asetuksen 7 §:ssä määritellään, kuka hoitaa aijottua asutusrahastoa ja määritellään, miten tämän asutusrahaston johtokunta kokoonpannaan. Sanotaan että puheenjohtajan nimittää Keisari ja Suuriruhtinas ja johtokunnan jäsenet asettavat eduskunnan valitsemat pankkivaltuusmiehet neljäksi vuodeksi kerrallaan. Perusteluissa esitellään tämän pykälän tueksi mielipide että, kun rahasto tulee käsittämään niin hyvin yleisiä kuin myös eduskunnan siihen myöntämiä tai takaamia varoja, on valiokunnan mielestä asianmukaista, että hallitsija saa nimittää johtokunnan puheenjohtajan. Siis kun eduskunta osottaa varat, niin hallitsija asettaa puheenjohtajan. Tämä on sitä valiokunnan puheenjohtajan ed. Branderin jyrkkyyttä, sillä kun maatalousvaliokunnan mietintö n:o 3 oli valiokunnassa esillä, ja suomettarelainen ed. Tulenheimo ehdotti sellaisen muodon tälle ponnelle, että kysymyksessä on takauksen antaminen Asutusrahaston johtokunnalle eduskunnan puolelta, eikä lainan ottaminen, silloin ed. Brander sanoi, että häntä miellytti suuresti se jyrkkyytensä vuoksi, ja tässä kai esiintyy myös jyrkkyys yleensä hallitusta vastaan. Mielestäni tämä pykälä olisi muodostettava sellaiseksi että se kuuluisi seuraavaan tapaan: »Johtokunnan puheenjohtajan ja jäsenet valitsee eduskunta 3 vuodeksi kerrallaan sillä tavoin kuin Suomen Pankin valtuusmiehistä on säädetty». Silloin olisi mielestäni, jos ed. Brander olisi tämän mielipiteen taakse liittynyt, huomattavissa jonkunlaista jyrkkyyttä ja vastahakoisuutta hallitusta kohtaan.

Samoin olisi minun mielestäni 10:nnen §:n ensimäinen momentti muodostettava sellaiseksi, että se sisältäisi sen — tämä koskee nimittäin tilintarkastusta — että eduskunta valitsee nämä tilintarkastajat sillä tavoin kuin Suomen Pankin tilintarkastajat valitaan. Jos asetusehdotuksissa tehtäisiin jotenkin tämäntapaisia muutoksia, kuin mitä minä nyt olen ehdottanut, niin tulisivat nämä jossain määrin edes siedettävämmiksi. Minä kyllä suuresti epäilen, ettei näin tule tapahtumaan, sillä esimerkiksi maalaisliittolainen ed. Pykälä löysi näistä asetuksista tällaisenaan sen viisauden kiven, jonka kautta ratkaistaan työttömyyskysymys, siirtolaisuus ja kaikki muut epäkohdat. Silloin kun ed. Pykälä tämän lausui, ajattelin itsekseni: sinä Betlehem Efraita, sinusta se on tuleva, joka nämä vaikeat kysymykset ratkaiset.

Minusta näiden asetusehdotusten tällaisenaan hyväksyminen on suuressa määrässä vahingollista työväenluokalle ja erittäinkin tilattomalle väestölle ja toivoisin että suuri valiokunta olisi, mikäli se koskee näihin asetuksiin tarkoittamiani muutoksia, minun mielipiteisiini nähden hiukan suopeampi kuin maatalousvaliokunta on osottanut olevansa.

Sittemmin kun tämä asia sieltä palaa, on minulla tilaisuus lähemmin tehdä vastaavia muutosehdotuksia, jos näitä esittämiäni huomautuksia suuri valiokunta ei ole huomioon ottanut.

Ed. Pehkonen: Kun eduskunnan viime istunnossa oli kysymys työttömyyshädän poistamisesta, lausuttiin maalaisliiton taholta se tosiasia, että työttömyys on yhdeltä osalta seurauksena siitä kaupunkeja suosivasta suunnasta, joka

maassamme on vallinnut. Se suunta on laiminlyönyt tuottavain elinkeinojen kehittämisen ja niitä harjoittavain kansalaisten oikeutetutkin vaatimukset. Seuraukset alkavat näkyä minunkin mielestäni sellaisina yhteiskunnallisina epäkohtina, kuin eduskunnassa esillä ollut työttömyys kaupungeissa, suhteettoman suuri siirtolaisuus, suunnaton kauppatappio, maatilojen joutuminen puuliikkeiden, usein ulkomaalaisten, haltuun ja viimein eteemme avautunut torpparikysymys uhkaavine häätöineen. Näissä näkyy kaikissa niin selvään se tuottavien elinkeinojen ja varsinkin pääelinkeinomme kohottamisen laiminlyöminen, johon tähän asti vallinnut kaupunkilaisjohto on niin hyvin oikealla kuin, varsinkin viime aikoina, vasemmalla, tehnyt itsensä syypääksi. Minä toivon että edellämainitut epäkohdat ovat jo kyllin suuret osottamaan jokaiselle, etteivät tässä ole kysymyksessä yksilöitä eikä joku kansanluokka, vaan suuret yhteiskunnalliset kysymykset, joiden ajaminen velvoittaa kaikkia.

Tällä kertaa on eduskunnan ratkaistava uudelleen suhtautumisensa tilattoman väestön asutuskysymykseen, jonka sosialidemokraattinen ryhmä on jo kahdesti äänestänyt lepäämään. Tällä lepäämisajalla ovat ajatukset kuitenkin kypsyneet ulkopuolella eduskuntaa. Asutustyö, osittain jo alotettuna valtion toimenpiteiden, osittain kunnallisen harrastuksen ja osittain yksityisen pyrkimyksen kautta käytännössä toteutettuna, on saavuttanut yhä suurempaa luottamusta. On suotavaa että eduskunta, vieläpä sen vähemmistökin olisi huomannut tämän ja sen mukaan suhtautuisi nyt tähän kysymykseen.

Mitä esilläolevaan asetusehdotukseen tulee, ei se suinkaan joka suhteessa täytä niitä vaatimuksia, joita tahtoisin sille asettaa. Valiokunta perusteluissaan lausuu, että muodostettavat pientilat asetetaan omistus- ja käyttöoikeuteen nähden erinäisten rajoittavien määräysten alaisiksi, jota varten asetusehdotukseen on myöskin tätä tarkoittavia määräyksiä otettu. Mutta kun siinä on näiden pientilojen olemassaoloa turvaavien määräysten voimassaoloaika säädetty ainoastaan siksi kun asutusrahastosta annetut lainat on tälle takaisin suoritettu, on tässä pantu määrääväksi astusurahaston eikä pientilojen turvallisuus. Sillä jos kerran nämä määräykset, niinkuin ne minun mielestäni ovat, ovat tarpeellisia pientilojen omistus- ja käyttöoikeuden turvaamiseen sinä aikana, jolloin näillä tiloilla on tarkoitettuja lainoja, niin ne yhtä paljon ovat tältä kannalta tarpeelliset jatkuvasti tämänkin jälkeen. Olisin suonut että nämä omistus- ja käyttöoikeudet olisivat tulleet heti alun pitäen pitemmälle turvatuiksi tämän asetuksen kautta. Esittääkseni vain pari pääkohtaa pyydän vielä koskettaa asutusrahastosta olevan asetusehdotuksen 5 §:ään. Valiokunta on lähtenyt siitä käsityksestä, että rahaston lainaliikettä tulee harjoittaa ylipäänsä ilman korkotappiota. Ja vaikka luulisi, että täällä vasemmisto tahtoisi yhteiskunnan tukea mahdollisimman paljon tälle vähävaraisten elinehtoja turvaavalle toimenpiteelle, ehdottivat hekin vuonna 1912 ja samoin täälläkin, ettei tästä lainauksesta saisi syntyä tappiota. Mielestäni ne epäkohdat, joihin alussa viittasin, ovat johtuneet sen kautta että pääelinkeinon harjoittajain, se on maalaisväestön, siis tilattoman vüestönkin talaudellisen aseman parantaminen on laiminlyöty, ne epäkohdat ovat yhteiskunnallisia, joiden poistamiseen pitemmälle tähtäävien toimenpiteitten kautta on yhteiskunnan uhrattava hyvän tahdon ohella varoja. Tätä asutustyötä on ajettava, vaikka se tuottaisi tappiotakin valtiolle.

Minä myönnän siis, että tämä 1912 lepäämään pantu ja nyt maatalousvaliokunnan hyväksymä asetusehdotus ei ole jokaisessa suhteessa täysin vaatimuksia vastaava. Mutta valiokunnan ehdotukseen liitetyssä vastalauseessakaan ei esitetä näihin kohtiin muutoksia. Sosialidemokraatit, jotka jo kolme vuotta sitten luopuivat viljelyspakkonsa ajamisesta, haaveilevat vastoin maamme vakiintuneita oikeusperiaatteita ja säädöksiä torpparien vapauttamista ja yhdistävät toiselta puolen tämän asutustyön vuoden 1909 maanvuokralain uudistukseen. Nämät ovat kuitenkin kaksi toisistaan erillään olevaa asiaa. Sen vasemmistokin tietää, että meillä löytyy torppareissa, lampuodeissa ja maalaistyöväestössäkin suuri joukko sellaisia, jotka kaivaten odottavat tilaisuutta saada omia koteja, omine työansioineen ja toimeentulomahdollisuuksineen. Miksikä sitä ei heille suotaisi ja miten se vahingoittaisi maanvuokra-asetuksen uudistamista? Minä puolestani en näe tässä muuta kuin sen tyhjyyden, jonka vasemmisto luuli olleen eduskunnan lähettämässä adressissa tai sitte se on ohjelman puute, jota tällä tahdotaan syöttää tilattomalle väestölle pitääkseen sitä uskollisena odottajana. Vaikkakaan hyväksytyt asetusehdotukset eivät voi minua joka suhteessa tyydyttää, en voi kuitenkaan mitään muutosehdotuksia tehdä, sillä minusta on pääasia se, että tähän asutustyöhön päästään viimeinkin tositeossa kiinni, joka ei näytä tällekään kertaa mahdolliselta, jos vuoden 1912 lä-

päämään jätettyyn asetusehdotukseen tehdään joitakin muutoksia. Kun eduskunnan muka edistysmielisin puolue, vasemmisto, on jo kaksi kertaa käyttänyt apunaan valtiopäiväjärjestyksen taantumuksellisinta pykälää, täytyy meidän ottaa tämä huomioon ja pelätä niitä muutoksia, joita täällä mahdollisesti esitetään. Se on te, vasemmisto, jotka tällä menettelyllänne estätte toisiakin tekemästä maaseudun vähävaraisille edullisempia ehdotuksia, kuin mitä tässä on esillä. Minä toivon näin ollen, että suuri valiokunta muuttamattomana käsittelee nämä valiokunnan enemmistön hyväksymät asetukset.

Ed. W a r v i k k o: Etten olisi lisäämässä sitä puhetulvaa, joka asiasta varmaankin syntyy silloin kun asiasta lopullisesti päätetään, otan vapauden jo tässä asteessa lausua mielipiteeni asiasta. Meidän yhteiskunnallisista kysymyksistämme ovat suurimpia ja tärkeimpiä kysymykset maanvuokraolojen järjestelystä ja oman maan hankkimisesta tilattomalle väestölle. Nämät asiat ovat olleet jo vuosikymmeniä valmistuksen ja kehityksen alaisina. Tämän ajan kuluessa on jo näillä aloilla saatukin tärkeitä parannuksia aikaan, m. m. useita toinen toistaan parempaa lakia vuokraolojen järjestämiseksi ja perustamalla tilattoman väestön lainarahasto, joilla epäilemättä on saatu paljon alustavaa ja oikeudenmukaista kehitystä aikaan. Mutta niinkuin ennen on huomautettu, ja valiokunta nyt huomauttaa, eivät edellämainitut toimenpiteet ole vielä läheskään riittäviä näiden asiain lopulliseen ratkaisuun, vaan tarvitsemme vielä kehittää vuokralakia suuntaan, joka voi sen ratkaista tavalla, jossa pyritään antamaan oikeutta sekä vuokranantajalle että vuokramiehelle. Että vuokrasuhteiden tällä tavalla ratkaiseminen käy vaikeaksi, on itsestään selvää. Ilolla kuitenkin on mainittava, että maanvuokrakomitean luonnoksesta päättäen on kehitys tällä alalla käymässä yhä oikeampaan suuntaan. Edelleen on saatu paljon hyvää aikaan tilattoman väestön rahaston avulla oman maan hankkimiseksi tuhansille tilattomille ja mielestäni tällä saatu kokemus viittaa siihen, että kehitystä on tähän suuntaan jatkettava. Silloin kun tämä sama pientilojen avustuskysymys oli eduskunnassa viimeksi esillä, lausuttiin vasemmistosta se väite, ettei muka pienviljelys ole kannattavaa eikä niinollen puolustettavaa. On taas vastakkaiselta taholta väitetty, että koko torpparijärjestelmä on tuottanut meille enemmän vahinkoa kuin hyötyä. Kumpikin väite on paikkansa pitämätön. Mitä torpparilaitoksen merkitykseen maamme viljelyshistoriassa tulee, on sillä ollut karun maan viljelykselle perkaamisessa suuri ansio, kenties lähes kolmas osa maamme viljelysalasta on maanvuokraajain perkaamaa. Jos ne ovat samalla hävittäneet suunnattomasti metsiä, niin kasvaa uusi metsä hävitetyn tilalle. Mutta viljelys tässä maassa on raskaan työn tulos, joka ei edisty itsestään.

Mitä taas siihen väitteeseen tulee, ettei muka pienviljelys olisi suositeltava viljelystapa meillä, niin otettakoon tässä huomioon olevat olot. Meillä on vielä toistasataatuhatta vuokraviljelystilaa, joitten haltijat eivät omista tilaansa täydellä omistusoikeudella. Mutta he elävät niistä, niillä elättävät perheensä, niissä kasvattavat lapsensa. He rakastavat näitä pienviljelyksiään, vaikkapa ne eivät ole täydellisesti heidän omiaan, he rakastavat noita pienviljelyksiä niin, että heihin ottaa kipeästi, kun heidät tästä, monellekin lapsuudenkodista, häädetään. He alkavat niissä yhä paremmin viihtyä, niissä yhä paremmin toimeentulla, sittenkun asutusrahaston avulla saavat ne omikseen, sehän on ilmeistä. Tämä maa ei ole metallien ja kaivosten maa. Täällä täytyy olla maanviljelyksen, karjan- ja metsänhoidon pääelinkenoja. Täällä täytyy viljelyksen tulla voimaperäiseksi. Ja kun näin käy, ei viljelysten suuruus ole kannattavaisuuden määräävä.

Näillä perusteilla on ilolla tervehdittävä valiokunnan mietintöä ja toivottava, että se ehjänä palaisi suuresta valiokunnasta. Uuden, uusilla vaaleilla kokoonpannun eduskunnan tulee nyt näyttää, että sillä on halua ja kykyä hedelmälliseen eduskuntatyöhön isänmaan hyväksi. Ja meidän on edelleen pantava kaikki hyvät ja vaikuttavat voimat liikkeelle saadaksemme ensi tilassa riittävästi rahoja asutusrahaston aikaansaamiseksi.

Minä kannatan maatalousvaliokunnan mietintöä sellaisenaan hyväksyttäväksi.

Ed. T u l e n h e i m o: Samoinkuin maatalousvaliokunnan mietintöön liitetyn vastalauseen, samoin on vasemmiston puolelta käytetyn lausunnon sävy ollut paljon lievempi kuin niiden, jotka siltä taholta, pöytäkirjojen mukaan, vuoden 1911 ja 1912 valtiopäivillä asiassa annettiin. Tuntuu siltä kuin olisi entisten perättömien väitteitten vatkuttaminen jo alkanut tuntua puulta, samalla kun kaikista merkeistä päättäen, sosialidemokraattien maalaisohjelma ei edes taktiikankaan kannalta enää näy oikein vetelevän. Virallisestihan sen asian ajaminen nyt-

temmin lienee jo jätetty poiskin sosialidemokraattisen puolueen tehtävistä, muutamalle ryhmäkunnalle siinä, n. s. torpparikokouksille. Tätä sosialidemokraattien noloutta maatalouskysymyksissä kuvaa myös se seikka, että he, niinkuin tänään jaetusta maatalousvaliokunnan mietinnöstä n:o 3 käy ilmi, eivät ole uskaltaneet ehdottaa evättäväksi sitä valtion takuuta, jota he kuitenkin vastalauseensa perusteluissa ilmoittavat vastustavansa.

Mutta perääntymisen täytyy tapahtua hyvässä järjestyksessä. Ja niinpä vastalauseessa, samoin kuin ed. Mäen lausunnossa täällä vielä yritetään turvautua pariin, tosin pahasti kuluneeseen, valttiin. Ensinnäkkin on muka »peräti turmiollista» ryhtyä »luomaan normeja ja puitteita» torpparikysymyksen ratkaisulle, ennenkuin eduskunta on sanottua »tärkeätä kysymystä perinpohjin tutkinut ja siinä kantansa määritellyt.» Toiseksi ilmenee muka esilläolevista asetusehdotuksista n. s. kanatarhapolitiikkaa, niitten kautta pyritään muka »luomaan uusi maanviljelijäluokka, jonka olemassaolo saattaa joutua hyvinkin pahaan ristiriitaan taloudellisen kehityksen kanssa».

Perääntymisliikkeet näyttänevät, niitä vasemmalta kädeltä katsottaessa, kauneilta. Vahinko vain, että ne entistä selvemmin paljastavat sen onttouden, joka vasemmiston kantaa maan hankintakysymykseen nähden tilattomille jo alusta alkaen on vaivannut.

Niin suurten reformaattorien suussa kuin Suomen sosialidemokraattien, ei näet ensinnäkään puhe siitä, että esilläolevat asetusehdotukset hyväksyttyinä torpparikysymykseen nähden, tulisivat »suuresti rajoittamaan eduskunnan vastaisia toimenpiteitä tässä tärkeässä asiassa», tee uskottavaa vaikutusta kehenkään. Suurempienkin esteitten yli on sillä taholla iloisesti ratsastettu. Itse asiassa eivät ne toimenpiteet, joita asetusehdotuksessa esitetään, millään tavalla tule olemaan esteenä torpparivaestön vapauttamiseen. Viimeksimainittuun tehtävään nähden on kaksi mahdollisuutta olemassa; joko järjestetään vuokraolot sellaisiksi, että vuokramiesten asema oikeudellisesti ja taloudellisesti on turvattu, tahi autetaan erinäisillä keinoilla torppien haltijoita pääsemään viljelemiensä vuokratilojen omistajiksi. Etteivät nyt ehdotetut toimenpiteet edellisiin nähden ole esteenä, on niin itsestään selvää, että sitä tuskin tarvitsee huomauttaa. Etteivät ne myöskään rajoita jälkimäistä, joihin ne itse kuuluvat, ei pitäisi sekään olla vaikeata käsittää. Minulla luonnollisestikaan ei ole tiedossa, mitä kaikkia keinoja vasemmiston taholta tässä kohden ajatellaan. Kenpä tiesi vastoin vastalauseen puhetta »torppariväestön luonnollisesta ratkaisusta», jolla lienee tarkoitettu t o r p p a r i k y s y m y k s e n luonnollista ratkaisua yleisten taloudellisten lakien mukaan, ajatellaan joitakin pakkotoimenpiteitä joko maan luovuttamisvelvollisuuteen tahi sen luovuttamishinnan määräämiseen nähden. Mutta mitenkä nyt ehdotettu torpparien vapauttaminen v a p a a e h t o i s t e n s o p i m u s t e n n o j a l l a voisi siihen olla esteenä? Ei kai toki tahdottane mennä niin pitkälle, että k i e l l e t t ä i s i i n maanomistajaa vapaaehtoisesti myymästä maata, tahi torpparia sitä ostamasta!

Entä sitten puhe siitä, että ehdotukset tarkoittaisivat »erään kovin ahtaasti niinhyvin viljelysmaan laajuuteen kuin muuhun taloudelliseen toimintaan määritellyn ja rajoitellun erikoisen maanviljelijäluokan luomista, joka epäilemättä joutuisi vaikeisiin kosketuksiin yleisen taloudellisen kehityksen kanssa».

Tämän itsessään erittäin vähän sanovan lauseen on ensinnäkin ilmaistu sisältävän sitä, että maanarvo valtion tahi kuntien välittäessä lainoja nousisi. Kokemus on kuitenkin osoittanut päinvastaista, niinkuin jokainen, joka on seurannut kuntien tilanostoa, on havainnut ja niinkuin tätä asiaa vuoden 1911 valtiopiävillä käsiteltäessä vastaansanomattoman selvästi osotettiin. Taikka toiseksi siihen ennen tehtyyn väitteeseen, ettei ole tieteellisesti todistettu, onko pienviljelys edullisempi kuin suurviljelys. Vasemmiston miesten muistissa lienee se kylmä kylpy, johon he tässä asiassa ennen asiaa käsiteltäessä joutuivat, koska vastalause ei siitä nimenomaan mitään sisällä. Mutta toisekseen ei maatalousvaliokunnan ehdotuksessa puhuta mitään muuta viljelmäin laajuudesta kuin että hankittavan tilan tulisi olla sellaisen, että omistaja voi sitä p ä ä a s i a l l i s e s t i omilla ja perheensä työvoimilla viljellä, eikä siinä missään pykälässä ole määräystä, joka selittäisi, minkälaisen viljelyksen tulisi olla, pitäisikö sen olla voimaperäisen tahi laajaperäisen. Päinvastoin on jätetty avara tilaisuus asutuslautakunnille ja asian ymmärtäville viljelijöille perustaa viljelys sellaiseksi, että se tulee todellisia taloudellisia oloja eniten vastaavaksi ja kannattavaksi. Niihin rajoituksiin nähden, joita hyvin vähässä määrin ehdotukseen sisältyy, on näet tehty poikkeus, että asutuslautakunta saa kussakin erikoistapauksessa suostua siihen, että näistä rajoituksista luovutaan ja siis sen mukaan, kuin taloudelliset olot muuttuvat ja viljelysolot

vaihtuvat, myöntyä siihen, että viljelijä saa perustaa taloutensa, myymällä siitä osia tahi siihen yhdistämällä muita, sellaiselle pohjalle, joka vastaa muuttuneita taloudellisia olosuhteita.

Mitä taas sanottuihin rajoituksiin, niitä maanviljelyksen kannalta katsottuna, tulee, ovat useat maanviljelykseen tarkoin perehtyneet henkilöt tässä eduskunnassa ennen lausuneet, ettei niissä ole ainoatakaan, joka häiritsisi maanviljelystä eikä antaisi vapautta kehittää maanviljelystä terveeseen suuntaan.

Yhtä puheenaolevat rajoitukset kuitenkin estävät: keinottelua niillä tiloilla, jotka asetuksen mukaan tilattomille lunastetaan. Totta on kyllä, että ne tällä alalla koettavat tehdä rajoituksia, mutta huomattakoon vain siihen kapitalistisen yhteiskunnan anarkistiseen järjestykseen nähden, jonka ed. Tokoi m. m. viime kerralla täällä jyrkästi tuomitsi. Mutta on todellakin säälittävää, että vasemmistolaisten, koettaessa tappaa nämä asetukset, täytyy käyttää sitäkin aseena, taittaa peitsensä senkin puolesta. Se on todellakin surkeata ja säälittävää. Että juuri heidän (Melua vasemmalta! Puhemies koputtaa) täytyy ruveta puhumaan vapaudesta taloudellisessa elämässä — vanhoillisimpaan manchesteriläiseen henkeen!

Ja kuitenkin — kuinka hyvin minä ymmärrän että vasemmisto tahtoo tappaa nämä ehdotukset. Ei niiden vuoksi, jotka tulisivat asetusehdotusten mukaan itsenäisiksi maanviljelijöiksi, vaan oman itsensä vuoksi, jyrkässä ristiriidassa edellisten edun kanssa. Vasemmistohan perustaa kaikkensa luokkavastakohtiin ja luokkaetuihin, mutta talonpoika ei sovellu siihen luokkaan, jonka sosialidemokraatit sanovat muodostavansa. Vaikkapa talonpoikain elinehdot kävisivät proletaarisiksi, voisipa sanoa, vaikka ne kävisivät aliproletaarisiksi, eivät heidän luokkaetunsa koskaan tule proletaarisiksi. Nykyajan proletaarin kuvaavin tunnusmerkki ei suinkaan ole kurjuus, vaan, kuten sosialidemokraattien opit kuuluvat, se, etteivät he omista tuotantovälikappaleita. Niin ei ole laita maanomistajaan nähden. Se seikka, että maa saattaa olla kiinnitetty, ei tässä kohdassa muuta asia. Kiinnityksen kautta tulee talonpoika yhtä vähän proletaariksi kuin tehtailija sentähden, että hänen tehtaansa on velasta kiinnitetty. Talonpoika jää aina tuotantovälineiden omistajaksi, jää työkalujensa, karjansa ja muun irtaimensa omistajaksi. Maanomistajan ja kaupunkilaistyömiehen välillä on aina luokkavastakohta sosialidemokraattisessa merkityksessä olemassa. Maamies tahtoo myydä tuotteensa niin kalliista kuin mahdollista, työmies ne tahtoo ostaa mahdollisimman halvalla. Vastakkaisten etujen rinnalla löytyy tosin sosialidemokraattien mielestä luonnollisesti sellaisiakin, jotka ovat talonpojille ja proletaareille yhteisiä ja yhteisedut voivat ajoittain tulla voimakkaammiksi kuin etujen vastakohdat. Mutta ne yhtyvät niin harvoin, että ne miltei poikkeuksetta kulkevat erillään ja tämän päivän liittolainen voi huomenna olla vastustaja.

Tämän kaiken vasemmistolaiset kyllä hyvin tietävät — minähän olen edellisessä seurannut erään aivan ensiluokkaisen sosialidemokraattisen auktoriteetin lausuntoa. Ja siinä on todellinen syy, miksi asetusehdotuksia vastustetaan. On kyllä selvää, että vasemmistolaiset eivät tätä todellista syytä uskalla julkituoda:, sillä onneksi tässä maassa sentään suurin osa kansaa ei usko luokkataistelun ainoaan siunausta tuottavaan vaikutukseen, eikä siihen, että yhteiskunnassa jotakin aikaansaavat vain välittömät luokkavastakohdat, vaan katsoo, että edistys kulkee kansanluokkain välillisten etujen sopusoinnun kannattamana ja että kokonaisuuden etu on kaikkien sen osien etu. Mutta sellainen turvautuminen kaikenlaisten tyhjien verukkeiden taa, jota vasemmisto tässä on osoittanut, on minusta raukkamaista (Puhemies koputtaa), eikä voi ajan pitkään jäädä ansaittua tuomiota vaille siltäkään puolelta, jolta vasemmisto sitä kaikista vähimmän odottaa.

Ed. Rantanen: Pyydän ensinnäkin huomauttaa siitä seikasta, että lausunnossani tuskin tulen esittämään mitään sellaista, jota ei olisi jo ennen tavalla tai toisella kosketeltu. Niin että lausuntoni merkitys ei tule olemaan siinä, että se sisältäisi jotakin ennen tuntematonta, vaan siinä, että se tunnustaa jo ennen keksityn. Mutta samaa saattaa sanoa näistä nyt lepäämässä olleista asetusehdotuksista. Ei näidenkään merkitys ole siinä, että ne sisältäisivät jotakin uutta, semmoista, jota ei olisi jossain muualla jo koeteltu ja vielä kestämättömäksikin havaittu, vaikka täkäläisen porvariston mielestä näillä asetusehdotuksilla nyt luullaan voitavan ratkaista tämä kaikille tunnettu yhteiskunnallinen pulma, tämä nykyajan Gordionin solmu, minkä ratkaisemiseen eivät tämän eduskunnan arvoisat porvarit katso tarvittavan muuta kuin muutaman miljoonan markkaa käsittävän rahaston ja eräänlaisen pientiloja varten säädetyn lisäsuojelustilan, suojelustilan sellaisen, joka kyllä suojelee alaisiaan siltä, etteivät nämä pääse taloudellisen edistyksen mukana kohoomaan, mutta

ei suojele heitä kapitalistiselta riistämiseltä ja koronkiskomiselta. Näissä asetusehdotuksissa lähdetään eräänlaiselta, sanoisinko muka itseselvältä perusteelta. Näitten perusteluissa mainitaan muun muassa: »Maan hankinta tilattomalle väestölle on tehtävä, joka vaatii valtion ja yhteiskunnan puolelta tarmokasta toimintaa ja entistä melkoista suurempia rahallisia uhrauksia.» Tämä nyt ehkä ensi silmäykseltä tuntuu hyvin lupaavalta, mutta tarkemmin tutkiessa huomaa, että jo tämän lauseen loppuosan »entistä melkoista suurempia» voi kääntää miten päin tahansa. Tulos kuitenkin on se, että nyt, kuten ennenkin, sen rahallisen uhrauksen, jota nyt koetetaan selittää valtion ja yhteiskunnan puolelta tehdyksi uhraukseksi, näitten asetusten mukaan tulisivat tilattomat itse suorittamaan, vieläpä korkojen kanssa, ja hyödyn tästä korjaisi, ei valtio eivätkä kunnat, vaan nykyinen maanomistajaluokka, jonka keskuudessa nyt huomataan varsin kiihkeää pyrkimystä saattaa maanomistussuhteita koskeva lainsäädäntö perin ristiriitaiseksi. Toisaalta nähdään siinä yhteiskunnallisen edistyksen ja maanviljelyksen edistyksen nimessä pyrittävän laatimaan lakipykäliä siitä, että näiden edellämainitsemieni esitysten tähden voidaan vuokralainen häätää tiluksiltaan. Toisaalta taas pyritään luomaan tämänlaisia asetusehdotuksen mukaisia pientiloja, joiden itse tämän asetusehdotuksen perusteluissakin myönnetään tulevan liiallisten säännöstelyjen alaisiksi. Tämä porvariston huolenpito tilattomista ja torppareista on todellakin ihmeellistä, kun ottaa huomioon sen, kuinka toisaalta porvariston muka maanviljelyksen edistyksen nimessä, vaatii torpparien ahdistamista pois tiluksiltaan, toisaalta taas koettaa saattaa näitä sellaisten säännöstelyjen alaisiksi, joista itse säännöstelyjen laatijain täytyy myöntää, että menestyksellisen maanviljelyksen edun kannalta ne eivät näytä tarkoituksen mukaisilta. Luulevatko nyt tämän eduskunnan arvoisat porvarit, että Suomen tilattomat ja torpparit eivät muka näkisi tätä ristiriitaa, joka näissä puuhissanne ilmenee. Jos niin luulette, niin suuresti erehdytte. Mutta herrat kaiketi ajattelevat, että kun tässä maassa on suuri juokko tilatonta väestöä ja yli 150,000 vuokra-aluetta, joiden vuokrasopimuksista vuoteen 1916 mennessä päättyy 61,000 sopimusta ja seuraavan kuuden vuoden kuluessa 75,000, niin tässä nyt tarjoutuu sopiva tilaisuus oikein valtion takuulla turvata maanomistajille suurempi mahdollisuus työläisten työntuotteiden riistämiseen kuin vuokrajärjestelmän kautta on ollut mahdollista. Ja siihen tarkoitukseen sopivana ovat nyt herrat porvarit suunnitelleet tämän asetusehdotuksen pientiloista, tämän omistavan luokan kietovan verkon, johon maan vuokralaiset toivotaan voitavan ajaa tuolla 1916 uhkaavalla joukkohäätötoimenpiteellä, tuolla maanomistajien maanvuokralaisiin suuntaamalla hunnilaishyökkäyksellä. Tätä asetusehdotusta laatiessa näytään kokonaan unohdetun edes viitatakaan siihen tärkeään seikkaan, että mistä johtuu tämä yhteiskunnallinen pulma, tämä tilattoman väestön kysymys. Siihen ei tämä mietintö anna pienintäkään valaistusta ja sen todellisiin syihin nähden näyttävät porvarillisten käsitykset olevan perin harmaat. Työttömille apurahan myöntämiskysymyksen esillä ollessa tosin arvoisa ed. Saalasti sattui tämän syyn varsin kansantajuisesti esittämään, tehden sentään siinä keskustelussa suurenlaisen erehdyksen tahtoessaan sen syyn sovelluttaa työväen viaksi, sanoen työväen vaativan paljon palkkaa, vähän työtä. Kun tämä ajatus sovellutetaan, ei työläisiin, kuten ed. Saalasti halusi, vaan niihin, joihin se todellisuudessa kohdistuu, omistavaan luokkaan, niin esiintyy siinä kansantajuisessa muodossa lausuttuna yksi nykyisen tilattoman väestön kysymyksen perussyy. Jos tätä ryhtyy tarkemmin määrittelemään, niin halu saada enemmän tuloja itselleen, on saattanut maanomistajaluokan omistamaan maan jo aikoja ennenkuin se on voinut sitä hankkia viljelykseen ja nautintoon ottaa, sulkien siten suurimmalta osalta jälkeläisiään elämisen mahdollisuudet tai ainakin pakottaen nämä yhteiskunnallisen lapsipuolen asemaan vuokralaisiksi ja päiväpalkkalaisiksi. Mutta tämän maanomistuksen vuosikymmeniä pysyessä miltei muuttumattomana ja kapitalistisen kehityksen alituisesti toimeenpaneman tuotantotapojen mullistuksen kanssa ja väestön yhä lisääntyessä on jouduttu siihen, että suurella osalla ei nykyään ole suurtakaan elämisen mahdollisuutta sen paremmin maalla kuin kaupungissakaan. Ollaan tavallaan sellaisessa umpikujassa, että vanha tuotantotapa ei enään riitä ja uusi ei vielä näytä voivan pystyä takaamaan työläisille elämisen ja olemisen mahdollisuutta. Niin ollen on epäämättömän selvää, että on lainsäädännön kautta ryhdyttävä olevia oloja korjaamaan, pyrittävä saattamaan olot siedettävälle kannalle ja tässä pyrkimyksessä voi toisinaan olla pikkuparannuksillakin hyvin suuri merkitys, tosin sillä nimenomaisella edellytyksellä, että nämä pikkuparannukset kohottavat työväen luokkaa, kasvattavat sen taisteluvoimaa, mutta sitä ei tämä asetusehdotus, tai paremmin sanoen, se toimenpide, johon tämä

tähtää, tee. Nämä asetusehdotuksessa esiintyvät tilojen suuruutta ja viljelyksiä ynnä muuta tarkoittavat säännökset ja rajoitukset epäämättömän selvästi osoittavat, että omistava luokka joko sitte tietoisesti tai tiedottomasti pyrkii tällä suunnitelmalla ei kohottamaan tilattomia ja torppareita, vaan painamaan näitä yhä syvempään, luomaan pientilojen nimellä kulkevaa loismuodostumaa, joka tulisi painamaan nämä pientilalliset palkkatyöläisiä paljo alemmaksi ja suuresti rasittaisi yhteiskuntaa. Eikä tämä porvarillisten maatalousohjelma tai suunnitelma näytä juuri johdonmukaiseltakaan, sillä, kuten jo edellä mainitsin, on omistavan luokan pyrkimyksissä johtavana lankana se ajatus, että maanviljelyksen edun nimessä voidaan vuokralaiset ahdistaa tiluksiltaan. Jos tämä peruste pidetään pätevänä, niin mitenkä voivat sen kannattajat yhteiskunnan edun kannalta käydä puuhaamaan moisia pientiloja ja mitä mahdollisuuksia on näillä pientilallisilla ja varsinkin heidän vaimoillaan ja lapsillaan siedettävään elämään. Otettakoon huomioon, että tuon torppariluokan elämä jo nykyisinkin on mitä raskainta raatamista nuoruudesta alkaen hautaan saakka. Vielä tukalammaksi se tulee, jos tämä porvariston suunnitelma toteutuu, tämä suunnitelma, joka uhkaa karkoittaa torpparivästön niiltä tiluksilta, joissa on edes jonkinlaiset elämisen mahdollisuudet ja ahdistaa heidät soihin ja korpiin kitumaan ja keräämään rikkauksia nykyisille maanomistajille, sillä pientilallisten ja torpparien karkoittamista asumuksiltaan ja maanviljelykseen sopivilta tiluksilta tämä porvarillisten suunnitelma tähtää. Tässä on nyt kysymys tosin vain asian toisesta puolesta, mutta pian kaiketi joudutaan myös käsittelemään sen toista puolta, torpparikysymystä. Nyt ollaan kaiketi porvariston taholta valmiit väittämään, että pääasiasiallisena tarkoituksena on, että ostetaan kokonaisia tiloja tai suurempia maa-alueita, joita ositetaan pientiloiksi, kuten asutusrahastoa koskevan asetusehdotuksen toisessa pykälässä ehdotetaan. Mutta kun otetaan huomioon, että nykyisinkin on jo maan hinta ylenmäärin korkea, kokonaisia tiloja ostettaessa kun maksetaan sellaisia hintoja että koronmaksuihin menee 100 markkaa ja enemmän hehtaaria kohti viljelysmaasta, ja kun tällaisia luonnottomia hintoja tämä porvariston suunnitelma ehdottomasti tulisi vielä kohottamaan varsin suuressa määrässä, niin näiden pientilallisten tehtävä kaikista ponnistuksista huolimatta kävisi heille ylivoimaiseksi. Pientilalliset saisivat havaita, että vuodentulot, heidän työnsä hedelmät, eivät lankea heidän hyväkseen, ei edes osapuilleen riittävästi jää omaksi ylläpidoksi, vaan että porvaristo riistää heidän työnsä tulokset verojen ja maakoron kautta, joita omistava luokka pyrkii yhä runsaammin sovelluttamaan tilattomien ja torpparien kannettavaksi ja tätä tehdessä nyt kaiketi omistava luokka hyvinkin ruusuisin katsein silmäilee tulevaisuutta kohti, kuvitellen pientilasuunnitelmallaan ratkaistavan yhteiskunnallisen, pulman tämän torpparien ja tilattoman väestön kysymyksen. Mutta todellinen elämä tulee säälimättömästi särkemään tämän omistavan luokan hyväuskoisuuden. Tässä teidän suunnitelmassanne, sen säännöttelyissa ja rajoitteluissa maan hintaa kohottavassa tarkoituksessa on siemen kätketty siihen, että kysymys, jonka te nyt luulette poistuvan päiväjärjestyksestä, yhä uudelleen monin kertaisella voimalla astuu esiin, ja poistamatta vanhoja epäkohtia, ainoastaan näiden muotoa muuttamalla, synnyttää vielä lisäksi uusia epäkohtia, kohottaen kunnallismaksuja y. m. Ja tämä toiminta johon tällä pientilapuuhalla pyritään, voi paraassa tapauksessa hyödyttää vain nykyisen maanomistajaluokan suunnatonta ruokahalua, mutta ei tilatonta väestöä enempää kuin yhteiskuntaakaan. Sellaisena enemmän taannuttavana kuin edistävänä suunnitelmana en tätä voi hyväksyä. Ja niinpä lausun sen toivomuksen, että suuri valiokunta hyväksyisi tähän mietintöön liitetyn vastalauseen.

Ed. Lindström: Det torde vara obestridligt, att en reform, som bygges på en oriktig grund, icke kan bära goda frukter. Oberoende af hvilken ställning man intar till socialismens stora grundprincip om produktionsmedlens socialisering, måste man väl medge, att idén om att jorden, som är grundvalen för mänsklighetens existens, icke rätteligen bör eller kan vara föremål för enskild eganderätt, innehåller en såväl ekonomiskt riktig som äfven etiskt betydelsefull princip. Detta erkännes äfven af ett mycket betydande antal borgerliga socialekonomer, hvilka framhålla, att hufvudskälet, hvarför samhället icke kan skrida till ett effektivt ordnande af jordfrågan på basen af samhällets eganderätt till jorden ligger däri, att samhället å ena sidan icke utan att tillfoga de nuvarande innehafvarna af jorden en rättskränkning kan utan ersättning beröfva dem den egendom de i god tro på förvärfvets rättmätighet förvärfvat, och att samhället å andra sidan icke har råd att inlösa deras egendomar. Men att staten — såsom nu är ifrågasatt — först skulle inköpa betydande

jordområden endast för att åter låta desamma sig afhändas, därmed beröfvande sig möjligheterna att tillgodogöra sig det genom samhällets tillväxt och verksamhet skapade jordvärdet samt ytterligare försvåra ett framtida öfverförande af jorden i samhällets ego, kan försvaras hvarken ur synpunkten af en sund samhällsekonomi eller den nuvarande generationens ansvar gentemot de kommande.

Här stå således samhällets rätt och individuellt monopolbegär emot hvarandra. Jag kan väl förstå, att de, som på ett eller annat sätt äro intresserade af att jorden behåller sin nuvarande egenskap af ett ypperligt jobberiföremål, skola vara färdiga att kläda blodig skjorta för det nu föreliggande förslaget om åstadkommande af en småbrukarrörelse grundad på enskild eganderätt till jorden samt med allehanda gamla fraser om »den egna torfvan» försöka bevisa sin ståndpunkts riktighet. Men jag ville å andra sidan hoppas att jämte socialdemokraterna, som icke utan att svika sig själfva kunna gå med på ett slikt projekt, äfven de af herrar representanter, hvilka vanligen redan å tjänstens vägnar vilja betrakta sig som målsmän för en högre moral, här skola passa på tillfället att slå ett slag för en stor etisk princip. Göra de ej detta, då ha de än engång visat, att allt deras tal om moral endast är en ljudande malm och en klingande bjällra.

Men det är ingalunda endast på grund af dessa rent principiella orsaker vi socialdemokrater bestämdt måste motsätta oss det nu föreliggande lagförslaget. Den väg, på hvilken landtdagens borgare velat lösa jordspörsmålet hos oss, är sådan att man om densamma kan säga att »spåren afskräcka.»

När man talar om det på den privata jordeganderätten grundade småbruket och dess fördelar, vädjar man gärna till exempel från Danmark. Entusiastiska jordbruksapostlar, hvilka likt våra agrarer förväxla jordfrågan med jordbruksfrågan, vilja bevisa det danska småbrukets förträfflighet med att hänvisa till Danmarks ekonomiska uppsving sedan husmandslagens tillkomst och till de danska småbrukens räntabilitet. Men man glömmer därvid en synnerligen viktig omständighet. Man glömmer att fråga, med hvilka offer detta uppsving och denna räntabilitet har uppnåtts. Man försummar att taga reda på hurudant den danska småbrukarens lif i verkligheten är, under det man stirrar sig blind på de bruttobelopp per tunnland den danska jorden förmåtts att ge. Under en vistelse i Danmark sommaren 1911 besökte jag några af dessa husmandsgårdar, och besöken efterlämnade ett synnerligen beklämmande intryck. Husmanden och hans hustru, sysselsatta vid jordbruket under en arbetsdag, hvars längd ofta nog gick upp till 15 timmar och därtill barnen i samma arbete, så länge de blott förmådde hålla ut. Och under vintern sysslade männen med träskomakeri eller också med arbete vid någon industriell inrättning, om lyckan var så god att någon sådan fanns i närheten. Mjölk fick man inte se, den var till sista droppen förd till mejeriet och skummjölken gaf man åt svinen — »barnen växa ändå», som man sade. Smör var en lyx, som man inte kände till. Och detta lif var man tvungen att lefva endast för att kunna betala räntan på det genom husmandslagen och statens billiga lån uppskrufvade jordvärdet.

Det vore ett sannskyldigt brott att medverka till skapandet af ett dylikt maskeradt slafveri hos oss, ett slafveri som är så mycket hemskare därför att slafvarna själfva smida sina bojor.

Att man äfven i Danmark bland småbrukarna själfva finner läget fruktansvärdt, är heller ingen nyhet. Redan år 1904 skref den bekanta husmandsledaren Karl Hansen i tidningen »Husmanden» följande: »Husmandslagen har i förbindelse med det starka behof af att få jord, som nu finnes hos befolkningen, bidragit till att jordprisen äro i starkt stigande på samma gång åtskilliga geschäftsmän på flere ställen börjat inköpa och med god vinst utstycka större egendomar».

Och i en diskussion, som den 21 januari samma år hölls i nationalekonomiska föreningen i Köpenhamn, yttrade den kände danska socialekonomen Berthelsen: »Det är icke längre jordbruksarbetarna, som söka efter jord, utan jordägarna, som söka efter män, som äro beredda att på snart sagt hvilka villkor som hälst köpa jordlotter, detta på grund af den låga ränta, hvartill danska staten beviljar lån.»

Att förhållandena äro långt ifrån lysande inses äfven, om man betraktar den skuldbörda, som hvilar på den danska jorden. Vid ingången af senaste sekel var inteckningsgälden i det danska jordbruket endast omkring 30 miljoner kronor, nu utgör den omkring 2,000 miljoner, och växer med i medeltal 50 miljoner om året. Fördelarna af jordbrukets lofvande utveckling strömma således obevekligt in i inteckningsägarnas kassaskåp. Det är därför »skovrider» Brüel i ett föredrag kunnat yttra, att inteckningarnas trähäst och näringsbekymrens slafpiska ofta äro mycket värre än forna tiders pinoredskap.

Erfarenheten från eget land är heller ingalunda glädjande. Äfven på orter, där de klimatiska förhållandena och jordförhållandena äro ovanligt gynnsamma, har resultatet af egendomarnas sönderstyckande till småbruk, varit rätt nedslående. De nya småbrukarnes ställning har ingalunda blifvit lyckligare därigenom, att de icke kunnat slippa från jorden utom genom konkurs och exekutiv auktion.

Frågan om storbruket eller småbruket som framtidens jordbruksform i Finland kan icke lösas skematiskt, då densamma i så utomordentligt hög grad är beroende af de geografiska förhållandena i landet. Men säkert är, att på detta område liksom på alla andra af mänsklig produktion, stordriften skall visa sin absoluta öfverlägsenhet, om man med stordrift afser ett intensivt storjordbruk, hvarvid alla tekniska hjälpmedel tagas i bruk. Det måste således äfven ur denna synpunkt anses orätt, att staten bidrar till att skapa förhållanden, hvilka i synnerligen hög grad försvåra för framtiden en öfvergång till ett sådant rationellt och på samhällelig bas drifvet storbruk.

Jag ansluter mig till den socialdemokratiska reservationen.

Ed. Pulkkinen: Ed. Mäki on tässä eduskunnassa samoin kuin maatalousvaliokunnassa ehdottanut tämän asetusehdotuksen ensimäisestä pykälästä, sanasta »maalaisväestö» poistettavaksi sanan »maalais-». Mielestäni nyt tämä ehdotus ei suinkaan veisi asiaa nurin, jos sana poistettaisiinkin. Mutta pidän että hyvä on olemassa tämä sana »maalaisväestö». Maatalousvaliokunnassa jo huomautettiin siitä että tilattomaan väestöön kuuluu pääasiassa vain maalaisia, että kaupunkeihin muuttaneet työmiehet kuuluvat juuri maalaistyöväestöön siitä syystä, että nehän juuri ovat maalta kotoisin, ja että jos niin sattuisi, että haluaisivat maalle maata viljelemään ja tästä asutusrahastosta apurahoja ottamaan asutustarkoituksiin, niin ne voisivat kyllä tulla tämän lain alaisiksi. Muuten maaseudulla mielestäni on se käsitys, että kun joku kaupungista tulee maalle, niin hänellä on kyllä rahaa mukanaan, että kykenee itsekin ostamaan maatilan, ja toiseksi, onhan täällä eduskunnassa suunniteltu työttömäin avustusta niiden varalta, jotka eivät tahdo maalle muuttaa.

Ed. Mäki: Ed. Tulenheimon muutamiin väitteisiin saatan vastata muutamalla sanalla. Ensiksikin hän väitti, ettei näiden asetusten kautta millään tavalla vaikeuteta torpparikysymyksen lopullista ratkaisua. Tämä saattaa nyt olla hänen käsityksensä, jos hän olisi rehellinen. Mutta nyt on juristimiehiä, jotka ovat toistakin käsitystä kuin ed. Tulenheimo. Minä muistutan mieliin eduskunnan jäsentä Jonas Canstrénia. Hän selitti silloin kun tätä asiaa vuonna 1912 käsiteltiin, että mitään muita toimenpiteitä torpparien vapauttamiseksi ei tarvitakaan kuin juuri nämä lakiehdotukset, ja jos tämän ottaa huomioon, täytyy olla vähintäin ed. Tulenheimon asianajokyky, ennenkuin voi väittää, ettei tämän kautta vaikeutettaisi torpparikysymyksen ratkaisua. Se on samallaista selitystapaa kuin asetusehdotuksen 18 §:stä, jonka vuonna 1912 ymmärrettiin sisältävän toista kuin mitä sen nyt sanotaan sisältävän, ja johonka ed. Tulenheimo, vaikka siitä huomautin, ei ole antanut minkäänlaista selitystä. Sitten ed. Tulenheimo väitti, että kokeneet maanviljelijät ovat sanoneet, ettei näissä asetuksissa ole mitään sellaista, joka estäisi maanviljelyksen kehitystä. Sekin oli vain väite, se ei ollut millään tavalla todistettu. Sillä usein nähdään, että pientilalliset, jollaisia näistäkin tulisi syntymään, eivät voi milloinkaan kilpailla suurempien maanomistajain kanssa tuotannon halpuudessa, sillä heidän täytyy tehdä huonommilla työkaluilla työtä. He voivat pysyä pystyssä jotenkuten, kun he vaimoinensa ja lapsinensa raatavat työnteossa. Pienviljelijät tekevät hevosenkengän muotoisia päiviä ja heidän täytyy tehdä. Ed. Pulkkinenkin sanoi panevansa lapsensakin heti kun ne vain kykenevät, työtä tekemään, kouluun ne eivät ollenkaan jouda, ja silloin kun nouseva polvi ei saa alkeellistakaan koulusivistystä, niin siitä tulee väkeä, jonka päähän pitäisi joka päivä panna uudet sahajauhot. Sitten ed. Tulenheimo selitti, että sosialidemokraatit ja eräs ensiluokkainen sosialisti, jonka mielipiteitä hän on seurannut, on sitä mieltä, että tällaisilla toimenpiteillä tarkoitetaan yhteiskunnan tukemista. Hän ei ollut siis siinä seurannut kenenkään porvarillisen teoreetikon mielipiteitä. Minä tahtoisin huomauttaa ed. Tulenheimolle, että minä myös olen seurannut muutamien porvarillisten mielipiteitä. Eräs niistä, englantilainen pääministeri lordi Salisbury, lausui Englannin pienviljelyslakiehdotusta käsiteltäessä vuonna 1892 samansuuntaisen ajatuksen kuin ed. Tulenheimo, mutta hän oli paljon rehellisempi kuin ed. Tulenheimo. Sillä hän selitti lisäksi, että hän ei käsitä, että tällaisten toimenpiteiden kautta ainakaan sanottavassa määrässä lievennettäisiin köyhimmän luokan kärsimyksiä.

Ed. Tulenheimo jätti tämän aivan sanomatta ja minä väitän sitä, että tällaisten toimenpiteiden kautta niitä ei lievennetä, joten porvaristolla tässä on muut tarkoitukset. Mielestäni ne väitteet, joita ed. Tulenheimo teki vasemmistoa vastaan, eivät minusta mitään asiaan vaikuttaneet. Sillä hän ei niitä todistanut eikä yrittänytkään todistaa. On kuitenkin tarpeetonta tästä nyt enempää ryhtyä puhumaan, ei myös selittämään pienviljelyksen tai suurviljelyksen kannattavaisuutta. Siitä on kyllä meidänkin taholta monen monta kertaa mielipiteitä esitetty, ja saattaa olla vielä nykyaikana niin, että monessa paikassa pienviljelys on mahdollinen, jopa kannattavaakin, katsoen maan laatuun ynnä muihin semmoisiin seikkoihin. Mutta olkoon kuitenkin sanottuna, jos verrataan yleensä mahdollisuutta, että suurviljelys on kaikessa laajuudessaan käytännössä, niin siinä samallaisen tuotantoyksikön tuottamiseksi käytetään paljon vähemmän työvoimaa kuin pienviljelystiloissa. Sehän on aivan eittämätön tosiasia ja sitä eivät kai herratkaan pysty kumoamaan. Minä kyllä voin tunnustaa sen, että ed. Tulenheimo oli siinä aivan oikeassa, ja se on täydellisesti ainakin porvarien käsitys, että tämän kautta luullaan luotavan suojamuuri nykyistä yhteiskuntaa turvaamaan, sillä nämä pientilalliset ovat usein hyvin taantumuksellisia. Mutta esimerkit ulkomailta, joissa tässä suhteessa on jo kokemusta, eivät sentään ole niin loistavia tuloksia osoittaneet, että teillä olisi esitettävänä esimerkkejä siitä, että tämän kautta olisi tullut, kuten väitätte, työttömyys poistetuksi, että tämän kautta olisi tullut sosialismi kukistetuksi ja että tämän tilattoman väestön asuttamisen kautta on saatu siirtolaisuus estetyksi ja muut sellaiset epäkohdat poistetuiksi, joiden kaikkien te sanotte tämän asian yhteydessä tulevan ratkaistuiksi.

Ed. K a l l i o: Ed. Mäen lausunnon johdosta pyytäisin minä huomauttaa, että meidän maassamme on tilastoa kerätty suurempien viljelyksien ja pienempien viljelyksien etuisuuksista ja nekin ovat näyttäneet, että työn tulokset ovat pientiloilla tuottaneet suuremman sadon samalta pinta-alalta kuin suurilla tiloilla. Mutta minä luulen, että ed. Mäki ei pane näihin tilastoihin niinkään suurta arvoa kuin erään oppiisänsä lausuntoon. ja minä pyytäisin huomauttaa, että sosialistien suurmies Kaytsky on lausunut, että talonpoikainen pienviljelys on sen luontoinen, että niissä oloissa tulee maanviljelys sitä huolellisemmaksi ja sato sitä runsaammaksi, kuta vapaammin viljelijä vo maataan käyttää ja kuta suuremmassa määrässä työn ja viljelyksessä toimeenpantujen parannusten tulokset tulevat hänelle itselleen. Tämä osoittaa juuri, että oma maa ja oma työ kannustaa tekijäänsä ja tästä syystä juuri pienviljelys monessa suhteessa voi voittaa suurviljelyksen.

Ed. P u l k k i n e n: Kun ed. Mäki tämän eduskunnan edessä nyt toi esiin kahdenkeskisen keskustelun, joka meillä oli tämän kysymyksen johdosta, pidän sitä itse asiassa tarpeettomana. Mutta kun se kerran on tapahtunut, pyydän jonkun verran sitä oikaista. Se oli siten, että minä pidin ed. Mäkeä onnellisena siinä, että hän oli opettanut lapsensa työntekoon, ja hän piti minua onnettomana siinä, että minun lapseni tekevät työtä.

Ed. E l o r a n t a: Kuullessani ed. Tulenheimon lausunnon tässä asiassa, muistui mieleeni erään ranskalaisen, minun mielestäni viisaan valtiomiehen lause. Hän sanoi, että jos aijot tehdä jonkun konnantyön, niin syytä jotain toista samaan aikaan samallaisesta rikoksesta, niin kukaan ei huomaa, että sinä itse aijot tehdä sellaisen (Vasemmalta: Oikein!). Minulla ei ollut aikomus tällä kertaa tähän asiaan puuttua, mutta ne väitteet, joita ed. Tulenheimo lausunnossaan heitti esille, olivat sitä laatua, että niihin täytyy pakostakin vastata, vaikka minulla kyllä on tilaisuus suuressa valiokunnassa asian käsittelyyn puuttua.

Yksi pääväitteitä ed. Tulenheimolla oli se, että näitten asetusten hyväksyminen ei ollenkaan vaikeuta torpparikysymyksen ratkaisua toisellakaan tapaa. Minä pyytäisin huomauttaa, että juuri hänen ryhmänsä taholta on niin monia kertoja, minä sanon monia kymmeniä kertoja annettu ymmärtää, että kun nämä asetukset maan ostosta saadaan hyväksytyksi, niin koko maatalouskysymyksessä ei pitkään aikaan mitään muuta tarvita. Näitten avulla muka sitten ratkaistaisiin koko maatalouskysymys ja samalla myös torpparikysymys. Häädetyille torppareille tarjottaisiin lainoja, toisin sanoen lohdutettaisiin lainansaantitoivolla. Sitä tietä saataisiin muka syntymään jonkinlaista rauhoitusta ja niin ollen voitaisiin jättää enemmät toimenpiteet asiassa sikseen. Jos taas tällaisia asetuksia ei hyväksytä, niin minä luulen, että herrojen siellä keskustassakin on pakko miettiä jotakin muuta ratkaisua torpparikysymykselle, ja se tässä ainakin minun mielestäni painaa vaa'assa tavattoman paljon. Näillä asetuksilla-

han onkin herraspuolueiden taholta nimenomaan ja uuri etupäässä tahdottu häädettävien torpparien olosuhteita järjestää. Se sanotaan täällä asetusehdotuksien perusteluissa, että yhtenä tärkeänä osana tulee olla torppien itsenäisiksi ostaminen.

Mitä tällaisella tavalla saataisiin aikaan, se on asia jota herrat aina ovat visusti varoneet sanomasta, koska tulos sitä tietä olisi niin mitättömän pieni, että se olisi aivan jota pisara meressä tämän suuren kysymyksen ratkaisussa. Ed. Tulenheimo väitti meidän sosialidemokraattien suosivan manchesteriläistä oppia tässä. Minä tahtoisin kysyä, mitä oppia se on, kuin herrat suosivat tämän maan torpparikysymyksessä nykyään? Te antaisitte maanomistajille oikeuden kymmeniä tuhansia torppareita karkoittaa tiluksiltaan, tehdä näiden asumukset autioiksi, saattaa ne maat maanomistajain mielivaltaiseen vapaaseen käyttöön korvauksetta ja sitte vapaan kilpailun perusteella te sallisitte isäntien tyrkyttää maata häädettyjen ja häädettävien torpparien ostettavaksi. Jos mikään on manchesteriläistä oppia, niin tämä on sitä, mutta se on vielä paljon pahempaa, kuin mikään manchesteriläinen oppi, se on vielä säälimätöntä riistopolitiikkaa.

Miten ihmeessä herrat ovat tulleet siihen käsitykseen, että pikkuviljelys, kun se on mielestänne kovin kannattavaa, tarvitseisi pystyssä pysyäkseen tällaisia suoja-aitoja. Jos te luotatte näiden pikkutilojen elinvoimaisuuteen, jos luotatte siihen, että nämä pikkutilalliset tulevat taloudellisessa kilpailussa pysymään pinnalla, jopa menemään suurtiloista edelle, niinkuin täällä on sanottu — ja sitä tarkoitti ed. Kalliokin — jos uskotte, että pikkuviljelys on voimakkaampaa kuin suurviljelys, niin mitä se silloin suoja-aitoja tarvitsee. Mutta maatalousvaliokunnassa sanoi ed. Tulenheimo, että suurviljelyksellä on taipumus niellä pienviljelys, ja siitä syystä tarvitaan raja-aitoja, tarvitaan raja-aitoja, kun tiedetään ettei pienviljelys ilman suuria uhrauksia kannata ja menesty. Tässä tahdotaan siis luoda entisen maanviljelijäluokan keskuuteen ryhmä maanomistajia, jotka olisivat samassa asemassa, kuin kesäaikana näemme maaseudulla hevosia laitumella lieka nuoranpäässä. Ne eivät pääse määrättyä rajaa kauvemmaksi, mutta niillä ei ole siinäkään usein mitään syötävää. Samantapaista se menetelmä on tässäkin. Te ette ole tätä asiaa käsiteltäessä suostuneet asettamaan minkäänlaista korkeampaa hinta-rajaa maan ostossa. Te ette ole suostuneet riviäkään tähän asetukseen asettamaan, joka määräisi, kuinka paljon maanviljelijä saa kiskoa maastaan, kun sitä myödään tilattomille. Ja kun sitä määräystä ette ole lakiin asettaneet, silloin te olette as[illegible]uneet tielle, jolle me emme voi teitä seurata. Tällä toimenpiteellä itse asiassa hyödytetään maanomistajaluokkaa, mutta ei suinkaan tilatonta luokkaa. Tällä tahdotaan turvata maanomistajalle vaan entistä suurempi mahdollisuus maastaan hyvän hinnan saamiseen. Yhteiskunta astuu tässä maanomistajaluokan saaliinhimoa tukemaan, mutta ei suinkaan tilattomia. Minä vielä toistan: jos te herra Tulenheimo ja kumppanit uskoisitte pikkuviljelyksen kannattavaisuuteen, ette tällaisia lakeja säätää yrittäisi.

Ed. Tulenheimo väitti, hänelle ominaisella tavallaan, että talonpojat jäävät aina tuotantovälineittensä omistajiksi, tilansa omistajiksi, kuten hänen sanansa kuuluivat. Tätä eivät kumminkaan tosiasiat osoita eivätkä todista. Hän siis tässä asiassa puhui suoraan sanoen vastoin tosiasioita, etten sanoisi vastoin parempaa tietoansa. Jokaisessa maassa näyttävät kootut tilastot, että maaomaisuus velkaantuu oikein aikamoista vauhtia, ja niin käy täällä Suomessakin. Vuosittain täällä on yhä kasvavassa määrässä maaomaisuus velkaantunut. Maanomaisuuden omistajiksi tulevat suuret pankkilaitokset, hypoteekkiyhdistykset ynnä muut sellaiset kassat ja rahalaitokset. Ne ovat niiden maatilojen oikeita omistajia, jotka omaavat kiinnityksen niihin tiloihin, viljelijä on vain sellainen henkilö, joka säilyttääkseen olemassaolonsa mahdollisuuden, on pakotettu työskentelemään siellä tilalla, mutta maksamaan rahamiehille ja rahalaitoksille suuria veroja, maksamaan niiden tilojen oikeille omistajille raskaita rasituksia. Viljelijä ei silloin ole mikään tilansa omistaja, hän on itse asiassa pakkotyöläinen. Hän on asemassa, jossa kaikki hänen maataloudestansa irti saamansa ylijäämä siirtyy rahamiehille, siirtyy niille, jotka eivät ole mitään tehneet sen maan tuotantovoiman kohottamiseksi, siirtyy sellaisille, jotka eivät ole koko tilaa koskaan nähneetkään. Onko tällainen omistusoikeus sitten niin erinomaisen ihanteellinen, hyvä ja kadehdittava, että tällaista muotoa kannattaa oikein suurpiirteisesti lainsäädäntötoimenpiteillä eteenpäin runnata. Minun mielestäni ei. Tosin kapitalisteille on jotakuinkin yhdentekevää, kuka siellä maaseudulla niitä maata viljelee, onko se renki, muonamies, päivätyöläinen, torppari taikka palstatilallinen. Heille on vaan tärkeätä, että se tuottaa määrätyn määrän vuotuista tuloa. Mutta päivätyöläinen ja renki se

on joskus vähä kapinallinen, se vaatii joskus vähän suurempaa palkkaa j. n. e. Pikkutilallinen, palstatilallinen, se on sangen harvoin kapinallinen, se on kaikkein nöyrin työntekijä, mitä kapitalisti koskaan voi saada. Ja vaikka pikkutilallinen tuntee asemansa tavattoman epävarmaksi, vaikka velkataakka ylivoimaisena painaa hänen elämäänsä, vaikka hänen täytyy kaikki maatilaltaan saamansa ylijäämä viedä suurkapitalistille, niin harvoin hän sittekään nureksii. Huonojen vuosien sattuessa hän vähentää työpalkkaansa, omaa osaansa: hän syö huonompaa ruokaa, tekee entistä pitemmän työpäivän, käy huonommissa vaatteissa, ottaa lapsensa koulusta ja vaimonsa kotoa ja asettaa ne rinnalleen pellolle raatamaan pyöreitä vuorokausia ja elää usein ihmisijän oloissa, jotka ovat kulttuuri-ihmiselle sietämättömät ja mahdottomat. Se on tuollainen ihannetila, jota te tahdotte näille pikkuviljelijöille hankkia, ette sen parempaa. Koko se peruste, jolla nämä asetusehdotukset lepäävät, edellyttää juuri tuollaista ja sisimmässä te kai myönnätte, että se on myöskin teidän tarkoituksenne.

Minulla ei tässä ole numeroita Suomenmaan talonpoikaisväestön velkaantumisesta eli sen joutumisesta rahamiesten orjaksi. Minä en tiennyt ni tä varata mukaani, sillä minä en odottanut tässä tilaisuudessa sentapaisia lausuntoja, kuin ed. Tulenheimo esitti. Ehkä niitä myöhemmin voidaan saada. Mutta minulla sattuu olemaan mukanani eräs tilasto Amerikasta, joka osoittaa tähän suuntaan kulkevaa voimakasta kehitystä. 1910 koottu virallinen tilasto Amerikan Yhdysvalloista osoittaa, että kiinnitettyjen maatilojen prosenttiluku kasvaa sangen nopeasti. 1890 oli Yhdysvalloissa 28 % maatiloja kiinnitetty velasta. Vuonna 1900 oli jo 31 % ja 1910 oli jo lähes 34 %. 1890 oli tiloja velasta kiinnitetty yhteensä 887,000, vuonna 1910 oli kiinnitettyjen tilojen lukumäärä yli 1,300,000. Eikä Suomessakaan tässä suhteessa ole kovin paljo hitaampaa vauhtia kulettu aivan samaan suuntaan ja samaan tulokseen.

Ja kaikkien tällaisten tosiasiain jälkeen, kaikkien virallisen tilaston osottamien tosiasiain jälkeen väittää ed. Tulenheimo, että talonpoika pysyy sittekin tuotantovälineittensä omistajana. Jos tällaisen velkaisen talollisen korot jäävät maksamatta sairauden, katovuoden tai muun sellaisen seikan takia, niin kyllä silloin sen tilan oikea omistaja räikeästi näyttää, kuka sen talon haltijaherra on. Silloin karkoitetaan se pikkutilallinen säälittä maantielle. Mutta siitä huolimatta te väitätte: talonpoika on sittenkin aina tuotantovälineittensä omistaja. Älkää luulko, että me pelkäämme sitä seikkaa, että te tällä tavalla kovinkaan paljon sosialismia vastustatte tässä maassa. Kyllä teidän ponnistuksenne siinäkin asiassa tulee olemaan kovin pieniä tuloksia tuottava. Sillä tuolla puuhallanne te ette sanottavasti mitään aikaansaa, vaikka se toteutuisikin.

Näitten asetustenne perusteelle olette sitte suunnitelleet hankittavaksi valtiolainan ja tämä valtiolaina sitte näitten asetusehdotusten mukaisesti käytettäisiin. Tällä kertaa on suunniteltu 25,000,000 markan obligatsioonilainaa, lähimmässä tulevaisuudessa tietysti täytyy sitä runsaasti lisätä, jos kerta sille tielle astutaan.

Mitä saadaan sitte aikaan tällä summalla, josta tässä on kysymys? Meillä on Suomessa 470 maalaiskuntaa kohti sellaisia perhekuntia, jotka tulevat yhtä oikeutettuina kysymykseen näiden lainain saannissa ja antamisessa, keskimäärin kuntaa kohti lähes 640 ruokakuntaa. Suomettarelaisen puolueen taloustieteilijä Hannes Paavilainen väittää Suomessa olevan 50,000 sellaista torppaa, joiden taloiksi ostaminen maksaa vähintään 8,000 markkaa kappale, ja näitä suurempia torppia kai tässä pääasiassa tulisi ostettavaksi. 8,000 markkaa kappale näitä torppia ostettaessa tuottaa tulokseksi noin 4,000 torppaa taloksi. Se sillä on siis aikaansaatu, 4,000 torpparia on muutettu velkaisännäksi. Ei ole sillä hommalla yhtään lapion pistosta kaivettu ojaa, ei yhtään turvetta maata käännetty, mutta suurkapitalisteille on taaskin turvattu 25,000,000 markan korkotulot. Ja se on turvattu oikein yhteiskunnan ja lainsäädännön välityksellä ja te olette tyytyväisiä ja rauhoitatte omaatuntoanne sillä, että tässä on suoritettu suurenmoinen reformi ja että tällä se on ratkaistu tilattoman väestön kysymys. Minä kysyn teiltä: mihin joutuvat nuo yli 630 ruokakuntaa jokaista Suomen 470 maalaiskuntaa kohti, otka eivät näistä teidän rahoistanne näe penniäkään? Minä kysyn, mitä te näille teette, tuletteko te näillekin hankkimaan lainaa? Tässä eduskunnassa ei löydy ainoatakaan niin tietämätöntä, joka väittäisi, että se tultaisiin tekemään, ei kymmenennellekään osalle siitä. Jos te laskette liikkeelle suuremmassa määrässä obligatsiooneja, niin täytyy siitä välttämättömyyden pakosta olla seurauksena, että näiden obligatsioonien kurssi huimaavasti laskee. Ei Suomen valtion rahallinen luotto ole sellainen, ett se kestää ijankaikkisesti kiristää tällä tiellä. Englanti on yksi maailman rikkaimpia maita. Englannin valtio on koettanut Irlannissa rat-

kaista maakysymystä sillä tavalla, kuin te nyt täällä Suomessa yritätte. Mikä on tulos? Tämän Englannin valtion yhden osan maatalouskysymyksen järjestämiseen ei Englannin valtion voimat riitä. Se on muuten sanottu agraarikomitean mietinnössä, jonka herrat kai tuntevat aika hyvästi. Siellä sanotaan, että jos laskettaisiin liikkeelle niin paljon obligatsiooneja, että sillä saataisiin osapuilleen ratkaistuksi Irlannin maakysymys, niin silloin joutuisi siitä Englannin valtiolaitos suorittamaan hirveän raskaita rasituksia. Nyt jo saadaan suorittaa verrattain raskaita rasituksia. Luuletteko, että Suomen valtio kestäisi sellaista suoneniskua, mikä tässä tulisi kysymykseen, jos samalle tielle lähdettäisiin urheilemaan edes siinä määrässä kuin Englannissa on tehty! Suomenmaan veroa maksava luokka tulee sellaiselle tielle lähdettäessä asettumaan tuimaan vastarintaan, ja minä luulen, että teidänkin äänestäjänne tulevat silloin sanomaan, että tähän asti olette päässeet, mutta etemmäksi ei. Älkää luulko, että ne ijankaikkisesti luottavat teidän maanhuijaukseenne! Älkää luulko, että ne tultuaan käytännössä näkemään tulokset siitä, luottavat teihin! Nyt ehkä vielä joku teitä uskoo, kun teidän taholtanne on sanomalehdissä koetettu hirveällä paatoksella ajaa tätä kysymystä ja selitetty, että kyllä tästä tällä tavalla nyt saadaan koko asia ratkaistuksi, kun ehditään, ja olisi jo saatukin, mutta kun ne kirotut sosialistit ovat estäneet. Minä luulen, siitä päättäen mitä tämän kysymyksen yhteydessä on esiintynyt, että te tulette tällä kertaa saamaan sen päätökseen, se on hyvin mahdollista, mutta minä olen varma siitä, että kun se puuha on ollut jonkun aikaa käytännössä, kiitokset ja ylistysvirret teidän hommanne johdosta loppuvat.

Jos te tahdotte tosiasiassa jotain tämän maan tilattoman väestön hyväksi tehdä, ryhtykää silloin ensimäisenä voimakkaasti torpparien omaisuutta suojaamaan, estäkää maanomistajaluokkaa ryöstämästä torpparien omaisuutta ja viljelystä! Käyttäkää senjälkeen siinä rahaa, silloin mekin olemme mukana myöntämässä valtiolainoja, silloin mekin olemme tätä kysymystä ratkaisemassa valtiolainojenkin avulla, mutta ensin on ratkaistava ne perusteet, joiden mukaan tämä oikeudenmukaisesti suoritetaan. Me emme luota teidän vapaakilpailuhommaanne, me emme seuraa teidän manchesterjärjestelmäänne ja menettelyänne sillä tiellä.

Kun te pienviljelysjärjestelmäänne puoltaessanne aina kiitätte sen elinvoimaisuutta, niin minä tahtosin huomauttaa, että joskus teidänkin puolueenne keskuudessa tässäkin suhteessa joku sanomalehti, joku henkilö esiintyy avonaisesti, rehellisesti. Vuonna 1911 kirjoitti Helsingin Sanomat eräässä pääkirjoituksessa tilattoman väestön kysymyksestä tavalla, jonka voi sanoa järjen välähdykseksi. Siellä sanotaan, että »ken vähänkin on ollut tilaisuudessa tutustumaan tämän kysymyksen yhteydessä oleviin asianhaaroihin, (nimittäin palstatilahommaan) on tullut huomaamaan, että hyvin harvoja poikkeuksia lukuunottamatta, maanomistajien puolelta tämä harrastus pienviljelysasutukseen on osaksi keinotekoinen, ja että sen suojassa on sukeutunut kauhistuttavaa keinottelua pienviljelystilojen ostajien ja luonnolisesti myös vastaisen asutuspolitiikan kustannuksella.» Myöhemmin sanotaan, että »tällä hommalla, mikäli sitä on toteutettu, on saatu aikaan huonosti toimeentuleva pikkutilallisryhmä». Ja edelleen: »Ja siten noilla ylihinnasta ostetuilla pienviljelyksillä muodostuu painostavan velkataakan alla hiljaisesti mutta varmasti nääntyvä maataviljelevä köyhälistö.» Painakaa muistiinne, että teidän omat sanomalehtenne ovat tunnustaneet, että sillä hommalla syntyy hiljaisesti mutta varmasti nääntyvä maataomistava köyhälistö! Ja totta on että niin käy. Mitään muuta tulosta ei siitä voi odottaakaan, ja koko teidän lakiehdotuksenne, koko se systeemi, jolla se lepää, osoittaa teidän menettäneen kaiken luottamuksen sen kannattavaisuuteen, sen elinvoimaisuuteen.

Minä en tahdo tällä kertaa jatkaa pitemmältä. Tahtoisin vain heittää ed. Tulenheimolle takaisin väitteensä, että me olemme tässä asiassa menetelleet raukkamaisesti. Me olemme tässä asiassa menetelleet suorasti ja johdonmukaisesti, vastustaen teidän humbuugihommaanne, teidän yrityksiänne maattomain ja tilattomain kustannuksella. Ed. Tulenheimo väitti, että sosialidemokraattien menettely olisi raukkamaista. Minä väitän, että herra Tulenheimon menettely tässä asiassa ei ollut raukkamaista, vaan se oli itsetietoista tämän maan tilattomain kansajoukkojen pettämistä (Puhemies koputtaa), yritystä vetää niitä nenästä, johtaa niitä uskomaan teidän tässä asiassa totta tarkoittaneen, uskomaan teidän tässä asiassa puoltavan tilattomain etuja. Siitä ei ole teidän taholtanne kysymys. Teidän taholtanne on kysymys maanomistajaluokan etujen ja välillisesti yhteiskunnan rauhan sillä keinoin turvaamisesta toistaiseksi.

Ed. J ä y k k ä: Vaikka tästä asiasta on jo liiaksikin puhuttu, niin en saata olla kuitenkaan lausumatta joitakin sanoja niitä syytöksiä vas-

taan, joita yleensä vasemmistolaisten taholta on sanottu niille, jotka todella tä ä asiaa harrastavat siinä määrässä. että tahtovat sen lopultakin viedä perille. Täällä on useita syytöksiä jo torjuttu ja tehty myös samalla vastasyytöksiäkin mut a mielestäni ei näissä vasemmistolaisten syytöksissä ole ollut oikeastaan pätevää muuta kuin yksi ainoa, johon voisi jotain huomiota kohdistaa.

Vasemmistolaiset sanovat vastustavansa tilattomain maansaantia maanhintojen kohoamisen pelosta, ja sen vuoksi että tämän kautta maanomistajat hyötyisivät ansiottomalla maanhinnan nousulla. Tämä on se syytös, jota tarkoitan ja joka on jostain arvosta tässä teidän maalaisköyhälistön olojen parantamista tarkoittavan yhteiskunnallisen toimenpiteen jarrutuksessanne. Mutta verratkaamme tässä teidän ohjelmaanne ja toimintaanne toisiinsa. Sosialidemokraattisen puolueen ohjelmassa on mainittuna vaatimus ansaitsemattoman arvonnousun verottamisesta. Kun siihen lisättäisiin vielä asteettain nouseva omaisuusvero, jota vasemmistolaiset sanovat puolustavansa, niin olisi näillä verotustavoilla mahdollisuus estää ansaitsematon maanarvonnousu suurtiloilla. Todellisina köyhälistön olojen parantajina pitäisi vasemmistolaisten esiintyä innokkaina verouudistuksen puolustajina, ei ainoastaan sanoissa, vaan myös teoissa. Mutta kun joitakuita vuosia sitten asetettiin verokomitea valitsemalla siihen jäseniä eri puolueista, niin mikäli olen kuullut tekivät komitean sosialidemokraattiset jäsenet työlakon heti työn alkaessa, antaen täten porvarillisille komitean jäsenille hyvän esimerkin siitä, miten tästä köyhien etua hyödyttävästä, yhteiskunnallisia oloja uudistavasta ehdotuksesta on helpoin tällä kertaa päästä livistämään. Samanlaatuinen on teidän vasemmistolaisten tilattoman väestön aseman parantamista tarkoittava toiminta ollut alusta loppuun asti. (Vasemmalta: Mikä esti parannusta! Puhemies koputtaa: Hiljaa!) Te väitätte ettei pienviljelys kannata ja että suurviljelyksessä käytetään paljon vähemmän työvoimaa kuin pienviljelyksessä. Mutta huomattakoon myös, että pienviljelys elättää monin verroin monilukuisemman väestön kuin suurviljelys. Sen osoittavat tilastot. (Vasemmalta huutoa. Puhemies koputtaa.) Näin ollen tämä meidän vasemmistopuolue oikeastaan tuntuu minusta äärettömän vanhoilliselta ja tätä teidän vanhoillisuuttanne todistaa sekin, että täällä parlamenttaarisia tapoja noudatettaessa teette kaikenlaisia häiritseviä välihuudahduksia (Vasemmalta: Kansainvälinen tapa! Puhemies koputtaa.) Ja tämän te vielä tunnustuksellanne omaksutte häikäilemättä. (Vasemmalta: Kaikissa maissa. Puhemies koputtaa.)

Te surkuttelette pienviljelijäin asemaa eikä se kadehdittava olekaan. Mutta minä pyydän huomauttaa, että se on sittenkin tuo samainen halveksittu mutta samalla kadehdittu luokka, josta yhteiskunallisen elannon imujuuret lähtevät ja joka kaikki muut elämänmuodot ja ammattiluokat elättää, se on juuri maanviljelys, sillä ei mikään muu ammatti välittömästi tuota ihmiselle ravintoa. Tosin ovat tehdastuotteet tarpeellisia työ- ja tuotantovälineitä. mutta eivät ne syötäväksi kelpaa (Vasemmalta: Mikä viisaus!).

Me olemme täällä eduskunnassa suurimmaksi osaksi maalaiskansan, maatyöstä elävän väestön äänillä ja vasemmistokin on ottanut ajaakseen köyhälistön asiaa. Mutta ammattiasianajajain tavalla olette te täällä tilattoman väestön kysymyksen äänestäneet yli vaalien ja samalla saattaneet asian sellaiseen panssaroituun asemaan, ettei siitä tosin taas tule kenellekään mieluinen. Mutta parempi edes jonkunlainen kuin ei mitään. Ja tämän nyt ovat kuitenkin porvarilliset yhtymällä ottaneet ajaakseen juuri pelätessään tuota teidän entistä tapaanne, että mahdollisesti taasen ajatte tämän karille. Siitä olkoon porvarillisille kiitos, että he ovat edes vihdoin viimeinkin nähneet, mitä kansa maaseudulla haluaa. Ei meillä tilaton väestö eikä torpparit ole sitä periaatetta kuin on heidän äänestämänsä vasemmistoedustajat täällä eduskunnassa. Ei! Kyllä tilaton väestö todella tahtoo maata ja tahtoo sitä täydellä omistusoikeudella eikä tahtoisi jäädä mihinkään riippuvaan asemaan tässä maanomistuksessa. Halu on yhä enemmän maaseudulla kehittyy sinne päin ja siis näin ollen on meidän ajettava tilattoman väestön kysymys lävitse huolimatta tuleeko vastustusta sieltä tahi täältä.

Ed. T u r k i a: Ed. Tulenheimon puhe muistutti minulle jonkun ulkoluvun suorittamista, minkä hän oli joskus aikoja sitten oppinut. Oikeastaan se muistutti rippikoulupoikaa, joka puhuu opittuansa ulkoa, ollenkaan edes itse tietämättä, onko se täyttä totta vai ei. Ed. Tulenheimo tiesi esim. esittää sellaista, että sosialidemokraattien maatalouspolitiikka olisi muka peräytymistä. Hän tiesi myös kertoa, että sosialidemokraattien maatalouspolitiikka ei tee uskottavaa vaikutusta kehenkään. Hän myöskin tiesi kertoa että sosialidemokratiaa uhkaa joku kylmä kylpy. Kun mies heittää tuollaisia syy-

töksiä valtiollista puoluetta kohtaan, joka on suurin puolue Suomessa, olisi odottanut, että hän olisi edes koettanut todistella, millä tavoin sosialidemokraattien menettely maatalouskysymyksissä on sellaista, ettei se tee uskottavaa vaikutusta edes kehenkään. Miten ed. Tulenheimo semmoista todistelisi? Muistanee kai ed. Tulenheimo, että tämä samainen asia oli esillä v. 1911, se oli myös esillä 1912 ja porvarillinen kokoumus yritti runnata sen eduskunnassa läpi. Vasemmisto jätti sen pöydälle ja ed. Tulenheimo tietää, että suomettarelainen puolue teki kaikkensa käyttäen juuri tätä suureksi osaksi vaaliratsuna, manaten meidän puolueemme kimppuun kaikki maalliset ja taivaalliset voimat, jotka se voi manata. Miten kävi? Ed. Tulenheimo, lukekaa mitä te menetitte vaaleissa. Katsokaa tänne vasemmistoon, vasemmisto kasvoi. Eikö se todista, että suomettarelaisten politiikka oli peräti typerä, kansa on sen tuominnut. Se puolue on kärsinyt. Mutta ihmisen, joka ei käsitä noin selvää kieltä, joka ei näe noin selvää kansan vastausta asioissa, täytyy olla todellakin suomettarelainen. Ed. Tulenheimo täällä haastelee, että meitä odottaa muka kylmä kylpy. Tietysti hän tarkoitti sillä valitsijain taholta saatavaa kypyä. Mutta löytyykö minkään maan parlamentin historiassa sellaista kylpyä osoittavaa esimerkkiä kuin mitä on kärsinyt suomettarelainen puolue. Jos suomettarelainen puolue ja sen johtajat jaksaisivat vähänkin ajatella, täytyisi niiden huomata että heidän politiikkansa on ollut niin peräti vahingollista, niin peräti turmiollista kansan eduille, koska kerran lähes 100,000 vaalioikeutettua kansalaista, jotka ennen ovat sitä puoluetta äänestäneet, ovat kääntäneet sille puolueelle selkänsä. Ajatelkaa! Kuuden vuoden kuluessa teidän politiikkanne on ollut niin vahingollista, että lähes 100,000 teidän entistä ää· estäjäänne on antanut teille rukkaset. Mutta vaikka puolue on kärsinyt tuollaisen selkäsaunan, vaikka sen puolueen pitäisi ryömiä tomussa ja tuhassa kansan edessä (Vasemmalta: Oikein!) katua ja tehdä parannus, niin tämä puolue puhuu ed. Tulenheimon suun kautta ja uhittelee meille, että muka me menettelymme kautta saisimme kylmän kylvyn, se todellakin osoittaa, että ed. Tulenheimo puhuessaan suoritti ulkolukua, jonka hän oli oppinut ehkä siinä suurlakon pyörteessä. Hän ei nähtävästi muistanut, miten on käynyt ja mitä kansa on vastannut heidän uudistuksiinsa. Ed. Tulenheimo oli siteeravinaan täällä jotakin sosialistien auktoriteettia, jotakin merkkimiestä. Hän tiesi kertoa, että se auktoriteetti on joskus sanonut, että talonpojat eivät tule proletääreiksi. Jos sosialidemokraattinen teoreetikko on niin sanonut, on hän tarkoittanut koko talonpoikaisluokkaa. Mutta minä luulen että ed. Tulenheimo uskottelee, että siitä talonpoikaisluokasta, jonka he keinotekoisesti luovat, siitä muka tulee suomettarelaisille varajoukko, joka ei muutu sosialisteiksi. Mutta jos todellakin sellaiseen uskotaan, rakennetaan hiekalle. Sellainen keinotekoinen talonpoikaisluokka, jonka te herrat aijotte rakentaa, se on vaarassa muuttua proletääriseksi. Sille perusteelle te ette pitkälle rakenna. Mielestäni kun nyt porvarispuolueet ja, sanon, koko teidän kokoumuksenne yhteenlaskien, kärsi vaalitappion, ja kun te käytitte tätä asiaa vaalivalttina, teidän tulisi nyt tarkistaa kantaanne. Sen nöyryytyksen, jonka vaaleissa saitte, pitäisi etenkin suomettarelaiselle puolueelle olla semmoinen vitsanisku, että teidän pitäisi todellakin tarkistaa, oletteko menetelleet tässäkin asiassa oikein vai väärin, onko tämä uudistus todellinen uudistus, onko se uudistus, josta kansan pohjakerrokset hyötyvät, vai tuleeko se vahingoittamaan heitä. Ellette ryhdy tarkistamaan ja jos te härkäpäisesti ajatte tätäkin asiaa, tappelette, niinkuin tähänkin asti, niin te tulette näkemään, että suomalainen puolue soukkenee yhä enemmän tässä keskustassa, se pienenee niinkuin pyy maailmanlopun edellä, ettei siitä kohta ole enää muuta jälellä kuin ed. Tulenheimo viimeisenä mohikaanina osoittamassa sen puolueen säälittävää kohtaloa.

Ed. Eloranta: Minuun on täällä eduskunnassa juurtunut sellainen käsitys, että jos ryhtyy maalaisliittolaisille vastaamaan tällaisessa asiassa, niin voi joutua samaan asemaan kuin amatööripainija ryhtyessään ammattipainijan kanssa painimaan: voidaan julistaa ammattipainijaksi. Mutta tämä ed. Jäykän lausunto osoitti, ettei sitäkään puoluetta sentään voi jättää tässäkään asiassa vastausta vaille.

Te syytätte meitä siitä, että me muka vastustaisimme tilattoman väestön etuja. Muistakaa teidän edustajainne menettelyä viime istuntokaudella torppariasiassa. Teidän edustajanne asettuivat sille kannalle, että torppareita saadaan ihan lain mukaan kymmeniin tuhansiin karkoittaa tiloiltaan, vieläpä sellaisia torppareita, joilla on torppiinsa usein parempi oikeus kuin monella teistä tiloihinne. Te asetuitte kannattamaan ryöstöpolitiikkaa, suurporvariston etujen ajamispolitiikkaa, ja sitten puollatte valtionlainaa muutamille häädettäville pelastaaksenne nahkanne välttämättömästä selkäsau-

nasta. Mutta kenelle te haluatte puuhastanne tuloksen? Ette suinkaan pienviljelijöille. Teidän suunnitelmainne mukaan ostetaan maata kilpailuhinnasta, jolloin maanomistajat sanelevat ostoehdot ja te suostutte tähän, te kehoitatte vielä meitä suostumaan sellaiseen. Te tahdotte, että maanomistajaluokka saa niistä puuhistanne tuloksen, te tahdotte täyttää niitten taskut tilattomain kustannuksella. Sekö sitten on tilattomain edun kannalta oikeaa?

Maalaisliitto on tässäkin asiassa, niinkuin monessa muussakin, niin monta vuosikymmentä kehityksestä jälellä, että teidän pitäisi varoa niitä vanhoja ja epätodellisia ja tilattomille vahingollisia perusteitanne esiintuomasta. Suomettarelaisuus, tuo valtiollinen spitalitauti, se on syövyttänyt teihinkin sen onnettoman käsityksen, että kunhan yhdessä niiden kanssa käydään torppareiden kimppuun, suojellaan maanomistajaluokkaa ja tarjotaan sitten muka jonkunlaisena hyvityksenä velkamaata, että sillä tavalla sitten saataisiin jotakin aikaan, sillä tavalla muka puollettaisiin tilattomia. Te puollatte suurtilallisia ja astutte eduskunnan puhujalavalle väittämään, että teidän menettelynne, teidän kantanne on tämän maan tilattomain edun kannalta katsoen ainoa oikea ja parhain kanta. Tosiaan minun täytyy sanoa, että sellaisten mielipiteitten esittäjät omaavat paksuimman anturanahkaisen käsitteen, mitä Suomen maassa koskaan on kasvanut. Te tiedätte, että nykyaika on toinen kuin se, mitä te ihannoitte, teidän maalaisliittolaisten harrastuksenne eivät pyri eteenpäin, ne pyrkivät taaksepäin. Te pyritte taaksepäin niihin aikoihin, jolloin ei suuria yhteiskunnallisia ristiriitoja ollut olemassa, ei ainakaan niin suuria kuin nyt. Sinne te ette saa kehityksen pyörää käännettyä.

Teidän mielipiteenne tässä asiassa niinkuin monessa muussakin ovat sellaisia, että ne eivät tule saavuttamaan tämän maan tilattoman väestön kannatusta. Sitä mukaan kuin tässä maassa tilaton väestö oppii teidän oikean tarkoituksenne ymmärtämään, teidän suurtilallisia ja rahamiehiä puoltavan tarkoituksenne, sitä mukaan se tulee myöskin teille selkänsä kääntämään. Ei teidän tarvitse huolehtia vasemmistosta. Me kyllä pidämme omista asioistamme huolen. Me kyllä vastaamme teoistamme tässä asiassa niinkuin muissakin, eikä teidän syytöksenne täällä enemmän kuin eduskunnan ulkopuolellakaan pysty järkyttämään sitä käsitystä, minkä me olemme omaksuneet, ei ainoastaan teidän menettelystänne tässä asiassa, vaan teidän menettelystänne työväestön sortamisessa yleensä.

Te puhutte täällä pienviljelyksen kannattavaisuudesta. Minä sain tässä hiljan tietää, että eräissä itä-Suomen kunnissa on valtion välityksellä ostetuilta tiloilta jouduttu karkottamaan pikkuviljelijöitä, niitten tilat ovat joutuneet vasaran alle. Mutta ei suinkaan se estä teitä ajamasta yhä edelleen suurkapitalistien etuja. Voisin tässä myöskin esittää samanlaisia ilmiöitä muualta maasta, mutta ehkä vielä tämän asian loppuratkaisussa tullaan yhteentörmäykseen näitten herrojen suomettarelaisten ja maalaisliittolaisten kanssa ja ehkä silloin lienee paikallaan näihin seikkoihin kajota. Luuletteko te, että nykyaikana vielä käy päinsä, että mies ottaa kuokan ja lapion selkäänsä ja lähtee hyvällä menestyksen mahdollisuudella korpeen raskas velkataakka hartioillaan maata viljelykselle raivaamaan. Se aika on jo ollut ja mennyt. Nykyään sekin homma vaatii pääomia. Kun täällä keskustassa istuu miehiä, jotka ovat viljatulleja suosivalla kannalla, ovat julkisuudessakin esittäneet sellaisia mielipiteitä, niin he suurtilallisten edustajina tietävät, että tässä maassa ei suurviljelyskään tahdo jaksaa kestää kilpailua muiden maiden kanssa, kuinka sitten velkainen pikkuviljelys. Tässä maassa löytyy lukuisa joukko suurtilallisia, jotka innoissaan odottavat viljatullia. Minä olen kiertäissäni maaseutua kuullut monen suomettarelaisen sanovan, että kun saataisiin viljatulli, sitten vasta tässä voitaisiin pysyä jalkeilla. Luuletteko te pikkuviljelyksen tulevan toimeen, jos kerran suurviljelyskin koneitten avulla on vaarassa kaatua, jos senkin täytyy huutaa avukseen viljatullia? Pienviljelys pystyy tuottamaan kaikkein suurimmat tulokset, sanoi ed. Jäykkä täällä puhujalavalla ja hurskaan tyytyväisenä hän sitte lyö rintaansa itsetietoisena arvellen, että hän on sanonut suuren totuuden ja viisauden. Mutta ed. Jäykkä tietää, että pienviljelyksillä tehdään paljo ankarammin työtä ja paljo pitempiä työpäiviä, kuin mitä koskaan tehdään suurtiloilla. Ed. Jäykkä tietää, tai hänen ainakin pitäisi tietää, että se on kulttuurin kustannuksella, kuin näin tapahtuu. Ed. Jäykän ainakin pitäisi tietää, että useimmat pikkutilalliset ovat siinä onnettomassa asemassa, ettei heillä ole minkäänlaista mahdollisuutta seurata aikansa tapahtumia, ei seurata yhteiskunnallisia kysymyksiä, ei hankkia sivistystä eikä valistusta. He elävät usein täydellisessä keskiaikaisessa pimeydessä, raataen täyden vuorokauden suurkapitalistin kukkaron täyttämi-

sessä. Tässä se teidän ihannoimanne yhteiskuntatila, jonka alaiseksi koetatte tämän asetuksen avulla vielä muutaman tuhannen torpparin saattaa. Ryhtykää suojelemaan torpparien omaisuutta ja heidän säilyttämistään torpissaan! Silloin te olette astuneet oikealle uralle. Mutta älkää yrittäkö johtaa Suomen tilatonta luokkaa harhaan sellaisilla väitteillä, että teidän suunnitelmienne mukaan saataisiin aikaan jotain parannusta. Kun sen teette, puhutte vastoin parempaa tietoanne.

Ed. Kallio: Minä pyydän vain ed. Elorannan lausunnon johdosta huomauttaa muutaman sanan. Maalaisliiton ryhmä oli ainoa, joka viime vuonna yksimielisesti kannatti takautuvan lain jatkamista. Toiseksi me katsomme voivamme yhtyä kaikkiin niihin, jotka todella ryhtyvät ratkaisemaan tilattoman väestön kysymystä. Ja kolmanneksi ed. Eloranta sanoi, että luulemmeko vielä menestyvän sen, että lähtee kuokka ja lapio olalla korpeen. Me uskomme sen, jos on miehissä tarmoa ja omaa maata, mihin iskee.

Ed. Eloranta: En malta olla vastaamatta siihen, että viime vuonna maalaisliitto olisi muka täällä ollut valmis hyväksymään taannehtivan lain sellaisena, että se tuottaisi jotain hyötyä. On totta, että maalaisliitto oli valmis hyväksymään uuden taannehtivan lain, mutta ehdoilla semmoisilla kuin muutkin porvarit, s. o. muutama kymmenentuhatta torpparia sen mukaisesti olisi tullut häädetyksi. Jos te olisitte hyväksyneet sen samalla tavalla kuin sosialidemokraatit, ilman muuta taannehtivan lain joksikin vuodeksi jatkettuna, silloin siitä olisi tullut laki, sillä me olisimme sitä ehdottomasti puolustaneet, sillä sellainen oli meidän ehdotuksemme. Te ette tätä kannattaneet. Te, jotka olette pääasiassa pikkutilallisia, te asetuitte puolustamaan suurtilallisia. Ja silloin siitä ei tullut lakia. Te ette voineet hyväksyä torppareita suojaavaa, vaan torppareita häätävää lakia.

Ed. Saalasti: Täällä on jo suurelle valiokunnalle annettu eväitä riittävästi, vaikka useimmat niistä ovat homehtuneita. Me olemme kuulleet kolme vuotta nämä samat eväät annettavan sekä suurelle valiokunnalle että ylimalkaan tämän asian käsittelyn yhteydessä, mikäli koskee vasemmalta annettuja eväitä. Ja se tuntuu katkeroittavan tavattomasti, koska ed. Mäki alotti puheensa sillä, ettemme puhuisi näistä kysymyksistä, koska periaatteet eivät näytä muuttuvan. Ainoa mitä minä pidän tuoreena eväänä suureen valiokuntaan, johon kuulun, on se, ettei täällä ole puhuttu manttaalipomoista. Ed. Eloranta on päinvastoin asettunut maata viljelevän väestön sangen surkuteltavaan tilaan ja siihen minä yhdyn. Se on uutta, että tunnustetaan, että maaseudulla ei ole niin tavattoman ihanat olot, kuin sosialidemokraatit osoittavat, kun on kysymys jostain toisesta näitten olojen parantamista koskevasta toimenpiteestä.

Ed. Kallio: Ed. Elorannalle pyytäisin vielä huomauttaa, että takautuva laki ei ole häätölaki (Vasemmalta: On!).

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Ensimäinen käsittely julistetaan siis päättyneeksi ja asia menee valtiopäiväjärjestyksen mukaan suureen valiokuntaan.

7) 1911 vuoden valtiopäivillä lepäämään jätetyistä ehdotuksista asetukseksi pientiloista ja asetukseksi Suomen maalaisväestön asutusrahastosta

valmistettu maatalousvaliokunnan mietintö n:o 2, joka viime täysi-istunnossa pantiin pöydälle tähän istuntoon, esitellään asian ensimäistä käsittelyä varten.

Kukaan ei halua käyttää puheenvuoroa ja kun keskustelu on julistettu päättyneeksi, lausuu

Puhemies: Ensimäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia menee valtiopäiväjärjestyksen mukaan suureen valiokuntaan.

Pöydällepanot:

8) Kotitalousopetuksen avustamiseksi myönnetyn määrärahan korottamista

tarkoittavan anomusehdotuksen johdosta laadittu sivistysvaliokunnan mietintö n:o 2, ja

9) Valtiolainan ottamista »Suomen maalaisväestön asutusrahaston» vahvistamiseksi

koskevan anomusehdotuksen johdosta valmistettu maatalousvaliokunnan mietintö n:o 3, esitellään ja pannaan pöydälle kumpikin puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaan ensi tiistain täysi-istuntoon.

Seuraava täysi-istunto on tiistaina k:lo 6 i. p.

Täysi-istunto päättyy k:lo 9 i. p.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Iivar Ahava.

20. Tiistaina 10 p. maaliskuuta

k:lo 6 i. p.

Päiväjärjestys:

Ilmoituksia:

Ainoa käsittely:

1) Kotitalousopetuksen avustamiseksi myönnetyn määrärahan korottamista tarkoittava ehdotus 318

Asiakirjat: Ed. Iida Yrjö-Koskisen y. m. anomusehdotus n:o 13; sivistysvaliokunnan mietintö n:o 2.

Toinen käsittely.

2) Vuoden 1912 valtiopäivillä lepäämään jätetty ehdotus asetukseksi pientiloista ja asetukseksi Suomen maalaisväestön asutusrahastosta ..... »

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 1; maatalousvaliokunnan mietintö n:o 1; eduskuntaesitys n:o 2, sisältävä mainitun ehdotuksen.

3) Vuoden 1911 valtiopäivillä lepäämään jätetty ehdotus asetukseksi pientiloista ja asetukseksi Suomen maalaisväestön asutusrahastosta ..... —

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 2; maatalousvaliokunnan mietintö n:o 2; eduskuntaesitys n:o 1, sisältävä mainitun ehdotuksen.

Ensimäinen käsietely:

4) Valtiolainan ottamista »Suomen maalaisväestön asutusrahaston» vahvistamiseksi tarkoittava ehdotus ..... —

Asiakirjat: Ed. Ahmavaaran y. m. anomusehdotus n:o 70; maatalousvaliokunnan mietintö n:o 3.

Pöydällepanoa varten esitellään:

5) Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 3 määrärahan myöntämistä erinäisille urheiluja voimisteluliitoille tarkoittavan anomusehdotuksen johdosta 354

6) Talousvaliokunnan mietintö n:o 1 anomusehdotuksen johdosta, joka koskee eduskunnan 15 päivänä marraskuuta 1909 alkoholipitoisten aineiden valmistuksesta, maahantuonnista, myynnistä, kuljetuksesta ja varastossapidosta sekä denaturoitujen alkoholipitoisten aineiden valmistuksesta, maahantuonnista ja myynnistä hyväksymän asetuksen voimaan saattamista ..... »

7) Talousvaliokunnan mietintö n:o 2 eduskuntaesityksen johdosta, jotka koskevat paloviinan ja muiden poltettujen tahi tislattujen väkiviinajuomien myymisestä, kuljetuksesta ja varastossa pitämisestä 9 päivänä kesäkuuta 1892 annetun asetuksen 10 ja 28 §:n muuttamista ..... »

8) Talousvaliokunnan mietintö n:o 3 anomushehdotuksen johdosta, joka koskee toimenpiteitä luvattoman väkijuomain myynnin ja anniskelun ehkäisemiseksi ..... »

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat Airola, Cornér, Gädda, Häyrynen, Kiuru, Kokko, Lahdensuo, Mäkelin, A. Neovius ja Pärssinen.

Ilmoitusasiat:

Vapautusta valtiopäivätoimista myönnetään yksityisten asiain tähden seuraaville edustajille: ed. Törmälle tämän täysi-istunnon loppuosasta alkaen yhden viikon ajaksi, ed. Ala-Kuljulle tästä illasta alkaen ensi sunnuntaihin, ed. Lah-

densuolle tämän illan istunnosta alkaen ensi perjantain aamuun asti, ed. Airolalle, ed. Kokolle ja ed. Pärssiselle tämän illan istunnosta ja ed. Piisiselle ensi perjantain täysi-istunnosta.

Tulliasiainvaliokunnan työsuunnitelma.

P u h e m i e s: Puhemiesneuvosto ehdottaa sellaisen lisäyksen työsuunnitelmaan, että tulliasiainvaliokunnassa otettaisiin ensin käsiteltäväksi Suomeen tuotavan viljan jättämistä edelleen tullivapaaksi, koskeva ed. Railon y. m. anomusehdotus n:o 31 ja sitten laillisuuden ylläpitämistä maan tulliasioissa ja tullilaitoksen itsenäisyyden turvaamista, koskeva ed. Arvid Neoviuksen y. m. anomusehdotus n:o 30.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Kotitalousopetuksen avustamiseksi myönnetyn määrärahan korottamista

koskeva ed. Iida Yrjö-Koskisen y. m. anomusehdotus n:o 13 johdosta laadittu sivistysvaliokunnan mietintö n:o 2, joka viime täysi-istunnossa pantiin pöydälle tähän istuntoon, esitellään a i n o a a n k ä s i t t e l y y n.

Keskustelu:

Ed. I i d a - Y r j ö - K o s k i n e n: Minun täytyy valittaa, että valiokunta on alentanut pyydettyä summaa. Onhan niin täysin todistettu, että se olisi kokonaisuudessaan tarvittu, ja olisin toivonut, että sivistysvaliokunta olisi ollut yhtä hyväntahtoinen maamme emäntiä kohtaan, kuin se on ollut urheilijoitamme kohtaan, joiden anomasta summasta se ei ole tehnyt vähennystä.

Ed. B r a n d e r: Tämän mietinnön kolmannella sivulla sanotaan että maanviljelyshallitus lukuisissa tapauksissa on katsonut välttämättömäksi supistaa pyydettyjä summia. Tämä tieto perustunee johonkin väärinkäsitykseen, sillä ainoastaan harvoissa poikkeustapauksissa on tämmöinen supistaminen siellä tapahtunut. Muuten on maanviljelyshallitus monta vuotta peräkkäin tehnyt alistuksen senaattiin, että määrärahat talouskouluja ja kursseja varten korotettaisiin. Minunkin mielestäni olisi ollut suotavaa, että valiokunta olisi puoltanut koko anotun määrärahan myöntämistä, varsinkin kun tässä on myöskin otettu iltakurssit lukuun, sillä varmaa on, että tällä alalla tarvittaisiin huomattavasti enemmän varoja, kuin mitä nyt ehdotetaan. Aivan lyhyesti pyydän esimerkkinä mainita, mitenkä kahdella maatalouskoululla, Mustialan ja Kurkijoen maamiesopistoilla vuotuisia määrärahoja on yhtä paljon kuin kaikilla kymmenillä talouskouluilla yhteensä, joissa kuitenkin on noin 900 oppilasta vuosittain. Niin vähän saavat nämä talouskoulut, että eduskunnan pitäisi ainakin osottaa myötätuntoa tätä toimintaa kohtaan ja puoltaa niinpaljon kuin suinkin on mahdollista. Minä en tahdo kuitenkaan mitään vastaehdotusta tässä tehdä.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s: Valiokunnan ehdotusta ei ole vastustettu. Eduskunta ehkä hyväksyy sen?

Valiokunnan ehdotus hyväksytään.

P u h e m i e s: Tämä päätös on kuitenkin valtiopäiväjärjestyksen 63 §:n mukaan katsottava ehdolliseksi, ja lopullinen päätös on tehtävä käsiteltäessä valtiovarainvaliokunnan mietintöä valtion varoista ja tarpeista.

2) Ehdotus asetukseksi pientiloista ja Suomen maalaisväestön asutusrahastosta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 1 ja otetaan t o i s e e n k ä s i t t e l y y n siinä sekä maatalousvaliokunnan mietinnössä n:o 1 valmistelevasti käsitelty ehdotus asetukseksi pientiloista ja asetukseksi Suomen maalaisväestön asutusrahastosta, joka 1912 vuoden valtiopäivillä jätettiin lepäämään ensimäisiin uusien vaalien jälestä kokoontuviin valtiopäiviin.

P u h e m i e s: Ensin sallitaan asiassa yleiskeskustelu, jossa voidaan tehdä ehdotuksia maatalousvaliokunnan mietinnössä n:o 1 olevista kahdesta asetusehdotuksesta kokonaisuudessaan. Nämä ehdotukset, mikäli ne ovat sen laatuisia että keskeyttävät asian käsittelyn, otetaan silloin ratkaistaviksi, niinpiankuin ehdotusta on kannatettu ja keskustelu siitä päättynyt, mutta ovat muuten erikoiskäsittelyn päätyttyä uudestaan esitettävät ja kannatetta-

vat. Jos taas jo yleiskeskustelun kuluessa kosketellaan muutosehdotuksia asetusehdotusten erityisiin kohtiin, niin nämä ehdotukset ovat, tullaksensa äänestyksen alaisiksi, erikoiskäsittelyssä uudistettavat ja kannatettavat.

Käsittelyjärjestys hyväksytään.

P u h e m i e s: Asiassa siis ensiksi sallitaan

Yleiskeskustelu:

Ed. L a u t a s a l o: Minä en tahdo tässä yksityiskohtaisesti käydä arvostelemaan nyt käsiteltävänä olevia asetusehdotuksia, koska katson sen tarpeettomaksi siitä syystä, että mitkään muutosehdotukset näihin asetuksehdotuksiin eivät ole voineet tulla kysymykseenkään valiokunnassa niitä käsiteltäessä. Katson oikeudekseni kuitenkin ylimalkaisen ajatukseni niistä lausua.

Tämä tilattoman väestön asuttamiskysymys on ollut päiväjärjestyksessä meidän maamme vallassa olevan luokan keskuudessa jo suurlakon tapahtumista saakka. Sitä on pohtinut jos jonkinlaiset komiteat ja useat kerrat on maamme tilattoman väestön asemasta tilastojakin kerätty, vieläpä on yleisillä varoilla kustannettu henkilöitä ulkomaillekin tilattoman väestön asutustoimintaa oppimaan, joten voi tulla siihen käsitykseen, että tähän kysymyksessä olevaan puuhaan on jo joltinenkin summa käytetty yleisiä varoja. Mutta onko tästä puuhasta sitten yhteiskunnalliselta kannalta katsottuna sitä vastaavia etuja, se jää edelleenkin kysymysmerkiksi. Asia kuitenkin kehittyi sille asteelle, että vuoden 1910 valtiopäivillä sitä käsiteltiin maatalousvaliokunnassa, mutta sillä kertaa asiasta tuli vain leveä pannukakku. Sitten samainen juttu uudistettiin taas vuoden 1911 valtiopäivillä ja sillä kertaa se jo ehti niin pitkälle, että eduskuntakin ennätti sen lähes loppuun käsitellä. Mutta kun nämät, niin asetusehdotus pientiloista kuin asetusehdotus asutusrahastostakin, olivat sen laatuiset, että niistä olisi muodostunut orjalaki eikä vapaan kehityksen tietä kulkevassa yhteiskunnassa olevan vähempiosaisen kansaluokan nykyisin oikeudetonta asemaa parantava laki, vaikka vallassa olevan luokan taholta sitä sellaiseksi on uskoteltu, jätettiin se lepäämään yli seuraavien vaalien siitä syystä, että silloisen eduskunnan porvarillinen enemmistö oli pukenut mainitut asetusehdotukset niin epäinhimilliseen orjalakimuotoon. Se olisi siis sulkenut ikäänkuin karsinaan kaikki sellaiset pieneläjät, jotka tämän asetuksen alle joutuisivat. Sitten vuoden 1912 valtiopäivillä herätettiin uudelleen sama kysymys ja silloin myöskin eduskunta sen käsitteli lähes loppuun. Sillä kerralla olikin tätä edellämainitsemaani orjan karsinaa vähän väljennetty, mutta tämä väljennys oli ainoastaan näennäistä. Esimerkiksi asetusehdotukseen pientiloista 8 pykälästä oli poistettu se määräys, jolla edellisen vuoden asetusehdotuksessa oli tahdottu sitoa sellaisen pientilallisen irtainkin omaisuus lainakassasta ottamansa lainan kiinnitykseen, joten hän täten olisi kaiken luottonsa menettänyt. Myös muita pienempiä väljennyksiä oli siihen suvaittu muovailla, mutta periaate oli kuitenkin sama kuin edellisenkin vuoden asetusehdotuksissa, jonka tähden sille sillä kerralla oli annettava sama kohtalo kuin edellisellekin. Tämän tapaisilla yrityksillä ei voida nykyistä kriitillistä maakysymystä oikeudenmukaisesti ratkaista, vaikka ed. Pykälä sellaista koetti itsellensä uskotella silloin, kun työttömäin avustusta tässä eduskunnassa käsiteltiin, mutta eivät suinkaan tässä eduskunnassa muut sitä voineet ottaa vakavalta kannalta, sillä maakysymystä ei voida yhteiskuntaa tyydyttävään suuntaan ratkaista, käymättä jossain määrin käsiksi siihen kultaiseen omistusoikeuden pyhyyteen, jota meidän maamme porvaristoluokka niin kiinteästi koettaa suojella; kuitenkaan ei ratkaisu saa tapahtua ketään yksityistä vahingoittamalla.

Tämän asian ensimäisessä käsittelyssä eräs maalaisliiton arvoisa edustaja syytti vasemmistolaisia siitä, että vasemmisto on käyttänyt tämän asian jarruttamiseksi valtiopäiväjärjestyksen kaikkein taantumuksellisinta pykälää. Minä myönnän, että niin on tehty, mutta silloin kun köyhälistölle tahdotaan luoda kuristuslaki ja ehkäistä kansan pohjakerroksilta vapaa yhteiskunnallinen kehitys, silloin on sosialidemokraattien käytettävä kaikkia käytettävissä olevia keinoja sellaisen tuhon ehkäisemiseksi. Ja nämät nyt käsillä olevat asetusehdotukset ovat minun mielestäni sen laatuiset, että ne tulevat tuottamaan tuhoa koko yhteiskuntaelämälle silloin, kun niitä käytännössä toteutetaan.

Nyt jälleen ovat mainitut asetusehdotukset eduskunnan käsiteltävinä ja tällä kertaa ne tietysti tulevat V. J:n 58 §:n mukaan hyväksytyiksi, koska ne kerran on pilkulleen pysytetyt sellaisina kuin ne olivat lepäämään jätettäissä, ja tässä kaiketi tulee ratkaistuksi se suuri reformikysymys, jota kaikki tämän maan porvari-

puolueet ovat kaikissa tähän saakka toimitetuissa yksikamarisen eduskunnan vaaleissa käyttäneet vaaliratsuna, sanon vaaliratsuna, sillä muuta se ei ole ollut; eikä yksikään tämän eduskunnan porvarillisistakaan jäsenistä mahda olla niin naivi, että uskoisi tällaisilla asetusehdotuksilla olevan sellaista kaikkivoipaa tenhovoimaa, jolla kaikki kansamme pohjakerrokset kohotetaan sekä aineellisesti että siveellisesti sellaiseksi kansaksi, että se kykenee vastustamaan rajan takaa tunkeilevaa sortovaltaa, kuten adressikeskustelussa valtioneuvos ed. Danielson-Kalmari sitä koetti uskotella.

Mitä sitten tulee siihen porvarillisten väitteeseen, että vasemmisto vastustaa näitä asetusehdotuksia siksi, että menettää eduskuntavaaleissa äänestäjäjoukkonsa, kun nämä asetusehdotukset tulevat käytännössä toteutettaviksi, niin tällainen väitös on kokonaan väärä. Ei vasemmistolaiset ole niin lyhytnäköisiä, että he sellaisille pikkuasioille antaisivat mitään merkitystä. Ja sitäpaitsi voin tässä sivumennen mainita, että nämä asetusehdotukset käytäntöön tultuaan eivät tule vähääkään vaikuttamaan asian siihen puoleen. Siihen on todistuksena vasemmiston yhä kasvava jäsenmäärä tässä eduskunnassa huolimatta siitä, vaikka porvarit ovat voimainsa ponnistuksella koettaneet sekä puhutun että painetun sanan avulla käyttää edellämainitsemaani vaaliratsua. Syyt miksi vasemmisto estää näitä asetusehdotuksia laiksi tulemasta, ovat etsittävät tosiasioista, eikä sellaisista syistä mistä tämän eduskunnan oikeisto ja keskusta väittävät sen johtuneen. Me vasemmistolaiset pidämme tällaisia maan keinotteluyrityksiä vapaan taloudellisen elämän kehitykselle vahingollisena jarruna ja koko yhteiskunnalle tuhoatuottavana, kun tällaisen asetusehdotuksen puitteissa tahdotaan luoda muusta maanomistusta koskevasta lainsäädännöstä erillään oleva maanomistajaluokka, sellainen luokka, jonka aina on elämänsä ehdoista taisteltava, taisteltava siitä syystä, että he joutuvat velkaorjuuteen ja vähän aikaa taisteltuaan velkataakan alla, vaipuvat siihen rahakapitalistien nujertamina. Näistä muodostuu sitten sellainen proletaarijoukko, josta ei kylläkään ole vasemmistolaisille hyötyä, kuten ed. Tulenheimo tämän asian ensimäisessä käsittelyssä lausui, mutta ei siitä joukosta ole porvareillekaan etua, sillä täten muodostunut proletaarijoukko tulee aiheuttamaan suuria yhteiskunnallisia rasituksia, tulee vahingoittamaan palkkatyöläisten etuja ja voipa vahingoittaa niin pitkälle, että palkkatyöläisiäkin saattaa joutua samaan proletaarijoukkoon. Niin ollen näiden asetusehdotusten puitteissa on näkymässä yhteiskunnallinen vaara ja sentähden me vasemmistolaiset vastustamme sellaisen yrityksen käytäntöönottamista.

Mitä sitten tulee ed. Tulenheimon asian ensimäisessä käsittelyssä tekemään väitteeseen, etteivät nim. nämä käsilläolevat asetusehdotukset ole missään yhteydessä torpparien vapautussuunnitelman kanssa, niin tämä väite ei ole sopusoinnussa sen kanssa, kun ed. Tulenheimo maatalousvaliokunnassa sanoi, että nämä asetusehdotukset koskevat torpparien vapautusta ja että se 25 miljoonan markan laina, joka nyt aiotaan hankkia tilattoman väestön asutusrahaston vahvistamiseksi, tule riittämään ainoastaan vähäisen osan torpparien vapaaksi ostamiseen. Ed. Tulenheimo sanoi summaan tarvittavan lisätä vähintään 75 miljoonaa markkaa ennenkuin läheskään voidaan se määrä torppareita vapaaksi ostaa mikä on suunniteltu. Ja mikäli maanvuokrakomitean keräämästä tilastosta on selville saatu, on sellaisia torppareita, jota maanvuokrakomitea on suunnitellut ehdotettavaksi vapaaksi ostettaviksi olevan noin 60,000 vaiheille, jotka ovat siksi etäällä päätilasta, ettei heidän viljelmiään voi päätilan viljelmiin yhdistää. Ja jos näitä asetusehdotuksia pyörittää kuinka päin tahansa, jos niitä katselee etu- tai takapuolelta, niin aina kuvastuu se, että näihin on kytketty torpparien vapautussuunnitelma.

Nämä nyt käsilläolevat asetusehdotukset ovat ensiksikin se porvarien laskema peruskivi, jonka päälle sitte aijotaan rakentaa koko porvarillinen kansan pohjakerrosten rakentamispyramiidi, tämän päälle rakentuu valtiolainanottokysymys, tämän päälle rakentuu armollinen esitys maanvuokraolojen järjestämisestä, ja mikäli tähän saakka olen selkoa saanut maanvuokrakomitean mietinnöstä, niin se myös rakentuu saman perustuksen päälle. Esim. siinä nimenomaan ehdotetaan jo maan perushintakin torpparien vapaaksiostamissuunnitelmalle. Näinollen ei pitäisi kenelläkään olla otsaa väittää ettei näillä asetusehdotuksilla ole mitään yhteyttä torpparien vapautussuunnitelman kanssa.

Lopuksi pyydän huomauttaa, että täällä maatalousvaliokunnan mietintöön n:o 1 liitetyssä vastalauseessa siv. 22 ponsilauseen edellisessä kappaleessa on virhe, johon tämän asian ensimäisessä käsittelyssä ed. Tulenheimo jo huomionsa kiinnitti. Täällävastalauseessa sanotaan nim.: »Torppariväestön luonnollista ja asianmukaista ratkaisua». Sen pitää olla: »Torp-

parikysymyksen luonnollista ja oikeudenmukaista ratkaisua». Tämä olkoon mainitun virheen oikaisuksi, ettei kenenkään tarvitse saada siitä väärää käsitystä.

Lopuksi pyydän vielä ed. Saalastille huomauttaa, kun hän tämän asian ensimäisessä käsittelyssä sanoi, että kaikki mitä vasemmiston taholta on tämän asian yhteydessä puhuttu, on vanhoja homehtuneita fraaseja. Mutta ed. Saalastin en minä ole kuullut milloinkaan, en eduskunnassa enkä maatalousvaliokunnassakaan tästä asiasta puhuvan mitään uutta. Kaiken sen, mitä hän on puhunut, on hän kerrannut jonkun porvarikellokkaan perässä, ja sen hän jo on oppinut ulkoläksynä tänä pitkänä aikana, kun tätä tilattoman väestön kysymystä on käsitelty, että nim. nämä vasemmiston taholta esitetyt asiat ovat vanhoja ja homehtuneita fraaseja. Mutta eihän ed. Saalastilta voi sen parempaa pyytääkään.

Ed. E. S. Yrjö-Koskinen: Tänä iltana ja tulevana yönä luultavasti aiotaan toistaa kaikki se, mitä moneen kertaan on tästä asiasta puhuttu, kaikki lauseet näiden käsillä olevien lakien »epäkäytännöllisyydestä», »turmiollisuudesta» y. m. Ne, jotka ymmärtävät näiden asiain arvoa, tekevät epäilemättä viisaimmin, jos erikoiskeskustelussa eivät enää suutansa avaa muulloin kuin äänestyksissä, joissa lakiehdotukset tulee, joko tällaisina kuin ne nyt edessä ovat, hyväksyttyä tai ovat ne laskettavat uudelleen lepäämään. Vasemmisto on tänä iltana tekevä kaikkensa saadakseen jonkun piirron jossakin pykälässä muuttumaan. Kysyy melkoisen määrän mielenlujuutta porvareilta, jaksavatko täällä istua loppuun asti valvomassa, ettei se saa tapahtua. Onko liian rohkeata odottaa puhemieheltä jotakin neuvoa istunnon järjestämiseen nähden, niin etteivät vaatimukset tässä kohdin käy ylivoimaisiksi?

Sitä vastoin yleiskeskustelua tietysti ei voi välttää, vaikkei siinäkään voi kenelläkään olla uutta sanottavaa. Mutta se voi olla hyödyllinen siitä syystä, että se sanomalehtien välittämänä uudelleen kiinnittää kaikkien yleisiä asioita seuraavien huomion ja ajatukset tähän tärkeään kysymykseen; ennen kaikkea niiden, joita asia lähinnä koskee: maalaiskuntien tilattomain ja tilallisten. Sillä mitä eduskunnassa siitä tai tästä asiasta sanotaan, myötä tai vastaan, sitä luetaan ja sitä ajatellaan enemmän kuin sanomalehtien pääkirjoituksia tai muita kirjallisia selostuksia.

Jokainen täällä tietää, kuinka huonosti meidän maassa on edistynyt se kehitys maanomistus-oloissa, jota useissa muissa Europan maissa nykyään pidetään yhtenä sekä taloudellisen että yhteiskunnallisen edistyksen tärkeimmistä tekijöistä. Halkomisen, lohkomisen ja palstoittamisen tietä meidän maassa syntyy vuosittain yli 9,000 uutta tilaa. Mutta maanomistajain lukumäärä siitä huolimatta ei mainittavasti ota noustakseen. Syistä tähän ilmiöön kävisi liian pitkäksi seikkaperäisemmin puhua. Että sahayhtiöiden maanostot suurelta osalta tähän valitettavaan tulokseen vaikuttavat, se on kyllä tunnettua. Mutta eivät ne riitä selittämään sitä tosiasiaa, että mainituista 9,000 ei täyttä 2,000 ole sellaisia, joille jakotoimituksen kestäessä tai lähivuosina sen päätyttyä olisi muodostunut uusi viljelmä. Palstoista taas, joiden luku nousee lähes puoleen kaikesta, on melkoinen osa huvilapalstoja, jotka peräti vähän sinne tai tänne vaikuttavat muuhun kuin kenties maan ostohintaan. Valtiomaiden asutus (sanotaan: pääasiallisesti metsähoidollisista syistä) on melkein kokonaan seisahduksissa. Kruununpuustellien jakamista ei ole vielä alotettukaan, ja syntynee niistä tuskin muuta kuin vuokratiloja. Vuodesta 1880 vuoteen 1901, johon niin sanottu tilattoman väestön alakomitean suorittama seikkaperäinen tutkimus ulottuu, ei maanomistajain luku meidän maassamme ollut nimeksikään lisääntynyt. Minkä verran muutosta parempaan on tapahtunut tällä vuosisadalla, sen jälkeen kuin Suomen valtio, joko välittömillä maanostoilla tai kuntien välityksellä taikka auttamalla asutusyhdyskuntia, on ottanut helpottaakseen oman maan saantia tilattomille, siitä ei tietääkseni vielä ole luotettavia tietoja saatavissa. Todennäköistä kumminkin on, että tulokset osottautuvat suuremmiksi kuin mitä nykyään voidaan arvata. Tulee nimittäin muistaa, että rinnan tämän valtion toiminnan kanssa on kulkenut ja yhä kulkee, varsinkin muutamin paikoin maata, hyvin vilkas oman maan hankkiminen ilman kaikkea valtion avustusta. Kaikista vastavakuutuksista huolimatta on osa torppariväestöä ja muitakin tilattomia, koonnut itselleen jotakin varallisuutta ja ostanut maata. Säästöpankit myöskin ovat voineet lainata rahoja jonkun verran ja takauksia kelvolliseksi tunnetun tilattoman maalaisen tavallisesti ei tarvitse kauan hakea. Miten laajaa tämä itsenäisesti liikkuva maanosto verrattuna valtion välittämään lienee, siitä voi ainoastaan arvaamalla puhua. Luultavasti se on melkoista laajempi; mutta samalla ei voi vä-

hintäkään epäilystä olla siitä, että se, järjestämätön ja kaikkea tarkastusta vailla kuin on, paljon huonommin vastaa tarkoitustaan: maalaiskuntien tilattoman väestön kiinnittämistä pysyvillä siteillä omaan maahan. — Aivan eittämättömät tosiasiat toisaalta sanovat, että rahansaannin vaikeus tekee suurinta estettä niille pyrinnöille oman maan hankkimiseksi, jotka lähes kaikissa maamme osissa nykyään nähdään tilattoman väestön keskuudessa. Tätä kaksinaista puutetta nyt näillä käsiteltävillä lakiehdotuksilla tahdotaan auttaa: yhtäältä toimittaa tilaisuus rahansaantiin kohtuullisilla ehdoilla, toisaalta valvoa että rahat tulevat oikein käytetyksi pysyväisen asutuksen aikaansaamiseksi.

Jokainen, joka näitä asioita on vähänkin seurannut, tietää, että ne lähes parikymmentä miljoonaa markkaa, jotka valtio viimeisten kymmenen vuoden kuluessa on pannut oman maan hankkimiseen maalaiskuntien tilattomalle väestölle, ne nykyään ovat tyyten lopussa, niin että ainoastaan korot ja kuoletukset ynnä metsänmyynnistä mahdollisesti saatava satunnainen tulo voidaan vuosittain käyttää; tämän lisäksi ne 300,000 markkaa, jotka hallitsijan käskystä vuosittain siirretään valtiorahastosta. Tilattoman väestön lainarahastossa tämä summa yhteensä vuonna 1912 nousi 1,156,000 markkaan ja viime vuonna 1,115,000 markkaan (kaikesta päättäen se tänä vuonna tehnee vähemmän.) Lainan hakemuksia makaa nykyään senaatin kamaritoimituskunnassa 45 kunnalta, yhteensä 3,395,000 markkaan, siis enemmän kuin kolmikertaiseen summaan siitä, mitä viime vuonna oli käytettävissä. Luultavasti vielä enemmän haettaisiin ellei tiedettäisi, miten tiukassa raha istuu. Kysymyksenä sen vuoksi nyt on pyytää eduskunnan apua siihen, ettei tämä asutusliike, joka maalaiskunnissa on herättänyt niin virkeää myötämieltä ja useissa paikoin niin tarmokasta toimintaa — ettei tämä hyödyllinen yhteiskunnallinen uudistustyö varain puutteessa pääsisi hidastumaan. Kymmenen vuoden kuluessa (vuoden 1913 alkuun) on hankittu omaa maata yhteensä 9,131 tilattomalle, joista $^2/_3$ voi elää pääasiallisesti viljelmästään. Nykyänsä tämä luku nousnee yli 10,000. Ovatko siis tulokset osottaneet, ettei ole saavutettu, mitä on tarkotettu? Onko valtion tai kuntain ostamista tiluksista maksettu liian suuria hintoja? Onko lainoista otettu ostajilta liian paljon korkoa ja kuoletusta? Ovatko pientilat ja palstat kulkeneet keinottelutavarana kädestä käteen? Kuulkaamme tässä kohdin, mitä valtion asutustarkastaja näistä asioista sanoo vuonna 1909 julkaisemassaan selostuksessa. Keskihinta hänen tietojensa mukaan vaihtelee 93—111 markan välillä hehtaaria kohti, siihen luettuna rakennukset. Pelkkä maanhinta on tästä 74.9 %. Mitä tulee kysymykseen, paljonko valtion pikkutilalliset ovat harjoittaneet keinottelua ostamillaan mailla, osoittaa tutkimus, että valtion välittömästi ostamilla maatiloilla ja palstoilla on enemmän keinoteltu kuin tilattoman väestön lainakassojen välityksellä hankituilla. Prosenttiluvut tutkituista tapauksista ovat: edellisistä 12, jälkimäisistä 4,3. Uudistunut siirto on tapahtunut vain perin harvoin. Ja asutustarkastaja jatkaa: »Seikka, joka enemmän kuin muut on ollut vaikuttamassa keinotteluhalun syntymiseen, on alhainen maan hinta. Valtio on tilan osia tilattomille luovuttanut siitä hinnasta, josta tila on ostettu, joten uutistilojen hinnat ovat käyneet luonnottoman alhaisiksi. On itsestään selvää, että suurempia maa-alueita, joilla ostajia on vähäisen, myydään suhteellisesti halvemmalla kuin pieniä maaaloja samalla paikkakunnalla, joilla useimmissa tapauksissa on paljon ostajia. Näin ollen ovat valtion pikkutilalliset joutuneet varsin edulliseen asemaan ja myyneet tiluksia silloin kun puute ahdistaa ja tarjoukset ovat hyvät.»

Joka ylläesitettyjä, valtion asutustarkastajan selostuksesta lainattuja sanoja jollakin huomiolla lukee, näkee niissä aivan jäävääämättömiä tosiasioita melkein kaikkia niitä väitteitä vastaan, joita vasemmiston taholta on tässä eduskunnassa esitetty valtion välittämää maanhankintaa vastaan. Jokainen tosin tietää ilmankin, että meillä lähes joka päivä, huolimatta tästä valtion kilpailusta sahayhtiöitten kanssa, myydään maatiloja alle niitten todellisen arvon. Syistä saattaa kyllä olla eri mieltä; mutta osalta aivan epäilemättä se johtuu yleensä alhaisesta taloudellisesta kannastamme sekä maalaiskunnissa että muualla. — Vähäinen ajatus toisaalta sanoo, että suoranainen lahjoitus, tapahtukoon se missä muodossa hyvänsä, aina tavalla tai toisella vahingoittaa jokaista avustustoimintaa, jonka menestyksen ensimäinen ehto, kuten nyt puheenalaisen, on tarmokkaan itsetoiminnan herättäminen niissä, joita tahdotaan auttaa. Se pakkolunastussuunnitelma, jolla sosialidemokraatit nykyään lumoavat torppariväestön silmiä, on jo yksistään näistäkin syistä hyljättävä; puhumattakaan siitä, että se enimmissä tapauksissa tietää käsien pistämistä toisten taskuihin; puhumattakaan siitä, että suunnitelmasta ei yleensä voi tulla totta, ei nykyisenä ai-

kana eikä, jos vasta parempia meille annetaan, silloinkaan. Ei ainakaan niin pian ettei »kurki ennätä kuolla, ennenkuin suo sulaa». Vakaumukseni on, että maamme torppariväestö, vaikka se äänestääkin sosialidemokraatteja valtiopäiville, käytännössä on osottava älyänsä, ostamalla maata, isänniltään tai muilta, milloin siihen tilaisuutta kohtuhinnoilla tarjoutuu. Että tämä toisaalta asettaa maanomistajien eteen mitä vakavimman velvoituksen, seuraa itsestään.

Ei kukaan tässä eduskunnassa luulottele, että pelkästään valtiolainan välittämällä asutustoiminnalla tilattoman väestön asia ratkaistaisiin. Ne kymmeniin tuhansiin nousevat maanvuokraajat, jotka vuonna 1916 ja sen jälkeisinä vuosina joutuvat irtisanomisen varaan, kyllä tarvitsevat toisenlaisiakin toimenpiteitä suojeluksekseen. Mutta ilmi selvää on, että se valtion välittämä asutustoiminta, jota nämäkin asetusehdotukset tarkottavat, ei vähimmälläkään tavalla muita toimenpiteitä estä vaan päinvastoin lopullista ratkaisua helpoittaa. Näyttää siltä, kuin vasemmiston taholta yleensä pelättäisiin kaikkea, mikä jossain määrin voi lieventää kahden vuoden päästä odotettavan murrosajan vaikeuksia maalaiskuntain asutusoloissa. Luultavasti he aikovat asettua sitäkin samaa asiata koskevaa lakiehdotusta vastaan, jonka nyt viimeksi on suunnitellut eräs hallituksen asettama komitea ja jonka pääpiirteet sanomalehdistä tunnetaan. Oikein ajattelevia kansalaisia heidän hurja vastahankansa kehottaa tekemään voitavansa tämän avoimen yhteiskunnallisen haavan lääkitsemiseksi, käyttämällä siihen kaikkia tarjona olevia keinoja, jotka eivät omistus- ja sopimusoikeuden perustuksia järkytä.

Ed. K a s k i n e n: Jokainen tämän eduskunnan jäsenistä tietänee, että meillä aivan viime aikoihin asti on ollut laki, joka on kieltänyt maatilojen osittamisen. Luonnollisena seurauksena väestön nopean lisääntymisen tähden on tästä ollut, että tilattoman väestön luku on meillä käynyt suhteettoman suureksi. Yhtä luonnollista on myös se, että lain kielto maatilojen osittamiseen on vaikuttanut siihen, että niin monenmoisia eri maanvuokramuotoja meillä on syntynyt. Onpa niinkin, että viittaamani vanha laki on siksi pyhästi lyönyt leimansa maalaisväestöön, etenkin maanomistajiin, että se monin paikoin katsotaan loukkaukseksi ja hyvien tapojen rikkomukseksi, jos maatilaa lähdetään osittelemaan. Mutta se ajatus pitää kuitenkin paikkansa, että parhaitenkin viljellyillä seuduilla maassamme voidaan maan tuotantokykyä vielä koko paljon kohottaa maatiloja osittamalla eli toisin sanoen muodostamalla pienviljelyksiä.

Esilläolevaan mietintöön on liitetty vastalause, jossa ehdotetaan, että eduskunta hylkäisi käsilläolevat asetusehdotukset. Tämän kielteisen kantansa tueksi esittävät vastalauseen tekijät sen ajatuksen, että tämän kautta luotaisiin erikoinen maanviljelijäluokka, joka epäilemättä joutuisi vaikeisiin kosketuksiin yleisen taloudellisen kehityksen kanssa. Mutta onhan meillä kuitenkin jo jonkun verran kokemusta olemassa viime vuosilta samansuuntaisten pientilojen muodostumisesta, kuin mitä näitten asetusehdotusten avulla on tarkoituksena edelleen kehittää. Maamiehen kannalta katsottuna tekisi mieli sanoa, ettei tässä maassa ole pääomia käytetty sen parempaan ja siunaustatuottavampaan tarkoitukseen kuin maanhankinnan avustamiseksi tilattomille. Tämän ajatuksen tueksi pyydän vain viitata niihin kertomuksiin ja tilastotietoihin, joita asutustarkastajan Östen Elfvingin toimesta on viime vuosina julaistu ja joita täällä arvoisa viimeinen puhuja numeroilla esitti. Useasti on vasemmiston taholta esiintuotu sekin ajatus, että on parempi olla vuokramiehenä vakavalla asutusoikeudella kuin velkaantuneen pikkutilan omistajana. Puolensa nyt lienee kummallakin, mutta peittämätön totuus on, että paremmissakin oloissa olevalla vuokramiehellä on vastustamaton halu päästä oman konnun omistajaksi. Häntä aina painostaa se ajatus, ettei tämä maa, jota viljelen, olekaan minun omani. On myöskin sanottu ettei se 25 milj. markan suuruinen summa, jota tähän tarkoitukseen nyt ensi alussa on aijottu käyttää, olisi riittävä. Mutta on huomattava, että asia on vasta alulla ja että tällaisellakin rahamäärällä voidaan jo tehdä paljon, ainakin niin paljon, että nähdään onko syytä vastaisuudessa sen kartuttamiseen. Mitä tulee väitteeseen, että maan hinta tämän toimenpiteen kautta tulisi kohoamaan, en luule puolestani siihen syytä olevan. Maan arvo on kyllä säännöllisesti kohonnut, mutta siihen ovat vaikuttaneet muut syyt ja seikat eikä suinkaan se, että tilattomille on alettu ostaa maata, eikä tämäkään nyt ehdotettu summa merkitse suurtakaan osaa koko sen maan arvosta, jonka meillä yksityiset omistavat. Ja kun tarkoituksena ei suinkaan ole, että tällä rahalla alettaisiin ostaa maatiloja jostakin pakosta tahi sellaisesta hinnasta, minkä joku tilanomistaja mahdollisesti katsoo voivansa pyytää, niin minun käsittääkseni ei ole olemassa

mitään todellista syytä siihen luuloon, että tämän toimenpiteen kautta saatettaisiin aikaan jotakin äkkinäistä maanhinnan nousua.

Vielä on väitetty, että tämän kysymyksen ratkaisulla suuresti rajoitettaisiin ja vaikeutettaisiin torpparikysymyksen luonnollista ja asianmukaista ratkaisua. On luonnollista, että jos joku torppa tulee oston kautta siirtymään sen asujan omaksi omaisuudeksi, että hän silloin on vuokralaisesta siirtynyt maanomistajaksi. Mutta vuokralainsäädäntö ei silti ole merkitystä menettänyt. Onhan meillä maanvuokraajien luku niin suuri että meillä maanvuokralainsäädäntö tulee pitkän aikaa olemaan tärkeänä tekijänä muiden yhteiskuntakysymystemme joukossa.

Mutta minkätähden tahdotaan kysymyksen ratkaisua vastustaa? Mitä pahaa on siinä, että joku maamies ostaa itselleen kappaleen maata, rakentaa siihen ja ahertaa sen hyväksi sekä laittaa sen moninkerroin entistä tuottavampaan kuntoon. Minä puolestani en siinä muuta näe kuin yhden niistä jaloimmista ja paraimmista hyveistä, minkä ihmiset omaavat. Sentähden minä puolestani ehdotan, että eduskunta hyväksyisi käsillä olevat asetusehdotukset.

Ed. L o h i: Kysymys maan hankinnasta tilattomalle väestölle joutunee nyt vihdoinkin siihen vaiheeseen, että tässä kysymyksessä saadaan jotakin todellista aikaan, mikäli tämän kysymyksen ratkaisu eduskunnasta riippuu. On suurella mielihyvällä merkittävä, että kaikissa ei-sosialistisissa puolueissa on tultu käsittämään tämän kysymyksen tärkeys ja suuri yhteiskunnallinen merkitys, joten on todennäköistä, että nämä asetusehdotukset tulevat eduskunnassa nyt hyväksytyiksi. Kuinka suuri käytännöllinen merkitys näillä asetuksilla niiden voimaan astuttua tulee olemaan, riippunee suuressa määrin siitä, missä määrin on vastaisuudessa mahdollista saada varoja tähän tarkoitukseen käytettäväksi. Minä nim. otaksun, kuten tähänastinen kokemuskin on osottanut, että näitä tällaisia varoja tullaan suuressa määrin kysymään kaikesta sosialidemokraattien vastaagitationista huolimatta. Oma koti omalla maalla on korkein ihanne, johon ihmismieli pyrkii. Siinä on vapaus ja itsenäisyys täydellisimmin saavutettavissa. Omalla maalla viljelyksen raivaaminen on sellainen toiminta-ala, joka on omansa innostamaan tekijäänsä ahkeraksi työssään, joten se voipi tuoda parhaimmat taloudelliset tulokset. Kun sosialidemokraattien taholta näitä asetusehdotuksia on vastustettu kaikilla mahdollisilla keinoilla, vieläpä käyttämällä hyväkseen V. J:n jarrutyspykälää, (jota pykälää porvaripuolueet eivät tähän asti ole vielä käyttäneet, vaikka tässä eduskunnassa on hyväksytty asetuksia, joiden takana on ollut vain pieni enemmistö), niin täytynee olettaa että asetusehdotuksia vastaan on olemassa hyvinkin paivania vastasyitä. Näihin vastasyihin tahdon minäkin lyhyesti kosketella sen mukaan, mikäli minä voin näitä asioita käsittää.

Ensinnäkin on väitetty, että jos nämä asetukset hyväksytään, niin samalla myös tahdotaan ratkaista torpparien vapauttamiskysymys kokonaisuudessaan, koska asutusrahasto-asetuksen mukaan torppareillekin voidaan antaa lainoja oman maan hankkimista varten. Minun käsitykseni mukaan ei ole mitään pätevää syytä sitä vastaan olemassa, että näitä torppareita avustetaan rahaluotolla, jotka vapaaehtoisesti sopivat maanomistajan kanssa torpan alueen tahi muun maa-alueen ostosta, varsinkin kun asutuslautakunnalla on tilaisuus tarkastaa, ettei kohtuutonta hintaa makseta. Mutta samalla olen minä vakuutettu siitä, että näillä asetuksilla ei voida torpparikysymystä kokonaisuudessaan ratkaista, ja tuskinpa kukaan tässä eduskunnassa sellaista otaksuu. Mutta nämä asetukset eivät minun nähdäkseni ole vähimmässäkään määrässä esteenä torpparikysymyksen lopulliseen ratkaisuun kuinka radikaaliseen suuntaan tahansa. Asetuksia vastaan tältä kannalta tehdyt väitteet ovat siis kaikkea perää vailla.

On väitetty, että pienviljelys ei kansantaloudellisesti ole niin edullista kuin suurviljelys, joten pienviljelyksen edistäminen valtion toimenpiteen kautta olisi taloudellisen kehityksen lakeja vastaan taistelemista. Minä kyllä tunnustan, että suurviljelys kykenee ehkä paremmin nykyaikaista ja edelleen kehittyvää konetekniikkaa hyväkseen käyttämään, mutta samalla on myös huomattava, että osuustoiminnan avulla voivat myös pienviljelijät useimmilla maanviljelyksen työaloilla melkeinpä yhtä edullisesti käyttää koneteollisuutta hyväkseen. Mutta tässä on myös toinen tekijä ja minun mielestäni se onkin juuri päätekijä, nimittäin se, missä suhteessa työntekijä on työhön ja sen tuloksiin nähden. On aivan luonnollista, että työ tehdään paljon suuremmalla huolella ja ahkeruudella, kun työ on omaa, kun on varmuutta siitä, että työn tulokset tulevat kokonaan työntekijän hyväksi, kun sitävastoin palkkatyöläinen on aina siinä tietoisuudessa, että osa hänen

työnsä tuloksista joutuu työnantajille. Kokemus myös maassamme todistaa, että kehitys on kulkemassa pienviljelykseen päin. Tiloja ositellaan, uusia viljelmiä syntyy myötään, vaikka tätä kehitystä ehkäisee suuressa määrin pääomien puute.

On väitetty, että kun valtion avustuksella aletaan suuremmassa määrin ostamaan maata tilattomille, vaikuttaa se maan arvon kohoamiseen ja suurmaanomistajat tulevat tilaisuuteen hyötymään täten syntyneen ansiottoman arvonnousun kautta. Tämä näkökohta on minunkin mielestäni sellainen, joka ansaitsee osakseen todella vakavaa huomiota. Asian tähän puoleen ei ole minun käsittääkseni kiinnitetty tarpeeksi vakavaa huomiota niissäkään piireissä, joitten korkeimpana silmämääränä on tilattoman väestön asuttaminen eikä suurmaanomistajain rikastuttaminen tilattomain kustannuksella. Millä keinoin tätä ansiotonta arvonnousua voitaisiin parhaiten estää, rikkomatta omistusoikeuden pyhyyttä, on luonnollisesti hyvin vaikeasti ratkaistava kysymys. Yksi keino, joka käsitykseni mukaan olisi omansa tähän suuntaan vaikuttamaan, olisi suurten maaomaisuuksien progressiivinen ankara verottaminen. Tämä verottaminen olisi tietysti luonnollisin siinä yhteydessä, kun koko meidän nykyinen verotusjärjestelmämme saadaan uudistetuksi. Tämä uudistus on nyt kuitenkin sellaisessa umpikujassa jo ensinnäkin kotimaisen taantumuksen käsissä, että vaikea lienee tässä eduskunnankaan nykyisin saada aikaan mitään positiivisia tuloksia. Tiedämmehän, että se komitea, joka oli asetettu tätä kysymystä pohtimaan, on tehnyt työlakon, mutta merkillisintä sittenkin on, että tässäkin lakossa olivat ensimäisiä mainitun komitean sosialidemokraattiset jäsenet. Toiseksi on aivan selvää, että lopullisiin tuloksiin tässä uudistuksessa ei liene toivoakaan, niin kauan kuin nykyinen hallitussuunta on meillä vallalla. Kaikesta tästä huolimatta olisi minun mielestäni eduskunnan velvollisuus ottaa tämä suurten maaomaisuuksien ylimääräinen verottaminen kysymykseen. Tämän avulla tultaisiin siihen, että kenenkään ei kannattaisi pitää suuria maaomaisuuksia hallussaan. Täten tulisivat suurtilalliset halukkaiksi kohtuullisista hinnoista liikoja maita luovuttamaan tilattomille. Jos me kerran todella tahdomme saada maaomistusoloja järjestetyiksi valtion toimenpiteen kautta siihen suuntaan, että itsenäisten tilain lukumäärä saataisiin lisääntymään, ei meidän tule sallia, että suurmaanomistajat pääsevät tämän toimenpiteen kautta syntyvän ansiottoman arvonnousun kautta rikkauksia keräämään tilattomien kustannuksella.

Voidaan kyllä sanoa, kuten täällä on monasti sanottu, että tämä on turha pelko, koska asutuslautakunnat kullakin paikkakunnalla tulevat pitämään huolta siitä, ettei kohtuuttomia hintoja makseta. Minä tietysti olisin iloinen, jos tämä pelko olisi aivan aiheeton. Mutta minä epäilen, että nämä lautakunnat ovat aivan voimattomat esim. sellaisissa kunnissa, joissa muutamat suurpohatat — missä tukkiyhtiöt, missä yksityiset — omistavat miltei kaiken maan. Tätä tällaista ylimääräistä verotusta ei tietysti olisi kohdistettava niin pieniin tiloihin, jotka itse maansa viljelevät. Tällaisella verotuksella saadut varat olisi luonnollisesti käytettävä asutusrahaston vahvistamiseksi. Mutta tällaiseen toimenpiteeseen on eduskunnalla tilaisuus vielä myöhemminkin, joten tämäkään maanarvonnousun pelko ei tarvitse olla esteenä näitten asetusten hyväksymiselle nyt.

Täällä on väitetty, että tämä pientila-asetus sisältää sellaisia rajoituksia pientilojen omistus- ja käyttöoikeuteen, että niitten omistajat tulisivat aivan orjalliseen asemaan. On tosiaan merkillistä, että vasemmisto tässä esiintyy vapauden, nimittäin persoonallisen vapauden puolustajana. Onhan hyvin tunnettua, että sosialidemokraatit yleensä ovat pisimmälle meneväin pakkolakien innokkaimpia kannattajia, esim. työntekemisen vapauteen nähden. Tässä asiassa on nyt siis täydellinen vastakohta. Tosiasiassa nämä rajoitukset ovat kumminkin sellaisia, että näistä ei ole pienintäkään haittaa näiden pientilojen maanviljelyksen kehitykselle, mutta toiselta puolen ovat ne tarpeellisia sentakia, ettei näillä täten hankituilla pientiloilla voida minkäänlaista keinottelua harjoittaa.

Täällä on myöskin vasemmiston taholta monta kertaa hyvin kaunopuheisesti kuvailtu, että näistä pientilallisista tulee sellaisia velkaorjia, joilla ei ole mitään toimeentulon mahdollisuuksia. Minä vain kysyn, minkälaiset mahdollisuudet ovat niillä olleet, jotka ovat Suomen nykyiset viljelykset korvesta raivanneet, useimmiten aivan ilman mitään pääomia ja ilman mitään syrjästä tullutta apua? Minä kyllä olen valmis myöntämään, että jos otetaan käytäntöön sosialistien ihanneoppi, nimittäin laiskuus ja tuhlaavaisuus, niin kyllä silloin maanviljelysalalla hukka perii. Minä kuitenkin rohkenen uskoa, että tämä sosialistien ihanneoppi ei ole vielä ehtinyt niin perin turmella meidän maalaiskansaamme, että se olisi tullut kykenemättömäksi rehellisellä työllä maasta leipäänsä saamaan.

Maanviljelys on sellainen toiminnan ala, joka vaatii tekijältään sitkeätä ahkeruutta eikä salli kovinkaan lyhyitä työpäiviä eikä tuota korkeita palkkoja, mutta ahkeran ja säästäväisen työntekijän tiomeentulon se turvaa. Mielestäni on siis kaikki ne väitteet, jotka vasemmiston taholta on näitä asetuksia vastaan esitetty, jotenkin onttoja, ilman todellista pohjaa. Mutta minä käsitän, että näiden vastustaminen on luonnollista marxilaisen sosialidemokratian kannalta, jonka tarkoituksena on luokkavastakohtien äärimmilleen kärjistäminen. Onhan näiden asetuksien tarkoitus aivan päinvastainen, nimittäin luokkavastakohtien tasoittaminen. Näiden avulla saataisiin tuotannonvälineestä, nimittäin maasta, osallisiksi suuret joukot sellaisia, joilla ei muuten olisi siihen mitään mahdollisuutta. Maakysymys onkin jo luonnostaan sellainen, että se kaikkein vähimmin sopii sosialidemokraattisen yhteiskuntajärjestelmän puitteisiin. Jos sosialidemokraattien ihanneyhteiskuntajärjestys, jolloin tuotannonvälineet olisivat valtion huostassa, on vaikea käytännössä toteuttaa teollisuuden alallakin, on se kuitenkin maanviljelyksen alalla kaikkein mahdottominta. Meillä on porvarillisten puolueiden taholta oltu usein kärkkäitä varsinkin vaaliaikana rinnastamaan maalaisliittolaiset ja sosialistit, ikäänkuin ne kuuluisivat samaan joukkoon. Mutta kyllä te hyvät herrat saatte olla siitä vakuutettuja, että maalaisliitto, samoinkuin koko maata viljelevä väestö, tulee aina olemaan valmis taistelemaan sosialidemokraattien kuristamispolitiikkaa vastaan. (Vasemmalta: Kuka tietää?) Me olemme kyllä radikaaleja kaikissa kansainvaltaisissa uudistuspyrkimyksissä, sellaisissa toimenpiteissä, joiden tarkoituksena on alempien kansanluokkien onni ja hyvinvointi. Me tahdomme toimia siihen suuntaan, että yhteiskunnallinen varallisuus suuremmassa määrässä tulisi ohjatuksi maanviljelyksen palvelukseen, koska uskomme, että kansan tulevaisuus suuressa määrin tulee siitä riippumaan. Me olemme iloisia siitä, että nyt käsillä olevassa kysymyksessä on porvarillisissa puolueissa tämä tarkoitusperä yksimielisesti oikeaksi käsitetty.

Te sosialidemokraatit olette kyllä valmiit esiintymään maalaisköyhälistön ja erittäinkin tilattoman väestön asianajajina, mutta mitä te oikeastaan näille tarjoatte? Te olette kyllä valmiit vaatimaan valtioapua kaupunkeihin kokoontuneille tilattomille ja työnpuutteesta hätääkärsiville, mutta te vastustatte niitä toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on saada työtä ja toimeentulon mahdollisuutta noille tilattomille. Teillä oli aikoinaan ohjelmassa jotain heille tarjottavana, nimittän se niin sanottu viljelyspakko, mutta senkin olette pyyhkineet pois, koska se oli teidän periaatteitanne vastaan. Nyt ei ole sijalla juuri mitään. Tämä surkuteltava tyhjyys on takeena siitä, että maalaisköyhälistö ei enää tule aina olemaan teidän vaalikarjananne. Te kyllä voitte nyt kerskailla suuresta lukumäärästänne, niinkuin olette jo usean kerran täällä tehneet, sillä olettehan onnistuneet suurilla lupauksilla ja innokkaalla agitatsionilla saamaan heitä tulemaan vaaliuurnien ääreen maaseuduillakin ja varsinkin niillä seuduin, missä maanomistus on kulkeutunut yksiin käsiin, mutta tulee vielä kerran aika, jolloin maalaisköyhälistön silmät avautuvat näkemään, ettei teillä ole mitään heille tarjottavana ja silloin he tulevat kääntämään teille selkänsä. Teillä on vielä ohjelmassa n. s. torpparien vapautus, mutta sitäkin te ajatte siinä muodossa, että sen toteuttamisen käsitätte itsekin mahdottomaksi laillisesti järjestetyssä porvarillisessa yhteiskunnassa. Todellisuudessa te ajatte torpparikysymyksessäkin häikäilemättömintä kuristuspolitiikkaa. Tästä on todistuksena se, että olitte valmiit viime vuonnakin äärimmäisten taantumuksellisten kanssa yhdessä äänestämään kumoon niin sanotun takautuvan asetusehdotuksen. Jos kerran olette periaatteellenne uskollisia, niin teidän täytyy vastustaa torpparienkin itsenäisiksi maanomistajiksi pääsemistä. Te ette kuitenkaan uskalla sitä suoranaisesti tehdä ja sentähden ajatte te tätä asiaa siten, että sen toteuttaminen kävisi mahdottomaksi. Tällaisella narripelillä olette te onnistuneet vielä nauttimaan torppariväestön luottamusta.

Mitä tulee näihin asetusehdotuksiin yksityiskohdissaan, olisi minulla samoin kuin monella muulla muistuttamisen sijaa, mutta nyt on asia sellainen, että kaikki muutosehdotukset ovat mahdottomat, koska silloin sosialidemokraatit voisivat äänestää asetusehdotukset lepäämään. Näinollen toivon, että jokainen ei-sosialistinen eduskunnan jäsen tulee aivan härkäpäisesti, käyttääkseni ed. Mäen sanontatapaa, äänestämään jokaisen pykälän puolesta sellaisina kuin ne on lepäämään jätetty.

Ed. M ä k i: Täällä ed. Yrjö-Koskinen käyttäessään puheenvuoroa esitti semmoisen kiitoslaulun, että se minusta jo melkein sopisi kirkkokäsikirjaan, näiden asetusehdotusten ja tämän porvarillisten ajaman toiminnan hyväksi. Sittehän sitä voisi maaseudullakin usein ajoin seurakunnalle selittää. Mitä muuten tulee näihin

asetusehdotuksiin, niin ne näkyvät suuresta valiokunnasta tulleen lävitse aivan samanlaisina, kuin maatalousvaliokunta on ne ehdottanut. Suuren valiokunnan mietintö on hyvin lyhyt. Siinä esitetään pontena, että eduskunta hyväksyisi ja Keisarillisen Majesteetin armollisesti vahvistettavaksi lähettäisi maatalousvaliokunnan mietinnössä n:o 1 olevat ehdotukset asetukseksi pientiloista ja asetukseksi Suomen maalaisväestön asutusrahastosta. Ed. Lohi täällä siteerasi minun sitä lausettani, jossa minä maatalousvaliokunnan porvarillisten menettelyä nimitin härkäpäisyydeksi. Nyt tällä härkäpäisyydellä on panssaroitu leima. Suuri valiokunta on asettanut tämän maatalousvaliokunnassa esiintyneen härkäpäisyyden taakse. Syyt me vasemmistossa kyllä ymmärrämme. Minulla ei kuitenkaan ole tarkoitus tällä kertaa erityisen paljon puhua näiden asetusehdotusten huonoista puolista. Minä ainoastaan tahdon muistuttaa täällä mieliin eduskunnan jäsenten näistä asioista antamia lausuntoja.

Ensiksikin ed. Danielson-Kalmari lausunnossaan adressiasian käsittelyssä, kun meikäläiseltä taholta vaadittiin tietoja siitä, mitä porvarillisten puolelta on tehty kansan pohjakerrosten taloudellisen tilan kohottamiseksi, viittasi näihin tilattoman väestön asetuksiin ja porvarillisten tilatonta väestöä koskevaan toimintaan täällä eduskunnassa. Tähän samaan seikkaan ovat täällä viitanneet useat muut edustajat. Kaikki nekin puhujat, jotka ovat täällä nyt käyttäneet puheenvuoroa, ovat siihen samaan käsitykseen yhtyneet.

Viimeksi täällä puhui maalaisliittolainen ed. Lohi. Mutta hän ei ollut aivan sillä kannalla kuin millä heidän edustajansa ehkä olivat viime valtiopäivämiesvaalien edellä. Pyydän ed. Lohen muistia virkistää hiukan eräällä maalaisliiton vaalijulistuksella. Ei ed. Lohi aivan selvään ollut tällä kannalla, ei niin selvästi osottanut kansalle sosialidemokraattien vihamielistä käsitystä tuohon tilattoman väestön kysymykseen nähden kuin tässä esitetään. Minä pyydän lukea täältä erään kohdan tästä maalaisliiton vaalijulistuksesta, jolla he lähtivät vaalikamppailuun ja joka toi tähän eduskuntaan ed. Tulikouran lisää ja erään toisenkin vielä (Vasemmalta: Kaksi suomettarelaista.). Kaksi suomettarelaista kuuluvat he anastaneen tällä vaalivaltilla. Tämä kuuluu: »Tilattoman väestön lain äänestivät sosialistit kaksilla valtiopäivillä lepäämään yli vaalien. Samalla tuli yksinomaan heidän toimestaan kielletyksi, etteivät valtiopäivät saa luovuttaa ehdotettua 27 milj. markkaa valtion varoja tilattoman väestön maanhankintaostoon». Siis sosialistien toimesta tuli muka päätetyksi, etteivät valtiopäivät saa luovuttaa ehdotettua 27 milj. markkaa. Ja tässä julistuksessa jatketaan: »Kielletyksi tuli niinikään, ettei näiden loputtua saa suunnitella lisävaroja mainittuun tarkoitukseen. Sosialistit eivät siis myönnä penniäkään.» Missä määrin tämä teidän vaalijulistuksenne, ed. Lohi, on totuudenmukaista? Se olisi erittäin huvittavaa kuulla.

Sitten ed. Lohi on täällä puheenvuorossaan tehnyt useita väitteitä. Ensiksi hän sanoo, että oma maa tekee ahkeraksi työssä. Miksi? Ed. Lohi kai tietää sen, minkä takia se tekee ahkeraksi. Minä olen kuullut vanhan sananlaskun: Luonto ajaa tikanpojan puuhun. Ja pikkuviljelijän asema on sellainen, ettei pienviljelijäperhe tule toimeen yksin sillä, että perheenisä raataa, vaan heidän vaimonsa ja lapsensakin jo pieninä palleroina — kai ed. Lohikin sen tietää — täytyy viedä kaikenlaisiin maanviljelystöihin ja teetetään heillä pitkiä työpäiviä. Ainoastaan ankaria ruumiillisia voimia kysyviä töitä tekemällä pysyy pienviljelys pystyssä. Ja sitä, kuten minä jo viime kerralla väitin, minä väitän edelleen, että se, mitä pikkutiloissa tuotetaan, jos otetaan vertailuksi jonkun tuotantoyksikön luominen, niin suurtilallinen käyttää paljon vähemmän työvoimaa tämä samallaisen yksikön tuottamiseen kuin pienviljelyksessä käytetään. Suurviljelijöillä on käytettävänään uudenaikaisia työkaluja ja koneita, pikkuviljelijä ei sensijaan niitä voi hankkia. Hänen täytyy koettaa korvata niitä suuremmalla työennätyksellä ja työpäiväänsä pidentämällä ja siten saada jonkinlaisen elämismahdollisuuden. Tämä se on, joka tekee heidät niin ahkeriksi. Vastaisessa tapauksessa tulee koroillaeläjä ja sanoo, ettei ole väliä, vaikka pistät talonkirjasi vuorilaudan väliin ja lähdet kävelemään. Meidän naapuripitäjässä oli ennen pappi, joka oli hyvin varakas, ja jolle maanviljelijät olivat velkaa, ja joka käyttäytyi sillä tavalla, että meni kääntymään hevosella ajaen velkaisen talonpojan pihalle ikäänkuin osottaakseen, että tässä on tämän talon isäntä. Samalla tavalla käy pikkutilalliselle. Hän ei voi kohtuullisella työllä pysyä tilansa haltijana, vaan ainoastaan äärimmäisiä ruumiillisia ponnistuksia kysyvää työtä tekemällä. Tämä se on, ed. Lohi, joka tekee heidät ahkeriksi.

Sitten ed. Lohi puhui puheenvuorossaan paljon verotuspolitiikasta ja siitä, kuinka vasemmisto nyt kannattaa tässä vapautta ja kuinka se muualla vaatii äärettömiä rajoituksia toi-

mintaan nähden. Eikö ed. Lohi ymmärrä sitä, ettemme me, vasemmisto, tahdo asettaa ihmisiä eri karsinaan, vaan me sallimme, että ed. Lohi ja ed. Kallio saavat olla samassa karsinassa. Emme tahdo, että pienviljelijäluokka erotetaan muista maanomistajista, asettamalla se eri karsinaan ja tällaisten rajoittavien määräysten alaisiksi. Ymmärtääkö ed. Lohi nyt tämän meidän tarkoituksemme? Me tahdomme että rajoittavat määräykset koskevat yleensä kaikkia ihmisia, jos jotain rajoittavia määräyksiä tarvitaan. Minkätähden sitten näitä rajoittavia määräyksiä on pantu tähän asetukseen? Sentähden että te epäilette pienviljelyksen kannattavaisuutta, te ette usko, että se tulee kannattamaan, sillä se on herrojen puoleltakin niin usein annettu ymmärtää ja tiedetään varmasti, että nämä pientilat tulevat häviämään, ainakin osittain häviämään; ne eivät voi kestää kilpailussa. Ja jollette te sitä uskoisi, te ette olisi tämmöistä karsinapolitiikkaa kannattaneet. Sitten ed. Lohi sanoi, että näillä toimenpiteillä saadaan tilattomista tuotantovälineiden omistajia. Se oli aivan oikea väite. Ne yksilöt, jotka saavat näitä tiloja, tulevat tietysti tuotantovälineiden omistajiksi sillä kertaa; kuinka kauvaksi, se on eri asia. Ed. Lohi sanoi, että hän ja maalaisliitto ja kai kaikki porvarit tulevat taistelemaan sosialidemokraattista kuristusta vastaan. Mitä on se sosialidemokraattinen kuristus? Ed. Lohi tekee erinomaisen kohteliaasti, jos hän esittää, mitä näissä asetusehdotuksissa on kuristuksia, joita me olemme siihen ajaneet, eli mitä kuristusta me olemme tässä harjoittaneet. Minä en siitä päässyt vielä selville ed. Lohen valistavan lausunnon perusteella. Hän sanoi, että me vastustamme työväenluokan kohottamista ja hän erityisesti mainitsi, että maalaisköyhälistö on meitä äänestänyt, mutta ennusti, että se tulee kääntämään meille sosialidemokraateille selkänsä ja kääntämään kai etupuolensa ed. Loheen päin. Vielä ed. Lohi sanoi, että me vastustamme torpparien vapauttamista. Mitenkä voi niin paljon tehdä väitteitä, joita ei yritäkään todistaa? Sen täytyy olla, niinkuin täällä ed. Turkia sanoi ed. Tulenheimosta, sen täytyy olla vähintäin suomettarelaisen, mutta sen, joka tekee väitteitä, eikä yritäkään todistaa niitä, sen täytyy olla vähintäin maalaisliittolaisen. Kun maalaisliitto julkaisi siellä etelä-Pohjanmaalla vaalijulistuksensa, niin siinä oli puhuttu niin paljon pötyä, ettei sitä ollenkaan odottaisi, ja kun ottaa huomioon ed. Lohen nyt esittämän puheen, jossa hän puhuu jotenkin samaan nuottiin, vaikkei juuri varsin niin rohkeasti, niin täytyy sanoa, että sellaisten, jotka tällaisia väitteitä esittävät vastoin parempaa tietoaan, täytyy olla maalaisliittolaisia. Olen varma siitä, että maalaisliitto ei jaksa seurata sosialidemokraatteja torpparien vapautustiellä. Ettehän te esim. viime vuonna, kun oli kysymys suojata torppariväestöä takautuvan lain kautta häätöjä vastaan, antaa heille lievää turvaa, yhtyneet edes siihen meikäläisten taholta tehtyyn lievään välitysehdotukseen, jossa ainoastaan kolmella vuodella olisi suostuttu pidentämään n. s. takautuvaa asetusta; ettehän siihen suostuneet. Pyydän että ed. Lohi ja hänen ryhmänsä ilmoittaa, onko hän, ja oletteko te suostuneet äänestämään edes tämän mainitsemani ehdotuksen puolesta tai oletteko ehkä äänestäneet sen meidän vastalauseessamme olevan ehdotuksen puolesta. Ed. Lohi siis puhui vasten parempaa tietoa. (Vasemmalta: Hän valehteli! Puhemies koputtaa.) Minä käsitän sen kyllä sillä tavalla. Mitä sitten tulee näihin asetusehdotuksiin, hyvät herrat porvarit, te olette niihin vedonneet. Te olette näihin vedonneet, esittäneet nämä niinä ainoina, joiden kautta te kansan pohjakerrosten taloudellista tilaa kohotatte. Mitä nämä asetukset tietävät? Minkälaisen parannuksen suo ensiksikin tämä ensimäinen asetusehdotus, asetus pientiloista? Mitä helpotuksia tämä suo kansan pohjakerroksille? Ed. Danielson-Kalmari — häntä ei nyt näy paikallaan — hän olisi silloin valtioneuvos, jos hän osaisi osoittaa, mitä hyötyä tämä ensimäinen asetusehdotus tuo kansan pohjakerroksille. Minä epäilen, että valtioneuvos Danielson-Kalmari jää tässä suhteessa neuvottomaksi. Hän ei voi esittää pienintäkään seikkaa, ei valopilkkua, ei minkäälaista seikkaa, mikä todistaisi, että kansan pohjakerroksille tulisi tämän asetusehdotuksen kautta pienintäkään hyötyä. Herrat porvarit! Tehän olette kai kiittäneet tähänastista tilattoman väestön toimintaa. Ettehän te ole sitä moittineet. Eihän sitä moittinut ed. Yrjö-Koskinen, eikä sitä moittinut ed. Kaskinen, eihän sitä moittinut ed. Lohi, ettehän sitä moittineet. Minkätähden nyt tahdotaan luoda uusi orgaani, jonka nämä asetusehdotukset tulee synnyttämään. Mitä hyötyä on tästä ensimäisestä asetusehdotuksesta kansan pohjakerroksille, minä kysyn, mitä hyötyä on tästä toisestakaan? Olkaa hyvät herrat niin kohteliaita ja vastatkaa siihen. Kaikkena sinä aikana kun tämä asia on ollut minun nähtävissäni, en ole voinut niistä mitään sellaista parhaalla tahdollanikaan löytää. Jos tilattomalle väestölle tahdotaan hankkia avustusta maan-

saannissa, eihän siinä tällaisia karsinapolitiikka-asetuksia tarvita, vaan rahalla nyt kai maatiloja ostetaan. Voisittehan te sitä toimintaanne jatkaa entisen menettelyn perusteella. Näillä asetuksilla ei siis ole mitään merkitystä, ei ainakaan tällä ensimäisellä asetuksella. Sitä ei tarvittaisi ollenkaan. Jos tästä ensimäisestä asetuksesta siirrettäisiin 19 § myöhempään asetukseen ja tätä myöhempää asetusta hiukan korjattaisiin, niin siitä saataisiin jossain määrässä sellainen, että sen nyt voisi niellä, toisin sanoen antaa mennä. Minä pyydän teitä, nimenomaan teitä porvaristoa, osoittamaan mitä hyötyä näistä asetuksista on kansan pohjakerroksille, kun te olette näihin aina vedonneet, kun te olette nämä kädessä lähteneet vaaliin ja kärsineet vaalitappion, kun te täällä eduskunnassa vetoatte näihin ja kun se on ainoa seikka, ainoa valopilkku teissä omain sanainne mukaan. Osoittakaa nyt, millä tavalla nämä asetukset tuovat kansan pohjakerroksille taloudellista hyvinvointia. Ellette te voi tätä osoittaa, niin sehän on selvä todistus siitä, että te olette puhuneet vain puhuaksenne ed. Lohen tavalla. Mutta jollette te tätä voi todistaa, että näistä asetuksista sellaisinaan tulee hyötyä, niin silloin on parempi, että te ette enää puhu tilattoman väestön etujen valvomisesta. Nämä asetukset minun mielestäni tuovat suoranaista vahinkoa kansan pohjakerroksille. Niitä luotavia pikkutiloja, joita ei suunnitelmienne mukaan montakaan tuhatta tulisi, te tahtoisitte asettaa sellaisten erioikeuksien alaisiksi, joissa te sallitte heille erioikeuden kuolla nälkään. Nämäkö ovat niitä teidän tilatonta väestöä ja tilattoman väestön aseman parantamista tarkoittavia toimenpiteitänne?

Ed. Sjöstedt-Jussila: Tilattoman väestön maanhankintakysymys on jo toistakymmentä vuotta ollut meillä päiväjärjestyksessä, ja huolimatta siitä, että sitä on valmistellut tilattoman väestön komitea ja n. s. agraarikomitea, sekä että eduskunnassa on kysymykselle uhrattu paljon työtä ja huolta, on se yhä vielä ratkaisematta. Muistammehan, että eduskunnassa on kaksi eri kertaa ollut käsittelyn alaisena asetusehdotukset tilattoman väestön maan hankinnasta, mutta on ne eduskunnan sosialidemokraattisen ryhmän äänillä pantu lepäämään uusien vaalien jälkeen kokoontuvien valtiopäivien lopullista hyväksymistä tahi hylkäämistä odottamaan. Tuo lopullinen ratkaisuhetki alkaakin lähestyä, sillä eduskunnan maatalousvaliokunnasta sekä suuresta valiokunnasta ovatkin asetusehdotukset tulleet muuttumattomina, ja on näin ollen syytä toivoa, ettei eduskuntakaan tekisi muutoksia, vaan että se, noudattaen valtiopäiväjärjestyksen 58 §:ää, hyväksyisi kyseessä olevat asetusehdotukset, sillä onhan jokaiselle meistä tunnettua, että lukuisan tilattoman maalaisväestön maanhankintakysymys on sangen polttava, jota vielä lisää tietoisuus siitä, että vuonna 1916 on häädön varassa 61,000 vuokralaista, joita painaa epätietoisuus siitä, mitenkä voi järjestää asiansa mainitun vuoden jälkeen, sillä moneltakaan ei puuttuisi hyvää tahtoa päästä rauhallista tietä joko vuokraviljelmiensä omistajaksi tahi muualta hankkia itsellensä sopivaa viljelysmaata; mutta vähävaraisena voidakseen siihen ryhtyä, tarvitsee hän valtion ja yhteiskunnan hoivaavaa kättä ja sellaiseksi avustajaksi ovat kyseessäolevat asetusehdotukset suunnitellut.

Asetusehdotuksien kautta tahdotaan luoda lukuisa ja voimakas maanviljelijäluokka, sillä tunnettu tosiasia on, että kansan varsinainen voima perustuu vapaisiin maanviljelijöihin. Vapaat, itsenäiset maanviljelijät ne ne muodostavat jokaisen kansakunnan varsinaisen voiman. Tämän oivaltaen ovatkin monet vanhemmat sivistysvaltiot ryhtyneet tarmokkaisiin toimiin ja uhraavat suunnattomia summia maanomistajaluokan lisäämiseksi ja vahvistamiseksi. Pyrittäessä tämän laajan tehtävän suorittamiseen, ei terveen järjen kannalta voi tulla kysymykseen muu menettely kuin että maan hankkiminen kussakin yksityistapauksessa tehdään riippuvaksi maanomistajain kanssa aikaansaadusta vapaaehtoisesta sopimuksesta.

Sosialistien taholta on väitetty ja edelleen tahdotaan väittää, että sopimusvapauden pohjalle nojautuvat toimenpiteet eivät voi johtaa sanottaviin tuloksiin osaksi sen vuoksi, että maan lunastaminen muka aiheuttaa maan hinnan nousemista ja sen kautta estää toiminnan edistämistä, osaksi sen vuoksi, ettei ole mahdollista saada hankituksi niin paljon varoja, kuin tarkoituksen saavuttaminen vaatii. Myönnän, että jos yhtäkkiä suuret varat käytettäisiin maan ostamiseen ja jos tätä ostamista toimitettaisiin ymmärtämättömästi, niin siitä voisi ehkä olla arveluttavia seurauksia. Mutta kun ottaa huomioon, että tämä toiminta luonnollisesti tulee jatkumaan tasaisesti pitemmän ajan kuluessa, ja että maata on meillä paljon ja kohtuullisesta, jopa halvastakin hinnasta tarjolla, täytyy katsoa, että tuo pelko on liioiteltu ja herätetty vain toiminnan ehkäisemiseksi. Maanostoissa voitanee myös hintaa harkittaessa pitää silmällä

maan tuotantoarvoa, johon seikkaan kuntia, joiden kautta lainojen välittäminen tilattomille tapahtuisi, huolenpito lainojen takaisin maksamisesta pakottaa kääntämään huomiota, ja jota menettelyä valtio tilattoman väestön hyväksi toimittamissaan maanostoissa on hyvällä tuloksella noudattanut. Sosialistit, luottaen siihen, että tilaton väestö antaa lumota itsensä niiden utukuvien kautta, joita he sille esittävät, ovat aivan rohkeasti vastustaneet täällä eduskunnassa asian hyväksi suunniteltuja toimenpiteitä. He ovat, niin kuin tunnettua on, tässä tärkeässä asiassa asettuneet kannalle, joka käytännössä tietää, ettei mainitun tarkoituksen edistämiseksi tule mitään tapahtumaan, ei ainakaan nykyisten olojen ja käsitysten vallalla ollessa. Samansuuntaisen käsityskannan näissä asioissa näkyvät sosialistit nykyisinkin omaksuvan, kun he ehdottavat vastalauseessaan, että eduskunta päättäisi kyseessäolevat asetusehdotukset hylätä, ja perustelevat hylkäämisehdotustaan muun muassa sillä, että »asetusehdotukset sisällykseltään ja vielä enemmän tarkoitukseltaan ovat sellaisia, että niiden avulla jo etukäteen, ennenkuin eduskunta on tätä tärkeää kysymystä perin pohjin tutkinut ja siinä kantansa määritellyt, ryhdytään luomaan normeja ja puitteita, joiden mukaan tämän ratkaisun sitten tulisi tapahtua», ja pitävät näin ollen asetusehdotuksia turmiollisina ja pelkäävät näiden rajoittavan vastaisia toimenpiteitä asiassa. Mitä tulee väitteeseen ettei eduskunta olisi kysymystä perinpohjin tutkinut, ei se minusta pidä paikkaansa, koska asia jo kolmannen kerran on eduskunnan käsiteltävänä, jota käsittelyä on helpottanut se, että sitä jo monet komiteat ovat valmistelleet, jotenka asia minun luullakseni on tullut kylläkin perinpohjin harkittua. En myöskään saata nähdä siinä mitään vaaraa eduskunnan vastaiselle toimenpiteelle tässä tärkeässä asiassa, sillä muodostukoonpa torppariväestön vapauttaminen millaiseksi tahansa, niin täytyy olettaa, että se aina tulee muodostumaan terveen yhteiskuntakehityksen mahdollisuutta silmällä pitäen ja näin ollen eivät suunnitellut toimenpiteet mitenkään tule sitä ehkäisemään. Asetusehdotuksien kautta pyritään kyllä luomaan uusi maanviljelijäluokka, vaan ei sellainen, joksi vastalauseen tekijät olettavat sen muodostuvan, nimittäin, jonka olemassaolo saattaisi joutua hyvinkin pahoin ristiriitaan taloudellisen kehityksen kanssa, vaan jonka taloudellinen kehitys tahdotaan turvata yhteiskunnassa ilmeneviltä väärinkäytöksiltä, ja jolle näin ollen käy mahdolliseksi käydä käsiksi maidensa raadantaan sillä innolla ja uutteruudella, jonka ainoastaan tietoisuus pysyvästä omistusoikeudesta voi synnyttää. Ja älkäämme häntä kadehtiko, joskin hän, tuntien työn siunausta tuottavan hyödyn, eksyisi joskus tekemään pitemmänkin työpäivän, kuin meidän sosialisessa yhteiskunnassamme katsotaan olevan sopivata. Omistusoikeuden tietoisuus vaikuttaa myös sen, että näiden tilallisten pojat ja tyttäret myöskin voivat viihtyä kotityön ääressä, eivätkä, niinkuin nykyisin suurimmalta osalta on laita, riennä kaupunkeihin lisäämään työttömäin lukua, tai lähde onnensa etsintään vieraisiin maihin.

Toivon, että eduskunta hyväksyisi suuren valiokunnan mietinnön.

Ed. K u j a l a: Käsiteltävänä olevat asetusehdotukset antavat aihetta muutamiin mietelmiin, joita tässä ei voi sivuuttaa. »Maa on sen, joka sitä viljelee», sanoi eräs suomalaiseen puolueeseen lukeutuva huomattava mies. Niin se lienee ollutkin alkuaikoina, että maa on kuulunut sille, joka sitä on viljellyt. Mutta sitten on käynyt niin, että maa on alkanut tuottaa hiukan enemmän, kuin mitä sen viljelijä on itse tarvinnut. Ja silloin on heti tälle ylijäämälle tullut kuokkavieraita, jotka eivät ole tässäkään maassa tyytyneet edes siihen, että tuon ylijäämän olisivat työn tuloksesta vieneet, vaan veivät vieläpä tuotannonlähteet, nimittäin maan. Mehän tiedämme, että meillä maat ovat joutuneet jälkeen 15:nnen vuosisadan muutamien harvojen käsiin, joten maassamme on syntynyt torpparilaitos, jota torpparilaitosta on istutettu aivan yhtä suurella innolla, kuin nykyään maanviljelijät istuttavat turnipseja. Tämän tarkoituksena on ollut silloisiin oloihin soveltuvasti järjestää olot niin, että suurmaanomistajat ovat saaneet mahdollisimman suurta hyötyä. Mitenkä noita hyötyjä on saatu? Vanhat torpparikontrahdit osoittavat, minkälaisia laadultaan ne hyödyt ovat olleet. Onhan torpparien kontrahdeissa etenkin sukutiloilla verona merkitty kannettavaksi aina tuhkaan saakka. Onhan menty niin pitkälle, että torpparien vaimoväet ovat saaneet puhdistella herrojen sekä heidän ylimpien käskyläistensä huoneet ja pestä vaatteetkin. Tämä verotus on ollut perinpohjaista riistämistä. Onhan myös ollut torppareilla ääretömän raskaita muitakin rasituksia, joitten laatua ja määrää tässä nyt lienee tarpeetonta luetella, sillä jokainen sen kyllä tietää.

Tällainen tapa soveltui silloisiin oloihin. Mutta sittemmin ovat olot koko lailla muuttuneet.

Nyt ollaan vallan toisenlaisessa asiantilassa. Nyt näyttää, että aivan samanlaisella innolla kuin niinä aikoina, nimittäin 17:nnellä ja 18:nnella vuosisadalla torppareita istutettiin, niin yhtä suurella innolla ja hartaudella niistä nyt halutaan päästä irti. Sillä konetekniikan kehitys on maataloudessakin vähentänyt ihmistyövoiman tarvetta. Viimeaikaiset tapaukset hyvin vakuuttavasti tätä todistavat. Ei tarvitse muistella kuin vain viime vuoden aikaa ja tämän vuoden kuluneita paria kuukautta, niin muutamat harvat muistitiedot osoittavat jo, että on annettu puolen neljättäsataa häätökäskyä ja noitten häätökäskyjen antajina ovat olleet kaikenlaiset maanomistaja-ainekset. On ollut valtion virkamiehiäkin, sellaisia kuin esim. yli-intendentti Tigerstedt, jotka ovat antaneet kaikille torppareilleen häätökäskyn. On pantu toimeen julmia häätöjä, onpa häädetty 82-vuotisia vanhuksiakin, on häädetty leskiä ja turvattomia orpolapsia äiteineen torpista, on häätäjinä esiintynyt monessa tapauksessa yksin evankeliumin julistajiakin. On annettu häätökäskyjä suurissa määrin sellaisillekin vuokramiehille, joitten vuokra-aika voimassaolevan vuokra-asetuksen mukaan jatkuu 5 vuotta. Ja kuitenkin niin laintuntevia kuin maanomistajat yleensä ovat luulleet olevansakin, niin ne ovat tällaisille torppareille antaneet käskyn muuttaa pois joko tämän vuoden maaliskuussa taikka seuraavan vuoden maaliskuussa. Mitä osoittavat nämä tällaiset teot? Osoittavatko ne todellakin yläluokan todellista halua tilattoman maalaisväestön asemaa todellisella sydämen lämmöllä parantaa ja kohottaa, sitä on hyvä syy epäillä. Ainoiksi, joiksi näitä tekoja voi arvostella, on niiksi esitöiksi, jotka ovat tarpeen omistavan luokan »historiallisen tehtävän» täyttämiseksi, nimittäin tilattoman väestön riistämisen järjestämiseen olevia oloja vastaavalle kannalle. Näiden esitöiden loppusuoritus tapahtuu silloin kun hallituksen esittämä, häätöjä laillistuttava maanvuokraolojen järjestämistä tarkoittava esitys tulee käsiteltäväksi. Siinä tahdotaan laillistuttaa ne historialliset tehtäväin esityöt mitkä kaikki kuvatuissa häädöissä tulivat esiin. Sitte ryhdytään tietysti varsinaiseen työhön, ja se varsinainen työ, se varsinainen omistavan luokan historiallinen tehtävä, tässä kohden tilattomaan maalaisväestöön nähden, sisältyy käsiteltävinä oleviin asetuksiin. Niissä on sen tehtävän rajapyykit, joita kauemmaksi ei tällä kertaa voida mennä. Kun tälle tehtävälle annetaan niin suuri arvo, kuin historiallisen työn arvo, niin tietysti täytyisi hiukan tarkastella pääpiirteissään niiden kestävyyttä, »pruuvata» ovatko ne kylliksi kestäviä, kylliksi päteviä kestämään sellaisen arvostelun, joka niille historiallisen työn täyttäjänä tahdottaisiin antaa. Niissä ensinnäkin huomaa yhden aivan suuren heikon kohdan, ja se heikko kohta on se, että näissä ei sanallakaan pyritä rajoittamaan maanomistajain vapautta kiskoa maistansa äskenmainitulla tavalla häätöön joutuneelta tilattoman väestön ryhmältä niin korkeita hintoja, kuin vain on suinkin mahdollisuus saada. Ja ettei suinkaan tuossa hintojen kiskomisessa oltaisi kitsaita eikä säälivä eikä armeliaita, sitä osoittavat tähänastiset esimerkit ja sitä osoittaa nykyinen olotila, joka suo sille hyvän maaperän. Ovathan maan hinnat kohonneet viime aikoina aivan hirvittävässä määrässä, ja sitä mukaa kuin kapitalistinen kehitys on edistynyt sekä yleisesti että paikkakunnittain, on maan hintain kohoaminen sitä aivan järjestelmällisesti ja uskollisesti seurannut ja tulee seuraamaan niin kauan kuin sellaista olotilaa kestää. Onhan palstatiloja jo niin paljon ja — ettei taas päästäisi kiinni tähän erehdykseen, niin käytän sanaa: on »pientiloja» — käytännössä jo niin paljon hankittu, onhan niitä niin paljon ostettu, että sen perustalla voidaan jo koko lailla vetää johtopäätöksiä, missä määrin maan hinnan korkeus vaikuttaa näiden näin syntyvien pientilojen taloudelliseen hyvinvointiin ja elinvoimaisuuteen.

On omistavan luokan taholta väitetty, että näillä asetuksilla tarkoitetaan luoda itsenäinen vapaa ihmisjoukko, joka täydellisesti, persoonallisesti vapaana tuotantovälineitä, omistavana elää kenestäkään riippumattomana. Yleensä kai pitäisi ensinnäkin olla tunnettua, että tällainen riippumattomuus yhteiskunnasta, yksilölle nykyään on mahdoton missään suhteessa ja missään asemassa ollen. Mutta riippuvaisuus lisääntyy vielä sen kautta, että nämä palstatilalliset tai pientilalliset — sanotaan niin — joutuvat sellaisen velkapuristuksen alaisiksi nykyisten kalliiden maanhintain takia, joita ei yhtään pyritä rajoittamaan, että kyseenalaiseksi tulee, tokko ne monta vuotta pysyvät itsenäisinä tahi vapaina tahi tokko ne ovat vapaita ollenkaan edes tämän pientilan käsiinsä saadessaan. Ne kokemukset, mitä on olemassa tämän pientila-asetuksen suhteen, ne osoittavat päinvastaisia tuloksia. Onhan muutamissa osissa maatamme jo palstoitettu kartanoita, tehty niistä tällaisia pientilakyliä, onhan niissä häädön uhalla siihen pakotettu sekä torpparit että muut sivulliset. Ne ovat hank-

kineet maata aivan siinä persoonallisen vapauden toivossa, jota palkkatyö nykyaikaan ei suo työläiselle. Kun he ovat tilansa saaneet käsiinsä, siinä alkaneet raataa, ensin hankkien rakennukset äärettömän korkeilla hinnoilla, ovat he alkaneet raivata huonoa maata, ja sitte yrittää, ensin muutaman vuoden asuen saunoissa, joita ovat kaivaneet maahan, kunnes ovat saaneet paremman asunnon. Elukoille ovat siihen asti kunnes ovat olleet tilaisuudessa saamaan hirsistä rakennetun navetan, kaivaneet maahan kuopan. Tällaisessa tilassa ovat ne pienviljelijät, joita minulla on ollut tilaisuus nähdä. He ovat raataneet ensinnä päiväpalkkatöissä saadakseen siitä rahaa. He ovat hääränneet yöt ja pyhät perheineen ja lapsineen maillaan, ensinnä puhdistaen palstatilansa metsästä, sitten kuokkien sitä. Tämmöisellä pientilalla on tarjolla työtä perheen kaikenikäisille jäsenille sekä lapsille että aikuisille ja kaikkia voimia on täytynyt käyttää työhön. Siitä on ollut tuloksena, että henkinen yksilökehitys, jos se vielä jollekin tämmöisen pientilan ostajalle on ennen pientilalle tuloa ollut hiukan mahdollinen, käy perin mahdottomaksi tällaisissa oloissa. Suuren valiokunnan porvareista eräs huomautti, mitenkä sivistystaso muka on korkeampi pientilallisseuduissa kuin palkkatyöläisten keskuudessa. Minä toistan siellä tekemäni väitteen, että päinvastainen on se kuva, minkä minä olen nähnyt. Kun henkiseen kehittymis- ja sivistymistilaisuuteen ei ole mahdollisuutta tuon ankaran, tuon ahkeran, tuon ylivoimaisenkin raatamisen tähden, niin silloin täytyy myöskin henkisen elämän taantua ja se taantuu niin pitkälle, ettei sivistys pysy edes keskinkertaisellakaan tasolla, mutta pyrkii se siitä alenemaan, pyrkii alenemaan niin sanotulle huligaanitasolle, pyrkii alenemaan sellaiselle tasolle, että tulevaisuudessakin näyttää mahdottomalta minkäänlaista sivistyspyrkimystä saada istutetuksi sellaiseen paikkakuntaan, missä se on päässyt niin alentumaan. Kun muutama vuosi on kulunut tämmöistä elämää, kun muutama vuosi on rimpuiltu, kun muutama vuosi on ajeerattu »isäntää», niin silloin on käynyt niin, että luonto on oikullinen tai voimat ovat uupuneet ja lisätulojakaan ei ole ollut tilaisuus hankkia, joten ei ole saatukaan syntymään tuloksia yli tarpeen niin paljon, että olisi voitu vuotuinen korko ja muut menot suorittaa. Siitä on ollut seurauksena, että nimismies on alkanut käydä vieraisilla näiden isäntien luona, eikä suinkaan missään kohteliaassa vierailutarkoituksessa, mutta päinvastaisessa tarkoituksessa, nim. tarkoituksessa pantata heiltä saatavista ensin lehmät, hevoset, mahdolliset koneet ja muun irtaimiston ja vihdoin viime kädessä heidän kiinteän omaisuutensa, jonka omistajiksi he kuvittelivat joskus tulevansa. Taas saavat he, nuo äsken isännän asemaan kohotetut tilalliset, lähteä palkkatyöläisen synkkää taivalta, kilometritehdasta, taivaltamaan.

Tämä osoittaa siis sitä, että pienviljelys ei kannata tai että heidän tuotantovälineensä eivät suo heille elinvoimaista mahdollisuutta elää tilallansa vapaata elämää. Eikähän ihme olekaan, etteivät tällä tapaa korkeilla hinnoilla hankitut pientilat kannata, koska itse perintötilallistenkin maita, joita sentään ovat omistajansa saaneet verrattain helpoilla ehdoilla aikoinaan, oli velasta kiinnitettynä pankeissa vuonna 1908 yli 56 miljoonan markan arvosta. — Vielä enemmän tukevat tätä väitettä ne numerot, jotka ovat saatavissa kiinnitysten kuoletuksista. Kiinnitysten kuoletukset, joita 1905 näyttää olleen yli 10 miljoonaa, alenivat 1908:aan mennessä jo 6 ½ miljoonaan ja samassa ajassa lisääntyi uusien kiinnitysten luku 27 miljoonasta 56 miljoonaan. Kehitys siis osoittaa todellisuudessa päinvastaista kuin mitä nämä oikeistolaiset uskottavat tällaisten asetusten avulla saatavan aikaan. Kehitys osoittaa tässä suhteessa siis sitä, että pikkuviljelijäin luokka sortuu alituiseen tiloiltansa pois palkkatyöläisten luokkaan.

Tässä voi vielä käyttää jonkunverran todisteeksi erään, ei suinkaan sosialistisuudella vaivatun tutkijan antamia tietoja. Itä-Hämeen maanviljelysseuran entinen sihteeri Huugo Niinivaara on tehnyt tutkimuksia 23 eri pientilasta, joitten peltomaan pinta-ala on ollut suurimmalla tilalla 60 ha, pienimmällä tilalla 8 ha. Näitten maanlaatu on ollut kokolailla hyvää ja näillä tiloilla on saatu käyttää työvoimiakin koko helpolla. On näet hyvin huomattava määrä — miltei puolet työvoimista — ollut sellaista väkeä, jota on voitu palkata, miehisiä työläisiä 79 pennillä päivää kohti paitsi ruokaa, ja naispuolisia työntekijöitä 46 pennillä päivää kohti paitsi ruokaa. He ovat näet olleet palvelijoita ja siten on heidän palkkansa näin jakautunut. Mutta huolimatta siitä, että on näin helppoa työvoimaa ollut käytettävänä ja että nämä tutkitut tilat ovat olleet velattomia ja niillä suurimmaksi osaksi ollut hyvä savipohjainen maa, siis kokolailla hyvät edellytykset viljelykseen, eivät nämä sittekään ole tuottaneet mainitun Huugo Niinivaaran tutkimusten mukaan maatalouteen kiinnitetylle pääomalle enempää kuin pikkuisen yli 2 % korkoa. Kun tämän kanssa

rinnastetaan sellainen pikkutila, joka sijaitsee huonolla ulkopalstalla ja on velan rasittama, josta on maksettava vähintään 5 % korkoa vuosittain, niin mitenkä tässä voikaan läpäistä pientilallinen? Jos nyt laskemme, että tila tuottaisi 2 % puhdasta voittoa siihen kiinnitetylle pääomalle, mistähän tämä pientilallinen saisi sen erotuksen, mikä tarvitaan hänen korkojensa maksamiseen, vielä tämän 2 %:n puhtaan voiton lisäksi, puhumattakaan siitä, mitä hän lisäksi tarvitsisi uudistuksiin ja kaikkeen muuhun. Kyllä tämä näyttää hyvin synkältä näitten tutkimusten valossa ja näyttää kokemusten valossakin synkältä. Niinpä näyttää ainakin minusta lopulta siltä, ettei tällä ole tarkoitettukaan todellisesti kohottaa tilattoman väestön asemaa. Että tämä väite ei ole kokonaan tuulesta temmattu, sitä osoittaa se, mitä äsken toin esiin, ett'ei nimittäin ole pyritty äärimmäistä maakoron kiskomista rajoittamaan missään määrässä, vaan on jätetty vapaan sopimuksen varaan pientilan kauppa. Sitten on pientila-asetukseen sisällytetty niin paljon sellaisia rajoituksia, jotka suorastaan estävät senkin pienen mahdollisen kohoamisen, mikä sellaisella pientilallisella saattaisi muuten olla. Nämät rajoitukset ovat niin pitkälle meneviä, niin yksityiskohtaisia, ettei niitä kukaan vapaammissa oloissa oleva ihminen sietäisi. Suuressa valiokunnassa huomautti eräs porvarillinen edustaja, että suurmaanomistajat eivät halua, että valtio sekaantuu määräilemään heidän maittensa hintoja. Sentähden tuntuu epäjohdonmukaiselta, että nämät samat suurmaanomistajaluokan edustajat tahtovat, että vieraat voimat sekaantuisivat vieläkin yksityiskohtaisemmin pientilallisen yksityistalouteen. Millä tämän epäjohdonmukaisuuden voitte selittää? Millä oikeudella vaaditaan, että vieraat, sivulliset voimat sekaantuvat pientilallisen yksityisasioihin ja yksityistalouteen niin pitkälle menevästi, kun suurtilalliset itse eivät haluaisi senkään vertaa yhteiskunnan sekaantumista, että edes yhteiskunnalle vahingollista äärimmäistä maakoron kiskomista saataisiin edes jonkunverran ehkäistyksi? Tämä on toinen esimerkki näissä asetuksissa, mikä osoittaa niitten tarkoituksen olevan päinvastaisen, kuin mitä tahdotaan sanoa.

Muutamia tarkoituksia tällä on, ja omistavaan luokkaan nähden kokolailla hyviä, nimittäin, että kun nyt saadaan tämmöiseen karsinaan kytketyksi muutamia tuhansia pientilallisia, niin, teollisuuden kehittyessä yhä edelleen, suurpääoman painostusta vastaan eivät nämä voi taistella omin avuin, eivät siis omilla tiloillaan elää, vaan heidän täytyy väkisinkin, niinkuin kokemus osoittaa, antautua palkkatöihin. Heidän täytyy antautua palkkatyöhön ilman minkäänlaisia ehtoja, se tahtoo sanoa, heillä ei ole mahdollisuutta määritellä työehtojansa senkään verran kuin mitä muut palkkatyöläiset vapaina itsenäisinä ollen saattavat yhteisvoimin määritellä. Heidän täytyy suostua niihin ehtoihin, jotka lähinnä heitä oleva työnantaja suvaitsee heille sanella. Heidän täytyy suostua niihin sentähden, että heidän täytyy pyrkiä pysymään mahdollisimman lähellä kotiansa siksi, että he voisivat iltaisin ja vapaahetkinä raivailla ja vääntää omilla tiloillaan. Tästä hyötyy palstatila-astutusten lähellä olevat tehdaskapitalistit, tästä hyötyvät puutavarakapitalistit. He saavat sekä hevos- että jalkatyövoimaa mahdollisimman helpolla hinnalla käyttääkseen. Siinä on yksi hyvä tarkoitus omistavan luokan etujen turvaamiseksi. Toinen on se, että vaikkakin nyt vielä tämä polvi saattaisi tilalla pysyä, niin heidän lapsijoukkonsa täytyy kuitenkin painua palkkatyöväkiarmeijaan, sillä eihän heillä ole tämän asetuksen määräysten mukaan oikeutta edes pientä mökin paikkaa yhdelle ainoalle lapselleen saada vuokrata tällä palstalla, vaikka sellainen mäkitörmä ehkä löytyisikin. Heidät täytyy ajaa maailmalle, sillä maa-alueen toiselle vuokraaminen on kielletty. Ja vaikka olisi tilaisuus vuokrata heille mökintontti, niin eihän ole tilaisuutta antaa vähänkään tuottavaa tuotantovälinettä heille. Heidän täytyy etsiä palkkatyötä muualta ja siten heistä tulee edelleen samanlaista helppoa työvoimaa käytettäväksi. Ja kaiken lopuksi suurmaanomistajat turvaavat tässä itselleen ikäänkuin sellaisen korkomyllyn, jonka avulla he saavat pääomillensa suuremman koron, siten että he antavat ne huonot maansa, mitä he eivät itse halua viljellä, eivätkä voi viljellä, pientilallisten viljeltäviksi, ja kun nämät ovat saattaneet ne hyvään kuntoon ja siitä sortuneet, tämä maa arvoltansa paljoa parempana palaa suurtilallisen käsiin ja silloin se tuottaa paljoa suurempaa korkoa kuin mitä maan pääoma-arvoa vastaava rahamäärä olisi pankissa tuottanut. Tämä tarkoitusperä on sillä saavutettu, sillä pääasiallisesti tässä on tarkoituksena luoda nykyiseen olotilaan soveltuva maaorjajoukko, joka eroaa entisajan maaorjista vain siinä, että maksaa orjuusveronsa rahassa ja välillisesti. Ja kun tämä lopputulos tässä saavutetaan, niin silloin täytyy todellakin yhtyä siihen, että yläluokka on ymmärtänyt historiallisen tehtävänsä tällä hetkellä. Siitä ohi se ei mene tällä kertaa vielä. Mutta meidän

on mentävä pitemmälle. Alaluokan historiallinen tehtävä alkaa torpparivapautuksesta sen suunnitelman mukaan, minkä sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä on esittänyt eduskunnalle jo ennen sekä näilläkin valtiopäivillä.

Tämän perusteella minun myös täytyy yhtyä kannattamaan sitä maatalousvaliokunnan mietinnössä esitettyä vastalausetta, että nämä asetusehdotukset hylättäisiin turmiollisina ja vahingollisina.

Ed. Tulenheimo: Minä olen tarkkaavasti lukenut läpi keskustelupöytäkirjan tämän asian ensimäisestä käsittelystä viime perjantaina, ja minä olen tarkkaavasti koettanut seurata kaikkea sitä, mitä esillä olevia lakiehdotuksia vastaan suuressa valiokunnassa ja nyt tänään täällä on lausuttu, ja minun täytyy sanoa: Asiallisesti ei ole esitetty mitään uutta, mitään sellaista näkökohtaa, jota niitä vastaan vuoden 1911 ja 1912 valtiopäivillä ei olisi lausuttu, ja jota silloin ei asiallisesti olisi osoitettu vääräksi. Samat väitteet siitä, että pienviljelys ei kannata, edelleen samassa hengenvedossa kuin torpparien vapauttamisesta puhutaan, ikäänkuin ei torpparien vapauttamisen kautta syntyisi pientiloja, edelleen väitteet siitä, että maan hinta ehdotettujen toimenpiteiden kautta nousisi, vaikka virallisilla tilastollisilla numeroilla osotetaan vastakohtaa. Uudelleen väite, että ehdotettujen asetusten mukaan muodostuneiden pientilojen omistajat joutuisivat niin kurjaan taloudelliseen asemaan, että he eivät voisi viljelyksiään jatkaa, vaikka esimerkiksi tilattoman väestön lainakassoista kuntien välityksellä otettujen pientilojen omistajat valtion asutustarkastajan viimeksi julkaisemain tilastollisten tietojen mukaan v. 1911 vain kolmessa tapauksessa sadasta olivat siirtäneet lainansa toiselle ja vaikka vain vähän päälle yhdessä tapauksessa sadasta tähän siirtoon oli ollut syynä köyhyys, toisin sanoen, vaikka siis kokemus tähänastisesta samantapaisesta toiminnasta osoittaa aivan toista kuin mitä väitetään. Vanha on myös ed. Mäen vaatimus saada tietää, missä suhteessa nämä asetusehdotukset muka hyödyttäisivät tilattomia. Sekin on nyt uudistettu, vaikka vastaus on monen monta kertaa annettu.

Uusi ei myöskään ole väite, että ehdotetut toimenpiteet tulisivat olemaan esteenä torpparikysymyksen ratkaisulle. Sekään, kuten sanottu, ei ole uusi, mutta ed. Elorannan viime perjantaisessa lausunnossa se kuitenkin on saanut jonkunverran muutetun sisällön ja sen vuoksi lähinnä olen pyytänyt puheenvuoroa. Ed. Eloranta selitti näet tämän esteenäolemisen ilmenevän siinä, että kun esillä olevain asetusehdotusten kautta aikaansaadaan keinoja, joita käyttämällä osa torppariväestöä voi vapaaehtoisuuden tietä saada torppansa vapaaksi lunastetuksi, porvarilliset eivät muka ryhtyisi kaikkiin niihin toimenpiteisiin viimeksimainitussa asiassa, joita ed. Eloranta tovereineen katsoo tarpeelliseksi. Toisin sanoen, kun nyt saadaan muotoja, joiden kautta ikäänkuin se jännitys, joka torpparikysymykseen nähden nyt jo, ja ellei saada uutta väliaikaista vuokralakia, vielä enemmän v. 1916 on olemassa, vähenee, on mahdollista, ettei tarvitse ryhtyä niin voimakkaisiin pakkokeinoihin tämän asian järjestämiseksi kuin mitä vasemmiston taholta toivottaisiin.

Onhan tämä suoraa puhetta ja myös hyvin ortodoksista. Enkä minä tiedä, onko vasemmiston joukossa noita nykyään kuulemma huonossa huudossa olevia revisionisteja tai siihen kallistuvia, jotka ed. Elorantaa eivät saattaisi joka kohdassa hyväksyä. Minä nyt puolestani en saata olla sitä mieltä, että yhteiskunnalliset kysymykset saataisiin paraiten ratkaistuiksi silloin kuin ne ovat äärimmilleen kärjistyneet, vaan katson kokemuksen osoittaneen, että kokonaisuuden etu tulee paraiten ja pysyvimmin turvatuksi kehityksen kulkiessa rauhallisesti. Minä olen perjantaisessa lausunnossani koettanut osoittaa, että nyt ehdotetut toimenpiteet eivät millään tavalla voi olla esteenä torpparikysymyksen ratkaisulle mihin suuntaan tahansa ja tahdon tässä vain lisätä, että näitä ehdotuksia mielestäni on kannatettava senkin vuoksi, että torpparikysymyksen ratkaisu niiden kautta käy helpommaksi. En tiedä, onko vasemmisto itsekään uskonut että eduskunnan enemmistö niiden vuoksi jättäisi kokonaan kaiken muun toiminnan torpparikysymyksen ratkaisemisessa sikseen. Jos on, niin se luottaa sangen vähän omaan kykyynsä voida jotain vaikuttaa eduskunnan tekemiseen tai tekemättä jättämiseen.

Uusi oli kuitenkin kokonaan ed. Turkian esittämä perustelu ehdotuksia vastaan — joskaan ei aivan asiallinen, se nimittäin, että kansa viime vaalien kautta olisi lausunut hylkäämistuomionsa niistä. Vahinko vain, ettei tämä perustelu ollut vakuuttava. Onhan ensinnäkin pari porvarillisiin lukeutuvaa ryhmää tässä eduskunnassa kasvanut, vaikka niidenkin ohjelmassa nämä ehdotukset ovat olleet. Ja toiseksi: tiedämmehän kaikki yhtä hyvin kuin ed.

Turkia, millä tavoin suurin osa vasemmiston valitsijoista nämä ehdotukset tuntee — onhan vasemmistolehtien tapa esittää asioita eräässä niihin kuuluvan lehden 25-vuotisjuhlassa julkisesti tunnustettukin. Mutta kun on vedottu suoranaisesti kansan käsitykseen nyt puheenaolevista ehdotuksista, niin saatetaan siitäkin esittää eräitä numeroita. Maatalousvaliokunnan mietinnössä n:o 3 mainitaan kuntien anoneen perustamilleen lainakassoille tähän asti yli 30 miljoonaa markkaa ja monen kunnan, tietoisena siitä, että nykyään käytettävinä olevat varat eivät ole riittävät, jättäneen anomuksen tekemättä. Kun muistetaan, että kunnat eivät yleensä ano sanotunlaisia lainoja ilman että niillä on melkoinen varmuus niiden sijoituksesta — kunnathan senaatin kirjelmän mukaan tilattoman väestön lainarahaston käyttämisestä 7/4 1902 eivät saa pitää lainoja niiden tarkoitukseen käyttämättä kahta vuotta kauvempaa — osoittaa se, että juuri sellainen toiminta, jota asetusehdotuksessa esitetään, on kipeän tarpeen vaatima. Tällä tosiseikalla, joka samalla saattaa olla vastineena ed. Elorannalle siihen, että minä muka puhuisin tässä asiassa vastoin parempaa tietoa, on sitä suurempi merkitys, kun se tulee juuri niiden piireistä, joita ehdotettu astutustoiminta ensi kädessä tulisi koskemaan, eikä teoretikoivain kaupunkilaissosialistien tai heidän talutusnuorassaan kulkevien taholta.

Se into osoittaa asetusehdotusten muka huonoutta, joka erinäisissä vasemmiston miesten nyt lopuksi esittämissä lausunnoissa, muutamien porvariryhmien taholta annettujen lausuntojen jälkeen, on ilmennyt, muistuttaa elävästi juttua entisesta asianajajasta. Tämä näet päämiehelleen oikeussalissa kuiskasi: Asia on menetetty, mutta kyllä minä haukun, jos sinä sakot maksat. — Mutta — hyvä ed. Turkia! — sellaisen asianajajan kanssa ei ole tapana ryhtyä pitempiin väittelyihin.

Ed. Hirvensalo: Kiivaasti on näillä valtiopäivillä, kuten jo usein ennenkin vasemmiston taholta, hyökätty näitä asetusehdotuksia vastaan, jotka tarkoittavat maanhankintaa tilattomalle väestölle. Monia väitteitä on esiintuotu voidakseen puolustaa sitä hylkäävää kantaa, mille vasemmisto on asettunut näissä asioissa. Ymmärtääkseni on kuitenkin näistä väitteistä kaksi asetettava etualalle. Kahta niistä on nähtävästi tahdottu pitää ainakin enemmän etualalla. Tarkoitan ensin niitä väitteitä, mitkä esiintyvät maatalousvaliokunnan mietintöön liitetyssä vastalauseessa. Siinä väitetään, että näiden asetusehdotusten kautta tulisi torpparikysymyksen luonnollinen ja asianmukainen ratkaisu vaikeutetuksi, ja toisekseen väitetään, että näitten asetusehdotusten kautta syntyisi maanomistajaluokka, joka voisi joutua vaikeisiin kosketuksiin ja ristiriitoihin taloudellisen kehityksen kanssa. Mitään muita väitteitä ei vastalauseessa ilmenekään ja pääasiassa koko vastalause on omistettu tuolle edelliselle näistä mainitsemistani vastaväitteistä. Minä en ainakaan voi yhtyä siihen käsitykseen, että nämä asetusehdotukset ja maanhankinta tilattomalle väestölle suorastaan tulisi kaikessa laajuudessaan ratkaisemaan torpparikysymyksen. Luulen että siellä, missä näin suuria toiveita näille asetuksille asetetaan, siellä ammutaan harhaan. Päinvastoin luulisin, että me tulemme tämän jälkeenkin tarvitsemaan vielä useita toimenpiteitä, joilla torpparikysymystä koetamme ratkaista. Nämä asetusehdotukset ovat ikäänkuin ensimäisenä renkaana, millä eduskunta puolestaan pyrkii maakysymystä meillä ohjaamaan oikeille urille. Jos tarkastaa niitä tietoja, joita löytyy tilattomille tähän asti ositetuista maatiloista, niin sieltä saa mielestäni jonkun verran osviittoja tässä suhteessa, siinä nimittäin, että voidaanko tätä tietä ratkaista torpparikysymys. Täydellistä tilastoa ei löydy siitä, kuinka paljon tilattomille ositetuilla tiloilla on ollut ennen torppia ja kuinka moneen uuteen viljelmään nämä tilat ovat sittemmin jaetut. Kuitenkin on minulla edessäni asutustarkastajan antama luettelo useilta tiloilta. Kaikkiaan käsittää se 23 tilaa, jotka ovat tilattomille ositetut. Osa on valtion ostamia tiloja, jotka sittemmin ovat tilattomille ositetut, osa on maanosto-osuuskuntien hankkimia ja osittamia maatiloja. Kaikkiaan ovat nämä 23 tilaa ositetut 1299 viljelmään. Näistä viljelmistä on entisiä torppia ja entisiä mäkitupia ainoastaan 323 ja taas aivan uutistiloja on 976. Siis enemmän kuin kolme kertaa runsaammin on näitä uutistiloja palstatiloihin verraten. Tämä luettelo käsittää tiloja ympäri maan, käsittää Savosta, Karjalasta sekä Pohjois- että Etelä-Karjalasta, Pohjois- että Etelä-Savosta, käsittää Etelä-Pohjanmaalta, Hämeestä, Uudeltamaalta j. n. e. Sitä niinmuodoin voidaan pitää jonkinmoisena läpileikkauksena koko maan oloista, vaikka se ei ole kuten sanottu käsittänyt kaikkia ositettuja tiloja. Kun näin on, niin on mielestäni selvää, että maan hankinta tilattomalle väestölle tulee edelleenkin kohdistumaan pääasiassa samaan suuntaan. Osa torppareita tulee kyllä sen kautta vapautetuksi ja muodostumaan varsinaisiksi tilallisiksi,

mutta runsaasti enemmän vielä sen kautta kiinnitetään tilatonta väestöä maahan, syntyy aivan uusia ennen olemattomia viljelmiä. Tiedämme myös, että maassamme on laajoja seutuja, joilla torpparikysymys ei ole mikään polttava kysymys, löytyy seutuja, joissa torppia löytyy sangen vähän, on suuri osa tiloja, joilla ei ole yhtään torppaa, toisilla yksi tai kaksi pienempää mäkitupaa. Niillä seuduilla maatamme ei torpparikysymys ole, eikä koskaan tulekaan miksikään polttavaksi kysymykseksi. Mutta niilläkin seuduilla on tilatonta väestöä ja sitä on hyvinkin runsaasti. Muistettakoon Savon ja Karjalan loisasutusta etukädessä. Mikä on vasemmiston politiikka näihin nähden? Se on sivuutettu tässä vastalauseessa, se on sivuutettu kaikissa niissä lausunnoissa, mitä vasemmiston taholta on annettu.

Toisekseen on täällä väitetty, että syntyisi sellainen maanomistajaluokka, joka voi joutua ristiriitaan taloudellisen kehityksen kanssa. Katselkaamme hieman sitä maanomistajaluokkaa, joka on syntynyt valtion nykyisen viimeaikaisen asutuksen kautta. Tämän asutuksen kautta on syntynyt kaikkiaan 7,892 pientilaa. Niin monta oli niitä vuoden 1911 lopussa. Näillä tiloilla on vuosina 1909—10—11 tehty tutkimuksia omaisuussuhteista. Noita tutkimuksia ei ole ehditty tehdä kaikilla niillä tiloilla, mutta sittenkin verrattain runsaasti. Tutkimuksia on kaikkiaan tehty 4,142 tilalla, mikä tekee 54 % noista kaikista syntyneistä pienviljelystiloista. Tämän tutkimuksen omaisuusoloista toimitti valtion asutustarkastaja ja hänen apulaisensa, ollen näillä aina apunaan tällöin joku paikkakunnan, etukädessä joku kunnallisen lainakassan toimihenkilöistä. Asutustarkastaja mainitsee eräässä kertomuksessa, minkä hän on laatinut muutamalle komitealle Ruotsissa, mikä siellä nykyisin tutkii tilattoman väestön asuttamiskysymystä sivumennen sanoen Suomen olot, ne toimenpiteet, mihin meillä on ryhdytty tilattoman väestön asuttamiseksi, ne ovat herättäneet huomiota ja saaneet tunnustusta ulkomailla melkoisessa määrässä; tätä osoittaa sekin, että juuri tämä ruotsalainen komitea on pyytänyt erikoista kertomusta oloista meillä; juuri tämä kertomus se käsittää nämäkin tutkimukset, mistä tässä juuri sanoin — asutustarkastaja mainitsee, että näissä arvioissa on oltu erittäin varovaisia. Niinpä on otettu ainoastaan maitten ostohinat maan arvoksi. Uutisrakennusten arvoksi on otettu vain rakennustarpeitten hinta eikä mitään rakennuskustannuksia ja sellaisia. Ei ole otettu lukuun uutisviljelyksiä, ei suoviljelyksiä eikä mitään maanarvon nousua. Niin ollen täytyy sanoa, että se arvo, mikä itsekullekin pienviljelystilalle on pantu, ei suinkaan ole liiallinen. Vielä ei ole ollenkaan omaisuuteen luettu niitä varastoja, mitä mahdollisesti tilalla on ollut. Ei siis mitään rehuvaroja, ei viljavaroja, ei ruokavaroja eikä sellaisia. Ei myöskään ole otettu omaisuuteen vaatteita ja huonekaluja mutta muu irtaimisto, niinkuin työkalut sekä kotieläimet, niille on luonnollisestikin käypä arvo laskettu. Tämä tutkimus näytti, että noilla 4,142 pientilalla on ensinnäkin pientilojen keskimääräinen arvo 2,768 markkaa, muuta kiinteimistöä löytyi tilalla 99 markan arvosta, irtaimiston arvo 941 markkaa ja rahallista rahaa oli keskimäärin 108 markkaa. Kaiken kaikkiaan siis omaisuuden arvo keskimäärin 3,916 markkaa. Velkoja oli valtiolle keskimäärin 1,494 markkaa, muita kiinnitettyjä velkoja keskimäärin 72 markkaa, kiinnittämättömiä velkoja keskimäärin 666 markkaa, joten varat olivat velkoja suuremmat kaiken kaikkiaan 1,684 markkaa. Näemme näistä numeroista, että vaikka nuo pientilat ovat olleet vain muutamia vuosia, niin niillä on huomattava varallisuus. Vaikka moni pientilallinen oli alkanut miltei tyhjin käsin, oli hän muutaman vuoden kuluttua jo onnistunut hankkimaan sievoisen omaisuuden. Onkohan tällainen kehitys ristiriidassa yleisen taloudellisen kehityksen kanssa?

Täällä on tahdottu iskeä niihin rajoituksiin, mitkä on sisällytetty näihin asetuksiin ja erikoisesti asetukseen pientiloista, rajoituksiin, jotka kieltävät osittain maanomistajaa viljelyksiä tai pientilojansa yhdistämästä toisiinsa tai myymästä niistä jotain palaa toiselle. Näitä rajoituksia pidetään vasemmiston taholta sellaisina, että voidaan leimata asetukset orjan laeiksi. Kuitenkin nämä rajoitukset ovat tarpeen. Kokemus on osoittanut, että tällaisia rajoituksia tarvitaan. Juuri näitten rajoitusten kautta ovatkin nämä asetukset oikeastaan tarpeen. Kokemus on osoittanut, että moni pienviljelijä kovin vähäisestä syystä on taipuvainen viljelystilansa luovuttamaan toiselle, myymään sen pois. Hetkellinen, muutaman tuhannen markan voitto innostuttaa häntä yhtäkkiä myymään sen. Siitä ei ole sanomista mitään. Olkoon hänellä vapaus niin tehdä. Mutta voidaan ajatella ja on tapahtunut osittain niin, että näitä pientiloja on ostanut yksi henkilö useampia käsiinsä ja on yhdistänyt ne jälleen yhteen. Jos kehitys siten kulkee eteenpäin, ei tarvitse kovin kauas mennä, kun ei ole mitään saatu aikaan tilattoman väestön asuttamiseksi. Tämän takia nuo asetukset ovatkin tarpeen, jotta niillä tur-

vattaisiin se tarkoitus, mihin valtion varoja on käytetty. Jotta nuo viljelykset tosiaan pysyisivät pientiloina eivätkä jälleen yhtyisi tuollaisiksi suuremmiksi maaomaisuuksiksi, sitä varten näitä asetuksia tarvitaan. Tämän tahdon erikoisesti sanoa ed. Mäen kysymyksen johdosta. Mutta vielä lisäksi on hyödyllistä, että eduskuntakin pääsee osalliseksi asutustyöhön. Se kanta, joka erikoisesti ed. Mäellä tuntui olevan, on erinomaisen luottamuksellinen hallitusta kohtaan. Hän näkisi niin mielellään, että asutus tapahtuu aivan samalla tavoin kuin ennenkin, ja ettei eduskunta puutu ollenkaan tähän kysymykseen. Lisätään vain hänen mielestään varoja tilattoman väestön rahastoon ja jatketaan samalla tavalla. Mutta me täällä oikeistossa katsomme, että on hyödyllistä, että eduskunta myös saa sanansa kuuluville tässä asutustyössä ja sitäkin varten ovat nämä asetukset pientiloista ja Suomen maalaisväestön asutusrahastosta tarpeen.

Ed. Kujalalle tahtoisin huomauttaa täälläkin, että kansan sivistys on ehdottomasti korkeammalla kannalla niissä maissa, joissa pienviljelys on voimassa. Tarkastakoon hän Tanskan oloja. Hän näkee siellä, mitenkä kansan sivistys on korkealla kannalla. Hän näkee, mitenkä varallisuus siellä on kutakuinkin tasaisesti jakautunut. Hän ei näe siellä sellaisia suuria eroavaisuuksia taloudellisessa ja sivistyksellisessä suhteessa, mitä hän näkee niissä maissa, joissa suurviljelys on vallalla. Tarkastakoon hän Schlesvig-Holsteinin oloja, joissa myös on pienviljelys vallalla, joissa on 4—6—8 lehmää omistavia taloja. Hän ehkä tietää, miten vaikeissa oloissa poliittisessa suhteessa siellä eletään. Siitä huolimatta on siellä kansan sivistys ja myös kansan varallisuus verrattain korkealla kannalla. Ja verratkoon noita oloja aivan likellä olevan Preussin oloihin. Katsokoon siellä erityisesti noita junkkeriseutuja, ja hän näkee, millä kannalla siellä kansan sivistys on. Hän näkee mitenkä suuria eroavaisuuksia siellä taas omaisuussuhteissakin löytyy. Me oikeistossa katsomme, että näitten asetusten kautta, että tilattoman väestön asuttamisen kautta kansaamme sekä taloudellisessa että yhteiskunnallisessa suhteessa viedään eteenpäin ja sen vuoksi tulemme me näitä ehdotuksia kannattamaan aivan, niinkuin minä toivon, yhtenä miehenä.

Ed. E l o r a n t a: En aikonut aikaa kuluttaa tämän asian yhteydessä, mutta ed. Tulenheimo haluaa vastausta ja sellaisen hänelle kai tässä kaikessa lyhykäisyydessä pitänee antaa. Mutta sitä ennen minun täytynee kysyä ed. Tulenheimolta ja samalla koko eduskunnan porvarillisilta, mikä on se pakottava syy, joka nämä asetukset pakottaa luomaan? Sitä on teiltä jo ed. Mäki kysynyt. Siihen ei ainakaan vielä ole vastattu.

Jokainen joka tuntee meidän maamme olosuhteita, se tietää aivan selvästi sen seikan, että kuntien välityksellä olisi hyvin hyvästi voitu, mikäli varoja siihen olisi riittänyt, edelleen hoitaa asutuspolitiikkaa, niinkuin sitä on tähänkin asti hoidettu. Sitäpaitsi on meillä olemassa jo tekeillä eräänlainen luotto-osakeyhtiö, osuuskassoja ynnä muita sellaisia. Ja muutama vuosi sitten, kun tätä asiaa käsiteltiin maatalousvaliokunnassa, oltiin porvarien tahollakin vähän epälevällä kannalla siihen seikkaan nähden, että eivätköhän kunnat vielä edelleenkin voisi asutustoimintaa hoitaa.

Varmaa on, että sen verran kuin meillä tähän tarkoitukseen on rahoja saatavana, sen verran kunnat voisivat aivan helposti välittää. Onhan kuntien puolelta tähän asti jo kysytty rahoja maan ostoa varten noin 20,000,000 markkaa enemmän kuin mitä on voitu jakaa. Kysyntä on siis jotakuinkin siinä määrässä kuin mitä lähimpinä vuosina rahoja tähän tarkoitukseen saada voitaisiin. Ja kun tämä seikka on selvä, riistää se kokonaan pohjan pois teidän suunnitelmiltanne ja osoittaa silloin, että ne ovat aivan tarpeettomia, osoittaa silloin, että te ajatte tässä yhteydessä muita tarkoituksia kuin puhtaasti maan tilattomille välittämistä; osoittaa todeksi sen, mitä suomettarelaisten ehdokas viime eduskuntavaaleissa, tohtori Pitkäniemi, eräässä lentokirjassaan väittää, että näet teidän täytyy muita tarkoituksia varten pyrkiä saamaan yhteiskuntaa säilyttäviä aineksia lisää, teidän täytyy pyrkiä saamaan sosialidemokratiaa vastaan luotua keinotekoista pikkutilallisten rintamaa. Siitä on teillä kysymys. Eri asia on, onnistutteko siinä. Siinä tarkoituksessa te näitä asetuksia säädätte. Mutta niinkuin jo huomautin, putoaa niiltä pohja pois niin pian kuin tiedetään, että ilman niitä asetuksia olisi voitu maan ostoa välittää niin paljon kuin varoja suinkin siihen saadaan riittämään.

Minä en tahdo puuttua tämän asetuksen yksityiskohtain tarkasteluun tässä, sillä yksityiskohtaisesti sitä käsiteltäessä on tilaisuus osoittaa sen heikkouksia ja epäkäytännöllisyyttä. Mutta minä en malta olla tässä yhteydessä koskettelematta valtioneuvos ed. Danielson-Kalmarin lausuntoon adressikeskustelussa, koska se eräältä osaltaan oleellisesti koskee tätä asiaa.

Meidän sosialidemokraattien taholta on osoitettu niin monet kerrat ennen jo edellisinä vuosina ja tällä istuntokaudellakin näiden asetusehdotusten onttous, on osoitettu, että mikään välttämättömyyden pakko, ei edes porvarienkaan kannalta katsoen, pitäisi pakottaa tällaisten asetusten säätämiseen. On osoitettu, että muulla tavalla voitaisiin lainoja tilattomalle väestölle välittää aivan hyvästi ja riittävästi. Herra valtioneuvos Danielson-Kalmari! Uskooko teidän puolueenne, että nämä asetukset sitten luovat jotakin suurta, jotakin vankkaa pohjaa Suomen tilattomalle väestölle siinä olotilassa missä se nykyään on? Ed. Kalmarin lausunnosta ja siitä pyhästä kiivaudesta, millä hän sen esitti, voin päättää, että hän itse uskoo, mutta vakuuttaessanne koko teidän puolueenne ja koko porvariston uskovan siihen muka suureen yhteiskunnalliseen uudistukseen, sen luovaan taloudelliseen hyötyyn tilattomalle väestölle, on sitä seikkaa täysi syy epäillä. Silloin kuin meidän taholtamme vaadittiin todistuksia, mitä olette antaneet tämän maan tilattomalle väestölle tai yleensä tämän maan työväestölle, silloin te osoitatte näitä avuttomia asetuksia ainoana tekona, johon voitte viitata. Olemme osoittaneet, että nämä asetukset ovat tarpeettomat, jopa vahingollisetkin, ja että niillä ei voida mitään parempaa taloudellista pohjaa tämän maan tilattomalle väestölle luoda.

Täällä ed. Tulenheimo sanoi, että me sosialidemokraatit tätä kysymystä käsiteltäessä olemme tehneet itsemme muka syypäiksi ristiriitaisiin ajatuksiin, että me muka väittäisimme pienviljelyksen kannattamattomuutta ja samalla hetkellä sitten vaadimme torpparivapautusta. Me vaadimme torpparivapautusta ja samalla väitämme, että te herrat ette itse usko pienviljelyksen kannattavaisuuteen, koska olette pakotetut sille suoja-aitoja säätämään, ja olkoon sanottu, en minäkään siihen usko. Mutta pienviljelyksestä ollessa kysymys me seisomme ed. Tulenheimon kanssa kokonaan eri pohjalla. Me sosialidemokraatit vaadimme, että torpparien omaisuus on torppareille itselleen turvattava ja heidän viljelmänsä heille säilytettävä tavalla, joka tekee sellaisen mahdolliseksi, mikäli pikkutilallinen suinkin nykyaikaisessa yhteiskunnassa voi pysyä pystyssä ja mikäli se voi kestää pääomain ylivoimaista ahdistelua, kuten suomettarelaiset joskus sanovat. Ed. Tulenheimo ja hänen puolueensa taas haluavat antaa maanomistajille oikeuden torpparien omaisuuden täydelliseen anastamiseen, ja sitten vasta kun ne ovat puti puhtaiksi kynittyjä, sitten vasta tarjota niille velkamaata. Sekö sitten on sitä pienviljelyksen suosimista erityisesti? Teoreettisesti te luotte pientiloja, mutta koetatte samaan aikaan saada niille tilanteen, jossa niitten taloudellinen toimeentulo käy sangen vaikeaksi. Te ette suosi pienviljelijöitä niiden oman edun takia, te suositte sitä puuhaanne muista syistä, te suositte sitä omien poliittisten ja taloudellisten tarkoitusperienne ajamiseksi. Ja tällaisena aikana, jolloin koko kansamme olemassaolo on uhattua, tällaisena aikana te sallitte — päättäen teidän esiintymisestänne eduskunnassa — torpparien omaisuuden joutua ryöstettäväksi ja tarjoatte häädettäviksi joutuville tilattomille paperille järjestettyjä huijauslakeja, jotka käytännössä eivät mitään hyötyä anna, ja vetoatte näihin paperilakeihinne, silloin kun tulee kysymys siitä, mite te olette kansalle antaneet.

Ed. Yrjö-Koskinen lohduttautui täällä sillä, että torpparit, vaikka ne äänestävät sosialidemokraatteja, sentään kumminkin ostavat sitä velkamaata. Muuten heikonlainen lohdutus. Onhan luonnollista, että niissä yhteiskuntaoloissa, joissa nykyään elämme, on sangen monen pakko pyrkiä velkatilalliseksikin silloin kuin muuta elämisen mahdollisuutta tuskin on. Ed. Yrjö-Koskisen pitäisi tietää, että meillä on suunnattoman suuret joukot tilattomia ja työttömiäkin, ja johonkin sitä täytyy koettaa niitten paeta. Jos ne silloin pyrkivät pikkutilallisiksi velaksi ostaen tilojaan, ei se silloin suinkaan ole erityisesti sen järjestelmän puolesta puhuvaa, vaan se osoittaa, että yhteiskuntaolot ovat sillä kannalla, että ihmisten täytyy sinnekin kiireen kaupalla tuppautua voidakseen säilyttää itselleen edes pienen mahdollisuuden elämiseensä. Tästä seikasta sanotaankin eräässä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä vuodelta 1908, että »pienten maatilojen viljelijät maksavat tilaa ostaessa sen tuottavaisuuteen verraten suhteettoman korkeita hintoja myöskin sen takia, että heille on pääasia saada sekä itselleen että perheelleen pysyvää tilaisuutta työntekoon». Ja se on totta: pysyvän tilaisuuden saaminen itselleen työntekoon pakottaa hyvin monet, vaikkapa huomaavat sen epäedulliseksikin, lähtemään pikkutilallisen epävarmaan asemaan. Jos tätä sitten käytetään todistuskappaleena, on se jotakuinkin heikkoa ja yhteiskuntaolojen esittämistä jotakuinkin omituisessa valossa.

Täällä on väitetty, etteivät maan hinnat olisi kohonneet näitä maita ostettaessa ja asutuspolitiikkaa harjoitettaessa ja etteivät muka sosialidemokraattien väitteet siinä suhteessa pitäisi

paikkaansa. Sosialidemokraattien taholta on huomautettu, että jos suuremmassa määrin lasketaan liikkeelle valtion välityksellä pääomia, seurauksena siitä täytyy olla myöskin osittainen maanhinnan kohoaminen. Eräs, jos minä oikein muistan, suomettarelainen sanomalehti Karjalatar eräässä artikkelissa viime vuonna esitti numeroita tilattoman väestön lainarahaston vaikutuksesta Tohmajärven kunnassa ja siinä artikkelissa sanotaan: »Kun asuttujen tilojen sekä torppien hinnat ovat rahaston olemassaoloajalla keskimäärin kunnassamme noin puolella kohonneet, on hoitokunta ryhtynyt rahaston avulla aukaisemaan pääasiallisesti uutta asutusalaa, johon sopivia soita ja maita on kunnassamme vielä paljon saatavissa. Tunnustaa täytyy, että ei ole leikkiä leivänsyönti, kun uusi asunto rakennetaan ja uusi viljelysmaa raivataan yksin käteisillä velkavaroilla. Se on esisiemme marttyyrityötä». Tällaista marttyyrityötä te haluatte antaa näille tilattomille, niinkuin suuressa valiokunnassa ed. Kaskinen huomauttikin, että takamaita etupäässä täytyy saada tilallisten myydä, siis soita ja muita sentapaisia, joissa ei suinkaan ole elämä leikkiä, niinkuin tässä porvaripuolueen sanomalehdessä niin sattuvasti sanotaan.

Niinkuin jo edellä huomautin, on tässä, niinkuin muissakin herrojen hommissa, pääasiallisimpana tarkoituksena hallitsevan luokan ja maakapitalistijoukon etujen turvaaminen enemmän kuin tilattomain. Meidän sosialidemokraattien taholta on väitetty tällaisia asetuksia huijausasetuksiksi ja koko puuhaa humpuukiksi. Olette sitä aina väittäneet valheeksi. Eilen käsiteltiin näitä asetuksia suuressa valiokunnassa ja siellä lausui suomalaisen puolueen edustaja torppari Rannikko siitä täällä eduskunnassa aikaisemmin hyväksytystä lainasta luottoyhtiölle ja sen yhtiöhommista, että se puuha »lähentelee enimmän sitä tilaa, jota sosialidemokraatit sanovat huijaukseksi», ja sentakia täytyy sen rinnalle tasoittamaan ja paikkaamaan perustaa tämä toinen rahalaitos», josta kai sitten muutaman vuoden kuluttua sanotaan, että tämäkin on huijausta. Nyt sitä ei sanota, nyt on kysymys sen lain valmistamisesta.

Jos te tositeossa tilattoman väestön kysymystä tilattomain eduksi ajatte, älkää silloin tulko väittämään näillä asetuksilla mitään todellista parannusta aikaansaavanne, sillä sitä näillä ei saada. Torpparien säilyttäminen tiloilla vaatii kaiken sen pääoman, mitä lähimmässä tulevaisuudessa saadaan irti ja käyttää voidaan sellaiseen tarkoitukseen. Näihin ei siis voi ajatellakaan pääomien hankkimista valtiolainan muodossa ja meidän sosialidemokraattien taholta on tätä seikkaa koetettu teille niin monet kerrat teroittaa.

Maalaisliiton taholta on tänä iltana väitetty, sen teki ed. Lohi, että sosialidemokraatit eivät ole tahtoneet torppariväestöä turvata, vaan ovat hyljänneet torppariväestön oikeuksia suojaavan lain viime istuntokaudella. Siihen ehti jo ed. Mäki vastata. Tahtoisin vielä lisäksi huomauttaa, että ed. Lohi oli yksi innokkaimpia hylkäämään sen ehdotuksen, minkä silloin sosialidemokraattinen puolue asiassa teki, ja joka ainoa torppari tässä maassa, joka tulee tuntemaan sen seikan, tulee vaatimaan tilille sellaisia herroja, jotka eivät olisi sallineet pienimmässäkään määrässä torpparien etuja suojaavaa uutta taannehtivaa asetusta hyväksyttävän. Te olette sen asetusehdotuksen hyljänneet. Te olette hyljänneet meidän vielä viime tingassa tekemämme välitysehdotuksen, ja sitten kun ei mitään torppareita todella suojaavaa asetusta saada, sitten te tarjoatte näitä asetuksia, joiden perustuksella annettaisiin heille lainoja, ja tyrkytätte heille velkamaata, kun ensin olette sallineet heidän omaisuutensa riistämisen.

Te sanotte että täytyy antaa maanviljelyksen edistymisen nimessä häätää joukko torppareita pois päätilain viljelyksien tieltä. Jos asetatte pikkuviljelyksen kaikessa etualalle, minkätähden teette sitten niin, että hävitätte pikkuviljelyksiä, kun kuitenkaan ette kykene niillä huonoilla ehdoillakaan vastaavassa määrässä uusia luomaan; sillä näiden asetusten välityksellä, joista nyt on kysymys, ette voi saada muuta kuin pienen murto-osan niistä karkoitetuista uudelleen maahan kiinnitetyksi, ja senkin tavalla, jota ei suinkaan sosialidemokraattinen puolue mitenkään eikä missään tapauksessa voi hyväksyä.

Kuten jo huomautin, asetusten yksityiskohtaisessa käsittelyssä on meillä sosialidemokraateilla tilaisuus osoittaa tämän asetuksen monet kurjat ja huonot kohdat. Meillä on tilaisuus osoittaa sekin seikka, josta eräs porvarillinen puhuja täällä huomautti, etteivät suinkaan sosialidemokraatit hallitusta tässä asiassa suosi, vaan että se on porvaristo, joka näihin asetuksiin on asettanut kohtia, joissa hallitukselle annetaan se valta ja ne oikeudet, jotka pitäisi kaikin mokomin säilyttää eduskunnan käsissä, silloin kuin eduskunta tahdotaan asettaa vastuunalaiseksi suurten rahasummain käyttämisestä. Hallitusystävällisyyttä ei suinkaan ilmene sosialidemokraattien riveissä, vaan kyllä sen runsaammin porvariston keskuudessa.

Ed. Nurmela: Maan hankkiminen tilattomalle väestölle siinä muodossa, kuin esillä olevat asetusehdotukset edellyttävät, on seurauksena yhteiskunnallisesta kehityksestä. Niin kauan kuin maamme oli harvaan asuttua ja sen teollisuus alkuperäisellä kannalla ja jolloin hallitus vielä koetti saada valtion metsämaatkin asutuiksi, ei tietysti ollut tarpeen vaatima nykyinen päivän polttava kysymys maan hankinnasta tilattomalle väestölle. Nykyisin ovat olot kumminkin aivan toiset. Asutuksen lisääntyessä on maan kysyntä suuresti kasvanut ja maan arvo teollisuuden kehittyessä ja puutavaran kallistuessa noussut. Tästä on ollut seruauksena, että maaomaisuuksia on kasaantunut suuret määrät puutavaraliikkeiden ja kaikennäköisten keinottelijain käsiin. Kruunun metsämaiden asuttaminen on myöskin joutunut luonnottomaan tilaan siten, että miltei kokonaan on estetty kruunun viljelyskelpoisten maiden asuttaminen vastoin voimassa olevan asetuksen selvää tarkoitusta, jopa tehty se vastaisuudessakin mahdottomaksi niiden kruununpuistoiksi julistamisella. Kun kaikesta huolimatta tilattoman, etenkin perheellisten, suurimpina elämänpyrkimyksenä on oman kodin hankkiminen, jossa hän parhaiten näkee työnsä tulokset tulevan itsensä ja perillistensä hyväksi, on asian nykyisessä tilassa ollen avautunut hyvä tilaisuus kaikenlaiseen maakeinotteluun, jolloin keinottelijat, ensin haaskattuaan talon metsät ja ryöstöviljelyksellä uuvutettuaan pellot, ne sitten palstoitettuina tunnottoman korkeilla hinnoilla myövät tilattomille. Ja koska valtion puolelta jossakin määrin harjoitettu tilattomain asuttaminen ei ole voinut poistaa tällaista keinottelua, niin on silloin yhteiskunnan kieltämätön velvollisuus ruveta ohjaamaan oikeaan suuntaan maan hankkimista tilattomalle väestölle ja aineellisesti tukea tilattomia siihen päämäärään päästäkseen, samalla kuin tulee miettiä keinoja, joilla voidaan estää näiden tilojen uudelleen joutumista maakeinottelijain käsiin.

Tätä tarkoittavat esilläolevat asetusehdotukset pientiloista ja maalaisväestön asutusrahastosta. Suomen eduskunnassa on tätä kysymystä pohdittu jo pitemmän aikaa ja olisi luullut, että ainakin ne eduskuntaryhmät, jotka sanovat edustavansa köyhälistöä, maan tilatonta väestöä, tekevät voitavansa tämän asian hyväksi. Niin ei kuitenkaan ole käynyt. Päinvastoin olemme saaneet nähdä heidät, sosialistit, taistelemassa kaikin keinoin näitä asetusehdotuksia vastaan, jopa sellaisillakin keinoilla kuin käyttämällä hyväkseen valtiopäiväjärjestyksen taantumuksellista pykälää, äänestämällä kaksilla valtiopäivillä asetusehdotukset lepäämään vaalien yli.

Mitkä ovat sitten ne syyt, jotka sosialistimme ovat saaneet ryhtymään tähän toivottomaan taisteluun. Pääsyynä on se, että he oppiensa perusteella vastustavat kaikenlaista yksityisomistusta, he uneksivat, että kaikki tuotantolähteet, muun muassa maaomaisuus pitäisi saada yksinomaan valtiolle (Vasemmalta: Etupäässä!) — päinvastoin — ja Suomestakin tehdä suurviljelysmaa. He tietävät että niin pian kuin pieninkin maanomistaja tulee tietämään heidän lopulliset tarkoituksensa, hän ei enään voi kuulua heidän laumaansa. Mutta he muistavat myöskin, että he äänestäjilleen, tilattomille ja torppareille agitatsionipuheissaan ovat kauniisti luvanneet ajaa näiden asiaa; siksi eivät sosialistiedustajamme suoraan uskalla sanoa kantaansa tässä asiassa, vaan kaikenlaisia sofistitemppuja käyttäen osoittavat asetusehdotukset muka tarkoituksiinsa kokonaan sopimattomiksi.

Yksi tällainen väite on se, että asetuksilla tarkoitetut toimenpiteet eivät poista tilattomain maan tarvetta, maan arvo kun on nyt jo niin korkea, että yksityinen pientila tulee maksamaan 4—6,000 markkaa. Tätä he tukevat kaikennäköisillä numeroilla, jotka ovat otetut pahimmista tapauksista, silloin kuin joku maahuijari palstoittamalla on maakappaleesta perinyt tunnottomia hintoja tilattomilta ja täten rikastuttanut itseään. Asetuksissa tarkoitettu maanhankinta onkin aivan päinvastainen kuin nykyisten maahuijarien palstoitus. Tarkoitushan on ostaa maatiloja ja maakappaleita, ja ne ilman voittoa ja pitkällä maksuajalla antaa tilattomille, ostaa silloin ja sieltä maata, missä sitä sopivalla hinnalla on saatavissa. Tällöin eivät suhteettomat maanhinnat tulisi tilattomia rasittamaan. Onhan lisäksi kokemus osoittanut, että kun valtio tai kunta on hankkinut maata tilattomille, ei maan hinta nykyisinkään ole noussut eikä ole myöskään suhteeton, tehden keskimäärin alle 110 markkaa hehtaarilta. Oulun läänissä on tämä maanarvo vieläkin alhaisempi. Olen sellaisesta kunnasta, jossa maanomistajat ovat sitoutuneet luovuttamaan torppareilleen, jotka tätä haluavat, sekä muillekin tilattomille maita aina 20—50 markkaan hehtaarilta ja koska olen ollut siellä tilaisuudessa itse tarkastamaan täten muodostettuja pientiloja, voin ilmoittaa, ettei siellä pientilojen maahinta ole noussut yli 50 markkaa hehtaarilta, jollei tilalle ole luovutettu talon omaa peltoa, niittyä tai säästömetsiä. Aivan hiljattain muodostettiin erään talon tor-

pasta pientila, joka sai maata 47 hehtaaria ja maksoi tästä ainoastaan 800 markkaa. Ovatko nämä hinnat sosialistiemme mielestä suhteettomia ja eivätkö tällaiset toimenpiteet kuntien puolelta osoita sitä, että maanomistajilla on hyvä halu järjestää tilattoman väestön kysymys oikeudenmukaisesti, kunhan vain tilattomille valtion ja yhteiskunnan puolelta taataan varoja tämän toteuttamiseksi (Vasemmalta: Antakaa ilmaiseksi! Puhemies: Hiljaa!).

Koska kotikunnassani on maanarvo näin alhainen ja lisäksi maanomistajain puolelta maan luovutus tällä hinnalla taattu torppareille ja muille tilattomille, ei mikään ole luonnollisempaa kuin että tällöin varoja hankkimalla annetaan heille tilaisuus oman maan saamiseen. Onko sosialistiemme mielestä tällaisissakin tapauksissa koettetava estää torppareita pääsemästä itsenäisten viljelystilojen omistajiksi?

Edellä mainitsemillani ehdoilla on lisäksi useissa Pohjois-Suomen pitäjissä maita tarjolla, ja mikäli tilastotiedot osoittavat, eivät maan hinnat muuallakaan Suomessa ole kovin kohtuuttomat. Ja koska minä uskon, että sama oikeuden harrastus, joka kotipitäjäni maanomistajat on saanut edellämainitun päätöksen tekemään torppariensa ja muidenkin tilattomien suhteen, elähyttää muuallakin kansamme parasta tarkoittavia maanomistajia ja koska torpparit ja tilattomat haluavat päästä nykyisestä tilastaan pienenkin maan omistajiksi, niin silloin myöskin esillä olevilla asetusehdotuksilla saavutetaan tarkoitettu päämäärä. Sosialistien tuomat yksityiset esimerkit maiden arvosta kaupunkien, tehdas- ja liikepaikkojen läheisyydessä eivät tässä suhteessa kelpaa miksikään todistukseksi, sillä siellä määrää maanarvon tonttien kysyntä, eikä siellä siis kannata perustaa varsinaista pienviljelystä ilman erikoisia syrjätoimia eikä asetuksilla tällaista asutustoimintaa ensi sijassa tarkoitetakaan.

Tämän asian yhteydessä on vastustajain, sosialistien, taholta yhä uudestaan väitetty, ettei pienviljelys kannata ja että sen tukemista tarkoittavat toimenpiteet ovat esteenä suurviljelyksen muodostamiselle. Sanon suoraan että pienviljelys ei kannata silloin, kun viljelijäksi antautuu joku sosialistinen tyhjäntoimittaja tai joku sellainen henkilö, joka soialistien opin mukaan pitää uutteraa työtä vain kapitalistisen yhteiskunnan aikaansaamana välttämättömänä pahana, jota pitäisi karttaa. Ei yleensäkään maanviljelijäin auta rajoittaa työntekoaikaansa, kuten sosialistit tahtovat, vaan täytyy tehdä työtä uutterasti, toisinaan hyvinkin pitkät päivät. Eivät auta tässä lakot, ei uhkaukset, maa isäntänä on tässä suhteessa taipumaton. Kumminkaan ei vielä teollisuus ja kaupunkien elämä ole ehtinyt niin turmella kaikkia kansalaisia ja sen tilattomien tervettä järkeä, että he eivät huomaisi, mikä heille ja heidän lapsilleen on edullisempaa, antaako lapsiensa joutilaina suojeluslailla työnteosta suojattuna kasvaa ja sivistyä — sanon tahallani näin, vaikka pitäisin oikeammin sanoa turmeltua — teollisuuspesissä ja kaupunkielämän jaloissa joksikin työtä halveksivaksi tyhjäntoimittajaksi, tai käyttääkö tarjolla olevia keinoja oman kodin, oman maan hankkimiseksi, jossa näkisi työssä apunaan perheensä väen ja näkisi, kuinka hänen lapsensa suojattuina suurmaailman turmelukselta oppivat pienestä pitän tekemään ja r a k a s t a m a a n työtä. Tällaisten henkilöiden käsissä pienviljelyskin kannattaa, sen selvästi todistavat tässä suhteessa saadut kokemukset ja juuri näille onkin yhteiskunta velvollinen tarjoomaan siihen tarvittavat keinot. Jos vertaamme kaupunkien ja tehtaitten työmiesten oloja, niin on se melkein yksinomaan mies, joka saa huolehtia perheensä toimeentulosta, kun taas pienviljelijä voi käyttää vaimoaan ja lapsiaan auttamassa kaikennäköisissä taloustöissä lasten kouluttamisen ohella.

Sosialistien haluama suurviljelys monesta syystä on mahdoton toteuttaa. Paikoin ovat maat muodostuneet siten että pieniä viljelyskelpoisia alueita on siellä täällä. Peltomaatkin usein ovat Suomessa niin perin kivisiä ja mäkisiä, että suurkoneiden käyttö on hankalaa. Ja eihän mikään estä pienviljelijöitäkään osuustoiminnan avulla hyväkseen käyttämästä koneteollisuuden saavutuksia maanviljelyksen alalla.

Maanomistuksen alalla tulee ajatelleeksi sitä suurta epäkohtaa, joka osaksi on vaikuttanut tähän oman maan hankkimisen jouduttamiseen tilattomille, sitä nimittäin, että suuria maaomaisuuksia on joutunut puutavaraliikkeiden ynnä muiden keinottelijain käsiin. Pohjois- ja Itä-Suomessa on paikoittain miltei kokonaisia kyliä puutavarayhtiöitten hallussa. Tällaista maiden luonnontonta omistusta vastaan ei eduskunta ole tehnyt mitään, vaikka tämä mielestäni on yhteiskuntamme suurimpia epäkohtia. Ehdotuksia näiden poistamiseksi on kyllä tehty. Tällaista omistusta minä pidän paljon vaarallisempana yhteiskunnalle kuin jonkun tarpeellisen teollisuuslaitoksen olemassaoloa. Sentähden, jotta näitä maita paremmin saataisiin ostetuiksi asutustarkoituksiin, olisi mielestäni tarpeellista toivotun, asteettain nousevan tulo- ja omaisuus-

verotuksen yhteydessä säätää erikoinen vero huomattavan suurten maaomaisuuksien omistamisesta, mikä vero tulisi käytettäväksi asutusrahaston kartuttamiseksi. Tällä tavalla menetellen, sekä eduskunnan jatkuvasti osoittaessa varoja, sopii toivoa, että maata olisi saatavissa kohtuushinnoilla sekä maanostoon myöskin tarpeellisia varoja, joten mahdollisimman moni tilaton pääsisi oman tilan haltijaksi.

Tämä asutustyö on myöskin yksi keino, jolla joka vuotista työttömyyttä osaksi voidaan poistaa. Kun hiljattain oli eduskunnassa esillä avustuksen myöntäminen työttömille etupäässä kaupunkityömiehille, panin silloin merkille, kuinka työttömyys kaupunki- ja tehdaspaikoissa käypi yhä enemmän yleiseksi, kun taas maaseudulta ei kuulu samanlaisia valituksia. Ja kun vertaa tätä ilmiötä siihen kiihkeään vastustukseen, jota sosialistimme osoittavat näille asetusehdotuksille, jotka aivan varmaan estäisivät liiallisen työväen siirtymisen kaupunkeihin, niin täytyy pakostakin tehdä se johtopäätös, että sosialistijohtajat tahtovatkin vain työttömyyttä kaupunkeihin ja sitten suuriäänisesti vaativat valtiolta varoja näiden joutilaana elättämiseksi, mutta maan hankkimiseksi heille ei penniäkään. Sillä mitä muuta todistaa se tyhjyys, ettei sosialisteilla ole tarjottavana mitään ehdotusta parjaamiensa asetusehdotusten tilalle maan hankkimiseksi tilattomille. Mielihyvällä panen merkille, että nyt kaikki porvarilliset puolueet yksimielisesti ovat kannattaneet näitä ehdotuksia. Ja vaikka asetusehdotuksessa onkin kohtia, jotka kaipaisivat korjauksia, niin sosialistiemme jarrutuksen tähden ovat asetukset sellaisinaan hyväksyttävät, jos mieli asian tulla päätökseen. Onhan eduskunnalla myöhemminkin tilaisuus tehdä niihin tarpeelliset korjaukset. Kannatan siis asetusehdotusten muuttamatta hyväksymistä.

Ed. S a a l a s t i: Täällä on jo tänäpäivänä vastattu sosialidemokraattien tekemään kysymykseen, mistä syystä tällainen laki on tarpeellinen, jonka vuoksi siitä ei tällä kertaa tarvinne enempää mainita. Minulla on ollut tapana joskus kosketella sosialidemokraattien arimpaan paikkaan, tuomaan rehellisesti aina esille, mitä he kulloinkin tarkoittavat ja niin toivoisin minä tässäkin kysymyksessä. Mistä oikeastaan on kysymys, kun sosialidemokraatit vastustavat niin äärettömällä paatoksella näitten asetusten voimaantulemista? Se on kysymys, johon vielä siltä puolelta ei ole edes viitattukaan. Ei siis ole oltu rehellisiä omille periaatteille, omille ohjelmille (Vasemmalta: Pettureita!). Täällä on ennenkin todistettu tai jo lausuttu julki, että maakysymys ei kuulu sosialisteille. Tämä kuulostaa oudolta, mutta itse asiassa te olette aivan samalla kannalla kuin olette kysymyksessä omistusoikeudella hankkia maata maataviljelevän väestön hyväksi. Tehän olette jo viime istuntokaudella, kun tätä samaa kysymystä hautasitte, suoraan ilmoittaneet, että te ajatte täällä eduskunnassa yksistään palkkatyöväen asiaa. Ja se on tietysti aivan oikein, sellaisiakin täällä tarvitsee olla, mutta ei missään nimessä saisi jarruttaa kysymystä, jonka takana on suuri joukko teidän omista valitsijoistanne. Te väittänette, että minä taaskin puhun sellaista, joka ei pidä paikkaansa (Vasemmalta: Niin!). Tarkastelkaa te omia kirjallisia tuotteitanne, jotka perästäpäin luettuina näyttävät jokseenkin harmillisilta tuoda porvarien ja teidän itsennekin kuuluville. Näissä te olette todellakin rehellisesti tuoneet kantanne ilmi, esittäneet mitä te tarkoitatte ja minkälaisia reformeja te vaaditte maakysymyksessä. Täällä edellinen puhuja huomautti jo ja sehän on kaikille tunnettua, jotka tuntevat todellisia sosialisteja, että he eivät ohjelmansa mukaan hyväksy kiinteää maaomistusta. Sitä ette te kai kieltäne tekään, ettekä uskaltane kieltää, että teidän ohjelmanne on sellainen. Mistä syystä te oikeastaan vastustatte kiinteää maanomistustusta? Se käy jokseenkin hyvin selville kun katselee lainattuja kirjoituksia teidän »Sosialisti»-nimisestä aikakauskirjastanne, joista eräs teidän arvoisa edustajanne on toimittanut erityisen kirjasen. Sosialidemokraattien olisi sen levittämisestä pitänyt pitää paljon parempaa huolta, että m. m. porvarit olisivat olleet tilaisuudessa siitä kappaleita saamaan, sillä siinä on tavattoman paljon järkevää talouspolitiikkaa, mutta samalla tuotu rehellisesti ilmi, mitä te tarkoitatte ja millä tavalla te tahdotte maakysymyksen ratkaista. Sen kirjan kirjoittajan te tunnette ja porvarilliset ehkä ottavat hänestä selvää, sillä siinä on todellakin totuuksia, jotka eivät ole minkään Bebelin tai Kautskyn sanomia, ja löytyy hän teidän riveissänne, vaikka ei tällä kertaa ole aivan minun näkyvissäni. Sanotussa teoksessa mainitaan m. m.: »Vuokramiehenä on hän paljon lähempänä meitä kuin maanomistajana, ja silloin meidän harrastuksemme kaikilta osiltaan käy yhteen.» Siis vuokramies, mutta ei maanomistaja. »Kun maan omistusoikeus vain korottaa maan arvoa, tehden mahdottomaksi saada maata kaikille, niin silloin vuokramies ja me kaikki tuomitsemme alimmaiseen kattilaan

tämän turmiollisen omistusoikeuden sekä tappelemme voimiemme mukaan sitä vastaan.» Siis kiinteää omaisuutta vastaan sosialidemokraatit tappelevat voimiensa mukaan. Sen tähden on kaiken rehellisyyden nimessä aivan oikein, että te tuotte tässä eduskunnassa julki, mistä syystä te vastustatte näitäkin asetuksia, ettekä väitä syrjäteitä, että tarkoitettu asetus tulisi haitaksi torppariasian ratkaisulle. Pitäähän teidän käsittää, ettei tällä lailla ratkaista, niinkuin täällä on teille vakuutettu, torpparikysymystä, mutta helpotetaan sen ratkaisua.

Toiseksi on vielä teidän teoksessanne merkille pantava, mille kannalle te ylimalkaan asetutte maanviljelijän kiinteään maanomistukseen nähden. Talous pitää olla siksi yksipuolinen, ettei se missään tapauksessa kannata. Te ajatte suorastaan tukkiyhtiöitten asioita, vaikka julkisuudessa täällä eduskunnassa olette joskus tehneet alotteitakin, joissa ehdotetaan rajoituksia heidän maahuijauksiansa vastaan. Mainitussa kirjasessa puhutaan hyvin laveasti, onko kannattavan maanviljelyksen tueksi ollenkaan tarpeellista olla mitään metsää. Se voi olla enempi haitaksi kuin hyödyksi. Tästä asiasta sanotaan lyhyesti tässä — en viitsi enemmältä refereerata siitä — kenelle nämä metsät kuuluisivat: »Ei voi olla eri mieltä siitä kenelle nämä metsät kuuluisivat, sillä yhteiskunta olisi niitten oikea omistaja. Mutta jos nykyään kapitalistisen tuotantotavan vallitessa teollisuus tuotantoaan varten kykenee valloittamaan metsät teollisuudelleen, niin ei mielestäni olisi mitään syytä sitäkään estää, sillä enemmän ne luonnostaankin jo kuuluvatkin teollisuudelle kuin maanviljelykselle.» Siis selvin sanoin sanottu, että maa ei saa olla omistusoikeudella maataviljelevän väestön käsissä ja metsä joutukoon teollisuuslaitoksille. Mutta tarjooko tuon Jumalan kasvattaman metsän käyttäminen teollisuuslaitoksien kautta siunausta työväelle, sen saattaa asettaa kysymyksen alaiseksi. Teillähän on ollut järjestettävänä juuri se surkea kohtalo, mikä kohtaa Kotkan työmiehiä työsulun takia. Tahdotteko te samalla ajaa tehtailijain asiaa, toimittaa noitten vauhtipyörien ääreen työväkeä entistä enemmän ruumistaan silpomaan ja raaka-ainetta suorastaan heidän omistusoikeudelleen kohdistamaan? Tämä tilattoman väestön kysymys on kipeä asia sosialidemokraateille, ja he ajavat vakavasti sitä vastaan siitä syystä, että he tuntevat, että todellakin on tekeillä jotain sellaista, joka saattaa heidän valitsijansa toiselle kannalle kuin mitä ne nykyään harhaan johdettuina ovat. Te luulette kai, että teidän valitsijanne ovat kovin valistunutta väkeä, kun te olette erikoisesti merkinneet, että pienviljelijät eivät ole tilaisuudessa työn aherruksen tähden ja muista syistä hankkimaan tietoja. Minä voin kokemuksestani mainita kaikkein kuvaavimman esimerkin siitä, mitenkä paljo teidän puoleltanne on teidän työtänne tässä eduskunnassa seurattu. Viime vaalien aikana kokouksessa, joka pidettiin työväentalolla, kun porvarillinen puhuja huomautti, että te olette äänestäneet kaksi kertaa eduskunnan tilattoman väestön lain makaamaan — uskallettiin väittää, teidän äänestäjäinne puolelta, ettei sellaista olisi tapahtunut, ja tämä tapahtui kaikessa viattomuudessa. He eivät olleet ollenkaan perillä asioista. Sitten kun he pääsivät asiasta selville, olivatkin he tuomitsevalla kannalla tällaiseen menettelyyn nähden. Siis yksipuolista on valistustyö ollut silläkin taholla (Melua ja huudahduksia vasemmalta. Puhemies koputtaa.). Ettette tulisi liian rauhattomiksi, kun minä olen taas tavallaan paljastanut teidän korttinne omista papereistanne, niin en rupea jatkamaan tätä keskustelua, mutta tahdon kumminkin vakuuttaa, etteivät ne teidän vakuutuksenne millä te olette vastustaneet tätä asiaa, ole muuta kuin silmänkääntäjätemppuja.

P u h e m i e s: Taaskin sattuneesta syystä täytyy minun huomauttaa, että voimassaolevassa V. J:ssä 48 §:ssä sanotaan: »Täysi-istunnossa on jokainen edustaja oikeutettu siinä järjestyksessä, jossa hän on ilmoittautunut, saamaan puheenvuoron .....» ja edelleen: »Älköön kukaan puhuko ennen kuin hänelle on annettu puheenvuoro.» Niinikään siinä työjärjestyksessä, jonka eduskunta on itsellensä vahvistanut, sanotaan 24 §:ssä, että kunkin tulee puheenvuoron saatuansa puhua seisoaltaan, puhujalavalta tai enintään kaksi minuuttia paikaltaan. Tähän ei voi olla soveltuvaa, että useammat saisivat puhua samalla kertaa, istualtaan ja puheenvuoroa pyytämättä ja saamatta. Näin ollen minun täytyy kehoittaa arvoisia edustajia, niin kauan kuin nämä säännökset ovat asianomaisessa järjestyksessä muuttamatta, noudattamaan sitä järjestystä, joka niissä säädetään.

Ed. P u l k k i n e n: Tämän keskustelun aikana on vasemmiston taholta viitattu pariin sellaiseen kohtaan asutuslain huonoudesta, joihin minä pyytäisin saada vastata. Ed. Kujala näet on sanonut, että pienviljelys vahingoittaa viljelijän henkistä kehitystä, että pienviljelijä

pientilallaan pitkät päivät raataessaan ei jouda henkisesti itseään kehittämään. Minä satun kokemuksesta tietämään, että siinä on jonkun verran kyllä perää. Sillä ei tämä pienviljelijä tahdo joutaa kirjallisuuden viljelemiseen ja sitä paitsi hänellä ei ole tilaisuutta elävissä kuvissa istumiseen eikä työttömäin kokouksissa kulkemiseen, jos nimittäin ne seurat luetaan valistaviksi seuroiksi. Toiselta puolen tiedämme kokemuksesta, että on suuret joukot työläisiä, joilla kyllä on tilaisuutta henkisesti kehittyä, jotka monet kuukaudet ovat työttöminä, mutta kokemuksesta samalla tiedämme, että eivät ne ole sen paremmiksi kehittyneet. Pienviljelijä useissa tapauksissa voi olla enemmän kehittynyt.

Sitte täällä ed. Mäki on väittänyt, että asetusehdotukseen sisältyvät rajoitukset ovat sangen vahingolliset ja samalla kysynyt, että näyttäkää, osoittakaa meille, mitä tällaisen lain kautta säädetyt rajoitukset ovat hyvää aikaansaaneet. Minä kumminkin otan tämän asian siltä kannalta, että kun tämä laki nyt vasta on syntymäisillään, niin eihän tämä ole mitään ehtinyt näyttää. Odotetaan kärsivällisesti nyt se aika, että tämä laki on ollut voimassa edes muutamia vuosia ja sitten, jos nämä rajoitukset ovat näyttäneet turmiollisilta, niin minä olen teidän kannallanne, nimittäin vasemmiston kannalla, ja olisin ensimäinen alasrepimään ne. Revitään vaan rikki »karsinat», niinkuin te sanotte, jos nähdään, että niistä tilattoman väestön asutukselle on haittaa. Muuten minä kannatan näiden asetusehdotusten hyväksymistä.

Ed. T u r k i a: Minun täytyi viime perjantai-iltana ed. Tulenheimon puheen johdosta käyttää hiukan ankaraa kieltä tältä paikalta. Ed. Tulenheimon puheenvuoro sisälsi sellaisia perustelemattomia syytöksiä, joita ei voinut aivan tyyneesti sivuuttaa. Näyttää siltä niinkuin tuo puhe, niin pikkuinen kuin se olikin, olisi tehnyt vaikutuksen, sillä nyt, kun ed. Tulenheimo puhui, oli hänen kielenkäyttönsä paljon siivompaa kuin perjantai-iltana. Ei edes puheenjohtajan tarvinnut tehdä huomautusta hänen sanainsa johdosta, niinkuin perjantai-iltana. Mutta mikä yhä edelleen näyttää katkeroittaneen ed. Tulenheimoa, on se, että minä tulin maininneeksi sen tosiasian, että suomettarelainen puolue kuluneen kuuden vuoden aikana on surkastunut niin surullisen pieneksi sen vahingollisen menettelytapansa johdosta, jota se on kansan syviä kerroksia vastaan osoittanut. Minä väitin, että suomettarelaisen puolueen politiikka on ollut niin vahingollista kansan syville kerroksille, että kuuden vuoden kuluessa on lähes 100,000 heidän entisistä äänestäjistään kääntänyt sille puolueelle selkänsä. Tämän tosiasian julkituominen eduskunnassa näytti vielä karvastelevan ed. Tulenheimon mieltä. Hän näyttää tuudittavan itsensä sellaiseen uskoon, jossa uskossa se puolue on ollut näihin päiviin asti, että muka valitsijajoukko on sellaista ymmärtämätöntä massaa, joka äänestää tahi on äänestämättä, sekä ettei se muka pidä puolueensa menettelytapaa niin suuresti silmällä. Ed. Tulenheimo luuli äänestäjäinsä erehdyksestä jättäneen suomettarelaista puoluetta äänestämättä ja sen sijaan äänestäneen sosialisteja. Hän nimenomaan täällä kysyi tänä iltana, että millä tavalla vasemmiston äänestäjät näitä asioita tuntevat, siis näitä kysymyksessä olevia asioita. Minä luulen, että suomettarelainen puolue ja yleensä meidän porvarilliset ovat koettaneet tehdä kaikkensa saadakseen meidänkin vähätietoisimpia äänestäjiä käsittämään porvarillisten menettelytavat, heidän vaaliohjelmansa niin kauniiksi, kuin suinkin porvarit ovat voineet niitä selittää. Kun he eivät ole siinä onnistuneet kaikkine agitaattoreineen, kaikkine pappeineen, kansakoulunopettajineen, virkamiehineen, kun eivät ole siinä onnistuneet, niin miksikä sitten meille siitä suuttumistaan osoittavat. Se todistaa päinvastoin kuin ed. Tulenheimo koetti täällä väittää, että kansanjoukot käsittävät, mille puolueelle he äänensä antavat. Turhaa on ed. Tulenheimon haukkua sosialidemokraattista puoluetta tahi sosialisteja. Turhaa edes sittekään, vaikka joku sanoisi, niinkuin hän täällä vitsaillen esitti: hauku, kyllä minä sakot maksan. Sillä kaikesta siitä haukkumisesta, mitä suomettarelainen puolue on harjoittanut sosialidemokraattista puoluetta vastaan, ovat suomettarelaiset saaneet maksaa sakot. Suomettarelainen puolue on kärsinyt jokaisessa vaalissa ja tulee edelleenkin kärsimään. Täällä ed. Tulenheimo tiesi esittää pätevinä tekijöinä, että kahden porvarispuolueen äänimäärä kasvoi viime vaaleissa. No onhan siinä perää, mutta minkälainen voitto oli esim. maalaisliitolle tämä vaalivoitto? Maalaisliittohan sai kaksi suomettarelaista edustajaa entisten edustajainsa lisäksi ja sellainen voitto on maalaisliitolle pyrrhos-voitto. Maalaisliiton tulisi ottaa oikeastaan aamu- ja iltarukouksiinsa seuraava lisäys: »Herra varjele liittoamme suomettarelaisuudesta ja sen jäsenistä», sillä jos sitä lisäystä kestää, että suomettarelaisia siirtyy maalaisliittoon, niin maalaisliitto sortuu suomettarelaisuuden sudenkuop-

paan, niinkuin itse suomettarelainen puolue jo on siihen sortumaisillaan.

Täällä ovat monet porvarilliset puhuneet tai oikeastaan lukeneet pitkät käsikirjoitukset näitten asetusehdotusten ylistämiseksi. Ponsi on ollut niissä puheissa tavallisesti se, että asetusehdotukset on sellaisinaan hyväksyttävä. Ed. Lohi täällä erikoisesti lausui ilonsa siitä, että porvaristo on tämän asian taakse yhtynyt, ilonsa siitä, että ed. Lohikin saa taistella muka suuren reformin puolesta tämän äärimmäisen oikeiston, mustan seinän, ruotsinkielisen ylimystön edustajain kanssa. Jos maalaisliiton edustajat todellakin tarkoittaisivat tilattoman väestön etua, niin heidän tulisi kauhistua sitä yksimielisyyttä, mikä täällä vallitsee suomettarelaisen, nuorsuomalaisen ja ruotsinkielisen herraspuolueen kesken, mutta maalaisliitto ei edusta tilattomia ja se selvittää tosiasian. Kansan keskuudessa tunnetaan kertomus mustalaisesta, joka, kun rikkaan talon emäntä tarjosi tälle kokonaista sian kinkkua, epäili sitä hirmusen suurta annosta ja lausui, että, ei hyvä emäntä tämä ole oikeata lihaa. Jos maalaisliitto edustaisi tilatonta väestöä, niin vaikka se ei asiaa käsittäisikään, sen täytyisi, kun tämä musta joukko yhtyy yhteen, ryhtyä epäilemään aivan niinkuin tuo mustalainen, että tarjolla ei ole oikeaa lihaa, että ei ole oikea reformi kysymyksessä silloin kuin ne yhtyvät nuijaksi sosialidemokratiaa vastaan. Kuka tilattomaan väkeen kuuluva uskoisi, että tältä äärimäiseltä oikeistolta, samaten suomettarelaiselta puolueelta, samaten nuorsuomalaiselta, joka purjehtii milloin äärimäisen oikeiston, milloin suomettarelaisen siiven alla, kuka tilaton työläinen uskoisi näiltä jotakin hyvää! Sellaista niin typerää tilatonta ei todellakaan löydy monta. Tehän olette niin monta kertaa näyttäneet, että te ette harrasta tilattomien edun parantamista, ette niiden aseman parantamista. Muistakaa, herrat porvarit, kun oli kysymyksessä niin pikkunen parannus tilattomalle maalaisväestölle kuin esim. kalastusoikeuden yleistäminen, muistakaa, kuinka sitkeästi te tappelitte tappaaksenne sen anomuksen, että sitä ei olisi lähetetty edes valiokuntaan. Se oli niin pikkunen parannus, mutta te ette suoneet niille tilattomille, joitten suurta kurjuutta te nyt olette itkevinänne, te ette suoneet niille vapaan veden kaloja. Muistakaa, miten te olette kohdelleet metsästysoikeuden yleistämistä. Siitä olisi tilattomille jonkun verran ollut ravinnon apua, jos metsästysoikeus olisi yleistetty. Mutta oletteko te taipuneet, oletteko te puolellakaan sanalla kallistuneet sinnepäin, että niille edes sellainen oikeus luovutettaisiin? Koska teidän joukostanne täällä eduskunnassa olisi noussut mies, joka olisi puhunut sitä hirvittävää rääkkäystä vastaan, mitä suurparoonit maalla harjoittavat tilatonta väestöä kohtaan? Te tiedätte, että siellä kidutetaan luonnottoman pitkillä työpäivillä, siellä suorastaan rääkätään tilatonta väestöä nälällä. Koska teistä edes joku olisi varottavana sormena noussut teidän keskuudestanne ja sanonut: »Hyvät suomettarelaiset, hyvät ruotsinkielisen ylimystön edustajat, hyvät nuorsuomalaiset, helpottakaa sitä riistoa, se on liian kauheaa! Te olette hyväksyneet kaikki luokkanne kuristustoimenpiteet tilattoman väestön suhteen tähän saakka ja te kuristatte yhä edelleen, ja nyt te näyttelette täällä eduskunnassa muka tilattoman väestön aseman parantajien osaa. Eikö se ole julkeata?

Teidän puhujanne lukevat konsepteistaan kirjoitettuja läksyjä. He lukevat, että sosialidemokraattinen puolue ei muka ole rehellisesti esiintynyt valitsijainsa edessä, että me muka olemme salanneet, silloin kun me olemme vastustaneet teidän »humpuukejanne». Minä katsoin sitä puhujaa kasvoihin, minä en nähnyt niin pitkältä matkalta, väreilikö hänen kasvonsa, vai uskoiko hän itse, mitä hän puhui. Kun te tässä asiassa olette päättäneet liittyä yhteen, kun maalaisliitto on sitounut kulkemaan tämän porvarillisen komppuksen, kokoomuksen vanavedessä, kun se täällä avoimesti ilkkuu siitä ilosta, että Suomen anastajaluokka on kerrankin yksimielinen jossakin toimessa, kun te vietätte tällaista ilojuhlaa, niin minä pyydän, olkaa rehellisiä ja sanokaa selvästi, että tässä ei ole kysymyksessä tilattoman väestön etu, vaan että te vaaditte 25 milj. markkaa, jotka te koetatte tilattomien maahan kiinnittämisen verholla vetää suurmaanomistajien taskuun. Se on todellinen tarkoitus! Kuka teistä uskoisi, että teihin olisi nyt mennyt joku herran henki, että te olisitte syntyneet uudestaan ja ryhtyisitte muka ajamaan tilattoman väestön asiaa, kun te tähän päivään saakka olette vastustaneet, kun teidän luokkaetujenne mukaista on ollut tilattoman väestön painaminen mahdollisimman alas, mahdollisimman suuri riistäminen! Kuka täysjärkinen ihminen voisi teistä uskoa, että te todellakin tarkoitatte tilattoman väestön hyvää! Kun teidän uskottelunne on totuudesta poikkeava, niin pyydän, esiintykää rehellisesti kuten miehet ja sanokaa, että »tällä kertaa meillä on tähtäimessä ainoastaan 25 miljoonaa tukkiyhtiöiden sekä muiden suurmaanomistajien, jotka ovat huijanneet metsiä pois maalta, taskuihin;

me tahdomme tällä kertaa 25 miljoonaa». Ja kun te tämän sanotte, niin minä annan teille tunnustuksen. Se on kuitenkin tosiasia tässä! Se on se voima, joka teidät saa yhdistymään; se on se voima, joka on teikäläiset edustajat saanut kirjoittamaan pitkät konseptit ja esittämään ne täältä lavalta ja saanut teidät ilkkumaan sille, että porvaristo on tällä kertaa niin härkäpäistä — ollaan härkäpäisiä muka edelleenkin — ajaakseen läpi ne asetukset, tekemällä pienintäkään parannusta pykäliin, jotta tämä saalistaminen nyt vain onnistuisi.

Muuten minä en todellakaan tähän ikääni saakka ole nähnyt kehnommin kokoonpantuja asetuksia kuin kysymyksessä olevat ovat. Ne ovat todellakin jo kokoonpanoltaan niin kehnoja, että ellei niiden takana olisi niin suuri saalis, niin tuskinpa monikaan porvarispuolueiden edustajakaan kehtaisi niitä hyväksyä. Edustaja Lohi, samoin kuin monet muut, jo suuressa valiokunnassa vaikertivat sitä, että kyllähän meillä olisi tässä korjaamista, eihän niihin tyytyväisiä olla. Mutta mikä teitä ajaa eteenpäin, mikä panee hyväksymään? Se, että sosialistit tuhoaisivat sen suuren saaliin, jos te tekisitte pienimmänkin muutoksen niihin; sosialistit tuhoaisivat tällä kertaa, asia pantaisiin vaalien yli. Ja sen hyvän menettämisen pelko se panee sietämään, vaikka huomaatte itsekin, että siellä on suuria typeryyksiä asetuksen eri pykälien joukossa.

Näissä asetuksissa koetetaan edelleen kiertää eduskuntaa, eduskunnalle ei suotaisi valtaa tämän rahaston silmälläpitoon, ei sen rahaston johtokunnan menetelmien seuraamiseen, ei tahdota luovuttaa eduskunnalle oikeutta tutkia, ei edes hyväksyä menosääntöä. Keisari ja Suuriruhtinas tulee valitsemaan puheenjohtajankin sille asutusrahastolle. Se on niin todellakin korkeahenkinen asetus, että jos porvaristo olisi siihen vielä erään pykälän pistänyt, mikä olisi sisältänyt sen, että Porvoon piispa ja Turun tuomiokapituli valitsevat ne onnelliset tilattomat, joille lainoja uskotaan, niin silloin se olisi alkanut olla jotenkin täydellinen.

Se kehuminen mitä porvaristo on niin runsaasti vuodattanut näille asetuksille, se ei ole meille sosialisteille mitään uutta. Ettehän te koskaan ole sanoneet eduskunnassa ettekä missään julkisesti silloin, kun te olette suunnitelleet työväen kuristuslakeja tai koettaneet häiritä virkamiesten välityksellä työväen ammatillisia taisteluja, ettehän te koskaan ole tunnustaneet, että te olette toimineet työväkeä vahingoittavassa tarkoituksessa, ette koskaan, että teillä on ollut tarkoitus painaa työväkeä alemma. Ainahan te olette koettaneet kehua toimintaanne ja menettelytapojanne. Siis tämäkin 25 miljoonan kalastaminen suurmaanomistajain taskuun, tämäkin on pantu tilattoman väestön hyväntekeväisyyden nimeen. Porvarispuolueille olisi minun käsittääkseni paljoa edullisempaa, että esiintyisitte sellaisina, kuin olette. Työväenluokka, tilattoman väestön luokka maalla myöskin, se on rehellistä joukkoa ja te myrkytätte sitä enempi, kun te koetatte ajaa omia tarkoituksianne muka tilattoman väestön avustamisen nimellä. Rehellisyyttä omaava kansaluokka epäilee teitä aina kaikissa teidän hommissanne, kun se näkee nimittäin tässäkin kysymyksessä, mitä te oikeastaan tarkoitatte. Teidän oman etunne kannaltakin katsoen olisi viisaampaa, että te sanoisitte suoraan tarkoituksenne, sanoisitte, että emmehän me itse tilattomista välitä, eiväthän ne ole meidän sydänsurun esineinä, eivät ne ole koskaan sitä olleet, me siedämme niitä aivan kuin välttämätöntä pahaa, senvuoksi että se on välttämätöntä. Sanokaa näin. Ja kun te näin sanotte, silloin minäkin annan tunnustukseni teille.

Ed. Lautasalo: Ed. Nurmela täällä mainitsi niistä maanhinnoista, jotka ovat Perä-pohjolassa Inarin seuduilla. Hän mainitsi maanhinnan siellä olevan 25—50 markan välillä hehtaarin alalta. Ehkäpä Lapin tuntureilla saataisiin vielä vähemmällä. Mutta täällä Etelä- ja Länsi-Suomessa ei asiain laita ole sellainen. — Täällä maksaa maa 500—1,000 markkaan hehtaarilta ja vieläpä siitäkin yli. Siinä on siis olemassa suuri ero sen välillä, mitä ed. Nurmela esitti.

Jo 1906, silloin kun agraarikomitea oli asetettu, ja se lähetti kiertävän alajaoston kuulustamaan ympäri maata, mitenkä korkeiksi kullakin paikkakunnalla maan hinnat nousisivat tilattomalle väestölle ostettaessa ja minulla myös oli kunnia olla läsnä eräässä sellaisessa kokouksessa, ja kun siellä kyseltiin talonisänniltä maan hintoja, oli kaikkein halvin tarjous 500 markkaa hehtaarilta ja siitä ylöspäin, joten ei siis sellaisia esimerkkejä kuin ed. Nurmela täällä toi esiin, tarvitse esittää. On aivan turhanpäiväistä joutavuutta esittää täällä, mitä hintoja Lapin perukoilla maista vaaditaan, eihän eteläsuomalainen mene asumaan Lapin perukoille, vaikkei milloinkaan maata saisi.

Sitte minä kiinnitin huomiota ed. Kaskisen erääseen lausuntoon, jossa hän sanoi: »Meidän maanomistajain kannalta katsottuna on tämä

tilattoman väestön asuttamiskysymys tärkeä—.» Minä olen siinä hänen kanssansa yhtä mieltä. Maanomistajan kannalta katsottuna tämän täytyy olla tärkeän siitä syystä, että nyt hommataan 25 miljoonaa markkaa ja kun se tulee, niin maanomistajat saavat tämän kautta 25 miljoonaa markkaa kierretyksi omaan kukkaroonsa. Mutta toista se on meidän sosialidemokraattien kannalta katsottuna. Tässä siis tulee juuri sen velkataakan alle vaipumaan se pientilallisluokka, jonka asemaa täällä aijotaan korjata.

Ed. M ä k i: Kun ed. Hirvensalo väitti, että minä olisin erityisesti hallitusystävällinen, niin hänen puhettaan, koska hänen pitäisi tuntea tarkoin, millä tavoin ja minkälaisia muutosehdotuksia minä valiokunnassa olen tähän asetusehdotukseen ehdottanut, ja hän kuitenkin näin väittää, jos minä sanoisin sitä oikealla nimellänsä, minun pitäisi sanoa suoranaiseksi valheeksi, mutta siitä puhemies varottaisi. Mutta sellaista se kuitenkin oli (Puhemies koputtaa).

Täällä myöhemmän asetusehdotuksen 7 §:n 2 ja 3 momentissa sanotaan: Puheenjohtajan nimittää Keisari ja Suuriruhtinas, johtokunnan asettavat eduskunnan valitsemat pankkivaltuusmiehet neljäksi vuodeksi kerrallaan j. n. e. Tästä siis selviää, että ed. Hirvensalo kannattaa sellaista ehdotusta, että puheenjohtajan nimittää Keisari ja Suuriruhtinas ja johtokunnan jäsenet asettavat eduskunnan valitsemat pankkivaltuusmiehet. Ed. Hirvensalo kai muistaa, että minä maatalousvaliokunnassa tein sellaisen ehdotuksen, että tämän pykälän 2 ja 3 momentti tulisivat yhdistettäviksi ja kuulumaan seuraavasti: »Johtokunnan puheenjohtajan ja jäsenet valitsee eduskunta kolmeksi vuodeksi kerrallaan sillä tavalla kuin Suomen Pankin valtuusmiehistä on säädetty.» Minä pyydän kysyä ed. Hirvensalolta, enkö minä tehnyt maatalousvaliokunnassa tämmöistä ehdotusta? Onko tämä minun ehdotukseni hallitusystävällisempi kuin ed. Hirvensalon kannattama ehdotus? Tai oliko minun väitteeni, mikäli se kohdistui ed. Hirvensaloon, väärä?

Sitte täällä asetusehdotuksen 10 § määrittelee, millä tavalla tilintarkastajat valitaan. Siinä minä ehdotin vastaavan samanlaisen muutoksen, että eduskunta valitsisi tilintarkastajat sillä tavalla kuin Suomen Pankin tilintarkastajatkin valitaan. Yleensä me olemme koettaneet saada tätä asetusehdotusta sellaiseksi, että johtokunta joutuisi vastuunalaiseksi toimestaan Suomen eduskunnalle. Te porvaristo, ed. Hirvensalo niiden mukana, puolustatte hallitukselle edesvastuullista johtokuntaa, niinkuin tämä asetusehdotus osoittaa. Täytyy siis olla hyvin paksuksi parkittu omatunto, ennenkuin voi väittää ihan semmoista, jossa ei ole pienintäkään pohjaa.

Ed. Tulenheimo täällä väitti, että sellainen kysymys kuin minkä minä täällä tein, että porvaristo osoittaisi, mitä etua nämä asetusehdotukset maamme pohjakerroksille tuottavat, on monta kymmentä kertaa tehty ja siihen on monta kymmentä kertaa vastattu. Ed. Tulenheimo sivuutti siis sen sillä, että siihen on vastattu. — Ei hän edes osoittanut, kuka on vastannut. Ei ainakaan ed. Tulenheimo siihen vastannut ei siihen ole vastannut kukaan muukaan eduskunnan jäsen, ei edellisinä vuosina enemmän kuin tälläkään kertaa. Ja minä väitän, ettei näiden asetusehdotusten kautta pienimmässäkään määrässä kohoteta kansan pohjakerrosten taloudellista tilaa.

Ed. H j u l g r é n: Minä vain tahtoisin muutamalla sanalla vastata ed. Nurmelalle, torjuakseni sen väitteen, minkä ed. Nurmela on tehnyt siitä, että maalaisliiton kannattajat tuntevat iloa siitä, että saavat tehdä äärettömän paljon työtä ja tuntevat muka iloa siitä, että heidän lapsensakin tekevät ankaraa työtä ja ovat näinollen varjellut sosialistein villitykseltä. Mutta asia on kuitenkin niin, että sivistyshaluiset pikkutilalliset ja sivistyshaluiset torpparit sillä kertaa kun tämä laki tulee voimaan, tietävät, että tämä on heille sellainen laki, joka ei suinkaan edistä heidän sivistystasonsa kohoamista, ja etteivät suinkaan herrat oikeistolaiset usko sitä, että kaikki se, mitä maalaisliiton edustajain puolelta on vakuutettu, on totta. Niin ei ole esim. väite siitä, että mahdollisuus päästä maata omistamaan, olisi korkein ihanne. Vielä tahtoisin sanoa, ettei ed. Nurmela jäisi epäuskoon tai väärään käsitykseen, etteikö vasemmistossa ensinkään tunneta pikkutilallisten naisten ja torpparinaisten asemaa. Voin vakuuttaa että se tunnetaan siellä liiankin hyvin ja sentähden aina tullaan vastustamaan sellaisia lakeja, jotka estävät tämän maatyötä tekevän kansan sivistyksellisen tason kohoamista. Pyytäisin herroille lausua sen tosiasian, että ennen tätä aikaa on moni edistyshaluinen äiti ehkä liiankin katkeran kyyneleen vuodattanut silloin kun hän on ollut pakotettu estämään lapsiensa koulunkäyntiä. Meidän oikeistossa istuu enemmistö kansanedustajia sentähden, että juuri tämän luokan naiset ovat tietämättömyydessään heitä äänestäneet etujansa valvomaan. Minä myöskin

surkuttelen sitä tosiasiaa, että meidän arvoisat oikeiston naisedustajat eivät lausu moittivaa sanaansa näille maalaisliiton edustajille, jotka niin mahtipontisesti tahtoisivat lausua ilonsa siitä, että saavat naisensa ja lapsensa raatamaan ylivoimaisesti työtä. Mutta että kaikki näin käy, tietää vain sitä, että te tahdotte edelleen vastustaa kansan pohjakerrosten todellista sivistystä. Silloin kun niin vakuuttavasti siitä puuhastanne puhutte, todistaa se vain sitä, että te tahtoisittekin luoda olotilan, jossa vaimot ja lapset olisivat niinkuin ed. Kallio sanoo, valmiit menemään kuokan ja lapion kanssa korpeen. Minä kyllä olisin valmis menemään silloin, jos yhteiskunnassa ei olisi parempia edellytyksiä muodostamaan oloja toisin.

Mitä sitten on puhuttu esim. siitä, mitenkä tämän lain voimaan tultua torpparit saavat omistaa omaa maata, uskon ainakin ettei olisi liian aikaista, että lain kautta määriteltäisiin, mitenkä näitä torppia omaksi ostetaan. Voin sanoa esimerkin ilman että asia menisi yksipuoliseksi, että mitähän arvoisat oikeiston edustajat yksilöinä omakohtaisesti ajattelisivat, jos heistä joku olisi ollut kunnon kansalainen, joka olisi raivannut esim. 15 tynnyrinalaa maata metsään ja saisi sen tänä päivänä ostaa jälleen 12,000:lla takaisin. Eikö olisi silloin jo oikeudenmukaista lain kautta määritellä, mitenkä tämä kunnon kansalainen saa omistaa tämän itseraivaamansa maan. Minulle on vakuutettu, että sivistynyt ihminen ei voi olla peto, vaan olen suuresti pettynyt tänä iltana tuosta lauseesta.

Ellei niin olisi, että vasemmiston edustajat ja se työläisjoukko, joka tahtoo mielipiteensä sen kautta lausua julki, olisi kasvava, niin todellakin olisi asema säälittävä. Jos kerta annetaan työlle arvo, niin annettakoon myöskin sivistykselle arvoa ja annettakoon myöskin sivistysmahdollisuudelle arvoa. Minä vain surkuttelen esimerkiksi meidän maalaisliiton edustajia, jotka täällä hymyillen lausuvat ilonsa siitä, että se joukko, joka tunnetaan tilattoman väestön nimellä, että se ei muka ole vielä laiskistunut. Minä tahtoisin teille, arvoisat edustajat, sanoa, että se ehkä saa kimmahtaa takaisin sinne oikeistoon, sillä työttömyydellä olette koettaneet sitä laiskistuttaa. Kaikki se, mitä ivan muodossa sivistyneen luokan, sivistyneitten yksilöitten puheen kautta sanotaan sille luokalle, jonka todellinen elämäntaso on säälittävä, niin minä tahtoisin vain kysyä, miltä se tila tuntuisi istestänne?

Tahdon vain sanoa tämän puolustukseksi niille monille kunnon edistyshaluisille äideille, joita löytyy pikkuviljelijäin ja torppariväestön joukossa niin lännessä kuin idässäkin, ettei tämä laki suinkaan, sellaisena kuin te tahdotte sen nyt enemmistön voimalla saada lävitse, ole tervetullut edistyshaluisille naisille, niille äideille ja niille naisille, jotka tahtoisivat, että heidän lapsensakin kerran yhteiskunnassa saisivat sellaisen aseman ja sellaisen sivistystason, että he voisivat kehittyä kulttuuri-ihmisiksi, vaikka he tekevätkin maatyötä. Sellainen mahdollisuus olisi tällä kertaa juuri oikeiston edustajilla, jos he hylkäisivät tämän lakiehdotuksen.

Ed. Iipponen: Vasemmiston puolelta ennen ja tänä iltana on sangen iloisin elein todettu sitä tosiasiaa, että erään keskustaryhmän edustajiston luku on viime vaaleissa ja ennenkin niitä vähentynyt. Mutta minun mielestäni voi asettaa sangen epäilyksen alaiseksi sen seikan, onko se, että oikeiston edustajiston luku olisi vähentynyt ja vasemmiston lisääntynyt sitä vastoin, kohottanut eduskunnan työkykyä ja eduskunnan arvoa. Minä ainakin puolestani suuresti epäilen ja minun mielestäni todistaa epäilykseni oikeutusta tämänkin illan keskustelu vasemmiston puolelta, muutamia poikkeuksia lukuunottamatta.

Ed. Aronen: Kuunnellessani täällä tänä iltana niitä kiihkeitä ylistyspuheita porvariston taholta siitä, kuinka he nyt ovat lähteneet ajamaan erikoisesti torppariväestön aseman parantamiskysymyksiä ja ryhtyneet maata viljelevän väestön asemaa parantamaan, on minun mielessäni väkisinkin herännyt kysymys, mikä aiheuttaa tämän tällaisen ylistyspuheitten tulvan teidän taholtanne, arvoisat porvarit? Minä en löydä siihen muuta kuin kolme selitystä, joko sen, että te teette siten vastoin parempaa tietoanne tai toiseksi, ettette itsekään tiedä, miten siellä maaseudulla toiset porvarit, teidän valitsijanne, menettelevät meitä työläisiä kohtaan, tai ehkä se olisi kolmas mahdollisuus, että teissä olisi tänä iltana tai jo muutamia päiviä takaperin tapahtunut todellinen muutos parempaan, uudistus teidän sisimmässänne, että te olisitte päättäneet katua kaikkea sitä häikäilemättömyyttä, mitä olette työväenluokkaa kohtaan harjoittaneet. Tätä viimemainittua mahdollisuutta ei tosin sovi ottaa lukuun, vaikka nämä kolme mahdollisuutta mainitsinkin. Muuten muistuu mieleeni eräs tilaisuus silloin kun alettiin eduskuntavaaleja yksikamariseen eduskuntaan toimittaa. Eräässä kokouksessa maaseudulla oli eräs suomettarelainen puhuja, myöhemmin tämän eduskunnan jäsen, minä en välitä

mainita nimeä, koska se edustaja on jo kuollut. Tämä suomettarelainen puhuja teki selvää laajasti, miten suomettarelainen puolue käy torppariväestön asemaa parantamaan, miten laaditaan maanvuokralaki semmoiseksi, että se tyydyttää kaikkia torppareita, mitenkä uudistuksia tullaan enempi ja parempia antamaan, kunhan vain äänestetään heitä, nimittäin suomettarelaisen puolueen jäseniä, eduskuntaan, tai sanottakoon yleensä porvareita, sillä se on nyt samantekevä, onko joku porvari maalaisliittolainen, suomettarelainen tai muu omistaviin ryhmiin kuuluva, sillä samallaisia ne ovat kaikki. Esitelmän loputtua nousi eräs yksinkertainen torppariukko ja kysyi, onko välttämätöntä lähettää teitä eduskuntaan laatimaan lakia, joka pakottaa teidän tekemään hyvää torppareille, sillä miksi ette voisi tehdä hyvää ilman pakkoa, jos teillä vaan olisi halua siihen? Hän huomautti, että torpparit olisivat valmiit nyt jo ottamaan vastaan näitä uudistuksia ennenkuin te menette eduskuntaan niitä pakkolakeja itsellenne laatimaan. Ja tämä suomettarelainen puhuja, niin kummalta kuin se tuntuukin, jäi sanattomaksi. Tällainen tapaus m. m. muistui minun mieleeni ja monia muita tapauksia sellaisia, jotka mitä parhaiten todistavat, että teidän tämäniltaiset puheenne ovat vain pelkkää, katalien aikeittenne kaunistukseksi esitettyä verhoa. Silloin kuin esimerkiksi teidän puoluelaisenne maaseudulla ostavat keinottelutarkoituksessa maatiloja, silloin kun he vuokraavat niistä maita torppareille 60 markan verosta hehtaaria kohti — kapitalisoikaa tämän mukaan maan hinta, arvoisat porvarit — niin voidaanko puhua 200—300 markan ostohinnasta hehtaaria kohden? Minä mainitsen esimerkin Länsi-Suomesta. M. m. Koiviston kartanossa, jonka maalla minä olen, minulla on mitä selvin todistus tästä. Se on viime aikoina ollut teikäläisten talonhuijarien kauppatavarana. Me olemme maksaneet 60 markkaa vuokraa hehtaarin maasta. Viime vuonna eräs teikäläinen kauppias teki laskelmia, että siitä pitäisi saada 80 markkaa hehtaarilta ja ylikin ja korotti veron siihen määrään. Meidän torpparien täytyi monenkin maksaa tuollainen hirveän korkea vero, koska ei ollut halua lähteä pois. Kun tällaiset esimerkit, arvoisat porvarit, ovat silmien edessä, mitä voi muuta kuin väittää, että te — en tahdo sanoa valehtelette, vaan että te ette puhu totta. Te tiedätte itse, mikä tarkoitus teillä on tämän asetusehdotuksen suhteen. Tarkoitus on se, että ne maatilat, joista olette hakanneet metsät puti puhtaiksi ja joita ette enää saa kannattamaan, tarkoitus on saada valtiota myöntämään 25 miljoonaa markkaa aluksi ja sitte vähitellen yhä suurempia summia, saadaksenne niistä velkaisista taloistanne hyvän hinnan ja saadaksenne halpaa työvoimaa tuosta putipuhtaaksi riistetystä torppariluokasta, sijoittamalla sitä velkatilallisiksi tämän asetuksen mukaan. Jos teillä olisi tarkoituksena torppariväestön tilan parantaminen, teillä olisi ollut tilaisuus tehdä maanvuokralaki sellaiseksi, että se turvaisi sen asemaa. Naurakaa vaan! Minä luulen teidän itsekin huomaavan, että teidän katala pelinne on paljastettu meidän toimestamme tämän asian käsittelyssä. Minä voisin luetella muitakin esimerkkejä teidän työväenystävällisyydestänne. Sallikaa minun kertoa eräs tapaus, joka ei tosin varsinaisesti kuulu tähän. Minun kotipuolessani on eräs tehdas. Sen perustuslailliset isännät ovat viime aikoina ottaneet käytäntöön sellaisen kauniin, »työväenystävällisen» tavan, että vanhat työmiehet, jotka ovat olleet laitoksessa työssä 30—40 vuotta, karkoitetaan maantielle. Ja kun nämä työläiset hakivat oikeuden avulla itselleen työtä tai asetusten mukaista eläkettä, niin ne perustuslailliset herrat — pyydän ed. Ahmavaaraa kiinnittämään tähän huomiota — eivät noudattaneet lainvoiman voittaneita oikeuden päätöksiä, joilla kapitalistit velvoitettiin antamaan työläisilleen työtä, niin että työläisten täytyi pyytää suomettarelaista kuvernöörinvirastoa velvoittamaan perustuslaillisia kapitalisteja noudattamaan lakia tässä suhteessa. No niin! Kun tällaisia esimerkkejä on meillä nähtävänä, niin te ette kai kummastele, jos me emme usko paljoa teidän kauniita agitatsionipuheitanne, kun me tiedämme niitten todellisen tarkoituksen. Ja ne torpparit ja se tilaton väestö, jota me täällä edustamme, tuntee, mitkä teillä ovat aikeet ja se on hyväksynyt meidän menettelymme ja meidät evästänyt näin menettelemään. Minä en tahdo kuluttaa eduskunnan aikaa vallan pitkälti tässä asiassa, syystä että tästä on niin paljon puhuttu. Minä voisin vain huomauttaa ed. Lohelle, että meistäkin olisi varsin ihanteellista, jos työläiset saisivat oman kodin itselleen. Mutta onko se oma koti, jos joutuu maksamaan sellaisia hintoja maasta, jotka lähentelevät 1400—1,600 markkaa ja ylikin hehtaarilta. Nämä numerot poikkeavat virallisesta tilastosta, arvoisat porvarit. Mutta ikävä kyllä ne ovat sittenkin tosia. Ed. Ahmavaara nauraa. Ei hän kai usko. Minä olen tottunut siihen, ettei ed. Ahmavaara yleensä järkipuheisiin usko. Mutta minä voin

mainita, että minä olen kysynyt Koiviston kartanon isännältä, joka asuu täällä Helsingissä Liisankatu 15 — menkää itse kysymään sieltä, ellette uskoisi mitä puhun. Annan sentähden näin yksityiskohtaiset tiedot — minä olen kysynyt, mitä hän vaatii siitä maapaikasta, mikä on minulla nykyään vuokralla, ja josta vuokra-aika loppuu ensi toukokuussa. Ja hän sanoi: Jaa, se on hehtaaria kohti siinä 1,400 markan paikkeille. Minä sanoin, että minulla ei ole rahaa enemmän kuin monella muullakaan tilattomalla. No tilattoman väestön lainarahastosta sitä kyllä voi saada, vastasi isäntä. Onko siinä oma koti, kun on pakotettu maksamaan tilasta tällaisen hirveän summan ja joutuu sitten maksamaan suunnattomia korkoja, esim. viiden hehtaarin maasta joutuu 5 % mukaan maksamaan 350 markkaa. Ei siinä aivan hyvänmoisesti eletä. Kuinka paljon siitä jää elämiseen ja perheen ylläpitämiseen. Laskekaa hyvät herrat se ja puhukaa sitte omasta kodista, joka tuolle pikkutilalliselle on tuolla tavoin muodostettu. Minun käsittääkseni te voisitte varsin hyvin, arvoisat porvarit, vaijeta näistä asioista. Teidän lausuntojanne eivät usko edes teidän omat valitsijanne. Ne nauravat, että kas kun ne meidän edustajat ovat osanneet hyvin esittää meidän suunnitelmamme, niin halpamaisia kuin ne ovatkin.

Minä yhdyn niihin lausuntoihin, mitä täältä vasemmiston taholta on tässä asiassa annettu. Vielä pitää huomauttaa siitä, mistä ed. Lohi mainitsi, pyhästä omistusoikeudesta. Tämä laki ei muka aseta sille mitään rajoituksia. Ei hyvät porvarit! Ei tässä laissa ole edes omistusoikeus turvattu. Lukekaa tämän lain 6, 9 ja 12 pykälät ja puhukaa sitten siitä pyhästä omistusoikeudesta. Jo sekin todistaa, ettette itsekään ole tutustuneet tähän lakiin tahi ette huomaa mitä puhutte. Silloin kuin puhutte pyhän omistusoikeuden nojalla tästä laista, niin silloin todellakin nauratte, vaikka itse olette tähän asettaneet niin monta kohtaa, jotka loukkaavat teidän kiitettyä pyhää omistusoikeuttanne. Lopuksi en saata olla lausumatta mielipidettäni puhemiehen huomautuksista, mikäli ne koskevat välihuudahduksia. Meidän käsityksemme mukaan nämä välihuudahdukset eivät ole mitään lausuntoja, vaan puheenvuoron välttämiseksi ja eduskunnan ajan säästämiseksi käytetään silloin kuin jotkut porvarit puhuvat liian paksua pötyä, niin me niitä siten oikaisemme. Muuten on sellainen sallittua kaikkien sivistysmaiden parlamenteissa.

P u h e m i e s: Puhemiehen määräyksiä lausuntojärjestyksestä täysi-istunnoissa on noudatettava, ei arvosteltava.

Ed. H i r v e n s a l o: Ed. Mäen pyynnöstä ja hänen omantuntonsa rauhoittamiseksi tahdon todistaa, että hän tosiaan on tämän jälkimäisen asetusehdotuksen 7:een ja 10:een §:iin tehnyt ne muutosehdotukset, jotka hän täällä äsken julkiluki. Muutoin edellisessä lausunnossani jo osoitin, missä suhteessa ed. Mäen hallitusystävällisyys ilmenee, joten minun ei tarvinne sitä enää täällä toistaa.

Ed. A h m a v a a r a: Minä en pyytänyt puheenvuoroa ryhtyäkseni jatkamaan tätä liiankin pitkää keskustelua itse esilläolevasta asiasta, mutta pyysin puheenvuoroa lausuakseni muutaman sanan sen valitettavan ja sangen epäparlamenttaarisen menettelyn johdosta, mitä tänäkin iltana täällä on esiintynyt ja joka ei ole tälle eduskunnalle kunniaksi. Kun ed. Tulenheimo täällä äskeisessä puheessaan puhui tuosta advokaatista, jolla ei enään ollut muuta sanottavaa, kuin että »kyllä minä haukun, kuin sinä vain maksat sakot», niin minusta tuntui, että se oli tähän eduskuntaan verraten sanottu liiaksi ja että se oli sellaista liiottelua, jota monesti taistelussa sanotaan vähän toisin kuin tarkemmin ajateltua sanottaisiin. Mutta kun kuulin ed. Turkian lausunnon, niin täytyy minun sanoa, että sittenkin minun luuloni herra Tulenheimon lausunnon liioittelusta oli väärä. Sillä kun kaikki asiallisuus kerrassaan unohdetaan, niinkuin ed. Turkia teki ja myöskin suureksi osaksi viimeistä edellinen puhuja ed. Aronen, niin onko se enää mitään asiallista keskustelua. Ed. Turkia ei sanallakaan ryhtynyt puolustamaan tahi selittämään, miksikä nämä lait ovat semmoisia, etteivät he voi niitä hyväksyä, vaan sen sijaan rupesi hän eduskunnan enemmistöä parjaamaan ja osoittamaan, kuinka musta ja kuinka huono vastustaja se muka on ja kuinka katalat — jota sanaa ei mielestäni pitäisi antaa täällä käyttää — sen tarkoitukset ovat, ja rupesi kiihkeästi syyttelemään maalaisliiton jäseniä siitä, että he ovat tällaiseen seuraan yhtyneet ja tällaisen joukon kanssa kannattavat esillä olevaa asiata. Mitä on silloin sanottava eduskunnan keskusteluista? Kaikki arvokkuus ja asiallisuus on silloin kerrassaan mennyttä ja eduskunnan istunnot muuttuvat sellaisiksi räyhääviksi kokouksiksi, joissa ei enää sivistyneet ihmiset viitsi edes käydä (Vasemmalta: Asiaan!). Kun näin perinpohjainen köyhyydentodistus anne-

taan kuin ed. Turkian lausunto vasemmiston puolelta oli, ettei ole enään mitään asiassa sanottavaa muuta, kuin haukkumista, niin olisihan silloin parempi pitää suunsa kiinni. Minä en puhu ed. Turkialle, sillä minä tiedän, ettei hän sopivaisuudesta tahi hienotuntoisuudesta mitään välitä, mutta minä huomautan muita varten, kuinka epähienoa ja loukkaavaa se on, että eduskunnan enemmistöä sillä tavalla kuvataan ja kuinka loukkaavaa on sille ryhmälle, jota hän oletti niin lapselliseksi, että, kun hän maalaa sen aatetoverit tässä asiassa mustaksi, niin se luopuu näistä. Tällaista voidaan kyllä jutella katukokouksissa, joissa kaikkea asiallisuutta tahdotaan pimittää ja uskotella vain sokeasti, että älkää uskoko, että tuo ja tuo henkilöryhmä kannaatta hyvää asiaa. Tällaista voidaan sanoa joukoille niissä piireissä, missä ei ole vähintäkään arvostelukykyä. Mutta että tätä tuodaan Suomen eduskunnassa esille, on lievimmin sanoen julkeata. Minä en ole voinut tästä olla ääneti, sillä minusta tämän eduskunnan arvo vaatii, että kun näin perinpohjin asiattomaan ja alhaiseen nalkutukseen ryhdytään, sellainen niin epähieno, epäparlamenttaarinen menettelytapa vaatii vastalauseensa. Että viimeistä edellinen puhuja, ed. Aronen kai hänen nimensä lie, käytti suureksi osaksi samaa tapaa, siihen olen jo viitannut. En kajoa laajemmin siihen huomaavaisuuteen, jota viimeistä edellinen puhuja minulle osoitti, sillä en tiedä mistä se johtui kun minä en koko valtiopäivien aikana ole suutani avannut esillä olevasta asiasta. Ainoastaan huomautan, että minulla ei ole kunnia tuntea niitä Koiviston kartanon isäntiä, joista hän puhui, sillä olen kokonaan toisesta maan äärestä, enkä siis voi siitä sanoa mitään. Hän kai tuntee ne itse paremmin.

Tästä keskustelusta sittekin huomaa, että vasemmistokin jo tunnustaa, että tässä on suuri hyvä asia esillä, ja että se tulee vaikuttamaan hyvin paljon, koskapa se tunnustaen ihmettelee, että mistä syystä tämän hyvän asian ajaminen nyt on porvarit vallannut ja koettaa tapansa mukaan hakea huonoja motiiveja siihen. Siis sosialistit tällä kertaa tunnustavat porvarien ajavan hyvää asiaa. Liittykää nyt sitten vain yhteen, ehkäpä vastakin tavataan toisemme. Minä olen myös vakuutettu, että tämä on hyvä asia, ja sen ajaminen todellakin saattaa hämmästyttää sellaista edustajaa, joka luulee, että kansanedustaja ei koskaan ajattele muuta kuin luokkaetuja. Tämä on todellakin suuri yhteinen asia, sillä tällä koetetaan auttaa sitä Suomen kansan osaa, joka on heikoimmissa taloudellisissa oloissa ja se on semmoisenaan sangen huomioon pantava asia. Olen myös vakuutettu, että valitsijat kyllä tulevat tuntemaan meidät kaikki, niin hyvin vasemmiston kuin oikeiston menettelyn tässä asiassa, ja että ne kyllä lopulta osaavat asian arvostella ja sille arvon antaa. Minä ainakin hyvällä omalla tunnolla alistun sen tuomion eteen, minkä Suomen kansa on tästä lainsäädännöstä lausuva.

Ed. Pykälä: Minulla ei itse asiaan ole paljon sanottava. Pyydän vain vastata muutamiin väitteisiin, mitä eritotenkin vasemmistosta on täällä tehty.

Minä myönnän sen, että pikkutilallisella, silloin kun hän alkaa maanviljelijänä, on voitettavana vaikeuksia, joten siinä niin yhtäkyytiä ei pääse lihapadoille kuin luulisi. Maanviljelys on sellainen elinkeino, joka alettuna vaatii ainakin vuosikymmenen ennenkuin se antaa työstä täyttä tuloa. Mutta se on myös elinkeino, joka sitten antaa vähän aikaa, vaikkei siihen pantaisi niin paljon työtäkään kiinni. — Sekin on totta, että alkavan pikkuviljelijän täytyy tehdä väliin 15—16 tuntia työtä, mutta on toisia päiviä, jolloin ilmastosuhteet ja muut antavat hänelle enemmän vapautta.

Mitä siihen väitteeseen tulee, että pikkutilallinen ei saa aikaa kehittää itseänsä henkisesti, niin riippuu se hänen tarmostaan ja halustaan. Tiedän paljon työväkeä, joka henkisen kehityksensä jättää aivan lamaan, vaikka sillä olisi aikaa kuinka paljon tahansa. Ei se ollenkaan ole mikään yksinoikeus tilattomille, tuo henkinen kehittyminen.

Mitä sitten tulee siihen, että ihmisillä on halu maahan, niin siitä on eräs sosialidemokraattinen edustaja 13/3 1913 laki- ja talousvaliokunnassa lausunut, että ihmisellä on luontainen taipumus pyrkiä maanomistajaksi. Sitä on maalaisilla tilattomilla, sitä on torppareilla, käsityöläisillä, tehtaalaisilla, vieläpä kaupunkilaisillakin, olkootpa he mihin ammattiluokkaan kuuluvia tahansa. Ja meidän sosialisteilla on ylivoimainen taistelu tätä luontaista taipumusta vastaan, heidän koettaessaan ajaa niiden tyhjiin kalloihin sellaista järkeä, ettei maanviljelys ole mikään kannattava elinkeino.

Mitä sitten tulee siihen väitteeseen, kuten täällä ed. Turkia lausui, että maalaisliitto on nyt ilolla liittynyt porvarien kanssa kannattamaan tätä kysymystä, ja huomautti siitä, että porvarit tarjoavat meille nyt niin lihavan siankinkun, että meidän tulisi epäillä, että se ei ole luonnollista lihaa, käyttäen vertausta eräästä

mustalaisesta, niin kyllä minä mieluummin olen hyvän siankinkun ääressä, jos sen päällä vähänkin on jotain syömistä, kuin käyn kaluttuja luita kokoamaan, joita sosialidemokraatit maanviljelijöille ja tilattomalle väestölle tarjoavat, eli oikeastaan sellaista kinkkua, jonka omistaja ei ole vielä syntynytkään, nimittäin porsas ei ole vielä tullut näkyviin (Vasemmalta: Porsas on näkyvissä.).

Väittely tästä asiasta ei ehkä viene perille sen pitemmälle. Se hävittää täällä vain aikaa. Mutta toinen kysymys on koetella tätä sitten käytännössä. On tunnettu asia, että nykyisiä tilattoman väestön rahastoja, joita kunnissa on, on pääasiassa käyttänyt tilaton väestö ja sikäli kuin minä tunnen paikallisoloja, niin johtavat sosialistit ovat olleet ensimäisiä niitä pyytämässä ja niitä saamassa. Eikä se pelko, joka sosialidemokratialla on, että kun ne pääsevät johonkin maapalaseen kiinni, ne eivät enää olisi sosialisteja, ole täyttynyt. Eivät ne ole aatteestaan luopuneet, mutta ne ovat voineet varustaa itselleen jonkinmoisen kodin, saaneet maapalan asuakseen, ja sillä on ainakin seväite todistettu, sikäli kuin on kyetty lainoja antamaan, että työttömyys ei ole tuntuva niillä seuduin, missä tilaton väestö on voitu oman kodin turviin suojata.

Minä en ole näissä maareformikysymyksissä paljon puheenvuoroja käyttänyt. Huomautan nyt, että minä tulen täydellisesti äänestämään tämän kysymyksessä olevan valiokunnan mietinnön puolesta.

Ed. Turkia: Ed. Pykälälle pyytäisin minä aivan lämpöiseltään huomauttaa, kun hän luuli, että tämän eduskunnan oikeisto tarjoaa hänelle siankinkun niiden uudistuksien muodossa, joita he muka ovat ajavinaan, että jos ed. Pykälä katsoo sitä saalista tilattoman väestön silmillä, niin hän huomaa, että se kauniilta näyttävä kinkku on todellisuudessa kuolleena syntyneen varsan laiha lapa.

Pyysin oikeastaan puheenvuoroa ed. Ahmavaaran puheenvuoron johdosta. Mikäli minä olen eduskunnassa vuonna 1907—1908 seurannut ed. Ahmavaaran puheita, niin hän on aina esiintynyt jonkinmoisena siveyssaarnaajana eduskunnan puhujalavalta. Ne ovat aina olleet sen tapaisia hänen puheenvuoronsa kuin nytkin. Ja minä pyydän vakuuttaa ed. Ahmavaaralle, että hänen äskeisessä puheenvuorossaan ei ollut yhtikäs sanaa asiaa, josta asiamattomuudesta hän muita moitti (Vasemmalta: Oikein!). Se oli ed. Ahmavaaran mielestä kai hyvin arvokasta, mutta se oli minun mielestäni sitä kaikkein viheliäisintä nalkutusta, johon ei viitsi edes vastata.

Ed. Aronen: Minun täytyy sanoa, että olen aina saanut sen käsityksen, kun ed. Ahmavaara on esiintynyt, että porvarien puolelta on kaikki asiallinen silloin sanottu. Ahmavaara on edustaja, joka tahtoo kruunata keskustelun asiattomuudellaan. Tällä kertaa ed. Ahmavaaran lausunto oli kaikkein heikoin, mitä olen koskaan ennen kuullut, joten siihen ei asiallisesti kannata mitään vastata.

Ed. Eloranta: Minä jouduin vaikka vähän myöhästyneenä pyytämään puheenvuoroa ed. Ahmavaaran lausunnon johdosta. Se oli siitä syystä, kun minä tahdoin käydä käsiksi siihen, että porvarilliset tässä kysymyksessä, jossa on niin vaikea tilattomien kannalta heidän hommiaan puolustaa, ovat joutuneet asemaan, josta ed. Ahmavaara yritti nokkelalla tempulla pelastua yrittämällä kääntää eduskunnan huomion kokonaan toisaalle, siirtää keskustelu toiselle alalle ja siitä syystä lähti pitämään hänelle ominaisia kömpelöitä nuhdesaarnoja, jotka asiattomina eivät vaikuta kehenkään yhtään mitään. Joku toinen ehkä voisi jossakin asiassa saada jotakin vaikutusta aikaan, mutta ed. Ahmavaara ei saa koskaan yhtään mitään, sillä ne ovat siksi usein toistettuja ne hänen aiheettomat nuhdesaarnansa.

Ed. Iipponen lausui sen käsityksen, minkä hänen puolueensa on niin monet kerrat lausunut eduskunnan ulkopuolella, ja se on se, että tällä eduskunnalla ei ole mitään arvoa silloin, kun siinä on paljon sosialidemokraatteja. Minä en olisi uskonut tällaisen käsityksen tulevan eduskunnassa julkilausutuksi. Minä en olisi uskonut että eduskunnan arvoa käydään alentamaan sen keskuudessa, mutta suomettarelaisille ei näy mikään olevan mahdotonta. Senkö takia sen teette, kun meidän vasemmiston taholta on turhaan vaadittu selviä todisteita siitä, että näiden asetuksien, joista tässä on kysymys, avulla saataisiin muka joitakin tuloksia tuottavaa aikaan tilattoman väestön kysymyksessä? Senkö takia kun ette ole voineet sitä osoittaa, että olisitte edes totta tarkoittaneet näillä asetuksilla? Olemme väittäneet, että koko tämän asutuspuuhan tarkoitus ja ainoa tarkoitus on keinotekoisesti rauhoittaa sitä yleistä mielipidettä, joka tosiaankin joutuu kuohuksiin lähimpinä aikoina teidän suunnittelemanne menettelyn kautta torpparikysymyksessä. Olemme osoit-

taneet teille, että teidän pikkuviljelyshommanne tarkoituksena on siirtää kaikki se tulo, minkä nämä pikkuviljelijät maasta saavat yli oman välttämättömän kehnonkin elantonsa, varakkaiden taskuun. Olemme osoittaneet että te tällä tavalla ajatte suurkapitalistien etuja. Ja sitä selvemmin ja alastomammin paljastuu teidän tarkoituksenne sitä mukaan kuin näitä asetuksia pitemmälle käsitellään. Te ette itse usko näiden asetuksien tuottavan mitään sanottavaa hyötyä, ette itse luota siihen puuhaan, mutta kumminkin kaikesta huolimatta niitä puollatte ja suurella pauhulla koetatte täällä väittää, että sosialidemokraattinen puolue tässä kysymyksessä muka olisi joutunut tilattomien etuja vastustamaan. Maalaisliiton taholta on erittäinkin täällä koetettu väittää, että sosialidemokraattien taholta vastustetaan tilattomien etuja. Kummatko näissä kysymyksissä on esiintynyt tilattomain vastustajana? Kummatko, herrat maalaisliittolaiset, sosialidemokraatit vaiko maalaisliittolaiset ovat olleet suojaamassa pienviljelijöitä? Maalaisliittolaiset ovat olleet aivan jyrkästi samalla kannalla kuin nämä muutkin herraspuolueet täällä, se on pienviljelijäin etujen vastustajana, sen sijaan kuin sosialidemokraattinen puolue on koettanut voimainsa mukaan auttaa heitä omaisuutensa ja oikeuksiensa säilyttämisessä. Teitä, hyvät herrat maalaisliittolaiset, samaten kuin muitakin porvariryhmiä, ja teidän edustajianne täytyy katsoa nyrkkeihin eikä hampaisiin. Toista te täällä väitätte, toista te käytännössä ajatte. Käytännössä ajatte lävitse lakiesityksiä, joilla tarkoitetaan suurkapitalistien ja maakapitalistien erikoisetuja suojella, ja eduskunnan puhujalavalla te väitätte esiintyvänne tilattomien ja maattomien ystävinä. Tilattoman väestön kysymyksessä me sosialidemokraatit vaadimme tuloksia tilattomille, mikäli niiden asuttamisesta on kysymys. Te vaaditte ja sallitte tuloksien siirtyä hallitsevalle luokalle, ja siinä suhteessa me eroamme ja tuskin meidän tiemme näissä seikoissa koskaan yhtyvätkään.

Näiden tosiseikkojen alalla kun liikutaan, lähtee ed. Ahmavaara sitte yrittämään siirtää keskustelun toiselle alalle, minkä vuoksi hänellekin pitäisi huomauttaa, että tässä kysymyksessä, niinkuin monessa muussakin, ei auta huulten mytistys, täytyy viheltää. Teidän tarkoituksenne ennemmin tai myöhemmin paljastuu Suomen tilattomille ja silloin te tulette näkemään sen, mitä me olemme väittäneet, että teidän maanostohommallenne, teidän humpuukihommallenne tulevat kansanjoukot tässä maassa antamaan tuomionsa. Minä väitän edelleen, samoin kuin väitin aikaisemmin täällä eduskunnassa, että teidän menettelynne koko tässä kysymyksessä alusta loppuun on, ei ainoastaan suurtilallisten oikeuksien ja etujen suo aamista, vaan se on myöskin tilattoman väestön itsetietoista pettämistä.

Ed. K a l l i o: Ei ansaitsisi ruveta vastaamaan, enkä sitä yritäkään, ed. Elorannan lausuntoon. Mutta kumminkin minä pyydän merkillepanna, että tämän 5-tuntisen keskustelun aikana sosialistien taholta ei ole osoitettu vielä pienimmässäkään määrässä, mitenkä he yrittävät suojata pientilallisten onnea ja omaisuutta, johon ed. Eloranta täällä viittasi. Teillä ei ole mitään tilalle asettaa, mutta suurisuisesti te voitte moittia kaikkea mitä muut esittävät. Minä luulen että kohtuus sentään vaatisi arvonantoa sen verran toisten harrastuksille, ettei kaikkea, mitä muut tekevät täällä epäilyksenalaiseksi ja huonoista tarkoituksista johtuvaksi koettaisi leimata, etenkin kun täytyy juuri teidän tähtenne, jotka olette yli vaalien jo kaksi kertaa tämän äänestäneet, hyväksyä sellainen laki, jota kaikissa suhteissa ei muuten hyväksyttäisikään.

Ed. E l o r a n t a: Minä en vastaa ed. Kalliolle sentakia, että hän sitä niin kauniisti pyysi, vaan minun pitänee vielä teroittaa muistiin, mitä olen tämän kysymyksen yhteydessä sanonut torpparikysymyksestä. Minä olen väittänyt, ja se pitää paikkansa, että koko Suomen valtiolaitoksen rahallinen luotto tuskin pystyisi torpparikysymystä ratkaisemaan, tuskin pystyisi hankkimaan lainoja niille torppareille, jotka lähimmässä tulevaisuudessa täytyy koettaa toisella tavalla saada itsenäisiksi tilallisiksi, ja siihen hommaan olisi nyt jo ryhdyttävä. Ja kun ensin määrätään perusteet torppain vapaaksiostoon, jotta se voisi tapahtua kohtuhinnoilla, niin minä olen aivan valmis ed. Kallion kanssa myöntämään valtiolainan sen kysymyksen loppuunsuorittamiseen. Ja silloin kun se kysymys on oven edessä, silloin kun tarvitaan siihen tarkoitukseen yhteiskunnalta varoja, silloin emme tule teidän tavallanne myöntämään humpuukitarkoitukseen varoja, silloin emme tule myöntämään varoja suurtilallisten hyödyksi, josta tällä kertaa on kysymys. Se pitäisi ed. Kallion tietää, jos pikkusen ottaa asiasta selkoa.

Sosialidemokraattinen puolue on vaatinut maataloustyöväestölle suojeluslakia. Mitä te

olette tehneet siinä suhteessa? Te olette asettuneet siinä suhteessa tiukasti vastustamaan. Muistakaa vuotta 1909, muistakaa silloista menettelyänne, jolloin te jokaisen maatyöväen suojelusta tarkoittavan ehdotuksemme tapoitte. Ja nyt te esiinnytte muka saman työväestön suojelijoina.

Minä luulin ed. Yrjö-Koskisen lausunnossaan esittävän sen, minkä hän esitti kerran Uudessa Suomettaressa, nimittäin että minkään maan historia ei voi miltään aikakaudelta osoittaa, että mikään hallitseva luokka olisi milloinkaan vapaaehtoisesti ilman pakkoa tuumaakaan oikeuksistansa luopunut. Koska hän ei sitä tehnyt, niin minä teen sen täällä ja huomautan, että te herrat porvarispuolueiden edustajat istutte täällä maanomistajajoukon ja yleensä kapitalistijoukon edustajina, ettekä te uskalla toimia niiden etujen vastustavalla tavalla, te olette niistä riippuvaisia ja niiden käskyjen ja vaatimusten mukaan te täällä toimitte ja te ette tuumaakaan luovuta niiden oikeuksista enempää kuin nousevan työväenluokan asettama pakko teiltä voi ottaa.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s: Aika on jo niin pitkälle kulunut, ettei liene syytä ryhtyä erikoiskäsittelyyn, koska se arvattavasti tulee viemään melkoisesti aikaa. Tämän asian käsittely on siis keskeytettävä. Voitanee kuitenkin vielä toimittaa pöydällepanot ja suorittaa eräs ilmoitusasia.

Pöydällepanot:

5) Määrärahan myöntämistä erinäisille urheilu- ja voimistelulilitoille

tarkoittavan anomusehdotuksen johdosta laadittu sivistysvaliokunnan mietintö n:o 3, esitellään ja pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti ensi perjantaina pidettävään täysi-istuntoon.

6) Eduskunnan 15 päivänä marraskuuta 1909 alkoholipitoisten aineiden valmistuksesta, maahan tuonnista, myynnistä, kuljetuksesta ja varastossa pidosta sekä denaturoitujen alkoholipitoisten aineiden valmistuksesta, maahan tuonnista ja myynnistä hyväksymän asetuksen voimaan saattamista

koskevan anomusehdotuksen johdosta laadittu talousvaliokunnan mietintö n:o 1 esitellään ja pannaan pöydälle ensi perjantain täysi-istuntoon.

7) Paloviinan ja muiden poltettujen ja tislattujen väkiviinajuomien myymisestä, kuljetuksesta ja varastossapitämisestä 9 päivänä kesäkuuta 1892 annetun asetuksen 10 ja 28 §:n muuttamista

koskevien eduskuntaesitysten johdosta laadittu talousvaliokunnan mietintö n:o 2 esitellään ja pannaan pöydälle ensi perjantain täysi-istuntoon.

8) Toimenpiteitä luvattoman väkijuomain myynnin ja anniskelun ehkäisemiseksi

koskevan anomusehdotuksen johdosta laadittu talousvaliokunnan mietintö n:o 3 esitellään ja pannaan pöydälle ensi perjantain täysi-istuntoon.

P u h e m i e s: Eduskunnalle ilmoitetaan että maatalousvaliokunnan toinen osasto on valinnut puheenjohtajakseen ed. S a a l a s t i n ja varapuheenjohtajakseen ed. P u l l i s e n.

Seuraava täysi-istunto on ensi perjantaina k:lo 6 i. p.

Täysi-istunto päättyy k:lo 11,15 i. p.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Iivar Ahava.

21. Perjantaina 13 p. maaliskuuta

k:lo 6 i. p.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia:

Esitellään:

Siv.

1) Valtiovarainvaliokunnan kirjelmä, joka koskee puhemiehelle V. J:n 43 §:n mukaan tulevaa korvausta 356

Toinen käsittely:

2) Vuoden 1912 valtiopäivillä lepäämään jätetty ehdotus asetukseksi pientiloista ja asetukseksi Suomen maalaisväestön asutusrahastosta 357

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 1; maatalousvaliokunnan mietintö n:o 1; eduskuntaesitys n:o 2, sisältävä mainitun ehdotuksen.

3) Vuoden 1911 valtiopäivillä lepäämään jätetty ehdotus asetukseksi pientiloista ja asetukseksi Suomen maalaisväestön asutusrahastosta 367

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 2; maatalousvaliokunnan mietintö n:o 2; eduskuntaesitys n:o 1, sisältävä mainitun ehdotuksen.

Ensimäinen käsittely:

4) Valtiolainan ottamista „Suomen maalaisväestön asutusrahaston" vahvistamiseksi tarkoittava ehdotus 368

Asiakirjat: Maatalousvaliokunnan mietintö n:o 3; ed. Ahmavaaran y. m. anomusehdotus n:o 70.

5) Paloviinan ja muiden poltettujen tahi tislattujen väkiviinajuomien myymisestä, kuljetuksesta ja varastossa pitämisestä 9 päivänä kesäkuuta 1892 annetun asetuksen 10 ja 28 §:n muuttamista tarkoittavat eduskuntaesitykset 370

Asiakirjat: Talousvaliokunnan mietintö n:o 2; ed. Serlachiuksen eduskuntaesitys n:o 5; ed. Sopasen y. m. eduskuntaesitys n:o 15.

Ainoa käsittely:

6) Eduskunnan 15 päivänä marraskuuta 1909 alkoholipitoisten aineiden valmistuksesta, maahantuonnista, myynnistä, kuljetuksesta ja varastossapidosta sekä denaturoitujen alkoholipitoisten aineiden valmistuksesta, maahantuonnista ja myynnistä hyväksymän asetuksen voimaan saattamista tarkoittava anomusehdotus ..... „

Asiakirjat: Talousvaliokunnan mietintö n:o 1; ed. K. Saaren y. m. anomusehdotus n:o 32.

7) Toimenpiteitä luvattoman väkijuomain myynnin ja anniskelun ehkäisemiseksi koskeva anomusehdotus 372

Asiakirjat: Talousvaliokunnan mietintö n:o 3; ed. E. S. Yrjö-Koskisen ja Tulenheimon anomusehdotus n:o 40.

8) Määrärahan myöntämistä erinäisille urheilu- ja voimisteluliitoille tarkoittava anomusehdotus ..... „

Asiakirjat: Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 3; ed. Holstin y. m. anomusehdotus n:o 63.

Pöydällepanoa varten esitellään:

9) Maatalousvaliokunnan mietintö n:o 4 anomusehdotuksen johdosta, joka koskee määrärahan myöntämistä Suomen Maanvuokraajain Liitolle maanvuokraajain oikeusavustusta varten 373

Siv.
10) Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 4 määrärahan myöntämistä Suomen Eläinsuojelusyhdistykselle eläinrääkkäyksen ehkäisemiseksi tarkoittavan anomusehdotuksen johdosta 373

Puhemiehen paikalla on ensimäinen varapuhemies Tokoi.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat Ala-Kulju, Häyrynen, Mäkelin, A. Neovius, Piisinen, Tanner ja Törmä.

Ilmoitusasiat:

Vapautusta valtiopäivätoimista myönnetään yksityisten asian takia seuraaville edustajille: ed. Iida Yrjö-Koskiselle ensi lauvantai-illasta seuraavaan tiistai-aamuun, ed. Retulaiselle ensi maanantai-illasta seuraavaan keskiviikkoiltaan ja ed. Paavolaiselle tämän päivän istunnon loppuosasta alkaen keskiviikkoiltaan saakka.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Puhemiehelle valtiopäiväjärjestyksen 43 §:n mukaan tulevaa korvausta

koskeva valtiovarainvaliokunnan kirjelmä esitellään.

Sihteeri lukee kirjelmän:

Suomen Eduskunnan
Valtiovarainvaliokunta.

Helsingissä
Maaliskuun 12 p:nä 1914.

Suomen Eduskunnalle.

Valtiopäiväjärjestyksen 43 §:n säännökseen viitaten saa Valtiovarainvaliokunta kunnioittaen Eduskunnan päätettäväksi ehdottaa:

että Eduskunnan Puhemiehelle tuleva määräraha niiden kulujen korvaukseksi, joita hänellä valtiopäivien aikana on, kuluvalla istuntokaudella määrättäisiin kahdeksi tuhanneksi viideksi sadaksi markaksi kuukaudessa.

Valtiovarainvaliokunnan puolesta:

Onni Hallstén.

Sulo Vuolijoki.

Keskustelu:

Ed. Manner: Ehdotan että puhemiehelle myönnetään 1,000 markan palkkio kuukaudelta siihen laskettuna hänelle kuukaudelta tuleva edustajapalkkio.

Ed. Eloranta: Minä kannatan tehtyä ehdotusta.

Ed. Hallstén: Koska on kannatettu täällä tehtyä ehdotusta, että vähennettäisiin se määräraha, jonka valtiovarainvaliokunta on ehdottanut puhemiehelle maksettavaksi näillä valtiopäivillä, tahdon huomauttaa, että tämä määräraha, joka nyt on ehdotettu, on sama kuin se, mikä useilla entisillä valtiopäivillä on ollut puhemiehelle määrätty, eikä ole mitään syytä sen alentamiseen tällä kertaa.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Ensimäinen varapuhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Manner ed. Elorannan kannattamana ehdottanut, että puhemiehelle myönnettäisiin 1,000 markan palkkio kuukaudelta siihen luettuna hänelle kuukaudelta tuleva edustajapalkkio.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Ne, jotka kannattavat valtiovarainvaliokunnan ehdotusta, äänestävät „jaa", jos „ei" voittaa on edustaja Mannerin ehdotus hyväksytty.
Äänestyksessä ovat jaa-äänet voitolla.

Ensimäinen varapuhemies: Eduskunta on siis hyväksynyt valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen.

Ensimäisen varapuhemiehen poistuttua asettuu puhemiehen paikalle asiain käsittelyä johtamaan puhemies Ståhlberg.

---

2) Ehdotus asetukseksi pientiloista ja Suomen maalaisväestön asutusrahastosta.

Esitellään edelleen suuren valiokunnan mietintö n:o 1 vuoden 1912 valtiopäivillä lepäämään jätetyistä ehdotuksista asetukseksi pientiloista ja asetukseksi Suomen maalaisväestön asutusrahastosta ja jatketaan mainittujen siinä sekä maatalousvaliokunnan mietinnössä n:o 1 valmistelevasti käsiteltyjen asetusehdotusten toista käsittelyä, joka viime täysi-istunnossa keskeytettiin.

Puhemies. Tämän asian toista käsittelyä jatkettaessa tulee viime täysi-istunnossa hyväksytyn käsittelytavan mukaan nyt toimitettavaksi erikoiskäsittely, jossa tarkastetaan kohta kohdalta maatalousvaliokunnan mietinnössä olevat ja suuren valiokunnan hyväksyttäviksi puoltamat asetusehdotukset pientiloista sekä Suomen maalaisväestön asutusrahastosta. Puheenvuorot ovat sentähden nyt kohdistettavat siihen asetusehdotuksen kohtaan, joka kulloinkin on esillä. Sitten kun molempien asetusehdotuksien erikoiskäsittely on päättynyt, on vielä tilaisuus tehdä ehdotuksia asetusehdotuksista kokonaisuudessaan joko jommastakummasta taikka molemmista yhteisesti.

Ensiksi tulee siis erikoiskäsittelyn alaiseksi

Asetus pientiloista.

Asetusehdotus on maatalousvaliokunnan mietinnössä ja alkaa sivulla 11.

Keskustelu:

Ed. Mäki: Viitaten siihen, mitä sosialidemokraattiselta taholta on lausuttu tässä asetusehdotuksessa olevista rajoituksista, ehdotan, että 1 §:n ensimäisellä rivillä olevasta sanasta „maalaisväestön" poistettaisiin alkuosa „maalais".

Ed. Brander: Yleensä luulen, ettei liene aihetta virittää täällä pitkiä keskusteluja eri pykälistä, mutta en malta olla ihmettelemättä, että sen yleiskeskustelun jälkeen, jossa koko tämä lakiehdotus leimattiin niin turmiolliseksi, nyt tahdotaan vasemmiston puolelta tätä turmiota laajentaa vielä siten, että se tulisi käsittämään muitakin kuin maalaisväestön. Tämän mukaan pidän minä tehtyä muutosehdotusta ei ainoastaan tarpeettomona, vaan myöskin aivan epäjohdonmukaisena.

Ed. Mäki: Minä tahdon edustaja Branderille huomauttaa, että hänen pitäisi tuntea se, että me olemme koettaneet saada erinäisten poistojen ja rajoitusten kautta tämän asetusehdotuksen sellaiseksi, että sen jotenkuten saattaisi antaa mennä, ja tämä minun ehdotukseni on yksi niitä, joka tarkoittaa sitä, että tämä asetusehdotus tulisi paremmaksi.

Ed. Eloranta: Minä saan kannattaa ed. Mäen tekemää muutosehdotusta. Muuten minä tahoisin edustaja Branderille huomauttaa, että teidän tarkoitustenne takia me haluamme tähän pykälään saada muutosta, jotta sitä ei voitaisi tulkita niin ahtaasti eikä niitä erityisiä tarkoitusperiä silmällä pitäen, mitä tämän perusteella voitaisiin tehdä.

Keskustelu 1 §:stä julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Mäki ed. Elorannan kannattamana tehnyt valiokunnan mietintöä vastaan sellaisen ehdotuksen, että 1 §:n ensimäisellä rivillä olevasta sanasta „maalaisväestön" poistettaisiin alkuosa „maalais".

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy valiokunnan mietinnön tämän kohdan, äänestää „jaa"; jos „ei" voittaa, on ed. Mäen ehdotus hyväksytty.

Äänestyksessä ovat jaa-äänet voitolla. Ed. Mäen ehdotus siis on hylätty ja 1 § on hyväksytty valiokunnan mietinnön mukaan.

2 §.

Keskustelu:

Ed. Mäki: Minä ehdotan 2 §:n ensimäisessä momentissa olevan toisen lauseen, joka alkaa sanoilla: Älköön sellainen tila j. n. e., poistettavaksi.

Ed. Mustasilta: Minä pyydän saada kannattaa ed. Mäen tekemää ehdotusta.

Ed. Brander: Pyydän lyhyesti huomauttaa, että tämä toinen lause ensimäisessä momentissa

sisältää kokonaisen ohjelman, sen ohjelman nimittäin, että asutustoiminnassa pyritään todellakin saamaan aikaan pienviljelystä. Kokemus vastoin kaikkia sosialidemokraattien teoreettisia väitteitä nimittäin osottaa, että juuri pienviljelys on paraiten kannattavaa ja että juuri siihen on pyrittävä. Tästä johtuen on tämän lauseen poistamista vastustettava.

Ed. Tokoi: Tahtomatta ryhtyä tässä yhteydessä ed. Branderin kanssa teoreettiseen väittelyyn, joka kieltämättä tarjoaisi hyvin kiitollisen aiheen tarrautua kiinni hänen yksipuoliseen väitteeseensä, pyydän minäkin kannattaa ed. Mäen tekemää ehdotusta ja pyydän samalla huomauttaa, että meidän tarkoituksemme olisi saada tästä laista, ei turmiollista lakia, vaan sellainen laki, joka voitaisiin hyväksyä. Vaan jos te yksipuolisesti pidätte kiinni kaikista tähän mietintöön otetuista ehdotuksista, niin silloin se on todellakin sitä, mitä me olemme siitä sanoneet.

Keskustelu 2 §:stä julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Valiokunnan mietintöä vastaan on ed. Mäki ehdottanut, että 2 §:n ensimäisestä momentista poistettaisiin jälkimäinen lause, joka alkaa sanoilla: Älköön sellainen tila j. n. e. Tätä ehdotusta on kannatettu ja tulee sentähden äänestettäväksi valiokunnan ehdottaman 2 §:n ja ed. Mäen ehdotuksen välillä.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy valiokunnan mietinnön tämän kohdan, äänestää „jaa"; jos „ei" voittaa, on ed. Mäen ehdotus hyväksytty.

Äänestyksessä annetaan 105 jaa- ja 84 ei-ääntä. Ed. Mäen ehdotus siis on hylätty ja 2 § on hyväksytty valiokunnan mietinnön mukaan.

3 ja 4 § sekä ensimäisen luvun nimike hyväksytään keskustelutta.

5 §.

Keskustelu:

Ed. Mäki: Minusta tämä toinen luku on sellainen, että se olisi kokonaan poistettava. Sen vuoksi nyt ensiksi ehdotan, että tämä 5 § poistettaisiin.

Ed. Eloranta: Saan kannattaa ed. Mäen ehdotusta tämän pykälän poistamisesta. Teen sen sitäkin suuremmalla syyllä, koska tämän säännökset tällaisinaan hyvin luultavasti tulevat vaikeuttamaan näiden pikkuviljelijäin taloudellista kehitystä, ja voivat, mikä on kaikkein vaarallisinta, olla vastaisuudessa osuustoiminnallisen, laajemman viljelystavan esteenä. Toivon että eduskunta tämän pykälän poistaisi.

Keskustelu 5 §:stä julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Valiokunnan ehdottamaa 5 §:ää vastaan on ed. Mäki ed. Elorannan kannattamana ehdottanut tämän pykälän poistettavaksi. Valiokunnan ehdotuksen ja ed. Mäen ehdotuksen välillä on siis äänestettävä.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy valiokunnan mietinnön tämän kohdan äänestää „jaa"; jos „ei" voittaa on ed. Mäen ehdotus hyväksytty.

Äänestyksessä ovat jaa-äänet voitolla. Ed. Mäen ehdotus siis on hylätty ja 5 § on hyväksytty valiokunnan ehdotuksen mukaan.

6 §.

Keskustelu:

Ed. Mäki: Minä ehdotan tämän 6 §:n poistettavaksi.

Ed. Huttunen: Minä kannatan ed. Mäen tekemää ehdotusta.

Ed. Lautasalo: Minä luovun.

Keskustelu 6 §:stä julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Valiokunnan ehdotusta vastaan on ed. Mäki ed. Huttusen kannattamana ehdottanut 6 §:n poistettavaksi. Näiden ehdotusten välillä on äänestettävä.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy valiokunnan mietinnön tämän kohdan äänestää „jaa"; jos „ei" voittaa on ed. Mäen ehdotus hyväksytty.

Äänestyksessä ovat jaa-äänet voitolla. Ed. Mäen ehdotus siis on hylätty ja 6 § on hyväksytty valiokunnan ehdotuksen mukaan.

7 §.

Keskustelu:

Ed. Huttunen: Minä ehdotan, että 7 § poistettaisiin.

Ed. Lautasalo: Kannatan ed. Huttusen tekemää ehdotusta.

Keskustelu 7 §:stä julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Valiokunnan ehdotusta vastaan on ed. Huttunen ed. Lautasalon kannattamana ehdottanut 7 §:n poistettavaksi. Näiden ehdotusten välillä on äänestettävä.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy valiokunnan mietinnön tämän kohdan, äänestää „jaa"; jos „ei" voittaa, on ed. Huttusen ehdotus hyväksytty.
Äänestyksessä ovat jaa-äänet voitolla. Ed. Huttusen ehdotus siis on hylätty ja 7 § on hyväksytty valiokunnan ehdotuksen mukaan.

8 §.

Keskustelu:

Ed. Mäki: Minä ehdotan 8 §:n myös poistettavaksi.

Ed. Huttunen: Minä kannatan ed. Mäen tekemää ehdotusta.

Keskustelu 8 §:stä julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on valiokunnan mietintöä vastaan ed. Mäki ed. Huttusen kannattamana ehdottanut 8 §:n poistettavaksi. Näiden ehdotusten välillä on äänestettävä.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy mietinnön tämän kohdan, äänestää „jaa"; jos „ei" voittaa, on ed. Mäen ehdotus hyväksytty.
Äänestyksessä ovat jaa-äänet voitolla. Ed. Mäen ehdotus siis on hylätty ja 8 § on hyväksytty valiokunnan mietinnön mukaan.

9 §.

Keskustelu:

Ed. Lautasalo: Minä ehdotan, että 9 § poistettaisiin, sillä tämä on perin vaarallinen, koska 5 ja 6 § hyväksyttiin. Tämän asetuksen alaiset pientilat joutuvat omituiseen karsinaan, ja se, joka tätä karsinapolitiikkaa vastaan rikkoo, tulee tämän 9 §:n mukaan rangaistavaksi. Siksi tämä pykälä vaarallisena on poistettava.

Ed. Mäki: Minä kannatan ed. Lautasalon tekemää ehdotusta ja mainitsen, että 6 §:ssä määrätään, että jos joku, joka hankkii itselleen pientilan, ei katso sitä riittävän suureksi tarkoitukseensa, vaan hankkii itselleen joko oston tai vuokran kautta esim. jonkun pienen heinämaan, niin hänelle voidaan 9 §:n mukaan määrätä se rangaistus, että sanotaan laina irti, vaikka tälle pienviljelijälle olisi kuinkakin tarpeellista saada itselleen lisäksi joku pikkunen niittypalsta. Sentähden tämä pykälä olisi ehdottomasti poistettava.

Keskustelu 9 §:stä julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Valiokunnan mietintöä vastaan on ed. Lautasalo ed. Mäen kannattamana ehdottanut 9 §:n poistettavaksi. Näitten ehdotusten välillä on äänestys toimitettava.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy valiokunnan mietinnön tämän kohdan äänestää „jaa"; jos „ei" voittaa on ed. Lautasalon ehdotus hyväksytty.
Äänestyksessä ovat jaa-äänet voitolla. Ed. Lautasalon ehdotus siis on hylätty ja 9 § on hyväksytty valiokunnan ehdotuksen mukaan.

Toisen luvun nimike hyväksytään keskustelutta, sekä samoin järjestänsä 10—17 §:t.

18 §.

Keskustelu:

Ed. Huttunen: Tämä pykälä on aivan turmiollinen, sillä se estää pikkutilan omistajaa käyttämästä yhteismetsää hyödykseen, ja sen takia eh-

dotan, että tämä pykälä kokonaan poistettaisiin tästä asetuksesta.

Ed. Lautasalo: Minä kannatan ed. Huttusen tekemää ehdotusta.

Ed. Aronen: Minäkin olen sitä mieltä, että tämä pykälä on varsin vaarallinen tässä olemassa, mutta jos sitä pykälää hiukkasen muutettaisiin, niin se voisi mennä mukiin. Minä ehdotan, että muutettaisiin kolmannella rivillä sanat „senkään jälkeen" sanaksi „ennen". Tämä muutos tietäisi sitä, että sitten kun ne rajoitukset, joista tässä edellä 2:ssa luvussa puhutaan, tulisivat poistetuiksi, olisi osakkaalla oikeus saada oma metsäkappaleensa irti, ja silloin oikeus ja kohtuus, että rajoitukset tässä kohden loppuisivat, silloinkuin kaikissa muissakin kohdin.

Ed. Leivo: Minä pyydän kannattaa ed. Arosen tekemää ehdotusta.

Keskustelu 18 §:stä julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Valiokunnan ehdottamaa 18 §:ää vastaan on tehty kaksi muutosehdotusta, Ed. Huttunen ed. Lautasalon kannattamana on ehdottanut pykälän poistettavaksi. Ed. Aronen ed. Leivon kannattamana on ehdottanut että sanat „senkään jälkeen" muutettaisiin sanaksi „ennen".

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Ehdotan sellaisen äänestysmenettelyn, että ensin asetetaan ed. Arosen muutosehdotus valiokunnan ehdottamaa sanamuotoa vastaan ja sitten se niistä, joka voittaa, ed. Huttusen hylkäämisehdotusta vastaan.

Ehdotettu menettelytapa hyväksytään.

Äänestykset ja päätökset:

1) Joka hyväksyy valiokunnan mietinnön tämän kohdan, äänestää „jaa"; jos „ei" voittaa, on ed. Arosen ehdotus hyväksytty.
Äänestyksessä ovat jaa-äänet voitolla. Ed. Arosen ehdotus siis on hylätty.

2) Joka hyväksyy valiokunnan mietinnön tämän kohdan, äänestää „jaa"; jos „ei" voittaa, on ed. Huttusen ehdotus hyväksytty.
Äänestyksessä ovat jaa-äänet voitolla. Ed. Huttusenkin ehdotus siis on hylätty ja 18 § on hyväksytty valiokunnan ehdotuksen mukaan.

Kolmannen luvun nimike hyväksytään keskustelutta.

19 §.

Keskustelu:

Ed. Mäki: Minä ehdotan, että tämän pykälän toisesta momentista loppuosa, alkaen sanoista „Esimies ja jäsenet saavat" poistettaisiin ja tilalle pantaisiin seuraava lause: „Esimiehen ja jäsenten palkkioista säädetään erikseen".

Ed. Lautasalo: Minä kannatan ed. Mäen tekemää ehdotusta, sillä ei voi asettaa kunnan asujamia siihen tilaan, että kunnan verovelvolliset tulevat myös suorittamaan tähän asutusrahastoon, vaan kaikki, mitä tästä kuluja johtuu, täytyy tulla asutusrahastosta suoritetuksi.

Ed. Leivo: Minä luovun puheenvuorosta.

Keskustelu 19 §:stä julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Valiokunnan ehdottamaa 19 §:ää vastaan on ed. Mäki ed. Lautasalon kannattamana tehnyt sellaisen muutosehdotuksen, että toisessa momentissa kaksi viimeistä lausetta poistettaisiin ja niiden sijaan pantaisiin seuraava lause: „Esimiehen ja jäsenten palkkioista säädetään erikseen". Näiden ehdotusten välillä on siis äänestettävä.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy valiokunnan mietinnön tämän kohdan äänestää „jaa"; jos „ei" voittaa, on ed. Mäen ehdotus hyväksytty.
Äänestyksessä ovat jaa-äänet voitolla. Ed. Mäen ehdotus siis on hylätty ja 19 § on hyväksytty valiokunnan ehdotuksen mukaan.

20 §.

Keskustelu:

Ed. Mäki: Minä ehdotan tämän pykälän poistettavaksi.

Ed. Huttunen: Minä kannatan ed. Mäen tekemää ehdotusta.

Keskustelu 20 §:stä julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Ed. Mäki on ed. Huttusen kannattamana ehdottanut 20 §:n poistettavaksi. Tämän ehdotuksen ja valiokunnan mietinnön välillä on siis äänestettävä.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy valiokunnan mietinnön tämän kohdan äänestää „jaa"; jos „ei" voittaa on ed. Mäen ehdotus hyväksytty.

Äänestyksessä annetaan 104 jaa- ja 84 ei-ääntä. Ed. Mäen ehdotus siis on hylätty ja 20 § on hyväksytty valiokunnan mietinnön mukaan.

4 luvun nimike hyväksytään keskustelutta; samoin ensimäisen asetusehdotuksen nimike.

Asetus Suomen maalaisväestön asutusrahastosta.

1 §.

Keskustelu:

Ed. Eloranta: Ehdotan tähän 1 §:n 1 momenttiin sellaisen muutoksen, että ensimäisellä rivillä olevan sanan „maalaisväestön" alkupuoli pyyhitään pois ja että toisella rivillä olevan samallaisen sanan alkupuoli pyyhitään pois ja sen tilalle asetetaan sana „tilattoman", joten momentti tulisi kuulumaan: „Tilattoman väestön maanhankinnan edistämiseksi perustetaan rahasto nimeltä Suomen tilattoman väestön asutusrahasto". Toinen momentti tulisi olemaan sellaisena kuin se on valiokunnan mietinnössä.

Ed. Mäki: Minä kannatan ed. Elorannan tekemää ehdotusta.

Keskustelu 1 §:stä julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Valiokunnan ehdotusta vastaan on ed. Eloranta ed. Mäen kannattamana ehdottanut, että sanan „maalaisväestön" sijasta käytettäisiin 1 §:n 1 momentissa 1 rivillä sanaa „väestön" ja toisella rivillä sanoja „tilattoman väestön", niin että momentti tulisi kuulumaan: „Tilattoman väestön maanhankinnan edistämiseksi perustetaan rahasto nimeltä Suomen tilattoman väestön asutusrahasto". Näiden kahden ehdotuksen, valiokunnan mietinnön ja ed. Elorannan ehdotuksen, välillä on siis äänestettävä.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy valiokunnan mietinnön tässä kohden äänestää „jaa"; jos „ei" voittaa on ed. Elorannan ehdotus hyväksytty.

Äänestyksessä ovat jaa-äänet voitolla. Ed. Elorannan ehdotus siis on hylätty ja 1 § on hyväksytty valiokunnan ehdotuksen mukaan.

2 § hyväksytään keskustelutta.

3 §.

Keskustelu:

Ed. Eloranta: Ehdotan että tämän asetusehdotuksen 3 §:n 1 momentti poistetaan.

Ed. Mäki: Kannatan ed. Elorannan tekemää ehdotusta.

Keskustelu 3 §:stä julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Valiokunnan mietintöä vastaan on ed. Eloranta ed. Mäen kannattamana ehdottanut, että 3 §:n 1 momentti poistettaisiin. Valiokunnan mietinnön ja tämän ehdotuksen välillä on siis äänestettävä.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy valiokunnan mietinnön tämän kohdan, äänestää „jaa"; jos „ei" voittaa, on ed. Elorannan ehdotus hyväksytty.

Äänestyksessä ovat jaa-äänet voitolla. Ed. Elorannan ehdotus siis on hylätty ja 3 § on hyväksytty valiokunnan ehdotuksen mukaan.

4 §.

Keskustelu:

Ed. Eloranta: Ehdotan 4 § muutettavaksi näin kuuluvaksi: „Tilattomaan väestöön kuuluvaksi luetaan tämän asetuksen mukaan Suomen kansalaiset, jotka elättävät itseään kokonaan tai pääasiallisesti ruumiillisella työllä eivätkä ennestään omista manttaaliin pantua maata.

Maanhankinnasta torppareille heidän vuokraviljelmäinsä itsenäiseksi ostamalla säädetään erikseen".

Ed. Mäki: Kannatan ed. Elorannan tekemää ehdotusta.

Keskustelu 4 §:stä julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Valiokunnan ehdotusta vastaan on ed. Eloranta ed. Mäen kannattamana ehdottanut 4 § näin kuuluvaksi: „Tilattomaan väestöön kuuluvaksi luetaan tämän asetuksen mukaan Suomen kansalaiset, jotka elättävät itseään kokonaan tai pääasiallisesti ruumiillisella työllä eivätkä ennestään omista manttaaliin pantua maata. Maanhankinnasta torppareille heidän vuokraviljelmäinsä itsenäiseksi ostamalla säädetään erikseen".

Valiokunnan ehdotuksen ja ed. Elorannan ehdotuksen välillä on äänestys toimitettava.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy valiokunnan mietinnön tämän kohdan, äänestää „jaa"; jos „ei" voittaa, on ed. Elorannan ehdotus hyväksytty.

Äänestyksessä ovat jaa-äänet voitolla; 4 § on siis hyväksytty valiokunnan mietinnön mukaan ja ed. Elorannan ehdotus on hylätty.

5 §.

Keskustelu:

Ed. Eloranta: Minä ehdotan tämän pykälän alkupuolelta neljännellä rivillä olevasta sanasta „korkotappio" alkupuolen poistettavaksi, niin että lauseen loppu tulisi kuulumaan: „käy harjoittaminen ilman tappiota". Pidän tämän erittäin tärkenä siitä syystä, että veronmaksajia ei rasitettaisi tämän homman ylläpitämisellä tarpeettomasti ja siten aikaansaataisi heille verrattain vastenmielinen päätös.

Ed. Mäki: Minä kannatan ed. Elorannan tekemää ehdotusta.

Ed. Aronen: Vaikka näyttääkin, ettei voida saada mitään muutoksia tähän asetusehdotukseen, niin minä sittenkin ehdottaisin 5 §:ssä ensimäisellä rivillä sanan „kouletuslainan" muutettavaksi sanaksi „kuoletuslainan".

Keskustelu 5 §:stä julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Se painovirhe, josta ed. Aronen huomautti, kai merkittänee pöytäkirjaan oikaistavaksi?

Tähän vastataan myöntävästi.

Puhemies: Keskustelussa on valiokunnan ehdotusta vastaan ed. Eloranta ed. Mäen kannattamana ehdottanut, että 5 §:n ensimäisen momentin neljännellä rivillä oleva sana „korkotappio" muutettaisiin sanaksi „tappio". Valiokunnan ehdotuksen ja tämän ed. Elorannan ehdotuksen välillä on äänestettävä.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy valiokunnan mietinnön tämän kohdan, äänestää „jaa"; jos „ei" voittaa, on ed. Elorannan ehdotus hyväksytty.

Äänestyksessä ovat jaa-äänet voitolla; 5 § on hyväksytty valiokunnan ehdotuksen mukaan ja ed. Elorannan ehdotus on hylätty.

6 §.

Keskustelu:

Ed. Eloranta: Ehdotan tämän pykälän muutettavaksi näin kuuluvaksi: „Johtokunta myöntäköön asutusrahaston varoista kunnille määrärahoja käytettäväksi asutuslautakuntien esimiesten ja jäsenten palkkioiksi".

Ed. Mäki: Minä kannatan ed. Elorannan tekemää ehdotusta.

Keskustelu 6 §:stä julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Valiokunnan ehdotusta vastaan on ed. Eloranta ed. Mäen kannattamana ehdottanut 6 §:n muutettavaksi näin kuuluvaksi: „Johtokunta myöntäköön asutusrahaston varoista kunnille määrärahoja käytettäväksi asutuslautakuntien esimiesten ja jäsenten palkkioiksi". Valiokunnan ehdotuksen ja ed. Elorannan ehdotuksen välillä on äänestettävä.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy valiokunnan mietinnön tässä kohden, äänestää „jaa"; jos „ei" voittaa, on ed. Elorannan ehdotus hyväksytty.

Äänestyksessä ovat jaa-äänet voitolla; ed. Elorannan ehdotus siis on hyljätty ja 6 § on hyväksytty valiokunnan ehdotuksen mukaan.

7 §.

Keskustelu:

Ed. Eloranta: Ehdotan tähän pykälään sellaisen muutoksen, että toinen ja kolmas momentti vaihdettaisiin näin kuuluvaan momenttiin: „Johtokunnan puheenjohtajan ja jäsenet valitsee eduskunta kolmeksi vuodeksi kerrallaan sillä tavalla kuin Suomen Pankin valtuusmiesten vaalista on säädetty". Tästä johtuisi, että 4:s momentti tulisi poistettavaksi. Ensimäinen ja viimeinen momentti jäisivät sellaisiksi, kuin ne ovat valiokunnan mietinnössä.

Ed. Mäki: Samalla kun kannatan ed. Elorannan tekemää muutosehdotusta pyydän saada huomauttaa, että kaiketikin tämän ed. Elorannan muutosehdotuksen taakse nyt asettuu porvarillisiakin. Sillä minä muistan, että kun tämän asian rahallinen puoli oli maatalousvaliokunnassa esillä, valiokunnan arvoisa puheenjohtaja ed. Brander lausui ilonsa siitä, että valiokunta oli esiintynyt niin jyrkästi hallitusta vastaan. Sitten myös tämän asian ollessa yleiskeskustelun alaisena ed. Hirvensalo, niinkuin kaiketikin eduskunnan jokainen jäsen muistaa, moitti minua hallitusystävällisyydestä. Kai ed. Hirvensalo nyt pitää velvollisuutenaan minun kanssani yhdessä kannattaa ed. Elorannan muutosehdotusta, sillä tämä olisi todistuksena siitä, että ed. Hirvensalo on edes sillä kannalla kuin minäkin hallitusystävällisyydessä. Minä siis kannatan ed. Elorannan tekemää muutosehdotusta.

Ed. Tokoi: Samalla kun minäkin ilmoitan kannattavani ed. Elorannan tekemää ehdotusta, pyydän minä kiinnittää arvoisain edustajain huomiota siihen, että minun mielestäni on hyvin kyseenalaista, eikö tämä pykälä sellaisena kuin se tässä on, ole ristiriidassa Suomen Pankin ohjesääntöjen kanssa. Niissä ohjesäännöissä asetetaan pankkivaltuusmiehille tarkoin määrätyt tehtävät. Tässä nyt annetaan niille lisätehtäviä, jotka mielestäni eivät kuulu niihin tehtäviin, jotka Suomen Pankin ohjesääntöjen mukaan Suomen Pankin valtuusmiehille kuuluvat. Tahtomatta tästä tehdä varsinaista ehdotusta pyydän vain tämän käsitykseni tässä tuoda esiin.

Ed. Turkia: Minun huomioni kiintyy tässä pykälässä ensinnäkin toiseen momenttiin. Siinä sanotaan, että „puheenjohtajan nimittää Keisari ja Suuriruhtinas." Minä pyytäisin eduskunnan porvaristolta tietoa, mitä porvaristo tällä oikeastaan tarkoittaa. Siis minä pyydän kysyä ensiksikin, miksi asutusrahaston puheenjohtajan valitsemista ei eduskunnan porvaristo voi uskoa eduskunnalle? Toiseksi: onko porvariston tarkoitus tällä menettelyllä osoittaa, että se luottaa Keisarin ja Suuriruhtinaan ja hänen neuvonantajainsa, nykyisen senaatin ja ministerineuvoston valitsemiskykyyn enemmän kuin eduskunnan? Minä pyytäisin, että eduskunnan porvariston taholta annettaisiin näihin kysymyksiin selvä kieräilemätön vastaus.

Vielä minä pyytäisin huomauttaa kolmannen momentin alkuosasta. Siinä sanotaan: „Johtokunnan jäsenet asettaa eduskunnan valitsemat pankkivaltuusmiehet neljäksi vuodeksi kerrallaan." Tämän suhteen pyytäisin eduskunnan porvaristolta kysyä ensiksikin: tuleeko pankkivaltuusmiesten asettaa nuo rahaston johtokunnan jäsenet keskuudestaan vai sivullisista? Kumpaako tarkoitetaan? Toiseksi: kuka tekee ehdokkaat asutusrahaston johtokunnan jäseniksi, vai onko ajatus että ehdokkaista sovitaan kulissien takana? Kolmanneksi: onko porvariston mielestä aivan paikallaan, että pankkivaltuusmiehet, jotka valitaan kolmeksi vuodeksi, valitsevat asutusrahaston jäsenet neljäksi vuodeksi?

Eduskunnan herra puhemiehen huomiota minä pyytäisin kiinnittää niinkuin ed. Tokoikin täällä mainitsi, siihen, eikö tästä pykälästä äänestäminen ole ristiriidassa sen voimassa olevan armollisen asetuksen kanssa, joka sisältää johtosäännön Suomen Pankin valtuusmiehille. Kuten ed. Tokoi täällä jo huomautti, määritellään pankkivaltuusmiesten johtosäännössä aivan tarkalleen mikä heidän tehtävänsä on. Sitäpaitsi en ainakaan minä muista, että eduskunta koskaan tätä ennen olisi lähtenyt säännöstelemään pankkivaltuusmiesten tehtäviä jonkunlaisen asutusrahastoasetuksen muodossa, vaan milloin tahansa on pankkivaltuusmiesten tehtäviä tahdottu laajentaa tahi supistaa, niin aina on silloin tehty muutokset pankkivaltuusmiesten johtosääntöön. Koska nyt ei ole porvariston taholta ehdotettu minkäänlaista muutosehdotusta pankkivaltuusmiesten johtosääntöön, niin minun käsittääkseni ei valtiopäiväjärjestyksen 69 §:n mukaan eduskunnan herra puhemies voi asettaa tätä pykälää äänestyksenalaiseksi.

Ed. Schybergson: Jag ber endast att få bemöta hr Tokois och den senaste talarens anmärkning därom, att bestämningarna i fråga

stå i strid med bankens reglemente. Det är icke fråga om att de icke skulle stå i strid med reglementet, men om ändringen vidtages i samma ordning i hvilken själfva reglementet kan ändras, så är detta öfverensstämmande med lag. Om blott monark och landtdag äro ense om ändringen, så kan den vidtagas.

Ed. Brander: Eduskunnan vasemmistolla on tapana tuoda valiokuntien istunnoista esille yhtä ja toista. On jo aikaisemmilla valtiopäivillä huomautettu, että tällainen menettely ei ole lojaalista eikä oikeata. Enkä minäkään ryhdy väittelemään siitä, josta ed. Mäki toivoi minun selityksiä antavan, minä ne mieskohtaiset selitykset jätän maatalousvaliokuntaan. Ed. Turkia on kysynyt vastausta porvaristolta. Porvaristolla täällä ei ole ketään henkilöllistä edustajaa, joten hän saa turhaan jäädä vastausta odottamaan.

Ed. Gylling: Siihen nähden, kuten tässä on nimenomaan huomautettukin, että tämä pykälä tulisi muuttamaan Suomen Pankin ohjesääntöä, olisi minusta oikeaan järjestykseen kuuluvaa, että asia myöskin olisi lähetetty pankkivaliokuntaan lausunnon antamista varten, ja siellä se, kuten tiedetään, ei ole käynyt. Valtiopäiväjärjestyksen mukaan tämä asia, vaikka se onkin lepäämään jäänyt, on käsiteltävä niinkuin uusi asia. Minä pyydän sentakia ehdottaa, että eduskunta päättäisi asian lähettää, mikäli nyt koskevaan pykälään tulee, pankkivaliokuntaan lausunnon antamista varten.

Ed. Valpas-Hänninen: Kannatan ed. Gyllingin ehdotusta.

Puhemies: Kun ed. Gylling ed. Valpas-Hännisen kannattamana on ehdottanut, että 7 §:stä vaadittaisiin lausuntoa pankkivaliokunnalta ja tämä ehdotus on senlaatuinen, että se keskeyttää asian asiallisen käsittelyn, niin on tämä ed. Gyllingin ehdotus ensin otettava käsiteltäväksi ja ratkaisu siitä tehtävä, ennenkuin itse asian asiallista käsittelyä jatketaan. Tahtooko kukaan vielä käyttää puheenvuoroa ed. Gyllingin ehdotuksesta?

Puheenvuoron saatuaan lausuvat siitä

Ed. Listo: Minusta on tarpeetonta vaatia pankkivaliokunnan lausuntoa tässä kysymyksessä, sillä pankkivaliokunta ja Suomen Pankin valtuusmiehet ovat jo, kun tämä asia edellisellä kerralla oli eduskunnassa käsiteltävänä, antaneet tästä lausuntonsa. Se lausunto löytyy aikaisemmissa valtiopäiväasiakirjoissa, ja tuskinpa se siitä miksikään muuttuisi, jos asia nyt pankkivaliokuntaan lykättäisiin. Asia voidaan nyt ratkaista, ja vastustan siis ed. Gyllingin ehdotusta.

Ed. Schybergson: En minäkään katso sitä tarpeelliseksi, että tämä asia lähetetään pankkivaliokuntaan, mutta kyllä herra Listo oli väärässä siinä, ettei mietintö muuttuisi. Valiokunnan enemmistö on nyt sellainen, että valiokunnan lausunto nyt tulisi päinvastaiseksi.

Ed. Gylling: Minä juuri pyytäisin viitata viimemainittuun seikkaan. Pankkivaliokunta on nykyisin vallan toinen ja pankkivaltuusmiehetkään eivät ole samat, eikä se, että asiasta joskus kerran maailmassa on lausunto annettu, suinkaan tee lausuntoa tarpeettomaksi nyt, kun eduskunta uudestaan kokoontuu vaalien jälkeen. Sitäpaitsi pyytäisin viitata valtiopäiväjärjestyksen 44 §:ään. Eikö tämä asia ole sellainen, että sen jo sen mukaan täytyisi pankkivaliokunnassa käydä?

Ed. Danielson-Kalmari: Minä puolestani lausun epäilykseni, tokko tämä puheenaoleva säännös on sitä laatua, että pankkivaltuusmiesten johtosääntö sen kautta mitenkään muuttuisi. Minä lausun tässä kohden epäilykseni enkä tahdo varmaa mielipidettä sanoa, mutta puheenaolevat määräykset pankkivaltuusmiesten johtosäännössä eivät voine sisältää muuta kuin määräyksiä niistä tehtävistä, joita pankkivaltuusmiehillä on. Nämät määräykset eivät sulkene pois sitä mahdollisuutta, että valtuusmiehet voivat saada muitakin tehtäviä, ja huomattava on, että ilman minkäänlaista johtosäännön muutosta on pankkivaltuusmiehille annettu toisiakin tehtäviä kuin ne, jotka luetellaan johtosäännössä. Ne ovat olleet tosin enemmän ohimenevää laatua, mutta periaatteellisesti kysymys on sama, olivat nämä tehtävät ohimeneviä tahi pysyvämpiä. Tässäkään ei ole puheena mikään sellainen tehtävä, joka voisi muuttaa valtuusmiesten asemaa. Ainoastaan jos niin olisi asianlaita, voisi tässä olla kysymys johtosäännön muuttamisesta. Minä en luule, että lykkäys pankkivaliokuntaan olisi tarpeen.

Ed. Tokoi: Minä pyydän viitata juuri viimeisen arvoisan puhujan lausuntoon siitä, että asiassa on epäilyksiä olemassa, että eduskunta ei voi, enempää kuin yksityiset edustajatkaan, tässä yhteydessä varmaa mielipidettään lausua. Siitä syystä olisi mielestäni eduskunnalle vähemmän

soveliasta, jopa arvotontakin, että se ryhtyisi tekemään päätöstä, jossa sen mielipiteet eivät ole täysin kypsät. Viittaan vielä siihenkin, että viime kerralla, kun tässä pankkivaltuusmiehet antoivat lausuntonsa, pankkivaltuusmiesten lausunto myöskin oli kielteistä laatua. Suomen Pankin valtuusmiehet asettuivat sille kannalle, ettei pankkivaltuusmiehille olisi annettava niitä tehtäviä, joita tässä asetusehdotuksessa nytkin niille esitetään. Kun tässä siis on ilmeistä epäselvyyttä olemassa ja kun eduskunnalle, niinkuin mainitsin, on tärkeätä muodostaa mielipiteelleen täysi selvyys ja riittävä perustus ja pohja, niin sitä suuremmalla syyllä olisi ed. Gyllingin ehdotusta kannatettava.

Ed. Lilius: Pankkivaltuusmiesten ohjesääntö voi, niinkuin asian laadustakin selviää. määrätä ainoastaan ne tehtävät ja velvollisuudet. joita pankkivaltuusmiehillä on itse pankin hoitoon ja hallintoon nähden. Mutta jos lainsäätäjä katsoo tarpeelliseksi ja hyödylliseksi määrätä samoille henkilöille muita tehtäviä, niin luonnollisesti lainsäätäjä on siihen oikeutettu, siltä ensinkään olematta velvollinen muuttamaan valtuusmiesten ohjesääntöä. Minä katson siis myös puolestani, että on aivan tarpeetonta lähettää tätä asiaa pankkivaliokunnan harkittavaksi.

Ed. Kallio: Samalla kun minä kannatan ed. Liliuksen lausuntoa, pyytäisin minä ed. Tokoin lausunnon johdosta huomauttaa, että silloin kun asia oli tätä ennen pankin johtokunnan ja valtuusmiesten käsiteltävänä, ehdotus oli aivan toisenluontoisena, sillä pankkivaltuusmiesten tehtävät oli ehdotettu paljon laajemmiksi, kuin mistä nyt on kysymys.

Ed. Turkia: Minä pidän, että tämä ei ainoastaan ole ristiriidassa pankkivaltuusmiesten johtosäännön kanssa, vaan että on vielä ihan muodotonta ryhtyä asutusrahastoa koskevassa asetuksessa määräilemään pankkivaltuusmiesten tehtäviä. Tästä voisi tehdä sen johtopäätöksen, että joskus seuraavalla kerralla kun eduskunnan porvaristo lähtee laajentamaan pankin johtosääntöä, se siinä johtosäännössä antaa määräyksiä siitä, miten orivarsoja on laitumelle laskettava. Silloin kun puhutaan pankin valtuusmiehistä, niin kaiken yksinkertaisimman järjen nimessä sen pitäisi tapahtua pankin johtosäännössä eikä asutusrahastoasetuksessa. Minun mielestäni on aivan mahdoton tämä kanta, jolle porvaristo tällä kertaa asettuu. Sitä ei voi puolustaa edes muodollisista syistä.

Ed. Manner: Ed. Turkia on ilmoittanut käsityksensä olevan, että tämä kysymyksessä oleva pykälä on ristiriidassa Suomen Pankin ohjesäännön kanssa. Ed. Danielson-Kalmari on mielipiteenänsä ilmaissut, että hänestäkin voi vissejä epäilyksiä tämän seikan suhteen esiintyä. Lakimies Lilius taas on puolestansa pitänyt varmana, ettei tämä mitään selvitystä enää kaipaisi. Meille, jotka emme ole lainoppineita, on hirveän vaikea ratkaista tässä asiassa puoleen tai toiseen. Olisi kohtuutonta, jos eduskunnan porvarillinen enemmistö pakoittaisi meitä „ei-lakimiehiä" päättämään asiassa, jossa ei tällä hetkellä voida antaa varmaa ja selvää neuvoa, ja siis pakoittaa meidät joko vasten ymmärrystämme äänestämään tai pysymään äänestyksestä poissa. Minäkin yhdyn siis siihen vaatimukseen, että asia lähetettäisiin pankkivaliokunnan käsiteltäväksi.

Ed. Gylling: Minä pyytäisin edellisen lisäksi vielä lisätä, että valtiopäiväjärjestyksen 74 §:n, joka käsittelee Suomen Pankkia koskevia asioita, ensimäinen momentti kuuluu: „Eduskunta asettaa pankkivaltuusmiehet valvomaan eduskunnan hoidossa ja vastattavana Suomen Pankissa olevien rahastojen hallintoa ja vahvistaa johtosäännön heille. Pankkivaltuusmiehiä on kuusi, kuitenkin siten, että niitä asioita, joista johtosäännössä ei ole toisin määrätty, saattaa kolme valtuusmiestä käsitellä." Tästä näyttää minusta käyvän selville, että valtiopäiväjärjestyksen mukaan tuskin voidaankaan mitään tässä ehdotetunlaatuisia asioita pankkivaltuusmiehille lainkaan antaa tehtäväksi. Joka tapauksessa on kysymys tässä suhteessa epäselvä. Minä en olisi puolestani valmis tässä suhteessa heti päättämään, mutta katson kuitenkin velvollisuudekseni ilmoittaa herra puhemiehelle tämän.

Ed. Danielson-Kalmari: Minä pyydän kysyä viimeiseltä puhujalta, ovatko valtiosäädyt, onko tämä eduskunta tehnyt laittomuuden silloin, kun se on jättänyt pankkivaltuusmiehille esim. Längmanin rahaston hoidettavaksi? Se ei ole mikään pankin rahasto, vaan se on lahjoitusrahasto Suomen kansalle, jonka Suomen kansan edustajat ovat jättäneet pankkivaltuusmiesten hoidettavaksi. Ovatko valtiosäädyt tehneet laittomuuksia silloin, kun ne ovat antaneet pankkivaltuusmiehille useita tehtäviä, sellaisia, kuin esim. ne, jotka ovat olleet yhteydessä säätytalon rakentamisen kanssa, keisari Aleksanteri II:n muistopatsaan pystyttämisen kanssa j. n. e.? Koska on viitattu siihen, että minä äsken lausuin jonkinlaisen epäilyksen, niin minä pyydän huo-

mauttaa, että tämä tapahtunut keskustelu on täydellisesti poistanut minusta kaiken epäilyksen. On nähdäkseni täysin selvää, että tässä ei tarvita tällä kertaa pankkivaliokunnan lausuntoa.

Keskustelu ed. Gyllingin ehdotuksesta julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s: Edustaja Gylling on ehdottanut, että 7 §:stä vaadittaisiin pankkivaliokunnan lausuntoa ja tätä ehdotusta on kannatettu. On sentähden äänestettävä tämän pykälän asiallisen käsittelyn jatkamisen ja edustaja Gyllingin ehdotuksen välillä.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka tahtoo jatkaa asian asiallista käsittelyä, äänestää „jaa"; jos „ei" voittaa, on edustaja Gyllingin ehdotus hyväksytty.

Äänestyksessä annetaan 105 jaa- ja 83 ei-ääntä. Ed. Gyllingin ehdotus siis on hylätty ja eduskunta on päättänyt jatkaa tämän 7 §:n asiallista käsittelyä.

Kun kukaan ei enään halua puheenvuoroja, julistetaan keskustelu 7 §:stä päättyneeksi.

P u h e m i e s: Keskustelun kuluessa on lausuttu epäilyksiä siitä, voitaisiinko sellainen tehtävä, joka tämän pykälän mukaan tulisi Suomen Pankin valtuusmiehille, tässä yhteydessä heille antaa. Siihen nähden olen puolestani sitä mieltä, ettei mikään estä sellaisella eduskuntalailla, jonka säätäminen nyt on puheena, antamasta Suomen Pankin valtuusmiehille ehdotettua tehtävää.

Muuten on keskustelun kuluessa valiokunnan ehdotusta vastaan ed. Eloranta tehnyt sellaisen muutosehdotuksen että pykälän 2:nen ja 3:s momentti yhdistettäisiin näin kuuluvaksi momentiksi: „Johtokunnan puheenjohtajan ja jäsenet valitsee eduskunta kolmeksi vuodeksi kerrallaan sillä tavalla kuin Suomen Pankin valtuusmiesten vaalista on säädetty", ja että 4:s momentti olisi poistettava. Tämän ed. Elorannan ehdotuksen ja valiokunnan ehdotuksen välillä on siis äänestettävä.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy valiokunnan mietinnön tämän kohdan, äänestää „jaa"; jos „ei" voittaa, on ed. Elorannan ehdotus hyväksytty.

Äänestyksessä annetaan 101 jaa- ja 85 ei-ääntä. Ed. Elorannan ehdotus siis on hylätty ja 7 § on hyväksytty valiokunnan ehdotuksen mukaan.

8 § hyväksytään keskustelutta.

9 §.

Keskustelu:

Ed. E l o r a n t a: Vaikka minulla äsken tapahtuneen äänestyksen jälkeen onkin hyvin vähän toiveita muutoksien aikaansaamisesta tällaiseenkaan kohtaan kuin tämä, jossa valiokunnan ehdotuksen mukaan on kyseessä eduskunnan vallan luovuttaminen, tahtoisin tähän 9 §:ään kumminkin saada muutoksen, jossa eduskunnalle säilytettäisiin ainakin osa sitä valtaa ja valtuutta, mikä sille pitäisi kokonaisuudessaan kuulua ja josta kumminkin eduskunta äsken 7 §:n yhteydessä tehdyllä päätöksellään päätti luopua. Ehdotan siis 9 §:n kuulumaan: „Menosäännön rahaston johtokunnalle vahvistaa eduskunta pankkivaltuusmiesten ehdotuksesta.

Rahaston johtokunta on toiminnastaan vastuunalainen eduskunnalle."

Ed. M ä k i: Kannatan ed. Elorannan ehdotusta.

Keskustelu 9 §:stä julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s: Valiokunnan ehdotusta vastaan on ed. Eloranta ed. Mäen kannattama ehdottanut 9 §:n näin kuuluvaksi: „Menosäännön rahaston johtokunnalle vahvistaa eduskunta pankkivaltuusmiesten ehdotuksesta. Rahaston johtokunta on toiminnastaan vastuunalainen eduskunnalle." Valiokunnan ehdotuksen ja ed. Elorannan ehdotuksen välillä on äänestys toimitettava.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy valiokunnan mietinnön tämän kohdan, äänestää „jaa"; jos „ei" voittaa, on ed. Elorannan ehdotus hyväksytty.

Jaa-äänet ovat voitolla. Ed. Elorannan ehdotus siis on hylätty ja 9 § on hyväksytty valiokunnan ehdotuksen mukaan.

10 §.

Keskustelu:

Ed. Eloranta: Ehdotan tämän pykälän ensimäisen momentin näin kuuluvaksi: „Rahaston tilejä ja hallintoa tarkastaa neljä tilintarkastajaa, jotka eduskunta valitsee sillä tavalla kuin Suomen Pankin tilintarkastajista on säädetty". Toinen momentti samoin kuin valiokunnan ehdotuksessa.

Ed. Mäki: Minä kannatan ed. Elorannan tekemää ehdotusta.

Keskustelu 10 §:stä julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Valiokunnan mietintöä vastaan on ed. Eloranta ed. Mäen kannattamana ehdottanut, että 10 §:n ensimäinen momentti tulisi näin kuuluvaksi: „Rahaston tilejä ja hallintoa tarkastaa neljä tilintarkastajaa, jotka eduskunta valitsee sillä tavalla kuin Suomen Pankin tilintarkastajista on säädetty."

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy valiokunnan mietinnön tämän kohdan, äänestää „jaa"; jos „ei" voittaa on ed. Elorannan ehdotus hyväksytty.

Jaa-äänet ovat voitolla. Ed. Elorannan ehdotus siis on hylätty ja 10 § on hyväksytty valiokunnan ehdotuksen mukaan.

11 § hyväksytään.

12 §.

Keskustelu:

Ed. Eloranta: Minä ehdotan tämän pykälän alkuun ensimäiselle riville sanan „hallitukselle" jälkeen lisättäväksi sanat „ja eduskunnalle", joten alku tulisi kuulumaan: „Johtokunta antaa vaadittaessa hallitukselle ja eduskunnalle lausuntoja" j. n. e. Pidän tämän tärkeänä tällaisena aikana, jolloin on niin kovin vaikeata saada mitään tietoja hallitukselta ja muilta hallituksen asettamilta johtokunnilta ja komiteoilta. Eduskunnan velvollisuus olisi minun nähdäkseni hyväksyä tällainen muutos, jotta rahaston johtokunnalla olisi ilman muuta velvollisuus antaa eduskunnalle lausuntoja vaadittaessa.

Ed. Huttunen: Minä kannatan ed. Elorannan tekemää ehdotusta.

Keskustelu 12 §:stä julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Valiokunnan mietintöä vastaan on ed. Eloranta ed. Huttusen kannattamana ehdottanut, että 12 §:n ensimäisen momentin ensi riville lisättäisiin sanan „hallitukselle" jälkeen sanat „ja eduskunnalle". Valiokunnan ehdotuksen ja ed. Elorannan ehdotuksen välillä on äänestettävä.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy valiokunnan mietinnön tämän kohdan, äänestää „jaa"; jos „ei" voittaa on ed. Elorannan ehdotus hyväksytty.

Äänestyksessä ovat jaa-äänet voitolla. Ed. Elorannan ehdotus on siis hylätty ja 12 § on hyväksytty valiokunnan ehdotuksen mukaan.

Asetuksen nimike hyväksytään keskustelutta.

Puhemies: Kun erikoiskäsittely nyt on päättynyt, on, niinkuin ennen on huomautettu, tilaisuus tehdä ehdotuksia asetusehdotuksista kokonaisuudessaan.

Kukaan ei halua puheenvuoroa ja keskustelu asetusehdotuksista julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Mitään ehdotusta asetusehdotuksista kokonaisuudessaan ei ole tehty ja ne ovat siis nyt toisessa käsittelyssä hyväksytyt. Tämän asian käsittely julistetaan siis täten päättyneeksi.

3) Ehdotus asetukseksi pientiloista ja Suomen maalaisväestön asutusrahastosta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 2 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä maatalousvaliokunnan mietinnössä n:o 2 valmistelevasti käsitelty ehdotus asetukseksi pientiloista ja asetukseksi Suomen maalaisväestön asutusrahastosta, joka 1911 vuoden valtiopäivillä jätettiin lepäämään ensimäisiin uusien vaalien jälestä kokoontuviin valtiopäiviin.

Puhemies: Suuri valiokunta on kannattanut maatalousvaliokunnan ehdotusta, että nämä asetusehdotukset saisivat raueta.

Suuren valiokunnan ehdotus hyväksytään.

Puhemies: Toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

4) Valtiolainan ottamista „Suomen maalaisväestön asutusrahaston" vahvistamiseksi

koskeva edustajain Ahmavaaran y. m. anomusehdotuksen n:o 70 johdosta valmistettu maatalousvaliokunnan mietintö n:o 3, joka kuluvan maaliskuun 6 päivänä pantiin pöydälle, esitellään asian ensimäistä käsittelyä varten.

Puhemies: Valiokunnan ehdotus on sivulla 3.

Keskustelu:

Ed. Listo: Tähän mietintöön on liitetty vastalause, jossa ehdotetaan, että eduskunta päättäisi ennen asian lopullista ratkaisua lähettää anomusehdotuksen valtiovarainvaliokuntaan lausunnon antamista varten. Minäkin olen sitä mieltä, että tässä asiassa tarvitaan valtiovarainvaliokunnan lausuntoa.

Kysymys on vain siitä, missä asian käsittelyn kohdassa tuo lausunto olisi hankittava.

Valtiopäiväjärjestyksen 57 § sisältää, että asian toisen käsittelyn kestäessä voi eduskunta ja niinikään suuri valiokunta, kun sen tarpeelliseksi katsoo, vaatia uuden lausunnon siltä valiokunnalta, joka ensiksi on asian valmistanut. Minusta tuntuu selvältä, että siltä valiokunnalta, joka ensiksi asian on valmistanut, se on tässä kysymyksessä maatalousvaliokunnalta, ei voida vaatia uutta lausuntoa ennenkuin asian toisen käsittelyn kestäessä. Mutta toisenlaiseksi asettuu kysymys, jos tahdotaan hankkia muuta selvitystä asiassa, eli toisin sanoen: vaatia lausuntoa joltakin toiselta eduskunnan valiokunnalta. Onko silloin V. J:n mukaan luvallista jo asian ensimäisen käsittelyn aikana tätä lausuntoa vaatia, vai onko siinäkin meneteltävä niin, että lausunto vaaditaan vasta toisen käsittelyn kuluessa? Sen puolesta, että tämä lausunto olisi vaadittava toisen käsittelyn kuluessa, puhuu ehkä se 57 §:n säännös, että ensimäisessä käsittelyssä ei eduskunta tee päätöstä „itse asiasta". Mutta onko lähettämispäätös johonkin valiokuntaan päätös itse asiasta? Minun tulee asettua siihen kysymykseen kieltävälle kannalle. En kuitenkaan halua ehdottaa, että asian tässä tilassa vaadittaisiin valtiovarainvaliokunnan lausuntoa, koska olen vakuutettu siitä, että suuri valiokunta, ennenkuin se ottaa asian käsiteltäväkseen, tulee siitä pyytämään valtiovarainvaliokunnan lausuntoa.

Mitä itse maatalousvaliokunnan ehdotukseen tulee, niin pyydän huomauttaa, että valiokunta on ponsilauseessaan asettanut korkeimman rajan sen kuoletuslainan korolle, jota eduskunnan tämän ehdotuksen mukaan tulisi taata. Minusta näyttää, että tällainen rajoitus on sekä tarpeeton että epäkäytännöllinen, sillä konjunktuurista eri aikoina täytyy riippua, minkä korkoisilla velkasitoumuksilla on edullisinta ottaa laina. Mehän kokemuksesta tiedämme, että jos obligatsionilaina otetaan alhaista korkoa vastaan — onhan Suomen valtio ottanut 3, 3 ½, 4 ja 4 ½ % korkoa kantavia sellaisia lainoja — niin on myönnettävä pääoma-alennusta, joka tulee obligatsionien ostajain hyväksi siitä, että ne obligatsionien sijoittamastaan pääomasta eivät tule saamaan mielestään riittävää vuotuista korkoa. Tällaisen menettelyn puolesta on aikaisemmin puhunut se seikka, että laina kuoletettiin arpomalla, jolloin arpaan joutuneet obligatsionit lunastettiin täydestä nimellisarvostaan, ja se, joka oli edullisella kurssilla hankkinut itselleen obligatsionin, voi sen kautta saavuttaa huomattavan pääomavoiton. Mutta sillä tavalla ei enää obligatsionilainoissa menetellä. Nykyään lainanottaja vain sitoutuu vuosittain itselleen lunastamaan eli toisin sanoen ostamaan siitä hinnasta, millä hän kulloinkin voi saada, niin suuren määrän obligatsioneja, että niiden nimellisarvo yhteensä vastaa obligatsionilainaa ottaessa sovittua vuotuista kuoletusta.

Näin ollen ei enää houkuttele obligatsionien ostoon se pääomavoitto, minkä ostaja, jos hänen obligatsioninsa lunastusta varten joutuu arpaan, voi saada. Luulen sentähden, että viimeksimainitun menettelyn mukaan ei ole enää edullisinta ottaa obligatsionilainoja mahdollisimman alhaista korkoa vastaan. Sitäpaitsi olen luullut näkeväni sen ilmiön rahamarkkinoilla, että alhaisella korolla käyvät obligatsionit ovat suurempien kurssivaihtelujen alaisia kuin korkeammalla korolla käyvät. Se johtuu siitä, että korkeammalla korolla käyvät ovat enemmän haluttuja, jonka tähden ne rahamarkkinoilla vakavammin pysyvät oikeassa hinnassaan.

Mitä sitten tulee obligatsionien sijoittamiseen kotimaisiin rahamarkkinoihin, niin tiedämmehän, että se tähän asti on ollut jotenkin vaikeata ja että varsinkin kun maassa vallitsee rahanpuute, on miltei mahdotonta saada obligatsioneja kotimaahan sijoitetuksi. Täällähän on nykyään toimessa arvopaperipörssejä sekä Helsingissä että Turussa. Mutta harvoin näemme, että niissä noteerataan mitään obligatsionikauppoja. Siellä ei osteta enemmän Suomen kuin ulkomaankaan rahassa käyviä obligatsioneja. Me tuskin voimme

puhua mistään obligatsioni-pörssiliikkeestä maassamme. Ulkomailla sitä vastoin juuri obligatsionit ovat yhtenä kaikkein tärkeimpänä ja huomattavimpana pörssiliikkeen haarana. Minä luulen, että syy tähän on se, että meillä ulosannettavien obligatsionien käypä korko asetetaan melkoista alemmaksi, kuin rahan korko yleensä meillä on, ja sentähden näitä obligatsioneja ei suuri yleisö halua, se osa yleisöä, joka ei niin tarkoin tule harkinneeksi ja laskeneeksi, että hän obligatsioneja ostaessaan voi saada tasauksen obligatsionikoron vähemmyydestä pääoman alennuksena. Tästä syystä luullakseni yksityisillä henkilöillä meidän maassamme onkin ulkomaisen vähän obligatsioneja, niin mukavia arvopapereita kuin ne itsessään ovatkin. Jos pidämme suotavana, että obligatsioneja meillä enemmän leviää yksityisten pääomanomistajien käsiin, niin meidän täytyy ainakin asettaa Suomen rahassa käyvät obligatsionit korkeammalle korolle. Jos käypä korkokanta meillä on 6 %, niin on 4 ½ % obligatsionikorko liian alhainen.

Näitä näkökohtia silmälläpitäen ja kun pitäisin suotavana, että nyt kysymyksessä oleva laina voitaisiin ainakin osaksi sijoittaa kotimaahan, tuntuu minusta siltä, että maatalousvaliokunnan ehdottama obligatsionikoron korkein raja voitaisiin poistaa.

Pyydän saada nämä ajatukseni lausutuksi evästyksenä erityisesti valtiovarainvaliokunnalle, johonka toivon, että tämä asia lausuntoa varten joutuu.

Ed. Tokoi: Vaikkakin vastalauseen yhtenä allekirjoittajana olen myöskin sitä mieltä, että asiassa olisi kuultava valtiovarainvaliokunnan mieltä, niin en tahdo myöskään tässä yhteydessä sitä ehdotusta tehdä, koska minun mielestäni valtiopäiväjärjestyksen 57 §:ää hyvin vaikeasti voidaan tulkita siten, että eduskunta ensimäisen lukemisen yhteydessä voisi lähettää asian mihinkään muualle kuin suureen valiokuntaan, joten minäkin olen samaa mieltä kuin edellinen puhuja, että suuri valiokunta kysyisi asian rahallisesta puolesta valtiovarainvaliokunnan mieltä. Mutta samalla pyydän myöskin suuren valiokunnan huomioon kiinnittää erästä toista seikkaa, josta mielestäni suuren valiokunnan olisi myöskin otettava selvyys, ennenkuin eduskunta asiasta lopullisen päätöksensä tekee.

Kuten olen nyttemmin kuullut, lienee eduskunnassa ainakin osittain vallalla sellainen käsitys, että tästä valtion takauksen myöntämisestä eduskunta voisi tehdä päätöksensä tavallisella äänten enemmistöllä, tarvitsematta määrä-enemmistöä tai sellaista enemmistöä, kuin valtion lainasta valtiopäiväjärjestyksen 61 §:n mukaan on tarpeen. Valtion takauksiin nähden on vanha käytäntö ainakin osittain, sekä oppineissa piireissä vallitseva käsitys, sellainen, että valtion takaus ei ole luonteeltaan samanlainen kuin valtiolainan ottaminen, mutta minä pyydän kiinnittää huomion siihen seikkaan, että vastaavaa tapausta tuskin on menneisyydestä löydettävissä, koska tässä on kysymyksessä valtiotakauksen myöntäminen rahastolle, jolla ei ole yhtään penniä muita varoja kuin ne, mitä eduskunta sille myöntää, kun sitävastoin valtiotakausta, mitä ennen on myönnetty, on tietääkseni myönnetty vakavaraisille laitoksille, joiden rahastojen ja laitosten omat varat ovat ensi kädessä vastuussa kaikista niiden veloista, ja eduskunta vasta äärimmäisessä tapauksessa tai siinä tapauksessa, etteivät omat varat riittäisi, takaa sitte siitä johtuvan vahingon. Mutta kun tässä sitäpaitsi, tämän nyt vasta hyväksytyn asetuksen mukaan, on tiedossa, että tälle rahastolle koituu menoja, toisin sanoen, että sen liike ei ole tuloja, vaan tappiota tuottavaa, jonka tappion eduskunta muutenkin saa arvattavasti kärsiä, niin tuntuisi minusta hyvin omituiselta, jos tässä tapauksessa valtiontakuu katsottaisiin aivan tuollaiseksi yksinkertaiseksi valtiontakuuksi. Kun tässä on kysymyksessä valtiontakuun myöntäminen laitokselle, jolla ei ole penniäkään muita varoja kuin mitä eduskunta on sille myöntänyt tai myöntää, niin minusta tuntuisi siltä, kuin tällä tavalla johduttaisiin valtiopäiväjärjestyksen selvien määräysten kiertämiseen, koska silloin, jos eduskunta ei tahtoisi ottaa valtiolainaa, yksinkertaisesti voitaisiin perustaa vaikka edustajien kesken joku pieni yhtiö, jolla ei olisi yhtään penniä rahaa ja eduskunta päättäisi myöntää sille valtiontakuun. Kuka se on joka siitä vastaa? Se on tietysti valtiolaitos ja eduskunta, ja asia olisi asiallisesti ihan sama kuin jos eduskunta sen valtiolainan ottaisi. Kun tässä mielestäni on kysymyksessä sellainen tapaus ja kun asia mielestäni on hyvin tärkeää periaatteellista laatua, niin toivoisin, että valtiovarainvaliokunta tämän asian laillisesta puolesta päättäisi kysyä perustuslakivaliokunnan mieltä, jotta suuremmalla omantunnon rauhalla voitaisiin asiasta sitte täällä päättää.

Keskustelu ja asian ensimäinen käsittely julistetaan päättyneeksi. V. J:n 57 ja 61 §:n mukaan lähetetään kysymys nyt päätöstä itse asiasta tekemättä eduskunnan suureen valiokuntaan.

5) Paloviinan ja muiden poltettujen tahi tislattujen väkiviinajuomien myymisestä, kuljetuksesta ja varastossa pitämisestä 9 päivänä kesäkuuta 1892 annetun asetuksen 10 ja 28 §:n muuttamista

koskeva talousvaliokunnan mietintö n:o 2, joka on syntynyt ed. Serlachiuksen eduskuntaesitystä n:o 5 ja ed. Sopasen y. m. eduskuntaesitystä n:o 15 valmistelevasti käsiteltäessä ja kuluvan maaliskuun 10 päivänä pidetyssä täysi-istunnossa pantiin pöydälle, esitellään mainitun lainsäätämiskysymyksen ensimäistä käsittelyä varten.

Keskustelu:

Ed. Sopanen: Ennenkuin tämä asia lähetetään suureen valiokuntaan, pyydän saada lausua muutaman sanan. Valiokunta on, kuten sen mietinnöstä näkyy, ehdottanut ed. Serlachiuksen ja minun tekemät eduskuntaesitykset hylättäviksi sillä perusteella, että valiokunta on mietinnössään n:o 1 ehdottanut, että käännyttäisiin hallitsijan puoleen pyynnöllä, että eduskunnan aikaisemmin vuonna 1909 hyväksymä niin sanottu kieltolaki vahvistettaisiin. Kuitenkin on eduskunta aikaisemmin asettunut toiselle kannalle asiassa ja kuten tähän mietintöön liitetyistä vastalauseista ja erittäinkin ensimäisestä vastalauseesta on havaittavissa, on eduskunta päättänyt 1912 vuoden valtiopäivillä erityisiä muutoksia nyt voimassa olevaan väkijuomalainsäädäntöön, nimittäin hyväksynyt silloin asetuksen eräistä viinin ja muiden miedompien väkijuomien kaupan rajoituksista sekä asetuksen mallasjuomain myyntiä ja anniskelua koskevan asetuksen vuodelta 1883 muuttamisesta. Ja kun nyt ei ole sen suurempia toiveita kieltolain voimaan saattamisesta tai ainakaan suurempia todennäköisiä syitä saada se vahvistetuksi kuin 1912 vuoden valtiopäivillä, niin minun mielestäni eduskunnalla ei ole entistä enemmän syytä asettua sille kannalle, ettei epäkohtien poistamiseksi tehdä mitään, ellei kieltolakia saada voimaan. Jos tälle kannalle asetuttaisiin, ja sillä kannalla ainaisesti pysyttäisiin, muodostuisi tästä kieltolaista suojusmuuri kaikkia kehitysmahdollisuuksia vastaan väkijuomalainsäädännön alalla, ja se ei kuitenkaan liene eduskunnan tarkoitus ja eduskunnan toivo. Sitäpaitsi voisi hallitus tämmöisen menettelyn kautta eduskunnan puolelta saada myös tehokkaan aseen tehdäkseen kaikki parannusehdotukset tällä alalla mitättömiksi. Senvuoksi minä aivan lyhyesti pyytäisin saada ehdottaa, että tämä valiokunnan mietintö tässä osassa ei saavuttaisi eduskunnan hyväksymistä, vaan että eduskunta päinvastoin, kun se tulee asian lopullisesti ratkaisemaan, yhtyisi niihin vastalauseisiin, jotka on tähän mietintöön liitetty, ja joissa on ehdotettu, että nämä eduskuntaesitykset palautettaisiin talousvaliokuntaan asiallisesti käsiteltäviksi.

Ed. Lohi: Minä myöskin pyytäisin jo suurelle valiokunnalle lausua sen toivomuksen, että se lähettäisi tämän asian talousvaliokuntaan asiallisesti käsiteltäväksi ja hyväksyttäväksi nämä eduskuntaesitykset.

Keskustelu ja asian ensimäinen käsittely julistetaan päättyneeksi. Asia menee valtiopäiväjärjestyksen 57 §:n mukaan suureen valiokuntaan.

6) Eduskunnan 15 päivänä marraskuuta 1909 alkoholipitoisten aineiden valmistuksesta, maahan tuonnista, myynnistä, kuljetuksesta ja varastossa pidosta sekä denaturoitujen alkoholipitoisten aineiden valmistuksesta, maahan tuonnista ja myynnistä hyväksymän asetuksen voimaansaattamista

koskevan edustajain K. Saaren y. m. tekemän anomusehdotuksen n:o 32 johdosta laadittu talousvaliokunnan mietintö n:o 1, joka kuluvan maaliskuun 10 päivänä pantiin pöydälle, esitellään ainoaan käsittelyyn.

Puhemies: Valiokunnan ehdotus on sivulla 5.

Keskustelu:

Ed. Hänninen-Valpas: Minä pyydän tätä asiaa pöydälle ensi tiistain istuntoon.

Ed. K. Saari: On kulunut seitsemättä vuotta siitä kuin tässä eduskunnassa hyväksyttiin ensimäinen kieltolaki 31 päivänä lokakuuta 1907. Silloinen eduskunta hyväksyi sen melkoisella äänten enemmistöllä. Tämä asetusehdotus ei kuitenkaan voimaan tullut, vaikka Suomen kansa sitä hartaasti toivoi. Silloinen suomettarelainen senaatti nimittäin esitti tämän ensimäisen kieltolakiehdotuksen hylkäämistä, mikä sitten toteutuikin 4 päivänä joulukuuta 1909. Kun tätä lakiesitystä, jonka piti astuman voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1909, ei edes sitä ennen esitetty hallitsijan tutkittavaksi, niin ryhtyi eduskunta eduskuntaesitystietä laatimaan uutta kieltolakiehdotusta, jonka eduskunta sitte 15 päivänä marraskuuta hyväksyi 158 äänellä 34 ääntä vastaan.

Nämä molemmat merkkipäivät muodostuivat silloin Suomen kansalle juhlapäiviksi. Erittäinkin ensi kerralla herätti eduskunnan kieltolakipäätös suurta tyytyväisyyttä ja uutta toivoa Suomen kansan, erittäinkin köyhälistön keskuudessa. Työn raatajain sieluun välähti valonsäde päästä viimeinkin vapaaksi väkijuomain tuottamasta orjuudesta. Uskottiin juoppouden ja järjettömän rähinän ijäksipäiviksi häviävän Suomen kodeista ja odotettiin tilalle rauhaa ja kadonnutta onnea. Silloin vielä toivottiin hallitukselta edes jotain parannuksia kansan hyväksi. Kansan toiveet ovat kuitenkin pettyneet. Vaikka toisenkin kieltolain hyväksymisestä on kulunut jo viidettä vuotta, ei hallitus ole lakiehdotusta vieläkään vahvistettavaksi esittänyt, huolimatta siitä että hallitsija joulukuun 4 päivänä 1909 on nimenomaan käskenyt kotimaisen hallituksensa antaa siitä lausuntonsa. Kieltolakiehdotuksiin ovat niin hyvin suomettarelainen kuin kokoomussenaatti sekä ryssäläinen senaatti suhtautuneet yhtä kylmäkiskoisesti kaikki. Suomettarelainen senaatti ei tullut edes eduskunnan kieltolain johdosta tekemään välikysymykseen vastaamaankaan. Tähänastinen kokemus on osottanut että hallitukset, olivat ne kotimaisia tai ryssäläisiä, poikkeamatta vastustavat yleensä kaikkien niiden lakiesitysten voimaanpääsyä, jotka edes jonkun verran tuottaisivat pohjakerroksille etuja. Hallitus suosii kansan onnen ja menestyksen kustannuksella viinaporvareita ja yleensä anastajaluokkia. Kortta ristiin asettamatta ja silmiänsä räpäyttämättä saattaa se nähdä tuhansia työttömyyden ja siitä johtuvan nälän kynsissä taistelevia työläisiä ympärillään ryhtymättä omasta alotteestaan minkäänlaisiin toimenpiteisiin hädän helpottamiseksi, vaikka eduskunta viime aikoina on jokaisella istuntokaudella sitä tarkoitusta varten osoittanut nimenomaan varojakin. Mutta mitä hallitus tekee? Samoihin aikoihin se kohottelee korkeitten virkaherrojen palkkoja tuhlaten niihin Suomen kansan varoja noin parinsadan tuhannen markan vaiheilla, kuten hiljattainkin on tapahtunut, jollen aivan väärin muista. Tällainen hallituksen menettely on herättänyt katkeraa vihaa Suomen kansassa ja erittäinkin sen työväenluokassa, joka selvästi näkee tässäkin todistuksen nykyisen valtiollisen suunnan turmiollisuudesta tässä maassa. Hallituksen toimenpiteet ovat kieltolakiasiassakin olleet päinvastaiset, kuin kansan enemmistö pitää oikeana. Senaatti on pääasiassa toiminut niiden yhteiskuntakerrosten hyväksi, jotka hyötyvät väkijuomaliikkeestä. Niinpä se kumosi edellisen senaatin tammikuun 23 päivänä 1909 tekemän päätöksen, jolla kiellettiin juovutusjuomien kuletus valtion rautateillä. Hallitus näyttää erinomaisen hyvin ymmmärtävän, että väkijuomat heikentävät kansan vastustuskykyä, toimintahalua ja tahdon voimaa, antaen niin tehokasta apua hallituksen sortotoimenpiteille. Tämän seikan ovat kaiketi ed. Sinkko ja Kaskinenkin hyvin käsittäneet, jotka ovat tämän mietinnön ehdottaneet hylättäväksi. He ymmärtävät että väkijuoman turmelemaa kansaa on paljon helpompi sortaa kuin raitista ja tervejärkistä väkeä. Yhtenä syynä kieltolain jarruttaamiseen lienee myöskin yläluokan väkijuomahimo. Kun kieltolakiehdotus koskee samalla tavalla kaikkia kansalaisia, niin tekisi se kaiketi yläluokkalaisten elämän hieman yksitoikkoisemmaksi, kun eivät voisi enää joutilasta aikaansa tappaa väkijuomain ääressä istumisella, jos kieltolaki saataisiin voimaan tässä maassa. Tähän joku ehkä huomauttaisi, että sama syy on olemassa työläisluokankin keskuudessa. Asia kuitenkin siellä on vallan toinen. Siellä on suurimpana tekijänä juoppouden leviämiseen kurjat taloudelliset olot, mikä johtuu nykyisestä kapitalistisesta kehityksestä. Sillä on todettu, että missä työväen olot ovat kurjat, siellä on juoppous myöskin suurin. Siitäpä syystä työväki vaatiikin kieltolakia, kun se selvästi käsittää sen tosiasian, ettei juoppouspahe poistu muuten kuin väkijuomien tykkänään kieltämisellä. Tämä käsitys ei suinkaan ole mikään suurlakon huumaus, kuten porvaripuolueissa on joskus tahdottu asian vastustamiseksi uskotella, vaan se on vuosikymmenien kuluessa katkerain kokemuksien perusteella kehittynyt järkähtämätön vakaumus kansan keskuudessa. Kansa pitää ainoana oikeana tämän epäkohdan ratkaisukeinona kieltolain voimaansaattamisen. Kuitenkin työväki on ikäväkseen huomannut, miten porvaripuolueisiin kuuluvat kansalaiset viime aikoina ovat vetäytyneet syrjään kieltolakiperiaatteesta, tyytyen väkijuomien väärinkäyttämistä poistamaan ainoastaan rajoittelevalla väkijuomalainsäädännöllä. Tällainen peräytyminen on kuitenkin sangen vahingollinen kieltolakiasialle ja antaa hallitukselle aihetta yhä edelleenkin jarruttaa asiaa. Tämä seikka saattaa väkisinkin epäilyksen alaiseksi koko porvarillisten raittius- ja kieltolakiharrastukset, vaikkakin he vakuuttavat sitä harrastavansa. Tätä käsitystä vahvistavat raittiusväen viimeksi Joensuussa pitämän kokouksen päätöksetkin. Siellähän porvarillisen enemmistön voimalla päätettiin tästä alkaen ruveta harrastamaan kunnallista kieltoa ja väkijuomakaupan monopolisoimista yhtiöitten huostaan. Tällainen suunnan muutos, mikä kyllä on ilmennyt useita kertoja täällä eduskunnassakin, on aimo taka-askel

kieltolakiasiassa. Sellainen joukko on vaarallista väkeä taistelurintamassa, sillä se voi milloin tahansa juosta vihollisen puolelle.

Mitä tulee kunnalliseen kieltolakiin, niin sitä tietä ei nykyisten kunnallisasetusten voimassa ollessa saada mitään parannusta aikaan. Yläluokka valitsee mieleisensä henkilöt kaupungin hallitukseen, jonka on pakko valvoa viinaporvarienkin etuja. Mitä useampia pikkuparannuksia tästä asiasta saadaan kerätyksi hallituksen komeroihin, sitä enemmän kokoontuu voimaa painamaan hallituksen kieltolakijarrua johon ed. Kaskinen ja Sinkkokin nyt ovat julkisesti yhtyneet. Suomen kansan pohjakerrokset vaativat ehdottomasti väkijuomaliikkeen tykkänään lopettamista.

Vastalauseentekijät mainitsevat, ettei olisi muka eduskunan arvolle sopivaa, kääntyä nyt taas uudelleen uudella anomuksella hallituksen puoleen, kun siitä jo 1911 on samallainen anomus tehty. Tähän pyydän minä vain huomauttaa, että siitä on jo 3 vuotta kulunut, kun se tapahtui, joten tämä ei suinkaan siihen nähden ole ennenaikaista, vaan on se eduskunnan välttämätön velvollisuus. Olisi eduskunnan arvoa alentavaa ja velvollisuutensa laiminlyömistä jos se jättäisi, kuten ed. Kaskinen ja Sinkko esittävät, tämän asian huomioonottamatta. Vastalauseen allekirjoittajien logiikan mukaan pitäisi siis eduskunnan, arvonsa säilyttääkseen, unohtaa kaikki entiset hyvät, kansalle edulliset päätöksensä ja yhtyä niitä yhdessä hallituksen kanssa jarruttamaan vain siitä syystä, että saataisiin maalaiskunnille väkijuomaliikkeestä koituvia voittovaroja, nykyisen tilaston mukaan noin 387,000 markkaa vuosittain. Tämän ei kuitenkaan pitäisi merkitä mitään, pantakoon se kuinkakin hyvää tarkoittavaan rahastoon tahansa, sen 47 miljoonan markan rinnalla, minkä Suomen kansa tarkempien tilastojen mukaan nykyään vuosittain tuhlaa väkijuomiin. Minun käsitykseni mukaan ei kansan eduskunta saa koskaan vaieta tuomasta esiin asioita, jotka koskevat kansan elinkysymyksiä, kuten käsilläolevakin on, jarrutettakoon sitä kuinka kauvan tahansa. Tulee muistaa, että kansan tahto on voimakkain mahti, joka lopuksikin vie asiansa perille. Sanomattakin on selvä, että minä ehdotan ja toivon, että eduskunta hyväksyisi tämän talousvaliokunnan mietinnön.

Ed. Pärssinen: Pyydän kannattaa ed. Valppaan tekemää pyyntöä.

Puhemies: Kun pöydällepanopyyntöä on kannatettu, niin asia on pöydälle jäävä. On ainoastaan ratkaistava, miksi päiväksi asia pannaan pöydälle, ja pyydän puheenvuoron saajia kohdistamaan lausuntonsa siihen.

Ed. E. S. Yrjö-Koskinen: Minä luovun.

Keskustelu pöydällepanosta julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Asia on ehdotettu pantavaksi pöydälle ensi tiistain istuntoon. Ehkä tämä hyväksytään?

Ehdotus hyväksytään.

7) Toimenpiteitä luvattoman väkijuomain myynnin ja anniskelun ehkäisemiseksi

koskevan, edustajain E. S. Yrjö-Koskisen ja Tulenheimon tekemän anomusehdotuksen n:o 40 johdosta valmistettu talousvaliokunnan mietintö n:o 3, joka kuluvan maaliskuun 10 päivänä pidetyssä täysi-istunnossa pantiin pöydälle, esitellään ainoaan käsittelyyn.

Puheenvuoron saatuaan lausuvat

Ed. E. S. Yrjö-Koskinen: Minä ehdotan, että tämäkin asia pannaan pöydälle samaksi päiväksi kuin edellinen asia.

Ed. Rosenqvist: Jag ber att få understöda hr Yrjö-Koskinens förslag.

Puhemies: Kun on pöydällepanopyyntöä kannatettu, niin asia jää pöydälle. On siis ainoastaan mahdollisuus keskustella siitä, miksi ajaksi.

Puheenvuoroa ei pyydetä ja keskustelu asian pöydällepanosta julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Ehkä eduskunta hyväksyy ehdotuksen, että tämäkin asia pannaan pöydälle ensi tiistain täysi-istuntoon?

Asia pannaan pöydälle ensi tiistain istuntoon.

8) Määrärahan myöntämistä erinäisille urheilu- ja voimisteluliitoille

tarkoittavan, edustajain Holstin y. m. tekemän anomusehdotuksen n:o 63 johdosta, sitä valmistelevasti käsiteltäessä laadittu sivistysvaliokun-

nan mietintö n:o 3, joka kuluvan maaliskuun 10 päivänä pidetyssä täysi-istunnossa pantiin pöydälle, esitellään ainoaan käsittelyyn.

Puhemies: Sivistysvaliokunnan ehdotus on sivulla 6. Haluaako kukaan puheenvuoroa; jollei, niin eduskunta ehkä hyväksyy sivistysvaliokunnan ehdotuksen?

Ehdotus hyväksytään.

Puhemies: Tämä päätös on kuitenkin ehdollinen valtiopäiväjärjestyksen 63 §:n mukaan ja lopullinen päätös on tehtävä käsiteltäessä valtiovarainvaliokunnan mietintöä valtion varoista ja tarpeista.

Pöydällepanot:

9) Määrärahan myöntämistä Suomen Maanvuokraajain Liitolle maanvuokraajain oikeusavustusta varten

koskevan anomusehdotuksen johdosta laadittu maatalousvaliokunnan mietintö n:o 4 esitellään ja pannaan puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti pöydälle ensi tiistain täysi-istuntoon.

10) Määrärahan myöntämistä Suomen Eläinsuojelusyhdistykselle eläinrääkkäyksen ehkäisemiseksi

tarkoittavan anomusehdotuksen johdosta laadittu sivistysvaliokunnan mietintö n:o 4 esitellään ja pannaan puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti pöydälle ensi tiistain istuntoon.

Seuraava täysi-istunto on tiistaina klo 6 i. p.

Täysi-istunto päättyy klo 9,58 i. p.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Iivar Ahava.

---

22. Tiistaina 17 p. maaliskuuta

k:lo 6 i. p.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia:

Kolmas käsittely:

Siv.

1) Vuoden 1912 valtiopäivillä lepäämään jätetty ehdotus asetukseksi pientiloista ja asetukseksi Suomen maalaisväestön asutusrasastosta 376

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 1; maatalousvaliokunnan mietintö n:o 1; eduskuntaesitys n:o 2, sisältävä mainitun ehdotuksen.

2) Vuoden 1911 valtiopäivillä lepäämään jätetty ehdotus asetukseksi pientiloista ja asetukseksi Suomen maalaisväestön asutusrahastosta 400

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 2; maatalousvaliokunnan mietintö n:o 2; eduskuntaesitys n:o 1, sisältävä mainitun ehdotuksen.

Ainoa käsittely:

3) Eduskunnan 15 päivänä marraskuuta 1909 alkoholipitoisten aineiden valmistuksesta, maahantuonnista, myynnistä, kuljetuksesta ja varastossapidosta sekä denaturoitujen alkoholipitoisten aineiden valmistuksesta, maahantuonnista ja myynnistä hyväksymän asetuksen voimaan saattamista tarkoittava anomusehdotus ..... „

Asiakirjat: Talousvaliokunnan mietintö n:o 1; ed. K. Saaren y. m. anomusehdotus n:o 32.

4) Toimenpiteitä luvattoman väkijuomain myynnin ja anniskelun ehkäisemiseksi koskeva anomusehdotus ..... —

Asiakirjat: Talousvaliokunnan mietintö n:o 3; ed. E. S. Yrjö-Koskisen ja Tulenheimon anomusehdotus n:o 40.

Siv.

5) Määrärahan myöntämistä Suomen Maanvuokraajain Liitolle maanvuokraajain oikeusavustusta varten koskeva anomusehdotus ..... —

Asiakirjat: Maatalousvaliokunnan mietintö n:o 4; ed. Marttilan y. m. anomusehdotus n:o 75.

6) Määrärahan myöntämistä Suomen Eläinsuojelusyhdistykselle eläinrääkkäyksen ehkäisemiseksi tarkoittava anomusehdotus ..... —

Asiakirjat: Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 4; ed. Halosen anomusehdotus n:o 59.

Pöydällepanoa varten esitellään:

7) Työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 3 eduskuntaesityksestä, joka sisältää ehdotuksen laiksi apurahan myöntämisestä työttömyyskassoille 410

8) Työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 4 anomusehdotuksen johdosta, joka tarkoittaa valtioavun myöntämistä työttömäin avustamiseksi ensi talven aikana ..... „

9) Työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 5 eduskunnassa tehdyn anomusehdotuksen johdosta, joka koskee rahaston perustamista yleisen työkyvyttömyys- ja vanhuusvakuutuksen toteuttamiseksi ..... „

10) Maatalousvaliokunnan mietintö n:o 5 anomusehdotuksen johdosta, joka koskee ammattitaitoisen asiamiehen asettamista suomalaisten maitotaloustuotteiden myyntiä varten Venäjälle ..... „

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat Cornér, Häyrynen, Mäkelin, A. Neovius, Paavolainen, Retulainen ja Törmä.

Ilmoitusasiat:

Uusi edustaja.

Puhemies: Eduskunnalle ilmoitetaan, että asianomaisesti tarkastetun edustajavaltakirjan on esiintuonnut ed. Bäckin sijaan tullut ed. Johannes Miemois, joka siis on oikeutettu asettumaan paikalleen eduskunnassa.

Vapautuksia valtiopäivätoimista.

Puhemies: Vapautusta kaikista valtiopäivätoimista ja siis myös valtiovarainvaliokunnan ja tulliasiainvaliokunnan jäsenyydestä pyytää koko näiden valtiopäivien loppuajaksi sairauden takia lääkärintodistuksen nojalla ed. Arvid Neovius.

Pyyntöön suostutaan; ja päätetään tästä antaa tieto eduskunnan valitsijamiehille uusien jäsenten valitsemista varten ed. Arvid Neoviuksen sijaan valtiovarainvaliokuntaan ja tulliasiainvaliokuntaan.

Puheenvuoron saatuaan lusuu

Ed. Listo: Eduskunnan valitsijamiehiä kehoitetaan kokoontumaan, sitten kun ensimäinen lippuäänestys on toimitettu, valiokunnan huoneessa toimittamaan sen tehtävän, jonka eduskunta on nyt niille antanut.

Vapautusta valtiopäivätoimista myönnetään myöskin ed. Cornér'ille sairauden takia tämän päivän istunnosta sekä yksityisten asiain tähden ed. Lumivuokolle tämän illan istunnon loppuosasta, ed. Tuomelalle ensi torstaiaamusta seuraavaan maanantai-iltaan, ed. Kaskiselle ensi perjantaista viikon ajaksi, ja ed. Pennaselle ensi lauvantaiaamusta seuraavan viikon perjantaiaamuun asti.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Vuoden 1912 valtiopäivillä lepäämään jätetty ehdotus asetukseksi pientiloista ja asetukseksi Suomen maalaisväestön asutusrahastosta,

jota ehdotusta on valmistelevasti käsitelty maatalousvaliokunnan mietinnössä n:o 1 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 1, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Keskustelu:

Ed. Gylling: Ennen kuin eduskunta käy nyt kolmannessa käsittelyssä ja nähtävästi lopullisesti päättämään niistä kahdesta asiasta, jotka ovat ensimäisinä päiväjärjestyksessä ja jotka ovat eduskunnan päiväjärjestyksessä olleet jo useita vuosia, tahdon vielä kerran ottaa tässä asiassa puheenvuoron lausuakseni muutamia seikkoja silläkin uhalla, että tässä jonkun verran tulisin toistaneeksi jo ennen sanottua tässä asiassa, joka jo niin monta kertaa ja niin monelta puolelta on ollut käsittelyn alaisena.

Se kysymys, tilattoman väestön kysymys, joka jo näiden asetusten nimikkeestä päättäen on nyt ratkaistavana, se kieltämättä on kysymys, joka vaatii eduskunnalta kaikenpuolista harkitsemista ja kaikenpuolista huomiota osakseen. Käsittäähän tilaton väestö sellaisena kuin se nykyisin on meillä Suomessa, niin valtavan osan koko väestöä, valtavan osan varsinkin koko maaseutuväestöä ja ovathan sen olosuhteet kaikissa suhteissa niin epätyydyttävät ja kurjat, että tälle kysymykselle jo tästä syystä on täysi huomio annettava. Ja tätä huomiota, jota sille on annettava, sitä lisää tällä kertaa vielä sekin, että tämä kysymys on niin tavattoman kauan ollut käsittelyn alaisena. Se ei ole ollut käsittelyn alaisena yksin tässä eduskunnassa. Tiedämmehän että se jo säätyvaltiopäivien aikana oli käsittelyn alaisena jonkun verran vakavalla tavalla jo 1890-luvulta lähtien, joskin niitä samoja ehdotuksia, joita porvarilliset nyt ajavat, silloin pidettiin kommunistisina ja vallankumouksellisina.

Mutta huolimatta kaikesta tästä on kumminkin toiselta puolen aivan epäämätön seikka, että tilattoman väestön kysymys ei ole erotettavissa meidän maatalouskysymyksestämme nykyisin yleensä. Se ei ole mikään erillinen kappale, mikään erillään oleva osa niistä epäkohdista ja niistä oloista, jotka meidän maaseudullamme nykyisin vallitsevat. Tähän tilattoman väestön kysymykseen liittyy aivan erottamattomalla tavalla toinen myöskin laajoja maaseutuväestön kerroksia käsittävä kysymys, nimittäin torppariväestö kysymys, joka sekin tässä eduskunnassa jo useamman kerran on ollut käsittelyn alaisena ja jota kysymystä, torpparikysymystä, sosialidemokraattiselta taholta aina silloin, kun näitä tilattoman väestön asioita on otettu käsiteltäväksi, välttämättä on myöskin tahdottu keskustelun alaiseksi ja harkinnan alaiseksi silloin kun näistä asioista päätetään.

Nämä kaksi maatalouskysymystä, tilattoman väestön ja torpparikysymys, ne esiintyvät meillä maataloudellisina pulmakysymyksinä rinnan, yh-

täaikaisesti, mutta siitä huolimatta ne luonteeltaan ja olemukseltaan ovat kaksi toisistaan vallan erillään olevaa, kaksi toisistaan ehdotomasti eroitettavaa asiaa. Ne syyt, jotka ovat synnyttäneet tilattoman väestön, tilattoman väestön yhteiskunnallinen ja taloudellinen luonne ja asema, samoinkuin tämän luokan vastainen kehitys, sikäli kuin siitä voidaan nykyisin päättää, ne ovat vallan toiset, kuin ne syyt, jotka ovat torppariväestön maahan kasvattaneet. Ne olevat olot, joissa torppariväestö elää, ovat vallan toiset, samoin kuin vihdoin myös tulevainen kehitys, sikäli kuin torppariväestöön nähden on nähtävissä, myös näyttää vallan toiselta, kuin mitä tilattomaan väestöön nähden on asianlaita. Tästä huolimatta on kuitenkin se seikka, että nämä kaksi kysymystä nyt esiintyvät ajallisesti rinnan, yhtaikaisina, yhtä polttavina ja tärkeinä, että ne koskevat molemmatkin valtavia osia koko maaseutuväestöstä, jo se on täysi syy joka pakoittaa ne rinnan ottamaan esille. Siihen pakoittaa sitäpaitsi toinenkin seikka, nimittäin se, että mitä tehdään toisessa asiassa, epäämättömällä tavalla vaikuttaa toiseen, ja että siis ratkaisu näissä asioissa, tapahtui se suuntaan tai toiseen, erinomaisen suuressa määrässä vaikuttaa myös toiseen näistä asioista.

Kieltämätön tosiasia nyt on, että tässä maatalousvaliokunnan mietinnössä n:o 1, joka on esillä ja nyt kolmannessa lukemisessa päätettävänä, ei maatalouskysymystä ole käsitelty tällä tavoin yhtenäisesti. Siinä on otettu erilleen yksi puoli, tilattoman väestön kysymys, ja otettu ainakin mikäli tämän asetuksen nimikkeestä voi päättää, pidetty pääasiassa silmällä tätä puolta. Ja myöskin on pantava merkille, että tässä mietinnössä, yhtä vähän kuin aikaisemmissakaan maatalousvaliokunnan mietinnöissä, jotka ovat tilattoman väestön kysymystä käsitelleet, ei ole pyritty antamaan mitään esitystä siitä taloudellisesta kehityksestä, joka tilattoman väestön on luonut, tämän tilattoman väestön olemuksesta, ja siitä kehityksestä, joka tällä väestöllä nähtävästi kaiken todennäköisyyden mukaan on edessänsä. Ja kuitenkin on kai kysymyksen taloudellinen pohja se, joka lainsäädäntötoimenpiteessä on perusteeksi ja pohjaksi pantava.

Kuitenkin on, mitä aluksi tilattomaan väestöön tulee, taloudellisen kehityksen suunta siihen nähden verrattain selvä ja monessa suhteessa sekä meillä että varsinkin, jos pidämme ulkomaitten oloja silmällä, varsin selvään ja varsin opettavalla tavalla nähtävissä. Tilaton väestö, kuten tiedetään, on kapitalistisen kehityksen luoma. Tilatonta väestöä sellaisena, kuin se meillä nykyisin on, ei ennen kapitalistista kehitystä maassamme ollut. 1700-luvulla sitä ei ollut lainkaan ja 1800-luvun puolivälillä sitä ei myöskään nykyisessä muodossaan ollut olemassa. Vasta 1800-luvun loppuaikana on tapahtunut se maalaisväestön joukkoirtautuminen maasta, joka on luonut nykyisen tilattoman väestön, nykyisen aivan maasta irrallaan olevan, kokonaan tilapäisestä työansiosta elävän tilattoman väestön suuret ryhmät. Se on tuo kapitalistisen alkuajan mukanaan tuoma maalaisväestön ekspropriatsiooni, jota sanaa tässä suhteessa on usein käytetty, joka on tilattoman väestön meille luonut. Eikä se ole sellaista luonut yksistään meillä, vaan jos pidämme oloja silmällä muissa maissa, huomaamme jokikisessä maassa kapitalistisen kehityksen alkuaikoina aivan vastaavan ilmiön. Sen tapasi jo aikanaan Englannissa, se on sittemmin ollut nähtävänä kaikissa Europan maissa ja niissä, joissa kehitys on takapajulla, asema nykyisin on sellainen kuin se on meillä, sellainen, että tilaton väestö siellä vasta nyt on kasvamassa ja on nykyisin varsin lukuisa.

Ei ole tarpeellista tässä eikä tietysti mahdollistakaan käydä yksityiskohtaisesti esittämään niitä muotoja ja niitä tapoja, joilla meillä viimeisten vuosikymmenien taloudellinen kehitys loi tämän tilattoman väestön. Se tässä rajoitetussa puhevuorossa jo itsessään on mahdotonta. Se kehityshistoria se tietysti meillä niinkuin kaikissa muissa maissa — käyttääkseni Marxin sanoja — on verellä kirjoitettu.

Tämä tilattoman väestön kehitys on, voi sanoa, tavallaan nykyaikaisen taloudellisen kehityksen luonnonlaki. Se esiintyy kaikkialla, missä nykyaikainen taloudellinen kehitys pääsee valtaan. Se on alkukapitalistiseen kehitykseen kuuluva välttämätön kehitysaste. Mutta kehitys meillä, samaten kuin kehitys ulkomailla, osoittaa myös aivan selvään, että tällainen liikaväestön, tilattoman väestön syntyminen maaseudulla on vain alkuaste, josta pian kapitalistinen kehitys siirtyy nopeinkin askelin — toisissa maissa nopeammin, toisissa maissa hitaammin — eteenpäin. Tilattoman väestön kehitys tältä asteelta eteenpäin se kulkee muuttoliikkeitten teitä, se kulkee muuttoliikkeitten kautta kaupunkeihin, se kulkee teollisuuspaikkoihin ja se kulkee yleensä niihin uusiin taloudellisen tuotantoelämän keskuksiin, joita uudempi kapitalistinen kehitys tuo mukanaan. Maaseudulla alituisen työttömyyden alaisena, alituisen puutteen vallitessa eläen tämä väestö vähitellen siirtyy tuon saman luonnonlain voimalla edelleen niihin paikkoihin, jossa taloudellinen kehitys nyt avaa uusia tuotantomahdollisuuksia, joissa tilattoman väestön käsiä tarvitaan pääoman voittosaa-

liin kasaamisessa, se tahtoo sanoa: kapitalistisen talouselämän polttopisteisiin.

Tämä muuttoliike ja teollisuus- sekä kaupunkilaisköyhälistön synty muuttoliikkeen tuloksena se on se toinen aste tilattoman väestön kehityksessä. Tilaton väestö itse maaseudulla tämän kehityksen alaisena vähitellen vähenee, ja lopulta, voi sanoa, se sieltä täydellisesti häviää. Tämä kehitys meillä ei ole vielä pitkälle päässyt. Jo vuosikymmeniä ovat kaupungit kyllä meillä vetäneet väkeä puoleensa, jo vuosikymmeniä on siirtolaisuus siirtänyt tätä liikaväkeä maaseudulta maan rajojen ulkopuolelle ja teollisuuskeskukset myöskin maaseudulla ovat maalaisväestön liikaväestöä imeneet puoleensa, mutta siitä huolimatta eivät tulokset tästä kehityksestä meillä vielä ole kovinkaan suuressa määrin nähtävissä. Meillä liikaväestö vielä nykyisin maaseudulla on aivan ilmeinen. Mutta toisissa maissa, joissa tämä kehitys on jatkunut kauemmin, siellä sen seuraukset myöskin ovat selvemmät, siellä maaseudulta tilaton väestö on alkanut vähetä, ei yksistään alkanut vähetä, vaan se on alkanut hävitä. Sellaista kehitystä osoittavat monet osat Saksaa, vielä paremmin monet osat Englantia ja useissa muissakin länsi-europalaisissa maissa se esiintyy aivan selvästi. Siellä maaseutu on tilattomasta väestä aivan kuin puhtaaksi nuoltu. Tämä seikka se on toinen tilattoman väestön kehityksen laki kapitalistisessa yhteiskunnassa. Se osoittaa, että tuo tilaton väestö on luonteeltaan kuuluva alkukapitalistiseen kehitysjaksoon, ja että se jo kapitalistisen kehityksen omasta voimasta vähitellen häviää, vähitellen pienenee aivan olemattomiin. Se on tietysti kieltämätöntä, että tämä kehitys tapahtuu, ei helposti, vaan varsin vaikeasti. On selvää, että tilattomalle väestölle se kaikissa asteissaan merkitsee tavattomia kärsimyksiä, tavatonta puutetta. Tiedetään, että ei tilattomain elämä nykyisin ole ruusujen päällä tanssimista; yhtä vähän se on sitä silloin, kun tilaton siirtyy kaupunkeihin, yhtä vähän se on sitä silloin, kun hän kaupungeissa ja teollisuuspaikoissa ensi askeleitaan ottaa teollisuusköyhälistön riveissä. Mutta sittenkin lopputulokseltaan tämä kehitys tälle väestölle merkitsee elämäntason kohoamista. Siirryttyään ammattityöväen joukkoon se epäilemättä on astunut melkoisen askeleen ylöspäin yhteiskunnallisessa ja taloudellisessa suhteessa. Se on kyllä yhä edelleen pääoman riistettävänä ja pääoma ottaa yhä edelleen suurimman osan sen työntuloksista itselleen. Mutta verrattuna alituisessa työttömyydessä elävään ja kaikkia puutteita kärsivään tilattomaan väestöön, se joka tapauksessa on ottanut melkoisen kehitysaskeleen eteenpäin. Ja tämä kehitys merkitsee myös tavattoman suurta kehitysaskelta työväen luokkataistelun kannalta. Entinen tilaton väestö, joka maaseudulla, ollen hajallaan, tässä suhteessa kykeni vähään, se uusissa oloissa astuu tähän tehtävään, työväen oikeuksien suojaamiseen, vallan toisessa muodossa. Tähän vie kapitalistinen kehitys omalla voimallaan.

Olen tässä viitannut lyhyesti näihin seikkoihin, jotka koskevat mielestäni tärkeintä puolta nyt esillä olevassa tilattoman väestön kysymyksessä, jota puolta mietinnössä ei nähdäkseni ole lainkaan kosketeltu, mutta joka seikka, kun lähdetään arvostelemaan nyt esilläolevaa asiaa ja nyt ehdotettuja toimenpiteitä kai joka tapauksessa olisi otettava taustaksi. Sillä tälle pohjallehan, sille pohjalle, mihin taloudellinen kehitys näyttää oloja vievän, tulisi kai sekä porvarien että sosialistien tahoilta ajetun lainsäädäntötoimenpiteen nojautua.

Jos tältä kannalta lähdemme tarkastamaan nyt esilläolevia asetusehdotuksia, niin jo heti aluksi täytyy panna merkille, että se suunta, johon ne tahtovat johtaa tilattoman väestön kehitystä, on toinen kuin se, johon kehitys itse näyttää viittaavan. Tiedetään, että nämä ehdotukset tarkoittavat kiinnittää tilatonta väestöä osittain asuntotiloihin maaseudulle, osittain pienviljelystiloihin, siis jäämään maaseudulle maanviljelys- ja maatalousoloihin ja -asemaan, josta tilattoman väestön oma kehitys, sikäli kuin sen yleinen kehitys edellä kuvattiin, näyttää vievän vallan pois. Nämä toimenpiteet siis näyttävät olevan kehityksen vastaisia.

Voinee osaksi ehkä väittää, teoreettisesti katsoen, että tätä ristiriitaa ehkä ei olisi olemassa. On nimittäin tosiasia, jota ei tarvitse kieltää, että teollisuus, kauppa ja kulkuneuvot, kehittyessään tavallaan lisäävät myös maatalouden kehitysmahdollisuuksia, nehän tuovat maatalousväestölle uusia menekkipaikkoja tuotteille, uusia toimeentulolähteitä ja lisäävät sen kautta paikotellen maanviljelijäin lukua. Mutta minun nähdäkseni näin ahtaissa rajoissa eivät käsilläolevat asetukset tahtone pienviljelijäluokan kasvattamista edistää. Näissä asetusehdotuksissa on vallan toisellainen vauhti.

Nämä ehdotukset eivät myöskään tarkoita luoda tälle pienviljelijäväestölle jonkinlaista hätäapua. Niitten varsinaisena tarkoituksena ei ole tilattomalle väestölle hankkia väliaikaista toimeentulomahdollisuutta, vaan niillä on päinvastoin pysyväinen luonne. Niillä tahdotaan luoda, ei tilapäistä työansiota heille, vaan niillä tahdotaan luoda jotain pysyvää pienviljelysluokkaa.

Kun näitä seikkoja pitää mielessä, niin ovat nämät ehdotukset jo tältäkin kannalta tarkastaen omiaan herättämään vakavia epäilyksiä. Ne herättävät näitä epäilyksiä sitä suuremmassa määrässä, kun ne eivät pyrikään yksin luomaan pienviljelijäluokkaa ja asuntotiloissa elävää työväenluokkaa sinänsä, vaan pyritään näitten toimenpiteitten yhteydessä vielä tämän luokan asemaa erikoisella tavalla säännöstelemään. Ei oteta lainkaan huomioon, että nämä toimenpiteet mahdollisesti ovat kehityksen vastaisia, vaan päinvastoin, aivan uhalla, pakkokeinoilla tahdotaan tämä väestö todellakin sitoa sille tyrkytettyyn asemaan, jota kehitys itse nähtävästi ei sille ole osoittanut. Tämä asetus pientiloista, koko tämä lainapolitiikka ja kaikki ne yksityiset määräykset, joita siihen on sidottu, tarkoittavat sitoa pienviljelijän, niin kauan kun lainaa on, ja sitä niillä tietysti aina on, — sen voi jokainen maatalousoloja tunteva sanoa, — maahansa kiinni mitä lujimmilla siteillä. Nämä toimenpiteet näin ollen eivät ole ainoastaan kehityksen vastaisia, vaan tahtovat suorastaan tapella taloudellisen kehityksen kanssa tällaisilla muoto- ja pykäläaseilla.

Tästä jo selvästi näkyy, että ne tarkoitusperät, jotka vievät näiden toimenpiteiden ajamiseen, eivät pohjaltaan ja perusteiltaan ole toimenpiteitä, jotka perustuisivat taloudellisen kehityksen tapausten harkintaan, vaan perustuvat toisiin, poliittisiin näkökohtiin. Niissä aivan silminnähtävästi tahdotaan ajaa poliittisia näkökohtia, jotka näiden asetusten ja tämän pienviljelysasetuksen ajajien, porvarillisten edustajain, kannalta ovat edullisia; missä suhteissa edullisia ja millä tavalla, sitä seikkaa ei lienee tässä tarpeellista käydä yksityiskohtaisesti kuvaamaan senkin takia, että se on monta kertaa ennen täällä eduskunnassa tullut sanotuksi ja sitä paitsi tietysti laajentaisi esitystä tässä suhteessa aivan tavattomasti.

Sitä vastaan, mitä minä tässä olen esittänyt, voinee ehkä esiintuoda senlaatuisia seikkoja, joita, mikäli minä olen kuullut, tämän asian käsittelyssä täällä eduskunnassa muutamia kertoja on aikaisemmin esiintuotu, nimittäin, että kehitys täällä meillä omassa maassa tavallaan antaa tukea sellaiselle politiikalle, jota nämä asetukset tarkoittavat. On viitattu aikaisemmissa keskusteluissa siihen, että se politiikka, jota tilattoman väestön lainarahaston avulla on harjoitettu, ei suinkaan ole jäänyt tuloksettomaksi, vaan että sen kautta on melkoisia tuloksia saatu aikaan. Onhan 12 vuoden aikana lähes 8,000 pikkuviljelys- ja palstatilaa niiden kautta syntynyt. On myös viitattu siihen, että maanjakotilasto osoittaa, että viime vuosina yhä kasvavalla voimalla uusia maanjakoja tapahtuu kaikissa osissa maata. Kieltämätön on tämäkin seikka ja osoittaahaan tämä tilasto, että muutamien viime vuosien kuluessa jakojen kautta syntyneitä uusia itsenäisiä tiloja ja palstatiloja yhteensä on ollut 7—8 tuhannen paikoilla vuosittain. Se lukumäärä ei suinkaan ole vähäinen. Näitä seikkoja nähdäkseni on esitetty todistukseksi siitä, että nyt ehdotetut toimenpiteet sittenkin näyttäisivät osottauvan taloudellisen kehityksen vaatimuksiin soveltuviksi.

Jos kuitenkin tarkemmin käy tätä väitettä tarkastamaan, huomaa että siinä on hyvin paljon korjaamisen varaa. Niistä noin 8,000 tilasta, joita viime vuosina on maassamme maanjakojen kautta vuosittain syntynyt, on nimittäin runsaasti toinen puoli palstatiloja. Ja jos tarkastelee alueittain näitä palstatiloja, niin huomaa, että ne ovat pääasiallisesti palstatiloja rajoitetuissa osissa maata, suurkaupunkien läheisyydessä, teollisuuspaikoissa, asemakeskuksissa ja vihdoin Viipurin läänissä siellä, missä on pietarilaista huvila-asutusta. Se on tuollainen asutus, joka luo näitä uusia tiloja. Ja toisen suuren ryhmän nähdäkseni muodostaa näistä uusista tiloista eräs laji, jolla myöskään ei ole tilattoman väestön asuttamisen kanssa mitään tekemistä. Ne ovat torppareita, jotka ostavat vanhoja tiluksia omikseen. Siitä tilastosta, jonka asutustarkastelija on antanut, nähdään että 37—38 %, siis enempi kuin $^1/_3$ kaikista niistä, jotka valtion varoista ovat saaneet lainoja, ovat tällaisia torppareita. Mitä jää sitten uusia varsinaisia pientiloja jälelle, kysytään? Niitä ei jää jälelle juuri nimeksikään. Ne tosiseikat, joita viime vuosien kehityksestä on muka tilattoman väestön asuttamisen tueksi tuotu, ne eivät sen tueksi mitään näytä tuovan esille.

Ja tämä tarkastelu johdattaa meidät toiseen asiaan, joka tässä tilattoman väestön kysymyksessä on yhtä tärkeä kuin itse tilattoman väestön asia, jota se nimellisesti koskee, nimittäin torpparikysymykseen. Se seikka että niin suuressa määrässä juuri tätä tietä torpparit ostavat itsensä vapaiksi, se osoittaa, että tämä tie on jo muuttunut, ehkä tahallisestikin tarkoitetuksella, tavaksi, jolla pyritään ratkaisemaan tuo toinenkin pulmallinen maatalouskysymys, joka meillä tässä maassa nykyisin on ratkaistavana nimittäin torpparikysymys.

Kun tarkasteli näitä nyt ehdotettuja toimenpiteitä puhtaasti tilattoman väestön kannalta, oli tämä tarkastelu minun mielestäni jo omansa herättämään vakavia epäilyksiä. Mutta vielä suuremmaksi epäilykset tulevat, jos ottaa tarkasteltavakseen niitä vaikutuksia, joita tällaisella kysy-

myksen ratkaisulla olisi tuon toisen polttavan maatalouskysymyksemme, torpparikysymyksen ratkaisuun.

Sanoin jo puheenvuoroni alussa, että torpparikysymys on taloudelliselta luonteeltaan vallan toinen, kuin tilattoman väestön kysymys. Torppari on nyt jo pienviljelijä, hän harjoittaa maanviljelystä, hänellä on työkalut, työaseet ja paitsi työtä omilla tiluksillaan on hänellä suoritettavana raskas työvero. Tässä suhteessa hänen asemansa eroaa erinomaisen jyrkästi alituisessa työnpuutteessa olevan tilattoman väestön asemasta. Se eroaa vielä enemmän, jos torppariluokan historiallista kehitystä käymme tarkastamaan.

On aivan oikein sanoa että meidän torppariluokkamme, jos sen historiallista kehitystä pidämme silmällä, kuuluu ajanjaksoon, jota vastaa maaorjuus muualla Europassa, että se liittyy sellaisen taloudelliseen tuotantomuotoon, johon maaorjuus keski-Europassa liittyi, ja että meidän torpparilaitoksemme muodostaa jätteen feodaalisesta maataloudesta, joka on meidän päivinämme monessa suhteessa melkein koskemattomana säilytetty.

Tämä luokka, torppariluokka, ei luonnollisesti sovi siihen ympäristöön, jossa se nykyisin on. Se on syntynyt ympäristössä, jossa alustalaissuhde oli määräävänä, jossa rahatalous ja kapitalistinen talous eivät suuria merkinneet. Siellä oli sen luonnollinen ympäristö, jossa se syntyi. Se on kasvanut samoissa oloissa, joissa pakkovaltaan perustuva maaorjuus versoi. Ei tarvinne tässä käydä tätä kysymystä, torpparilaitoksen historiallista kehitystä meillä, lähemmin tarkastelemaan, ei myöskään osoittamaan niitä seikkoja, jotka ovat saaneet aikaan sen, että meillä torpparilaitos, vaikkakin se on oleellisesti luonteeltaan sama kuin vanha maaorjaluokka muualla, ei ole kuitenkaan kaikissa suhteissa samanlaiseksi kehittynyt, että se ennen kaikkea mitä tulee henkilölliseen epävapauteen, tuohon maaorjuuden parhaimpaan kukkaan, ei ole saavuttanut keski- ja itä-europalaisia vastineitaan. Mutta kieltämätön asia on että torppariluokka niinikään on välttämättömästi uudistusten tarpeessa, kieltämätön tosiasia on, että lainsäädännöllisten toimenpiteiden avulla sen yhteiskunnallinen asema täytyy saada järjestetyksi. Tämäkin kysymys on pitkät ajat ollut meillä jo lainsäädännön huomion esineenä ja sen ratkaisun täytyy jo ulkonaisten olosuhteiden pakosta ennen pitkää myöskin tapahtua. Me sosialidemokraattiselta taholta olemme vaatineet että tämä torpparilaitoksen olojen järjestely on aikaansaatava sillä tavoin, että torppariluokka lainsäädäntötoimenpiteillä vapautetaan siitä asemasta, jossa se nykyisin on. Ne toimenpiteet, jotka meidän mielestämme tässä suhteessa ovat välttämättömiä, olemme esittäneet jo useilla valtiopäivillä anomusehdotuksessa, jota eduskunta, yhtä vähän kuin valiokuntakaan, johon asia kyllä on lähetetty, ei koskaan ole käsitellyt.

Sellaiseen vapauttamislainsäädäntöön, jota me vaadimme, jota useilla valtiopäivillä jo olemme vaatineet, ei meidän porvaristomme ole näyttänyt, niin kauvan kuin tämä kysymys onkin ollut esillä, olevan pakotettavissa. Useissa muissa maissa on aikoina, jolloin eduskunnilla ei ole ollut minkäänlaista sananvaltaa, jolloin hallitus on ollut yksivaltainen maaorjuuden aikaisista oloista lainsäädäntötoimenpiteillä, talonpoikien vapauttamisella siirrytty pois. Tässä maassa, jossa eduskunta jo vuosikymmeniä on toiminut, sellaista vapauttamislainsäädäntöä ei ole saatu aikaan. Olot näyttävät päinvastoin viittaavan aivan toiseen suuntaan. Kehitys nyt viime vuosikymmeninä sekä lainsäädännön että vielä enemmän tosiolojen pohjalla on näyttänyt vievän siihen että meillä porvariluokka ei mitään torppariolojen oikeata järjestelyä, torpparien vapauttamista ole lainkaan ajatellut. Lainsäädäntö on tahtonut heidät, tuon vanhan alustalaisluokan, julistaa tavalliseksi vuokramiesluokaksi, jolla paitsi määräaikaista vuokraoikeutta ei ole mitään oikeuksia lainkaan yli sen tiluksiinsa. Tästä on järkyttävänä todistuksena se, että nyt parin vuoden kuluttua yli 60,000 tällaista vuokramiestä, jotka miespolvia ovat nykyisiä viljelyksiään asuneet, on minä päivänä tahansa heitettävissä näiltä tiluksiltaan pois.

Se on juuri tällainen vuokramiesaseman horjuttaminen ja heidän lopullinen häätönsä, joka on meidän porvariemme torppariohjelmassa näytellyt pääosaa. Toiseksi osaksi näyttää hiukan salaista tietä muodostuvan sellainen asian järjestely, joka nyt on kysymyksessä, nim. n. s. vapaaehtoiset torppien myynnit. Tällaiset vapaaehtoiset myynnit, joita nykyisin jo tapahtuu tuhkatiheään, ovat vain toinen muoto torpparien omaisuuden ryöstämistä, sillä n. s. vapaaehtoisissa kaupoissa ilman vakavaa lainturvaa tiluksillaan asuva vuokramies lopullisesti jää aina, sekä mitä ostohintaan tulee että muissakin suhteissa, säännöllisesti ryöstettäväksi. Koko se omaisuus, kaikki ne miespolvien töiden tulokset, joita torpparien raivaukset edustavat, on tämän kautta asetettu ikäänkuin vaa'alla, ryöstönalaiseksi. Ja tällaista vapautusohjelman toteuttamista, häätöjä ja vapaaehtoisia ostoja, ovat meidän porvarimme jo jonkun aikaa menestyksellä toimittaneet. Siitä on todistuksena se, että torp-

parien lukumäärä meillä viimeaikoina on ollut aivan selvään vähenemässä.

Tähän torppariluokan omaisuuden anastukseen nyt käsilläolevat asetusehdotukset liittyvät mielestäni aivan erottamattomana renkaana. Sitä osoittavat tosiolot jo sinänsä. Ne osoittavat, että jo se tilattoman väestön politiikka, jota viime vuosikymmenen ajan meillä on harjoitettu tilattoman väestön lainarahaston kautta, on suuressa määrin vienyt jopa valtion varoja tapahtuvien torppien vapaaksi ostoihin, joka itse asiassa on heidän omaisuutensa ryöstämistä. Tämä oli, niinkuin muistavat kaikki ne arvoisat edustajat, jotka olivat eduskunnassa vuosina 1911 ja 1912, se toinen syy, minkä vuoksi me näitä asetusehdotuksia jo silloin vastustimme.

Eikä asema tässä suhteessa ole senjälkeen mainittavammassa määrässä muuttunut. Mitään takeita ei vieläkään ole siitä että meidän porvaristomme on oikeudellisempaan, parempaan torppariolojen järjestämiseen suostuvaisempi kuin se oli tuohon aikaan. Totta kyllä että vuosi senjälkeen kun heidän ehdotuksensa äänestettiin vuonna 1911 yli ensi vaalien lepäämään, kun sosialidemokraattiselta taholta oli nimenomaan vaadittu sekä torpparikokouksissa että eduskunnalle jätetyissä anomusehdotuksissa torpparivapautusta toimitettavaksi, asetettiin asiaa harkitsemaan hallituksen komitea. Totta on myöskin että tämä komitea on jonkun verran siirtynyt pois siltä pohjalta, jolla porvarit aikaisemmin olivat „torpparien vapauttamista" tahtoneet järjestää häätöjen ja vapaaehtoisten ostojen pohjalla. Tuo komitea ehdottelee jo, kuten tiedetään, jonkinlaisia pakkotoimenpiteitä, jotka tulisivat torpparien oikeuksia muka jonkun verran suojaamaan. Nämä pakkotoimenpiteet ovat kyllä varsin riittämättömät, mutta kehitys joka tapauksessa on kuvaava. Mutta siitä huolimatta minusta merkit viittavat siihen, että näiden komitean päätösten toteuttamisella ei ainakaan vielä näytä täyttä totta tarkoitettavan, vaikka ovatkin yksin porvarien laatimat ja vaikka ne kaksi sosialistista edustajaa, jotka tuossa komiteassa ovat olleet, eivät ole saaneet tuskin ainoatakaan ehdotusta siellä hyväksytyksi. Tästä on todistuksena se, että eduskunnan porvariryhmät eivät ole vielä kertaakaan tahtoneet edes käsitellä sitä anomusta, joka meidän taholta tässä asiassa on tehty. Päinvastoin yhä suuremmalla, yhä kasvavalla voimalla on se käsitellyt asioita, jotka ovat aivan ristiriidassa tämän torppariväestön vapauttamisen kanssa. Yksi sellainen asia, joka on aivan nimenomaisessa ristiriidassa sen kanssa, on juuri se, joka nyt on esillä. Toinen sellainen oli viime vuonna järjestetty pienviljelijäin luotto-osakeyhtiö, johon siirrettiin 4 miljoonaa markkaa Suomen Pankin voittovaroja. Samallaisia suunnitelmia on Hypoteekkiyhdistys yksityistä tietä koettanut toteuttaa. Ja kuinka vähän totta porvarien taholta tarkoitetaan torpparien vapauttamisella, osoittaa viime vuotinen taannehtivan asetuksen jatkamisen käsittely eduskunnassa. Kun meidän taholtamme esitettiin välitysehdotuksena torpparien oikeuksia jatkettavaksi entisellään, niitä rikkomatta, edes 3 vuodeksi korkeintaan, äänestivät porvarilliset ryhmät tällaisenkin ehdotuksen nurin.

Kaikki nämä merkit mielestäni viittaavat siihen, että huolimatta siitä mitä maanvuokrakomitea näyttää ajavan, määräävissä porvaripiireissä yhä edelleen ollaan tuon vanhan porvarillisen torpparipolitiikan, häädön ja vapaaehtoisen oston pohjalla. Tämän johtopäätöksen mielestäni olen oikeutettu sitäkin paremmalla syyllä vetämään kuin ne toimenpiteet, joita tässä asetusehdotuksessa käytännöllisenä toimenpiteenä ehdotetaan, aivan suoranaisesti tällaista täydellistä torpparien vapautusta estävät. Onhan torpparikysymys siksi laajakantoinen, että sen täydelliseen ratkaisuun, jopa niidenkin toimenpiteitten täytäntöönpanoon, joita maanvuokrakomiteassa on suunniteltu, vaaditaan niin suuria rahamääriä, niin suuressa määrin vaaditaan siihen käyttämään hallituksen luottoa, että ne varat, jotka tällaisiin tarkoituksiin ovat käytettävissä, tuskin niihin tarkoituksiin riittävät. Siitä huolimatta ollaan nyt valmiit yhtä vuotta ennen kuin maanvuokra-asioiden lopullisen ratkaisun pitää olojen pakosta tässä eduskunnassa tulla esille — 1916:han se jo on liian myöhäistä — valmiit käyttämään ei ainoastaan eduskunnan käytettävissä olevia vapaita varoja, vaan vieläpä valtion luottoa mitä laajimmassa määrässä sellaisen kysymyksen ratkaisuun, joka ei tuollaista oikeata torpparivapautusta edistä, vaan joka on, voi sanoa, suorastaan ristiriidassa näiden toimenpiteiden kanssa.

Kun näin on asianlaita, kun nämä nyt ehdotetut toimenpiteet eivät yksin ole arveluttavia sinänsä, vaan suorastaan estävät niiden epäilemättä tärkeämpien toimenpiteiden aikaansaamista, joita torpparivapautuksella tässä maassa on ajettava, olisi mielestäni eduskunnan velvollisuus ne hylätä, ja kiinnittää kaiken huomionsa sen kysymyksen ratkaisuun, joka kumminkin näistä kahdesta on epäilemättä polttavampi ja tärkeämpi, nimittäin torpparikysymyksen. Mutta juuri tämä onkin asialle kuvaavaa. Torpparikysymys, jonka oikeastaan pitäisi seistä lähinnä porvarillisten asia — torpparien vapautushan on valtion porvarillisen yhteiskunnan vaatimusten mukainen reformikysymys — sitä te porvariston edustajat täällä eduskunnassa ette ole tahtoneet saada rat-

kaistuksi siitä syystä, että siinä myöskin vähän kysytään teidän osaanne, teidän suurmaanomistajien etua, että siinä niitä jossain määrin loukataan. Ja tällä tavoin taantumuksellisena joukkona tässäkin suhteessa jarrutatte yhteiskunnallista kehitystä ja pakottamalla pakotatte tässäkin kysymyksessä sosialidemokraatteja osoittamaan taloudellisen kehityksen oikeata uraa ja koettamaan sitä edistää.

Ed. Kurkinen: Asiasta on kyllä jo paljon puhuttu ehkäpä monen mielestä jo liiaksikin. Mutta asia on mielestäni siksi tärkeä, ettei voi ainoastaan ajan voittamiseksi jättää mielipidettään esille tuomatta. Ovathan asetusehdotukset sitä laatua, että niiden tarkoituksena on jo välittömästi ratkaista ei vähemmän kuin noin 1/3 Suomen kansasta taloudellisen elämän perustaa ja välillisesti niiden vaikutus ulottuu vieläkin laajemmalle, joten se vastuunalaisuus, joka näitä asetusehdotuksia lopullisesti ratkaistaessa lankeaa jokaisen edustajan kannettavaksi, velvoittaa punnitsemaan asiaa kaikinpuolin perusteellisesti, vaikkapa siihen toimenpiteeseen tärveltyykin hiukan eduskunnan kallista aikaa.

Selvää on, että kaikkiakin, mutta erittäinkin tällaisia suuria yhteiskunnallis-taloudellisia kysymyksiä ratkaistaessa, jollainen on juuri se kysymys, jota nyt aijotaan näillä asetusehdotuksilla selvitellä, vaativat perinpohjaista selvittelyä sekä tarpeellisuuden että tarkoituksenmukaisuutensa puolesta. Että asiassa, jota ratkaisemaan asetusehdotukset ovat tarkoitetut, tarvitaan pikaisia ja tarmokkaita toimenpiteitä eduskunnan puolelta, ollaan kaikin jotakuinkin yhtämieltä, joskin siihen tulokseen eri yhteiskuntaryhmien puolelta on tultu eri vaikutteista. Mutta tämän esillä olevan keinon sopivaisuudesta on oltu suurestikin eri mieltä ja tullaan luultavasti olemaan ainakin niin kauvan kuin sen käytäntö tulee osoittamaan peräti mahdottomaksi. Tällaisia suuria kysymyksiä, kuin mitä tilattoman väestön maanhankintakysymys meillä on, ratkaistaessa, pitäisi ennen kaikkea kiinnittää huomiota siihen, mihin mahdollisiin tuloksiin entinen samansuuntainen tai lähes yhdensuuntainen toimenpide on johtanut, jos kerran sellaisia kokemuksia on vain käytettävissä. Ja meillähän tässä suhteessa on, ei ainoastaan samansuuntaisesta, vaan asiallisesti aivan samallaisesta toiminnasta jo kokemusta, jonka toiminnan välitöntä jatkamista nämä asetusehdotukset nyt tarkoittavat. Mikäli käsitän ei tähänastinen tilattoman väestön asutuspolitiikka asiallisesti tule siitä muuttumaan rahtuakaan, mitä se tähän asti on ollut, joskin sitä muutamilla maanomistusoikeutta rajoittavilla määräyksillä säännöstellään. Siis arvostellessa näiden nyt esillä olevien toimenpiteiden tarkoituksenmukaisuutta tulee ennen kaikkea ottaa huomioon se tulos, mihin tähänastisella asutuspolitiikalla on päästy.

Mitkä sitten ovat ne tulokset, jotka tähänastisella asutuspolitiikalla on saavutettu? Kuvaavaa kyllä, on näiden esillä olevien asetusehdotusten innokkaimpien puoltajien taholta koko siinä pitkässä keskustelujen sarjassa, joka tämän asian esiläolon aikana on suoritettu, verrattain harvoin etsitty tukea saadusta kokemuksesta. Jonkun verran on kuitenkin kosketeltu, vieläpä esitetty joitakin numeroitakin. Ne numerot jotka tähänastisesta asutuspolitiikasta julkisuudessa jotakin tietävät, asiallisempana tietonaan osoittavat sen että tähän asti siihen hommaan on käytetty pyöreissä luvuissa noin 20 milj. markkaa ja tällä 20 milj. markalla on saatu luoduksi suunnilleen 10,000 uutta maanomistajaa. Siitä, onko maanomistajain luku Suomessa tällä ajalla asiallisesti lisääntynyt vai onko ensinkään, eivät numerot anna selvää enempää kuin siitäkään, minkä verran maanviljelys on Suomessa edistynyt tämän 20 miljoonan markan avulla. Ja minulla on se varma vakaumus, että tulos, mikä tähän asti on saavutettu, rajoittuu pääasiassa siihen, että entiset maanomistajat ovat saaneet 20 miljoonaa markkaa, mutta maanviljelyksen kehittyminen tai tilattoman väestön taloudellinen asema on tuon 20 miljoonan markan avulla perin vähän edistynyt, jos on edistynyt ensinkään. Ja todistukseksi siitä että minä olen käsitykseni saanut vakavista tosioloista, pyydän esittää muutamia tietoja, mihin tuloksiin muutamissa pohjois-Karjalan kunnissa paikalliset asutusviranomaiset ja muut asiantuntijat ovat tulleet tähän asti harjoitetusta asutuspolitiikasta. Tietoja ei ole tosin käytettävänäni kuin 4 eri kunnasta, mutta ne kunnat ovat pohjois-Karjalan suurimpia, vieläpä, kuten Ilomantsin kunta, koko Suomen suurimpia, ja eri kulmilla olevia, joten niistä saadut tiedot kuvannevat jotakuinkin yleisesti tuloksia koko pohjois-Karjalassa.

Pielisjärven kunnan tilattoman väestön lainarahaston toiminnasta saadut tiedot ovat rahastonhoitajan oikeaksi todistamat ja käy niistä selville pääasiassa seuraavaa: Rahaston toiminta alkoi vuonna 1910 ja on siitä lainattu 55,000 markkaa 34 eri oman kodin perustamista varten. Näistä on 4 uudistaloja ja 30 on entisiä viljelmiä. Tiedonannosta ei käy selville, ovatko entiset viljelmät olleet torppia vai entisiä pikkutiloja. Lainoja ei tosin ole vielä takaisin

peritty kuin 3, yhteensä 5,500 markan arvosta, ja perimisen alla on 1,550 markkaa, mutta tietojen antaja ei voi vakuuttaa, tuleeko useammasta kuin seitsemästä lainanottajasta pysyväistä eläjää omalla konnullaan.

Toinen kunta, josta tietoja on käytettävissäni, on Juuka. Lainarahaston toiminta on siellä alotettu 1911 ja käytetty noin 30,000 markkaa. Lainojen luku on 22, joista viisi uudisviljelyksien ostoon. Mutta samalla aikaa kun on perustettu nuo 5 uudistilaa, on 4 tilallista tullut tilattomaksi myymällä tilansa tuosta lainakassasta lainanottaneelle henkilölle. Muut 17 lainaa on käytetty joko asuttujen tilaosien ja torppien tai mäkitupa-alueitten yhteyteen palstojen ostoon. Pakkotoimenpitein ei tosin täälläkään ole vielä tarvittu kuin yksi laina pois periä, mutta noin 12:lla lainaajalla oli vielä 11 päivänä helmikuuta, jolloin tiedot ovat allekirjoitetut, jo joulukuun alkupuolella, siis noin osan kolmatta kuukautta sitten, maksettavaksi langenneet korot ja kuoletusmaksut suorittamatta. Paikallinen asutustarkastaja, joka tiedot on allekirjoittanut, lausuu omana käsityksenään, että todennäköisesti ainakin noin 5 lainaa tulee heti poisperittäväksi maksukyvyttömyyden tähden. Sen lisäksi hän lausuu omana mielipiteenään: „Ollessani paikallinen tilattoman väestön asutustarkastaja olen tehnyt sen huomion, että ainoastaan kuudesta tai seitsemästä ylläämainituista lainanottajista voi odottaa tulevan pysyväisesti paikallaan asujia, mutta nekin ovat sellaisia, joiden taloudellinen asema minun mielipiteeni mukaan olisi ollut ainakin yhtä hyvin turvattu ilman puheenalaisia lainoja. Suuri osa lainaajia on jo ensimäisiä maksueriään suorittaessaan joutunut varsin ahtaisiin oloihin; miten käynee sitte, kun lisäksi joutuvat vielä tilaosien jako- ja lainhuudatuskustannukset suoritettaviksi lisärasituksina."

Miltei vielä hullummin ovat asiat Ilomantsin kunnassa tässä suhteessa. Lainausliikettä on harjoitettu jo vuodesta 1905 lähtien. Varoja on kaikkiaan käytetty 47,426 markkaa 60 penniä ja lainanottajia on ollut kaikkiaan 156. Selville näistä tiedoista ei myöskään käy, kuinka monta lainaa on käytetty entisten viljelmien ostoon, kuinka monta uudisviljelmien perustamiseksi. Mutta yksi seikka käy selville näistä tiedoista ja se on se, että monta katkeraa kyyneltä vuodattaa ja monta kovaa kokea ovat nuo lainanottajat senkin jälkeen vielä saaneet, kun he nimellisesti ovat päässeet oman kodin omistajiksi. Koko tästä 156 lainasta on tähän asti takaisin peritty pakkotoimenpiteillä 33 lainaa eli noin 21,1 % koko lainojen lukumäärästä ja se on mielestäni veristä tilastoa. Minkälaista epätoivon taistelua olemassaolonsa puolesta tuo lainanottajien elämä useinkin on, siitä antaa tämän lainarahaston hoitaja omien havaintojensa perusteella muutamia kuvauksia. Hän muun muassa lausuu: „Esimerkkejä, minkälaiseen asemaan lainanottajat joutuvat saatuansa lainan tilattoman väestön kassasta, voisi luetella paljonkin. Mainitsen vain muutamia. Lainanottaja n:o 98 osti 1908 maatilan 3,000 markan hinnalla ja sai 1,600 markan lainan kassasta. Jäännöksen 1,400 markkaa konnun hinnasta maksoi melkein kaikki omillaan. Eläminen oli saatava kivikosta ja savotasta, siitä ei riittänyt maksujen maksamiseen, ja laina pantiin perimykseen, jolloin kontu meni alle ostohinnan. Lainanottaja n:o 112 osti vuonna 1911 tilan 3,150 markan hinnalla, johon sai 1,000 markan lainan, mutta muita velkoja oli 1,000 markkaa. Ensimäinen maksu jo jäi maksamatta, joten laina perittiin pois. Tila meni alle ostohinnan. Lainanottaja n:o 125 osti 800 markalla tilanosan, metsämaata noin 32 hehtaaria, sai 1,100 markan lainan. Pellot oli raivattava, huoneet oli tehtävä ja ne hän teki itse kantaen rakennushirretkin eukkonsa kanssa. Vaimo tuollaista ponnistusta ei voinut kestää, vaan sairastui ja häilyi viime kesän elämän ja kuoleman välillä. On onni, jos tila ei mene vasaran alle. Toimikunta on jo myöntänyt maksuajan lykkäystä. Lainanottaja n:o 6 anoi 1905 1,000 markkaa huoneiden rakentamislainaa ja sai vain 450 markkaa. Rakensi metsään huoneet ja pellot. On velkaantunut yksityisille yli 3,000 markkaa, joten eläminen suuren joukon kanssa on tukalaa. Omaisuus tuskin vastaa velkoja."

Kuten jo alussa mainitsin, niin tämä tietojen antaja vain koskettelee muutamia yksityistapauksia, ja niinkuin hän huomauttaa, niitä voisi luetella useampia.

Osoittaakseen, että ei toki asiat ole noin hullusti ympäri Suomea, voidaan viitata asutustarkastaja Elfvingin laatimaan tilastoon, josta käy selville muun muassa, että 1911 vuoden loppuun mennessä takaisin perittyjen lainojen luku yli maan oli vain 3 % lainojen koko lukumäärästä. Vaikkapa onkin totta, että tuo takaisin perittyjen lainojen prosentti yli maan laskettuna ei näytä niin toivottomalta, on tässä kuitenkin otettava huomioon eräitä seikkoja, jotka aiheuttavat sen, että tilaston osoittamat numerot näyttävät edullisimmilta, kuin mitä asiat todellisuudessa ovat. Todennäköistähän on, että lainojen takaisin periminen harvoin tulee kysymykseen ensimäisenä, toisena, tuskinpa kolmantenakaan vuonna lainanantoajasta. Annettujen

lainojen lukumäärät esiintyvät edukseen tilastossa heti, kun lainat on annettu, jota vastoin puutetta ja kurjuutta todistava tilasto perittyjen lainojen prosenttimäärästä sanoisinko kulkee pari kolme vuotta jälessäpäin. Onhan tunnettua, että useat kunnat ovat näitä lainakassoja perustaneet vasta aivan viime vuosina. Tällaisista kunnista, joissa lainakassa on perustettu vasta vuosi tai pari takaperin, saadaan tietysti kauniita numeroita osoittamaan annettujen lainojen lukumäärää, mutta noita surullisia numeroita lainojen takaisin perimisistä ei tule ensinkään tai perin vähän häiritsemään toiminnan hedelmällisyyttä osoittavaa tilastoa. Asiain näin ollen ei ole ollenkaan outoa, vaikkapa löydettäisiin lukuisia sellaisia kuntia, joissa ei onneksi ole vielä yhtään konnultaanhäätöä tapahtunut tai vai niin vähän, että ne eivät sen vuoksi muka ansaitsisi mitään huomiota. Varmasti myöskin on vältetty monta oman kodin hävitystä sillä, että lainakassan johtokunnat tai hoitokunnat ovat myöntäneet odotusaikaa eivätkä ole heti ryhtynyt sääntöjen velvoittamiin ankarampiin toimenpiteisiin. Tulisiko tällaista armeliaisuutta edelleen harjoitettavaksi ja käykö se edes lainakassojen olemassaolon uhalla päinsä mainittavassa määrässä, on minun vaikea sanoa. Mutta vaikkapa sitä edelleenkin jossain määrin harjoitettaisiin, on se toimenpide, jonka varaan ei voi mitään rakentaa.

Että asia todellisuudessa ovat suunnilleen sitä, mitä olen väittänyt, osoittaa juuri edellä mainituista kunnista saadut tiedot. Kuten tiedot Juuan kunnasta osoittavat, on siellä lainakassa perustettu vasta vuonna 1911 ja siksi ei ole vielä keritty häätöjä toimittaa kuin yksi, mutta jo 12 lainaajalle on täytynyt osoittaa joko pienempää tai suurempaa laupeutta. Pielisjärvellä, jossa lainakassan toiminta on vuotta vanhempi, on jo perimisiä toimitettu kolme ja toisia on perimisen alla. Ilomantsissa sitä vastoin on lainakassa jo toiminut vuodesta 1905 lähtien ja siksi siellä on jo ennätetty saavuttaa tuo surullinen tulos, että 21,1 % lainoista on takaisin peritty pakkotoimenpitein, vaikkapa täälläkin on annettu armon käydä oikeuden sijasta ainakin eräissä tapauksissa.

Viime vuoden ajalla oli Joensuussa ilmestyvässä Karjalatar-nimisessä suomettarelaisessa lehdessä julaistuna selostus tilattoman väestön lainarahaston toiminnasta Tohmajärvellä vuodesta 1901 lähtien. Siitä käy myöskin yhtä ja toista selville. Kuka selostaja on, ei ole minulle tunnettua, mutta että kertoja ei ole suinkaan liiaksi synkin värein kuvannut tilattoman väestön asemaa, siitä on takeena se, että kirjoitus on julaistu suomettarelaisessa lehdessä. Kertomuksen mukaan on Tohmajärven kunnassa käytetty kaikkiaan 45,000 markkaa tilattoman väestön asuttamiseksi. Kertomuksen omien sanojen mukaan: „Tämän vuoden loppuun asti on rahastosta annettu 180 eri velkakirjalla lainoja, joissa vanhimmissa velkakirjoissa on annettu yhdellä velkakirjalla kahteen, jopa kolmeenkin eri tarkoitukseen, vaikka on säännöissä kielletty, ettei yhdellä velkakirjalla saa antaa muuta kuin yhteen tarkoitukseen." Lainoja rahastoon lopullisesti takaisin suorittaneita on 58. Sitten jatketaan: „Kuten jo on mainittu, on lainoja rahastosta annettu vastoin sääntöjä monessa eri tapauksessa ja kun valtion puolelta tänä vuonna on toimeenpantu tarkka tutkimus kassan koko hoidosta ja käytännöstä, jossa muistutuksia on tehty koko rahaston olemassaolon ajalta, niin sentähden on tänä vuonna ollut pakko suuressa määrin oikeuden kautta periä lainoja, jota toimenpidettä jatketaan vielä tulevanakin vuonna." Kertomuksessa myös todetaan se tosiasia, että maan hinta on edelleen huimaavasti kohonnut ja kuvataan mihin asemaan tilattomat lopulta näitä lainoja saatuaan joutuvat. Ed. Eloranta tosin viime kerralla näitten asiain esilläollessa siihen jo viittasi, mutta en malta olla sitä uudestaan esittämättä, kun se niin selvästi kumoaa ne päinvastaiset vakuutukset, joita oikeistolaisten taholta niin usein näitten asiain esilläollessa on uudistettu. Kertomuksessa m. m. lausutaan: „Kun asutettujen tilojen sekä torppien hinnat ovat rahaston olemassaolon ajalla keskimäärin kunnassamme noin puolella kohonneet, on hoitokunta ryhtynyt rahaston avulla aukaisemaan pääasiassa uutta asutusalaa, johon kelpaavia maita, varsinkin soita, on kunnassamme vielä paljon saatavissa." Sitten jatketaan: „Tunnustaa täytyy, ettei ole leikillä leivän syöntiä, kun uutisasunto rakennetaan ja uusi viljelmä raivataan yksin kätösin ja velkavaroilla. Se on esi-isäimme marttyyrityötä."

Nämä edelläesitetyt tosiasiat riittänevät jo kyllin selvästi osoittamaan sen seikan, että ne miljoonat, mitä tähän asti on tilattoman väestön asuttamiseksi käytetty, eivät ole sijoitettu niinkään siunausrikkaaseen ja hedelmälliseen toimintaan, kuin mitä näitten asetusehdotusten puolustajain taholta on tahdottu tehdä uskottavaksi. Ensiksikään ei ole ollenkaan varmaa, että niillä tähän asti käytetyillä ja vastedes käytettäväksi aijotuilla useampiin kymmeniin, jopa satoihin nousevilla miljoonilla keritään luoda edes vastaavassa määrässä uusia pikkutilallisia, kuin mitä tukki-

yhtiöt y. m. maanhuijarit kerkiävät tehdä tilattomia entisistä tilallisista. Mutta vaikka tuossa entisten tilallisten hävittämissadossa tulisikin jonkunlainen välirauha, näyttää minusta kovin epäilyttävältä, josko ne miljoonat, mitä tässä suhteessa voi tulla käytettäväksi, parhaassakaan tapauksessa riittävät edes osapuilleenkaan tyydyttämään tilattoman väestön maan tarvetta. Onhan tilattoman väestön lukumäärä meillä siksi suuri, että kun tietää tähän asti saadun vain noin 10,000 oman maan omistajaa 20 miljoonalla markalla, voi jokainen mielessänsä kuvitella, miten huikeita summia tarvitaan, ennenkuin osapuilleenkaan kaikki tilattomat on maanomistajiksi autettu. Kun ottaa vielä huomioon sen seikan, että tähänastista asuttamispolitiikkaa on harjoitettu suhteellisen pienessä mittakaavassa, niin ettei se ole ainakaan äärimmilleen vielä maanhuijausta kehittänyt eikä maanhintoja kohottanut, niin varmuudella voi päättää, että sitäkään tulosta, mitä tähän asti on 20 miljoonalla saatu, ei saavutetakaan seuraavalla 20 miljoonalla, vielä vähemmän sitä seuraavilla miljoonilla. Tähän asti on maanosto useissa tapauksissa tapahtunut aivan huomaamattomassa muodossa siten, että lainanottaja on etsinyt ja löytänyt mielestään sopivan ja hinnaltaan kohtuullisen maapalan ja kaupat ovat syntyneet ilman maakeinottelun tarkoituksia. Mutta jokainenhan käsittää, että niin pian kuin asiaa ruvetaan kehittämään uusilla lainsäädäntötoimenpiteillä sekä uusilla kymmeniin miljooniin nousevien summien siihen tarkoitukseen sijoittamisella, tulevat siihen kiinnittämään huomiota ei ainoastaan maan tarvitsijat vaan ennenkaikkea maan myöjät ynnä kaiken karvaiset maakeinottelijat, ja se merkitsee varmasti arvaamatonta maanhinnan kohoamista. Ei myöskään voi olla huomioonottamatta sitä seikkaa, mikä vaikuttava ase maanomistajille tarjoutuu maansa hintain kohottamiseksi voimassaoleva maanvuokra-asetuksen taannehtivan osan päättymisestä vuonna 1916. Tätä puolta asiassa on kuitenkin sosialidemokraattien taholta jo ennen useasti selostettu, joten en katso tarvitsevani tämän enemmän siihen kajota. Se että maan hinnat nyt ehdotettujen toimenpiteiden käytäntöön tultua pyrkivät tuntuvasti kohoamaan pitäisi olla jokaiselle päivän selvä tosiasia. Ja että tälle pyrkimykselle voitaisiin jollain tavoin esteitä asettaa, näyttää myös toivottomalta. Ei ainakaan esilläolevista asetusehdotuksista löydä siinä suhteessa riittäviä takeita. Ei suinkaan oltane niin lapsellisia, että uskottaisiin niillä tarkastuksilla ja arvioimisilla, mitkä asetusehdotuksen mukaan asutuslautakuntien velvollisuutena on lainoja antaesssaan, toivoa voivan edes jossain määrin ehkäistä maanhintojen kohoamista. Onhan jo tähänkin asti lainarahastojen hoitokunnilla ollut kai suunnilleen samanlaatuisia velvollisuuksia suoritettavana, mutta maan hintojen kohoamista ja onnettomuuksiin päättyviä maakauppoja ne eivät ole voineet estää, vaikkapa tuollaisten epäonnistuneitten kauppojen syntymiseen ei ole tähän asti ollut lähimainkaan niin voimakkaita kiihokkeita, kuin mitä vastedes kaiken todennäköisyyden mukaan tulee olemaan. Kaikki ne tosiasiat silmäin edessä, joihin olen edellä kosketellut, on minuun juurtunut se varma vakaumus, että koska se tähän asti paljon suotuisemmissa olosuhteissa harjoitettu tilattoman väestön asuttamisyritys on näin perin huonosti onnistunut, tulee se edelleen samaan suuntaan jatkettuna yhä huonommin onnistumaan ja siksi sellainen lainsäädäntö, joka tarkoittaa vain entisen epäkäytännöllisen toiminnan vakiinnuttamista, on suorastaan vahingollista tilattoman väestön asialle.

Mitä kansantaloudellisia tappioita huimaavien pääomien kiinnittäminen tuollaiseen epäonnistuneeseen kokeiluun maalle tuottaisi, sen jätän oppineempien miesten ratkaistavaksi. Mielestäni riittää lopullisen kannan määräämiseen jo yksistään sen seikan tunteminen, onko näistä ehdotetuista toimenpiteistä tilattoman väestön aseman parantamiseksi tarkoitettua hyötyä tahi eikö. Ja kun minä olen vakuutettu, että näiden asetusehdotusten hyväksymisellä ei päästäisi askeltakaan lähemmäksi tarkoitettua päämäärää, en voi tulla muuhun lopputulokseen, kuin että ehdotan, että asetusehdotukset tarkoitustaan vastaamattomina hylättäisiin.

Ed. W a t a n e n: Kun ottaa huomioon ne toimenpiteet, joihin ollaan porvariston puolelta ryhdytty jo tämän tilattoman väestön kysymyksen ratkaisuun nähden, niin eivät ne ole juuri ihan nyt ensipäiväin toimenpiteitä. Vuoden 1863 valtiopäivillä tehty lakiehdotus, joka muistaakseni vuonna 1864 astui voimaan, tarkoitti nimittäin jo silloin maan pienempiin eriin osittamista mikä toimenpide tätä ennen oli ollut manttaalimiehille kiellettyä. Tämän toimenpiteen tarkoituksena oli ilmeisesti sen vaaran torjuminen, mikä jo siihen aikaan nähtiin olevan tilattoman väestön lukumäärän lisääntymisessä. Kuitenkin, kun tarkastaa tätäkin toimenpidettä, niin huomaa ettei tällä oltu kuinkaan pitkään aikaan lohdutettuina vaan niin tuli kohta uudestaan samallainen pula eteen. Tässä ollaan edellä jo huomautettu niitä rahallisia uhrauksia, joita jo valtion puolelta on tehty tilattomain kysymyksen ratkaisuun näh-

den. Minä vielä voin tähän huomauttaa myöskin niistä rahallisista uhrauksista, joita on käytetty useita miljoonia markkoja valtion varoista suoranaisesti tarkoituksella tilan omistajille hyvitykseksi että ne näin ollen sallisivat hyväntahtoisesti torppariluokan syntymisen heidän tiloillensa. Tämmöinen toimenpide oli ainakin menneen vuosisadan loppuvuosina ja ehkä vielä tämän vuosisadan alkuvuosina, tässä vuosisadan vaihteessa oli jo koko tavalla huomioonotettavia toimenpiteitä. Mutta kaikista näistä toimenpiteistä, joihin olen lyhykäisesti viitannut, näemme että tämä tilattoman väestön kysymys ei ota ratkaistuaksensa ollenkaan. Me päinvastoin näemme, että näiden toimenpiteiden kehityksen sisällä lakkaamatta laajentuu ja lakkaamatta käy yhä uhkaavammaksi tämä tilaton väestö ja tämän tilattoman väestön kysymys. Kun asia on tällä kannalla, että vallanpitäjäluokan toimenpiteet eivät ole johtaneet tämän kysymyksen ratkaisuun, on tilaton väestö näin itse vaistomaisesti nähnyt, että hänen omaa toimintaansa ehdottomasti tullaan tämän kysymyksen ratkaisussa myöskin tarvitsemaan. Tässä tarkoituksessa on nyt jo maassamme kokoontunut useita eri kertoja vuokramiehet, maan vuokraajat, sekä n. s. torpparit että myöskin mäkitupa-alueiden vuokraajat ja tonttimaiden omistajat j. n. e. Ovat jo satalukuisina nämä joukot ryhtyneet yhteistoimintaan ja lähettäneet torpparikokouksiin edustajia itselleen. Kun nyt seuraamme tätä torpparikokousten yhteistä toimintaa niin pitkälle kuin sitä tällä tavalla voimme seurata, on otettava huomioon, että torppariväestö on kauttaaltansa suoranaisesti itse luopunut niistä rahallisista toimenpiteistä, mihinkä on vallanpitäjä luokan puolelta näin ollen jo ryhdytty. Ne ovat todellakin tulleet siihen käsitykseen että rahallisten toimenpiteiden kautta, rahallisten toimenpiteiden kustannuksella ei ole mahdollista niin laajaperäistä kysymystä, kuin tilattoman väestön kysymys on, ei ole mahdollista sitä ratkaista. Tarkoitan, ettei ole mahdollista nimittäin kiinnittää maanviljelykseen niin laajoja tilattomain joukkoja kuin mitä meillä on olemassa.

Ne ovat pääasiallisesti nojautuneet suorastaan oikeusturvaan. Se turvaton asema, missä vuokratalonpoika on saanut elää vuodesta toiseen, on selvästi antanut niiden ymmärtää että heiltä yhteiskunnassa puuttuu sitä oikeusturvaa, joka välttämättä tarvittaisiin suojelemaan ja turvaamaan vuokratalonpojan omistusoikeutta heidän vaivannäkönsä ja heidän työnsä kautta syntyneeseen omaisuuteen nähden, ja niin aina. Siksi he ovat luopuneetkin kaikista rahaa hankkivista toimenpiteistä, ne ovat pääasiallisesti kohdistuneet vuokramiesten aseman parantamiseen nähden lainlaadinnallisten toimenpiteitten suojaan. Jos me tältä puolelta tarkastamme asiaa, niin mielestäni, jos täällä oikeistolaiset todellakin tahtoisivat nim. rehellisesti tämän tilattoman väestön maanviljelykseen kiinnittämiskysymyksen ratkaista, niin teidän olisi siinä ihan ensi tilassa näihin toimenpiteisiin ryhtyessänne ollut otettava justiin ohjeet niistä maanvuokraajain toimittamissa kokouksissa annetuista neuvoista ja eritotenkin minä pyytäisin teille suosittaa ohjeenanne käytettäväksi näiden vuokraviljelijäin edustajakokouksessa tehtyjä pöytäkirjoja. Ne olisivat lähemmin sanottuna teille sellaisena opastavana käsikirjana toiminnassanne, josta te tulisitte näkemään, mitä todellakin tilaton väestö itse ajattelee ja mihin todella tilaton väestö itse pyrkii heidän asemansa kohottamiseen nähden. Jo silloin näyttää erinomaisen omituiselta, kun täällä vasemmistossa istuu vuokratalonpoikia itse, istuu henkilöitä, jotka ovat vuokratalonpoikien edustamina ja niiden evästäminä tänne lähetetty, — näyttää erinomaisen kummalliselta, että silloin kun vuokratalonpoika itse jo omien edustajainsa kautta tuopi julkisuuteen sen pyynnön mikä on hänen sydämellään heidän kysymykseensä nähden, että oikeistolaiset silloin kylmästi hylkäävät kaikki vuokratalonpoikain tekemät omat ehdotukset, huolimatta siitä että heillä pitäisi olla jo kokemusta siihen nähden että vuokratalonpojat ovat viimeaikaisia porvariston ehdotuksia arvostelleet. Ne ovat lähimmin sanottuna ivallisesti kiittäneet kunnioituksesta teitä, kun olette näitä heille lähettäneet, siis he ovat työntäneet takaisin täältä oikeistosta lähteneet ehdotukset. Kuitenkin näyttää siltä kuin porvaristo olisi ikäänkuin löytänyt jonkunlaisen pelastavan sauvan, jolla tämä kysymys ratkaistaan. Ja mitä tässä tahdotaan käyttää? Siinä tahdotaan käyttää miljoonia pääasiallisesti nimittäin. Olisi hyvä jos näitä miljoonia nyt voitaisiin niin runsaina määrinä vierittää että miljoonien avulla tämä kysymys voitaisiin ratkaista. Minusta ja jokaisesta ajattelevasta ihmisestä ainakin näyttää mahdottomuudelta, että tämä suuri yhteiskunnallinen kysymys voitaisiin miljoonien avulla ratkaista. Minä esim. pyydän vaan lyhykäisesti saada huomauttaa seuraavaa: Ajatelkaa nyt, tuo 25,000,000 markkaa on koko huomattavan suuri raha. Vertailkaa kuitenkin, kuinka paljon te voisitte tällä 25 miljoonalla markalla saada näitä tilattomia omaan, itse omistaman maan ääreen. Se on verrattain vähäinen luku. Voidaan sanoa että 25 miljoonaa käytettynä, jos oletamme, että jo suorastaan maan pohjan lunastamiseen tarvittaisiin noin 6,000 markkaa, jota ei ollenkaan voi

pitää korkeana hintana, kuinka paljon silloin voitaisiin 25 miljoonalla markalla kiinnittää tilattomia maahan, oman maan ääreen. Noin 4,166 kappaletta. Siis ei vielä se vastaisi täydelleen 3 % siitä suuresta tilattomien lukumäärästä, mitä numeroiden avulla todistetaan meillä nyt jo olevan vuokramiehiin nähden. Näytetäänhän viimeisillä numeroilla, että meillä vuokramiesten lukumäärä nousee jo 150,000 tai 160,000 paikoille. Siis tämä jo tältä kannalta katsottuna olisi kokonaan tehoton toimenpide noiden miljoonien käyttämiseksi. Kun otamme vielä huomioon toiselta puolen sen, että on pelätty tällaisen maanostotoiminnan kautta n. s. takamaanpolitiikan kautta maatilojen hintojen tulevan kohoamaan, niin tällä tavalla nähtäisiin, ettei 6,000 markan erällä voisi vielä perhe saada elatusta. Tällöin eräs henkilö oikeistosta on huomauttanut, että jos tätä toimenpidettä todellakin ryhdyttäisiin nopeasti, jyrkästi toimittamaan, niin siitä voisi seurata todellakin maanarvon kohoaminen huomattavallakin tavalla. Vaan nyt kuitenkin hän sanoo, etteihän tässä ole tarkoitus ryhtyä nopeasti toimimaan. Ostetaan maita sitä myöten kuin onnistutaan halvalla hinnalla niitä saamaan ja niin aina edespäin.

Tämän mietinnön ohessa täytyy kuitenkin vielä ottaa huomioon se seikka, että meillä myös lakkaamatta lisääntyy tilattoman työväestön lukumäärä vuosi vuodelta. Jos me ajattelemme, että tämä 25 miljoonaa käytettäisiin edes noin 10 vuoden aikana tilattomille maan lunastukseksi, eikö voisi olla mahdollista, että 10 vuoden aikana voisi tilattomain lukumäärä olla suurempi kuin se on tänä päivänä, huolimatta niistä muutamista, joita on tämän rahaston avulla saatu maanviljelykseen kiinnitetyksi. Niin ollen täytyy siis itsestään ymmärtää, etteivät nämä toimenpiteet pysty suinkaan ratkaisemaan tätä kysymystä, eivätkä suinkaan pysty perille ajamaan sitä suurta yhteiskunnallista reformia, jonka ääressä me tällä kertaa toimimme. Sillä on kuitenkin kokonaan toiset tarkoituksensa. Täällä nimittäin muistetaan, että ed. Pykälä huomautti, että kyllä hänkin pitää tätä lakiehdotusta jollain tavalla kehnona ja pätemättömänä, ja näkee siinä olevan huonoja puolia, mutta arvelee kuitenkin, että koetellaan nyt tätäkin. Merkillinen toimenpide. Kokeilusta on oikeisto kulkenut kokeiluun ja kaikki kokeilut ovat kaatuneet kynsilleen. Nytkö vielä pitäisi kokeilla tehottomaksi käyneillä toimenpiteillä?

Minä puolestani olen siis sillä kannalla, että tämä lakiehdotus saisi tällä kertaa kokonaan raueta, että se siis olisi hylättävä.

Ed. Sundblom: Min afsikt är ingalunda att här bemöta de uttalanden och åsikter, som nu och tidigare gjorts gällande af landtdagens största parti. Jag finner dessa åsikter fotade på en oriktig uppfattning af frågans djupa innebörd och därför ohållbara. Jag finner icke heller anledning att fortsätta detta meningsutbyte om principer, ty det torde icke vara möjligt att här kunna närma de olika åsikterna till hvarandra. Enhvar har för sin personliga del sin åsikt stadgad. Icke heller vill jag tillbakavisa de skymfliga tillmälen, som riktats mot de borgerliga för lumpen egennytta, bristande förståelse, ja hjärtlöshet, när det gäller de samhällsklasser, hvilka vi i allmänhet beteckna med ordet arbetare. Dessa beskyllningar äro obefogade och råka icke mål.

Men då tidigare hänvisats till yttranden af ett par danskar och innebörden af dessa tolkats till förmån för den finska socialdemokratiska uppfattningen beträffande småbruket, dess bärighet o. s. v. önskar jag bringa till kännedom några brottstycken af ett uttalande, som en svensk socialdemokratisk riksdagsman fällt. Det synes mig, att hans ord äro värda beaktande, ehuru de visserligen gå i en annan riktning än de uttalanden, som här gjorts af vänstern.

Denna riksdagsman säger i ett uttalande, af honom själf undertecknadt, bl. a.: Socialdemokraternas program i jordfrågan afser jordens upplåtande direkt åt de verkliga brukarna. Det stora flertalet af landets självständiga jordbruk består af små brukningsdelar. Dessas innehafvare försörja sig med eget arbete. Småbrukaren för ett sträfsamt, nyttigt och sundt lif, han gör ingen för när och utsuger ingen. Mot honom riktar därför icke socialdemokratin sin jordpolitik på annat sätt, än att den vill bättre än nu skydda honom och understödja honom medels förbättrad jordbrukskredit. Socialdemokratin ställer ett bestämdt kraf på att jordbrukskrediten ordnas af staten under rimliga villkor. Vår nuvarande egna-hems-rörelse är ju redan byggd på principen: staten som förlagsgifvare.

Socialdemokraterna fordra att samhället tryggar jorden åt brukarna. Jorden är den grund, hvarur hela folket måste taga sitt uppehälle, därför måste jordbesittningen ordnas i allas intresse. Hufvudfrågan är icke eganderätten, utan att jordbrukarna kunna föra en dräglig tillvaro med tryggadt innehaf på sin jord och att jord upplåtes äfven åt de medellösa.

Att socialdemokraterna hellre föredraga eganderätten åt jordbrukarna framför eländiga, osäkra arrendeförhållanden ha de praktiskt visat. I riksdagen har det endast varit vårt parti, som all-

varligt utkräft skydd åt under oefterrättliga förhållanden dignande torpare och arrendatorer på enskildas jord och velat bereda dem möjlighet att friköpa sina lägenheter. Det lilla jordbruket ha vi velat göra självständigt och oberoende af storgodset. Likaledes ha vi eftersträfvat förbättrade bestämmelser åt egna-hems-rörelsen, särskildt ur synvinkeln: hjälp åt de obemedlade och ökadt anslag åt egna-hems-lånefonden hafva vi begärt.

„Hem och jord åt hela vårt folk" det är den korta men kärnfulla innebörden i socialdemokraternas jordprogram.

Olikheterna behöfver jag icke understryka, de framträda utan vidare.

I den lilla del af landet, jag närmast företräder, har på senaste tid gjort sig gällande en utpräglad sträfvan från de obesuttnas sida att förvärfva egen torfva. Bästa beviset därpå är att hundratals parcelleringar årligen ägt rum och det på en befolkning af endast 25,000 personer. Hvad bevisar detta sträfvande hos de små i samhället om icke att de önska förvärfva jord med full eganderätt. Några dagar innan jag reste till landtdagen infann sig hos mig en torpare, hvars kontrakt om tio år utgår, och frågade: „Finnes det ingen möjlighet för landtdagen eller saknas den goda viljan och förmågan att göra någonting för att hjälpa de obesuttna till erhållande af egen jord? Jag önskar friköpa mitt lilla torpställe, som jag odlat upp, och ägaren går in därpå, men hvarifrån få penningar?" Jag måste svara honom sanningsenligt och sade, att borgarna i landtdagen försökt åvägabringa en lösning af denna fråga, men att socialdemokraterna hittills förhindrat detta.

Denna gång skall det emellertid icke lyckas att förhala frågans afgörande.

Jag förordar utskottsbetänkandet.

Ed. Brander: Tätä tilattoman väestön maanhankintakysymystä käsiteltäessä viimekuluneina vuosina on käytetty niin paljon puhetta, kirjoitusta, painomustetta ja kulutettu aikaa, että jos kaikki se rahassa laskettaisiin, niin monet kymmenet Suomen tilattomat pääsisivät jo niillä rahoilla tilallisiksi. Minä mainitsen tämän seikan puoleksi leikillä sentakia, että ymmärrettäisiin minkätakia moni täällä niin sanotussa oikeistossa on vaijennut, vaijennut sentakia, että kallista aikaa ei kulutettaisi puheluihin, joista on varsin vähän asiallisia tuloksia. Minä olen tänä iltana tullut kuitenkin pakotetuksi pyytämään puheenvuoroa sen periaatteellisen ja vakavalta kannalta harkitun lausunnon johdosta, jonka täällä keskustelun alussa ed. Gylling esitti. Siinä oli todellakin näkökohtia, jotka ansaitsevat huomiota, ja joita rehellinen vastustaja ei ilman muuta saa sivuuttaa. Minä olen pakotettu pyytämään puheenvuoroa senkin tähden, että ed. Gylling moitti maatalousvaliokuntaa siitä, että se tässä mietinnössä ei ole selittänyt niitä syitä, joista tilattoman väestön syntyminen ja kasvaminen johtuu. Jos ne syyt olisivat olleet etsittävät siinä hengessä, joka leimasi ed. Gyllingin lausunnon, niin ne mielipiteet eivät maatalousvaliokunnassa olisi tulleet hyväksytyiksi. Muutenkin me olemme koettaneet mietintöä laatiessa noudattaa sitä valtiopäiväjärjestyksen määräystä, että mietinnöt ovat laadittavat lyhyesti, sitä suuremmalla syyllä kun tässä on sellainen asia, joka on niin kypsäksi monilla valtiopäivillä kypsytetty, ettei ainakaan tuollainen periaatteellinen selvittely kuulu tällaisen valtiopäivämietinnön perusteluihin. Mutta minä koetan ottaa puheeksi muutamia kohtia ed. Gyllingin lausunnosta ja omalta maanviljelijän kannaltani, suomalaisen maanviljelijän kannalta, niitä arvostella. Minä en pyri ollenkaan sosiologina asioita tässä esittämään, sillä siihen minulta puuttuu edellytykset.

Ed. Gylling lausui, että tilaton väestö kaikissa maissa vähitellen ikäänkuin luonnonlakien mukaan itsestään häviää. Se siirtyy pois varsinaiselta maaseudulta, maatalouden äärestä kaupunkeihin ja teollisuuskeskuksiin. Jos noin on asianlaita — mitä minä epäilen — niin me hyvin ymmärrämme, että sosialidemokraattiselta taholta ei välitetä sellaisista toimenpiteistä, jotka estäisivät tilattoman väestön siirtymistä kaupunkeihin ja teollisuuskeskuksiin. Suomalainen porvaristo on asettunut aivan toiselle periaatteelliselle kannalle. Ja minä olen pakotettu tässä lyhyesti esittämään pari tuollaista mielestämme tärkeätä periaatteellista kohtaa.

Kun me niin suurella harrastuksella ja vakaumuksella ajamme tilattoman väestön asiaa, tahdomme tilattomista saada maanviljelijöitä, niin se johtuu ensinnä siitä, että me täällä Suomessa olemme oppineet uskomaan siihen, että maataloudella on Suomessa todellakin tulevaisuutta, että sillä on tehtävää ja että meillä maatalous odottaa yhä sankempia rivejä vainioilleen. Me olemme vielä oppineet uskomaan, että meillä sen lisäksi on äärettömän paljon viljelysmahdollisuuksia. Meillä on vain pieni osa näistä viljelysmahdollisuuksista tullut täytäntöön. Minun on tarpeetonta tässä ruveta tuomaan esiin numeroita ja tosiasioita, jotka tämän toteavat. Viittaan vain lyhyesti siihen, mitä Suomen suot tarjoovat vuosikymmenien ja vuosisatojen vastaisille viljelijöille. Me olemme sen lisäksi — meidän on se pakko uudistaa — oppineet uskomaan siihen, että myöskin

pienviljelyksellä on tulevaisuutta, ei vain Tanskassa tai Hollannissa, vaan nimenomaan täällä Suomessa. Suomen omat toistaiseksi köyhät, vähän oppia saaneet, perin vähän ammattitaitoa omistaneet pienviljelijät ne ovat jo loistavasti todistaneet, että pienviljelyksellä on täällä tulevaisuutta, että pienviljelyksellä on täällä suuremmat mahdollisuudet kuin konsanaan suurviljelyksellä. Katsokaamme olevia oloja: me huomaamme joka päivä, mitenkä suurviljelys tässäkin maassa taantuu, samalla kuin pienviljelys menee eteenpäin. Ja meille on tulevaisuudessa toivottavasti keinoja käytettävissä, joilla me tätä pienviljelyksen voittokulkua saamme nopeampaan vauhtiin (Vasemmalta: Torpparihäädöt! Puhemies koputtaa).

Ed. Gylling lausui, että kun tilaton siirtyy teollisuusväestöön, se hänelle merkitsee tason kohoamista, se merkitsee hänelle — en niin tarkoin kuullut — parempiin oloihin pääsemistä. Hän on ehkä nähnyt sellaisia tosiasioita, jotka tuon todistavat. Me olemme nähneet vielä enemmän tosiasioita, jotka todistavat sen, että tilattomalle merkitsee pääsy tilalliseksi, itsenäiseksi maanviljelijäksi vieläkin suurempaa kohoamista, paremmalle tasolle nousemista. Se ei pistä silmään tuo paremmalle tasolle nouseminen samalla lailla kuin pistää silmään kaupunkiin tai tehdaslaitokseen pääsy. Siellä pääsee kieltämättä näennäisesti leveämmälle leivälle, hauskempiin asuntoihin, mutta jos pitemmän ajan kuluessa teemme havaintoja, niin kysykäämme, kummassa sittenkin todellinen onni ajan pitkään löytyy, missä terveys, hyvinvointi ja tyytyväisyys oloonsa ja ammattiinsa helpommin on löydettävissä? Minä kysyn vaan. En tahdo tästä pitemmälti puhua.

Tähänastinen ja verrattain lyhytaikainen asutustoiminta Suomessa osoittaa, mitenkä todellakin tilattomille pääsy tilallisiksi merkitsee nousua. Minä en tässä tahdo uudelleen luetella numeroita, joilla täällä muun muassa ed. Hirvensalo aikaisemmassa keskustelussa yksityiskohtaisesti jo osoitti, mitenkä asutustoiminnasta tehty tilasto näyttää, kuinka muutamissa harvoissa vuosissa köyhänä miehenä tilattomasta lähtenyt uusi viljelijä kerää itselleen puhdasta omaisuutta, joka voidaan arvioida ei vain tuhannessa, vaan parissa tuhannessa markassa. Kieltämättä tämä tilallinen saa tehdä pitkiä päivätöitä, hän saa tyytyä olemaan sitä ja tätä vailla, hän saa tyytyä elämään paljo vaatimattomammin kuin ehkä hänen oma veljensä, joka on siirtynyt kaupunkiin, mutta hän ei myöskään koskaan ainakaan kärsi työttömyydestä. Hänellä on työtä 365 päiväksi — sillä hänen tai hänen vaimonsa on pyhäpäivinäkin työtä tehtävä, karjansa, kotieläimensä vaalittava j. n. e. — Nämä seikat voisivat antaa aihetta enempäänkin puheluun, mutta jääköön tämä tällä viittauksella.

Sivumennen vielä mainitsen, että me olemme oppineet kuulemaan viime aikoina lausuntoja muillakin tahoilla kuin meidän sosialidemokraattisella taholla, että maatalous Suomessa on sellainen vähän kannattava elinkeino, johon ei olisi niin paljon huomiota kiinnitettävä, ei niin paljon yleisiä varoja sen tukemiseen uhrattava, kuin nykyään tehdään. Olisi kannattavampaa kylvää entinenkin Suomen pelto metsäksi ja lisätä metsäpääomia ja niitten kautta saattaa teollisuus yhä kukoistavammaksi. Tämä maa omaa sellaiset teollisuusmahdollisuudet metsävaroissaan ja koskin voimiessa, että on muka vahinko käyttää kansallisomaisuuttamme sellaiseen vähän tuottavaan toimeen kuin maaviljelykseen. — Samaan suuntaan käypiä lausuntoja kuullaan siis eri tahoilta. Minä tässä vaan vakuutan, että me emme usko tätä. Me, niinkuin äsken sanoin, uskomme maatalouden tulevaisuuteen ja kehitysmahdollisuuteen, samalla kuin me myönnämme, että teollisuudella tässä maassa on hyvinkin paljon tehtävää ja suuria etuja on voitettavina, mutta teollisuus ja maatalous sopivat täällä hyvin rinnakkain toimimaan. Minä totean tässä, että meidän maalaisköyhälistön kansaneduskuntaan valitsemat edustajat pyrkivät etupäässä ajamaan teollisuuden etuja. Ja olisi toivottavaa, että maalaisköyhälistö yhä enemmän saisi tämän selville, että heidän viralliset edustajansa eivät täällä ajakaan yleensä maatalouden, maanviljelyksen etuja.

Täällä ed. Gylling myöskin lausui, että meidän kantamme perustuu poliittisten tarkoitusperien ajamiseen. Totta kyllä, ainakin agraaripoliittisten. Yleispoliittisten sikäli, että kaikkialla maailmassa on tunnustettu oikeaksi — siteerataksemme nyt jotakin suurmiestä — lause, joka sanoo: Kansa, jonka elinvoima perustuu etevään maanviljelykseen, on kukistumaton. Maanviljelys on ammatti, jonka harjoittajat ovat oikeassa mielessä konservatiiveja, siinä mielessä nimittäin, että he eivät „suotta siirry auraltaan" ei kaupunkeihin eikä teollisuuskeskuksiin. Minun sopii tässä aivan sivumennen kajota, palatakseni myöhemmin vielä ed. Gyllingin lausuntoon, ed. Kurkisen esitykseen. Valitettavasti sitä kuulin sieltä täältä vain muutamia paikkoja, joten voi olla, että minulta jäi siitä hyvin paljon huomaamatta. Hän toi esimerkkejä tuolta kaukaa Ilomantsista ja Pielisjärveltä ja sillä tilastolla koetti todistaa, että tilattoman väestön asutus on semmoinen homma, joka ei ollenkaan kannata, josta pitäisi luopua. Jotkut numerot Ilomantsista tai Pielisjärveltä, joiden oloja minäkin satun tuntemaan, eivät todista vielä mitään tästä suuresta asiasta

yleensä. Mutta hän toi aivan oikeitakin näkökohtia esille. Hän nim. totesi, että aivan kykenemättömiä henkilöitä pyrkii tällekin alalle, pyrkii uusiksi tilallisiksi. Mutta nyt maanviljelys on siksi vaikea ja vakava ammatti, että siihen ei vain noin ken tahansa kykene ja kelpaa. Kuinka hyvänsä asutustoimintaa järjestetäänkin niin tullaan vastakin toteamaan, että moni saa ensimäiseltä taipaleelta kääntyä takaisin, ja on onnellista, että ajoissa kääntyvät takaisin, sillä silloin ovat pettymyksetkin pienemmät. On ikävää, jos he pitkien vuosien jälkeen tuon kokokäännöksen tekevät. Maaseudulla niiden keskuudessa, jotka siellä tilattoman väestön asiaa ajavat esim. kunnallisissa asutuslautakunnissa, ollaan varmaankin iloisia siitä, jos voidaan siihen suuntaan vaikuttaa, että ne henkilöt, jotka eivät tähän toimintaan sovellu, eivät myöskään sitä yritä. Moni voi suullaan harrastaa maanviljelystä, mutta toista on harrastaa sitä koko sielullaan, koko olemuksellaan. Siinä kysytään miestä kokonansa. Minä en malta olla mainitsematta erästä tosiasiaa, joka osoittaa, mitenkä maata voi olla saatavissa aivan ilmaiseksi, mutta sitä ei haluta viljellä, jos se sijaitsee vähänkin syrjemmässä, kun maahan pyrkijöillä ei ole todellista, niinkuin me nykyään sanomme, maahenkeä. Tässä joku aika sitten, siitä on jo kulunut useitakin vuosia, muuan maanviljelijä tarjosi tilattomille ilmaiseksi maata, mutta se oli suomaata ja syrjäisessä seudussa. Hän pani sanomalehtiin tästä ilmoituksen, odotti ja odotti. Ei ketään tullut. Ja parempi on, kun sellaiset eivät tule, joilla ei ole halua ja kykyä.

Muuten se mitä ed. Kurkinen esitti epäkohdista tähänastisen asutustoiminnan alalla, se todistaa, mitenkä meillä sellainen asetus kuin nyt käsiteltävänä oleva asutusehdotus pientiloista on todellakin tarpeen ja mitenkä yleensä tarvitaan enemmän ohjaavia, järjestäviä ja valvovia toimenpiteitä. Nyt olemme eläneet ikäänkuin jonkunlaista väliaikaa. Valtion puolelta on tätä asutustoimintaa harjoitettu ja ulkomaalaisetkin todistavat, että me olemme saavuttaneet hämmästyttävän hyviä tuloksia. Kuitenkin meidän hallituksemmekin puolelta voitaisiin tehdä paljon enemmän kuin mitä on tehty, mutta kun eduskunta on vuosi vuoden perästä tässä tärkeässä asiassa toimettomana, kiistelee vain keskenään, niin onko kumma, jos hallitus, vaikka se olisi toisenkinlainen kuin nykyinen, jäisi toimettomaksi, jäisi odottavalle kannalle. Tässä on juuri kysymys siitä, annammeko asian kehittyä yhä edelleen siihen uomaansa, että tästä huolehtii vain hallitus, pysyykö eduskunta yhä edelleen tästä asiasta syrjässä. Kun me olemme täällä tämän asian itsellemme täysin selvittäneet, niin me nyt vakavasti tahdomme ajaa sen ratkaisuunsa, siinä mielessä kuitenkin, ettei tämä ole suinkaan ainoa toimenpide tilattoman väestön maanhankinnassa, vaan että se on vain yksi toimenpide muiden varsin lukuisain sarjassa. Tämän asian ratkaiseminen ei oikeuta meitä toimettomuuteen, se vaatii meitä yhä suurempaan toimeliaisuuteen ja valppauteen.

Palaan ed. Gyllingin lausuntoon. Hän mainitsi, että on muodostettu aivan liian paljon liika pieniä pientiloja. Jos siis oikein ymmärsin, niin olen tässä samalla kannalla kuin ed. Gylling. Meidän mielestämme ei olisi niin paljon, kuin tähän asti on tehty, muodostettava pieniä kääpiötiloja. On näet ero pienviljelyksellä ja kääpiöviljelyksellä. Meidän on pyrittävä siihen, kuten asetusehdotuskin tarkoittaa, että saadaan sellaisia tiloja syntymään, joilla viljelijä pääasiallisesti oman perheen työvoimalla tulee toimeen. Mutta juuri niin paljon maata on tilattomille hankittava, että perhe todella saa riittävän, ei ainoastaan työmahdollisuuden, vaan myös toimeentulon. Tähän suuntaan näkyy myös kehitys esim. Tanskassa käyvän. Sielläkin pyrittiin aluksi muodostamaan liian pieniä tiloja. Esim. vuosina 1900—1905 oli niitten pienviljelmien, joita valtiolainoilla muodostui, keskimääräinen pinta-ala 3,16 hehtaaria. Seuraavalla ajanjaksolla 1905—10 se kohosi jo 3,66:een ja viimeisenä ajanjaksona, joka päättyi 1912, se kohosi 4,22:een hehtaariin. Mikäli minä olen asutustoimintaa meillä seurannut ja asutusalalla toimivien henkilöitten kanssa keskustellut, niin on tultu siihen tulokseen, että meilläkin on varottava sitä, ettei synny sellaisia kääpiöviljelmiä, joitten omistajat joutuvat helposti pulaan, kun maanviljelys ei anna riittävästi tuloja eikä ympäristöllä ole ansiomahdollisuuksia.

Ed. Gyllingin puheen torpparien vapautuksesta minä voin tässä jättää aivan lyhyellä koskettamisella. Meillä on siihen vielä tilaisuus toivottavasti myöhemmin. Pyydän vain tässä sanoa, että ainakin minä kuulun niihin, jotka tilattomain maanhankinnassa eivät näe ainoastaan torpparien vapautusasiaa, mutta näkevät tässä paljon muutakin. Erityisesti Itä- ja Pohjois-Suomessa, missä torpparioloilla on paljon pienempi yhteiskunnallinen merkitys, mutta jossa varsinaisen irtolaisväestön asialla on sitä kipeämpi ja kiirehtivämpi yhteiskunnallinen merkitys, siellä juuri senkaltaisilla toimenpiteillä, joita me nyt suunnittelemme, on ehdottomasti tärkein tehtävä. Kieltämättä meillä on paljon tehtävää torppariasiassa ja koettakaamme siinä löytää sellaisia keinoja ja teitä, joissa kerrankin pääsisimme jonkinlaiseen yksimielisyyteen. Älkäämme siinä samoinkuin

tilattoman väestön asiassa jatkako keskinäistä kiistaa, niin että aika kuluu käsistä ja työ jää tekemättä. Lohduttakoon meitä kuitenkin tässä se seikka, vaikka se onkin heikko lohdutus, että Tanskassa on toistasataa vuotta maanvuokra-asiain järjestelyä ajettu, vähän kerrassaan, tehden joskus pettymyksiäkin välillä, mutta kuitenkin varmasti eteenpäin, ja tätä nykyä kaikista viljelmistä Tanskassa on jälellä vuokraviljelmiä ainoastaan 12 ½ %.

Kun olen tässä maininnut Tanskan, niin tuon esille vielä muutaman tosiseikan osoittaakseni, mitenkä se yritys, mikä tässä meillä on meneillä, ei ole niinkään turmiollista, niinkään ilman muuta hyljättävää, kuin täällä on esitetty. On muuallakin ulkomailla kuin Tanskassa lausuttu, sen jälkeen kuin on kuultu, miten tätä maanhankintakysymystä Suomessa ajetaan ja millaisia tuloksia jo on saavutettu ja millaisia tuloksia on saavutettavissa, on lausuttu, että Suomessa asutuskysymyksen ratkaisulle on harvinaisen hyvät edellytykset, siitä syystä että täällä on niin tavattoman paljon viljelysmahdollisuuksia, niin tavattoman paljon viljelemätöntä maata, joka odottaa viljelijää, että täällä maan hinta on niin tavattoman halpaa, ja mitenkä täällä maanviljelys on nousuasteella. Todistan tätä maanhintaan nähden muutamilla numeroilla. Täällähän on maanhinnasta numeroita jo aikaisemmassa keskustelussa esitetty, huomautettu, miten tähän astisessa asutustyössä maanhinta on ollut tuossa 100 markan paikkeilla hehtaaria kohti. Jotenkin samana aikana, ajanjaksona 1900—12, on maanhinta asutustyössä Tanskassa ollut keskimäärin 747 kruunua, tehden siis Suomen rahassa noin 1,040 markkaa hehtaaria kohti, siis 10 kertaa enemmän kuin meillä Suomessa. Kun Tanskassa tuona mainittuna ajanjaksona on valtion avustuksella pientiloja syntynyt 6,275 niin on siihen valtionvaroja lainoina käytetty tasaluvuin 28,400,000 kruunua eli Suomen rahassa noin 39 miljoonaa. Meillä on tänä vastaavana aikana pientiloja syntynyt yli 8,000 eikä ole lainoihin käytetty viittätoistakaan miljoonaa markkaa. Meillä siis asutustoiminta on tullut huomattavasti halvemmaksi ja kaikista väitteistä huolimatta maanhinnat meillä eivät ole siten nousemassa, että me pitkiinkään aikoihin voisimme ajatella sellaisia numeroita kuin Tanskassa on ollut. Voivat kenties olla vuosisadan takana tuollaiset maanhinnat, mitkä Tanskasta mainitsin.

Minä alotin tämän lausuntoni sillä, että sanoin täällä tästä asiasta puhutun niin paljon, kirjoitetun ja painetun niin paljon, että jo sen raha-arvolla olisimme tilattomia paljon asuttaneet. Tästä samasta syystä minä en nytkään pitemmälti jatka. Olen katsonut kuitenkin velvollisuudekseni maatalousvaliokunnan puheenjohtajana tämän verran tuoda esille, jottei todellakaan tarkoituksistamme ja valiokunnan perusteluista jäisi sellaisia vääriä käsityksiä, kuin mitä ed. Gyllingin lausunto osoitti. Olen tahtonut tässä osoittaa muutamia periaatteellisia seikkoja, jotka meitä johtavat tässä toiminnassa, jonka me olemme ottaneet ajaaksemme kansallisena ja agraaripoliittisena suurtehtävänä, tehtävänä, joka suorittajilleen asettaa äärettömän suuria vaatimuksia ja vakavia velvollisuuksia.

Ed. Lindström: Jag anhöll ursprungligen om ordet för att tillbakavisa en beskyllning, som riktades emot vår grupp i landtdagen, då frågan var före till första behandling. Ett par af agrarpartiets talare uttalade nämligen sin förvåning öfver att vår grupp, hvars medlemmar på grund af sina principer borde bemöta det nu ifrågavarande förslaget ur ren principiell synpunkt, helt och hållet, såsom de sade, undvek detta för att i stället gå in på ett detaljbemötande af detsamma. Därmed ville de ha sagt, att dessa talare från vår sida hade afvikit från de principer, som egentligen hade bordt leda desamma, nämligen principerna om, att jorden rätteligen icke kan eller får vara ett objekt för enskild eganderätt. Dessa beskyllningar äro emellertid icke rättvisa. Jag vill endast påpeka, att jag i det andragande jag såsom en af de första höll, då frågan första gången var före här, synnerligen skarpt betonade, att här förelåg en principkonflikt. Här gällde det att träda upp till försvar för en fullt riktig ekonomisk princip, en princip, hvilken socialisterna icke, utan att vara sig själfva otrogna, kunde svika. Jag framhöll äfven — och jag vill gärna erkänna, att detta berodde på en synnerligen stor opitimism hos mig — att jag var öfvertygad om att, när här stod på spel icke endast denna fullt riktiga ekonomiska princip — hvars riktighet, jag är öfvertygad därom, en hel del af nu till höger sittande herrar representanter äro färdiga att erkänna — utan också en annan, en djup etisk sådan, med oss vid afgörandet af denna fråga borde stå en del åtminstone af dem, hvilka på grund af sin ställning och rent af sitt yrke gärna vilja taga sig talan såsom den högre moralens, den högre världsordningens representanter hos oss. Emellertid har jag dess värre bedragit mig i detta fall. Under de ganska långa debatter, som om denna sak förts, har icke ens en enda af denna församlings rätt talrika prästerskap behagat träda upp till försvar för det fullt rätta i den idé, som sä-

ger, att det, som hör alla människor till, icke bör bli enskild egendom. Det nu föreliggande förslaget afser, om man går till grunden, ingenting annat än att med statens tillhjälp, med af landtdagen voterade medel försvåra en öfvergång till ett samhällssystem, där jorden icke mera är den enskildes egendom, utan hör hela samhället till, oberoende af sedan på hvilket sätt denna fråga löses, på hvilket sätt denna säkerligen ganska svåra sak arrangeras, så att samhällets rätt blir tillgodosedd.

Att man här från vårt håll, såsom skett, otvifvelaktigt ganska skarpt har nagelfarit med det nu föreliggande lagförslagets detaljer, medan däremot principfrågan tämmeligen lätt förbigåtts, beror därpå, att man, såsom också representanten Sundblom i sitt andragande yttrade, icke från detta håll ens velat träda upp till försvar för en åskådning, som icke är vår. Man har tyst gillat den uppfattning jag här har framhäft genom att icke ens i princip våga bestrida densamma och dess berättigande. Att under sådant förhållande från vår sida ytterligare poäntera denna idé och denna princips berättigande skulle helt säkert varit fullkomligt lönlöst. Jag vill icke ha sagt, att den diskussion, som här förts, skulle leda till något annat resultat än man redan på förhand kunnat ana, det nämligen, att högern inom landtdagen nu, liksom förut, skulle stå på den ståndpunkt, enligt hvilken det är ett lifsvillkor för vårt folk, att en hel del af detsamma genom billiga lån från statens sida skall bindas vid en tillvaro som kommer att bli, såsom jag yttrade förra gången, ett maskeradt slafveri, ett slafveri, så mycket hårdare, som slafvarna själfva smida sina egna bojor.

Representanten Sundblom ville såsom ett slags motvikt emot de fakta jag anförde från Danmark, framföra hvad någon socialdemokratisk tidningsman, boende i Sverige, hade yttrat. Hvem denna person var och hvar det stått skrifvet, som han här citerade, känner jag icke till. Emellertid är detta hans sätt att citera typiskt för det sätt, hvarpå man öfverhufvudtaget läser en motståndares skrifverier, tolkar hans åsikter. Jag tror att det skall vara ytterst få af landtdagens socialdemokratiska fraktion, som icke äro villiga att skrifva under de ord han här citerat. Han sade, att man i Sverige från socialdemokratiskt håll icke riktar sig mot småbrukarna, icke vill kämpa emot dem. Jag vill ställa till honom den frågan, huruvida han här har förmärkt någon tendens hos socialdemokraterna att kämpa emot småbrukarna, hvilkas ställning de finna oerhördt svår redan utan att man riktar någon aktion mot desamma? Vår sträfvan har, det borde tydligt ha framgått, varit den, att försöka förhindra att ytterligare flere människor kastas in i denna tillvaro, hvilken, såsom jag nämnde, är svår nog. Han nämnde också, att i denna artikel påpekades, att för socialdemokraterna hufvudfrågan icke är eganderätten, utan rätten att fritt bebruka jorden och draga den största möjliga nytta af densamma. Jag har tyckt mig förmärka, att hufvudfrågan hos männen till höger just är eganderätten. Hos oss är hufvudfrågan icke, huruvida jorden äges med eganderätt af dessa småbrukare eller icke med eganderätt. Vi hafva endast velat göra gällande, att denna eganderätt principiellt icke sammangår med våra åsikter om det rätta och att den dessutom ekonomiskt sedt är skadlig.

Representanten Sundblom nämnde, att man i Sverige försöker motarbeta de eländiga, osäkra arrendeförhållandena. Samma sträfvan har gjort sig gällande också hos oss. Det är just dessa eländiga och osäkra arrendeförhållanden som göra, att man framför dem föredrager ett annat, ett mindre ondt, nämligen småbruksformen på egen grund. Den kredit, som i artikeln nämndes, var, såvidt jag kunde begripa, icke en kredit, som afsåg att skänka en del af landets stora jordbrukare möjlighet till en utvidgad spekulation i jord, utan en kredit, som afsåg att underlätta småbrukarnas arbete. Det var ett slags driftkapital man ville tillföra småbrukarklassen. Därom är själffallet ingenting ondt att säga.

Hvad beträffar hr Branders yttranden, så utgjorde de i hufvudsak en polemik mot hvad representanten Gylling tidigare i sitt — jag är öfvertygad om att de flesta äro ense därom — innehållsrika andragande framhäfde till förmån för den åskådning, som gör sig gällande inom vår grupp. Emellertid ingick i detta andragande poänger sådana att man knappast kan undgå att bemöta desamma, äfven om man, så att säga, icke är vederbörande. Han ville såsom ett slags förmån för småbrukarna framhämta, att desamma icke lida af den arbetslöshet, som så ofta drabbar industriarbetare i städerna och i industricentra på landsbygden. Det förefaller mig som skulle herr Brander fallit offer för den vidskepelse, som ingalunda är så sällsynt på borgerligt håll, den nämligen att arbetet, mödan i och för sig, är någonting synnerligen godt. Det är samma tanke, som tager sig uttryck i detta meningslösa nödhjälpsarbete, som man har arbetslösa personer att utföra, då man icke, för att icke depravera dem, vill gifva dem direkta understöd. I Östersjöprovinserna, berättas det, finnes det i

den hårda jordgrunden väldiga grafvar, långa gångar, gräfda under tiden af arbetslöshet af personer, hvilka åtnjutit kommunalt eller statligt arbetslöshetsunderstöd. För att icke gifva dem sådant direkt, har man låtit dem gräfva dessa meningslösa gångar i jorden. Det är samma uppfattning, som gjorde sig gällande i hr Branders andragande, enligt hvilket det var en lycka, att småbrukarna arbetade 365 dagar i året. Man kan gratulera dem till att hvart fjärde år är skottår, så få de åtminstone en dag hvila sig. Det, som framfördes var mycket karaktäristiskt. Denna kultursänkande egenskap, detta bindande vid torfvan har, tycker jag, utomordentligt väl bevisats genom detta yttrande. Det är otvifvelaktigt, att människor, hvilka äro tvungna af omständigheterna att offra 365 af årets 365 dagar till arbete enbart för att uppehålla lifvet, existera endast för att kunna utföra detta arbete, måste blifva i hög grad kulturellt omöjliga. Den möjlighet till kulturell utveckling, andlig utveckling, som bjudes industriproletariatet i detta nu, är ju icke öfverhöfvan stor, men man måste säga, att i belysning af dessa framhäfda fakta industriproletariatets ställning, om man ser den ur en djupare, andlig synpunkt, är utomordentligt god.

Han nämnde dessutom, att landtarbetarproletariatet borde få ögonen öppna för att vi här egentligen drifva industriproletariatets sak. Dock tyckes det mig, att det stode ovanligt illa till med detta landtarbetarproletariat, om det behöfde denna uppmaning att se, ty det måste dock haft ögonen öppna för det faktum, att de socialdemokratiska representanterna här i landtdagen och det socialdemokratiska partiet öfverallt i landet drifvit arbetarklassens sak, oberoende af om denna klass medlemmar äro bosatta i städerna, industricentra eller ute på landsbygden. Detta borde hafva framstått för honom redan af det faktum, som representanten Watanen varit i tillfälle framhämta, nämligen att direktiv ha kommit landtdagsgruppen till del från torparkongressen, hvilka representerat ett öfvervägande stort antal af den jordbrukande arbetarbefolkning, hvilken enligt representanten Branders uppfattning icke skulle hafva reda på hvad vi här afse med vår verksamhet.

Ännu en sak, jordbruket och därmed också småbruket skall enligt hans uppfattning fostra en sund konservatism, en sådan konservatism, som hindrar dess utöfvare att flytta från sitt hem till städerna och till industriorterna. Jag går med på hans resonnement, så långt det gäller endast konservatism. Medvetandet af att besitta ett jordstycke, hvars värde på grund af samhällelig verksamhet med naturnödvändighet måste stiga, att med andra ord äga ett kapital, som, oberoende af det arbete man nedlägger på detsamma, bringar en ständigt stigande ränta, måste vara egnadt att göra innehafvaren af detta kapital konservativ; han vill ytterst ogärna gå med på reformer, hvilka skulle sätta detta kapitals existens i fara, och det är däri man får söka förklaringen till att från små-jordbrukarhåll likasom från stor-jordbrukarhåll opposition förmärkes mot samtliga sådana förändringar, hvilka på ett eller annat sätt skulle inskränka jordräntetillväxten mot hvarje samhällelig förändring, som afser den arbetande klassens framåtskridande, ty detta reformarbete är på sätt och vis ett gripande i denna räntefond. Jag går dock icke med på hans andragande, såvidt det innebär att denna konservatism är af sådan art att den hindrar jordbrukaren i att söka sig förtjänst på andra håll än på den fäderneärfda eller genom köp förvärfda torvan. Jag vill endast påpeka, att emigrationen från vårt eget lands städer och industricentra visserligen är stor, men störst är den uti jordbrukande trakter och därtill i trakter, där småbruket är synnerligen utbredt. Representanten Sundblom torde vara ense med mig därom, att vi knappast kunna tala om något stor-jordbruk på Åland, men han skall säkert äfven vara villig att förena sig med mig därom, att emigrationen från Åland är ofantligt stor. Representanterna från Österbotten måste likaledes vara ense med mig däri, att jordbruket i Österbotten är ett öfvervägande småbruk, medan å andra sidan emigrationen från detta småbrukande Österbotten är landets största.

Att med statsmedel skapa en sådan vid torfvan fäst småbrukarklass, som saknar den fria jordägarens företräde däri, att han icke ens kan schackra med sin jord, som den fria jordägaren kan det, är att söka lösa en social fråga på samma sätt som om man försökte tömma en vattenbehållare med ett såll. Landets innevånare ökas, så också småbrukarklassen. De, som möjligen nu besitta en torfva, som föder dem under ett 365 arbetsdagar räckande år, hafva icke någon möjlighet att lämna en del af denna torfva i arf åt sina söner. När dessa blifva stora nog för att flyga ur det gemensamma boet, få de se sig om att på villkor, någorlunda liknande dem fadern hade, skaffa sig en torfva på annat håll eller att flytta bort. Men jordens värde stiger ständigt. Erfarenheten från Danmark talar sitt oförtydbara språk i detta afseende. — Att jordvärdet hos oss är lägre än i andra skandinaviska länder, är säkert i icke ringa grad beroende just därpå, att vi icke ännu kunnat komma åt dessa medel, som skulle drifva upp

jordspekulationen på småbrukarnas bekostnad. — Det blir därför för hvarje generation allt svårare och svårare att på nu ifrågavarande sätt fästa sig vid torfvan. Man står slutligen vid den situation som förr eller senare framträder på håll, där nu småbruket florerar, om att man icke kommit ett steg längre bort genom att nedkasta dessa miljoner på jorden, utan tvärtom har samma sociala fråga olöst. Å andra sidan har man dock bundit kapital vid jorden, hvilken försvårar denna jords öfverförande i samhällets ägo.

Jag vill efter denna utvikning återgå till mitt ursprungliga tema — här föreligger otvifvelaktigt en etisk princip af allra strösta bärvidd, som socialdemokratiska partiet i detta fall har förfäktat. Det förvånar mig att vi icke från borgerligt håll ha hört röster höjas till erkännande ens af riktigheten af denna princip om man också samtidigt därmed hade kunnat erkänna, att man på grund af förhållandenas tvång måst afvika från denna princip till förmån för ett förment praktiskt, ehuru principvidrigt arbete.

Ed. Luopajärvi: Olen pyytänyt puheenvuoroa kosketellakseni eräitä seikkoja siitä omituisesta asiaintilasta, joka esillä olevassa kysymyksessä on tullut esiin.

Tässä nimittäin ei ole kysymys yksinomaan siitä, että eduskunnan oikeisto ja vasemmisto olisivat jyrkästi vastakkain erään suuren yhteiskunnallisen kysymyksen käsittelyssä. Mutta täällä on omituinen ilmiö siinä, että kaksi eri puoluetta, jotka molemmat lukeutuvat niin kutsuttuun eduskunnan vasemmistoon, ovat asettuneet jyrkästi vastakkain tätä kysymystä käsiteltäessä.

Kun tässä vastakkaisessa esiintymisessä ennen kaikkea se puolue, sosialidemokraatit, joka pitää itseään Suomen työväestön ja myös Suomen tilattoman maalaisväestön ensimäisenä oikeuden valvojana, kun se puolue on ryhtynyt epäilemään vieläpä jyrkästi moittimaan tätä toista vasemmistoryhmää, Suomen maalaisväestön liiton edustajistoa sen esiintymisen johdosta tässä kysymyksessä, syyttämään sitä suorastaan siitä, että se on asettunut kulkemaan eduskunnan oikeiston vanavedessä, voidakseen jollakin tavalla pönkittää oikeiston muka tässä kysymyksessä ajamia pyyteitä, niin tahdon muutamilla sanoilla torjuen kosketella eräitä kohtia näissä syytöksissä.

Eräs tärkeimpiä näistä syytöksistä on se, että maanomistajaluokka joutuu tämän lakiehdotuksen voimaanastumisen johdosta miltei yksinomaan saamaan siitä koituvan hyödyn. Väitetään että maan hinta joutuu luonnottomasti nousemaan ja että noususta hyöty tulee suurporvarien omaksi tilattomain tulematta saamaan mainittavaa etua. Tahtomatta kieltää, että maassamme varsinkin muutamissa osissa maanomistussuhteet aikojen kuluessa ovat kehittyneet sellaisiksi, että niissä esim. torpparikysymystä järjestettäessä on maanomistajain oikeuksia yhdessä ja toisessa suhteessa rajoitettava, on kuitenkin mielestäni sangen väärin, että tahdotaan lähteä syyttämään koko maanomistajaluokkaa siitä, että heidän etunsa kautta maan tulevat luonnottomasti valvotuiksi. Sosialidemokraatit nimittäin varsin hyvin itse tietävät, minkälaiset maanomistussuhteet maassamme ovat. He tietävät että maamme noin 300,000 maanviljelijästä ei ole täyttä kahta tuhatta suurtilallista. He tietävät myös, että nämät suurtilat sijaitsevat verrattain rajoitetulla alueella ja että suurimmassa osassa maata sitävastoin maanviljelysolot ovat miltei kokonaan kehittyneet sille kannalle, että viljelmät ovat keskikokoisia ja pienviljelyksiä. Myös he ovat ainakin tilaisuudessa tietämään sen, että useimpain maalaiskuntiemme kunnallisverotus, joka lepää pääasiallisesti maanviljelijäin hartioilla, on 3—4 kertaa suurempi kuin monessa kaupungissa, suurempi esimerkiksi, kuin Helsingissä. Tämä todistanee sitä, ettei maanviljelijäluokka näissä osissa maata ole suinkaan vailla rasituksia, että maanomistajaluokan olot eivät suinkaan ole liian herttaiset ja tuottavat. Väitteeni tueksi tahdon viitata erääseen sosialidemokraattisen johdon taholta ilmestyneeseen kirjaseen. Sanotussa kirjasessa suoraan tahdotaan todistaa, että „meidän maamme maanviljelyksen kehitykseen ei voida kovin paljon luottaa eikä sen tulevaisuuteen suuria rakentaa", koske se „itsenäisenä elinkeinona yhä enemmän menettää merkitystään ja saa väistyä muiden elinkeinolajien rinnalta." Siinä tahdotaan todistaa, ettei todellinen kapitalisti kiinnitä pääomaansa maanviljelykseen, koska „maanviljelys tuotantona ei näy takaavan pääomalle kohtuullista korkoa eikä anna pääomanomistajalle tarpeeksi runsasta ylijäämää, joten pääomanomistajat antavat rahojaan maanviljelykseen vain visseillä ja määrätyillä ehdoilla, mutta sen sijaan sijoittavat ne teollisuuteen ilman ehtoja".

Sosialidemokraatit suonevat anteeksi, jos maalaisliiton taholta näin ollen ei ainoastaan torjuta tekemiänne syytöksiä, vaan lisäksi huomautetaan, että olette syytöksenne tehneet vastoin todellisia oloja. — En tahdo sanoa, vasten parempaa tietoanne; mutta kuitenkin teidän olisi pitänyt se paremmin tietää. Vaikka ehkä itse ette ole taipuvaisia sitä myöntämään, on tämän kysymyksen käsittelyssä auttamattomasti tullut näkyviin se tosiasia, että te ette todellisesti ole tässä ky-

symyksessä sitä mitä sanotte olevanne. Te ette ole maaseudun tilattomain, vaan te olette järjestyneen teollisuustyöväestön etujen valvojia. Valitettavasti täytyy tähän vielä lisätä sekin, että te olette marxilaisen järjestelmän omaajia, jotka Suomen maaseudun köyhälistöä tahdotte käyttää keinona hankkiaksenne teollisuus- ja kaupunkityöväestölle yhteiskunnallisesti mahdollisimman hyvän aseman, tahdotte saattaa teollisuuden alalla työskentelevät kansanluokat kohoamaan hallitsevien luokkien joukkoon. Ja sitä tehdessänne teille luonnollisesti on samantekevää, jos elämä maaseudulla joutuu epäjärjestykseen ja sortuu, jos velkanen maanomistaja ja nälkäinen tilaton keskenään joutuvat vihamielisiin suhteisiin. Olen ehkä mielestänne sanonut väärin, tulkinnut väärin sosialidemokratian oppia. Mutta pyydän vedota siinä suhteessa niihin lausuntoihin, joita teidän taholtanne, teidän oppienne perustotuuksien luojat ovat lausuneet. Viittaan muutamiin sellaisiin. Niinpä lausutaan eräässä teoksessa että „sosialidemokraattinen agraariohjelma, joka olisi laadittu talonpoikain suojelemista silmällä pitäen, ei ainoastaan olisi tarkotukseton vaan se olisi enemmän; se olisi sosialidemokratian suurinta turmelemista". „Talonpoikain suojeleminen, yritys suojella itsenäistä talonpoikaista maanviljelystä voi tähän sosialidemokratian kehitykseen vaikuttaa vain jarrauttavasti" joten siis „edeltäpäin on kiellettävä, vieläpä vakavimmin taisteltava" jokaista yritystä vastaan, jonka tarkoituksena on estää talonpoikain kurjuuteen vajoamista, vierittämällä osan hänen taakastaan teollisuuden ja teollisuusproletariaatin niskoille. Eivätkö nämät lauselmat käy yhteen sen menettelyn ja tarkoitusperän kanssa, johon pyritte?

Olen lausunut muutamia arvostelmia niiden kannalta, jotka käsittävät maamme sosialidemokraattisen liikkeen kylmäverisesti ajavan maanviljelyksen kurjistamispolitiikkaa voidaksensa teollisuuden ja teollisuustyöväestön oloja sitä runsaammin kohottaa. Mutta on syytä kiinnittää huomiota näihin asioihin, myöskin juuri maalaistilattomien kannalta, joista tässä ennen kaikkea tietenkin on kysymys. Sosialidemokraattien taholta määritellään kanta heihin nähden, erään pöytäkirjan mukaan seuraavaan tapaan: „Tilattomain siirtyminen kaupunkeihin ja teollisuuskeskuksiin, joka yhä on kasvamassa, tietysti seuraa kehitystä, jota ei ole syytä estää, sillä se samalla merkitsee tilattomien siirtymistä korkeammalla kannalla oleviin elinehtoihin. Samalla se heille merkitsee suuremman henkisen kehityksen mahdollisuuksia". Tämän kaikki on toistanut tämän illan keskustelussa ed. Gylling, vieläpä sitä kehittänytkin. Ei suinkaan ole maalaisliittolaisille tuntematonta, että sosialidemokraatit olettavat teollisuustyöväen elinehtojen kehityksen olevan hyvin paljon korkeammalla kannalla maaseudun kehitykseen verraten. Päinvastoin meikäläisetkin tuntevat tämän seikan kylläkin hyvin. Omasta puolestaan meikäläiset sen osaksi tunnustavat, mutta myöskin ainoastaan osaksi. Maalaisliittolaiset nimittäin pitävät sosialidemokraattien luottamusta Suomen teollisuuden rajattomaan kehitykseen, ainakin tällä kertaa, lievimmin sanoen herkkäuskoisuutena. Maalaisliiton taholta kiinnitetään nimittäin huomiota erääseen sen mielestä hyvinkin tärkeään seikkaan, nimittäin siihen, että samalla kuin maanviljelyksen maassamme täytyy tulla toimeen omin neuvoinsa, samalla meidän maassamme teollisuutta harjoitetaan suojelustullin nojassa.

Ympäri maatamme, etupäässä teollisuustyöväestön toimesta, on juuri näinä päivinä pidetty suuria mielenosotuskokouksia ulkoapäin uhkaavaa tullivaaraa vastaan. Mielenosottajat tietänevät, että maalaisliittolaisten taholta ollaan mukana tuon turmiota ennustavan yrityksen vastustamisessa. Siksipä asetankin nyt puolestani teollisuustyöväestön vastattavaksi kysymykseen, ovatko he koskaan tulleet ajatelleeksi, että jokaisesta puserokankaasta, jokaisesta lapiosta, kuokasta, kirveestä ja muusta senlaatuisesta työkalusta, jonka maalaistyöläinen joutuu itselleen hankkimaan, jokaisesta tällaisesta hän joutuu puolestaan maksamaan „leipäveroa" teollisuustyöväestöluokalle. Enempien esimerkkien luettelemisen pidän tarpeettomana, koska luulen tämän jo riittävän todistamaan, että maaseudun tilattomien on syytä pysähtyä vakavasti miettimään, minkä verran he jatkuvasti voivat luottaa sosialidemokraattien houkutteleviin teollisuusteoriioihin. Maalaisliittolaisten taholta ovat nämä sosialidemokraattien Suomen oloihin soveltamat teoreettiset opit koko niiden esiintymisen ajan käsitetty sellaisiksi, että niissä sangen suuri annos on pelkkää haaveilua. Pidämme puolestamme selviönä, että maalaisedustajilla on syytä ei ainoastaan yhtyä nyt esillä olevien lakiehdotusten kannattajiin, vaan asettua vaatimaan niiden hyväksymistä. Sillä samalla kuin maalaisliittolaiset tällä teollaan tietävät tukevansa Suomen horjuvaa teollisuutta, tietävät hankkivansa sille omaperäisiä, omalta turpeeltaan ponnistelevia kuluttajia, samalla he tietävät tällä teollansa myöskin vaikuttavansa siihen, että maanviljelys Suomenmaan pääelinkeinona tulee saamaan tämän lakiehdotuksen hyväksymisen kautta tuntuvan sysäyksen eteenpäin.

Ed. Holsti: Oli erinomaisen hauska saada tohtori Gyllingin lausunnon kautta tutustua siihen teoreettiseen perustaan, johon Suomen sosialidemokraattisen puolueen ohjelma tässä nyt esillä olevassa tärkeässä asiassa nojautuu. Ikäänkuin läpikäyvänä punaisena lankana — jos punaisessa enään voi punainen lanka näkyä — oli hänellä se vakaumus ja väite, että heidän kantansa on, jos niin saa sanoa, tieteellinen, — ilman mitään lainausmerkkiä. Täytyisi siis tulla siihen käsitykseen, että nyt esillä olevassa asiassa mietintö olisi jotakin epätieteellistä ja vastalause olisi hyvinkin varmalla tieteellisellä pohjalla, jota vastaan tässä „porvaristo" yrittää turhaan taistella.

Mutta mikä on nyt se tieteellinen pohja, jolle ed. Gyllingin lausunto tässä lähinnä nojautuu? Kieltämättä se on se sama „tieteellinen" perusta, joka yleensä on koko marxilaisella sosialismilla. Marxhan osotti, että yhteiskuntakehitys käy nykyisin niin sanotun kapitalistisen kehityskauden aikana yhä suurempaa tuotantovälineiden keskitystä ja samalla työtä tekevän luokan yhä suurempaa kurjistumista kohti. Ja näyttääpä todellakin siltä niinkuin monissa tapauksissa Marx olisi voinut tilastolla ja monella muulla terävällä huomautuksellaan oleviin oloihin osottaa, että hänen väitteensä eivät suinkaan ole ainoastaan niinkuin eräs sosialistinen kirjailija Wicksell sanoo, vain yhteiskuntakatkeruuden tuotetta, vaan että ne todellakin perustuvat monessa tärkeässä kohdassa suoranaisiin tietoihin olevista yhteiskunnallisista oloista. Eihän meidän tarvitse ajatella tässä kysymyksessä, eli lähinnä juuri maalaiskysymyksessä, muuta kuin esim. Saksan ja ennen kaikkea Englannin maanomistusolojen muodostumista, niin kieltämättä tullaan siihen tulokseen, että Marx on tässä terävästi arvostellut olevia yhteiskuntaoloja ja että, jos otamme huomioon esim. maanomistusolot Englannissa, niin todellakin siinä se tuotantoväline, jona tässä on maa, on keskittynyt vuosi vuodelta yhä harvempiin käsiin. Kun ajattelee, että ainoastaan parituhatta henkeä omistaa $^{9}/_{10}$ koko Skotlannin maasta, kun muutamat tuhannet henkilöt omistavat suurimman osan Irlantia, ja ottaakseni vielä jonkun huomautuksen Englannista, kun sielläkin kaikista päinvastaisista yrityksistä huolimatta maanomistus on yhä enemmän keskittymistään keskittynyt, niin on Marx osunut oikeaan, joten tässä ei siis ole kysymyksessä mikään pelkkä agitatorinen väite, vaan ollaan tässä tekemisissä todella yhteiskunnallisen kehityssuunnan kanssa. Sen vuoksi me myös ymmärrämme, minkä takia Saksan sosialidemokraatit Breslaun puoluepäivillä 1895 saattoivat, ellen väärin tiedä, kaikilla äänillä yhtä vastaan omaksua sellaisen päätöslauselman, että yrityksestä luoda pienviljelystiloja ainoastaan riistäjävaltio hyötyisi, eikä se suinkaan veisi yhteiskuntaa eteenpäin.

Tällä marxilaisella, n. s. „tieteellisellä" pohjalla lepää myöskin eräs toinen sosialidemokraattinen katsantokanta. Minä luulen, että olisi verrattain vaarallista tuoda tämä asia suorastaan esiin viittaamalla eräisiin nykyaikaisiin yhteiskuntatieteilijöihin, sillä se varmaan herättäisi aivan liian hilpeää naurua vasemmistossa. Sen vuoksi minä ensiksi viittaan mitä Liebknecht on siitä sanonut ja kun olen tällä tavoin työntänyt sellaisen suuren sosialistin näitten sanojen ensimäiseksi lausujaksi, voin sen jälkeen, jos tarvitaan, esittää eräitten todellisten tiedemiesten nimiä. Liebknecht näet huomauttaa että sosialismi ei ole ainoastaan taloudellinen oppi, se ei ole ainoastaan tiedettä sen sanan parhaassa merkityksessä, siinä esiintyy myöskin ihmiskunnan parhain uskonto. Aivan samoin ne tiedemiehet, jotka ovat perinpohjaisesti tutkineet nykyaikaisia yhteiskunnallisia kehitysvirtauksia, ovat kerran toisensa jälkeen huomauttaneet, että sosialidemokratian leveneminen ei ole ollut niin suuressa määrässä riippuvainen mistään muusta tekijästä kuin lähinnä uskonnollisesta luonteestaan, sen pyrkimyksestä syrjäytää muut uskonnot ja niitten tilalle luoda puhtaasti materialistinen uskonto, luottamus sellaiseen tulevaisuuden tilaan maan päällä, jossa ihmisten vapaus, veljeys ja tasa-arvoisuus toteutuisivat paremmin kuin mitenkään muuten. Sosialistit ovat nyt kytkeneet myöskin maatalouskysymyksen heidän uskontoonsa. Se on tullut heidän tärkeimmäksi tulevaisuudenunelmansa toteuttamisvälineeksi. Sillä niin kauvan kuin yksityinen maanomistus on olemassa, niin kauvan ei voida myöskään tätä heidän ennustamaansa yhteiskunnan onnentilaa luoda eikä sillä syrjäyttää nykyistä kauttaaltaan väärää yhteiskuntatilaa.

Tällä samalla kannalla kuin ovat nämä saksalaiset sosialistit ja teoreetikot, ovat tietysti myöskin meikäläiset marxilaiset teoreetikot. Kun Saksassa nimenomaan on väitetty, ettei sikäläisen porvariston kannata missään nimessä taistella muka oikeata kehityssuuntaa, nimittäin maan kansallistuttamista vastaan, niin on olevinaan selvää, ettei meilläkään Suomessa mikään muu maatalouskysymyksen ratkaisukeino ole oikea kuin se, jossa me seuraamme oppi-isä Marxia aivan yksityiskohtia myöten. Minä en tahdo nimenomaan sanoa, että meidän sosialidemokraattimme nyt enää sokeasti uskoisivat siihen tulevaan yhteiskunnan onnentilaan, jota esim. Bebel tunnetussa teoksessaan „Nainen" esittää. Mutta vaikka he ovat jo voineet luopua tästä uskosta, jota monet sosialistit ulkomaillakin pitävät ainoastaan kauniina

unelmana, vaikka he olisivat jo luopuneet tästä, niin he kuitenkin jyrkästi vielä vastustavat kaikkea muuta maatalouskysymyksen ratkaisukeinoa, kuin nimenomaan sitä, joka takaisi maan kansallistuttamisen Marxin viittaamaan suuntaan. Jos nyt siis marxilaisuus edustaisi, kuten ed. Gylling sanoo, tieteellistä totuutta, niin epäilemättä täällä oikeiston taholla taisteltaisiin tuulimyllyjä vastaan. Sillä jos kerran nimenomaan voidaan kaikista tosiseikoista vetää maatalouden suhteen sellainen johtopäätös kuin ed. Gylling on tässä lähinnä Marxiin nojaten tehnyt, niin varmaankin sosialidemokraatit tulisivat ennen pitkää kuitenkin saamaan nähdä ohjelmansa toteutuneena huolimatta kaikista porvarillisista yrityksistä kääntää kehityksen kulkua toisille ed. Gyllingin lausunnon mukaan epätieteellisille urille. Mutta on onneksi viime vuosikymmenien kuluessa päästy niin pitkälle, että on alettu ymmärtää yhteiskuntaelämää sen arvoiseksi, että sitä kannattaa tutkia jokapuolisesti, mahdollisimman syvästi, täysin tieteellisesti ja nähdä mitkä kehityslait ohjaavat sen kulkua. Tällä tavalla ei suinkaan siis marxilainen selitys yhteiskuntakehityksestä ole enää ainoa tieteellistä nimeä kantava oppi yhteiskunnallisesta kehityksestä; päinvastoin se enää on ainoastaan puolueoppi. Sen ala-arvoisuus todellisten tieteellisten oppien rinnalla aletaan jo tunnustaa yksin sosialistisellakin taholla.

Marxilaisessa opissa on näet ainoastaan yksi tosi kehityslaki, nim. kysymys integratsionista eli keskityksestä. Mutta kaikista niistä laeista, jotka ohjaavat kosmillisen olevaisuuden kehitystä, on varmaankin yksi kaikkein tosimpia, ja se on se, joka juuri täydentää tämän marxilaisen selityksen, nim. ettei voi olla yhtämittaista keskitystä, integratsionia, vaan sen jatkona on aina differentiatsioni, jakaantuminen erilaiseen. Jos sosialidemokraatit aivan tosissaan omaksuisivat kehitysopin sellaisena kuin se tänä hetkenä esiintyy, niin he saisivat paljon tieteellisemmän pohjan kuin se, joka heillä tätä nykyä on. Mutta he eivät missään nimessä tahdo omaksua tätä siitä yksinkertaisesta syystä, että se sotii niin räikeästi Marxin yhteiskuntaoppeja vastaan.

Meidän ei nyt tarvitse ajatella mitään muuta kuin yksistään yhteiskuntaelämän alalla, mikä olisi lopputuloksena, jos sillä tapahtuisi vain keskitystä, eikä olisi vastapainona jakaantumista erilaiseen? Senpä vuoksi, joskin on totta, että esim. maanomistusolot ovat useissa Euroopan maissa niin pitkälti kuin me voimme tarkastaa tämän kehityksen kulkua, johtaneet yhtämittaiseen keskitykseen, niin meillä ei ole mitään oikeutta mennä kieltämään, etteikö päinvastainen liike olisi yhtä oikeutettua sekä yhteiskunnallisen kehityksen itsensä moraaliselta kannalta, kuin myös puhtaasti kehitysopilliselta, eli siltä kannalta, jonka pohjana ovat yleiset kehityslait eli käyttääkseni juuri ed. Gyllingin sanaa, luonnonlait. Niinpä onkin ulkomailla parhaillaan havaittavissa juuri tämän maanomistuksen keskittymisen jälestä pyrkimystä päinvastaiseen kehityssuuntaan. Tämän tosiasian suhteen eivät sosialistit tahdo ollenkaan ottaa huomioon, että tässä todellakin voisi olla jotakin aivan luonnollista, tieteellisestikin oikeutettua, vaan he pitävät sitä ainoastaan porvarillisena estämisen yrityksenä, tahi niin kuin täällä on sanottu tuosta 25 milj. markan asiasta, yrityksenä vielä kerran koettaa korottaa maan hintoja ja saada itsellensä hyviä voittoja. Saksassa, eli puhuakseni lähinnä Itä-Elbestä, esitettiin aivan muutama päivä sitten Preussin valtiopäivillä 300 milj. markan anomus pienviljelyksen kehittämiseksi. Aivan näinä päivinä on myös osoitettu, että noin lähemmäksi miljaardi markkaa on sitä paitsi käytetty muutaman kymmenen vuoden kuluessa, tosin ei yksinomaan pienviljelyksen hyväksi, vaan samalla keinoksi, millä on koetettu estää saksalainen kansallisuus ja maanomistus väistymästä puolalaisen viljelyksen tieltä. Että tämä pyrkimys itsessään merkitsisi jotakin kehityksen vastaista, ei suinkaan ole oikeutettua väittää. Ajatelkaamme lisäksi tällä hetkellä Englantia. Sen sijaan että siellä työväki asettaisi päämaaliksensa tämän maanomistusoloissa nyt jo tapahtuneen keskityksen kannattamisen yhä isompaan keskitykseen, he päinvastoin nimenomaan kannattavat sitä ohjelmaa, jonka nykyinen rahaministeri David Lloyd George on esittänyt ja jonka tarkoituksena ei suinkaan ole säikähtyä niistä yrityksistä, joita tähän saakka on tehty pienviljelyksen luomiseksi, vaan päinvastoin näyttää, että vaikka siellä on muutamien vuosikymmenien kuluessa tehty useampia yrityksiä pienviljelyksen luomiseksi, niin siellä tehdään vieläkin uusia yhä voimakkaampia yrityksiä, jotta saataisiin päämäärä toteutetuksi. Jos todellakin tämä olisi nimenomaan kehitysvastaista, niin silloin epäilemättä tämä tulisi ennen pitkää osoittautumaan lopullisesti harhaan vieväksi. Mutta siinä maassa on sentään siksi kokeneita valtiomiehiä, kansansa siksi terveitä tuntijoita, ettei nimenomaan h e i d ä n tarvitse olla tässä kaikessa väärässä, vaikka pyrkivät edelleen pienviljelyksen luomiseen.

On lisäksi syytä ed. Gyllingin puheen johdosta vielä lisätä, ettei mikään yhteiskuntatiede koskaan pyri syrjäyttämään maanomistus- ja maanviljelysolojen kahta peruskysymystä, nimittäin kysymystä tuotannosta ja väestöstä. Ei nyt ole mikään ehdoton tieteellinen totuus se väite,

että suurviljelys olisi tuloksiltaan voitollisempi. Jos kerran asetutaan sille kannalle, että ainoastaan tuotanto on tässä ratkaisijana, niin aivan hyvästi voidaan näyttää, että pienviljelys on kansantaloudelliselta kannalta tuloksiltaan yhtä hyvä kuin suurviljelys. Ja mitä tulee väestökysymykseen, niin epäilemättä ed. Gylling tietää tämän kysymyksen psykoloogiset perusteet niin äärettömän arkaluontoisiksi kysymyksiksi, ettei niitä suinkaan täällä muutamilla puheilla sinne tahi tänne voida läheskään tyhjentää. Viittaan ainoastaan siihen, että niin sanottujen vapaamielisten taloustieteilijäin taholta on tuotu esiin erittäin vakavia psykoloogisia väitteitä sosialistista kantaa vastaan ilman, että sosialistiselta taholta on ollenkaan uskallettu vakavasti kajota niihin. Sitä paitsi tässä on muutamia toisia, sanottakoon vaikka rotuteoreettisia näkökohtia. Sehän edustaa uutta tieteellistä suuntaa, tuo pyrkimys ruveta tutkimaan näitäkin kysymyksiä ja sikäli kuin näitä on tutkittu, on tultu sellaisiin tuloksiin, jotka eivät suinkaan edusta mitään sosialistista katsantokantaa.

Tulee sitten tässä vielä kysymykseen myöskin ne sosialistit, jotka ovat itse alkaneet epäillä Marxin opin tieteellisyyttä. Näiden tällaisten epäilijäin lukumäärä kasvaa ulkomailla säännöllisesti. Minun ei tarvitse viitata muuhun kuin Saksan sosialistein viime vuosikongressiin. Mutta meillähän ei ollenkaan mainita sellaisten sosialistien nimiä, koska he muka ovat sellaisia epämääräisiä raukkoja, jotka eivät uskalla pysyä alkuperäisessä opissa kiinni. Minun ei tarvitse tässä yhteydessä mainita muuta kuin sellainen henkilö kuin Eduard Bernstein, jonka nimi epäilemättä on täysin tunnettu koko vasemmiston taholla, joskaan ei vastaavasti arvossa pidetty. Aivan näinä päivinä on myös eräässä saksalaisessa sosialistisessa aikakauslehdessä otettu esille agraarikysymys ja on eräs saksalainen sosialidemokraatti kirjoittanut tästä kysymyksestä kaikkea muuta kuin sellaiseen henkeen, joka olisi täydessä sopusoinnussa niitten puheitten kanssa, jotka on täältä viereiseltä lavalta pidetty. Mitä tulee sellaiseen maahan kuin Ruotsi, niin on sieltä tänä päivänä jo mainittu esimerkkejä ja sieltä voidaan tuoda toisia esimerkkejä lisää moittimaan sosialistejamme siitä, etteivät osaa asettua käytännölliselle kannalle niihin yhteiskunnallisiin kysymyksiin nähden, joiden ratkaisu on mitä tähdellisin, vaan näiden kysymysten suhteen omaksutaan edelleen tuo vanha teoreettinen kanta. Sille unelmoidaan tieteellistä pohjaa, mutta sen tieteellisestä pohjasta ei koskaan voi mitään vakavaa keskustelua tulla.

Minä en ole nyt tällä tahtonut yhdelläkään sanalla k a i k e s s a puolustaa sitä lakiehdotusta, joka tänä iltana on kolmannen lukemisen alaisena, sillä minä myönnän ettei se missään suhteessa ole täydellinen. Mutta mikään reformi ei koskaan maailmassa ole ollut lopullinen. Ainoastaan usko sellaiseen tulevaisuuteen, jossa jokin tuhatvuotinen valtakunta toteutuu, luo sellaisen ohjelman, jonka toteuttaminen muka poistaisi kaiken pahan yhdellä tiellä maailmasta. Mutta se usko, joka perustuu kehitysoppiin, se tietää, että kaikki inhimilliset institutsionit, järjestelmät, vanhenevat vanhenemistaan, huononevat huononemistaan ja että niitä täytyy alituiseen paikata ja parsia. On suurempia, mahtavampia valtakuntia kuin meidän pienoinen Suomemme, eivätkä ne uskalla antautua ikäänkuin „koe-kaniineiksi" tämän kysymyksen alalla, jossa sosialistien ohjelma panee koko kansan olemassaolon yhden ainoan kortin varaan. Jos kerran suurissa sivistysmaissa, joilla on itsemääräämisvalta näissäkin asioissa, ei uskalleta antautua sosialististen kokeilujen alaisiksi, en minä näe mitään syytä väittää, että tämä nyt esillä oleva lakiehdotus olisi niin huono, ettei sitä voitaisi täydellä syyllä, hyvällä mielellä hyväksyä. Se kyllä antaa aihetta uusiin jatkuviin parannuksiin yhtämittaa, sen me myönnämme täällä oikeistossa, mutta me toivoisimme, että siellä vasemmistossa ymmärrettäisiin tällaisissa kysymyksissä eräs erittäin tärkeä menettelytapa: jos on kysymyksessä jonkun asian hyväksyminen, niin asetetaan tavallisesti rinnan toinen, ja katsotaan kumpi on parempi. Mutta täällä ei ole itse asiassa tehty muuta kuin hyökätty esillä olevan lakiehdotuksen kimppuun ja yhtä mittaa koetettu näyttää kaikki sen huonot puolet. Minä olen kuitenkin varma siitä, että jos asetetaan sen rinnalle täydellinen marxilainen ohjelma, johonka kuitenkin kaikki sosialistiemme tilapäisetkin reformiehdotukset tähtäävät, niin on täysi syy meillä ottaa se, mikä on varma, eikä heittäytyä ainoastaan kauniin unelman varaan. (Eduskunnasta: Hyvä!)

Ed. T u l e n h e i m o: Minunkin tarkoitukseni oli vähän kosketella sitä tieteellisyyttä, joka ed. Gyllingin lausunnossa oli ilmenevinään. Minä saatan kuitenkin ed. Holstin puheen jälkeen olla erittäin lyhyt, koska hän on esittänyt juuri sitä, mitä minä aijoin sanoa.

Ed. Gylling on vastustanut asetusehdotuksia senvuoksi, että taloudellisten lakien mukaan muka irtain väestö siirtyy kaupunkeihin ja ulkomaille, ja kun tämä siirtyminen edelleen jatkuu, on sen vastustaminen muka joka tapauksessa turhaa. Tätä väittäessään on ed. Gylling kuitenkin jät-

tänyt huomioonottamatta, että taloudelliset lait eivät ole luonnonlakeja, vaan kokemusperäisiä lakeja, joissa päätelmä on se, että samojen edellytysten vallitessa yleensä seuraukset taloudellisen elämän alalla ovat samallaisia, mutta että edellytysten muuttuessa seurauksetkin tulevat olemaan toiset. Tähänhän tosiasiaan perustuu koko sosialinen lainsäädäntö ja ed. Gylling tuntee myös aivan hyvin, että asutustoiminta monessa Keski-Euroopan maassa on menestyksellisesti estänyt juuri sellaista siirtymistä, josta ed. Gylling on maininnut. Mutta jos minä oikein käsitin, ei ed. Gyllingin mielestä tällaista siirtymistä pitäisi saadakaan estää, pitäisi vaan ilman muuta katsella tilattoman väestön siirtymistä kaupunkeihin — ehkä lisäämään työttömäin lukumäärää — ja siirtolaisuutta. Onhan ed. Gylling maininnut perusteenkin siihen. Siirtyminen muka merkitsee ed. Gyllingin sanojen mukaan, „tavatonta edistysaskeletta luokkataisteluun nähden". Vasemmiston taholta on nyt siis suoraan myönnetty, että asetusehdotusten vastustus tapahtuu luokkaetujen vuoksi, myönnetty se, mistä minäkin jo eräässä aikaisemmassa lausunnossani olen huomauttanut. Mutta minä arvaan, että eduskunta tässä pyrkimyksessä ei tule vasemmistoa seuraamaan.

Mitä ed. Gylling puhui torpparien vapauttamisesta tässä yhteydessä, on niin monta kertaa ennen sanottu ja siihen on niin monta kertaa ennen vastattu, ettei minulla ole syytä siihen lainkaan kosketella.

Ed. Lindström: Pyysin puheenvuoroa ainoastaan vastatakseni muutaman sanan ed. Holstille. Me olemme, mitä tämän kysymyksen periaatteelliseen pohjaan tulee, luultavasti eri kannalla, mutta yhdessä kohdassa olemme kuitenkin molemmat — ja hyvin moni minun kanssani — aivan yhtä mieltä, siinä nim., että tämä lakiehdotus — käyttääkseni ed. Holstin sanoja — ei missään suhteessa ole täydellinen. Mutta kummallinen oli se johtopäätös, jonka ed. Holsti tässä teki, nimittäin sen, että meidän olisi luottaminen ainoastaan kehitykseen, vaikkakin me tässä, niinkuin jo sanottiin, tiedämme että tämä lakiehdotus ei missään suhteessa ole täydellinen. Eiköhän tuo ole vähän kummallista reformipolitiikkaa, että laadimme ehdotuksen, joka on niin epätäydellinen, että sen epätäydellisyys suorastaan loistaa silmiin, ja kuitenkin luotamme tulevaisuuteen, jätämme tulevaisuuden varaan sen parantamisen? Eiköhän olisi luonnollista, että näin yhdessä, koska me kaikki tuon puutteellisuuden oivallamme varsin hyvin, ryhdyttäisiin sitä parantamaan, niin että se jotakuinkin vastaisi tarkoitustaan? Minä tässä jo huomautin, että pohja, millä seisomme, on eri, mutta minä olen jotenkin varma siitä, että jos saataisiin sellainen lakiehdotus aikaan, joka kuitenkin jotakuinkin turvaisi tuon pineviljelijäväestön tulevaisuuden, niin voitaisiin myös tältä taholta sitä kannattaa paremman puutteessa. Mutta minä, niinkuin jo huomautin, en voi tällaista reformipolitiikkaa ollenkaan ymmärtää, perustukoon se sitten tieteellisyyteen tai perustukoon se käytäntöön. Se on minun mielestäni sellainen, että siitä tuskin kannattaa puhua.

Ed. Sundblom: Landtdagsman Lindström önskade veta, hvem den mannen var, hvars uttalande jag nyss anförde. Jag skall stå till tjänst med upplysningen, att han heter Sven Linders, är jordbrukare och ledamot af svenska riksdagens andra kammare samt tillhör det socialdemokratiska partiet. Hans uttalande finnes publiceradt i „Arbetet", organ för Sveriges socialdemokratiska parti.

Ed. Lindström: Jag ber att få tacka redaktören Sundblom för upplysningen.

Ed. Eloranta: Kun se peruste, jolla nämät lakiehdotukset lepäävät, eli se lähtökohta, mistä tässä oikeiston taholta on lähdetty, on mielestämme väärä, niin emme ole voineet yhtyä näitä lakiehdotuksia kannattamaan. Näissä on kokonaan jätetty syrjään ne maanomistajiin kohdistuvat pakkotoimenpiteet, joita välttämättömästi vaaditaan ja tarvitaan, jos todella jotakin asiallista hyötyä aijotaan tilattomille saada. Näissä asetuksissa on pidetty silmällä etupäässä ja yksinomaan omistavan luokan etuja eikä vähimmässäkään määrässä omistamattoman, tilattoman luokan etuja. Ja niin kauvan kuin ei tällaisia seikkoja ole asetuksissa huomioon otettu, niin kauvan niitä on tilattomien kannalta katsoen mahdoton puolustaa. Sosialidemokraattien taholta pidetään silmällä pääasiallisesti sitä seikkaa, että maanviljelijä saa työstänsä mahdollisimman tarkkaan tulokset nauttia, kun sen sijaan teidän taholtanne asetutaan kokonaan päinvastaiselle kannalle ja tahdotaan omistavan luokan hyväksi tilattomia raatamaan velkaisilla tiloillaan. Näin asiallisesti eri lähtökohdat kun meillä on, on mahdotonta tulla samanlaisiin loppupäätelmiin. Me sosialidemokraatteina emme pidä ammattia pääasiana, vaan tuotantoa ja ennen kaikkea tuotannon avulla saatujen tulosten nauttimisoikeutta, ja siitä periaatteesta me emme luovu. Niin kauvan kuin teidän taholtanne asetetaan asetuksiin toisenlai-

nen sisältö, toisenlainen lähtökohta, niin kauvan meidän vasemmiston taholta tullaan sellaisia lakiehdotuksia vastustamaan. Omasta puolestani ehdotan nämät lakiehdotukset hyljättäviksi.

Ed. Mäki: Minä kannatan ed. Elorannan tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Toisessa käsittelyssä hyväksyttiin muuttamatta maatalousvaliokunnan ehdottamat, suuren valiokunnan puoltamat ehdotukset asetukseksi pientiloista ja asetukseksi Suomen maalaisväestön asutusrahastosta. Niitä vastaan on nyt ed. Kurkinen ed. Watasen y. m. kannattamana vaatinut asetusehdotukset hylättäviksi. On siis äänestettävä asetusten hyväksymisen sellaisena kuin ne toisessa käsittelyssä päätettiin, sekä ed. Kurkisen hylkäämisehdotuksen välillä.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy puheena olevat asetusehdotukset sellaisina kuin ne toisessa käsittelyssä ovat päätetyt, äänestää „jaa"; jos „ei" voittaa on ne hylätty.

Äänestyksessä annetaan 102 jaa- ja 88 ei-ääntä.

Puhemies: Eduskunta on siis päättänyt hyväksyä puheena olevat asetusehdotukset.

Asian kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Asia on loppuun käsitelty.

2) Vuoden 1911 valtiopäivillä lepäämään jätetty ehdotus asetukseksi pientiloista ja asetukseksi Suomen maalaiväestön asutusrahastosta,

jota ehdotusta on valmistelevasti käsitelty maatalousvaliokunnan mietinnössä n:o 2 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 2, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Eduskunta on jo toisessa käsittelyssä hyväksynyt valiokunnan hylkäävän ehdotuksen puheenalaisista asetusehdotuksista ja nyt voidaan siis ainoastaan tämä hylkäävä päätös uudistaa.

Haluaako kukaan puheenvuoroa?

Keskustelua asiasta ei viriä ja lausuu sen todettuaan

Puhemies: Puheenaolevat ehdotukset ovat siis hylätyt.

Asian kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

3) Eduskunnan 15 päivänä marraskuuta 1909 alkoholipitoisten aineiden valmistuksesta, maahantuonnista, myynnistä, kuljetuksesta ja varastossa pidosta sekä denaturoitujen alkoholipitoisten aineiden valmistuksesta, maahan tuonnista ja myynnistä hyväksymän asetuksen voimaan saattamista

koskevan, ed. K. Saaren y. m. tekemän anomusehdotuksen n:o 32 johdosta laadittu talousvaliokunnan mietintö n:o 1, joka kuluvan maaliskuun 10 päivänä ensi kerran ja saman kuun 13 päivänä toistamiseen pantiin pöydälle, esitellään ainoaan käsittelyyn.

Puhemies: Valiokunnan ehdotus on mietinnössä sivulla 5.

Keskustelu:

Ed. E. S. Yrjö-Koskinen: Valiokunta sanoo mietintönsä lopulla: „Keisarillinen Majesteetti on eri tilaisuuksissa ilmoittanut korkean tahtonsa olevan, että raittiutta kaikin tavoin edistetään". Ja valiokunnan mielestä eduskunnan on senvuoksi syytä vielä kerran anoa Keisarilliselta Majesteetilta vahvistusta väkijuomain tuontia, valmistusta, varastossa pitoa ja kauppaa koskevalle eduskuntaesitykselle, joka vuoden 1909 toisilla valtiopäivillä hyväksyttiin. Minun täytyy omasta kohden sanoa, että tämä johtopäätös, jonka valiokunta on tehnyt siitä tosiasiasta, että hallitsija tahtoo raittiutta kaikin tavoin edistettäväksi, tuntuu kummalliselta. Eduskunnan ensimäisen, vuonna 1907 tekemän kieltolakiesityksen hylkäämistä seurasi hallitsijan armollinen käsky, että senaatti valmistaisi asiasta esityksen, jonka tulisi niin paljon kuin mahdollista lähennellä eduskunnan lakiehdotusta. Tätä käskyä senaatti ei ole noudattanut. Eduskunta valmisti uuden kieltolakiesityksen. Sitä ei ole tähän päivään asti hallitsijalle esitetty. Eduskunta saattoi nämä asiat vuonna 1911 valtiopäivillä tekemällään erityisellä anomuksella ja sitten myös vuonna 1912 lähettämässään adressissa hallitsijan tietoon. Siitä ei ole seurannut mitään toimenpidettä. Arvellaan kaiketi nyt, että uudella anomuksella on suurempi

teho. Pidetään kai sopivana uudelleen muistuttaa hallitsijalle, vedoten hänen tunnettuun raittiusystävällisyyteensä, näitä asioita, joista hän ei voi olla tietämätön; pidetään kaiketi myös eduskunnan omalle arvolle sopivana tällaista alituista kärttämistä. Minä rohkenen puolestani toivoa, ettei eduskunta nyt kolmatta kertaa mene anomaan samaa asiaa, vaan hylkää valiokunnan mietinnön, siitä yksinkertaisesta syystä, että se on ihan tarpeeton eikä hyödytä mitään. Jos eduskunta nyt uudelleen kääntyy hallitsijan puoleen, niin täytyy sen kaiketi myöskin toistaa sama ajattelemattomuus, joka vuoden 1911 valtiopäivillä muistaakseni muutaman äänen enemmistöllä saatiin läpi ajetuksi, ettei ainoastaan anota että Keisarillinen Majesteetti esityttäisi itselleen vuoden 1909 kieltolakiehdotuksen, vaan myöskin anotaan, että hän vahvistaisi sen — ikäänkuin ei mainitun lakiehdotuksen lähettäminen hallitsijalle jo itsestään tietäisi tätä viimeksi mainittua toivomusta eduskunnan puolelta. Toisaalta, jos mietinnön toinen ponsi nyt jätetään pois, voisi sitä — ainakin hyvällä tahdolla — selittää niin päin, että eduskunta nyt ei enää olekaan kieltolakiin nähden samalla kannalla kuin vuosien 1909 ja 1911 valtiopäivillä. Jos taas mainittu ponsi hyväksytään, ei juuri käy ymmärtäminen, kuinka eduskunta samalla kertaa voisi ehdottaa sellaisia korjauksia nykyään voimassa oleviin väkijuoma-asetuksiin, joista valiokunnan mietinnössä 2 ja 3 puhutaan.

Tämä ei nyt ole ensimäinen kerta kun tässä eduskunnassa kieltolakiasiasta tahdotaan tehdä este kaikille vähemmille uudistuksille, jotka tarkoittavat voimassa olevien väkijuoma-asetusten parantamista. Sillä tavoin tehtiin viime valtiopäivillä, vaikkei silloin tosin erityisesti anottu kieltolakia. Sama menettely luultavasti aiotaan uudistaa ensi vuonna ja sitte vuodesta vuoteen. Että tällä tavoin edistettäisiin raittiusasiaa, sitä ainoastaan kaikista yksinkertaisimmat tämän asian todellisista ystävistä voivat uskoa. Jokainen ajatteleva tämän ohessa älyää, että ne kipeän tarpeen vaatimat uudistukset voimassa oleviin väkijuoma-asetuksiin eivät, jos korkeimmassa paikassa vahvistettaisiin, mitenkään tulisi esteeksi kieltolain säätämiselle, silloin kuin muuttuneet olosuhteet tekevät tämän mahdolliseksi. Päinvastoin kaikki mikä juomatapoja ja juoppoutta vaikkapa vähässäkin määrässä ehkäisee, se ilmeisesti samalla valmistaa alaa kieltolaille helpottamalla sen käytäntöön saattamista. Tositeossa tämä kaiken korjauksen ja parannuksen jarruttaminen, jota kieltolain lipun alla eduskunnassa harjoitetaan, on läheistä sukua niiden menettelylle, jotka, äänestettyään täällä eduskunnassa kieltolain puolesta tai muuten puhuttuaan sen tarpeellisuudesta, sitte omasta kohden uudelleen esimerkillään kannattavat sitä yleistä tapaa, josta koko väkijuomien aikaansaama onnettomuus johtuu — vallitsevaa juomatapaa, joka niin tuhoisasti painaa alas meidän kansamme aineellista ja siveellistä voimaa ja josta juuri kieltolain avulla tarkoitetaan tehdä loppu. Kaikki ne taasen, jotka toivovat, ettei pienintäkään parannusta tule voimaan väkijuoma-oloissa, ne kyllä ymmärtävät äänestää tällaisen anomuksen puolesta, josta ennakolta tietävät, ettei se johda mihinkään muuhun kuin osittaistenkin parannusten karillemenemiseen.

Saavuttavatko ne osittaiset parannukset voimassa oleviin väkijuoma-asetuksiin, joita eduskunta viime valtiopäivillä hyväksyi tai vastedes hyväksyy, senaatin kannatusta ja kaikkein korkeinta vahvistusta, sitä on tietysti mahdoton arvata. Mutta ainakin ne ovat järjestään sellaisia, joita hallitus kykenee panemaan toimeen. Valiokunta on ilmeisesti asettunut kannalle: kaikki tai ei mitään. Tämä on yhteiskunnallisessa niinkuin valtiollisessakin elämässä typerin kaikista kannoista. Vastalauseentekijät ovat käsittäneet maan edun toisin, ja selvästi, joskin lyhyesti, mielipiteensä ilmaisseet. Kehoitan kaikkia, jotka toivovat, että väkijuoma-asia pääsee ulos nykyisestä umpikujasta, äänestämään vastalauseen puolesta.

Ed. Dagmar Neovius: Då jag af den föregående ärade talaren har blifvit förekommen i det väsentligaste jag hade ämnat säga, kan jag fatta mig alldeles kort. Jag ville bara påpeka att utom de olämpliga ställena i utskottets betänkande, som han redan framhållit, finnas ännu några andra. Utom att den första meningen innehåller för många fraser och det kunde vara nog med att endast nämna några fakta, omnämnes här i åtskilliga andra stycken kejsardömets ministrar o. s. v., och dem hafva vi ju icke någonting att skaffa med. På dessa grunder ber jag för min del att få understöda den föregående ärade talarens förslag att betänkandet förkastas.

Ed. Rosenqvist: I likhet med föregående talare föreslår äfven jag, att ifrågavarande petitionsförslag icke måtte föranleda till någon åtgärd från landtdagens sida.

Landtdagen höjer icke sitt anseende och ökar icke kraften i sitt ord genom att inslå den väg, som här föreslås, genom att själf anse sig efter korta mellanskof böra upprepa tidigare framställda petitioner. En anhållan vinner icke i styrka genom repetition.

Icke heller befordrar man nykterhetssaken på denna väg, isynnerhet om petitioner, sådana som denna, skola anses lägga hinder i vägen för erforderliga partiella reformer.

Det är tid att göra slut på ett tillvägagångssätt sådant, som det i petitionen föreslagna, ett tillvägagångssätt som, synes det mig, tryggt kunde betecknas såsom onyktert.

Ed. Schybergson: Äfven jag föreslår, att utskottets betänkande måtte förkastas, dess kläm afböjas. Men jag gör det delvis på andra skäl än den föregående ärade talaren. Mitt hufvudskäl är det att jag, då förbudslagen var före, hörde till dem, som röstade emot förbudslag och t. o. m. talade emot den. Vi voro icke så många, 27 vill jag minnas. Jag har icke haft anledning att ändra ståndpunkt sedan dess. Tvärtom har så mycket inträffat, som blott styrkt mig i min uppfattning om att en förbudslag blott skulle göra det onda värre. Då förbudslagen antogs, förklarades det från flere håll, att det finska folket redan stod på den höga moraliska ståndpunkt, att öfverträdelser af förbudslagen, om de också icke helt och hållet uteblefve, dock skulle vara undantag. Erfarenheten har under de år, som förgått, vittnat om motsatsen. Öfverträdelserna blifva allt flere och allt större trots att förbudet ännu icke kommit till stånd och icke utöfvat sin stimulerande verkan på förbrytelserna och öfverträdelserna. Jag har allt mera blifvit tveksam därom, huruvida icke olyckan — och dryckenskapen är, det medgifver jag lika väl som någon annan, den kanske största olycka vi hafva — skulle blifva större, om vi från det nuvarande systemet öfverginge till totalförbud. Ty det nuvarande systemet med förbud på landet och med en begränsad försäljningsrätt i städerna, numera dessutom koncentrerad hos monopolbolagen, är kanske icke det sämsta systemet på detta område. Jag har flere gånger vändt mig till förbudsvänner och frågat dem: Är det icke möjligt, att på landsorten, som nu är, om icke helnykter, dock i ett tämligen tillfredsställande läge i detta afseende, dryckenskapen skulle tilltaga, ifall de lagliga utvägarna helt och hållet blefve afstängda och man där skulle lära sig denna ytterst lätta metod att på olagliga vägar förskaffa sig rusdrycker. I länder sådana som Tyskland är det en annan sak. Där är ju ordningen sådan, att man kan få nästan hvilket förbud som hälst efterlefvadt. Men hos oss med våra vidsträckta, glest bebodda områden och med ringa möjlighet för ordningens handhafvare att genomföra påbuden eller förbuden, kan det inträffa, att vi skulle få det sjufaldt värre än vi hafva det nu. När jag, som sagdt, ställt detta spörsmål till förbudsvännerna, har jag aldrig fått ett tillfredsställande svar. Svaret har vanligen endast varit: man kan ju försöka. Men sådana försök äro mer än farliga.

Allt detta gör att jag icke kan medverka till en förbudslag eller till en anhållan att den förbudslag, som af landtdagen antagits, skall fastställas. Men äfven om jag vore vän af förbudslagen, skulle jag vara af samma mening som friherre Yrjö-Koskinen, att nämligen detta ständiga petitionerande om förbudslagens fastställande icke gagnar, utan skadar saken och att man icke för en teoretisk åsikts skull bör förtaga sig själf möjligheten att genomföra partiella förbättringar. Och jag vill ännu tillägga, att det vore beklagligt, om hr Serlachius m. fl. motion, som vore egnad att i någon mån förbättra landskommunernas nu så ansträngda finanser därigenom skulle bringas att förfalla. Jag har i stora utskottets beslut att taga dessa motioner till saklig behandling sett en antydning om att åtminstone inom stora utskottet samma uppfattning gjort sig gällande eller vunnit majoritet för sig, som förfäktats af de tre senaste ärade talarna, och jag vill hoppas, i all förnuftighets namn, om man får tala om förnuftighet nu för tiden, att förevarande petition skall förkastas.

Ed. Lilius: Valiokunnan ehdottama ensimäinen ponsilauselma on senluontoinen, että sen kyllä voisi hyväksyä ilman suurempia epäilyksiä. Mutta kun eduskunta, niinkuin täällä jo on huomautettu, teki kaksi vuotta sitten asian kiirehtimistä tarkoittavan anomuksen, niin sen tekeminen ja toistaminen tällä kertaa on nähdäkseni aivan tarpeeton. Sitä vastoin on suuria periaatteellisia epäilyksiä toista pontta vastaan. Niitä on jo aikaisemmin täällä laajastikin esiintuotu, ja tänäänkin ovat useat puhujat niistä huomauttaneet. Minä en näin ollen katso tarpeelliseksi siihen laveammin koskea. Tahdon ainoastaan huomauttaa, että minun nähdäkseni tällaisen anomuksen tekeminen olisi siksi omansa eduskunnan arvoa ja sen sanan painavuutta vähentämään, etten minä puolestani koskaan voisi yhtyä sellaiseen anomukseen, jolla täten ehdoin tahdoin eduskunnan arvoa tahdotaan vähentää. Mutta paitsi tätä periaatteellista puolta asiassa, niin minä tahtoisin vastustaa tämän anomuksen tekemistä niillä perusteilla, joita tässä viimeinen arvoisa puhuja viimeksi esiintoi. Me emme saata kauempaa olla tässä asiassa sokkosilla. Meidän tulee olla selvillä siitä, ettei kieltolaista nyt tule totta. Meidän täytyy ajoissa ryhtyä muilla keinoilla vas-

tustamaan juovutusjuomain väärinkäytöksiä. Eduskunta on aikaisemmin ryhtynyt positiivisiin toimiin tällä alalla. Niitä toimia on minun mielestäni näillä valtiopäivillä, tulevilla valtiopäivillä innokkaasti ja voimakkaasti jatkettava. Ed. Schybergson jo huomautti siitä, että suuri valiokunta hyväksyessään asiallisen käsittelyn alaiseksi talousvaliokunnan mietinnön n:o 2 on sillä katsonut jo, että tätä uudistuspolitiikkaa on tällä alalla edelleen jatkettava. Ja minun mielestäni tämä suuren valiokunnan päätös asialliseen käsittelyyn ryhtymisestä on ilolla tervehdittävä. Näin ollen olisi erittäin valitettavaa, jos eduskunta nyt, hyväksymällä tämän anomuksen, tekisi uudistustyön tällä alalla mahdottomaksi. Sillä se on selvää, että samalla kertaa emme voi kieltolain hyväksymistä anoa ja samalla toiselta puolen pyytää uudistuksia toimeenpantavaksi juovutusjuomalainsäädäntöömme.

Ed. Orasmaa: Suurempien yhteiskunnallisten uudistusten saanti parlamenttaarisen toiminnan kautta yleensä on vaikea niissäkin maissa, joissa kansaneduskunnalla on täydellinen lainsäädäntöoikeus, jopa niin vaikea, että Saksan parlamentin kuuluisa jäsen August Bebel vertaa parlamentin kautta saatuja uudistuksia pieneksi hiireksi, joka vihdoin viimein suuren työn ja touhun jälkeen puikahtaa mahtavan paperivuoren alta esiin. Siihen on osaltaan syynä kansan pohjakerrosten tietämättömyys uskoessaan porvarillisia edustajia parlamenttiin asioitaan ajamaan. Sitäkin vaikeampi on yhteiskunnallisten uudistusten saanti sellaisen eduskunnan kautta, kuin meidän eduskuntamme on, jonka ylivalvojana on hallitus. Hallitus on ottanut oikeuden eduskunnan päätöksien suhteen menetellä niinkuin sitä huvittaa. Se voi vuosikausia vitkutella eduskunnan säätämiä lakeja ja vihdoin viimein, kun asema näyttäytyy sille otolliseksi, esittää ne kokonaan hallitsijalle hylättäviksi. Siinä nykyinen hallitus onkin osoittanut erinomaista kuntoisuutta. Mutta sellaiselta hallitukselta, kuin mikä meillä nykyään on, ei voi parempaa odottaa. Sen tarkoitushan ei ole ainoastaan uudistusten vastustaminen vaan myös koko valtioautonomisten oikeuksiemme sivuuttaminen. Aseman tekee vielä sitäkin vaikeammaksi se, että tämän maan taantumuksellinen porvaristo asettuu aina hallituksen kannalle myötämieliseksi, silloin kuin hallitus tahtoo tuhota eduskunnan laatiman lain, jopa suorastaan kumartuvat halveksimaltansa ryssäläissenaatilta anomaan, että hallitus ei eduskunnan laatimaa uudistusta ehdottaisi hallitsijan hyväksyttäväksi. Tuollaisia tapauksia on olemassa. Ne ovat mitä mustimpia täpliä, joista historia kerran on antava tuomionsa. Tämä kyseessä oleva asia, jota anomus tarkoittaa, on yksi sellainen todistus. Jo sen seikan, että tämä nyt vielä yli 7 vuoden jälkeen ollaan oltu pakotettu ottamaan eduskunnan päiväjärjestykseen, luulisi herrojen oikeistolaisten poskipäihin saavan häpeän punan kohoamaan. Siksi on teidän menettelynne tämän kysymyksen suhteen ollut niin perin omituista.

Kun asema on tällainen, niin ei suinkaan tunnu tässä eduskunnassa hauskalta ajatella, että kun saadaan joku uudistuslaki valmiiksi, niin tuollainen Damokleen murhaava miekka heiluu aina uudistuslain päällä. Porvaristo menettelee aina oman kukkaroetunsa mukaisesti. Porvariston puoluetaktiikka sen vaikutti, että kieltolaki alkuaan tuli tässä eduskunnassa hyväksytyksi. Sanon puoluetaktiikka, sillä silloin kun herrat oikeistolaiset laativat ohjelmansa, oli kysymyksessä se, millä uudistuskysymyksellä voidaan saada äänestäjiä. Kansa luotti etenkin — vanhaan suomalaiseen puolueeseen. Se luotti siihen, että kaiketi ne korkeasti oppineet herrat tohtorit ja professorit, kun äänestetään eduskuntaan kieltolakia laatimaan, ne siihen kykenevät. Kaikki meni niinkuin pitikin mennä. Eduskunta hyväksyi yleisen kieltolain niin suurella juhlallisuudella, että se on oleva kunniakkaimpia muistoja kansamme historian lehdillä.

Eduskunnan päätös vaikutti sen, että senaatin kauppa- ja teollisuustoimituskunnan päällikkö senaattori Ståhlberg erosi senaatista. Eroamislausunnossaan hän nimenomaan nimeää, että hänen eroamisensa johtuu siitä, että hän senaatissa on edustanut kunnallista kieltolakia ja nyt, koska eduskunta on hyväksynyt yleisen kieltolain, ei hän katso voivansa ryhtyä sitä senaatissa täytäntöön panemaan, mutta ei hän myöskään tahdo äänellänsä vaikuttaa sen vastustamiseksi. Tämän johdosta kautta maan nuorsuomalainen sanomalehdistö merkitsee tyytyväisyydellä tuon menettelyn, joskin osittain hieman noin lievennellen asian laatua. Yksityiset nuorsuomalaiset henkilötkin lähettivät onnittelusähkösanomia. Jos minä oikein muistan, sikäli kun sanomalehdet kertoivat, asetti Kuopion kaupunginvaltuusto jaoston, jonka puheenjohtajana toimi nykyinen kansanedustaja sivistysvaliokunnan puheenjohtaja Killinen, joka runomittaisella sähkösanomalla onnitteli senaattori Ståhlbergin miehuutta: „Et horjunut joukkojen huudannasta". Tässä tilanteessa luoviva sitten suomettarelaiset taas jälleen senaattiin ja suomettarelaisten keskuudessa, jotka eivät politiikkaa tunteneet, tervehdittiin tuollaista asiainkulkua tyydytyksellä, sanottiin: väistykää

pois ne henkilöt hallituksesta, jotka ette tahdo eduskunnan päätöksiä panna täytäntöön; antakaa tilaa sellaisille miehille, jotka ovat eduskunnan päätösten kannalla ja panevat ne täytäntöön. Niin suuri luottamus oli suomettarelaisten keskuudessa miehiinsä nähden, kun he miehiänsä hallitukseen evästivät. Minä uskon että suomettarelaiset kansanedustajat tuntevat vielä tänäpäivänä, mitenkä tuo kansanluottamuksen heikentäminen tuntuu karvaalta palalta.

Mutta tulokset kansan odotuksesta olivat päinvastaiset, niinkuin se tässä eduskunnassa on jokaiselle ja koko Suomen kansalle tunnettu. Suuttumuksen myrsky kulki läpi Suomen salojen. Väkijuomain tähden kuihtunut äiti puristi luisevat sormensa nyrkkiin uhaten hallitusviranomaisten menettelyä. Ja toivottavasti on se oikeutettu suuttumuksen myrsky, vielä yhä edelleenkin on oleva ja voimistuva siksi, kunnes yleinen kieltolaki tulee hyväksytyksi. Tuo hallituksen menettely asettuessaan vastustamaan eduskunnan laatimaa yleistä kieltolakia, se vaikutti sen, että ylimalkaan herpaantui alkoholirajoitusten ehkäisy tässä maassa. Kaupunkikunnat avasivat jälleen väkijuomain vähittäismyymälät; senaatti avasi jälleen väkijuomain kuljetusmahdollisuuden rautateitse maaseuduille. Sen toimenpiteen kautta yksinään Kuusan ja Kymin tehtaan työväestön taskuista riistettiin vuotena 1911 joulun aikana jouluviinoissa, mitä rautateitse sinne tehtaalle kuljetettiin, kun laskettiin lähetysten arvio, 4,000 markkaan. Herrat väkijuomia myyvät porvarit kourasivat tuon menettelyn avulla joulurahat 4,000 markkaan, he siten pistivät kätensä repalaisten työmiesten taskuihin ja veivät sieltä ne rahapennit, joilla olisi pitänyt ostaa kynttilöitä ja kirjoja jouluksi lapsille, jotta olisi saanut todellakin valoa ja iloa jouluksi. Nyt herrat porvarit tuon toimenpiteensä kautta lähettivät näiden köyhien työläisten koteihin kirouksia, pimeyttä ja kurjuutta.

Taantumuksen aika alkoi tästä lähtien kauttaaltaan. Taantumuksella onkin omituinen painostuksensa, sillä on edistymisaikojakin. Kuuluisa kirjailija Leo Tolstoi mainitsee kirjassaan „En voi vaijeta", mitenkä Venäjällä, kun hallitus alkoi taantumusta kouluttamaan, niin pääsikin se vähitellen valtaan. Hän mainitsi esimerkkinä, että siihen aikaan, kun alettiin kuolemantuomioita panna täytäntöön, niin ei koko laajasta Venäjän valtakunnasta tahdottu löytää niin alhaista, moraalitonta ihmistä, että olisi alistunut teloittajaksi, kunnes vihdoin viimein saatiin eräs rappeutunut kauppiasraukka 100,000 ruplan suuruisesta summasta tuohon inhoittavaan tekoon. Mutta sitten vähitellen, kun hallitus painosti tuollaista taantumuksen mahtia, kansa tottui siihen ja nyt niitä saadaan telottajia 5 ruplalla miten monta tahansa. Samoin oli maassamme alkoholirajoitusmääräysten poistamisen laita. Yleinen mielipide herpaantui yhä. Raittiuden Ystäväin puhujakin Vilho Reima, joka aikoinaan tässä eduskunnassa kieltolakia käsiteltäessä oli edustajana, vuonna 1911 pitämässään puheessa Mikkelissä yhteiskoululla sanoi — muistan ne sanat ja rohkenen ne vakuuttaa tosiksi, sillä ne ovat kaksi eri kertaa julkisuudessa olleet mainittuja: „siihen aikaan kuin yleistä kieltolakia vaadimme, olimme sokkosilla, kuljimme ikäänkuin humalassa", niinkuin hänen sanansa kuuluivat, „josta nyt jumalan kiitos alamme olemaan jo selvenemään päin; tosin jotkut vielä hoipertelevat kohmelossa ja vaativat yleistä kieltolakia". Noin puhui mies, joka tältä puhujalavalta niin leimuavin sanoin tuomitsi sitä hallitusta, joka uskaltaa nostaa kätensä kieltolain hyväksymistä vastaan. Niin puhui mies, joka suurella paatoksella puhui raittiusasiasta vasemmistolle.

Te herrat oikeistolaiset voitte tämän toimenpiteen, jota tämä anomusehdotus tarkoittaa, äänestää nyt ed. Yrjö-Koskisen — hyvän tahdon mukaan — anomusehdotuksen hylätyksi. Mutta te ette voi kokonaan poistaa päiväjärjestyksestä vastaiseen nähden kieltolakikysymystä. Sillä se tulee aina pysymään vireillä siksi, kunnes kansan syvät rivit kauttaaltaan tulevat heräämään. Ja ne heräävät vähitellen maassamme ja heräävät koko laajassa Venäjän valtakunnassa, siitä on varmoja merkkejä. Silloin tulee aika, jolloin kerran tulette antamaan tämän kieltolain, samoin kuin muutkin uudistukset, korkojen kanssa kansalle ja ne tullaan saattamaan sitä tietä toteutetuiksi.

Ed. S a h a: Se olotila, joka tässä maassa syntyi raittiusharrastukseen nähden senjälkeen kuin kieltolaki säädettiin, ei suinkaan ole ollut raittiusasialle eduksi. Se persoonallinen raittiustyö, jota täällä vuosikymmeniä oli innolla ja menestyksellä tehty, se jätettiin kokonaan lamaan, kun jäätiin odottamaan kieltolain vahvistusta, ja se ei suinkaan ollut itse raittiusaatteelle ja raittiusasialle eduksi. Kaikki ne uudistustoimenpiteet, joita väkijuomalainsäädännön alalla olisi välttämättä tuolla välin kaivattu, ovat jääneet luonnollisesti toimeenpanematta, kun tämä kieltolain ratkaisu on ollut yhä esteenä näille toimenpiteille. Se seikka, että uusituista anomuksista huolimatta kieltolakia ei vielä tällä hetkellä ole ratkaistu,

on todellakin surullisesti vaikuttanut itse raittiusasiaan nähden.

On taasen tehty uusi anomusehdotus tämän asian ratkaisusta ja yhtä vähän on toiveita siitä, että se johtaa onneellisempaan lopputulokseen kuin entisetkään anomukset, mutta siitä huolimatta rohkenen minä kuitenkin äänestää tämän ehdotuksen puolesta. Siinä tapauksessa, ettei tämäkään toivomus ja tämäkään ratkaisu vielä vie perille, olisi minun mielipiteeni mukaan ensi eduskuntaa varten laadittava uusia pitemmälle meneviä parannuksia ja uudistuksia väkijuomalainsäädännön alalla kuin ne, mitkä täällä on pikkuparannuksina tällä kertaa esitetty tämän asian yhteydessä. Johonkin tulokseen täytyy meidän päästä, sillä se tila, johon näissä perusteluissakin viitataan, juuri esimerkiksi salakapakoimiseen ja salaviinanpolttoon nähden, on niin surkea monella seudulla, että näitten suhteen täytyy ryhtyä joihinkin toimenpiteisiin, kun näyttää kieltolain saaminen kerrassaan mahdottomalta.

Täällä on puhuttu paljon porvarien kylmyydestä ja välinpitämättömyydestä tähän asiaan nähden. Mutta minä luulen, että jos sillä taholla, jossa enimmin tässä suhteessa porvareja syytetään ja solvataan, tehtäisiin edes hitunenkin, yksi pieni osa siitä työstä raittiusasian hyväksi, mitä tämän suhteen harjoitetaan agitatsioonia niin sanottua porvaristoa vastaan, silloin todellakin jotain tehtäisiin tässä maassa raittiusasian hyväksi myös sillä taholla. (Vasemmalta: Kyllä tehdään!) Sillä senjälkeen kuin kieltolaki säädettiin, on usein siltä taholta kuullut lausuttavan puolustukseksi väkijuomain käyttämiseen nähden, että miksei hyväksytä kieltolakia, mikseivät porvarit toimita meille kieltolakia. Se hyvin tunnetaan, että porvareilla tässä suhteessa ei ole sananvaltaa asian ratkaisuun nähden nykyään. Ja toinen asia on: jos kieltolaki saataisiinkin tällä hetkellä vahvistetuksi, onko mahdollista, että nykyinen hallitus kykenee sen lain viemään perille sellaisella tavalla, että tämä kieltolaki todellakin voisi säilyä, ettei se johtaisi sellaiseen onnettomaan tulokseen, että se tulisi olemaan vastaiselle kieltolakiharrastukselle ainoastaan vahingoksi. Mutta siitäkin huolimatta minä, niinkuin mainitsin, kannatan mietintöä. Ja siinä tapauksessa, ettei tämä johda tulokseen, on meidän lähdettävä uudelleen pikkuparannusten kautta ajamaan raittiusasiaa ja samalla tehtävä myös työtä vakaumuksen kannalta raittiusaatteen hyväksi.

Ed. Anton Huotari: Kieltolakiasia on yksi niitä kysymyksiä, joita kohtaan kansamme pohjakerrokset ovat tunteneet mitä suurinta innostusta, mutta joiden suhteen on myöskin saatu kokea suurimmat pettymykset. Jokainen meistä helposti muistaa sen palavan innon, jolla väkijuomien yleisen kieltolain säätämistä ajettiin tuona kansanliikkeen kuohunta-aikana, joka vallitsi noin kahdeksan vuotta sitten ja joka muodostui todelliseksi valtiolliseksi murroskaudeksi historiassamme. Ja sen seuraukset näkyivät sellaisena merkittävänä ilmiönä, että meidän porvaripuolueittemmekin ohjelmiin, lukuunottamatta aivan äärimmäistä oikeistoa, ilmestyi yleisen kieltolain vaatimus. Tämä kansan pohjakerroksista kohoava pakotus oli niin valtava, että jotkut porvarilliset toimihenkilöt notkistivat sen edessä nöyrästi päänsä ja juhlallisesti julistautuivat juomalakkoon siksi, kunnes kieltolaki on säädetty. Tosin tämä juhlallinen lupaus lienee tullut useimmille heistä taakaksi, koska he katsoivat ainakin ensi aluksi sen velvoittavan ryyppyjä halutessaan matkustamaan maan rajojen ulkopuolelle, mutta joka tapauksessa antoi tämäkin seikka erinomaisen kuvan siitä mielialasta, joka silloin maassa vallitsi. Saman tunteen vallassa toimi ensimäinen yksikamarinen eduskuntakin päättäessään syksyllä 1907 yleisen kieltolain voimaan saattamisen. Tuo tapaus pidettiin tärkeänä juhlahetkenä, jopa niin tärkeänä, että akkunoihin asetettiin juhlavalaistuksia. Eduskunnan keskustaryhmien taholta osoitettiin asialle niin suurta huomiota, että pukeuduttiin juhlapukuihin ja kovasti väiteltiin siitä, kuka kieltolain aikaansaamiseksi oli tehnyt enimmän työtä. Nekin, jotka sisimmässään vastustivat koko hommaa, olivat tämän yleisen tunteen vallassa edes sen verran, että vetivät lippunsa edes puolitankoon silloin kun eduskunta kunnioitti tekemäänsä päätöstä seisoalleen nousemalla.

Mutta kuinka toisin onkaan asia nyt! Porvaripuolueiden harrastus kieltolakiasiaan on vähitellen kylmennyt, niin että siitä on enää jälellä vain heidän ohjelmiensa asianomaiset määräykset, jotka muistuttavat heitä, että joskus hämärässä muinaisuudessa on ollut aika, jolloin hekin ovat kannattaneet mokomaa hullutusta. Parhaimpana todistuksena siitä on tämän anomusehdotuksen käsittely, jossa olisi tarkoitus kiirehtiä hallitukselta kieltolain vahvistamista ja voimaansaattamista. Liittyyhän mietintöön vastalause, jossa ehdotetaan koko anomusehdotuksen hylkäämistä, ja samoin tässä keskustelussa on tätä hylkäävää kantaa innokkaasti puolustettu. Ja merkillistä on, kuinka tämän asian harrastus tai vastenmielisyys sitä kohtaan kulkee samoja rajoja pitkin kuin omistamattomain ja omistavien luokkain etujen rajat tässä eduskunnassa kulkevat. Se on kuvaavaa! Köyhälistöläiset tuntevat tarkalleen

väkijuomaliikkeen yhteiskunnalliset vaikutukset, tietävät sen pahimmaksi työväenluokan viholliseksi ja siksi tahtovat asettaa täyden esteen tuon myrkkynesteen hävitystyölle. Yläluokalle sen sijaan on siitä ainakin välillistä hyötyä ja siksipä heidän taholtaan ei noustakaan pontevammin sitä vastustamaan. Välinpitämättömyys kieltolakikysymystä kohtaan, jopa sen suoranainen vastustuskin on alkanut levitä porvaripiireissä yhä laveammalle alalle. Huolimatta puolueohjelmien määräyksistä on sitä alettu ainakin peitetysti vastustaa. Tässäkin näkyy valtiollisen taantumussuunnan jäljet. Ilman sitä ei tämäkään takatalvi olisi ollut mahdollinen. Mutta kun valtiollinen taantumus on tullut voimakkaaksi, ovat kieltolain porvarilliset vastustajatkin voineet saada siipiä alleen. Ja, omituista kyllä, tämä taantumus kieltolakiasiassa on kulkenut porvarilliseen raittiusväkeenkin, jonka ainakin luulisi harrastavan kieltolain toteuttamista. Yleisen kieltolain vaatimuksesta on se miltei suoranaisesti laskeutunut kunnallisen kielto-oikeuden pohjalle ja onpa kuulunut ääniä menemiselle vielä siitäkin edemmäksi. Kuitenkin on aivan selvää, ettei kunnallisen kielto-oikeuden pohjalla päästä juuri minnekään, niin kauan kuin maassa on yksikään kaupunki, joka sallii väkijuomien kauppaa alueillaan. Nykyaikaisten liikennevälineiden avulla saadaan niin kovin helposti väkijuomia pitemmänkin matkan päästä, varsinkin kun rautateillämme ei ole enää väkijuomien kuljetuskieltoa.

Kunnallista kielto-oikeutta on kokeiltu monessa maamme kaupungissa, mutta yleensä huonolla menestyksellä. Nykyisessä asuinkaupungissani, Tampereella, on sitä kokeiltu kahteenkin kertaan, ensin kaksi ja toisella kertaa neljä vuotta. Kieltoa vastustavain ainesten vaikutuksesta se sittemmin on peruutettu. Kokemus, joka siellä saatiin, on mielestäni sellainen, että jos kahdesta pahasta on valittava, niin näyttää melkein siltä, niin raittiusasian harrastaja kuin olenkin, että pienempi paha on se, joka tarkoittaa pitkälle rajoitettua väkijuomakauppaa kuin kunnallinen väkijuomakielto. Kun väkijuomia saadaan naapurikaupungista muutamien kymmenien kilometrien päästä, ei kiellolla ole mitään merkitystä. Salainen väkijuomien kauppa ja salakapakat rehoittavat aivan täydessä kukoistuksessaan. Siihen tulee lisäksi väkiviinapitoisten ainesten, kuten denaturoidun spriin ja pulituurin, kauppa ja nauttiminen. Toisissa kaupungeissa asuvat väkijuomakauppiaat perustavat varsinaisia asioimistoja tavaransa myymiseksi, ja rautatiet kuljettavat ne helposti ja nopeasti janoisille tilaajille. Kaikki nuo vaikutukset ilmenivät Tampereella kunnallisen kiellon aikana. Rikostilasto ei myöskään ole kyennyt puhumaan sanottavasti kunnallisen kiellon puolesta. Kaikesta tästä käy täysin selville, että kunnallinen kielto-oikeus, johon nykyinen raittiusväkikin tahtoo turvautua, ei kelpaa aseeksi väkijuomaliikettä vastaan. Niin kauan kuin yleistä kieltolakia ei ole säädetty, näyttää aivan tarpeettomalta ja miltei hyödyttömältä pyrkiä kunnalliseen kielto-oikeuteen, koska sillä kuitenkaan ei päästä mihinkään. Sen sijaan raittiusasian kannalta edullisempi on pyrkiä rajoittamaan väkijuomaliikettä mahdollisimman ahtaisiin kahleisiin. Kunnallisen kielto-oikeuden käyttäminen ei vie sellaisiin tuloksiin. Kun Amerikan Yhdysvalloissa eri valtioiden alueellisesta kielto-oikeudesta niinikään on saatu sangen laihat tulokset, niin osoittaa se parhaiten, että väkijuomien tuottama tuho ja pahennus on poistettavissa vain yleisen kieltolain säätämisellä. Sen puolesta on maamme työväestö aina taistellut ja tulee edelleen taistelemaan kaikista vastustuspyrkimyksistä huolimatta, kunnes tuo toivottu päämäärä on viimeinkin saavutettu. Eduskunta ei voi mitenkään toimettomana katsella sitä kieltolain kavallustyötä, jota niin monella taholla harjoitetaan. Tämän horjumattoman, yleistä kieltolakia vaativan kantamme voimme tuoda esiin äänestämällä valiokunnan mietinnön puolesta.

Ed. Storbjörk: Jag är vän af förbudslagen samt en af motionärerna och jag är öfvertygad, att om denna lag skulle vinna fastställelse, den skulle blifva en välsignelse för Finlands folk. Det är därför ingen som högre än jag skulle önska, att den af landtdagen antagna förbudslagen skulle fastställas, men om förevarande petitionsförslag skulle lägga hinder i vägen för partiella förbättringar i rusdryckslagstiftningen, skulle jag icke kunna gå med på petitionen. Emellertid har jag den uppfattningen, att om landtdagen aflåter en sådan petition som denna, densamma icke skulle lägga hinder för en förbättring af rusdryckslagstiftningen. Landtdagen bör därför icke kunna blifva hindrad att behandla exempelvis sådana lagar och motioner som hr Serlachius'. Jag skulle således kunna vara med om petitionen, men då jag genomläser detta aktstycke från ekonomiutskottet, finner jag det särskildt osympatiskt både till motivering och klämmar, särskildt den andra klämmen. Jag ville därför föreslå, att betänkandet återremitteras till utskottet för omformulering i motiveringen sålunda att icke ryska ministrarnas åtgärder omnämnas, samt att andra klämmen uteslutes.

Ed. Kallio: Minuun on tämä keskustelu tehnyt sen vaikutuksen, että niin hyvin oikeisto

kuin vasemmisto toivoisivat meidän äänestävän tätä mietintöä vastaan. Vasemmisto saadakseen agiteerata, oikeisto voittaakseen. Tämän vaikutelman olen minä saanut niiden puheiden johdosta, jotka on tämän mietinnön johdosta pidetty. Oikeiston tarkoitukset minä hyvin ymmärrän, ymmärrän niitäkin vilpittömiä raittiusmiehiä, jotka ovat asettuneet sille kannalle, että tällä kertaa ei olisi tarpeellista tehdä nyt tätä anomusta. Sillä minä en voi yhtyä niihin hyökkäyksiin, joita on täällä tehty, ettei muka tällä toisella puolella olisi enään yhtään raittiusharrastuksia. Minä en vähääkään epäile, ettei sellainen henkilö kuin ed. Yrjö-Koskinen, joka tässä ensimäisenä lausunnossaan ehdotti tätä anomusta hylättäväksi, olisi sekä käytännössä että periaatteesssa raittiusmies, jota vastoin minä en pane paljon sellaiselle raittiusharrastukselle arvoa, jolloin huudetaan raittiutta ja juodaan. Ed. Huotari sanoi, työväki on osoittanut suurinta innostusta ja taistelee kieltolain puolesta, mutta ed. Orasmaa sanoi kumminkin, että sama työväki uhraa tuhansia markkoja sellaisen elinkeinon kannattajille. Se on heikko mies, joka kantaa sellaista takkia, jonka taskuun saa pistää kätensä kuka keinottelija tahansa.

Mutta minulla on omat syyni, jonka vuoksi minä äänestän tämän valiokunnan mietinnön puolesta. Kun täällä kerran on tehty anomus tästä asiasta ja nyt uudet vaalit olleet, niin minä pelkään että jos eduskunta tällä hetkellä nyt hylkäisi tämän anomuksen ja ryhtyisi sen sijaan noihin pieniin parannuksiin, joita täällä on esitetty ja joita minäkin pidän tarpeellisena ja olen valmis, vaikka tämänkin hyväksyn, sen yhteydessä ajamaan, niin minä pelkään, että tämä eduskunnan päätös tulkittaisiin sillä tavalla, että täällä ei ole enää yhtäläinen harrastus kieltolain ajamiseksi kuin sillä hetkellä kun kieltolaki tässä eduskunnassa hyväksyttiin. Minä olen varma siitä, että tällaisen tulkinnan tulisi saamaan eduskunnan päätös, jos me nyt täällä ryhtyisimme hylkäämään tämän valiokunnan mietinnön. On sangen valitettavaa, että väkijuomaliikkeen eduksi on tässä maassa, sillä aikaa kun eduskunnassa on laadittu kieltolakia ja sitä vilpittömästi ajettu, hallitsevain piirien taholla samaan aikaan vain laajennettu tätä onnettomuuden tulvaa sen kautta, että on m. m. rautateillä sallittu väkijuomain kuljetus. Se on teko, jota täytyy mitä ankarimmin arvostella kaikkien, jotka todella harrastavat raittiusasiaa. Se on käsittämätön teko viranomaisten taholta hetkellä, jolloin kansaneduskunta osoittaa kannattavansa ja vaativansa kieltolakia.

Tässä eduskunnassa on tällä kertaa tehty n. s. pieniä parannuksia väkijuomaliikkeen suhteen. Olen kuullut, että ne, jotka näitä anomuksia ja esityksiä tässä suhteessa ovat tehneet, luopuisivat näitä ajamasta, jos hyväksytään kieltolakiasiassa tämä anomus. Olen sitä mieltä, että he eivät ole täysin johdonmukaisia siinä, jos he näistä pyrkimyksistä luopuvat. Mikään olotila tässä maassa ei muutu sen kautta, vaikka me tällä hetkellä anomme kieltolain vahvistamista. Sellainen esitysehdotus on ollut eduskunnan puolelta näitä alotteita tehdessäkin jo olemassa, samoin on ollut myöskin jo n. s. kiirehtimisanomus samasta asiasta ja näin ollen mikään olotila ei ole muuttunut, vaikka nyt uusien vaalien jälkeen tämäkin eduskunta sanoo olevansa samalla kannalla kuin entinenkin. Omasta puolestani uskon, että tässä maassa olisi luotettu tämän eduskunnan olevan kieltolain kannalla, vaikka tätä alotetta ei olisi tehtykään, joten se ei olisi ollut välttämätön. Mutta kun se on kerran tehty ja saanut täällä sekä kannatusta että vastustusta, niin en pidä viisaana sen hylkäämistä ja sen vuoksi kannatan mietintöä.

Ed. L i l i u s: Voisi olla hyvin mielenkiintoista ryhtyä ed. Huotarin kanssa keskustelemaan kunnallisen tai yleisen kieltolain etevämmyydestä. Mutta se kysymys ei ole täällä harkinnan alaisena ja näin ollen en katso tarpeelliseksi ryhtyä oikaisemaan niitä vääriä ja ylimalkaisia lauselmia, jotka sisältyvät ed. Huotarin äskeiseen lausuntoon. Tahdon nyt vain vasemmistolta kysyä, kenen he katsovat paremmin meidän maassamme ajavan raittiutta ja hyviä tapoja, niiden, jotka tekevät ehdotuksen toisensa jälkeen, jotka käytännöllisessä elämässä koettavat minkä voivat rajoittaa juovuttavien juomien käyttöä, vaiko niiden, jotka pilventakaisia utukuvia ajavat, vaikka heidän nyt jo kokemuksensa nojalla pitäisi olla tietoisia siitä, että niitä ei voida täällä nykyisissä oloissa toteuttaa. Täällä ed. Kallio esiintoi äskeisessä puheessansa perustelut, joiden nojalla hänen mielestään olisi taas tässä asiassa anomus tehtävä. Ne perustelut eivät minua enempää kuin ketään muutakaan voineet vakuuttaa tällaisen anomuksen toistamisen tarpeellisuudesta. Ed. Sahalta tahtoisin kysyä, mistä hän on saanut sen toivon, että tämä anomus, joka nyt tehdään, voisi yhdellä kertaa ratkaista tämän kieltolakikysymyksen kohtalon, kun itse päätöksen tekeminen alkuaan ja sittemmin kaksi vuotta sitten tehty anomus eivät ole voineet sitä aikaansaada? Ed. Saha sanoi lausunnossaan, että jos ei tuleville valtiopäiville saakka tämä anomus ole mitään aikaansaanut, niin silloin on hän valmis ryhtymään uudistuksiin. Minä voin vakuuttaa ed. Sahalle vakaumuksenani, että jos ei

tähän saakka ole muutosta tullut, ei sitä tuleville valtiopäivillekään aikaansaada, joten on parempi, että heti nyt jo ryhdytään tarpeellisiin uudistuksiin ja hyväksytään m. m. ed. Sopasen ja Serlachiuksen eduskuntaesitykset.

Ed. Savolainen: Ed. Yrjö-Koskisen ehdotus, että tämä valiokunnan mietintö hylättäisiin, todistaa vain, että tämän maan porvaristo ei ole ollut todellisia kieltolain harrastajia ja että tämä harrastus on ollut vain agitatsioonia, ja kun se on laimentunut, niin tahdotaan kieltolaille kääntää selkä Ed. Yrjö-Koskinen on tämän mielipiteen lausunut useilla edellisillä istuntokausilla, joten se ei ole mitään uutta. Tämän mielipiteen takana on oikeiston suuri enemmistö siitä päättäen, että valiokunnan mietintöön liitetty vastalause on nuorsuomalaisten valiokunnan jäsenten allekirjoittama ja ed. Liliuksen puheenvuoro täällä todisti, että hän on sen vastalauseen kannalla. Jos tässä maassa porvaristo olisi ollut todellisia kieltolain harrastajia, niin olisi aivan varmaan kieltolaki jo voimassa. Mutta kun niin ei ole tapahtunut, niin porvaristo siis on pettänyt valitsijoita ja pettänyt Suomen kansan enemmistöä luvatessaan ajaa kieltolakia, vaikka se on toisin menetellyt. Tämä pettäminen ei ole tähän kieltolakiharrastukseen supistunut, vaan aijotaan sitä edelleen ruveta jatkamaan vaikka toisessa muodossa. Nyt on ruvettu ajamaan parilla edellisillä istuntokausilla näitä pikkuparannuksia ja niitä on tälläkin istuntokaudella esityksiä ja anomuksia tehty, ja uskotellaan, että näillä väkijuomapaheita poistettaisiin. Puolestani haluaisin tietää, minkä verran näillä pikkuparannuksilla poistetaan tässä maassa sitä väkijuomapaheen tuottamaa kurjuutta. Valiokunnassa eivät ole porvarilliset jäsenet, jotka ovat näiden takana, millään tavalla todistaneet ja näyttäneet, minkä verran tämä heidän raittiusharrastuksensa on raittiuden asian ajamista. Professori Soininen, joka kuuluu suomalaiseen puolueeseen ja jonka raittiusharrastuksia ei liene syytä epäillä, porvariston keskuudessa on myöskin ollut sitä mieltä, että näillä pikkuparannuksilla muun muassa Serlachiusehdotuksella ei ole mitään muuta merkitystä raittiusasiaan nähden, kuin että sillä vahingoitetaan raittiusasiaa, laimennetaan kieltolakiharrastusta. Ja kun kerran porvaripuolueeseen kuuluvilta henkilöiltä tällainen lausunto kuullaan, niin ei ole ihme että me toiset olemme vakuutettuja siitä, että nämä harrastukset eivät vie siihen, mihin sen luullotellaan vievän.

Toiselta puolen on myöskin huomattavaa, että kaikki ne pikkuparannukset, joita on edellisillä istuntokausilla tehty, ovat myöskin hyväksymättä. Hallituksen komeroissa samalla tavalla lepäävät ne esitykset kuten lepää kieltolakiesityskin, joten siltäkin puolellta katsottuna ei voi puolustaa näitä tehtyjä esityksiä. Joka tapauksessa minä puolestani tein sen johtopäätöksen, että porvarilliset edustajat mahdollisesti jo ensi istuntokaudella tekevät esityksen, että viinamonopooli otettaisiin kunnille. Kun kerran näistä muutamista tuhansista mitä ed. Serlachiuksen esityksellä tarkoitetaan, nyt jo pidetään näin kovasti kiinni maalaisliittolaisten ja nuorsuomalaisten edustajain taholta, niin miksei silloin voida tehdä aivan hyvällä syyllä sitä johtopäätöstä, että viinamonopooli on otettava kunnille ja porvarillisten edustajain kieltolakiharrastus on silloin jo tyyten haudattu. Minä puolestani toivon, että eduskunnan enemmistö ei tätä kieltolakianomusta hylkää, vaan että se hyväksyisi valiokunnan mietinnön.

Ed. Ahmavaara: Niille jotka aina asettavat agitationin ja taktiikan edelle asian ilmenee erinomainen tilaisuus harjoittaa tätä lempiainettaan jokikinen kerta, kun väkiviinalainsäädännöstä tulee kysymys. Siinähän on niin kovin helppo leimata toisin ajattelevat ilman muuta ei vain kieltolain vaan myöskin väkiviinakaupan ja sen turmiollisten seurausten puolustajiksi. Muutahan ei luulla tarvittavan. Luullaan, että tätähän kaikki ilman muuta uskovat ja silloin luullaan äärettömän paljon taktiikalle ja agitationille voitetun. Mutta niille, jotka pyrkivät asettamaan asiallisuuden edelle näiden vastamainittujen seikkojen, ei ole aina niin helppo asettua tuolle puhtaan periaatteen kannalle. Niille, joiden niinkuin tämän eduskunnan enemmistön, täytyy ottaa huomioon todelliset olevaiset olot ja sen mitä kansan elämä ja onni vaativat, niille on hyvin keveää kantaa sellaisia hyökkäyksiä kuin vasta mainitsin ja se on sitäkin helpompi kun minä ainakin puolestani olen vakuutettu, että aikaa voittaen ne eivät edes agitationille tule merkitsemään mitään sanottavaa voittoa. Tätä todistaa sekin, että Suomen raittiusväki, joka koko elämänsä on uhrannut raittiusaatteelle ja sitä ikänsä ajanut, on asettunut nyt kun se näkee kieltolain kaikessa tapauksessa olevan kaukaisen tulevaisuuden asiana, asteettaiselle parannuksen kannalle. Tämä merkitsee minun mielestäni sentään paljon enemmän kuin ne kiihkeät puheet, joissa täällä raittiusasian ajajia leimataan sen vastustajiksi. Minä siis tässäkin asiassa aivan empimättä ja ollenkaan epäilemättä, miksi minut leimataan, asetun ehdottomasti asiallisuuden kannalle ja kun sille kan-

nalle asetun, niin minä en voi käsittää muuta kuin että raittiusasialle on epäilemättä eduksi se, että me astumme pienempiä asekeleita päämäärää kohti, kun me emme ainakaan pian saa suurta täyttä askelta ja kun nämä pienemmät askeleet eivät vähimmälläkään tavalla ole estämässä päämäärään, kieltolakiin, pääsemistä vaan paremmin niinkuin täällä tänä iltana jo on huomautettu, ovat omiansa sitä edesauttamaan.

Tämän yhteydessä minä pyytäisin kysyä vasemmistolta, joka tässä asiassa esiintyy niin erinomaisen suurena raittiussankarina, uskooko se todella, että tällä uudella anomuksella nyt tulee olemaan erinomainen vaikutus, joka Hänen Majesteettinsa Keisarin raittiutta harrastavan mielipiteen saa meidän kieltolakimme puolelle? Kun mietinnössä sanotaan, että hallitsija on ilmoittanut armollisen tahtonsa olevan edistää raittiutta, niin pyydän kysyä, jos Majesteetilla on tällainen hyvä harrastus, jota minä en tahdo epäillä, eikö hän jo eduskunnan aikaisempien päätösten ja anomusten nojalla voi tätä hyvää harrastusta saada perille ajetuksi, vahvistamalla mainitut päätökset. Minusta tämmöinen luulo, että tarvitaan tällaista uutta anomusta, ei perustu mihinkään asiallisuuteen. Ja samalla kun minä tähän olen kosketellut, pyydän huomauttaa ed. Kallion lausunnon johdosta, että minä annan kaiken kunnioituksen hänen vakaumukselleen, mutta minä puolestani en oikein jaksa ymmärtää, että eduskunnan, kun se uusien vaalien kautta on tullut uudelleen kokoonpannuksi, aina uudestaan tule ryhtyä tekemään anomuksia niistä asioista, joita entinen eduskunta jo on ajanut. Senvuoksi ettei niinkuin ed. Kallio arveli, voida selittää väärin, niin ettei uusi eduskunta olisikaan entisen kannalla. Minun mielestäni tämmöiset väärinselitykset eivät voi vaikuttaa mitään asian ratkaisuun, sillä kun eduskunta on jonkun asian päättänyt ja samalla pyytänyt sille Majesteetin vahvistusta, niin siksi kuin eduskunta on tehnyt uuden vastakkaisen päätöksen, on uusikin eduskunta päätöksen takana. Totta kyllä, että ed. Kalliolla oli aihetta lausuntoonsa juuri tämän illan keskustelun johdosta, sillä jos todella tulee se käsitys, mitä vasemmiston taholta on niin uskollisesti taas tahdottu osoittaa, että tämän eduskunnan enemmistö, jos se tämän ehdotuksen hylkää, muka on samalla lausunut mielipiteenään, ettei se ole enää kieltolain takana, jos tällainen käsitys pääsee valtaan vaikuttavissa piireissä, niin se voi olla vahingoksi asialle, mutta sellainen käsitys on väärä ja sitä vastaan meidän täytyy panna vastalause. Eduskunta ei hylkää tätä asiaa näillä perusteilla, vaan toisilla, niinkuin tänä iltana on huomautettu. Eduskunta hylkää sen sillä perusteella, että se on tehnyt tästä useamman kerran päätöksen ja pyytänyt sille Majesteetin vahvistusta, eikä se katso arvolleen sopivaksi uudelleen ja uudelleen mennä pyytämään vahvistusta samalle asialle. Kaikista leimauksista huolimatta tämän eduskunnan porvarit, joita täällä joka asian yhteydessä koetetaan mustata, ovat tehneet kieltolakipäätöksen, niinkuin vasemmistonkin täytyy tunnustaa; siitä ei päästä mihinkään. Ja ne seisovat sen takana. Mutta tämä, että me yhä seisomme kieltolain kannalla, se ei saa tehdä meitä niin sokean itserakkaiksi, että me kädet ristissä siunaamme tätä päätöstä, huoaten: me olemme kieltolakipäätöksellä tehneet voitavamme, emmekä enää puutu asiaan, meillä on puhdas omatunto. Sellainen käsitys ehdottomasti tulee vasemmiston lausunnoista. Mutta me emme saa tällä farisealaisella tavalla pestä käsiämme, vaan meidän täytyy tehdä supistuksia yhden toisensa jälkeen, kunnes kieltolakiasia tulee ratkaistuksi. Eduskunta on jo edellisillä, muistaakseni 1912 valtiopäivillä asettunut juuri tälle kannalle, ja jollen väärin muista, niin ainakin osa vasemmistosta oli silloin samalla kannalla, että nim. tehtiin supistuksia väkijuomakauppaa koskeviin lakeihin ja tarkoitettiin niitä nimenomaan väliaikaisiksi eli siksi kunnes kieltolakiasia saa ratkaisun. Ja minusta tämä kanta on juuri raittiusasian kannalta oikeutettu ja sitä voidaan puolustaa sekä raittiuden että järjellisyyden nimessä. Jos eduskunta nyt hylkää kaikki ne pikkuparannukset, joista on esityksiä tehty, niin se olisi minun mielestäni huono palvelus raittiusasialle ja sen vuoksi minä en voi tälle kannalle asettua. Minä siis näin ollen olen sitä mieltä, että tämä esilläoleva valiokunnan ehdotus on hyljättävä, mutta niinkuin minä olen sanonut, kokonaan toisilla perusteilla kuin täällä vasemmiston taholta on koetettu selittää, ja sen sijaan olisi hyväksyttävä useita muita anomuksia, kuten ed. Sopasen, Serlachiuksen ja Yrjö-Koskisen y. m., niillä kun autetaan raittiusasiaa eteenpäin.

Olen minäkin ajatellut, etteikö kuitenkin voisi hyväksyä tätä edelläolevaa ja myös muita toisia. Mutta lopullisesti harkitessani asiaa olen tullut siihen tulokseen, että samalla aikaa ei voida näitä kaikkia hyväksyä, sillä se näyttää epäjohdonmukaiselta ja ristiriitaiselta. Ja kun asialle ei asiallisesti käsittääkseni tule vähintäkään vahinkoa, jos tämä ehdotus hyljätään, niin minä asetun tälle kannalle.

En tahdo pitemmälti ruveta koskettelemaan niihin muutamiin vasemmiston lausuntoihin, joista kyllä olisi houkuttelevaa enemmänkin

lausua. Minä vain pyytäisin ed. Orasmaalle huomauttaa lyhyesti, että se on tulevaisuus, joka vasta langettaa tuomionsa siitä, kumpi olisi ollut onnellisempaa meidän maassamme, säätääkö yleinen kieltolaki vai kunnallinen kieltolaki. Siitä on liian aikaista vielä meidän mennä tuomiota lausumaan. Jätetään se tulevaisuuden varaan. Me näemme, että esim. Ruotsissa ovat raittiusharrastajat asettuneet kunnallisen kieltolain kannalle ja kyllä kai meidän täytyy tunnustaa, että heillä on rehellistä raittiusharrastusta. En täällä tahdo ruveta erityisesti puoltamaan kunnallista kieltolakia, mutta en toiselta puolen uskoisi sitä niin perin kehnoksi kuin täällä on kuvattu, sillä ainakin mitä maalaiskuntiin tulee, tulisivat kapakat kunnallisen kieltolain kautta kuin siivellä pyyhkäistyksi pois ja myöskin luulisin useissa kaupungeissa käyvän samoin. Minä perustan tämän lausuntoni siihen, että kun aikoinaan kunnat saivat päättää, saako kestikievareissa olutta tarjoilla, niin en tiedä löytyikö yhtään maalaiskuntaa koko maassa, ei ainakaan Pohjois-Suomessa löytynyt, joissa kestikievareissa sallittiin oluenmyyntiä harjoittaa. Osoittaahan tämä kuntain raittiusharrastusta. Ja jollei sitä olisi, niin sehän olisikin surkea asia. Mitä meillä silloin kieltolaki merkitsisi? Pyytäisin vielä vasemmistolle huomauttaa, että meillä olisi muutakin tehtävää, kuin pitää eduskunnassa kauniita raittiuspuheita. Meidän pitäisi koettaa kansaan vaikuttaa juuri vakaumuksen tietä raittiusasian hyväksi, sillä yksin kieltolaki ei voi tuottaa siunausta, ellei kansa ole moraalisesti kieltolain kannalla. Ne esimerkit, mitä täällä mainittiin 4,000 markan viinanostosta ne valitettavasti puhuvat toista kieltä ja siinä on suuri työ meillä käsittääkseni, aivan yhtä iso kuin lainlaatimisessa, että koetetaan vaikuttaa kansan vakaumukseen eikä vain luoteta yksin siihen, että tuo autuaaksi tekevä kieltolaki kaikki parantaa ilman muuta. — Ehdotan tämän valiokunnan anomusehdotuksen hylättäväksi.

P u h e m i e s: Jo pyydettyjä puheenvuoroja on vielä kahdeksan käyttämättä ja aika on niin pitkälle kulunut, että istunto on lopetettava. Täytyy siis keskeyttää tämän asian käsittely. Kuitenkin voitanee toimittaa pöydälle panot ja suorittaa eräs ilmoitusasia.

Pöydällepanot:

Ehdotuksen laiksi apurahan myöntämisestä työttömyyskassoille

sisältävästä ed. Paasivuoren y. m. tekemästä eduskuntaesityksestä n:o 3 valmistettu työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 3 esitellään ja pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaan ensi perjantaina pidettävään täysi-istuntoon.

Valtioavun myöntämistä työttömäin avustamiseksi ensi talven aikana

koskevan, ed. Jalavan y. m. tekemän anomusehdotuksen n:o 93 johdosta laadittu työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 4 esitellään ja pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksesta ensi perjantain täysi-istuntoon.

Rahaston perustamista yleisen työkyvyttömyys- ja vanhuusvakuutuksen toteuttamiseksi

koskevan, ed. Holstin y. m. tekemän anomusehdotuksen johdosta valmistettu työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 5 esitellään ja pannaan pöydälle ensi perjantain täysi-istuntoon.

Ammattitaitoisen asiamiehen asettamista suomalaisten maitotaloustuotteiden myyntiä varten Venäjälle

tarkoittavan, ed. Bredenbergin y. m. anomusehdotuksen n:o 65 johdosta laadittu maatalousvaliokunnan mietintö n:o 5 esitellään ja pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti ensi perjantain täysi-istuntoon.

Ilmoitusasia:

Ilmoitus uuden jäsenen vaalista valtiovarainvaliokuntaan ja tulliasiainvaliokuntaan.

P u h e m i e s: Eduskunnan valitsijamiehiltä on tullut kirjelmä, jonka sihteeri lukee:

Suomen Eduskunnalle.

Suomen Eduskunnan Valitsijamiehet saattavat täten kunnioittaen Eduskunnan tietoon, että, sittenkun Eduskunta on vapauttanut edustaja Arvid Neoviuksen valtiovarainvaliokunnan ja tulliasiainvaliokunnan jäsenyydestä, Valitsijamiehet tänään pitämässään kokouksessa ovat yksimielisesti valinneet hänen tilalleen valtiovarainvaliokunnan jäseneksi edustaja Takolanderin ja tulliasiainvaliokunnan jäseneksi edustaja Isakssonin.

Kun sen kautta, että edustaja Takolander, joka oli valtiovarainvaliokunnan varajäsenenä, ja edustaja Isaksson, joka oli tulliasiainvaliokunnan varajäsenenä, nyt olivat tulleet valituiksi varsinaisiksi jäseniksi samoihin valiokuntiin, yksi varajäsenen paikka kummassakin sanotuista valiokunnista oli ollut tullut avoimeksi, täyttivät Valitsijamiehet mainitut paikat yksimielisesti valitsemalla edustaja Lindbergin varajäseneksi valtiovarainvaliokuntaan ja edustaja von Troilin varajäseneksi tulliasiainvaliokuntaan.

Helsingissä 17 päivänä maliskuuta 1914.

Suomen Eduskunnan Valitsijamiesten puolesta:

A. Listo.

Ensi täysi-istunto on perjantaina klo 6 i. p.

Täysi-istunto päättyy klo 11,40.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Iivar Ahava.

23. Perjantaina 20 p. maaliskuuta

k:lo 6 i. p.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia:

Ainoa käsittely:

Siv.

1) Eduskunnan 15 päivänä marraskuuta 1909 alkoholipitoisten aineiden valmistuksesta, maahantuonnista, myynnistä, kuljetuksesta ja varastossapidosta sekä denaturoitujen alkoholipitoisten aineiden valmistuksesta, maahantuonnista ja myynnistä hyväksymän asetuksen voimaan saattamista tarkoittava anomusehdotus 414

Asiakirjat: Talousvaliokunnan mietintö n:o 1; ed. K. Saaren y. m. anomusehdotus n:o 32.

2) Toimenpiteitä luvattoman väkijuomain myynnin ja anniskelun ehkäisemiseksi koskeva anomusehdotus 422

Asiakirjat: Talousvaliokunnan mietintö n:o 3; ed. E. S. Yrjö-Koskisen ja Tulenheimon anomusehdotus n:o 40.

3) Määrärahan myöntämistä Suomen Maanvuokraajain Liitolle maanvuokraajain oikeusavustusta varten koskeva anomusehdotus ..... „

Asiakirjat: Maatalousvaliokunnan mietintö n:o 4; ed. Marttilan y. m. anomusehdotus n:o 75.

4) Määrärahan myöntämistä Suomen Eläinsuojelusyhdistykselle eläinrääkkäyksen ehkäisemiseksi tarkoittava anomusehdotus 429

Asiakirjat: Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 4; ed. Halosen anomusehdotus n:o 59.

5) Valtioavun myöntämistä työttömäin avustamiseksi ensi talven aikana tarkoittava anomusehdotus 431

Asiakirjat: Työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 4; ed. Jalavan y. m. anomusehdotus n:o 93.

Siv.

6) Rahaston perustamista yleisen työkyvyttömyys- ja vanhuusvakuutuksen toteuttamiseksi koskeva anomusehdotus 438

Asiakirjat: Työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 5; ed. Holstin y. m. anomusehdotus n:o 94.

7) Ammattitaitoisen asiamiehen asettamista suomalaisten maitotaloustuotteiden myyntiä varten Venäjälle tarkoittava anomusehdotus ..... —

Asiakirjat: Maatalousvaliokunnan mietintö n:o 5; ed. Bredenbergin y. m. anomusehdotus n:o 65.

Ensimäinen käsittely:

8) Ehdotuksen laiksi apurahan myöntämisestä työttömyyskassoille sisältävä eduskuntaesitys ..... —

Asiakirjat: Työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 3; ed. Paasivuoren y. m. eduskuntaesitys n:o 3.

Pöydällepanoa varten esitellään:

9) Laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 1 eduskuntaesityksen johdosta, joka sisältää ehdotuksen 23 p:nä heinäkuuta 1902 annetun Vesioikeuslain 2 luvun 18 §:n muuttamisesta 445

10) Lakivaliokunnan mietintö n:o 1 eduskuntaesityksen johdosta, joka sisältää ehdotuksen asetukseksi teoslainakiinnityksestä .. „

11) Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 5 apurahan myöntämistä Kotikasvatusyhdistykselle sen toiminnan kannattamiseksi ja laajentamiseksi tarkoittavan anomusehdotuksen johdosta ..... „

12) Ed. Mannerin y. m. välikysymys, joka koskee poliisiviranomaisten menettelyä erinäisissä yleisissä kokouksissa ..... „

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi ed. Häyrynen, Kaskinen, Kautto, A. Neovius, Pykälä ja Tuomela.

Ilmoitusasiat:

Vapautusta valtiopäivätoimista myönnetään yksityisten asiain tähden ed. Pykälälle tämän illan istunnosta ensi keskiviikon aamuun asti, ed. Airolalle tämän illan istunnon loppuosasta sekä huomispäivän istunnosta, ed. P. Ikoselle tämän istunnon loppuosasta alkaen ensi torstai-iltaan saakka, ed. Virkille tämän illan istunnon loppuosasta alkaen ensi perjantaiaamuun saakka, ed. Kautolle yhden viikon ajaksi, ed. Sjöstedt-Jussilalle ensi lauantai-aamusta seuraavaan maanantai-iltaan, ed. Isakssonille ensi lauantaiksi ja maanantaiksi, ed. Koivistolle huomispäivästä ensi tiistai-iltaan, ed. Jaskarille huomisaamusta ensi viikon torstai-iltaan, ed. Hakalalle ensi viikon maanantaiksi ja tiistaiksi ja ed. Waljakalle niinikään ensi maanantaiksi ja tiistaiksi.

Vapautuksia valiokunnan jäsenen ja varajäsenen toimista.

Puhemies: Ed. Lindberg, joka on valittu varajäseneksi kolmeen valiokuntaan, nimittäin valtiovarain-, sivistys- ja maatalousvaliokuntaan, pyytää vapautusta maatalousvaliokunnan varajäsenen toimesta. Puhemiesneuvosto puoltaa pyyntöön suostumista.

Ed. Lindbergin pyyntöön eduskunta suostuu.

Puhemies: Ed. Takolander, joka on varsinaisena jäsenenä valtiovarainvaliokunnassa ja työväenasiainvaliokunnassa, pyytää vapautusta viimemainitusta valiokunnasta. Tätäkin puhemiesneuvosto puoltaa.

Ed. Takolanderin vapautuksenpyyntöön suostutaan.

Näiden vapautusten johdosta annetaan eduskunnan valitsijamiehille tehtäväksi ryhtyä toimenpiteisiin, joita ne aiheuttavat.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Listo: Eduskunnan valitsijamiehet kehoitetaan heti ensiksi tapahtuvan lippuäänestyksen jälkeen kokoontumaan valiokuntahuoneeseen tämän talon alakerrassa.

Uusia armollisia esityksiä.

Puhemies: On ilmoitettava, että senaatin jäsen saapuu tuomaan eduskunnalle armollisia esityksiä.

Senaattori Ernesti Rikard Rainesalo saapuu esittelijäsihteeri Degerholmin saattamana ja lausuu:

Arvoisa Suomen Eduskunta! Keisarillisen Suomen Senaatin määräyksen mukaan saan kunnioittaen jättää seuraavat armolliset esitykset:

Armollinen esitys n:o 11 normaaliraiteisen rautatien rakentamisesta Hiitolan asemalta Karjalan radalta Käkisalmen kaupungin kautta ja Suvannonjärven poikki Raudun pitäjässä keisarikunnan rajalla olevaan Sirkiänsaareen, Hiitolasta Käkisalmen kaupungin kautta ja Kiviniemen kosken poikki Raudun pitäjän samaa rajaa lähellä olevaan Raasulin kylään rakennettavan rautatien asemesta.

Armollinen esitys n:o 12 koskeva muutettuja määräyksiä hirven metsästämisestä.

Puhemies: Eduskunnalle annetut armolliset esitykset tulevat perustuslain mukaisesti käsiteltäviksi.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Eduskunnan 15 päivänä marraskuuta 1909 alkoholipitoisten aineiden valmistuksesta, maahantuonnista, myynnistä, kuljetuksesta ja varastossapidosta sekä denaturoitujen alkoholipitoisten aineiden valmistuksesta, maahantuonnista ja myynnistä hyväksymän asetuksen voimaansaattamista

tarkoittavan, ed. K. Saaren y. m. tekemän anomusehdotuksen n:o 32 johdosta valmistettu talousvaliokunnan mietintö n:o 1, joka jo on ollut kahdesti pöydälle pantuna ja jonka käsittely viime täysi-istunnossa jäi kesken esitellään asian ainoan käsittelyn jatkamista varten.

Puhemies: Asian käsittelyä jatkettaessa tulevat viime täysi-istunnossa tehdyt ehdotukset huomioonotettaviksi, mutta silloin käyttämättä jääneet puheenvuorot ovat rauenneet, niin että niiden, jotka haluavat lausua mielensä asiasta, on nyt pyydettävä puheenvuoroa.

Keskustelu:

Ed. Pärssinen: Varmaankin syntyi viime istunnossa kieltolakianomusta käsiteltäessä monelle niistä eduskunnan jäsenistä, jotka ovat olleet edustajina yksikamarin alkuajoilta saakka, mieleen muisto eduskunnan kieltolaki-istunnoista menneinä vuosina ja erittäinkin vuonna 1907. Eikä moni varmaan voi olla niihin vertaamatta sitä surullista näytelmää, joka täällä tämän asian yhteydessä viime tiistaina melkein kaikkien porvarillisten puhevuoroa käyttäneiden toimesta esitettiin. Muistetaan, kuinka vuonna 1907 ed. Malmivaara kehoitti eduskuntaa seisomalla kunnioittamaan päätettyä kieltolakia, ja noudattivat tätä kaikki edustajat jotakuta lukuunottamatta, jota sittemmin pilkattiin siitä, että hän oli nostanut lippunsa puolitankoon.

Millaisina näemme nyt samat herrat ja naiset? Sillä huomatkaa, täällä on vielä monta vuoden 1907 eduskunnan edustajista! Onpa itse ed. Malmivaarakin, mutta hän vaikenee. Sen sijaan on nyt porvareilla merkinantajana ed. Yrjö-Koskinen, joka ei ole laskenut lippuansa ainoastaan puolitankoon, vaan on kieltolakilippunsa kokonaan kadottanut, ja on valmis lukuisain nuorsuomalaisten ja ruotsalaisten edustajain kannattamana luopumaan koko asiasta. Sillä mitään muuta ei itse asiassa merkitse tehty ehdotus, että esilläoleva anomus hyljättäisiin.

Näin syntynyt tilanne on niin viheliäinen ja niin säälittävä, ettei löydy sanoja sitä määrittelemään. Porvarilliset raittiushenkilöt, jos sellaisia lienee eduskunnassa, vaikenevat, ja raittiusasian ajajana esiintyy ed. Ahmavaara ponnistellen voimiaan tehtävässä, joka luullakseni hänelle kaikkein vähimmin sopii. Sillä eikö todellakin ole hullunkurista, että hän täällä saarnaa meille vasemmistossa raittiutta! Herrat porvarilliset edustajat, eikö teillä ole onnistuneempaa raittiuspuhujaa lähetettäväksi eduskunnan lavalle saarnaamaan raittiutta?

Ja sitten mitä itse tuohon teidän puheeseenne vakaumuksellisesta raittiustyön tekemisestä tulee, niin pyydän kohteliaimmin teitä muistamaan, eikö ne juuri etupäässä ole työläiset, jotka maamme raittiusjärjestöissä pitkien työpäiviensä lisäksi puhaillen ahertavat? Eikö juuri nykyään sen lisäksi Suomen järjestynyt työväki ole luomalla omaa raittiusjärjestöä osoittanut, että se tässäkin asiassa, nim. raittiusasian ajamisessa, on valmis ottamaan kantaakseen päivän kuorman ja helteen? Mutta mitä te teette levittääksenne herrasluokkaan raittiusaatetta? Ette mitään. Te huolehditte vain kaupungin valtuustoissanne siitä, että on erikseen teidän luokkaanne varten hienon hienoja kapakoita ja klubeja, joissa rehoittaa herrasmiesten ja -naistenkin juoppous muine paheineen, muodostaen yhteiskunnallisen mädän siten myrkyttäen ei ainoastaan koko yhteiskunnan vaan välittömästi ja suoraan teidän luokkanne omia koteja ja jälkeläisiä. Kovin huonosti keksitty silmänkääntötemppu on siis tuo teidän puheenne raittiustyöstä. Se kilpistyy teihin takaisin eikä se voi suinkaan hämmentää mieliä pois itse siitä asiasta, josta nyt on kysymys, nimittäin kieltolakianomuksesta. Sillä mitä muuta, kuten jo sanoin, olisi anomuksen hylkääminen, jota viime istunnossa suunniteltiin, kuin kieltolakivaatimuksesta luopumista? Sellaisella teolla eduskunta, joka nyt on koolla uudessa kokoonpanossa, luopuisi entisestä kannastaan ja antaisi hallitukselle tukea asian hylkäämiseen. Eikö se olisi kauheasti tehty? Luuletteko sen olevan kansan tahdon mukaista? Vai eikö tässä tarvitse kuulla kansan tahtoa? Niinkö kauas Suomen suomalainen porvaristo, joka vasta aivan viime vuosikymmeninä on kohonnut kansasta, on alkujuurestaan eksynyt?

Mutta te sanotte mielessänne, että muka teidän tarkoituksenne tässä ei ole kieltolakia tappaa. Te puollatte vain tämän anomuksen hylkäämistä, sen teko kun ei oletettavasti vie tuloksiin, koska ennen tehty samallainen anomus makaa hallituksen viheriän veran alla. Mutta mitä sanottaisiin soutajasta, joka kovan vastatuulen tullessa heittäisi airot mereen? Ja kuitenkin teidän menettelynne on nyt juuri sellaista. Te tahdotte jättää kieltolain hunningolle ja saada tilalle joitakin väkijuomalainsäädännön muutoksia, jotka ovat niin mitättömiä, ettei niitä edes voi verrata kuluneen ja repaleisen vaatteen paikkaamiseen. Jos valtaluokkamme todella haluaisi tehdä väkijuomakurjuuden ehkäisemiseksi jotain, niin sillä olisi jo nykyään voimassa olevien asetusten turvissa paljon tilaisuutta. Teidän puolueittenne luottamusmiehet istuvat nykyään kaupunkien valtuustoissa. Nämä kaupunkien valtuustot voisivat viinan, viinin ja oluen myynnin suhteen tehdä seuraavia rajoituksia: ne voisivat lopettaa alueeltaan viinakaupan alalla viinan vähittäismyynnin, viinan anniskelun; ne voisivat viinikaupan alalla lopettaa vähittäismyynnin ja olutkaupan alalla supistaa myymälöiden luvun, niin että olisi vain yksi myymälä kutakin oluttehdasta kohti. Tämän mukaan voisi esim. Helsingissä valtuusto lopettaa väkijuomamyymälät niin vähiin, että olisi vain kolme olutmyymälää Helsingin kaupungissa. Tämä voitaisiin voimassa olevien väkijuoma-asetusten mukaan. Ja kun vielä lisäksi

valtuustolla on valta määrätä myös myymäläin paikat ja aukioloajat, niin voisi valtuusto avata nuo kolme myymälää Grönqvistin kivimuuriin ja määrätä niiden aukioloajaksi tunnin viikossa. Sen voisi Helsingin valtuusto voimassa olevien asetusten mukaan tehdä.

Jos te tahdotte nyt olla johdonmukaisia sen kanssa, mitä nim. sanotte, että tahdotte paikkausta tällä alalla, niin toimikaa tähän suuntaan.

Mutta mitä ovat sen sijaan kaupungin valtuustot tässä kohden tehneet? Väkijuomaliikkeitä pidetään usein paikoin pitkin päivää auki ja viikon joka päivä ja hienoja kapakoita vielä öisinkin. Ja työväestön tulee olla varuillaan vastalausekokouksineen pitämässä huolta siitä, etteivät kaupunkien valtuustot pääsisi rajattomasti lisäämään kapakkain lukua, jopa esikaupunkeihin niitä asettamaan. Ja kuinka on käynyt niissä muutamissa kaupungeissa, Tampereella, Lahdessa, Mikkelissä, Joensuussa, Kajaanissa, Kristiinassa ja Kotkassa, joissa väkijuomainmyynti, nimittäin väkevämpäin väkijuomain myynti, oli suurlakon jälkeen useita vuosia lakkautettu? Viinakaupat on jälleen avattu, vaan kuka vastaa tästä turmiollisesta teosta? — Antakaa työväestölle suhteellinen valta kuntien hallinnossa ja silloin te näette, mitä tekee sosialidemokraattinen puolue kapakoille ja viinakaupoille.

Vielä eräs yksityiskohtainen esimerkki, joka osoittaa, mikä tuuli väkijuomakysymyksen suhteen nykyisin porvaristossamme puhaltaa. Kuvernöörit ovat kuten tunnettu, oikeutetut kansankokousten johdosta supistamaan väkijuomain myyntiä. Sen nojalla Uudenmaan läänin kuvernööri sulki väkijuomaliikkeet viikoksi ennen joulua. Keksien, että tässä toimenpiteessä olisi tapahtunut jokin mitätön muodollinen laiminlyönti, valittivat Helsinkin viinakauppiaat prokuraattorille, joka heille nyt tässä tapauksessa kelpasi, ja porvarillisissa sanomalehdissä esiintyi ääniä, joissa asetuttiin vastustamaan tämän tapaisia väkijuomain myynnin rajoituksia.

Mutta palatakseni siihen keskusteluun, jonka tämä kieltolakianomus viime istunnossa sai osakseen, osoittaa se samalla, miten välinpitämättömästi porvaristo katselee alkoholismin tuottamaa kurjuutta. Täällä tuotiin esimerkkejä siitä, että Kymin ja Kuusankosken alueilla meni jouluviinoihin työväeltä 4,000 markkaa. Ja samalla voidaan tähän lisätä tuo tunnettu tosiasia, että Suomen kansalta menee vuosittain 40—50 miljoonaa markkaa väkijuomiin. Samaan aikaan tämä hirmuinen summa, kun ruikutetaan, ettei meidän maalla ole varoja yhteiskunnallisiin uudistuksiin, sellaisiin esimerkiksi kuin on työväenvakuutus. Te sanotte, että juominen on vapaaehtoista. Mutta katsokaa lähemmin asiaa. Eikö juuri juopottelukurjuus käy käsikädessä muun yhteiskunnallisen kurjuuden kanssa. Sillä paremmilla elämän ehdoilla ja rahan tuottamilla muilla nautintomahdollisuuksilla on esimerkiksi yläluokalla mahdollisuus supistaa juopottelusurkeus itselleen suhteellisesti vähemmäksi kuin mikä on alaluokassa mahdollista. Ja kuitenkin kuuluu nykyisin ääniä, että alkoholijuomain tulee saada vapaasti virrata, että kieltolakivaatimus on mahdoton maassamme toteuttaa, samalla kun toiselta puolen kurjistetaan työväen elämää pienillä palkoilla, pitkillä työajoilla, ja näännytetään heitä sekä ruumiillisesti että henkisesti, tuhoten suunnattomasti heidän mahdollisuuksiaan raittiiseen sivistyselämään. Niinpä äsken mainituissa Kuusassa ja Kymissä tehdään 12-tuntisia työvuoroja, joka toinen viikko yötyötä, ja imetään työntekijäin kaikki energia ja tukahutetaan heissä kaikki paremmat harrastukset. Ajatelkaa, miten kävisi kelle tahansa meistä, jos me joutuisimme sellaiseen kidutukseen.

Meillä sosialisteilla on kieltolakiharrastuksessammekin se silmämäärä, että samalla kuin estetään mahdollisuus järjettömään ja turmiolliseen alkoholihuumaukseen, samalla valmistetaan muulla lainsäädännöllä, kuten työpäivän rajoituksilla tilaisuutta virkistävään ajanviettoon. Samaa asiaa palvelee myös meidän sivistystyömme. Sosialidemokratia kohottamalla työväestön hengen silmien eteen ylevän tulevaisuuden päämäärän yhteiskunnasta, jossa ei ole kurjuutta ja oikeuden polkemista, toisten työn riistoa eikä kansan myrkyttäjiä, vetää laajat kapitalismin toivottomuuden partaalle syöksemät pohjakerrokset henkisten harrastusten ja raittiudenkin piiriin. Se synnyttää liikettä ja elämää, ihanteellisia pyrkimyksiä ja kymmentuhansien väsymätöntä ahertamista, jolle ei mikään muu aikamme virtaus vedä vertoja.

Te porvarilliset edustajat aijotte varmaan tapanne mukaan sanoa, että me sosialidemokraatit nytkin harjoitamme agitatsionia. Mutta minä jo etukäteen ilmoitan, etten tässä yhteydessä tahtoisi sitä harjoittaa, sillä itse elävä elämä ja viime vuotiset valtiolliset ja taloudelliset tapahtumat puhuvat itsessään sosialidemokratian puolesta. Puhun siis suoraan teille ja kehoitan teitä peräytymään tuosta teille itsellennekin niin turmiollisesta tiestä, nimittäin aikeesta hyljätä tämä anomus. Miettikää siis ennenkuin äänestätte sitä vastaan, sillä tietäkää: silloin te myös äänestätte erästä kansamme sydäntä lähellä olevaa asiaa vastaan ja osoitatte, ettette todellakaan ole etsikkoaikaanne tunteneet.

Ed. Anton Huotari: Ed. Ahmavaara viime istunnossa esiintoi tunnetun puhtaan omantuntonsa. Hänen sanoistaan kävi ilmi, kuinka hänen omaatuntoaan ei tämäkään asia, vaikka hän äänestääkin sitä vastaan, ollenkaan vaivaa. Kuitenkin se lopputulos, mihin hän asiassa tuli, osoittaa, että sietäisi hänenkin tarkemmin miettiä asiaa. Ainakaan meistä täällä istuvista ei näyttänyt siltä kuin se omatunto voisi olla aivan niin kehuttava kuin hän mainitsi. Ed. Ahmavaara sanoi, että on tarpeetonta uudistaa sitä, mitä eduskunta aikaisemmin on asiasta anonut ja että se on myöskin epäjohdonmukaista. Sillä samalla syyllähän voitaisiin kaikista niistä valtiollisista anomuksista ja adresseista, joita täällä eduskunnassa on tehty, sanoa aivan samaa. Onhan eduskunta aikaisemmin sanonut niistäkin asioista sitä samaa, mitä nyt on lausuttu. Eduskunta voi, ja sen tulee tällaisesta tärkeästä asiasta kuin kieltolain viivyttelemisestä, lausua mielipiteensä. Ed. Lilius sanoi, että eduskunnan pitäisi kerta kaikkiaan luopua tällaisesta pilventakaisesta unelmasta. Minä kehoittaisin ed. Liliusta katsomaan oman puolueensa ohjelmaa; se pilventakainen unelma ja ilmalinna löytyy hänen oman puolueensa ohjelmasta, ainakin on aikaisemmin löytynyt, ellei se nyt sieltä ole tykkänään kadonnut. Se ohjelmakohta on kyllä jäänyt sinne vain törröttäväksi, autioksi muistomerkiksi, mutta joka tapauksessa on se siellä olemassa. Ed. Kallio viime istunnossa mainitsi, että huono mies on se, joka antaa toisen henkilön pistää käden taskuunsa. Mutta tosiaankin on niin että moni ihminen, vieläpä suuret joukot nykyisestä yhteiskunnastamme, ovat pakoitetut kestämään sellaista, sallimaan toisen pistää kätensä taskuunsa ja niin se on tässäkin asiassa. Väkijuomaliikkeen harjoittajat pistävät työläisten taskuun kätensä niinkauvan kuin yhteiskunta sallii tätä nestettä myytävän. Sille ei mitään voi, sillä paljon on sellaisia ihmisiä, jotka eivät voi kestää sitä viettelystä, jonka väkijuomat tarjoovat ja juuri tämän vuoksi täytyy yhteiskunnan tulla apuun näiden heikompien tukemiseksi. Jos tälle ed. Kallion kannalle asetuttaisiin, niin silloinhan ei tarvitsisi kieltolakia ollenkaan ajatellakaan, jos nimittäin vaaditaan, että jokaisen yksilön täytyy olla niin vahvan, että hän jaksaa taistella sitä kiusausta vastaan. Mutta kun kokemus on osoittanut, että kaikki yksilöt eivät voi taistella tuota kiusausta vastaan, niin senvuoksi on yhteiskunnan apu tarpeen ja tämä eduskunta aikaisemmin on osoittanut tien, jota myöten tällainen toisten taskuun käsien pistäminen tehdään mahdottomaksi. Mielestäni eduskunta ei tällä kertaa voi mitään muuta tehdä kuin vaatia tuon edellisen päätöksen voimaansaattamista. Sillä tavalla tehdään loppu tällaisesta surkeasta tilasta, joka nykyään vallitsee.

Ed. Lindberg: För min del omfattar jag såsom intresserad nykterist förbudslagen, anseende, att i den ligger en borgen för större välstånd bland Finlands folk, mera familjelycka, samt också lycka för den enskilde. I likhet med andra nykterhetsvänner är jag färdig att föreslå, att landtdagen skall upprepa sin anhållan om förbudslagens genomförande, särskildt som höga vederbörande icke hafva ställt sig fullkomligt afvisande till de tidigare inlämnade förslagen. Jag anser, att man nu åtminstone för tredje gången borde försöka föreslå detta — tre ting äro alltid goda — men jag tilltalas icke af det betänkande, som här från utskottets sida föreligger. Detta betänkande är enligt min mening affattadt i en tonart, som fullkomligt afviker från den vanliga. Denna tonart förefaller mig alltför servil och underdånig samt under nuvarande förhållanden olämplig. Jag tycker landtdagens värdighet skulle fordra ett annat språk. Särskildt tilltalas jag icke af det ständiga åberopandet af kejsardömets ministrar. De anmärkningar, som dessa hafva gjort mot lagförslaget, kunna likaså väl refereras såsom allmänna anmärkningar, utan att ett ständigt omnämnande af ministrarna behöfde ifrågakomma. Därför skulle jag vilja, att hela sidan 2 i betänkandet skulle omredigeras i antydt syfte samt att alla andra liknande ställen skulle affattas i konformitet med denna omredigering. Tillika anser jag äfven senare delen af klämmen fullkomligt onödig och vill därför understödja det förslag, som gjorts af hr Storbjörk, att ärendet återremitteras till ekonomiutskottet för omredigering af uttalandena af ministrarna samt för uteslutning af senare klämmen.

Ed. Inborr: Redan i början af detta ärendes behandling i utskottet uttalade jag åsikten, att detta ärende icke borde af utskottet upptagas till saklig behandling, utan att utskottet hellre borde försöka få detsamma öfverflyttadt till grundlagsutskottet, där det borde behandlas i samband med laglighetspetitionen. Skälen för denna min uppfattning är i hufvudsak desamma, som närmare finnas angifna i den betänkandet bifogade reservationen. Jag anser det därför vara öfverflödigt, att nu närmare redogöra för dessa, utan hänvisar till samma reservation. Af särskilda skäl har jag likväl varit förhindrad att deltaga i behandling af detta ärende i utskottet

och ber därför på detta sätt få meddela min anslutning till reservationen.

Ed. Lindström: Det i nu förevarande betänkande ingående förslaget om att åter en gång vända sig till Monarken med en anhållan om att den i tiden beslutna förbudslagen måtte bringas i gällande kraft, har från folkpartiets håll, bemötts med påfallande köld. Ett par af sagda partis medlemmar har visserligen förenat sig om själfva saken, men icke ansett sig böra gå med på formen af de klämmar, i hvilka betänkandet utmynnar, hvaremot ett par andra af partiets mera bemärkta personligheter ställt sig fullkomligt afvisande mot förslaget. Professor Rosenqvist ansåg, att man icke utan att skada landtdagens anseende och värdighet kunde upprepa en anhållan, som redan tidigare flere gånger gjorts, då man, likväl som han antog, på denna väg inte komme till åsyftadt resultat. Jag tager mig friheten i detta fall vara af rakt motsatt åsikt med sagda talare. Det torde starkt kunna ifrågasättas, huruvida det icke i en sak som denna, hvilken nationen betraktar såsom en lifsfråga, rent af är en plikt för representationen, när den nu sammanträder i en ny sammansättning, att vända sig till Monarken och upprepa hvad tidigare landtdagar sagt, därmed visande att den nya landtdagen står på samma bas i frågan, som de tidigare. Att man inte bör låta afskräcka sig, äfven om en liknande anhållan tidigare har gjorts, torde framgå däraf, att ett liknande förfaringssätt inslagits och förordats, då det gällt att i adresser, berörande den politiska ställningen, hänvända sig till Monarken. En bland dem, som under den senaste adressdebatten varmt förordade ett sådant förnyadt hänvändande var just professor Rosenqvist, och jag anser, att de ord han då yttrade till förmån för denna sak väl kunna användas till stöd för en förnyad anhållan också rörande förbudslagen. „Vi vädja nu åter", sade han, „som så många gånger förut till Monarken. Vi göra det, emedan vi nödgas göra det, emedan en psykologisk och etisk nödvändighet drifver oss därtill. Den politik eller den statskonst, som redan en följd af år öfvats mot vårt land, är nämligen af den art, att vi icke få tiga, så länge vi kunna tala. Vi få tiga allraminst nu, då vi åter i ny sammansättning kommit hit."

Jag tror, att man, som jag nämnde, med fog kan tillämpa dessa ord, denna bevisföring, på nu ifrågavarande sak.

Hvad så vidkommer hr Schybergson, afvisade han förslaget om en förnyad hänvändning af helt och hållet andra skäl. Man kunde ju förmoda, att han, som redan tidigare förklarat sig vara emot en förbudslag, äfven nu skulle bibehålla sin gamla ståndpunkt. Enligt hans påstående hade dessutom erfarenheter tillkommit, som ytterligare styrkt honom i den tanken, att en förbudslag icke vore till lycka för vårt land och vårt folk. Jag känner själffallet icke till de erfarenheter hr Schybergson syftar på, men jag är med honom ense därom, att ganska bedröfliga erfarenheter verkligen förefinnas. Man behöfver inte ha alltför godt minne för att erinra sig en hel del af detta slag. Knappast hade förbudslagen börjat diskuteras, innan redan i vår borgerliga tidningspress, särskildt den svenskspråkiga, röster höjdes för att motarbeta förbudslagen, för att göra det omöjligt för densamma att blifva en verklighet. Man framhöll, att det var dåraktigt af oss att försöka lagstifta sådant, som icke på högsta ort vunne erkännande. Man skrämde upp oss för landets utländska kreditorer, hvilka enligt uppgift voro synnerligen måna om att man här förtärde de utländska rusdryckerna. Man fann i det svenska folkpartiets ledande organ en direkt undervisning däri, huru man med lätthet kunde tillverka sprit i hemmen. Vi minnas bryggeriegarenes vandring upp till senaten för att motarbeta den af landtdagen beslutna höjningen af maltskatten. Man erinrar sig, huru, såsom här redan i kväll påpekats, Helsingfors vinhandlare besvärade sig hos prokuratorn däröfver, att guvernören i Nyland beslöt stänga de sämre krogarna i hufvudstaden några dagar före jul. Ja, kanske i detta sammanhang såsom en bedröflig erfarenhet äfven kunde anföras Helsingfors stadsfullmäktiges famösa beslut att förvägra plats för pastor Bondestams tafla, medan å andra sidan samma stadsfullmäktige ingenting haft att anmärka mot att huru vanprydande sprithandelsskyltar som hälst uppsatts. Men gentemot dessa bedröfliga erfarenheter kan ju äfven glädjande erfarenheter af förbudets verkan uppställas. Jag påminner blott om det bekanta faktum, år 1913, då som sagdt Helsingfors sämre krogar voro stängda dagarna närmast jul och äfven under julhälgen, antalet af polisen för fylleriförseelser omhändertagna personer endast var 28, medan år 1912 motsvarande antal var 325. Detta är ju på visst sätt en glädjande erfarenhet.

Hr Schybergson var vidare emot förslaget på den grund, att han ansåg att, om förbudslagen blefve en verklighet, öfverträdelserna af densamma komme att ökas. Detta är obestridligen en betydelsefull sanning, en sanning ungefär i stil med den, som lagts i munnen på den fingerade frans-

mannen Hegésippe Simon enligt vilken mörkret försvinner, när solen går upp. Det är ju solklart, att hvarje ny lag måste föra med sig lagöfverträdelser, men däraf följer naturligtvis inte, att man för att undvika dessa öfverträdelser borde slopa lagarna eller tveka att stifta nya. Under 1912 fälldes för stölder i vårt land 461 personer. Dessa domstolsutslag hade helt säkert aldrig fällts, om icke 28 Kap. i nuvarande S. L. existerat, men jag tror näppeligen någon människa trots detta ville föreslå utgåendet af sagda kapitel. Jag förstår utomordentligt väl, att hr Schybergson i samband med detta sitt ressonnement ställde sig tveksam till den frågan, huruvida han var berättigad att tala i förnuftets namn eller icke.

Men då man allvarligt skärskådar frågan om förbudslag, får man inte glömma att, medan förbudslagen kan medföra och säkerligen kommer att medföra brott emot sig själf, å andra sidan dryckenskapen, som helt säkert i mycket betydande mån kommer att motarbetas och bekämpas af sagda lag, medför brottslighet på alla områden, att dryckenskapen egentligen är upphofvet och roten till största antalet af de lagöfverträdelser, som i vårt land äga rum. Ur denna synpunkt sett, tror jag att man kan emotse ifrågavarande lag med relativt lugn och om man väger den stora brottslighet, som helt säkert kommer att aflägsnas, mot de lagöfverträdelser, den otvifvelaktigt för med sig, i händelse den blir en verklighet, så torde det knappast vara svårt att välja den sida, på hvilken man bör stå.

Jag anser, att af de argument, som nu framförts gentemot det föreliggande förslaget att i ny petition hänvända sig till Monarken, inte ett enda är af sådan beskaffenhet, att vid detsamma större vikt och betydelse bör fästas. Jag ansluter mig förty till utskottets förslag.

Ed. Partanen.: Kieltolakiasia tosiaan käsittää omituisen ja samalla surullisen historian. Ottamatta huomioon sen takana olevia persoonia, joko sen puoltamisessa tai sen sortamisessa, on se itsestään, omasta painostaan siksi huomiota ansaitseva, että sitä ilman muuta ei käy sivuuttaminen. Muistelkaamme vain sen asian vaikutuksia itse kansaan. Me tiedämme ja on jo kyllä monasti sanottu, mitä Suomen kansa teki tämän kieltolain eduskunnassa yksimielisen hyväksymisen johdosta. Se otti sen ilolla vastaan, se juhli. Olihan Suomen kansalla syytäkin juhlimiseen. Se näki väkijuomissa kylläkin orjan kahleita kantaneensa jo siksi kauvan ja siksi se juhli vapautusta. Kuka voi sanoa, että Suomen kansa ei olisi ollut oikeutettu juhlimaan? Kuka voi sanoa, että se juhliminen ei olisi silloin ollut paikallaan? Suomen kansa on sittemmin surrut kieltolain onnetonta kohtaloa. Ja onko oikein väittää, että sillä ei olisi ollut syytä myöskin suruun? Olkoon niin, että olevat olot ovat sen aiheuttaneet, olkoon niin että hallitus ei ole voinut toisin asioita järjestää. Mutta tahtooko eduskunta sitten tämän kansan surua kertomalla lisätä? Tahtooko se muuttaa kantaansa? On kyllä selitetty, että edelleen on eduskunnan kanta kieltolain takana, joskin tämä kysymyksessä oleva kieltolakia tarkoittava anomus jätetään huomioon ottamatta. Enkä tahdo epäillä edustajain yksityistä mielipidettä. Mutta millä se voidaan todistaa, kun kerran tästä on kysymys ja se hyljätään? Se peittämättömästi jääpi tosiasiaksi, että eduskunta on kantansa muuttanut kysymyksessä olevassa asiassa. Sitten vasta jääpi toiseksi asiaksi, minkätähden tämä muutos tapahtuu. Tällä kertaa on kysymyksessä niin kutsutut pikkuparannukset. Minä en suinkaan vähimmässä määrässäkään ole vastustavalla kannalla parannuksiin väkijuomalainsäädännön alalla, parannuksiin, jotka tarkoittavat väkijuomatulvan supistamista, tulivatpa ne sitten vaikka kuinka pienessä muodossa tahansa. Mutta nyt kysymyksessä olevissa esityksissä parannukset ovat liian pieniä raittiusasiaan nähden. Ja jos minä sanon mielipiteeni suoraan, niin niillä ei edistetä raittiusasiaa ollenkaan. Se että voittoa annettaisiin enemmän kunnille, on hyvin keksitty keino maalaisiin nähden ostamaan ja juomaan yhä enemmän väkijuomia. Ja toinen asia on, että tuosta yksityisestä ulkomaankaupasta ostajille tuleva etu siirretään viinakauppiaille ja niiltä voitot edellä sanottuun suuntaan, ei raittiusasiassa merkitse mitään. Kernaasti äänestän niiden pikkuparannusten puolesta, jos vain saan vakuuttavan esityksen siitä, että niiden kautta juodaan vähemmän viinaa, jota valitettavasti vielä en ole saanut. Minusta ei ole mitään yhteyttä niillä pikkuparannuksilla raittiusasian kanssa, kun ne kerran eivät edistä raittiutta. Niillähän on vain tarkoitus järjestellä viinakauppaa ja siitä tulevaa voittoa. Miten ne sitten voidaan asettaa raittiusasian tilalle? Jos ne siihen asetetaan, jos raittiuskysymys supistetaan noihin pikkuparannuksiin, niin tosiaankin on eduskunta muutamissa vuosissa mennyt äärimäisyydestä toiseen ja voipa hyvällä syyllä lisätä, että Suomen eduskunnan suuresta raittiusasiasta on tullut pieni kääpiö. Kannatan siis anomusmietintöä.

Ed. Ahmavaara: Ed. Anton Huotarille minä pyydän huomauttaa, että minä en ole viime istunnossa antamassani lausunnossa kehunut puhdasta omaatuntoani, niinkuin hän sanoi mi-

nun tehneeni. Minä olen päinvastoin sanonut, että eduskunta ei voi tyydyttää omaatuntoaan sillä, että se kerran on hyväksynyt kieltolain ja odottaa tämän vahvistusta ijänkaiken ryhtymättä minkäänlaisiin supistuksiin väkijuomakaupan alalla, vaikkapa se näkee kansan yhä syvemmälle juoppouteen vajoavan. Tämä selitykseksi hänen väärän huomautuksensa johdosta.

Ed. Pärssiselle minä pyytäisin huomauttaa, ettei minua yleensä lähetetä puhumaan, niinkuin hänelle valitettavasti tehdään. Minä menen sinne vapaasta tahdosta sillä oikeudella, minkä valtiopäiväjärjestys jokaiselle edustajalle antaa ja minä pyydän toistaisenkin varalta ed. Pärssiseltä pyytää, ettei hän rupea määräilemään milloin ja missä asiassa minä saan lausua mielipiteeni, sillä minulla lienee oikeus lausua mielipiteeni, missä minä sen tarpeelliseksi katson. Ja kaikkein vähimmin ed. Pärssisen arvostelut minua sitä ehkäisevät tekemästä.

Mitä muuten hänen arvosteluunsa minun lausunnostani tulee, niin sille kai ei ole suurta arvoa annettava, sillä jos minä esim. rupeaisin rouva Pärssisen lausuntoja käsitykseni mukaan arvostelemaan, niin totta puhuen se arvostelu ei olisi mairittelevaa rouva Pärssiselle. Minä jätän kumminkin sen tekemättä.

Ed. Malmivaara: Lienee tarpeellista minunkin huomauttaa pöytäkirjaan ed. Pärssisen lausunnon johdosta, ettei syynä vaikenemiseeni tätä asiaa käsiteltäessä ole se, että kantani kieltolakikysymykseen nähden nyt olisi toinen kuin vuonna 1907, vaan vaikenemiseni syynä on, että minua on väsyttänyt muittenkin liian pitkät ja turhat puheet tässä asiassa.

Ed. Talas: Täällä on lausuttu, että jokainen joka ei kannata nyt käsiteltävänä olevaa anomusta, on luopunut kieltolakivaatimuksesta. (Vasemmalta: Oikein!) Tämä väite on nyt itsessään niin kouraan tuntuvasti väärä, ettei siihen sellaisenaan tarvitsisi vastatakaan. Eduskunta on kerran tehnyt päätöksensä kieltolakikysymyksessä, tehnyt sen valtavalla enemmistöllä. Sen jälkeen eduskunta vielä on uudistanut anomuksensa. Tämä riittänee osoittamaan, että eduskunta todellakin haluaa, että kieltolaki Suomelle säädetään. Eihän toki voitane vaatia, että eduskunnan aina uusien vaalien jälkeen pitäisi uusia kaikki ne anomukset, joita ei vielä ole korkeimmassa paikassa ratkaistu.

Minä en olisi suinkaan pyytänyt puheenvuoroakaan torjuakseni tällaista väärää väitettä, mutta en tahdo olla huomauttamatta, että tällaisen väitteen kautta heikonnetaan varsin tuntuvasti kieltolain aikaansaamismahdollisuuksia — jos nyt sellaisia mahdollisuuksia enään on olemassa. Sillä ne puhujat, jotka tuollaisen lausunnon täällä ovat esiintuoneet, hehän sen kautta koettavat saada syntymään sellaisen käsityksen, että nykyään jo suuri osa eduskunnasta on luopunut kieltolakivaatimuksesta, että siis eduskunnan aikaisempi kanta asiassa on tunnustettu vääräksi. Ja jos kerran tämä käsitys saadaan vakaantumaan, niin silloin kai hallitukselle on tuntuvasti helpompaa kuin muuten hyljätä eduskunnan anomus. Minun täytyy sanoa, että joskin olen tottunut näkemään, että kalliitakin etuja uhrataan agitatsionin hyväksi, niin sittenkin minusta tuntuu, että kieltolaki on liian kallis joutuaksensa agitatsionin uhriksi. Ja minun käsittääkseni se siksi joutuu, kun tällaisia puheita pidetään.

Minä olen puolestani vakuutettu siitä, että Suomen kansan hartaimpia, etten sanoisi hartain toivomus on, että kieltolaki säädetään. Ja eduskunnan tulee sentähden tehdä kaiken voitavansa, jotta tämä kansamme toivomus toteutettaisiin. Mutta toiselta puolen meidän kumminkin myös täytyy nähdä todellisuus sellaisena kuin se on ja minä luulen että jokainen — nekin jotka täällä nyt ovat toisin lausuneet — että jokainen kumminkin myöntää, että nykyisen hallitussuunnan vallitessa on kieltolain saaminen todellakin, niinkuin eräs arvoisa puhuja täällä on lausunut, unelma. Että kieltolain saaminen nykyisen hallitussuunnan vallitessa on unelma, se ei johdu ainoastaan siitä, että nykyinen hallitus olisi kykenemätön tällaista suurta reformia aikaansaamaan, vaan se johtuu tietysti etupäässä siitä, että nykyinen hallitus ei tahdo mitään edistystä. Mehän olemme nähneet, että koko lainsäädäntömme on joutunut pysähdystilaan. Siihen hautaan on myöskin kieltolaki hautaantunut. Mutta kun on monesti väitetty ja olenpa myöskin eduskunnassa ollut huomaavinani siihen suuntaan käypiä lausuntoja, että eduskunta olisi syypää siihen, että alkoholilainsäädäntömme on joutunut siihen umpikujaan, jossa se nyt on, niin en saata olla käyttämättä tätä tilaisuutta torjuakseni sitä väitettä. On väitetty, että jos eduskunta ei olisi aikoinaan asettunut kieltolain kannalle, vaan tyytynyt pienempiin korjauksiin alkoholilainsäädäntöön, niin ne olisi aikaansaatu ja siten olisi kumminkin päästy paljon pitemmälle kuin nykyään. Minä puolestani en saata myöntää tällekään väitteelle pätevyyttä. Jos eduskunta olisi hyväksynyt pienempiäkin muutoksia alkoholilainsäädännössämme, niin olen varma siitä, että nämä pienemmätkin muutokset olisivat saaneet saman kohtalon, jonka tämä suuri uudistus

on saanut. Niitäkään ei olisi vielä ratkaistu, ne makaisivat viheriän veran alla niinkuin eduskunnan muutkin päättämät lakiehdotukset.

Minä tahdon tästä paikasta saada lausutuksi että olen edelleenkin varmasti vakuutettu siitä, että kieltolaki voitaisiin maallemme säätää ja että se olisi maallemme suuri onni, jos se säädettäisiin. Ne väitteet, joita on tehty kieltolakia vastaan, eivät ole sitä laatua, että niillä olisi voitu osoittaa kieltolain mahdottomuutta. Että kieltolakia ei ole saatu, se johtuu yksinomaan siitä, että hallitus ei ole tätä uudistusta tahtonut antaa.

Kun eduskunnan viime kokouksessa eräs arvoisa edustaja teki kieltolakia vastaan erään muistutuksen, joka monesti on aikaisemmin tehty ja yhtä monesti aikaisemmin torjuttu, nimittäin sen, että jos kieltolaki säädettäisiin, niin rikokset sitä vastaan tulisivat niin lukuisiksi, että laista kumminkin olisi myöhemmin luovuttava, ja kun tämä arvoisa edustaja lausui saaneensa kieltolain ystäviltä ainoastaan sen vastauksen, että sopiihan kumminkin koettaa, niin minun täytyy kajota tuohon väitteeseen. Ja minä tahdon käyttää silloin ainoastaan sitä vastaväitettä, joka jo monesti ennen on lausuttu, nimittäin että, jos kieltolaki kerran toteutetaan, on paljon helpompi todeta milloin lakia on rikottu kuin silloin kuin kieltolakia ei ole olemassa, vaan alkoholin saanti muuten on jotakuinkin ahtaalla. Ja minä olen vakuutettu siitä, että kun varsin helposti saataisiin kaikki ne, jotka rikkovat kieltolakia vastaan, syytteeseen, niin suhteellisesti lyhyessä ajassa halu rikkoa tätä lakia vastaan häviäisi. Siinä suhteessa luullakseni on kokemusta aikaisemmiltakin ajoilta, jolloin monesti uutta lakia säädettäessä sitä vastaan ensinnä on rikottu, mutta jolloin, jos syyttäjäviranomaiset ovat riittävällä tarmolla puoltaneet lakia, rikosten luku tuntuvasti on vähentynyt.

Juuri sentähden, että olen kieltolain harras kannattaja, minun täytyy asettua sille kannalle, että tehty anomusehdotus olisi hylättävä, sillä kieltolakiasia on liian kallis joutuaksensa tällä lailla, sanoisinko uudestaan vain agitatsionin välikappaleeksi.

Ed. Danielson-Kalmari: Vastoin edellista puhujaa olen minä sitä mieltä, että eduskunnalla on täysi syy tällä kertaa kääntyä hallitsijan puoleen pyynnöllä, että eduskunnan päättämä kieltolaki otetaan armolliseen harkintaan. Hallituksen menettely, kun se yhä edelleen vuodesta toiseen jättää tämän kysymyksen käsittelemättä, on sitä laatua, että eduskunnalla saattaa olla täysi syy joka kerta, kun se kokoontuu, huomauttaa, että tässä kohden hallitus laiminlyö velvollisuutensa. Tästä syystä minä puolestani kannatan ensimäistä pontta valiokunnan ehdotuksessa. Sitä vastoin minä pidän muodottomana, että eduskunta menee uudistamaan ennen tehdyn anomuksen. Se riittää, että se pyytää tätä anomustansa, päättämäänsä lakia, harkittavaksi. Tätä kantaani se seikka ei muuta, että eduskunta kerran ennen vuonna 1911 on tehnyt puheenaolevan, minun käsittääkseni muodollisen erehdyksen.

Ed. Löthman: Minunkin mielestäni on tällaisessa tärkeässä kansan elinkysymyksiä ja sen hartaimpia toiveita koskevassa asiassa täysi syy kääntyä hallitsijan puoleen. Eduskunnan arvoa en sen näe loukkaavan, mutta minäkään en olisi valmis kannattamaan perusteluja, enkä ponnen toista kohtaa. Ed. Storbjörk jo edellisessä istunnossa pyysi asiaa palautettavaksi asianomaiseen valiokuntaan. Olen valmis kannattamaan tehtyä ehdotusta. Vakaumuksellinen raittiustyö ei riitä silloin, kun suvun heiketessä, vastustusvoiman vähetessä nuortenkin juoppous kasvaa; silloin tarvitaan tehokkaampia toimenpiteitä.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Talousvaliokunnan mietinnön 5:nnellä sivulla olevaa ehdotusta vastaan on tehty kolme muutosehdotusta. Ed. E. S. Yrjö-Koskinen on ed. Dagmar Neoviuksen y. m. kannattamana ehdottanut hyväksyttäväksi valiokunnan mietintöön liitetyn vastalauseen. Ed. Storbjörk on ehdottanut, että mietintö palautettaisiin valiokuntaan sellaista muodostelua varten, ettei siinä mainittaisi Venäjän ministerien toimenpiteitä, sekä että toinen ponsi poistettaisiin. Tätä ehdotusta on ed. Lindberg kannattanut. Vihdoin on ed. Danielson-Kalmari ehdottanut, että hyväksyttäisiin valiokunnan ehdottama ensimäinen ponsi ja että toinen ponsi hylättäisiin. Viime mainittu ehdotusta ei ole kannatettu.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Kun ed. Danielson-Kalmarin ehdotus ei ole saanut kannatusta, niin se raukeaa. Muista ehdotuksista on valiokunnan mietinnölle ja ed. Storbjörkin ehdotukselle yhteistä, että molemmat puoltavat alamaisen anomuksen tekemistä, jota vastoin vastalauseessa ehdotetaan, että anomusehdotus ei aiheuttaisi toimenpidettä. Näin ollen lienee ensin äänestettävä valiokunnan ehdotuksen ja ed. Storbjörkin ehdotuksen välillä ja

sitten se niistä, joka voittaa, asetettava vastalausetta vastaan?

Ehdotettu äänestystapa hyväksytään.

Äänestykset ja päätös:

1) Joka hyväksyy valiokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa"; jos „ei" voittaa, on ed. Storbjörkin ehdotus hyväksytty.
Äänestyksessä annetaan 122 jaa- ja 67 ei-ääntä. Ed. Storbjörkin ehdotus siis on hylätty.

2) Joka hyväksyy valiokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa"; jos „ei" voittaa, on vastalause hyväksytty.
Äänestyksessä annetaan 126 jaa- ja 62 ei-ääntä. Vastalausekin siis on hylätty ja valiokunnan ehdotus on hyväksytty.

P u h e m i e s: Asia on loppuun käsitelty.

2) Toimenpiteitä luvattoman väkijuomain myynnin ja anniskelun ehkäisemiseksi

koskevan, ed. E. S. Yrjö-Koskisen ja Tulenheimon tekemän anomusehdotuksen n:o 40 johdosta valmistettu, jo kahdesti pöydällepantu talousvaliokunnan mietintö n:o 3, joka viime istunnossa ajan puutteessa jäi käsittelemättä, esitellään mainitun asian a i n o a t a k ä s i t t e l y ä varten.

P u h e m i e s: Valiokunnan ehdotus on mietinnön 2:lla sivulla. Haluaako kukaan puheenvuoroa? Ellei, niin hyväksyttänee valiokunnan ehdotus?

Valiokunnan ehdotus hyväksytään.

P u h e m i e s: Asia on loppuun käsitelty.

3) Määrärahan myöntämistä Suomen Maanvuokraajain Liitolle maanvuokraajain oikeusavustusta varten

koskevan, ed. Marttilan y. m. tekemän anomusehdotuksen n:o 75 johdosta valmistettu maatalousvaliokunnan mietintö n:o 4, joka kuluvan maaliskuun 13 päivänä pantiin pöydälle viime täysi-istuntoon, mutta jota silloin ei ehditty käsitellä, esitellään mainitun asian a i n o a a k ä s i t t e l y ä varten.

P u h e m i e s: Valiokunnan ehdotus on mietinnön 4:nnellä sivulla.

Keskustelu:

Ed. T u l e n h e i m o: Ei saata olla epäilystäkään siitä, että verratessa toisiinsa niitä kahta menettelytapaa, jotka siviiliprosessissa voivat tulla kysymykseen, nimittäin n. k. tutkinto- ja käsittelymenettelyjä, jälkimäinen on asetettava ehdottomasti ensisijalle. Edellinen, jonka mukaan tuomarin tulee asianosaisten tahdosta riippumattakin vetää esille tosiasioita ja todistuksia asian selvittämiseksi, asettaa tuomarille sellaisia tehtäviä, jotka luonteeltaan ovat toisiinsa soveltumattomia, nimittäin oikeuskäyntiaineiston keräämisen ja niiden merkityksen tutkimisen. Kerätessään nimittäin aineistoa voi tuomari asianhaaroille ja seikoille, jotka ovat hänen toimestaan tulleet esille, panna suurempaa merkitystä kuin mitä hän niihin panisi, jos ne ilman hänen myötävaikutustaan esitettäisiin ja siten kadottaa sen puolueettoman aseman, joka oikean tuloksen saavuttamiseksi hänen puoleltaan on välttämätön. Kuten maatalousvaliokunnan mietinnössä on huomautettu, onkin uusimmassa oikeudenkäyntilainsäädännössä sentähden yleensä hyväksytty käsittely-menettely, joka pidättää tuomarin tehtäväksi ainoastaan tuomitsemisen ja oikeudenkäynnin johtamisen, kun taas asianosaisten itsensä tulee hankkia ja tuomarille esittää ne oikeudenkäyntiainekset, joita on tutkittava.

Mutta selvää on että asianosaisten, käsittelymenettelyn vallitessa, tulee, jotta materialinen totuus saataisiin ilmi, voida esittää asiansa oikein, ymmärtää esittää juuri ne näkökohdat ja asianhaarat, jotka sen oikeudellisen luonteen arvostelemiseen vaikuttavat. Muussa tapauksessa he auttamattomasti menettävät oikeutensa.

Meillä, kuten tunnettua, on siviiliprosessissa ollut käsittely-menettely periaatteena, mutta se ei ole siinä määrin vallalla, että tuomari ei voisi, tutkintomenettelyä lähestyen, myös itse auttaa asianosaista asiansa oikein esittämiseen. Usein, milloin asia on oikeudellisesti vaikea, meillä tuomari näin tekeekin. Mutta luonnollisestikaan ei tällaisen menettelyn kautta asianosaisen puolesta puhuvat seikat tule niin täydellisesti esitetyiksi kuin jos asianymmärtävä henkilö ne asianosaisen itsensä puolesta esittäisi, samalla kun tuomari, hänen puoleltaan tapahtuvan asian kyselemisen ja asianosaisen auttamisen kautta, saattaa menettää sen puolueettoman aseman, joka hänelle kuuluu ja josta edellä on huomautettu. Sekä asianosaiselle itselleen että myös vastapuolelle

— huomattakoon myös vastapuolelle — on edullisempaa, että asianosaisen itsensä puolelta asiaa esitetään kaikella sillä asiantuntemuksella, mitä se vaatii. Senvuoksi tulee pitää periaatteellisesti oikeana, että yhteiskunta niissä tapauksissa, jolloin asianosainen ei itse kykene asiataan esittämään eikä hänellä ole riittävästi varoja asianajajan palkkaamiseen, antaa apuaan. Erinäiset kaupunkikunnat antavatkin tällaista apua köyhien oikeusavustuksen muodossa. Mutta minusta ei voi pitää vääränä sitäkään maatalousvaliokunnan käsitystä, että tällaisen oikeusavustuksen antaminen kuuluu myös valtion hallintotehtäviin. Kun valtion tulee pitää huolta lainkäytöstä yleensä tulee sen myös olla apuna siihen, että tuomioistuinten työ lainkäytössä helpottuu ja ennen kaikkea, että se, mikä on todella oikein, lainkäytön kautta vahvistetaan noudatettavaksi.

Tältä kannalta katsoen, ei siis pitäisi olla mitään, joka puhuisi maatalousvaliokunnan ehdotusta vastaan. Mutta saattaa kysyä: eikö se rajoitus oikeusavustuksen antamisessa, joka ehdotukseen sisältyy, toisin sanoen se, että sitä ehdotetaan annettavaksi vain yhdelle kansanluokalle, joka sitäpaitsi ei suinkaan ole yhteiskunnallisesti vähävaraisin, siinä määrin ole edelläesitetyn periaatteen kanssa ristiriitainen, että ehdotusta ei voisi hyväksyä? Minusta ei. Ensinnäkin ei se seikka, ettei oikeusavustusta voida antaa kaikille, minun nähdäkseni ole esteenä siihen, ettei sitä voisi antaa muutamille. Ja toisekseen, mikä minusta on ratkaiseva, valtiovalta on maanvuokraajaluokkaa varten, sen taloudellisen ja oikeudellisen aseman turvaamiseksi, nyt kerran säätänyt erityisen lain, joka synnyttää oikeudellisesti siksi vaikeita tapauksia, että yksityisen maanvuokraajan on niistä yleensä mahdotonta yksin selviytyä. Tuo laki voi senvuoksi jäädä aivan kuolleeksi kirjaimeksi, ellei myös lainkäyttö voi sen tarkoitusta toteuttaa, ellei yksityinen maanvuokraaja voi menestyksellisesti siihen vedota, esittämällä oikeudenkäynnissä juuri niitä seikkoja, joihin laki suomansa turvan perustaa. Jo yksin tämä seikka on minusta riittävä anotun valtioavun myöntämiseen.

Mutta luonnollista on, että valtioapu, jos sitä annetaan, on käytettävä sillä tavoin, että se todella vastaa tarkoitustaan. Maatalousvaliokunta on tämän vuoksi esittänyt muutamia ehtoja, joita tässä kohden on katsottu välttämättömiksi. En niihin tässä kajoa, vaan käännyn sensijaan muutamalla sanalla koskettelemaan sitä seikkaa, että nämä varat on ehdotettu annettavaksi Suomen Maanvuokraajain Liitolle, koska siinä suhteessa jo valiokunnassa, kuten näkyy mietintöön liitetystä vastalauseesta, on eriäviä mielipiteitä ilmaantunut.

Oikeusavustuksen antaminen sillä tavoin kuin tässä on puhe, saattaa olla mahdollinen joko niin, että valtio palkkaa erityisen henkilön avustajineen tällaista oikeusavustusta antamaan, tai jättää avustuksen jonkin järjestön huolehdittavaksi. Edellinen menettelytapa olisi hyvin kallis, sillä paitsi varsinaista palkkiota, tulisivat tällöin lisäksi toimiston ylläpitokustannukset ja kalliit matkakustannukset. Yksityinen järjestö, jolla on haaraosastoja ympäri maata, voi tulla paljon halvemmalla toimeen, voi sille myönnetyllä määrärahalla antaa oikeusavustusta paljon useammassa tapauksessa. Suomen Maanvuokraajain Liitolla on nyt jo ennestään toimisto olemassa. Se voi käyttää eri paikkakunnilla asuvia lakimiehiä, samalla kun se voi seuloa sellaiset asiat, jotka lakimiehelle ovat jätettävät, niistä, joissa oikeusavustusta ei tarvita. Mitään muuta järjestöä, kuin Suomen Maanvuokraajain Liitto, joka tässä kohden voisi tulla kysymykseen, ei myöskään meillä nykyään ole olemassa.

Maatalousvaliokunnan ehdotusta vastaan tässä kohden on esitetty, että Suomen Maanvuokraajain Liitto on sosialidemokraattinen järjestö ja voisi se sen vuoksi käyttää varat puoluetarkoituksiin tai käyttää niitä niin, että oikeusavustusta ei annettaisi muuta kuin Liiton jäsenille tai että sen kautta tulisi ajetuksi vain helpompia asioita eikä niitä, joissa apu olisi kipeimmin tarpeen. Mitä nyt ensinnäkin viimeksi mainittuun väitteeseen tulee, voi sellainen vaara luonnollisestikin jossain määrin olla olemassa aina, missä palkkio työstä edeltäkäsin on määrätty. Minä luulisin kuitenkin ettei kokemus esimerkiksi kaupunkien huolehtimasta oikeusavustuksesta ole tällaista väitettä osoittanut oikeaksi. Sellainen vaara vähenee vieläkin, kuin oikeusavustusta jakaa järjestö, jonka tehtävänä on, tässä tapauksessa maanvuokraajain taloudellisten etujen ajaminen. Voihan toivoa, että järjestö on tehtävänsä mukaisesti pitävä huolta siitä, että juuri hellittävimmissä ja vaikeimmissa tapauksissa tätä apua annetaan. Myöskään en usko, että varat tulisivat väärin käytetyiksi. Ensinnäkin estää määrärahan pienuus sen, toiseksi ja hyvin voimakkaasti myöskin se, että tämä määräraha annetaan ikäänkuin kokeeksi. Toivo saada uudestaan apurahaa samanlaiseen tarkoitukseen, on epäilemättä kannustava Suomen Maanvuokraajain Liittoa käyttämään näitä varoja hyvin ja tarkoituksenmukaisesti. Mielestäni myöskin se kontrolli, joka tässä suhteessa on ehdotettu, on riittävä. Liiton toi-

minnan julkitulemisesta tässä kohden tulee pitämään huolta ei ainoastaan se tilasto, jonka Liiton tulee tilitykseensä liittää, vaan myöskin jokainen avunpyytäjä, sekä Liittoon kuuluva että sen ulkopuolella oleva, ennen kaikkia juuri jälkimäinen. Ei myöskään ole syytä pelätä, että nämä varat tulisivat kiihottamaan riidanhalua. Niissä tapauksissa, joissa Suomen Maanvuokraajain Liitto tähän asti on antanut oikeusavustusta, on aivan verrattomasti suurin osa ollut sellaisia tapauksia, jolloin oikeusavustus on annettu vastaajain puolelta ja ainoastaan muutamissa harvoissa tapauksissa on kantajaa avustettu ja silloinkin sellaisissa kysymyksissä kuin rekisteröimisestä syntyneissä.

Minä siis luulisin, ettei voida esittää mitään pätevää perustusta maatalousvaliokunnan ehdotusta vastaan, vaan katsoisin, että se olisi hyväksyttävä.

Ed. Lilius: Minulla on tämän mietinnön hyväksymistä vastaan hyvinkin suuria epäilyksiä, etupäässä juridilliselta kannalta. Asia on niin, niinkuin ed. Tulenheimo jo huomautti, että meidän prosessioikeutemme perustuu ei ainoastaan käsittely- vaan myöskin tutkintomenettelyyn. Jos kerran tuomarilla tämän tutkintomenettelyn mukaisesti on velvollisuus ottaa itse virkansa puolesta huomioon asianosaisten edut asiaa ratkaistaessa ja selvittää asia niin, että se tulee objektiivisesti selville, silloin asianomaisten omalla käsittelyllä oikeudenkäynnissä ei ole niin suurta merkitystä meillä kuin useimmissa muissa maissa. Tältä kannalta katsottuna asianajajain käyttö oikeudessa ei meillä yleensä ole tarpeellinen. Mutta tämähän ei oikeastaan estäisi, että käytettäisiin asianajajia nyt puheenalaisia asioita oikeudessa käsiteltäessä. Päinvastoin voisi siitä olla kylläkin paljon hyötyä. Mutta mikä minua saattaa tätä asiaa epäilemään, on se seikka, että näitä ehdotettuja asianajajia tultaisiin käyttämään myöskin vuokralautakuntien kokouksissa. Kuten tiedetään, on meidän vuokralautakuntien merkitys ja tehtävä etupäässä siinä, että ne koettavat välitellä asianomaisten välisiä riitaisuuksia ilman oikeudenkäyntiä. Jokainen, joka on ollut oikeudenkäynnin kanssa tekemisissä, tietää, että aina silloin, milloin asianajaja on oikeudenkäynnissä mukana, on vaikeampaa saada asianosaisia sopimaan juttunsa. Asianajajan saapuvilla olo jo osaltaan suggereeraa asianosaisia niin, että he eivät tahdo asiaa vähillä sopia. Jos tämän ehdotuksen mukaisesti palkattaisiin oikein valtion varoilla asianajajia käytettäväksi myöskin vuokralautakunnissa, niin siitä johtuisi epäilemättä, että vuokralautakuntien tärkein tehtävä, nimittäin sovittelu, jäisi saavuttamatta.

Tähän nähden puolestani suurestikin epäilen, että se ei olisi asianosaisille, lähinnä maanvuokraajille, ensinkään hyödyksi, että tällainen avustaja heille asetettaisiin vuokralautakuntien kokouksissa. Epäilemättä tulisivat vuokranantajatkin hankkimaan itselleen asianajajan ja tästä syntyisi vuokralautakuntien kokouksissa täydellinen oikeudenkäynti, joten lainsäätäjän näillä lautakunnilla tarkoittama päämäärä, asiain sovitteleminen, jäisi suureksi määräksi saavuttamatta. Tämä on nyt pääasiallinen epäilys, joka minulla on tätä asiaa vastaan.

Toinen epäilykseni on myöskin siksi huomattava, että katson tarpeelliseksi siitä muutamin sanoin huomauttaa.

Niinkuin täällä ed. Tulenheimo juuri mainitsi ja myönsi, niin ei suinkaan meidän maanvuokraajaluokkamme ole se yhteiskuntaluokka, joka suurimmassa määrässä olisi oikeudellisen avun tarpeessa. Päinvastoin mikäli minä sitä luokkaa tunnen, niin se on useissa osissa maata jokseenkin edistyneellä kannalla ja taloudellisessa suhteessa, paikottain ainakin, hyvästi toimeentuleva, joten se kyllä, ainakin tavallisissa oloissa, kykenee asianajajan itselleen palkkaamaan. Sitävastoin löytyy meidän maassamme paljon kansalaisia, laajoja yhteiskuntaluokkia, joilla ei ole varaa ja jotka eivät kykene oikeudenkäynnissä avustajaa palkkaamaan. Näille olisi paljon suuremmalla syyllä yhteiskunnan puolelta oikeudenkäyntiapumiehiä hankittava. Minä olen usein tullut oikeudellisia asioita käsitellessä huomaamaan tämän tarpeen ja tässä suhteessa tahdon esimerkkinä mainita yhden lajin oikeusriitoja, joissa avustajain tarve on hyvinkin suuri. Tarkoitan sellaisia tarpaturmista johtuvia vahingonkorvausjuttuja, joissa työntekijät työssä tapahtuneen tapaturman johdosta vaativat työnantajilta korvausta vahingostaan. Ne voivat olla usein yhtä vaikeita, kenties vaikeampia kuin nämä nyt puheenalaiset. Löytyy sitä paitsi toisia hyvinkin paljon vaikeampia juttuja kuin nämä tässä tarkoitetut, jotka vaatisivat avustajan hankkimista asianosaisille. Mutta on otettava huomioon, että tähän saakka meidän maassamme on tätä avuntarvetta pidetty etupäässä kunnan eikä niin suuressa määrässä valtion asiana tyydyttää. Ja minä luulen, että asia yleensä järjestettäisiin paremmin, jos edelleen kehitettäisiin kunnallista avustustoimintaa tällä alalla. Mutta jos tahdottaisiin ja pidettäisiin avun tarjoomista tällä puheenalaisella alalla tarpeellisena, niin silloin minun nähdäkseni se voitaisiin tehdä paljon paremmalla,

enemmän suotuisia tuloksia tuottavalla tavalla kuin valiokunnan ehdottamalla. Valiokunnan ehdottama tapa tuottaisi nyt vain yksipuolista, vain toisen asianosaisen edun kannattamista. Sillä asian objektiivinen ratkaisu ei tulisi siten nähtävästi edistetyksi. Se on asian oikeudenmukainen, objektiivinen ratkaisu, jonka pitää olla yhteiskunnan päämäärä. Minä luulen, että jos tahdotaan tätä yhteiskunnallista kysymystä saada oikeudenmukaiseen ratkaisuun, se saavutettaisiin paremmin siten, että vuokralautakuntien työvoimia tässä suhteessa lisättäisiin, ja se puute, joka minun tietääkseni jokseenkin yleisesti meidän maassamme vuokralautakuntien toiminnassa on tässä kohden havaittu, poistettaisiin. Minä olen kuullut asianymmärtävältä taholta valitettavan, että meidän vuokralautakunnat monissa osissa maata eivät ole tehtävänsä tasalla. Ja tämä minun mielestäni voitaisiin nyt kysymyksessä olevalla määrärahalla jokseenkin poistaa, jos esimerkiksi valtion puolesta palkattaisiin pari lakimiestä, jotka olisivat osaksi neuvonantajina, osaksi avustajina vuokralautakunnille. Löytyy tosin vuokra-asiainesittelijä senaatissa ja hän on tähän saakka jossain määrin avustanut lausunnoillaan vuokralautakuntia, mutta onhan itsestään selvää, että hänen muitten virkatehtäviensä rinnalla suorittama työ ei ole omansa tällä alalla olevaa tarvetta poistamaan.

Voisin kenties vielä laajemmin näitä asioita esittää, mutta luulen, että ne huomautukset, joita tässä olen esiintuonut, ovat siksi painavia, että osoittavat tämän asian ei vielä olevan täysin kypsän ratkaisuun. Minä luulen, että jos se todella on tärkeä ja vaatii ratkaisuaan, se tulee esille onnellisemmassa ja paremmassa muodossa tulevilla valtiopäivillä, ja näin ollen minä ehdottaisin, että asia saisi nyt raueta, ja valiokunnan mietintö hylättäisiin. Voisi tosin ajatella sellaistakin ratkaisua, että se palautettaisiin valiokuntaan valmistettavaksi siihen suuntaan kuin minun lausuntoni äsken sisälsi, mutta se vaatisi minun nähdäkseni kumminkin yhdessä ja toisessa suhteessa laajempaa valmistusta kuin mitä kenties valiokunta nyt voisi antaa, niin etten luule, että asialle olisi eduksi, jos se nyt menisi sinne takaisin. Minä luulen, että tämä kysymys ei ole niin polttava, että se nyt välttämättömästi vaatisi ratkaisua.

Ed. Kallio: Edellisen puhujan lausunnon johdosta voin minä supistaa lausuntoni hyvin vähään, sillä minä täydellisesti omaksun sen kannan, jolle hän on tämän kysymyksen suhteen asettunut. Lisäksi pyydän minä huomauttaa, että se seikka, johon edellinen puhuja viittasi, että jos tällainen asianajaja esiintyisi vuokralautakuntien kokouksissa, saisi se suoranaista hämmennystä aikaan. Siihen on tässä lyhyessä mietinnössä sangen selvä todistus.

Täällä sanotaan maanvuokraajaliiton lähettäneen muun muassa 134 tapauksessa asiamiehiä vuokralautakunnan kokouksiin ja niistä on 51 jäänyt riidanalaiseksi. Jos me otamme tilastoa vain kaikista, joissa ei ole ollut tällaista asianajajaa, niin olen varma, ettei niistä ole tullut riidanalaiseksi suhteellisesti näin paljon, joten tämä on hämmästyttävä todistus siitä, että asianajaja kerrassaan hämmentää oloja vuokralautakunnan kokouksessa ja saa riitaa aikaan. Tämän heidän oma tilastonsa osoittaa, että asianajajasta on selvää pahennusta vuokralautakuntien kokouksiin nähden. Oikeudenkäyntiin nähden on kyllä eduksi tällainen, sen minä myönnän. Mutta kuten edellinen puhuja huomautti, että kun vuokralautakunnan kokouksessa ei ole lainoppinutta puhujaa ja niihin tämän kautta hankitaan lainoppinut asianajaja, niin aivan varmaan vuokralautakunnan kokoukset tulevat tämän kautta paljon kärsimään ja mahdollisesti kehittää se riidan halua. Omasta puolestani olen ajatellut samaa menettelyä kuin edellinen puhuja, että voisi vuokralautakunnille oikeusavustusta hankkia valtion kustannuksella. Sehän juuri on pääasia, että vuokralautakunnat voivat antaa oikeuden mukaista välitystä näitten kahden asianosaisen välillä. Ja siitä syystä minustakin olisi paras, että asia kehitettäisiin juuri siihen suuntaan. Mutta minä voin yhtyä edellisen puhujan ehdotukseen, että asia annettaisiin tällä kertaa raueta ja että mietintö hyljättäisiin.

Ed. Sopanen: Kihlakunnanoikeuden puheenjohtajana olen minä tullut käsittelemään ja ratkaisemaan koko joukon vuokra-asioita ja olen tullut siihen kokemukseen, että valiokunta on osunut aivan oikeaan sanoessaan, että „uuden maanvuokralainsäädännön soveltaminen vallitseviin vuokrasuhteisiin asettaa kieltämättä selvitettäväksi melkoisen määrän erittäin monimutkaisia ja mainitun lainsäädännön erikoistuntemusta kysyviä oikeustapauksia". Ja näissä asioissa on ollut semmoisia, joita ei yksinkertainen kansanmies ollenkaan pysty ajamaan ja joissa oikeusavustajan tarve senvuoksi on ollut erittäin tuntuva. Minä tosin olen jokseenkin epäilevällä kannalla, onko se järjestö, Maanvuokraajain Liitto, jolle tätä avustusta on ehdotettu annettavaksi, sopiva tähän, mutta kun minä toisaaltapäin katson anomuksen hyväksymisen suotavaksi, eikä päte-

viä syitä järjestön sopivaisuutta vastaan voida tehdä, niin olen nyt valmis äänelläni kannattamaan tätä pontta, etenkin kun ei ehdoteta avustusta myönnettäväksi muuta kuin yhdeksi vuodeksi.

Ed. E l o r a n t a: Ed. Tulenheimon lausunnon jälkeen voin rajoittaa sanottavani verrattain lyhyeen, sillä hän lausunnossaan verrattain hyvästi perusteli tämän anomuksen tarkoitusta.

Jo silloin kun vuonna 1909 voimaan astunutta maanvuokra-asetusta säädettiin, tiedettiin, että sen voimaan astuttua syntyy verrattain vaikeita ja monimutkaisia oikeusjuttuja lain käytäntöön soveltamisessa ja että maanvuokraajat lakiasioita tuntemattomina joutuvat verrattain vaikeaan asemaan koettaessaan puolustaa ja valvoa oikeuksiaan. Ja sinä aikana kun tuo laki on ollut käytännössä, onkin käynyt toteen se, mitä aavistettiin. Oikeusjuttuja on maanomistajain alotteesta virinnyt verrattain runsaasti ja sen takia on Maanvuokraajain Liitto, joka on perustettu torpparien yhteisiä asioita ajamaan, ollut pakoitettu kääntämään huomiota juuri lainopillisen avustuksen torppareille hankkimiseen. Maanvuokraajain Liitto on, mikäli sen varat ja voimat ovat riittäneet, koettanut hankkia oikeusavustusta niin monelle maanvuokraajalle kuin suinkin mahdollista. Tätä oikeusavustusta jakaessaan ja antaessaan se on aina koettanut katsoa, että asia, jossa avustusta annetaan, on senluontoinen, että siinä on olemassa selvä voiton mahdollisuus. Se on siis jättänyt kokonaan syrjään sellaiset asiat, joissa ei mitään voiton mahdollisuutta ole ollut olemassa. Jo se seikka, että liiton taholta valvotuista asioista niin suuri prosentti on päättynyt vuokramiesten voitolla, osoittaa, että asiat ovat olleet huolellisesti valitut. Se osoittaa, että avustusta ei ole annettu muutoin kuin selvien tosiasioitten ja tositarpeen perusteella ja semmoisena siis tämän liiton toiminnan pitäisi herättää luottamusta jo yksin maalaisliittolaisissakin.

Tämän mietinnön perusteluissa on osittain tilastolla osoitettu liiton toimesta valvottujen asiain lukumäärä ja niitten päättyminen ja sietävät nämä seikat vielä tässä esittää tämän anomuksen tueksi. Suomen Maanvuokraajain Liiton toimesta on vuosina 1910—13 vuokramiehiä avustettu 134 asiassa vuokralautakunnissa, 150 asiassa kihlakunnanoikeuksissa, 70 asiassa hovioikeuksissa ja 70 asiassa kuvernöörinvirastoissa. Näistä on vuokralautakunnissa 83 asiaa saatu sovintoon ja 75 asiaa päättynyt kihlakunnanoikeuksissa vuokramiesten, ja 16 asiaa vuokranantajain voittoon. Hovioikeuksissa 23 asiaa on päättynyt vuokramiesten ja 10 vuokranantajain eduksi. Kuvernöörinvirastoissa ovat vastaavat määrät olleet 4 ja 3. Edellämainitun lisäksi on laadittu asiakirjoja: haasteita 61, kannekirjelmiä 74, vastineita 51, valituksia 74, eli yhteensä 260 eri asiakirjaa. Vuokrariitoja koskevissa asioissa on saman ajan kuluessa saapunut kyselykirjeitä yhteensä 998. Niistä on 907 kirjeeseen vastattu ja 101 tapauksessa näistä on vastauskirjelmien laatiminen annettu lakimiehen tehtäväksi. Matkarahoina matkustuksista oikeuspaikalle on liitto vuoden 1910 huhtikuusta alkaen vuoden 1913 loppuun kantanut yhteensä 1,485 markkaa 65 penniä. Palkkioina oikeusavustusten antamisesta on samalla ajalla maksettu yhteensä 6,590 markkaa 36 penniä. Oikeusavustuksiin lahjoitettuja varoja sai liitto — pääasiassa osastoiltaan — vastaanottaa saman ajan kuluessa 1,628 markkaa 52 penniä. Jäsenmaksuista kertyneitä varoja on liitto sanotun ajan kuluessa käyttänyt oikeusavustuksina yhteensä 3,467 markkaa 19 penniä. Mainittakoon myöskin esimerkkinä, että viime vuoden kuluessa täytyi noin satakunta sellaista asiaa, joissa voitonvarmuus näytti hyvin suurelta, jättää avustamatta syystä, että varat eivät avustukseen riittäneet, ja täytyi näissä tapauksissa kehoittaa vuokramiehiä, jos asiaansa tahtovat edelleen valvoa, kääntymään lähimmän asianajotoimiston puoleen. Ja luonnollista on, että suuri osa torppareita ei ole liiton puoleen kääntynyt siitä syystä, että ovat tietäneet varojen puutteen takia mahdottomaksi sieltä apua saada. Mutta jo tämä summa, mikä täällä tilastossa esiintyy liiton apuun turvautuneista, osoittaa, että hyvin suuri määrä on sellaisen oikeusavustuksen tarpeessa, kuin mistä tässä on kysymys. Sitten on myöskin huomattava, että oikeuksissa avustetuista jutuista on valtavasti suurin osa puolustusjuttuja, sellaisia, joissa maanvuokraajien on täytynyt puolustautua maanomistajan häätöyrityksiä y. m. sellaisia vastaan.

Täällä on ed. Lilius ja muistaakseni ed. Kalliokin esittänyt sen käsityksen, että jos tällainen määräraha Maanvuokraajain Liitolle myönnetään, niin seurauksena on oikeusjuttujen suuri lisääntyminen. Minä uskallan väittää asian olevan aivan päinvastoin. Nyt kun maanomistajat tietävät, että he ovat torppareita edullisemmassa asemassa oikeudenkäyntiin nähden, kun he tietävät, että heillä on varoja alkaa ja päättää oikeusjuttu, niin he hyvin useissa tapauksissa ryhtyvät torpparin kanssa rettelöimään tietäen, että kun torpparilla ei ole samaa taloudellista mahdollisuutta, niin hän silloin joko menettää juttunsa

oikeudessa tahi ei ollenkaan puolustusoikeudenkäyntiin ryhdy. Siitä syystä on viime vuosina eri puolilla maaseuduilla useita torppareita lähtenyt torpistaan ilman oikeudenkäyntiä sellaisissakin tapauksissa, joissa heidän oikeutensa lakimiehen avustamana oikeudessa olisi tullut varmaan valvotuksi, ja hän olisi saanut jäädä kauniisti paikoilleen. Jos nyt tällainen määräraha myönnetään, ja maanomistajaluokka tietää, että torppareilla on saatavana oikeusapua, niin minä olen varma siitä, että koko joukko maanomistajista jättää oikeusasiat virittämättä, kun tietävät, että torpparitkin voivat puolustautua. Ja niin ollen minä uskon, että tämä määräraha tulee oikeusjuttuja enemmän vähentämään kuin lisäämään.

Mitä tulee siihen seikkaan, josta ed. Kallio huomautti, että tilasto näyttää hyvin suuren prosenttimäärän vuokralautakunnissa käsitellyistä asioista riitaisina siirtyneen kihlakunnanoikeuksien ratkaistaviksi, ei se ollenkaan todista ed. Kallion sen yhteydessä tekemää väitettä oikeaksi. Näissä asioissa, joissa Maanvuokraajain Liiton apuun on turvauduttu niitä vuokralautakunnissa käsiteltäessä, on juttu jo ollut niin riitainen, ettei läheskään aina sovittelu ole kysymykseen tullutkaan. Mutta jos maanvuokraajalla on jo vuokralautakunnassa asiaa käsiteltäessä pätevä avustaja, niin on selvää, että se asiakirja, mikä vuokralautakunnan pöytäkirjana syntyy ja joka myöskin on jätettävä oikeuteen, jo semmoisenaan on torpparin asialle verrattain edullinen, jos silloin kuin se on vuokralautakunnassa kokoonpantu, torppareilla on ollut pätevä avustaja. On turha pelko, että tämän avustuksen kautta riita-asiain lukumäärä lisääntyisi. On mahdollista, että useat torpparit, jotka tähän asti eivät ole uskaltaneet puolustautua, ja jotka tästä lähtienkään eivät uskaltaisi puolustautua, jollei olisi apua tiedossa, oikeudenkäyntiin ryhtyisivät, mutta se, että he nyt ovat vaiti, ei ollenkaan todista, että silti asiat menisivät oikeudenmukaista rataansa. Päinvastoin se vain osoittaa, että torpparien täytyy alistua usein suoranaiseen vääryyteen silloin kun heillä ei ole avunsaannin mahdollisuutta.

Miltä puolelta asiaa katseleekin, niin ei uskoisi kenenkään ryhtyvän tällaista vaatimatonta pikusummaa vastustamaan. Jokainen teistä tietää, että maanvuokralain tulkinta käytännössä on verrattain vaikea, tietää, että siinä ovat tuomioistuimetkin samanlaisissa asioissa tehneet ristiriitaisia päätöksiä hyvin tiheään, eivätkä ole vieläkään vakaantuneet lain eri kohtain tulkinnat näissä asioissa ja semmoisena ovat ne torppareille usein kovin vaikeita selvittää. Sentakia siis yhteiskunnan velvollisuus on, aivan niinkuin ed. Tulenheimo huomautti, tällaisessa tapauksessa lähteä avustamaan heikompaa asianosaista. Minä myönnän, että on monia tapauksia muillakin aloilla, joissa on yhtä säälittäviä, ehkä säälittävämpiäkin esimerkkejä, niinkuin ed. Lilius huomautti, mutta ei se silti käske meitä tällä alalla luopumaan avustuksesta, päinvastoin sen pitäisi kehoittaa meitä kaikkia pyrkimään niillä toisillakin aloilla saamaan aikaan pätevää oikeusavustusta ja että yhteiskunta avustaisi silläkin alalla vääryyttä kärsiviä. Ja mitä tulee maanvuokraajain varallisuuteen, niin kyllä maanvuokraajien joukossa on hyvin suuri määrä siksi huonossa taloudellisessa asemassa olevaa väkeä, ettei heillä itsellään ilman ulkoapäin tulluttta apua ole mahdollisuutta oikeudenkäyntiin silloinkaan, vaikka maanomistaja hänen kanssaan menettelisi suorastaan laittomasti.

Maalaisliiton taholta on täällä melkein jokaisessa kysymyksessä, missä se pikkuisenkin vainuaa torpparien etujen tulevan valvotuksi, tarmokkaasti hyökätty niitä vastustamaan. Maalaisliitto näyttää ottaneen elämäntehtäväkseen torpparien sortamisen. Tätäkään pikkuavustusta se ei tahtoisi myöntää. Ja kalastellessaan vaaliaikoina torpparien ääniä te ette suinkaan sanoneet, että te tulette eduskunnassa vastustamaan torpparien oikeusavustuksen myöntämistä. Torpparien sietää painaa muistiinsa teidän menettelynne. Toivottavasti he tulevatkin sen tekemään ja antamaan teille ansaitun palkkion siitä, ettette salli torppareille näitäkään pieniä avustusrahoja, mistä tällä kertaa tässä on kysymys.

Ed. Aronen: Minuakin tyydyttää tämä mietintö muissa kohdin, mutta haluan perusteluista poistettavaksi kolmannelta sivulta alhaalta kaksi lausetta, jotka kuuluvat: „Oikeusavustuksen tarkoitusperän saavuttamiseksi pitää valiokunta lisäksi välttämättömänä, että niiltä henkilöiltä, jotka tulevat toimimaan vuokramiesten avustajina, vaaditaan samallainen pätevyys, kuin oikeudenkäyntiasiamiehistä ylemmässä oikeudessa on säädetty Oikeudenkäymiskaaren 15 luvun 2 §:ssä. Sen mukaan ei oikeudenkäynti-asiamiehenä saisi käyttää ketään, joka ei ole maan yliopistossa käynyt sellaista tutkintoa lainopissa kuin tuomarinviran toimittamiseen on säädetty". Minun mielestäni tällainen kohta perusteluissa on eduskunnan ennen tekemän päätöksen kanssa ristiriitainen. Jokainen kai muistanee, mitenkä vuonna 1912 päätettiin tämä kyseessäoleva pykälä muuttaa näin kuuluvaksi: „Oikeudenkäynti-

valtuusmiehenä saatakoon käyttää hyvämaineista ja rehellistä henkilöä, joka ei ole holhottavana. Virkamies älköön puhuko asianosaisen puolesta, kun se on vastoin hänen virkavelvollisuuttaan". Minä pyytäisin kiinnittää tähän eduskunnan jäsenten — ei juristein — huomiota. Näyttää siltä, että valiokunnan porvarilliset juristit ovat yhtyneet asettamaan tähän tällaisen ehdon. Ajatellaan sellaista mahdollisuutta, että eduskunnan vuonna 1912 päättämä lukemani asetus saa hallitsijan vahvistuksen. Mitä syytä meillä silloin on asettaa Maanvuokraajain Liitto erikoisasemaan muihin henkilöihin nähden tässä asiassa. Minä kyllä uskon, että Maanvuokraajain Liitto tulee hakemaan päteviä asiamiehiä torppareille, olivat ne sitten lainoppineita tai keitä tahansa, mutta minusta ei eduskunnan sopisi asettaa tällaista ehtoa tämän avustuksen myöntämiselle. Minä siis ehdotan, että tämä kohta perusteluista poistettaisiin.

Ed. K a l l i o: Ed. Elorannan lausunnon johdosta pyytäisin huomauttaa, että olen valmis kannattamaan sellaista ehdotusta, jossa vuokralautakunnilla olisi lainoppineita asiamiehinä saatavissa ohjeeksi. Onhan pääasia, että jäsenet tekisivät vuokralautakuntien kokouksissa puolueettomia ja lakiin perustuvia päätöksiä. Toiseksi minä pyytäisin myöskin huomauttaa, että niissä maan osissa, joita minulla on kunnia edustaa, vähemmän on torppaririitoja kuin muualla maassa, joten ei ole totta, että minä luokkaetujen kannalta tätä vastustaisin. Mutta minusta on luonnollista, että jos tässä katsotaan tarpeelliseksi yhteiskunnan puolelta oikeusapua antaa, se annetaan vuokralautakunnille, jotta ne voisivat täyttää sen tehtävän, joka niille on monasti ylivoimainen.

Ed. A n n a l a: Minä pyydän kannattaa ed. Arosen tekemää ehdotusta.

Ed. W ä ä n ä n e n: Minä luovun.

Ed. E l o r a n t a: Kun tämä ed. Arosen huomauttama kohta valiokunnan mietintöön tuli, se tavallaan tuntui olleen porvarien taholta ehtona tämän mietinnön hyväksymiselle. Minä myönnän, että ed. Arosen väitteessä on paljon perää ja että se on eräänlainen ennakkopäätös tai -käsitys, mutta minä pelkään täällä keskustassa löytyvän sellaisia aineksia, jotka ryhtyisivät koko puuhaa vastustamaan, jos tämä kohta poistettaisiin. Ja kun tässä ei itse asiassa Maanvuokraajain Liiton muuta toimintaa tarkoiteta, vaan ainoastaan, että tämä valtionvaroilla tapahtuva avustus tulisi ed. Arosen mainitseman säännöksen alaiseksi, niin toistaiseksi voisi sen — niin sanoakseni — virheen antaa siinä mennä.

Ed. Kalliolle minun täytyy huomauttaa, etten minäkään väittänyt, että maalaisliittolaiset luokkaetujensa tähden tätä vastustavat. Kyllä minä myönnän, että maalaisliitto tekee tässä vastarintaa puhtaasta noloudesta.

Ed. L o h i: Ed. Arosen ehdotuksen johdosta pyydän huomauttaa, että valiokunnan ehdotus näissä perusteluissa ei suinkaan ole ristiriidassa sen eduskunnan päätöksen kanssa, jonka hän luki. Siinä päätöksessä vain annetaan oikeus jokaiselle käyttää asiamiehenään sitä, johon hän luottaa. Mutta nythän on kysymys ainoastaan valtionavustuksesta oikeudenkäyntiapulaisten palkkaukseen ja sitä kai ei liene eduskunta velvollinen antamaan kaikellaisille nurkkasihteereille, niin kuin valtiopäivillä ed. Arosen lukemaa lainmuutosta käsiteltäessä näitä opinkäymättömiä asianajajia nimitettiin.

Ed. S o p a n e n: Pyydän vain lyhykäisesti mainita, että minä puolestani pidän välttämättömänä ehtona sille hyväksymiselle, jonka olen taipuvainen tälle ehdotukselle muuten antamaan, että avustajina tai asiamiehinä ei saisi käyttää muita kuin niitä, jotka ovat suorittaneet sellaisen tutkinnon, jota vaaditaan oikeudenkäyntiasiamieheltä ylemmässä oikeudessa ja josta Oikeudenkäymiskaaren 15 luvun 2 §:ssä on mainittu.

Ed. W a r v i k k o: Minä en suinkaan tahdo vastustaa oikeusavustuksen myöntämistä vähävaraisille vuokraajille, mutta valiokunnan asettamiin oikeusapua rajoittaviin määräyksiin nähden olen sitä mieltä, ettei niillä sinänsä ole muuta kuin hurskasten toivomusten arvo eikä suinkaan merkitystä oikeusavustuksen väärinkäyttämisen ehkäisemiseksi. Eduskunnalla ja valtiolla ei ole mitään takeita siitä, vaikkapa melkoinen osa apurahoista käytettäisiin sellaistenkin oikeusriitojen avustukseen, joissa vuokralaki ei ole vuokraajan puolella. Vuokralaki esimerkiksi määrää, ettei vuokralautakunnan päätöksestä, mikäli se koskee työveron rahaksi muuttamista, ole oikeus valittaa, ja kuitenkin on sattunut tapauksia, että lakimiehet ovat avustaneet vuokraajia siitäkin valitusta tehtäessä. Tämä yksi esimerkki. Ei suinkaan ole paikallaan, että valtion puolesta avustetaan oikeuden väärinkäyttämistä. Valiokunnan perusteluissa mainitut rajoitukset eivät voi sitä estää, vielä vähemmän kun niitä ei ole ponnessa

mainittu. Mielelläni soisin oikeusapua sellaisille vähävaraisille vuokraajille, joilla on vuokralain turvaama oikeus puolellaan, mutta en muille. Määrärahan pienuuteen katsoen en kuitenkaan tee muutosehdotusta valiokunnan ponsiin nähden, vaan kannatan sitä.

Ed. A r o n e n: Minäkin käsitän varsin hyvin, että maatalousvaliokunnan meikäläiset jäsenet ovat, pitäen tämän asian erittäin tärkeänä, olleet pakoitetut tyytymään tällaiseen määräykseen, jonka porvarilliset juristit ovat asettaneet valtioavustuksen myöntämisen ehdoksi. Minusta tällainen ehdotus on ollut porvarillisten juristien taholta lievemmin sanoen moitittavaa. Kyllä minä toivoisin, että eduskunta yksimielisesti päättäisi tämän poistaa, ja siten kunnioittaisi ennen tekemäänsä päätöstä ja ilman tällaista ehtoa myöntäisi valtioavun.

Ed. M a n n e r: Minusta näyttää hyvin pikkumaiselta ja turhalta panna tämän ehdotuksen hyvään päätökseen tuleminen riippumaan siitä, jos tuo ed. Arosen ehdottama kohta mietinnössä on tai ei ole. Ovathan herrat kihlakunnantuomarit ja raastuvanoikeuksien puheenjohtajat jo nyt hyvin monessa tapauksessa antaneet ei-juristien oikeuksissa ajaa asioita. Jos nämät ed. Arosen ehdottamat lauseet poistettaisiin mietinnöstä, niin asia ei ollenkaan sillä pahenisi, sillä olisihan herroilla kihlakunnantuomareilla ja raastuvanoikeuksien puheenjohtajilla edelleen tilaisuus ja oikeus oman käsityksensä ja harkintansa mukaan menetellä asiamiehiä hyväksyessänsä.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s: Valiokunnan mietintöä vastaan on tehty kaksi muutosehdotusta. Ed. Aronen on ed. Annalan kannattamana ehdottanut, että perustelusta mietinnön 3:nnelta ja 4:nneltä sivulta poistettaisiin kaksi lausetta, joista edellinen alkaa sanoilla „Oikeusavustuksen tarkoitusperän saavuttamiseksi" ja jälkimäinen loppuu sanoilla „on säädetty". Tätä ehdotusta on ed. Annala kannattanut. Ed. Lilius ed. Kallion kannattamana on ehdottanut, että anomusehdotus saisi raueta.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

P u h e m i e s: Lienee ensin äänestettävä valiokunnan mietinnön ja ed. Arosen muutosehdotuksen välillä, ja sitten asetettava niistä se, joka voittaa, ed. Liliuksen tekemää hylkäävää ehdotusta vastaan?

Ehdotettu äänestystapa hyväksytään.

Äänestykset ja päätös:

1) Joka hyväksyy valiokunnan mietinnön sellaisenaan, äänestää „jaa"; jos „ei" voittaa, on ed. Arosen ehdotus hyväksytty.

Äänestyksessä ovat jaa-äänet voitolla. Ed. Arosen ehdotus siis on hylätty ja valiokunnan mietintö on tässä äänestyksessä hyväksytty.

2) Ken hyväksyy valiokunnan ehdotuksen äänestää „jaa"; jos „ei" voittaa, on ed. Liliuksen ehdotus hyväksytty.

Äänestyksessä ovat jaa-äänet voitolla; ed. Liliuksenkin ehdotus siis on hylätty ja valiokunnan ehdotus on hyväksytty.

P u h e m i e s: Päätös on kuitenkin valtiopäiväjärjestyksen 63 §:n mukaan ehdollinen ja lopullinen päätös on tehtävä käsiteltäessä valtiovarainvaliokunnan mietintöä valtion varoista ja tarpeista.

4) Määrärahan myöntämistä Suomen Eläinsuojelusyhdistykselle eläinrääkkäyksen ehkäisemiseksi

koskevan, ed. Halosen tekemän anomusehdotuksen n:o 59 johdosta valmistettu sivistysvaliokunnan mietintö n:o 4, joka kuluvan maaliskuun 13 päivänä pantiin pöydälle viime täysi-istuntoon, mutta jota silloin ei ennätetty ottaa käsittelynalaiseksi, esitellään mainitun asian a i n o a t a k ä s i t t e l y ä varten.

P u h e m i e s: Valiokunnan ehdotus on mietinnön 3:nnella sivulla.

Keskustelu:

Ed. H a l o n e n: Tuntunee ehkä liian rohkealta lausua epäilyksiä valiokunnan mietintöä vastaan siihen nähden, että koko sivistysvaliokunta näyttää olevan tämän mietinnön takana. Onhan tämä valiokunnan mietintö niitä harvoja, joita ei ole heikontamassa yksikään vastalause, vaan koko valiokunta on siihen yhtynyt.

Valiokunta on siis hylännyt sen anomuksen, että Suomen Eläinsuojelusyhdistykselle myönnettäisiin apurahaa sitä varten, että mainittu yhdistys voisi tukinvetopaikoilla ehkäistä eläinrääkkäystä, ja näyttää siltä, että valiokunta on aivan yksimielisesti hylännyt tämän anomuksen. Tästähän voisi vetää semmoisen johtopäätöksen, että alote on ollut aiheeton eli toisin sanoen, että alotteen tekijä on tarpeettomasti eduskuntaa vai-

vannut. Tuota johtopäätöstä en minä kuitenkaan voi myöntää oikeaksi ja minä mielihyvällä totean sen, että valiokuntakin, kielteisestä lopputuloksesta huolimatta, mietintönsä perusteluissa puhuu asiasta suurella lämmöllä. Kun valiokunnan mietintöä lukee, niin luulisi varmaankin mietinnön päättyvän positiiviseen loppuponteen, sillä paljon heikommin perusteltua mietintöä voi seurata positiivinen loppuponsi. Valiokunta aivan oikein huomauttaa, että kuvernöörit ja metsähallitus ovat kiertokirjeillä koettaneet vaikuttaa eläinrääkkäyksen ehkäisemiseksi tukinvetopaikoilla. Mutta onhan yleensä tunnettua että tuollaiset kiertokirjeet eivät kovinkaan paljon auta, sillä pian ne joutuvat unohduksiin eikä niillä ole minkäänlaista vaikutusta. Valiokuntakin myöntää, että paljon olisi tekemistä vielä tällä alalla. Epäkohta on siis edelleen olemassa tässä suhteessa, jota tunnollisten ihmisten kuulee usein surulla valittavan.

Tänne eduskuntaan lähtiessäni sain valitsijoiltani useita toivomuksia tällaisen anomuksen tekemiseen, että koettaisin mahdollisuuden mukaan vaikuttaa puheenaolevan epäkohdan lieventämiseksi. Tietysti ei kaikkea eläinrääkkäystä voida millään toimenpiteillä kokonaan poistaa sellaisissa töissä kuin tukinvetotyöt ovat, joka jo luonnostaan on kovaa työtä vetoeläimille ja toisekseen tukinvetotyöt tapahtuvat yleensä sellaisissa oloissa ja niin laajalla alalla, ettei mikään valvova ja kurittava voima voi kaikkea eläinrääkkäystä siellä kokonaan estää. Mutta kuitenkin olisi asian eduksi ja noiden puhumattomien puolesta tehtävä mitä tehdä voidaan. Itse ne eivät voi vaivojaan valittaa. Meidän, joille Jumala on antanut järjen, pitäisi koettaa kuitenkin jotain vaikuttaa asian auttamiseksi. Minusta tuntuu siltä, että eduskunnan on aivan mahdontonta asettua välinpitämättömäksi tässä suhteessa.

Mitä sitten tulee hylkääviin perusteluihin valiokunnan mietinnössä, niin ainoa syy, jolla valiokunta hylkää tämän anomusehdotuksen, on se, että Suomen Eläinsuojelusyhdistys on viime vuonna anonut 5,000 markan suuruista apurahaa toimintaansa varten, jota apurahaa se kuitenkaan ei vielä ole saanut. Lienee selvää, ettei puheenaoleva yhdistys ole anomusta tehdessään laisinkaan mitään erityistä huomiota pannut siihen toimintaan, mitä eduskunnalle jätetyssä anomuksessa tarkoitetaan, vaan on yhdistys ottanut laskelmiinsa — ainakin pääasiallisesti — muun toiminnan eläinsuojeluksen hyväksi, jota on kyllä paljon muutakin eikä ainoastaan tämä, josta nyt on kysymys. Ja aivan tyystin Suomen Eläinsuojelusyhdistys tuon pyytämänsä apurahan 5,000 markkaa tarvitsee muihin yhdistyksen toimintaa tarkoittaviin toimiin, niin ettei siitä tukkimaille mitään riitä. Kyllä tuntuisi siltä että eduskunnalla olisi syytä tukea eläinsuojelustyötä juuri sillä alalla, jota anomuksessa tarkoitetaan. Yksinomaan kruunumetsistä vedetään vuosittain noin 2 miljoonaa tukkipuuta ja kruunulla on viimeisten tietojen mukaan ollut bruttotuloa metsistä noin 16 miljoonaa markkaa vuodelta. Miksei nyt sitten jotakin pientä määrärahaa voitaisi puolustaa valtion varoista eläinsuojelusyhdistykselle juuri sitä varten, että tukinvetopaikoilla eläinrääkkäystä koetettaisiin estää? Vaikkapa nyt eduskunta aluksi puolustaisi esim. 2,000 markan apurahaa vuosittain, niin olisihan sekin jo hyvä alku. Eikähän mikään suinkaan estäisi eläinsuojelusyhdistyksiä, mikäli heillä muitakin varoja riittää, käyttämään niitä lisäksi tähän tarkoitukseen. Minä siis rohkenen ehdottaa että mietintö palautettaisiin takaisin valiokuntaan muodosteltavaksi ehdottamaani suuntaan. Valiokunnalla ei luullakseni tulisi olemaan kovinkaan suurta vaivaa muodostaa mietintönsä päättyväksi positiiviseen muotoon. Sillä mietintö on, kuten jo olen sanonut, niin hyvin perusteltu, ettei siinä montakaan sanaa tarvittaisi muuttaa, että siihen voipi asettaa myönteisen ponnen. Minä siis rohkenen ehdottaa että eduskunta palauttaisi mietinnön takaisin valiokuntaan muodostettavaksi siihen suuntaan, että Suomen Eläinsuojelusyhdistykselle myönnettäisiin valtion varoista 2,000 markan suuruinen vuotuinen apuraha eläinrääkkäyksen ehkäisemistä varten tukinvetopaikoilla.

Ed. Wäinö Jokinen: Valiokunta on käynyt mietintönsä sivulla 3 olevassa kappaleessa antamaan lausuntoa eräästä asiasta, jota ei missään muodossa ole lykätty valiokunnan käsiteltäväksi, nimittäin eräästä apuraha-anomuksesta, jonka Suomen Eläinsuojelusyhdistys on tehnyt senaattiin. On ehkä syytä huomauttaa, että valiokunnan sosialidemokraattiset jäsenet eivät ole olleet mukana tätä lausuntoa antamassa.

Mietintönsä sivulla 2 valiokunta taas, viitaten eräisiin eläinrääkkäyksen ehkäisemiseksi suoritettuihin toimenpiteisiin, lausuu että eläinsuojelusharrastuksella olisi vielä paljon tehtävää puheenaolevalla alalla. Tosiasiassa lienee varsin hyödytöntä asettua odottamaan asiassa mitään merkitsevämpää apua eläinsuojelusharrastuksilta. Syy tukinvedossa ilmenevään eläinrääkkäykseen on kaikkein useimmissa tapauksissa siinä, että tukkiyhtiöt maksavat tukinvedosta niin pieniä ajopalkkoja, että ajomiehet eivät katso voivansa tulla toimeen kohtuullisella ajolla. Kysymys on siis pää-

asiassa ihmisten suojelemisesta, s. o. kysymys tukki- ja metsätyöläisten olojen korjaamisesta. Sitä kysymystä taas ei pystytä ratkaisemaan sellaisilla puoskaritoimenpiteillä kuin apurahan myöntämisellä jollekin eläinsuojelusyhdistykselle. Mutta muullaisia toimenpiteitä ehdottamaan ja hyväksymään ovat eduskunnan porvarilliset ryhmät osoittautuneet haluttomiksi. Kun vuoden 1909 toisilla valtiopäivillä oli kysymys työväensuojeluslakien ulottamisesta metsä- ja tukkityöläisiin, kieltäytyivät porvarilliset sitä tarkoittavaa ehdotusta hyväksymästä.

Kun valiokunnan mietintö kuitenkin päättyy kielteiseen ponteen, voi tyytyä siihen, käymättä täällä tekemään mitään ehdotuksia perustelujen muuttamiseksi niissä suhteissa, joihin tässä olen kajonnut.

Ed. Iida Yrjö-Koskinen: Pyydän kannattaa ed. Halosen tekemää ehdotusta.

Ed. Killinen: Sitä, mitä ed. Jokinen täällä sanoi anomuksentekijäin ilmoituksesta, että hevosten rääkkäystä tukinajossa tapahtuisi pääasiallisesti siitä syystä, että maksetaan niin huonoja palkkoja, ei ole kukaan valiokunnassa vastustanut eikä epäillyt, ettei se monessa paikassa voisi olla totta. Mutta anomuksentekijä sanoo samassa lauseessa että: „mutta kyllä yhtä julmaa eläinrääkkäystä harjoitetaan silloinkin kun työpalkat sattumalta ovat kohtuulliset tai hyvinkin korkeat." Siis samassa lauseessa hän kertoo että köyhät rääkkäävät hevosia ja kapitalistit tekevät samoin. Sentähden valiokunnan on ollut hyvin vaikeata keksiä muita keinoja kuin jättää asian Eläinsuojelusyhdistyksen huostaan, jonka tiedetään, niinkuin mietinnössäkin kerrotaan, niin paljon ja menestyksellistä työtä tehneen ja jolle on toivossa saada valtion varoja jatkaakseen työtänsä näiden epäkohtien poistamiseksi. Sitäpaitsi anomuksentekijän anomus on jotenkin yksipuolinen, sillä myönnettävä on, että paljon tapahtuu hevosrääkkäystä juuri tukkipaikoissa, mutta sitä voi tapahtua paljon muuallakin.

Tiedetään, että maassamme on sangen paljon tehdaspaikkoja, jotka eivät ole rautateitten varsilla ja niihin viedään hevosvoimalla raaka-aineita ja sieltä taas tuotteita liikepaikoille. Näilläkin paikoilla voi tapahtua eläinrääkkäystä. Samaten monessa paikassa kuletetaan pitkät matkat eloa ja muuta tavaraa, jota kuletettaessa tapahtuu hevosrääkkäystä. Näistä anomuksentekijä ei ole kuitenkaan maininnut mitään. Sentähden on valiokunnan täytynyt tulla siihen lopputulokseen, että Suomen Eläinsuojelusyhdistys kykenee kaikkein parhaiten kysymyksessä olevat epäkohdat poistamaan, varsinkin jos se saa, niinkuin toivottavaa on, pyytämänsä 5,000 markan apurahan. Sentähden minä olen edelleen valiokunnan hylkäävän ponnen kannalla.

Ed. Hultin: Viimeisen puhujan sanat minusta päinvastoin tukevat tätä anomusta, kun hän mainitsi, että hevosrääkkäystä tapahtuu monessa muussakin tilaisuudessa kuin tukinajossa. Jos nyt onkin totta, että Eläinsuojelusyhdistys on anonut 5,000 markkaa valtiovaroista yleisen toimintansa tukemiseksi, niin se nähtävästi on vielä suuremman apurahan tarpeessa voidaksensa ulottaa työnsä tällekin alalle. Pyydän senvuoksi kannattaa anomuksentekijäin ehdotusta, että anomus palautettaisiin takaisin valiokuntaan siinä tarkoituksessa kuin hän on ehdottanut.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Sivistysvaliokunnan hylkäävää ehdotusta vastaan on ed. Halonen ed. Iida Yrjö-Koskisen y. m. kannattamana ehdottanut, että eduskunta palauttaisi mietinnön takaisin valiokuntaan muodostettavaksi siihen suuntaan, että Suomen Eläinsuojelusyhdistykselle myönnettäisiin valtion varoista 2,000 markan suuruinen vuotuinen apuraha eläinrääkkäyksen ehkäisemistä varten tukinvetopaikoilla. Valiokunnan ehdotuksen ja tämän ehdotuksen välillä on siis äänestettävä.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy valiokunnan ehdotuksen äänestää „jaa"; jos „ei" voittaa on ed. Halosen ehdotus hyväksytty.

Äänestyksessä ovat jaa-äänet voitolla; ed. Halosen ehdotus siis on hylätty ja valiokunnan ehdotus on hyväksytty.

Puhemies: Asia on loppuun käsitelty.

5) Valtioavun myöntämistä työttömäin avustamiseksi ensi talven aikana

tarkoittavan, edustajain Jalavan y. m. tekemän anomusehdotuksen n:o 93 johdosta valmistettu työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 4, joka tämän kuun 17 päivänä pantiin pöydälle, esitellään mainitun asian ainoata käsittelyä varten.

P u h e m i e s: Tässä on valiokunnan ehdotus mietinnön 5:nnellä sivulla.

Keskustelu:

Ed. J a l a v a: Pakollista työttömyyttä ilmenee maassamme ei ainoastaan kaupungeissa mutta hyvin suuressa määrässä myöskin maaseudulla. Kaikista niistä vastaväitteistä huolimatta, joita täällä eduskunnassa eräitten porvarillisten taholta on esiintuotu, ettei muka työttömyyttä ole maaseudulla olemassa ja vieläpä, että siellä olisi työväestä puute ja että jos työttömiä työläisiä onkin, niin ne ovat sellaisia laiskoja puolittain kelvottomia heittiöitä, jotka eivät viitsi pysyä maaseudulla eivätkä maanviljelystöissä vaan siirtyvät kaupunkeihin ja teollisuuskeskuksiin, niin on työttömyyttä kuitenkin olemassa. Mitä nyt siihen väitteeseen tulee, että maaseudulla olisi riittävästi työtä tarjona, niin se väite ei todellisuudessa pidä paikkaansa. On kyllä totta, että maanviljelijöillä kesäaikana on työtä tarjottavana, mutta sitä on niinkuin sanottu, ainoastaan kesällä. Kun heinät ja viljat ovat korjatut syksyllä talteen, niin maanviljelijällä, varsinkin pikkuviljelijällä, ei ole työläisille mitään työtä tarjottavana, eivätkä siis työläiset voi parin kolmen kuukauden ansiolla tulla kautta vuoden toimeen, kun lisäksi elantokustannukset maaseudulla ovat kalliit, vieläpä joskus kalliimmat kuin kaupungeissa, mikäli se koskee ravintoaineita ja palkat maaseudulla ja maanviljelystöissä ovat alhaiset. Aikaisin syksyllä ilmestyy maaseudulla jo työttömyyttä ja tätä työttömyyttä jatkuu myöskin talviaikana. Viime aikoina ovat maataomistavat talonpojat alkaneet tunkeutua sellaisiin rahatöihin, joissa ennen tilattomat saivat ansiota. Niinpä esim. talonomistajat menevät miehineen ja hevosineen metsätöihin tukinajoon ja ottavat myöskin osaa uittotöihin keväällä ja siten syrjäyttävät muita työläisiä työnsaannissa. Tämän ja monen muunkin seikan vuoksi ei maaseudulla ole työtä työläisille ympäri vuoden riittävästi tarjona ja sen syyn pakottamana täytyy työläisten lähteä työnetsintään kaupunkeihin ja teollisuuskeskuksiin.

Työttömyyskysymys on erittäin vakavaa laatua. Kysymys ei ole yksistään senvuoksi vakava, että se tuottaa suunnattomia kärsimyksiä työttömänä oleville työläisille ja näitten perheille, vaan se on myöskin siinä suhteessa erittäin vakava kysymys, että siitä on seurauksena monenlaisia vaaroja yhteiskunnalle ja myöskin perhe-elämälle. Kodin pitäisi olla sivistyksen ja kansan olemassaolon turvallisuuden peruste. Mutta tätä perustetta nykyinen kapitalistinen järjestelmä uhkaa tuhota. Suurelle osalle työläisiä nykyaikana tekee työnsaannin epävarmuus ja uhkaava pakollinen työttömyys ja pienet palkat oman kodin perustamisen mahdottomaksi, kun ei tiedä milloin täytyy siirtyä työnetsintään toiselle paikkakunnalle. Tämä työnsaannin ja yleensä toimeentulon epävarmuus vaikuttaa siten, että lukuisat ihmiset eivät voi mennä avioliittoon ja toiselta puolen pakottaa työttömyysvaaran uhka jo avioliitossa olevia turvautumaan mitä epäterveellisimpiin ja alhaisimpiin ehkäisykeinoihin luonnon lakeja vastaan. On tuhansia nuoria miehiä, joitten elämä haaksirikkoutuu sentähden, että alhaiset palkat ja kalliit elantokustannukset pelottavat näitä avioliittoon menemästä. Samasta syystä tuhannet nuoret naiset menettävät nuoruuden kukoistuksensa ja kauneutensa ja naisellisuutensa vain sen vuoksi, etteivät nuoret miehet voi koteja perustaa. Monenlaisia suuria siveellisiä vaaroja tuottavat jo yleensä alhaiset ja riittämättömät palkat, varsinkin nuorille työläisnaisille. He ovat usein turvattomina kaikenlaisille viettelyksille alttiina. Kotoa varhain pois muuttamana — voi sanoa, että useilla näistä tuskin on kotia koskaan ollutkaan — joutuvat nuoret työläisnaiset työmarkkinoille työvoimaansa kauppaamaan ja tästä heidän työvoimastaan maksetaan riittämättömän pienet palkat, josta seurauksena useissa tapauksissa on, että osa on pakotettu myymään ruumistaan rahasta. Ja yhä suuremmaksi ja tuhoisammaksi tämä vaara käy sen vuoksi ettei edes alhaisestakaan palkasta saa työttömänä aikana työtään kaupaksi ja tämän johdosta satoja jopa tuhansia naisia sortuu prostitutsionin onnettomiksi uhreiksi. Turhaan siveysapostolit ja siveyssaarnaajat kiivailevat valittamalla perhe-elämän rappeutumista, kun kerran olosuhteet ovat muodostuneet työläisjoukoille niin kurjiksi ja epämukaviksi, että työläisiltä on riistetty mahdollisuus perustaa kotia ja riistetty oman kodin ja perhe-elämän tuottama onni. Työläiset eivät monetkaan uskalla omistaa sellaisia ylellisyyskapineita, kuin miksi lapset työläisperheessä jo voidaan nimittää, ja kun ei nykyinen kapitalistinen järjestelmä suo niillekään vanhemmille, joilla lapsia on, lasten vanhemmilleen tuottamaa iloa eikä lohtua ja turvaa vanhemmille näiden vanhuuden päivinä, vanhempien täytyy antaa lapsensa jo sangen varhain toisten palvelukseen ja näin työläisperheen jäsenten ruumiit ja sielut jauhetaan voitto-osingoiksi kapitalisteille ja muiden omistavain luokkain hyväksi. Työläisperheen lapsi siis, sensijaan että hän saisi kasvaa vanhempiensa iltapuhteiden iloksi ja turvaksi, hän joutuu kurjan lapsiorjuusjärjestelmän

uhriksi. Nykyinen riistojärjestelmä on riistänyt tuhansilta vanhemmilta kodin ja lasten omistamisonnen, lasten, joiden onni jauhetaan kapitalistien rahamyllyssä kiiltäväksi kullaksi. Kun me sosialistit vastustamme lasten liian aikaista työriistoa niin emme tee sitä sen vuoksi, kuin omistava porvariluokka valehdellen väittää, että me sosialistit muka tahdomme kieltää lasten liian aikaisen käyttämisen palkkatyössä sen vuoksi, että tahtoisimme lapsistamme tulevan laiskoja ja muuten kelvottomia kansalaisia, ei, senvuoksi emme sitä vaadi, vaan me vaadimme niinkuin yleensä koko työväestönkin työvoiman liiallisen riiston lopettamista, että lapset ja nuoret henkilöt saisivat sivistyksellistä opetusta, että näistä lapsista ja nuorukaisista kasvaisi ja varttuisi ruumiillisesti ja sielullisesti terveitä ja älykkäitä ja valistuneita yhteiskunnan jäseniä. Ja varma tosiasia on, että se kansa ja se yhteiskunta, joka omistaa terveen ja älykkään työväestön, pystyy paremmin luomaan jokaiselle yhteiskunnan jäsenelle siedettävät olosuhteet ja elämän toimeentuloehdot, kuin sellainen, joka on terveydellisesti heikko sekä henkisesti valistumaton. Kun siis työttömyys ja työnsaannin epävarmuus aiheuttaa suuria taloudellisia häiriöitä ja tämän lisäksi tuottaa suuria siveellisiä vaaroja, kun työttömyys osaltaan estää työttömien perustamasta perheitä ja kun se pirstoaa perheen ja muutenkin ihmiselämän monessa eri muodossa, sanalla sanoen se on aiheena ja alkusyynä monenlaisiin rikoksiin ja paheisiin, niin pitäisi juuri niiden, jotka kutsuvat itseään nykyistä yhteiskuntaa säilyttäviksi puolueiksi, tehdä työttömyyshädän lieventämiseksi enemmän kuin mitä ovat tähän asti tehneet.

Mitä nyt sitten valiokunnan mietintöön tulee, niin ei se meitä vasemmistolaisia, tarkoitan sosialidemokraatteja, ensinkään tyydytä. Tässä eduskunnassa on jo tällä istuntokaudella todettu, että työttömyyshätä varsinkin tänä talvena maassamme on uhkaavan suuri ja varmana voi pitää, että työttömyys tulee laajenemaan paljon suuremmaksi ensi vuonna, kuin mitä se tämän vuoden aikana on vielä ollutkaan. Varsinkin pääkaupungissa tulee ensi talvena ilmenemään työttömyyttä enemmän kuin tänä talvena. Se johtuu siitä, että tänä talvena on rakennusteollisuus maamme pääkaupungissa voinut vielä tarjota koko paljon työtä eri metalliammattialoilla työskenteleville työläisille. Mutta kun nämä rakennukset jotka nyt vielä ovat keskeneräisiä, valmistuvat ja uusia rakennuksia ei ole kuin ainoastaan jokunen, ei siis ole toivoa, että ensi vuonna rakennusteollisuudessa riittäisi sillekään joukolle työläisiä työtä, kuin mitä on riittänyt tämän talven aikana. Ja yhtä varmana voi pitää sen, että työttömyyttä ilmenee myös muuallakin ainakin yhtä suuressa mitassa, ellei vieläkin suuremmassa, kuin tämän talven aikana. Olisi nyt siis, kun tällainen uhkaava aika on edessä, toki luullut, ettei olisi noussut kukaan vastustamaan sitä anomusta, että eduskunta olisi anonut valtion menoarvioon otettavaksi 500,000 markan määrärahaa tähän tarkoitukseen käytettäväksi. Työväenasiainvaliokunta ehdottaa nyt ainoastaan vain 300,000 markkaa, joka on tällaiseen tarkoitukseen kerrassaan riittämätön, ja tämän 300,000 markkaa valiokunta asettaa vielä sellaisten ehtojen taakse, että on kyseenalaista, jos nimittäin hallitus tulisi tässä suhteessa eduskunnan anomuksen hyväksymään, tulisivatko työttömät työläiset tästä rahasta sanottavasti hyötymään. Valiokunnan ponsi on epämääräinen siinä suhteessa, että siinä mainitaan, että varoja voidaan myöntää myöskin työntekijäin keskuudessa perustetuille keskinäisille työttömyyskassoille. Tämän nimellisiä työttömyyskassoja ei meidän maassamme ainakaan minun tietääkseni ole olemassa. Meillä on kyllä muutamilla ammattiliitoilla olemassa työttömyys- ja matka-apurahastoja, mutta tästä ponnesta ainakaan ei käy selville, tarkoitetaanko ja onko eduskunnan tarkoitus, että nämät työväen ammattijärjestöjen yhteyteen perustetut työttömyys- ja matka-apurahastot tulisivat näitä varoja saamaan.

Valiokunta ehdottaa, että myös sellaiset järjestöt saisivat varoja, jotka työttömiä muuten avustavat ja toimittavat niille hätäaputöitä. Meitä sosialidemokraatteja on moitittu siitä, että anomme valtiolta apuvaroja työttömille työläisille jaettavaksi ilmaiseksi ja että me tahtoisimme siis vastustaa, ettei työttömille työläisille saisi tarjota työtä, samalla kun niitä avustetaan. Asia ei kuitenkaan ole sellainen. Me emme koskaan tahdo vastustaa, etteikö työttömille työläisille olisi hyvä hankkia ja tarjota työtä, kun vain pidetään huoli siitä, että tuosta tarjotusta työstä maksetaan riittävä palkka, sellainen palkka, että työläinen tällä palkalla edes jotakuinkin elää, ja etteivät tällä tapaa hätäaputöinä teetetyt työt tulisi aiheuttamaan sitä, että tavallisilla työhinnoilla tehdyt työt työmarkkinoilla sentähden tulisivat syrjäytetyiksi. Me vastustamme tällaisille yksityisille seuroille kuten Pelastusarmeijalle ja muille sen kaltasille varojen myöntämistä senvuoksi, että me pelkäämme, että tällaiset laitokset käyttävät näiden hätääntyneiden työntekijäin hädänalaista tilaa hyväksensä teettämällä niillä halvasta hinnasta töitä, joita töitä he sitten taas suurista voitoista myyvät. Tässä piilee vielä sekin vaara, että kaikellaiset keinottelijat, käyttämällä valhenaamaria

apunaan anovat valtion varoja käyttääksensä muka tarkoitukseen, että he järjestävät työttömäin avustamista ja koettavat hankkia ja järjestää hätäaputöitä.

Tämän lisäksi valiokunta ehdottaa vielä apurahoja myönnettäväksi myöskin kunnille. Meidän mielestämme eivät kunnat ollenkaan, niinkuin vastalauseessamme lausutaankin, tällaista luottamusta eduskunnan puolelta ansaitse. Kunnat olisivat voineet tehdä paljon enemmän, kuin mitä ne ovat työttömyyshädän ehkäisemiseksi tehneet. Kuntien varoja olisi voitu monta kertaa säästävämmin ja hyödyllisemmin käyttää, kuin mitä niitä on käytetty, ja käyttää säästyneet varat juuri työttömyyshädän lieventämiseksi. Ja huomioon ottaen millä tavalla kunnanviranomaiset eri kunnissa kaupungeissa ja maaseudulla ovat kohdelleet työkyvyttömiä, kuten vanhuksia ja pieniä viattomia lapsia, niin täytyy sanoa ettei kuntien toiminta tässä suhteessa suinkaan ole ollut mallikelpoinen. Erinomaisena esimerkkinä ja kenties oikein aivan kun mallina on tässä suhteessa pääkaupungin kunta. Minä en tahdo tässä tilaisuudessa ryhtyä koskettelemaan sitä tapaa, jolla esimerkiksi Helsingin kaupungin töitä teetetään, miten niissä rahoja tarpeettomasti tuhlataan. Minä ainoastaan viittaan siihen, millä tavalla Helsingin kaupunkikunnan vaivaishoitohallitus on kohdellut ja kenties tulee yhä edelleenkin kohtelemaan niitä onnettomia, jotka vanhuutensa tai muuten työkyvyttömyytensä tähden ovat joutuneet kaupungin vaivaishoitolaitoksen armoille. Se kohtelu ja se tapa, millä Helsingin kaupungin vaivaistalossa näitä hoidokkeja kohdellaan, on jo omansa osoittamaan, ettei suinkaan kunnilta ole tässä suhteessa mitään hyvää odotettavissa, että ne ryhtyisivät työttömyyshätää lieventämään, koska he eivät edes ole millään tavalla korjanneet eivätkä suostu korjaamaan niitä epäkohtia, mitä vaivaishoidossa on ilmennyt. Sen vuoksi, kuten tiedetään, vaivaishoidon tarkastelijan on täytynyt niistä monen monituista kertaa tehdä huomautuksia ja vieläpä on hänen täytynyt turvautua kuvernöörin apuun. Minä toivon, että eduskunta hyväksyy tähän mietintöön liitetyn vastalauseen ja että eduskunta siis päättäisi anottavaksi 500,000 markkaa työttömille eikä 300,000 kuten valiokunta ehdottaa, ja että siis nämä varat myönnettäisiin tässä vastalauseessa ehdotetuille järjestöille jaettavaksi vastalauseessa selvitetyllä tavalla.

Ed. Lundström: Jag ber att få understödja det af ldgm. Jalava gjorda förslaget.

Ed. Saalasti: Viimeisen edellinen puhuja on taaskin, kuten viime kerralla, kun oli työttömäin avustus esillä, vedonnut maaseutuun mainitsematta ainoatakaan paikkaa, ja voi olla epäiltävää, että ne tiedot, joita nytkin on asetettu etupäähän, ovat yhtä puutteellisia, harhaan johtavia kuin mitä viime kerrallakin tuotiin esille. Täällä viime kerralla tällaista asiaa käsiteltäessä mainittiin muun muassa, että Kiteellä on ollut työttömiä, mutta ei sanottu kuinka paljon niitä oli. Niitä on ollut 10; ja sen verran aina löytyy kuntaa kohti sellaisia, jotka eivät edes tee työtä, jos niille tarjotaan. Siitä syystä olisin toivonut, että kun puhuja kerran niin laveasti kosketteli maaseutuoloja, hän olisi antanut niistä todellisen kuvan eikä mennyt laittamaan asiaa rumemmaksi kuin se on ansainnut. Todellista hätää, jota varten näitäkin varoja pyydetään, on mahdollisesti kaupungeissa, mutta minä luulen, että rahoista paljoa ei tulla lähettämään maaseudulle. Se, että väkeä tulvaa kaupunkeihin, ei ole maaseudun vika. Se ei voi niissä oloissa, kuin maanviljelijä nykyään työskentelee, kilpailla keinottelijain kanssa palkoissa, joita täälläkin muutamina kuukausina maksetaan, ja talvikausi saadaan kitua nälässä. Oma koti on kullan kallis maaseudulla, se myönnetään, mutta millä tavalla oman kodin asiaa täällä on kohdeltu, se on nähty, eikä siitä ole pitkä aika. Maaseudulla eivät ole vaarassa naiset samalla tavalla kuin kaupungissa sinne tulvautuessa. Siitä syystä edellisen puhujan huomautus ei pidä paikkaansa siinäkään suhteessa, vaan suurempi vaara on tarjolla, kun tänne tullaan. Hätäaputöistä puhuja täällä mainitsi, että sosialidemokraatit vastustavat niitä syystä, että ne tulisivat polkemaan markkinoilla tavarain hintaa. En luule, että niin jatkuvasti tuota tuhoisaa hätää on, että tultaisiin teettämään jotain tavaraa siksi runsaasti, että se voisi polkea markkinahintoja. Tällainen kuvaus näin kroonillisesta, pitkäaikaisesta nälästä, että hätäaputyöt tulisivat polkemaan markkinahintoja, on liian surkeaksi ajateltu.

Kun viimein samanlainen hätäapuvarojen myöntäminen oli esillä, huomautin silloin, että maaseutulaisista tuntuu jokseenkin ikävältä aina vuosi vuodelta olla mukana myöntämässä varoja työttömille. Se on siitä syystä ikävää, että minä tiedän kokemuksesta sanoa ainakin niiltä seuduin, missä olen asunut, että maanviljelijät kärsivät työvoiman puutetta, ja työläisiä on sieltä siirtynyt onneaan tavoittelemaan aina tänne Helsinkiin saakka talveksi nälkää näkemään, ja siitä on seurauksena, että maatalous menee taaksepäin. Työvoiman puute maaseudulla tekee mahdottomaksi hyvin hoidetun maanviljelyksen, ja täällä kaupungissa näkee työväki talven ajan nälkää.

Onhan tässä ilmeinen ristiriita, eikä se ole missään tapauksessa autettavissa sillä, että tänne varataan „paperirahaa", miksi avustusyritykset ainakin ovat muodostuneet, ja että tänne houkutellaan väkeä siinä luulossa, että yhteiskunta täällä pitäisi paremman huolen kovaosaisistaan kuin mitä se kykenee maaseudulla pitämään.

Tekisin oikein, jos ehdottaisin, että tämä asia hylättäisiin, mutta en rupea sitä tekemään, siitä syystä että voi olla, että niin kovaosaisia on vielä värjöttelemässä kaupungin kivimuurien juurella vuonna 1915:kin, mutta parhain olisi kumminkin aina, että silloin, kun hätä on tarjona, sitä koetettaisiin torjua. Kun edeltäpäin voidaan laskea, että vuonna 1915 taas tulee olemaan vielä suurempi työttömyys, niin parhaimpana toimenpiteenä jo tämän vuoden aikana olisi koettaa niin paljon kuin mahdollista estää kansan tänne tulvimista, koettaa toimittaa niitä maaseudulle, josta ne ovat tänne tulleet, ennenkuin ne ovat täällä pääseet muutaman ajan olemaan ja sitte eivät sano kykenevänsä niitä töitä tekemään, joita heille osoitetaan silloin, kun hätä täällä kaupungissa kohtaa. En olisi ollenkaan tähän asiaan kajonnut muuten, mutta koska se tapa millä edellinen puhuja kuvasi työttömyyttä maaseudulla, olisi vienyt käsittääkseni asian aivan harhaan, samalla tavalla kuin viime kerrallakin, olin pakoitettu nämät oikaisut tekemään. Todellisuudessa ei maaseudulla ole sellaisella, joka haluaa työtä tehdä, työn puutetta.

Ed. J a l a v a: Minä olisin myös varsin tyytyväinen, jos olot järjestettäisiin sille kannalle, että ihmiset voisivat maaseudulla saada työtä ja saada työstään riittävän palkan, että voisivat sillä toimeen tulla. Minä olen jotenkin varma, jos näin olisi, niin eivät ihmiset maaseudulta toden totta kaupunkeihin eikä liikekeskuksiin silloin tunkeutuisi, eivätkä myöskään siirtolaisina ulkomaille matkustaisi. Mutta minä luulen että maalaisliittolaiset, niinkuin kaikki muutkin maatilojen omistajat, menettelevät työläisten kanssa siten, että he antaisivat kyllä työtä mutta tarjoavat palkaksi 25 penniä päivältä tai korkeintaan 50 penniä päivältä tai vaativat työtä ruokapäiväpalkalla. Mutta millä sellaisen työntekijän perhe elää? Vaikka työntekijä ansaitsee 50 penniä tai vaikkapa markankin päivältä, niin te herrat maanomistajat kun tämän työläisen vaimo tulee teiltä ostamaan ravintoaineita useissa tapauksissa vastaatte: ei meillä ole ruokaa myydä, meillä viedään maito meijeriin eikä meillä ole viljaakaan myytävänä. Ja jos on myytävänä niin te, hyvät herrat, kiskotte ravintoaineista niin kalliin hinnan että useasti saa halvemmalla hinnalla ravintotarpeita ostaa kaupungista, jonne te monen peninkulman päähän tavaranne lähetätte myytäväksi halvemmalla kuin kotikylässä työläiselle suostutte myymään. Ja kun on näin asianlaita niin kyllä se asia muuttuu aivan toiseksi kuin mitä ed. Saalasti on tahtonut täällä väittää.

Mitä ed. Saalasti mainitsi siitä, että maatalous menee taaksepäin, niin olkoon menneeksi. Mutta kuka siihen on syypää? Juuri maanviljelijän oma tyhmyys, oma yksinkertaisuus, sillä minä olen tehnyt tässä eduskunnassa sen havainnon että varsinkin maalaisliittolaiset ovat kaiken sivistyksen ja kaiken edistyksen ja valistuksen kiivaimpia vastustajia. Kun täällä esimerkiksi on kysymys jostain sosialisesta lainsäädännöstä, kuten lyhyemmän työajan säätämisestä työväelle, niin te herrat maalaisliittolaiset olette ensimäisiä sitä vastustamassa ja alas repimässä. Työajan lyhennyskysymys on jotain muutakin eikä yksistään sitä että sillä pyritään lyhentämään työväen liian pitkää työaikaa; se on myös suuri sivistyskysymys, sillä kun työläiselle varataan aikaa johonkin muuhunkin eikä vain raatamiseen toisen hyväksi, niin silloin työläinen jaksaa ajatellakin ja hän saa jalompia ja korkeampia harrastuksia, ja hän oppii miettimään, mitenkä hän voi lyhyemmässä ajassa valmistaa työn. Hän saa työtä paljon enemmän aikaan kuin mitä hän sivistymättömänä ja tyhmänä kykenee valmistamaan pitkinä työpäivinä.

Te olette kyllä täällä ajaneet sitä maatalouspolitiikkaanne, josta te sanotte koituvan erinomaisen onnen ja hyvyyden maame tilattomalle väestölle, mutta varmaa on että niistä tilattomista, jotka sillä tavoin tulevat maata saamaan, ei tule mitään muuta kuin maahan ja turpeeseen sidottuja orjia, jotka eivät koskaan voi sivistyä eivätkä valistua siihen määrään että ne kykenisivät edes voimaperäisesti maatansa viljelemään. (Puhemies: Minä pyytäisin että olisi keskitettävä lausunto siihen kysymykseen, joka nyt on puheena). Herra puhemiehen lausunnon johdosta minä vain pyydän huomauttaa, että minulla on kai oikeus vastata, koska toiselta puolen on tähän maatalouskysymykseen kajottu. Minä en olisi siihen koskenut, mutta kun se on toiselta puolen tehty, niin olen senvuoksi ollut pakotettu asiasta mainitsemaan.

Minä olen täällä väittänyt ja minä pysyn siinä väitteessäni että maalaisliittolaiset ovat kaiken sivistyksen ja kaiken valistuksen ja kaiken edistyksen mitä pahimpia jarruttajia. Minun teki viime kerralla, kun mainitusta pikkutilakysymyksestä keskusteltiin ja täällä eräs maalaisliit-

tolainen nimitti vasemmistolaisiksi maalaisliittolaisia — minun teki jo silloin mieleni panna vastalause tuollaista väitettä vastaan, sillä eiväthän maalaisliittolaiset ole minkäänlaisella teolla osoittaneet että heitä voisi nimittää vasemmistolaisiksi. Oikeastaan teidän paikkanne minun mielestäni olisi oikeistossa pilarien tuolla puolen.

Ed. Saalasti: Minusta on edellinen puhuja monessa kohden poikennut asiasta enkä tahdo niihin seikkoihin vastata. Mutta mikäli koskee palkkoja maaseudulla, niin minä en luule että hän on tavannut missään sellaista, joka maksaisi 25 penniä työmiehelle ainakaan Pohjanmaalla. (Vasemmalta: Kyllä niitä on.) Ei siellä ole sellaista tapahtunut, vaan työmies saa kesällä 4 markkaa päivästä ja voi saada tähän aikaan 2 markkaa päivältä, talon ruuassa ollessaan, jos nimittäin on työmiehiä saatavana, mutta siellä ei niitä olekaan. Ja se on tästä kun minä sain aiheen huomauttaa että jos täällä jotain sellaista puhutaan, niin se pitää todistaa eikä tuoda väärää kuvaa olevista oloista.

Ed. Eloranta: On valitettavaa, että meillä ei ole minkäänlaisia asiaa valaisevia tilastoja maaseudun työttömyydestä koottu, ja se ikävä seikka antaa tilaisuuden ed. Saalastille täällä ryhtyä työttömiä herjaamaan. Jos meillä olisi koottu tarkkaa tilastoa maaseudulta viime vuosina, niin olisin varma siitä että ed. Saalastin lausunnossa olisi tosiasiain pakosta varmaan toinen sävy. Mutta se lausunto, jonka hän äsken antoi, oli työttömille hyvä läksy ja heidän sietää panna se muistiinsa. Se lausunto oli siksi suuri herjaus kärsiville.

Kun ed. Saalasti mainitsi että tilattoman väestön kysymyksellä on koetettu työttömyyttä auttaa, niin tahtoisin huomauttaa että siitä ei ole kysymys. Mutta koska maalaisliittolaiset, niinkuin muutkin porvarit, jo ovat myöntäneet maanomistajille 27 miljoonaa markkaa, niin ettekö te nyt voisi myöntää myös työttömille tuota pientä summaa, mistä tässä on kysymys? Maanomistajat ovat jo saaneet osansa.

Ed. Savolainen: Kun maalaisliittolaisten taholta on vedottu siihen että maaseudun työväestö siirtyy kaupunkeihin, niin täytyy tämän yhteydessä huomauttaa että maalaisliittolaiset saisivat ottaa selvää, kuka oikeastaan maaseudulta siirtyy, onko se palkkatyöväestö, päivätyöläiset vai onko se maataviljelevä väestö. Tunnen pitäjiä, joissa pikkutalonpojat lähtevät kotoaan, tunnen sellaisenkin kylän, josta yhdestä kylästä viisi talonpoikaa on siirtynyt Kuparisaarelle Amerikkaan vähän ennen kuin siellä lakko alkoi, ja ne ovat lähteneet ei leivän puutteessa vaan suorastaan seikkailunhalusta, rikkaampia talonpoikia siis, laiskuuden, eikä suinkaan leivänpuutteen tähden. Maalaisliittolaiset saisivat kohdistaa agitatsiooninsa ulkomaille ja kaupunkeihin oman joukkonsa keskuuteen eikä palkkatyöläisiin. Myöskin on huomattava että on talon tyttöjä, joilla on kotona työtä niinpaljon kuin haluavat tehdä eikä olisi puute leivästä, mutta nämätkin siirtyvät tehdaspaikkoihin ja kaupunkeihin. On siis maalaisliittolaisten otettava huomioon, missä on syy työttömyyteen ja kaupunkeihin siirtymiseen. Joka tapauksessa näyttää että maalaisliittolaiset itse kynivät niin tarkkaan nuorista työntekijöistä työvoimat, että niiden on pakko siirtyä pois kotoa. Eivät siis yksistään palkkatyöläiset vaan pikkutilallisetkin siirtyvät pois maaseudulta.

Ed. Watanen: Tämä nyt alkaa olla jotakuinkin selvää mitä on työmiesten palkkoihin kajottuna. Tahdon kuitenkin huomauttaa jonkun verran. Olen sattunut tilaisuuteen kaksi eri kertaa viime ja toissa talvena tilinmaksupaikalle, jossa oli noin 400 työntekijää, joille tehtiin tilitystä. Näistä työntekijöistä oli suuri annos ajajoita, jotka olivat pienten maatilojen omistajia ja suurempi puoli näitten ajajien joukosta oli jalkamiehiä, ne olivat paikkakunnalla olevia työntekijöitä. On otettava huomioon että niin pian kun työpaikat avautuvat talvella, niihin tunkeutuu heti pienten maatilain ja palstain omistajia ensimäisenä työpaikkaansa ja hänen mukanaan lähtee paikkakunnalla työtä odottava tilaton. He ovat pakoitetut lähtemään työhön. Täällä palkat olivat esim. Virtasalmen pitäjässä Hällimäen kylässä viime talvena — minä tilipaikalla katselin keskimääräistä palkkaa, kun miehet näyttelivät toisilleen rahoja — hevosmiehet saivat päivän osaksi koko tilin ja tilin väliltä 2 markkaa 50 penniä. Tämän todistivat nämä ajajat ja tästä 2 markasta 50 pennistä oli niiden maksettava myöskin jalkamiehille, tukintekijöille, osansa, joten voitte ymmärtää, ettei siinä tukintekijöille enää voinut jäädä 2 markkaa, ja ajomies itse jäi 50 pennille. Tukkimiehet sanoivat että palkat vaihtelivat 1 markan 25 pennin ja 1 markan 50 pennin välillä. Nämät ovat kuvaavat osoittamaan ainoastaan, millä tavalla te maalaisliittolaiset annatte työpalkkaa työväelle kun itsekin lähdette palkkatöihin.

. Ed. Jäykkä: Olen ollut mielipiteeltäni asian myöntäjä, mutta ed. Jalavan lausunto sai minut

epäilemään koko asian oikeudenmukaisuutta. Me maalaisliittolaiset olemmekin sillä periaatteella että jokaisella pitää olla itsellään työtä ja sentakia me juuri haluamme kaikille sitä työtä, joka on luontaisinta, joka antaa työntekijälle työntulokset. Maalla ovat palkat luontaiset, ne ovat sellaiset, mitä maa antaa työntekijälle.

Se on puhtain sosialisti, jonka ei tarvitse palkata työläistä eikä olla toisen palkkalaisena. Kyllä se olisi sivistyksellistä ja viisasta saada vähällä työllä paljon palkkaa. Mutta jos me kaikki sinnepäin pyrimme, niin tulee kysymys kuka meidät lopuksi kaikki elättää. Tämän korkean palkan pyytäminen vähällä työllä on oikeistolaista periaatetta eikä suinkaan vasemmistolaista. Tämä ed. Jalavan siveyssaarna teki ainakin minuun hyvin iroonisen vaikutuksen.

Ed. Luopajärvi: Minä tahtoisin muutamalla sanalla koskettaa myös ed. Jalavan lausuntoa, vaikka siihen on jo pari puhujaa tätä ennen kosketellut. Tahtoisin vain lyhyesti kiinnittää huomiota siihen, että, jos minä oikein huomasin, ed. Jalava lausunnosaan väitti, että täällä kaupungissa todellisuudessa elintarpeet ovat huokeampia ja helpommin saatavissa kuin maaseudulla, että maalaiset nylkevät maaseudulla tavaroistaan, joten tilattoman ja työläisen elämä tulee siellä kalliimmaksi kuin täällä Helsingissä. Tämän johdosta saanee viitata niihin lausuntoihin, joita siltä taholta on täällä annettu aikaisemmissa tilaisuuksissa lukemattomia kertoja ja joissa lausunnoissa on kuvattu, kuinka äärettömän kalliit elintarpeet ovat täällä ja mistä syystä täytyy esim. helsinkiläisen työmiehen saada vähintäänkin 8 markkaa päivässä palkkaa. Olenpa lukenut itse Työmies-lehdestä, että tätä 8 markan päiväpalkkaakin on nimitetty vielä nälkäpalkaksi. Minusta on suuri ristiriita olemassa näiden eri lausuntojen sisällössä ja tahdon siis vetää sen johtopäätöksen että ed. Jalava joko puhui ajattelematta mitä hän sanoi tai hän sitten tahtoi tahallaan asioita vääristellä.

Ed. Lundström: Medgifvas måste, att hr Jalavas kritik af agrarernas kulturståndpunkt var alldeles träffande. Hr Jäykkä säger, att agrarernas ideal är det, att hvar och en måtte blifva sin egen arbetsgifvare. Detta ideal är omöjligt att förverkliga inom det nuvarande samhället och jämväl inom det samhälle socialdemokraterna eftersträfva. Vi se häraf, huru liten kännedom agrarerna hafva om det samhällsskick, i hvilket vi lefva. Och ännu mindre kännedom hafva de om det hvilket socialdemokraterna eftersträfva. Men detta bevisar åter, att det är de långa arbetsdagarna och konkurrensen om arbetet på arbetsmarknaden, som tvingar småbrukaren att helt hålla sig borta från allt hvad andlig sysselsättning heter, och då får man höra sådana andraganden som hr Jäykkäs och hr Saalastis. Men när jag sedan hör en del af de våra polemisera mot dem med sådan ifver, kan jag ej underlåta att påminna mig de ord Runeberg satt i Lodes mun nämligen, att „det är skam att tappre män täckas tala om en sådan."

Ed. Luopajärvi: Minä tahtoisin myös sanoa jonkun sanan ed. Savolaisen antaman lausunnon johdosta. Siinä lausunnossa, mikäli sain siitä käsitystä, viitattiin siihen, että maaseudulta myöskin talollisten lapset pyrkivät pois ja väitettiin, että he yhdeltä puolen joko seikkailun halusta lähtevät pois tai toiselta puolen, että maalaistilalliset pitävät omia lapsiansa niin kovasti töissä, että näiden sen vuoksi on pakko lähteä. Minä tahtoisin tähän vastata, että se on luonnollista, että maalaisoloissa alkaa tuntua siltä, että on jotakin ahdistavaa olemassa, silloinkuin juuri siltä taholta, sosialidemokraattiselta taholta, josta maalaisliittoa vastaan nyt on hyökätty, kuvataan olot esim. teollisuuden alalla kaupungeissa j. n. e. äärettömän loistaviksi ja lupaaviksi. Ja ne sitä myös ovat. En tahdo viitata kuin vain esim. sellaisiin seikkoihin että 150 ja 200 mk. kuukausipalkkoja pidetään eräissä työläispiireissä niin huonoina, että täytyy tehdä siitä syystä lakko, saadaksensa parempia etuja ja olosuhteita. Ei siis ole kumma, että silloin maaseudulla tulee tyytymättömyyttä ja lähdetään pyrkimään sellaisia olosuhteita pakoon. Mutta minä tahdon lisätä, että sosialidemokraatit eivät ole tähän päivään asti kyenneet osoittamaan, että he voisivat sijoittaa kaiken sen tulvan, mikä maaseudulta näiden hyvien elinehtojen toiveissa on pyrkimässä kaupunkeihin sillä tavalla, että he voisivat taata suuret tulot kaikille näille. Heidän täytyy päinvastoin pyytää valtion välitystä siihen suuntaan, että se liika väestö, joka tulee hyvissä toiveissa kaupunkiin, saataisiin valtion turvissa täällä henkensä säilyttämään.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Työväenasiainvaliokunnan ehdotusta vastaan on ed. Jalava ed. Lundströmin kannattamana puoltanut hyväksyttäväksi mietintöön liitettyä vastalausetta. Valiokunnan ehdotuksen ja vastalauseen välillä on siis äänestettävä.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy valiokunnan ehdotuksen äänestää „jaa"; jos „ei" voittaa, on vastalause hyväksytty.

Äänestyksessä annetaan 99 jaa- ja 85 ei-ääntä.

P u h e m i e s: Valiokunnan ehdotus on siis hyväksytty. Päätös on kuitenkin katsottava ehdolliseksi niinkuin valtiopäiväjärjestyksen 63 §:ssä säädetään.

6) Rahaston perustamista yleisen työkyvyttömyys- ja vanhuusvakuutuksen toteuttamiseksi

tarkoittavan, edustajain Holstin y. m. tekemän anomusehdotuksen n:o 94 johdosta valmistettu työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 5, joka tämän kuun 17 päivänä pantiin pöydälle, esitellään mainitun asian a i n o a t a k ä s i t t e l y ä varten.

P u h e m i e s: Valiokunnan ehdotus on mietinnön 4:nnellä sivulla.

Keskustelu:

Ed. E r k k o: Minä pyytäisin saada oikaista erään painovirheen mietinnössä. Mietinnön neljännellä sivulla sanotaan, että valiokunta ehdottaa eduskunnan anottavaksi, että t ä l l ä varainhoitokaudella j. n. e." Pitäisi olla e n s i varainhoitokaudella, joten ponsi tulisi alkamaan sanoilla „että ensi varainhoitokaudella".

Sen johdosta, että vastalauseessa ehdotetaan nimenomaan nämä varat otettavaksi Suomen Pankin voittovaroista, pyytäisin saada ilmoittaa, että työväenasiainvaliokunnan enemmistö ei ole katsonut tehtäväksensä ehdottaa, mistä nämä puheenaolevat varat olisivat otettavat, koska ehdotuksen tekeminen siitä on valtiovarainvaliokunnan tehtävä, johonka tämä kysymys joutuu, jos eduskunta itse anomusehdotuksen tarkoituksen hyväksyy.

Ed. S u n d b l o m: Då föreliggande ärende af landtdagen remitterades till socialutskottet, uttalade jag den förhoppningen, att utskottet skulle finna det möjligt att föreslå ett a f s e v ä r d t belopp för bildande af den fond, hvarom här är fråga. Visserligen har utskottets flertal stannat vid att föreslå ett belopp af 2 miljoner mark. För min del kan jag dock icke finna detta belopp tillräckligt. Om man genomgår handlingarna från 1910 års landtdag, då frågan om ålderdomsförsäkring var före, framgår af dessa, att genomförandet af invaliditets- och ålderdomsförsäkringen kommer att ställa utomordentligt stora kraf på statens medel för möjliggörande af försäkring i önskvärd utsträckning. Äfven om man icke ställer åldersgränsen så lågt som till 55 eller 60 år, utan 65 år, komma de årliga afgifterna likväl att springa upp till många miljoner. Dessutom bör man taga i betraktande, att i vårt land deras antal, hvilka äro öfver 65 år, resp. 60 år proportionsvis är betydligt större än i många andra länder. För öfrigt torde erfarenheten från länder, där ålderdomsförsäkring införts, gifva vid handen, att utgifterna i allmänhet ställa sig betydligt högre än man beräknat. Allt detta sammanlagdt och flera andra omständigheter gifva vid handen, att stora summor härvidlag erfordras.

Så blir naturligtvis följande fråga den, om statens finanser befinnas vara i sådant tillstånd, att ett större belopp än det nu föreslagna kan för ändamålet voteras. Denna pröfningsfråga tillkommer främst statsutskottets medlemmar. Men äfven för andra framstår det såsom tämligen tydligt, att statens tillgångar för närvarande medgifva ett afsevärdt större belopp än 2 miljoner mark. För min del vill jag därför beträffande beloppet förena mig om reservationen, som yrkar på ett anslag af 4 miljoner mark att läggas till grundplåt för en blifvande fond. Däremot kan jag icke förena mig om reservanternas mening, att dessa medel skola tagas från Finlands Banks vinstmedel, utan anser jag i likhet med socialutskottets flertal, att beloppet bör påföras statens allmänna medel. Ett belopp af 4 miljoner mark är en stor summa, det erkänner äfven jag, men i betraktande af det utomordentligt viktiga samhällsspörsmål, som här föreligger och önskvärdheten af, att i en snar framtid få ålderdomsförsäkring införd i vårt land, kan det dock icke anses f ö r högt.

Utan att här ingå på en utförligare utläggning af frågan, tillåter jag mig föreslå, att för nästa finansperiod af allmänna statsmedel måtte anslås 4 miljoner mark att af Finlands Bank förvaltas som en särskild fond, hvilken i sinom tid skulle användas till åvägabringande af en allmän invaliditets- och ålderdomsförsäkring.

Ed. P a a s i v u o r i: Tämä anomus on minussa herättänyt vakavia epäilyksiä siitä, missä tarkoituksessa tämä anomus on oikeastaan tehty. Minä olen arvellut, että tämä anomus on tehty siinä tarkoituksessa, että valtion menot nousisivat vakinaisia tuloja suuremmiksi ja että sen perus-

teella voitaisiin puolustaa täällä suostuntaverojen myöntämistä ja että näitä veroja kannettaisiin semmoiseen tarkoitukseen kuin työväen työttömyys- ja vanhuusvakuutuksen aikaansaamiseksi, joka nyt olisi semmoinen, ettei sitä sosialidemokraattien kannalta voitaisi vastustaa. Epäillessäni ja miettiessäni, olisiko tätä anomusta vastustettava ja ehdotettava se hylättäväksi, olen tullut siihen vakaumukseen, että anomus siinä muodossa, kuin sitä valiokunta ehdottaa, olisi hylättävä. Tuo summa 2 miljoonaa markkaa semmoiseen tarkoitukseen on kovin pieni ja kestäisi koota kymmeniä vuosia ennenkuin olisi mitään toivoa, että vanhuus- ja työkyvyttömyysvakuutus voitaisiin käytännössä toteuttaa.

Sitte valiokunta ei ole tahtonut sanoa mitään siitä seikasta, mistä varoista sen anoma 2 miljoonaa markkaa otettaisiin. On hyvin epävarmaa, tultaisiinko yleisistä varoista näitä varoja myöntämään, vaikka anottaisiin; se tahtoo sanoa, että ne 2 miljoonaa markkaa maksetaan papereissa, joilla ei ole mitään arvoa, ei edes sen verran arvoa kuin makulatuuripaperilla, että on siis ainoastaan nimellinen päätös, mutta sitä ei toteuteta. Täällä edustaja Saalasti edellisen asian yhteydessä sanoi, että he maalaisliittolaiset ovat täällä monena vuonna perätysten olleet kannattamassa, että työttömille annetaan avustusta paperirahassa, se tahtoo sanoa, että on ainoastaan päätös, mutta sitä ei panna täytäntöön.

Kun on näin epävarmaa, saadaanko näitä varoja, niin minun mielestäni olisivat nämä varat myönnettävä Suomen Pankin voittovaroista vuodelta 1913. On paljon varmempaa, että nämä varat otetaan niistä varoista, joista ne saadaan. Koska asia on epäilemättä hyvin tärkeä, niin minä toivoisin, että porvaristonkin keskuudesta löytyisi edustajia, jotka kannattaisivat sitä ehdotusta, että ne otetaan Suomen Pankin voittovaroista. Minä muistan, mitenkä viime suvena Uudessa Suomettaressa oli julkaistuna eräs kirjoitus, jossa sanottiin, että sosialistit eivät ole harrastaneet eivätkä ajaneet työväen työkyvyttömyys- ja vanhuusvakuutusta paljon ollenkaan, ei ainakaan sillä tarmolla kuin työväensuojeluslakeja. Kun meitä sosialisteja syytetään, että me emme ole harrastaneet tätä asiaa siinä määrässä ja ajaneet sitä sillä tarmolla kuin suojeluslakiasiaa, niin minä toivon, että te nyt suostutte antamaan nämä varat Suomen Pankin voittovaroista. Annetaan ne kultakolikoissa eikä paperirahassa. Siksi minä rohkenen ehdottaa, että valiokunnan ehdottamat ponnet hyljättäisiin ja sen sijaan hyväksyttäisiin vastalause eräillä muutoksilla. Ehdotan siis eduskunnan päätettäväksi, että ensi varanhoitokaudella siirretään Suomen Pankin voittovaroista vuodelta 1913 neljä miljoonaa markkaa Suomen Pankin hoidossa säilytettäväksi erikoisena rahastona, joka tarvittaessa käytettäisiin yleisen vanhuusvakuutuksen toteuttamiseksi sekä että eduskunnan päätös asiasta on ehdollinen siksi, kunnes pankkivaliokunta ehtii asiasta antaa lausuntonsa.

Ed. Schybergson: Då hr Paasivuori började sitt andragande, befarade jag redan, att det skulle sluta med ett fullkomligt förkastande af hela förslaget. Så ungefär lät hans början och jag tänkte, att sålunda till alla de öfverraskningar, som behandlingen af ärendena här bereder oss, skulle komma äfven denna. Men hr Paasivuoris andragande fick ändå ett annat förlopp och han slutade med att hålla på den föreslagna ålderdomsförsäkringen, oaktadt initiativet tagits på borgerligt håll.

Jag befarar, att de förväntningar, man gjort sig af ålderdomsförsäkringen, skola blifva besvikna. Den generation, som nu lefver kommer väl knappast att se pensionerna utdelade, kommer i alla fall icke att få erfara besvikningarna, men en följande generation skall otvifvelaktigt komma att inse, att man härvid har lofvat rundt och hållit tunnt. Det är penningarnas öde här i världen att gå nedåt i värde, och de belopp, som i dag kunna förefalla nog så betydande och tillräckliga till skydd för ålderdomen, visa sig sedan vara alldeles otillfredsställande. Särskildt har jag stora tvifvelsmål i fråga om bildandet af fonder, med hvilka man binder penningar i närvarande ögonblick, då de skulle kunna göra stor nytta på annat håll, blott för att spara dem till en framtid, då de icke vidare hafva samma betydelse. Härtill kommer att så mycket afgår på vägen i form af kostnader för förvaltningen och allt hvad därmed följer. Jag vore därför mera benägen för att låta pensionerna vid en ålderdomsförsäkring stanna den årliga budgeten till last och taga dem från Finlands Banks vinst, som medgifver att på den årligen dragas betydande belopp. Då skulle man komma till realiteter och icke sväfva i obestämda framtidsförväntningar. Men det är väl med detta som med mest allting, som en man, van vid en praktisk syn på tingen, tänker sig, det går icke inför den nutida opinionen, och jag får väl böja mig för den meningsriktning, som öfverallt i världen anser, att ålderdomsförsäkringen skall föra oss till det tusenåriga riket. Jag tar äfven för gifvet, att i denna kammare en mycket stor majoritet är för ålderdomsförsäkringens genomförande i denna form med fonderingar och

framtidslöften. Men är man en gång varm för reformen, då bör man icke, såsom hr Sundblom, anvisa medlen på statsfonden, ty då vet man på förhand, att det ingenting blir af hela saken. För min del anser jag Finlands Banks vinstmedel lämpliga för ändamålet, och jag vill tro, att landtdagen, sedan bankutskottets betänkande angående bankens förvaltning under sistlidet år utdelats, skall finna det möjligt att taga någon, och kanske en betydlig del, af bankens disponibla vinst i anspråk för ändamål af denna art. Sådana utgifter äro särskildt lämpliga att bestridas med dessa medel äfven därför att de icke utgöra budgetsposter i egentlig mening, i fråga om hvilka man genom att taga i anspråk bankens vinstmedel kunde riskera att ändra linjerna i fråga om finanskonflikten mellan landtdagen och regeringen.

Det är sålunda från Finlands Banks vinstmedel detta belopp bör tagas, och att döma af utskottets ordförande hr Erkkos yttrande är denna tanke icke heller främmande för utskottets majoritet. Hr Paasivuoris farhågor i detta afseende voro synbarligen alldeles öfverflödiga. Men äfven om vi taga för gifvet, att beloppet kommer att af landtdagen anvisas af bankens vinst vare sig detta belopp fastslås till 2 millioner eller till 4, skulle jag för min del anse, att remiss bör äga rum till statsutskottet. Icke därför att jag skulle vilja undandraga bankutskottet besväret med att afgifva ett utlåtande i ämnet, utan därför att äfven de anslag, som beviljas på bankens vinstmedel, böra jämföras med öfriga anslag, och därför att i ett sammanhang bör tagas under ompröfning, hvilka belopp skola anvisas på dessa vinstmedel, hvilka återigen på allmänna statsfonden. Äfven Finlands Banks vinstmedel böra behandlas såsom en helhet. Vi skola icke plockvis i dag besluta ett anslag, i morgon ett annat från dessa vinstmedel, utan statsutskottet bör taga i ompröfning hvilka af de af landtdagen beviljade anslagen skäligen bör fördelas på vinstmedlen. Däraf följer icke, att icke äfven bankutskottet skall få ha sitt ord med i laget. Ty antingen bankutskottet samtidigt afgifver sitt vinstmedelsbetänkande eller statsutskottet infordrar bankutskottets utlåtande i ämnet, så bör bankutskottet yttra sig därom, i hvilken mån bankens intressen och bankens ställning medgifva en utbetalning från dessa vinstmedel. Men det är därtill bankutskottets yttrande bör inskränka sig, och jag ber att få nämna, att för endast två år tillbaka de två första millionerna till den obesuttna befolkningens förvärfvande af jord beviljades blott och bart på utlåtande af statsutskottet, utan att bankutskottet ens hördes däröfver. Det är från synpunkten af att en statsutgift är i fråga som statsutskottet skall däröfver uttala sig, och på bankutskottet bör hufvudsakligen endast ankomma att säga, huruvida bankens tillgångar numera äro sådana, att beloppet lämpligen kan anvisas af bankens vinstmedel.

Utskottets kläm är äfven sådan, att den innebär detta, och då utskottets ordförande uttryckligen har förklarat, att också majoriteten hade tänkt sig möjligheten af, att bankens vinstmedel kunde tagas i anspråk för ändamålet, kan jag i allo förorda utskottets kläm. Jag gör det äfven i fråga om beloppet, ty jag anser nämligen att vi icke böra taga alltför stora steg i denna sak.

Ed. Ahmavaara: Ed. Paasivuori on, tavoilleen uskollisena, ryhtynyt taaskin tutkistelemaan, mitkä motiivit anomuksen allekirjoittajia ovat johtaneet, ja tästä tutkimuksesta me olisimme tuloksen tienneet hänen sanomattaankin, ne motiivit tietysti ovat huonot. Tämmöinen halpa väite on siltä taholta aivan tavallista. Hän arveli, että anomuksentekijöitä on johtanut ainoastaan se, että saataisiin valtion menot isoiksi ja niin voitaisiin puolustaa suostuntoja. Tällaiset halpamaiset syytökset eivät ansaitse mitään selvitystä, sillä jokainen rehellinen edustaja ymmärtää, että ne ovat perättömiä syytöksiä, joita puhuja tuskin itsekään jaksaa uskoa. Mutta tähän on niin totuttu, että minä en pyytänyt puheenvuoroa tätä selitystä varten.

Pyysin puheenvuoroa lausuakseni ihmettelyni siitä, että sosialistien taholta minun tietääkseni ei ole tehty näillä valtiopäivillä mitään anomusta mistään rahamäärästä tätä tarkoitusta varten. Mutta kun se nyt on muilta tahoilta tehty, huomautetaan vasemmiston taholta, että ehdotettu summa on aivan mitätön, joten täytyy se korottaa kaksinkertaiseksi. Tämä on niitä tavallisia temppuilemisia, joita siltä taholta on aina totuttu näkemään. Ei neljäkään miljoonaa riitä tähän tarkoitukseen, se on liian pieni summa sekin, mutta tarkoitus ei olekaan että yhdellä kertaa myönnetään koko tarvittava summa. Myönnetään tätä varten joka vuosi ja perustetaan tällä tavoin rahasto, joka merkitsee jotakin, kun tämä tarpeellinen laki kerran saadaan voimaan. Minä siis katson, että parempi on kaksikin miljoonaa kuin ei mitään, koska se on jo hyvä alku.

Mitä sitte tulee kysymykseen, mistä varoista näitä rahoja olisi osoitettava, niin minusta se ehdotus on valtiovarainvaliokunnan tehtävä budjetin yhteydessä. Minua vähän ihmetyttää, että niin kokenut ja tietorikas mies kuin ed. Schy-

bergson on täällä puolustanut, että tässä tilaisuudessa jo mentäisiin määräämään, mistä varoista ne otettaisiin. Se on minusta sitä samaan suuntaan pyrkivää politiikkaa kuin mitä nykyinen hallitus tahtoo ajaa, että nimittäin eduskunnan varat ovat toiset kuin hallituksen varat, ja että jos eduskunta tahtoo, että joitakin sen päättämiä tarkoituksia rahallisesti tuetaan, niin sen pitää juuri noista eduskunnan omista varoista osoittaa varat. Tätä samaa ajatussuuntaa kuin vasemmisto ja ed. Schybergson kannattavat, sitä ajaa kuten jo sanoin erittäin suurella innolla meidän nykyinen hallituksemme, mutta minä en tälle tielle lähtisi. Tällä ei ole sanottu, ettei tätä kahta miljoonaa voida määrätä myöskin Suomen Pankin voittovaroista, mutta sen budjetin yhteydessä minun nähdäkseni ehdottaa vasta valtiovarainvaliokunta, jos se nimittäin näkee, etteivät muut tulot riitä tahi jostakin muusta syystä ehdottaa sen sieltä otettavaksi. Tämä ei ole budjetin kahtiajakoa, jota nykyinen hallitus suunnittelee ja jossa suhteessa eduskunnan pitäisi jokikisessä tilaisuudessa asettua erittäin varovaiselle kannalle, eikä antaa vähintäkään luuloa hallitukselle siihen käsitykseen, että eduskunta on valmis, kun sitä ahdistetaan eikä sen päättämiä rahavarojen tarpeita tyydytetä, jakamaan budjetin kahtia ja merkitsemään menot, jotka se päättää, ainoastaan siihen budjetin osaan, joka on eduskunnan käytettävissä. Minä niin ollen kannatan valiokunnan mietintöä.

Ed. G ä d d a: Jag ber att få understöda ldgm. Sundbloms förslag.

Ed. E. S. Y r j ö-K o s k i n e n: Kun tätä anomusta käsiteltiin työväenasiainvaliokunnassa, en ollut läsnä ennenkuin kolmannessa lukemisessa. Jos olisin ollut ennen saapuvilla, olisin kirjoittanut vastalauseen sekä mietintöä että sitä vastalausetta vastaan, joka nyt on mietinnössä. Jos eduskunta hyväksyy mietinnön, niin siitä on varmana seurauksena, ettei mitään rahoja talleteta tähän tarkoitukseen. Jos eduskunta hyväksyy vastalauseen, niin mahdollisesti jokin summa voidaan siihen määrätä, mutta minun käsitykseni on, että Suomen Pankin voittovarat eivät ole mikään loppumaton lähde, johon voi turvautua aina silloin kuin ei mitään muuta neuvoa ole, ja siitä syystä olisin vastalauseessani uudelleen kääntänyt eduskunnan huomion samaan ehdotukseen, jonka tein silloin kuin armollista esitystä pääoma- ja kuponkiverosta evästettiin valtiovarainvaliokuntaan. Olen yhä sitä mieltä, että tämä vero olisi erittäin sovelias nyt kysymyksenalaiseen tarkoitukseen ja että eduskunta voisi nimenomaan kiinnittää sen hyväksymisen tarkoitukseen, jota anomus koskee.

Ed. M a n n e r: Senaattori Mechelin-vainajan jälkeen porvariston yhdeksi johtajaksi korotettu ed. Ahmavaara lausui paheksumisensa ed. Paasivuoren lausunnossa olleiden eräiden huomautusten johdosta. Minä kuitenkin puolestani olen näissä kohdissa, joita ed. Ahmavaara moitti ed. Paasivuoren lausunnossa, ed. Paasivuoren kanssa samaa mieltä. Viime eduskunnassa budjettiasian käsittelyssä esitti ed. Gylling, että koko budjetin silloinen ylijäämä, vähän päälle 2 ½ miljoonaa markkaa, olisi silloin varattu tähän samaan tarkoitukseen, jota nyt esillä oleva mietintö koskee. Samassa istunnossa muistaakseni oli senaattori Mechelin eräässä puheenvuorossansa puolustaessansa yleensä suostuntojen myöntämistä, maininnut myöskin yhtenä perusteena niiden myöntämiselle sen, että tarvitaan varoja suuriin yhteiskunnallisiin uudistuksiin; ja hänen jälkeensä jotkut muutkin porvarilliset puhujat saman ajatuksen esiintoivat. Mutta kun ed. Gylling oli tämän ehdotuksensa tehnyt, niin porvarit sen yksimielisesti hylkäsivät. Tämä minusta osittain todistaa, etteivät senkään anomusehdotuksen lähtökohdat, jonka johdosta esillä oleva mietintö nyt on valmistettu, liene niinkään hyvät, vaan on ed. Paasivuorella minusta ollut syytä tehdä ne huomautuksensa, jotka hän teki. Sitäkin suuremmalla syyllä kun työväen ja työväen edustajain täytyy ottaa porvariston taholta kaikki hyvältäkin näyttävät tarjoukset samalla epäilevällä mielellä vastaan kuin troijalainen pappi otti kreikkalaisten puuhevostarjouksen.

Ed. S u n d b l o m: Ldgsm. Schybergson vill frånkänna mitt förslag hvarje betydelse, emedan det går ut på att anslaget skall bestridas med statens allmänna medel. Jag har en skiljaktig uppfattning i denna sak, och det synes mig som om ldgsm. Schybergsons yttrande, när det gällde anslaget för de arbetslösa, icke står i logiskt sammanhang med yttrandet i dag, ty den gången yttrade hr Schybergson, att anslaget i fråga borde betraktas såsom en allmän statsutgift och tagas från statens medel, eftersom det fanns alldeles tillräckligt allmänna medel för att kunna anvisa detta belopp. När det gäller att bevilja anslag för ålderdomsförsäkring, kan jag icke finna annat, än att här föreligger en sådan statsutgift, som bör från allmänna statsmedel utgå, allra hälst de årligen tillväxande tullinkomsterna, till hvilka vi alla bidraga, oafkortade strömma in till statskassan och öka dess behållning.

Ed. Schybergson: Det är väl så som hr Sundblom sagt, att vi ifråga om våra finansers reglering och förhållandet med regeringens och landtdagens penningar, icke så sällan gifva hugg på oss ifråga om logiken. Då landtdagen vid särskilda tillfällen anslagit medel till den obesuttna befolkningens understödjande uttryckligen från Finlands Banks vinstmedel, har den afvikit från sin linje ifråga om öfriga statsutgifter. Då landtdagen beviljade ett antal miljoner af brännvinsmedel för kommunerna, gjorde den så också. Och öfverhufvudtaget har hela vår budgetreglering brustit i logik, det få vi lof att erkänna. Det kan hända att vi sist och slutligen dock måste se till, att vi få de praktiska behofven tillgodosedda och icke svälta, medan Finlands Bank ökar sina tillgångar utöfver hvad den behöfver för sin egentliga uppgift. Hrr Sundblom och Ahmavaara borde dock påminna sig, att jag i mitt första yttrande i dag framhöll, att en utgift af ifrågavarande art, som står utom den egentliga budgeten, lättare kan tagas af Finlands Banks vinstmedel än eminenta budgetposter, till hvilka jag måste räkna ett anslag för arbetsbristens afhjälpande.

Den diskussion, som nu egt rum, stärker mig emellertid i min uppfattning därom, att det är statsutskottet, som skall förbereda frågan i denna del. Det är där man skall utstaka linjerna. Kommer statsutskottet till samma uppfattning som hr Sundblom, den nämligen, att, så länge statsverkets inkomster och, jag ville säga, dess tillgångar därtill förslå, vi icke skola anvisa en enda penni af Finlands Banks vinstmedel till något som hälst allmänt ändamål, så är jag villig att foga mig däri. Men jag befarar, att det tillvägagående, som vi hittills inslagit och de försök att på omvägar få kommunernas närmaste behof tillgodosedda, likasom öfriga statens utgifter betäckta, de som stå oss närmast om hjärtat, att, säger jag, detta tillvägagående omöjligen i längden kan vidhållas. Jag kan icke afstå från den uppfattning, att Finlands Banks vinstmedel dock utgöra någonting särskildt för sig, likasom kommunikationsfonden utgör det, och att man, blott man väljer de anslag, som man anvisar på dem, så att de icke innefattas inom den allmänna budgetramen, icke bör draga i betänkande att, likasom vi gjort det vid flera landtdagar förut, draga vexel på dessa vinstmedel, där ett anslaget behof föreligger. Påtagligt är, att jag hade rätt, då jag om hr Sundbloms förslag sade, att om man öfverhufvudtaget vill hafva penningar för detta ändamål, så skall man icke anvisa dem ur allmänna statsmedel. Vi hafva sett att vi icke ur kommunikationsfonden, icke ens ur brännvinsmedlen, kunnat anvisa något som hälst belopp för de syften, som vi speciellt velat omhulda. Ännu mindre blir det då tänkbart, om vi anvisa dem på öfverskottet af allmänna statsmedel.

Jag gör mig väl härmed skyldig till icke så litet kätteri, det har jag klart för mig. Men jag vill ännu åberopa, att samma kätteri hafva vi alla varit med om vid de föregående landtdagarna, då vi från Finlands Banks vinstmedel anvisat belopp, icke blott till den obesuttna befolkningens förvärfvande af jord, utan till Keskuslainarahasto och andra ändamål, såsom till ständerhusets ombyggnad. Hvarför togo vi icke också dessa belopp från allmänna statsmedel, som väl hade räckt till?

Ed. Danielson-Kalmari: Huolimatta niistä jonkunlaisista epäilyksistä, joita ed. Schybergson esitti vanhuusvakuutuksen riittäväisyyteen nähden, voitanee pitää täysin varmana, että eduskunta katsoo tämän vakuutuslajin aikaansaamisen erinomaisen tärkeäksi ja sentähden on valmis tekemään paljonkin, jotta siihen tarvittavat varat saadaan kokoon. Puolestani katsoisin asian niin tärkeäksi, että olisin valmis yhtymään ed. Yrjö-Koskisen ajatukseen, että tarkoituksen saavuttamiseksi, jos ei muulla tavalla varoja saataisi kokoon, ryhdyttäisiin erityiseen veroitukseen, mutta kun nyt pankkivaliokunnan puheenjohtaja edustaa sitä mielipidettä, että Suomen Pankin varat riittävät ensi aluksi tähän tarkoitukseen käytettäväksi, niin oletan jotenkin varmaksi, että tällä kertaa tulee juuri näitä varoja siihen käytettäväksi. Mutta niinkuin hän on esittänyt ja niinkuin myöskin työväenasiainvaliokunnan puheenjohtaja lausunnossaan täällä esitti, on varmaan luonnollista ja oikeinta, että asia joutuu valtiovarainvaliokunnan käsiteltäväksi. Se sitten pyytäköön pankkivaliokunnan lausuntoa, missä määrin Suomen Pankin varoja riittää tähän ja arvostelkoon valtiovarainvaliokunta sitten, tarvitaanko noita varoja yleisiin valtion muihin menoihin vai sopiiko pankista liikeneviä varoja käyttää suurempi määrä puheenaolevaan tarkoitukseen. Samalla kun tämä tehtävä olisi annettava valtiovarainvaliokunnalle, niin ymmärtääkseni valiokunnan pitäisi saada vapaasti arvostella, kuinka suuri määrä varoja tällä kertaa olisi tuohon tarkoitukseen varattava, 2 miljoonaako, niinkuin työväenasiainvaliokunta ehdottaa, vai 4 miljoonaa, niinkuin ehdotetaan vastalauseessa, vai joku muu summa. Ehdotukseni on siis se, että eduskunta ei vielä tällä kertaa päätä rahamäärästä eikä myöskään mistä varat otetaan, vaan päättää periaatteellisesti, että varoja varataan sitä tarkoitusta varten, joka tässä mietinnössä on puheena, ja an-

taa valtiovarainvaliokunnan tehtäväksi ehdottaa, mikä määrä varoja tällä kertaa riittää varattavaksi ja mistä ne varat ovat otettavat.

Ed. Lundström: Det var en något uppkonstruerad skildring hr Schybergson gaf oss, då han sade att ålderdoms- och invaliditetsförsäkringen skulle skimra för oss såsom det allena saliggörande tillstånd, efter hvilket vi sträfva, såsom om vi därmed trodde oss komma det tusenåriga riket närmare. För oss spelar denna försäkring främst rollen af ett efterträdande af det nu gällande fattigvårdsunderstödet, en bättre form af detsamma, men icke något mera eller mindre. Jag väntade som resultat af hr Schybergsons andragande, att han skulle omfatta vår reservation. Hr Schybergson omnämnde att, när man fonderar medel, så är det så, att summorna småningom förlora i värde. Då är det ju också klart att 2 millioner förlorar snabbare värde än 4 millioner. Då hr Schybergson hade den föreställningen, att vi närma oss det tusenåriga riket genom en ålderdomsförsäkring, så kunde det ännu mera motivera den tanke jag hade, att han kunnat som slutkläm förorda reservationen. Då hr Schybergson likvisst icke gjorde det, tager jag mig friheten att understöda det af ldgm. Paasivuori gjorda förslaget, att reservationen måtte godkännas med den ändring, som den blef af honom gifven.

Hr Yrjö-Koskinen ber jag påminna sig om, att landtdagen senaste år fattade ett beslut ungefär i den riktning han föreslog. Den sammanknippade då med en bevillning beslut om huru medlen skulle användas, och vi hafva ju färska bevis på huru regeringen förfarit i detta afseende. Jag tycker det vore löjligt från landtdagens sida, om den åter skulle inslå samma förfarande, då det första försöket misslyckades. Härvidlag borde det utan vidare vara klart, att, om medel anslås för detta ändamål, medlen böra tagas af Finlands Banks vinstmedel, icke därför att jag skulle vara fullt öfvertygad om, att medel ens därifrån med säkerhet kunna påräknas. Vi hafva ju nog så tydliga bevis också i detta afseende. Jag refererar endast till det af landtdagen engång gjorda beslutet om utvidgning af landtdagshuset med medel tagna från Finlands Bank och huru man då trodde att utvidgningen skulle kunna ske, men huru sedan regeringen likvisst förkastade det af landtdagen gjorda beslutet.

Ed. Sundblom: Ldgm. Schybergson anser, att denna utgiftspost står utom budgeten. Jag åter utgår därifrån, att den bör betraktas såsom en ordinarie utgiftspost, och för den skull utgå af allmänna statsmedel. Jag förmodar att ldgsm. Schybergson och jag äro fullkomligt ense, när det gäller att bedöma regeringens ställning till landtdagen och dess underkännande af landtdagens budgeträtt. Men detta bör dock icke, synes det mig, leda därtill, att landtdagen icke skulle fullfölja en princip, som den anser vara riktig i detta fall att föra utgifter dit, där de rätteligen höra hemma. Med den sammansättning regeringen har och det olaglighetssystem, som nu är rådande, blir ett landtdagsbeslut i denna riktning kanske icke fastställdt. Men det är ju icke endast på detta område vi hafva att kämpa mot olag och svårigheter. Landtdagens framställningar lämnas af regeringen obeaktade eller också motarbetas de direkt. Men vi måste väl hoppas, att en ny tid snart skall inbryta, då landtdagens och folkets rätt blir respekterade. — Jag är ense med hr Schybergson därutinnan, att ärendet lämpligast bör hänskjutas till statsutskottet.

Ed. Talas: Tuntuu jokseenkin hedelmättömältä se keskustelu, joka on viritetty siitä, mistä varoista puheenaolevat miljoonat ovat otettavat. Niinkauvan kuin valtiovarainvaliokunta ei vielä ole laatinut budjettimietintöään, ei mielestäni ole mitään varsinaista pohjaa tuon kysymyksen ratkaisulle. Kannatan sentähden valiokunnan ehdottamaa pontta, joka mielestäni on siinä suhteessa onnistunut, että sen mukaan kysymys siitä, mistä varat ovat otettavat, tulee ratkaistavaksi vasta sitten kuin valtiovarainvaliokunta on budjettimietintönsä laatinut.

En katsoisi käytännölliseksi ed. Danielson-Kalmarin tekemää ehdotusta, että summaa ei vielä nyt määrättäisi. En tiedä varmaan, mutta minusta tuntuu, että syntyisi vaikeuksia valtiovarainvaliokunnassa, jos summaa ei olisi määrätty. Minä sentähden siinäkin suhteessa voin kannattaa valiokunnan mietintöä.

Koska minulla nyt on puheenvuoro, niin tahdon lopuksi lausua iloni siitä, että ed. Paasivuori on ehdottamassaan ponnessa korjannut sen aika pahan painovirheen, joka on vastalauseeseen pujahtanut, siinä kun ehdotetaan eduskunnan „anottavaksi", että Suomen Pankin voittovaroista siirrettäisiin j. n. e. Pari viikkoa sitten me kuulimme vasemmiston taholta väitettävän, että eduskunta voi yksin päättää Suomen Pankin voittovarojen käyttämisestä valtion tarkoituksiin. Nyt vasemmiston taholta katsotaan, että täytyy anoa hallitsijan toimenpidettä Suomen Pankin voittovarojen siirtämiseksi.

Ed. Mannermaa: Sillä perin alkeellisella kannalla kuin tämä tärkeä asia nyt on, katsoisin

puolestani ed. Danielson-Kalmarin ehdottaman menettelytavan asialle edullisimmaksi. Kun tarkkaa mietintöä, niin huomaa siitä, ettei ole juuri mitenkään perusteltu sitä, minkätähden juuri 2 miljoonan summa ehdotetaan tähän tarkoitukseen määrättäväksi. Sanotaan tosin kolmannella sivulla, että Ruotsissa 1,400,000 kruunun summa vuonna 1895 ensinnä varattiin tähän tarkoitukseen, kun ruvettiin summaa kokoomaan. Se vastaa tosin noin 2 miljoonaa markkaa; mutta eihän se nyt ole mikään peruste siihen, että meillä on juuri 2 miljoonaa markkaa aluksi pantava tähän tarkoitukseen, jos Ruotsissa on pantu vastaava summa. Mielellään soisi tähän tärkeään asiaan varattavaksi sen verran kuin siihen varata voidaan. Nähdäkseni se tarkoitus paraiten toteutuu, jos valtiovarainvaliokunta saa tämän asian harkittavakseen ei ainoastaan muussa suhteessa vaan myöskin, mitä tulee summan suuruuteen, mikä tarkoitukseen olisi varattava. Kannatan sentähden ed. Danielson-Kalmarin tekemää ehdotusta.

Ed. Lundström: Jag kan icke underlåta att korrigera en uppgift, gifven af utskottets ordförande. Han påstod, att tanken om beloppets tagande från Finlands Banks medel icke var utskottets majoritet främmande, men så pass främmande blef den för oss, som bildade utskottets minoritet, att icke en enda gång under diskussionen i utskottet ett uttalande från majoritetens sida i denna riktning hördes.

Vidare måste jag säga åt ldgm Talas, att det var elakt af honom att rida på ett förbiseende. Såsom reservationerna ofta bifogas betänkandena, sker det i största brådska, och därvid märker man ofta icke alla fel. Och är det så mycket mer elakt då han säger, att vi hafva förordat denna vår felaktiga ståndpunkt till godkännande från landtdagens sida.

Ed. Schybergson: Hr Lundström hade den här gången alldeles rätt. Då hr Paasivuori i sitt andragande ändrat felet i socialisternas kläm, var därom ingenting vidare att säga. Det var utan tvifvel ett fel att socialisterna nu gå till den motsatta oriktigheten och petitionera om, att Hans Majestät skall förfoga öfver Finlands Banks vinstmedel, medan de för några veckor sedan hade den motsatta uppfattningen, att Hans Majestät hade ingenting med dessa saker att skaffa. Men som sagdt hr Paasivuori har redan korrigerat misstaget.

Jag begärde egentligen ordet för att söka komma öfverens med hr Sundblom och vill i sådant syfte framhålla, att han icke torde kunna uppvisa en enda post i budgeten, icke ens i kommunikationsbudgeten, som icke vore afsedd att under budgetårets förlopp komma till användning. Så också det föreslagna understödet åt de arbetslösa. Men nu är det fråga om en fondering för framtiden; sålunda någonting helt annat än budgetposter i vanlig mening.

Ed. Sundblom: Det är naturligt, om ålderdomsförsäkring införes, att statsbudgeten hvarje år kommer att betungas med utgifter för ändamålet.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Valiokunnan ehdotusta vastaan sillä oikaisulla, jonka valiokunnan puheenjohtaja ilmoitti, että ponnen ensimäisellä rivillä oleva sana „tällä" muutettaisiin sanaksi „ensi" on ensinnäkin ed. Sundblom ehdottanut, että ensi varainhoitokaudella määrättäisiin yleisistä valtiovaroista neljä miljoonaa markkaa Suomen Pankin säilytettäväksi erityisenä rahastona j. n. e. valiokunnan ehdottaman ponnen mukaisesti. Tätä ehdotusta on ed. Gädda kannattanut. Edelleen on ed. Paasivuori ed. Lundströmin kannattamana ehdottanut eduskunnan päätettäväksi, että ensi varainhoitokaudella siirretään Suomen Pankin voittovaroista vuodelta 1913 neljä miljoonaa markkaa j. n. e. sillä tavoin kuin on ehdotettu mietintöön liitetyssä vastalauseessa mietinnön 6:nnella sivulla. Vihdoin on ed. Danielson-Kalmari ed. Mannermaan kannattamana ehdottanut, että nyt periaatteellisesti päätettäisiin, että varoja varataan sitä tarkoitusta varten, joka tässä mietinnössä on puheena, ja valtiovarainvaliokunnalle annettaisiin tehtäväksi ehdottaa, mikä määrä varoja tällä kertaa riittää varattavaksi ja mistä ne varat ovat otettavat.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Eri ehdotusten välillä voitanee äänestää siten, että mietinnölle haetaan vastaehdotus äänestämällä toisten ehdotusten välillä, lähtien siitä, joka on etäimpänä valiokunnan ehdotuksesta. Silloin tulisi ensin äänestettäväksi ed. Paasivuoren ja ed. Danielson-Kalmarin ehdotusten välillä; sitten sen niistä, joka voittaa, ja ed. Sundblomin ehdotuksen välillä. Lopuksi olisi äänestettävä sen niistä, joka voittaa, ja valiokunnan ehdotuksen välillä. Hyväksytäänkö tällainen äänestystapa?

Ehdotettu äänestysmenettely hyväksytään.

Äänestykset ja päätös:

1) Joka tässä äänestyksessä hyväksyy ed. Paasivuoren ehdotuksen, äänestää „jaa"; jos „ei" voittaa, on ed. Danielson-Kalmarin ehdotus hyväksytty.
Äänestyksessä ovat ei-äänet voitolla. Ed. Danielson-Kalmarin ehdotus on siis tässä äänestyksessä hyväksytty ja ed. Paasivuoren ehdotus on hylätty.

2) Joka vastaesitykseksi valiokunnan ehdotusta vastaan hyväksyy ed. Sundblomin ehdotuksen äänestää „jaa"; jos „ei" voittaa, on ed. Danielson-Kalmarin ehdotus hyväksytty.
Äänestyksessä ovat ei-äänet voitolla. Ed. Sundblominkin ehdotus siis on hylätty ja vastaesitykseksi on hyväksytty ed. Danielson-Kalmarin ehdotus.

3) Joka hyväksyy valiokunnan ehdotuksen äänestää „jaa"; jos „ei" voittaa, on ed. Danielson-Kalmarin ehdotus hyväksytty.
Äänestyksessä ovat ei-äänet voitolla.

Puhemies: Eduskunta on päättänyt hyväksyä ed. Danielson-Kalmarin ehdotuksen.

Puhemies: Aika on niin pitkälle kulunut, ettei enää voida ottaa esille muuta kuin pöydällepanot ja pari ilmoitusasiaa.

Pöydällepanot:

Ehdotuksen 23 p:nä heinäkuuta 1902 annetun Vesioikeuslain 2 luvun 18 §:n muuttamisesta

sisältävän, ed. Arosen y. m. tekemän eduskuntaesityksen n:o 11 johdosta laadittu laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 1 esitellään ja pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksesta huomispäivänä pidettävään täysi-istuntoon.

Ehdotuksen asetukseksi teoslainakiinnityksestä

sisältävän, ed. Liston tekemän eduskuntaesityksen n:o 4 johdosta laadittu lakivaliokunnan mietintö n:o 1 esitellään ja pannaan pöydälle huomispäivän täysi-istuntoon.

Apurahan myöntämistä Kotikasvatusyhdistykselle sen toiminnan kannattamiseksi ja laajentamiseksi

tarkoittavan, ed. Ala-Kuljun y. m. tekemän anomusehdotuksen n:o 55 johdosta laadittu sivistysvaliokunnan mietintö n:o 5 esitellään ja pannaan pöydälle huomispäivän täysi-istuntoon.

Poliisiviranomaisten menettelyä erinäisissä yleisissä kokouksissa

koskeva, ed. Mannerin y. m. tekemä välikysymys esitellään.

Sihteeri lukee:

Suomen Eduskunnalle.

Suomen työväenjärjestöt toimeenpanevat usein eri paikoissa maata julkisia kokouksia, esitelmä- ja luentotilaisuuksia. Niissä keskustellaan ja tehdään päätöksiä työväkeä koskevista asioista sekä koetetaan jakaa valistavia tietoja työväelle. Tämmöinen toiminta on lain mukaan luvallista. Mielestämme se on myöskin hyvää ja hyödyllistä.
Tämmöisiä yleisiä kokouksia ja valistustilaisuuksia on myöskin viime aikoina Suomen työväenjärjestöjen toimesta ollut. Mutta ne eivät aina ole saaneet rauhallisesti ja häiriöittä sujua ja päättyä. Aivan äskettäinkin on tapahtunut varsin mieltäjärkyttäviä häiriöitä näissä tilaisuuksissa.
Kuluvan maaliskuun toisella viikolla oli Suomen Ammattijärjestön luennoitsija A. R. Lehto saapunut Vaasaan pitääkseen esitelmiä siellä eri ammattiryhmiin kuuluville työläisille järjestöjen kutsumissa kokouksissa työväen ammattiyhdistysliikkeestä ja sen merkityksestä työväelle. Luentotilaisuudet olivat julkisia ja oli niihin kaikilla vapaa pääsy. Luentotilaisuuksien paikaksi oli määrätty Vaasan työväenyhdistyksen talo. Vaasan poliisivalta sekaantui näihin tilaisuuksiin. Poliisin taholta vaadittiin ensin, että toimeenpanijat pyytäisivät luvan kokouksien pitoon. Toimeenpanijat kuitenkin kieltäytyivät siitä, kun huoneessa pidettävistä yleisistä kokouksista ei yleisiä kokouksia koskevan lain mukaan ole edes pakko ilmoittaa poliisille, eikä julkisiin kokouksiin ollenkaan tarvitse lupaa pyytää. Kun sitten tämän kuun 11 päivänä Lehto aikoi pitää esitelmänsä tilaisuuteen kutsutuille saha- ja lautatarhatyöläisille, sen jälkeen kun kokous oli lain määräämiä muodollisuuksia noudattaen avattu, vaati paikalla oleva Vaasan poliisilaitoksessa palveleva komisario Muren, että kokouksessa oli-

jain on näytettävä jäsenkirjansa ja niiden poistuttava, joilla ei jäsenkirjaa ole. Tähän komisario Murenin vaatimukseen ei yleisö suostunut. Hetken kuluttua saapui sitten paikalle mainitun kaupungin poliisimestari, översti Feodoroff, mukanaan kaksi ylikonstaapelia ja joukko poliiseja. Poliisimestari kielsi silloin Lehtoa puhumasta ja esitti kokoontuneille työläisille saman vaatimuksen kuin komisario Muren. Siihen eivät työläiset tälläkään kertaa suostuneet. Poliisimestari tämän jälkeen kielsi kokouksen ja käski osanottajain poistua. Luennoitsija A. R. Lehdon, jonka esitelmä, kestettyään vain noin 20 minuuttia, tällä tavalla tuli keskeytetyksi, pidätti poliisimestari ja antoi viedä hänet kaupungin poliisikamariin, missä Lehto pantiin putkaan, ja pidettiin siellä seuraavaan eli 12 päivään aina kello ½ 10 asti aamulla. Poliisilaitoksella ei Lehdolle ilmoitettu pidättämisen ja vangitsemisen syytä eikä muutenkaan annettu tyydyttäviä selityksiä häntä kohdanneista toimenpiteistä. Sen sijaan oli poliisimestari Feodoroff t. k. 12 p:nä aamulla selittänyt toimittajille Janne Hautalalle ja Kössi Kivelle sekä faktori W. Blomqvistille, jotka olivat menneet kysymään syytä poliisin menettelyyn edellisenä iltana, että hänellä, poliisimestarilla, on sellainen käsitys, että yleisiä kokouksia saisi muka pitää ainoastaan taivasalla eikä huoneustoissa, sekä huomauttanut kanssansa olevan samaa mieltä poliisikamarin sihteerin Ladaun ja komisario Murenin. Samassa tilaisuudessa oli poliisimestari kehottanut järjestämään Lehdon tulevat luennot ulkopuolelle kaupunkia, jottei hänen muka tarvitsisi sekaantua kokouksen pitoon.

Tämän maaliskuun 15 p:nä taas toimeenpanivat hyvin lukuisat työväenjärjestöt kautta maan yleisiä vastalause- ja mielenosoituskokouksia sen Venäjän vallanpitäjäin hankkeen johdosta, joka tarkoittaa tulliveron asettamista kaikelle Suomeen ulkomailta tuotavalle jauhetulle ja jauhamattomalle viljalle. Näihinkin kokouksiin eräissä paikoin poliisiviranomaiset häiritsevästi sekaantuivat. Eräitä kokouksia nuo viranomaiset kokonaan hajoittivat, toisien rauhallista kulkua muuten jonkun verran ehkäisivät.

Waasassa oli mainitussa tarkoituksessa kokoon kutsuttu yleinen kokous työväentalolle. Siellä oli yleisöä runsaasti. Kokouksen avasi Waasan Sosialidemokraattisen Kunnallistoimikunnan puheenjohtaja Janne Hautala. Kokouksen puheenjohtajaksi valittiin O. Nurmi ja sihteeriksi E. Laiho. Toimittaja Hautala alkoi alustaa kokouksen päiväjärjestyksessä olevaa asiaa. Hänen puhuessaan saapui paikalle poliisimestari Feodoroff, komisario Muren ja kymmenkunta vormupuvussa olevaa poliisia sekä useita etsiviä poliiseja, käsittäen saattue kaikkiaan 18 miestä. Hautalan alustuksen aikana selitti poliisimestari yleisölle, että niiden on poistuttava, joilla ei ole jäsenkirjoja. Tultuaan näin häirityksi alustaja Hautala huomautti tällöin, että poliisimestarin menettely on laitonta, sekä kysyi, mitä poliisimestari aikoi tehdä. Poliisimestari selitti poistavansa salista kaikki, joilla ei ole jäsenkirjoja, sekä kehotti poliiseja ryhtymään jäsenkirjojen tarkastukseen ja poistamaan niitä omaamattomat. Poliisin tämmöisen menettelyn vuoksi, joka tiesi yleisen kokouksen hajoittamista, loppui kokous. Poliisimestarille ilmoitettiin tultavan nostamaan häntä vastaan kanne laittomasta kokouksen hajoittamisesta ja lausuntovapauden häiritsemisestä.

Samana 15 p:nä piti sitten iltapäivällä klo 5 Suomen Palvelijaliiton esitelmöitsijän rouva Sandra Lehtisen pitää luento palvelijoille. Tähänkin tilaisuuteen saapui poliisi ja julisti kokouksen hajoitetuksi, ellei jäsenkirjoja näytetä. Jäsenkirjoja ei näytetty, joten seuraus oli poliisin lausuman uhkauksen toimeenpaneminen. Samalla ilmoitti komisario Muren, joka kokouksen hajoittamisen suoritti, että jos kerrankin vielä tällaista kokousta ilman luvanpyyntöä yritetään pitää, niin poliisimestari sulkee yhdistyksen huoneuston ovet, mihin tehtävään hänellä komisarion ilmoituksen mukaan on valtuus.

Maaliskuun 16 p:nä kutsuttiin sitten vastalausekokouksessa alustajana ollut Janne Hautala poliisikamariin kuulusteltavaksi. Häneltä vaadittiin tietoja Vaasassa pidetyistä kokouksista.

Turussa niinikään pidettiin mainittuna 15 p:nä kello 2 i. p. työväentalolla Sosialidemokraattisen Kunnallistoimikunnan järjestämä yleinen vastalausekokous viljatullihankkeen johdosta. Kun kokouksen puheenjohtajaksi oli valittu Heikki Raitio, rupesi toimittaja Taavi Tainio selostelemaan käsiteltävänä olevaa kysymystä. Puhujalavan lähelle asettunut Turun poliisimestari kapteeni A. Ståhl teki välihuomautuksia toimittaja Tainion puheen johdosta. Kun puhuja viittasi siihen, että viljatulli aijotaan ratkaista laittomasti duumassa, sivuuttamalla Suomen eduskunta, keskeytti poliisimestari Ståhl hänet sanoen: „Jättäkää pois kiihotukset, herra Tainio". Tähän huomautti puhuja sivumennen: „Tosiasiat kiihottavat, enkä minä". Kun puhuja myöhemmin arvioi toimeenpantujen vastalausekokousten merkitystä ja huomautti, että Venäjän duumassa, kun viljatulliasia tulee sen käsiteltäväksi, vastustuspuoluelaiset saavat näistä vastalausekokouksista vaikuttavan aseen asettaakseen vastalauseensa nykyistä hallitussuuntaa vastaan, keskeytti Ståhl puheen ja vaati, että pu-

hujan on astuttava alas puhujalavalta. Heti senjälkeen ryhtyi poliisi ajamaan väkeä ulos salista. Väkivallan edessä väistyneet poistuivat rauhallisesti salista laulaen Työväenmarssia.

Työväentalon edustalle oli sillävälin kutsuttu poliisikamarista kymmenkunta ratsupoliisia. Kadulle tulvivaa väkijoukkoa ryhdyttiin kohta härnäilevästi hajoittelemaan. Osa kokoontui silloin työväentalon pihamaalle. Sinnekin tunkeutuivat poliisit ja ajoivat rauhalliset ihmiset uudelleen kadulle.

Poliisin käytöksen Turussa on kerrottu olleen yleensä töykeää ja häikäilemätöntä. Aina klo 5:een asti iltapäivällä piti poliisi työväentaloa piiritettynä.

Porissa ja Kuopiossa, missä sikäläinen poliisi myöskin takertui viljatulliasian johdosta pidettyihin työväen vastalause- ja mielenosoituskokouksiin, ei kokouksia tosin hajoitettu, mutta ei poliisin esiintyminen niissäkään ainakaan tarpeen vaatimaa ole ollut. Kun Porissa pidetyn kokouksen avaajaksi Sosialidemokraattisen Kunnallistoimikunnan valitsema piirisihteeri Wilho Laine oli kello 4 i. p. astunut kokoushuoneen, työväentalon, puhujapaikalle, avatakseen kokouksen ja samalla lyhyesti ilmoittaakseen, minkätähden kokous oli kutsutta koolle, niin riensi saapuvilla oleva Porin poliisimestari, alikapteeni Wetre Laineen luo ja ilmoitti hajoittavansa kokouksen muka siitä syystä, ettei „heti" oltu puheenjohtajaa valittu. Laine ilmoitti tällöin aikomuksensa olevan ilmoittaa kokouksen tarkoitus ja kehottaa valitsemaan puheenjohtaja. Yleisölle Laine sanoi, että on kai siis heti valittava puheenjohtaja. Siihenkään ei poliisimestari Wetre tahtonut suostua, vaan katsoi hänellä olevan syytä kokouksen hajoittamiseen ja käski yleisön poistumaan. Mutta kun ei yleisö hievahtanutkaan paikaltaan ja kun poliisimestarille oli selitetty, miten asiain tulee kulkea kokouksessa ja häntä siten valistettu, luopui poliisimestari Wetre kokouksen hajoittamispuuhista, jonka jälkeen kokous rauhallisesti sai loppuun sujua.

Kuopiossa taas kaupungin poliisimestari, ratsumestari Lundenius sekaantui kokouksen menoon mielenosoituskokouksen puheenjohtajan toimittaja Yrjö Räisäsen lukiessa kokoukselle ehdotettavia päätösponsia. Kun puheenjohtaja oli ehtinyt lukea päätösehdotuksen kaksi ensimäistä kohtaa, huusi paikalla oleva poliisimestari Lundenius: „Herra puheenjohtaja, minä kiellän ponsien kolmannen kohdan lukemisen!" — „Mitä herra poliisimestari aikoo tehdä, jos minä kuitenkin sen luen?" kysyi puheenjohtaja. — „Minä tulen nostamaan syytteen", vastasi poliisimestari.

Tämän jälkeen luki puheenjohtaja myöskin m. m. kolmannen ponnen, jossa sanotaan, että kaiken päätteeksi noita viljatullitoimenpiteitä aijotaan laittomasti päättää Venäjän duumassa.

Edellä kerrotut julkisuudessa olleet tiedot osoittavat, että poliisiviranomaiset todennäköisesti nyt mainituissa tilaisuuksissa osittain ovat tehneet itsensä syypäiksi laittomiin toimenpiteisiin, osittain uhanneet sellaisia. Nämä kerrotut tapaukset ja eräitten poliisiviranomaisten esiintyminen ja menettely on herättänyt huolta ja paheksumista laajojen kansalaisjoukkojen keskuudessa. Kansanedustajain velvollisuus on koettaa saada selkoa moisista tapahtumista ja ilmiöistä ja vointinsa mukaan vaikuttaa, että perinpohjainen ja luotettava tutkimus toimitetaan niitten johdosta ja että laittomuuksiin syylliset viranomaiset saatetaan lailliseen edesvastuuseen ja rangaistaan virkarikoksista.

Pyydämme kunnioittaen saada esittää senaatin asianomaisen jäsenen vastattavaksi eduskunnan jossakin täysi-istunnossa:

> onko senaatille tunnettua edellämainittu eräitten poliisiviranomaisten menettely, ja mihin toimenpiteisiin senaatti on esiintyneiden laittomuuksien johdosta ryhtynyt tai ryhtyy?

Helsingissä maaliskuun 20 p:nä 1914.

Kullervo Manner.	Frans Rantanen.
Vihtori Huhta.	J. Lumivuokko.
Konrad Lehtimäki.	J. Kujala.

Välikysymys pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksesta huomispäivän istuntoon.

Armollinen esitys n:o 11 normaaliraiteisen rautatien rakentamisesta Hiitolan asemalta Karjalan radalta Käkisalmen kaupungin kautta ja Suvannon järven poikki Raudun pitäjässä Keisarikunnan rajalla olevaan Sirkiänsaareen,

Hiitolasta Käkisalmen kaupungin kautta ja Kiviniemen kosken poikki Raudun pitäjän samaa rajaa lähellä olevaan Raasulin kylään rakennettavan rautatien asemesta, esitellään ja pannaan pöydälle huomispäivän täysi-istuntoon.

Armollinen esitys n:o 12, koskeva muutettuja määräyksiä hirven metsästämisestä,

esitellään ja pannaan pöydälle huomispäivän täysi-istuntoon.

Uusi varajäsen maatalousvaliokuntaan sekä uusi jäsen ja varajäsen työväenasiainvaliokuntaan.

Puhemies: Eduskunnan valitsijamiehiltä on saapunut kirjelmä, joka luetaan.

Sihteeri lukee:

Suomen Eduskunnalle.

Suomen Eduskunnan Valitsijamiehet saattavat täten kunnioittaen Eduskunnan tietoon, että, sitten kun Eduskunta on vapauttanut ed. Lindbergin maatalousvaliokunnan varajäsenyydestä ja ed. Takolanderin työväenasiainvaliokunnan jäsenyydestä, valitsijamiehet tänään pitämässään kokouksessa ovat yksimielisesti valinneet ed. Miemoisin maatalousvaliokunnan varajäseneksi. ed. Lindbergin tilalle sekä ed. Storgårdsin työväenasiainvaliokunnan varsinaiseksi jäseneksi ed. Takolanderin tilalle.

Kun sen kautta, että ed. Storgårds, joka oli työväenasiainvaliokunnan varajäsenenä, oli tullut valituksi varsinaiseksi jäseneksi samaan valiokuntaan, varajäsenen paikka sanotussa valiokunnassa oli tullut avoimeksi, täyttivät valitsijamiehet mainitun paikan yksimielisesti valitsemalla ed. af Forselleksen työväenasiainvaliokuntaan varajäseneksi.

Helsingissä 20 päivänä maaliskuuta 1914.

Suomen Eduskunnan Valitsijamiesten puolesta:

A. Listo.

Vapautusta valtiopäivätoimista myönnetään yksityisasiain takia huomispäivän täysi-istunnosta ed. Artturi H. Virkkuselle, Paavo Virkkuselle, Tulenheimolle, Schybergsonille ja Elorannalle.

Ensi istunto on huomenna kello 12 päivällä.

Täysi-istunto päättyy kello 12,10 yöllä.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Iivar Ahava.

24. Lauvantaina 21 p. maaliskuuta

k:lo 12 p.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia:

Esitellään:

Siv.

1) Armollinen esitys n:o 11 normaaliraiteisen rautatien rakentamisesta Hiitolan asemalta Karjalan radalta Käkisalmen kaupungin kautta ja Suvannon järven poikki Raudun pitäjässä Keisarikunnan rajalla olevaan Sirkiänsaareen, Hiitolasta Käkisalmen kaupunkin kautta ja Kiviniemen kosken poikki Raudun pitäjän samaa rajaa lähellä olevaan Raasulin kylään rakennettavan rautatien asemesta, joka esitys eilispäivän istunnossa pantiin pöydälle 450

2) Armollinen esitys n:o 12 koskeva muutettuja määräyksiä hirven metsästämisestä, joka esitys eilispäivän istunnossa pantiin pöydälle 453

3) Poliisiviranomaisten menettelyä erinäisissä yleisissä kokouksissa koskeva ed. Mannerin y. m. välikysymys, joka eilispäivän istunnossa pantiin pöydälle 454

Ainoa käsittely:

4) Ammattitaitoisen asiamiehen asettamista suomalaisten maitotaloustuotteiden myyntiä varten Venäjälle tarkoittava anomusehdotus ..... „

Asiakirjat: Maatalousvaliokunnan mietintö n:o 5; ed. Bredenbergin y. m. anomusehdotus n:o 65.

5) Apurahan myöntämisestä Kotikasvatusyhdistykselle sen toiminnan kannattamiseksi ja laajentamiseksi tarkoittava anomusehdotus 465

Asiakirjat: Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 5; ed. Ala-Kuljun y. m. anomusehdotus n:o 55.

Ensimäinen käsittely:

Siv.

6) Ehdotuksen laiksi apurahan myöntämisestä työttömyyskassoille sisältävä eduskuntaesitys 466

Asiakirjat: Työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 3; ed. Paasivuoren y. m. eduskuntaesitys n:o 3.

7) Ehdotuksen 23 p:nä heinäkuuta 1902 annetun Vesioikeuslain 2 luvun 18 §:n muuttamisesta sisältävä eduskuntaesitys 471

Asiakirjat: Laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 1; ed. Arosen y. m. eduskuntaesitys n:o 11.

8) Ehdotuksen asetukseksi teoslainakiinnityksestä sisältävä eduskuntaesitys ..... „

Asiakirjat: Lakivaliokunnan mietintö n:o 1; ed. Liston eduskuntaesitys n:o 4.

Pöydällepanoa varten esitellään:

9) Tulliasiainvaliokunnan mietintö n:o 1 anomusehdotuksen johdosta, joka tarkoittaa Suomeen ulkovalloista tuotavan viljan jättämistä edelleen tullittomaksi 473

10) Talousvaliokunnan mietintö n:o 4 anomusehdotuksen johdosta, joka koskee apurahan myöntämistä Suomen Yleiselle Palokuntaliitolle ..... „

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi ed. Tokoi, Airola, Eloranta, Häyrynen, P. Ikonen, Isaksson, Jaskari, Kallio, Kaskinen, Kautto, Koivisto, A. Neovius, Pehkonen, Pennanen, Pykälä, Railo, Schybergson, Sjöstedt-Jussila, Svinhufvud, Tanner, Tulenheimo, Tuomela, Virkki, A. H. Virkkunen ja P. Virkkunen.

Ilmoitusasiat:

Vapautusta valtiopäivätoimista myönnetään ed. Tokoille sairauden tähden tämän päivän täysistunnosta, sekä yksityisten asiain tähden ed. Kalliolle tämän istunnon alkuosasta, ed. Tannerille niinikään tämän istunnon alkuosasta, ed. Kilpeläiselle tämän päivän istunnon loppuosasta, ed. Pehkoselle tämän päivän istunnosta ja ed. Lindbergille ensi maanantaiksi ja tiistaiksi.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Normaaliraiteisen rautatien rakentamista Hiitolan asemalta Karjalan radalta Käkisalmen kaupungin kautta ja Suvannonjärven poikki Raudun pitäjässä Keisarikunnan rajalla olevaan Sirkiänsaareen, Hiitolasta Käkisalmen kaupungin kautta ja Kiviniemen kosken poikki Raudun pitäjän samaa rajaa lähellä olevaan Raasulin kylään rakennettavan rautatien asemesta

koskeva, eilen pöydällepantu armollinen esitys n:o 11 esitellään.

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa tämän asian lähetettäväksi valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Pullinen: Tässä armollisessa esityksessä, samoin kuin siinä, joka jätettiin 1912 vuoden valtiopäiville, teroitetaan, että tämä kysymyksessä oleva rata olisi tehtävä mahdollisimman suoraa tietä. Tätä varten osoitetaan nyt, että ehdotettu n. s. Suvannon linja tulisi Suomen puolella olemaan lähes 3 kilometriä lyhempi, ja jos Venäjän puolinen rataosa otetaan myöskin huomioon, 8,42 kilometriä lyhempi. Tätä etua vastaan on kuitenkin esityksessä jo huomautettu, että huolimatta siitä, että rata tulisi lyhemmäksi, tulee se kokonaista 800,000 markkaa kalliimmaksi, kuin jos tuo pitempi linja Kiviniemen kautta rakennettaisiin. Tällä tavoin vähenee paljon se hyöty, joka lyhyyden kautta saavutettaisiin. Toisena etuna tälle ehdotetulle muutokselle huomautetaan, että käyttökustannukset tulisivat tällä uudella ratasuunnalla noin 85,000 markkaa huokeammiksi vuodessa. Jos tätä vastaan otetaan huomioon, että tulot tällä uudella ratasuunnalla tulevat paljoa vähemmiksi, niin täytyy myöntää, että ne lisätulot, jotka valtion rautateilla saavutettaisiin sen kautta, että ratasuunta pysytettäisiin entisellään, vastaisivat huomattavassa määrässä käyttökustannusten nousemista. Lisäksi tahdotaan erityisen suurena etuna tuoda esille se seikka, että matkan lyhyys vaikuttaa raskaiden tavarain, kuten halkojen, puutavaroiden ja kiven rahtiin huomattavasti, ja sillä tavalla Karjala tulee tästä saamaan suurta hyötyä. Toisaalta on kuitenkin huomautettava, että jos rata muutetaan pois Kiviniemestä, koko Vuoksen laakso tulee pakotetuksi edelleen kuljettamaan puutavaransa, kivensä ja halkonsa Antrean ja Viipurin kautta Pietariin. Kun yksinään Antrean asemalta on laskettu vuosittain kuletettavan 80,000 syltä halkoja ja rahti sitä tietä laskettu tulevan halkosyltä kohti noin 2 markkaa kalliimmaksi kuin Kiviniemen kautta, niin on myönnettävä, että joskin toisaalla vähennetään rahtikustannuksia, niin toisaalla estetään luonnollinen kulkuväylä, jota myöten puutavaroiden tulisi Pietariin mennä. Nämät ovat ne yleiset edut, jotka esillä olevan muutoksen puolesta esitetään.

Tässäkään esityksessä ei ole voitu jättää ottamatta huomioon tärkeintä Kiviniemen suunnan eduista, vaan on lausuttu, että hallitukselle ei ole jäänyt huomaamatta, että Kiviniemelle, jos rata rakennettaisiin Kiviniemen kautta, syntyisi suuri liikekeskus. Jos nyt rata muutetaan Suvannon kautta, niin häviää se liikekeskus, joka nyt on Kiviniemellä ja joka sinne ikäänkuin luonnostaan pitäisi muodostua sekä joka varmasti tulisi muodostumaan, jos rautatie sinne rakennettaisiin. Niille 6—7 pitäjälle, jotka ovat Kiviniemen ympäristössä, tämä paikka olisi varsin luonnollinen keskipiste, joka tulisi keskittämään sinne niiden pitäjien kaikenlaisen liiketoiminnan. Jonkunmoisena lohdutuksena mainitaan tässä kuitenkin, että on ajateltu kanavan kaivamista, Kiviniemen koskien kanavoittamista, ja että asia siten jollain tavoin tulisi korjatuksi, mutta samalla myönnetään, että tämä korjaus tulisi olemaan ainoastaan osittainen. Täydellistä hyötyä sellaisesta kanavoimisesta ei voisi olla ja varsin suuria toiveita ja mitään varmuutta ei myöskään tästä kanavoimisesta ole, sillä mainitaanhan esityksessä, että asia on vasta otettu käsiteltäväksi ja niin ollen ei ole mitään takeita siitä milloin ja tokko ollenkaan tällainen kanavoiminen tulee kysymykseen. Tällä välin sitä paitsi ehtii Kiviniemi liikekeskuksena tulla kärsimään ja yleensä paikkakunnan liike ohjatuksi luonnottomille urille.

Paikallisena etuna tässä esityksessä mainitaan, että olisi tärkeätä saada lyhyt kulkutie Raudun

ja Sakkolan pitäjistä Käkisalmen kaupunkiin. Paikkakunnan olojen tuntijan täytyy sanoa, että tämä etu ei ole ollenkaan mikään etu. Ei voi tulla millään tavalla kysymykseen, että Raudusta ja Sakkolasta liikenne tulisi kohdistumaan Käkisalmeen. Näitten pitäjien koko tavaravaihto, tuonti sekä vienti, tulee tapahtumaan suoraan Pietariin, eikä voi ajatellakaan, että ne voisivat ruveta lähettämään ensin tavaroitaan Käkisalmeen ja sieltä lähteä niitä kulettamaan takaisin. Tämä ei ole siis paikallinen etu. Muuta paikallista etua ei tässä armollisessa esityksessä ole esitetty eikä niitä tällä ratamuutosehdotuksella olekaan. Sakkolassa ja Raudussa, joitten läpi nämä molemmat ehdotetut suunnat kulkisivat, kulkee Suvannon linja, niinkuin tässä esityksessä sanotaan, „lähdettyään Suvannon syvästä laaksosta jatkuu linja pitkin tasaisia kangasmaita Raudun pitäjän ja sieltä keisarikunnan rajalle". Ehdotettu rata kulkee siis pitkin asumattomia hiekkaisia kangasmaita sen sijaan että Kivinemen rata kulkee asuttujen ja hyvästi viljeltyjen kylien lävitse. Näillä pitäjillä ei siis uudesta suunnasta ole mitään paikallista etua, jota osoittavat nekin kuntakokouksien päätökset, joissa tätä asiaa on käsitelty. Molemmat sekä Raudun että Sakkolan kuntakokoukset ovat tuhansilla äänillä muutamia kymmeniä ääniä vastaan kannattaneet Kiviniemen linjaa.

Mitä sitten tulee naapuripitäjien hyötyyn, niin tämä ehdotettu Suvannon linja tulisi hyödyttämään ainoastaan pientä Metsäpirtin pitäjää, jossa on 4,200 asukasta ja joka on laivayhteydessä Laatokan sekä Suvannon kanssa ja niin ollen ei välttämättömästi tarvitsee rautatietä. Sen sijaan ehdotettu Kiviniemen rata tulisi hyödyttämään koko Valkjärven pitäjää, joka on puolta suurempi kuin Metsäpirtin pitäjä. Lisäksi tulisi Kiviniemen rata hyödyttämään Vuoksen laakson pitäjiä, Muolaa, Antreaa ja Räisälää varsin suuressa määrin sekä myöskin osaa Kiviniemen pitäjästä. Jos rautatie ei tule Kiviniemeen, niin Muolan, Antrean sekä Räisälän ja Valkjärven pitäjillä ei tule rakennettavasta radasta olemaan mitään hyötyä. Paikalliselta kannalta katsoen ei tästä radasta ole siis mitään hyötyä. Tästä esityksestä käypikin selville, ettei tällä radalla tahdotakaan mitään paikallista hyötyä ajaa, sillä esityksen lopussa sanotaan: „Sillä liikenteen lisällä, joka yhdestä tai toisesta noista seuduista tulisi radan osaksi, ei ole enemmän kuin näitten seutujen muillakaan liikennetarpeilla katsottava olevan ratkaisevaa merkitystä rautatien suunnan ratkaisemiselle". Tässä siis on suoraan sanottu, ettei hallitus olekaan pannut mitään merkitystä paikallisille näkökohdille. Minun käsittääkseni eivät kuitenkaan nämät paikalliset edut voi olla ainakaan haittana, sillä tässä tapauksessa ne voitaisiin saavuttaa ilman että tämä hallituksen tarkoittama tarkoitusperä tulisi sanottavasti häirityksi. Se lyhyys, joka tässä nyt saavutetaan, on niin varsin vähäinen, että niin suuria paikallisia etuja kuin nyt on kysymyksessä ei pitäisi mitenkään jättää syrjään. Ja kun kerta kansan ja maan varoja tahdotaan käyttää rautatien rakentamiseen, niin olisi ilmeistä, että olisi koetettava rata rakentaa niin, että siitä tulisi mahdollisimman suuri hyöty.

Toivoisin siis, että asianomainen valiokunta ottaisi tämän seikan harkittavakseen ja koettaisi ottaa tarkasti selville sen suuren paikallisen merkityksen, mikä radalla tulisi olemaan, jos se rakennettaisiin ennen päätettyä suuntaa myöten.

Tämän yhteydessä voisi myöskin evästyksenä valiokunnalle huomauttaa, että huolimatta siitä, että rata tulisi kulkemaan Kiviniemen kautta, olisi mahdollisuus saada aikaan välimatkassa lyhennys. Tämä lyhennys voisi tapahtua Kiviniemen ja Käkisalmen välisellä matkalla. Nyt on päätetty, että rata Kiviniemestä Käkisalmeen kulkisi Kiimajärven itäpuolitse. Jos rata ohjattaisiin Kiimajärven länsipuolitse, niin lyhenisi välimatka osapuilleen sen verran kuin tässä armollisessa esityksessä nyt mainitaan Suvannon linjasta. Tällä oikaisulla olisi lisäksi se etu, että rata tulisi kulkemaan paljoa parempien seutujen läpi kuin nyt eduskunta on päättänyt, sillä maa Pyhäjärven pitäjän ja Käkisalmen pitäjän välisellä alueella on varsin karua maata siihen sijaan kuin maa Kiimajärven länsipuolella on yleensä osaksi hyvin viljeltyä ja osaksi viljelyskelpoista maata. Näitä seikkoja huomauttamalla rohkenen toivoa, että asianomainen valiokunta näkee asiaa harkittuansa hyväksi ehdottaa eduskunnalle, että eduskunta pysyisi viime kerralla asiassa tekemässään päätöksessä.

Ed. Paavolainen: Ollen jäsenenä valtiovarainvaliokunnan kulkulaitososastossa, johon tämä esitys tulee lähetettäväksi valmistelua varten, ei minun tietenkään sovi evästää tätä esitystä. Pyydän vain lausua, että yhdyn ed. Pullisen lausuntoon, kumminkin niin, että rata on rakennettava sitä suuntaa, jonka eduskunta on jo ennen päättänyt. Valiokunnan jäsenenä rajoitunkin ainoastaan tekemään arvoisan eduskunnan jäsenten harkittavaksi jonkun yleisen huomautuksen. Armollinen esitys on niin ovelasti laadittu, että se voi osittain johtaa harhaan sellaisenkin, joka jonkun verran tuntee paikallisoloja tämän

radan seuduilla, puhumattakaan niistä, jotka eivät näitä oloja tunne. Ne, toisin sanoen eduskunnan suuren enemmistön, voi se johtaa harhaan. He voivat saada väärän käsityksen tästä asiasta, jos nojautuvat armolliseen esitykseen. Mutta toisaalta on armollinen esitys taasen sellainen, että on mitä helpoin asia kumota se, rivi riviltä osoittaa sen hataruuden. Sen on valiokunta varmaan tekevä.

Koko Karjalan kannaksen kansa, kaikki kaakkoissuomalaiset ovat hartaasti toivoneet rataa kannakselle, mutta sellaista rataa, joka Suomen puolelta, Valkeasaaren—Viipurin rataosalta lähteneenä kulkisi Kiviniemen ja Käkisalmen kautta Karjalan radalle. Tästä toivosta sisältävät eduskunnan aikaisemmat asiakirjat todistuksia. Onneksi meille kannakselaisille, onneksi maallemme olisi ollut, jos tämä toivomus olisi aikoinaan tullut täytetyksi!

Nyt saadaan sinne rata, mutta sellainen, jonka suunnan määrääjinä ovat olleet meille vieraat näkökohdat. Nämä vieraat näkökohdat huokuvat tästä armollisesta esityksestäkin, vaikka niitä ei siinä sanallakaan avonaisesti kosketella. Ne ovat kumminkin helposti nähtävinä rivien välissä.

Mutta tämäkin eduskunnan jo päättämä rata, vaikka se ei täydelleen vastannut kannakselaisten toiveita suomalaisina, herätti kaikkialla yleistä tyytyväisyyttä sen vuoksi, että se kosketteli niin tärkeään liikekeskustaan ja yhtymäkohtaan kuin Kiviniemi on. Siihen yhtyvät niin Laatokan kuin Vuoksenkin rannikkolaiset, niin Vuoksen ja Suvannon etelä- kuin pohjoispuolikin. Ja silmäys näitten seutujen karttaan selittää jokaiselle oloja tuntemattomallekin tuon tyytyväisyyden syyt. Eikä pidetty mahdollisenakaan, että mitään muuta suuntaa voitaisiin ajatellakaan kuin Kiviniemen kautta kulkevaa. Kun sitten alkoi kuulua huhuja, että tutkittaisiin Suvannon poikki kulkeva suunta, ei niitä uskottu. Niille suoraan naurettiin. Tiedettiin kyllä muutaman vaikutusvaltaisen henkilön puuhaavan tätä uutta suuntaa, mutta sittenkään ei uskottu mahdotonta mahdolliseksi.

Pettymys oli kaikkialla suuri, kun nähtiin, että tämä uusi Suvannon suunta sittenkin sai hallituksen kannatuksen. Alussa valmisteltiin sitä suurimmassa salaisuudessa, kunnes se tuli yllätyksenä kaikille, muka ainoana oikeana suuntana. Sitä ei kuitenkaan kannata kuin pieni murto-osa niistäkään asukkaista, joilla on suoranaista hyötyä Suvannon suunnasta. Suurin osa käsittää, että tehdään vääryyttä koko seudulle, jos rata johdetaan Suvannon poikki. Minun nähdäkseni ovat ne syyt, jotka ovat enimmän vaikuttaneet tähän suunnan muutokseen helposti selitettävissä. Se kotimainen hallituksen jäsen, joka innokkaammin on puuhannut tätä strateegista rataa, on jo saanut tuntea, ettei eduskunta ole hänen käskettävissään. Kun hänen laskunsa radan suunnasta Suvannon pohjoispuolella pettivät, kun niitä vastusti koko seutu ja eduskunnan enemmistö, koettaa hän saada hyvitystä Suvannon eteläpuolella, siten osoittaakseen, että hän vastoin kansan yleistä mielipidettä voi tehdä edes tässä palveluksen niille tarkoitusperille, jotka tämän uuden ratasuunnan aiheuttivat.

Mutta toivoakseni Suomen eduskunta ei nytkään antaudu avustamaan häntä, vaan ratkaisee radan oman kansan oikeutettuja etuja silmällä pitäen.

Ed. Kokko: Niillä paikkakunnilla, joiden läpi nämä molemmat kyseessä olevat radat kulkisivat, on ihmetellen kyselty, mitkä ovat ne syyt, jotka ovat aiheuttaneet tekemään tätä uutta ratasuunnitelmaa Pikojoki—Sirkiäsaari. Nyt tässä esityksessä näkyy niitä muutamia. On väitetty, että tämä uusi suunta tulee 2,89 kilometriä lyhemmäksi kuin rata Kiviniemen kautta. On myöskin vakuutettu, että Kiviniemen Raasulin kentaa kuin uudella ehdotetulla suunnalla ja että radalla on suurempia nousuja ja siis vaikeampi rauudella, tasaisempia kankaita kulkevalla radalla, tulisi liikennekulut 85,000 markkaa halvemmiksi vuodessa kuin Kiviniemen kautta kulkevalla radalla ja nopeuskin vähän suuremmaksi. Pääsisi esimerkiksi „14 minuuttia nopeammin Pietarista" kuin Kiviniemen suuntaa. Nämä ovat pääasiassa ne perusteet, joilla on kannatettu uutta itäistä ratasuunnitelmaa. Mutta niinkuin ed. Pullinen jo sanoi, ovat ne kaikki oikeastaan vähäarvoisia siihen suureen muutokseen nähden, jonka se tekisi paikkakunnalliseen kehitykseen. Uusi suunta tulisi kulkemaan pääasiassa aivan vähän asuttuja seutuja, jotenka se ei paljonkaan paikkakuntaa hyödyttäisi, siihen nähden kuin Kiviniemen suunta, joka kulkisi kokonaan suurien ja rikkaasti asuttujen kylien läpi ja tulisi siten kohottavasti vaikuttamaan jo paikkakunnalliseenkin liikkeeseen, jota tässä hallituksen ehdotuksessa ei näy otetun ollenkaan huomioon, vaan on pääasiassa pidetty silmällä suuntaa Vaasa—Pietari.

On myöskin pidetty vähäpätöisenä sitä seikkaa, että uusi suunta tulisi 800,000 markkaa kalliimmaksi kuin Kiviniemen suunta. Mutta kun on tutkittu ylimenopaikkaa Suvannon yli, on todettu, että se on 600 metriä pitkä siitä, mistä rautatiesillan pitäisi mennä Suvannon poikki, siis paljoa pitempi kuin Kiviniemessä, ja viimeisessä

tutkimuksessa on tullut tunnetuksi, että 28—30 metriä pitää mennä liejuun, ennenkuin on löydetty pohjaa ja tuskinpa sittenkään kovaa pohjaa, joten on luultavaa, että sekään 800,000 markan ero ei riittäisi ja voi siis käydä kuten Viipurin kaupungin asematalolle, että monin kertaisesti saataisiin panna varoja kustannusarvion lisäksi.

Uuden suunnitelman kautta hävitettäisiin tuollainen liikekeskus kuin Kiviniemi, jonka koskesta, niinkuin olemme jo sanomalehdissä nähneet, nykyään tarjoillaan 5 miljoonaa ja ehkä korkeampaakin hintaa. Siitä voi arvata, miten tärkeä liikekeskus Kiviniemi on ja kannattaisiko se siis jättää rautatiestä syrjään? Ed. Pullinen jo mainitsi, että 6 tai 7 pitäjää jäisi kokonaan kauvas liikenneyhteydessä, jos rata vedettäisiin itäänpäin, ja hyödyttäisi se silloin ainoastaan osaksi Rautua ja tulisi siten jonkun verran lähemmäs Metsäpirttiä. välineenä. Tottakai se entinen Kiviniemen suunta Metsäpirtistä ei tulisi kuitenkaan kuin 25 kilometriä Raudun asemalle, ja metsäpirttiläisillähän on kuitenkin Laatokka ja Suvanto kesäisin liikevälineenä. Tottakai se entinen Kiviniemen suunta on paikkakunnille sanomattoman tärkeä, koska nekin, jotka Kiviniemen suunnasta ovat jääneet syrjään, eivät ole panneet rikkaa ristiin saadakseen tätä ehdotettua uutta suuntaa, kun sensijaan niistä pitäjistä on käynyt lähetystöjä ja on siellä pidetty kuntakokouksia ja kansalaiskokouksia, joissa on anottu, että Kiviniemen suunta pysytettäisiin. Minä olisin valmis kannattamaan, että Käkisalmi syrjäytettäisiin, ja että valiokunta ottaisi tutkittavakseen, eikö olisi korjattavissa matkan lyhyys siten, että mentäisiin Kiimajärven länsipuolitse Hiitolaan, joten olisi haettu lyhennys saavutettu ja rikkaampi asutusseutu rautatien varrelle saatettu. En voi mitään paikkakuntalaisena hartaammin toivoa, kuin että valiokunta, joka asiaa käsittelee, pysyisi eduskunnan aikaisemmalla kannalla ja pysyttäisi entisen n. s. Kiviniemen suunnan. Sillä ne edut, mitä on esityksessä mainittu, eivät korvaa niitä vahinkoja, joita itäisen suunnan hyväksyminen tuottaisi kansalle ja paikkakunnalle.

Ed. Lilius: Minusta olisi valitettavaa, jos ratasuuntaa määrättäessä otettaisiin siinä määrin, kuin äskeinen puhuja tahtoi, paikallisia liikenneoloja huomioon. Minun mielestäni tässä, jos missään, olisi noudatettava sitä periaatetta ja huomioon otettava se näkökohta, josta ed. Paavolainen huomautti, nimittäin koko maan etu. Minä toivoisin, että valiokunta kyllä ottaisi erikoisesti harkittavakseen paikallisia oloja, mutta ei siinä suhteessa kuin viimeinen puhuja mainitsi, vaan etupäässä silmällä pitäen, missä suhteessa ne ovat erikoisesti huvila-asutukseen soveltuvia, jotta eduskunta asiaa ratkaistessaan voisi myös kääntää huomiota siihen, missä määrin kumpikin ratasuunta olisi omansa erikoisesti houkuttelemaan vierasta huvilaväestöä Karjalan kannakselle.

Ed. Arokallio: Tämän radan suunta on selvästi, asiallisesti, puolueettomasti ja koko kansan etuja huomioon ottaen, esitetty 1912 vuoden valtiopäivien rautatievaliokunnan mietinnössä. Lausun vain omana mielipiteenäni, että Kaakkois-Karjalalle tehtäisiin suoranainen vääryys, jos Hiitolan—Raasulin radan suunta muutettaisiin toisenlaiseksi kuin eduskunta sen on päättänyt ja hallitsija vahvistanut.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi ja armollinen esitys lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

2) Muutettuja määräyksiä hirven metsästämisestä

koskeva armollinen esitys n:o 12, joka eilispäivän istunnossa pantiin pöydälle, esitellään.

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa tämän esityksen lähetettäväksi laki- ja talousvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Gadolin: Jag ville endast göra en anmärkning emot affattningen af § 13 i propositionen, och tror jag att vederbörande utskott skall finna en utväg att ändra densamma. Det heter nämligen: „Jakt å älgtjur är, endast i händelse nådig förordning därom i administrativ lagstiftningsväg utfärdas, tillåten" o. s. v. Det är nu påtagligen icke meningen att få en konstitutionell konflikt till stånd med detta uttalande, men det skulle kunna uppfattas på sådant sätt, att om denna jakt icke i administrativ lagstiftningsväg skulle tillåtas, skulle den icke falla inom ramen för dessa bestämmelser. Den ursprungliga affattningen i 1898 års jaktlag gifver icke anledning till en sådan formulering. Jag skall åtnöja mig med denna anmärkning och hoppas, att utskottet skall skänka den beaktande.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi ja armollinen esitys lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti laki- ja talousvaliokuntaan.

3) Poliisiviranomaisten menettelyä erinäisissä yleisissä kokouksissa

koskeva ed. Mannerin y. m. välikysymys, joka eilispäivän istunnossa pantiin pöydälle, esitellään.

Puhemies: Välikysymyksen sallimisesta on nyt keskustelutta äänestettävä.

Äänestys ja päätös:

Joka sallii välikysymyksen tehtäväksi äänestää „jaa"; jos „ei" voittaa, on se evätty.

Äänestyksessä ovat jaa-äänet voitolla; eduskunta on siis päättänyt sallia välikysymyksen esitettäväksi.

4) Ammattitaitoisen asiamiehen asettamista suomalaisten maitotaloustuotteiden myyntiä varten Venäjälle

tarkoittavan, ed. Bredenbergin y. m. tekemän anomusehdotuksen n:o 65 johdosta laadittu maatalousvaliokunnan mietintö n:o 5, joka tämän kuun 17 päivänä pidetyssä täysi-istunnossa pantiin pöydälle, esitellään mainitun asian ainoaa käsittelyä varten.

Puhemies: Valiokunnan ehdotus on valiokunnan mietinnön 3:nnella sivulla.

Keskustelu:

Ed. Kujala: Kun on kysymys toimenpiteistä, jotka vaativat yhteiskunnalta rahallisia uhrauksia, niin täytyy silloin ottaa harkittavaksi, onko tällaisilla toimenpiteillä sellainen kantavuus, että ne aiheuttaisivat yhteiskunnan puolelta, tällä kertaa eduskunnan puolelta, sellaisia toimenpiteitä, jotka kysyvät rahavarain myöntämistä. Tässä mietinnössä ehdotetaan perustellen asiamiehen asettamista Pietariin valvomaan ja järjestelemään Suomen maitotaloustuotteiden myyntiä, hankkimaan myyntipaikkoja j. n. e. Perustelujen ensimäisessä kappaleessa luetaan, että Englannissa on ollut sellainen asiamies ja että tämä asiamies siellä toimii valtion avustuksella. Sitte väitetään, että tämän asiamiehen toiminnasta on ollut seurauksena Suomen voin viennin lisääntyminen ja voin menekin enentyminen Englannin markkinoilla. Ensinnäkin se, että rinnastetaan tämä Venäjälle ja Englantiin tapahtuva Suomen maitotaloustuotteiden vienti, mielestäni ei ole oikein paikkansa pitävä. 1912 vuoden kauppatilaston mukaan meiltä vietiin Englantiin likemmä 8 miljoonaa kiloa voita ja sen viennin raha-arvo on vähintäin kolme kertaa suurempi kuin Suomesta Venäjälle vietyjen taloustuotteiden koko viennin raha-arvo. Tässä myös sanotaan asiamiehen siellä toimivan valtion avustuksella. Se on oleellisesti toista kuin asettaa suorastaan valtion puolesta sinne asiamies. Voihan asianlaita olla niinkin, että valtion avustus ei vastaa edes koko asiamiehen Englannissa olevan palkan rahamäärää. Ja toiseksi niin kategorinen väite, että Suomen voin menekin lisääntyminen Englannissa olisi seurauksena yksinomaan siitä, että siellä on olemassa asiamies, on sentään vähän liian rohkea. Voin menekin lisääntyminen ja yleensä Suomen voin asema Englannin markkinoilla ei kai riippune sentään suureksikaan osaksi sen asiamiehen siellä olosta, siihen kai täytynee myöntää olevan tekijöinä ne markkinasuhteet, mitkä vallitsevat voimarkkinoilla siellä, tuotantokustannuksista johtuva hinnan halpuus, tavaran laatu y. m. s. seikat, jotka minun mielestäni ainakin Suomeen nähden eivät ole niin loistavia, etenkin mitä tulevaisuuteen tulee, joten tässä suhteessa mielestäni on liian heikosti perusteltu tällaisen maitotaloustuotteiden myyntiä ja kaupan järjestelyä Venäjällä valvomaan asetettavan asiamiehen tarvetta etenkin kun tämän mietinnön perusteluissa todetaan vielä sekin, että tämä vientialue Venäjällä on ja tulee olemaan rajoitettu, jotenka lisääntyminen mikä näillä numeroilla on osoitettu huomattavasti kohonneen, ei kai sanottavasti voine kohota millään toimenpiteillä, jos kerran vientialue on rajoitettu. Venäläisten tapojen tuntemattomuuteen, Suomen maitotaloustuotteiden menekin ehkäisijänä, tässä myöskin vedotaan. Lieneehän siinä kokolailla perää, että siellä tässäkin suhteessa, kuten monessa muussakin suhteessa „laitetaan ryssäksi" koko paljon, se tahtoo sanoa että Suomen maitotavarat eivät alkuperäisessä muodossaan aina joutune kuluttajilleen, mutta se ei ole venäläinen ilmiö yksinomaan, se on kansainvälinen kapitalistisesta liike-elämästä johtuva ilmiö. Ja eihän täällä Suomessa ole ollenkaan otettu sitä seikkaa huomioon. Eihän täällä ole minkäänlaisia toimenpiteitä olemassa ehkäisemässä sitä, että suomalaiset kuluttajat, etupäässä työläiskuluttajat, saavat maitotavaransa keskupaikoissa, kuten Helsingissä ja muissakin kaupungeissa, ei aivan alkuperäisessä muodossa vaan hyvinkin paljon muunnetussa muodossa. Mutta se seikka ei tässä olekaan niin painava, nähtävästi; sillä eihän Suomen maitotaloustuotteiden maineen kärsiminen riipu siitä, josko Suomen työläiskuluttajat eivät saa-

kaan niitä hyvässä kunnossa ja moittivat siitä syystä niitä, mutta vallan toista on, jos Venäjän herraskuluttajat saavat huonossa muodossa nuo tuotteensa käsiinsä ja ne moittivat, niin siitähän voipi olla toisellaisempia seurauksia.

Sitten täällä sanotaan, että siellä jo oleva Suomen kauppa-asiamies ei tässä suhteessa saa eikä poliittisista syistä pääse toimimaan tämän asian eduksi. Jos nyt otetaan poliittiset syyt huomioon, niin en tiedä, tokko tällä erikoisella maitotuoteasiamiehellä on sen suurempia poliittisia edellytyksiä toimia suomalaisen tavaran eduksi yleisvaltakunnallisilla markkinoilla. Voihan olla mahdollista, että „separatismia" nähdään siinäkin.

Mitä sitten tulee itse asian periaatteelliseen puoleen, niin en minä suinkaan pidä sitä pahana, että kansallisrikkautta lisäävän tuotannon kehitys edistyy. Eihän se kansantaloudelliselta kannalta katsottuna ole vastustettavaa eikä pahaa, mutta katsoen nykyisiin tuotanto-oloihin, on siinä eräs puoli, joka sietää ottaa huomioon, kun kerran tahdotaan yhteiskunnan puolelta toimenpiteisiin ryhdyttäväksi erikoisen tuotantohaaran edistämiseksi. On otettava huomioon se, onko tästä tuleva hyöty yhteiskuntaan nähden kokonaisuudessaan niin suuri, että yhteiskunnan rahalliset avustustoimenpiteet tulevat kysymykseen. Kyllä minun täytyy sentään mielipiteenäni lausua se, että vaikkakin on suotavaa, että tuotanto kehittyy ja edistyy, niin täytyy merkille panna tässä se, että myöskin maitotaloustuotannosta johtuva hyöty tulee verrattain harvalukuisen yhteiskuntaryhmän, nim. suur- ja keskikokoisten maatilaomistajain hyväksi. Pienemmät tilalliset eivät voi siitä suuresti hyötyä ja vielä vähemmin siitä hyötyy työväenluokka. Pienemmät tilalliset eivät mitenkään voi saada tuotantokustannuksia laskemaan niin alas, että heillä, ollen meijerien yhteydessä, olisi sanottavasti etua siitä. Päinvastoin on valitettu, että tuotantokustannukset syövät ne edut, vieläpä enemmänkin, kuin mitä he siitä maidon myynnistä tulevat saamaan, ja että liike menee „takapajulle". Se onkin aivan luonnollista, sillä maitotaloutta varten tarvittava maanviljelyksen muoto tarvitsee laajempia maa-alueita voidakseen käyttää konevoimaa niin hyödyllisesti, että siitä tulisi voittoa. Kun taas pikkuisilla, ahtailla, pinta-alaltaan pienillä viljelmillä ei voida käyttää konevoimaa niin tuntuvassa ja huomattavassa määrässä, niin siinähän on suorastaan taloudellinen syy, minkä vuoksi pienemmät viljelijät eivät voi tästä maitotaloustuotannosta sanottavasti hyötyä. Työväenluokkaan nähden siitä on hyöty vielä vähempi, nimittäin näissä oloissa ollessa. Suomen voi on suurimmaksi osaksi myyty ulkomaille. Esimerkiksi „Valionkin" myymästä voista on vain vähän yli 6 % myyty Suomessa, ja ulkomaille on myyty voita aina noin 30—40 penniä helpommalla kiloa kohti kuin sitä on myyty Suomessa. Menekin lisääntyminen ulkomailla merkitsisi siis yhä vähenevää myyntiä Suomessa ja merkitsisi sitä, että työläisten pöydällä ainakin voi kävisi vielä harvinaisemmaksi kuin se nyt on, ja sekin voi mitä „Valiosta" myydään on vain parempiosaisten saatavissa. Työväestö saa eniten tyydyttää voitarpeensa huonomman laatuisella tavaralla. Tämä yleinen hyöty siis on niin pieni ja pieneksi katsottava, etenkin kuin ne varat, jotka tämän asiamiehen palkkaamiseen ja sinne asettamiseen käytettäsiin ja tultaisiin ottamaan siitä rahastosta, nimittäin valtion rahastosta, johon kaikkien kansalaisten tulee maksaa veroja. Ja työväenluokka saa maksaa nykyisten verotusolojen perusteella vielä suhteellisesti raskaammin. Tämän toimenpiteen perustelut ovat siis periaatteellisesti ja käytännöllisesti heikkoja puolustamaan asiaansa. Mutta se heikkous johtuu siitä, että maanomistajaluokka yleensä, joka itse hyvin vastenmielisesti täyttää pieniäkään yhteiskunnallisia velvollisuuksia, on tottunut aina nurkumaan valtion raha-arkuilla ja tottunut sieltä aina saamaan tarpeittensa tyydyttämiseksi rahasummia, eikä se katso tarvitsevansa edes tällaista raha-avustusta tarkoittavaa pyyntöä tarpeellisella tarkkuudella ja ponnella perustellakaan. Näytään sitä pidettävän itsestään selvänä seikkana. Minä olen tullut siihen käsitykseen edellä esittämilläni perusteilla, että nyt tällä kertaa vielä voidaan rajoittua tässä kysymyksessä siihen, että nämä maitotaloustuotannolliset järjestöt keskuudessaan voisivat osuustoiminnallista tietä järjestää tämän asian. Sillä pitäisihän liikkeen kannattaa itsensä, jos sillä on niin loistava menestysmahdollisuus kuin väitetään. Kun sitten osuustoiminnallista tietä on järjestetty tämä asia, ja tätä järjestelyä jonkun aikaa koeteltu ja nähty, että se todellakin on sen arvoinen, että yhteiskunnan kannattaa siihen huomiota kiinnittää, niin voihan eduskunnan puoleen sittenkin kääntyä tämän suuntaisella anomuksella, kuin tässä nyt on tarkoitus. Eihän meidän toki sovi yhteiskunnan varoilla hätäaputöitä järjestää työttömille virkaherroille. Täytyyhän sentään olla vähän laajakantoisempi merkitys sillä tarkoituksella, mihin valtion varoja uhrataan. Näillä perusteilla minä ehdottaisin tämän mietinnön hylättäväksi ja että tämä anomus saisi raueta.

Ed. Retulainen: Valiokunnan mietinnössä on ponsi, että ammattitaitoinen asiamies Suo-

men maitotalouden viennin ja myynnin edistämiseksi heti asetettaisiin Venäjälle. Tämä on minuakin jossakin määrin tyydyttävä. Mutta olisin tahtonut samalla, että valiokunta olisi tässä kiinnittänyt enemmän huomiota niihin vaikeisiin suhteisiin, jotka Suomen maitotalouden tuotteiden kaupassa Pietarissa esiintyivät. Tämä kyllä osaltaan, että saadaan valtion asiamies järjestämään ja edistämään maitotalouden tuotteiden kauppaa Pietarissa, jo vaikuttaa tämän eteenpäin viemiseksi. Mutta kun me otamme huomioon sen, että tässä juuri on suuret vaikeudet maitokaupan järjestämisessä meidän maamme etuja tyydyttävällä tavalla, nimittäin siihen nähden, että aniharvoin, jos kysymys on meidän maassakin raa'an maidon viemisestä Pietariin, sitä siellä myydään sellaisena kuin se meidän maastamme on lähtenyt. Kun on vähänkin seurannut tätä kauppaa, niin on tullut huomaamaan, että se maito, joka meidän maastamme viedään Pietariin, harvoin kuluttajille tulee siinä muodossa kuin se täältä on lähtenyt. Tämän minun käsittääkseni olisi pitänyt johtaa valiokunnan siihen tulokseen, että, samalla kun he ehdottavat, että asiamies maitokaupan järjestämistä varten asetettaisiin Pietariin, samalla olisi valvottava, että maito tulisi sellaisena kuluttajilleen kuin se täältä on lähetetty. Mutta tahtoisin sanoa, että tämän kysymyksen yhteyteen olisi ollut lisättävä kysymys apulaisen, n. s. assistentin palkkaamisesta. Kun me seuraamme Pietarin maitokauppaa, niin ilmenee siinä itsestänsä paljon vaikeuksia, jo siihenkin nähden että kuljetus Pietariin synnyttää suuret vaikeudet meidän maitoa kuljettavien tavarajuniemme hidaskulkuisuuden takia, lukuunottamatta Riihimäen ja Pietarin väliä. Toinen tunnetusti haittaava seikka on se että esimerkiksi Pietarin asemalta harvoin säännöllisesti palautetaan takaisin niitä vuokravaunuja, joitten pitäisi sopimuksen mukaan säännöllisesti kulkea Pietarin ja määrätyn aseman välillä Suomessa. Ne ovat sellaisia vaikeuksia, joista ainoastaan ne, jotka tuntevat tätä asiaa likemmin, pystyvät sanansa lausumaan. On myöskin vaikeuksia Pietarin asemalla maitovaunujen purkauksessa nimittäin siinä, että harvoin nämä vaunut menevät n. s. maitolaiturille Pietarissa. Ne ajelehtivat Pietarin suurella ratapihalla milloin missäkin ja harvoin saavat vastaanottajat ne siltä paikalta, mistä ne pitäisi saada. Tämä vaunujen epäsäännöllinen palaaminen Pietarista on aiheuttanut sellaista, että on jäänyt määrättynä päivänä lastaamatta maitovaunuja, kun ei niitä ole ollut saatavana määrätyllä asemalla, vaikka kontrahti olisi sen edellyttänyt. Tässä suhteessa on meidän rautatiehallituksemmekin ollut voimaton. Sentähden minä mielihyvällä kannatan tätä valiokunnan mietintöä nyt tällaisenakin, vaikka olisin toivonut, että se olisi vienyt vähän enemmänkin eteenpäin tätä meidän maataloudellemme tärkeätä asiaa.

Täällä arvoisa edellinen puhuja kosketteli muutamia seikkoja, jotka, jos en olisi Suomen eduskunnassa, olisin ottanut leikiksi. Hän kosketteli sitä, kuinka muka pienviljelijät, pientilalliset eivät hyötyisi Pietariin lähetettävistä maitotalouden tuotteista. Hän näytti että hän olisi puolustanut pääasiassa ainoastaan Englannin voikauppaa, jota meidän maassamme tähän asti on harjoitettu. Koska minulla on läheisemmin tunnettuna asia, syystä että olen niin likeisessä tekemisessä Pietarin maitokaupan kanssa, että $^1/_{16}$ vuonna 1913 Pietariin lähetetystä maidosta on lähetetty minun toimintani kautta, niin pyydän hänelle ja ehkä muillekin valaistukseksi tehdä lyhyesti selkoa siitä edusta, mitä maitotaloustuotteiden kauppa Pietariin edustaa Englannin markkinoille lähetettävään voikauppaan nähden.

Minä lähden siitä, että kummassakin tapauksessa on meijeri, jossa vuotuinen käyttö on 1,250,000 maitokiloa. Tästä maidosta tulee 1,800,000 Pietarin markkinoille lähetettävää maitopulloa. Tämä tuottaa Suomen rahassa 360,000 markkaa, kun sitä vastoin jos sama määrä, nimittäin 1,250,000 kiloa, valmistetaan voiksi ja lasketaan ainoastaan vain 23 kiloa maitoa yhtä voikiloa kohti ja voikilon hinnaksi 3 markkaa, siitä ainoastaan tulee 162,000 markkaa. Olen ottanut tässä esimerkiksi hyvin vähäisen summan maitoa yhtä voikiloa kohti ja toiseksi verrattain korkean hinnan voikilolle. Jos sitten otetaan huomioon, miten tällaisten maidonvalmistusliikkeiden hintasuhteet ja muut kustanukset, mitä ne kumpikin liikkeessään tarvitsevat, jakaantuvat, niin jos esimerkiksi tällaisessa meijerissä, joka valmistaa Pietariin lähetettävää maitoa taikka — minä lisään — jotakin muuta maidosta jalostettua ainetta, joka Pietarin kaupassa käy hyvinkin korkeasta hinnasta, 1,250,000 kilon maidosta on maksettu eräässä meijerissämme viime vuodelta 15 penniä kilolta, se on summa 187,500 markkaa, ja tämän ohella on liike tuottanut voittoa, joka on 2 penniä kilolta, siis 25,000 markkaa, yhteensä 212,500 markkaa. Mutta samalla tämä meijeri on maksanut rahdista, vuokravaunusta 42,100 markkaa kuluneelta vuodelta, valmistuskustannuksiin käyttänyt 79,400 markkaa, kuoletuksiin 26,000 markkaa, yhteensä 147,500 markkaa, jotka ovat kulkeneet ulkopuolelle sitä, mitä maidosta on maksettu. Englannin kaupassa, jos lasketaan taas 1,250,000 kiloa

maitoa ja äsken mainitsemani 162,000 markkaa, niin ei voida millään tavalla maksaa maitokilosta kuin 12 penniä ja tämän jälkeen tulisi siitä 150,000 markkaa. Kuluihin tässä, nimittäin valmistuskustannuksiin ja rahteihin menisi 32,400 markkaa ja kuoletuksiin jäisi ainoastaan 3,100 markkaa. Tästä karttuisi se summa, kun tulopuolelle olisi lisättävä kuoritusta maidosta ynnä muista jätteistä 23,500 markkaa, niin tulisi näin ollen menemään tasan näitten tulot ja menot 185,500 markkaa. Kun maito myydään Pietariin, on siitä bruttotuloja meijereille 174,500 markkaa suurempi kuin silloin kuin sama maitomäärä on valmistettu voiksi ja lähetetty Englannin markkinoille. Tämä summa näin pienestä erästä, nimittäin 1,250,000 kilosta maitoa, on minun ymmärtääkseni verrattain suuri summa meidän kansantaloudelliseksi hyödyksemme, sillä tämä summa on jakautunut meidän maassamme työväestön, pääasiassa työväestön hyväksi, se on mennyt lasitehtaitten, se on mennyt laatikoitten ynnä muitten varsinaisten työkustannusten suorittamiseksi meijerissä. Kun äskeinen puhuja viittasi, miten meidän maassamme tästä Pietarin kaupasta eivät tulisi pienviljelijät hyötymään, pyydän saada lausua esimerkin, että samaisessa meijerissä, jonka asioita tässä käytän esimerkkinä, on yhden, on kahden lehmän omistajia. Minun tietääkseni ei pienempi viljelijä kuin yhden lehmän omistaja voi konsanaan myydä maitoa meijeriin, mutta minä tiedän myöskin sen, että yhden lehmän omistaja on meijeristä viime vuonnakin tilittänyt maidosta noin 300 markkaa. Sitten kahden lehmän omistaja luonnollisesti enemmän. Jos taas otetaan se huomioon, mihin täällä edellinen puhuja viittasi, että meidän työväestömme muuten tulisi kärsimään tästä, minun ymmärtääkseni ei koskaan silloin, jos maatalouskysymyksiä eteenpäin viedään, voida puhua siitä, kun maataloudellinen tuotanto kohoaa, että silloin työväestö tulisi kärsimään.

Minä jo sanoin, että mielellä hyvällä tervehdin tätä valiokunnan mietintöä ja toivoisin, että eduskunta yksimielisesti hyväksyisi tämän, sillä siksi suuri parannus on Suomen maataloudessa se, kun vain saadaan ei ainoastaan tätä puolta Suomen maitotalouden tuotteiden viennissä kehitetyksi, johon minä tässä olen viittaillut, vaan että myöskin samalla otetaan huomioon ne muut mahdollisuudet, joitten kautta Pietarissa tarvittavien maitotaloustuotteitten muodossa voidaan Suomen maitotaloutta ja sen kautta Suomen maataloutta kohottaa, sillä siellä on nykyään kysyntää, ellei juuri näinä päivinä, niin ainakin sitten kun taas 6 viikkoa kestänyt paasto on kulunut, silloin taas kysytään, onko meillä Suomesta lähettää Pietariin maitoa, onko meillä lähettää Pietariin maidosta valmistettuja tuotteita, jotka venäläisessä kaupassa käyvät hyvästä hinnasta. Ja minä olen vakuutettu siitä, että jokaista 1,250,000 kiloa kohti ensiksi saavutetaan Suomen maidolle 17 pennin hinta kilolta niinkin etäällä kuin esimerkiksi on Urjala Pietarista ja samalla sen kautta myöskin autetaan maamme kansantaloudellista asemaa ei vähemmällä kuin 174,500 markalla sen yhteydessä nimittäin enempi kuin mitä olisi voitu tehdä silloin, jos tämä maito olisi valmistettu voiksi ja se Englannin markkinoille tarjottu. Minä kannatan tätä valiokunnan mietintöä ja toivon, että eduskunta yksimielisesti hyväksyisi sen.

Ed. Pullinen: Ed. Kujala täällä on sanonut, että tämän mietinnön perustelut ovat heikot ja sentakia ehdottanut mietinnön hylättäväksi. Niistä perusteluista, joihin hän nojaa tämän hylkäävän ehdotuksensa, on sanottava, että ne ovat varsin heikot; ne ovat käsittääkseni niin heikot, etten luule niiden saavan yhdenkään edustajan kannatusta eduskunnassa ja tämä tietoisuus vapauttaa vastaamasta ed. Kujalan lausuntoon. Itse asian tärkeyteen nähden lie kuitenkin paikallaan mainita muutamia lisäseikkoja esilläolevasta kysymyksestä.

Mitä ensinnäkin tulee niihin erilaisiin anomuksiin, joita rautatielaitoksellemme on tehty tästä asiasta, niin niitä on kokonainen sarja. Vuonna 1904 teki ensinnäkin Maanviljelysseurain Keskusliitto anomuksen maidonrahdin alentamisesta ja yleensä maidon kuljetuksen järjestämisestä rautateillämme, varsin laajasti ja seikkaperäisesti selostaen tätä asiaa. Tämä anomus muuten hylättiin, paitsi myönnettiin alennusta jäähdytys- ja lämmitysvaunujen rahdissa. Senjälkeen on taas Maanviljelysseurain Keskusliitto tehnyt asiassa anomuksen vuonna 1908. Tässä anomuksessa erityisesti osoitettiin, miten tärkeätä olisi saada maidonrahti alennetuksi, sillä Venäjällä on, kuten tässä mietinnössä on mainittu, maidonrahti noin 2 ½ kertaa huokeampi ja sentakia tahtoo käydä kilpailu varsin vaikeaksi venäläisillä markkinoilla. Tämän vuoksi ehdotettiin, että meilläkin ruvettaisiin järjestämään olot niin, että maitoa voitaisiin kulettaa tavarajunan rahdilla. Nykyään nimittäin ei meillä ole mahdollista Pietariin lähettää maitoa muuta kuin pikatavarana tahi n. s. maitopiletillä ja niistä on rahti kalliimpi, kuin jos se menisi tavarajunan rahdilla. Syy, miksi ei rahtitavarana voida lähettää, on se, että

rahtitavarajunat yleensä kulkevat liian hiljaa, ainoastaan noin 100 kilometriä vuorokaudessa ja lisäksi ne viipyvät Valkeasaaren tullissa ja kaiken lisäksi ne tulevat Pietarin asemalla sellaiseen paikkaan, että maidon ulossaanti on sieltä mahdotonta ja viipyy useita tunteja ennenkuin se saadaan ulos. Käytännössä on siis mahdotonta lähettää maitoa rahtitavarana.

Samaan suuntaan käypiä anomuksia ovat sitten tehneet Maanviljelijäin yleinen liitto 3 vuotta sitten, ruotsalaisten maanviljelysseurojen keskusliitto sekä maanviljelijäryhmät useista eri pitäjistä. Maanviljelyshallitus on puolestaan myös tehnyt seikkaperäisen anomuksen ja ehdotuksen tässä asiassa. Mutta nämä anomukset eivät ole johtaneet mihinkään tuloksiin, vaikkakin ovat olleet jo useita vuosia hallituksen hyllyllä. Näiden anomusten johdosta on kyllä pyydetty rautatiehallituksen lausuntoa ja rautatiehallitus lausunnossansa, kun on kysymyksessä rahdin huojentaminen, myöntää ja todistaa selvästi, miten todellakin on asianlaita, nimittäin että maidon kuljetus meidän rautateillämme on paljon kalliimpaa kuin Venäjän rautateillä, mutta lopulla lausunnossansa sanoo, että rautateittemme taloudellinen asema ei kuitenkaan rautatiehallituksen mielestä oikeuta rahtien alentamiseen näin suurille kuletustavaroille kuin maitotaloustuotteet ovat. Sentähden että niitä lähetetään niin paljon, sentakia on rautatiehallituksen mielestä taloudellisesti epäedullista laskea niille rahtia jonkun verran alemmaksi. Toivottavaa näin ollen olisi, että jollakin tavalla saataisiin sekä rahtisuhteet että yleensä kuletushankaluudet järjestetyiksi, hankaluudet, joita voisi luetella kokonaisen sarjan. Toivottavaa ja luultavaa olisi, jos saataisiin sentapainen asiamies, kuin tässä mietinnössä esitetään, niin hänen välityksellään ja hänen myötävaikutuksellaan voitaisiin ehkä saada hallitus enemmän kiinnittämään huomiota näihin todellisiin ja ikäviin epäkohtiin.

Mitä sitten tulee itse niihin vaikeuksiin, joita itse kaupassa Pietarissa ilmenee ja jotka aiheutuvat venäläisten tapojen tuntemattomuudesta, niin ne ovat todella nekin moninaiset. Pari vuotta sitten meni kumoon eräs maanviljelijäin liikeyhtiö, joka oli perustettu maidon viennin harjoittamista varten Venäjälle. Tässä vararikossa kärsivät maanviljelijät lähes neljännes miljoonan markan vahingon. Tämän yhtiön vaikeudet ja onnettomuudet riippuivat myös suureksi osaksi siitä, ettei tunnettu oloja Pietarissa, eikä osattu järjestää liikettä niiden mukaisesti. Pienempiä vahinkoja tapahtuu maamiehelle varsin useasti, kun eivät tunne ostajia ja maidon välittäjiä siellä. Saadakseen tavaransa kaupaksi, ovat maamiehet pakotetut myymään tavaransa siellä kauppiaille, jotka sitä kysyvät ja joita eivät tunne. Tällä tavoin sattuu usein, etteivät he saa suoritusta kauppiailta, joko sen vuoksi, että ne ovat vähävaraisia tahi sen takia, että ne muuten tahtovat suorastaan kieltää maksun. Ja oikeudenkäyntikin on osoittautunut hyvin vaikeaksi, kun ei tunneta sikäläisiä oikeuksia. Yksin Suomen valtiollekin on tapahtunut sellaisia vahinkoja. Kerrotaan nimittäin että Mustialan maanviljelysopistosta lähetettiin aikanaan voita Pietariin ja johduttiin kokonaisen 7,000 ruplan tappiolle, kun myytiin sellaisille ostajille, jotka eivät kyenneet sitoumuksistaan vastaamaan. Ed. Retulainen on huomauttanut, että olisi ollut tarpeen tässä mietinnössä seikkaperäisemmin selostaa juuri niitä epäkohtia ja vaikeuksia, joita kauppaoloissa Pietarissa on ja että se olisi ollut jonkunmoisena osviittana tätä liikettä harjoittaville. Nämä varjopuolet ovat niin monet, että niitä olisi ollut vaikea tässä mietinnössä selostella ja lisäksi ne eivät kuulukaan tämän mietinnön alalle. Maanviljelyshallituksen toimesta on lähetetty erityinen virkamies tutkimaan maitokauppaoloja Pietarissa ja tämä virkamies, agronoomi Collán, on antanut seikkaperäisen selostuksen, jossa hän valaisevasti kuvaa oloja Pietarissa, ja niin ollen on tätä liikettä harjoittavalla yleisöllä tilaisuus saada nämä tiedot sanotusta julkaisusta. Yksinään sillä, että tiedetään nämä olot, ei asia ole autettu, vaan täytyy olla asiamies, joka henkilökohtaisesti avustaa maamiehiä näitä asioita järjestettäessä. Muuten ei suotuisiin tuloksiin ilmeisesti päästä. Täällä on myöskin huomautettu siitä, että olisi valiokunnan pitänyt tässä ehdotuksessa mennä pitemmälle ja esittää enempiä toimenpiteitä. Mietinnöstä käypi kuitenkin selville, että tämän asian yhteydessä ei ole ollut tarvis eikä tarkoituskaan mennä edemmäksi. Tässähän sanotaan, että ensimäisiä toimenpiteitä olojen järjestämiseksi olisi asiamiehen asettaminen. Tämä valiokunnan mielestä olisi aivan ensimäinen toimenpide ja tämä toimenpide ei suinkaan sulje pois muita toimenpiteitä, vaan edellyttää valiokunta niitä useita. Valiokunnan ehdotus ei sulje yksityisten eikä osuuskuntien eikä hallituksen toimintaa pois, vaan näiden kaikkien yhteisesti on jatkettava tätä toimintaa. Myöskään ei tämän virkamiehen valiokunnan mielestä tarvitse tulla ainaiseksi, sillä onhan mahdollista, että liiketoiminta yksityisten kautta sekä osuustoiminnan avulla järjestetty niin, ettei asiamiestä enää tarvita. Silloin voidaan ottaa uudestaan tarkastettavaksi tällaisen virkamiehen toimen järjestäminen, mutta alkuun pääsemiseksi on välttämättä

tällainen asiantuntija saatava, muuten ei meidän vientimme tässä suhteessa kehity. Osoitukseksi siitä, että tällaiset toimenpiteet todella auttavat, on valiokunta mietintönsä ensimäisellä sivulla osoittanut, miten voin vienti on varmasti kasvanut senvuoksi, että hallituksen taholta on työskennelty. Se on noussut ja saavuttanut varman menekin. Tämän toiminnan tehokkuudesta voin lisäksi mainita, että Englantiin vietävän voin viennin kehittäminen on niin tehoisa, että se on ollut omiansa vähentämään voin vientiä Venäjälle. Vuonna 1883 lähetettiin nimittäin Venäjälle voita 2 ½ miljoonaa kiloa, vuonna 1893 1 ½ miljoonaa, vuonna 1903 ainoastaan 243,000 kiloa. Siis ainoastaan sen johdosta, että ruvettiin työskentelemään enemmän voin viemiseksi Englantiin väheni voin vienti Venäjälle 10 kertaa pienemmäksi. Tähän ei suinkaan ollut syynä se, että hinnat olisivat olleet Venäjällä huonommat. Päinvastoin ne ovat olleet monasti ja usein läpi vuodenkin kallimmat kuin Englannissa. Vaan tähän oli syynä se, että kaikkien maanviljelijöiden huomio valtion taholta pätevällä tavalla kiinnitettiin Englantiin ja sillä tavalla maanviljelijät siirsivät huomionsa pois Pietarista ja Venäjältä, joka monessa tapauksessa olisi luonnollisin vientipaikka ja monessa tapauksessa olisi ollut edullisempi kuin Englanti.

Maitotaloustuotteiden alalla ilmeisesti on meillä tilaisuus lisätä vientiä varsin huomattavassa määrässä. Tähän mietintöön liitetty tilasto osoittaa, että kymmenessä vuodessa on maidonvienti lisääntynyt viisikertaiseksi. Mutta nykyään me viemme ainoastaan 16 ½ miljoonaa kiloa vuodessa Pietariin. Ja tilasto osoittaa, että Pietarissa käytetään, vaikka siellä maidon käyttö onkin varsin vähäinen, 100 miljoonaa kiloa vuodessa. Me emme siis kykene lähettämään kuin kuudennen osan tarvittavasta maidosta. Jos kuitenkin otamme huomioon meidän maamme aseman ja Pietarin läheisyyden ja myöskin sen kannan, millä meidän maitotaloutemme jo on, niin meidän pitäisi kyetä lähettämään paljon enemmän kuin mitä lähetämme. Jos hallituksen taholta tässä suhteessa ryhdytään asiaa järjestämään, niin me voimme lisätä vientiämme ja sitä tietä myös kehittää maamme tuotantoa.

Ed. Brander: Kun valiokunnan mietintöön ei ole liitetty mitään vastalausetta, niin minulla ei ole suinkaan aihetta ruveta tätä asiaa täällä enemmälti selvittelemään. Minä aivan lyhyesti ilmoitan kannattavani mietintöä ja siinä tehtyä ehdotusta. Mutta kun tätä asiaa on käsitellyt maatalousvaliokunnan toinen osasto ja minä en ole ollenkaan ottanut osaa tuon osaston työhön, niin olen katsonut asiakseni pyytää puheenvuoroa täydentääkseni mietintöä eräässä kohti, jossa sen sanontatapa ei ole aivan täsmällinen eikä aivan oikea.

Täällä sanotaan mietinnön ensi sivun lopussa: „Maitotaloustuotteiden viennistä muualle ei hallituksemme sitävastoin ole sanottavasti huolehtinut." Ja sitte toisen sivun lopussa, kun on puhuttu epäkohdista, jotka vallitsevat maitotaloustuotteiden viennissä Venäjälle, sanotaan näin: „Näiden epäkohtien poistamiseksi sekä yleensä maidon kuletuksen helpottamiseksi on maanviljelijäin järjestöjen sekä yksityisten maanviljelijäin taholta tehty hallitukselle useita anomuksia, mutta ne eivät ole johtaneet toivottuihin tuloksiin." Tästä saisi siis sen käsityksen, että ainoastaan maanviljelysseurat ja yksityiset ovat olleet tässä asiassa huolehtimassa ja toimenpiteitä järjestämässä. Ed. Pullinen jo lausunnossaan osittain tätä oikaisi ja pyydän minäkin tässä huomauttaa, että monia eri kertoja on vuosien kuluessa tämä asia ollut maanviljelyshallituksessa esillä m. m. meijerikonsulenttien toiminnan järjestämisen yhteydessä, jolloin on ehdotettu, että Kaakkois-Suomea varten asetettaisiin erityinen meijerikonsulentti, joka olisi nimenomaan Pietarin maitokauppaoloihin perehtynyt ja toimisi Suomen maidon ja maitotaloustuotteitten viennin edistämiseksi siellä. Myöskin, niinkuin ed. Pullinen lausunnossaan lyhyesti viittasi, lähetti maanviljelyshallitus toista vuotta sitten pätevän asiantuntijan useammaksi viikoksi Pietariin ja sen ympäristölle ottamaan seikkaperäisesti selkoa niistä oloista maitokaupan alalla, jotka meidän tulisi Suomessakin tuntea. Tämä henkilö liikkui myös Venäjän puolella Pietarin maitoalueella samoinkuin Suomen puolella ja tutki asiaa perinpohjin Pietarissa, ja tämän tutkimuksen tuloksena on m. m. teos „Pietarin Maitokauppaolot, matkakertomus, laatinut K. J. M. Collán". Tämä tutkimus on ollut ikäänkuin jonkunlaisena alustuksena niitä laajempia ja seikkaperäisempiä toimenpiteitä varten, joita tässä tarvitaan. Viime syksynä syyskuun 5 päivänä maanviljelyshallitus teki alistuksen senaattiin eräässä osassa asiaa ja mainitsen aivan lyhyesti tuon alistuksen ponnet, koska ed. Retulainen lausunnossaan kohdisti huomiota eräisiin epäkohtiin tällä alalla, jotka ehdotetuilla toimenpiteillä saataisiin korjatuiksi. Tuossa alistuksessa sanotaan lopuksi että olisi ryhdyttävä sellaisiin toimiin, että maitorahti pikatavara- ja matkustajajunissa laskettaisiin 4 luokan mukaan korotuksetta; että maitopilettien hinnat laskettaisiin 4 luokan mukaan; että vuokravaunujärjestelmä pysytettäisiin ja niiden vuokraa

ei määrättäisi korkeammaksi rautatien omia kuluja ja että vuokraaja oikeutettaisiin niissä pitämään henkilön, joka järjestää vaunuun nostetut täydet astiat ja antaa ulos tyhjät; että maidonkuljetusastiat, jotka sivuradoilta lähetetään vuokrattuihin maitovaunuihin, lastattaisiin niihin rautatien puolesta ja kustannuksella ja että sivuradoilla maitoa kuletettaisiin kaikissa junissa; että Pietarin asemalle rakennettaisiin ajanmukainen maitoasema ja että sitä suunnitellessa käytettäisiin meijeriammattimiestä asiantuntijana; että kaikilla maitoa lähettävillä asemilla järjestettäisiin tarkoitustaan vastaava maitosilta; että maidon kuletusta ja käsittelyä koskevat kiertokirjeet tarkistettaisiin ja että tarkistettuja säännöksiä tarkasti seurattaisiin.

Nämä ehdotukset eivät ole vielä johtaneet valitettavasti mihinkään tuloksiin, mutta olen näillä lausunnossani esittämilläni tiedonannoilla tahtonut täydentää valiokunnan mietintöä.

Ed. Strömberg: Jag vill icke för min del ingå på något bemötande af ldgsm. Kujalas andragande, då han yrkade på förkastande af förevarande fråga. Jag anser detta vara öfverflödigt. Men en omständighet bör dock härvidlag beröras, den, då han nämnde, att den föreslagna åtgärden icke gagnar småbrukarne. Det är denna omständighet jag för min del nu ber att få taga till tals.

Den reformationsifver, som nu gjort sig gällande inom vårt samhälle i syfte att förse den lösa befolkningen med jord, är ju en sund och riktig företeelse. Men samtidigt med att samhället förser dessa små med jord, måste samhället också draga försorg om att de kunna lefva på sin jord och för detta ändamål behöfva de god afkastning från densamma. Man talar om att man önskar kolonisera kronans skogsmarker. Man vill få den aflägsna ödemarken odlad och bebyggd, men skall detta lyckas, måste dessa jordbrukare kunna förädla sina produkter i större skala, för att skickas ut i världsmarknaden. Dessa små jordbrukare, som bo på flera mils afstånd ifrån afsättningsorter, kunna icke hemma förädla enhvar sina produkter och färdas miltals med något smörkilo eller en kanna mjölk. Allting pekar också emot att ostberedningen genom gemensamma mejerier skall blifva den framtida tillverkningsformen. Därför måste vi se till att någonting åtgöres för att bereda afsättningsmöjligheter och afsättningsorter för denna ostproduktion. Denna fråga torde icke i detalj behöfva beröras. Ty den framstår såsom fullständigt naturlig. Jag tänker att enhvar, som något odlat jord, vet, att man bör göra arbete på jorden och icke har tid med småförsäljning dagligen på landsvägen. Det är detta jag ber att få nämna som en viktig omständighet, hvilken gör att vi måste söka få till stånd afsättningsorter för att kunna ha utsikter att både nu och äfven framgent få sådana pris, som vi kunna behöfva. För närvarande hafva vi lyckats i vårt land få ganska goda pris på våra mejeriprodukter, och dessa i utskottets betänkande intagna siffror tala ett alldeles tillräckligt tydligt språk för att här föreligger ett område, som Finlands folk har en oafvislig skyldighet att uppmärksamma. När vi se, att vår mjölkafsättning under tio år femdubblats och ostafsättningen fördubblats, smörafsättningen mer än två gånger fördubblats, så beror detta på att vi kunnat skicka goda varor, som fått en ökad afsättning. Det är därför af största vikt att vi se till att dessa framsteg bibehållas, så att icke en tillbakagång inträder eller främmande afnämare komma och under vårt namn börja sälja mejeriprodukter, hvilket skulle kunna göra att vårt namn skulle sjunka i anseende.

Det är sannerligen märkligt att höra, huru från vänstern yrkan göres på förkastande, när det gäller en så liten uppoffring till jordbrukets fromma. Här har under flere dagar föreslagits och antagits stora belopp från statens sida till understöd af de arbetslösa. Denna lilla uppoffring gäller att understöda de verkligt arbetande, de som hafva lust att arbeta och sträfva framåt på de små jordbruken. Men i detta fall vill man icke understöda. Det är mycket svårt att förstå motiven härtill.

Jag ber för min del få på det varmaste understöda betänkandet och hoppas, att landtdagen så begår, att vi med det allra första må kunna anställa en ombudsman i Petersburg, som tager försäljningen af våra mejeriprodukter om hand och icke blott söker bevara det goda namn och rykte vi lyckats förskaffa oss, utan ännu ytterligare förbättrar det så, att utsikterna för Finlands arbetande jordbruksbefolkning blir bättre än de härintills varit.

Ed. Kujala: Ed. Retulainen, jonka lämmin kannatus johtui vanhoista visseistä ystävyyssuhteista ja sympatiasta Venäjälle päin, erittäinkin visseihin piireihin, erehtyi tässä tekemään karhunpalveluksen omalle asialleen kuvatessaan niin loistavasti tätä maitotaloustuotteiden vientiä Venäjälle. Hän totesi vain sen seikan, että asiamiehen valtion taholta asettaminen ei ole tarpeen, hän totesi sen seikan, että liike voi sen kyllä asettaa itse omin loistavin voiminsa. Ed. Retulainen siis tavallaan epäsuorasti puolusti mietinnön hylkäämistä, mutta sitä ed. Retulainen ei voinut mi-

nulle ainakaan todistaa numeroillakaan, että pienet, yhden ja kahden lehmän omistajat ja työläiset siitä hyötyisivät. Eihän bruttotulojen todistus vielä riitä todistamaan, kuinka paljon puhdasta hyötyä pikku- ja suurviljelijä lehmää kohden vuosittain saa. Hän ei myöskään esittänyt, mitenkä se seikka korjataan, että työläisten maidon saanti täällä tuon maitotalousliikkeitten keskittymisen johdosta käy yhä vaikeammaksi, jopa toisinaan mahdottomaksi; siitä on siis vississä suhteessa työväenluokalle näin ollen vahinkoakin, joskaan tämä väitteeni tietysti ei ole suorastaan edistystä vustustamaan aijottu. Minä edelleen pysyn ehdotukseni kannalla, että mietintö hyljätään ja pidän sen hyväksi pidetyt muut loistopuheet täällä tarpeettomina, koska ei kukaan ole kieltänytkään heitä itse asiamiestä asettamasta.

Ed. Mäki: Minä kannatan ed. Kujalan tekemää ehdotusta, että tämä maatalousvaliokunnan mietintöön sisältyvä ehdotus hylättäisiin. Tahdon muutamilla sanoilla perustella tätä kantaani. Ensiksikin tällä asialla kaikesta huolimatta tulee olemaan jossakin määrin paikallinen merkitys. Maatalousvaliokunnan mietinnössäkin todetaan se seikka, että tämä toimenpide pääasiassa tarkoittaa maidon viennin edistämistä ja maidon vienti taas ei voi tulla kysymykseen koko maasta vaan ainoastaan pienemmästä ympäristöstä. Mutta tämä ei ole yksin määräävänä siinä suhteessa, kun minä olen asettunut sille kannalle, että tämä alote olisi hyljättävä. Minun mielestäni vaikuttavat tähän suuressa määrin toiset syyt. Mielestäni on selvää, että tämä asia voidaan järjestää osuustoiminnallista tietä ja se tulee silloin paljon paremmin ja asianmukaisemmin järjestetyksi. Jos Pietariin asetettaisiin keskusosuusliike ja pienviljelijäin y. m. osuuskuntia perustettaisiin niille seuduin, mistä maitoa y. m. maataloustuotteita välitetään, silloinhan tämä asia saataisiin järkiperäisesti järjestetyksi ja pienviljelijöillä olisi tilaisuus saada tuotteistaan yhtä korkeita hintoja kuin suurviljelijöilläkin. Kun ed. Kujala väitti, ettei pienviljelijöillä ole välityksestä yhtä suurta hyötyä, niin teki hän sen ehkä liian kategoorisesti, mutta kyllä joka tapauksessa pienviljelijä nykyään saa tuotteistaan alhaisempia hintoja, sillä esim. tästä tilastosta, jonka maanviljelyshallitus on julaissut Pietarin maitokauppaoloista, käy aivan selvästi ilmi, että pienempäin maidon tuottajain on vaikeampi sinne nykyisissä oloissa välittää maitoa yhtä korkeilla hinnoilla kuin suurviljelijäin. Kun valiokunnassa esitin käsitykseni, että asia on järjestettävissä osuustoimintatietä, johon minun mielestäni on aivan täysiä edellytyksiä, niin porvarillisten puolelta selitettiin, että maanomistajat eivät ymmärrä yhteenliittymistä, ne eivät tässä asiassa kykene niin paljon saamaan aikaan, että perustaisivat osuuskuntia. Minä olen odottanut, että ed. Saalasti nousisi puhujalavalle ja puhuisi työtarmosta tai tarmokkuudesta maanomistajien keskuudessa, ja että he nyt koettaisivat hiukan valvoa omia etujansa perustamalla osuuskuntia, että saisivat tarpeelliseksi havaitsemiaan hintoja maitotaloustuotteistaan. Lisäksi, eikö tässä ole, ed. Saalasti, myös kysymyksessä se ilmainen anto? Silloin kun oli kysymyksessä työttömyyden avustaminen, oli porvarillisten taholta yleensä heidän puheenvuoroissaan semmoinen sävy, että he moittivat meitä siitä, kun vaaditaan ilmaiseksi työväestölle apurahaa. Nyt te tahdotte palkata Pietariin maidon myyjää, eli teidän etujenne valvojaa te oikeammin tarkoitatte, jos sillä ehdotuksella yleensä mitään tuloksia saavutettaisiin. Siitä on vain yksi askel siihen, että valtion puolesta pitäisi palkata lypsykoneita teidän karjoillenne. Minusta eivät maanomistajat saa olla niin saamattomia ja kykenemättömiä, etteivät ne tätä asiaa kykene osuustoiminnan avulla järjestämään, ja jos asia vastaisuudessa todella näyttäytyy siksi, että se on kannattamisen arvoinen, niin onhan eduskunnalla ja samoin hallituksella tilaisuus avustaa tätä yritystä. Nykyisin on jo Pietarissa olemassa kauppa-asiamies, ja herrat porvarillisetkin ovat tunnustaneet, että hän siellä vain makaa, eikä mitään itse asiassa tee. Nyt te tahtoisitte laittaa sille makuukaverin, sillä tästä tulee myöskin ehkä samanlainen herra, kuin se entinen kauppa-asiamies on, ja se tulee siellä vain nauttimaan valtion palkkaa ja Pietarin asemasilta saattaa pysyä aivan samanlaisena, sen muuttumisesta ei ole mitään toiveita. Yhtä hyvin te olisitte voineet anoa, että määrättäisiin, että tämän Pietarissa olevan asiamiehen pitää käydä karjakko- ja meijerikonsulenttikoulu, että hän kykenee myöskin sillä alalla toimimaan ja ehkä hänen ei silloin tarvitsisi niin paljon maata, kun nykyään sanotte sen herran tekevän. Mitään paheksumislausuntoa ei tahdottu tähän mietintöön liittää sille herralle, vaikka ilmeisesti valiokunnassa todettiin se seikka, ettei hän suuriakaan ole aikaansaanut, ja tästä huolimatta aivan samanlaista herraa nyt taas puuhataan. Minulla on yleensä hyvin huonot käsitykset tällaisista valtion palkalla toimivista asiamiehistä. Jos sen sijaan osuustoiminnallista tietä tämä asia järjestettäisiin, niin on mahdollisuus panna semmoinen herra pois viralta, joka ei toimi osuuskunnan mielipiteiden ja tahdon mukaisesti.

Täällä myöskin ed. Retulainen teki vertailujen kautta selväksi sen, että Pietariin on edullisempaa kuljettaa maitotaloustuotteita kuin valmistaa

voiksi ja kuljettaa Englantiin. Se on myöskin valiokunnassa todettu ja sitä suurempi syy pitäisi juuri maanomistajilla olla nyt osuustoiminnallista tietä ryhtyä järjestämään tätä asiaa. Minusta siis on aivan tarpeetonta tällaisen alotteen hyväksyminen, tässä kun on kysymyksessä vain asiamiehen asettaminen. Se on siis mielestäni ehdottomasti hyljättävä.

Ed. Jalonen: Minä kyllä käsitän ne syyt, minkätähden suomettarelaiset harrastavat venäläisiä liikepaikkoja, ja minkätähden erityisesti ed. Retulainen niitä harrastaa. Mutta en minä käsitä niitä syitä, miksi edelleen tahdotaan saada lisävaroja, joita joka vuosi maanomistajien hyväksi uhrataan lähes 7 ½ miljoonaa markkaa ja yksistään maitotalouden alalla 260,000 markkaa. Tuntuu siltä, että tässäkin toteutuu se vanha sananlasku maanomistajiinkin nähden, joka on papistosta yleisesti tunnettu, nimittäin että säkki on pohjaton.

Muuten täällä edustaja Retulainen totesi, että maanomistajat aivan hyvin itse voivat hankkia asiamiehet, jos se vain on tarpeellista. Hän mainitsi että vuotuiset tulot lehmästä nousevat 300 markkaan; ajatellaanpa että asiamiespalkkioksi varattaisiin vain parikymmentä penniä lehmää kohden ja jos asiamiehen hankinta pantaisiin toimeen osuustoiminnan avulla ja tuohon osuustoimintapiiriin kuuluisi lehmien omistajia, joiden yhteenlaskettu lehmäluku tekisi 100,000 kappaletta, niin silloin voisi asiamiehen palkata, vaikkapa sille maksettaisiin niin korkeita palkkoja kuin nykyään maksetaan senaatin virkamiehille eikä se silloin tulisi paljoa kutakin karjanomistajaa kohti maksamaan. Tällainen asia kuuluisi mielestäni maitotalousosuuskunnille eikä eduskunnan pitäisi tällaisen asian järjestelyä ottaa huomioon, kun niin paljon on jo muutakin valtion puolesta maanviljelyksen ja karjatalouden hyväksi uhrattu.

Ed. Kokko: Muutama sana vain niistä syistä, jotka puolustavat tällaista ammattitaitoisen asiamiehen asettamista Pietariin maitokauppaa valvomaan. Jos on haittoja niillä, jotka myyvät maidon rautateitse, niin vielä enemmän niillä, jotka myyvät maidon hevosilla viemällä. Sellaisia kuntia, joissa näin täytyy tehdä on suuri joukko. Sellaisia ovat Raudun, Sakkolan, Metsäpirtin ja osaksi Kivennavan kunnat. Niillä on monia arvaamattomia vaikeuksia sinne maitoa viedessä. Niinpä on esim. hyvin pahaksi tavaksi tullut se että täytyy jokaisessa maitokaupassa myyjille, joka tilissä Pietarissa antaa vähintään 5 ruplaa n. k. natschajua, ja jollei sitä anna, ei maitokauppa menesty, sillä myymämiehet tekevät sen mahdottomaksi. Koetettiin siellä rajalla yhteistoimintaakin, perustettiin meijeri ja hankittiin maitokauppa, mutta kun meijeriosakkaat eivät voineet mitenkään alistua tuollaiseen juomarahan antamiseen, meni koko homma nurin, sillä kun „natschajun" antaminen lakkasi, moitittiin että maidossa oli sahajauhoja ja kaikellaista roskaa. Maitokauppiaat siis, saadakseen pakotetuksi tuollaisen juomarahan antamiseen sotkivat Pietarissa maidon. Jos maitoasiamies olisi, niin tällainen sotkeminen voitaisiin estää.

Täällä on sanottu, että etu tästä mainitusta asiamiehestä ei tulisi pienviljelijöille vaan suurviljelijöille, koska muka pienviljelijöitä siellä ei ole. Mutta näissä pitäjissä onkin juuri kahden, kolmen ja neljän lehmän omistajia, jotka kuitenkin vuodessa myyvät miljoonia litroja maitoa Pietariin. Mutta kun nyt maitokauppa on käynyt vaikeaksi niin se on houkutellut karjalaisia viemään heiniä Pietariin ja jokainen ymmärtää, että jos tätä jatkuu, miten silloin käy näiden seutujen koko alkamaisillaan olevan maatalouden.

Ed. Bredenberg: Jag skall be att få yttra några ord med anledning af det som här i dag blifvit sagdt. För det första, att utskottet nog respekterat de åtgärder, som landtbruksstyrelsen vidtagit, men att, då tillsvidare intet resultat varit synligt, så har utskottet trott sig vara fullkomligt i sin fullgoda rätt, att afge betänkandet i den form som nu skett.

Vidare vill jag framhålla, att jag inte tänker bemöta hr Kujala i annat afseende, än när han säger, att det är obekvämt för småbrukarne att skicka mjölk till Petersburg. Vi hafva dock faktiskt kunnat lägga märke till, att det mest är småbrukare, som lämna mjölk till förädling vid t. ex. Urdiala mejeri, och vidare har hr Strömberg intygat, att det är småbrukare, som leverera mjölken till ostmejerierna i östra Nyland; och jag hade gärna ännu hört, att liknande röster hade höjts från Karelen, där de jordbrukare, som leverera mjölk till mejerierna, äro nästan uteslutande småbrukare. Alltså: de millioner liter mjölk, som gått till Petersburg och bragt penningar till landet, hafva frambragts närmast af småbrukarne. Jag tycker, att denna sak hade bort vara klar till och med för hr Kujala.

Jag vill så vända mig närmast mot hr Mäki. Han säger, att han icke tilltalas af dylika ombudsmän, emedan de göra ingenting, och han tager som exempel den ombudsman, som för närvarande finnes i Petersburg. Hvad nu det exemplet vidkommer, så var det det mest misslyckade, som kan anföras. Denna ombudsman står icke under vår styrelses öfverinseende, han står icke i

något andelslags tjänst, icke heller i något bolags, utan han subordinerar under ministerstatssekreteraren, och om han icke fullgör sina skyldigheter, är det finansministern som kan afsätta honom. Huru vi skulle kunna gå lös på hans arbete eller öka det, vet jag sålunda icke. Men jag vill påpeka, att en sådan ombudsman har icke utskottet afsett; det hade hr Mäki bordt inse.

Hvad för öfrigt vidkommer användandet af ombudsmän, ber jag få nämna, att Danmark för närvarande på alla områden af landtmanna-ekonomin har ombudsmän öfverallt, i alla länder, där danska produkter säljas, för att få sina fördelar bevakade. Spörjer man nu, hvad Finland har i den vägen, så ha vi tämligen få att uppvisa. Den enda ombudsmannen vi hafva på mejerihandteringens område är ombudsmannen i England, v. Becker. Det har af flere uttalanden i dag tydligen framgått, att vår smörafsättning på England icke tidigare gått så raskt framåt och varit så säker, som sedan v. Becker anställdes. Förut hade smöret gått till Danmark, och huru det fann väg till England borde vara bekant för enhvar.

Vidare ber jag få påminna om ett annat uttalande af hr Mäki. Han förmodade, att en ombudsman i Petersburg komme att blifva en stor lätting, som icke skulle göra någonting. Jag beklagar att sådant ord fällts. Om en ombudsman faktiskt kommer att ställas i mejerihandteringens tjänst, så är jag öfvertygad om, att de, som syssla med mejerihandtering, hafva intresse af att han sköter sin tjänst och håller sig vaken. Och är han engång vaken, så får han mer än nog arbete i Petersburg, och han kommer också att få nog af uppgifter med afseende å Finland. Han verkar för resten så nära oss, att vi utan svårighet kunna följa med hans arbete.

Det finnes ytterligare en sak, som icke bör förglömmas, nämligen den, att om vi icke själfva sköta om en marknadsplats och upparbeta den för våra produkter, så kommer föga nog någon annan att göra det för vår räkning. Utan tvärtom komma utlänningar och taga hand om och upparbeta det ena fältet efter det andra. Så har redan skett. Det arbete schweizarne hos oss utfört, hade måhända lika väl kunnat utföras af finska män. För närvarande arbeta ryska bolag allt hvad de hinna i syfte att exploatera våra bästa mejerier för mjölkexport till Ryssland. De beräkna sig inkomster däraf, och kunna de göra det, så frågar jag, hvarför vi finska män icke kunna göra detsamma? Försöken hafva visat, att våra enkla landtmän haft det ganska svårt att reda och gjort betydande förluster. Finge de däremot stöd af en person i Petersburg, som kände till förhållandena och som stod dem till tjänst, så kunde de största svårigheter öfvervinnas, och våra mejerier stanna i våra egna händer. Ett exempel härpå var det, som hr Retulainen anförde.

Vidare ville jag hafva sagdt åt medlemmen af agrarutskottet hr Mäki, att det kanske skulle varit trefligare, då han nu ärnade uppträda mot betänkandet, om han fogat en liten reservation till detsamma. Då hade de öfriga landtdagsmännen förstått, hvad meningen var. Nu ser det ut som om äfven han hade understödt betänkandet och dess kläm. Jag vill icke klandra samarbetet i utskottet, men när resultatet blir synligt i denna form, så är det sannerligen beklagligt. I hvarje fall tror jag, att utskottet ändå skulle gått precis samma väg. Jag vet väl, att hr Mäki opponerade sig mot denna sak i utskottet, men jag trodde icke att han skulle gå så här pass långt.

Så en sak till. Hr Mäki anser, att andelsverksamheten borde taga hand om denna uppgift. Jag är lifligt öfvertygad om, att knappast något annat gjort sådana tjänster åt det finska jordbruket, som just andelsverksamheten. Men för att andelsverksamheten skall kunna verka, måste den förvärfva sig förtroende, och blott i stöd af detta förtroende skall den kunna arbeta vidare. Utgå vi härifrån och tillämpa detta på föreliggande fall, så komma vi till den slutsatsen, att arbetet bör bedrifvas baseradt på förtroende, ända tills mjölken är försåld i Petersburg, och de medlemmar, som anslutit sig till andelslaget, skola helt säkert inse, att förbättringar äro både möjliga och nödvändiga. Men det finnes så många, som icke komma att ansluta sig till sådana företag, speciellt de, som bo närmast Petersburg, och större kreatursägare, schweizare m. fl. Huru vill då ett andelslag i Petersburg utöfva kontroll öfver dessa? Men blir det en af allmänna medel aflönad person, som sköter om det hela, så har han full yttranderätt mot hvar och en, som är intresserad på detta gebit, där han så att säga står som väktare. Således, med allt erkännande af hvad andelsverksamheten gjort på detta område, vill jag dock göra gällande, att den icke i förevarande fall kan arbeta fullt tillfredsställande. Det behöfves anslutning längs hela linjen, till sista man, om den skall kunna arbeta.

Med det jag yttrat tror jag mig ha pointerat min ställning. Jag anser, att vi för ögonblicket hafva det mest trängande behof att få en ombudsman anställd för mejeriprodukternas afsättning på Ryssland, och att denna ombudsman bör anställas af finska staten och aflönas med finska statsmedel.

Ed. Lohi: Tämä nyt tapahtunut keskustelu on omansa vakuuttamaan tämän valiokunnan mietinnön oikeudellisuudesta ja on omansa saamaan kaikki tätä asiaa seuranneet vakuutetuiksi, että valiokunnan ehdotus on aivan oikea. Tästä valaisevasta keskustelusta langennee etupäässä kiitos ed. Kujalalle. Muuten on tämänkin keskustelun kuluttua todennettava se seikka, että jos tässä eduskunnassa vaikka missä muodossa olisi kysymys maatalouden kohottamisesta, niin meidän vasemmistomme aina sitä vastustaa. Maatalouden kohottaminen näyttää olevan sellainen asia, että se saa vasemmistossa sellaisen tunteen, niinkuin sanotaan eräänlaisen eläimen saavan, kun sille punaista vaatetta näytetään. Ed. Kujalan pitkässä ja viisaassa puheessa oli yksi kohta minun mielestäni merkille pantava. Se oli se esimerkki, kun hän muun muassa mainitsi, että jos maidon menekki ulkomaille saadaan lisätyksi, niin se kohottaa täällä paikallisten kuluttajain ostaman maidon hintaa. Se kyllä voi olla totta, mutta minä pyydän huomauttaa, että te olette täällä vasemmistossa aina vakuuttaneet solidaarisuuttanne Venäjän köyhälistöä kohtaan; älkää nyt kadehtiko, jos venäläinen köyhälistö saisi maitoa väärentämättömänä, jota tämä toimenpide, asiamiehen asettaminen, tarkoittaa.

Ed. Gadolin: Jag vill icke gå denna fråga närmare in på lifvet, men endast en blick på det betänkande, som här förelagts oss, låter oss finna, att den utredning, som förebragts för att vidtaga en åtgärd i syfte att få till stånd en afsevärd afsättning af finska mejeriprodukter på Ryssland och främst måhända en afsättning af oförädlad mjölk, att, säger jag, denna utredning icke är tillräckligt omfattande och grundlig för att kunna föranleda till någon omedelbar åtgärd. Denna fråga sammanhänger med en hel del andra ekonomiska spörsmål, hvilkas klargörande icke kan ske genom en behandling endast af en sådan afskild gren. Med hänsyn därtill skulle jag anse, att frågan icke i detta skick borde tagas under slutlig ompröfning, utan att den föreslagna åtgärden för närvarande måtte få förfalla, hvarför jag för min del skulle yrka på utskottsbetänkandets förkastande.

Ed. Aronen: Ed. Lohen lausunnon johdosta pitänee huomauttaa, että ed. Lohi ei itsekään näy muistavan, mitä hän on monet kerrat täällä vakuuttanut, että maanviljelijäin luokka tai oikeastaan maanomistajaksi pääseminen on sellainen ihannetila, johon pitäisi saada kaikki maamme tilattomat ja torpparit. Nyt hän vakuuttaa itse, ettei tämä maanomistajaluokka tule toimeen ilman valtion avustusta, toisin sanoen tulee hän samaan, mitä me olemme koettaneet hänelle vakuuttaa. Minun mielestäni, jos maanomistajaluokan tila on niin ihanteellinen kuin maalaisliittolaiset ovat vakuuttaneet, niin heidän pitäisi tässäkin suhteessa koettaa tulla omin voimin toimeen, kerjäämättä valtion apua. Kannatan myös mietinnön hylkäämistä.

Ed. Paasonen: Ed. Lohen lausunnon johdosta pyydän minä huomauttaa, että valtion varoja käytetään miljoonia maanviljelyksen edistämistarkoituksiin, ja ovat ne joka vuosi valtion budjetissa vakinaisina määrärahoina. Ed. Lohi sanoi, että vasemmiston taholta vastustetaan kaikkea, mikä koskee maanviljelyksen edistämistä, mutta minä en ole vakuutettu siitä, että tämä käsittelyn alaisena oleva kysymys erikoisesti koskisi maanviljelyksen edistämistä. Tässä on kysymys ainoastaan pikkuisen maanviljelijäjoukon eduista. Me vasemmistolaiset emme kumminkaan lähde sellaisen seikkailupolitiikan ladulle, että rupeaisimme pikkuisen maanviljelijäjoukon etuja ajamaan.

Ed. Pullinen: Ed. Gadolin ehdotti anomusehdotuksen hylättäväksi ja nojasi siihen, että asia ei ole kyllin selvä eikä mietinnössä kylliksi valaistu. Mutta kun hän väitti tällaista, olisi hänen tullut sanoa, missä suhteessa tämä anomus ei ole selvä ja mitä siitä vielä puuttuu. Tässä on selostettu, että monien ratkaisemattomien anomustensa johdosta maanviljelijät ovat joutuneet epätoivoon. Sentähden olisi tarpeen valtion toimenpiteitä ja ensimäinen niistä olisi se, että asetettaisiin kysymyksessäoleva asiamies. Sitten on myöskin selostettu, mikä tämän asiamiehen tehtävänä tulisi olemaan. Näin ollen on asiaa riittävästi selostettu. Ja kun lisäksi, kuten mietinnöstä käy selville, on muualla ollut tällaisia asiamiehiä ja niitten toiminta on ollut hyödyllinen, niin käsittääkseni ei meidän hallituksemme tarvitse tämän pätevämpää selostusta, vaan se kyllä pystyy asian tällaisillakin evästyksillä järjestämään. Minä valitan, että toinen äärimmäisyys on tässä taas yli päittemme tavannut toisensa ja koetetaan yhdessä kaataa hyvää ja maataloudelle tärkeätä asiaa.

Ed. Watanen: Täällä on nyt ilmennyt eräitä seikkoja, jotka antavat minullekin aihetta lausua jonkun sanan tässä asiassa. Ensinnäkin täällä on tuota maitoliikettä tahdottu todistaa liikkeeksi, jonka kanssa ovat pienten karjojen

omistajat niin paljon yhteydessä, että on väitetty tämän olevan tasapuolisen pyrinnön yhden ja kahden ja ehkä kolmen ja neljän lehmän omistajille ja niin aina suurten karjatalouksien omistajillekin. Mutta ei täällä kuitenkaan yksikään puhujista ole lähtenyt numeroilla näyttämään todeksi, kuinka suuri erä Pietariin viedystä maidosta on yhden ja kahden lehmän omistajain maitoa ja vertaillut tätä maitoerää suurten karjatalouksien lähettämään maitoon. Tällä tavoin olisi saanut niille jonkunlaista järkiperäistä pohjaa, mutta tätä ei ole vielä yritetty tehdä. Porvaritkin ovat täällä avoimesti tunnustaneet, että koko tämä toimenpide tulisi yhdeltä puolen vaikuttamaan sen, että se tulisi edistämään maidon vientiä maastamme ulos ja on eräs porvaristoa edustava koettanut nimenomaan todistaa, että voi mahdollista olla, että tämän kautta maidon hinta tulisi kohoamaan. Toinen porvaristoa edustava on selittänyt, että jos maidon hinta kohoaa, niin on tämä voitoksi myöskin tilattomille työntekijöille. Erinomainen voitto tilattomille työntekijöille, että niiden ravintoaineiden hinnat kohoavat! Aivan yhtä hyvin voitte sanoa, että jokainen vuokran ylennys vuokratalonpojalle on vuokramiehen voitto jos tämä edellä huomauttamani on voitto.

Toiselta puolen on minun myös huomiota kiinnitettävä erääseen asian toiseen puoleen. Täällä on eräs arvoisa oikeistolainen koettanut selittää, kuinka tämän hankkeen tarkoituksena on Pietarissa olevan, lähemmin sanottuna Venäjän, työväestön etujen valvominen, sillä onhan tämä ehdottomasti Venäjän työväestölle edullinen hanke. Minun tekisi mieleni tämän johdosta kysyä, mistä todellakin tämä Venäjän työläisten etujen suosiminen näin ollen on teidän mieleenne ja pyrintöihinne liittynyt? Olettehan jokaista kotimaisen työntekijän aseman kohottamista käyneet kiihkeästi vastustamaan. Minä kun tältä pohjalta tätä ajattelen, niin en voi saada muuta käsitystä, kuin että mahtaako tämä venäläisistä työväestöstä huolehtiminen johtua vastapainoksi niille palveluksille, joita Venäjän virkavalta on täällä Suomessa tehnyt porvaristolle. Ja jos todellakin tarkoitetaan näitä korvauksia annettavaksi, niin kyllä tämä sopii vallan hyvin teidän muunkin toimintanne kanssa yhteen.

Ed. M ä k i: Minä pyydän sanoa ed. Bredenbergin lausunnon johdosta muutaman sanan siitä kohdin, kun hän väitti, että tämän tarkoitetun asiamiehen otto on tarpeellinen ja siis välttämätön. Nämä minun suosimani menettelytavat eivät tee sellaisen asiamiehen ottamista mahdottomaksi. Jos osuustoimintaliike tahtoo semmoisen vastaavan henkilön palkata ja jos maitotaloustuotteiden viejät pitävät sen tarpeellisena, niin hehän voisivat sensuuntaisiin toimenpiteisiin silloin ryhtyä ja senmukaisesti sitten myös sen käytäntöön panna, joten se kohta ed. Bredenbergin lausunnossa ei kumonnut sitä, mitä äsken puhuin.

Ed. S t r ö m b e r g: Jag ber endast, för att få det till protokollet antecknadt, att få fästa landtdagens uppmärksamhet vid huru svårt det är att få en liten förbättring till stånd, då det gäller jordbruksområdet. Af den förda diskussionen har hvarje jordbrukare mer än tidigare blifvit öfvertygad om att detta hör till det svåraste. Och ändå är jordbruket samhällets fundament, och alla borde, då det gäller att föra detta framåt, vara med. Men man har fått se och höra motstånd t. o. m. från håll, där man allraminst skulle väntat.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s: Valiokunnan ehdotusta vastaan on ed. Kujala ed. Mäen y. m. kannattamana ehdottanut että anomusehdotus hylättäisiin. Valiokunnan ehdotuksen ja ed. Kujalan ehdotuksen välillä on siis äänestettävä.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy valiokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa"; jos „ei" voittaa on ed. Kujalan ehdotus hyväksytty.

Äänestyksessä annetaan 89 jaa-ääntä ja 75 ei-ääntä; eduskunta on siis hyväksynyt valiokunnan ehdotuksen.

P u h e m i e s: Asia on loppuun käsitelty.

5) Apurahan myöntämisestä Kotikasvatusyhdistykselle sen toiminnan kannattamiseksi ja laajentamiseksi

tarkoittavan, ed. Ala-Kuljun y. m. tekemän anomusehdotuksen n:o 55 johdosta valmistettu sivistysvaliokunnan mietintö n:o 5, joka eilispäivän täysi-istunnossa pantiin pöydälle, esitellään mainitun asian a i n o a t a k ä s i t t e l y ä varten.

P u h e m i e s: Valiokunnan epäävä ehdotus on mietinnön 3:nnella sivulla.

Keskustelu:

Ed. Walkama: Pyydän ehdottaa että asia pannaan pöydälle ensi perjantain täysi-istuntoon.

Ed. E. Saari: Minä pyydän kannattaa ed. Walkaman tekemää ehdotusta.

Puhemies: Kun tehtyä pöydällepanopyyntöä on kannatettu, niin asia on jäävä pöydälle.

Enempää keskustelua ei aiheudu ja keskustelu pöydällepanosta julistetaan päättyneeksi, minkä jälkeen mietintö tehdyn ehdotuksen mukaisesti pannaan pöydälle ensi perjantaina pidettävään täysi-istuntoon.

6) Ehdotuksen asetukseksi apurahan myöntämisestä työttömyyskassoille

sisältävä työväenasianvaliokunnan mietintö n:o 3, joka on laadittu ed. Paasivuoren y. m. eduskuntaesitystä n:o 3 valmistelevasti käsiteltäessä ja kuluvan maaliskuun 17 päivänä pantiin pöydälle, esitellään mainitun lainsäätämiskysymyksen ensimäistä käsittelyä varten.

Keskustelu:

Ed. Hallstén: Koska todennäköisesti en voi ottaa osaa tämän asian käsittelyyn suuressa valiokunnassa, pyydän saada kiinnittää huomiota muutamiin kohtiin, jotka saattavat olla osaksi periaatteellista, osaksi enemmän yksityiskohtaista laatua.

Tahdon heti mainita, että pääkohdissa olen samalla kannalla kuin valiokunnan mietintö. Tärkeässä kohdassa eroaa tämä mietintö siihen liitetystä toisesta vastalauseesta, siinä näet, miten on määrättävä apuraha, joka annetaan työttömyyskassoille. Valiokunnan ehdotuksen mukaan on tämä apuraha määrättävä kassan myöntämien avustuksien mukaan, mutta vastalauseen ehdotuksen mukaan on apuraha myönnettävä jäsenten suorittamien maksujen mukaan. Periaate, joka vastalauseessa on käytettynä, tavataan kyllä Tanskan lainsäädännössä, mutta on kuitenkin suuri erotus vastalauseen ehdotuksen ja Tanskan laissa olevien määräysten välillä siinä, että Tanskan lain mukaan tulee maksettavaksi ainoastaan puolet siitä, mitä kassa itse on osakkailtaan saanut, kun taas vastalauseessa ehdotetaan, että kassalle pitäisi valtion apurahana tulla $^2/_3$ osakkaiden maksuista. Tanskan lain määräyksen seurauksena on ollut, että kassoille kerääntyy hyvinkin tuntuva vararaha yleisten varain kustannuksella. Tietysti jos maksetaan kassalle vielä suuremmassa suhteessa apurahaa, on siitä seurauksena että vararaha, joka kassalle kerääntyy, tulee suhteellisesti vielä suuremmaksi.

On siis otettava harkittavaksi, onko tämä vakuutuslaji, josta nyt on puhe, sellainen, joka luonteeltaan kaipaa suuria pääomia, taikka kuuluko se niihin, joissa rahasto tietysti on hyödyllinen, mutta joissa suurta sellaista ei välttämättä kaivata. Senvuoksi täytyy ottaa asia hiukan yleisemmältä kannalta ja kosketella samalla myöskin näkökohtia, joihin eilispäivän keskustelussakin viitattiin.

Jos on sellainen sosialivakuutus — jos sitä nyt vakuutukseksi tahdotaan nimittää —, jonka kustannukset etupäässä ovat valtion yleisillä varoilla suoritettavat, niinkuin esimerkiksi Englannin nykyinen vanhuusvakuutus, ei siinä tarvita luonnollisesti minkäännäköisiä varattuja pääomia, minkäännäköisiä rahastoja, sillä valtio takaa veronkanto-oikeudellaan, että ne tarpeelliset rahat kyllä saadaan, jotka tarvitaan vakuutuksen toteuttamiseen. Milloin taas vakuutus etupäässä nojaa osakasten omiin maksuihin, joskin on apua ulkopuolelta, silloin saapi tämä rahasto vallan toisenlaisen merkityksen, mutta silloinkin on toisistaan erotettava eri vakuutuslajeja. Siinä tapauksessa, että kassan sitoumukset jäseniä kohtaan kestävät kauvan senkin jälkeen kuin kassan jäsenten maksuvelvollisuus on päättynyt, on luonnollista, että rahasto voi toimia ainoastaan siten, että se kerää tuntuvia rahastoja, joiden nojalla se sitten voi pitkien aikojen kuluessa suorittaa niitä velvollisuuksiaan, joita sillä on jäseniä kohtaan. Jos taas tämmöisen kassan maksuvelvollisuus jäseniä kohtaan päättyy verrattain lyhyen ajan kuluessa sen jälkeen, kun jäsenen maksuvelvollisuus on päättynyt, tai jos se päättyy samaan aikaan, silloin on taas rahaston kerääminen vähemmästä merkityksestä. Siten esimerkiksi on sairausvakuutuksen alalla yleensä rahastojen kerääminen verrattain tarpeeton. Siitä on hyötyä tietysti jonkun verran maksujen tasoittamiseen, mutta se ei ole siinä määrin välttämätön, kuin jos kassan on maksettava pitkiä elinkorkoja tai eläkkeitä. Työttömyysvakuutus kuuluu luonnollisesti siihen vakuutusten lajiin, jossa sitoumukset eivät kestä sanottavasti kauvemmin kuin maksuvelvollisuus, ja siis on rahaston merkitys tämmöisellä laitoksella ainoastaan siinä, että sen avulla voidaan tasoittaa eri vuosina tarvittavat vuosimaksut siten, ettei eri vuosien välillä synny vallan suuria eroavaisuuksia. Siis on kyllä hyvä,

että jotakin rahastoa on. Mutta ei ole tarpeellista yleisillä varoilla kerätä tämmöisille kassoille suuria pääomia, jotka silloin tarpeettomasti joutuvat, niinkuin ed. Schybergson eilen huomautti, tuon ikävän rahanarvon alenemisen vaikutuksen alaiseksi. Miten suuria pääomia kerääntyy tanskalaisen järjestelmän mukaan, huomaa siitä, että kuuden vuoden aikana on keräytynyt tanskalaisille kassoille niin suuria pääomia että tämä, kun viime tilinpäätös tehtiin noin vuosi sitten — se tehdään aina keväällä 31 päivänä maaliskuuta — oli suurempi kuin yhden vuoden vuosimaksut yhteensä, eli oikeammin noin 1 $^1/_3$ kertaa viimeisen vuoden maksut kassoille. Ja tämä on kuuden vuoden tulos. Jos asetutaan sille kannalle, kuin mietintöön liitetyssä toisessa vastalauseessa tehdään, tulisivat tietysti nämä rahastot karttumaan vielä nopeammin ja minun käsitykseni mukaan turhan suuriksi. Tämä on syy, minkä vuoksi en saata katsoa mahdolliseksi hyväksyä toista vastalausetta.

Mietinnössä asetutaan tässä samassa asiassa sille kannalle, että valtion apurahan suuruus määrätään, niinkuin mainitsin, kassan antamien avustuksien mukaan. Valiokunta on ottanut käyttääkseen kahta eri perustetta tätä apurahaa laskettaessa, sen mukaan, onko kassa antanut apua jäsenille, joilla on alaikäisiä lapsia, vai onko se annettu apuna perheelle, jossa ei ole alaikäisiä lapsia. Niiden perheiden tehokkaampi avustaminen, joilla on alaikäisiä lapsia, olisi erittäin hyvä asia. Mutta niinkuin valiokunta on järjestänyt tämän asian, ei puheenaoleva perhe saa mitään korotettua apurahaa, vaan korotus menee kassan hyväksi, joka siis saa valtiolta suuremman osan takaisin, jos se on antanut apurahaa perheelle, jossa on lapsia, kuin jos se on antanut apurahan perheille, jossa ei ole lapsia. Tämä on kassan aivan turhaa avustamista valtion varoilla. Jos tahdottaisiin tämä kohta järjestää oikeudenmukaisesti, olisi määrättävä, että valtio yleensä antaa kassalle puolet siitä apurahasta, jonka kassa on osakkailleen maksanut, mutta jos kassa antaa korotettua apurahaa perheelle, jossa on alaikäisiä lapsia, korvataan tämä lisäavustus kassalle vissiin summaan saakka. Esimerkiksi, jos tahtoisi tulla samaan lukuun kuin valiokunta, olisi maksettava korkeintaan $^1/_6$ alkuperäisestä apurahasta lisäksi. Voidaan tietysti sanoa, että koska kassa saa valtiolta lisätyn apurahan silloin, kun se on avustanut perheen, jossa on alaikäisiä lapsia, niin jäsenet myöskin myöntäisivät näille suuremman apurahan. Ei kuitenkaan ole millään tavalla varmaa, että niin tulisi käymään, vaan tulisi riippumaan kassassa tapahtuvasta äänestyksestä. Kun asetusehdotus ei siihen pakota, olisi tämä asetuksen kohta ehdottomasti muutettava.

Tahdon vielä kiinnittää huomiota erääseen määräykseen, joka tavataan 18 §:ssä. Sen ensimäisessä momentissa säädetään, että jos kunnallinen työnvälitystoimisto toimii sillä paikkakunnalla, jossa kassa on, voi kassa antaa avustusta ainoastaan siinä tapauksessa, että välitystoimistosta saadaan todistus, ettei se ole voinut hankkia sopivaa työtä avustuksen hakijalle. Tätä on pykälään liitetyn toisen momentin avulla yritetty laajentaa siten, että, jos kassalla on oma työnvälitystoimisto, sen antama todistus olisi yhtä pätevä. Minä arvaan, että näin on ollut tarkoitus, mutta niin ei ole asetusehdotuksen sanamuoto. Äskenmainitussa pykälässä sanotaan: „Kuitenkaan älköön ensimäisessä momentissa mainittua ehtoa asetettako kassalle, jos tämä itse" j. n. e. Siis peruutetaan ensimäisessä momentissa oleva määräys siinä tapauksessa, että kassalla on oma työnvälitystoimisto, eli toisin sanoen, jos kassalla on oma työnvälitystoimisto, ei vaadita mitään todistusta kunnalliselta eikä sen omalta työnvälitystoimistolta. Tämä kohta kaipaa ehdottomasti muutosta, jotta kävisi selville se, minkä puolestani arvelen olleen valiokunnan tarkoitus.

Muuten saattaa kyllä olla yksityisiä kohtia, joihin olisi syytä kajota. En tahdo siihen kuitenkaan käyttää aikaa. Puolestani, kuten aluksi lausuin, soisin, että tämä asetus pääasiallisesti valiokunnan ehdottamassa muodossa tulisi hyväksytyksi. Jos se laiksi pääsisi, tulisi se mielestäni olemaan arvokas lisäys meidän työväenlainsäädäntömme.

Ed. Hjelt: Jag hör icke till stora utskottet och ber därför att få fästa utskottets uppmärksamhet vid § 20. Där framhålles, att för erhållande af statsbidrag kassans medlemmar böra uppgå till ett antal af 50. Men till betänkandet är vidfogadt reservationen n:o 1, i hvilken föreslås, att medlemsantalet i landskommuns kassa också kunde utgöra 30. Jag vill fästa stora utskottets uppmärksamhet vid att i vårt land finnas många bruk och fabriker, som ligga så enstaka på landsbygden, att medlemsantalet i en eventuell arbetslöshetskassa icke alltid där kan uppbringas till 50. Sedan fabrikerna börjat använda automatiska maskiner och tekniska system, har detta haft till följd, att många fabriker arbeta med jämförelsevis liten personal, hvilket ytterligare försvårar förhållandet vid enstaka liggande bruk och fabriker. Man har ju i allmänhet icke gärna sett att sådana kassor, som här äro ifrågasatta, äro alltför små, emedan deras ekonomiska bestånd kansk-

då icke blefve tillräckligt betryggadt. Men jag räknar med också de goda arbetsgifvarna, hvilka mångenstädes hafva för vana att årligen afsätta från årsvinsten någon del för de välfärdsinrättningar, som med fabriksverksamheten äro förenade. Isynnerhet hafva just dessa fabrikers välfärdskassor blifvit till och med mycket grundligt riktade genom arbetsgifvares mellankomst. En välvillig arbetsgifvare, hvilken sålunda bidrager till exempel till sjukkassans bestånd, skulle sannolikt då också till arbetslöshetskassan fördela något af årsvinsten. En arbetslöshetskassa kunde under sådana förhållanden blifva fullständigt ekonomiskt betryggad. Jag kan tänka mig till och med att denna kassa småningom skulle bli ekonomiskt starkare än om medlemsantalet vore långt större, ty arbetsgifvarens mellankomst här sker vanligtvis årligen. Under sådant förhållande tycker jag det icke vore rätt att motverka uppkomsten af sådana kassor med mindre medlemsantal än 50.

Man skulle kunna säga häremot att dessa små kassor hafva ju den utvägen att kunna förena sig med centralkassor och sålunda bli ekonomiskt starka och medlemsantalet större. Men det är alldeles naturligt, att en arbetsgifvare, som lämnar bidrag till en kassa till förmån för sin egen arbetspersonal, icke vill till en centralkassa gifva detta bidrag, som komme till helt andra arbetares fördel.

Man har också gjort den invändningen, att en sådan mindre fabrikskassa kan förena sig med landtbefolkningens kassa inom samma kommun. Men icke heller detta kan enligt min mening låta sig göra, emedan det då skulle inträffa sådana fall, att fabriksarbetarne komme att till mycket stor del underhålla landtbefolkningen under vinterns mer eller mindre arbetslösa dagar. Därför måste en åtskillnad ovillkorligen göras. Saken skulle enligt min mening bäst befrämjas på det sätt som i första reservationen föreslås, att i landskommun kassor skulle få statsbidrag, såvida de kunna uppbringa sitt medlemsantal till 30. Hvad säkerställandet af dessa kassors ekonomiska bestånd ytterligare beträffar, så finnes i lagförslaget föreskrifvet bestämda fordringar, som också naturligtvis skulle komma att tillämpas på dessa mindre kassor.

Dessutom tycker jag, att detta borde vara en fråga af betydelse också för agrarerna, ty det finnes många kommuner, där man icke bland landtarbetarna kan uppbringa ett medlemsantal af 50. För att få behålla sin arbetspersonal kvar i kommunen, borde det väl ligga i kommunens intresse att på något sätt garantera en sådan mindre kassas bestånd, så att densamma skulle vara fullkomligt ekonomiskt säkerställd.

Jag ber att få fästa stora utskottets uppmärksamhet vid dessa förhållanden. Ty om jag också icke är någon auktoritet på försäkringstekniskt område, känner jag dock förhållandet från det praktiska lifvet, där jag tydligt insett denna saks betydelse. Jag åberopar mig också på personer, som jag senare rådfört mig med och hvilka äro fullkomligt tekniskt inne i denna fråga och de ha varmt förordat just det förslag, som jag nu biträder.

Ed. Paasivuori: Tämä lakiehdotus ei ole valiokunnassa suinkaan tullut paremmaksi vaan kyllä monessa kohden huonommaksi kuin mitä se oli. Täällä on ed. Hallstén tahtonut jo kiinnittää eduskunnan huomiota tähän toiseen vastalauseeseen ja siihen minäkin pyydän eduskunnan huomiota kiinnittää.

Ed. Hallstén piti pahana, hylättävänä sitä järjestelmää, mikä on Tanskassa käytännössä, nimittäin että työttömyyskassoille annetaan avustusta jäsenmaksujen perusteella määrätty osa siitä, mitä jäsenet ovat työttömyyskassalle edellä kuluneena aikana jäsen- eli osakasmaksuina suorittaneet ja piti parempana sitä, että annetaan yleisistä varoista avustusta samalla perusteella kuin Norjassa annetaan, nimittäin määrätty osa siitä, mitä kassat ovat edellisenä aikana jäsenilleen työttömyysavustusta antaneet.

Jos asia otetaan kassojen kannalta, niin silloin täytyy ehdottomasti asettaa tämä tanskalainen järjestelmä norjalaisen järjestelmän edelle. Sillä perusteella yleisistä varoista tulevat avustukset ovat hyvänäkin aikana yhtä suuret kuin ne ovat huononakin aikana ja silloin kassat voivat tehdä säästöjä huonojen aikojen varalta, kuten kokemus Tanskasta osoittaa. Ed. Hallstén piti pahana sitä, että nämä kassat voivat silloin kartuttaa vararahastojansa. Mutta minun mielestäni se ei ole paha. Päinvastoin se osoittaa, että ne kassat ovat elinvoimaisia, että sellaiset kassat ovat kyvykkäitä täyttämään sitomuksensa. Ne kykenevät suurina työttömyysaikoina jakamaan riittävää avustusta ja siten täyttämään sitoumuksensa, eikä ed. Hallstén voi esittää, että missään muualla, joissa kassat toimivat toisilla perusteilla, olisi kassojen asema yhtä hyvä kuin se on Tanskassa.

Mitä sitten tulee siihen, että tässä vastalauseessa ehdotetaan suurempaa avustusta, kuin mitä Tanskassa maksetaan, niin siinä on otettu huomioon meidän erityisolomme. Me emme ole tanskalaisia, emmekä saa yhtä helposti kassoja toimeen, sillä meillä on vasta hyvin harvoja työväen-

järjestöjä, joilla on työttömyyskassoja. Mitään sellaisia yleisiä työväenjärjestöjen ulkopuolella olevia kassoja ei ole olemassa ja minä epäilen, tokko niitä aivan pian tulee syntymään. Tuskinpa siinäkään tapauksessa tulee monta syntymään, vaikka tämä lakiehdotus tulisi lopullisesti hyväksytyksi. Kokemus nyt muualta osoittaa, että ne ovat työväenjärjestöt, jotka näitä kassoja etupäässä perustavat.

Ed. Hjelt ja eräät toiset porvarit siellä valiokunnassa kiinnittivät suuria toiveita tähän 20 pykälään, jossa sanotaan että kassoille ei anneta avustusta, ellei siinä ole 50 jäsentä. Ja sitten ed. Hjelt toivoi, että tämän jäsenluku olisi pienempi. Mitenkähän sellaisen kassan sitten kävisi, kun siihen liittyisi eri ammateista sellaisia henkilöitä, joilla on hyvin suuri työttömyysvaara ja siinä olisi ed. Hjeltin esittämät 30 jäsentä. Jos niistä 20 joutuisi työttömiksi, niin kuinka sen kävisi? Silloin se ehdottomasti menisi nurin koko kassa. Ja mitä sitten tulee siihen, että työnantajat näille kassoille antaisivat avustusta, niin ed. Hjelt jättää huomioonottamatta sen seikan että, jos kassan jäsenmaksuista saadut tulot eivät tee puolta sen tuloista, niin se ei saa valtionavustusta, ja sen ehdotuksen mukaan, jonka ed. Hjelt on hyväksynyt, vaaditaan, että osakasmaksujen tulee vastata puolta tuloista. Jos työnantajat tekevät suuria lahjoituksia kassalle, jotka saa käyttää kassan tarpeisiin, silloin ei mitään valtionavustusta anneta sellaisille kassoille. Teillä porvareilla on se toivo, että te sitten pääsette hallitsemaan niissä pikkukassoissa, johtamaan työväkeä, ja te perustatte suuria toiveita tähän seikkaan. Minä en perusta siihen mitään toiveita ja ehdotankin vastalauseessa, että näissä kassoissa pitäisi olla vähintään 50 avustukseen oikeutettua jäsentä, sillä valiokunnan ehdotuksen mukaan kassoihin voi kuulua kahdenlaisia jäseniä, voi kuulua sellaisia jäseniä, jotka ovat avustukseen oikeutetut ja sitten semmoisia jäseniä, jotka maksavat kassalle jäsenmaksuja, mutta eivät ole avustukseen oikeutettuja. Ja nyt valiokunta on ottanut huomioon nämä herrasjäsenet, jotka sinne eräissä vississä tarkoituksissa liittyvät, toiset ehkä harrastuksesta, tahtoessaan auttaa hyvää asiaa, toiset senvuoksi, että pääsisivät johtamaan kassaa. Minä ehdotan, että ne 50 pitää olla avustukseen oikeutettuja, koska muuten asetetaan toiset kassat valtioavun saamiseen erilaiseen asemaan kuin toiset. Ne kassat, joissa olisi herrasjäseniä, tulevat silloin parempaan asemaan, kuin ne kassat, joissa ei ensinkään olisi herrasjäseniä. Suurta pelkoa ei kuitenkaan näistä ole, sillä kokemus osoittaa esimerkiksi Tanskasta, jos katsoo, minkälaisia kassoja siellä on, niin huomataan että siellä kassojen luku on 55 ja niistä tietääkseni on 51 koko maata käsittävää ammatillisesti rajoitettua kassaa ja 3 on sellaisia, jotka käsittävät yhden maakunnan Sjellannin ja yksi ainoastaan paikallinen kassa ja sekin on ammatillisesti rajoitettu. Kyllä ed. Hjelt ja Latvala ovat asettaneet turhia toiveita siihen, että syntyy pikkukassoja ja työnantajat niitä perustavat ja avustavat. Jos niitä syntyisi, niin kyllä ne sellaiset paikalliset kassat olisivat kovin heikolle perusteelle rakennetut. Sitten on ed. Hallstén täällä kosketellut myöskin valiokunnan ehdotuksen 18 §:ää, joka on jonkin verran valiokunnassa muuttunut siitä, mitä se oli komitean ehdotuksessa. Siinä on osaksi hyväksytty eduskuntaesitys, nimittäin siinä, että sellaisten kassain jäsenten ei tarvitse kääntyä kunnallisen työnvälitystoimiston puoleen, joilla itsellä on järjestetty työnvälitys omia jäseniään varten tai sillä järjestöllä, joka tuon kassan on perustanut. Ed. Hallstén katsoi, että ne voisivat kääntyä kunnallisen työnvälitystoimiston puoleen silloinkin, kun kunnallinen työnvälitystoimisto ei hanki kassan jäsenille työtä, vaan työtä hankkii niille niitten oma välitystoimisto. Minä en ymmärrä, mitä tällaisella paraadilla olisi merkitystä, sillä se ei olisi mitään muuta kuin paraadia. Pitäisi hankkia todistus siltä välitystoimistolta, joka ei hanki heille työtä, vaan kokonaan toinen järjestö pitää huolen heille työn hankkimisesta, joten tällaista ehdotusta kuin ed. Hallstén tässä teki, ei pitäisi ottaa huomioon.

Valiokunta samoin kuin työttömyysvakuutuskomiteakin on seurannut näitä Tanskan ja Norjan vastaavia lakeja, ja jotenkin järjestelmällisesti valinnut aina toisesta tai toisesta laista sen huonomman kohdan. Mikä on ollut norjalaisessa laissa huonompi, se on otettu tähän lakiehdotukseen ja mikä taas on ollut tanskalaisessa laissa huonompi, se on otettu lakiehdotukseen. Minä mainitsen vain muutamia seikkoja.

Ensiksikin 10 §:ssä, jossa puhutaan karenssiajasta, kuinka monta päivää kassan osakkaan tulee olla työttömänä, ennenkuin kassa saa maksaa hänelle avustusta. Tämä on Norjan laissa 3 päivää, Tanskan laissa 6 päivää ja valiokunta samoin kuin komiteakin ehdottaa tässä 6 päivää, siis ottaa sen kohdan Tanskan laista, koska se on huonompi kassan osakkaille kuin Norjan laki on tässä kohden. Sitten 11 §:ssä. Siinä puhutaan avustuksen suuruudesta. Ja valiokunta samoin kuin komiteakin sanoo, ettei se missään tapauksessa saa tehdä enempää kuin $^2/_3$ tavallisesta työansiosta päivässä ja tämä olisi osakasryhmän työansiosta. Osakkaat ryhmitellään 6 §:ssä työpal-

kan, perheolojen, asuinpaikan j. n. e. eri perusteiden mukaan. Tuo keskipäiväpalkka, se on sama kuin ammattikunnan keskipäiväpalkka eli tavallinen palkka. Se on niin venyvä käsite, ettei sitä mitenkään voi saada selville, mikä milloinkin on $^2/_3$ osakasryhmän tavallisesta palkasta. Sitä ei ole komiteakaan voinut perustella eivätkä komitean jäsenet väittää, että sitä voitaisiin sanan mukaan seurata, vaan oli se jotenkin ylimalkaisesti määritelty tuo seikka. Minun mielestäni riittää tässä kaikkien väärinkäytösten välttämiseksi se, kun määrätään alin raja ja ylin raja, alin raja, jota vähempää ei mikään kassa saisi antaa ja taas ylin raja, jota ylemmäksi ei taas mikään kassa saisi myöntää jäsenilleen avustusta. Tätä vastaan kyllä on valiokunnassa huomautettu, että sitten voisi jokin osakas saada korkeampaa avustusta päivältä kuin mitä hänen työansionsa tekee. Mutta tällainen on mahdollista ainoastaan teoriiassa eikä käytännössä. Se edellyttäisi, että pienipalkkaisten työläisten pitäisi maksaa tavattoman korkeita jäsenmaksuja kassalle, ennenkuin olisi mahdollista edellä sanotulla tavalla maksaa korkeita avustuksia, ja sellaisia jäsenmaksuja he eivät jaksa maksaa. Korkeampipalkkaisille työläisille ei se myöskään ole mahdollista, koska avustuksen ylin raja 3 markkaa estää heitä saamasta päiväpalkkaansa vastaavaa avustusta, joten kaikki nuo rajoitukset $^2/_3$ tavallisesta palkasta ovat tässä aivan tarpeettomia. Eikä ammattiliiton kassoissa tuommoisia rajoituksia tavata. Minä pyydän, että suuren valiokunnan jäsenet tätä asiaa käsitellessään ottavat tämän toisen vastalauseen huomioon.

Ed. Hjelt: Jag skall icke uppehålla kammaren vidare med att i detalj bemöta hr Paasivuori, ehuru det nog vore så frestande. Men det måste jag ändå påpeka, att de kassor, som jag här framhöll såsom viktiga att befrämja, gälla främst de vid enskilda fabriker. Det förekommer ju icke en massa olika yrken inom dem, utan är personalen någorlunda likställd med afseende just å arbetslöshetsfaran. Särskildt betonade jag att åtskillnad borde göras olika arbetarkategorier emellan, exempelvis emellan landsbefolkningen och fabriksarbetarne, att en delning beträffande yrkena alltså skulle ske.

Hr Paasivuori försökte förskräcka oss för „herrarnas öfvervälde" beträffande dessa kassors omhändertagande, men jag vet icke, om det är bättre, att de komma under fackföreningarnas öfvervälde. Om det blir fackföreningarnas eller herrarnas öfvervälde, så vill jag för min del icke förorda någondera, utan anser att det är delägarna, som skola vara berättigade att bestämma i kassans angelägenheter på samma sätt som vid de sjukkassor, hvilka för närvarande förefinnas vid fabrikerna.

Ed. Latvala: Vuosi vuodelta on työttömyyskysymys joutunut yhä enemmän huomion ja lainlaatijan vakavan pohdinnan alaiseksi. Että työnpuute täällä Helsingissä ja muissa maamme suuremmissa kaupungeissa on entistä suurempi ja aiheuttaa äärettömiä kärsimyksiä, siitä ollaan täällä eduskunnassa yhtä mieltä. Maaseudulla vallitsevasta työnpuutteesta ovat mielipiteet vähän erilaatuisia, mutta siitä, mistä työttömyys johtuu, ollaan kokonaan eri mieltä. Jos eduskunnassa näinä vuosina olisi otettu huomioon työnpuutetta aiheuttavat todelliset syyt, joista syistä täällä on kyllä varsinkin meikäläisten puolelta aikaisemmin puhuttu, kävisi tämän kysymyksen ratkaiseminen monta vertaa helpommaksi. Sosialistit väittävät, että työttömyys johtuu liikatuotannosta eli toisin sanoen siitä, etteivät kuluttajat tuhlaa kylliksi. Edelleen väittävät osaksi porvarilliset, mutta enemmän sosialistiset taloustieteilijät, että se johtuu tuotantotavoista, konetuotannosta, huonosti järjestetystä työn välityksestä, vuodenajoista ja katovuosista, jotka kohtaavat teollisuusraaka-ainetuotantoa. Nämä väitteet pitävät osittain paikkansa teollisuusmaissa. Mutta meillä, jossa teollisuustuotanto maanviljelystuotantoon verraten on mitättömän pieni, tulisi työttömyyden syitä etsiä kokonaan toisaalta. Jos näitä syitä etsittäisiin sieltä, missä ne todella ovat, silloin tämän kysymyksen ratkaisussa oltaisiin tultu toisenlaisiin tuloksiin. Tällöin olisi jouduttu oikealle pohjalle, parantamaan maastaeläjäin asemaa. Minä en tahdo tähän puoleen asiasta sen laajemmin kajota, koska sitä kohtaa täällä on jo aikaisemmin kosketeltu, enkä venyttää tätä keskustelua. Tätä tietä estettäisiin maalaisia tulvimasta kaupunkeihin työnpuutetta synnyttämään. Suoranaisilla valtion raha-avustuksilla, työttömyyskassain perustamisella ja valtion puolesta tukemisella on ja tulee olemaan ainoastaan hetkellinen, tilapäinen luonne. Eikä näillä toimenpiteillä päästä kysymyksen juuriin. Täällä Helsingissä rakennetaan kivitaloja tyhjinä seisoa törröttämään, säretään vuoria, murskataan sepeleitä mahdottoman suuret kasat. Mitä todellakin nämä maamme kansallistaloutta hyödyttävät? Ainoastaan hiukan tuovat ne apua niille työläisille, jotka tällä tavoin ovat tilaisuudessa työtä saamaan. Jos kiinnitettäisiin enemmän huomiota maanviljelysoloja rasittavien epäkohtain poistamiseen ja korjattaisiin maaseutu-

työläisten todella kurjia oloja, niin silloin tehtäisiin perinpohjaista ja oikeaan osuvaa työtä työttömyyskysymyksen ratkaisemiseksi. Se tuotanto mikä maanviljelyksessä syntyy, on sepelivuoria ja tiilimuureja arvokkaampi ja samalla pätevin vastalause venäläisten katalaa viljatullihanketta vastaan. Sillä ei suinkaan voida väittää, että maanviljelystuotto olisi sellaista liikatuotantoa, josta ei olisi maalle ja sen köyhälistölle todellista hyötyä. Esilläolevan mietinnön perusteluissa ei ole riittävän selvästi esitetty työttömyyden syitä eikä niihin nojaava asetus minua kaikissa kohdin tyydytä. Kun asia V. J:n mukaan menee suureen valiokuntaan, toivoisin että 20 §, samoinkuin ed. Hjelt täällä on jo esittänyt, saisi siellä sen muodon, mikä on ensimäisessä vastalauseessa. Tämän hyväksyminen helpottaisi työttömyyskassain syntymistä maaseudun työväen keskuudessa. Vaikka olenkin sitä mieltä, että nykyään maaseudulla mahdollisesti ilmenevää työnpuutetta voidaan ehkäistä paremmin järjestetyn työvälityksen kautta, on todennäköistä, että tulevaisuudessa olojen kehittyessä maaseudun työolot muuttuvat sille kannalle, että pienemmät työttömyyskassat käyvät siellä tarpeellisiksi. Ehdotetun ensimäisen vastalauseen hyväksymisellä päästäisiin edes hiukan lähemmäksi sitä päämäärää, johon työttömyyskysymystä järjestettäessä tulisi pyrkiä ja joka ainoa oikea päämäärä on maalaiseläjäin etujen kohottaminen samalle tasolle kuin kaupunkilaiseläjäin edut ovat. Ed. Paasivuori täällä on väittänyt, että nämä pienet maaseudulla syntyvät kassat eivät voisi pysyä pystyssä siitä syystä, että niiden jäsenet eivät voisi maksaa jäsenmaksuja. Ne menisivät nurin. Tähän on huomautettava, että silloin kuin nämä työläiset, joita samalla seudulla löytyy ehkä 30, eivät pysty maksamaan jäsenmaksuansa kassoihin, voivat kunnat käydä väliin ja suorittaa työväen puolesta näitä maksuja. Sillä tosiasia on, että jos maaseudulla työnpuutetta ilmenee, niin silloin täytyy kuntien kantaa siitä koituvat seuraukset, nimittäin siinä muodossa, että antavat näille työläisillensä, varsinkin perheellisille, kunnan puolesta vaivaisapua. Paljon helpommaksi kävisi kunnille näiden maksujen suorittaminen kuin vaivaisavun antaminen ja asia olisi näin kahden puolen autettu.

Keskustelu ja asian ensimäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s: V. J:n 57 §:n mukaan lähetetään kysymys nyt päätöstä itse asiasta tekemättä eduskunnan s u u r e e n v a l i o k u n t a a n.

7) Ehdotuksen 23 p:nä heinäkuuta 1902 annetun vesioikeuslain 2 luvun 18 §:n muuttamisesta

sisältävää ed. Arosen y. m. tekemää eduskuntaesitystä n:o 11 valmistelevasti käsiteltäessä laadittu laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 1, joka eilispäivän täysi-istunnossa pantiin pöydälle tähän istuntoon, esitellään mainitun lainsäätämiskysymyksen e n s i m ä i s t ä k ä s i t t e l y ä varten.

Keskustelua asiasta ei aiheudu ja asian ensimäinen käsittely julistetaan päättyneeksi. Asia lähetetään V. J:n 57 §:n mukaisesti s u u r e e n v a l i o k u n t a a n.

8) Ehdotuksen asetukseksi teoslainakiinnityksestä

sisältävä lakivaliokunnan mietintö n:o 1, joka on laadittu valmistelevasti käsiteltäessä ed. Liston tekemää eduskuntaesitystä n:o 4 ja eilispäivänä pantiin pöydälle tähän istuntoon, esitellään mainitun lainsäätämiskysymyksen e n s i m ä i s t ä k ä s i t t e l y ä varten.

Keskustelu:

Ed. S a h a: Minä olen mielihyvällä pannut merkille, että vihdoinkin on tällainen lakiehdotus syntynyt, jota teollisuusmiesten piireissä kauan on kaivattu. On ollut vuosikymmeniä meillä kysymys, miten voitaisiin saada luotonvakuutta muussa muodossa kuin takaus- ja vekselilainain muodossa. Muissa maissa on hallitus myöntänyt verrattain tuntuvia summia. Niinpä on Tanskassa ja Ruotsissa 75,000 kruunua vuosittain myönnetty varsinkin pienteollisuuden harjoittajille työkoneiden ja apuneuvojen hankkimiseksi. Meillä on luoton saanti ollut jokseenkin vaikeata, kun se on yksinomaan perustunut takauslainajärjestelmään. Ainoastaan suurissa tehtaissa on tämän vanhan teoslainakiinnityksen nojalla voitu saada lainoja, mutta pienteollisuuteen ei se ole ulottunut. Mutta se lainamuoto on ollut niin peräti epämääräinen näiden vanhain säännösten ollessa voimassa. Nyt on valiokunta esitysehdotusta noudattaen myöskin ulottanut tämän pienteollisuuteen. Täällä valiokunnan mietinnössä sanotaan, että valiokunta on ollut yksimielinen siitä, että tämä lainausmuoto on ulotettava kaikkeen suurteollisuuteen nähden, mutta pienteollisuuteen nähden on sen sijaan ollut valiokunnassa erimielisyyttä siitä, onko pienteollisuuden harjoittajilla ja käsityöläisillä, jotka tekevät työtä etupäässä tilauksesta, sellaista realivakuutta luoton

vastineeksi. Tähän minä pyytäisin huomauttaa, että nyt myöskin tilaustyöntekijät ovat yhä enemmän tulleet siihen asemaan, että niiden on pakko hankkia apukoneita, joita teollisuudessa menestyksellä käytetään, ja sillä tavalla myös pienteollisuus menestyksellä voi kilpailla suurteollisuuden kanssa, kun sillä on olemassa tuollaisia apukoneita. Ja niin ollen ei tämä käsityöläisten luku, joka tällaisesta avustuksesta voi tulla osalliseksi, ole ainoastaan suurkaupungeista etsittävä, vaan sitä on olemassa myös pienemmissä kaupungeissa ja maaseudulla, joten kylläkin on erinomaisen tärkeätä, että se ulotetaan myös pienteollisuuteen. Mutta minun huomiotani on kiinnittänyt sinä lyhyenä aikana, kuin minulla on ollut tilaisuus silmäillä tätä mietintöä, se seikka, että tähän on tahdottu asettaa kahdenlainen vakuus tämän teoslainakiinnityksen ehdoksi, nimittäin myöskin työntekijäin työpalkka. Tahdotaan väittää, että työntekijöille täytyy ehdottomasti säilyttää ensimäinen oikeus silloinkin, kuin on olemassa teoslainakiinnitys. Se on kylläkin kaunis ajatus, mutta itse teossa se ei merkitse niin paljon kuin sillä on tahdottu uskottaa, sillä nykyään on tullut tavaksi, että palkat maksetaan viikottain eikä suinkaan enää kuukausittain ja useissa pienliikkeissä palkat menevät työntekijöille jo osaltaan etukäteen. Tämä suuressa määrin heikontaisi tätä lakia, jos lakiin tulisi sellainen määräys, koska, niinkuin vastalauseessakin sanotaan, samallaista oikeutta ei myönnettäisi työntekijöille silloin, jos ei ole olemassa teoslainakiinnitystä. Minä kaikilla näillä perussyillä, joita kolmannen vastalauseen allekirjoittajat ovat täällä esiintuoneet, tahtoisin, että suuri valiokunta ottaisi huomioon kolmannen vastalauseen ja laatisi lakiehdotuksen sen mukaisesti. Ja minä olen vakuutettu, että siitä ei suinkaan tule myöskään häviötä työntekijöille, sillä kyllä sellaisella liikkeellä, jolleka kerran teoslainaluottoa myönnetään, on aina sen verran omaisuutta, että työntekijäin viikkopalkka saadaan etuoikeudella. Ja sitäpaitsi pienteollisuudessa voivat työntekijät meidän maassamme paljon suuremmalla varmuudella seurata liikkeen taloudellista kehitystä, kuin suurliikkeissä, joissa tällaisia teoslainoja on olemassa. Niin ollen pyydän, että suuri valiokunta ottaisi huomioon kolmannen vastalauseen.

Ed. Lapveteläinen: Minä aijon myöskin kiinnittää eduskunnan huomiota tähän kolmanteen vastalauseeseen samoin kuin edellinen puhuja mutta toisenlaisessa tarkoituksessa. Tämä kolmas vastalause on tähdättynä tätä etuoikeusasetuksen kolmatta pykälää vastaan, jossa tahdotaan turvata työntekijöille, niissä tapauksissa, jolloin tuollainen liike menee konkurssiin, työpalkan saanti. Tämä on meidän taholtamme kaikkein tärkein toimenpide tätä lakiehdotusta käsitellessä ja hyväksyessä. Tässä mietinnössä ensinnäkin tunnustetaan se hyvä periaate, että työntekijät muka olisivat oikeutetut saamaan palkkansa kaikissa tapauksissa, mutta tahdotaan uskottaa, että on mahdottomuus ensinnäkin lain kannalta hyväksyä sellaista periaatetta tähän, kun muka tämän määräyksen ottaminen tulisi ristiriitaan etuoikeusasetuksen kanssa. Nyt on kuitenkin sillä tavalla, että itsessään tämä asetusehdotus rikkoo jo sitä panttietuoikeusasetusta, joka määrittelee, että panttiesine täytyy olla lainanantajan hallussa eikä lainanottajan. Tämä rikkoo jo siinä sen periaatteen, mitä tässä tahdotaan niin pyhänä pitää. Ja sitten sanotaan, että se tekisi suuressa määrässä haittaa tällaiselle lainansaannille. Jos nyt ajatellaan, että 10 % siitä teollisuustavaraarvosta voisi olla vastaamassa työntekijän palkkaa — minä luulen että se on jo hyvin korkeasti otettu — voisi 90 % vielä jäädä teoslainakiinnityksen varalle tuosta teollisuustavaraomaisuudesta, joka kiinnitettäisiin teoslainan pantiksi. En luule, että se hyvinkään suuresti vaikeuttaa lainan saantia. Pidän tärkeämpänä, että työväestön edut tulevat tässä turvatuiksi, koska on lukuisia tapauksia sattunut, että, kun tuollaiset teollisuusliikkeet ovat menneet konkurssiin, työläisten palkat ovat jääneet saamatta. Tähän asti tosin jonkinlainen humanisuus työväestöä kohtaan on vaikuttanut, että nuo palkkasaatavat on joskus maksettu, mutta ei voida edellyttää sitä humanisuutta aina olevan. Voidaan kerrassaan siinä tapauksessa tehdä työläiset osattomiksi palkasta. Näin ollen minun näkökantani mukaan on tärkeätä, että tässä turvataan työläisten palkansaanti.

Mitä tulee siihen, josta ed. Saha huomautti, että nykyään maksettaisiin päivittäin ja viikottain työntekijän palkat ja että harvemmissa tapauksissa kuukausipalkkalaisia enää olisi olemassa, niin minä kumminkin tiedän useita teollisuuslaitoksia sellaisia, joissa tahdotaan kiinnittää kaikki tärkeämmät ammattimiehet kuukausipalkalla. Sentähden on vähin määrä, kuukauden palkka, saatava etuoikeutetuksi, koska noin on suuressa määrässä varsinkin suuremmissa teollisuuslaitoksissa laita.

Kuten sanoin, ei näytä lainkaan kannalta olevan mitään estettä, ettei tällainen määräys voitaisi ottaa tähän etuoikeusasetukseen, eikä se myöskään suuresti vaikuta siihen, että tultaisiin vaikeuttamaan teoslainan saantia. Minä suosit-

telen suuren valiokunnan huomioon, että tätä asetusehdotusta missään tapauksessa ei ole huononnettava suuressa valiokunnassa.

Keskustelu sekä asian ensimäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia menee suureen valiokuntaan.

Pöydällepanot:

9) Suomeen ulkovalloista tuotavan viljan jättämistä edelleen tullittomaksi

tarkoittavan ed. Railon y. m. anomusehdotuksen n:o 31 johdosta valmistettu tulliasiainvaliokunnan mietintö n:o 1, esitellään ja pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksesta ensi tiistain täysi-istuntoon.

10) Apurahan myöntämistä Suomen Yleiselle Palokuntaliitolle

koskevan, ed. Latvan y. m. tekemän anomusehdotuksen n:o 9 johdosta laadittu talousvaliokunnan mietintö n:o 4, esitellään ja pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti ensi tiistain täysi-istuntoon.

Ilmoitusasia:

Vapautusta valtiopäivätoimista myönnetään ed. Pulliselle yksityisasiain tähden ensi maanantaiksi ja tiistaiksi.

Ensi täysi-istunto on tulevana tiistaina klo 11 a. p.

Täysi-istunto päättyy klo 4,8 päivällä.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Iivar Ahava.

25. Tiistaina 24 p. maaliskuuta

k:lo 11 a. p.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia:

Ainoa käsittely:

Siv.

1) Suomeen ulkovalloista tuotavan viljan jättämistä edelleen tullittomaksi koskeva anomusehdotus 475

Asiakirjat: Tulliasiainvaliokunnan mietintö n:o 1; ed. Railon y. m. anomusehdotus n:o 31.

2) Apurahan myöntämistä Suomen yleiselle Palokuntaliitolle tarkoittava anomusehdotus 493

Asiakirjat: Talousvaliokunnan mietintö n:o 4; ed. Latvan y. m. anomusehdotus n:o 9.

Pöydällepanoa varten esitellään:

3) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 1 a armollisen esityksen johdosta siitä verosta, joka paloviinan valmistamisesta Suomessa on suoritettava vuonna 1915 ..... „

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi ed. Tokoi, Cornér, Erkko, Gädda, Hakala, Häyrynen, Jaskari, Kallio, Kaskinen, Kautto, Kilpeläinen, Koivisto, Lindberg, Marttila, A. Neovius, Pennanen, Pullinen, Pykälä, Saarinen, Strömberg, Waljakka ja Virkki.

Ilmoitusasiat:

Vapautusta valtiopäivätoimista myönnetään ed. Tokoille sairauden takia lääkärintodistuksen nojalla toistaiseksi sekä ed. Erkolle ja Kalliolle Suomen Pankin tilintarkastuksen tähden tästä täysistunnosta. Yksityisten asiain tähden myönnetään vapautusta ed. Marttilalle, Kilpeläiselle, Strömbergille ja Gäddalle tämän päivän täysistunnosta, ed. Saariselle tästä päivästä ensi perjantai-iltaan saakka, ed. Hjulgrénille tästä päivästä ensi maanantaiaamuun ja ed. Mäkelälle tämän päivän illasta ensi maanantaiaamuun.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Suomeen ulkovalloista tuotavan viljan jättämistä edelleen tullittomaksi

tarkoittavan, ed. Railon y. m. tekemän anomusehdotuksen n:o 31 johdosta valmistettu tulliasiainvaliokunnan mietintö n:o 1, joka viime täysi-istunnossa pantiin pöydälle tähän istuntoon, esitellään mainitun asian ainoata käsittelyä varten.

Puhemies: Valiokunnan ehdottama ponsi on mietinnön 16:nnella sivulla.

Keskustelu:

Ed. Iipponen: Jo se seikka, että viljatullia suunnitellaan Suomea vastaan Venäjän vallanpitäjäin puolelta Venäjän etujen edistämiseksi, on paheksuttavaa, johon paheksumiseen minäkin periaatteessa yhdyn. Minä en myöskään voi kiittää tulliasiainvaliokuntaa niistä yksipuolisista perusteluista, joita se on mietinnössään esilletuonut, sillä niistä puuttuu miltei kokonaan käytännöllisiin tosioloihin perustuva puoli. Valiokunta lausuu mietintönsä sivulla 3, että maatalouden alalla on maassa viime vuosikymmeninä tapahtunut muutos siihen suuntaan, että leipäviljan viljelyksestä yhä enemmän on siirrytty kauran, heinän ja yleensä muun karjanrehun viljelykseen. Tämä on kyllä totta, mutta valiokunta pitää sitä olotilaa luonnollisena ja maanviljelykselle edul-

lisena, vaikka kokenut maanviljelijä tietää, että kauran kasvatus on kaksinkerroin voimaa maasta vaativaa rukiin kasvatukseen verraten, ollen siis pahinta lajia ryöstöviljelystä ja maanviljelyksen kannattavaisuudelle vähimmin suositeltavaa ja sallittavaa ainoastaan pakosta nurmiviilloksissa. Leipäviljan viljelyksestä on luovuttu pääasiallisesti siitä syystä, että viljan hinta on ollut niin alhainen, ettei ole katsottu edulliseksi senkään tähden sitä viljellä, ja sen lisäksi on sillä harvoin ollut menekkiä. Mieluummin on haluttu ulkomaista, ala-arvoistakin, sekoitettua viljatavaraa kuin kotimaista, vaikkapa kotimaisen viljan ravintoarvo on suurempi kuin saksalaisen jauhon. Etupäässä näistä syistä on leipäviljan viljelyksestä luovuttu ja on siihen myöskin maanviljelyksen neuvontatoimen puolelta vaikutettu sellaisilla lausunnoilla kuin on esim. Kuopion maanviljelysnäyttelyssä annettu lausunto, joka kuuluu: „Ei nälkä näiltä mailta katoa, ennenkuin kuhilaat pelloilta katoavat". Seuraukset ovat selvänä edessämme. Yhä enemmän ja enemmän täytyy tuottaa ulkomaista viljaa maahan, jopa joskus yli 100 miljoonan markan arvosta vuodessa, joten kohta ollaan joutumassa viljatarpeisiin nähden kokonaan kauppakeinottelusta riippuviksi, samalla kun kansantaloudellinen tappio yhä suurenemistaan suurenee, sillä meneehän ulkomaiseen viljaan käytetty rahamäärä kokonaan maasta pois. Valiokunta koettaa lohduttaa sillä, että karjanhoito tuottaa varmemman toimeentulon kuin viljan viljelys, vaikka karjantuotteiden vuotuinen vientiarvo on kaikkiaan vain noin 40 miljoonaa markkaa, eikä läheskään samassa suhteessa osoita kohoamista kuin viljan tuonnin lisääntyminen. Valiokunnan lausunnolta puuttuu tässä suhteessa kokonaan vakuuttavaa voimaa. Mutta jos viljan hinnat olisivat oikeassa suhteessa tuotantoehtojen kanssa, niin aivan varmaan voitaisiin kasvattaa enemmän viljaa, karjanhoidon siitä suurestikaan kärsimättä, joten ulkomainen tuonti vähentyisi ja päästäisiin siitä vaarasta, joka uhkaa silloin, jos liike syystä tai toisesta seisahtuisi ja sulkeutuisi viljan tuonti ulkomailta, eikä omassa maassa olisi mitään viljavaroja, joita ei tietysti voi olla, kun sitä ainoastaan vähässä määrässä kasvatetaan. Valiokunta lausuu mietintönsä sivulla 12, että viljaa voivat myydä Suomen maanviljelijöistä etupäässä suurviljelijät, eivätkä hekään kaikki. Tämä lausuma ei taaskaan perustu todellisten olojen pohjalle. Sillä jos viljan hintasuhteet olisivat edullisemmat kuin nykyään, ja vastaisivat tuotantokustannuksia, niin aivan varmaan voitaisiin myöskin keskikokoisilla tiloilla kasvattaa viljaa ei ainoastaan omaksi tarpeeksi vaan myytäväksikin, sen sijaan että sitä niille nykyään ostetaan. Viljan viljelys olisi myöskin mahdollinen ainakin yleensä koko meren rannikolla Rajajoelta Ouluun asti, ja paikoittain kovasavisilla mailla menestyisi rukiin viljelys paremmin kuin kauran ja heinän, jotka usein kärsivät alkukesän kuivuudesta ja antavat kovilla mailla useimmiten niukan sadon. Eikä suinkaan olisi mahdotonta sisämaissakaan hallattomilla järviseuduilla viljan viljelys enempi kuin nytkään on laita. Ja kun keskikokoiset ja suurtilat yhteensä tilastotietojen mukaan tekevät enemmän kuin 73 % maanomistajien lukumäärästä ja yksityisestä maaomaisuudesta 95 %, kun sitä vastoin pienviljelijäin hallussa on yhteensä ainoastaan vajaat 5 %, niin tästä selviää, että verrattain suuremmalla alalla yksityisten hallussa olevilla mailla olisi viljan viljelys mahdollinen ei ainoastaan omaksi tarpeeksi, kuten edellä huomautin, vaan myytäväksikin. Ja kun otetaan huomioon, että maan pääelinkeino, maanviljelys, on suurin työnantaja maassa, ja myös tilastotieteen osoittama tosiasia on, että yli 70 % maalaisväestön koko lukumäärästä ammatillisesti toimii maanviljelyksen alalla ja saa siitä toimeentulonsa, kun sitä vastoin teollisuusammattien alalle kuuluu ainoastaan pieni osa eli korkeintaan 12 %, niin voitanee olla yksimielisiä siitä, että maanviljelyksen menestys, jota korkeampi viljojen hinta osaltaan edistää, olisi kansamme suurimmalle osalle eduksi ja onneksi. Tätä tosiasiaa vahvistanee vielä sekin tunnettu ja todeksi tunnustettu sananlasku joka kuuluu: „Kun maamies voi hyvin niin kaikki voi hyvin".

Vaikka tuon edellämainitun maaseudulla olevan teollisuusväestön 12 % :n lisäksi otetaan kaupunkien tehdasväestö, niin ei se sittenkään kohoa siihen määrään, että sen taloudellisten etujen turvaaminen ja edistäminen olisi oikeutettu maanviljelyksen etujen kustannuksella, varsinkaan ei kun otetaan huomioon se tosiasia, että tehdasteollisuus voi palkata työväestön sitä vastaavasti kun viljan hinta kohoaisi, sillä onhan kaikilla valmistetuilla teollisuustavaroilla tulli maahan tuodessa osaksi hyvin korkea, kun sitä vastoin maanviljelystuotteita, laadusta mistä tahansa, saadaan tuoda maahan ilman tullia. Virkamiehistöstä ja heidän leipänsä kallistumisesta ei tarvinne puhua, sillä heidän palkankorotuksensa kalliin ajan varalle on joka-aikainen ilmiö. Ja kauppatoimen harjoittajain voittoprosentit tasannevat leipäviljan kallistumisen, jossa suhteessa maataviljelevä väestö on suurin ostaja ja myyjäkin eli siis se lähde, josta kauppa ja teollisuus saavat elinvoimansa.

Kun olen siinä varmassa vakaumuksessa, että venäläiset Suomen viljatullilla, vaikkapa vasten tahtoaan, tulevat hyödyttämään Suomen maanviljelystä ja kun ne meidän puolelta lausutuista kielteisistä ponsista tuskin ottavat väistyäksensä, niin en katso tarpeelliseksi tehdä valiokunnan pontta vastaan mitään muutosehdotusta. Olen tahtonut vain hiukan valaista asiaa maataviljelevän väestön kannalta, jota valiokunta perusteluissaan ei ole toivottavassa määrässä tehnyt.

Ed. Railo: Venäjän vallassaolevien kapitalistiluokkien edut ovat kaiken sen politiikan takana, kaiken sen politiikan pohjasyynä, minkä alaisena Suomi nykyisin kärsii. Ne pohjimmaiset perusteet ovat löydettävissä siitä yleisestä imperialistisesta politiikasta, joka on vallitsemassa kaikissa Europan suurvalloissa, joiden tarkoituksena on pitää alusmaitansa määrätyssä suhteessa saalistusalueena. Venäjän kapitalismi katselee Suomea aivan samallaisilla silmillä ja niistä harrastuksista johtuen koettaa ulottaa tänne yhden saalistushankkeen toisensa perään. Koko se hallitussuunta ja ne virkamiehet, jotka nykyisin hallitusohjaksia pitävät käsissään, asettuvat tämän venäläisen kapitalismin saalistusetujen asianajajiksi, sen etujen puolustajiksi, ja tulevat silloin myös tavattoman suuressa määrässä käyttämään, mikäli Suomeen tulee, sellaisia keinoja, jotka ovat Suomen ja Suomen kansan oikeuskäsitysten vastaisia. Tämä nykyinen viljatullihanke, samalla kun se on lähtöisin näistä samoista taloudellisista pyrkimyksistä, Venäjän kapitalismin saalistusharrastuksista, on jo siltä ilmenemismuodoltaan, jollaisena se nyt on meidän edessämme, laittomassa järjestyksessä sekä valmisteltuna että asetettuna Venäjän lainsäädäntölaitoksen valmistettavaksi, jonka valmistettavana se nykyisin on, laiton.

Nämä Venäjän kapitalistien saalistusharrastukset ja ne suojeluspyyteet, joita he niitä varten tekevät, ovat sitäkin julkeampia, kun Venäjän kapitalismilla jo nykyisissä oloissa on miltei rajaton vapaus hallita Suomea taloudellisesti ja riistää sitä. Erittäinkin suuressa määrässä on näin laita viljakaupan alalla. Eihän Venäjän viljakauppa ole täällä sen poikkeuksellisemmassa asemassa kuin on muidenkaan maiden. Venäjän viljakauppiaitten ja kapitalismin pyrkimys hankkia tänne viljatulli suojaamaan kauppaa, ei ole missään suhteessa asian vaatima. Venäjän viljakapitalisteilla on yhtä täydelliset, vieläpä täydellisemmätkin, mahdollisuudet saalistaa täällä kuin muillakin. Täytyy olla siis muita syitä, jotka ovat Venäjän kapitalisteille ja heidän etujaan ajavalle hallitukselle tässä suhteessa painavia. Ja itsestään onkin selvää, ettei tässä ole kysymys Venäjän kapitalismille jonkunlaisen samanarvoisuuden hankkimisesta muiden maiden viljakapitalistien kanssa, vaan on kysymys monopoliaseman, yksinomaisen riisto-oikeuden suojaamisesta Venäjän viljakapitalisteille. Kun Langovoin komitea asetettiin pohtimaan tätä kysymystä, viljatullikysymystä yleensä, niin se samalla sai tehtäväkseen yleensä hankkia selvyyttä siitä, millä tavalla voitaisiin se taantunut asema, mihin Venäjän viljakauppa Suomen markkinoilla oli joutunut, uudelleen voittaa takaisin Venäjän viljakapitalisteille. Jos tämä Langovoin komitea olisi ruvennut sitä kysymystä pohtimaan Venäjän kapitalistien etuja katsomalla vapaan kilpailun kannalta, niin sen olisi täytynyt silloin etukädessä tulla huomaamaan, että Venäjän kapitalistien takapajulle jääminen täällä, viljakapitalistien syrjäyttäminen Suomessa, on seurauksena suurimmaksi osaksi heidän omasta kauppateknillisestä takapajuisuudestaan, siitä että he eivät kykene kilpailemaan muitten edistyneempien maiden viljakapitalistien kanssa, esimerkiksi juuri saksalaisten kanssa. Mutta sen sijaan, että venäläinen Langovoin komitea olisi yrittänyt tuollaisia suunnitella, se on yrittänyt tulliriistoa ja sen jälkeen koko Venäjän viljakapitalistien harrastus on kääntynyt siihen, että Suomi olisi tulliaidalla aidattava sellaiseksi alueeksi, jonka sisäpuolella vain Venäjän viljakapitalisteilla olisi vapaa oikeus lisätä sitä saalistustulostaan vielä suuremmaksi, sitä saalistustulostaan, johon sillä jo ennestään on yhtäläiset oikeudet kuin muidenkin maiden viljakapitalisteilla. Kysymys ei ole siis mikään muu kuin aivan julkea erikoistoimenpide asettaa Suomen viljakauppa yksinomaan, ja Suomen viljaa, leipää syövä työväestö, venäläisten viljakapitalistien riistonalaiseksi, josta toimenpiteestä seuraisi, että myöskin suomalaiset viljamarkkinat, sikäli kuin Suomi myytäväksi viljaa tuottaa, tulisivat saamaan nauttia siitä hintojen korotuksesta, mikä tullin kautta saavutettavissa olisi.

Mietintöön liitetyn vastalauseen allekirjoittajat ovatkin tahtoneet, että kun valiokunnan enemmistö sivulla 11 on voinut osoittaa, että ilman minkäänlaisia pakkotoimenpiteitä venäläisen viljan menekkiä Suomessa voitaisiin tuntuvasti parantaa, tässä samassa yhteydessä olisi selvästi lausuttu julki se käsitys, että me käsitämme, että tässä on kysymyksessä juuri tällaisen monopoliaseman hankkiminen ja tuollaisen erikoisen riistoveron asettaminen Suomen leivänkuluttajien kannettavaksi.

Valiokunta on sivulla 13 voinut lausua, että muilla tuotannon aloilla kuin maataloudessa viljatulli Suomessa täytäntöönpantuna vaikuttaisi yksistään haitallisesti. Maatalouteen on se myöntänyt sen vaikuttavan siinä suhteessa edullisesti, että se toisi hyötyä niille maanviljelijöille, jotka tuottavat viljaa myytäväksi. Sellainen on tosiasia. Ja Venäjän viljakapitalistit, silloin kun ne ovat tätä tullihanketta tänne suunnitelleet ja ajatelleet, ovat hyvin luultavasti myöskin ajatelleet, että suorastaan Suomen viljakapitalistien harrastukset tämän tullin puolustamiseksi olisivat hyvin oikeutetut syntymään ja hyvin mahdolliset syntymään juuri sen tähden, että tuo tulli voisi tuottaa muutamia pieniä etuisuuksia Suomenkin viljakapitalisteille. Onhan yksityisiä mielipiteitä tuotu julki siinä merkityksessä ja miksikään muuksi kuin tuollaisen mielipiteen kierretyksi puolustukseksi ei voitane myöskään ed. Iipposen äskeistä lausuntoa tulkita.

Vastalauseen allekirjoittajat ovat sentähden myöskin tahtoneet, että valiokunta olisi jyrkästi tuominnut tällaisen viljatullin hankkimisen Suomeen Suomen suurviljelijäinkin etujen nimessä. Vastalauseen osa sivulla 21 tarkoittaa juuri tätä. Me tahtoisimme sen mukaan sanottavaksi, että se hyöty, mikä suurviljelykselle Suomessa voisi koitua tuosta viljatullista, olisi suhteellisesti tavattoman pieni ja mitätön verrattuna niihin muihin kansantaloudellisiin tappioihin, joita se Suomelle tulisi tuottamaan. Me tahtoisimme siinä edelleen sanottavaksi, että Suomen kansan syvät rivit käsittäisivät sellaiset pyrkimykset, että joku Suomen kansan oma mies tuonkaan etunsa vaatimana ryhtyisi puoltamaan, ryhtyisi tukemaan tällaista viljatullin hanketta, mitä jyrkimmin tuomittavaksi. Sillä niin raskaat, niin vaikeat seuraukset tämän tullin vaikutuksella olisi Suomen kansan enemmistöön, että pienen pienen, mitättömän vähäisen suurviljelijäluokan edut eivät saa painaa mitään sitä yleistä vauriota arvosteltaessa. Selvää on että silloin, kun käsityksiä on vielä olemassa sellaisia, kuin se, jonka ed. Iipponen juuri toi esiin, ei tällainen lausunto ole voinut saavuttaa valiokunnan enemmistön suostumusta. Sehän tulisi merkitsemään myöskin sitä, että Suomen eduskunta, samalla kun se tässä lausuu voimakkaan tuomionsa Venäläisille vallanpitäjille sitä sortohanketta vastaan, jota tällä tavalla Suomea kohtaan suunnitellaan, että se samalla myös leimaisi isänmaankavaltajan ja isänmaanpetturin tunnusmerkillä sellaisen suomalaisen, joka tulee tällaista hanketta kannattamaan.

Valiokunnassa ovat vastalauseen allekirjoittajat myöskin koettaneet saada sanotuksi, että Venäjän kansan syvien rivien etujen tähden ei tätä viljatullihanketta Suomeen ajeta. Minusta tämän seikan lausuminen samoilla perusteilla, kuin vastalauseessa sivulla 20 jo on esitetty, olisi eduskunnalle erinomaisen tärkeä. Selvän selvää hän on, että tällä asiakirjalla, vaikka se on anomuksen muotoinen, on ensi kädessä juuri vastalauseen luonne. Sillä on protestin luonne ja sillä täytyy olla protestin luonne sekä niitä viljatullin mahdollisia kannattajia vastaan, joita meillä on Suomessa, että myös niitä venäläisiä viljakapitalistiryhmiä vastaan, jotka tätä tullihanketta tänne ajavat, ja sitä hallitussuuntaa vastaan, joka tämän tullihankkeen takana on. Kun tällainen protesteeraava luonne tällä asiakirjalla täytyy olla, niin silloinhan on selvästi edullista, selvästi vaikuttaa vahvistavasti tähän asiakirjaan se seikka, että tarkasti määrätään se päämaali, jota vastaan me tuon vastalauseen tulemme kohdistamaan, eikä miltään puolen voitane väittää, että voimme kohdistaa tämän vastalauseen koko laajaa Venäjän kansaa vastaan. Mehän tiedämme, että laajassa Venäjän kansassa on laajoja kerroksia, sen palkkatyöväestö, ja köyhä talonpoikaisväestö, joiden etujen nimessä tällaista tullihanketta ei voida ajaa. Valiokunnan mietintö on suostunut sanomaan sen seikan, että tästä tulee nauttimaan hyötyä vain rajoitettu määrä viljakapitalisteja. Miksemme silloin voi sanoa myös toista puolta koko totuudesta, että Venäjän kansan syvien rivien, Venäjän talonpoikien nimessä ei ole tätä hanketta tänne ajettu. Meillä on siihen kaikki ne siveelliset oikeudet, mitkä saattaa olla. Voitaisiin väittää, että Venäjän talonpoikaisväestö myy viljaa ja tulee ehkä jollain tavalla tullista hyötymään. On kuitenkin aivan toinen asia myydä viljaa taikka hyötyä näistä viljatulleista. Ei Venäjän talonpoikaisväestö ole suureksikaan osaksi siinä asemassa, että se voisi vapaasti viljanmyynnistä ja viljanhinnoista päättää. Se on viljakapitalistien määrättävissä ja poljettavissa. Mikään etu, joka viljatullien kautta saavutettaisiin, ei tulisi ensikädessä Venäjän köyhien talonpoikien hyväksi, vaan se tulisi heiltä viljaa hankkivan viljakapitalistiluokan hyväksi. Kun näin on asianlaita, niin eduskunnan anomus epäilemättä vahvistuisi, sen protesteeraava luonne saisi tarkemmin määrätyn päämaalin, jos rajoitettaisiin se piiri, jota vastaan se ammutaan. Ja se piiri on se, jolle se tuottaa etua, ja se hallitussuunta, joka näitten kapitalistien etujen ajajaksi on ruvennut.

Samalla kun näin todistetaan, että viljatullihanketta ei voida tänne puolustaa meidän omien suurviljelijäinkään edun nimessä ja että se ei ole Venäjän kansan enemmistön etujen vaatima, olisi myös täysin selvästi sanottava se, mitkä vaikutukset tällä viljatullihankkeella olisi Suomen työväestöön. Sitä koskee meidän vastalauseemme ensimäinen osa. Olkootpa muissa maissa, joissa viljatullihanke on toteutettu, joissa viljatulli on ja sen avulla kansaa riistetään, sen seuraukset olleet miten kamalat tahansa, niin selvää on, että meidän takapajuisissa oloissamme nuo seuraukset tulisivat olemaan vielä kamalammat, ne tulisivat olemaan vaikeammat kuin missään muussa maassa, jossa viljatulli on voimaansaatettu. Vastalauseessa on todettu se seikka, että työläisperheitten talous tulisi kärsimään, sen järjestäminen tulisi tavattoman paljon vaikeammaksi, ja me vastalauseen allekirjoittajat tahtoisimme sanottavaksi senkin, että sen talouden järjestäminen tulisi sitä vaikeammaksi, mitä köyhempiin kerroksiin mennään, sillä sitä suurempi paino tulisi viljan hinnan korotuksella olemaan niissä köyhemmissä osissa. Mutta ainoa seikka ei ole suinkaan se, että tällainen työläisten talouden järjestäminen, työläisten budjetin hoito, jos siitä voidaan puhua, ja kai siitä voidaan puhua, vaikka se budjetti useissa tapauksissa vajaukseen päättyykin, tulisi hyvin vaikeaksi, niin lukuunottamatta tätä olisivat vielä kaikki ne seuraukset, jotka tämän kautta tulisivat työläisväestölle, tavattoman laajakantoisia. Niin, ne olisivat niin laajakantoisia, että ne tulisivat vaikuttamaan Suomen kansan ja ensi kädessä Suomen työväestön koko tulevaisuuteen tavattoman määräävässä mitassa. Ajatelkaamme vain millä tavalla tuo työväestö tulisi, sen jälkeen kun nuo viljatullit olisi tänne asetettu ja meillä viljan hinnat kohonneet, millä tavalla se tulisi hankkimaan ne lisävarat, joita leivän ostamiseen tarvitaan. Osa työväestöä voisi tehdä sen supistamalla sivistystarpeita. Mehän tiedämme, että tässä maassa työväestö pystyy sen parempi jonkunverran uhraamaan sivistystarkoituksiin. Työväellä on tässä maassa omat sivistys- ja valistusjärjestönsä, oma itsenäinen sivistysliikkeensä. Se toimeenpanee luentokursseja, se perustaa itselleen opintorenkaita, se hankkii kirjastoja, se on luonnut oman sanomalehdistön, oman kirjallisuuden. Mutta tästä sivistyksestä eivät vielä kaikki työläiset pääse nauttimaan. Tämän työväestön nuorisokin on luonut itselleen oman alkeiskoulunsa, koska sen saama koulutus ja opetus porvarillisissa oppilaitoksissa on hyvin puutteellinen. Se on luonut oman nuorisojärjestön, jonka kautta se koettaa kehittää tätä nuorisoa sellaiseksi, kuin nykyajan työläisen täytyy olla. Mutta näihin laitoksiin eivät vielä kaikki työläisten kerrokset voi ottaa osaa. Osaksi sentähden, etteivät kaikki tunne niitten tarkoitusta, mutta suureksi osaksi myös sentähden, ettei heillä ole niihin tarvittavia rahavaroja käytettävinään. Kun nyt jo asianlaita on niin, että suurimman osan työväestöstä täytyy välttämättömäin varain puutteessa kieltäytyä hankkimasta itselleen sivistystä ja valistusta, kohottamasta sivistystasoaan, niin, senjälkeen kun leipämenot ovat tavattomasti lisääntyneet, olisi vielä suuremmassa määrässä vaikeata näiden sivistysmenojen tyydyttäminen. Seuraus olisi siitä luonnollisesti se, että se osa työväestöä, joka valistusta ja sivistystä edelleen jaksaa hankkia, pienenisi suuressa määrässä ja että sen ulkopuolelle jäisi paljon sellaisia, jotka ennen vielä niukuin naukuin ovat jotain valistusta voineet itselleen hankkia, mutta jotka viljatullin voimaan astuttua enää eivät voisi hankkia mitään. Työläisten sivistyksellisessä kohoamisessa tapahtuisi tällä tavalla suuri vähennys.

Työväestöllä on myöskin ei ainoastaan näitä sivistyksellisiä taipumuksia, vaan myöskin toisia harrastuksia, esimerkiksi taiteellinen harrastus, omat teatterit ja näyttämöt. Nämäkin ovat kohonneet jo siihen määrin korkealle, että ne toisissa paikoin vastaavat melkoisia taiteellisia vaatimuksia. Näihin tarvittavat varat kerätään osittain niistä järjestöistä, jotka niitä laitoksia kannattavat, mutta suureksi osaksi myöskin niiden työläisten taskuista, jotka noissa laitoksissa henkilökohtaisesti käyvät, käyttävät niitä hyödykseen. Näiden laitosten, tämänkin työväestön sivistysharrastuksen ylläpitäminen, tulisi tavattoman suuressa määrässä kärsimään niiden kamalien seurausten johdosta, joita viljatullilla olisi.

Työväenluokan sivistystason kohottaminen kokonaisuudessaan kävisi siis suuressa määrin vaikeaksi viljatullin seurausten kautta.

Mutta tämä ei ole vielä asian surkein puoli. Suuri osa työväestöstä on sellaista, joka ei mitään sivistysmenoja pienentämälläkään voisi talouttaan järjestää senjälkeen kun viljatulli on käytäntöön saatu. Sen tulisi kaikki ne varat, mitkä leipään lisää tarvitaan, ottaa ennen muihin tarpeihin aijotuista varoista, jotka eivät koskisi ollenkaan sivistysmenoja, koska nämä työläiset eivät ennenkään ole mitään voineet niihin uhrata. Sen täytyisi ottaa nuo summat joko asuntovuokrista tai vaatetukseen käytetyistä rahoista tahi jostain muusta sellaisesta, ja siitä olisi suoranaisena välittömänä seurauksena, että ne perheet, jotka nyt jo elävät puutteellisesti, tulisivat näkemään

puolittain nälkää ja että ne perheet, jotka nyt puolittain nälkää näkevät, tulisivat sitä silloin kärsimään yhtämittaisesti. Työväenperheiden tulot täytyy tätä nykyä jo hankkia ei ainoastaan perheen päämiehen ansioilla vaan myös äitien ja lasten ansioilla. Sekin tilasto, jota valiokunnan mietinnössä on käytetty, osoittaa sen seikan täysin todeksi, se osoittaa, että työläisperheissä täytyy perheenäidin ja lasten, nuorukaisten ja neitosten käydä mukana ansaitsemassa, ja sittenkin vain osa työväestöstä voi päästä jonkinlaisiin tuloihin. Suurimman osan, siitäkin huolimatta että äiti ja lapset käyvät työssä, täytyy tyytyä hyvin minimaalisiin tuloihin. Viljatullin kautta aiheutuva menojen lisäys pakottaisi epäilemättä työväestömme vielä suuremmassa määrässä siihen, että perehiden äidit tulisivat olemaan pakotettuja tehtaissa työskentelemään ja yleensä työskentelemään entistä enemmän, että lapsia täytyisi ikäänkuin salavihkaa, kenties niitäkin pahaisia suojeluslakeja, mitä meillä on olemassa nykyään, kiertäen ja välttäen kulettaa työhön, jotta perhe saisi tarvittavan toimeentulonsa. Sellainen seikka olisi tietysti omiaan suuressa määrin vaikuttamaan työväenluokan rappeutumiseen ja koko sen tulevaisuuden turmelemiseen.

Työväen asuntomenot — vastalauseessa on huomautettu siitäkin — ovat nykyisin jo tavattoman suuret, koska vuokrat meillä Suomessa yleensä ovat tavattoman korkeat, mutta siitä huolimatta asuntokurjuus on melkoisen suuri. Ainoastaan osa työväestöstä voi asua edes osapuilleenkaan ihmisiksi. Suurimman osan sekä perheellisten että perheettömien miesten ja naisten täytyy sulloutua tavattoman ahtaalle, täytyy sulloutua sellaisiin asuntoihin, joissa ilma on pilaantunut ja joissa on äärettömiä terveydellisiä ja siveellisiä vaaroja joka hetki vaanimassa. Tämäkin kurjuus tulisi lisääntymään sen menojen lisäyksen kautta, jonka viljatulli tulisi aiheuttamaan. Suomen työväestölle kokonaisuudessaan tulisi tällä tavalla olemaan mittaamattoman suurta kurjuutta, kärsimystä odotettavissa viljatullien voimaan tultua.

Mutta siinäkään ei ole kyllin, vaan tuo kurjuus, tuo synkkyys, tuo elämäntoivon kokonaan katoaminen, se pakottaisi epäilemättä entistä lukuisammat joukot tästä maasta pyrkimään pois sellaista elämänhaluista nuorisoa, joka luulisi, että jossain muualla maailmassa voisi pikkuisen paremmat päivät koittaa. Se tulisi lisäämään tämän maan entisestäänkin suurta siirtolaisuutta suurimpaan määräänsä. Katselipa siis miltä kannalta tahansa tätä hanketta, niin seurauksiltaan löytää sen tavattoman turmiolliseksi. Tämän seikan olisivat vastalauseen allekirjoittajat tahtoneet laajemmin ja selvemmin selitettäväksi tässä mietinnössä, niin laajasti, että se olisi Venäjän köyhälistölle ja myös Venäjän politikoille osoittanut, joille myös tahdomme tämän mietinnön kautta puhua, meidän olomme ja miten äärettömän turmiollinen tämä hanke todella on.

Vaikka vastalauseen allekirjoittajilla kaikilla on se käsitys, että tällainen tulleilla riistäminen on kaikkialla kapitalistisille maille yhteistä ja että sen poistaminen ja sitä vastaan voimakas taistelu on saavutettavissa vain kansainvälisen työväenliikkeen välityksellä, ja vaikka vastalauseen allekirjoittajat tuostakin syystä tahtoisivat lausua solidarisuutensa Venäjän työväestöä kohtaan, niin olemme myös tahtoneet, että se vastarinta, joka meidän maassamme tulisi syntymään tämän hankkeen johdosta, myös olisi niin voimakas kuin suinkin. Sen vuoksi olemme tahtoneet myös saada mietinnössä sanotuksi sen seikan, että meidän maamme virkamiehistön, meidän maamme viranhaltijoiden olisi asetuttava, sen jälkeen kuin tämä laittomassa järjestyksessä tullut viljatulli ehkä on täällä voimaan saatettu, sitä vastustamaan. Valiokunnan enemmistö ei ole myöskään tätä tahtonut ottaa mietintöönsä. Olemme senvuoksi olleet pakotetut esittämään senkin vastalauseen sivulla 21.

Ne seikat siis, joihin me vastalausujat olemme tahtoneet huomiota pääasiassa kiinnittää, ovat seuraavat: meidän olisi ensinnä sanottava selvästi ja jyrkästi, ettei ole suotava suomalaisten suurviljelijäin pienen ryhmän edunkaan nimessä tällaista tullihanketta tänne puolustettavaksi; toiseksi että Venäjän köyhälistön, Venäjän kansan syvien rivien edut eivät missään nimessä tule hyötymään tällaisesta hankkeesta ja ettei sitä niitten etujen kannalta katsoen tänne ajeta; kolmanneksi että tällainen hanke äärettömän turmiollisesti vaikuttaa Suomen työväenluokkaan ja että se seikka on mietinnössä täysin selvästi selitettävä ja neljänneksi, että Suomen virkamiehistön myös on sellaista laittomassa järjestyksessä syntynyttä tullihanketta vastustamaan ryhdyttävä.

Minä pyydän saada eduskunnalle näillä perusteilla e h d o t t a a, että tästä valiokunnan mietintöön liittyvän vastalauseen perusteella laaditusta ehdotuksesta, joka edustajille on painettuna jaettu, hyväksyttäisiin seuraavat osat mietintöön. Ehdotan siis, että valiokunnan mietinnön sivulta 13 viimeisen kappaleen alusta sivulle 15 toisen kappaleen loppuun eduskunta päättäisi ottaa anomuksen perusteluihin s e u r a a v a n l a u s u n n o n:

„I. Se kymmeniin miljooniin markkoihin nouseva vuotuinen meno, jolla ehdotetut viljatullit

kohottaisivat Suomessa kansan elinkustannuksia, kohtaisi täällä ankarimpana rasituksena palkkatyöväestöä ja muuta köyhälistöä. Mitä rasitusta muissa maissa, missä viljatullit on pantu käytäntöön, lieneekään niistä työväelle koitunut, varmaa on, että nyt Suomessa ei seuraisi ainoastaan samanvertainen rasitus, vaan monestakin syystä ihan turmiollinen vaurio.

Ainoastaan yleinen, erittäin huomattava teollisuuden nousukausi, jota kestäisi riittävän kauvan, voisi auttaa Suomen työväestöä säilyttämään elintasonsa huonontumattomana viljan kallistumisesta huolimatta. Sellaista työpalkkain kohoamiselle otollista aikaa ei ole nyt odotettavissa. Päinvastoin näyttää työväestöllä olevan edessään mitä suurimmat vaikeudet koettaessaan saada työpalkkatasoa kohoamaan edes sillä määrällä, millä jo ilman viljatulleja elintarpeitten hinnat ovat viime aikoina kohonneet. Kun yleinen kallis aika pyrkii yhä jatkumaan, näyttää mahdottomalta, että työväestön elintaso voisi vielä viljatullienkin voimaan saatettua pysyä lähimainkaan polkeentumattomana. Tosin on todennäköistä, että työpalkoissa täytyisi viljatullien aiheuttaman elintarpeiden kallistumisen johdosta tapahtua jonkun verran kohoamisia. Mutta ei ole suinkaan odotettavissa, että läheskään kaikkien työväenryhmäin osaksi tulisi mitään palkkojen kohoamista, ja tuskin niillekään ryhmille, joiden palkat kohoaisivat, se kohoaminen mitenkään voisi vastata tapahtuvaa elinkustannusten kallistumista.

Harvassa maassa lienevät juuri leipäravintomenot niin suurena osana työväen elinkustannuksista kuin Suomessa. Näistä kustannuksista ei kuitenkaan ole tähän asti toimitettu yleispäteviä tutkimuksia. Valtion kustannuksella tehty tilastollinen tutkimus koskee vain pientä ryhmää enimmäkseen tavallista paljoa paremmissa oloissa eläviä ammattityöläisiä. Siinä tutkimuksessa huomioonotettujen sellaisten työläisten keskuudessa, joiden vuositulot olivat lähes 1,700 markkaa, nousivat keskikokoisen huonekunnan leipä-, jauho-, ryyni y. m. s. viljatavaramenot vuosina 1908—1909 keskimäärin noin 237 markkaan, mikä vastasi 14,1 % huonekunnan kaikista menoista. Niissäkin sen tutkimuksen piiriin kuuluneissa talouksissa, joiden tulot olivat alimmat, tekivät keskimääräiset viljatavaramenot noin 148 markkaa, eli 15,8 % menojen koko määrästä. Kun ehdotetut viljatullit keskimäärin vastaavat runsaasti neljättä osaa rukiiden ja niinikään runsaasti kalmatta osaa työväen leipäravinnossa vielä tärkeämpien ruisjauhojen nykyisestä hinnasta, niin olisi tuollaisten keskikokoisten työläishuonekuntien tarvitsemistaan viljatavaroista vuosittain maksettava useita kymmeniä markkoja enemmän kuin tätä nykyä.

Suomen palkkatyöväen suuren enemmistön elintaso on kuitenkin paljon alhaisempi kuin sellaisten työläisryhmäin, joita edellämainittu tutkimus on koskenut. Sangen useissa ammateissa jäävät keskimääräiset työpalkat paljon alle 1,000 markan vuodessa, maaseudulla usein aivan uskomattoman pieniksi varsinaisilla ammattityöläisilläkin. Mutta leipäravinnon välttämätöntä määrää eivät huonopalkkaisimmatkaan työläisperheet voi sanottavasti supistaa joutumatta kärsimään nälkää. Epäilemättä ei ole lainkaan harvinaista, että keskikokoisen työläisperheen taloudessa viljatavaramenot nousevat viidenteen, jopa neljänteenkin osaan perheen elättäjän vuosipalkasta. Ja samoin kuin tämä osuus on pakostakin yleensä sitä korkeampi, mitä pienipalkkaisempi tai suuriperheisempi työmies on, samoin olisi myös viljatullista johtuvan hinnankorotuksen osuus aina sitä mukaa kiristävämpi.

Monien työläiskerrosten suhteen on ennakolta aivan mahdotonta sanoa, mitä nykyisiä menojaan ne saattaisivat niin supistaa, että suoriutuisivat viljatullin välttämättä aiheuttamasta lisämenosta, joka keskikokoisen perheen taloudessa nousisi ehkä noin 50 markkaan vuodessa ja isoperheisille työläisille vielä tuntuvasti suuremmaksi.

Parempipalkkaisten työntekijäin olisi ehkä jätettävä uhriksi omia ja lastensa sivistystarpeita, joita nykyään tyydytetään niillä varoilla, mitä jää yli välttämättömäin elintarvemenojen. Viljatullista olisi tällöin seurauksena, ettei työväestö voisi enää senkään vertaa kuin nykyään tyydyttää sivistysharrastuksiaan eikä kohottaa sivistystasoaan.

Osa työväestä olisi pakoitettu ravinnon kallistumisen jälkeen supistamaan asuntovuokrain vaatimia menoja. Kun asuntovuokrat maan suurimmissa kaupungeissa ovat erittäin korkeat, on sen johdosta työväen asuntokurjuus jo nykyisin suuri ja aiheuttaa sekä terveydellisiä että siveellisiä vaurioita. Se kurjuus ja ne vauriot tulisivat nyt yhä lisääntymään.

Kurjuus ja terveydelliset vauriot lisääntyisivät kuitenkin ehkä kaikkein useimmissa tapauksissa suorastaan ravinnon huonontumisen ja supistumisen johdosta, joka monenmonille työläisperheille olisi välttämättömänä seurauksena leivän y. m. viljatavarain kallistumisesta. Muiden ravintoaineiden, varsinkin karjantuotteiden, kulutusta täytyisi ensi sijassa vähentää, semminkin kun niidenkin hinnat saattaisivat kohota. Tilalle voisi tulla keinotekoisia valmisteita tai muuten entistä huonompia ravintoaineita. Niin laajat

työväen ryhmät kuin jo nykyisin ovat pakotetut elämään terveydellisessä suhteessa kerrassaan riittämättömällä ravinnolla, joutuisivat viljatullin aikana yhä pahemmin nälkiintymään, sillä sellaiset ovat useimmiten samalla kaikkein heikoimmat hankkimaan itselleen palkkataisteluillakaan mitään apua. Varsinkin lapsiin näissä työväenkerroksissa olisivat vaikutukset tästä kaikkein surkeimmat.

Sen ohella mitä edellä on sanottu vakinaisesta palkkatyöväestä, on huomattava, ettei maassamme tämä työväestö tavallisesti sittenkään ole kaikkein huonoimmassa asemassa. Suhteellisesti paljon enemmän kuin kehittyneissä teollisuusmaissa kuuluu Suomessa juuri kaikkein puutteenalaisimpaan väestöön myös sellaisia köyhälistön kerroksia, joiden toimeentulo joko perustuu ainoastaan pieneksi osaksi tai ei vielä ollenkaan suoranaiseen palkkatyöhön ja joille niinmuodoin kaikkein vähimmin voisi tulla kysymykseen minkäänlaisen avun saanti kestääkseen viljatullin aiheuttamaa rasitusta. Näiden köyhälistön kerrosten keskuudesta on esimerkiksi siirtolaisuus erityisen suuri. Semminkin kun nyt maan teollisuuden kehitys on hidasta ja ankarat työttömyysajat eritoten kaupungeissa miltei joka talvi toistuvat, niin olisi täydellä syyllä odotettavissa, että viljatullin kiristämä nälän pakko ajaisi noiden köyhälistökerrosten jäseniä entistä taajemmin joukoin siirtymään pois muihin maihin".

Ehdotetaan myös, että sen sijasta, mitä valiokunnan mietinnössä on esitetty siv. 15 alkaen 3:nnen kappaleen alusta sanoilla: „Kaikki edellä esitetty", sivun loppuun asti, eduskunta päättäisi ottaa anomuksen perusteluihin s e u r a a v a n s i s ä l t ö i s e n l a u s u n n o n:

II. Kaikki edellä esitelty osoittaa, että ehdotetut viljatullit erittäin tuntuvasti vahingoittaisivat Suomen taloudellisia etuja ja kansan syville riveille olisivat kerrassaan turmiolliset. Vielä turmiollisemmat vaikutukset olisi viljatulleilla siinä tapauksessa, että tullimääriä myöhemmin edelleen korotettaisiin, niinkuin on mahdollista, koska aikaisemmin suunniteltuja tullimääriä Valtakunnanduumalle jätetyssä lakiehdotuksessa on jonkun verran alennettu, jotta, kuten puheenaolevassa lakiehdotuksessa lausutaan, uusiin olosuhteisiin siirtyminen helpottuisi.

Kun Keisarikunnassa täten vaaditaan, että Suomelle pitäisi nyt väkisin määrätä viljatullit, joiden avulla voitaisiin pakottaa Suomen kansa maksamaan venäläisestä viljasta korkeaa hinnankorotusta, niin merkitsee tämä hanke Suomen kansalle niin vahingollista uhkaa, ettei muissa maissa, niiden omassa piirissä esiintyneissä viljatullihankkeissa, ole voinut sellaisesta nousta kysymystäkään.

Tämän hankkeen ajajilla ei ole oikeutta vedota tuekseen Suomen maatalouden etuihin. Suomen maanviljelijäinkin suuren enemmistön etuja ehdotetut tullit tuntuvasti enemmän vahingoittaisivat kuin hyödyttäisivät. Ainoat, jotka täällä saisivat niiden johdosta enemmän hyötyä kuin vahinkoa, olisivat osa suurviljelijöistä ja kenties lisäksi myllytehtailijain mitättömän pieni ryhmä. Mutta että näillekin siten tuleva liikevoittonsa lisäys olisi häpeällinen lahja, sitä osoittaa jo se seikka, ettei edes heidän piireistään nyt julkisuudessa kuulu puheenaolevaa hanketta kannattavia ääniä. Sillä oikeutettu on se kansan syvien rivien käsitys, että Suomen mies, joka julkeaa tällaista hanketta kannattaa tai edistää, toimii niinkuin vain kansansa vihollinen voi toimia, jolloin sellainen kannatus ei myöskään voi olla muuta kuin arvotonta, samalla tavalla kuin Suomen Hallituksen antama kannatus on arvotonta ollut.

Suomen Eduskunta voi tätä viljatullihanketta vastaan vedota Venäjän kansan laajain syvien rivien etuihin. Ilmeiset tosiasiat antavat siihen siveellisen oikeuden. Ei Venäjän työväestö näistä tulleista mitään hyötyisi eikä nähtävästi myöskään Venäjän köyhä talonpoikaisväestö. Ei Venäjän kansantalous yleensä eikä Venäjän maatalouskaan edistyäkseen näitä tulleja vaadi. Eivätpä, kuten Eduskunta edellä on voinut osoittaa, ne ole edes tarpeen Venäjän viljakaupankaan menestymiselle ja edistymiselle Suomessa.

Sen hyödyn, jota tämän viljatullihankkeen venäläiset ajajat tarkoittavat saavuttaa, saisi nauttia ainoastaan osa Keisarikunnan myllytehtailijoista ja viljakauppiaista. Suomen kansan suuren enemmistön kannettavaksi pantaisiin siis raskas pakkovero, jotta nuo rajoitetut piirit Keisarikunnassa saisivat viljan hintain korotuksella liikevoittonsa korotetuksi. Sellainen menettely tuntuisi Suomen kansan syvien rivien mielestä mitä katkerimmalta ja varmaan syvälle mieliin juurruttaisi käsityksen, että heitä tahdotaan uuvuksiin asti sortaa.

Tämmöistä suunnitelmaa vastaan eduskunta lausuu vastalauseensa ja vaatii, että siitä luovutaan.

Sellaisten viljatullisäännösten toimeenpano, jotka ovat syntyneet Keisarikunnan joko hallinnollisten tai lainsäädäntöviranomaisten päätöksestä, merkitsisi myös Suomen valtiosäännön loukkaamista sekä Keisarikunnan valtiovallan väkivaltaista toimenpidettä Suomen ja sen sen asukasten onnen turmelemiseksi. Niin myös Suo-

men viranomaiset, jotka myötävaikuttaisivat siten syntyneiden tullisäännösten toimeenpanoon, tekisivät itsensä syvpäiksi voimassa olevan rikoslain mukaan rangaistavaan lain rikkomiseen."

Minä rohkenen toivoa, että eduskunnan arvoisista jäsenistä, niillä perusteilla, joita olen näitä ehdotuksia tehdessäni esittänyt, jokainen viljatullin vastustaja suostuu kannattamaan näitä ehdotuksia ja ottamaan ne eduskunnan anomuksen perusteluihin valiokunnan mietintöön otettujen perustelujen lisäksi.

Ed. Hultin: Tarkastaessaan valiokunnalle lähetettyä anomusehdotusta venäläisellä taholla vireillä olevan hankkeen johdosta, joka tarkoittaa tullimaksujen asettamista n. s. yleisvaltakunnallisessa lainsäädäntöjärjestyksessä Suomeen ulkomailta tuotavalle viljalle, on valiokunta, kuten mietinnöstä näkyy, tullut samaan tulokseen kuin anomuksentekijätkin, nimittäin, että tämän hankkeen toteuttaminen tietäisi Suomen oikeusjärjestyksen ilmeistä loukkaamista ja lisäksi tuottaisi maallemme aineellista vahinkoa. Useita kertoja on eduskunta jo ollut pakotettu todistamaan, että valtakunnan duuma ei ole oikeudellisesti pätevä säätämään Suomelle lakeja eikä siis myöskään määräämään Suomen tullilainsäädännöstä, jota puheenaoleva ehdotus koskee ja jonka keisarikunnan kauppa- ja teollisuusministeri on lähettänyt duumalle. Kun valiokunnalla toisten asiain yhteydessä on tarkoitus lähemmin kosketella asian oikeudellista puolta, on suunnitellun hankkeen oikeudenvastaisuus tässä mietinnössä vain lyhyesti todettu. Valiokunta on sen sijaan tarkastellut suunnitellun toimenpiteen taloudellisia seurauksia useilta eri puolilta ja huomannut ne joko suoranaisesti tai välillisesti maalle kokonaisuudessaan vahingollisiksi ja eri kansanluokille suuremmassa tai pienemmässä määrässä haitallisiksi. Hankkeessa olevan toimenpiteen suuri merkitys ilmenee yksistään jo siitä, että kotimaisen viljan tuotanto ei nykyään vastaa kuin noin puoleksi maan tarvetta ja että siis melkein toinen puoli on ulkoa maahan tuotava. Viimeisinä vuosina on maamme viljantuonnin arvo laskettu noin 88 miljoonaksi markaksi vuodessa. Kun maan koko tuonnin arvo on laskettu keskimäärin 405 miljoonaksi markaksi vuodessa, tulee tästä siis 21,7 % eli lähes $^1/_4$ viljantuonnin osalle. Ehdotetut tullimäärät vastaavat noin $^1/_4$ rukiin ja $^1/_3$ ruisjauhojen nykyisestä hinnasta. Tullimuutoksen kautta sekä ulkomaisen että kotimaisen viljan hinnat luonnollisesti tulisivat kohoamaan ja, niinkuin mietinnössä osoitetaan, venäläiset tukkukauppiaat tulisivat hintojen määrääjiksi. Mutta vaikkapa hinnat eivät kohoaisikaan ehdotettujen tullimaksujen koko määrillä, vaikkapa hinnan nousu vastaisi vain puolta tullimäärästä, koituisi Suomen kansalle yksistään maahan tuodusta viljasta vähintään 12 ½ miljoonan markan lisämeno. Kenen on nämä miljoonat maksettava? Luonnollisesti kaikkien niiden yhteisesti, jotka kuluttavat ulkomailta tuotua viljaa. Mutta tiedetään, että tämä kulutus maamme eri osissa on hyvin erilainen. Aikakauslehdessä Mercator oli viime vuoden lopussa tutkimus, jossa on koetettu laskea, millä lailla maahan tuotu vilja jakaantuu sen eri osiin. Jos siinä olevat arviolaskut pitävät paikkansa, olisi vuonna 1911 maahan tuodusta ulkomaisesta viljasta Uudenmaan, Turun ja Porin sekä Hämeen läänien osalle tullut yhteensä 97 miljoonaa kiloa eli 80 kiloa henkeä kohti, Vaasan läänin osalle 51 miljoonaa eli 115 kiloa henkeä kohti, Oulun läänin osalle 50 miljoonaa kiloa eli 170 kiloa henkeä kohti ja Viipurin, Mikkelin sekä Kuopion läänien osalle yhteensä 239 miljoonaa kiloa eli 240 kiloa henkeä kohti. Enemmän kuin puolet koko viljantuonnista eli 55 % meni siis Viipurin, Mikkelin ja Kuopion läänеihin, joiden maksettavaksi siis joutuisi vastaava osa noista 12 ½ miljoonasta markasta. Näitä seutuja, jotka ovat kaikkein enimmin ulkomaisesta tuonnista riippuvaiset, syystä että niiden oma tuotanto ei läheskään riitä leivän tarpeen tyydyttämiseen, kohtaisi siis viljatulli kaikkein raskaimmin, ja kaikkein epäedullisempaan asemaan joutuisivat mainitun tutkimuksen mukaan, jos viljatullihanke pantaisiin täytäntöön, Rannan, Lappeen ja Jääsken kihlakunnat, joiden väestö vuonna 1911 lasketaan kuluttaneen 82 miljoonaa kiloa ulkomaista viljaa eli siis noin $^1/_5$ maan koko ulkomaisesta viljantuonnista. Edellyttämällä sellaista hinnan nousua, kuin valiokunta on otaksunut, merkitsisi tämä yksistään mainituille seuduille noin 2 ½ miljoonan markan lisämenon. Lisäksi tulee luonnollisesti vielä kotimaisen viljan hinnanlisäys, joka kohtaisi suoranaisesti kaikkia maattomia, mutta välillisesti myös itse maanviljelijöitä kallistuneiden tuotantokustannusten muodossa. Jos olisi kysymys tavallisesta tullinpanosta, niin voisi ehdotusta vielä ymmärtää, sillä voitaisiinhan sen puolesta edes silloin väittää, että tullimäärät tulevat valtiovaraston hyväksi ja että rahat siis jäävät omaan maahan. Mutta siitähän ei nyt olekaan kysymys. Tullia ehdotetaan ulkovaltoja vastaan, mutta Venäjältä päin jäisi tuonti vapaaksi. Kysymyksessä on vain suomalaisten verottaminen muutamien venäläisten viljakauppiaiden hyväksi. Venäläiset

tukkukauppiaat tulisivat nimittäin kieltämättä pitämään huolta hintojen pysyttämisestä semmoisella tasolla, ettei meidän kannattaisi maksaa tullia muista maista tuoduista viljatavaroista, josta olisi seurauksena, että Suomen valtiovarasto ei sanottavasti tulisi tullista hyötymään, vaan niinkuin sanottu, se hyödyttäisi yksinomaan venäläisiä tukkukauppiaita ja muutamia tehdasmyllyjen omistajia. Luonteeltaan on viljatulli kohtuuttomampi kuin mikään muu tulli, sillä se kallistuttaa ihmisen tärkeimmän ravintoaineen, leivän, ja kaikkein kohtuuttomin se on köyhiä kohtaan, jotka ovat pakotetut pääasiallisesti turvaamaan leipäravintoon, syystä että muut ravintoaineet tulevat vieläkin kalliimmiksi.

Kun, kuten valiokunta on osoittanut, suunniteltu tullimuutos tulisi olemaan kansalle kokonaisuudessaan ja sen yksityisille jäsenille erityisesti tuiki vahingollinen, on luonnollista, että tämä hanke on maassa synnyttänyt yleistä katkeruutta ja vastustusta. Missään maassa, jossa hallitus valvoo maan parasta, ei tällainen toimenpide voisi tulla kysymykseen. Mutta Suomen kansa on nykyään niin onnettomassa asemassa, ettei sillä ole tällaista turvaa. Omituisen vaikutuksen tekee sen vuoksi tämmöisissä oloissa Suomen kansaan uutinen, että kotimaisen hallituksen suositellessa tällaista maalle vahingollista hanketta, vieraat ulkovallat ovat ne, jotka panevat sitä vastaan vastalauseen.

Ensimäinen puhuja on täällä kovin moittinut valiokunnan mietintöä väittäen, että sen perusteluista puuttuu vakuuttavaa oikeutta. Hänen mielestään olisi valiokunnan pitänyt ryhtyä ottamaan selkoa siitä, missä määrin maassamme on olemassa viljelyskelpoista maata, miten pitkälle maanviljelystä voidaan kehittää ja mitkä viljelystavat maassamme olisivat edullisimmat. Mutta siten menettelemällähän tullivaliokunta olisi kokonaan poikennut tehtävästään, sillä minun käsittääkseni semmoiset kysymykset kuuluvat maatalousvaliokuntaan. Ensimäinen puhuja on arvatenkin lihavilta leipämailta, jossa viljaa riittää runsaasti sekä viljelijöille että myötäväksi. Minä olen kotoisin semmoisilta seuduilta, joilla keskikokoisillakaan tiloilla ei viljansato riitä perheelle ravinnoksi, vaan aina täytyy ostaa viljaa. Mikä minua kuitenkin kaikkein enimmän siinä lausunnossa ihmetytti, oli sen loppu, jossa viljatullit lausuttiin suorastaan tervetulleiksi, huolimatta siitä, miltä taholta se meille määrättäisiin. Olisi toki odottanut, että olisi pantu vastalauseen sana edes hankkeen toimeenpanojärjestystä vastaan.

Myöskin vasemmiston taholta on mietintöä arvosteltu ja ehdotettu siihen oleellisia suuria muutoksia. Asiallisesti on kuitenkin mietinnössä sanottu, vaikkakin lyhyemmin, sama kuin mitä äsken luetussa ehdotuksessa esitetään. Toivon siis, että eduskunta hyväksyy valiokunnan mietinnön sellaisenaan.

Ed. Kanniainen: Käsittääkseni esillä oleva mietintö perusteellisesti valaisee sitä Suomeen ulotettavaksi tarkoitettua viljatullihanketta, joka on parhaillaan keisarikunnan duuman käsiteltävänä. Pyydän kuitenkin kiinnittää eduskunnan huomiota erääseen mietinnön 3 sivulla esiintyvään kohtaan. Siinä näet kerrotaan että, „Mikäli Venäjällä on julkisuuteen tullut, on Suomen Senaatti, jonka lausuntoa kauppa- ja teollisuusministerin ehdotuksesta oli vaadittu, ilmoittanut käsityksenään, että aiottuja viljatulleja on yleisten valtakunnan etujen kannalta pidettävä tarkoituksenmukaisina ja etteivät, mitä erityisesti Suomeen tulee, tämän maan taloudelliset edut joutuisi tuon toimenpiteen toteuttamisen takia kärsimään mainittavaa vahinkoa." Millä perusteella senaatti on katsonut voivansa antaa tällaisen lausunnon, ei tiedetä. Eikä valiokuntakaan puolestaan ole kyennyt hankkimaan tässä suhteessa tarkempaa valaistusta. Se tästä mietinnöstä kuitenkin käy selville, ettei senaatin lausunto ole todellisuuden mukainen, että se siis on ollut ja on harhaan viepä ja että se näin muodoin puolestaan on edistänyt tämän maallemme turmiollisen tullihankkeen kehitystä nykyiseen suuntaan.

Niinkuin mainittiin, on senaatti lausunut, että aijottu viljatulli on yleisten valtakunnan etujen kannalta katsoen pidettävä tarkoituksenmukaisena. Tosiasiana kuitenkin on, että viljan vienti Suomeen jo itsessään on ainoastaan pieni murto-osa Venäjän koko viljakaupasta. Mutta sitäpaitsi on tässä mietinnössä osoitettu, että viljanviennin väheneminen Suomeen on johtunut suureksi osaksi sikäläisen viljakaupan puutteenalaisesta järjestelystä monine epäkohtineen, jotka ovat vieroittaneet suomalaisia ostajia. Tällöin ei siis ole kysymys valtakunnan, vaan etupäässä yksityisten venäläisten viljakauppiaiden ja myllynomistajain epäilyttävistä eduista. Sillä jos viljatullihanke toteutetaan, niin se todennäköisesti on vaikuttava siihenkin suuntaan, että Venäjän viljakaupassa vallitsevat puutteellisuudet ja epäkohdat säilyvät edelleenkin jatkuakseen, jota ei suinkaan voi valtakunnan etujen kannalta pitää tarkoituksenmukaisena. Jo tässä suhteessa siis senaatin lausunto on ollut vain asiatonta vallitsevan virran mukana menemistä.

Mutta vielä merkillisempi on se senaatin ilmaisema käsitys, että Suomen taloudelliset edut eivät viljatullihankkeen toteutumisen tähden joutuisi kärsimään mainittavaa vahinkoa. Lienee toki oikeus vaatia, ettei maan hallitus lähde sommittelemaan käsitystä, ottamatta perusteellista selkoa siitä, miten niin merkityksellinen toimenpide, kuin viljatullin käytäntöönottaminen vaikuttaisi maan oloihin ja kansan elämään. Eikä senaatilta suinkaan ole puuttunut keinoja tällaisen selvityksen saamiseen. Mutta liekö selvityksiä edes yritettykään hankkia. Näyttää päinvastoin siltä, että on tahdottu esiintyä sellaisella ennakkokäsityksellä, jota on pidetty keisarikunnan hallitukselle otollisena. Jos senaatti olisi tunnollisesti menetellyt velvollisuutensa mukaan Suomen hallituksena, niin ehkäpä viljatullikysymyskin olisi saanut toisellaisen suunnan eikä eduskunnan olisi tarvinnut siihen puuttua. Nyt se on ollut aivan välttämätöntä.

Vastoin senaatin lausumaa käsitystä esillä olevassa mietinnössä osoitetaan, että viljatullin käytäntöön ottaminen vaikuttaisi haitallisesti ja vahingollisesti maamme taloudellisiin oloihin ja kansan elinehtoihin. Tämä vaikutus tuntuisi niin maataloudessa kuin muillakin tuotannon aloilla. Varsinkin vähävaraiset kansanluokat joutuisivat siitä arveluttavasti kärsimään. Mutta Suomen senaatin mielestä tätä kaikkea ei ole pidettävä mainittavana vahinkona! Tällainen pintapuolisuus ja välinpitämättömyys kansan elinehtojen suhteen etsii vertojaan. Se olisi mahdotonta kaikkialla, missä hallitus on vastuunalainen toimenpiteistään.

Ei tietysti ole voitu odottaa, että senaatti lausunnossaan olisi huomauttanut, että se järjestys, jossa viljatullihanketta on ryhdytty toteuttamaan, on Suomen perustuslakien vastainen. Tässä suhteessa senaatin kanta on liiankin tunnettu.

Mietinnön lopussa sanotaan sen 15 sivulla: „Myötävaikuttamalla ehdotettujen viljatullien säätämiseen Suomen Hallitus, jonka velvollisuus on valvoa maan hyötyä ja parasta, ottaa kannettavakseen raskaan vastuun". Sen nojalla mihin tässä olen viitannut, on tämä kohta ymmärrettävä siten, että Suomen hallitus o n j o o t t a n u t tämän raskaan vastuun kannettavakseen.

Ed. H a l o n e n: Minä pyydän, että tämä valiokunnan mietintö pantaisiin pöydälle ensi perjantain istuntoon.

Ed. T u o m i: Täällä ed. Railo jo toi esiin ne perusteet, jotka aiheuttavat vastalauseen liittämisen tähän mietintöön. Täydellisesti yhtyen hänen lausuntoonsa ja myöskin kannattaen hänen tekemiään molempia muutosehdotuksia, pyydän tämän lisäksi lausua seuraavaa.

Niinkuin valiokunnan mietinnöstäkin ilmenee, on venäläisellä taholla vuosikausia suunniteltu sellaisia muutoksia Suomen tullitaksaan, että ulkovalloista tuotava vilja asetettaisiin tullin alaiseksi, mutta keisarikunnasta tuotaisiin edelleen viljaa tullittomasti. Tässä puuhassa on menty jo niin pitkälle, että, kuten tiedetään, on asia käsiteltävänä nykyään koolla olevassa valtakunnan duumassa, sen eräässä valiokunnassa. Siellä nimittäin on jo suurella äänten enemmistöllä hyväksytty tuo nälkätullilakiehdotus Suomelle. Voitanee siis pitää melkein varmana, että venäläinen nälkälaki saatetaan yleisvaltakunnallisessa lainsäädäntöjärjestyksessä voimaan täällä Suomessa. Siis Venäjän hallitus venäläisten vilja- ja myllykapitalistien kannustamana ottaa rohkean askeleen Suomen köyhälistön kurjistuttamiseksi. Tämä askel on tietysti Venäjän riistäjäluokan etujen mukainen, sillä viljatulliasetus avaa heille uusia saalistamismahdollisuuksia kauppakeinottelun muodossa. Viljatullipuuhassa paljastuu vielä kamalampia tosiasioita, joihin jo eräs edellinen puhuja lausunnossaan viittasi. Tämän Suomen kansan enemmistölle turmiollisen hankkeen taakse on asettunut myöskin Suomen suomettarelais-ryssäläinen senaatti, joka muissakin maamme tärkeissä taloudellisissa kysymyksissä ei ole toiminut maan hyödyksi ja parhaaksi, kuten perustuslain sanat edellyttävät. Mikäli venäläisten uutisten kautta on julkitullut, on Suomen senaatti Venäjän kauppa- ja teollisuusministeristölle antamassaan lausunnossa puoltanut puheenalaista viljatullin säätämistä pitäen sitä maamme taloudellisten etujen mukaisena toimenpiteenä. Tapansa mukaan senaatti on tässäkin asiassa menetellyt salakähmäisesti ja pitänyt silmällä suurmaanviljelijäin etuja kansan suuren enemmistön etujen kustannuksella. Mahdollisesti on tämä „kotimainen hallitus" ollut ihan tykkänään välittämättä minkään maamme kansanluokan eduista, ja tehnyt päätöksensä ehkä silmät ummessa osviittana yleisvaltakunnalliset kangastukset. Siihen viittaa se, että valiokunnalle ei ole senaatista annettu nähtäväksi asianomaisia asiakirjoja, muka sillä perusteella, että lausunnon antamista viljatullista on senaatissa käsitelty salaisena asiana. Mahdollisesti on myös senaatti kätkenyt visusti sydämeensä ne viljatullia puoltavat kirjoitukset, joita tämän kysymyksen esille tullessa on julaistu maamme porvarillisessa sanomalehdistössä. Seuratessani maamme sanomalehdistöä olen havainnut viljatullia puoltavia lausuntoja Aamulehdessä, Vaasassa ja

Uudessa Suomettaressa. Muun muassa Vaasa kirjoitti siitä artikkelin ja siinä ikäänkuin loppuponteen kokoaa seuraava: „Näyttää siis siltä, että viljatullin määräämisen suhteen ei tarvitse pelätä mitään välttämätöntä taloudellista onnettomuutta. Tässäkin suhteessa voi elinvoimainen ja elämänhaluinen kansa keksiä itselleen keinoja, jotka turvaavat toimeentulon muuttuneissakin oloissa. Jos viljatullista voisi taas olla se seuraus, että viljelys kohoaisi karjanhoidon rappeutumatta siihen määrään, että Suomen viljantuonti yleensä tuntuvasti vähenisi, sehän olisi merkittävä suureksi voitoksi maalle." Tässä lausunnossa ilmenee juuri se kiero ajatus, jonka täällä ed. Iipponen tänäpäivänä jo mainitsi. Nämä porvarilliset sanomalehdet katsoivat viljatulliasian siksi tärkeäksi, että sanoivat siitä jotain, toivat enemmän tai vähemmän peitetyssä muodossa esille, miten viljatullit tuottaisivat hyötyä maanviljelijöille ja ettei siitä olisi vahinkoa työväellekään. Mutta suurin osa porvarillista sanomalehdistöä tämän viljatullipuuhan alkuaikoina tykkänään vaikeni, se sivuutti tämän kansan kurjistamiskysymyksen vaitiololla. Ainoastaan sosialidemokraattinen sanomalehdistö asettui alusta alkaen jyrkästi tätä nälkätullipuuhaa vastaan. Minkä verran maamme porvarillisen sanomalehdistön vaikeneminen ja osittainen myöntyminen vaikutti venäläisiin viljatullin puuhaajiin, pysyy kai tällä kerralla salaisuutena. Mutta mielestäni vaikuttamatta se ei ole ollut. Jos maamme koko sanomalehdistö olisi heti alusta pitäen asettunut jyrkkään vastarintaan, silloin olisi tullut voimakkaasti esille sekin mielipide, jota nyt täällä tänäpäivänä melkein kaikki puhujat ehkä tulevat lausumaan. Silloin olisi Suomen kansan enemmistön tahto tullut selvästi lausutuksi. Vaitiollen ei myöskään voida sivuuttaa sitä, kun porvarillinen enemmistö viime vuoden valtiopäivillä hautasi tämän tärkeää asiaa koskevan sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän taholta tehdyn alotteen valtiovarainvaliokuntaan, se merkitsee, että se tappoi anomuksen diplomaattisesti juuri sillä hetkellä, jolloinka Suomen kansan eduskunnan tinkimätön velvollisuus olisi ollut sanoa sanottavansa tätä kurjaa riistolakitekelettä vastaan.

Nyt sitävastoin täällä porvarilliset edustajatkin tavallaan ovat asettuneet näyttelemään farisealaista osaa. He tahtovat nyt Pilatuksen tavoin pestä kätensä ja sanoa, että emmehän me tahdo viljatullia, vaan ryssät. Kansan suussa kulkee sananparsi, että jälestä peluu on kielletty. Porvarillisten menettely tänäpäivänä tässä asiassa tuntuu minusta koko joukon jälestä pelaamiselta. Nyt melkein varmasti tiedetään, että tuo laki, koska se jo Venäjän valtakunnanduumassa on saanut valtavan enemmistön kannatuksen, tulee voimaan. Nyt voi porvaristo hyvin viattomalla naamalla pestä kätensä, mutta miten te voitte pestä kätenne siitä, kun te viime vuonna, kuten sanoin, hautasitte tämän kysymyksen valiokuntaan?

Tuskin tarvinnee mainita sitä seikkaa, että tämän uuden venäläisen nälkälain voimaan tultua Suomen virkamiehistö ryhtyisi sitä noudattamaan. Siltä varalta olemmekin valiokunnassa ehdottaneet mietintöön muutosehdotuksen, mutta se ei saanut porvarillisten taholta kannatusta. Me nimittäin ehdotimme, että Suomen virkamies ei voisi maamme lakia rikkomatta olla myötävaikuttamassa tämän nälkätullin toimeenpanossa, mutta porvarillinen enemmistö yksimielisesti tämän ehdotuksemme hylkäsi. Mitäpä he köyhälistön kärsimyksistä, kunhan isommat ja pienemmät virkaherrat saavat pitää virkansa ja palkkaetunsa. Hyvässä lykyssä annettaisiin vielä tulliherroille palkan ylennystä nöyräniskaisuudestaan. Herrat selittivät, että se olisi uhkausta, mutta herrat unohtivat, että viljatullin toimeenpano köyhälistölle on vielä enemmän uhkausta, se on uhkausta nälkäkuolemaan, se on ryöstöä nälkäkuoleman uhalla. Sen mukaan herrat tahtovat, että viljatullin kamalat seuraukset joutuisivat yksinomaan työväenluokan kannettaviksi. Virkamiehet taipuisivat laittomuuteen, saisivat palkkansa ja kenties tulisivat pyytämään palkankorotuksia „kalliin ajan takia", niinkuin tavallisesti tehdään sillä taholla. Jauhosäkin hinnan kohotessa $^1/_3$:lla, kuten käynee, se merkitsisi virkaherroille hyvin vähän, heillähän on varaa valita elintarpeet. He kuluttavat ja yleensä yläluokka kuluttaa suhteellisesti vähemmän leipää kuin köyhälistö. Varakkaassa taloudessa ei leipää kuluteta kuin verrattain vähän, rikkaitten pöydällä on muita ravintoaineita yllin kyllin, on monenlaiset paistit, pihvit, lihapallerot, tortut, syltit ja kiisselit. Mutta köyhän työläisen melkein ainoana ravintona ovat leipä ja peruna. Amerikan läski ja kasvisvoi ovat jo herkkua maalaisköyhälistöön kuuluvan työntekijän pöydällä, jommoista ne saavat vain harvoin pyhinä ja juhlapäivinä, korkeintaan jouluna. Köyhimmän kansanosan ainoana ravintona ovat leipä, peruna, silakka ja kalja. Ja sangen usein maaseudun köyhälistöllä ja myös kaupunkien köyhimmällä väestöllä ei ole näitäkään ravintoaineita. Huono ja yksipuolinen ravinto synnyttää vatsa- ja suolitauteja, heikontaa elimistöä ja tekee sen alttiiksi keuhko- ynnä muille tappaville taudeille. Näin ollen nyt jo kuolee tuollaiseen hivuttavaan nälkään köyhimpiä työ-

läisiä tässä maassa. Nyt jos viljatullin avulla korotetaan vielä nälkätohtorin reseptiä, jauhosäkin hintaa kolmannella tai neljännellä osalla, se tuottaisi köyhälistölle suuria kärsimyksiä. Se olisi melkein hirttosilmukan heittämistä köyhän työläisen kaulaan. Viljatulli tietää viimeisen leipäpalan tempaamista työväen hampaista, viimeisen ravintohiukkasen ryöstämistä köyhälistön lasten ja imeväisten suusta. Se tuottaisi köyhälistölle melkein ylivoimaisen painimisen nälkäkuoleman kanssa.

Ed. W i i k: Det genomgående draget i vår tids ekonomiska lif är detta, att ett relativt litet fåtal af mänskligheten, efter att ha slagit under sig produktionsmedlen och de naturliga rikedomarna, begagnar sig däraf för att pungslå den återstående delen af mänskligheten. Mest afskyvärdt ter sig detta system, när det gestaltar sig till en spekulation i fattigmans hunger, när arbetarklassen, som äfven annars har att bära produktionen på sina skuldror, är tvungen att afstå en del af sitt dagliga bröd för att yttermera öka näringsidkarnas vinst. Och detta är hvad i vår tid så ofta sker. Huru ofta har man ej fått se ute i stora världen, att stor-kapitalister, som „göra" i spannmål, uppköpa ofantliga mängder däraf för att magasinera den och invänta den tid, då spannmålsprisen stigit tillräckligt för att de må få största möjliga vinst, och under tiden få människor gå och hungra, kanske svälta ihjäl utanför dessa spannmålsmagasiner. Man har fått se t. o. m. något så fasansfullt, som att hela fartygslaster af dugliga lifsmedel vräkts i hafvet för att drifva upp prisen till den höjd herrar affärsmän ansett för sig lämpliga.

Och likväl är detta endast en sida af den rådande „fria konkurrensen", hvilken, såsom det redan för årtionden tillbaka blifvit förutsagdt, måste leda till sitt eget upphäfvande, till produktionsmedels monopolisering i ett ringa fåtals händer. För samma ändamål begagnar man sig äfven af statsmaktens hjälp. Huru vanligt är det icke att näringsidkare, som äro oförmögna att reda sig själfva, att på egen hand ändamålsenligt inrätta sin rörelse, vända sig till statsmakten med bön om hjälp för att sålunda komma i tillfälle att bedrifva en ännu brutalare utpressning än hvad de på egenhand vore i stånd att bedrifva. Fordom var det röfvarriddarene, som från ett bakhåll öfverföllo resanden och tilltvingade sig hans penningpung. I våra dagar går det mera civiliseradt till; nu begagnar man sig af tullinrättningar. Men principen är i alla fall densamma. Tack vare detta system drifver man fram hela näringsgrenar, som annars icke vore möjliga, drifver dem fram såsom plantor, som slingra sig vid sitt stöd — för att falla, så snart detta stöd möjligen blir borttaget.

Vi ha också här i Finland fått se exempel på en sådan ekonomisk politik. Likväl har hittills den finska arbetarklassen haft nöjet och förmånen att exploateras endast till förmån för sitt eget lands arbetsgifvare. Nu däremot är det fråga om att exploatera denna arbetarklass till förmån för ett annat lands näringsidkare. Mot slutet af 1911 tillsattes i Petersburg den ryktbara Langovoiska kommittén. Den trädde i verksamhet vidpass ett år därefter och uppgjorde därvid åt sig sitt program. När så skedde, hade redan de kapitalistintressen, som framtvungit denna kommitté, fått lof att i någon mån maka åt sig. Man hade till en början gjort sig förhoppning att få äfven premier för export af rysk spannmål till Finland och äfven nedsättning af frakterna på statsjärnvägarna. Men dessa förmåner skulle menligt ha inverkat på statskassan, och därför kunde de makthafvande icke gå in på dem, hvaremot man på det ena hållet lika litet som på det andra kunde ha något emot, att den finska arbetarklassen uppoffrades till förmån för den ryska kapitalistklassen. Nu skall alltså den finska arbetaren bli tvungen att dra in svältremmen än mer än härintills, för att den ryska kvarnägaren eller spannmålshandlaren må kunna vinna större profit än förut. Och hvarför anser man detta vara nödvändigt? Man säger, såsom sant är, att den ryska spannmålsexporten på Finland stadigt nedgått under de senaste åren. Men hvarpå beror detta? Införseln af amerikansk spannmål har gått upp. Från de inre delarna af Förenta Staterna föres spannmål på flodbåtar upp längs Missisippi, lastas på järnväg och föres till Duluth, inlastas där åter på ångbåt och föres ned längs de stora sjöarna, lastas än en gång på järnväg för att sedan längs floden Hudson föras till Newyork och därifrån med Atlanterångare till Bremen, Hamburg eller Köpenhamn, där den ännu en gång lastas om innan den kommer fram till Finland. Detta lönar sig alltså för amerikanaren. Men att föra spannmål från Reval öfver till Finland — det tycks inte löna sig. Häraf torde redan framgå, att det är någonting på tok med den ryska spannmålshandeln. Man kunde ännu nämna att t. ex. en kvarn i England är i stånd att importera rysk omalen spannmål, förmala den och skicka den som mjöl till Finland. Hvarför äro då inte kvarnägarna i Riga och Reval i stånd att göra detsamma med lika god förtjänst?

Orsaken härtill ligger djupt i det ryska samhällslifvet, sådant som detta måste gestalta sig,

då det ekonomiska lifvet utvecklat sig i riktning mot modern storkapitalism, medan en medeltida statsform bevaras, och det är märkligt, att just storkapitalismens bärare i Ryssland, de som med hänsyn till det innersta väsendet i den näringsgren de företräda, borde sträfva till att bryta denna utlefvade statsform, fastmera trygga sig till densamma och i skydd af den främja sina intressen.

Den ryska spannmålen har icke tillräcklig marknad i Ryssland. Men hvarför har den det icke? Jo, därför att den ryska arbetaren och bonden är så till den grad utsugen, att han icke har råd att köpa den spannmål, som han så innerligt väl skulle behöfva för att mätta sig med. Årligen hungra tiotal millioner af Rysslands folk, och stundom har det gått ända därhän, att regeringen nödgats stadga exportförbud för spannmål för att icke millioner människor måtte formligen svälta ihjäl.

Feodalismen, som i andra länder i stort sedt är ett öfvervunnet stadium, betungar fortfarande det ryska samhället och försvårar uppkomsten af en lifskraftig storindustri. Byråkratismen ligger tung öfver alla områden af det ekonomiska lifvet, hindrande en fri självverksamhet. De reformer, som man från statsmaktens sida söker genomföra taga esomoftast icke i betraktande det lefvande lifvets kraf, och medels öfverhetliga ukaser kan man förvisso icke tillgodose dessa kraf så, som folkets egen fria självverksamhet det kunde och borde. Detta inse icke de maktägande, och den kapitalistklass, som närmast behärskar industrin, har icke vant sig att taga sitt öde i egna händer, icke vant sig att lita på sig själf, utan föredrar att trygga sig till statens hjälp. Staten söker visserligen genom förordningar, riktade t. ex. mot den stora procenten orenlighet i spannmålssäckarna, avlägsna några yttre missförhållanden från den ryska spannmålshandeln, men den orenlighet, som betungar hela det ryska samhället, har man icke gjort och kan i den härskande klassens eget intresse icke göra något allvarligt försök att aflägsna.

Af föreliggande utskottsbetänkande framgår nogsamt, hurusom de ryska spannmålshandlarna förbisett de mest elementära kraf, som äro att ställas på modern handelsteknik. Trots alla de samhälleliga missförhållanden, som försvåra det ekonomiska lifvets uppblomstring i Ryssland, skulle den ryska spannmålsexporten på Finland utan tvifvel i väsentlig mån kunna uppblomstra, om t. ex. de ryska spannmålshandlandena skulle bemöda sig om att skaffa sig en tillbörlig representation i Finland i stället för att såsom nu vänta att de finska konsumenterna skola komma och uppsöka dem, och om de anordnade transporten på ett sätt, som skulle tillgodose konsumenternas berättigade kraf äfvensom i öfrigt införde några tekniska reformer, som deras kolleger i andra länder långt före detta kommit under fund med och i praktiken tillämpat. Detta har man icke brytt sig om att göra. Man föredrar att med storordigt prat om de „nationella" intressena yrka på bistånd från statsmaktens sida. Det har väl öfver hufvud taget aldrig händt här i världen, att något maktägande fåtal skulle ha tagit sig för att kränka flertalets intressen utan att samtidigt orda om „nationella intressen". Och en stat, hvars finanshushållning med alla sina otaliga tullar och acciser kan betecknas som ett enda fortgående, jättelikt tjufveri (Puhemies koputtaa), kan icke ha någonting emot att dela rofvet med sina gelikar inom storfinansen.

Men hvem är det, som kommer att betala kostnaderna? Det är det arbetande folket. Dess bröd kommer att fördyras och därmed i allmänhet utgifterna för dess ekonomiska uppehälle. Ty brödet kan icke synnerligen knappas in i arbetarens hushållning. Han är alltså tvungen att anslå en större del än hittills af sina inkomster till inköp af bröd.

Man har på visst håll sökt bestrida att brödpriset skulle växla i samma mån som spannmålspriserna, men detta är dock obestridligen fallet, såsom en noggrann statistik har utvisat. En bagare befinner sig vanligen icke i sådana ekonomiska förhållanden att han, om han ens ville det, skulle kunna inskränka sin förtjänst. Han är tvungen att höja brödpriset, i den mån spannmålsprisen stiga, och statistiken visar att denna förhöjning stundom varit t. o. m. större, än hvad som skulle betingats af spannmålsprisets stegring.

En spannmålstull är sålunda den mest orättfärdiga af alla skatter, därför att den mest betungar just dem, som också annars äro mest betungade och som ha minsta förmågan att bära ökade skatter. Däraf följer också, att det framförallt är arbetarklassens kulturella intressen, som komme att lida genom en spannmålstull. Utgifterna för det lekamliga uppehället kunna icke i nämnvärd mån inskränkas, men de kulturella kunna det. Vår arbetarklass har under de tvänne senaste decennierna under stora lidanden och svårigheter kämpat sig fram till en lön, som sätter arbetaren i tillfälle att anslå några fattiga mark i månaden till att köpa sig litteratur, att besöka någon konsert eller teaterföreställning. Det är utgifter af detta slag som alltså komma att knappas in. Liksom den nuvarande regeringen knappar

in på statskassans kulturanslag, likaså vill den tvinga hvarje enskild arbetare att knappa in på sina. Först efter många års mödosam kamp skall arbetarklassen kanske så småningom åter kunna höja sig till samma kulturella nivå, som den för närvarande innehar.

Det finnes människor, som sökt inbilla oss, att spannmålstullar i och för sig skulle verka en höjning af arbetslönerna, åsyftande härmed icke endast penning-, utan äfven reallönen, sålunda påstående att en spannmålstull rent af skulle bli till förmån för arbetarklassen. Beviset för detta påstående har visserligen uteblifvit, och det skall säkerligen vara svårt att leverera det. Det är visserligen sannolikt, att arbetarnas penninglön kommer att i någon mån stiga efter det dessa spannmålstullar trädt i kraft, men huru snart detta sker och i hvilken utsträckning det sker inom olika grupper af arbetare, det är en synnerligen komplicerad fråga, som man näppeligen på förhand kan ens något så när med säkerhet uttala sig om. På denna fråga inverka omständigheter af olika slag, som också inbördes inverka på hvarandra och som noggrant måste tagas under öfvervägande, om man skall kunna gissa sig till, hurudant sakförhållandet kommer att bli.

För det första måste man fråga sig, huruvida arbetarklassen är nog starkt organiserad för att kunna tvinga arbetsgifvarklassen att medgifva högre löner. Ty klart är, att dessa högre löner icke medgifvas, om icke arbetsgifvaren är därtill nödd och tvungen. Visserligen har ju arbetarklassen en viss hjälp i det sakförhållandet, att den redan nu står så pass nära svältgränsen, att en ytterligare sänkning knappast vore möjlig i någon nämnvärd mån. Men det är förvisso en klen tröst detta, att tänka sig att arbetaren redan har det så pass illa, att han knappast kan få det sämre. Erfarenheten har visat att arbetslönerna öfverhufvud äro tämligen konstanta i jämförelse med lefnadskostnaderna. Om dessa minskas, sjunker därför icke arbetslönerna, åtminstone icke omedelbart, och om lefnadskostnaderna ökas genom en spannmålstull eller på annat sätt, så ökas icke lönerna, åtminstone icke genast eller i samma proportion. Säkert kan alltså sägas vara, att den finska arbetarklassen åtminstone till en början komme att lida tämligen mycket genom dessa tullar.

För det andra har man också att fråga sig, om vederbörande näringsgräns, i detta fall jordbrukets, tillstånd öfverhufvudtaget medgifver en höjning af de nu rådande arbetslönerna och i hvad mån alltså arbetsgifvarna kunna tvingas till en sådan förhöjning. Redan nu klagas ju öfver att jordbruket icke bär sig. Man kan visserligen invända, att de nu föreslagna spannmålstullarna komme att gifva åtminstone storbrukarna bättre inkomster och att sålunda en höjning af lönerna blefve möjlig. Men å andra sidan är att tagas i betraktande, att den stegring af jordvärdet, som redan hittills ägt rum, tack vare enskilda kapitalisters svindleri, särskildt i omnejden af de större städerna, och som efter all sannolikhet kommer att ökas genom den lag om jord åt de obesuttna, som denna landtdag antagit, att denna stegring af jordvärdet kommer att fortgå i mycket snabbare tempo, tack vare spannmålstullen. Härutinnan talar erfarenheten från utlandet ett mycket tydligt språk. Särskildt i Tyskland ha de större riddargodsen gått från hand till hand, och hvarje gång har försäljningssumman ökats med några tiotal tusen. Följden häraf blir naturligtvis den, att den nya ägaren, som måste ha ränta på det han lagt ned i jordegendomen, kommer att dels påyrka yttermera ökade spannmålstullar, dels åter exploatera arbetarklassen än mera intensivt än hans föregångare, och det är sålunda mer än osäkert, huruvida ens storbruket skall kunna i längden betala större löner än de nuvarande, ens om de föreslagna spannmålstullarna komma till stånd. Så mycket mindre blir naturligtvis detta fallet med småbruket, som redan nu lider under svåra förhållanden och hvars läge till följd af spannmålstullen komme att mångenstädes bli rent af förtvifladt.

Då man spörjer efter utsikterna för en höjning af arbetslönerna, så är det yttermera att fråga sig, huruvida det råder någon brist på arbetskraft i detta nu och huruvida det kommer att råda sådan brist. Härpå nödgas man svara nekande, då man vet huru fruktansvärdt svår arbetslösheten redan nu är och särskildt då man har att motse en mångfald torparvräkningar, hvarigenom kanske tiotal tusen par armar komma att bli arbetslösa. Således har man ingalunda att motse en sådan brist på arbetskraft, som skulle tvinga arbetsgifvarna att öfverbjuda hvarandra för att få arbetare i sin tjänst.

Jag tror mig för den skull våga påstå, att utsikten för en ökning t. o. m. af penninglönen är tämligen ringa, och så mycket svårare kommer då naturligtvis arbetarklassen att drabbas af den nu föreslagna tullen. Den måste, som sagdt, knappa in på sina lifsmedel så mycket som detta öfverhufvudtaget är görligt. Brödfödan kan icke mycket minskas. Det blir således andra lifsmedel, främst produkter af boskapsskötseln, som måste knappas in på, t. ex. kött, mjölk, smör och ost, och detta så mycket mera som ju också dessas

produktionskostnad komme att stiga i den mån spannmålstullarna göra boskapens underhåll dyrare. Men också en annan beklaglig omständighet komme att bli en följd af dessa samma orsaker, nämligen att arbetarna bli tvungna att använda sämre lefnadsmedel än härintills. Redan nu äro ju delvis ganska underhaltiga surrogat en del af arbetarnas dagliga föda, och äfven däraf lider hans hälsotillstånd. Erfarenheten har visat särskildt i de länder, där spannmålspriset genom tullar på ett konstladt sätt drifvits i höjden, att det surrogat, som i själfva verket minst förmår ersätta den verkliga födan, nämligen alkoholen, likväl är det, som mycket ofta under dylika förhållanden tages till bruk. Här i Finland har man sökt på mångfaldigt sätt bekämpa alkoholismen. Detta blefve säkert svårare efter det priset på verklig föda genom spannmålstullen drifvits upp. Ett annat samhällsondt, hvars bekämpande utan tvifvel också blefve svårare händanefter, är tuberkulosen. Som kändt är en kraftig föda den bästa medicin för en lungsiktig, men när födan måste knappas in, så äro naturligtvis utsikterna för ett tillfrisknande mindre än förut.

Resultatet af allt detta blefve således en i afseende å sin hälsa svagare arbetarklass och också en i afseende å sina kulturella behof mindre fordrande och lägre stående sådan. Äfven härutinnan är erfarenheten från utlandet talande. Om man jämför det tullfria Englands arbetare med arbetaren sådan han är i det af tullar omgärdade Frankrike och Tyskland, för att icke tala om Ryssland — huru ofantligt skiljer sig icke den engelska arbetaren till sin fördel från sistnämnda länders! Det är begripligt nog, att den arbetare, som ständigt trälar nära svältgränsen, aldrig kan höja sig till ett något så när människovärdigt lefnadssätt, aldrig använda någon nämnvärd penningsumma till främjande af sina kulturella behof, måste leverera ett bra mycket sämre arbete än den kroppsligt och andligt högtstående. Häraf följer, att den industriella verksamheten blefve på mångfaldigt sätt lidande genom dessa spannmålstullar. För det första finge den nöja sig med en sämre, mindre gifvande arbetskraft än förut, för det andra vore den tvungen att finna sig i löneförhöjningar, frånsedt alla strejker och andra misshälligheter, som blefve nödvändiga innan alls dessa löneförhöjningar kunnat genomdrifvas. Löneförhöjningar måste ju öfverhufvudtaget anses såsom någonting nyttigt också från industrins synpunkt sedt, då de bereda den arbetande klassen, på hvars skuldror den industriella verksamheten hvilar, möjlighet till en bättre tillvaro och jämväl möjlighet att i högre grad än förut tillköpa sig industriprodukter. Men då dessa löneförhöjningar ske endast för att ersätta den förlust, som arbetarklassen lider genom att storbrukaren har brandskattat arbetaren, måste ju erkännas, att något verkligt gagn för arbetarklassen ej däraf uppstått, dess mindre för industrin. Slutligen lider, såsom redan antyddes, industrin däraf, att arbetarklassen i mindre grad än förut är i stånd att köpa industrins alster, hvarigenom densamma får mindre afsättning eller också eventuellt blir tvungen att söka sig afsättning i andra länder, hvilket ju icke kan ske utan vissa svårigheter.

Af det sagda framgår, hurusom endast en försvinnande liten del af Finlands folk kan väntas ha något verkligt gagn af de planerade spannmålstullarna. Enligt approximativa beräkningar skulle endast en tredjedel af jordägarna komma att ha nytta af dem, och såsom framgår af det sagda, vore också för dem nyttan af öfvergående beskaffenhet, emedan den komme att försvinna i den mån jordvärdet skulle skrufvas upp och jordegendomarna öfvergå i nya händer. Det stora antal jordbrukare, som icke alls äro jordägare, komme säkerligen att i nästan alla fall ha endast skada af dessa spannmålstullar, emedan jordarrendatorerna så godt som utan undantag äro småbrukare. Ännu mera uppenbart är, hur fördärfliga verkningarna af dessa tullar blefve i afseende å den stora del af landets befolkning, som icke alls drifver något eget jordbruk.

Hvad spannmålstullens inverkan på boskapsskötseln beträffar, är det nog att i detta afseende hänvisa till de verkningar, som spannmålstullarna haft på boskapsskötseln i Sverige, hvilken under hela den tid, som spannmålstullen därstädes förefunnits, d. v. s. uti ett kvartsekel ungefär, har stått och stampat på stället, medan däremot boskapsskötseln i Danmark, som haft lyckan att icke äga sådana spannmålstullar, har gått framåt med stormsteg.

Där demokrati råder i ett samhälle, där är statsmakten icke tvungen att med tillhjälp af tullar söka lista skatterna ur medborgarnas fickor. Där kan man pålägga en direkt inkomstskatt, ty den skattebetalande inser, att hans skatter användas honom och hela folket till bästa, och han knorrar i sådant fall icke. Men då skatterna användas, såsom i vårt land eller i kejsardömet, till gagn för det rika och mäktiga fåtalet och ofta nog till direkt skada för det stora arbetande folket, där finner statsmakten ligga i sitt intresse, att genom indirekta skatter af olika slag åtkomma de intäkter, som medborgarna måhända icke vore villiga att betala, såframt de vore fullt med-

vetna om, huru mycket och till hvilket ändamål de betala.

Det är glädjande att det föreliggande utskottsbetänkandet är så affattadt, att detsamma innebär en förkastelsedom, icke blott öfver de nu föreslagna spannmålstullarna, utan äfven öfver spannmålstullar öfver hufvud taget. Om man en gång i framtiden under någon annan regim skulle komma att föreslå, såsom ju på 80-talet föreslogs här i Finland från inhemska agrarers sida, spannmålstull mot utländsk spannmål öfver hufvud, inberäknadt rysk, så kan det hänvisas till landtdagens beslut, som jag hoppas åtminstone i detta afseende skall vara enhälligt, landtdagens beslut af år 1914, som innebär att Finlands landtdag utan hänsyn till partiolikheter har uttalat sin förkastelsedom öfver alla sådana tullar som beskatta brödfödan.

Jag vill icke gå att rannsaka, hvarpå enstämigheten i denna uppfattning beror och huruvida denna enstämmighet måhända endast är skenbar. Det kan ju hända att de mäktiga demonstrationer, vid hvilka arbetarklassen nyligen har uttalat sin tanke om dessa tullar, ha bidragit till att några yrkanden i annan riktning icke blifvit framställda — det är ju möjligt. Jag vill emellertid hoppas, att den enighet, som synes förefinnas, verkligen förefinnes. Om detta verkligen är fallet, tror jag mig också våga motse, att det från landtdagens centrum skall höjas röster i annan riktning än ldgm. Iipponens. Ty det kan väl icke heller ligga i gammalfinska partiets intresse, att man nu och i framtiden skulle tolka ldgm. Iipponens yttrande såsom ett verkligt uttryck för gammalfinska partiets uppfattning. Ldgm. Iipponen yttrade nämligen, att ehuruväl han anser de föreslagna tullarna bli till gagn för finska folket, så ansåg han sig, i anseende till att landtdagens beslut sannolikt icke komme att ha någon inverkan på frågans afgörande, icke behöfva göra något yrkande i motsatt riktning mot utskottets förslag. Jag spörjer mig, om ldgm. Iipponen oförhappandes genom dessa ord har kommit att blotta gammalfinska partiets taktik i denna sak eller om han talade endast å egna vägnar. Jag hoppas på det lifligaste, att de följande talarna från gammalfinska partiets sida skola komma att ge ett oförtäckt och ärligt svar på denna fråga.

I hvarje händelse, huru därmed än förhåller sig, har den finska arbetarklassen genom de ofvannämnda demonstrationerna på ett oförtydbart sätt gifvit vid handen, att åtminstone den förbehåller sig full handlingsfrihet för framtiden, då det, till följd af en säkerligen förr eller senare inträffande maktförskjutning inom det politiska området, skall bli möjligt för Finlands för närvarande så plågade och undertryckta arbetarklass att taga tillbaka det, som man med styrkans rätt i dessa tider frånhändt den.

Ed. Mannermaa: Tämä mietintö on yksimielinen siihen nähden, että kaikkien muitten ryhmäin edustajat paitsi sosialidemokraattisen, ovat valiokunnassa yksimielisesti sitä kannattaneet. Olen pyytänyt puheenvuoroa, en tämänedellisen arvoisan puhujan lausunnon johdosta, vaan jo ensimäisen puhevuoron aikana, mikä täällä esitettiin, merkitäkseni, että suomalaisen puolueen eduskuntaryhmä tätä mietintöä kannattaa, samoin kuin sen edustajat valiokunnassa ovat sitä kannattaneet.

Olisi muuten eduksi ollut, jos olisi selvillä pidetty, että tässä asiayhteydessä ei ole kysymys viljatullista asian koko laajuudessa, vaan viljatullista eräässä määrätyssä maallemme tuhoisassa muodossa. Eheys ja yhtenäisyys eduskunnan keskuudessa, joka tässä tärkeässä asiassa olisi ollut mitä toivottavin, olisi epäilemättä suuremmassa määrässä, kuin mitä nyt on tapahtunut, saavutettu, jos tämä erotus olisi selvillä pidetty. Jo ed. Iipponen, joka ensimäisenä tässä asiassa esiintyi, lausunnossaan meni varsinaisesti esillä olevan asian ulkopuolelle, viljatullikysymyksen alalle yleensä. Sen jälkeen ovat niin tehneet monet muut lausujat. On paljon tullut lausutuksi, jonka johdosta olisi sanottavaa. Kuitenkin on mietinnön todistelu niin selvä ja sitova, että lienee turhaa siihen asiallisesti lisätä.

Ed. Iipposen lausumat mielipiteet viljatulliasiaan nähden kokonaisuudessaan ovat yleensäkin hänen omansa ja saavat hänen vastuullaan mennä; mutta erityisesti tahdon koskettaa siihen kohtaan ed. Iipposen lausunnossa, jossa hän mainitsi, että venäläiset viljatullilla tulevat hyödyttämään Suomen maanviljelystä. Jokainen edustaja täällä, samoin kuin eduskunta kokonaisuudessaan, edustaa koko Suomen kansaa, ei vain jotakin erityistä kansanluokkaa. Ja vaikka — mikä ei ensinkään ole osoitettu — viljatulli, jota meille Venäjän taholta pakolla tyrkytetään, olisikin maanviljelijäluokalle maassamme taloudellisesti edullinen, olen varma siitä, että Suomen maanviljelijät eivät vaihtaisi etuaan koko maan etuun, eivätkä missään tapauksessa tahtoisi viljatullia, jota meille nyt Venäjän taholta tahdotaan tyrkyttää. Sitä paitsi ed. Iipposen todistelu oli asiallisestikin siihen määrään hatara, että se ei ensinkään osoittanut, että Suomen maanviljelyksen etu to-

della tulisi tämän viljatullin kautta edistetyksi. Niinmuodoin oli ed. Iipposen ajatus yhtä vähän valtiollisesti kuin taloudellisesti pätevä.

Tahdon jyrkästi torjua sen käsityksen, että sanottu ajatus edustaisi suomalaisen puolueen tai sen eduskuntaryhmän kantaa. (Vasemmalta: Sitä se edustaa!) Sanottua ajatusta, jonka esiintymistä tässä keskustelussa valitan, ei eduskunnassa eikä sen ulkopuolella tule käsittää muuksi kuin mikä se on, yhden miehen lausumaksi.

Ed. Lohi: Sen jälkeen kun ed. Mannermaa käytti tässä puheenvuoroa, ei minulla olisi syytä paljon kajota ed. Iipposen lausuntoon. Minunkin mielestäni oli tämä lausunto sellainen, että sitä ei olisi voinut odottaa esitettäväksi tässä eduskunnassa, varsinkaan sen loppupäätelmää. Minun nähdäkseni oli siinä se ajatus, että ed. Iipponen muuten olisi ehdottanut, että tämä mietintö hylättäisiin, mutta koska hän oletti, että eduskunnan toimenpiteistä huolimatta viljatulli venäläiseltä taholta pannaan käytäntöön, niin hän katsoi tarpeettomaksi mitään vastaehdotusta tehdä.

Minun käsittääkseni valiokunta on tässä aivan perusteellisesti ja arvokkaasti esittänyt kaikki ne näkökohdat, jotka puhuvat tätä ehdotettua viljatullihanketta vastaan. Voin myös omasta puolestani huomauttaa, että me maalaisliittolaiset emme hyväksy viljatullia missään muodossa, vaikka se ulotettaisiin kaikkea ulkomailta, siis Venäjältäkin tuotavaa viljaa vastaan. Me käsitämme asian sillä tavalla, että jos meillä maanviljelys, nimittäin viljan viljelys, lepää niin heikoilla perusteilla, että sitä täytyy tuollaisilla keinotekoisilla toimenpiteillä pönkittää, niin sen on annettava sortua, eikä tämmöiseen toimenpiteeseen ole ryhdyttävä sen pystyssäpitämiseksi. Vaikka tällaisesta toimenpiteestä maataviljelevälle luokalle olisikin todellista hyötyä, niin minun mielestäni jokaisen edustajan pitää ymmärtää katsoa sen verran ylemmäksi yksityistä luokkaetuaan, että ei arvostele asiaa yksinään oman edun kannalta. Ja silloin kun me katselemme asiaa yleisen edun kannalta, niin täytyy tulla ehdottomasti siihen tulokseen, että viljatulli, olkoon se missä muodossa tahansa, on niin mahdottoman ankara isku meidän kansaamme kohtaan, etenkin kansamme köyhintä osaa kohtaan, että sitä ei voi millään tavalla puolustaa.

Mitä sitten tulee niihin lausuntoihin, joita vasemmiston taholta on täällä esitetty ja tähän mietintöön liitettyyn vastalauseeseen, niin minun mielestäni tämä valiokunnan mietintö jo sisältää pääasiassa kaiken sen, mitä asiallisesti tämän asian hyväksi meidän puoleltamme voidaan esittää ja vastalause minun nähdäkseni ei ole ensinkään tarpeen vaatima myöskään sosialidemokraattien kannalta. Tässä mietinnössähän osoitetaan, vaikkakin lyhyesti, mutta hyvin selvästi, miten tuhoisat vaikutukset tällaisella viljatullihankkeella tulee olemaan etupäässä työväestöön. Kun tässä mietinnössä on selosteltu, mitä tämä viljatulli tulisi nähtävästi vaikuttamaan yleensä koko maan talouteen, sanotaan siinä vielä, että ehdotetut viljatullit epäilemättä kohottaisivat melkoisesti kansan elinkustannuksia ja että erittäin luultavaa on, että ne raskaimmin kohtaisivat vähävaraisia kansanluokkia, koska näiden taloudessa leipäravinnolla on paljon suurempi merkitys kuin ylempien kansanluokkien taloudessa. Sitten tässä mietinnössä selostetaan aivan samaa, mitä vastalauseen nojalla tehdyssä eri ehdotuksessakin niiden tutkimusten tuloksista, joita on tehty eräiden työläisluokkain elinkustannuksista. Senjälkeen huomautetaan, miten tulli tulisi vaikuttamaan työväestön terveydellisiin oloihin, niiden sivistyspyrinnöihin y. m. Samoin on tässä mietinnössä osoitettu, kenen etua viljatullihankkeella oikeastaan ajetaan, että ei suinkaan Venäjän köyhälistön. Tässä sanotaan: „Sen hyödyn, jota tullin asettamisella ulkovalloista Suomeen tuotavalle viljalle tarkoitettanee saavuttaa, saisi nauttia ainoastaan osa keisarikunnan myllytehtailijoista ja viljakauppioista. Suomen kansan kannettavaksi pantaisiin siis painava taakka, jotta eräät rajoitetut piirit keisarikunnassa voittaisivat vastaavia taloudellisia etuja." Nämä lauseet minun mielestäni jo sinänsä sisältävät sen ajatuksen, mitä tässä vastalauseessa on tahdottu esittää, joten minun nähdäkseni ei ole tarpeellista eikä välttämätöntä sen enempää sanoa. Minä kaikin puolin kannatan tätä valiokunnan mietintöä sellaisenaan ja toivon, että se tulee täällä eduskunnassakin hyväksytyksi.

Ed. Brander: Pyysin puheenvuoroa ed. Iipposen lausunnon johdosta torjuakseni ne epäluulot, jotka Suomen maanviljelijöihin tulevat kohdistumaan niin hyvin omassa maassa kuin ulkomailla, ja vakuuttaakseni Suomen maanviljelijäin puolesta, että Suomen maanviljelijät tietävät tällaisessa koko maata koskevassa kysymyksessä asettua solidaarisesti yhteiseen rintamaan yhteisiä vastustajia vastaan. Tämän eriävän käsitykseni ed. Iipposen lausuntoon nähden lausun tässä aivan lyhyesti. En katso olevan aihetta nyt pitempään lausuntoon, koska tätä asiaa on pyydetty pöydälle perjantain istuntoon. Pöydällepano lienee pakollinen, sen jälkeen kun vasemmiston taholta on esitetty varsin pitkät muutos-

ehdotukset perusteluja vastaan. Olisin suonut, ettei tällaisia muutosehdotuksia asian tällä asteella olisi esitetty, sillä ne tietysti asian käsittelyä viivyttävät, mutta näin tärkeässä asiassa ei voida jättää perustelujen päättämistä sattuman varaan. Sentähden minä tehtyä pöydällepanopyyntöä kannatan.

Puhemies: Kun on pyydetty pöydällepanoa ja tätä pyyntöä kannatettu, on asia jäävä pöydälle. Kehoitan sentähden seuraavia puhujia kohdistamaan lausuntonsa pöydällepano-aikaan.

Ed. Gadolin: Jag hade velat uttala mig i sak, men då förslaget om bordläggning blifvit understödt, ber jag att få afstå.

Keskustelu pöydällepanosta julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Pöydällepanoa on ehdotettu perjantain täysi-istuntoon. Mitään muuta ehdotusta ei ole tehty, joten pöydällepano päätettänee perjantaiksi?

Ehdotus hyväksytään.

2) Apurahan myöntämistä Suomen Yleiselle Palokuntaliitolle

koskevan, ed. Latvan y. m. tekemän anomusehdotuksen n:o 9 johdosta laadittu talousvaliokunnan mietintö n:o 4, joka viime täysi-istunnossa pantiin pöydälle tähän istuntoon, esitellään mainitun asian ainoata käsittelyä varten.

Puhemies: Valiokunnan ehdotus on mietinnön 4:nnellä sivulla.

Keskustelutta valiokunnan ehdotus hyväksytään.

Puhemies: Päätös on kuitenkin valtiopäiväjärjestyksen 63 §:n mukaan jäävä ehdolliseksi.

Pöydällepano:

3) Paloviinan valmistamisesta Suomessa vuonna 1915 suoritettavaa veroa

koskeva armollisen esityksen n:o 5 johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 1 a esitellään ja pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti ensi perjantain täysi-istuntoon.

Seuraava täysi-istunto on ensi perjantaina k:lo 6 i. p.

Täysi-istunto päättyy k:lo 2 päivällä.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Iivar Ahava.

26. Perjantaina 27 p. maaliskuuta

k:lo 6 i. p.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia:

Ainoa käsittely:

Siv.

1) Siitä verosta, joka paloviinan valmistamisesta Suomessa on suoritettava vuonna 1915 annettu armollinen esitys 496
Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 1 a; armollinen esitys n:o 5.

2) Suomeen ulkovalloista tuotavan viljan jättämistä edelleen tullittomaksi tarkoittava anomusehdotus 497
Asiakirjat: Tulliasiainvaliokunnan mietintö n:o 1; ed. Railon y. m. anomusehdotus n:o 31.

3) Apurahan myöntämistä Kotikasvatusyhdistykselle sen toiminnan kannattamiseksi ja laajentamiseksi tarkoittava anomusehdotus 521
Asiakirjat: Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 5; ed. Ala-Kuljun y. m. anomusehdotus n:o 55.

Toinen käsittely:

4) Valtiolainan ottamista „Suomen maalaisväestön asutusrahaston" vahvistamiseksi tarkoittava anomusehdotus ..... —
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 3; maatalousvaliokunnan mietintö n:o 3; ed. Ahmavaaran y. m. anomusehdotus n:o 70.

5) Ehdotuksen 23 p:nä heinäkuuta 1902 annetun Vesioikeuslain 2 luvun 18 §:n muuttamisesta sisältävä eduskuntaesitys ..... —
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 4; laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 1; ed. Arosen y. m. eduskuntaesitys n:o 11.

Esitellään:

Siv.

6) Prokuraattorin kertomus lainkäytöstä ja lakien voimassa pitämisestä maassa vuonna 1912 528

Nimenhuuodossa merkitään poissaoleviksi ed. Tokoi, Aromaa, Haapasalo, Hjulgrén, Häyrynen, Jalonen, Kautto, Mäkelä, Mänty, A. Neovius, Talas ja Tuomi.

Ilmoitusasiat:

Vapautusta valtiopäivätoimista myönnetään ed. Talaalle sairauden takia lääkärintodistuksen nojalla toistaiseksi sekä yksityisten asiain tähden ed. Piisiselle ja Tannerille tämän illan täysistunnon loppuosasta, ed. Tuomelle tämän ja huomispäivän ajaksi, ed. Männylle tästä päivästä ensi maanantai-iltaan, ed. Jaloselle tästä päivästä ensi keskiviikkoamuun, ed. Haapasalolle ensi torstaihin asti, ed. Arokalliolle ensi lauvantaista alkaen seuraavan torstaipäivän loppuun ja ed. Tulikouralle ensi maanantai-aamusta seuraavaan perjantai-iltaan.

Vapautus suuren valiokunnan jäsenyydestä.

Puhemies: Ed. Hallstén on jättänyt hakemuksen, jossa hän, koska kokemus on osoittanut, ettei hakija voi valtiovarainvaliokunnan puheenjohtajan toimen rinnalla säännöllisesti ottaa osaa suuren valiokunnan töihin, pyytää että eduskunta vapauttaisi hänet suuren valiokunnan jäsenyydestä. Puhemiesneuvosto puoltaa tätä pyyntöä.

Tähän ed. Hallsténin anomukseen eduskunta suostuu.

Puhemies: Työjärjestykseen liitettyjen vaalimääräysten 13 §:n mukaan toimitetun äänten laskemisen perusteella tulee ed. Hallsténin sijaan suuren valiokunnan jäseneksi ed. Retulainen.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Siitä verosta, joka paloviinan valmistamisesta Suomessa on suoritettava vuonna 1915

annettua armollista esitystä n:o 5 valmistelevasti käsiteltäessä laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 1 a, joka viime täysi-istunnossa pantiin pöydälle tähän istuntoon, esitellään mietinnössä kosketellun asian ainoata käsittelyä varten.

Keskustelu:

Ed. Kanniainen: Siihen katsoen että päiväjärjestyksessä toisena olevan, viljatullia koskevan asian käsittelyllä on kiire, pyydän ehdottaa, että esillä oleva mietintö paloviinaverosta pantaisiin pöydälle siihen istuntoon, jossa valiokunnan toinen mietintö paloviinaverosta joutuu käsiteltäväksi.

Ed. Brander: Kun tulliasian käsittelyä on pidettävä kiireellisempänä kuin nyt esitettyä, niin minä kannatan ed. Kanniaisen pöydällepanoehdotusta.

Puhemies: Kun pöydällepanoa on pyydetty ja pyyntöä kannatettu, tulee asia jäämään pöydälle. Kehoitan sentähden seuraavia puhujia kohdistamaan lausuntonsa pöydällepanon aikaan.

Ed. Gadolin: Då äfven jag hade tänkt yrka på bordläggning, får jag förena mig om det af den första talaren gjorda förslaget om bordläggning till dess det senare betänkandet angående brännvinsskatten kommer att föreligga till behandling i landtdagen.

Ed. Stenbäck: Äfven jag begärde ordet för att föreslå bordläggning och förenar mig med hr Kanniainen.

Ed. Gylling: Koska asiaa on pyydetty pöydälle, niin se tietysti on jäävä pöydälle, mutta minä pyytäisin ehdottaa, että se jäisi pöydälle ensi tiistain istuntoon.

Ed. Paasonen: Pyydän kannattaa ed. Gyllingin ehdotusta.

Ed. Danielson-Kalmari: Minä olin kyllä odottanut, että eduskunnan jäsenet olisivat ehtineet perehtyä tähän asiaan täksi istunnoksi, mutta kun kerran on asiaa pyydetty pöydälle pantavaksi, niin nähdäkseni on syytä panna asia pöydälle siihen asti, kunnes toinen mietintö paloviinaveroasiasta tulee eduskunnan käsiteltäväksi. Valiokunnassa ajateltiin kyllä ensin, että olisi suotavaa, että tämä mietintö, joka sisältää vastalauseen hallituksen menettelyä vastaan, jotakuinkin valtiopäiväin alussa saataisiin eduskunnan käsiteltäväksi. Se nyt ei ole onnistunut; ja näin ollen lienee vaan parempi, että tämä mietintö joutuu käsiteltäväksi yhdessä samaa paloviinaveroa koskevan toisen mietinnön kanssa. Niihin aikoihin on valiokunta arvattavasti tilaisuudessa esittämään muutkin valtiovaroja koskevat tärkeimmät mietintönsä, ja eduskunnan jäsenillä on sillä tavoin täysi tilaisuus arvostella niitäkin kohtia tässä mietinnössä, jotka mahdollisesti ovat omansa synnyttämään jonkunlaista erimielisyyttä. Eri ehdotusten kantavuus tulee sitten, kun muutkin mietinnöt ovat nähtävinä, paremmin jokaisen huomattavaksi. Minä siitä syystä kannatan ed. Kannisen tekemää ehdotusta.

Ed. Schybergson: Jag afstår.

Ed. Gylling: Minä pyydän saada sitä vastaan, että pöydällepano toimitettaisiin ed. Kanniaisen ehdotuksen mukaan, lausua, että minun nähdäkseni siitä, mille kannalle eduskunta nyt esilläolevassa asiassa asettuu, riippuu kokonaan, millä tavoin valiokunnan tulee käsitellä sitä mietintöä, jonka se antaa armollisen esityksen johdosta paloviinaveron kantamisesta vuonna 1915. Se kanta, joka esiintyy valiokunnan mietinnössä, perustuu vallan toiselle pohjalle kuin entinen käsitys asiasta; ja valiokunta, kun se ryhtyy käsittelemään itse paloviinaveroasiaa, näin ollen välttämättä tarvitsisi eduskunnalta ohjausta. Kysymys, onko päätös asiassa laadittava asetuksen muotoon, vai onko, hallituksen esityksen mukaan, tehtävä erityinen paloviinaverobudjetti, riippuu kokonaan siitä, mille kannalle eduskunta tämän mietinnön johdosta asettuu ja pyytäisin tällä perusteella yhä edelleen kannattaa sitä ehdotusta, että mietintö pantaisiin pöydälle ensi tiistaihin.

Ed. Kallio: Minä kannatan tehtyä ehdotusta, että mietintö pantaisiin pöydälle ensi tiistaiksi.

Ed. Danielson-Kalmari: Se syy, jonka ed. Gylling täällä esitti, ei minun käsittääk-

seni ole tässä mitenkään ratkaiseva, sillä ei ole lainkaan varmaa, että eduskunta, päättämällä tästä mietinnöstä, antaisi valtiovarainvaliokunnalle minkäänlaisia ohjeita, onko vastedes asetusmuotoa käytettävä vai ei. Tässä ei ole ehdotettu mitään pontta, joka sitä tietäisi, ei mietinnössä eikä vastalauseessa.

Keskustelu pöydällepanosta julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Ed. Kanniainen useampien muitten kannattamana on ehdottanut asian pantavaksi pöydälle siihen istuntoon, jossa valtiovarainvaliokunnan toinen mietintö paloviinaverosta joutuu käsiteltäväksi. Ed. Gylling on ehdottanut asian pantavaksi pöydälle ensi tiistain täysi-istuntoon. Tätäkin ehdotusta ovat useat kannattaneet. Näiden kahden ehdotuksen välillä on siis äänestettävä.

Selonteko ja ehdotettu äänestysmenettely hyväksytään.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy ed. Kanniaisen ehdotuksen äänestää „jaa"; jos „ei" voittaa on ed. Gyllingin ehdotus hyväksytty.

Äänestyksessä annetaan 82 jaa- 101 ei-ääntä. Ed. Kanniaisen ehdotus siis on hylätty ja asia on päätetty panna pöydälle ensi tiistain täysi-istuntoon.

2) Suomeen ulkovalloista tuotavan viljan jättämistä edelleen tullittomaksi

tarkoittavan, ed. Railon y. m. tekemän anomusehdotuksen n:o 31 johdosta valmistettu tulliasiainvaliokunnan mietintö n:o 1, joka viime täysi-istunnossa vielä pantiin pöydälle tähän istuntoon, esitellään mainitun asian ainoata käsittelyä varten.

Puhemies: Viime täysi-istunnossa ennen asian pöydällepanoa tehdyt ehdotukset tulevat käsittelyä jatkettaessa huomioonotettaviksi.

Keskustelu:

Ed. Brander: Kun kannatin viime istunnossa tämän asian pöydällepanoa, niin katson velvollisuudekseni tässä ottaa arvosteltavaksi ne muutosehdotukset perusteluihin, jotka täällä painettuina esitettiin ja samalla kajota eräisiin toisiin kohtiin valiokunnan mietinnössä.

Niissä muutosehdotuksissa, jotka painettuina jaettiin, on kieltämättä varsin paljon huomiota ja harkitsemista ansaitsevia tosiseikkoja ja on myös varsin ymmärrettävää, että tällaisia ehdotuksia esitetään taholta, joka edustaa niitä väestökerroksia, joita ehdotetut tullitoimenpiteet kaikkein raskaimmin tulevat rasittamaan. Mutta eri mieltä voi olla siitä, onko kaikki se, mikä on huomioon otettavaa ja harkitsemisen arvoista, onko se tällaisessa jo ilmankin melko laajassa mietinnössä esitettävä. On myös huomattava, että tällaisessa asiassa emme suinkaan täällä eduskunnassa edusta nimenomaan jotain väestön osaa tai elinkeinoryhmää, meidän velvollisuutemme on edustaa kansaa kokonaisuudessaan. Tältä kannalta katsoen minä aivan ilman muuta tulen siihen, että näitä lisäyksiä perusteluihin ei kaivata, varsinkin kun valiokunta on samoja asioita esittänyt täysin selvästi ja sitovasti, joskaan ei yhtä laveasti ja perusteellisesti. Tueksi sille, mitä tässä olen lausunut, pyydän huomauttaa, että toisten edustajapiirien puolelta voidaan esittää toivomuksia siitä, että jotkut muut kohdat täällä mietinnössä olisivat toisin esitettävät, erityisesti esimerkiksi maatalouden ja maanviljelijöiden kannalta katsoen. Minä pyydän tähän puoleen asiasta kiinnittää huomiota jo senkin tähden, että viljatullikysymys on ilmeisesti myös maatalouskysymys. Pyydän tähän asiaan kiinnittää huomiota myös sen takia, että keskustelu viime kerralla oli omiaan johtamaan asian jonkun verran harhaan ja tuli esille mielipiteitä, jotka antavat Suomen maanviljelijäin suhteesta tähän kysymykseen aivan harhaan vievän käsityksen.

Täällä sanotaan mietinnön 12 sivun lopussa ja 13 sivun alussa näin: „Jyrkkä suunnan muutos maataloudessa, siirtyminen karjanhoidosta viljanviljelykseen tietäisi Suomessa vallitsevan yleisen käsityksen mukaan taka-askelta ja kohtaisi lisäksi suuria vaikeuksia". Tämä on varsinaisesti oikein sanottu, mutta kumminkin aivan liian suppeasti, jotten sanoisi epätäsmällisesti sanottu, ja voi tästä helposti syntyä väärinkäsityksiä. Meidän on kyllä tätä asiaa käsitellessä pidettävä mielessä, että tässä ei ole kysymys viljatullista sen varsinaisessa merkityksessä. Tässähän on vain kysymyksessä omituinen osa viljatullikysymyksestä, omituinen ja luonnoton osa. Mutta joka tapauksessa lienee syytä hiukan selvittää juuri käsityksiä viljan viljelyksen laajentamis- ja kehittämismahdollisuuksista.

Viime vuonna pani eräs maatalouslehti toimeen kyselyn, jossa se pyysi kokeneilta maanviljeli-

jöiltä eri osista maata lausuntoja viljanviljelyksestä. Tämä kysely kuului näin: „Olisiko yksityisen maanviljelijän kannalta nykyisiin paikkakunnalla vallitseviin viljelystapoihin nähden tarpeen muutoksia viljanviljelyksen edistämiseksi?" Vastauksia on useiden kuukausien kuluessa ja mainitun ammattilehden eri numeroissa esittänyt 17 maanviljelijää, joukossa suurviljelyksen, keskikokoisen maanviljelyksen ja myöskin pienviljelyksen edustajia; idästä, pohjoisesta, etelästä ja lännestä. Näistä 17 maanviljelijästä asettuu 12 myönteiselle kannalle. Heidän mielestään on mahdollista ja toisten mielestä suotavaakin viljanviljelystä lisätä, silmällä pitäen lähinnä sitä, että me viljanviljelyksessämme pääsisimme omavaraisuuteen, omintakeisuuteen ja riippumattomiksi ulkovalloista yleensä, niin hyvin Venäjästä kuin muista ulkovalloista. On merkille pantavaa, että näistä 17 ainoastaan viisi asettui jotakuinkin selvästi kielteiselle kannalle ja mikä vielä on enimmän merkille pantavaa, ovat melkein kaikki suurviljelyksen edustajia. Näissä on eräs lausunto, josta pyydän tässä muutaman lyhennyksen lukea, koska se asettaa erään lausunnon viime istunnossa vähän toiseen valoon. Eräs tunnetusti etevä maanviljelijä Etelä-Pohjanmaan lakeuksilta lausui näin: „Näin ollen on mahdotonta suoranaisesti viljanviljelyksen lisääminen muulla tuloksella kuin maanviljelyksen täydelleen rappiotilaan saattamisella". Nämät selvitykset, joihin tässä olen viitannut, voisivat antaa aihetta moniinkin mietelmiin. Mutta minun on tietysti katsottava, ettei asia tässä joudu ulkopuolelle puitteitaan. Pyydän vielä huomauttaa siitä, että ne jotka asettuvat tässä myönteiselle kannalle, eivät ajattele missään muodossa suojelustullia eivätkä aseta tätä kysymystä yleensä ollenkaan tullikysymyksen yhteyteen. Olen tässä vain tahtonut osoittaa, mitenkä tällaisesta kysymyksestä saattaa olla jonkun verran eri mieliä ja mitenkä sitä voidaan, tätä kohtaa mietinnössäkin, valaista eri kannoilta. Mutta kuten sanottu, minä puolestani, sikäli kuin tunnen oloja maassa, asetun pääasiassa sille kannalle, joka tässä mietinnössä esitetään, vaikka olisin suonut, että tämä asia olisi väärinkäsitysten välttämiseksi selvemmin ja täsmällisemmin tullut sanotuksi.

Pyydän myöskin huomauttaa siitä, että Suomen maanviljelijät eivät suinkaan tällaisissa asioissa pidä ihanteenaan Saksan suurviljelijöitä, jotka pyrkivät saamaan suojelustulleja aikaan maatalouden melkeinpä kaikilla aloilla, voidakseen sitten omassa maassa pitää tuotteiden hintoja korkealla. Me näemme Saksan suurviljelijäin pyrkimyksissä suurviljelyksen epätoivoista taistelua, taistelua, jossa täytyy ruveta hankkimaan itselleen etuja muiden kansalaispiirien kustannuksella. Meillä Suomessa on viljakaupan alalla varsinaisesti jo puoli vuosisataa ollut tullivapaus voimassa ja olemme kokemuksesta tulleet huomaamaan, että tämä tullivapaus on meidän maallemme ja meidän maataloudellemme eduksi. Olemme myöskin tulleet kokemuksesta huomaamaan, mitenkä sellaisen pienen maan, kuin meidän, maanviljelijöille on vain eduksi, että he tunnustavat ja käytännössä toteuttavat kansainvälisiä aatteita, jotka viljantuotantoon nähden merkitsevät sitä, että suuren maailman markkinat pakottavat viljelijöitä eri maissa työskentelemään parhaansa mukaan niissä olosuhteissa, jotka ovat heidän ympärillään, ilman että keinotekoisesti yritetään pönkittämään heidän pyrkimyksiään ja toimintaansa. Vielä pyydän huomauttaa siitä, että Suomen maanviljelijät ovat, niinkuin aivan lyhyesti viime istunnossa lausuin, asettuneet nyt kyseenä olevaa tullihanketta vastaan. Vuosi sitten oli mainitussa „Maatalous"-lehdessä, jota lienee pidettävä Suomen maanviljelijäin ammatillisena pää-äänenkannattajana, pääkirjoituksen paikalla kirjoitus, joka loppuu seuraavaan loppulausuntoon: „Katselkaamme venäläistä viljatullihanketta miltä kannalta tahansa, niin me tulemme aina samaan tulokseen: se on maallemme vahingollinen ja turmiollinen. Ennen kaikkea siitä kärsii meidän maataviljelevä luokkamme." Tämä lausunto ei ole aiheuttanut vastalausuntoa ja on tämäkin todistuksena siitä, mitenkä maanviljelijäpiireissä tässä ajatellaan yhdellä tavalla, jotakin huutavan ääntä korvessa lukuunottamatta. Vaikka siis voitaisiin esittää yhtä ja toista tämän mietinnön perustelujen suhteen, toivomuksia toisellaisesta sanontatavasta, niin puolestani myöskin tulen siihen tulokseen, että mietintö kuitenkin olisi sellaisenaan hyväksyttävä, sillä onhan se pääasiassa yksimielinen ja onhan meidän, niinkuin alussa huomautin, tämä asia otettava kokonaisuuden kannalta, eikä jonkun väestöryhmän kannalta. Jos joitakuita muutoksia täällä tahdottaisiin hyväksyä, niin merkitsisi se itse asiassa mietinnön palauttamista valiokuntaan ja se olisi arveluttavaa asian viivyttämistä ja sitä ei tässä eduskunnassa kukaan halua.

Ed. Heiskanen: Ed. Branderin puheen jälestä minä voin muusta osasta luopua ja yhtyä kaikkeen siihen, mitä hän on lausunut, mutta ed. Iipposen viime tiistain istunnossa antaman lausunnon johdosta pyydän huomauttaa muutaman sanan. Ed. Iipponen viime tiistain istunnossa lausui tyytyväisyytensä, melkeinpä ilonsa siitä,

että venäläiset viljatullihankkeellaan tietämättään edistävät maanviljelystä Suomessa, niin että tuon pakollisen ja keinotekoisen viljan hinnan kohoamisen kautta maanviljelijöille tulisi kannattavaksi viljellä leipäviljaa, sekä perusteli laajassa lausunnossaan tuon viljelyksen kannattavaisuutta hänelle ominaisella tavalla. Hän tahtoo kehittää maanviljelystä aivan päinvastaiseen suuntaan, kuin muut maanviljelijät ja tiedemiehet tutkimuksien ja kokeilujen perusteella ovat opettaneet.

Sangen houkuttelevaa olisi kosketella ed. Iipposen maanviljelysoppiin laajemminkin, vaan kun se ei suoranaisesti kuulu käsillä olevaan asiaan, niin rajoitun vain sanomaan, että tuollainen oppi ja siitä tuleva johtopäätös, että viljan hinnan luonnoton korottaminen olisi Suomen kansan onni, on perin turmiollinen, ja sentähden panen jyrkän vastalauseeni ed. Iipposen esittämää lausuntoa vastaan.

Kun ed. Iipponen sanoo tietävänsä, että maahamme tuodaan viljaa vuosittain noin 100 miljoonan markan arvosta, olisi luullut hänen tietävän senkin, että maanviljelys ja syömäviljan kasvattaminen karussa ja osittain hallanarassa maassamme, vaikka kuinkakin tarkasti hänen oppiansa maanviljelyksessä noudatettaisiin, ei vuodessa eikä kymmenessäkään vuodessa voisi saada suuria aikaan, ainakaan niin suuria, että leipäviljan tarve olisi kokonaan tyydytetty kotimaisella viljalla.

Ed. Halonen: Tullin asettaminen ulkomailta Suomeen tuotavasta viljasta olisi tietysti koko maallekin suureksi turmioksi. Vielä suuremmaksi turmioksi olisi se erittäinkin niille asukkaille, jotka asuvat maamme pohjoisissa osissa, joissa viljan viljelys luonnollisista syistä ei lainkaan menesty. Siitä on seurauksena, että miltei kaikki vilja on hankittava muualta. Koko sille laajalle alueelle, joka on pohjoiseen päin siitä rajaviivasta, jonka voi vetää Kemin ja Tornion tai pikemmin Oulun seuduille, on melkein kaikki viljatarpeet tuotava muualta. Nykyään tuodaan yleensä tänne pohjoiseen viljatarpeet Pohjanlahden rannalta joko Kemistä tai Torniosta, lukuunottamatta vähäistä osaa, joka tuodaan Norjan rannikolta, erittäinkin Utsjoen, Inarin ja osaksi Enontekiön kuntiin. Entisaikaan, kun kotimaastakaan käsin ei ollut kulkuteitä tuonne pohjoiseen, oli liikeyhteys Norjan Jäämeren rannikon kanssa suuremmassa määrässä käytännössä, erittäinkin koko Lapin kihlakuntaan nähden, mutta aikain kuluessa on kuitenkin kulkuoloja parannettu kotimaasta käsin, niin että nuo perin vaivaloiset „raijomatkat" jylhän tunturiseudun yli Norjan rannikolle ovat vähenemistään vähenneet, niin että tätä nykyä suurin osa tarvittavasta viljamäärästä tuodaan, kuten sanoin, Kemin ja Tornion satamain kautta. Pääasiallisesti nyt kuletetaan saksalaista viljaa tuonne pohjoisille perukoille. Kun ottaa huomioon, että esimerkiksi tänä talvena on jauhojen hinta tuolla pohjoisessa vaihdellut 30—36 mk. 100 kilogrammalta, ja ajattelee, että venäläiseltä taholta tehdyn ehdotuksen mukaan tulisi siihen vielä lisäksi maksaa tullia 7,35 mk., niin täytyy hämmästyä tuollaista yritystä. Sillä tavalla tulisi siis jauhojen hinta pohjoisilla perukoilla kohoamaan aina yli 40 markan. Siten jouduttaisiin aivan mahdottomaan asemaan. Tuntuisi muuten mahdottomalta edes uskoakaan, että tällaista järjettömyyttä toimeenpantaisiin, kuten nyt venäläiseltä taholta esitetään. Se tuntuu järjettömältä siihenkin nähden, että siitä ei olisi yhtään hyötyä edes Venäjän suurelle valtakunnalle, mutta hyödyn tulisivat nauttimaan ainoastaan eräät suuret venäläiset viljatrustit. Se tuntuu ainakin kaikkein Suomen asukkaitten mielestä siltä, ettei tällä muuta tarkoitetakaan, kuin sortaa Suomen pientä kansaa ja tehdä sen taloudellinen toimeentulo tukalaksi, jopa mahdottomaksi. Minä siis, kuten edellisestä käypi selväksi, olen täydellisesti sitä mieltä, että tullin asettaminen meidän maahamme tuotavasta viljasta on kerrassaan turmiollinen. Minun mielestäni on valiokunta erittäin arvokkaasti ja maltillisesti tätä asiaa valmistanut ja perustellut. Kun olen vertaillut niitä ehdotuksia, joita vastalauseentekijäin puolelta on tehty, niin kyllä minun mielestäni tuntuu siltä, että valiokunnan perusteluista voi toivoa parempia tuloksia, jos nimittäin mistään tuloksista voi olla toiveita. Minä siis kannatan täydellisesti valiokunnan ehdotusta.

Ed. L. Typpö: Vakaumukseni mukaan tahdon lyhyesti lausua mielipiteeni esillä olevasta tulliasiainvaliokunnan mietinnöstä, jota tulen äänelläni kannattamaan. Meillä Pohjois-Suomessa ei ole maanviljelys vielä niin edistynyt, että voitaisiin kasvattaa viljaa kansan tarpeeksi. Myymisestä ei ole silloin puhettakaan. Näin ollen tulisi viljatulli tuottamaan lisärasituksia ei ainoastaan tilattomille vaan myöskin maata viljelevälle väestölle ja niin on paikalleen oikein valiokunnan mietinnössä ehdotettu ponsi, että hankkeet tullimaksun asettamiseksi ulkovalloista Suomeen tuotavalle jauhetulle ja jauhamattomalle viljalle sekä ryyneille saisivat raueta.

Ed. Schybergson: Då jag har att välja mellan utskottets betänkande och reservationen — något annat val finnes icke — så gifver jag obetingadt företräde åt utskottets betänkande, och detta främst af den anledning, att jag befarar, att redan i utskottets betänkande följderna af spannmålstullarna framhållas såsom mera ödesdigra än de i själfva verket komma att blifva. Jag vet mycket väl, att man på ryskt håll tänker sig skörda betydande belopp på vår bekostnad, men jag hoppas, att dessa förväntningar skola svikas, likasom jag hoppas, att farhågorna på vårt håll skola befinnas öfverdrifna. Ty man må nu tala om truster huru mycket man vill, så kan det ju dock icke i ett rike, sådant som det ryska, där en betydande export af spannmål äger rum, förhindras, att spannmålen kommer till oss till samma pris som det, hvartill köpare annorstädes få den. Det är priset på världsmarknaden som kommer att blifva gällande äfven för den spannmål, som kommer till oss, och äro våra köpmän icke dugande nog att utverka detta, så komma säkert de tyska handlandena och kvarnägarna, som hittills försett oss med rysk spannmål via Königsberg, att framdeles göra det antingen sjövägen från Svarta Hafvet eller öfver Neva-bron, eventuellt med inrättande här af kvarnar. Det kan till och med hända, att med den duglighet, som tyskarna öfverallt lägga i dagen, någon del af den här tillverkade varan, om den blir kvalitativt mycket god, skall kunna härifrån exporteras till Ryssland. Icke ens den möjligheten är helt och hållet utesluten. Jag tror icke att jämförelsen med sockertrusten och sockerprisen håller, ty det är en helt annan organisation än den som förefinnes i fråga om sockret. Där göra redan de utländska konventionerna och beskattningen, att sammanslutningarna hafva en mycket fastare karaktär, än på spannmålshandelns område.

Jag kan därför icke tro, att tullen kommer att tagas ut af vår konsumerande allmänhet ens till det belopp, som man i utskottets betänkande tänker sig, men ännu mindre hel och hållen, såsom socialisterna föreställa sig det, och vid sådant förhållande anser jag utskottets betänkande bättre träffar det riktiga. Jag vet mycket väl, att en uppfattning sådan jag uttalat, nästan kan hänföras till den kategori, som hr Brander kallade: en ropandes röst i öknen. Vi hafva en gång lefvat oss in i den föreställningen, att hela tullen eller åtminstone en stor del däraf skall komma till uttryck i spannmålspriset, men jag hoppas, som sagdt, att vi taga miste, och jag håller före, att de ryska exportörerna skola visa sig hafva tagit miste, ty icke må man tro, att den peterburgska spannmålsbörsen ensam kan bestämma öfver oss. Det finnes också andra spannmålscentra, och det finnes möjlighet till konkurrens på detta område, som gör, att de naturliga priserna komma till uttryck äfven hos oss. Jag bestrider härmed icke att någon förhöjning kan blifva följden af dessa åtgärder, och jag är alldeles ense om denna petition isynnerhet därför, att åtgärden är i strid mot våra intressen, i strid mot våra lagar och åsyftar att skada oss. Må vi därför vara med om petitionen, om ock motiveringen delvis hade kunnat vara försiktigare och framför allt reservationens motivering alldeles icke håller sträck.

Jag var icke i tillfälle att vara tillstädes under diskussionen senast, då hr Iipponen var så illa utsatt från alla håll, men jag har observerat några efterdyningar af denna hetsjakt ännu i dag, då en talare ansett sig hafva anledning att uttala sin kraftiga protest mot hr Iipponens uttalande. Skulle det gälla spannmålstullar för Finland äfven gentemot Ryssland, såsom en del jordägare hos oss i tiden tänkte sig det, ja då skulle jag vara den första, som skulle beteckna detta såsom en olycka för vårt land, öfvertygad som jag är om att brödfödan i sådan händelse skulle stiga. Men då den ryska exporten af spannmål hit är öppen, så gestaltar sig förhållandet väsentligen annorlunda. Icke heller ha våra jordägare anledning att öka sin spannmålsodling i högre grad, än detta af andra förhållanden betingas. Konkurrensen är så öfverväldigande, att om jordägaren slår sig på spannmålsodling, i tanke att dessa tullar skola gynna honom härvid, så räcker det icke många år, innan han nödgas återvända till sitt gamla system. Ty icke lära vi ändå på detta område kunna täfla med den ryska marknaden.

Men i alla händelser och såsom hr Brander också framhöll i sitt yttrande, få vi icke glömma, att man här i landet liksom äfven annorstädes, bland annat i Danmark, funnit, att man i jordbruket kanske gått för långt, då man drifvit på ladugårdshandteringen i så hög grad, att de förutsätta inköp af kraftfoder vida utöfver de tillgångar, som stå till buds och därför gjort jordbrukarens ekonomiska ställning åtminstone i en del fall svag. Jag vet icke huru hr Iipponens ord föllo, men jag förmodar, att där dock fanns äfven en viss berättigad reaktion mot öfverdrifterna i denna riktning, och jag vill påpeka, att dessa yrkanden i vårt land framträdt långt innan det var fråga om de ryska spannmålstullarna, uteslutande från synpunkten af att göra jordbrukaren mera oberoende af de starka foderinköpen och den där-

för erforderliga krediten. För min del tror jag icke, att denna uppfattning är riktig. Jag tror, såsom jag också antydde, att, då den ryska gränsen i alla fall är öppen, jordbrukaren bör akta sig för att gå öfver till spannmålsodling. Men man må dock gifva något erkännande åt den, som har en annan åsikt i denna fråga, och det är det, som jag tycker att här helt och hållet har saknats i synnerhet under diskussionen vid senaste plenum, men till och med i dag.

Som sagt, jag kan icke i allo dela motiveringen i betänkandet, men klämmen och uttalanden beträffande laglighetssidan är jag fullkomligt ense om och finner det öfverflödigt att göra några ändringsförslag i fråga om motiveringen.

Ed. Anni Huotari: Minä pyysin puheenvuoroa mietinnön sivulla 3 olevan kohdan johdosta, jossa sanotaan, että Suomen senaatti olisi sanonut, ettei tästä viljatullihankkeesta tule kansalle muka mainittavampaa vahinkoa. Arvaa, että Suomen senaatin jäsenet, joilla on suuret kymmentuhantiset palkat, eivät voi parempaa lausuntoa antaa, sillä he eivät ymmärrä, minkälainen tekijä työläisten ravinnossa on leipä. Heillä on herkkuja pöydät täynnä ja leipää vain näytteeksi, mutta työläiset, etenkin työläisäidit, joutuvat jo nykyisin moneen kertaan mittaamaan leivän, monelleko siitä riittää. Miehelle, joka on raskaassa työssä, täytyy antaa leivästä suurempi palanen, lapset ovat kasvavia, ne tarvitsevat leipää ja monta kertaa jää äidille itselleen ohkanen leipäviipale ravinnoksi. Tämä ei ole liioiteltua. Meillä on niin monta kertaa nähty tänäkin talvena monessa kodissa, että äiti on saanut moneen kertaan miettiä leipäpalaa, ennenkuin on sen voinut jakaa. Nyt uhataan tämä leipäpala nostaa vieläkin korkeampaan hintaan. Kyllä tästä tulee hyvinkin suurta haittaa työläisten koteihin. Muistuu tässä mieleeni, kun viime vuoden pääsiäisen aikaan eräs kansakoulunopettaja piti luennon Tampereella ja kertoi, mitenkä koululasten ravintona on aamiaiseksi leipää ja kahvia, päivälliseksi kahvia ja leipää ja illalliseksi taas leipää ja kahvia. Ja tämä opettaja sanoi, että se kahvi on epäterveellistä, niinkuin meistä jokainen tietää, ja kielsi, että älkää antako lapsillenne kahvia, mutta tilatkaa ennen niillä rahoilla Koti-lehti, mutta opettaja jätti sanomatta, mitä lasten tulee syödä ja mistä parempaa syömistä saadaan. Nyt tulee hallitus ja vie leivänkin näiltä lapsilta, niin että minusta me emme voi vaikenemalla tätä hyväksyä. Työläisäideistä, jotka enin joutuvat kärsimään, suuret joukot kanssani panevat vastalauseen tällaista mielivaltaa vastaan, joka tahtoo riistää leivän lapsiemme suusta. Joskaan emme voi paljon vaikuttaa, niin me voimme ainakin sanoa: älkää viekö leipää meidän lastemme suusta! Tästä asiasta ei ole liikaa sanottu siinäkään, mitä ed. Railo on ehdottanut, ja sentähden minä pyydän kannattaa ed. Railon tekemää ehdotusta.

Ed. Gadolin: Jag anhöll vid senaste plenum om ordet i anledning af det uttalande, som af ldgsm. Iipponen fälldes i denna fråga. Jag var icke fullt öfvertygad om jag vid detta tillfälle ånyo ville taga landtdagens uppmärksamhet i anspråk. Genom att bordläggning skedde senast blef jag icke i tillfälle att uttala mig, men en tillräcklig mångsidig belysning har redan egnats förevarande fråga för att jag skulle anse ett uttalande från min sida vara oumbärligt.

Efter det uttalande, som emellertid nyss här egde rum från, om jag så får säga, den väderstreckssida jag tillhör, anser jag dock, att en annan röst från samma håll bör göra sig gällande i dag. Då nu från det partis sida, till hvilket ldgsm. Iipponen hör, icke förnummits annat än protester och missnöje med hans uppträdande vid senaste plenum, måste det i hög grad väcka förvåning, att en person inför landtdagen, icke tillhörande detta parti, försöker ett försvar under hänvisande bland annat till den omständigheten, att han icke tagit så noga kännedom om ldgsm. Iipponens uttalande. Jag vet icke, huru man skall karakterisera ett sådant sätt att handskas med landtdagens tid, att understöda ett förslag, som man icke ens själf gifvit sig mödan att taga kännedom om. Jag måste för min del, icke blott såsom medlem af den svenska landtdagsgruppen, utan äfven såsom ledamot af det utskott, som behandlat denna fråga, uttala min bestämdaste protest mot att en sådan röst, tyvärr två sådana röster, låtit höra sig i denna församling. Jag måste erkänna, att jag velat hänföra de påståenden, som från vänstern gjorts därom att spannmålstullar på borgerligt håll måhända icke skulle ses med alltför stor antipati eller i hvarje fall med icke allt för stora farhågor, till illvilligt förtal. Då nu ett uttalande senast gjordes, som gick i denna riktning, ansåg jag det fullt naturligt, att från alla håll bestämda uttalanden skulle ske, som visade att man tog afstånd från denna ståndpunkt.

Jag skulle måhända äfven i egenskap af utskottsmedlem ha anledning att i sak ännu ytterligare uppehålla landtdagens tid med en detaljframställning, men icke blott de uttalanden, som skedde vid senaste plenum, utan äfven hvad i dag anförts har hos mig rotfäst den uppfattningen,

att det, som nu framställts emot utskottets motivering, har i den del, hvarom här varit fråga, nämligen i hvad mån en spannmålstull kunde framkalla en öfvergång till brödsädesodling i landet och i hvad mån detta kunde vara för större eller mindre kretsar af jordbrukare gynnsamt, att, säger jag, denna framställning icke varit på sin plats. Det är i hvarje fall uppenbart, att man icke lyckats på något sätt jäfva de påståenden utskottet på sidan 13 af betänkandet gör. De anmärkningar, som gjorts mot utskottets uttalanden, hafva varit synnerligen sväfvande. Utskottet formulerar med afsikt sin framställning af denna del så vid som möjligt, och där finnes en marginal, hvilken äfven inrymmer det påståendet, att till äfventyrs flere personer inom landtbrukskretsar skulle kunna draga nytta af spannmålstullar. Men hvad ingen torde kunna med fog bestrida är att utskottets konklusion är att de ifrågasatta tullarna komme för landets jordbruk i dess helhet att blifva afgjordt fördärfliga; detta torde stå utom allt tvifvel.

Jag skall nu icke ingå på något bemötande af de skizzer, de antydningar om förhållandena i andra länder, som hr Schybergson ägnade frågan. Det material, som han i sitt andragande framförde, var icke af något synnerligt vägande slag. Emot hvad här under diskussionen tidigare framförts väga dessa påtagligen utan synnerliga anspråk framkastade anmärkningar icke alltför tungt. Man kunde visserligen säga, att vi måhända hafva gått alltför långt i ett ensidigt gynnande af kreatursskötseln och i att basera jordbruket på en däraf betingad ekonomi, men att denna fråga icke bör afhandlas i samband med frågan om önskligheten eller fördärfligheten af spannmålstullar torde väl ligga för öppen dag.

Jag skall sålunda be att få i allo understöda utskottets betänkande, men vill tillika, då jag en gång har ordet, hvad beträffar det i reservationen gjorda yrkandet på ett tillägg till motiveringen till betänkandet, framhålla, att det mesta af detta är afsedt att gifva betänkandet en form, som kommer att göra detsamma i mer än ett hänseende angripligt. Det är icke lämpligt att i ett sådant betänkande intaga en del så att säga doktrinära påståenden af nationalekonomiskt innehåll, hvilkas sanning man i hvarje fall icke kan i detta sammanhang styrka.

Hvad nu särskildt beträffar frågan, huruvida till den korta rättsliga delen af detta betänkande skulle göras ett tillägg på sätt i reservationen yrkas, nämligen i frågan om tjänstemännens ställning till denna sak, skulle jag anse, att ett sådant tillägg i detta sammanhang är så mycket mera umbärligt, som ju tullutskottet har under behandling ett annat initiativ, i hvilket frågan om tullgränsens afskaffande och den ryska tulltariffens införande, i hela dess vidd kommer att blifva föremål för behandling. Det är ju gifvet att i detta allmänna betänkande den rättsliga sidan kommer att egnas en mera ingående behandling än hvad i detta sammanhang ansetts erforderligt, hvarför allt annat, som därmed sammanhänger, lämpligast kan förbehållas den framställning, som i detta senare betänkande kommer att göras.

Jag anhåller sålunda att utskottets betänkande måtte oförändradt godkännas.

Ed. Pulkkinen: N. s. nälkämailla, siinä osassa maata, jossa minun kotipaikkani on, on erittäin suurella kauhulla ajateltu ja yhä edelleen ajatellaan kysymyksessä olevaa viljatullihanketta, syystä siitä, että myöskin siellä eletään pääasiallisesti ostoviljan varassa. Mielihyvällä voin siis kannattaa valiokunnan mietintöä.

Ed. Gylling: Minä pyysin puheenvuoroa pääasiassa sen esityksen johdosta, joka on valiokunnan mietinnön 6—10 sivuilla ja joka koskee sitä muutosta, joka Venäjän viljantuonnissa Suomeen on tapahtunut viime vuosina. Minun mielestäni tämä esitys erinäisissä kohdissa olisi täydennettävä. Mietinnössä huomautetaan ensinnäkin 6:nnella sivulla aivan sivun lopussa, että ne luvut, joita mietinnössä edellä on esitetty, osoittavat, että varsinkin vehnäjauhojen tuonti, ja yleensäkin viljantuonti Venäjältä viime aikoina on tuntuvasti vähentynyt. Tämä huomautus ei kuitenkaan ole vallan tarkka. Jos nimittäin tarkastetaan viljantuontia Venäjältä Suomeen viime vuosina, huomataan, että tämä lauselma pitää paikkansa ainoastaan jos pidetään silmällä Venäjältä tulevan viljantuonnin suhteellista osuutta Suomen koko viljantuonnista. Siinä on epäilemättä nähtävänä alenemista, mutta jos sen sijaan kohdistetaan huomio absoluuttisiin lukuihin, niin asianlaita muuttuu melkoisesti. Mitä ensinnä vehnäntuontiin tulee, voidaan kyllä absoluuttisissakin luvuissa huomata jonkunlaista alenemista aivan viime aikoina, mutta aleneminen on, jos jätetään vuosi 1913 lukuunottamatta, aivan pieni. Jos taas kiinnitetään huomio rukiiseen ja ruisjauhoihin, joilla on suurempikin merkitys kuin vehnäntuonnilla, on asia melkoisesti toinen. Jos verrataan Venäjältä tulevaa rukiin ja ruisjauhojen tuontia nykyisin siihen tuontiin, joka tapahtui 1890-luvulla, niin on tuonti jotenkin sama, voidaanpa sanoa, että se ruisjauhoihin nähden on hiukan noussutkin. Poikkeuksen muo-

dostaa kyllä tuonti vuosina 1901—1905, mutta silloin tuonti vuosien 1902—1903 huonojen satojen johdosta oli tilapäisesti korkea. Mietinnössä olisi tällä tavoin ollut tarkemmin määriteltävä, missä suhteessa Venäjän viljantuonnin vähenemistä meillä tosiasiassa on tapahtunut. On nimittäin huomattava, että pääasiassa mitään alenemista ei ole tapahtunut, vaan on tuonti Venäjältä pysynyt jotakuinkin entisellään. Kun venäläiseltä taholta huomautetaan, että saksalaisen viljan tuonti Suomeen syrjäyttää venäläisen viljan, niin se on käsitettävä ainoastaan suhteellisesti, siten nimittäin, että Venäjän viljantuonti ei ole jaksanut pysyä Suomen viljantuonnin lisäyksen tasalla, jota 1900-luvulta asti on nopeasti tapahtunut, ja että sentakia saksalainen vilja on voittanut enemmän ja enemmän jalansijaa. Eikä, niinkuin valiokunnan mietinnöstäkin käy selville, Venäjän viljan syrjäytyminen ole edes ollut niin suuri, kuin mietinnössä olevat luvut osoittavat, sillä suuri osa saksalaista viljaa tulee Suomeen saksalaisen viljan nimellä, mutta itse asiassa on Venäjältä kotoisin.

Tämä huomautus itsessään ei olisi niin välttämätön tehdä, jollei se olisi välttämätön sen lausunnon johdosta, joka on esitettynä valiokunnan mietinnön 10:nnellä sivulla ja joka koskee niitä syitä, jotka ovat aiheuttaneet Venäjän viljan syrjäytymisen Suomen markkinoilta. Valiokunta panee tärkeimmäksi ja perussyyksi tähän sen seikan, että Venäjän viljakauppa on huonosti järjestetty. Minä en tahdo millään lailla valiokunnan lausumaa tässä suhteessa vastustaa, mutta toiseksi syyksi valiokunta esittää aivan lyhyesti 10:nnellä sivulla Saksan vientipolitiikan. Mainitulla sivulla sanotaan nimittäin tästä seikasta: „Muista syistä jotka ovat vaikuttaneet samaan suuntaan, on ensi sijassa mainittava Saksan valtakunnan vientipolitiikka. Viljanviennille myönnetään Saksassa vuonna 1906 annetun lain nojalla huomattavia etuja." Muita syitä ei valiokunta tässä lainkaan esilletuo, mutta tämä verrattain lyhytkin ja ylimalkainen lauselma näyttää kuitenkin osoittavan, että valiokunta tälle Saksan vientipolitiikalle on pannut varsin suuren merkityksen. Sille pannaan erinomaisen suuri merkitys myös Venäjällä. Sen kautta juuri tämä meidän viljatullipolitiikkamme on kietoutunut yhteen Saksan ja Venäjän etujen keskenäiseen taisteluun, ja senvuoksi olisi ollut tärkeätä osoittaa, missä määrässä Suomen viljantuontiin nähden tällä Saksan kauppapolitiikalla on ollut ratkaiseva merkitys ja onko sillä sellaista ollut. Minä olen koettanut hiukan tässä suhteessa tarkastella kolmen tärkeimmän viljalajimme Venäjältä tuontia, nimittäin vehnäjauhojen, rukiiden ja ruisjauhojen tuontia, ja tarkastella, olisiko mahdollisesti tämän Saksan vientipolitiikan rinnalla muitakin syitä, jotka selvittäisivät tuon alenemisen. Ja tässä tarkastuksessa olen minä mielestäni tullut siihen tulokseen, että myöskin itse Venäjän omissa oloissa — lukuunottamatta kokonaan kaupan järjestelyä, josta valiokuntakin puhuu — näyttää olevan seikkoja, jotka puhuvat tämän olettamuksen puolesta.

Mitä aluksi vehnäjauhoihin tulee, niin on otettava huomioon, että Venäjän syrjäytyminen, suhteellisesti katsottuna, Suomen viljantuonnissa ei ala vuonna 1906, jolloin Saksa alkaa nykyisen viljapolitiikkansa. Niinkuin mietinnön 6:nnella sivulla olevasta taulukosta näkyy, on Venäjän osuus Suomen viljantuonnissa alentunut yhtäjaksoisesti 1890-luvulta ja jo 1880-luvulta alkaen. Jo tämä mielestäni puhuu aikalailla sitä vastaan, että tuo vientipolitiikka, jota Saksassa harjoitetaan maksamalla erityistä vientipalkkiota, tosin peitetyssä muodossa, maasta viedylle viljalle, olisi venäläisten vehnäjauhojen tuontiin ratkaisevasti vaikuttanut.

Sitäpaitsi on otettava huomioon se merkitys ja se asema, mikä viljanviennillä Suomeen on Venäjän viennissä yleensä. Jos tätä seikkaa tarkastellaan, huomataan, että vehnäjauhojen vienti Suomeen on varsin huomattava osa Venäjän vehnäjauhojen viennistä. Venäjä on ollut, kuten tunnettua, aikaisemmin pääasiassa ruista tuottava maa ja sen siirtyminen vehnäntuotantoon on tapahtunut viimeisten 30 vuoden kuluessa tavattoman suurella vauhdilla. Mutta vielä nykyisin viedään Venäjältä melkein kaikki vehnä jauhamattomassa muodossa — jauhettuna ainoastaan hyvin vähäisessä määrässä — ja Suomi tuottaa melkein yksinomaan vehnäjauhoja. Venäjän vehnäjauhojen viennistä se osa, mikä viedään Suomeen, muodostaa hyvin suuren osan, mutta tämä osuus on vuosi vuodelta lisääntynyt, niin että, käyttääkseni eräitä lukuja, joita Venäjän valtakunnanneuvoston jäsen Denisoff on asiassa julkaissut ja jotka perustuvat Venäjän vientitilastoon, on Suomeen vietyjen vehnäjauhojen osuus Venäjän koko vehnäjauhojen viennistä 1880-luvun lopulla 25.7 % ja se nousee senjälkeen niin, että vuosina 1900—1904 oli 38.9 % ja vuonna 1911 41.0 %. Yksityisinä vuosina tämä osuus nousee vielä suuremmaksi. Vuonna 1909 esimerkiksi tuotiin kaikesta Venäjältä viedystä vehnäjauhosta enemmän kuin puolet Suomeen. Siis voidaan sanoa, että siitä vehnäjauhojen määrästä, minkä Venäjä vie ulkomaille, Suomi ostaa yhä kasvavan määrän, eikä siinä suhteessa näytä

Saksan vientipolitiikka vaikuttavan erityisen paljoa.

Jos vielä otetaan huomioon se seikka, mistä osasta Venäjää vehnä ja vehnäjauhot yleensä viedään, tulee asia vielä jossain määrin selvemmäksi. Silloin huomataan, että vehnäjauhojen vienti jakautuu jotenkin tasan Itämeren ja Mustanmeren satamien kesken ja siitä mitä Itämerenmaista viedään, ottaa Suomi melkein kaikki; vain pieniä määriä menee muualle. Mustanmeren alueelta viedyistä vehnäjauhoista Suomeen ei tule mitään, mutta huomattava on, että se vehnäjauhojen vienti, joka tapahtuu Mustanmeren kautta ja joka ei tule Suomeen, eikä ole läheisessä kosketuksessa Saksan vientipolitiikan kanssa, on alentunut aivan samassa määrässä kuin se vehnäjauhojen vienti, joka on tapahtunut Suomeen. Näin ollen siis Venäjän syrjäytyminen, mitä vehnäjauhojen tuontiin tulee, esiintyy aikalailla erilaisessa valossa, jos sitä yksityiskohtaisesti käydään tarkastelemaan.

Vielä enemmän on näin asianlaita mitä tulee rukiiseen ja ruisjauhoihin. Vehnäntuotanto on Venäjällä nopeasti lisääntymässä. Vehnäntuotanto arvioitiin 1900-luvulla 5—8 miljoonaan, nykyisin 20—22 miljoonaan tonniin ja on siis nopeasti lisääntynyt. Toisin on rukiintuotannon laita. Rukiintuotanto ei viimeisten 20 vuoden aikana Venäjällä ole mainittavassa määrässä lisääntynyt. Satomäärät tietysti vaihtelivat erinomaisen suuressa määrässä Venäjän alkuperäisen maanviljelyksen takia, mutta keskimääräisiä lukuja silmälläpitäen näemme, että rukiin sato Venäjällä nykyisin on jokseenkin yhtä suuri kuin se oli 1890-luvun alulla. Niinpä se oli 1880-luvun loppuvuosina noin 18 miljoonaa tonnia, 1890-luvun alulla se vaihteli 17—21 miljoonan tonnin välillä, 1906—1910 vuosina 20—22 miljoonan tonnin välillä, ja oli siis jokseenkin yhtä suuri kuin parikymmentä vuotta aikaisemmin. Samaan aikaan on kuitenkin rukiin kulutus Venäjällä melkolailla lisääntynyt. On laskettu että Venäjältä 1880-luvun lopulla vielä vietiin ylikin 40 prosenttia koko sadosta ulkomaille. Sitävastoin vietiin vuonna 1901—05 samojen tietojen mukaan ainoastaan 23 prosenttia. Kasvava kaupunkiväestö, kasvava teollisuusväestö luonnollisesti kuluttaa yhä suuremmassa määrässä viljaa kotimaassa ja Venäjällä kansa, samoin kuin meillä, kuluttaa pääasiallisesti ruista. Samalla on otettava huomioon, että muutamissa osissa Venäjää, varsinkin Itämerenmaakunnissa, joilla on ollut suurikin merkitys viljan ja rukiin tuotantoon nähden, viime aikoina on tapahtunut siirtymistä karjantuotantoon. Itämerenmaakunnat varustavat suureksi osaksi Pietarin lähiseutuineen maidolla ja karjantuotteilla ja epäilemättä tämäkin seikka on tuntuvasti vaikuttanut näiden seutujen viljanviljelykseen. Vallan luonnollinen näin ollen on se seikka, jonka muuten kauppatilaston luvut osoittavat yleensä rukiinvientiin nähden Venäjältä, nimittäin että tämä vienti on alentunut pitkin matkaa. Se on alentunut jo 1890-luvun lopulla, mutta varsinkin viimeisten 15 vuoden kuluessa se on vähentynyt tuntuvasti. Siinä suhteessa voidaan esittää lukuja, jotka osoittavat, että vienti vuonna 1901—05 vuosittain vielä oli noin 1,300,000 tonnin vaiheilla, mutta että se sittemmin on alentunut niin, että se hyvänä satovuonna 1911 nousi kyllä miljoonaan tonniin, mutta muuten viime vuosina on ollut tuntuvasti alle miljoonan tonnin, jopa vuonna 1912 vain 380,000 tonnia. Jos tätä seikkaa verrataan siihen, mitä tilastoluvut osoittavat Venäjän rukiin tuonnista Suomeen, niin huomataan, että nämät kaksi ilmiötä, Venäjän rukiinviennin yleinen aleneminen ja sen alan menettäminen suhteellisesti Suomen tuonnissa, ovat kaksi vallan rinnakkaista ilmiötä, jotka selittävät toinen toisensa.

Jos yksityiskohtaisemmin rukiinvientiä Venäjältä tarkastetaan ja otetaan huomioon eri seudut, joista ruista ja ruisjauhoja Venäjältä viedään, niin saadaan yhä lisää tukea samalle seikalle. Myöskin Venäjän rukiinviennistä kulkee suurin osa Mustanmeren satamien kautta ja vain vähäinen osa Itämeren yli ja Suomeen. Verrattain vähäiset määrät menevät myöskin maarajan yli keski-europpalaisiin maihin, mutta sillä viennillä luonnollisesti tässä yhteydessä on verrattain vähäinen merkitys. Siitä viennistä, joka menee Itämeren yli ja Suomeen, muodostaa Suomeen vienti pääasian. Niinpä esimerkiksi, jos otetaan luvut puudissa, niinkuin venäläinen tilasto ne ilmoittaa, ja lasketaan puuta jauhoja samanarvoiseksi kuin puuta viljaa, — joka tietysti on olettamus, joka ei pidä paikkaansa, sillä jauhopuuta on jonkun verran arvokkaampi kuin jauhamattoman viljan vastaava painomäärä — huomataan, että viime vuosina enempi kuin puolet Venäjän yllämainituista osista viedystä viljasta on tullut Suomeen. Vuonna 1909 vietiin Itämeren yli ja Suomeen kaikkiaan 18 ½ miljoonaa puutaa ruista ja ruisjauhoja ja siitä tuli sinä vuonna puolet Suomen osalle. Seuraavana vuonna vietiin Itämeren yli ja Suomeen ainoastaan 9 miljoonaa puutaa, mutta siitä tuli suurin osa Suomen osalle; ainoastaan verrattain vähän muualle. Vuonna 1911 oli suhde jokseenkin samansuuntainen. Kun otetaan huomioon, että näinä vuosina Venäjältä tuotu ruis ja ruisjauhot olivat vain puolet Suo-

meen tuodusta ruismäärästä, huomataan, että jos ulkomaisen viljan tuonti olisi viljatullin kautta estetty, niin olisi Itämerenmaiden kautta tapahtuvalla Venäjän viljanviennillä voitu Suomen viljatarve saada yleensä tyydytetyksi vain osaksi, mutta osaksi olisi täytynyt se tyydyttää sellaisella viljalla, joka olisi ollut tuotava niinkin kaukaa kuin Mustaltamereltä saakka.

Mitä sitten tulee vielä erityisesti kysymykseen rukiin ja ruisjauhojen tuonnista, niin kiinnittää tässäkin huomiota sama seikka, joka esiintyi jo vehnäjauhoihin nähden. Käyttämällä myöskin samoja Denisoffin ilmoittamia suhdelukuja, joita käytimme vehnäjauhojen tuontiin nähden, huomataan, että Suomi on aina viime vuosiin saakka tuottanut Venäjältä yhä suuremman ja suuremman osan Venäjältä viedystä ruisjauhojen koko määrästä. 1880-luvun lopulla tuotiin Suomeen noin 70 % kaikista niistä ruisjauhoista, mitä Venäjältä vietiin. Vuosina 1905—09 oli vastaava luku noin 95 %. Käytännöllisesti katsoen siis koko se ruisjauhomäärä, joka Venäjältä vietiin, vietiin tänne Suomeen. Edellä esitetyn valossa näyttää siis Venäjältä tulevan viljantuonnin aleneminen melkoiseksi osaksi saavan selvityksensä juuri Venäjän oman viennin kehityksestä ja Venäjän maatalouden kehityksestä. Tämä koskee ennenkaikkea mitä tulee rukiin ja ruisjauhojen tuontiin.

Juuri tämän kautta mielestäni saakin se hanke, joka nyt on esillä, erikoisen merkityksen. Se kehitys, joka meillä on tapahtunut, joskin siinä kenties jossain määrin on sellaista, joka on saksalaisen vientipolitiikan vaikuttamaa, kuitenkin melkoiseksi osaksi johtuu Venäjän maatalouden ja Venäjän viljanviennin luonnollisesta omasta kehityksestä ja on sen kautta selitettävissä. Ne yritykset, joita nyt on tehty tullilainsäädännön kautta kääntää tätä kehityksen uraa, tulevat epäilemättä tässä valossa vielä turmiollisemmiksi, kuin jos pidettäisiin koko tätä kehitystä seurauksena yksistään yksipuolisesta kauppapolitiikasta, jota Saksan taholta on ajettu tai yksistään huonosta kauppajärjestelystä, jonka Venäjällä viljakaupan alalla on osoitettu olevan vallitsevana.

Tästä syystä minä katsoisin, että valiokunnan mietintöä olisi nyt kyseessäolevassa kohdassa 10:nnellä sivulla täydennettävä. Sen lyhyen kappalen jälkeen, joka alkaa sanoilla „Muista syistä" j. n. e., olisi liitettävä esitys, joka täydentäisi sitä arvostelua, joka on annettava saksalaisesta viljapolitiikasta ja sen merkityksestä Suomen viljantuonnille. Ehdotan siis tähän kohtaan otettavaksi lisäyksen, joka kuuluisi näin: „Muista syistä, jotka ovat vaikuttaneet samaan suuntaan, on mainittava Saksan valtakunnan vientipolitiikka. Viljan viejille myönnetään Saksassa vuonna 1906 annetun lain nojalla huomattavia etuja." Kappale on sama kuin mietinnössä, siitä on vain poistettu sanat: „ensi sijassa". Sitten olisi lisättävä seuraavaa: „Tämän vientipolitiikan vaikutusta arvosteltaessa viljantuontiin nähden Venäjältä on kuitenkin huomattava, että viljantuonti Venäjältä Suomeen, Suomen koko viljantuontiin verraten, alkaa jo ennen vuotta 1906 alentua. Vehnäjauhojen tuonti Venäjältä on siten jo 1890-luvun alulta alkaen ollut yhä pienenevä osuus vehnäjauhojen koko tuonnista Suomeen. Samaan aikaan on kuitenkin Suomeen vietyjen vehnäjauhojen osuus Venäjän koko vehnäjauhojen viennistä kasvanut. Myöskin ruisjauhojen tuonti Suomeen Saksasta oli 1890-luvulla varsin melkoinen, ja joskin tämä tuonti viime aikoina on lisääntynyt, on toiselta puolen Venäjältä Suomeen vietyjen ruisjauhojen osuus Venäjän koko ruisjauhojen viennistä viime aikoina siinä määrin kasvanut, että nykyisin melkein koko ruisjauhojen vienti Venäjältä suuntaantuu Suomeen. — Jauhamattoman rukiin tuonnin suhteellisen vähentymiseen nähden on taas otettava huomioon, että rukiinviljelys Venäjällä ei ole viime vuosikymmeninä näyttänyt taipumusta lisääntymään ja että rukiin vienti Venäjältä juuri 1900-luvun ensi vuosikymmenen jälkipuoliskolta lähtien on ollut pienenemässä, satunnaisia poikkeuksellisesti hyviä satovuosia lukuunottamatta.

Teollisuus- ja kaupunkiväestön lisääntyessä sekä väestön kulutuskyvyn kasvaessa on Venäjällä viime vuosikymmeninä kotimaassa kulutettu yhä suurempi osa maan koko viljantuotannosta. Sitä paitsi on Venäjän eräissä osissa, kuten Itämerenmaakunnissa, siirtyminen karjatalouteen vaikuttanut viljantuotantoon vähentävästi. Venäjältä Suomeen tapahtuvan viljantuonnin vähenemiseen on siis melkoisessa määrin luonnolliset syynsä Venäjän viljantuotannon ja viljanviennin viimeaikaisessa kehityksessä."

Tällaisen lisäyksen kautta tulisi jossain määrin täydennetyksi se aukko, joka epäilemättä jää valiokunnan mietintöön kun siinä asetetaan tärkeälle sijalle Saksan viljapolitiikka, mutta ei lainkaan koeteta rajoittaa, minkälainen merkitys tälle seikalle on annettava. Tämä epätäydellisyys on sitäkin vaarallisempi, kun tiedetään, että juuri venäläisellä taholla tälle seikalle pannaan erinomaisen suuri paino.

Ed. Watanen: Kun kiinnitetään jonkun verran huomiota hallituksen toimenpiteisiin, niin tullaan huomaamaan, että hallituksen säännöllisenä

pyrintönä jo pitemmän ajan on ollut tulojensa kartuttaminen siinä määrässä, että se päässisi eduskunnasta — ja lähemmin sanottuna kansasta — riippumattomaan asemaan. Elintarvetullia ja ylipäänsä kaikkien tavarain tulleja tarkastamalla tullaan näkemään, että tulliverot kauttaaltansa ovat kohdistuneet ulkoa tuotuihin tavaroihin suuremmassa määrässä, kuin kotimaasta ulosvietäviin tavaroihin. On myöskin otettava huomioon, että tämän kautta on myöskin säännöllisesti suurentunut valtion osuus näistä tullituloista. Se on kulkenut jo historiallista kulkuansa sitä kohti, johon sen periaatteellinen pyrintö näkyy olevan. Kun otamme sen huomioon tällä kertaa, on siinä myös huomioonotettava, että hallitus aina silloin, kuin sillä on tällaiset rahalliset finanssikysymykset edessä, huomaa, että se voi onnistua paremmin, jos se ottaa ajaaksensa tällä tavoin myös suurporvarillista liikennettä harjoittavien joukkojen etuja. Nyt näemme että hallitusvalta tässä on jakanut etunsa kahtia, viljaliikennettä harjoittavan porvarikunnan ja hallituksen välillä. Kun nyt viljaliikennettä harjoittava porvarikunta tulee saamaan tuntuvan osan siitä voitosta, joka tulisi tämän tullin kautta heitä kohtaamaan, niin on ymmärrettävä, että silloin koko suuri porvarikunta on tämän yhden porvarikuntaryhmän kannattajina, suoranaisesti sanottuna, solidaarisella kannalla jo tähän viljatullikysymykseen nähden. Täällä eduskunnassa ennen olleet henkilöt ovat jo huomauttaneet, että taistelu tätä viljatullia vastaan ei nyt olekaan tämän eduskunnan ensimäinen tehtävä, vaan että tässä jo edellisinä vuosina on käyty tätä taistelua, ja että porvaristo silloin on kokonansa ollut toisella kannalla, kuin millä se nyt, pinnalta katsottuna, tällä kertaa näyttää olevan. Siis ehkä tällä kertaa on otettava huomioon, että porvaristo näkee jo tämän pyrinnön kehittyneen siksi pitkälle, että ei sitä itseään siinä uhkaa suurempi vaara sittenkään, vaikka nyt jotakuinkin myötätuntoisesti puhuttaisiinkin niittenkin kansanluokkien etujen mukaisesti, jotka toivoisivat, että tällainen viljatulli ei tulisi käytäntöönotetuksi. Minä jo edellä huomautin, että tämä tullipolitiikka ei ole nykyhetken kysymys, mutta minkä tähden se sitten tällä kertaa herättää suurempaa huomiota, kuin muittten elintarveaineitten tulliasiat. Ymmärtääkseni tässä on vaikuttavana tekijänä se puoli huomioonotettava, että nyt on yhdellä kertaa suuremman palan haukkaaminen kysymyksessä, kuin mitä ehken tulliasiassa ennen on ollut. Minä tuolla tarkastelin prosenttinumeroita, ja vertailin elintarpeitten tullausta kaikkien tullattujen esineitten tullimaksuihin ja minä tulin siihen käsitykseen, että keskimääräisesti on verotettu tuotuja esineitä niiden minimiarvosta vähän yli 13 %. Kun nyt vertailemme ja tämän rinnalle asetamme sen prosenttimäärän, joka tulisi kohtamaan ulkoa tuotua viljaa, niin huomaamme, että tämä prosenttimäärä menee paljon pitemmälle, kuin mitä ennen harjoitettu tulliprosentti osoittaa. Tässä nyt nimittäin on kysymyksessä, että ruisjauhojen hinta tulisi kohoamaan 100 kilolta 6 markalla 50 pennillä. Se merkitsisi jauhoille suorastaan 32 ½ % korotusta. Mutta jos me käännämme tämän rahan arvoksi, niin täytyy ottaa huomioon, että se nousee paljon suuremmaksi; eli rahan arvossa se tulee, oikeammin sanottuna, huomattavammaksi, vaikka ei suuremmaksi. Se tulee siihen nähden huomattavammaksi, että prosenttimäärä rahan arvoon laskettuna, tulee lähenemään noin 33 %. (Vasemmalta: Lopettakaa!) Silloin on otettava myös huomioon, että nyt ei ole kysymyksenalaisena enää minkään vähäisen verotuksen asettaminen kansalle. Kun nyt otetaan tämä puoli huomioon, niin on otettava samalla huomioon myöskin se seikka, että tästä viljatullista ei joudu kärsimään yksinomaan maamme tilaton työväki, — vaikka kuitenkin otettakoon huomioon, että ne joukot, joiden koko eläminen tulee olemaan puntarin nokassa, tulevat kärsimään kaikista kipeimmin, — mutta siitä tulee suuressa määrässä kärsimään myös pienviljelijät, pienien maatilojen ja palstain omistajat. Nykyisinkin, kun viljan hinta lakkaamatta on viime vuosina kohonnut, on siitä ollut seurauksena, että vilja on alkanut tuntua pienestä maatilan omistajasta liika kalliilta. Vaikka onkin kiinteästi pyritty viljatuotantoa lisäämään, on kuitenkin ollut tuntuvana haittana, että viljatuotannon lisääminen ei ole voinut käydä niin nopeasti, ja esteenä on ollut se seikka, että on ollut pakko lähteä kotonsa ulkopuolelta niitä viljaan käytettäviä markkoja hankkimaan. Ja jos nyt todellakin viljan hinta kohoaisi siinä määrässä, kuin tällä kertaa tämän tullin kautta on kysymyksessä, niin pienen maatilan omistajan viljatuotannon laajentaminen kävisi vieläkin vaikeammaksi, sillä se pakottaisi heitä käyttämään yhä suuremmat ja suuremmat osat ajastansa ansiotyöhön, kodin ulkopuolella, joten pienen tilan omistajalla olisi yhä vähemmän mahdollisuutta uhrata aikaansa maanviljelykseen ja viljaa tuottavaan työhön. Ja niin tulisi tämä hanke vahingollisesti kohtaamaan maamme tilatonta työväkeä. Myös työtätekevää köyhää talonpoikaa se kohtaisi vahingollisesti. Siksipä täällä kaikkein kipeimmin kiljahtelee tätä hanketta vastaan porvaripuolueiden vasemmisto

ja sanottakoon sosialidemokratia, kun taas porvariston oikeistolaiset jäsenet täällä verrattain lempeästi kohtelevat tätä kysymystä.

Ed. Manner: Ehkä ei käy vallan kuolettavan yksitoikkoiseksi, vaikka meitä sosialisteja puhuu peräkkäin useampiakin. Minäkin pyysin puheenvuoroa sen takia, kun arvelin voivani esittää eräässä suhteessa huomioonotettavia näkökohtia ed. Railon viime istunnossa esittämän lisäysehdotuksen puolesta.

Ei ollenkaan kummastuta minua ja ehkei monia muitakaan se, että tämä viljatulliasiaa koskeva mietintö päättyy sellaiseen ponteen, jossa hanketta moititaan ja jossa vaaditaan, että siitä luovuttaisiin. Eikä ole myöskään ihmeellistä se, että edellisessä ja tässä istunnossa niin monet puhujat ovat, mitkä voimakkaammin, mitkä vähemmin voimakkaasti, lausuneet tuomionsa siitä hankkeesta ja todistelleet, osittain valaisevastikin, sen hankkeen hyvin suurta turmiollisuutta Suomen kansalle. Minä en yritäkään sitä todistelua enää jatkaa. Ed. Iipponen viime istunnossa toi esiin asiassa semmoisia mielipiteitä, jotka ovat näyttäneet hämmästyttävän ei niin paljon meitä sosialisteja eikä kai myöskään maan työväkeä, mutta eduskunnan porvarillisia. Ed. Iipposen lausunnon johdosta onkin hänen oman ryhmänsä taholta annettu ystävälliset nuhteet ja varoitukset ja ovatpa muutkin porvarilliset, mitkä maanomistajain nimessä, mitkä maanviljelyksen edun kannalta, panneet vastalauseen ed. Iipposen lausunnossa esiintyneiden ajatusten johdosta. Tästä kaikesta voisi siis päättää, että eduskunta, lukuunottamatta ed. Iipposta, on kovin yksimielinen ei ainoastaan tästä nyt vireillä olevasta hankkeesta, vaan myöskin yleensä viljatulliasiasta.

Mitä tulee nyt vireillä olevaan hankkeeseen, niin sehän on aijottu suoritettavaksi yleisvaltakunnallisessa lainsäädäntöjärjestyksessä. Se yleisvaltakunnallinen komentohan on Suomessa hyvin huonossa huudossa kaikkialla, joten ei ole mitään ihmeellistä, että Suomen kansan lailliset edustajat jyrkästi asettuvat tuollaista komentoa ja sen komennon varjolla ja avulla toimeenpantavia suunnitelmia vastaan. Mutta siitä, mitä valiokunnan mietinnössä on esitetty ja sittemmin sen johdosta tapahtuneessa keskustelussa on tuotu esiin tullikysymyksestä yleensä, eikä ainoastaan tästä hankkeesta, minä olen ollut huomaavinani, että iskut suureksi osaksi on suunnattu ei ainoastaan tätä nyt vireillä olevaa hanketta vastaan, vaan yleensä viljatullihankkeita vastaan. Valiokunnan ponnellakin näyttää olevan sellainen suunta. Tätä minun käsitystäni voinee tukea sekin, että, mikäli olen kuullut, valiokunnassa aikaisemmassa käsittelyssä oli mietinnön ponsi muovattu sellaiseksi, että se suuntautui nimenomaan vireillä olevaa tullihanketta vastaan, mutta sittemmin muutettiin sellaiseksi, kuin se nyt on, Sentakia minäkin, kun keskustelussa ja mietinnössä on yleensä leipätulliasiaa pohdittu, katson olevani oikeutettu asian siihen puoleen kajoamaan.

Sanoin jo, että näyttäisi siltä kuin ed. Iipponen yksin tässä eduskunnassa, ehkäpä koko maassa, olisi viljatullin ja ehkä tässä tapauksesa tämänkin tullin kannattaja. Minusta kumminkin tehtänee ed. Iipposelle väärin, jos hän leimataan siksi ainoaksi muukalaiseksi Jerusalemissa, joka ei tiedä siitä, mitä Suomen kansa tästä asiasta ajattelee.

Viime istunnossa ed. Tuomi puheenvuorossaan huomautti, että hänen mielestänsä Suomen porvarillisia voi jonkun verran syyttää siitä, että tämä viljatullihanke on niin pitkälle päässyt ilman pontevaa vastustusta ja vastalauseita maan vallassa olevien luokkien puolelta. Arvelen, että ed. Tuomella oli vississä suhteessa oikein. Silloin kun tätä viljatullihommaa ruvettiin ajamaan, silloin se herätti jo työväessä hyvin ankaraa vastustusta. 1912 vuoden lopussa toimeenpantiin monissa paikoin Suomessa suuria työväenkokouksia, joissa tuomittiin tällainen työväen ja yleensä vähävaraisten leivän osittain suustaryöstämisyritys, osittain leipäravinnon vähentämisyritys. Niissä kokouksissa työväki silloin jo selvästi ilmaisi ajatuksensa asiasta; ja silloin jo kävi selville, mitenkä työväen edustajain tulisi asiassa aikanansa menetellä. Mutta niihin samoihin aikoihin esiintyi porvarien keskuudessa mielipiteitä, jotka osittain olivat päinvastaisia, siis viljatullia suosivia, osittain suhtautuivat asiaan sillä tavalla, että jos eivät sitä kiittäneet, eivät myöskään moittineet. Jos silloin jo, kun tätä hanketta ruvettiin ajamaan, olisi koko maassa semmoisellakin yksimielisyydellä, jommoiselta eduskunnassa nyt näyttää, suhtauduttu kysymykseen, niin luulen minä, että maan hallituskaan ei olisi ehkä juljennut sillä tavalla suhtautua kysymykseen kuin se on suhtautunut, taikka, jos se olisi sen tehnyt, niin ainakin sen olisi täytynyt kai valita perusteitansa tarkemmin. Tahtoisin väittää, että julkisuudessa aikaisemmin esiintyneet eräitten porvarillisten mielipiteet ovat voineet Suomen hallituksen kantaan tässä kysymyksessä vaikuttaa sillä tavalla, että hallitus on voinut väittää, ettei koko hommasta mitään vahinkoa olisikaan. Ja toiselta puolen se on voinut myöskin vaikuttaa venäläisiin viljatullin hommaajiin ja istuttaa niihin sitä luuloa, että Suo-

messa saattaa löytyä voimakaskin mielipide tämän asian puolella ja runsaslukuisiakin piirejä, joille voisi viljatullista olla taloudellista etua.

Minua tietysti vaaditaan edes osapuilleenkin todistamaan että se, mitä tässä olen väittänyt, on totta. Ed. Brander on esittänyt maanviljelijäin mielipiteitten tuntijana, asiantuntijana siis sillä alalla, eräitten maanviljelijäin mielipiteitä asiassa. Ne ovat olleet viljatullihanketta moittivia. Hän on pannut maanviljelijäin puolesta vastalauseen tällaisia hommia vastaan. Minulla kyllä ei ole tarjottavana maanviljelijäin lausuntoja asiassa.

En luule erehtyväni, jos sanon, että tässä eduskunnassa nytkin löytyy muitakin kuin herra Iipponen, jotka ovat aikoinansa, eikä niin pitkiä aikoja sitten, julkisesti puolustaneet viljatulleja. En kuitenkaan väitä heidän puolustaneen yleisvaltakunnallisessa järjestyksessä aikaansaatavaa viljatullia. Mutta porvarispuolueitten poliittisissa äänenkannattajissa on näkynyt sellaisia — sanoisinko — puolivirallisia tai virallisia lausuntoja, jotka oikeuttavat minun tekemään väitöksen, että porvarilliset ovat syyssä tässä asiassa. Pyydän lukea muutamia otteita herroille hyvin tunnetusta Uudesta Suomettaresta, jotka osittain hyvinkin valaisevat ja osittain todistavat minun äsken tekemiäni väitteitä.

Marraskuun 16 päivänä 1912, siis verrattain lyhyen ajan kuluttua sen jälkeen, kuin viljatullihommiin oli julkisesti ryhdytty ja asia pantu Venäjällä vireille, kirjoitettiin mainitussa lehdessä näin: „Kansamme on pääasiallisesti maata viljelevä kansa. Tällaiselle kansalle on eduksi, että maanviljelystuotteet ovat hyvässä hinnassa". „Kuitenkin on kotimainen teollisuus — käyttääksemme tätä sanaa — tälläkin alalla suojattava. Auttavatko viljatullit viljan kasvatuksen lisääntymistä, siitä tuskin voidaan vielä mitään aivan varmaa sanoa. Kysymys on liian vähän pohdittu. Jos ne kuitenkin tässä suhteessa ovat avuksi — kuten kokemus on osoittanut maissa, joissa olot ovat suunnilleen samat — ei ole noita tulleja peljättävä". „On näkynyt julkisuudessa laskelmia siitä, kuinka äärettömän turmiollinen tuo hankkeessa oleva muutos maallemme olisi. Viljan hinta maassamme tulee tämän kautta muka suurestikin nousemaan. Jos todellakin niin käy, silloinhan osittainenkin tulliraja tulee tehoisaksi ja viljatullilla saavutetaan se, mikä muuallakin viljatullin avulla on saavutettu, joten tämän tullin vaikutukset tulevat meillä samoiksi kuin esimerkiksi Ruotsissa. Eivätkä nämä vaikutukset ainakaan Ruotsissa ole olleet tuhoisat".

Nämä lukemani pätkät eivät liene olleet kenenkään yksityisten Iipposten tai Paloheimojen kirjoittamia. Mikäli minä tiedän, niin ne ovat esiintyneet Uuden Suomettaren toimitusosastossa „Kirje Helsingistä" nimisen otsikon alla ja signeerattuina koko suomettarelaiselle kansalle ja monille muillekin Suomen kansalaisille tunnetulla „Matti" nimimerkillä. Sama kirjoittaja Suomettaressa jatkaa sitten seuraavassa kirjeessänsä marraskuun 23 päivänä asiasta vielä. Pyydän ettei ikävystytä, vaikka näitä otteita luen. „Viime kirjeessäni", lausuu Matti, „koskettelin hiukan viljatullikysymystä. Tarkoitukseni oli siinä asettua sitä liian varmaa esiintymistä vastaan, mikä oli ilmennyt maamme sanomalehdissä viljatullien vahingollisuudesta". „On laskettu niiden kautta aiheutuva tappio meille useiksi kymmeniksi miljooniksi markoiksi vuodessa, eikä tässä tullikysymyksessä ole havaittu mitään valopuolia. Huomatakseni on tässäkin taas, kuten niin monessa muussa asiassa ennen, horjahdettu liioitteluun, mikä ei suinkaan ole eduksi. Olen katsonut tarpeelliseksi asettua tätä liioittelua vastaan, jottei se muuttuisi yleisessä mielipiteessä sellaiseksi uskonkappaleeksi, josta poikkeaminen katsotaan aivan rikokseksi isänmaallisuutta ja kansan onnea vastaan". „Asialla on toinenkin puoli ja sekin ansaitsee punnitsemista, ennenkuin lopullinen ratkaisu tehdään". Sitte „Matti" selittää, hyvin järkevästi kyllä, että „tullikysymys on etukysymys; suojelustulleista on toisille vahinkoa ja toisille hyötyä. Se asia on monessa maassa sisäisen puoluejaon kaikkein tärkeimpiä tekijöitä. Kuta pitemmälle tämä kysymys maassamme kehittyy, sitä selvemmin saamme huomata, että meilläkin mielipiteet tässä asiassa jakaantuvat". Sitte Suomettaren kirjoittaja tekee selvää viljatullin vaikutuksesta Ruotsissa ja sen siellä aiheuttamista mielipiteistä ja kokemuksista ja tulee, nähtävästi Ruotsista saamiensa tilastotietojen perusteella, siihen tulokseen, että viljasato Ruotsissa viljatullin vaikutuksesta on lisääntynyt, ja jatkaa sitte: „Vaikka olot meillä ovat jonkun verran toiset kuin Ruotsissa, voitanee päättää, että viljatullien vaikutus meilläkin tulisi olemaan pääasiallisesti sama. Suomi ostaa nykyään ulkomailta viljaa noin 80 miljoonan markan arvosta vuosittain. Jos tämä tuonti saataisiin vähenemään puolella, kuten on Ruotsissa rukiin tuontiin nähden tapahtunut, säästyisi täten maallemme vuosittain noin 40 miljoonaa markkaa ja tämä olisi jo säästö, joka saattaisi kauppavaihtomme luonnollisemmalle kannalle". Tässä nojataan siihen, että kauppavaihdon lisäämiseksi, siis yleensä kansantaloudelliselta kannalta, asia olisi hyvä. Sitte kirjoittaja puhuu vehnän kasvatuksesta ja käytöstä sa-

noen: „Vehnän kasvatukseen ei maamme sovellu, mutta ei tämän viljan viljelys Ruotsissakaan paljoa merkitse. Vehnä kai edelleenkin ulkomailta myös Suomeen tuotaisiin, mutta on täysi syy jo asettua vehnän tuonnin suunnatonta kasvamista vastustamaan. Kansamme on pohjaltaan rukiisen leivän kansaa. Vehnäleipä on suureksi osaksi meillä ylellisyyttä. On sanottu, että ruisleipä on kansallemme voiman antanut, onpa arveltu että juuri ruisleivän voimalla olemme viime olympialaisissa loistavat voittomme saavuttaneet. Ja ruista voimme kyllä aivan hyvin kotona kasvattaa, sen tuotantoa pystymme suuresti lisäämään. Jos viljatulli vähentää vehnän käyttämistä, ei kehitys ole suinkaan käynyt huonompaan suuntaan". Tämä kappale ei paljoa selvityksiä kaipaa. Se on Uuden Suomettaren „Matille" ominaisella mehevyydellä ja avomielisyydellä kirjoitettu, avomielisyydellä, jota olisi kai silloin vältetty, jos olisi voitu aavistaa, että rokka tulee takaisin kirjoittajalle syötäväksi.

Ennenkuin lopetan, pyydän vielä lukea asiasta muutaman lausunnon. „Matti" näet jatkaa: „On sanottu, että viljatulli voi hyödyttää ainoastaan suurviljelijöitämme, jotka yksin pystyvät viljaa kasvattamaan yli oman tarpeen. Pienviljelijä voi hädin tuskin saada oman tarpeen. Hyvä näinkin, hyvä jos viljatulli vaikuttaa sen, että pienviljelijä kasvattaa oman tarpeensa". „On vielä huomioonotettava, että maatilat Suomessa melkein ylipäänsä ovat suurtiloja alalleen ja viljelyskyvylleenkin, kunhan ne tulevat täysin käytetyiksi. Useimmat maanviljelijät pystyvät kasvattamaan viljaa myytäväksikin ja epäilemättä myös kasvattavat, kunhan huomaavat, että tuo viljelys kannattaa. Varsinainen pienviljelijäkin voi helposti saada jonkun saran lisää viljelykseen viljan kasvatusta varten. Ei ainakaan omaan tarpeeseen kovin suurta alaa tarvita. Jokainen uusi viljelyssarka merkitsee taas suurta lisää kansallistaloudellemme. Tosiasia on että viljatullit kohottavat yleensä viljan hintaa ja tämä kyllä tuntuu kaupunkilais- ja tehdasväestössä. Mutta itse asiassa on leipä tälle väestölle verrattain vähäinen osa yleistä kulutusta. Muita kulunkeja vähentämällä helposti saa sen lisän, mitä kohonneeseen leivän hintaan tarvitaan. Sitä paitsi maan yleisiä oloja järjestettäessä on meillä etusijassa otettava huomioon maata viljelevän kansan tarpeet. Eläähän verrattomasti suurin osa kansaamme juuri maanviljelyksestä".

On ihme, jos ei herra Iipponen ole saanut vahvaa tukea kannalleen lukiessaan näitä Suomettaren sepustuksia!

Ja vielä: „Olen edellä puhunut", sanoo „Matti", „viljatulleista yleisenä suojeluskeinona maanviljelijän hyväksi. On kuitenkin otettava huomioon että yleistä tullisulkua kaikille rajoillemme on mahdoton saada. Puuhataan nytkin viljatulleja ainoastaan osittain siten, että raja Venäjältä päin jää tullivapaaksi. Viljatullien täyttä etua, mitä niistä olisi saatavana, emme näin ollen voi saavuttaa. Nouseeko viljan hinta ja missä määrässä se nousee osittaisen tullirajan asettamisen kautta, sitä on nykyään vaikea sanoa. Missään tapauksessa eivät ne laskut pidä paikkaansa, että me muka joudumme Venäjälle suorittamaan ne kymmenet miljoonat, jotka ulkomaille asetettavan tullin kautta voidaan laskea ulkomaille kulutettavan, jos kaikki vilja sieltä tuotaisiin. Tämmöinen laskeminen on järjetöntä hälyytystä. Juuri tämän vuoksi olen asian ottanut puheeksi", lopettaa Suomettaren kirjoittaja.

Ellei tällainen kirjoitus suuren poliittisen puolueen pää-äänenkannattajassa ja vielä toimituksen osastossa, toimituksen virallisen edustajan nimikirjoituksella varustettuna, ja herättämättä toimituksen ja puolueen arvossa pidettyjen jäsenten ja politikoitsijain puolelta myöhemmin vastalauseita, voimakkaita vastalauseita, ellei tämä kaikki ole vaikuttanut Suomen kotimaiseen hallitukseen, jossa on istunut myös herrojen suomettarelaisten läheisiä hengenheimolaisia, jos ei tämä kaikki ole vaikuttanut sinne, niin on ihme. Ainakaan eivät nämä tällaiset lausunnot olisi vaikuttaneet samalla lailla kuin jos te olisitte Suomettaren alakertaan kirjoittaneet näin pitkän, voimakkaan vastalauseen ja osoittaneet siellä että, joskin suurviljelijäluokalle voisi viljatulleista olla hyötyä, niin kansan suurelle enemmistölle siitä on vahinkoa.

Adressikeskustelussa — taisi olla evästyskeskustelussa, vai lieneekö ollut päätöskeskustelussa, — eräät sosialidemokraattiset puhujat kajosivat tähän asiaan. Silloin muistaakseni suomettarelaisten taholta vaadittiin meiltä mustaa valkoiselle siitä, että tämmöisiä lausuntoja löytyisi suomettarelaisissa puoluelehdissä. Minä puolestani katson nyt todistajavelvollisuuteni täyttäneeni ja voin siis pian lopettaakin.

Lisään kuitenkin vielä, että sen kautta, mitä minä tässä olen koettanut vaatimattomasti esittää, olen luullut näyttäneeni että, jos te porvarit todella tahdotte olla niin jyrkkiä tämän viljatullin vastustajia ja yleensä raskaiden leipäverojen vastustajia, kuin nyt uskottelette, niin koettakaa myös saada tämä mietintö niin hyväksi kuin mahdollista. Kaikkihan me olemme kyllä ihmisiä ja meidän tekomme siis ovat vajanaisia.

Emme tästä semmoista saa, joka Jumalalle kelpaisi, mutta voi sen nyt saada sentään paremmaksi. Ja minusta ed. Railo esitti viime kerralla eräitä lisäehdotuksia, jotka hyvin voitaisiin lisätä tähän mietintöön ja joiden minä puolestani luulisin sitä vahvistavan. Erikoisesti minä pyydän huomauttaa, että jos porvarit nyt tahtoisivat panna jyrkän vastalauseen tämmöisiä viljatullihommia vastaan ja myöskin sanoa, että niistä ei ole hyötyä ei palkkatyöläisille, ei tilattomalle maalaisväestölle, ei pienviljelijöille, ehkei keskikokoisten tilojenkaan omistajille, mutta mahdollisesti ja luultavasti suurtilojen omistajille, niin hyväksykää silloin mietintöön muun muassa ed. Railon ehdotuksesta sekin kohta, jossa sanotaan että ainoat, jotka täällä saisivat niiden — nimittäin viljatullien johdosta — enemmän hyötyä kuin vahinkoa, olisivat osa suurviljelijöistä ja kenties lisäksi myllytehtailijain mitättömän pieni ryhmä, mutta että näille siten tuleva pieni liikevoiton lisäys olisi häpeällinen lahja. Tämän lausunnon mietintöön lisääminen voisi varmasti paljon vaikuttaa siihen, että me eduskunnan vasemmistossa, ja kymmenet tuhannet ulkopuolella näiden seinien, voisimme paremmin uskoa, kuin nyt voimme, että te todellakin tarkoitatte totta, kun te piiskaatte Iippostanne.

Ed. Schybergson: Det vore ovänligt af mig att inte med några ord bemöta hr Gadolin. Hela hans ton, den högtidlighet, med hvilken han framträdde, gjorde det intrycket, att han själf satte stort värde på sitt andragande och fäste stor vikt vid det. Och då har jag ju inte rätt att förbigå det. Han begagnade ett uttryck som var nytt, kanske inte till saken, men åtminstone till namnet. Han talade om väderstreckspolitik och därmed menade han, att om en person inom eget väderstreck förhåller sig huru som helst, så får man gärna skyla öfver det. Men att en person som är i annat väderstreck, möjligen skulle finna sig manad att uppträda emot en orättvisa gentemot någon, som icke hör till den grupp som han själf tillhör — är detta någonting så oerhördt, att sådant icke bör få komma ifråga. Detta vare nu nog om fallet Iipponen.

Det märkligaste i hr Gadolins andragande var, att han satte i min mun raka motsatsen till hvad jag sade. Han gjorde mig till anhängare af spannmålstullar, och jag sade dock i fråga om hr Iipponens yttrande, att jag tror, att det icke ens vore i jordegarens intresse att få dessa tullar, emedan de, då de icke skulle kunna uppställas mot Ryssland, ingen verkan skulle hafva. Och icke blott detta, jag sade, att om vi skulle kunna upprätthålla tullgräns också mot Ryssland, så vore jag den sista som skulle rösta för spannmålstullar, emedan de då skulle blifva effektiva och jag icke kan vara med om att höja priset på bröd. I Sverige, i England, där man icke odlar tillräkligt säd för den egna befolkningen, där blifva spannmålstullarna effektiva, men där äro de också enligt min tanke otillåtliga. Jag kommer så väl ihåg, när de jordbrukande ständen vid landtdagen införde tullen på majs. Äfven den, ehuru den stod på sidan om den egentliga brödfödan, var enligt min tanke icke riktig. Men hvad beträffar de länder, som exportera spannmål, som producera mera än det egna behofvet, framhöll jag, att hos dem en importtull på spannmål är fullkomligt overksam, eller så godt som overksam. Var det en så stor försyndelse att säga detta? Jag vet att det finnes en politik, som går ut på att man framför allt i hvad man än från ryskt håll vidtager mot oss skall vrida händerna och säga att allt är förloradt. Jag ansluter mig hellre till en annan politik, och säger åt våra vedersakare, att de icke uträtta det onda de åsyfta. Jag medgifver, att min uppfattning om spannmålstullarnas effektivitet måhända icke är riktig, men tillsvidare har jag icke kunnat blifva öfvertygad om annat än att, då ett rike sådant som det ryska, exporterar spannmål till utrikes ort, så skall denna spannmål också komma till oss till samma pris, till hvilket andra få den, och om vi icke själfva förmå begagna oss däraf, så finnes det nog sådana, främst tyskarna, som komma att hjälpa oss därmed. Jag vet icke att det ligger något ondt i att säga detta till och med åt ryssarna, ty om de hafva klart för sig att å ena sidan, såsom hr Gylling framhöll, den vara, som nu kommer via Königsberg, är rysk och sålunda dock producerats inom ryskt område, och att denna samma vara, ifall spannmålstullarna komma till stånd, också kommer genom tyska mellanhänder till oss, om än icke via Königsberg, så är det väl ett sätt att se på saken, som bör verka betydligt kylande på dem, som i Ryssland yrka på dessa tullar.

Jag vill medgifva, att det finnes ett undantagstillstånd, då detta resonemang icke håller sträck, och det har ju utskottet också berört. Det är då missväxt inträffar i Ryssland. Då är Ryssland icke mera ett spannmålsexporterande land. Då verka tullarna, om icke med hela sitt belopp så med en betydlig del däraf. Detta tillstånd, att hela Ryssland har missväxt, får icke anses vara uteslutet, det medgifver jag. Det är icke vidare än ett tiotal år sedan detta i själfva verket inträffade. Men det är anledning att för-

moda, att jordbruket där sedan dess gått betydligt framåt samt att dessa undantagstillstånd blifva sällsyntare. Och jag tager för gifvet att, när ett sådant år inträffar, att Ryssland icke kan tillgodose sitt eget behof af spannmål, så måste också tullarna gentemot utlandet provisoriskt upphäfvas. Jag tror att det icke hade skadat, om en lugnare syn på tingen hade gjort sig gällande i betänkandet, ty vi skola komma ihåg, att de, som vilja oss illa, blott äro så mycket mer tillfreds, om de blifva öfvertygade om att det de göra är det värsta möjliga. Men om man ådagalägger, att de i själfva verket icke så mycket ondt uträtta, så kan detta mera än annat få dem att afstå från sina planer. Också från den synpunkten finnes det anledning att icke allt för mycket öfverdrifva förhållandena.

Jag har måhända nu åter upptagit landtdagens tid för mycket. Det var ju hr Gadolins främsta anmärkning. Men jag ber att få åberopa, att jag numera besvärar landtdagen bra sällan.

Ed. Danielson-Kalmari: Minä käytän puheenvuoroa sen johdosta että pari lausuntoa, joita tulliasiainvaliokunnan jäsenet ovat täällä antaneet, on ollut omansa synnyttämään sen käsityksen, kuin valiokunnassa olisi keskusteltu siitä kysymyksestä, ovatko viljatullit joka tapauksessa tuomittavat vääriksi ja siis tarkoittaisiko valiokunnan mietintö tuon kysymyksen ratkaisemista. Niin ei nyt ole asianlaita. Luettakoon valiokunnan ponsi tahi perustelut, niin nähdään, että mietinnössä on yksistään kysymyksessä sellainen ehdotettu viljatulli, joka olisi suunnattu ulkovaltoja vastaan, mutta joka jättäisi tuonnin Venäjältä täydellisesti vapaaksi. Näin ollen mietintö ei sisällä mitään siitä, kuinka viljatullit yleensä olisivat arvosteltavat. Ne erinäiset lauseet, jotka irralleen revittyinä voisi siten käsittää, ovat luettavat muun mietinnön yhteydessä. Huomattakoon esimerkiksi mietinnön 3 sivulla oleva johtolause seuraavaan esitykseen, jossa valiokunta puhuu juuri niistä asianhaaroista, jotka ovat huomioonotettavat, kun arvostellaan ehdotettuja tulleja, ja huomattakoon, että ponnessa pyydetään, että hankkeet tullimaksun asettamiseksi ulkovalloista tuodulle jauhamattomalle ja jauhetulle viljalle ja ryynille saisivat raueta. Valiokunta ei niissä istunnoissa, joissa minä olen ollut saapuvilla, ole ollenkaan keskustellut viljatullista ylipäänsä ja mikäli olen kuullut jäseniltä, jotka ovat olleet koko ajan saapuvilla, ei minun poissaollessanikaan. Valiokunnalla ei ole ollut aihetta käsitellä asiaa siinä laajuudessa kuin muutamat puhujat täällä ovat sitä kosketelleet. Se olisi ollut suorastaan teoreettinen keskustelu, sillä eihän ole ollenkaan tätä nykyä kysymystä viljatulleista, jotka asetettaisiin kaikkia maita, myöskin Venäjää vastaan, eikä luultavasti tällä kysymyksellä tule olemaan ainakaan tämän miespolven aikana mitään käytännöllistä merkitystä, sillä kai viljatullit Venäjää vastaan tulevat olemaan täällä mahdottomia siinäkin tapauksessa, että eduskunnan enemmistö niitä kannattaisi. Olisikin sitä paitsi kevytmielistä vain muutamilla yleisillä räikeillä lauseparsilla mennä ratkaisemaan kysymystä, joka muissa maissa on ollut mitä kiivaimman teoreettisen väittelyn esineenä, samalla kuin se on johtanut käytännöllisessä valtioelämässä mitä erilaisimpiin päätöksiin.

Minä en luule omasta puolestani, tahdon sen suoraan sanoa, että kysymys olisi niin helposti ratkaistavissa kuin täällä eri tahoilta on luuloteltu. Jos meidän maassamme olisi mahdollisuus saada tämä kysymys ratkaistuksi yksistään silmälläpitäen meidän omia etujamme ja yksistään sen mielipiteen mukaan, joka pääsisi vallalle tässä eduskunnassa, niin varmaankin se kysymys joutuisi hyvinkin seikkaperäisen harkinnan alaiseksi, eivätkö viljatullit meidänkin maassamme erinäisissä tapauksissa ja erinäisillä ehdoilla voisi olla koko maalle eduksi. Me emme voisi niin ilman muuta vain syrjäyttää niitä painavia näkökohtia, joita mitä maltillisimmat valtiomiehet ja tieteelliset auktoriteetit, mainitsen esimerkiksi professori Conradin Saksassa — ovat esiintuoneet viljatullien säätämisen puolesta ainakin erinäisissä poikkeustapauksissa. Eikä, vaikka onkin myönnettävä, että viljatullit sellaisinaan aina tulevat raskaammin kohtaamaan työpalkastaan elävää kansan enemmistöä, siitä suinkaan seuraa, ettei valtio voisi järjestää asiaa sillä tavoin, että toisia etuja hankitaan tämän väestöluokan hyväksi, jotka korvaavat ne rasitukset, joita viljatullit tuottavat. Kansan varallisuuden kohottaminen ja nimenomaan viljellyn maa-alan laajentaminen on toki sellainen lahja tuleville sukupolville, että sen eteen voidaan väliaikaisesti kantaa rasituksiakin, nimenomaan kun nämä taitavalla lainsäädännöllä ja taitavalla verojen järjestelyllä saadaan koko kansan kannettaviksi. Jos esimerkiksi Suomessa, jossa on niin paljon viljelemätöntä ja kuitenkin viljelykseen kelpaavaa maata, kohtuullisilla viljatulleilla saataisiin aikaan, että melkoisessa määrässä uutisviljelyksiä edistettäisiin, että sen kautta maalaistyöväkikin saisi parempaa toimeentuloa kotiseudullaan, että se reservijoukko, joka maaseudulta tulvaa kaupunkeihin ja tehdaspaikkoihin siellä polkien työ-

palkkoja, vähenisi ja pysyisi maataloudessa kiinni, jos lisäksi voitaisiin käyttää ne tullitulot, jotka valtio kantaisi vierailta mailta tulleesta viljasta, sellaisiin toimiin, jotka etupäässä tarkoittavat köyhemmän väestön elinehtojen suojelemista, esimerkiksi siihen tapaan kuin Saksassa on ehdotettu, mahdollisesti nyt jo jossain määrin pantu toimeenkin, nimittäin käyttämällä näitä varoja leskien ja orpojen auttamiseen ja työttömyyden lieventämiseen, jos näin voisi tapahtua, jos tämä olisi ajateltavissa meidän maassamme, silloin varmaankin tuo kysymys viljatullien asettamisesta olisi meilläkin sellaisessa asemassa, että siitä voitaisiin täällä täyttä totta keskustella, ja silloin siitä keskusteltaisiin.

Mutta nykyään ei ole siitä puhetta. Nykyään ei tästä kysymyksestä ole meidän maassamme ollut mitään perusteellista harkintaa. On yksityisiä henkilöitä, jotka ilman tätä yleistä julkista harkintaa ovat määränneet kantansa. Toiset varovammat ovat sillä kannalla, että sanovat: se kysymys on vielä tutkimatta, miten se olisi meidän maassamme ratkaistava; sillä ei ole ainakaan tätä nykyä käytännöllistä merkitystä. Älkäämme siis ollenkaan sekoittako ei toisessa eikä toisessa tarkoituksessa tuota kysymystä siihen, mikä nyt on meillä esillä. Meillä on esillä — siitähän olemme yksimielisiä — aivan oikeudeton, väärä yritys Venäjän taholta pakottaa Suomen asukkaat ostamaan melkoisen osan tarvitsemaansa viljaa Venäjältä korkeampiin hintoihin, kuin mitä venäläiset nyt voivat meidän maassamme saada. Tämä on — tahtoisin sanoa — ei ainoastaan väärä, vaan se on myöskin raaka toimenpide. Se on kyllä hyvin ymmärrettävää, että tuntuu Venäjän hallituksesta kaikkea muuta kuin oikealta, kaikkea muuta kuin asianmukaiselta, että Suomi, jonka täytyy ostaa niin suuri osa käyttämäänsä viljaa muualta, ostaa yhä enenevässä määrässä tätä viljaa ulkovalloista eikä Venäjältä. Mutta niinkuin valiokunnan mietinnössä näkyy ja niinkuin venäläisistä sekä virallisista että epävirallisista tutkimuksista niinikään on käynyt selville, ovat venäläiset itse tässä kohden hyvin suuressa määrin syypäitä siihen, että Suomeen tuotetaan viljaa muualta, että tänne tuotetaan venäläistäkin viljaa muualta kuin Venäjältä. Ja siihen olisi tietysti Venäjän viranomaisten tullut suunnata huomionsa. Heidän olisi tullut koettaa poistaa ne esteet, jotka ovat vaikuttaneet sen, että Venäjän viljantuonti tänne on näitten Venäjällä vallitsevien teknillisten ja muitten puutteitten tähden alkanut jäädä syrjään muualta tuodun viljan rinnalla. He olisivat huomanneet, jos he olisivat tätä kysymystä harkinneet, että he ovat omilla virallisillakin toimenpiteillään vaikeuttaneet venäläisen viljan tuontia Suomeen. Niinpä esimerkiksi ovat Suomen laivojen omistajat useampaan kertaan pyrkineet saamaan takaisin sitä oikeutta suoranaiseen tavarakuljetukseen Mustanmeren satamista Itämeren venäläisiin satamiin, joka heillä aikaisemmin oli, mutta joka vuodesta 1900 on ollut heiltä kielletty. Vaikka suomalaiset laivat kulkevat Venäjän lipun suojassa ja vaikka on määrätty, että Venäjän lipun alla kulkevat laivat saavat vapaasti harjoittaa niin sanottua rannikkopurjehdusta „cabotagea" valtakunnan toisesta satamasta toiseen, niin on kuitenkin rajoitettu toisten määräysten perustuksella Suomen laivojen oikeus tässä kohden, niin että kyllä saadaan suomalaisilla laivoilla tuoda venäläisiä tavaroita Mustanmeren venäläisistä satamista Suomeen, mutta ei Itämeren rannikoilla oleviin venäläisiin satamiin. Nyt selittävät meidän laivanomistajamme, että tuonti Mustaltamereltä tänne Suomeen yksinänsä ei ole osoittautunut kannattavaksi, mutta että kannattaisi panna toimeen kulkuyhteyttä Odessasta ja Mustanmeren satamista ylipäänsä Itämeren venäläisiin ja suomalaisiin satamiin ja silloin kannattaisi tuoda myöskin Mustanmeren rannikolta, missä venäläinen vilja on huokeampaa kuin Itämeren rannoilla, kannattaisi tuoda sitä Suomeen, kun osa lastia, oli se sitte viljaa tai muita tavaroita, voitaisi tuottaa venäläisiin satamiin Itämeren rannalle. Poistamalla tällaisia suomalaisten toimintaa juuri viljakaupan alalla ehkäiseviä ja rajoittavia määräyksiä, voisi Venäjän hallitus edistää Venäjän viljantuontia meidän maahamme, mutta sen sijaan se on nyt ryhtynyt politiikkaan, jota me Suomessa emme voi muuksi katsoa kuin vääräksi ja kohtuuttomaksi yritykseksi pakottaa meitä suorittamaan korkeampia hintoja välttämättömästä elintarpeesta, korkeampia, kuin mitä meidän tarvitsisi suorittaa, kun kauppa ulkomaiden kanssa olisi vapaa.

Että nyt tässä kohden seuraukset eivät sittenkään toivottavasti tule niin tuhoisiksi, kuin ne saattavat tulla, jos meidän maassamme istutaan kädet ristissä, siinä kohden luulen minä, että ed. Schybergson on oikeassa ja tiedän, että muuan suomalainen, nyttemmin manalle mennyt kauppias, joka osoitti tavallista suurempaa tarmoa ja myöskin tunsi Venäjän viljamarkkinat, oli sitä mieltä, että kunhan vain Suomen kauppiaat osoittavat tällä alalla toimintakykyä, niin voidaan se vaara, joka meitä uhkaa, ja joka uhkaa lähinnä köyhempää kansanluokkaa, kuitenkin rajoittaa suhteellisesti vähään ja tehdä niin, että se kohtuuton voitto, jota Venäjällä toivotaan, jää suu-

reksi osaksi saamatta. Mutta kyllä tässä varmaankin tarvitaan meidän kauppamaailmaltamme muuta kuin että täällä vain istutaan ristissä käsin ja odotetaan sitä minkälaisia ehtoja ulkomaalaiset kauppamatkustajat meille tarjoovat.

Sitten on täällä ed. Gylling esittänyt lisäyksen perusteluihin. On yleensä kokolailla arveluttavaa eduskunnassa mennä äänestämään lausunnosta, jota näin ehdotetaan, jos kohta se onkin levitetty painettuna. Siinä on numerotietoja j. n. e. jotka pitäisi ilman muuta hyväksyä. Kyllä kai oikea menettely olisi, että tällaiset muutos- ja lisäysehdotukset lykättäisiin asianomaiseen valiokuntaan harkittavaksi ja että eduskunta vasta sieltä saadun selvityksen perusteella päättäisi, onko lisäys hyväksyttävä vai ei. Tuntuu kyllä siltä, kuin se ajatus, joka näkyy olevan ytimenä ed. Gyllingin lisäyksessä, olisi oikea, nimittäin että Venäjällä on ruvettu käyttämään enemmän omaa viljaa kuin aikaisemmin, niin ettei riitä samassa määrin viedä viljaa ulkomaille ja että siitäkin syystä jossakin määrin on selitettävissä se ilmiö, että Venäjän vilja on joutumassa syrjään. Minä sanoin, että tuntuu siltä, kuin tämä ajatus olisi oikea, että siinä olisi jotakin perää. Mutta tokko nyt se todistelu, jonka ed. Gylling on tässä esittänyt, joka kohdassa on niin aivan sitova, se minun täytyy ainakin toistaiseksi jättää ratkaisematta, sillä muistettakoon, että esim. selitys, minkätähden meidän maahamme tuodaan niin suuri prosentti Venäjän jauhetusta rukiista, ruisjauhoista, saanee luonnollisen selityksensä siitä, että Ruotsissa, Saksassa ja luultavasti kaikissa niissä maissa, missä viljatulli on määrätty, on tulli jauhetusta viljasta toista vertaa ja väliin enemmänkin korkeampi kuin jauhamattomasta. Ei kannata viedä ruisjauhoja esim. Saksaan juuri tuon korkean tullin tähden, ei myöskään Ruotsiin, mutta Suomeen kyllä, jossa ei ole mitään tullia ei viljalle eikä jauholle ja jossa sitäpaitsi ei ole olemassa mitään varsinaista myllyteollisuutta, joka pystyisi jauhattamaan tuon huokeamman rukiin.

Kun ed. Gyllingin ehdotusta ei ole tietääkseni vielä kannatettukaan, niin en tahdo sanoa siitä enempää. Joka tapauksessa olen sitä mieltä, että, jos sitä kannatetaan täällä, olisi harkittava, eikö ehdotus olisi lykättävä valiokuntaan.

Ed. Saarelainen: Ajatellessa sitä olotilaa, jossa nykyään kansamme jo on, niitä kaameita perustuslainvastaisia toimenpiteitä, joita hallituksen puolelta on jo tehty ja yhä uusia tehdään, käypi jokaisen isänmaanystävän mieli surulliseksi. Tätä lisää vielä enemmän nyt kysymyksen alainen viljatullinhanke, joka koskee maamme taloudellista puolta. Näyttää siltä, kuin tällä uudella viljaverolla olisi tarkoitus heikentää taloudellisesti ennestäänkin köyhää kansaa. Sotilasmiljoonat jo viedään maastamme väkisin ja yhä uusia verotuksia suunnitellaan. Valiokunnan harkinnan mukaan parhaimmassa tapauksessa nousisi tullin johdosta viljan hinta koko maassa 12 ½ miljoonaan markkaan. Mutta katovuosien ynnä uusien tullikorotusten takia nousisi se paljonkin korkeammaksi. Tällaista lisäverotusta ei kansamme tilanne salli, sillä todellakin on maassamme taloudellinen tila niin heikko, että maanviljelijäin ja muiden työläisten piireissä täytyy vuosittain satojen kansalaisten vaipua ennenaikaiseen hautaan etupäässä elintarpeitten puutoksen tähden. Pitäisikö tämmöisessä maassa, jossa on vielä 20-vuosisadalla asiat tällä kannalla, viljan hintaa kallistaa? Pitäisikö vielä tällä toimenpiteellä lisätä ennenaikaiseen hautaan vaipuneitten lukua?

Eräs arvoisa edustaja täällä viime istunnossa puhui muun muassa siitä kansantaloudellisesta hyödystä, mikä maallemme koituisi viljatullin asettamisen johdosta, kun se muka pakottaisi maanviljelijät enemmän kuin nykyisin viljaa kasvattamaan. Näin voisi kylläkin tapahtua, että tullin painostamana viljanviljelys enenisi. Mutta olisihan toki arvoisan edustajan pitänyt se tietää, että taloudessa siirtyminen toiseen viljelysmuotoon täytyy tapahtua toisen viljelysmuodon vähentämisellä tai sen kustannuksella, ottamalla huomioon maatalous kokonaisuudessaan. Jos siirryttäisiin kauran, heinän ja rehun viljelyksestä enemmän viljanviljelykseen, niin silloin karjantuotanto suhteellisesti vähenisi, eli toisin sanoen, jos taloudessa toisesta tuotannonmuodosta tahdotaan saada enemmän tuloja, niin silloin toisen tuotannonmuodon tulojen täytyy suhteellisesti vähentyä. Sen on meille maamiehille kokemus kyllin osoittanut. Ja näin ollen, jos viljatullin pakottamana, kuten jo sanoin, siirrytään maataloudessa karjanhoidosta viljan viljelykseen, niin siitä ei olisi mitään hyötyä, vaan päinvastoin se tietäisi maallemme, varsinkin pohjoisiin osiin nähden, ikäänkuin taka-askeleen ottamista taloudellisen elämän alalla, ja tässäkin suhteessa viljatullin puolustaminen on aivan perusteetonta. Tietysti ei viljatulli tulisi niin tuhoisasti vaikuttamaan maamme viljavimmissa seuduissa, joissa on parempi mahdollisuus siirtyä varsinaiseen viljanviljelykseen ja muutenkin paremmat taloudelliset edellytykset, mutta sitä tuhoisammin vaikuttaisi tulli maamme pohjoisiin osiin, joissa ulkomaisen viljan käyttö on erittäin suuri

sentähden, kun siellä on käytännössä enemmän karjanhoito kuin viljanviljelys, ja kokemus on osoittanutkin, että karjanhoito tuottaa siellä varmemman toimeentulon kuin viljan kasvattaminen, jolle kylmä ilmanala ja karu maaperä asettavat vaikeita esteitä. Pohjois-Karjalassa, esimerkiksi Pielisjärven ja Nurmeksen suurissa kunnissa maanviljelijöissä tuskin on yhtä prosenttia, joiden ei tarvitsisi käyttää ulkolaista viljaa, kenen enemmässä kenen vähemmässä määrässä, puhumattakaan muusta työväestöstä, joka yksinomaan käyttää ulkomaista viljaa. Näille ja muille Pohjois-Suomen asukkaille viljan hinnan kohoaminen tietäisi suurta tuhoa, lisäisi vain kuormaa kuorman päälle, raskaan, taistelun alaisen elämän tekisi yhäkin raskaammaksi. Tämän on valiokuntakin täysin käsittänyt, kun mietinnössään sivulla 13 lausuu: „Pohjois-Suomen köyhissä oloissa elävän väestön toimeentulon tekisivät viljatullit siten nykyistäkin vaikeammaksi".

Mitä muuten yleensä valiokunnan mietintöön tulee, niin se on minusta kaikin puolin hyvä. Siinä on monipuolisesti selitetty asia, niinkuin se on. On otettu huomioon sekin aivan kiitettävällä tavalla, miten tuhoisasti viljatulli vaikuttaisi Suomen köyhälistöön, vaikkapa vain lyhyemmässä ja harkitummassa muodossa kuin vasemmistolaisten vastalauseessa. Minusta ainakin tuntuu siltä, että vasemmistolaisetkin voisivat aivan hyvällä syyllä kannattaa mietintöä senkin tähden, että tämä tärkeä asia saataisiin tänään onnellisesti ratkaistuksi. Sillä jos nyt lisäperusteluja eduskunta ottaa huomioon, niin koko mietintö pitäisi, kuten täällä ed. Kalmarikin mainitsi, lähettää takaisin valiokuntaan muovailua varten ja siinä tapauksessa ei nyt voisi asia lopulliseen ratkaisuun tulla tänään. Tämän asian kiireellisellä ratkaisulla täällä Suomen eduskunnassa on erittäin suuri merkitys, sillä kuten on tunnettua, tätä samaa asiaa paraillaan pohditaan Venäjän valtakunnan duuman valiokunnassa, josta mietintö voipi minä päivänä tahansa saapua duuman käsiteltäväksi ja päätettäväksi, ja jos eivät ennen käsittelyä duuman jäsenet saisi tilaisuutta tutustua Suomen eduskunnan päätökseen sen myöhästymisen tähden, niin ei Suomen eduskunnan toimenpiteillä tässä asiassa ole saavutettu sitä tulosta, joka sillä muussa tapauksessa olisi voinut olla. Näin ollen tulen lämpimästi kannattamaan mietintöä.

Tahtoisin ed. Mannerille ja Vataselle vain mainita sen, että heidän nuhdesaarnansa porvarillisille puolueille olivat tässä asiassa minun mielestäni aivan aiheettomat, sillä luulen niiden jäsenien melkein kaikkien vastustavan viljatullia ja vaikuttavan myötätuntoisesti tämän asian onnelliseen ratkaisuun.

Olen yleensä ed. Vatasen suusta kuullut, en ainoastaan nyt, vaan hyvin usein muulloinkin sanat, että „tämä rasitus koskee myöskin pikkuviljelijöitä". Tämä siis osoittaa, että ed. Vatanen hellii jonkun verran myöskin pienviljelijöitä. Ed. Vatanen on siis näin ollen poikkeus ryhmänsä muista jäsenistä. Minä muuten toivoisin, että toisetkin vasemmiston herrat edustajat tuntisivat edes samassa määrässä osanottoa pienviljelijäin vaikeisiin oloihin. Minun tekee mieleni kiittää ed. Vatasta siitä. (Vasemmalta: Ei tarvitse.)

Ed. Kokko: Sen perästä kun minä pyysin puheenvuoroa, on jo monta kertaa lausuttu ja osoitettu, että ehdotettu viljatulli ei hyödyttäisi, vaan päinvastoin vahingoittaisi ja tuntuvastikin vahingoittaisi Suomen taloudellista asemaa ja taloudellisia etuja. Kuten on jo mietinnössäkin sanottu, tulisi se tulevaisuudessa yhä turmiollisemmaksi, kun ajatellaan, että venäläiset viljatulleja vähitellen korottaisivat. Ja ketä hyödyttäisi tämä viljatulli? Se hyödyttäisi vain muutamia venäläisiä jauhokauppiaita ja myllytehtailijoita ja siitä saisimme maksaa kymmeniä miljoonia markkoja. Se jo olisi vääryys, että muutamien venäläisten jauhokauppiaiden ja myllytehtailijoiden edun tähden pantaisiin kansamme kannettavaksi uusi taakka monien entisten lisäksi, mutta vielä enemmän on se väärää ja vahingollista, kuten mietinnössäkin on sanottu, että tullimääräys sisältää Suomen valtiosäännön loukkaamista, Suomen ja sen asukkaiden onnen turmelemista. Ehdotan siis että hankkeet tullimaksun asettamisesta ulkovalloista Suomeen tuotavalle jauhetulle ja jauhamattomalle viljalle sekä ryyneille saisivat raueta.

Ed. Savolainen: Ed. Iipponen ei ole ainoa, joka puolustaa viljatullia. Osaksi on ed. Danielson-Kalmarin lausunto jo ollut hänen mielipiteensä tukemista. Muistaakseni vuonna 1910 luin minä Pellervo-lehdessä, jota leviää kymmeniä tuhansia yli maan ja jota avustetaan valtion varoilla, erään kirjoituksen, missä puolustettiin viljatulleja pääasiallisesti sellaisessa muodossa, kuin ne nykyään ovat Ruotsissa voimassa. Ja tämän kirjoituksen jälkeen oli lehden toimituksen puolesta professori Gebhard liittänyt oman lausuntonsa, ja tässä lausunnossa hän asettui samalle kannalle kuin kirjoittaja, mutta hän katsoi, että sellaista viljatullia ei voida toteuttaa Suomessa sen vuoksi, että eduskunnassa on liian paljon sosialisteja.

Ed. Railo: Minä pyydän kaikkein ensiksi saada kannattaa ed. Gyllingin tekemää lisäystä mietinnön sivulle 10. Ja senjälkeen tahtoisin koskettaa lyhyesti tässä keskustelussa lausuttuihin eräisiin seikkoihin.

Tätä sosialidemokraattien ehdotusta vastaan, jonka viime istunnossa esitin, on huomautettu tässä istunnossa, että kaikki siinä esitetyt seikat ovat oikeastaan muotoseikkoja, ovatpa jotkut lausuneet, että ne ovat seikkoja, jotka eivät parantaisi mietintöä ja joita sen vuoksi ei tahdottaisi siihen ottaa. Minä katson, että tämä väite ei pidä paikkaansa. On kolme asiallista eroavaisuutta, joiden tähden me olemme tämän vastaehdotuksemme tehneet.

Ensimäinen niistä on se, että me tahdomme saada jyrkästi tuomituiksi sellaiset yksityiset äänet, jotka tässä eduskunnassakin ovat kohonneet ja joita saattaa kohota muuallakin puolustamaan viljatulleja kourallisen suurviljelijöitä edun nimessä. Toinen asiallinen eroavaisuus on se, että me tahdomme mietintöön otettavaksi kohdan, jossa myöskin sanotaan, että Venäjän työväestön etujen nimessä täällä ei voida tällaista viljatullia tänne vaatia eikä vaadita, ja jossa siis tahdotaan vedota Venäjän työväestöön. Kolmas asiallinen eroavaisuus on ehdotuksemme lopussa oleva kohta, jossa puhutaan maan virkamiehistöstä. Näihin kaikkiin ei valiokunnan enemmistö ole tahtonut mukautua eikä suostua, vaan on ne torjunut. Ne eivät silloin ole pelkkiä muodollisia seikkoja.

Mitä erittäin tulee ehdotuksen kohtaan, jossa puhutaan, että eduskunnan olisi ankarasti tuomittava sellaiset yksityiset äänet kuin ed. Iipposen, jotka nousevat Suomessa vaatimaan viljatulleja jonkun pienen suurviljelijäryhmän edun nimessä, niin minusta sen kohdan mukaansaaminen on tavattoman tärkeä. Onhan nyt selvemmin kuin valiokunnassa ilmennyt tässä eduskunnassa jo, ettei se porvariston viljatullien vastustaminen ole kuitenkaan niin yksimielistä, niin ehyttä ja niin vahvaa, kuin miltä se saattoi vielä tullivaliokunnassa näyttää. Täällä on nimenomaan eduskunnan keskustan taholta tuotu jokseenkin selvästi tämä viljatulleja puolustava ajatus ilmi ja siihen on yhtynyt ruotsikkojen ryhmästä ed. Schybergson jotenkin samoilla perusteilla, siihen määrin samoilla, että minä voin sanoa eduskunnassa syntyneen ryhmän Iipponen & Schybergson. Herra Iipponen sanoi lausuntonsa alussa, että hän vastustaa tätä hanketta sentähden, että se tulee tänne laittomassa muodossa. Ed. Schybergson on sanonut samaa, että hän hyväksyy sen kohdan, jossa puhutaan, että tässä on kysymyksessä jyrkkä laittomuus Venäjän virkavallan taholta. Ed. Iipponen selitti, että mietinnön perustelut ovat sangen yksipuoliset, ja ed. Schybergson on selittänyt, että ne ovat liian räikeät. Jotenkin sama asia siis kautta matkan. Ed. Schybergson, viisaasti kyllä, on ollut sen verran järkevämpi, ettei hän ole sanonut että, koska tänne venäläinen sortovalta joka tapauksessa ajaa tuon lain, niin hänen ei sitä tarvitse vastustaa, niinkuin ed. Iipponen sanoi. Kyllä minä myönnän, että eduskunnan suomettarelaiselle keskustalle poliittisesti on ollut hyvin viisasta, että näin on käynyt. Onhan Suomen suurviljelijäinkin edut tulleet eduskunnassa puolustetuiksi. Mutta minä pyydän huomauttaa keskustan edustajille, että kyllä te nyt olette siinä asemassa, että jos te tahdotte, että Suomen työväestö, Suomen kansan syvät rivit, tulevat uskomaan teidän viljatullien vastustamisenne olevan sydämestä lähtenyttä, niin kyllä teidän täytyy suostua meidän ehdottamiimme muutoksiin tähän mietintöön, siihen muutokseen, jossa selvästi lausutaan, että sellainen Suomen mies, joka yhtyy tätä hanketta kannattamaan, toimii niinkuin kansansa vihollinen toimii. Jos te ette tätä tee nyt sen jälkeen kuin te olette tähän asemaan itsenne saattaneet, niin saatte suoda anteeksi, että Suomen työväestö ei tule uskomaan teidän vakuutuksianne. Minä voin etukäteen vakuuttaa että se ei tule niitä uskomaan.

Täällä on kiinnitetty myös huomiota siihen, että nyt ei ole kysymys viljatullihankkeesta yleensä, vaan viljatullihankkeesta eräässä rajoitetussa muodossa. Asianlaita on kuitenkin se, että valiokunnassa koetettiin useaan eri otteeseen sanoa myöskin viljatullikysymyksestä yleensä jotakin, mutta se torjuttiin niiden taholta, jotka tahtoivat, että oli rajoituttava vain tähän erikoisasiaan. Mutta on kuitenkin valiokunnan mietinnössäkin koetettu saada asia pikkusen avarammaksi. Jaostossa nimenomaan poistettiin sanat „vireillä oleva hanke", jonka poistamisen ehdottaja silloin lausui, että jos mainitut sanat siinä säilytetään, säilyisi siinä samalla tavattoman ahdas käsitys, ja sen vuoksi hän ehdotti ne poistettaviksi, jotta ponsi tulisi avarammaksi ja myöskin käsittämään eduskunnan vastalauseen viljatullihanketta vastaan sen laajemmassa merkityksessä. Myönnän että kun siellä nimenomaan käytettiin sanaa „tullivapaaksi jättäminen ulkovalloista" se selvästi sanoo että tässä ei ole tarkoituksessa silloin Venäjä, mutta laajemmalle sitä kuitenkin on tarkoitettu ulottaa. Mitä siihen kysymykseen yleensä tulee, tulisiko Suomen työväestö sekä nämät viljatullit että yleensäkin viljatullit tuomitsemaan siinäkin tapauksessa, että ne hom-

mattaisiin tänne siinä muodossa kuin ed. Danielson-Kalmari tarkoittaa, niin rohkenen uskoa että se tulisi niitä vastustamaan siinäkin muodossa, sillä työväestö kansainvälisessä taisteluarmeijassaan vastustaa yleensä kaikkia tulleja ja ennen kaikkea elintarvetulleja ja vastustaa siis myös viljatulleja. Kun tässä on vedottu nimenomaan eräiden muitten maitten esimerkkeihin siinä suhteessa, mitä tuollainen yleinen viljatulli tulisi vaikuttamaan, tahtoisin hiukan torjua niitäkin väitteitä, mitä siinä suhteessa on tehty.

Ruotsissa on ollut viljatulli noin parikymmentä vuotta. Sieltä saaduilla kokemuksilla pitäisi siis jo olla jonkinlainen merkitys. Ja kyllä niillä onkin merkitystä. Ne kyllä voinevat osoittaa sen, että Ruotsin suurviljelijät ovat siitä viljatullista hyötyneet, mutta ne myöskin osoittavat sen seikan, että Ruotsin työväestö on joutunut siitä kärsimään. Ei ole voitu sellaista järjestelyä saada aikaan, ehkeipä tahdottukaan saada, jonka ed. Danielson-Kalmari tällaisessa tapauksessa arveli saatavan aikaan. Minulla on käsillä todistus siitä. Viime vuoden valtiopäivillä Ruotsissa viljatulleja vastaan tehtiin alote, jossa vaadittiin niiden tullimääriä tuntuvasti alennettavaksi ja jossa Ruotsin työväen edustajat lausuivat tyytymättömyytensä tällaisiin viljatulleihin ja lausuivat pitävänsä ne kansalle erittäin vahingollisina. Ja minä pyydän huomauttaa, että käsitys viljatullien vahingollisuudesta on ollut Ruotsissa vieläpä niin yleinen, että tämän kädessäni olevan valtiopäiväalotteen allekirjoittajain joukossa löytyy ei ainoastaan sosialidemokraatteja, vaan vieläpä liberaalisia porvareitakin. Yleensä kysymys viljatullien vahingollisuudesta on siinä määrin tunnustettu sekä teoreetikkojen taholta, tiedemiesten taholta että politikkojen taholta, että me voimme olla varmat siitä, että Suomen työväestö tulee viljatullihanketta vastustamaan, esiintyipä se missä muodossa ja ehdotettiinpa sitä missä muodossa tahansa.

Eduskunnan keskusta voisi ajatella, että jos he nyt voisivat yhtyä näihin sosialistien tekemiin muutosehdotuksiin tällä kertaa tässä asiassa, jos he pelastaisivat siten itsensä siitä situationista, siitä tuskallisesta asemasta, missä he nyt epäilemättä ovat ja mihin he kansan silmissä tulevat jäämään, elleivät näitä meidän ehdotuksiamme hyväksy, niin voisi luulla että he ja me tulisimme täällä liian hyviksi ystäviksi. Pyydän vakuuttaa, että niin ei tule sittenkään tapahtumaan. Minä vakuutan että me tiedämme, että jos te sen teette, te teette sen omien poliittisten etujenne nimessä ja minun ymmärtääkseni näiden tähden se olisi teidän tehtävä, sillä vain sillä tavalla te voisitte hiukan vahvistaa Suomen kansassa sitä käsitystä, että tekin olette tahtoneet voimakkaasti lausua vastalauseenne viljatullihanketta vastaan.

Ed. Sundblom: Då jag företräder en befolkning, som mycket tungt komme att drabbas af de planerade spannmålstullarna, önskar jag begagna tillfället att få uttala min anslutning till tullutskottets betänkande och dess kläm.

Utskottet säger å sidan 3: „Den åtgärd, hvilken sålunda af kejsardömets myndigheter planlagts, är för Finland i ekonomiskt afseende skadlig och kränker landets rätt". I dessa få rader utsäges hvad saken gäller, och det som säges är sannt. Ldgsm. Schybergson har gjort gällande, att man icke bör öfverskatta betydelsen af de nu planlagda tullarna, om de införas, emedan utvägar alltid stå öppna, som kunna reglera spannmålsprisen. Jag kan tyvärr icke hysa en lika förhoppningsfull uppfattning. Hela detta attentat emot vårt ekonomiska lif och vår konstitution grundar sig på begäret att förtjäna penningar på vår bekostnad. Och det vore förvånansvärdt, om icke de maktägande skulle begagna alla medel, som stå dem till buds, för att i verkligheten nå syftet med dessa för oss skadliga planer. Det finnes för dem många utvägar att tillgripa för att göra spannmålstullarna för oss kännbara, och äfven en jämförelsevis ringa förhöjning af spannmålsprisen måste ju betraktas såsom någonting synnerligen ondt. Jag är nämligen fullkomligt ense med hr Schybergson däri, att man icke på något vis kan gå med på att höja brödprisen, men genomföras dessa nu planerade spannmålstullar, skall man icke undgå att finna brödprisen mer eller mindre förhöjda. Och detta vore en olycka, som särskildt komme att drabba de mindre bemedlade folkklasserna.

Man kan ju tänka sig, att de ryska spannmålshandlandena, för den händelse att man kunde korsa deras planer med afseende å brandskattningen af Finland, skulle söka genomdrifva införandet af s. k. exportpremier för spannmål förd till utlandet. Äfven genom billiga frakter kan denna export gynnas. Hur som hälst skulle de prisförhöjningar, som blefve en följd af spannmålstullar, komma att drabba vårt spannmålsimporterande land.

Under den långa diskussion, som i saken förts, hafva uttalandena mest hänfört sig till den ekonomiska sidan af saken, och mindre därtill, att planen innebär ett våldförande af Finlands konstitution, såsom tullutskottet riktigt uttrycker sig på sidan 16. Detta kan icke nog starkt understrykas.

Den sista ärade talarens andragande kunde gifva anledning till ett polemiskt uttalande från min sida. Liksom många af de föregående ärade talarena från vänstern ville han göra gällande, att borgarenes motstånd mot spannmålstullarna icke är uppriktigt menadt, och han yttrade, såvidt jag kunde fatta honom rätt, att ett icke godkännande af vänsterns tillägg skulle betyda, att borgarpartierna i själfva verket icke önska afvisa förslaget om spannmålstullar. Gentemot detta och andra likartade uttalanden måste jag inlägga en bestämd gensaga. — Jag vill icke nu återkalla i minnet det första andragandet, som hölls vid föregående plenum, men jag tillåter mig konstatera, att ldgsm. Iipponen uti enkammaren står ensam om sin uppfattning. Detta faktum vill jag lägga på minnet.

Ed. Wiik: Det var ldgsm. Danielson-Kalmaris andragande, som föranledde mig att begära ordet. Jag vill konstatera att hr Danielson-Kalmari själf varit medlem af tullutskottet och väl bör känna dess betänkande, åtminstone lika väl som hvarje annan landtdagsman. Det gör vid sådant förhållande ett något egendomligt intryck att hr Danielson-Kalmari kan komma och påstå, att utskottets betänkande icke är någon förkastelsedom öfver spannmålstullar öfver hufvud taget. Om man bladar igenom detta betänkande, så finner man t. ex. ett uttalande om att „en plötslig rubbning af landthushållningens grunder, öfvergången från kreatursskötsel till sädesodling, skulle enligt den i Finland rådande allmänna uppfattningen vara liktydig med ett baksteg". Det nämnes ingenting om att ett sådant resultat skulle vinnas speciellt genom de nu föreslagna spannmålstullarna, utan ett sådant resultat skulle framgå af spannmålstullar öfver hufvud, hvilka som hälst. Detta är uppenbarligen utskottets mening. Vidare talas det om, huru spannmålstullarna komme att nödvändiggöra en förhöjning af produktionskostnaderna för industrin. Detta är också någonting, som kännetecknar spannmålstullar öfver hufvud taget. Och när det slutligen vidlyftigt talas om, hvilken inverkan tullarna komme att ha på arbetarbefolkningens lefnadsvillkor, så framgår det icke på något sätt, att just de nu föreslagna tullarna skulle därigenom skilja sig från spannmålstullar öfver hufvud, utan hithörande skildring ges med ledning af den erfarenhet, som man vunnit i alla andra länder, där dylika tullar förekomma. Jag kan sålunda icke annat än vidhålla mitt påstående, att detta utskottsbetänkande, sådant det nu är, är en förkastelsedom öfver spannmålstullar öfver hufvud taget, och det är litet för sent att nu ångra att man varit med om detta betänkande.

Det var för resten ett och annat i hr Danielson-Kalmaris yttrande, som vore förtjänt af en närmare granskning. Det nämndes bland annat såsom någonting rekommenderande för skyddstullsystemet, att man i Tyskland tack vare skyddstullen på spannmål kunnat åvägabringa en omfattande folkförsäkring. Det är ju nog fallet, att när på 1880-talet en betydlig ökning af de då redan förefintliga spannmålstullarna på agrarhåll påyrkades, man sökte locka de s. k. kristliga arbetarna med sig genom att förespegla dem, att enkor och faderlösa komme att få understöd. Man skulle för deras skull starta en ny gren af folkförsäkring. Men det räckte endast några år innan de kristliga arbetarna kommo under fund med, att den nytta de hade af denna försäkring var försvinnande liten i jämförelse med den prisstegring, som deras brödföda genom spannmålstullarna undergick. Finlands arbetare äro i den lyckliga situationen, att de kunna draga lärdom af det som skett i utlandet, så att om här i Finland agrarerna, vare sig inom gammalfinska eller andra partiers led, skulle söka locka dem med förespeglingar om invaliditets- och ålderdoms- eller något annat slags försäkring såsom en följd af spannmålstullarna, så vore det mycket liten utsikt att de skulle nappa på kroken.

Däremot är det ett yttrande af hr Danielson-Kalmari, som jag på det varmaste instämmer i, det nämligen, att vi böra beakta hvad utländska vetenskapsmän — speciellt nämndes professor Conrad — sagt rörande spannmålstullar. Jag har till hands ett yttrande af Conrad, där han säger, att höga spannmålspris gynna en monopolisering af spannmålshandeln och att detta monopol kan missbrukas äfven till nackdel för själfva jordbrukarna. Där är kort och kraftigt uttryckt en kärnpunkt i hela frågan om spannmålstullar. Jag är fullständigt ense med hr Danielson-Kalmari därom, att vi väl skola komma ihåg hvad professor Conrad sagt både om denna och andra saker. Och äfvenså äro många andra utländska forskare väl förtjänta af att ihågkommas, såsom t. ex. professor Brentano, då han afhugger den gordiska knuten genom att säga att frågan om spannmålstullar helt enkelt är en fråga om stridiga intressen.

Frågan om spannmålstullar vore betydligt enklare, om inom hvarje parti skulle förefinnas endast ett intresse, men då ett parti egentligen afser att främja vissa tongifvande elements inom detsamma intressen, t. ex. storbrukarnas, men å andra sidan ser sig tvunget att söka skenbart

främja också arbetarklassens intressen för att icke förlora allt fotfäste bland de breda lagren, som ändå betyda något under den allmänna rösträttens herravälde — då är det begripligt, om ett sådant partis politik gestaltar sig i mångt och mycket vacklande. Diverse sorgliga yttringar af denna slags politik ha kunnat här i landet under de senaste åren iakttagas, och det är förvisso icke för vederbörande angenämt, om en person, sådan som den mycket ofta omtalade ldgsm. Iipponen, kommer i sitt hjärtas enfald och blottar tankar, som säkerligen hysas af mången, men som mången inte vill se i förtid yppade. Det är förvisso här i landet inte någonting obekant, att grupper af näringsidkare söka främja sina ekonomiska intressen med tillhjälp af den ryska reaktionen. Men man har i allmänhet ända härintills haft så pass mycken anständighet i sig, att man begifvit sig på bakvägar till den gula borgen och eventuellt genom tidningsartiklar sökt stärka intrycket af dylika hänvändningar. Men jag tror mig kunna konstatera, att det är för första gången, som inom landtdagen fällts ett yttrande därhän, att efter hvad man kan hoppas landtdagens beslut af de maktägande skall lämnas utan afseende och att frågan i Petersburg alltså, i detta fall på olagligt sätt, skall lösas i enlighet med en viss inhemsk näringsidkargrupps intressen. Jag måste emellertid befara att det Iipponenska yttrandet måste anses som symptomatiskt.

Jag ansåg mig redan i mitt yttrande senaste tisdag kunna uttala farhågan, att det inte vore så helt beställt med enigheten inom landtdagen, som det kunde förefalla, om man endast tog utskottets betänkande i betraktande. Jag nödgas nu konstatera, att mina misstankar blifvit bekräftade, och jag kan fastslå, att också hr Gadolin, som hittills ansett det vara endast illvilligt förtal, då man från vänsterns sida uttalat misstankar i denna riktning, numera också nödgats medgifva att dessa misstankar icke äro alldeles utan grund. Hr Gadolin och många andra med honom nödgas således bekräfta sanningen af den gamla regeln: „Man lär sig, så länge man lefver."

För att emellertid återvända till det gammalfinska partiets taktik i denna fråga, så måste jag anse, att partiet mot vanligheten inte har spelat sina kort bra. Ty när man suttit med i utskottet, flitigt deltagit i dess arbeten och därvid icke uttalat någon i högre grad afvikande mening, så måste det väl anses för sent att sedan vid plenum genom muntliga uttalanden söka lösgöra sig från det ansvar man genom sitt instämmande i utskottsbetänkandet har tagit på sig och sålunda förbehålla sig fria händer för framtiden. Likvisst må man inte föreställa sig, att jag för min del skulle tillmäta denna omständighet någon så öfver sig stor betydelse med hänsyn till sakens framtida utveckling. Om så sker, att dessa spannmålstullar, i trots af landtdagens protest, påläggas oss, så få vi naturligtvis lof att vänta till dess vi genom en politisk maktförskjutning blifva försatta i tillfälle att afskudda oss dem. Denna fråga är ohjälpligen en fråga om politisk makt. Huruvida det gammalfinska partiet eller andra partier dessförinnan hafva afgifvit något löfte i den ena eller andra riktningen, kan vara tämligen likgiltigt, ty erfarenheten har nogsamt visat att löften, som från borgerligt håll gifvits arbetarklassen, icke äro synnerligen mycket att lita på. Jag vill till förekommande af missförstånd framhålla, att jag härmed icke velat säga, att jag betviflar förefintligheten inom de borgerliga partiernas led af personer, som allvarligen motsätta sig dessa spannmålstullar. Jag har så mycket mindre skäl att betvifla deras förekomst, som dessa spannmålstullar alldeles uppenbarligen strida också mot borgarklassens intressen och till mycket stor del mot den landsbefolknings som tillhör de borgerliga partierna.

Ed. Latvala: Viljatullihanke on kansamme elinehtoja mitä syvimmin järkyttävä toimenpide. Raskaana rasituksena kohtaa se maamme eri kansanluokkia. Kuntien vaivaishoitomenot tulisivat siitä varsin arveluttavassa määrässä lisääntymään. Ei siis pitäisi olla kuin yksi mieli tämän kysymyksen suhteen. Kun mietintöön kaikesta huolimatta on liitetty vastalause, tuntuu se omituiselta. Eikä se, mitä vasemmisto vastalauseessaan ja sen useat edustajat täällä lausunnoissaan ovat esille tuoneet, ole ainoastaan omituista, vaan samalla se heikontaa ja vahingoittaa eduskunnan esiintymisen merkitystä. Ed. Watasen y. m. vasemmiston edustajain lausunnoista saavat suomisyöjät varmaan sen käsityksen, että täällä maanviljelijät ja oikeisto salassa hykertelevät käsiänsä iloiten viljatullista ja vain näön vuoksi puhuvat sitä vastaan. Tällainen menettely johtuu siitä ijankaikkisesta taktiikkataudista, joka vasemmistossa näkyy kehittyvän parantumattomaksi. Tällaisella menettelyllä on kyllä sosialidemokraatista puolueuskoa vahvistava merkitys, mutta viljatullia vastustettaessa on se tehnyt rintamaan varsin heikon kohdan. Kun olen vakuutettu siitä, että viljatulli on perin turmiollinen Suomen kansalle kokonaisuudessaan, ja tämä on selvästi esitetty valiokunnan mietinnössä, olen äänestävä mietinnön puolesta.

Ed. Danielson-Kalmari: Pari sanaa ed. Wiikin viimeisen lausunnon johdosta. — Valitettavasti minä en voi sanoa siitä mitään hyvää. Hän näkyy olevan niitä henkilöitä, jotka, kun on esillä joku asiakirja, johon on tutustuttava, takertuvat yksityiseen lauseeseen ja kun se miellyttää, niin silloin tyydytään siihen, ottamatta huomioon, mitä asiakirja kokonaisuudessaan sisältää, reväistään yksityinen lause pois yhteydestä. Niin hän on tehnyt, kun hän on tahtonut todistaa, että tulliasiainvaliokunnan mietintö tietäisi toista, kuin mitä on sanottu perusteluissa sen tarkoittavan ja mitä sen ponsi tietää, nimittäin yksinomaan pyyntöä, että hallitus luopuisi hankkeesta asettaa tullimaksu ulkovalloista maahamme tuodulle viljalle. Ja samoin hän on tehnyt, kun hän puhuu saksalaisesta tiedemiehestä Conradista. Hän on löytänyt yhden kohdan jossain Conradin monilukuisista teoksista tai kirjoituksista, jossa Conrad vastustaa viljatullia. Hän voisi löytää niitä hyvin monta, sillä Conrad on periaatteellisesti viljatullien vastustaja, jos on kysymyksessä pysyvät viljatullit. Mutta sama tunnettu ammattimies tällä alalla, professori Conrad, jonka teoksista äskettäin yksi suurempia on suomennettu ja siis suomalaisenkin lukijakunnan luettavana, on puolustanut nimenomaan viljatulleja Saksassa, on tullut siihen käsitykseen, että ne olivat välttämättömiä silloin kun ne siellä säädettiin v. 1879 ja lisää, että ne edelleen ovat siellä välttämättömiä. Ja kun sitten ed. Wiik ivaili sitä, että minä olin maininnut sen ehdotuksen, että käytettäisiin niitä tuloja, jotka valtio saa viljatulleista, alemman kansan hyväksi, väitti että Saksassa sillä tavoin oli koetettu pettää työväkeä, ja puhui että se oli tapahtunut niihin aikoihin, kuin viljatullit siellä säädettiin, niin hän ei ottanut huomioon tai ei tiennyt sitä, että juuri professori Conrad aivan äskettäinkin eräässä teoksessa puolustaa tätä menettelyä. Minä en tuntenutkaan niitä n. s. kristillissosialisen ryhmän ehdotuksia, joista ed. Wiik puhui. Mutta kun ed. Wiik juuri kehoitti että otettaisiin huomioon professori Conradin lausunnot ja mielipiteet, niin minä pyydän häntä lukemaan vaikka minkä hyvänsä vaikka lyhyenkin esityksen, esimerkiksi Conradin Staatswörterbuch'in viimeisestä painoksesta artikkelin Getreidezölle, viljatullit, niin hän tulee huomaamaan, että tuo saksalainen tiedemies, jonka auktoriteetin hänkin tässä tunnusti, lausuu sellaisia ajatuksia, joita minä tässä äsken vaatimattomasti esitin, viitaten juuri nimenomaan Conradiin. Pari sanaa vain vielä lisäksi. Tämä tällainen yritys, jonka ed. Wiik on tehnyt, koettaa asettaa valiokunnan mietintöön toista, kuin mitä se sisältää, se lähinnä on aiheuttanut minun esiintymiseni. Minä olen sillä kannalla, jonka valiokunta on mietinnössään esittänyt. Joku yksityinen lause ei siinä minua tyydytä, mutta pääasiassa tämä mietintö minua tyydyttää, sentähden ehdotan minäkin puolestani sen hyväksyttäväksi. Vastalauseen minä hylkään siitä syystä, että se sisältää liioitteluja, jotka ovat omansa heikontamaan Suomen eduskunnan lausuntoa. Ehkä ed. Wiik, joka tunnusti juuri professori Conradin auktoriteetin ja kehoitti meitä ottamaan huomioon, mitä hän lausuu, ottaisi verrataksensa esimerkiksi, mitä hänen ja hänen toveriensa vastalauseessa sanotaan siitä korotuksesta, jonka nyt kyseessä olevat viljatullit tuottaisivat viljan hinnassa työväenperheelle, ottaisi verrataksensa sitä siihen, mitä mainittu professori Conrad lausuu tilastollisten tietojen perustuksella Saksassa tapahtuneesta vastaavasta korotuksesta. Meikäläisten sosialistien vastalauseessa arvellaan, että keskikokoisessa työväenperheessä tuottaisivat hankkeessa olevat viljatullit 50 markan lisämenon viljan, jauhamattoman ja jauhetun viljan hinnassa, eli toisin sanoen siinä menossa, joka sellaisella perheellä olisi suoritettavana leipäravintoa varten, leipää ja siihen kuuluvaa jauhoravintoa varten. Ja suuremmissa työväenperheissä tämä lisämeno olisi vielä suurempi. Professori Conrad, joka on, kuten sanottu, tunnustettu koko maailmassa ehkä etevimmäksi, ainakin erityisen eteväksi ammattimieheksi tällä alalla, hän on laskenut, että Saksan vilja- ja jauhotullit, joista jälkimäiset, jauhotullit, ovat korkeammat kuin ne, jotka ovat hankkeessa meille, ovat tuottaneet 5-henkiselle kaupunkilaistyöväenperheelle noin 12—20 Saksan markan, siis korkeintaan 25 Suomen markan lisämenon.

Minä palaan siihen, että meidän ei tule esittää liiallisia väitteitä, jotka helposti voidaan muualla saadun kokemuksen perustuksella kumota. Toimikaamme niin, että me voimme vaatia lausunnoillemme täyttä huomiota, niin että niitä ei voida syrjäyttää vain räikeinä mielenosoituksina, vaan että vastustajatkin tunnustavat, että ne kestävät ankarankin tarkastuksen. Mutta sitä ei sosialistien vastalause kestä.

Ed. Rosenqvist: Jag ber endast att få uttala några ord med anledning af den långa diskussionen, som här timtal har försiggått.

Vi hafva en gång erhållit — hvilket är en sällsynt företeelse — ett utskottsbetänkande, beträffande hvilket alla utskottets medlemmar i sak äro ense och där meningsolikhet endast hänför sig till frågan, hvad som möjligen kunde eller borde få plats i motiveringen. Man har då svårt

att förstå den taktik, som går ut på att på allehanda vägar försvaga intrycket och verkan af denna ovanliga enighet. Man måste fråga sig: Är intresset att hugga in på andra, att nedsvärta andra, att misstyda andras motiv, på samma gång man upphöjer sin egen ståndpunkt, är detta intresse det främsta intresset och går det framom alla andra fosterländska intressen?

Man kan naturligtvis vara mer eller mindre pessimistisk, mer eller mindre optimistisk angående följderna af införandet af spannmålstullar, men vi äro dock alla ense därom, att här föreligger ett fult attentat och en fara för vårt folk och att vi hafva allt skäl att reagera mot detsamma. Hvarför då försvaga denna reaktion genom ovisa uttalanden och genom att åter och åter neddraga och misstyda andras motiv?

Ed. Manner: Ed. Rosenqvistin eetillistä sävyä sisältävän puheenvuoron jälkeen ja siunatuksi lopuksi minä pyydän käsityksenäni todeta, että mikäli minä olen keskustelua voinut seurata, sosialidemokraatit yksin ovat yleensä viljatullin varmoja vastustajia.

Ed. Railo: Ed. Danielson-Kalmari koetti sanoa, että se hintojen korotus, mikä vastalauseessa on esitetty johtuvan tästä kysymyksessä olevasta viljatullihankkeesta, ei olisi todellinen ja koetti todistaa sitä professori Conradin laskelmilla Saksan oloista. Minä pyydän tämän johdosta lyhyesti huomauttaa, että se todistus tässä asiassa ei voi merkitä mitään, sillä ne suhteet, joiden perustuksella nämä laskelmat on täytynyt tehdä, ovat aivan erilaiset, ja meidän vastalauseessamme esitetyt laskelmat ovat siksi selvästi todistettuja, että asia esiintyy jokaiselle päivän selvänä.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Tulliasiainvaliokunnan mietinnön 16:nnella sivulla olevaa ponsiehdotusta vastaan ei ole tehty mitään muutosehdotusta. Mutta valiokunnan mietinnön perusteluja vastaan on ed. Railo ed. Tuomen kannattamana tehnyt kaksi, edustajille painettuna jaettua, roomalaisilla numeroilla osoitettua muutosehdotusta, joista ensimäinen tulisi ulottumaan mietinnön 13:nnen sivun viimeisen kappaleen alusta, joka alkaa sanoilla „Kuten edellä esitetyistä" 15 sivun toisen kappaleen loppuun, joka päättyy sanoilla „johon olisi vaikeata mukautua"; ja toinen muutosehdotus taas 15:nnen sivun kolmannen kappaleen alusta alkaen sanoista „Kaikki edellä esitetyt" saman sivun loppuun asti. Edelleen on ed. Gylling ed. Railon kannattamana tehnyt kolmannen muutosehdotuksen, joka tässä täysi-istunnossa painettuna on jaettu edustajille ja jonka mukaan mietinnön 10:nnellä sivulla viidentenä olevan kappaleen sijaan tulisi ed. Gyllingin ehdottamat kolme eri kappaletta.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Ehdotan meneteltäväksi siten, että ensin päätetään ponsiehdotuksesta ja sitten perusteluista. Kun perusteluja koskevat kolme muutosehdotusta ovat toisistaan riippumattomat, lienee niistä kustakin äänestettävä erikseen valiokunnan mietintöä vastaan?

Ehdotettu menettely hyväksytään.

Puhemies: Valiokunnan ponsiehdotusta vastaan kun ei ole tehty mitään muutosehdotusta, eduskunta sen hyväksynee?

Ehdotettu ponsi hyväksytään.

Puhemies: Perusteluista on äänestettävä ensin mietinnön ja ed. Railon ensimäisen muutosehdotuksen välillä, sitten mietinnön ja ed. Railon toisen muutosehdotuksen välillä ja lopuksi mietinnön ja ed. Gyllingin ehdotuksen välillä.

Äänestykset ja päätös:

1) Joka hyväksyy valiokunnan mietinnön puheenaolevan kohdan, äänestää „jaa"; jos „ei" voittaa, on ed. Railon ensimäinen muutosehdotus hyväksytty.

Äänestyksessä annetaan 105 jaa- ja 78 ei-ääntä. Ed. Railon ensimäinen muutosehdotus siis on hylätty ja valiokunnan mietintö on siltä kohden hyväksytty.

2) Joka hyväksyy valiokunnan mietinnön puheenaolevan kohdan, äänestää „jaa"; jos „ei" voittaa, on ed. Railon toinen muutosehdotus hyväksytty.

Äänestyksessä annetaan 102 jaa- ja 77 ei-ääntä. Ed. Railon toinen muutosehdotus siis on hylätty ja mietintö on siltä kohdalta hyväksytty.

3) Joka hyväksyy valiokunnan mietinnön puheenaolevan kohdan, äänestää „jaa"; jos „ei" voittaa, on ed. Gyllingin ehdotus hyväksytty.

Äänestyksessä ovat jaa-äänet voitolla.

P u h e m i e s: Ed. Gyllingin ehdotus on siis hylätty ja mietintö hyväksytty. Valiokunnan mietintö on siis kokonaisuudessaan hyväksytty ja asia on loppuun käsitelty.

3) Apurahan myöntämistä Kotikasvatusyhdistykselle sen toiminnan kannattamiseksi ja laajentamiseksi

tarkoittavan, ed. Ala-Kuljun y. m. anomusehdotuksen n:o 55 johdosta laadittu sivistysvaliokunnan mietintö n:o 5, joka kuluvan maaliskuun 21 päivänä pidetyssä täysi-istunnossa toistamiseen pantiin pöydälle, esitellään mainitun asian a i n o a t a k ä s i t t e l y ä varten.

P u h e m i e s: Valiokunnan epäävä ehdotus on mietinnön 3:nnella sivulla.

Keskustelu:

Ed. A l a - K u l j u: Sen hylkäävän ehdotuksen johdosta, johon sivistysvaliokunnan enemmistö on käsillä olevassa mietinnössä Kotikasvatusyhdistyksen avustamisesta tullut, täytyy tärkeän asian tähden esittää toisenlaisiakin mielipiteitä.

Kotikasvatusyhdistys perustettiin aikana, jolloin maassamme kehitys kaikilla aloilla riensi pitkillä askelilla eteenpäin. Lokakuussa 1907 säätytalolla pidetyssä kokouksessa, johon sanomalehti-ilmoituksilla oli kansalaisia kokoonkutsuttu ja jossa useat opetuksen, kasvatuksen ja suojeluskasvatuksen alalla toimivat henkilöt olivat asiasta neuvottelemassa, tultiin siihen vakaumukseen että kodista alkaen on tehokkaaseen kasvatustyöhön ryhdyttävä, jos on mieli saada nuorisosta kasvatetuksi siveellisesti voimakkaita, lujatahtoisia, tehtäviinsä pystyviä kansalaisia ja vastaisia kodin perustajia. Vaikka yhdistyksiä jos jonkinlaisia jo oli olemassa, ei kuitenkaan yksikään niistä toiminut suorastaan kotikasvatuksen elvyttämiseksi. Usein kuulee puhuttavan maanviljelyksen, karjanhoidon, puutarhanhoidon, hevoskasvatuksen, siipikarjanhoidon ynnä muiden parantamisesta ja edistämisestä. Niillä aloilla toimivat yhdistykset ja seurat lähettävät puhujansa neuvomaan ja opastamaan näissä asioissa, että parempia tuloksia saavutettaisiin, vaan lasten kotikasvatuksesta ei juuri koskaan kuule mitään puhuttavan, ei herätettävän harrastusta, ei annettavan neuvoja, ei opastusta. Näyttää siltä kuin ihmisten kasvatus kodeissa pidettäisiin vähemmän arvoisena kuin kotieläinten kasvatus ja hoito ja kuitenkin tulisi jokaisen meistä olla selvillä siitä, kuinka äärettömän suuri vaikutus kodissa aikaisempana lapsuutena saadulla opetuksella ja ohjauksella on lasten vastaisessa elämässä ja koko kansojen kehityksessä. J. W. Snellman sanoo: Kansa elää, jos vaan kansalla on koteja, joissa suuria miehiä kasvatetaan. Tätä tärkeätä vaan suuresti laiminlyötyä tehtävää elvyttämään perustettiin Kotikasvatusyhdistys. Aluksi yhdistyksen toiminta kehittyi pääasiallisesti aikakauskirjan „Kotikasvatuslehti" julkaisemiseen. Sitä levitettiin ja siinä tätä asiaa selostettiin. Kannatukseksi saatiin silloin tällöin pieniä avustuksia Senaatin asianomaisen toimituskunnan päällikön käsikassasta. Vasta lähes kaksi vuotta sitten saatiin Kotikasvatusyhdistyksen työ suurempaan vauhtiin. Tänä aikana on yhdityksen toimesta pidetty eri puolilla maata esitelmiä: vuonna 1912 163 esitelmää noin 36,000 kuulijalle; vuonna 1913 1,014 esitelmää noin 113,000 kuulijalle ja tänä vuonna on jo pidetty 290 esitelmää, siis yhteensä tänä lähes kahden vuoden aikana 1,467 esitelmää 184,000 kuulijalle. Tämä todistaa, että harrastus asiaan näyttää olevan elpymässä. Sitä kummallisempaa on sivistysvaliokunnan enemmistön hylkäävä lausunto. Olen yhtä mieltä melkoisen osan valiokunnan jäsenten kanssa siitä, että yhteiskunnalliset uudistukset ovat monessa kohden tarpeen, ennenkuin kasvatus kaikissa kodeissa voisi olla mahdollista, vaan nämä uudistukset eivät ole tässä yhteydessä saatavissa ja onhan meillä alotteita siinäkin suhteessa. Toisaalta ei näillä uudistuksilla yksinään tätä asiaa korjattaisi. Vaikka ulkonaiset olot saataisiin muodostetuiksi mitä parhaimmiksi, jos ihmiset itse jäisivät raaoiksi ja huonoiksi, ei siitä siunausta koituisi ja sitä paitsi: onhan meillä niin paljon koteja, joissa ei yhteiskunnallisten uudistusten tarve estä kasvatusta, vaan joissa siitä huolimatta on kotikasvatus hyvinkin laiminlyöty. Harhaan viepä on myöskin perusteluissa lausuttu väite, että yhdistys tähänastisella toiminnallaan on osoittanut, ettei sen työ ole omiaan laajempaa luottamusta ja menestystä saavuttamaan. Päinvastoin yhdistyksen työ osoittaa, että se on saavuttanut luottamusta ja menestystä. Sitä todistaa ne lukuisat kirjeet eri osista maata, joissa pyydetään yhdistyksen puhujia pitämään esitelmiä ja kodinpäiviä paikkakunnille toimimaan. Eikä ainoastaan nämä pyynnöt, vaan ne lukuisat, usein moniin satoihin jopa tuhanteen nousevat kuulijat, jotka näissä tilaisuuksissa kokoontuvat ilta illan perästä innostumaan ja lämpenemään kalliista kasvatusasiasta, osoittaa että yhdistys on saavuttanut luottamusta. Myöskin on perusteeton

se syytös, että yhdistyksen toiminta on yksipuolisten uskonnollisten käsitysten levitystyötä. Kotikasvatusyhdistys tahtoo tehdä voimakasta yhteiskunnallista uudistustyötä koettamalla erikoisesti saada myöskin nuorisoa lämpenemään asiallensa, tietäen että nuorisosta tulee vastaisten kotien perustajia ja hoitajia. Se koettaa saada nuorisoa lukemaan hyvää kirjallisuutta, suorittamaan kotiopintoja ja harrastamaan raittiutta ja siveyttä. Tässä suhteessa on yhdistyksen palvelukseen nyt vuodesta 1914 kiinnitetty erikoinen puhuja. Hän on kulkenut esitelmöimässä ja puhumassa kotiopinnoista kansan keskuudessa ja on pitänyt noin 80 esitelmää ja sen seurauksena on noin 30 kotiopintokurssia jo toimessa, jossa on noin 10—75 osanottajaa. Tahtomatta kenellekään tyrkyttää yksipuolisia uskonnollisia käsitteitä, on Kotikasvatusyhdistys perustanut työnsä kristillisen maailmankatsomuksen pohjalle, koska oltiin vakuutetut siitä, että se on ainoa pohja, jolle todellisesti pysyvää ja raakuutta vastustavaa kasvatusta ja elintapojen muutosta voidaan menestyksellä rakentaa. Samalle pohjallehan on koko kasvatustyö meidän maassamme laskettu ja sillä pohjalla se on hyvin kehittynyt. Syytös, että Kotikasvatusyhdistys olisi harjoittanut suoranaista puolueagitationityötä, on myöskin aiheettomana torjuttava. Yhdistys, käsittäen kotien suuren merkityksen kasvatuksessa, tahtoo tehdä työtä kotien kohottamiseksi ja jalostamiseksi erikoisesti koittaen kodissa usein liikarasitusten ja vaikeitten vastusten uuvuttamissa äideissä herättää uutta innostusta suureen tehtäväänsä, tekemällä heitä tietoisiksi siitä, että vaikka heidän työnsä hyvinkin vähäpätöiseltä usein näyttää, se on sittenkin suuresta merkityksestä tulevien sukupolvien kehitykseen. Yhdistys, ollen tietoisena siitä, että tätä työtä on tehtävä ulkopuolella repivien ja hajoittavien puoluepyyteiden, on pysytellyt erillänsä puolueasioista. On mielihyvällä merkillepantava, että suuri yleisö onkin käsittänyt tämän, sillä eri yhteiskunta-asteilla olevat ja eri puolueisiin lukeutuvat ovat yhdessä kokoontuneet tämän asian ympärille. Rakkaus lapsiin ja huoli heidän tulevaisuudestaan on heitä yhdistänyt yhteisvoimin tuumimaan keinoista kalliin kasvatusasian eteenpäinviemiseksi. Mitä tulee siihen väitteeseen, ettei yhdistys ole saavuttanut täysin varmoja toimintamuotoja, ei siihen ole syynä vakaantumattomuus, van varojen puute. Yhdistyksen toiminta on tähän asti ollut pääasiallisesti tilapäisten avustusten varassa. Vasta viime vuonna on yhdistys ensi kerran saanut 2,000 markan avustuksen, lukuunottamatta niitä pieniä avustuksia, joita yhdistys alussa sai aikakauskirjan „Kotikasvatuslehti" avustukseksi. Jokaiselle on selvää ettei tilapäisten avustusten varassa oleva yhdistys voi työtänsä oikein vakiinnuttaa. Ja joka vähänkin on ollut asioissa mukana, käsittää, ettei yhdistys, joka tahtoo toimintansa ulotuttaa maan syrjäisimpiinkin seutuihin, 2,000 markalla kovinkaan pitkälle pääse. Yhdistyksen tähänastiset saavutukset, se myötätunto ja harrastus, millä tätä työtä seurataan, olisi mielestäni omiansa puoltamaan tämän apurahan saantia. Sillä tämä varojen puute on sitäkin vaikeampaa, kun se koskee köyhimpiä ja vähimmin valistuneita seutuja. Varakkaammat ja valistuneemmat seudut voivat itsekin kustantaa kodin päiviä ja esitelmätilaisuuksia paikkakunnallansa, vaan köyhemmät eivät sitä voi. On sääli vastata, näiden kaikista valistuksen tuottamista eduista niin osattomiksi jääneiden syrjäseutujen pyyntöön: ei meillä ole rahaa. Että yhdistyksen työtä voitaisiin laajentaa ja ulottaa maan syrjäisimpiinkin soppiin, kääntyy Kotikasvatusyhdistys Suomen eduskunnan puoleen pyytäen eduskunnan myötävaikutusta apurahan saamiseksi. Kaiken edellä esitetyn perustuksella pyydän kannattaa vastalausetta ja toivon että Suomen eduskunta sen hyväksyy.

Ed. Walkama: Varsinkin nykyaikana on kasvattajalla suuri tulevaisuuteen tähtäävä työ edessään. Yhteiskunnan elämään vaikuttavat nyt entistään paljon suuremmat joukot, jotka tulisi kasvattaa ja kehittää kykeneviksi ja tosivalistuneiksi, voidakseen tehokkaasti mukana vaikuttaa edistyksen kulussa. Kun tällainen kykeneväisyys varsinkin nyt on suurimmaksi osaksi kasvattajista riippuvainen, niin eipä olekaan ihme, jos asiansa tärkeyden tajuava kasvattaja joutuu useinkin neuvotonna pysähtymään, miettiäkseen epäonnistumisensa monia syitä, sekä keinoja kasvatuksessa ilmenevän epäkohdan korjaamiseksi.

Huomaamattomuuden ja ymmärtämättömyyden syistä on se luulo yleisin, että koulu aikanaan pitää huolta kasvatuksesta. Ja ne heikkoudet, jotka lapsissa huomataan, luullaan koulukasvatuksen kautta olevan helposti korjattavissa. Tämä käsitys on kuitenkin lapsen vastaisuudelle vauriota tuottava erehdys, josta kasvattaja sekä kasvatettava, ikävä kyllä, tulevat vakuutetuiksi useinkin vasta silloin kun erehdyksen korjaaminen on myöhäistä. Kasvatuksen tärkeään asiaan on kylläkin aikoinaan kiinnitetty erityisen suurta huomiota. Mutta tämä huomio kohdistuu kuitenkin miltei kokonaan ainoastaan opilliseen kasvatukseen, johon uhrataan miljoonia markkoja ja ne varat eivät tulekaan turhaan kulutetuiksi,

vaan tullevat aikoinaan ehkä monenkertaisestikin palkituiksi. Mutta mielestämme tämä kasvatus ei kuitenkaan yksin riitä, vaan jo kodissa tulisi tehdä vakavaa työtä lasten henkiseksi kehittämiseksi. Kodin velvollisuus on sydäntä sivistämällä koettaa kasvattaa lasta jo alun pitäen tunteelliseksi, sääliväiseksi, toimintahaluiseksi ja -kykyiseksi, sekä alttiiksi kaikkeen, mikä on hyvää ja kaunista. Lasta tulisi kasvattaa oikeutta ja totuutta rakastavaksi, mutta pahetta ja väryyttä vierovaksi. Elämässä huomataan usein, että tietopuolinen sivistys ei aina takaa moraalista voimaa ja jaloa, puhdasta mieltä. Sillä vaikkakin koulukasvatus, jonka kautta useimmin tietoja saavutetaan, kohottaa hyvinkin paljon kansalaissivistystä, tapahtuu tämä kasvatus vasta nuoruusijällä, siis useissa tapauksissa liian myöhään. Koulunkäyntiajalla ei koulu voi valvoa kasvattinsa vapaahetken viettämistä ja näin ollen koulut eivät saata tarpeeksi paljon vaikuttaa siveelliseen kasvatukseen. Totta on, että kasvatus niin henkisesti kuin tietopuolisestikin tuottaa parhaita tuloksia vasta silloin kun koti on onnistunut säilyttämään lapsen sydämen puhtaana ja hyvillä ohjeilla ja esimerkeillä muokannut lapsen mielen alttiiksi tiedon kylvölle.

Koulukasvattaja on usein tilaisuudessa saamaan lapsen kautta kuvan kasvattinsa kodista, ja tyydytystä saa kasvattaja, sekä hyvää toivoa vastuunalaisen tehtävänsä onnistumisesta, jos hän tekee kasvatin kautta sen huomion, että koti on hyvällä kasvatuksella pannut vakavan perustan kasvatin vastaiselle edistykselle. Tällainen perustuva sekä vastainenkin kodin ja koulun yhteistyö takaavat tiedonkin kylvöstä todella hyviä hedelmiä. Voidaksemme toivoa elinvoimaista, toimintahaluista ja -kykyistä nuorisoa, jonka tehtäväksi huoletta voimme aikanaan jättää kansamme tulevaisuuden ohjaamisen, tulee kasvatuksen todella kohdistua lapsiin jo pienestä pitäen, jolloin kasvatus yksinomaan on vanhempain ja useinkin juuri äidin tärkeä sekä samalla vastuunalainen että jalo tehtävä.

Eräs kasvattaja on lausunut, että vanhemmat elävät juuri nuorten hoitamista ja kasvattamista varten. Tämä kuitenkin yleensä unhotetaan ja lisäksi usein puuttuu kasvattajalta tehtävässään tietoja ja arvostelukykyistä johdonmukaisuutta. Siinä on juuri syy, miksi hyviä kasvattajia ja onnellisia koteja on meillä aivan liian vähän ja varsinkin nuorisomme elämä nykyään antaa paljon syytä huolestumiseen.

Kotiemme siveellisestä terveydestä ja voimasta riippuu kansan voima. Toisin kuin nyt olisivat epäilemättä olot, jos johdonmukaista kasvatustyötä olisi kodeissa tehty jo joitakuita vuosikymmeniä aikaisemmin. Ei silloin juoppous, epäsiveellisyys ja paheet rehoittaisi niin suuressa määrin kuin nyt. Monen monet kirkassilmäiset äitien ja isien toivot ovat sortuneet huonon kasvatuksen uhreina vankiloihin, mielisairaaloihin tai muuhun kurjuuteen, ja kaamealta tuntuu se surullinen tosiasia, että nämä monet onnettomat ovat syytösten katkerat soimaukset, vieläpä kiroukset syytäneet sydämestään vanhempiensa muistolle, siksi että nämä ovat huonojen esimerkkien ja ohjeitten ja puuttuvan kasvatuksen kautta heidät onnettomuuteen suistaneet. Että kotikasvatusta on paljon laiminlyöty, josta on johduttu ikäviin hairahduksiin, ei voitane väittää vääräksi ja siksi mielestäni eduskuntamme velvollisuus olisi koettaa myötävaikuttaa kotikasvatuksen alalla huomattavien epäkohtien poistamiseksi.

Sivistysvaliokunnan enemmistön suuremman osankin, vaikkakaan se — kumma kyllä — ei, kuten mietinnössä huomaa, omaksu surullisia käsityksiä kansamme nuorison elämästä, täytyy tunnustaa, että kotikasvatus maassamme on kehityksen tarpeessa. Kodit ja kasvattajat olisivat nostettavat oikeaan arvoonsa ja kohotettavat suureen yhteistyöhön lastemme ja kansamme todellisien etujen hyväksi toimimaan. Tällaiseen perustavaan valistustyöhön on ryhtynyt kotikasvatusyhdistys.

Että tämä yhdistys on tarttunut kiinni asiaan, joka on meidän kansamme vanhempien sydäntä lähellä, sitä todistaa se mielenkiinto ja harrastus, jota kansalaisten puolelta on tälle yhdistykselle osoitettu. Tämä osoittaa, että yhdistys on saavuttanut luottamusta laajoissa kansankerroksissa. Tämä harrastus ja ikäänkuin tiedonjano vanhempien puolelta kasvatuksen tärkeiden ohjeiden oppimiseksi onkin taas puolestaan kannustanut kotikasvatusyhdistystä ripeään toimintaan. Täällä on jo osoitettu, mitä kotikasvatusyhdistys on tässä toiminnassa tehnyt ja näitten lisäksi tahdon vielä huomauttaa, että yhdistys on myös toimittanut alaansa koskettelevaa kirjallisuutta, julkaissut myös äänenkannattajaa, jonka vuosikertaa leviää Suomen kansan keskuuteen noin parikymmentä tuhatta kappaletta.

Toimintansa alkoi yhdistys tyhjin käsin. Mutta huomaten tämän työn suuren merkityksen ovat useat kansalaiset eri yhteiskuntapiireissä ryhtyneet tätä työtä kotipaikoillaan tukemaan. Monin verroin enempi työvoimaa kuitenkin ansaitsisi tämä työ. Vähävaraiset seudut tätä toimintaa myös kaipaavat ja odottavat, mutta ne kun eivät kykene tästä johtuvia kustannuksia

suorittamaan ja yhdistyksen omat varat eivät pitkälle riitä, enempää kuin se pieni 2,000 markan valtioapukaan, jonka yhdistys viime vuonna sai toimintansa edistämiseksi, siksi on eduskunnan puoleen tällä anomuksella käännytty.

Samalla kun kotikasvatusyhdistys herättää ja opastaa koteja kasvattejaan oikeaan johtamaan, se myöskin suuntaa työnsä voimakkaaseen yhteiskunnalliseen parannustyöhön. Se myöskin johtaa nuorisoa hyvän kirjallisuuden ääreen, panee toimeen kotiopintoja, harrastaa raittius- ja siveellisyystyötä j. n. e.

Vaikkakin valtion varoja myönnetään suurin summin moneen muuhun ehkä vähemmänkin tärkeään tarkoitukseen, on sivistysvaliokunnan enemmistö hylännyt tämän pienen pyynnön. Valiokunnan enemmistö ei anna, tai ei, eräistä kuvitelluista syistä, tahdo antaa edes muruja kansan pienokaisten kasvattamisen edistämiseksi, vaan tarjoo näin lapsukaisille sydäntä kasvattavan henkisen ravinnon asemesta kiviä. Tätä ei olisi odottanut sivistysvaliokunnan jäseniltä.

Mietinnössä sanotaan myös, että yhteiskunnalliset uudistukset ovat ensi sijassa tarpeelliset ja tuottavat parannusta kotikasvatukseenkin. Tämä saattaa olla totta, mutta asiantila on myös niin, että uudistuksetkin tehoavat vasta silloin, kun vakava edistystyö ja kansan siveellisesti vankka juuri ovat yhteiskuntaa tukemassa. Varallisuus, joskin sillä on suuria edellytyksiä kasvatukseenkin, ei kuitenkaan ole aina hyvien kotien määrääjänä, sillä onhan huomattavissa kuinka hyvää kasvatuskin edellyttävä rauha ja onni viihtyvät yhtä hyvin ja kenties vielä useammin mataloissa majoissa kuin loistavissa palatseissa.

Mietinnössä mainitaan myös, ettei kotikasvatusyhdistys ole saavuttanut laajempaa luottamusta eikä menestystä. Mutta mikäli olen seurannut yhdistyksen toimintaa, olen tullut huomaamaan, että tämä työ, kuten jo edellä on koetettu osoittaa, on otettu vastaan erikoisella harrastuksella.

Yhdistystä syytetään myöskin yksipuolisesta uskonnollisten käsitteiden levittämisestä, tätäkään väitettä kumminkaan enemmän perustelematta. Yksipuolisuutta vastaan on kuitenkin osoittamassa yhdistyksen laaja, monipuolinen yhteiskunnankin aloille suunnattu ohjelma. Kristillinen maailmankatsomus taas antaa parhainta tukea niille siveellisille perusteille, joiden kautta kauniimpia tuloksia kasvatustyössä saavutetaan. Ja todettu on se, että suuremmat joukot parhaita kasvatteja lähtee juuri niistä kodeista, joita kristillis-siveellinen maailmankatsomus elähyttää.

Omia mielipiteitään ja toimintaansa on kaiketi sivistysvaliokunnan enemmistön suurin osa pitänyt mittapuuna, väittäessään — ilman perusteluja tässäkin — että kotikasvatusyhdistys on harjoittanut puolueagitatsioonia. Että tällaista olisi tapahtunut, se ollee vaikeata todistaa. Joskin yhdistyksen toimihenkilöt kuuluvat siihen tai tähän puolueeseen, kuten kansalaiset yleensä kaikkialla, missä parlamenttaarista valtiotoimintaa on, ei tämän suinkaan tarvitse tietää sitä, että tällaisessa yhteisessä puolueettomassa kysymyksessä valtiollisia mielipiteitä kenellekään tyrkytettäisiin. Valiokunnan enemmistön suurin osa on tarkoittanut kaiketi tällä lausunnollaan sitä, että luokkarajat eivät pysy tarpeeksi selvinä tällaisen toiminnan vallitessa. Luokkarajoja pönkittävät valiokunnan jäsenet pelännevät sellaisia kokouksia, joita olen ollut tilaisuudessa minäkin näkemään, kokouksia, joissa on ollut lähes tuhatlukuisiakin kuulijakuntia, joissa on huomattu oppineen herran istuvan työmiehen rinnalla ja hienon rouvan yksinkertaisen tehtaalaisnaisen vieressä. Silminnähtävät eroavaisuudet eivät ole silloin paljoa määränneet, kun he tarkkaavina ovat kuunnelleet asioita, jotka ovat heidän kaikkien sydäntä lähellä. Jotka pelkäävät tällaisen johtavan puolueellisuuteen, luokkarajan hämmentymisen vaarana, ovat toimintansa luoneet ja sitä jatkavat surkuteltavan yksipuoliselle, ennemmin tai myöhemmin luisuvalle pohjalle, muistamatta, ettei ole viha, vaino ja eripuraisuus milloinkaan kyennyt mitään pysyvää maailmassa aikaansaamaan, mutta ainoastaan se, joka on perustunut sovinnolliselle yhteistoiminnalle, on todellakin tuottanut hyötyä vastaisuudellekin.

Pienempi osa valiokunnan enemmistöstä sanoo, ettei yhdistys ole saavuttanut vielä täysin varmoja toimintamuotoja ja vakavuutta. Syy miksi ei näin ole ehtinyt tapahtua, on varojen vähyydessä. Joku vähemminkin tärkeä yhdistys on jo alussaan saanut valtion kannatusta, jota ilman se tuskin olisi edes jaloilleenkaan päässyt. Osoittamallaan toiminnalla on kotikasvatusyhdistys mielestäni kyllin näyttänyt olevansa suurempaa huomiota ja kannatusta ansaitseva.

Kun nyt ulkonaiset ja sisäiset vaarat uhkaavat kansaamme, saattaen yhteiskuntamme saumat natisemaan liitoksissaan, olisi mielestäni kansamme rakennusta lähdettävä tulevaisuutta varten luomaan kivijalasta, Suomen kodeista lähtien.

Näistä esittämistäni syistä kannatan valiokunnan mietintöön liittyvää vastalausetta ja toivon sen eduskunnassa tulevan hyväksytyksi.

P u h e m i e s: Ennenkuin annan puheenvuoroa, pyytäisin huomauttaa, ettei yksityisiä keskusteluja lausuntojen aikana olisi pidettävä niin ääneen, että ne voivat estää lausuntojen kuulemista.

Ed. W. J o k i n e n: Pyysin puheenvuoroa pääasiassa muutamin sanoin perustellakseni eräitä väitteitä, joita valiokunnan mietinnön perusteluissa esitetään nyt kysymyksessä olevan apurahan myöntämistä vastaan.

Tällaisia väitteitä on ensinnäkin se, että nyt puheenaolevan yhdistyksen „julkinen toiminta on suurimmalta osalta muodostunut yksipuolisten uskonnollisten käsitysten levitystyöksi". En tahdo monta sanaa käyttää tätä väitettä perustellakseni. Jo pikainenkin silmäys yksinpä yhdistyksen äänenkannattajana olevaan Koti-lehteen osoittaa, mitä laatua yhdistyksen toiminta suurelta osalta on. Lehden huomattavimpia ominaisuuksia ovat epälukuisat „Vapahtajan", madonnan, enkelien, pappien ja kirkkojen kuvat, ja vastaavaa laatua on suurelta osalta lehden muukin sisällys. Siinä, niinkuin olen kuullut yhdistyksen esitelmätoiminnassakin asianlaidan olevan, on luonteen-antavana puolena kehotus: „Tuo lapsesi Jeesukselle". Uskonnollisen uudestisyntymisen ja jumalanpelvon väitetään olevan ainoat ja yksinomaiset menestyksellisen kasvatuksen edellytykset. Selitetään: „Vanhemmille uskottu lapsi on kasvatettava Jumalan valtakuntaa varten"; „kodin tehtävänä on johtaa nuori polvi Jumalan luo, uuteen syntymiseen käytännöllisen uskonharjoittamisen kautta" j. n. e. Yhdistyksen koko toiminnan pääasiallisena tarkoituksena on täten uskonnollisen herätyksen aikaansaaminen ja eräitten uskonnollisten käsitysten juurruttaminen ihmisiin. Sosialidemokraattien taholta ei tietystikään tahdota tällaista toimintaa kieltää, mutta meidän käsityksemme mukaan se on jätettävä asianharrastajain oman toiminnan varaan. Kolportööritoiminta ja kolportöörikirjallisuus eivät meidän kannaltamme ole asioita, joihin valtion varoja saisi käyttää. Ja, kuten valiokunnan mietinnössä sivulla 2 viitataan, on eduskuntakin jo aikaisemmin kahdenkin asian yhteydessä asettunut tämän periaatteen kannalle.

Toisena valiokunnan mietinnön perusteluissa esiintyvänä väitteenä, jota minun tässä olisi perusteltava, on väite, että kotikasvatusyhdistys siinä toiminnassansa, jolle nyt valtion apua pyydetään, on käynyt harjoittamaan suoranaista puolueagitatsioonityötä. On luonnollista, että tässä toiminnassa pyritään noudattamaan ainakin jonkinlaista pidättyväisyyttä. Mutta toiminnan luonne on sittenkin niin ilmeinen, että siitä on selvät jäljet yksin siinäkin työssä, mitä yhdistys p a i n e t u n sanan välityksellä on tehnyt.

Agitatsioonityö kohdistuu ensi sijassa sosialidemokraattista puoluetta vastaan.

Jo ne „kasvatusperiaatteet", joita yhdistys ajaa, ovat osaksi sitä laatua, että niiden kärki on suunnattu työväenliikettä vastaan. Sekä kirjasissa (julkaisu n:o 4) että yhdistyksen äänenkannattajassa (toinen vuosikerta siv. 138—139) suositellulla ruoskakasvatusjärjestelmällä pyritään lapsiin painamaan orja-mieli. Itsenäisyys on lapsesta nujerrettava. Yhdistyksen julkaisemista kirjoista 5:nnessä sanoo kirjoittaja siv. 34—36: „Jo ensi ikävuodella ilmestyy lapsessa sen oma tahto ja itsepäisyys. Heti silloin myöskin on lapsi pantava kuuliaisuuden kouluun. Kuudenteen ja seitsemänteen ikävuoteen asti on lapset totutettava ehdottomaan, sanoisinko koneentapaiseen kuuliaisuuteen. Kun lapsi tottuu siihen käsitykseen, että kasvattajaa on toteltava, niin kaikki on hyvin. Tottumus muuttuu toiseksi luonnoksi eikä lapsi voi tehdä muuta kuin totella." Sanomattakin on selvää, että tällaisten oppien ohella kehotetaan opettamaan lapset vähään tyytyväisiksi ja kovaankin kohtaloon mielellään alistuvaisiksi. Ainoa, mihin lapsi saanee turvautua, on rukous. Rukouksen ihmeellisestä voimasta julkaisee yhdistyksen äänenkannattaja säännöllisesti joka vuosi liikuttavia kertomuksia. Sellainen on esimerkiksi ensimäisen vuosikerran sivulla 58, toisen vuosikerran sivulla 141. Nämä kertomukset tahtovat osoittaa, että köyhä ei muuta apua tarvitsekaan, kuin tällaista rukoustoimintaa. Tarpeetonta on tietysti sanoa, että mokomat kertomukset yleensä ovat keksittyjä valhejuttuja, joita eivät edes kaikki uskovaisetkaan usko.

Puolueagitatsiooni ei kuitenkaan suinkaan ole pysähtynyt siihen peitetympään muotoon, mitä erinäisten kasvatusperiaatteiden levittäminen tietää. Agitatsiooni on suoraankin käännetty sosialidemokraattista puoluetta vastaan.

Valiokunnan mietinnön toisella sivulla sanotaan sivistysvaliokunnan jotenkin yksimielisenä käsityksenä, että valiokunta „ei ole voinut yhtyä siihen perin surulliseen käsitykseen kansamme nuorisosta ja sen elämästä, joka ilmenee anomusehdotuksen perusteluista". Anomusehdotuksen perusteluissa ilmenevä käsitys on kuitenkin vain vaalistunut jäljennös siitä repäisevän värikkäästä nykyisen nuorisomme perinpohjaista turmeltuneisuutta esittävästä kuvasta, jonka antavat yhdistyksen julkaisut ja sen kiertävät matkapuhujat. Vasta tässä todellisessa yhteydessä ilmenee tuon kuvan tarkoituskin. Näissä samoissa julkaisuissa

ja kolportöörien puheissa näet häikäilemättä ja ujostelematta pannaan tuo nuorison turmelus sosialidemokraattisen puolueen syyksi! Kotikasvatusyhdistyksen julkaisussa n:o 2 lausutaan esim. sivulla 23: „Nuoriso pysyi (vanhaan aikaan) paljon puhtaampana kaikessa yksinkertaisuudessa kuin nyt, jolloin sillä on joka kylällä tanssituvat ja „torpat", ja joissa usein ei tarvitse enää „pelätä Jumalaa eikä hävetä ihmisiä". Torppasana on lainausmerkkien sisällä, ja tarkoitetaan sillä kieltämättä työväenyhdistysten taloja. „Koti"-lehden ensimäisen vuosikerran sivulla 12 moititaan: „Ajan henki vaatii paljon palkkaa ja vähän työtä ... Ajan henki vaatii myös enemmän tai vähemmän vihamielistä kantaa palvelusväen ja emäntien välille ... Lapsimaailmassa tällainen ilmapiiri on hirmuisinta myrkkyä". Kellekään ei jää epäilystä, että tuo „hirmuisimmaksi myrkyksi" kuvattu „ajan henki" on tarkoitettu merkitsemään sosialidemokraattista puoluetta. Tällaisten häpeämättömyyksien lisäksi julaistaan yhdistyksen äänenkannattajassa tuon tuostakin eri muotoisina kertomuksia „lupaavista nuorukaisista", jotka joutuivat turmioon, murhamiehiksi ja vankilaan muka sen vuoksi, että heidän vanhempansa olivat liittyneet työväenyhdistykseen. Tällaisia kertomuksia on Koti-lehden ensimäisessä vuosikerrassa sivuilla 90—92, toisessa vuosikerrassa sivuilla 111—114.

Ei ole ihme, jos tällaista agitatsioonia tukevat tukkiyhtiöt ja yksityiset kapitalistit niin avokäsin, kuin osittain jo anomusehdotuksestakin käy selville. Mutta tavattoman ujostelematonta olisi, jos eduskunta kävisi tällaiseen selvään puolueagitatsioonityöhön tälle yhdelle yhdistykselle varoja myöntämään. Vastalauseen allekirjoittajat sanovat mietintöön liittämässään vastalauseessa: „Vastustettava on sekin väite, että Kotikasvatusyhdistys olisi käynyt harjoittamaan suoranaista puolueagitatsionityötä. Puoluetoiminnan avustamista yleisillä varoilla emme mekään pitäisi sopivana". Olen tässä osoittanut, että kotikasvatusyhdistyksen toiminta suurelta osalta on ollut puolueagitatsioonityötä. Jos vastalauseen allekirjoittajat ovat puheensa mittaisia, nousevat he nyt kaikki järjestään selvittämään, että he eivät pidä kotikasvatusyhdistyksen toiminnan avustamista yleisillä varoilla sopivana.

Kotikasvatusyhdistyksen puolueagitatsioonityö ei kuitenkaan ole supistunut siihen, mitä se on tehnyt sosialidemokraattista puoluetta vahingoittaakseen. On kovin merkillepantavaa, jos tämän eduskunnan n. s. perustuslailliset ryhmät, tämän epäilemättä yhdistykselle ansioksi lukemansa toiminnan muistaen, pystyvät unohtamaan sen tosiasian, että tämä kotikasvatusyhdistys, jopa julkaisuissaankin, on käynyt tekemään suoranaista työtä myöskin suomettarelaisen puolueen myöntyväisyysoppien ja valtiollisen selkärangattomuuden juurruttamiseksi kansaan. Yhdistyksen 5:nnen julkaisun sivulla 9 moititaan, että „Suomen kansalla itsekkyys ja tottelemattomuus, oikean alistumisen puute, ovat aivan päähyveitä". Saman julkaisun sivulla 8 sanotaan: „Tottelemattomasta tulee ylpeä kuin tammi, taittuu, ei taivu (!). On valmis vastustamaan kaikkea. Ei voi mukautua olevien olojen mukaan". Kainina sanotaan tällaisen henkilön saavan kulkea maailmassa; uhataanpa vielä, että pian tarvittanee sotajoukkoja tottelemattomain kukistamiseen maassamme! Ihanteena sensijaan esitetään sellaiset, jotka voivat sanoa: „Kuinka helppoa on minun nyt maailmassa mennä eteenpäin, kun ajoissa minun niskani taivutettiin"!

Ei ole ihme, että nykyinen senaatti on käynyt avokäsin työntämään apurahoja tälle yhdistykselle, joka moisia oppeja levittää, samalla kun useat eduskunnan tärkeiksi katsomat sivistystarkoitukset jäävät kitumaan apurahojen puutetta ja melkein kaikkia muita yhdistyksiä katsellaan tavattomalla epäluulolla, sellaisissakin asioissa kuin esim. arpajaislupia pyydettäessä, joissa mikään valtiovarain käyttäminen ei tule kysymykseen. Tämä tuttavuus nykyisen senaatin kanssa näyttää toki jonkun verran ujostuttavan itse yhdistystäkin. Sekä sen taholta eduskunnalle toimitetussa anomusehdotuksessa että sivistysvaliokunnalle jätetyissä selostuksissa on pyritty salaamaan sitä tosiasiaa, että yhdistys nykyiseltä senaatilta on saanut muutakin apurahaa kuin 2,000 markan suuruisen avustuksen viime vuoden alusta. Sattumalta muuan valiokunnan jäsenistä kuitenkin joutui senaatin kirkollisasiaintoimituskunnan kertomuksista näkemään, että yhdistys venäläisen senaatin aikana jo aikaisemminkin usean kerran oli saanut apurahoja.

Tuttavuussuhteissa senaatin kanssa ei yhdistys kuitenkaan ole päässyt korjaamaan yksinomaan etua. Yhdistys on näet joutunut kokonaan sekoittamaan asiansa menemällä pyytelemään senaatilta vahvistusta säännöilleen. Tällöin yhdistys on joutunut saamaan kahdet eri sääännöt, niin että muodollisesti on olemassa kaksi eri kotikasvatusyhdistystä. Toiset säännöt on senaattiin vahvistamista varten jättänyt kansakouluntarkastaja Kerkkonen „johtokunnan puolesta", kuten sanotaan. Toisille säännöille ovat aivan erikseen vahvistusta hakeneet kirkkoherra Hurmerinta ja kamarineuvoksetar Sjöström. Mo-

lemmat säännöt on senaatti vahvistanut. Edelliset on vahvistettu maaliskuun 13 päivänä 1912. Senaatin päätöksen on allekirjoittanut senaatin kirkollisasiaintoimituskunnan v. t. päällikkö P. Kraatz, varmentanut Ivar Groundström. Päätös on toimituskunnan asiakirjoissa numerolla 3094/202 A. D. 61/139 K. T. 1912. Toiset säännöt on vahvistettu lokakuun 9 päivänä 1912. Senaatin päätöksen ovat allekirjoittaneet 9 talousosaston senaattoria V. Markoffista ja Victor Semenoffista alkaen aina E. R. Rainesaloon asti; varmentanut Kusti Rautajärvi. Päätös on senaatin asiakirjoissa numerolla 1466/216 A. D. 335/85 K. T. 1912. Molemmat yhdistykset ovat monessa suhteessa kokonaan erilaiset. Toisen yhdistyksen vuosikokous on maaliskuulla, toisen huhtikuulla; toinen saa toimeenpanna rahankeräyksiä, toinen ei; toinen saa perustaa haaraosastoja, toinen ei. Yhdistyksen tarkoituskin on ilmoitettu erilaiseksi kummallekin. Kun kaiken lisäksi sääntöjen vahvistuksen hakijoina on ollut aivan eri henkilöryhmät, on sanomattakin selvää, minkälaiseen pulaan Valtiokonttori voisi joutua, jos sille joskus annettaisiin maksumääräys asiassa. Minä en ainakaan mene takaamaan, ettei silloin tulisi kaksi rahojen nostajaa yhden asemasta. Ja ellei niinkään kävisi, voisi ainakin olla mahdollista, että yhdistys melkoisen apurahan saatuaan viehättyisikin käyttämään sitä toisten sääntöjen mukaan, kuin eduskunta mahdollisesti on tarkoittanut. Yhdistyksen puoltajainkin taholta on yhdistyksen asiat tässä kohden aikanaan myönnetty niin sekaviksi, että joku heistä valiokunnassa jo mainitsi, että „pitäisi kutsua valiokuntaan asiantuntija juttua selvittämään!" On kuitenkin luonnollista, että valiokunta toki siihen puuhaan ei ryhtynyt.

Yhtä hataralla kannalla kuin yhdistyksen asiat ovat, on se vastalausekin, joka yhdistyksen asiaa pyrkii täällä nyt ajamaan. Ulkonaisesti vastalause kyllä on komea, sen alla on tavattoman paljon nimiä, ja komeita väitteitä esitetään sen perusteluissa. Todellisuudessa on asian laita kuitenkin toinen. Valiokunnassa tapahtuneen äänestyksen perusteella tulisi vastalauseen alla nimiä olla vain 7 kappaletta, sen sijaan että niitä nyt on 9 kappaletta. Vastalauseessa esitettyjen väitteiden laadun taas olen jo yllä osoittanut. Kaiken lisäksi on vastalause sellainen, että sitä ei ole edes valiokunnassa esitetty, vaan on se tuntemattomia teitä tullut mietintöön. Valiokunnassakin kyllä muuan vastalause esitettiin, mutta se oli suurelta osalta toinen kuin tämä nyt tässä esiintyvä. Hämärää on näin ollen, miten vastalauseen alle on tullut valiokunnan herra puheenjohtajankin nimi. Sillä hän kai on se, jota vastalauseen alla edustaa tuntematon nimi „Kurt Killinen".

Vastalauseessa sanotaan, että „yhdistys on suurella innolla ja menestyksellä työskennellyt". Innosta ei ole epäilystä, koskapa „suomalaisen puolueen suuri asia" on ollut kysymyksessä, mutta kokonaan toista on menestyksen laita. Valiokunnan mietinnön sivulla 2 on jonkinlaista tilastoa yhdistyksen toiminnasta. Siitä käy selville, että yhdistyksen toimesta on pidetty yli 900 esitelmää, joilla kuulijoita mainitaan olleen runsaasti, niin että saa melkein sen käsityksen, kuin puoli Suomen kansaa olisi ollut näitä esitelmiä kuulemassa. Tästä tavattomasta puuhasta on, kuten valiokunnan mietinnön sivulla 1 olevista tiedoista käy ilmi, kuitenkin ollut tuloksena se, että yhdistyksellä on vasta vain 3 haaraosastoa ja yhdistyksessä kaikkiaan niin hämmästyttävän vähän jäseniä kuin yhteensä vain 120. Tämäkö nyt osoittaa menestystä?! Minusta on asianlaita kokonaan päinvastainen. Paljot puheet, mitä noissa yhdistyksen toimeenpanemissa tilaisuuksissa on pidetty, ovat nähtävästi jättäneet kuulijat pääasiassa kokonaan kylmiksi asialle.

En voi muuta otaksua kuin että eduskunta asettuu tässä asiassa samalle kannalle, mille sivistysvaliokunta on asettunut, nimittäin sille kannalle, että anomusehdotus on hyljättävä.

Ed. Halonen: Kun minun puheenvuoroni sattuu ed. Jokisen lausunnon jälkeen, niin minun velvollisuuteni on lausua jyrkkä vastalause sitä laverrusta vastaan, jota hän on esittänyt uskontoon perustuvaa kasvatusta vastaan. Muuten voin ed. Ala-Kuljun lausunnon jälkeen supistua aivan vähään. Minun mielestäni on kysymys, johon nyt apurahoja pyydetään, niin tärkeä jo periaatteellisestikin, että siinä täydellisesti yhdyn vastalauseen tekijäin ehdotukseen, että kotikasvatusyhdistykselle myönnettäisi apuraha. Minä siis kannatan vastalausetta.

Ed. Kujala: Kotikasvatusyhdistysaatteen puolesta tässä esiintyneet puhujat, etupäässä ed. Ala-Kulju, ovat puhuneet asiasta hyvin kauniisti, niin kuin ainakin puhutaan asiasta, jossa on myös leipäkysymys pohjalla. Mutta todellisuudessa tämän kauniin ulkokuoren alla, millä eduskunnan silmiä on tahdottu lumota on aivan toista. Sen lisäksi, mitä ed. Jokinen täällä esitti yhdistyksen harjoittavan puolueagitatsioonia kirjallisella alalla, mainittakoon, että yhdistyksen taholta on harjoitettu suullisen agitatsioonin alalla aivan samallaista puoluepolitiikkaa. On solvattu työväenyh-

distyksiä ja nimitetty niitä raakuudenpesiksi, ja erittäinkin on huomion esineeksi tässä visseistä syistä joutunut Kuortaneen työväenyhdistys. Tällä tavalla yhdistyksiä ja sosialidemokratiaa parjaamalla pimeissä, vähemmän valistuneissa syrjäkylissä on saatu aikaan luokkaviha, joka on puhjenut ilmi valistuneita työläisiä ja niiden toimintaa vastaan tavalla, joka useimmiten on mennyt aivan äärimmäisyyksiin saakka. Yhdistyksiä parjattaessa ja sosialidemokraattista toimintaa syytettäessä kaiken nuorisossa vielä ilmenevän raakuuden aikaansaajaksi ei näissä yhdistyksen luento- ja puhetilaisuuksissa ole koskaan sanallakaan mainittu, mitkä ainekset ne todenteolla ovat raakuuden aikaansaajia, mitkä ainekset esiintyvät valistustoiminnan häiritsijöinä niin pitkälle menevästi, että jopa sotaväkeäkin on tarvinnut käyttää sellaisten rauhanhäiritsijöiden hillitsemiseksi. Kun tällä tavalla harjoitetaan toista luokkaa vastaan tähdättyä agitatsionia, ei voida mitenkään puoltaa sitä, että yhteiskunta myöntäisi tähän tarkoitukseen varoja, vaikkapa kysymyksessä ei ole kovinkaan suuri summa.

Myös tuntuu omituiselta, että niin lämpimästi puolustetaan tätä kotikasvatusta ja kumminkin samalta taholta kiivaimmin vastustetaan kaikkia pienimpiäkin uudistuspyrkimyksiä, joiden tarkoitus olisi luoda kodeillekin aineellisia edellytyksiä tällaisen kunnon kansalaiskasvatuksen antamiseen. Mainitsen vain esimerkin. Työsuunnitelmasta täällä eduskunnan täysi-istunnossa keskusteltaessa asetettiin muun muassa sivistysvaliokuntaan lähetetty anomusehdotus turvattomain lasten kotien perustamisesta oikeiston taholta niin epäedulliselle paikalle, ettei se mitenkään ehtisi tulla käsitellyksi. Ja kuitenkin se on yksi uudistuspyrkimys, jonka tarkoituksena on valmistaa yhteiskunnallisesti lapsipuolen asemaan joutuville sekä aineellista hoitoa että henkistä kehitystä vaille jääville lapsukaisille edes pieniä mahdollisuuksia päästä kunnon kansalaiskasvatuksesta osallisiksi. Kun tämän valossa katselee tätä kotikasvatusyhdistyksen pyrkimystä, niin silloin herää ajatuksiin yhtä ja toista.

Sitten niiden puhtaiden ihanteiden, joita täällä ed. Ala-Kulju ja Walkama esittivät, pitäisi minun mielestäni olla sitä laatua, ettei niitä varten tarvitsisi eri sukupuolia varten kutsua erikoisia salaisia kokouksia, joita kumminkin on tämän kotikasvatusyhdistyksen taholta järjestetty. Miksei puhtaita ihanteita voida joukoille esittää suoranaisesti, erottelematta eri sukupuolia ja toimeenpanematta niille eri aikoina pidettäviä kokouksia. Tämä tällainen politiikka minun mielestäni lähentelee A. F. Tannerin peliä. Tämmöinen salaperäisyys ja salakähmäisyys kaiken sen puolueellisuuden lisäksi, mitä tämä yhdistys on harjoittanut, on sellaista, että ainakaan me, vielä jonkun verran terveitä käsitteitä omaavat kansalaiset, emme voi olla mitenkään mukana myöntämässä yhdistykselle näitä varoja.

P u h e m i e s: Kun kello jo on 12 ja puheenvuoroja on pyydetty aluksi viisi ja mahdollisesti tulee lisää, ei tämän asian käsittelyä voida tässä istunnossa loppuunsaattaa. Asian käsittely siis nyt on keskeytettävä.

Pöydällepano:

Prokuraattorin kertomus lainkäytöstä ja lakien voimassa pitämisestä maassa vuonna 1912

esitellään, ja pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti ensi tiistain istuntoon.

Ensi täysi-istunto on tiistaina kello 6 i. p.

Täysi-istunto päättyy kello 12 yöllä.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Iivar Ahava.

27. Tiistaina 31 p. maaliskuuta

k:lo 6 i. p.

Päiväjärjestys:

Ilmoituksia:

Ainoa käsittely:

Siv.

1) Siitä verosta, joka paloviinan valmistamisesta Suomessa on suoritettava vuonna 1915, annettu armollinen esitys 530

Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 1 a; armollinen esitys n:o 5.

2) Apurahan myöntämistä Kotikasvatusyhdistykselle sen toiminnan kannattamiseksi ja laajentamiseksi tarkoittava anomusehdotus ..... —

Asiakirjat: Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 5; ed. Ala-Kuljun y. m. anomusehdotus n:o 55.

Toinen käsittely:

3) Valtiolainan ottamista „Suomen maalaisväestön asutusrahaston" vahvistamiseksi tarkoittava anomusehdotus ..... —

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 3; maatalousvaliokunnan mietintö n:o 3; ed. Ahmavaaran y. m. anomusehdotus n:o 70.

4) Ehdotuksen 23 p:nä heinäkuuta 1902 annetun Vesioikeuslain 2 luvun 18 §:n muuttamisesta sisältävä eduskuntaesitys ..... —

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 4; laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 1; ed. Arosen y. m. eduskuntaesitys n:o 11.

Esitellään:

5) Prokuraattorin kertomus lainkäytöstä ja lakien voimassa pitämisestä vuonna 1912 —

Pöydällepanoa varten esitellään:

Siv.

6) Talousvaliokunnan mietintö n:o 5 anomusehdotusten johdosta, jotka koskevat varojen myöntämistä mielisairashoidon edistämiseksi ..... „

7) Talousvaliokunnan mietintö n:o 6 anomusehdotusten johdosta, jotka koskevat erinäisiä paikallisia sairastupakysymyksiä .... „

8) Talousvaliokunnan mietintö n:o 7 anomusehdotuksen johdosta, joka koskee määrärahan myöntämistä valtiovaroista kotiteollisuuden edistämistä tarkoittavaksi rahastoksi ..... „

9) Maatalousvaliokunnan mietintö n:o 6 anomusehdotuksen johdosta, joka koskee kotimaisen kylvösiemenkaupan suojelemista ja vakaannuttamista ..... „

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi ed. Aalle-Teljo, Airola, Arokallio, Haapasalo, Häyrynen, Jalonen, A. Neovius, Pohjaväre, Talas, Tulikoura ja Walavaara.

Ilmoitusasiat:

Vapautusta valtiopäivätoimista myönnetään sairauden tähden ed. Aalle-Teljolle ja Pohjavä reelle tämän illan istunnosta sekä ed. Walavaaralle lääkärintodistuksen nojalla kahden viikon ajaksi. Yksityisasiain tähden myönnetään vapautus valtiopäivätyöstä ed. Heiskaselle ensi torstaiillasta seuraavan viikon torstai-iltaan.

Vapautus suuren valiokunnan jäsenyydestä.

Puhemies: Ed. Gylling on ilmoittanut, että hän valtiovarainvaliokunnan jäsenenä ei voi säännöllisesti ottaa osaa suuren valiokunnan kokouksiin ja sentähden pyytänyt vapautusta suuren valiokunnan jäsenyydestä. Tätä pyyntöä puhemiesneuvosto puoltaa.

Tähän ed. Gyllingin vapautuksen pyyntöön eduskunta suostuu.

Puhemies: Ed. Gyllingin sijaan suuren valiokunnan jäseneksi tulee työjärjestykseen liitettyjen vaalimääräysten mukaan toimitetun äänten laskemisen perusteella ed. Mustasilta.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Siitä verosta, joka paloviinan valmistamisesta Suomessa on suoritettava vuonna 1915

annettua armollista esitystä n:o 5 valmistelevasti käsiteltäessä laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 1 a, joka viime täysi-istunnossa vielä pantiin pöydälle tähän istuntoon, esitellään mietinnössä kosketellun asian ainoata käsittelyä varten.

Keskustelu:

Ed. Paasonen: Tämä nyt käsittelyn alaisena oleva mietintö on monessa suhteessa sangen kuvaava asiakirja niistä sekavista oloista, joissa eduskunnan täytyy valtion raha-asioita järjestää. Tästäkin mietinnöstä osittain selviää, kuinka pitkälle on kärjistynyt se ristiriita, joka useita vuosia on vallinnut eduskunnan ja hallituksen välillä valtiobudjettijärjestelyssä. Kotimainen hallitus, jossa istuu suomalaisiakin miehiä, on mennyt eduskunnan budjettioikeuden loukkauksissa, kuten monissa muissakin, laittomuudesta toiseen. Huippunsa on tämä hallituksen laittomuuksien sarja saavuttanut niissä rikkomuksissa, joihin hallitus on tehnyt itsensä syypääksi, kun ei ole noudattanut eduskunnan viime vuonna tekemiä suostuntapäätöksiä. Eduskunnalla on Yhdistys- ja Vakuuskirjan 5 kohdan nojalla kieltämätön oikeus vapaasti harkita, tarvitaanko valtiobudjetinjärjestelyä varten suostuntaa vaiko ei, ja oikeus myöntää ja kieltää. Silloin kun eduskunta katsoo tarpeelliseksi myöntää suostuntaa, on eduskunnalla oikeus määrätä ne tarkoitukset, mihin suostuntavaroja on käytettävä, eikä hallitus saa käyttää niitä muihin tarkoituksiin.

Eduskunnan viime vuoden valtiopäivillä tekemiä suostuntapäätöksiä on hallitus loukannut monella muotoa. Ei sillä hyvä, että hallitus ei ole käyttänyt eduskunnan myöntämää suostuntaa niihin tarkoituksiin, joihin eduskunta sen oli määrännyt käytettäväksi, vaan on hallitus kaiken lisäksi mennyt törkeän laittomuuden tielle esittäessään hallitsijan vahvistettavaksi, eduskunnan alamaisena esityksenä, paloviina-asetuksen, josta ensin oli poistanut toisen pykälän, jossa eduskunta oli määritellyt ne tarkoitukset, joihin paloviinan valmistuksesta vuonna 1914 tulevaa veroa on käytettävä. Eduskunta ei siis ollut laatinut ollenkaan sellaista asetusta, jonka hallitus oli hallitsijan vahvistettavaksi esittänyt. Valtiopäiväjärjestyksen 75 §:n 1 mom. mukaan on eduskunnan hyväksymä lakiehdotus semmoisenaan esitettävä hallitsijan vahvistettavaksi, ja on hallitsijalla oikeus se muuttamatta vahvistaa tai hyljätä.

Eduskunnan suostuntapäätökset eivät kaipaa hallitsijan vahvistusta, jos eduskunta niistä on ainoastaan kirjelmällä hallitsijalle ilmoittanut, mutta jos eduskunta on pukenut suostuntapäätöksensä lakiehdotuksen muotoon, on sanottu lakiehdotus, sovelluttaen valtiopäiväjärjestyksen 75 §:n 1 momenttia, muuttamatta vahvistettava taikka hyljättävä.

Alussa mainitsin, että tämä nyt käsittelynalaisena oleva mietintö on sangen kuvaava asiakirja. Sitä se onkin. Tahtoisin tämän mietinnön perusteella kiinnittää eduskunnan huomiota niihin kuperkeikkoihin mielipiteissä, joita aivan viime vuosina on tämän kysymyksen käsittelyssä tapahtunut senaatissa, kenraalikuvernöörissä ja valtiovarainvaliokunnan porvarillisessa enemmistössä. On tavallisesta maallikosta suorastaan kummastuttavaa, kuinka aivan samaa asiaa voidaan lyhyen ajan kuluessa tulkita aivan vastakkaisella tavalla, vieläpä noita eri käsityksiä perustellakin. Niin on ainakin tässä paloviina-asiassa tapahtunut.

Vuoden 1912 valtiopäivillä eduskunta hyväksyi paloviina-asetuksen, jonka ensimäisessä pykälässä määriteltiin, kuinka paljon paloviinan valmistamisesta on veroa maksettava. Toisessa pykälässä oli määrätty sanotun veron käyttämisestä. Eduskunta oli poiketen vanhasta menettelystään päättänyt, että paloviinavaroista on maksettava kaikille kunnille menevän 400,000 markan lisäksi, maalaiskunnille 2 miljoonaa markkaa hyödyllisiä kunnallisia tarpeita varten ja kansanopistoille

600,000 markkaa. Kahden viimeksimainitunlaisia määrärahoja ei oltu ennen paloviinavaroista suoritettu. Nämä määrärahat eivät olleet senaatin mieleisiä. Eduskunnan päätös oli tehty asetuksen muodossa ja oli se siis senaatin mielestä eduskunnan hyväksymässä sanamuodossa joko hyväksyttävä tai hylättävä. Senaatti päätti siis, jotta ei menettäisi välttämätöntä suostuntaa, sekä niiden tuhoisien seurausten välttämiseksi, jotka hylkääminen tuottaisi, ehdottaa, että eduskunnan hyväksymä asetusehdotus armollisesti vahvistettaisiin. Tästä ei kulunut kuitenkaan kuin vuosi aikaa, kun senaatin edellämainituissa mielipiteissä tapahtui täydellinen kuperkeikka. Mihin ehtiikään vielä, jos elää saa.

Kenraalikuvernööri oli vuonna 1912 sitä mieltä, että vaikkakin eduskunnan päätös on tehty lakiehdotuksen muodossa, ei sillä muka ole hallitukseen nähden sitovaa voimaa. Se on vain muotoseikka. Ja on hallitus oikeutettu vahvistamaan tai hylkäämään jokaisen yksityisen eduskunnan päättämän menoerän. Mutta hallitus ei saa käyttää — herra Seynin silloisen mielipiteen mukaan — eduskunnan myöntämiä suostuntavaroja muihin kuin eduskunnan hyväksymiin tarkoituksiin. Vuosi tämän jälkeen on herra Seyn sitä mieltä, että asetusmuodolla ei ole mitään merkitystä, sen voi rikkoa; rahat voi hallitus kantaa ja käyttää mihin tahtoo, sellaiseenkin tarkoitukseen, jota eduskunta ei ole hyväksynyt.

Eduskunnan porvarilliset ryhmät ovat tänä vuonna valinneet valtiovarainvaliokuntaan kaikki muut jäsenet — paitsi herra Hallsténia — sellaisia, jotka eivät siellä viime vuonna olleet. En tahdo sentähden väittää, että he kaikki olisivat sanan varsinaisessa merkityksessä muuttaneet kantaansa tässä kysymyksessä, vaikka osa heroista lienee tehnyt senkin. Mutta tämä mietintö on elävä todistus siitä, että herrat tahtovat väärin tulkita eduskunnan viime vuoden valtiopäivillä tässä asiassa tekemää päätöstä. Niin epäonnistunut kuin se lienee ollutkin, olisi sitä mielestäni koetettava pitää arvossa, eikä väärin tulkittava.

Olin viime vuonna mukana, kun budjettijärjestelystä valtiovarainvaliokunnassa keskusteltiin ja päätettiin. Valiokunnan tekemät laskelmat osoittivat, että valtion vakinaiset tulot olisivat hyvin riittäneet kaikkiin perustuslainmukaisiin valtion menoihin. Vieläpä jäi ylijäämääkin yli 2 miljoonaa markkaa. Me sosialistit olimme sitä mieltä, että mitään suostuntoja ei olisi hyväksyttävä. Suomettarelaiset olisivat tahtoneet myöntää pistinmiljoonat ja kantaa suostunnan. Valiokunnan päätökseksi tuli kuitenkin erinäisien kompromissien kautta ed. Renvallin ehdotus, että vaikka mitään suostuntaa ei yleistä budjettijärjestelyä varten tarvita, kuitenkin sekä mallasjuoma- että leimasuostunta ja paloviinavero kannetaan ja tulot niistä, sittenkun valvonta-, tarkastus- ja kantokustannukset on vähennetty, siirretään kulkulaitosrahastoon sen vahvistamiseksi, ja paloviinavaroista 5 miljoonaa markkaa annetaan kunnille hyödyllisiä kunnallisia tarpeita varten. Suomettarelaiset tosin liittivät valiokunnan mietintöön vastalauseen, jossa esittivät myönteisen kantansa. Samoin paloviinamietinnössä he vastalauseessaan vastustivat 5 miljoonan markan myöntämistä kunnille. Mutta kun ed. Renvallin ehdotus tuli eduskunnankin päätökseksi, ovat kaiketi suomettarelaisetkin lopullisesti sen puolesta äänestäneet.

Valtiovarainvaliokunnassa viime vuonna puhuivat perustuslailliset herrat hyvin paljon sen puolesta, että hallitus on pakoitettu noudattamaan eduskunnan suostuntoja ja paloviinaveron käyttöä koskevia päätöksiä, kun ne tehdään asetuksen muodossa. Tämä asetuksen muoto, sanoivat he, sitoo hallituksen kädet. He pitivät tätä oikein erinomaisen nerokkaana keinona, jolla hallitus sidottaisiin noudattamaan eduskunnan päätöksiä. Edelleen ed. Renvall, jonka ehdotus tuli eduskunnan päätökseksi, lausui eduskunnan täysistunnossa 18 päivänä huhtikuuta viime vuonna, kun oli käsittelyn alaisena valtiovarainvaliokunnan mietintö varojen hankkimisesta niihin tarpeisiin, joihin vakinaiset valtion tulot eivät riitä, seuraavaa: „Aivan alkeellisimpia lainsäädäntöperiaatteita kai on se, että jos hallitus vahvistaa jonkun asetuksen, se myöskin on sidottu noudattamaan sitä kaikissa kohdin, että hallitus ei voi vahvistaa mitään eduskunnan hyväksymää asetusta ainoastaan osittain, selittäen, että toinen osa ei ole tarkoitettu vahvistettavaksi. Sillä jokainen laki ja asetus on yhtenäinen kokonaisuus. Tälle periaatteelle ovat myöskin rakennetut ne suostunta-asetukset, jotka liittyvät budjettijärjestelyyn. Sentähden onkin, niinkuin minä sanoin, näiden ehdotettujen siirtojen asetuksiin paneminen oleellinen osa koko ehdotuksesta ja siinä kohdin juuri se eroaa entisestä menettelytavasta. Meidän täytyy olettaa, että hallitus joko hyväksyy nämä asetukset ja ottaa ne noudattaakseen taikka myöskin on niitä hyväkseen käyttämättä. Mutta siinä tapauksessa se myöskin saa luopua kantamasta suostuntoja. Jos se tämän ehdotuksen hyväksyy, niin on sille käynyt vaikeaksi tai mahdottomaksi ehkä saada juoksevista valtion tuloista niitä miljoonia, joita se tarvitsee venäläisten sotilasmiljoonien suorittamiseksi ja sen on pakko silloin turvautua valtiorahaston säästyneisiin varoihin.

Jos taas hallitus asettuu toiselle kannalle, jos hallitus olisi vahvistamatta näitä sääntöjä, silloin hallitus itse on pakottanut eduskunnan sille viimeiselle asteelle, mikä sen edessä on. Silloin hallitus itse on tehnyt suostuntain kantamisen maassa mahdottomaksi. Ja se edesvastuu, joka tästä seuraa, on silloin hallituksen kannettava eikä eduskunnan."

Hyvät herrat! Te olette, hyväksymällä viime vuonna ed. Renvallin ehdotuksen, hyväksyneet sen periaatteineen kaikkineen. Ja se periaate on, kuten olette kuulleet, että eduskunnan asetuksen muotoon pukema suostuntapäätös on asetusta silpomatta vahvistettava. Muussa tapauksessa ei hallitus ole oikeutettu kantamaan mitään suostuntaa. Tästä hallituksen törkeimmästä lainrikoksesta eivät valtiovarainvaliokunnan herrat ole mietinnössään tahtoneet lausua mitään, vaikka se olisi juuri ollut ennen kaikkea heidän tehtävä. Eduskunnalle tarjoutuu sentään vielä tilaisuus korjata valiokunnan porvarien erehdykset, hyväksymällä mietintöön meidän vastalauseessamme ehdottamamme muutokset.

Ed. Hallstén: Useampina vuosina on hallitus maan rahasääntöä koskevissa kysymyksissä menetellyt tavalla, josta eduskunnan on täytynyt lausua, että tämä ei ole ollut Suomen lakien mukaista. Entistä arveluttavammalla tavalla on hallitus kuitenkin loukannut Suomen eduskunnalle perustuslakien mukaan kuuluvaa oikeutta niitten toimenpiteitten kautta, joihin se on ryhtynyt 1913 vuoden valtiopäivien päätösten johdosta. Edellisinä vuosina ovat ristiriidat kohdistuneet pääasiassa seuraaviin kohtiin: 1:ksi) hallitus on käyttänyt valtion vakinaisia varoja osaksi sellaisten menojen suorittamiseen, jotka eduskunta on lausunut laittomiksi, esimerkiksi sotilasmaksuihin, osaksi menoihin, joiden suorittamista eduskunta muista syistä on vastustanut; 2:ksi) hallitus on käyttänyt koko eduskunnan myöntämän suostunnan, mutta ei silti ole näillä varoilla suorittanut kaikia niitä menoja, joita varten eduskunta on suostunnan myöntänyt, tai kun eduskunta on määrännyt suostunnan käytettäväksi vain sikäli, kuin valtiorahaston varat eivät riitä menojen suorittamiseen, käyttänyt näitä suostuntavaroja, vaikka valtionrahastossa on syntynyt melkoinen ylijäämä, sekä 3:ksi) joskus käyttänyt suostuntaa enemmän, kuin eduskunta yleensä oli myöntänyt.

Mutta nyt kuluvan vuoden rahasäännössä on hallitus käyttänyt eduskunnan erityisiin tarkoituksiin eduskunnan päättämiä suostuntavaroja vallan toisiin tarkoituksiin. Täten on hallitus mitä arveluttavimmalla tavalla loukannut Suomen kansan ikivanhaa oikeutta alalla, jossa lainsäännökset ovat nimenomaiset ja selvät. Vielä on hallitus ilmoittanut, että 26 päivänä joulukuuta 1913 annettu asetus siitä verosta, joka on paloviinan valmistuksesta vuonna 1914 suoritettava Suomessa, on laadittu Suomen eduskunnan alamaisesta esityksestä, vaikka tämä asetus sisältää eduskunnan tähän asetukseen päättämistä pykälistä vain edellisen. Tämän johdosta on valiokunta yksimielisesti päättänyt ehdottaa eduskunnan lausuttavaksi ne kohdat, jotka tavataan mietinnön 18 ja 19 sivuilla, „että kun 26 päivänä joulukuuta 1913 annettu armollinen asetus siitä verosta, joka on suoritettava paloviinan valmistamisesta Suomessa 1914, ei ole yhtäpitävä Eduskunnan hyväksymän asetuksen kanssa, on se lainvastainen, sekä että niin hyvin 13 päivänä tammikuuta 1914 armollisesti vahvistettu Paloviinarahojen Budjetti vuodelle 1914 kuin myös samana päivänä armollisesti vahvistettu Suostuntarahaston Budjetti vuodelle 1914 sekä niinikään 13 päivänä tammikuuta 1914 armollisesti vahvistettu Kulkulaitosrahaston Budjetti vuodeksi 1914, edellä esitetyistä syistä, ovat perustuslainvastaiset".

Erimielisyyttä valiokunnassa on ollut vain siitä, onko kiinnitettävä erikoista huomiota myös niihin näkökohtiin, jotka esitetään mietintöön liitetyssä vastalauseessa, sekä myöskin yhdestä valiokunnan ponteen otetusta sanasta.

Vastalauseen tekijät tahtovat, ja sen on myös äskeinen puhuja uudistanut, panna erityistä painoa siihen, että hallitus ei ole julkaissut eduskunnan asetusmuotoon laadittua päätöstä siitä verosta, joka vuonna 1914 on suoritettava paloviinan valmistamisesta ja tämän veron käyttämisestä, muuttamattomana, ja lausuttavaksi, että hallitus siten on ennen kuulumattomalla tavalla loukannut V. J:n 75 §:n 1 momentin nimenomaista määräystä. Tätä katsantokantaa vastaan on valiokunnassa kuitenkin huomautettu, että mainittu perustuslain kohta koskee, niinkuin sen sanat kuuluvat, eduskunnan hyväksymää lakiehdotusta, joka riippuu Keisarin ja Suuriruhtinaan sekä eduskunnan yhtäpitävästä päätöksestä, joka kokonaan siis raukee, ellei hallitsija sitä muuttamattomana vahvista, mutta että Suomen lainsäädännössä ei ole sellaista määräystä, jonka mukaan jokainen asetuksen muotoon puettu eduskunnan päätös, joka ei saavuta hallitsijan vahvistusta, on pidettävä kokonaan rauenneena. Valiokunnan enemmistön käsityksen mukaan on suostunnan myöntäminen ja määrärahojen osoittaminen suostuntavaroista yksinomaan eduskunnan asia eikä

eduskunnan tämmöisessä asiassa tekemä päätös ole niitä, joista laillisten säännösten antamiseksi vaaditaan Keisarin ja Suuriruhtinaan sekä eduskunnan yhtäpitävä päätös. Kun eduskunta on suostunnan myöntänyt tai paloviinaveron suuruuden määrännyt, ei tämä päätös, tullakseen lain voimaan, kaipaa hallitsijan vahvistusta, ja se astuu täytäntöön niin pian kun hallitus sen nojalla ryhtyy toimenpiteisiin. Ei myöskään voida katsoa, että eduskunta pelkästään sen kautta, että se on pukenut päätöksensä asetuksen muotoon, olisi tehnyt suostunnan- tai suostuntavarain myöntämisensä riippuvaksi siitä ehdosta, että sen hyväksymä asetus saavuttaa hallitsijan vahvistuksen, vaikka eduskunta ei ole nimenomaan tätä ehtoa julkilausunut. Tähän nähden on valiokunnan enemmistö ollut sitä mieltä, että eduskunnan asema on vahvempi, että sen tekemien muistutusten paino on suurempi, jos eduskunta nojaa kantansa ja todistelunsa yksinomaan kiistämättömästi oikeiksi tunnustettuihin lainsäännöksiin, mutta jättää mainitsematta sellaiset näkökohdat, joissa perustuslain tulkinnasta saattaa ilmaantua ja todellisuudessa on ilmaantunut eri mieliä. Tällaisten kohtain selvittely on ennen kaikkea jätettävä tieteellisen laintulkinnan asiaksi.

Eduskunnan esittämien huomautusten mitä suurimman painon ja arvokkuuden saavuttamiseksi ehdotan siis kunnioittaen, että eduskunta, hyljäten vastalauseessa esitetyt näkökohdat, asettuisi tässä kohden valtiovarainvaliokunnan mietinnön edustamalle kannalle.

Pyydän samalla saada kiinnittää eduskunnan huomiota erääseen valiokunnan ponnessa olevaan sanaan, jota tuskin voidaan katsoa asianmukaiseksi. Lausutaan ponnessa, „että Keisarillinen Majesteetti suvaitsisi armollisesti käskeä ryhdyttäväksi tarpeellisiin toimenpiteisiin, jotta kysymyksessä olevat perustuslainvastaiset määräykset k u m o t a a n ja eduskunnalle kuuluva suostuntaoikeus pidetään loukkaamattomana". Paitsi sitä muodottomuutta, että pyydetään Keisarillista Majesteettia ryhtymään toimenpiteisiin erinäisten määräysten kumoamiseksi, kun tämä kumoaminen juuri riippuu hänen omasta päätöksestään, on tehdyn anomuksen toteuttaminen käytännössä miltei mahdoton. On otettava huomioon, että kuluu melkoinen aika, ennenkuin tämä anomus saattaa tulla Keisarilliselle Majesteetille esitetyksi, — ehkä vuoden loppupuolella, jolloin kumoaminen on suureksi osaksi kadottanut käytännöllisen merkityksensä. Jos eduskunta vaatii valtiorahasäännön alalla erityisten määräysten kumoamisen, tulisi eduskunnan myöskin lausua, mitä näiden määräysten sijaan olisi säädettävä, koska asia osaksi koskee veronkantoa ja näiden verojen käyttämistä. Olisi näin ollen asianmukaisempaa, että eduskunta rajoittuisi tässä kohden anomaan, että se, mitä on tapahtunut vastoin eduskunnan perustuslainmukaista suostuntaoikeutta, korjataan, tietysti mikäli se enää korjattavissa on. Jos ponsi saisi nyt viittaamani sisällyksen, aiheuttaisi tämä sen edellä olevan lauseen sananmuodon muuttamista parissa kohden.

Rohkenen siis kunnioittaen ehdottaa, että eduskunta muissa kohdissa hyväksyisi mietinnön, mutta päättäisi ponnen edellä olevan lauseen ja ponnen näin kuuluviksi: „Ja kun Eduskunnan velvollisuus on valvoa, ettei Suomen kansan ikivanhaa kallisarvoista suostuntaoikeutta syrjäytetä, saa Valiokunta kunnioittaen ehdottaa, että Eduskunta alamaisesti anoisi, että Keisarillinen Majesteetti suvaitsisi armollisesti käskeä ryhdyttäväksi tarpeellisiin toimenpiteisiin, jotta se, mitä edelläkerrotulla tavalla on vastoin Eduskunnan perustuslainmukaista suostuntaoikeutta tapahtunut, korjataan ja Eduskunnalle kuuluva suostuntaoikeus pidetään loukkaamattomana." Tämä ponsi on valiokunnassa ollut äänestyksen alaisena, vaikka siitä ei ole tehty erityistä vastalausetta.

Ed. S v i n h u f v u d: Esillä olevassa valiokunnan mietinnössä käsitellään yhtä nykyisen hallituksen pahoista töistä. Nykyinen hallitushan koettaa murtaa meidän perustuslakejamme osittain siten, että se pakkokeinoin koettaa saada eduskunnan lainsäädäntöoikeuden horjutetuksi ja vieraita venäläisiä lakeja täällä noudatettavaksi, osittain taas koettaa hallitus saada eduskunnan veronmyöntämisoikeuden rajoitetuksi ja sorretuksi. Hallituksen viimemainittuun suuntaan meneviä toimenpiteitä valtiovarainvaliokunta puheenaolevassa mietinnössä nyt käsittelee. Valiokunta mietinnössään ankarasti arvostelee hallituksen menettelyä ja aivan syystä. Valiokunta kokoo sanottavansa kahteen lauselmaan 18 sivun lopulla ja 19 sivun alussa ja sitten kursiveerattuun ponteen sivulla 19.

Kuitenkaan en voi kaikissa kohdin asettua samalle kannalle kuin valiokunta. Ensinnäkin on sivulla 17 ensimäisessä kappaleessa pari lausetta, jotka näkyvät viittaavan siihen, että valiokunnan mielestä ensimäinen pykälä nykyisessä viinanvalmistusasetuksessa sisältäisi muun muassa sen, että eduskunta ei voisi kieltää paloviinasuostuntaa. Tässä kohdin hyväksyn vastalauseen ja ehdotan, että puheenalaiset pari lausetta, se on, toinen ja kolmas lause puheenalaisessa kappaleessa 17 sivulla poistettaisiin.

Sitten olisin suonut, että valiokunta myöskin olisi, mitä tulee valtiopäiväjärjestyksen §:ään 75, asettunut samalle kannalle kuin vastalause. Se paloviina-asetusehdotus, jonka viime valtiopäivät hyväksyivät, on niin sanottu muodollinen laki ja on siis siihen ehdottomasti sovellettava ensimäinen kohta valtiopäiväjärjestyksen 75 §:ssä. Tästä syystä yhdyn vastalauseessa sivulla 22—23 olevaan kolmeen kursiveerattuun kappaleeseen, vaikka tahtoisin niihin tehdä erinäisiä pienempiä muodollisia muutoksia, joista tuonnempana saan mainita. Minusta nimittäin, mitä tähän puoleen asiata tulee, on selvää ja myöskin lakitieteessä tunnustettua, että eduskunta voi pukea päätöksensä suostunnasta niin sanotun muodollisen lain muotoon ja tällöin, kun eduskunta sen tekee, on ensimäinen momentti 75 §:ssä tähän sovellettava. Se seikka, että puheenalaisessa momentissa puhutaan sellaisesta laista, minkä aikaansaamiseksi vaaditaan Keisarin ja Suuriruhtinaan sekä eduskunnan yhtäpitävä päätös, ei suinkaan tee sen sovelluttamista muodollisiin lakeihin mahdottomaksi. Päin vastoin, niinpian kuin eduskunnan päätös on puettu muodollisen lain muotoon, vaaditaan siihen juuri hallitsijan vahvistus, jotta se tulisi lain voimaan. Sellaista päätöstä koskee aivan yhtä hyvin, kuin niin sanottuja varsinaisia eli materialisia lakiehdotuksia, määräys pykälän ensimäisessä kohdassa, että, ellei ehdotusta hyväksytä muuttamatta, se on kokonaan rauennut. Tämä on tietääkseni ollut meidän oikeudessamme tunnustettu sääntö. Ja on vielä huomattava, että 75 §:n ensimäinen momentti ei tarkoita säätää mitään muuta uutta, kuin, että Keisarin ja Suuriruhtinaan pitää niille valtiopäiville, jotka kokoontuvat lähinnä sen jälkeen, kun Keisarin ja Suuriruhtinaan määräys lakiehdotuksen hylkäämisestä on annettu, ilmoittaa eduskunnalle siitä. Siis, kun hallitsija ei ole muuttamatta hyväksynyt eduskunnan viime vuonna sille esittämää lakiehdotusta paloviinaverosta, tuo lakiehdotus on rauennut eikä hallitsija ole ollut oikeutettu sen jälkeen määräämään paloviinaveroa tältä vuodelta kannettavaksi. Jos hallitus syystä tai toisesta katsoi tarpeelliseksi tahi välttämättömäksi saada paloviinavero kannetuksi, olisi hallituksen pitänyt kääntyä eduskunnan puoleen uudella esityksellä asiassa, jotta eduskunta olisi ollut tilaisuudessa tekemään asiassa uuden päätöksen. Ja hallitus olisi voinut ylimääräisille valtiopäiville taikka vaikkapa vielä näillekin valtiopäiville tehdä sen. Sillä kieltämättä on hallitsijalla oikeus siinä suhteessa tämän vuoden kuluessa kääntyä eduskunnan puoleen. Käyttämällä tätä tietä hallitus arvatenkin olisi voinut saada paloviinaveron hyväksytyksi, jos nimittäin hallitus piti välttämättömänä saada paloviinaveroa nyt kuluvalta vuodelta. Minusta sen vuoksi on aivan selvää, että hallitus ei ole voinut lain mukaan määrätä paloviinaveroa tältä vuodelta kannettavaksi.

Siitä, mitä olen sanonut selviää, etten voi hyväksyä sitä kappaletta 18 sivulla, joka alkaa sanoilla: „Kuten edellä on osoitettu" j. n. e. Minusta tämä kappale olisi poistettava.

Sen nojalla, mitä olen esittänyt, tahtoisin myös 18 sivulla olevaan viimeistä edelliseen lauselmaan, eli ponnen tapaiseen, joka kuuluu: „että kun 26 päivänä joulukuuta 1913 annettu armollinen asetus siitä verosta, joka on suoritettava paloviinan valmistamisesta Suomessa 1914, ei ole yhtäpitävä eduskunnan hyväksymän asetuksen kanssa, on se lainvastainen", tehdä sensuuntaisen lisäyksen, että hallitus ei ole ollut oikeutettu tänä vuonna määräämään paloviinaveroa kannettavaksi, vaan olisi hallituksen tullut, jos se piti tarpeellisena, että paloviinaveroa kannetaan, tehdä eduskunnalle uusi esitys asiassa. Samoin tahtoisin myöskin kursiveerattuun loppuponteen panna viittauksen siihen suuntaan, että hallituksen vieläkin tulisi, jos se tahtoo „ristiriitaa" saada korjatuksi, kääntyä eduskunnan puoleen uudella armollisella esityksellä.

Pyydän senvuoksi tehdä seuraavat ehdotukset. Sivulla 17 olevat kaksi lausetta: „Paloviinan valmistamisesta ja tislaamisesta 9 päivänä kesäkuuta 1892 annetussa asetuksessa on tosin säännös siitä, että paloviinan valmistamisesta Suomessa on suoritettava veroa. Mutta tämä seikka ei ole muuttanut sitä oikeussääntöä, että eduskunnan asiana on määräajaksi säätää suoritettavasta paloviinaverosta", olisivat poistettavat. Sitten olisi samoin kuin vastalauseessa, mietinnön 17 sivulle ensimäisen kappaleen jälkeen tai ehkä johonkin toiseen sopivaan paikkaan, jonka kai valiokunta saa määrätä, lisättävä ne kolme kursiveerattua kappaletta, jotka on esitetty vastalauseessa sivulla 22—23. Niihin olisi kuitenkin tehtävä seuraavat muutokset. Ensimäisen kappaleen loppuosassa seisoo nykyään: „sekä mitä paloviinaveroon tulee, määräyksiä veron käyttämisestä, ja toisinaan on näihin asetuksiin myös sisällytetty säännöksiä, joiden tarkoitus on ollut estää hallitusta väärällä tavalla käyttämästä suostuntavaroja." Tämän viimeisen lauseen tahtoisin, jotta lause tulisi paremmin vastaamaan sitä kirjoitustapaa, jota käytettiin niillä valtiopäivillä, jolloin sanotut „säännökset" asetettiin, muodostettavaksi esimerkiksi näin: „joiden tarkoitus on ollut turvata myönnettyjen suostuntaverojen lainmukaista käyttämistä." Toinen kappale saisi

mennä muuttamatta. Kolmannesta kappaleesta tahtoisin pyyhittäväksi pois sanan „ennen", koska luullakseni on oikeampaa sanoa „kuulumattomalla tavalla", sillä onhan täällä jo nähty lainrikkomuksia hallituksen puolelta jos jonkinmoisia. Tärkeämpänä kuitenkin pitäisin, että tästä kappaleesta pyyhittäisiin pois loppuosa eli sanat: „jonka tässä suhteessa sitovan voiman senaatti edelläkerrotussa lausunnossaan 1912 vuoden valtiopäiväin paloviinaveroa koskevan päätöksen johdosta oli nimenomaan tunnustanut." Ei liene tarpeellista nyt enää viitata nykyisen senaatin lausuntoon, siitä on riittävästi puhuttu aikaisemmin mietinnössä.

Mitä tulee siihen lauselmaan 18 sivulla, joka alkaa sanoilla: „että kun 26 päivänä joulukuuta" j. n. e., ehdottaisin, että tämä lause tulisi kuulumaan tällä tavalla: „että kun 26 päivänä joulukuuta 1913 annettu armollinen asetus siitä verosta, joka on suoritettava paloviinan valmistuksesta Suomessa 1914, ei ole yhtäpitävä eduskunnan hyväksymän asetuksen kanssa, on se lainvastainen eikä hallitus ole ollut oikeutettu määräämään puheenalaista veroa nyt kuluvalta vuodelta kannettavaksi, vaan olisi hallituksen pitänyt, jos se ei katsonut voivansa vahvistaa eduskunnan hyväksymää asetusta, pitänyt antaa eduskunnalle uusi esitys asiasta." Toinen lauselma jäisi muuttamatta. Kursiveerattu ponsi sivulla 19 tulisi kuulumaan näin: „että Keisarillinen Majesteetti suvaitsisi armollisesti käskeä ryhdyttäväksi tarpeellisiin toimenpiteisiin, jotta kysymyksessä olevat perustuslain vastaiset määräykset kumotaan ja uusi armollinen esitys paloviinaverosta vuodeksi 1914 eduskunnalle annetaan." Jos nämä muutosehdotukset hyväksytään palautettanee asia valiokuntaan.

Ed. Takolander: Jag har anhållit om ordet närmast att uttala mig i anledning af den till statsutskottets betänkande fogade reservationen.

Reservanternas hållning skiljer sig från flertalets i utskottet, hufvudsakligen därigenom, att de, med hänvisning till mom. 1 i § 75 af L. O., anse regeringen hafva varit förpliktad att antingen godkänna landtdagens förslag till förordning angående brännvinsskatten oförändradt eller ock förkasta detsamma och såsom följd häraf ej heller uppbära brännvinsskatt. I 1 mom. af § 75 L. O. stadgas, att förslag till „sådan lag, som beror af Kejsaren och Storfurstens samt landtdagens sammanstämmande beslut", i händelse det icke varder af Kejsaren och Storfursten oförändradt fastställdt, i sin helhet har förfallit. Afgörande för spörsmålet, i hvad mån nämnda lagrum är tillämpligt på senaste landtdagens beslut i fråga om brännvinsskatten, är sålunda enligt min uppfattning i första hand, om detta beslut innefattar förslag till lag och, i händelse så befunnes vara förhållandet, huruvida det är sådan lag, som beror af Kejsaren och Storfurstens samt landtdagens sammanstämmande beslut.

Lagstiftningen afser ju att fastställa vissa allmängiltiga, abstrakta rättssatser. Bevillningsbesluten däremot hafva i regeln till ändamål att ordna konkreta förvaltningsärenden. De hafva karaktären af rättsärenden, hvilka landtdagen å folkets vägnar ingår. Härmed är icke sagdt, att landtdagens beslut angående bevillning icke kunde innehålla rättssatser. De göra det tvärtom ofta. Så är till exempel förhållandet, då i förordningarna angående bevillning för tillverkning af maltdrycker stadgas, att bryggeri jämte inventarier utgöra underpant för skatten. Ett dylikt stadgande innefattar en allmän rättssats, hvars fastställande utgör lagstiftning. Detsamma kan därför ej heller bli giltigt med mindre landtdagens beslut därom fastställes af Kejsaren och Storfursten. Det hör med andra ord till det i 75 § 1 mom. berörda området för lagar, som bero af Kejsaren och Storfurstens och landtdagens sammanstämmande beslut. Men, såvidt jag kunnat finna, innehåller 1913 års landtdags beslut angående brännvinsskatten icke några dylika abstrakta rättssatser. Därmed att bevillningsbesluten icke i och för sig innefatta lagstiftning sammanhänger äfven den omständigheten, att de icke oafvisligen fordra monarkens stadfästelse. Att de icke kräfva en sådan fastställelse, medgifva reservanterna själfva. Vilja reservanterna det oaktadt påstå, att bevillningsbesluten såsom sådana innefatta lagstiftning, skulle vi komma till den egendomliga slutsatsen, att landtdagen kunde stifta lag utan monarkens medverkan. Härmed borde äfven vara ådagalagdt, att bevillningsbesluten såsom sådana icke höra till lagstiftningens område.

Jag har i det föregående redan berört det andra grundväsentliga fel jag trott mig finna i reservanternas argumentering. Reservanterna återgifva, å sidan 23 af betänkandet, alldeles riktigt innehållet af 1 mom. § 75 L. O. sålunda, att detsamma gäller lag, hvilken erfordrar Kejsaren och Storfurstens samt landtdagens sammanstämmande beslut, och dock medgifva reservanterna några rader högre uppe på samma sida, att bevillningsbeslut icke oafvisligen fordra monarkens stadfä-

stelse. Inkonsekvensen synes mig ligga i öppen dag.

Nu säga reservanterna, att landtdagen genom att godkänna bevillningarna i form af en författning tillika underställa Kejsaren och Storfurstens pröfning det antagna författningsförslaget såsom en helhet. Detta äger sin riktighet så till vida att, om regeringen, såsom skett i ingressen till förordningen af den 26 december 1913 angående den skatt, som för tillverkning af brännvin skall erläggas, angifver, att förordningen tillkommit på underdånig framställning af Finlands landtdag, bör densamma självfallet äfven vara ordagrannt sådan som landtdagen antagit den. Men häraf följer icke med nödvändighet, att landtdagens beslut måste fastställas i den lydelse landtdagen gifvit det. Regeringen kan anbefalla verkställighet af landtdagens beslut genom en förordning, som ej behöfver ordagrannt öfverensstämma med detta, blott i denna förordning icke föregifves, att den vore af landtdagen antagen. Genom att bevillningsbeslutet underställes regeringens fastställelse blir detta visserligen i den af landtdagen antagna formen beroende af Kejsaren och Storfurstens samt landtdagens sammanstämmande beslut, men det är därför icke lagstiftning och underlyder ej häller 1 mom. af § 75 L. O.

Det har här i dag anförts, att af regenten fastställda bevillningsbeslut äro formell lag. Detta är visserligen sant, de äro formell lag. Utan att vara verklig lag hafva de tillkommit på samma sätt som lag och hafva samma form som lag, men häraf följer icke, att denna form behöfde iakttagas.

Reservanterna försöka vidare göra gällande, att regeringen, då den en gång uppbär brännvinsskatt, vore ovillkorligen förpliktad att använda alla af landtdagen ur brännvinsmedlen beviljade anslag enligt landtdagens anvisning. Jag vill i detta sammanhang hänvisa till rådande rättsuppfattning i Sverige. Ehuru folkrepresentationens rättigheter i detta land så väsentligt utvidgats genom 1809 och 1810 års grundlagar, synes man där vara af den åsikt, att någon dylik skyldighet för regeringen icke föreligger. Det får ej häller förbises, att ett blindt fullföljande af folkrepresentationens beslut i finansfrågor kunde föra till praktiska olägenheter. Förändrade förhållanden kunna verka därhän, att ett anslag, då tiden för dess utgifvande vore inne, icke mera motsvarade det ändamål man vid anslagets beviljande afsett att främja, utan komme att verka alldeles annorlunda än man tänkt sig det vid beviljandet. — Härmed vill jag naturligtvis ingalunda göra gällande, att beträffande användandet af brännvinsmedlen under innevarande år dylika skäl skulle hafva varit gällande, lika litet som jag på något sätt vill försvara regeringens tillvägagående i nu föreliggande fall. Jag har endast velat framhålla, att enligt min uppfattning regeringen icke torde kunna frånkännas formell rätt att afböja användningen af anslag, som landtdagen beviljat. Tvärtom torde saken böra uppfattas sålunda, att landtdagen genom att bevilja anslagen ställer dessa till regeringens förfogande, samt att det ankommer å regeringen att beträffande hvarje enskildt anslag pröfva, om det motsvarar statsändamålen eller icke, och på grund af denna pröfning afgöra, huruvida anslaget skall användas eller ej. Att regeringen under inga förhållanden är berättigad att använda anslaget till andra än af landtdagen beslutna ändamål, har utskottet med tillräcklig tydlighet påvisat. Men medgifves det en gång, att regeringen enligt vår statsförfattning äger pröfva ändamålsenligheten af de anslag landtdagen beslutit och i enlighet härmed använda dem eller lämna dem obegagnade, synes denna regeringens rätt ej häller kunna inskränkas därigenom, att landtdagen ikläder sitt beslut angående bevillning formen af ett författningsförslag. Det förefaller nämligen orimligt att landtdagen blott genom användande af denna form kunde förskjuta gränsen för regeringens och folkrepresentationens ömsesidiga befogenheter.

Låtom oss emellertid för ett ögonblick antaga, att reservanternas ståndpunkt i denna fråga vore riktig. Om så vore förhållandet, och regeringen icke ville använda ett af landtdagen ur brännvinsmedlen beslutet anslag, kunde den ej häller uppbära brännvinsskatt. Jag förutsätter nämligen, att landtdagen genom formen af författningsförslag frångått anspråket att dess bevillningsbeslut skulle vara bindande utan fastställelse. Underlåtenhet att uppbära brännvinsskatt vore emellertid stridande emot § 1 af förordningen angående tillverkning och destillering af brännvin, gifven den 9 juni 1892, i hvilken paragraf det stadgas, att för tillverkning af brännvin i Finland skall erläggas skatt.

Jag har härmed kommit in på ytterligare en af de omöjliga slutsatser reservanternas ståndpunkt synes mig föra till. I reservationen antydes nämligen, i slutet af sidan 23, att landtdagen kunde helt och hållet förvägra brännvinsskatt. Nyssnämnda förordning, enligt hvilken brännvinsskatt skall erläggas, har emellertid tillkommit genom sammanstämmande beslut af monarken och landtdagen och kan således endast i samma ordning upphäfvas och ändras. Däraf borde äfven följa, att landtdagen icke lagligen

kan ensam omintetgöra tillämpningen af dess stadgande, att brännvinsskatt skall utgöras, hvilket likväl blefve fallet, om landtdagen undandroge sig att bevilja åtminstone någon skatt för tillverkning af brännvin.

Då reservationen enligt min uppfattning, och på sätt jag nyss sökt påvisa, hvilar på oriktiga förutsättningar, hoppas jag, att landtdagen ej skall finna anledning att i det syfte reservanterna föreslagit återförvisa ärendet till statsutskottet.

Ed. Letonmäki: Venäläinen sortojärjestelmä ulottaa hävitystyönsä vuosi vuodelta yhä pitemmälle. Näinä aikoina ovat eduskunnan finanssioikeudetkin joutuneet tuon julkean laittomuuspolitiikan tallattaviksi. Niin kutsuttujen hallituksen rahojen ja eduskunnan rahojen lopullinen erottaminen toisistaan, sotilasrahaston lakkauttaminen, eduskunnan päättämien suostuntavarojen määrääminen toisiin tarkoituksiin kuin mihin eduskunta oli päättänyt, paloviina-asetusehdotuksen silpominen, ne ovat viime aikojen perustuslainvastaisia tekoja. Ja ne ovat luonteltaan ihan väkivaltaisia, sillä niiden tueksi ei hallitus voi esittää oikeuden varjoakaan. Ainoastaan väkevämmän oikeudella toimeenpannaan sellaisia ilmiselviä laittomuuksia.

Tällä kerralla on eduskunnalla käsiteltävänä eräitä tuollaisia hallituksen tekoja. Valtiovarainvaliokunta on antanut ennakkomietinnön eduskunnan viimevuotisten suostuntapäätösten loukkausten johdosta, lähinnä sen laittomuuden johdosta, mitä on harjoitettu viime vuoden valtiopäivien paloviinasuostuntapäätöksen suhteen. Kuten näkyy, ei valtiovarainvaliokunta ole ollut yksimielinen hallituksen laittomuuksia tuomitessaan. Valiokunnan porvaristo ja sosialistit ovat laittomuuspolitiikkaan nähden eri kannalla, ja jos vertaa mietintöä ja vastalausetta toisiinsa, huomaa, että niiden eroavaisuus on melkoinen ja koskee jopa tuon laittomuuden arvostelu- ja tuomitsemisperusteitakin.

Kun luemme tuota mietintöä, niin meitä hämmästyttää se tapa, millä tässä suhtaudutaan mainittuun paloviinasuostuntapäätökseen. Mitkä tarkoitusperät ovat valiokunnan porvaristoa ohjanneetkaan, niin tuota päätöstä mietinnössä käsitellään siten, että hallituksen menettely sen suhteen olisi mahdollisimman vähässä määrässä laiton. Mietinnössä eräässä suhteessa hyväksytäänkin hallituksen tekoja, joita me, valiokunnan sosialistit, olemme pitäneet selvinä laittomuuksina. Mutta se ei olekaan ihme, sillä mietinnön ovat luoneet valiokunnan suomettarelaiset, tarkemmin sanoen se on valtioneuvos Danielson-Kalmarin sanelema. Mitä valiokunnan muut porvarilliset edustajat ovat mietinnön laatimiseen vaikuttaneet, on se ollut melkein yksinomaan sen muodolliseen kokoonpanoon kohdistuvaa. Niin hyvin nuorsuomalaiset, ruotsikot kuin maalaisliittolaisetkin ovat ilman vastalausetta hyväksyneet valtioneuvos Danielson-Kalmarin myöntyväisyyskannan. Pois ovat hävinneet nuo niin sanotut viimeiset mohikaanit, nuo elävät muistomerkit perustuslaillisuuden hiljaisella haudalla. Ei yksikään ääni tuossa lujassa porvarikokoomuksessa, johon valtioneuvos Danielson-Kalmari puhaltaa hengen, ole noussut meidän sosialistien kanssa tuomitsemaan koko laittomuutta.

Valiokunnan mietinnössä asetutaan suorastaan epälojaaliselle kannalle eduskunnan viime vuotista paloviinasuostuntapäätöstä kohtaan. Sitä ei visseistä syistä tahdota ottaa sellaisena kuin se on, nimittäin eduskunnan hyväksymänä asetusehdotuksena, lakiehdotuksena. Jos tuon päätöksen ottaa sellaisena, niin ei voi olla muuta kuin yksi mieli siitä, että hallitus, silpomalla eduskunnan asetusehdotuksen, rikkoo sen eduskunnan päätökseen sisältyvän suostuntaehdon, että tuo päätös on toteutettava kokonaisuudessaan, se tahtoo sanoa, vahvistettava tuo lakiehdotus sellaisenaan tai antaa suostunnan raueta. Sellaisen ehdon voidaan ja täytyykin katsoa sisältyvän eduskunnan paloviinapäätökseen, vaikkei eduskunta sitä nimenomaisesti ilmoittanutkaan. Sellaisen ehdon olemassaolon pitäisi katsoa itsestään selväksi, mutta mietintö ei vain sellaista edellytä, jopa hyväksyykin hallituksen tuota ehtoa rikkovan menettelyn, antamalla hallitukselle luvan tuota ehtoa rikkomallakin kantaa suostuntaveroa paloviinan valmistamisesta ja määrätä sen tuottaman tulon käyttämisestä. Jos tahdotaan lojaalisesti suhtautua sanottuun päätökseen, niin ei voida olla muulla kannalla kuin mikä on esitetty mietintöön liitetyssä vastalauseessa.

Päättäessään paloviinasuostunnasta, sitoi eduskunta kaikki suostuntatulosta osoittamansa määrärahat yhteen, laskien ylijäämän ja määräten senkin vissiin tarkoitukseen, nimittäin kulkulaitosrahastoon, sekä lopuksi vastoin armollisia esityksiä, ilmaisten päätöksensä veronkannosta ja sen tuottaman tulon käytöstä yhtenä asetus- eli lakiehdotuksena. Eduskunta siis antoi suostuntapäätökselle lakiehdotuksen muodon, ja vaikkakaan suostuntapäätöksen syntymiselle ei ole tietysti tarpeen, että eduskunta hyväksyy ja hallitsija vahvistaa tämän asetukseksi, niin on kuitenkin eduskunta, käyttämällä tätä tietä, samalla alistanut päätöksensä Keisarin ja Suuriruhtinaan tutkittavaksi ja vahvistettavaksi. Eduskunnan

suostuntapäätöksen sisältävä lakiehdotus olisi niin ollen V. J:n 75 §:n 1 momentin mukaan ollut muuttamattomana vahvistettava. Muussa tapauksessa on se katsottava kokonaan rauenneeksi ja siis luovuttava sanottua suostuntaa kantamasta. Vastoin armollisia esityksiä tahtoi eduskunta niin ollen tällä tavoin turvata suostuntaoikeuttaan hallituksen laittomuuksia vastaan ja pukemalla päätöksensä mainittuun muotoon, menetteli eduskunta ainoastaan siten kuin jo 20 vuotta yhtä mittaa sitä ennen oli paloviinasuostunnan suhteen menetelty.

Mikä merkitys eduskunnassa oli pantu asetuksen muotoon, käypi ilmi, kun tutkii viime vuoden valtiopäivien asiakirjoja. Valtiovarainvaliokunnan mietinnössä mallasjuoma- ja leimasuostunnoista oli kumpaiseenkin asetusehdotukseen viime vuonna liitetty erikoinen pykälä suostuntavarojen käyttämisestä, eli määräys sen nettotulon siirtämisestä kulkulaitosrahastoon. Samoin, kuten jo mainittu, oli paloviinasuostuntavero ja sen käyttäminen vastoin arm. esityksiä sisällytetty yhteen ja samaan asetusehdotukseen. Niiden valtiovarainvaliokunnan jäsenten mielipiteen mukaan, joiden kantaa nuo mietinnöt edustivat, oli tämä menettelytapa ainoa keino turvata eduskunnan suostuntavarojen käytön suhteen tekemiä päätöksiä. Hallitus näet ei ollut piitannut niistä eduskunnan asettamista ehdoista ja edellytyksistä, joiden takia ja joihin nojaten se suostuntoihin suostui. Niinpä eduskunta vuonna 1912 nimenomaan lausui, että sen osoittamat „varat ovat käytettävät ainoastaan siinä tapauksessa, että k a i k k i yllämainitut eduskunnan erittäin päättämät määrärahat merkitään rahasääntöön". Hallituksella ei siis ollut mitään oikeutta kantaa suostuntaveroa, ellei se samalla ottanut noudattaakseen niitä edellytyksiä, niitä ehtoja, jotka eduskunta oli selvästi ilmoittanut. Mutta hallitus menetteli sittenkin entiseen tapaansa julkean mielivaltaisesti suostuntavarojen suhteen ja rikkoi taas eduskunnan asettamat suostuntaehdot. Siitä syystä tahtoi valiokunta nyt varmentaa verotulon oikean käytön erityisten asetuksiin ottamiensa pykälien avulla. Mietinnön kannalla olevien taholta lausuttiin eduskunnassa, että kuuluu aivan alkeellisimpiin lainsäädäntöperiaatteisiin se, että hallitus vahvistaa eduskunnan hyväksymät asetusehdotukset sellaisenaan, niitä silpomatta, tai, jollei se niitä sellaisenaan vahvista, se myöskin siinä tapauksessa saa luopua kantamasta suostuntoja.

Olen siteeranut tässä valtiovarainvaliokunnan viime vuotisen varapuheenjohtajan Heikki Renvallin eduskunnassa antamaa lausuntoa. Ed. Hultin lausui edelleen, että mietinnössä ehdotettu menettely tarjoaa paremmat takeet kuin ennen siitä, että eduskunnan budjettioikeus tulisi respekteeratuksi. Kun valiokunta ei ole katsonut voivansa suositella suostuntakieltoa — lausui ed. Hultin — on se sitä vastoin katsonut velvollisuudekseen ehdottaa erinäisiä lisämääräyksiä suostunta-asetuksiin, tarkoituksella että suostuntavarojen käyttäminen eduskunnan tarkoittamiin tarpeisiin tulisi turvatuksi. Ed. Kairamo ivasi mietinnössä ehdotettua menettelytapaa ja sen tehottomuutta laittomuutta vastaan. Mutta, lisäsi hän, että jos eduskunnan enemmistö olisi sitä mieltä, että tätäkin keinoa olisi kerran koetettava, niin voidaanhan sekin hätätilassa tehdä. Ed. Danielson-Kalmari ei puolestaan uskonut suostunta-asetuksiin otettujen erikoispykäläin pidättävän hallitusta laillisuuden rajoissa. Ed. Castrén lausui, että valiokunnan ansioksi on luettava se, että valiokunta, kun viime valtiopäivien asettamat ponsilukot eivät kestäneet, on koettanut suostunta-asetuksiin panna uusia ja parempia lukkoja. Jos nämäkään lukot eivät pitäisi, ei se suinkaan ole valtiovarainvaliokunnan syy. Se on sen hallituksen syy, jota mitkään lukot eivät näytä estävän murtautumasta toisten aarreaittaan. Ed. Arajärvi lausui, että mainittujen pykälien ottamista pidettiin valtiovarainvaliokunnassa niin tärkeänä, että, ellei siihen olisi suostuttu, suostuntakielto olisi tullut valiokunnan päätökseksi.

Tästä huomaamme, mikä tavaton merkitys pantiin eduskunnassa viime vuonna suostuntapäätöksen asetusmuotoon. Sitä pidettiin jopa yhtä tepsivänä keinona kuin suostuntakieltoa. Ja asetuksen hyväksyminen sellaisenaan, silpomatta, katsottiin kuuluvan aivan alkeellisimpiin lainsäädäntöperiaatteisiin. Että mielipide oli sellainen suomettarelaisellakin taholla, käy ilmi esim. ed. Nevanlinnan lausunnosta. Sen johdosta näet että senaatti v. 1912 oli sitä mieltä, että kun eduskunnan suostuntapäätös oli asetuksessa, asetus oli pakko vahvistaa sellaisenaan, niin lausui ed. Nevanlinna äsken mainitussa puheenvuorossaan, että tämä senaatin kanta oli varsin ilahuttava tapaus, suhteellisesti harvinainen näinä synkkinä aikoina.

Mallasjuoma- ja leimasuostunta-asetuksista poistettiin kyllä nuo lukkopykälät, mutta paloviinasuostunta-asetusehdotus jäi sisältämään pykälän varojen käytöstä.

Ilman epäilystä vodaan siis eduskunnan jäsenten katsoa viime vuonna poikkeuksetta olleen sillä kannalla, että asetusmuoto oli turvakeino — eri asia sitten, miten tehoisa — varmentamaan eduskunnan suostuntapäätöksiä, ja että pidettiin yleensä alkeellisimpiin oikeussääntöihin kuulu-

vana sitä, että hallitus vahvistaa eduskunnan suostunta-asetukset silpomatta. Asetusmuodolle annettiin siis kaikissa ryhmissä varsin suuri merkitys, vaikka sen tehoisuutta epäiltiinkin. Ja kuten jo on viitattu, senaattikin vuonna 1912 oli silpomatta vahvistamiseen nähden aivan samalla kannalla.

Mutta mitä me nyt sen sijaan saamme lukea tästä esilläolevasta valtiovarainvaliokunnan mietinnöstä? Saamme lukea sen, että sillä, että eduskunta on suostuntapäätöksensä pukenut lakiehdotuksen muotoon, ei ole yhtään mitään merkitystä. Vahvistamatta ja julkaisematta eduskunnan hyväksymää asetusehdotusta, voi hallitus kantaa paloviinaveron ja käyttää sen antamaa tuloa siihen määrin, kuin se tahtoo panna täytäntöön asetusehdotuksessa olevat menot kunkin erikseen. Eduskunta on siis tehnyt peräti joutavaa, tyhjänpäiväistä työtä siinä, että se vastoin armollisia esityksiä puki suostuntapäätöksensä yhtenäisen lakiehdotuksen muotoon! Eduskunta muka käytti asetusmuotoa aivan tarkoituksettomasti, mitään siinä ajattelematta, piirustellen tyhjänpäiväisiä pykälämerkkejä muissa ajatuksissa, niinkuin sitä ihminen väliin miettiessään piirtelee paperille mitä sattuu, edes lähemmin hoksaamatta, minkälaisia koukeroita siihen oikeastaan tulee, — siis ilman vain aikojaan.

Minä uskallan väittää, että tämä on eduskunnan päätöksen arvon alentamista ja että tämä on eduskunnan arvon alentamista. Vaikka ei eduskunta olisi nimenomaan lausunutkaan, kuten se, yhdistäessään veronkantamista ja sen käyttöä koskevat seikat yhteen asetusehdotukseen lausui, että se tekee sen siitä syystä, että se on tarkoituksenmukaisempaa, niin olisi liian pitkälle menevää otaksua, kuten mietintö tekee, että tuollainen asetusmuodon käyttäminen oli vain epähuomiossa tapahtunut.

Mitenkä sitten mietintö tulee tähän ylimieliseen, epäkunnioittavaan otaksumiseen? Siten, että se vastoin useitten edellisten valtiopäivien nimenomaisia päätöslausumia ja vastoin eduskunnalle perustuslaissa nimenomaan turvattua suostuntavapautta, selittää paloviinasuostunnan pysyväksi veroksi. Paloviinaveron tällaisesta luonteesta muka johtuu, ettei eduskunnalla ole mitään oikeutta asettaa paloviinaveron suorittamiselle sellaisia ehtoja, että niitten rikkominen aiheuttaisi sen, ettei paloviinaveroa voida kantaa. Paloviinaveron maksamista ei mietinnön mukaan siis voitu panna riippuvaksi siitä suostuntaehdosta, että eduskunnan asetusehdotus on joko sellaisenaan vahvistettava tai muuten katsottava rauenneeksi.

Mietintö niinmuodoin katsoo voimassa olevan 1892 vuoden paloviina-asetuksen supistaneen eduskunnan suostuntaoikeutta, vaikka tämä on ikivanhoissa perustuslaeissa voimakkaasti turvattu, ja vaikkei mietintö mitenkään voi osoittaa, että mainittu 1892 vuoden asetus olisi tässä suhteessa perustuslakejamme muuttanut. Mietinnön hyväksyminen siis ehdottomasti merkitsisi sitä, että eduskunta paloviinasuostunnan suhteen luopuisi perustuslain mukaisesta suostuntavapaudestaan ja ennen päätöslausunnoissaan useamman kerran nimenomaan ilmaisemasta kannasta ja että eduskunta tässä suhteessa ryhtyisi omasta toimestaan supistamaan vähäisiä finanssioikeuksiaan. En nyt ainakaan vielä voi uskoa, että eduskunta tahtoisi mennä niin pitkälle suomettarelaisten valtioneuvosten ja näitten varjona häilyvien sekaväristen lakitohtorien perässä. Ainakin äänestykseen saakka tahdon uskoa, ettei eduskunnan koko porvaristo ole ihan pikisuomettarelaista, vaikka valtiovarainvaliokunnan porvarit tässä — niinkuin näyttää olevan muissakin laillisuuskysymyksissä laita — pikisuomettarelaisia olivatkin.

Sanotaan porvarien suomettarelaistuvan sen mukaan, kuin venäläinen taantumus pahenee. Valtiovarainvaliokunnan porvarien täyskäännös viime vuoteen verraten on omituisen yhtäläinen sen täyskäännöksen kanssa, minkä senaatti tässä paloviina-asiassa teki vuodesta 1912 vuoteen 1913. Kuten on mainittu oli senaatti sitä mieltä, että kun eduskunnan päätöksellä on asetuksen muoto, voidaan se eduskunnan hyväksymässä sananmuodossa ainoastaan joko hyväksyä tai hyljätä, ja ehdotti senaatti eduskunnan paloviina-asetusehdotuksen sellaisenaan vahvistamista, *jotta ei hyljättäisi välttämätöntä suostuntaa*, kuten senaatin sananmuoto kuuluu, ja siten saataisi aikaan tuhoisia seurauksia. Mutta kun oli päästy vuosi eteenpäin, oli senaatti tarkistanut kantansa. Tuo näinä synkkinä aikoina suhteellisesti harvinainen ja varsin ilahuttava tapaus, käyttääkseni tohtori Nevanlinnan sanontatapaa, oli siis varsin ohimenevää laatua. Vuonna 1913 oli senaatti jo sitä mieltä, että asetusmuodon käyttäminen ei velvoittanut vahvistamaan eduskunnan päätöstä juuri siinä ulkonaisessa muodossa, jonka eduskunta on sille valinnut, koska se on raha-asiallinen päätös eikä sisällä yleisiä oikeussääntöjä. Senaatti siis muuttaa kantansa vuodesta 1912 vuoteen 1913 ja valtiovarainvaliokunta vuodesta 1913 vuoteen 1914. (Vasemmalta: Vuoden jälestä!) Vuoden jälestä siis. Toivottavasti ei kuitenkaan eduskunta ole näin nopsa

laskemaan hallituksen vanaveteen. (Vasemmalta: Kaksi vuotta jälkeenpäin!)

Kuvaavana esimerkkinä siitä, miten nopsasti herrat voivat muuttaa kantaansa tärkeimmissäkin asioissa, mainittakoon, että kun lakitieteentohtori Talas valtiovarainvaliokunnan budjettijaostossa eräänä kauniina päivänä jätti kirjallisen monistetun ehdotuksen, jossa sanottiin, että hallituksen on vahvistettava eduskunnan tämä päätös muuttamattomana, niin hän jo seuraavana päivänä riensi korjaamaan ehdotustaan siten, että hallituksen ei tarvitsekaan vahvistaa eduskunnan päätöstä muuttamattomana, siis toteuttaa sitä kokonaisuudessaan, vaan voi se toteuttaa eduskunnan asetusehdotuksessa ilmenevät määrärahat kunkin erikseen, ollenkaan vahvistamatta eduskunnan päätöstä, lakiehdotusta. Kanta siis tässä kohden muuttui täydellisesti yhdessä yössä, enkä tiedä, onko sitä yötä edes vietetty valvoen. Sitä oikeaa kantaa tavoteltaessa ollaan siis liikkeissä liukkaita kuin västäräkki kärpäsen perässä.

Kuten olen osoittanut, asettuu valiokunta tässä mietinnössä tavattoman epälojaaliselle kannalle eduskunnan viimevuotista päätöstä kohtaan. Mietintöön liittyvässä vastalauseessa me valiokunnan sosialistit, vaikka meikäläisten kanta suostuntoihin nähden onkin ollut ja on mahdollisimman kaukana eduskunnan viimevuotisesta päätöksestä, sen sijaan asetumme puolustamaan tätä eduskunnan päätöstä sekä valiokunnan porvareita että hallitusta vastaan. Tämän kysymyksen yhteydessä ei mielestämme ole ryhdyttävä arvostelemaan eduskunnan päätöstä ja tulkitsemaan sitä oman kannan mukaiseksi, kuten valiokunnan porvarit tekevät, vaan on tuo päätös nyt otettava sellaisena, kuin se on, ja lausuttava jyrkät sanat hallitukselle sen tuota päätöstä polkevan perustuslainvastaisen menettelyn johdosta. En voi ainakaan vielä, kuten sanoin, uskoa, että eduskunta lähtisi valiokunnan porvareitten mukana tälle arveluttavalle tielle, tulkitsemaan viime valtiopäiväin päätöksen *muotoa tarkoitukset tomaksi*, siihen päätökseen sisältyvää *suostuntaehtoa olemattomaksi*, jo omasta toimesta *supistamaan* eduskunnan jo muutenkin aivan liian vähäisiä finanssioikeuksia. Se merkitseisi suoranaista hyppäystä taantumuksen syliin.

Olen tässä kosketellut ainoastaan yhteen seikkaan, siihen peruseroavaisuuteen, mikä on tällä mietinnöllä ja siihen liittyvällä vastalauseella. Missä muissa suhteissa mietintö on taantumuksellinen, siihen jätän tässä yhteydessä puuttumatta. Ehdotan siis vastalausetta hyväksyttäväksi.

Valiokunnassa on tätä asiaa käsiteltäessä porvarikokoomus ollut niin kiinteä, ettei se sellaisessakaan asiassa, kun sosialistien taholta ehdotettiin erästä painovirhettä korjattavaksi, uskaltanut hajota, vaan yksimielisesti äänestivät porvarit urhoollisesti tuota korjausehdotusta vastaan, *koska* se oli meikäläisten taholta tehty. Saa nähdä, pelätäänkö täällä niin kovasti meidän ehdottamaamme vastalausetta, joka ei sisällä mitään hirveän kumouksellista, vaan jonka pääsisällys on sellainen vaatimaton ajatus, että tämänvuotinen eduskunta olisi lojaalinen viime vuoden valtiopäivien päätöksiä kohtaan, vaan äänestetäänkö sitä vastaan? (Vasemmalta: Hyvä! Hyvä!)

Ed. Roos: Jag är för min del öfvertygad om att senaste landtdag iklädt sitt beslut om brännvinsbevillningen formen af en författning för att härigenom vara försäkrad om att medlen skulle komma att användas till det af landtdagen bestämda ändamålet och för att hindra regeringen att använda medlen till andra ändamål. Jag kan härvid icke underlåta att inlägga en gensaga emot den senaste talarens uttalande, då han ville påbörda alla borgerliga grupper, att de skulle hafva förändrat ståndpunkt i denna fråga. Jag för min del står fortfarande på samma ståndpunkt som då och är öfvertygad om att många andra landtdagsmän, tillhörande de borgerliga grupperna, hvilka deltogo i beslutet, fortfarande stå på samma ståndpunkt.

Jag begärde likväl ordet egentligen för att anmäla min fulla anslutning till det uttalande, som här gjorts af hr Svinhufvud, och för att understödja alla hans förslag till uteslutningar ur, förändringar af och tillägg till betänkandet, både i dess motivering och kläm.

Ed. Pennanen: Minä pyysin puheenvuoroa pääasiallisesti kannattaakseni valtiovarainvaliokunnan puheenjohtajan, ed. Hallsténin äskettäin tekemää muutosehdotusta, joka koski valiokunnan mietinnön pontta ja osittain ponnen edellistä kappaletta. Minäkin asianomaisessa valiokunnassa äänestin äsken mainitun ehdotuksen puolesta, ja pidän sitä ainakin muodollisessa suhteessa kokolailla parempana. Mielestäni on tällaisessa tärkeässä asiakirjassa pantava painoa myöskin muotoon. Samalla, kun minulla on kerran puheenvuoro pyydän lausua muutaman sanan mietinnöstä ja siihen liittyvästä vastalauseesta.

Valiokunta sanoo mietintönsä loppukappaleessa, että hallitsijan neuvonantajat, unhottaen perustuslaissa säädetyn velvollisuutensa, ovat antaneet

Keisarille ja Suuriruhtinaalle lainvastaisia neuvoja ja että mietinnössä esitettyä hallituksen jäsenten menettelyä vastaan asiassa, jossa lainsäännökset ovat nimenomaiset ja selvät, täytyy eduskunnan, valiokunnan mielestä, vedota hallitsijaan.

Jo tästä loppukappaleesta huomaa, että valiokunta on ehdottanut esitettäväksi hallitsijalle vain yksinomaan sellaista, jossa hallituksen menettely on aivan kiistämättömästi laitonta ja joka samalla on oleellisimmin järkyttänyt eduskunnalle kuuluvia oikeuksia. Kiistämättömästi laiton on hallituksen menettely, kuten täällä jo keskustelussakin on osoitettu, siinä, että eduskunnan viime valtiopäivillä tekemää suostuntapäätöstä ei ole kaikissa suhteissa noudatettu, vaan että hallitus on käyttänyt eduskunnan myöntämiä suostuntavaroja muihin kuin niihin nimenomaisiin tarkoituksiin, joihin eduskunta oli niitä osoittanut. Tämä hallituksen menettely, joka samalla asiallisestikin koskee eduskunnan oikeuksiin, on samalla niin lainvastaista, että voidaan sitä hallitsijalle esitettäessä viitata sekä hallituksen että kenraalikuvernöörin vuotta aikaisempiin lausuntoihin. Nämätkään korkeat viranomaiset eivät vielä vuonna 1912 katsoneet voivansa edes ehdottaa hallitsijalle jotain sellaista, jota he sitten vuotta myöhemmin aivan silmää räpäyttämättä ehdottivat.

Täällä tapahtunut keskustelu on jo omiaan osoittamaan, että jos ulotetaan tämä hallitsijalle osoitettava anomus niille aloille, mihin vastalause tahtoo viittoa, niin silloin joudutaan tekemisiin sellaisten kysymysten kanssa, joista on ja voi olla eri mieliä eduskunnan omassa keskuudessa, ja ainakaan minä puolestani en tahtoisi tässä asiakirjassa esitettäväksi mitään kiistanalaisia kysymyksiä. Vastalauseessa esitetään se ajatus, että eduskunta viime vuonna, yhdistäessään samaan asetukseen päätöksensä paloviinaveron sekä määrästä että käyttämisestä ja käyttämällä päätöksessään asetusmuotoa, oli myöntänyt paloviinaveron ehdollisesti, ja sitä ajatustahan täällä on ainakin vasemmiston taholta, osittain oikeistonkin, tänä iltana keskustelussa esitetty. Tämä ehto tietäisi sitä, että veroa olisi voitu kantaa ja käyttää ainoastaan siinä tapauksessa, että eduskunnan päätös kokonaisuudessaan olisi tullut vahvistetuksi. Kun näin ei ole tapahtunut, niin vastalauseen tekijät vetävät sen johtopäätöksen, että koko paloviinaveron kantaminen on laiton. viinaa valmistettava ilman veroa vai olisiko paloviinaa valmistettava ilman veroa, vai olisiko paloviinan valmistaminen nykyisin kokonaan laitonta, laitonta sen valmistajiin, myyjiin, ostajiin ja juojiinkin nähden! Tosiasia nyt on kumminkin se, siitä ei mihinkään päästä, että mitään nimenomaista ehtoa paloviinaveron suhteen ei eduskunnan viimevuotinen tässä asiassa tekemä asetuspäätös sisällä. Ne todistukset, joita ed. Letonmäki on täällä maininnut mallasvero- ja leimasuostuntaveroehdotuksiin viime vuotisessa valiokunnassa tehtyjen erityisten, niin sanottujen lukkopykälien suhteen, eivät tässä merkitse mitään juuri siitä syystä, jonka hän itsekin mainitsi, että eduskunta poisti ne pykälät. Edelleen on ed. Letonmäki nimenomaan sanonut, että mitä paloviinaveroonkin tulee, eduskunta ei ole ehtoa nimenomaan ilmoittanut. Se on kai siis luettava jostakin rivien välistä. Minä puolestani olen sillä kannalla, että paloviinavero voitaisiin myöntää ehdollisesti ainoastaan siinä tapauksessa, että eduskunta voisi yksipuolisesti lakkauttaa paloviinaveron. Se on nyt kumminkin vähintäin kiistanalainen kysymys. Se on käynyt ilmi tässäkin keskustelussa, ja tiedetään, että siitä maamme etevimmät lakimiehet ovat eri mieltä. Minä en tiedä, ovatko vasemmistolaisetkaan tässä asiassa jokainen täysin tarkistaneet kantansa. Miksi mennä nyt esittämään tässä jotakin sellaista, josta voidaan olla eri mieliä omassa keskuudessa? Mielestäni ei sellaiseen esittämiseen ole syytä. Myöntävähän vastalauseen tekijätkin, että eduskunnan suostuntapäätökset eivät välttämättömästi kaipaa hallitsijan vahvistusta. Eduskunta on päättänyt paloviinaveron viime vuonna tätä vuotta varten ja päättänyt muutkin suostunnat kannettaviksi. Veronkannon sinänsä ei siis tarvitse ehdottomasti olla laitonta, mutta se, mikä on selvästi laitonta, on se, että hallitus on käyttänyt varoja muihin kuin eduskunnan määräämiin tarkoituksiin.

Vastalauseen tekijät, kuten näkyy, perustavat mielipiteensä pääasiassa siihen, että eduskunta, käyttämällä asetusmuotoa, sitoi erottamattomasti yhteen määräykset paloviinaveron suorittamisesta ja sen käyttämisestä; ja kun hallitus ei ole asetusehdotusta sellaisenaan hyväksynyt, koko eduskunnan päätös olisi siis rauennut.

Mitä tuohon sitomiseen tulee, niin, kuten mietinnön 5 sivun alussa olevasta kappaleesta näkyy, eduskunta on viime vuonna nimenomaan sanonut, että eduskunnan päätökset ovat yhtä ratkaisevia ja sitovia sekä paloviinan valmistamisesta suoritettavaan veroon että sen käyttämiseen nähden, kokonaan riippumatta siitä, yhdistetäänkö ne tähänastisen menettelyn mukaisesti samaan asetukseen vai erotetaanko paloviinavarojen käyttöä koskevat säännökset verotusasetuksesta erilleen. Toiseksi, kuten täällä on jo huomautettukin, on

tässä muistettava, että paloviinaveron määrääminen ei ole suinkaan puhdas lakiasia, johon valtiopäiväjärjestyksen 75 §:n ensimäistä momenttia voidaan ainakaan kiistämättömästi soveltaa. Sekin asia on siis maamme lakimiestenkin kesken enemmän tai vähemmän kiistanalainen kysymys. Asia on raha-asia, jossa, kuten tiedetään, aikaisemmin eduskunta on käyttänyt ei asetus- vaan päätösmuotoa. Kolmanneksi on vielä muistettava, että jos asetusmuodolla tässä asiassa olisi ratkaiseva merkitys, niin silloin todella täytyisi katsoa paloviinavero myönnetyksi ehdollisesti, ja joka vero siis voitaisiin kieltääkin yksinomaan eduskunnan yksipuolisella päätöksellä. Tässä kohden taas astuisi esiin tuo kiistanalainen kysymys. Ja neljänneksi, jos asetusmuotoa on pidettävä ratkaisevana, jouduttaisiin siihen, että paloviinaveron myöntäminen, kuten tavallinen lakiasiakin, kaipaisi joka tapauksessa hallitsijan vahvistuksen. Täällä on kuitenkin joka taholta myönnetty, että niin ei kumminkaan ole asian laita.

Sillä, mitä tässä nyt olen sanonut, olen tahtonut vain osoittaa, että eduskunnan anomus ei suinkaan vahvistuisi vastalausujain muutos- ja lisäysehdotuksesta, vaan se veisi anomuksen aloille, jossa vastustajamme ja sortajamme helposti löytäisivät sellaisia puolustuskohtia, joiden taakse he voisivat vetäytyä ja joilla he voisivat himmentää ne selvät ja kiistämättömätkin laittomuudet, joita valiokunnan mietinnössä osotetaan.

Näistä syistä, tahtoessani puolestani säilyttää sen, mitä tässä eduskunta menee sanomaan, aivan vastaansanomattomana, sen vuoksi minä puolustan valiokunnan mietintöä sellaisenaan hyväksyttäväksi, paitsi sillä korjauksella, jota lausuntoni alussa kannatin.

Ed. Lindström: Skönt och ljufligt är, när bröder kunna sämjas, heter det i den gamla psalmen. Hr Letonmäki har redan här i några korta drag påvisat den rent af rörande enighet och sämja, som varit rådande inom statsutskottets borgerliga majoritet. Det var nog inte endast röstningen om det famösa tryckfelet, som bevisade denna storartade sämja, den framkom vid upprepade tillfällen af ungefär liknande art. Att ett förslag, framkastadt från socialdemokratiskt håll, röstades omkull för att sedermera framkomma ånyo vid ett följande sammanträde, då på grund af borgerligt initiativ för att så röstas igenom, var likaledes ingen sällsynthet.

Under inflytande af denna samstämmighet har naturligtvis det nu förevarande betänkandet fått den form och det innehåll, som det har. De tongifvande borgerliga krafterna inom utskottet hafva äfvenledes afgjordt lutat åt den uppfattning, som under föregående landtdag befunnit sig i afgjord minoritet såväl i detta utskott som äfven i själfva landtdagen. Tiderna hafva förändrats, utskottens sammansättning likasom personernas åsikter med dem. Det är ett ganska egendomligt faktum, att uti detta fall utskottets socialdemokratiska minoritet har varit den grupp, som fått lof att träda i harnesk för lojalitet gentemot tidigare landtdagars beslut och för den s. k. historiska kontinuiteten i vår lagstiftnings- och bevillningsfrågas utveckling.

Det torde vara obestridligt, att i fall af konflikt emellan folket och regeringen, landtdagens oafvisliga plikt är att, såvidt den med användande af lagliga och tillbörliga medel det kan, värja folkets rätt gentemot den regering, som med stöd af sin maktställning kan sätta sig öfver såväl landtdagens beslut som fullkomligt solklar, obestridlig grundlag. Såsom vårt statsskick emellertid är ordnadt, med den skenparlamentarism där är rådande, är detta svårare än i snart sagt hvilket annat konstitutionellt styrdt land som hälst. Den enda platform, på hvilken kampen med någon utsikt till framgång kan föras från landtdagens sida, är den, där de ekonomiska frågorna afgöras, budget- och främst bevillningsfrågor. Genom att bringa regeringen i förlägenhet i dessa ekonomiska ting, kan landtdagen möjligtvis tvinga denna lagkränkande regering att följa landtdagens beslut, främst naturligtvis med afseende å dispositionen af de af landtdagen beviljade medlen, men måhända ock i andra med bevillningsfrågorna sammanhängande fall.

Då fjolårets landtdag sammanförde förordningen om brännvinsbevillningen med brännvinsbudgeten uti en enda förordning, afsåg landtdagen otvifvelaktigt, i trots af hvad här redan i dag har påstått, att på detta sätt binda regeringens händer, tvinga densamma att åtminstone så mycket som möjligt i detta som i andra afseenden respektera landtdagens beslut och använda de sålunda genom landtdagens medverkan åtkomna medlen till folkets bästa. Huruvida detta var ett lyckligt valdt försök att lösa frågan, att söka häfda landtdagens och nationens rätt, kan naturligtvis ifrågasättas. Emellertid tycktes, att döma af referaten från föregående landtdag, en relativt stor enstämmighet varit rådande därom, att regeringen icke, om en gång såväl bevillningsbeslut som bevillningsbudgeten vore sammanförda i en enda förordning, utan att bryta mot 75 § L. O. kunde använda bevillningsmedlen till andra ändamål än sådana, till hvilka landtdagen afsett desamma.

Här har ldgm. Takolander försökt göra gällande, att detta vore en fullkomlig omöjlighet, sedd främst ur juridisk synpunkt, en inkonsekvens, som äfven nu i år tagit sig uttryck i minoritetens inom statsutskottet reservation gentemot utskottets beslut och kläm. Denna inkonsekvens tror jag dock ligga främst i hr Takolanders sätt att se på saken, icke i minoritetens åsikt, ej heller i fjolårets landtdagsbeslut. Då landtdagen, liksom äfven utskottet, försäkrar, att ett bevillningsbeslut icke utan vidare kräfver monarkens stadfästelse, är det ingalunda inkonsekvent, om man samtidigt påstår, att då landtdagen emellertid ikläder detta sitt bevillningsbeslut formen af en förordning, en sådan stadfästelse är nödig, hvilken stadfästelse åter bringar denna förordning under den större grupp af lagar, som omtalas i tidigare nämnda 75 § af L. O. Det förefaller tvärtom som skulle härvidlag en fullkomlig konsekvens råda i betraktelsesättet. Genom att landtdagen sammanför själfva bevillningsbeslutet med bevillningsbudgeten, ställer landtdagen för monarken ett villkor, hvilket monarken bör följa, såvidt bevillningen öfverhufvud skall utgå. Annorlunda kan man väl icke med fog betrakta fjolårets landtdags åtgärd, om man vill försöka förstå andemeningen med detsamma. Ett villkor förutsätter utan vidare, att tvänne parter skola enas om detsamma, innan det kan blifva verklighet. Här är den ena parten Finlands folkrepresentation, den andra parten monarken. Ett beslut, som i detta fall vore ensidigt, skulle således innebära, att den andra partens rätt helt och hållet skulle åsidosättas. Utgår man sålunda från förutsättningen om ett föreliggande villkor, torde man näppeligen med skäl kunna bestrida, att här föreligger en nödvändighet af en stadfästelse i detta speciella fall af bevillningsbeslut. Däraf följer alls icke, att bevillningsbeslut i allmänhet skulle kräfva monarkens stadfästelse.

Att, då landtdagen gjorde så, som den i fjol förfor och såsom utskottets minoritet i år i sin reservation anser att utskottet i år bör besluta, och såsom grund hvarför ligger den uppfattning, att brännvinsbevillning är till sin art väsentligen lik hvarje annat slag af bevillning, är däremot fullkomligt rätt. Det förefaller tämligen absurdt att, såsom redan ldgm. Letomäki i sitt andragande påpekade, en ständerförsamling genom ett beslut, som icke fattats ens på sätt, som om ändring af grundlag är föreskrifvet, skulle kunna inskränka en rätt, som sträcker sig så långt tillbaka i tiden som de äldsta grunderna för vår statsförfattning. Enligt min uppfattning — jag vill här genast inflika, att jag icke är jurist, jag höll på att säga Gud ske lof, med hänsyn till de plötsliga omsvängningar i tänkesätt på juridiskt håll som under se senaste åren och snart sagdt de senaste månaderna gjort sig gällande, jag ser saken således ur, hvad jag ville kalla det sunda förnuftets synpunkt — ja, enligt denna synpunkt kan jag ej uppfatta brännvinsförfattningen annorlunda än såsom ett slags verkställighetsförordning, där stadgandet om att brännvin kan förfärdigas mot erläggande af skatt endast gäller så länge landtdagen beslutit låta pålägga tillverkningen just denna skatt, men att ingenting i denna förordning kan tänkas binda landtdagens händer för all framtid, tills jämväl sagda författning på grund af ett samstämmigt beslut af monark och landtdag komme att ändras i den ordning, som om lagändring öfverhufvud är stadgadt. Denna åsikt är jag för resten icke ensam om, äfven om jag icke vädjade till det stöd jag har uti den socialdemokratiska minoriteten i landtdagen och äfvenledes säkerligen bland åtskilliga borgerliga representanter i detta nu. Den hystes åtminstone för ett par år sedan af juris professor K. J. Ståhlberg och framgår bland annat af det utlåtande han gaf till statsutskottet såsom tillkallad sakkunnig.

Utgår man sålunda från den förutsättning, att brännvinsbevillningen beror af landtdagens beslut liksom hvarje annan bevillning, föreligger, såsom jag sökt påvisa, ingen inkonsekvens i den uppfattningen, att landtdagen kan fastställa beslut om en villkorlig bevillning och ikläda detta bevillningsbeslut formen af en förordning, hvilken, då landtdagen måste hemställa om monarkens stadfästelse af densamma, får formen af s. k. formell lag och hvilken antingen i sin helhet bör af monarken godkännas eller också totalt förkastas. Den åsikten, att just på denna punkt förelåge det gröfsta grundlagsbrott från den nuvarande regeringens sida, hystes, såvidt jag kunnat uppfatta förhållandet, äfven af utskottets borgerliga majoritet, då frågan först framkastades inom utskottet. Under diskussionens lopp, under det sämjan på högborgerligt håll växte sig allt starkare och starkare, kom denna åsikt att blifva den, om hvilken socialdemokraterna fingo ensamma ena sig. Den åsikten hystes ju äfven tidigare af föregående landtdag, den hystes, såsom här redan påpekats, äfven af senaten 1912 liksom af generalguvernören, ehuru sedermera såväl generalguvernören som senaten kastade om i dessa frågor, en omkastning, hvilken tyckes ha utsträckt sina verkningar äfven till åtminstone en del af den nuvarande borgerliga representationen i vår landtdag, enkannerligen till dem, som bilda statsutskottets majoritet. Den tyckes mig tämli-

gen tragisk, denna vandring från klarhet till klarhet: i spetsen landets generalguvernör och senaten och två steg efter landets landtdag, för såvidt detta statsutskottets beslut komme att bli äfven landtdagens.

Jag vill, innan jag slutar, beröra ldgsm. Pennanens, likaledes en af medlemmarna i statsutskottet, utläggning med några få ord. Hans åsikt är tydligt uttryckt i betänkandet. Den hållning han intog gentemot betänkandets kläm, var han, såsom han redan påpekade, i tillfälle att framföra i utskottet, stödjande densamma med sin röst, ehuru den dock, på grund af en alldeles enastående bristning inom majoriteten, icke blef utskottets beslut. Emellertid förefaller det stöd ldgm. Pennanen försökt finna för sin åsikt därom att man icke borde uttala sig fördömande om regeringens handlingssätt i en fråga, om hvars grundlagsvidrighet man icke fullkomligt kunde ena sig, synnerligen svagt. Jag ville hemställa till hr Pennanen, huruvida landtdagen öfverhufvud kunde fatta något som hälst beslut, om denna fordran på absolut enighet inom utskott och landtdagen skulle kräfvas. Ett annat påstående, som äfven i utskottet upprepade gånger gjorts och äfven här framhämtats, var den, att fjolårets landtdag i sitt svar på den nådiga propositionen redan tycktes ha ansett, att förordningsformen var landtdagen fullkomligt likgiltig, då landtdagen höll på att landtdagens beslut i dessa frågor voro lika bindande oberoende af om desamma sammanfördes i en enda förordning eller ej. Skulle emellertid den åsikten, som här hysts af hr Pennanen jämte öfriga af de borgerliga representanterna inom utskottet, ha varit den fjolåriga landtdagens beslut, borde densamma helt logiskt uttryckt sin tanke så, att landtdagens beslut äro lika litet bindande om de förenas i en enda förordning eller ej. Ty annorlunda kan man knappast fatta majoritetens hållning i denna fråga, då den just går ut på att söka bortförklara regeringens absoluta skyldighet att i detta fall följa landtdagens beslut i dess helhet.

Jag förenar mig för min del fullkomligt om den socialdemokratiska reservationen, som fogats till betänkandet, såväl till dess innehåll som till dess kläm.

Ed. K a l l i o: Kun maallikkona joutuu käsittelemään tällaisia kysymyksiä, niin ne ovat luonnollisesti sangen vaikeita ratkaista. Minun täytyy sanoa, että minulle tämä kysymys on ollut koko ajan sangen vaikea, kun olen jaostossa ollut sitä valmistamassa ja osittain valiokunnassakin. Minun kantaani on kuitenkin vaikuttanut se seikka, että kieltämättä paloviinavero on toisenluontoinen suostuntavero kuin muut suostunnat. Vuoden 1892 paloviina-asetuksen 1 §:ssä on lain voimalla säädetty paloviinan valmistuksesta, että jokainen hyvämaineinen Suomen kansalainen erityisiä ehtoja ja määräyksiä noudattaen, on oikeutettu valmistamaan paloviinaa. Tätä asetusta ei ole annettu määräajaksi. Se on pysyvä asetus ja eduskunnalle saman lain 13 §:ssä on jätetty oikeus määrätä veron suuruus määräajaksi.

Yhtävähän hallitsija kuin eduskuntakaan siis voi yksipuolisesti kumota tätä pysyvää lakia. Tästä seikasta on eduskunnassa ennenkin ollut erimieliä ja pätevien lakimiesten keskuudessa tulkitaan tätä asiaa eri tavalla. Toiset asettuvat sille kannalle, että eduskunta voi paloviinasuostunnan kieltää, toiset taas sille kannalle, että se on määrättävä nykyään vuosittain. Veron suuruuden saa eduskunta aivan mielivaltaisesti, oman harkinnan mukaan, määrätä joko isommaksi tai pienemmäksi. Vastalauseentekijät ovat asettuneet sille kannalle, että kun hallitsija ei ole tällä kertaa hyväksynyt eduskunnan asetuksen muotoon puettua päätöstä kokonaisuudessaan, niin viinaveron kantaminen olisi nyt luvaton. On kumminkin huomattava, että kun 1892 vuoden laki on pysyvä ja eduskunta on määrännyt 2 markkaa litralta viinaveroa, eikä tämä päätös tarvitse edes hallitsijan vahvistusta, niin niiden, joilla on se käsitys tästä paloviinasuostunnasta, että sitä ei voi eduskunta kieltää, silloin täytyy myös tulla siihen johtopäätökseen, että veroa tämän mukaan on kannettava. Mutta hallitus on menetellyt lainvastaisesti ja rikkonut siinä, että se on eduskunnan myöntämää suostuntaa käyttänyt aivan eri tarkoituksiin kuin eduskunta on säätänyt, ja tähän hallituksella ei ole pienintäkään oikeutta. Siitä valiokuntakin on yksimielinen. Hallitus on rikkonut siinä, että 26 päivänä joulukuuta 1913 annettu armollinen asetus siitä verosta, joka on suoritettava paloviinan valmistuksesta vuodelta 1914, ei ole yhtäpitävä, kuten julistuksessa on sanottu, eduskunnan hyväksymän asetuksen kanssa ja on sentakia lainvastainen. Hallitus on sitäpaitsi ne viisi miljoonaa markkaa, jotka eduskunta on osoittanut viinaverorahoista kunnille, siirtänyt kulkulaitosrahastoon aivan lainvastaisella tavalla, vaikka ne olisivat olleet ehdottomasti, kuten valiokunnan mietinnössä on osoitettu, säilytettävät viinaverorahastossa siksi kunnes eduskunta ja hallitus olisivat voineet tarkoituksesta sopia. Siis hallituksen määräykset niin hyvin 13 päivänä tammikuuta 1914 armollisesti vahvistetun paloviinarahojen budjetin suhteen vuodelle 1914 kuin myöskin samana päivänä

armollisesti vahvistettu suostuntarahaston budjetti vuodelle 1914 sekä niinikään 13 p. tammikuuta 1914 armollisesti vahvistettu kulkulaitosrahaston budjetti vuodeksi 1914, edelläesitetyistä syistä ovat perustuslain vastaiset, koska näistä kaikista on suostuntaa käytetty eduskunnan päätöksestä poikkeavalla tavalla. Valiokunta onkin asiallisesti todistanut, että hallitus on täysin lainvastaisesti menetellyt ja myöskin tullut mietintönsä 19 sivulla lopuksi sellaiseen ponteen, että Keisarillinen Majesteetti suvaitsisi armollisesti käskeä ryhdyttäväksi tarpeellisiin toimenpiteisiin, että kyseenäolevat perustuslainvastaiset määräykset kumotaan ja eduskunnalle kuuluva suostuntaoikeus pidetään loukkaamattomana. Tätä ponsiehdotusta vastaan on täällä tehty muutosehdotus ja sellainen oli jo valiokunnassakin käsiteltävänä. Valiokunnan puheenjohtaja ed. Hallstén, joka teki uuden ponsiehdotuksen, lausui, että jos eduskunta hyväksyisi tämän valiokunnan muodostaman ponsiehdotuksen, tulisi sen lausua mitä näiden määräysten sijaan olisi säädettävä. Tämä minusta on kerrassaan sopimaton edellytys, että eduskunnan pitäisi ruveta määrittelemään asiassa, koska se on tulo- ja menoarviota säätäessään osoittanut kaikkiin menoihin riittävästi varoja harkintansa ja laskelmiensa mukaan. Kun valiokunta on kerran osoittanut mietinnössään, että hallituksen määräykset ovat lainvastaiset, niin minusta ei ole mikään luonnollisempaa, kuin että myöskin eduskunta silloin anoo niiden lainvastaisten määräysten kumoomista ja samalla sanoo, että eduskunnalle kuuluva suostuntaoikeus pidetään loukkaamattomana. Siitä syystä kannatan niin hyvin mietintöä kuin sen pontta.

Ed. Anton Huotari: Muutamat puhujat ovat täällä ihmetelleet, miksi porvariston taholta ei ole voitu yhtyä siihen ehdotukseen, joka vastalauseessa tehdään. Mielestäni siihen on aivan luonnolliset syyt. Tiedetään että nykyisen kotimaisen hallituksen kaikki alemmat virkamiehet esittelijäsihteereitä myöten ovat suomalaisia lakimiehiä ja epäilemättä ovat myöskin olleet mukana tämänkin asian käsittelyssä senaatissa. Saattaapa otaksua, että juuri näiden samojen suomalaisten lakimiesten taholta on annettu juuri sellaisia neuvoja, joiden mukaan hallitus tässä asiassa on toiminut. Näin ollen on luonnollista, että eduskunnan porvarilliset jäsenet eivät lähde tuomitsemaan näitä omaan luokkaansa kuuluvia henkilöitä, sillä silloin he tuomitsisivat samalla myöskin itsensä. Kun meidän porvarilliset lakimiehemme ehkä ovat olleet mukana vaikuttamassa senaatin päätökseen, kun erinäiset virkamiehet täyttävät näitä senaatin suorastaan laittomia käskyjä, niin selvää on, etteivät porvarilliset henno antaa näille virkamiehilleen sellaista lausuntoa kuin täällä vastalauseen sivulla 24 ehdotetaan, nimittäin, „että Suomen viranomaiset eivät voi lakia rikkomatta olla osallisina paloviinaveron kantamiseen eivätkä myötävaikuttaa eduskunnan päättämien suostuntavarojen siirtämiseen muihin tarkoituksiin kuin mihin eduskunta on osoittanut." Heidän siis täytyy tukea näitä virkamiehiä. Ja mistä syystä? Yksinomaan siitä syystä, että nuo virkapaikat säilytettäisiin yhä edelleenkin samoille porvariluokkaan kuuluville henkilöille. Sillä on muistettava, että meidän porvarillisilla virkamiehillämme on pelotteena se, että kenraalikuvernöörin kansliasta nykyään saadaan kuinka paljon tahansa virkamiehiä senaattiin. Siellä on suuri lauma kopisteja ja puhtaaksikirjoittajia, joista voidaan erivapautustietä saada milloin tahansa senaattiin virkamiehiä ja sieltä varmasti tulee sellaisia, jotka tottelevat tämän senaatin määräyksiä. Kun tällainen Damokleen miekka seisoo meidän porvarillisten virkamiestemme päiden päällä, niin eivät he muuta tee kuin yksinkertaisesti alistuvat noudattamaan ja toimeenpanemaan niitä laittomuuksia, joita hallitus heiltä vaatii. Ja samallaisia ovat porvarisluokat ja heidän virkamiehensä aina olleet. Sehän on nähty kaikkina aikoina, että porvarit ja heidän virkamiehensä palvelevat niitä, jotka ovat vallassa. Heidän uskollisuutensa on erään kotieläimen uskollisuutta: he nuolevat sen kättä, jolta saavat ruokansa. Niin on tapahtunut tässäkin asiassa. He voivat tilaisuuksien mukaan olla kuningas- tai keisarimielisiä, tasavaltalaisia, kiivaita girondisteja tai jakobiineja aina vaan tilaisuuksien mukaan, mechelinläisiä ja bobrikoffilaisia aina sen mukaan, mikä kulloinkin on vallassa. Sehän on nähty meidänkin maassamme niin monta monituista kertaa. Samat virkamiehet voivat muuttaa puoluekantaansa aina sen mukaan, millainen hallitus on vallassa. Niinpä kymmenen vuoden kuluessa sama virkamies on voinut muuttaa kaksi, kolme kertaa kantaansa, ja yksinomaan siitä syystä, että nuo leipäpaikat saadaan säilytetyiksi. Näin ollen on turhaa uskoakaan, että ne porvariluokat, joista nuo virkamiehet lähtevät, lähtisivät antamaan noille virkamiehille sellaista paheksumista, sellaista selvää tuomiota kuin tässä vastalauseessa on ehdotettu, vaikka ne epäilemättä sen tarvitsisivat.

Porvarisluokan virkamiesten uskollisuudesta, kuten jo mainitsin, on nähty niin monen monia todistuksia. Se menee niin pitkälle, että kommuunin aikana voi vallankumouksellinen hallitus määrätä samat virkamiehet tottelemaan omia määräyksiään, vieläpä niin pitkälle, että tällaisen val-

lankumoushallituksen raha-asiallisiakin määräyksiä noudatetaan. Ja meidänkin maassamme voi senaatti 50,000 markalla palkita ne, jotka ovat olleet sitä alashuutamassa. Sellaisiakin todistuksia meillä on olemassa. Valtiollisesti epävakaisina aikoina koettavat nämä porvariluokat ja heidän virkamiehensä ajaa Skyllan ja Charybdiin välistä. Se tie on aina Odyssein ajoilta asti ollut sangen vaarallinen. Toisella puolen on yksinvallan Skylla uhkaamassa, toisella puolen kansanvallan Charybdis. Mutta nämä porvariluokan virkamiehet tavallisesti aivan Odyssein esimerkin mukaan valitsevat purjehdustiekseen Skyllan lähistön sen vuoksi, että Skylla on ainoastaan kuusipäinen peto, mutta Charydis uhkaa niellä heidät kokonaan, uhkaa niellä porvariluokan virkamiehineen kaikkineen. Kansanvalta on heille sellainen pelätys ja siksi he eivät lähdekään tälle tielle. Kun tämän tietää, niin helposti käsittää, miksi valtiovarainvaliokunnan porvarit, samoinkuin myöskin yleensä eduskunnan porvarit, ovat asettuneet tälle kannalle kuin tässä valiokunnan mietinnössä on asetuttu. Koetetaan pelastaa virkapaikat omille virkamiehille, vaikka se tapahtuisikin kansan oikeuksien kustannuksella. Porvarit kyllä hyvin mielellään puhuvat isänmaallisuudesta, puhuvat kauniita sanoja isänmaasta ja usein syyttävät sosialidemokraatteja epäisänmaallisuudesta. Jos tässä heidän syytöksessään olisikin perää, niin sitä ei tarvitsisi sentään niin paljon ihmetellä, sillä eihän köyhälistöluokkalaisilla todellakaan ole kovinkaan leveä isänmaa. Se sisältyy maantiehen, jota pitkin he usein saavat lähteä taivaltamaan nälkäpolkuja. Monet työläiset ja suurin osa työläisluokkalaisista on jo pienestä pitäen saanut lähteä toisen palkkatyöhön tahi suorittamaan torpan päivätöitä ja useat myöskin kerjuupussi kainalossa kulkemaan tätä heidän ainoata isänmaatansa, maantietä. Olisiko silloin ihme, jos työläisluokassa, kun porvariluokkalaiset ovat anastaneet kaiken isänmaan, ilmenisikin epäisänmaallista henkeä? Mutta siitä huolimatta, vaikka tuollakin tavalla on, niin köyhälistöluokan isänmaallisuus, mikä tässäkin kysymyksessä niin selvästi on tullut näkyviin, sittenkin ilmenee paljon kauniimpana, paljon selvempänä kun näitten porvariluokkalaisten isänmaallisuus ja heidän virkamiestensä isänmaallisuus. Köyhälistöluokka meidän maassamme on osoittanut, että se todellakin asettaa kansan edun, kansan oikeudet, sen lailliset oikeudet niin korkealle, että se tinkimättä niitä puolustaa siitäkin huolimatta, vaikka meillä köyhälistöluokkalaisilla ei olekaan kaikkia kansalaisoikeuksia ja vaikka yläluokka onkin anastanut ja yhä edelleen anastaa suurimman osan köyhälistöläisten työntuloksista sekä pitää heitä muutenkin siinä ainaisessa sorronalaisessa asemassa, jossa köyhälistö kaikkina aikoina on saanut olla. Tästä huolimatta maamme työväestö pitää pyhänä velvollisuutenaan puolustaa niitä oikeuksia ja niinpä se tekee myöskin tässä asiassa. Vaikka se näkee sekä hallituksen että sille uskollisen porvariston virkamiesluokan olevan vastassaan, niin se kuitenkin koettaa viimeiseen asti puolustaa eduskunnan oikeutta, pitää pyhänä niitä oikeuksia, jotka eduskunnalle eittämättömästi kuuluvat.

Tässäkin keskustelussa on selvästi näkynyt, että porvarispuolueitten taholta ei puolleta tätä selvää kantaa. Useissa sieltä päin annetuissa lausunnoissa on koetettu kieltää tämä eduskunnan selvä oikeus, joka kuitenkin on niin pätevästi todistettu sekä tässä vastalauseessa että myöskin monissa niistä lausunnoista, joita tänä iltana on annettu. Minun mielestäni, jos tämä eduskunta tosiaankin tahtoo pysyä kansallemme vakuutettujen oikeuksien pohjalla, jos se tahtoo pitää pyhinä eduskunnalle selvästi kuuluvat oikeudet ja jos se tahtoo todellakin säilyttää sen, mitä meille laki takaa, niin ei voida tässä kysymyksessä menetellä muulla tavalla kuin hyväksyä tämä sosialidemokraattien vastalause. Senvuoksi minä myöskin yhdyn kannattamaan tähän mietintöön liitettyä vastalausetta.

Ed. Hultin: Ilmoitan lyhyesti olevani kysymyksessä olevan asian suhteen samalla kannalla kuin edellisillä valtiopäivillä. Yhdyn vastalauseessa esitettyyn käsitykseen, että, kun eduskunta viime valtiopäivillä, samoin kuin sitä edellisillä, alkaen vuodesta 1894, päätökseensä paloviinaveron määrästä yhdisti päätöksen saman veron käyttämisestä ja näille päätöksille antoi yhtenäisen asetuksen muodon, tarkoitus oli, että, jos hallitus tahtoi veron kantaa, asetus oli muuttamatta vahvistettava. Ellei hallitus voinut sitä veron käytäntöön nähden muuttamatta hyväksyä, oli hallituksella tilaisuus alistaa asia uudelleen eduskunnan käsiteltäväksi. Tämä käsitys oli ainakin varmasti viime valtiopäivillä valtiovarainvaliokunnalla, jonka jäsenenä minulla oli kunnia olla, eikä mikään osoita, että eduskunta olisi käsitellyt asiaa toisessa mielessä. Minusta myös näyttää siltä, että hallituksellakin kaikesta huolimatta on sama käsitys. Se ilmenee vuonna 1912 senaatin lausunnosta ja vaikka senaatin ja kenraalikuvernöörin lausunnot sen jälkeen ovat kulkeneet toiseen suuntaan, niin se seikka, että hallitus on esityksissään jättänyt kysymyksen paloviinaveron käyttämisestä pois asetuksesta, antaen esitykselleen siinä kohdin toisen muodon, osoittaa

nähtävästi, että hallituksella vieläkin on epäilyksiä asiasta ja luulee mainitulla menettelyllään pidättäneen itselleen vapaammat kädet.

Vieläkin on kuitenkin olemassa mahdollisuus asian järjestämisestä oikealle kannalle. Kun paloviinaverolla on suuri eetillinen merkitys, on eduskunta, siitä olen vakuutettu, tekevä kaiken, minkä voi, saattaaksensa tämän asian oikealle ja lainmukaiselle tolalle. Olisi senvuoksi nyt pyydettävä uutta esitystä asian järjestämiseksi kuluvaksi vuodeksi. Tämän vuoksi yhdyn niihin ehdotuksiin, jotka ed. Svinhufvud on täällä tehnyt, paitsi mitä koskee lauseisiin 17 sivulla, jotka minä tahtoisin pysytettäviksi.

Ed. Takolander: Då arbetet vid denna landtdag började, var det med en viss häpnad och beklämning jag såsom nyvald landtdagsman tog del af de afslöjanden, om jag så får säga, man från vänsterhåll gjorde beträffande tillgången i utskotten och om i utskotten fällda yttranden. Dessa mina känslor minskades ingalunda, då jag hörde, hurusom de personer, hvilka man från vänsterhåll lade särskilda uttryck i munnen, här förklarade sig icke hafva fällt sådana uttryck, och hurusom andra personer, hvilka deltagit i utskottens arbeten, betygade sig icke hafva hört några sådana uttryck. Jag motsåg med en viss oro, huru förhållandena skulle gestalta sig i de utskott, i hvilka jag komme att arbeta. Uttalandena i dag hafva visat, att mina farhågor tyvärr ingalunda varit ogrundade. Man har här från vänsterhåll uppgifvit, att statsutskottets betänkande har skrifvits hufvudsakligast af en person; man har berättat oss, att i utskottets betänkande hade insmugit sig ett tryckfel, och då socialdemokraterna ville ändra, vågade man icke ändra det, endast därför, att förslaget kom från det hållet. Jag har ju deltagit i statsutskottets arbete, visserligen icke från första början, men i alla fall genom alla tre läsningarna, och jag har icke kunnat finna annat, än att betänkandet har framgått ur lojalt samarbete inom utskottet. Jag vet icke med säkerhet, hvad det uppgifna tryckfelet gäller, men jag förmodar det afser den omständigheten, att de socialdemokratiska representanterna inom utskottet ville ha en partitiv förändrad till annan form, en förändring, hvilken enligt min uppfattning hade medfört en väsentlig saklig åtskillnad och sålunda ingalunda var att betrakta endast såsom ett tryckfel. — Om vänstern i landtdagen verkligen vill vinna anslutning till sina åsikter, tror jag den kunde göra det bättre genom sakliga skäl än genom dylika taktiska finter.

Då jag en gång har ordet, vill jag begagna mig af tillfället för att yttra några ord i sammanhang med § 1 af 1892 års förordning om tillverkning af brännvin. I reservationen antydde de socialdemokratiska utskottsmedlemmarna endast, såvidt jag har fattat dem riktigt, att landtdagen möjligen kunde vägra brännvinsskatt. Nu har man kommit därhän, att man vid plenum bestämdt uttalat, att landtdagen är berättigad vägra brännvinsskatt. Jag hade för min del väntat detta uttalande, ty det står i fullkomlig konsekvens med den ståndpunkt, som socialdemokraterna inom utskottet hafva intagit. Att de kommit till denna oriktiga slutsats synes mig endast bekräfta, att de hafva utgått från oriktiga förutsättningar.

Man har här försökt försvara landtdagens rätt att vägra brännvinsskatt därmed, att stadgandet i § 1 af 1892 års förordning skulle strida emot landtdagens urgamla rättigheter. Det förefaller mig, som om det skulle hvila en fläkt af frihetstidens anda öfver dessa uttalanden. Folkrepresentationen, anser man tydligen, är icke berättigad att på något sätt begränsa sina befogenheter, och en efterföljande landtdag är icke bunden af en föregående landtdags beslut. Vi få här måhända höra förkunnas den läran, att landtdagen icke kan fela och icke fara vilse. En talare från vänsterhåll försökte motivera sin ståndpunkt bland annat därmed, att landtdagen grundlagsenligt har självbeskattningsrätt, att § 1 i 1892 års förordning, som annars möjligen kunde begränsa denna självbeskattningsrätt, icke har blifvit antagen i den ordning, som grundlag stadgar. Jag tror mig med ett exempel från annat håll kunna belysa, huru pass hållbar denna uppfattning är. Enligt vårt statsskicks grundsatser har ju regeringen administrativ lagstiftningsrätt, men hänskjuter regeringen en till den administrativa lagstiftningens område hörande fråga till folkrepresentationen, och blir i denna fråga af landtdagen antagen en allmän lag, underligger frågan för all framtid den allmänna lagstiftningen och hör icke mera till den administrativa lagstiftningens område. Ville regeringen nu förfara i konsekvens med våra vänstermän, kunde den måhända säga, att eftersom regeringen har administrativ lagstiftningsrätt, och denna rättighet i en viss fråga icke blifvit upphäfd eller begränsad i den ordning, som stadgas för ändring af grundlag, äro de allmänna lagar, som antagits i de frågor, som regeringen hänskjutit till landtdagen, icke bindande, de kunna måhända af regeringen upphäfvas. Denna ståndpunkt är, såsom synes, mycket enkel. Den har blott det enda felet, att den är alltför enkel. Det fordras nämligen så oer-

hördt liten kännedom om vårt statsskick för att veta, att lag, som antagits genom samstämmigt beslut af regent och landtdag, icke lagligen kan upphäfvas eller ändras annat än genom samstämmigt beslut af regent och landtdag.

Ed. Letonmäki: Minä pyydän saada korjata erään tähän mietintöön liittyvässä vastalauseessa olevan painovirheen. Tässä vastalauseessa sivulla 23 kolmannessa kappaleessa sanotaan, että „kun sivulla 17 olevan ensimäisen kappaleen kaksi ensimäistä lausetta näyttävät antavan tukea" j. n. e.; sen pitäisi kuulua: „kun sivulla 17 olevan toisen kappaleen toinen ja kolmas lause näyttävät antavan tukea" j. n. e.

Tämä virhe on johtunut siitä, että mietinnön sivulla 17 kyseessäoleva kappale on uudestaan taitettu sen jälkeen kun vastalause on mietintöön liitetty. Pyydän siis saada korjata tuon painovirheen.

Ed. Gadolin: Jag skall be att få understöda det förslag, som framställts af hr Svinhufvud och som jämväl understödts af ldgsm. Roos och Hultin. En talare har här i kväll sagt, att lag innehåller abstrakta rättssatser och att bevillningen icke är lag på den grund, att den icke innehåller sådana rättssatser. Om detta uttalande åsyftar fastställandet af en allmänt gällande rättsvetenskaplig sanning, hade talaren bort styrka ett sådant uttalande med bevis. Har talaren återigen med sagda uttalande velat göra gällande, att endast lag, som innehåller abstrakta rättssatser, faller under bestämmelsen i 75 § 1 mom. L. O., har han på ett obefogadt sätt inskränkt innebörden af detta moment. Så snart således, enligt talarens uppfattning, en lag icke innehåller abstrakta rättssatser, skulle detta första moment icke kunna tillämpas. Antager sålunda landtdagen en sådan förordning, skall densamma, om man utdrager konsekvensen af sagde talares ståndpunkt, icke i afseende å stadfästelse öfverlämnas till Kejsaren och Storfursten, utan endast meddelas honom i form af en skrifvelse enligt 2 mom. af 75 §. Ett sådant resultat är uppenbarligen fullkomligt otillfredsställande. § 75 L. O. omfattar endast tvänne slag af beslut från landtdagens sida, sådana, som hafva formen af lag, och sådana, som icke hafva denna form, de förra falla under mom. 1, de senare under mom. 2; ett tredje slag gifves icke. Förenämnda talares utläggning finner icke heller något stöd i ett utlåtande, som varit i dagspressen publiceradt och som är afgifvet i denna fråga af professor Wrede. Detta uttalande har, såsom man antager, väl i hufvudsak lagts till grund för utskottets ståndpunkt. Wrede omnämner regeringens förfarande att öfverföra de af landtdagen för kommunerna anvisade beloppen till kommunikationsfonden, och fortsätter så: „Att detta förfarande från regeringens sida är lagstridigt, behöfver icke vidlyftigare utläggas. Landtdagen är, enligt hvad redan nämndes, berättigad att bestämma öfver brännvinsskattens användning på sådant sätt, att den ej får disponeras för andra, än de af Landtdagen godkända ändamål. Regeringen var förty ej berättigad att ifråga om denna användning fastställa andra bestämningar än dem Landtdagen godkänt. Därjämte har regeringen äfven i det afseendet öfverskridit sin befogenhet, att ifrågavarande bestämningar fastställts i annan form än de af Landtdagen antagits.

Hvilken är nu påföljden af detta regeringens lagstridiga förfarande? Enligt 75 § L. O., som öfverensstämmer med hvad förut varit gällande, har ett af Landtdagen antaget lagförslag, som beror af Kejsaren och Storfurstens samt Landtdagens sammanstämmande beslut, om det icke af Monarken oförändradt fastställes, i sin helhet förfallit. Följden häraf är närmast den, att den af regeringen, med afvikelse från Landtdagens beslut, utfärdade förordningen och budgeten äro ogiltiga och sakna gällande kraft.

Detta skulle, om denna fråga vore en vanlig lagfråga, innebära, att de af Landtdagen i frågan fattade besluten jämväl vore utan all kraft och verkan; d. ä. brännvin skulle enligt 1892 års förordning få tillverkas, men någon skatt icke för denna tillverkning uppbäras, enär lagligt beslut om sådan skatt ej föreligger. Till enahanda resultat kunde man måhända komma, om brännvinsskatten vore en vanlig bevillning. Emellertid är denna skatt enligt hvad redan anförts, i det afseendet olik andra bevillningar, att endast beloppet däraf och dess användning periodiskt bestämmes, hvaremot utan tidsbegränsning gäller, att sådan skatt skall utgå."

Man finner utan svårighet, hvilken väsentlig skillnad ligger mellan den af Wrede häfdade uppfattningen och den uppfattning, åt hvilken den af mig bekämpade talaren här offentligt gifvit uttryck.

Ofta nämnda talare har vidare sagt, att man genom att inlägga den betydelse i den af landtdagen för ett bevillningsbeslut valda förordningsformen, att förordningen borde oförändrad godkännas eller ock saken hafva i sin helhet förfallit, medgifver möjligheten af en från landtdagens sida egenmäktigt skeende förskjutning af gränsen mellan landtdagens och regeringens befogenheter.

Då ingen torde vilja bestrida landtdagens rätt att bevilja en villkorlig bevillning, saknar nyssagda påstående uppenbarligen all grund.

Det har vidare sagts af nämnda talare, biträdd af en annan talare, att § 1 i 1892 års brännvinsförfattning skulle kränkas, om landtdagen försätter saken i det läge, att därest regeringen icke oförändradt godkänner författningen, en brännvinsskatt icke komme att utgå. Att märka är emellertid, att regeringen icke är försatt i något tvångsläge. Regeringen har ju den enkla utvägen att aflåta ny proposition och sålunda försätta landtdagen i tillfälle att fatta nytt beslut. Regeringen är i detta afseende i ett betydligt gynnsammare läge än landtdagen. Icke ens ur deras synpunkt, som anse att brännvinsskatt skall utgå, är den af nämnda talare intagna ståndpunkten sålunda hållbar.

Emedan de uttalanden, hvilka jag ofvan bemött, äfven äro riktade emot hr Svinhufvuds förslag, åtminstone materiellt, har jag velat göra gällande deras ohållbarhet. Jag ansluter mig, såsom sagdt, till hr Svinhufvuds förslag, men vill tillägga, att om detta förslag böra kunna förena sig äfven de, som vilja gifva § 1 i 1892 års brännvinsförordning en bokstaflig tolkning. Ty utelämnandet af de två meningarna å sid. 17 i utskottets betänkande, hvilka hänföra sig härtill, innebär icke, att man skulle ogilla den af utskottet fastslagna ståndpunkten i denna del, utan blott att man anser, att ett afgörande af denna fråga i detta sammanhang kan umbäras.

Jag biträder sålunda i alla delar hr Svinhufvuds förslag.

Ed. Danielson-Kalmari: Meillä on nyt takanamme noin puolentoista vuosikymmentä kestänyt laiton menettely hallituksen puolelta Suomen finanssiasioissa. Tiedetäänhän, että jo tämän vuosisadan ensimäisinä vuosina Suomen oman sotaväen lakkauttamisen johdosta, hallitus siirsi Suomen valtiorahastosta varoja Venäjän valtakunnanrahastoon, johon toimenpiteeseen sillä ei ollut Suomen valtiosäännön mukaan oikeutta. Sitten tämä sama, Suomen sotaväen lakkauttamisesta johtunut kysymys — kysymys miten Suomi ottaisi osaa valtakunnan puolustukseen — on, niinkuin hyvin tiedämme, ollut ydinkysymyksenä, joka viimeisinä vuosina aina siitä asti, kun tämä yksikamarinen eduskunta on ollut toimessa, on aiheuttanut sen, että eduskunnan päätäntöoikeutta Suomen valtiovarain käyttämisestä ja eduskunnan veronmyönnytysoikeutta on loukattu. Mutta niin suuria, niin kieltämättömiä kuin nämä loukkaukset ovatkin olleet, ne eivät koskaan ennen ole esiintyneet niin räikeinä, niin kumoamattoman selvinä, kuin hallituksen päätöksissä eduskunnan viime valtiopäivillä tekemien suostuntapäätösten johdosta. Niinkuin valtiovarainvaliokunta mietinnössään huomauttaa, on tällä kertaa tapahtunut, mitä ei tiettävästi koskaan ennen ole tapahtunut tämän kansan historiassa, nimittäin että hallitus on määrännyt suostuntaveroja käytettäväksi kokonaan toisiin tarkoituksiin, kuin mihin eduskunta ne oli myöntänyt. Leimasuostunta, mallasjuomasuostunta on määrätty käytettäväksi toiseen, paloviinaverosta on 5 miljoonaa markkaa niinikään määrätty käytettäväksi toiseen tarkoitukseen, kuin mihin eduskunta ne oli myöntänyt. Valiokunta on katsonut ehdottomaksi velvollisuudekseen saattaa nämä tosiasiat eduskunnan huomioon, ja osoittaa, mikä loukkaus tässä on tapahtunut, kuinka varsinainen ydinkohta eduskunnan veronmyönnytysoikeudessa on tällä kertaa poljettu ja syrjäytetty. Se oli toivonut, että eduskunnan ainakin tässä asiassa, kun nyt sen vuosisatoja vanha, esi-isiltä peritty kallis oikeus veroittaa Suomen kansaa olisi, uhattuna kun se on, selvästi, kumoamattomasti hallitsijalle esitettävä ja hänelle huomautettava, mihin surkeaan tilaan hallituksen ja eduskunnan välinen ristiriita on johtanut, että eduskunta yhtenä miehenä silloin esittäisi tämän valituskirjelmänsä hänelle, että se siinä ottaisi esiin ainoastaan sellaisia kohtia, joihin nähden ei voi olla vähintäkään erimielisyyttä. Valiokunta on uskonut, että sillä tavoin eduskunnan sana hallitsijan edessä voisi saada enemmän merkitystä kuin jos huomio suunnataan riidanalaisiin kysymyksiin, joissa me emme voi vedota, niinkuin pääasiassa voimme, vuosisatoja vanhaan käytäntöön ja perustuslakiemme kieltämättömän selvään sisällykseen. Tämä toivo ei ole toteutunut. Toinen puoli valiokuntaa on väittänyt, että kun valiokunnan enemmistö teki näin, niin se lähti taantumuksen poluille, se tahtoi peittää törkeimmät lainrikkomiset, mitkä hallitus oli tehnyt. Ja täällä me olemme tänä iltana saaneet kuulla, minkätähden valiokunta on tehnyt noin. Me olemme saaneet kuulla — ed. Huotari sen meille kertoi — että valiokunnan enemmistön tarkoitusperänä on ollut säilyttää virkoja porvarillisille, ja että isänmaan edut tuon tarkoituksen rinnalla ovat saaneet jäädä syrjään. Ja olemmehan saaneet kuulla jotakin muuta vielä hämmästyttävämpää. On mainittu, että hallituksessa, senaatissa, palvelee vielä tätä nykyä esittelijäsihteeristä alkaen alaspäin suomalaisia miehiä ja nämä virkamiehet, niinhän täällä vakuutettiin, ne varmaan ovat ehdottaneet hallituksen jäsenille

ne lainrikkomukset, joihin hallitus on finanssialalla tehnyt itsensä syypääksi. Ja tuohonkin esittelijäsihteerien ja muiden suomalaisien virkamiesten menettelyyn tiedettiin syy: he pelkäsivät, että kenraalikuvernöörinkansliasta siirtyisi toisia heidän paikoilleen, elleivät noin tekisi.

Minä olen usein kuullessani niitä herjauksia, niitä puheita toisten motiiveista, tarkoitusperistä, sitä mustaamista, sitä panettelutulvaa, joka tuon tuostakin tuolta toiselta puhujalavalta valuu tähän saliin, tullut ajatelleeksi, eivätkö nuo arvoisat puhujat koskaan ota huomioon, mitenkä ihmisiä yleensä arvostellaan, kun tyynesti joko sama aika tahi jälkimaailma, saisinko sanoa historia, tuonlaisia syyttäjiä arvostelee. Onhan niin, ettei rehellinen ihminen mielellään oleta kaikkein pahinta kanssaihmisistään. Ja kyllä on myöskin niin, että kun jälkimaailma, kun historia huomaa tuonlaisia lausuntoja kuin se, johon tässä olen viitannut, niin kyllä silloin kysytään, minkätählaisissa piireissä, minkähänlaisessa henkisessä ilmakehässä ne henkilöt ovat eläneet, jotka tuolla tavoin syytävät pahinta, mitä kanssaihmisestä voi sanoa, noin vaan virtanaan, empimättä ilmoille. Ja jos Suomen eduskunnan historia näiltä kuluneilta vuosilta kerran kirjoitetaan ja kun se kirjoitetaan, ottaen huomioon mitä täällä on sanottu, niin kyllä minä pelkään että se kuva, joka silloin tulee annettavaksi vastaisille polville siitä, minkäläinen henki täällä on vallinnut, tulee olemaan mustan musta ja ehkäpä silloin ei riittävästi oteta huomioon niitä mahdollisesti olemassaolevia lieventäviä ja selittäviä näkökohtia, jotka ovat aiheuttaneet sen, että tuollaisia herjauspuheita tuon tuostakin täällä pidetään. Mutta kyllä kuitenkin sen, joka ei tahdo joutua vastaisten polvien silmissä tykkänään vain herjaajaksi ja panettelijaksi, joka ei tahdo, että hänet sellaisena pelottimeksi esitetään, on syytä hiukan muistaa, että ei täällä kuitenkaan se, mitä sanotaan, ihan katoa, vaan kyllä se jää painettuna eduskunnan pöytäkirjoihin, ja kerran kuitenkin joku, joka kertoo kansamme vaiheita näinä sorronaikoina, tulee esittämään kansallemme, missä hengessä ja mihin tapaan tässä eduskunnassa juuri hädänaikana puhuttiin ja esiinnyttiin. — Mutta se nyt sikseen.

Minä olen jo huomauttanut, mikä minun käsittääkseni on ollut valtiovarainvaliokunnalla tässä mietinnössä päätarkoituksena: esittää kieltämättömiä tosiasioita, panna painoa siihen, mikä on kieltämätöntä ja niin vähän kuin mahdollista kosketella sellaista, johon nähden meidän keskuudessamme on erimielisyyttä. Että näitä jälkimäisiä kohtia on tullut valiokunnan mietintöön, se aiheutuu siitä, että valiokunnan vähemmistö vältämättömästi tahtoi kosketella niitä, niinkuin se onkin kosketellut niitä vastalauseessaan, ja sentähden niiden täytyi jossain määrin myöskin tulla valiokunnan mietinnössä esiin.

Mitä sitten tulee niihin kohtiin valiokunnan mietinnössä, jotka vastalauseessa ja sen kannattajain puolelta on väitetty puutteellisesti ja osittain väärin esitetyiksi, niin minä siinä kohden yhdyn lähinnä ed. Takolanderiin. Hänen todistelunsa oli ymmärtääkseni täysin sitovaa. Minä jätän kokonaan sikseen tuollaisen juriidisesti teoreettisen kysymyksen kuin se, johon viimeinen puhuja kosketteli, nimittäin onko vain sellainen asetus laki, joka sisältää abstraktisen oikeussäännön. Nuo tuollaiset määrittelyt jääköot mielellään lakimiesten pureskeltaviksi. Mutta se mikä oli pääasia ed. Takolanderin lausunnossa ja se katsantotapa, joka kokonaan on määrännyt eduskunnan mietinnön, sitä ne vastasyyt, jotka täällä on esitetty, eivät lainkaan kumoa. Ed. Svinhufvud asettui kyllä toiselle kannalle niin hyvin paloviina-asetuksen vuodelta 1892 1 pykälään kuin asetusmuodon merkitykseenkin nähden, mutta mikäli minä saatoin seurata hänen esitystään, niin hän ei yrittänytkään mitään todistelua, vaan tyytyi siihen että sanoi „mielestäni". Jonkunlaista todistelua kyllä sitten ehkä ed. Letonmäki ja Lindström yrittivät, ja menihän kyllä edellinen kokolailla pitkälle voimasanojen käyttämisessä, ja herra Lindström meni, myöskin hän, niin pitkälle, että väitti vastakkaisia mielipiteitä järjettömiksi, hän käytti sanaa „absurd". Olkoon. Mutta suotakoon kuitenkin anteeksi, että monet meistä hymähtävät kun kuulevat herra Lindströmin väittävän, että lain tulkinnat, joista maamme etevimmät lakimiehet, sellaiset kuin vapaaherra professori Wrede ja professori Hermanson ovat yksimieliset, muka ovatkin järjettömiä eli typeriä, mitenkä tuota „absurd"-sanaa tahtoo suomentaa. Niin, asia on se, että valiokunta ei suinkaan ole koettanut yksin omien tietojensa perustuksella ratkaista näitä kysymyksiä. Se on kääntynyt osittain virallisesti, osittain sen jäsenet epävirallisesti, monenkin maamme etevimmän lakimiehen puoleen, ja jos kohta eivät selittelyt joka taholla olleet aivan yhtäpitäviä, niin juuri ne henkilöt meidän maassamme, joita on tähän asti totuttu pitämään lakitieteemme ensimäisinä auktoriteetteina, ovat täydellisesti valiokunnan kannalla. Toisella puolen on sitten muita. Onhan niitä. Mutta ketkä painavat enemmän? Ja muistettakoon, että jos eduskunta kirjelmässään hallitsijalle panee painoa asetusmuotoon, ja rakentaa siihen syytöksensä, niin senaatti saattaa sanoa, että Suomen omat etevimmät lakimiehet

eivät tunnusta eduskunnan laintulkintaa oikeaksi. Mikä merkitys on eduskunnan toimenpiteellä, jos se rakentuu sellaisiin lauselmiin, että „mielestäni asia on niin tai niin", tahi herrojen Lindströmin, Letonmäen ynnä muiden todisteluun, kun vastassa on herrojen Wreden, Hermansonin ja monen muun vastakkaiset yksimieliset lausunnot — ja, minä lisään — vuosisatoja vanha käsitys. Sillä otettakoon huomioon: vuosisatoja se käsitys on ollut vallalla, että paloviinaverotukseen tarvitaan hallitsijan ja eduskunnan yhteinen päätös. Ja huomattakoon, että on hyvinkin todistettavissa, että hallitus ensin esittäessään paloviinasta annettavat määräykset asetuksen muodossa — sillä sieltä päin alote asetusmuodon käyttämiseen lähti — ei suinkaan sillä tarkoittanut luoda eduskunnalle oikeutta yksinänsä ratkaista, olisiko paloviinasta veroa suoritettava vai ei. Niin vähän pani hallitus esimerkiksi 1860-luvulla painoa ja merkitystä asetusmuotoon, että se silloin ja toisinaan myöhemminkin käytti esityksissään asetusmuotoa, eduskunnan käyttäessä vastauksissaan aivan toista. Tahtooko kukaan, joka vähäsenkin tuntee sitä käsitystä, joka vallitsi meidän hallituspiireissämme 1860- ja 70-luvuilla mennä väittämään, että hallitus silloin olisi ajatellut, että se esittämällä armolliset esitykset paloviinaverosta asetuksen muodossa, olisi sillä luovuttanut vanhat oikeutensa paloviinaveron säätämisessä ja siten tunnustanut tämän veron tavallisen suostuntaveron luontoiseksi? Ja luettakoon vain eduskunnan keskustelut 1891 vuoden valtiopäiviltä, niin tullaan kyllä huomaamaan, missä tarkoituksessa ne muutokset tehtiin, jotka silloin syntyivät ja että niidenkään tarkoituksena ei suinkaan ollut millään tavoin luovuttaa eduskunnalle laajempaa valtaa paloviinaveroon nähden kuin mitä sillä siihen asti oli ollut.

Täällä on pantu painoa siihen, että eduskunta viime valtiopäivillä käyttämällä asetusmuotoa tahtoi sitoa hallituksen kädet. Olkoon, että eduskunta tai sen enemmistö luuli ja käsitti asian siten, että se juriidisesti saavutti tämän tarkoituksen. Sillä, että eduskunta mahdollisesti, tahdon sanoa luultavasti, käsitti asian siten, ei vielä mitenkään ole ratkaistu sitä kysymystä, mikä merkitys tällä eduskunnan tarkoituksella oli. Ensiksikin, niinkuin täällä on huomautettu, eduskunta ei ole kirjelmässään hallitukselle ilmoittanut, että se käsitti asian siten, että hallitsija ei saisi mennä muuttamaan mitään yksityistä erää sen päättämässä paloviinabudjetissa ja että valtiopäiväjärjestyksen 75 §:n 1 kohta oli sovitettava tähän eduskunnan päättämään paloviina-asetukseen. Tämä tarkoitus, kuten sanottu, ei ole eduskunnan kirjelmässä, ilmoitettu. Se olisi ollut tehtävä, jos olisi tahdottu saattaa asia selvänä, kieltämättömänä hallitsijan tietoon. Mutta vaikkapa tämä olisi ollut sanottukin selvästi, niin sen käsityksen mukaan, joka nyt on monella meidän lakimiehellämme, tämä ilmoitus ei olisi sitonut hallitsijaa, sillä hänellä oli ja on vuosisatojen vanha oikeus käsitellä eduskunnan päätöksiä finanssiasioista toisin kuin lakiasioista. Ja lisäksi: jos eduskunta olisi todella pyrkinyt, niinkuin se ehkä viime valtiopäivillä pyrki, käyttämällä asetusmuotoa, sitomaan hallitsijan päätäntövaltaa, niin tarkempi asian harkitseminen osoittaa, että eduskunta niin tehden olisi mennyt yli laillisen valtansa rajojen. Sillä ensiksikin se ei saa yksipuolisesti poistaa paloviinaveroa, mikä poistaminen tietysti olisi seurauksena, jos hallitsija ei saisi eduskunnan tekemän päätöksen nojalla antaa määräystä paloviinaveron kantamisesta.

Kaikkien niiden siis tässä eduskunnassa, jotka ovat sitä mieltä, että eduskunta ei voi yksipuolisesti poistaa paloviinaveroa, täytyy tunnustaa, että päätöksen pukeminen asetusmuotoon ei ole puheenaolevassa tapauksessa voinut rajoittaa hallituksen oikeutta. Eduskunta olisi käyttämällä asetusmuotoa tuossa tarkoituksessa lainvastaisesti koettanut pakoittaa hallitusta tekoon, johon nähden hallituksella maamme perustuslakien mukaan on täysin vapaa, se on, sama harkinta- ja päätösoikeus, kuin siinä asiassa on eduskunnalla. Mutta vielä toinenkin laiton pakotusyritys olisi tapahtunut. Eduskunta otti asetukseen paloviinaverosta sellaisen määräyksen, että 5 miljoonaa Suomen markkaa oli paloviinarahoista siirrettävä maalaiskunnille. Nyt on perustuslakiemme mukaan kieltämätön oikeussääntö — oikeussäntö, jonka valtiovarainvaliokuntakin menneinä vuosina on tunnustanut — että jos eduskunta päättää jonkun menon, jota hallitus ei ole armollisissa esityksissä ehdottanut, niin hallitsijalla tähän menoerään nähden on vapaa harkintaoikeus. Mutta jos puheenaolevassa tapauksessa menoerän hylkäämisestä seuraisi, että koko asetuksen täytyisi raueta, eikä paloviinaveroa siis saisi kantaa, olisi hallituksen vapaa harkintaoikeuskin kadonnut. Eduskunta olisi asetusmuotoa käyttämällä koettanut harjoittaa pakoitusta hallitukseen. Hallitusmuotomme 38 § velvoittaa kuitenkin nimenomaan eduskuntaa pitämään hallitsijan oikeudet pyhinä ja loukkaamattomina ja kun me vaadimme, että hallitus pitäköön eduskunnan oikeuksia pyhinä, kun me kovimmassa hädässä vuosi vuodelta koetamme suojella kansamme oikeuksia, niin silloin on kerrassaan väärin, jos kevytmielisesti yritetään lainvastaisella tavalla harjoittaa pakotusta

hallitsijaan ja syrjäteitä riistää häneltä sitä harkintaoikeutta Suomen valtiovarojen, niin vakinaisten kuin suostuntavarojen, käyttämisessä, joka hänellä valtiosääntömme mukaan on.

On mahdotonta ajatella, että eduskunnan enemmistö viime valtiopäivillä olisi tahtonut saattaa asiat tällaiseen umpikujaan. Mutta asian laitahan on niin, että sellaiset valtiolliset ristiriidat, joita meidän on täytynyt kestää, synnyttävät kysymyksiä niin pulmallisia, niin vaikeita, että ne eivät ennen ole olleet, ei käytännöllisessä valtioelämässä eikä tieteessä, minkäänlaisen harkinnan ja tutkinnan alaisia. Niin on myös tuon kysymyksen laita, mikä merkitys asetusmuodon käyttämisellä on Suomen valtioelämässä. Mikäli tiedän, ei siitä ole ennen näitä aikoja ollut meillä minkäänlaista esitystä, sillä ilman muuta ei suinkaan voida mennä sanomaan, että valtiopäiväjärjestyksen 75 § sisältää määräyksen, mitä asetusmuodon käyttäminen tietää ja vaikuttaa. Ja näinhän on helposti ymmärrettävissä, että eduskunta kiireellisesti näitä asioita käsitellessään voi joutua tekemään päätöksiä erehdyttävien edellytysten pohjalla. Mutta niin pian kuin sitten seuraukset ovat sellaiset, että ne pakottavat juurta jaksain miettimään asiata ja kun sitten juuri ammattimiehet tällä alalla selvittävät asian, niin silloin tosiaankaan eduskunnalla ei ole mitään aihetta pysyä erehdyksissään ja yhä edelleen kulkea eteenpäin vääräksi huomatulla uralla, vaan päinvastoin on sen syytä niin pian kuin suinkin koettaa päästä takaisin sille pohjalle, joka kantaa ja jolta yksin me voimme oikeuksiamme puolustaa ja, missä ne on menetetty, koettaa saada ne takaisin. Tässä hengessä valtiovarainvaliokunta on tätä asiaa käsitellyt ja esittää tänä iltana mietintönsä eduskunnan harkittavaksi siinä varmassa toivossa, että ei anneta muistojen aikaisemmista yksipuolisista käsityksistä vaikuttaa, vaan että tuntien, kuinka tärkeitä tällaiset päätökset ovat tulevaisuuteenkin nähden, eduskunnan jäsenet pyrkivät pitämään silmällä yksistään sitä, mitä Suomen laki tietää niin hyvin niissä kohdin, missä se on meille edullinen, kuin siinäkin kohden, missä se rajoittaa eduskunnan oikeuksia. (Hyvä!)

Ed. Anton Huotari: Ed. Danielson-Kalmarin lausunnon johdosta pyydän huomauttaa, että niinkuin tässä keskustelussa on todistettu, viime vuonna eduskunta oli aivan yksimielinen siitä, että asetusmuoto paloviinasuostunnalle tietää sitä, että se on joko sellaisenaan hyväksyttävä tahi hylättävä. Mutta asian käsittelystä senaatissa ei ole ainakaan näkynyt, että asianomainen esittelijä olisi pannut edes vastalausetta silloin kuin senaatti on esittänyt poikettavaksi tästä eduskunnan päätöksestä ja samalla tavalla virkamiehet ovat myös sovelluttaneet sitä laitonta asetusta, jonka hallitus on hyväksynyt ja asetuskokoelmassa julkaissut. Se osoittaa minun mielestäni selvään, että virkamiehet ovat olleet mukana tätä asetusta toteuttamassa ja siis ed. Danielson-Kalmarin siveellinen suuttumus ainakaan minun mielestäni ei ole paikallaan.

Ed. Svinhufvud: Vaikka minua on moitittu siitä, että olen liian lyhyesti puhunut, teen nytkin vain lyhyen huomautuksen ja luulen sen riittävän. Kun tein muutosedotuksia mietintöön ja mietinnön perustelut olivat aivan lyhyet, arvelin, että lyhyet perusteluni riittivät vastapainoksi siihen, mitä mietintö vastaavissa kohdissa sisältää. Eräs puhuja lausui, että olisi tarpeellista saavuttaa yksimielisyyttä tässä asiassa. Myönnän, että se olisi hyvä, mutta kun kerran mietintöön oli otettu lause siitä, että nykyinen paloviinavero lain mukaan oli kannettava ja useat edustajat, kuten minäkin, olivat tässä kohden tulleet toiseen tulokseen siitä, mitä oli lakina meillä pidettävä, oli mahdotonta saada yksimielisyyttä muulla tavalla, kuin että olisi jätetty koko tämän suuntainen lausuma mietinnöstä pois. Tähän olisin ehkä voinut suostua, vaikka arvelen, että tässä mietinnössä parhaiten on annettava lausunto siitä, onko paloviinavero nykyään lain mukaan kannettava vai eikö. Näillä valtiopäivillä olisi minun käsittääkseni kuitenkin joka tapauksessa ollut annettava lausunto tästäkin puolesta asiaa. Mitä tulee viinanmyyntiasetuksen 1 §:ään ja „muodolliseen lakiin", luulen, että esittämäni perustelut riittävät, ja pyydän lisäksi viitata näihin perusteluihin, jotka löytyvät eräässä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä paloviinaverosta 1912 vuoden valtiopäivillä sekä siihen käytäntöön, mitä valtiopäivillä on noudatettu, että nimittäin paloviinaveroa myönnettäessä tahi siitä päätettäessä on samalla lausuttu „mikäli tämä suostunta huomataan tarpeelliseksi", joten siis eduskunta ennen on ollut sillä kannalla, että paloviinaveroa olisi voitu myös kieltää. Mitä vihdoin tulee siihen, että eduskunta pukemalla päätöksensä paloviinaverosta ja sen käyttämisestä asetuksen muotoon, olisi mennyt yli laillisten rajojen, minä lyhyesti viittaan menettelyyn valtiopäivillä vuonna 1904—05; ei silloinkaan samanlaista menettelyä noudattamalla katsottu mennyksi yli rajojen, eikä viime valtiopäivillä huomautettu mitään niitten ehdotusten laillisuutta vastaan, jotka tarkoittivat aikaansaada juuri sen, että eduskunnan päätöstä paloviinaverosta ja sen käyttämisestä ei voisi palotella.

Ed. Lilius: Kun ed. Svinhufvud muistutteli, että eduskunta edellisillä valtiopäivillä on jotenkin yksimielisesti lausunut sen, että paloviinavero olisi suostunnaksi katsottava, niin tahdon minä huomauttaa, että tämä tapahtui kiivaiden keskustelujen jälkeen sittenkun eduskunnan miltei useimmat lakimiehet olivat asettuneet jyrkästi tätä katsantokantaa vastaan. Se tapahtui vasemmiston ja muutamien oikeiston jäsenten myötävaikutuksella. Mutta minä tahdon muistuttaa, että 1911 vuoden valtiopäivillä suuri valiokunta jokseenkin suurella enemmistöllä asettui vastakkaiselle kannalle. Kun asia tuli eduskuntaan, katsottiin, että silloin ei ollut tarpeellista eduskunnan enää määrätä kantaansa siinä kohden.

Ed. Danielson-Kalmari: Minä koskettelen samaa asiaa, kuin viimeinen puhuja. Ed. Svinhufvud on unohtanut, että vuodesta 1909 alkaen oli valtiovarainvaliokunta käyttänyt ponnessaan, kun oli kysymys paloviinaverosta, sanoja „edellyttäen että puheenaoleva suostunta havaitaan tarpeelliseksi". Mutta siitä nousi 1912 vuoden valtiopäivillä kysymys. Silloin velvoitettiin valtiovarainvaliokunta sitä harkitsemaan ja enemmistö asettui sille kannalle, jota nyt ed. Svinhufvud on puoltanut. Mutta asia meni niinkuin ed. Lilius on huomauttanut, suureen valiokuntaan, joka asettui toiselle kannalle ja ehdotti ponnen muutettavaksi siten, että sanottaisiin: „edellyttäen, että paloviinavero valiokunnan ehdottamaan määrään havaitaan tarpeelliseksi". Ja tätä sananmuotoa on eduskunta sitten niin hyvin vuonna 1912 kuin 1913 käyttänyt ja sitä ovat voineet kannattaa nekin eduskunnan jäsenet, jotka ovat sitä mieltä, että paloviinavero ei ole yksipuolisesti eduskunnan poistettavissa, sillä kun käytetään sanoja „edellyttäen että paloviinavero valiokunnan ehdottamaan määrään havaitaan tarpeelliseksi, niin täytyy jokaisen tunnustaa, että itse määrä on ollut harkittavana.

Ed. Ahmavaara: Ollessani valtiovarainvaliokunnan jäsenenä muistaakseni vuonna 1911, oli tästä paloviinaveron luonteesta pitkät keskustelut ja suurta erimielisyyttä. Silloin pyysi valtiovarainvaliokunta kolmelta asiantuntijalta lausuntoa paloviinaveron luonteesta ja nämä lausunnot olivat erilaisia. Muistaakseni kaksi näistä asiantuntijoista tuli siihen tulokseen, että se ei ole suostuntaveron luontoinen — vaikka niistäkin oli ainakin toisen lausunto vähän epävarma. Eräs asiantuntija taas oli varmasti sillä kannalla, että se oli suostuntaveron luontoinen. Mutta kun asiasta oli aikansa keskusteltu ja asiantuntijain lausunnot kävivät eri suuntiin, sovittiin valiokunnan jaostossa, että ei mennä tästä mitään sanomaan, koska asia on epävarma. Samaan tulokseen tultiin muistaakseni valiokunnassakin, mutta sitä mikä rubriikkiin otettiin, nimittäin edellyttäen, että suostuntaveroa tarvitaan, puolustettiin sillä, että kun edellisillä valtiopäivillä oli ollut tämä lause, niin ei sitä tahdottu mennä muuttamaan, koska se silloin olisi voinut antaa sen väärän käsityksen, että eduskunta olisi myöntänyt, ettei paloviinavero ole suostunta. Enemmistö jaostossa oli kyllä sitä mieltä, että se on suostunnaksi katsottava, mutta lopulta enemmistökin myönsi, että asia sietää vielä harkitsemista.

Ed. Svinhufvud: Kun äsken viittasin valtiovarainvaliokunnan paloviinaveromietintöön 1912 vuoden valtiopäivillä ja käytäntöön eduskunnassa, en suinkaan tahtonut uudelleen virittää keskustelua viinanmyyntiasetuksen 1 §:stä; tahdoin vain huomauttaa, että tämä asia on ennen ollut eduskunnassa esillä ja tunnettu. En myöskään sanonut, että eduskunta olisi yksimielisesti ollut mainitsemallani kannalla viinanvalmistuslain 1 §:ään nähden; ja myönnän että asiasta on äänestetty eduskunnassa.

Ed. Gylling: Pyysin puheenvuoroa ed. Danielson-Kalmarin edellisen lausunnon johdosta tehdäkseni siihen pari oikaisua.

Ed. Danielson- Kalmari pani suuren painon siihen, että valiokunta mietinnössään oli tahtonut kosketella asioita, jotka olivat täysin riidattomia, ja että sentakia eduskunnan yksimielisesti olisi tullut niitä kannattaa. Kuitenkin hän itse oli pakotettu myöntämään, että valiokunnan mietinnössä oli myös sellaisia asioita, joista on jo vanhastaan ollut riitaa eduskunnassa, mutta koetti siitä päästä sillä, että huomautti, että tähän oli valiokunta tullut pakotetuksi vastalauseen takia. Tämä ei ole aivan paikkaansa pitävä, sillä nuo kohdat ovat mietinnössä olleet paljon laajemmat alkuperäisesti ja vastalauseentekijäin vaatimuksesta saatu typistetyiksi, vaan ei poistetuiksi ja ne ovat ollet yksi syy vastalauseeseen. Ed. Danielson-Kalmari kyllä valiokunnassa huomautti, että hänen aikomuksensa oli lisätä myöhemmin ilmoitetun vastalauseen johdosta mietintöön paljon muutakin, mutta sitä ei ole mietintöön otettu eikä hän tätä lisäystä edes valiokunnassa lopullisesti esittänyt.

Toinen kohta, josta tahtoisin puhua, koski noita paljon puhuttuja lakimiehiä. Ed. Danielson-Kalmari mainitsi professori Wreden ja professori Hermansonin valiokunnan kuulustelemina olleen sillä kannalla, mitä valiokunnan mietintö esittää. Mitä professori Hermansoniin tulee, ei hänen lausuntoaan ole valiokunnalla ollut käytettävänään.

Vihdoin en voi olla tekemättä huomautusta siitä mitä ed. Danielson-Kalmari huomautti vastalauseen sisällyksestä ja siitä, mitä eduskunnan päätös viime vuonna sisälsi. Hänen mielestään ne koskivat jopa hallitusmuodon hallitsijalle turvaamia oikeuksia ja tahtoivat siis supistaa sitä, mitä hallitsijalle lain mukaan kuuluu. Kuitenkin pyytäisin huomauttaa, että vuonna 1913, kun asiaa valtiopäivillä käsiteltiin, ei miltään taholta tämänlaisia huomautuksia tehty. Professori Wrede, jonka lausunto valiokunnalla nyt on ollut käytettävänään, oli silloin edustajana, eikä hän tällaista huomautusta tehnyt, yhtä vähän kuin ed. Danielson-Kalmari, joka nyt on niin kovin jyrkkiä sanoja käyttänyt eduskunnan viimevuotisesta päätöksestä, jota hän itse oli mukana päätökseen äänestämässä.

Ed. Danielson-Kalmari: Ed. Gyllingin pitäisi kuitenkin muistaa, että valiokunnan enemmistö ja nimenomaan myöskin minä alusta alkaen teimme, mikä meille oli mahdollista, välttääksemme sellaisia kysymyksiä, jotka olivat omiansa herättämään erimielisyyttä. Oli tietysti ed. Gyllingin ja hänen kannallaan olevien asia koettaa saada mietintöehdotuksesta pois sellaista, joka oli heille vastenmielistä, ja hän tunnustikin, että hänen ja muiden hänen kannallaan olevien muistutusten johdosta paljon poistettiin. Ettei kaikkea voitu poistaa ja siis laittaa mietintö kokonaan hänen mielensä mukaiseksi, se kai on selvää sen kokemuksen perusteella, joka on jokaisesta valiokunnasta. Kun sitten ilmoitettiin vastalausujain puolelta, että he tulevat tekemään vastalauseen monessa kohden, niin silloin tuli mietintöön pakostakin vähän enemmän, kuin mitä alkuansa oli ajateltu näistä riidanalaisista kysymyksistä. (Vasemmalta: Ei lisätty mitään.)

Ed. Gylling sanoi, ettei lisätty mitään. Sinne lisättiin kyllä asetusmuodosta selvitys. Sitä ei ollut alkuansa ihan sellaisena, kuin se nyt on siinä luettavana, ja sehän on juuri erimielisyyden yhtenä tärkeänä pääkohtana.

Sitten on ed. Gylling puhunut viime valtiopäivistä, väittänyt, että professori Wrede ei silloin esittänyt nykyistä kantaansa. Ei suinkaan hänkään sitä tehnyt silloin, koska kysymys juuri nykyisessä muodossaan ei ollut joutunut kenenkään huomioon. Mutta oli se kuitenkin esillä, kuten tiedetään, ei paloviinaveron yhteydessä, mutta suostuntaverojen, niin leima- kuin mallasjuomasuostuntaverojen, ja siitä, mitä suuri valiokunta siinä kohden ehdotti, mitä eduskunta suuren valiokunnan ehdotuksen johdosta päätti, tulee näkyviin, että eduskunta ei suinkaan viime valtiopäivilläkään sellaisissa kysymyksissä, missä se harkitsi asetusmuodon merkitystä, ollut valmis seuraamaan valtiovarainvaliokunnan enemmistön ehdotusta. Se ei tahtonut mennä laittomasti sitomaan hallituksen käsiä, niin ettei hallitus saisi harjoittaa sille kuuluvaa harkintaoikeutta. Tämä on kieltämätön tosiasia ja tätä tosiasiaa vastaan menevät kaikki ne väitteet karille, ett, muka viime valtiopäivillä eduskunta paloviinaveron yhteydessä olisi harkinnut kysymystä asetusmuodon merkityksestä, ja täysin tietäen, mitä johtopäätöksiä siitä voisi seurata, olisi tehnyt päätöksensä.

Ed. Gylling: Pyydän vain huomauttaa, että se keskustelu, mikä vuoden 1913 eduskunnassa oli, koski suostunta-asetusten uusia pykäliä, joita silloin oli niihin ehdotettu, ja niitä vastaan lausuttiin kyllä muutamia epäilyksiä siitä syystä, ettei sellaisia oltu ennen käytetty ja että ne olivat uusia, mutta paloviina-asetukseen nähden, joka sitoi hallituksen käsiä paljon enemmän kuin nuo suostunta-asetuksessa olevat pykälät, syystä että menojen yksityiset erätkin oli paloviina-asetuksessa määrätty, ei lausunut kukaan mitään epäilyksiä.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Valtiovarainvaliokunnan mietintöä vastaan on tehty erinäisiä muutosehdotuksia.

Ed. Paasonen ed. Letonmäen y. m. kannattamana on puoltanut hyväksyttäväksi mietintöön liitettyä vastalausetta, joka sisältää viisi kursiivipainolla osoitettua muutosehdotusta: Ensimäinen vastalauseen muutosehdotuksista käsittää kolme kappaletta, jotka ovat sivuilla 22 ja 23. Toinen ja kolmas vastalauseen muutosehdotus on sivulla 23, neljäs ja viides ovat sivulla 24. Nimitän näitä vastalauseen ensimäiseksi, toiseksi, kolmanneksi, neljänneksi ja viidenneksi ehdotukseksi; ja toisessa niistä on otettava huomioon se oikaisu, että siinä poistettavaksi ehdotetut kappaleet tarkoittavat mietinnön 17 sivulla olevan toisen kappaleen toista ja kolmatta lausetta eli siis lauseita: „Paloviinan valmistamisesta ja tislaamisesta 9 päivänä kesäkuuta 1892 annetussa asetuksessa on tosin säännös siitä, että paloviinan valmistamisesta Suomessa on suoritettava veroa" ja „Mutta tämä seikka ei ole muuttanut sitä oikeussääntöä, että Eduskunnan asiana on määräajaksi säätää suoritettavasta paloviinaverosta."

Ed. Hallsten on ed. Pennasen kannattamana ehdottanut, että valiokunnan ehdottaman, mietinnön 19 sivulla olevan loppuponnen ja sen

edellisen lauseen sijasta olisi hyväksyttävä seuraava lause ja ponsi: „Ja kun Eduskunnan velvollisuus on valvoa, ettei Suomen kansan ikivanhaa kallisarvoista suostuntaoikeutta syrjäytetä, saa Valiokunta kunnioittaen ehdottaa, että Eduskunta alamaisesti anoisi: että Keisarillinen Majesteetti suvaitsisi armollisesti käskeä ryhdyttäväksi tarpeellisiin toimenpiteisiin, jotta se, mitä edelläkerrotulla tavalla on vastoin Eduskunnan perustuslainmukaista suostuntaoikeutta tapahtunut, korjataan ja Eduskunnalle kuuluva suostuntaoikeus pidetään loukkaamattomana."

Ed. S v i n h u f v u d on ed. Roosin ynnä muiden kannattamana tehnyt seuraavat ehdotukset. Ensiksikin hän ehdottaa samojen mietinnön 17 sivulla olevan kahden lauseen poistamista, joita vastalauseen toinen ehdotus tarkoittaa. Toiseksi ehdottaa hän, että mietinnön sivulle 17 tai muuhun sopivaan paikkaan, jonka valiokunta harkinnee, otettaisiin ne kolme kursiveerattua kappaletta, jotka sisältyvät vastalauseen ensimäiseen ehdotukseen ja ovat sivuilla 22 ja 23, kuitenkin korjattuina siten, että ensimäisen kappaleen loppuosa, toiselta riviltä lopusta lähtien tulisi näin kuuluvaksi: „joiden tarkoitus on ollut turvata myönnettyjen suostuntavarojen lainmukaista käyttämistä", mitkä tulisivat vastalauseen sanojen „joiden tarkoitus on ollut estää Hallitusta väärällä tavalla käyttämästä suostuntavaroja" sijalle; ja että kolmannesta kappaleesta jätettäisiin pois sana „ennen" ja koko kappaleen loppuosa alkaen sanoista „jonka tässä suhteessa j. n. e." jätettäisiin pois. Kolmanneksi ed. Svinhufvud ehdottaa samaa, mitä vastalauseen kolmas ehdotus sisältää, eli että mietinnön 18 sivulta poistettaisiin kappale, joka alkaa sanoilla: „Kuten edellä on osoitettu". Neljäs ed. Svinhufvudin ehdotuksista tarkoittaa, että siihen kohtaan, joka mietinnön 18 sivulla alkaa sanoilla „että kun 26 päivänä joulukuuta" olisi tehtävä lisäys, joten sanottu kohta tulisi olemaan näin kuuluva: „että kun 26 päivänä joulukuuta 1913 annettu armollinen asetus siitä verosta, joka on suoritettava paloviinan valmistamisesta Suomessa 1914, ei ole yhtäpitävä Eduskunnan hyväksymän asetuksen kanssa, on se lainvastainen, eikä Hallitus ole ollut oikeutettu määräämään puheenalaista veroa nyt kuluvalta vuodelta kannettavaksi, vaan olisi Hallituksen pitänyt, jos se ei katsonut voivansa vahvistaa Eduskunnan hyväksymää asetusta, antaa Eduskunnalle uusi esitys asiasta". Ja mitä tulee mietinnön 19 sivulla olevaan loppuponteen, ehdottaa ed. Svinhufvud, että ponnen loppupuoli muutettaisiin niin, että ponsi saisi seuraavan muodon: „että Keisarillinen Majesteetti suvaitsisi armollisesti käskeä ryhdyttäväksi tarpeellisiin toimenpiteisiin, jotta kysymyksessä olevat perustuslainvastaiset määräykset kumotaan ja uusi armollinen esitys paloviinaverosta vuodeksi 1914 Eduskunnalle annetaan." Ed. Paasosen ja Svinvufvudin tekemiin ehdotuksiin sisältyy myös ehdotus, että mietintö olisi palautettava takaisin valiokuntaan hyväksytyistä muutoksista aiheutuvaa uudestaan muodostamista varten. Sitä vastoin ed. Hallsténin ehdotus ei edellytä asian valiokuntaan takaisinpalauttamista.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

P u h e m i e s: Menettelyyn nähden on huomattava, että tehdyt muutosehdotukset tarkoittavat osaksi mietinnön pontta, osaksi sen perusteluja. Ponsi ja siihen tehdyt muutosehdotukset ovat käsittääkseni siksi riippumattomia perusteluihin tehdyistä muutosehdotuksista, että ponnesta voidaan päättää erikseen ja tulisi siis ensiksi, haettaessa vastaesitystä mietinnössä ehdotetulle ponnelle, äänestettäväksi ed. Hallsténin ja ed. Svinhufvudin ehdotusten välillä ja sitten se niistä, joka voittaa, asetettavaksi valiokunnan ponsiehdotusta vastaan.

Mitä taas tulee perusteluihin, niin ensiksikin vastalauseen ensimäinen muutosehdotus, joka sisältää kolme, mietinnön 22 ja 23 sivuilla olevaa kappaletta, on asiallisessa yhteydessä vastalauseen kolmannen ehdotuksen kanssa, joka tarkoittaa, että sanoilla „Kuten edellä on osoitettu" alkanut kappale poistettaisiin. Samassa yhteydessä keskenään ovat ed. Svinhufvudin toinen ja kolmas muutosehdotus, jotka kohdistuvat samoihin mietinnön kohtiin. Näistä olisi sentähden ensiksi äänestettävä vastalauseen ensimäisen ynnä kolmannen ehdotuksen välillä toiselta puolen ja ed. Svinhufvudin vastaavien muutosehdotusten välillä toiselta puolen ja asetettava sitten äänestyksenalaiseksi niistä voittava puoli mietinnössä ehdotettuja perusteluja vastaan. Vastalauseen toinen ehdotus on edellisistä muutosehdotuksista erillinen, ja on se yhtäpitävä ed. Svinhufvudin ensimäisen ehdotuksen kanssa, sen nimittäin, että kaksi mietinnön 17 sivulla olevaa lausetta poistettaisiin. Olisi siis äänestettävä valiokunnan mietinnön ja tämän vastalauseen toisen ehdotuksen välillä. Sitten on vastalauseen neljäs ehdotus, jossa ehdotetaan mietinnön 19 sivulla olevan ensimäisen kappaleen jälkeen liitettäväksi uusi ponsi. Se vastaa sitä muutosehdotusta, jonka ed. Svinhufvud on tehnyt siihen mietinnön 18 sivulla olevaan kohtaan, joka alkaa sanoilla „että kun 26 päivänä joulukuuta". Sentähden olisi

tässä äänestettävä ensiksi vastalauseen neljännen ehdotuksen ja ed. Svinhufvudin mainitun ehdotuksen välillä, ja sitten asetettava niistä se, joka voittaa, mietinnön vastaavaa kohtaa vastaan. Vastalauseen viides ehdotus, että mietinnön 19 sivulla olevan ensimäisen kappaleen alku saisi muutetun sananmuodon, on erillinen ja olisi siis lopuksi äänestettävä mietinnön mainitun kohdan ja vastalauseen viidennen ehdotuksen välillä. Jos joku vastalauseen tai ed. Svinhufvudin ehdotuksesta voittaa, niin siitä johtuu, että eduskunta samalla on päättänyt palauttaa mietinnön takaisin valiokuntaan hyväksytyistä muutoksista aiheutuvaa uudestaan muodostamista varten.

Ehdotettu äänestysmenettely hyväksytään.

Äänestykset ja päätökset:

1) Äänestys vastaesityksen saamiseksi valiokunnan ehdottamalle mietinnön 19 sivulla olevalle ponnelle.

Joka vastaesitykseksi valiokunnan ehdotusta vastaan tässä kohden hyväksyy ed. Hallsténin ehdotuksen, äänestää „jaa"; jos „ei" voittaa, on vastaesitykseksi hyväksytty ed. Svinhufvudin ehdotus.

Äänestyksessä annetaan 82 jaa- ja 105 ei-ääntä. Ed. Hallsténin ehdotus siis on hylätty ja ed. Svinhufvudin ehdotus on hyväksytty vastaesitykseksi.

2) Äänestys valiokunnan mietinnön 19 sivulla ehdotetun ponnen ja ed. Svinhufvudin samaa pontta koskevan ehdotuksen välillä.

Joka hyväksyy valiokunnan puheenaolevan ehdotuksen äänestää „jaa"; jos „ei" voittaa, on ed. Svinhufvudin ehdotus hyväksytty.

Äänestyksessä annetaan 135 jaa- ja 49 ei-ääntä. Ed. Svinhufvudin mietinnön pontta vastaan tekemä muutosehdotus siis on hylätty ja valiokunnan puheenaoleva ponsiehdotus on siis hyväksytty.

3) Äänestys perusteluja koskevien vastalauseen ensimäisen ynnä kolmannen ehdotuksen ja ed. Svinhufvudin vastaavan eli toisen ja kolmannen ehdotuksen välillä.

Joka vastaesitykseksi valiokunnan ehdotusta vastaan tässä kohden hyväksyy vastalauseen ensimäisen ynnä kolmannen ehdotuksen, äänestää „jaa"; jos „ei" voittaa, on vastaesitykseksi hyväksytty ed. Svinhufvudin ehdotus.

Äänestyksessä annetaan 85 jaa- ja 102 ei-ääntä. Vastalauseen ensimäinen ja kolmas ehdotus ovat siis hylätyt ja vastaesitykseksi on siis hyväksytty ed. Svinhufvudin ehdotus.

4) Äänestys ed. Svinhufvudin viimeksimainitun ehdotuksen ja mietinnön vastaavan kohdan välillä.

Joka hyväksyy valiokunnan puheenaolevan ehdotuksen, äänestää „jaa"; jos „ei" voittaa, on ed. Svinhufvudin ehdotus hyväksytty.

Äänestyksessä annetaan 88 jaa- ja 99 ei-ääntä. Ed. Svinhufvudin ehdotuksensa toisessa ja kolmannessa kohdassa esittämät muutokset valiokunnan mietinnön perusteluihin on siis hyväksytty.

5) Äänestys vastalauseen toisesta ehdotuksesta, joka koskee mietinnön 17 sivulla olevain kahden lauseen poistamista.

Joka hyväksyy valiokunnan puheenaolevan ehdotuksen, äänestää „jaa"; jos „ei" voittaa, on vastalauseen toinen ehdotus hyväksytty.

Äänestyksessä ovat ei-äänet voitolla; vastalauseen toinen ehdotus on siis hyväksytty.

6) Äänestys vastalauseen neljännen ehdotuksen ja ed. Svinhufvudin ehdotuksen neljännen kohdan välillä.

Joka vastaesitykseksi valiokunnan ehdotusta vastaan tässä kohden hyväksyy vastalauseen neljännen ehdotuksen, äänestää „jaa"; jos „ei" voittaa, on vastaesitykseksi hyväksytty ed. Svinhufvudin ehdotus.

Äänestyksessä annetaan 74 jaa- ja 111 ei-ääntä; vastalauseen neljäs kohta siis on hylätty ja ed. Svinhufvudin ehdotus on hyväksytty vastaesitykseksi.

7) Äänestys mietinnön perustelujen 18 sivulla olevan kohdan ja ed. Svinhufvudin ehdotuksen välillä.

Joka hyväksyy valiokunnan puheenaolevan ehdotuksen äänestää „jaa"; jos „ei" voittaa, on ed. Svinhufvudin ehdotus hyväksytty.

Äänestyksessä ovat ei-äänet voitolla. Ed. Svinhufvudin mietinnön 18 sivulla oleviin perusteluihin ehdottama muutos on siis hyväksytty.

8) Äänestys mietinnön ja vastalauseen viidennen ehdotuksen välillä.

Joka hyväksyy valiokunnan puheenaolevan ehdotuksen äänestää „jaa"; jos „ei" voittaa, on vastalauseen viides ehdotus hyväksytty.

Äänestyksessä annetaan 97 jaa- ja 90 ei-ääntä. Valiokunnan ehdotus on siis tässä kohden hyväksytty ja vastalauseen viides ehdotus on hylätty.

P u h e m i e s: Päätettyjen muutosten johdosta tulee mietintö p a l a u t e t t a v a k s i v a l t i o v a r a i n v a l i o k u n t a a n.

P u h e m i e s: Päiväjärjestyksessä olevat muut asiat täytyy jättää huomiseksi, koska aika jo on myöhäiseksi kulunut, mutta pöydällepanot kuitenkin voidaan toimittaa.

Pöydällepanot:

Varojen myöntämistä mielisairashoidon edistämiseksi

koskevain ed. Walkaman y. m. anomusehdotuksen n:o 8 ja ed. Kaskisen y. m. anomusehdotuksen n:o 41 johdosta valmistettu talousvaliokunnan mietintö n:o 5,

Erinäisiä paikallisia sairastupakysymyksiä

koskevain ed. Pulkkisen y. m. ja ed. Nurmelan y. m. tekemäin anomusehdotusten n:ot 6 ja 7 johdosta valmistettu talousvaliokunnan mietintö n:o 6,

Määrärahan myöntämistä valtiovaroista kotiteollisuuden edistämistä tarkoittavaksi rahastoksi

koskevan ed. Pehkosen y. m. anomusehdotuksen n:o 42 johdosta valmistettu talousvaliokunnan mietintö n:o 7, sekä

Kotimaisen kylvösiemenkaupan suojelemista ja vakaannuttamista

koskevan, ed. Tulenheimon y. m. anomusehdotuksen n:o 66 johdosta valmistettu maatalousvaliokunnan mietintö n:o 6, esitellään peräkkäin ja pannaan jokainen, puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti, pöydälle ensi perjantain täysi-istuntoon.

Seuraava täysi-istunto on tänä iltana, keskiviikkona klo 6 i. p.

Täysi-istunto päättyy klo 12,28 yöllä.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Iivar Ahava.